

VERZAMELING

VAN

WETTEN, BESLUITEN, VERORDENINGEN ENZ. HET LEGER BETREFFENDE;
ALSMEDE DE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN
VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BIJBLAD

BEHOORENDE BIJ DEN

MILITAIRE-SPECTATOR,

TIJDSCHRIFT VOOR HET NEDERLANDSCHE LEGER.

JAARGANG 1877.

BREDA,
BROESE & COMP.

1877.

VERZÄMMLING

VERZÄMMLING DER VEREINIGTEN
KÖNIGLICHEN HANDELS-
KAMMERN DER NIEDERLANDEN

BEREAD

WITTIJKE-SPEKTATOR

VERZÄMMLING

ROEET & COOP

1877

I N H O U D.

A.

Academie. K. M. Wet tot intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869	Blz. 91.
Reglement	» 120.
Administratie. Landmacht. Toepassing van artikel 356	» 87.
Wijziging der organisatie van het personeel.	» 141.
Advertentie van aanbestedingen	Blz. 18, 51.
Artillerie-oefeningen. Oldenbroeksche heide.	Blz. 45.
Artilleriegebouwen. Herstellingen aan	» 50.
Artillerie. Samenstelling van den staf der.	» 2.
Artillerie-officieren. Voorziening in de behoefte aan art. offic. in Ned.-Indië.	» 40.
Atjehmedaille. Verbeuren van het recht tot het dragen van de	» 147.

B.

Bepaling nopens de soldij toe te kennen aan milicien-tamboers en hoornblazers die als zoodanig dienst doen.	» 15.
Besluit. Intrekking van het koninkl. 9 Aug. 1866, N°. 71.	» 29.
Bevordering van 1ste klasse fouriers.	» 150.
Bezoldiging voor gehuwde geëmplojeerden bij mil. ziekeninrichtingen	» 29.

BOEKWERKEN. Kennisgeving van uitgekomen boekwerken en kaarten.	
Wijzigingen in de Aanw. omtrent het kanon van 12 cM. K. A.	» 16.
Nadere aanw. in de Aanwijzing o. de inrichting en het gebruik van het getr. br. achterlaadkanon van 12 cM. K.	» 51.
Topographische Atlas van het Konigrijk der Nederlanden	» 98.
Bescheiden Statist. van het Konigrijk der Nederlanden.	» 98.
A. H. L. BADINGS, Spraakkunst der Maleische taal. (Schoonhoven, VAN NOOTEN.)	» 85.
BOELE, Schets der Natuurkunde. (2de stukje.)	» 111.
Beknopt Overzicht. Proeven bij de artillerie 1874	» 143.
Handleiding voor de officieren van wapening, Mr. geweermakers en zwaardvegers enz.	» 21.
Instructie-Inventaris. 6de bijvoegsel	» 40.
Handboek van den mineur ten gebruike bij het Nederlandsche leger.	» 72.
Topographische en militaire kaart des Rijks	» 18.
Onderwerpen, die met de miliciens der infanterie moeten worden besproken.	» 72.
Neerland's leger. ('s Gravenhage, gebroeders VAN CLEEF.)	» 99.
M. H. J. PLANTENGA, Militaire aardrijkskunde en statistiek. IIde deel. België en Duitschland.	» 51.

Recrutenschool ten dienste van het bataljon mineurs en sappeurs. Blz.	71.
Reglement op de exercitiën der infanterie. Grondslag van het onder- richt en recruten-school	» 51.
----- voor het af- en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., bij een afluit met beweegbare verhoogstukken	» 48.
----- op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Kanonnierschool	» 71.
----- op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te paard. Sectieschool	» 71.
Schoots- en Worptafels. Vervolg Aanh. Handboek voor onderoffi- cieren en korporaals.	» 15.
Schootstafels. 2de Vervolg Aanh. Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie. IIde deel.	» 29.
C. SIEBENHAAR, Wenken en aanwijzingen in de schermkunst. ('s Gra- venh., DOORMAN)	» 85.
L. DE VLAMING, Tactiek der drie wapens. IIde deel. Toegep. tactiek. Voorschrift op het tirailleeren. ('s Gravenhage, VAN CLEEF)	» 51.
----- Groote Manoeuvres	» 98.
----- Wet tot regeling der militaire pensioenen bij de landmagt	» 111.
----- Bijslag. Toekenning van bijslag aan bereden officieren die gepensionneerd worden	» 29.
----- Op het traktement aan offic. op marsch, gekantonneerd enz.	» 68.
----- Blanke wapenen. Vervoer van	» 69.
----- Briefport. Vrijdom van	Blz. 1, 107, 119.
----- Burgerpractijk. Herziening van de bepalingen omtrent het uitoefenen van.	» 25.
----- Buskruit. Vervoer van	» 108.

C.

Cavalerie. Verhooging der soldij van appointés enz.	» 141.
Cavaleriekarabijn. Wijziging in de	» 29.
Circulaire van 22 Maart 1877. Vertrouwelijke	» 77.

D.

Detacheering bij de veld- en rijdende artillerie.	» 108.
Detachementen voor de seinposten	» 15.
Desertie. Opmaken van klachten wegens	» 73.
Dienstpaard. Recht tot het houden van een	» 41.
----- Bepalingen omtrent het verstrekken van een	» 62.
Draagbare Wapenen. Wijziging van de tarieven van prijzen voor ver- wisselstukken enz.	» 15.
----- Voorschrift op de verstrekking en de verantwoor- ding van munitieën	» 98.
----- Vaststelling van maten en gereedschappen en van de maximum-voorraad verwisselstukken.	» 151.

E.

Eereteeken voor het bijwonen van belangrijke kriegsverrichtingen.	» 14.
----- Instelling van een, voor eervol vermelden.	» 148.
Examen. Wijziging in het programma ter verkrijging van den rang van 2den Luit. bij de infanterie, cavalerie en artillerie.	» 24.

F.

Fondsen van inwendig beheer en prijsbepaling voor het jaar 1877	» 18.
Fonds tot ondersteuning der Weduwen en Weezen van vrijwillig die- nende militairen.	» 52.

Fonds voor onderofficieren. Rekening en verantwoording	Blz. 74.
Formatie van de pyrotechnische school	» 22.
— van den staf der artillerie en van de inspectie der draagbare wapenen	» 31.
Fouriers. Bevordering tot 1ste klasse.	» 150.

G.

Garnizoensverandering der 14de comp. vestingartillerie naar Nijmegen	» 97.
Garnizoensveranderingen op 1 Mei 1877. Wijzigingen in de	» 50.
— tegen Mei 1877	» 14.
Garnizoensplaats. Het eiland Voorne als	» 90.
Gebouwen en Gronden. Gebruik van militaire	» 67.
Geneeskundige dienst. Reorganisatie van het Personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht	» 27.
— Vermeerdering van het getal knechts bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen enz.	» 101.
Geneeskundige hulp. Verstrekken van	» 150.
Genees- en heelkundige practijk bij gepens. officieren der landmacht.	» 151.
Gepensioneerde officieren. Statuten der Koninklijke Vereeniging van	» 114.
Getuigen. Militairen als getuigen in strafzaken	» 42.
Gevangeniszen. Wijziging in den dienst der wachten.	» 146.

H.

Herijk van maten en gewichten	» 19.
Herstellingen of verbeteringen van gebouwen.	» 36.
Hulp. Verstrekken van geneeskundige	» 150.
Hulpmarechaussee. Maatregelen tot wering van de verspreiding der veeziekte	» 48.
Huwelijken van militairen beneden den rang van officier	Blz. 21, 107.

I.

Inkwartieringen. Wijziging van eenige artikelen der wet van 14 Sept. 1866.	» 66.
Inschrijving van het registér der verlofgangers, alsmede van den staat, model Litt. aa.	» 17.
Inspecteur der muziekkorpsen tevens inspecteur over het korps stafmuzikanten der marine	» 84.
Intrekking der soldijverhooging voor de adjudanten-onderofficier en sergeant-majours, bij de K. M. Academie wegens gemis aan vrije woning.	» 15.
Instructiën voor de Inspecteurs van het personeel en van het materieel der artillerie	» 1.
Instructie-Bataillon. Tijdelijke vermeerdering van het getal luitenants.	» 108.
Instructie-Inventaris. Benamingen der voorwerpen, voorkomende in den	» 50.

K.

Kleeding en Reparatiefonds. Wijzigingen nopens inhoudingen op de soldij	» 51.
Kleeding. Oprichting van een magazijn van kleeding enz.	» 141.
Knechts bij 's Rijksmagazijn van geneesmiddelen enz.	» 101.
Koksdienst. Verlenging van	» 17.
Korting van de soldij.	» 39.
Krijgsschool. Cursus van de Intendance aan de	» 57.

L.

Leveringen. Onderteekening van quitantiën wegens door gemeenten gedane leveringen	Blz. 114.
---	-----------

M.

Magazijn van kleeding en wijz. organ. van het personeel der milit. adm.	» 141.
Manoeuvres der 1ste divisie infanterie in Utrecht en Gelderland	» 102.
----- aan den IJsel door een gedeelte der 4de divisie infanterie.	» 106.
----- in het noordoosten van Noord-Brabant door een gedeelte der 3de divisie infanterie	» 100.
Maten en gereedschappen. Vaststelling van	» 151.
Medailles voor het aanbieden van eenig boek- of kunstwerk	» 74.
----- en gratificatiën toe te kennen aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht.	» 37.
Milicien tamboers en hoornblazers. Bepaling nopens de soldij	» 15.
Militairen die provooststraf ondergaan, mogen tot geen militairen dienst gebruikt worden	» 32.
----- als getuigen in strafzaken	» 42.
Militie voor 1877. Indeeeling van de lichteing der	» 42.
Misbruiken van hunne wapenen door militairen. Maatregelen	» 145.
Mobilisatie der militia. Maatregelen	» 83.
Modelschijven. Wijziging in de inrichting	» 16.
Munitie. Voorschrift verstrekking en verantwoording	» 98.
Muziekkorpsen. De Inspecteur over de muziekkorpsen tevens Inspecteur over het korps stafmuzikanten der marine	» 84.

N.

Najaarsmanoeuvres der 1ste divisie infanterie in Utrecht en Gelderland	» 102.
--	--------

O.

Oefeningen. Practische. Bataljon mineurs en sappeurs	» 70.
Onderricht in de Rijkunst aan officieren van onbereden wapens	» 151.
Onteigening ten algemeenen nutte. Wijziging van art. 37 der Wet van 28 Augustus 1851	» 67.

P.

Pasmunt. Wet van 28 Maart 1877 tot vervanging der koperen door bronzen pasmunt	» 94.
Peluwsloopen bij de militaire ziekeninrichtingen	» 102.
Pensioenen	» 87.
Plaatselijke staf. Reorganisatie van den	» 101.
Posterijen	Blz. 1, 107, 119.
Praktijk. Genees- en heerk. van Officieren van gezondheid	» 151.
----- Burger- door officieren van gezondheid	» 25.
Provooststraf. Militairen die provooststraf ondergaan, mogen tot geen militairen dienst gebruikt worden	» 32.
Pupillen. Kleeding en uitrusting	» 96.
Pupillenschool	» 35.
----- Beschermheerschappij van Z. M. over de	» 36.

REGISTER.

v

Pupillenschool. Hospitaalsoldij	Blz. 109.
Pyrotechnische school. Formatie.	» 21.

R.

Recueil Militair.	» 84.
Reis- en verblijfkosten	» 18.
Rekening en verantwoording van de Directie der weduwen- en weezen- kas voor de officieren der Landmacht, over 1875	» 17.
Reorganisatie van den Staf der infanterie.	» 40.
----- van de Staven der vier hoofdwapens.	» 146.
Rijkspaarden. Voorschriften omtrent het branden van.	» 42.

S.

School, Pyrotechnische. Formatie	» 21.
Scherpschutters. Instructie-Bataillon en Algem. depot van discipline	» 145.
Schrijvers. Het getal, bij het 1ste regiment vestingartillerie.	» 87.
Schutterij te Rotterdam. Nadere vaststelling.	» 73.
Seinposten. Detachementen voor de	» 15.
Secretaris-Generaal. Intrekking van het K. Besluit van 9 Aug. 1866.	» 29.
Soldij. Brood en menages	» 25.
— Verhooging. Appointés der cavalerie	» 141.
— Verhooging, bij het wapen der marechaussee.	» 45.
— Korting op de	» 39.
Spoorwegcommissie. Permanente militaire.	Blz. 39, 58.
Sjerp, Dragen van de, door militaire apothekers en officieren magazijn- meesters der artillerie	Blz. 84.
Staven. Reorganisatie der 4 hoofdwapens.	» 146.

T.

Tarief voor te verrichten herstellingen aan Linnemanschoppen, hand- bijlen en foudralen	» 49.
— Schroefstoomboot. »Eendragt» te Milligen	» 109.
Tirailleeren, Voorschrift op het	» 98.
Tirailleerfluitje. Nieuw model.	» 40.
Torpedocompagnie. Uitbreiding Personeel	» 113.

V.

Veer- en overvaartgelden.	Blz. 17, 37.
Vereeniging. Koninkl. van gepens. officieren van het Nederl. leger.	Blz. 114.
Vergoeding voor alleen reizende onderofficieren en manschappen van het korps mariniers.	» 95.
Verhooging der toelage van den commandant en de kapiteins van het koloniaal werfdepot.	» 48.
Verlenging van koksdiens.	» 17.
Verlichting van kazernelokalen.	» 18.
Verlofgangers. Inschrijving van het Register der verlofgangers, alsmede van den staat Litt. aa.	» 17.
Vervoer van blanke wapenen.	» 69.
----- — militairen per stoomboot.	» 71.
Voedsel, Hoeveelheid van het aan de soldaat te verstrekken dierlijk.	» 48.
Voorrechten toe te kennen aan miliciens voor de lichting van 1877.	» 33.

Vrije woning. Intrekking der soldijverhooging voor de adj-onderoffic. en sergt.-maj. bij de K. M. A. wegens gemis aan vrije woning.	Blz.	15.
Vrijwillige verbintenis. Bepaling nopens milic.-korporaals en milic-sergeanten.	»	21.
Vuur en licht in de wachten over 1877/78.	»	74.

W.

Wachten. Wijziging in den dienst der wachten bij gevangnissen.	»	146.
Weduwen- en weezenkas. Rekening en verantwoording van de directie.	»	17.
Werkdepot. Verhooging der toelage van den commdt. en den kapitein	»	18.
Wijziging van de tarieven van prijzen voor verwisselstukken en tot draagbare wapenen.	»	15.
— in de inrichting der modelschijven.	»	16.
— in het programma van examen tot 2den luit. der inf., cav. en art.	»	24.

Z.

Ziekeninrichtingen. Regeling der bezoldiging van gehuwde geëmpliojeerden.	»	99.
----- Invoering en gebruik van linnen petuwsloopen.	»	102.

WETSONTWERPEN, MEMORIËN VAN TOELICHTING, VERSLAGEN
DER COMMISSIËN VAN RAPPORTEURS EN MEMORIËN
VAN BEANTWOORDING ENZ.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1877.

Voorloopig Verslag naar aanleiding van het tweede onderzoek in de afdelingen	Blz.	1.
Nota	»	14.
Gewijzigd wetsontwerp	»	17.
Tweede memorie van beantwoording	»	20.
Begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel. Dienst 1877.	»	32.
Voorloopig Verslag naar aanleiding van het tweede onderzoek in de afdelingen.	»	36.
Tweede memorie van beantwoording.	»	39.
Gewijzigd ontwerp van wet.	»	41.
Eindverslag der commissie van rapporteurs op vorenstaand wetsontwerp	»	41.
Intrekking en vervanging der Wet van 17 Juli 1869 (<i>Staatsblad</i> n°. 141), houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie.	»	43.
Ontwerp van wet.	»	43.
Nadere herziening der Wet van 28 Augustus 1851 (<i>Staatsblad</i> n°. 129), regelende de militaire pensioenen bij de Landmacht en intrekking der Wet van 8 Juni 1864 (<i>Staatsblad</i> n°. 68).	»	59.
Voorloopig verslag der commissie van rapporteurs.	»	59.
Memorie van beantwoording op vorenstaand verslag	»	66.

Bijlage der memorie van beantwoording.	Blz. 71.
Nota van wijziging op het wetsontwerp tot nadere herziening der Wet van 28 Augustus 1851, regelende de militaire pensioenen. »	72.
Verstreking van rijkspaarden aan officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht.	
Ontwerp van wet	» 74.
Memorie van toelichting op bovenstaand wetsontwerp.	» 74.
Verslag der commissie van rapporteurs op vorenstaand wetsontwerp. »	76.
Intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869 (<i>Staatsblad</i> n°. 141), houdende regeling van het onderwijs bij de Koninkl. Milit. Academie.	
Voorloopig verslag.	» 77.
Memorie van beantwoording.	» 101.
Bijlage G. Verslag der commissie bestaande uit personeel der Aca- demie.	» 136.
Nota van wijziging.	» 161.
Verslag.	» 163.
Nota van wijziging van het gewijzigd ontwerp van wet.	» 175.
Voorgestelde amendementen.	» 178.
Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1878.	
Ontwerp van wet.	» 181.
Memorie van toelichting.	» 189.
Voorloopig verslag.	» 200.
id. id.	» 216.
Ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten be- hoeve van de voltooiing van het vestingstelsel. Dienst 1878.	» 220.
Memorie van toelichting.	» 222.
Wijziging der wet van 19 Augustus 1861 (<i>Staatsblad</i> n°. 72), betrek- kelijk de nationale militie.	
Ontwerp van wet.	» 227.
Memorie van toelichting.	» 248.
Nota, overgelegd bij de Memorie van Toelichting van het ontwerp Militiewet.	» 268.

The first of these is the...
 which was...
 The second...
 which...
 The third...
 which...
 The fourth...
 which...
 The fifth...
 which...
 The sixth...
 which...
 The seventh...
 which...
 The eighth...
 which...
 The ninth...
 which...
 The tenth...
 which...

The eleventh...
 which...
 The twelfth...
 which...
 The thirteenth...
 which...
 The fourteenth...
 which...
 The fifteenth...
 which...
 The sixteenth...
 which...
 The seventeenth...
 which...
 The eighteenth...
 which...
 The nineteenth...
 which...
 The twentieth...
 which...

RECUEIL MILITAIR.

(26 NOVEMBER—25 DECEMBER 1876.)

EERSTE GEDEELTE.

Posterijen. Aanschrijving M. v. O., 27 November 1876, N°. 47 S. Met verwijzing naar het Kon. besluit van 7 November jl. (*Staatsblad* N°. 192), houdende bepalingen omtrent de vrijstellingen van briefport en zulks met intrekking der Kon. besluiten van 5 Juli 1850 (*Staatsblad* N°. 38) en 22 September 1875 (*Staatsblad* N°. 173), met verwijzing tevens naar de dispositiën van het M. v. O. van 20 Augustus 1850, N°. 6 B. (*Rec. Mil. Blz.* 217), van 27 December 1870 N°. 1 S (*Rec. Milit. Blz.* 326) en van 2 October 1875, N°. 68 S (*Rec. Milit. I.*, Blz. 461), wordt — als vervolg op bovengemelde dispositiën en onder uitdrukkelijke handhaving van den inhoud der laatstgenoemde — gezegd Kon. besluit van 7 Nov. 1876 ter kennis gebracht van de betrokken militaire en administratieve autoriteiten van het leger.

Invoering van instructiën voor de Inspecteurs van het personeel en van het materieel der Artillerie. Aanschrijving M. v. O., 27 November 1876, N°. 53 A. Mededeeling van het Kon. besluit van 18 November te voren, N°. 24, met de daarbij behoorende Tabelle en instructiën, onder bepaling dat die instructiën in werking zullen treden op den 15 December en dat de periodieke stukken, bedoeld in Art. 28 der Instructie voor den Inspecteur van het materieel der Artillerie, zullen worden ingezonden overeenkomstig den verderen hiernavolgenden staat.

Voormeld besluit is van den volgende inhoud:

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is om den Directeur voor het materieel der Artillerie te belasten met het bestuur over de Artillerie-, Stapel- en Constructie-Magazijnen, de inspectie der draagbare wapenen, de pyrotechnische school, 's Rijks gieterij van bronzen geschut en de commissie van proefneming, en hem in verband daarmede voortaan den titel te geven van Inspecteur van het materieel der Artillerie;

Gelet op de tabelle gevoegd bij Ons besluit van 23 Maart 1876, N°. 45;

Gelet op Onze besluiten van 28 Mei 1873, N°. 26 en van 16 Augustus 1874, N°. 31, waarbij onder anderen zijn goedgekeurd en vastgesteld instructiën voor den Inspecteur der Artillerie en voor den Directeur voor het materieel der Artillerie.

Gelet op Ons besluit van 14 Mei 1869, N°. 19, houdende organisatie van de pyrotechnische school met daarbij behoorende instructie;

Gelet op punt *b* van het Kon. besluit van 30 September 1827, N°. 117, onder anderen betrekking hebbende op het buiten verantwoording doen stellen van materieel;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 7den November 1876, N°. 41 A, en van de nadere voordracht van den 16den daaraanvolgende, N°. 51 A;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De betrekkingen van Inspecteur der Artillerie en van Directeur voor het materieel der Artillerie worden opgeheven.

De titularissen zullen voortaan de betrekking bekleeden respectievelijk van Generaal-Majoor Inspecteur van het personeel der Artillerie, en van Generaal-Majoor Inspecteur van het materieel der Artillerie.

De oudste in rang zal kunnen zijn Luitenant-Generaal.

In verband daarmede wordt de tabelle, behoorende bij voorschreven besluit van 25 Maart jl., N°. 15, vervangen door de tabelle, bij Ons tegenwoordig besluit gevoegd.

Art. 2. De werkkring van de, in het voorgaande artikel genoemde Inspecteurs, wordt geregeld bij de aan dit besluit gehechte instructiën.

Art. 3. De instructie voor den Inspecteur der Artillerie, zooals die is vastgesteld en gewijzigd bij Onze besluiten van 28 Mei 1873, N°. 26 en van 16 Augustus 1874, N°. 31, en de instructie voor den Directeur voor het materieel der Artillerie, zooals die is vastgesteld bij Ons besluit van 16 Augustus 1874, N°. 31, alsmede alle met Ons tegenwoordig besluit strijdende bepalingen, worden ingetrokken en buiten werking gesteld.

Art. 4. De overige bij Ons besluit van 16 Augustus 1874, N°. 31, bedoelde instructiën, zooals die zijn gewijzigd bij Onze besluiten van 30 Maart 1875, N°. 8 en van 15 Maart 1876, N°. 28, alsmede die, welke is vastgesteld bij Ons besluit van 14 Mei 1869, N°. 19, de laatste voor zooverre zij niet in strijd is met de bij Ons tegenwoordig besluit vastgestelde instructie voor den Inspecteur van het materieel der Artillerie, blijven van kracht tot zij door anderen worden vervangen.

Samenstelling van den staf der Artillerie.

Inspectie van het personeel der Artillerie: 1 Generaal-Majoor, Inspecteur (1); 1 Majoor toegevoegd aan den Inspecteur; 1 Kapitein of 1ste Luitenant, 1 Adjudant van den Inspecteur.

Inspectie van het materieel der Artillerie: 1 Generaal-Majoor Inspecteur (1); 1 Majoor toegevoegd aan den Inspecteur; 1 Kapitein of 1ste Luitenant, Adjudant van den Inspecteur (2); 1 Magazijnmeester 1ste, 2de of 3de kl.

Directie der Artillerie Stapel- en Constructie-magazijnen: 1 Kolonel of Luitenant-Kolonel, Directeur; 1 Majoor of Kapitein, Onderdirecteur; 2 kapiteins; 1ste of 2de Luitenants (3); 1 Magazijnmeester der 1ste of 2de kl. (4).

Pyrotechnische school: 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Directeur, tevens Inspecteur der buskrui-fabriekatie; 2 Kapiteins; 1ste of 2de Luitenants (3).

(1) De oudste in rang der twee Inspecteurs kan Luitenant-Generaal zijn.

(2) Kapitein zijnde geniet hij een jaarliksche toelago van f 300.

(3) Worden in evenredigheid van de behoefte, door den Minister van Oorlog tijdelijk van de korpsen bij de werkplaatsen gedetacheerd.

Blijven tijdens de detachementen in de sterkte van hun korps.

(4) Deze plaats als Magazijnmeester blijft onvervuld, wanneer de Chef van het Bureau der Directie een burger beambte is.

Inspectie der draagbare wapenen: 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Inspecteur; 1 Kapitein, Onderinspecteur; 1ste of 2de Luitenans (3).

Geschutgieterij: 1 Majoor, Directeur; 1 Kapitein; 1 1ste of 2de Luitenant.

Aanschaffing van zwaar geschut en verder Artilleriematerieel: 1 Kolonel of Hoofdofficier van minderen rang, ter beschikking van den Minister van Oorlog.

Commissie van proefneming: 1 Majoor, Voorzitter; 2 Kapiteins; 2 1ste of 2de Luitenants.

Departement van Oorlog: 1 Majoor, bij uitzondering een Officier van hooger rang; 2 Kapiteins, of 1ste Luitenants; 1 Magazijnmeester der 1ste, 2de of 3de kl.; 1 Magazijnmeester 3de kl. (5).

Koninklijke Militaire Academie: 1 Kapitein; 1ste of 2de Luitenants. Memorie.

Magazijnmeesters bij magazijnen dienstdoende (6): 8 1ste kl. (Majoor of Kapitein); 8 2de kl. (Kapitein of 1ste Luitenant); 7 3de kl. (1ste of 2de Luitenant).

Conducteurs: 1ste kl. (Adj.-Onderofficier) 17; 2de kl. (Sergt.-majoor) 17; 3de kl. (Sergeant) 16.

Wapencontroleurs: 1ste kl. 2; 2de kl. 2; 3de kl. 2.

Instructie voor den Inspecteur van het personeel der Artillerie.

Art. 1. De Inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog.

Art. 2. In tijd van vrede heeft hij onder zijn bevel alle artilleriekorpsen, voor wat betreft de oefening, de kleeding en wapening, den inwendigen, dagelijkschen en geneeskundigen dienst, benevens de administratie en krijgstuclit.

Art. 3. Telkens wanneer hij dit noodig acht, inspecteert hij de troepen onder zijn bevel. Buiten zijn standplaats kan dit alleen geschieden op machtiging van den Minister.

Hij doet zich bij die inspectiën vergezellen door den Hoofdofficier aan hem toegevoegd, of door zijn Adjudant.

Moet de inspectie meer bepaaldelijk de administratie der korpsen betreffen, dan wordt hij op zijn aanvraag, ook door een Officier van de militaire administratie, door den Minister aan te wijzen, vergezeld.

Na afloop van elke inspectie doet hij van zijn bevindingen verslag aan den Minister.

Art. 4. Hij waakt dat de onderscheidene reglementen, voorschriften en bepalingen, zoo ten aanzien van de oefening als van den dienst in het algemeen, bij de artillerie nauwkeurig worden opgevolgd.

Indien daarvan mocht worden afgeweken, zorgt hij, dat de afwijkingen ten spoedigste worden hersteld.

Art. 5. De batterijen voor de divisiën en brigades aangewezen, nemen zooveel mogelijk deel aan alle oefeningen dier divisiën en brigades in de garnizoenen en legerplaatsen.

(5) Kan wezen Magazijnmeester der 3de kl., geen Officier zijnde.

(6) Hiervan te Delft: 1 Magazijnmeester 1ste kl.; 1 id. 2de kl.; 2 id. 3de kl.
De Magazijnmeesters te Dordrecht en Gorinchem genieten een jaarlijksche toelage van f200.

Omtrent het deelnemen der niet bij de divisien ingedeelde batterijen aan gecombineerde manoeuvres, militaire marschen, enz., treedt hij met den betrokken Divisiecommandant of Inspecteur in overleg.

Art. 6. Hij ontvangt van de Korpscommandanten de rapporten omtrent de bijzondere oefeningen en het onderwijs bij de korpsen onder zijn bevel, zoomede de voordrachten tot het toekennen van belooningen aan de onderwijzers, enz. Eveneens ontvangt hij van de Korpscommandanten alle rapporten en voordrachten het personeel onder zijn bevelen betreffende.

Hij beslist omtrent die voordrachten binnen den kring zijner bevoegdheid, en onderwerpt de overige aan den Minister.

Hij zendt op den 1sten van elke maand aan den Minister een verslag nopens alle beschikkingen van bovenbedoelden aard, door hem in de afgelopen maand genomen, met inachtneming, dat al hetgeen de Officiëren betreft afzonderlijk moet worden behandeld.

Met de verzoekschriften, enz., welke hem door den Minister ter beschikking zijn gezonden, wordt op dezelfde wijze gehandeld.

Die stukken worden hij het verslag der genomen beschikkingen overgelegd.

In spoedvereischende omstandigheden kunnen de Commandanten der korpsen, met afwijking van het bepaalde in de 2de alinea van dit artikel, rapporten en voordrachten waarop de Minister moet beslissen, rechtstreeks aan hem zenden, mits zij daarvan tevens aan den Inspecteur kennis geven.

Art. 7. De couditelijsten van de Officiëren worden hem, op den daarvoor bepaalden tijd, door de Commandanten der korpsen teruggezonden.

Hij voorziet die lijsten van zijne beoordeeling en zendt ze daarna aan den Minister; die van de Officiëren der batterijen, welke in tijd van oorlog deelerdivisie zullen uitmaken, echter, na ze vooraf aan den betrokken Divisiecommandant ter inzage te hebben doen toekomen.

Met de couditelijsten der Officiëren van gezondheid, Paardenartsen en Officiëren der militaire administratie wordt door hem overeenkomstig de bestaande voorschriften gehandeld.

Art. 8. De rapporten der Korpscommandanten omtrent verzoeken van Officiëren tot het aangaan van een huwelijk, worden door zijn tusschenkomst aan den Minister gezonden.

Art. 9. Hij beslist, met inachtneming van de bestaande voorschriften, omtrent alle voordrachten tot het toekennen van de *bronzen en zilveren medailles* voor trouwen dienst aan onderofficiëren en verdere militairen onder zijn bevel.

In naam van den Minister kent hij die medailles toe, en doet hij ze aan de belanghebbenden op plechtige wijze uitreiken.

Op den 1sten van elk kwartaal zendt hij aan den Minister nominatieve opgaven van alle onderofficiëren en verdere militairen, aan wie door hem de medailles zijn verleend, met bijvoeging van de extracten-straftregister, welke bij de voordrachten hebben gediend. Deze opgaven strekken tevens tot verantwoording van de medailles en brevetten, welke hem in voorraad zijn gezonden.

De voordrachten tot het toekennen van de *gouden medaille* en tot het plaatsen in burgerlijke bedieningen worden door zijn tusschenkomst aan de beslissing van den Minister onderworpen.

De ontnomen medailles en brevetten ontvangt hij van de Korpscommandanten en zendt die tegelijk met de driemaandelijksche opgave van de door hem verleende medailles, aan den Minister.

Art. 10. Hij beschikt op de voordrachten van de Commandanten der korpsen tot het verleenen van ontslag wegens lichaamsgebreken, zoo ten behoeve van vrijwilligers als van miliciens, na die voordrachten in handen te hebben gesteld van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der landmacht en ze met diens rapport terug te hebben ontvangen. Hij regelt zijne beschikkingen naar de beoordeeling van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst.

Hij voegt, bij de machtiging tot het uitreiken van paspoort, een opgave van de ziekte of de lichaamsgebreken, uithoofde van welke het ontslag verleend wordt. Deze opgave moet dezelfde bewoordingen bevatten als in het geneeskundig rapport voorkomen, met bijvoeging alleen of die ziekte of gebreken »door», »in, doch niet door», of »buiten den dienst» zijn ontstaan. Hij gelast daarbij tevens aan de Commandanten der korpsen, bij het invullen van het paspoort die opgave te volgen.

Art. 11. Hij handelt, op de wijze in het vorig artikel vermeld, met de voordrachten tot pensioen en tot ontslag uit den dienst, onder toekening van gratificatie, voor zooverre betreft het voorloopig onderwerpen daarvan aan de beoordeeling van den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst.

Hij onderwerpt die voordrachten met de daarbij behoorende stukken vervolgens aan de beslissing van den Minister.

De voordrachten tot het toekennen van pensioen, van nonactiviteit of van ontslag aan Officieren, en die tot het bijeenroepen van een raad van onderzoek, worden door hem aan den Minister gezonden.

Art. 12. Hij onderwerpt aan den Minister de rapporten, door de noodige bescheiden gestaafd, welke door de Corpscommandanten zijn gezonden nopens alle verzoeken om voorwaardelijk ontslag uit den dienst, gedaan door of ten behoeve van vrijwillig in dienst getreden manschappen en van hen, die, ingevolge de wet op de nationale militie, een vrijwillige dienstverbintenis hebben aangegaan en niet meer militiedienstplichtig zijn.

Art. 13. Hij onderwerpt aan den Minister de voordrachten van de Commandanten der korpsen; zoo tot het uitreiken van een paspoort der 2de soort als tot het wegzenden met een briefje van ontslag.

Art. 14. Hij beslist, na de betrokken Korpscommandanten te hebben gehoord, omtrent de verzoeken om overplaatsing van onderofficieren, die bij het eindigen van hunne dienstverbintenis bij een ander korps met een nieuwe verbintenis in hunnen graad wenschen over te gaan; en in het algemeen omtrent de overplaatsingen bij andere korpsen van onderofficieren en verdere manschappen onder hem ressorteerende.

Wordt de overplaatsing verlangd bij een ander wapen, dan treedt hij in overleg met den betrokken Divisiecommandant of Inspecteur. In dit geval geschiedt de overplaatsing met wederzijdsch goedvinden; doch bij verschil van gevoelen beslist de Minister.

Hij zendt op den 10den van de eerste maand van elk kwartaal aan den Minister verslag van alle overplaatsingen, welke in de afgelopen drie maanden door hem zijn gedaan.

De overplaatsingen van onderofficieren en verdere manschappen bij het wapen der Koninklijke marechaussee worden, met inachtneming van de daaromtrent bestaande bepalingen, op dezelfde wijze behandeld, doch de beslissing wordt overgelaten aan den opperofficier belast met het toezicht over dat wapen.

Art. 15. Hij verplaatst, op voordracht van de Korpscommandanten, de

Officieren beneden den rang van Majoor bij de onderdeelen van hetzelfde korps, wanneer daaraan een garnizoensverandering is verbonden.

Hij neemt daarbij de meeste omzichtigheid in acht, ten einde, zonder overwegende reden, geen buitengewone kosten voor den belanghebbende te veroorzaken.

De verplaatsingen, welke door hem zijn gedaan, brengt hij onverwijld ter kennis van den Minister, met opgave van redenen.

Van de verplaatsing van een Garnizoens- of Detachementscommandant doet hij mededeeling aan den betrokken bevelhebber.

De opgaven van Officieren, geschikt tot overplaatsing bij de veld- en rijdende artillerie, en in het algemeen de voordrachten of rapporten op de verzoeken van Officieren, om van het eene korps bij het andere, of wel bij het Nederlandsch-Indisch leger te worden overgeplaatst, worden door hem, met de rapporten van de Commandanten der betrokken korpsen, aan den Minister gezonden.

Art. 16. Hij geeft de vereischte bevelen betrekkelijk het verstrekken van detachementen artillerie, die aan hem door den Inspecteur van het materieel der artillerie worden aangevraagd, betrekkelijk verplaatsingen van kleine troepengedeelten, bestemd tot het geleiden van transporten als anderszins, of tot het aflossen van detachementen.

Behoort het af te lossen detachement tot een niet onder zijn bevelen staand korps, dan regelt hij de aflossing met den betrokken Divisiecommandant of Inspecteur.

Omtrent de verwisseling der detachementen bij de Pyrotechnische school en de, bij de Artillerie Stapel- en Constructiemagazijnen gedetacheerde werklieden der artilleriekorpsen. handelt hij in overleg met den Inspecteur van het materieel der artillerie.

Andere verplaatsingen van troepen kan hij op eigen autoriteit niet gelasten, tenzij spoedvereischende omstandigheden zulks noodzakelijk maken.

Voorts geeft hij van elke verplaatsing van troepen, meer dan 24 man sterk, tijdig kennis aan de betrokken Bevelhebbers in de militaire afdeelingen en Commissarissen des Konings in de Provinciën, met opgave van de sterkte aan manschappen en paarden en van het aantal karren of wagens, welke als transportmiddelen benodigd zijn.

Art. 17. Hij zendt alle orders betrekkelijk de verplaatsing van troepen aan de betrokken Korpscommandanten. Van die verplaatsingen, de gewone aflossingen van detachementen uitgezonderd, doet hij, zoodra mogelijk, door tusschenkomst van den Chef van den generalen staf, rapport aan den Minister.

Art. 18. Bij algemeene troepenverplaatsingen, als: bij het betrekken van een kamp, bij garnizoensveranderingen, enz., doet hij aan den Chef van den generalen staf bijtijds aanvraag tot regeling van den marsch der betrokken troepen, met opgave van de vermoedelijke sterkte.

Art. 19. Hij doet van alle buitengewone, eenigszins belangrijke, gebeurtenissen, bij de troepen onder zijn bevelen, onverwijld rapport aan den Minister.

Art. 20. Binnenlandsch verlof tot en met een maand aan de Korpscommandanten, en van meer dan veertien dagen tot en met een maand aan al de overige militairen onder zijn bevelen, wordt door hem verleend, onder bepaling nochtans, dat alleen op grond van bijzondere voorschriften, of ingeval van ziekte (en alsdan op overlegging van een geneeskundige verklaring), het genot van het volle traktement of de volle soldij aan het verlof kan worden verbonden.

Hij ontvangt van de Korpscommandanten de aanvragen om het verlof, nadat deze door de Plaatselijke of Garnizoenscommandanten, voor »gezien» geteekend en, voor zooveel noodig, met hunne consideratiën en hun advies aangevuld zijn.

Met de aanvragen om verlof ten behoeve van Officieren van Gezondheid, Paardenartsen en Officieren der militaire Administratie, wordt door hem overeenkomstig de bestaande voorschriften gehandeld.

Art. 21. Door zijne tusschenkomst wordt vóór den 5den van elke maand aan den Minister opgave gedaan van alle verloven met behoud van vol traktement of van soldij in de afgelopen maand, aan militairen onder zijne bevelen verleend.

Van den 1sten April tot den 1sten October wordt, aan het kader der korpsen, alleen in buitengewone gevallen, en alsdan slechts voor korten tijd verlof toegestaan.

De ongeoeffende manschappen zijn van verlof uitgesloten, tenzij het blijke, dat er bijzonder dringende omstandigheden bestaan, als: gevaarlijke ziekten, sterfgevallen, enz. van een hunner nabestaanden, in welke gevallen ook aan hen een kortstondig verlof kan worden verleend.

Art. 22. Hij heeft het bestuur over het materieel bij de korpsen onder zijn bevel, in gebruik.

Hij zorgt voor het behoorlijk onderhoud daarvan en richt, tot het voltallig houden, de noodige aanvragen aan den Inspecteur van het materieel der artillerie.

Art. 23. Hij ontvangt vóór of uiterlijk op den 5den van elke maand van de Commandanten der korpsen den maandelijkschen staat van de sterkte en het emplacement van het korps.

Hij zendt die staten, na daarvan voor zich de noodige aantekeningen te hebben doen nemen, vóór of uiterlijk op den 10den daaraanvolgende aan den Minister.

Art. 24. Hij behoeft verlof van den Minister om zich in zijn persoonlijk belang van zijn standplaats te verwijderen.

Bij dringende omstandigheden nochtans is hij bevoegd, zich zonder voorafgaande machtiging voor den tijd van acht dagen naar die plaats of plaatsen van het rijk te begeven, waar zijn tegenwoordigheid noodig is, mits hij daarvan onverwijld kennis geve aan den Minister.

Art. 25. Bij afwezigheid of ontstentenis wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie »op last» of »bij ontstentenis» gevoerd door den Hooflofficier aan hem toegevoegd, en bij ontstentenis ook van dezen, door zijn Adjudant.

Instructie voor den Inspecteur van het materieel der Artillerie.

Art. 1. De Inspecteur staat onmiddellijk onder de bevelen van den Minister van Oorlog.

Art. 2. Hij heeft, behoudens het bepaalde in art. 30 dezer Instructie, het bestuur over al het in het Rijk aanwezige artilleriematerieel, met uitzondering van dat, hetwelk bij de korpsen en bij de Koninklijke Militaire Academie in gebruik en verantwoording is.

Hij zorgt voor het behoorlijk onderhoud daarvan en doet tot het voltallig houden door aanmaak of aanschaffing, de noodige voorstellen aan den Minister.

Art. 3. Hij heeft het bestuur over de Artillerie Stapel- en Constructie-

magazijnen, de inspectie der draagbare wapenen, de pyrotechnische school, 's Rijks gieterij van bronzen geschut en de commissie van proefneming, zoowel wat betreft het definitieve en tijdelijk daarbij werkzaam gestelde personeel, en het materieel, als: de inrichting der werkplaatsen, de aanwending der materialen en de uitvoering der werkzaamheden.

De Officieren en het verder personeel, dat in particuliere fabrieken belast wordt met het toezicht op den aanmaak en de keuring van materieel, staan gedurende dien tijd almede onder zijn onmiddellijke bevelen.

Art. 4. Hij heeft almede onder zijn onmiddellijke bevelen de Commandanten en Adjudanten voor het materieel der artillerie; voor zoover de dienst bij het materieel betreft, de magazijnmeesters en alle geëmployeerden bij de magazijnen der artillerie en de daaraan verbonden inrichtingen.

Alle administratieve bescheiden, den dienst der Artillerie betreffende, zoowel materiele als geldelijke, worden, voor zooverre zulks niet in strijd is met de Instructie voor de Magazijnmeesters, door zijn tusschenkomst ingezonden.

Hij zorgt voor het opmaken van de armeerings- en uitrustingsstaten der verschillende sterkten van het Rijk. De armeeringsstaten worden opgemaakt in overleg met den Inspecteur der genie en door den Minister bekrachtigd.

Art. 5. Hij moet zich volkomen bekend maken met al hetgeen in verband staat tot de verdediging van het Rijk, voor zooverre den dienst van het materieel der Artillerie betreft, en geeft te dien aanzien zijne bevelen aan de Commandanten voor het materieel.

Hij is bevoegd aan den Chef van den generalen staf, den Inspecteur der genie, almede aan de Bevelhebbers in de militaire afdeelingen, alle inlichtingen te vragen, die hem ter zake kunnen dienen.

De Inspecteur is tevens gehouden aan de genoemde autoriteiten op hare aanvragen, wat betreft den dienst van het materieel der Artillerie, alle gegevens te verstrekken, die zij op grond van hunne instructiën aan hem zullen vragen.

Art. 6. In zijn *archieff* moeten voorhanden zijn;

1°. Memoriën omtrent de verdediging van de liniën, stellingen en verschillende sterkten van het Rijk, voor zooverre de Artillerie betreft, opgemaakt in overleg met den Bevelhebber in de betrokken militaire afdeeling;

2°. De topographische kaart van het Rijk op de schaal van 1 : 50000; de plans van de vestingen, forten en hare omstreken op de schaal van 1 : 5000, en van de gebouwen bij de Artillerie in gebruik, benevens de noodige hydrographische kaarten;

3°. Armeerings- en uitrustingsstaten van alle sterkten, benevens inventarissen van het materieel bij de Magazijnmeesters der Artillerie in verantwoording;

4°. Zooveel mogelijk alle gegevens omtrent de hulpmiddelen voorhanden binnen de vestingen of sterkten, en hare omstreken, voor zooverre die voor de Artillerie van nut kunnen zijn.

De onder punt 1 en 4 bedoelde bescheiden behooren tot zijn geheim archief

Art 7. Hij gelast het verrichten van de noodige *Artilleriewerkzaamheden*, waartoe over het personeel der Artilleriekorpsen in de standplaatsen der magazijnen in garnizoen beschikt wordt, zonder echter de oefening van den troep te veel te benadeelen.

In plaatsen, waar geen Artillerie in garnizoen is, of daar waar het Artilleriegarnizoen geen voldoende sterkte heeft, kunnen tot het verrichten van Artilleriewerkzaamheden in den regel Artilleristen uit andere garnizoenen, — bij uitzondering infanteristen ter plaatse in garnizoen — gebezigd worden.

De artilleristen worden door hem aan den Inspecteur van het personeel der Artillerie, de infanteristen, na bekomen machtiging van den Inspecteur van het materieel der Artillerie, door den Commandant, of buiten diens standplaats; door den Adjudant voor het materieel, aan de betrokken Korps- of Detachementscommandanten aangevraagd. Bijaldien bezwaar wordt gemaakt tot het beschikbaar stellen van het noodige personeel, zal door laatstgenoemden Inspecteur de beslissing van den Minister moeten worden ingeroepen.

De infanteristen genieten een vergoeding van 10 cents per man en per dag werkens.

Indien ook geen infanteristen beschikbaar zijn, kunnen burgerwerklieden, tegen het ter plaatse gewone dagloon, worden gebezigd.

Militairen als werklieden voor bepaalde ambachten gebezigd wordende, genieten een vergoeding van 5 cents per uur werkens.

Zoo dikwijls het den Inspecteur noodig voorkomt, verleent hij machtiging aan de Commandanten of Adjudanten voor het materieel, om zich, tot het houden van toezicht over de artilleriewerkzaamheden, buiten hun standplaats te begeven.

Art. 8. Voor gewone artilleriewerkzaamheden bij de magazijnen, kan het gebruik van *spandiensten* door hem worden bevolen.

Art. 9. Hij geeft machtiging tot het doen van *aanschaffingen* en *herstellingen*, welke tot het onderhoud van het materieel der Artillerie of tot aanmaak van munitien, ernstvuurwerken, enz. noodig zijn, voor zooverre laatstbedoelde aanmaak niet in de Artilleriewerkplaatsen geschiedt.

Voor het geval dergelijke aanschaffingen en herstellingen echter de som van f 50 per maand en per magazijn, over het geheele jaar en over al de magazijnen door elkander gerekend, te boven gaan, behoeft hij de voorafgaande machtiging van den Minister.

De uitgaven ten behoeve van de stapelmagazijnen en de wagendepots zijn hieronder niet begrepen.

Art. 10. Bij plaats gehad hebbende *ontvreemding* van Artilleriematerieel, maakt hij daarvan onverwijld rapport aan den Minister, met vermelding van de omstandigheden waaronder die ontvreemding heeft plaats gevonden, en der pogingen, die zijn aangewend, tot ontdekking zoowel van den ontvreemde als van het ontvreemde.

Naargelang van den uitslag dier pogingen beslist hij omtrent het al of niet in uitgaaf stellen, of het doen vergoeden van de ontvreemde voorwerpen.

Art. 11. De *seinposten* voor ijsgang of buitengewone riviercorrespondentie, worden door zijn zorg, volgens de bestaande voorschriften, van het noodige materieel en de vereischte munitien voorzien.

Art. 12. Hij geeft gevolg aan de aanvragen van militaire en burgerlijke autoriteiten, tot het ontvangen of inleveren van materieel of munitien, voor zoover die aanvragen bij afzonderlijke of algemeene orders zijn geregeld en niet rechtstreeks tot de Magazijnmeesters der Artillerie kunnen worden gericht.

In spoedvereischende gevallen kan hij, op eigen verantwoording, ook voldoen aan aanvragen, die niet door hooger autoriteit zijn bevolen, doch is alsdan gehouden daarvan onverwijld kennis te geven aan den Minister.

Art. 13. Op daartoe te doene aanvragen door de commandeerende Officieren der korpsen van het leger en der schutterijen, doet hij de noodige wapenkisten voor de inlevering van wapenen, afgeven of toezenden.

De aanvragen der schutterijen moeten blijk dragen dat zij geschieden met voorkennis van het gemeentebestuur, voor wier rekening de verzending geschiedt.

Art. 14. Hij verleent machtiging tot het *bergen van buskruit* aan particulieren toebehoorende, in de daarvoor aangewezen buskruitmagazijnen, overeenkomstig de bepalingen, vastgesteld bij de Koninklijke besluiten van 18 Januari 1828, n°. 14, en 16 Juli 1841, n°. 26.

In dringende omstandigheden moet hij ook andere magazijnen tijdelijk daarvoor aanwijzen, onder verplichting hiervan onmiddellijk kennis te geven aan den Minister.

Art. 15. Hij beslist omtrent de voordrachten tot het *herstelbaar* of *onbekwaam voeren*, alsmede tot het *overschrijven* van materieel, en zorgt dat zoodra mogelijk, met inachtneming van het bepaalde in art. 8, de noodige herstellingen worden aangebracht, of het onbekwame vervangen wordt.

Hij beslist mede omtrent de voordrachten tot *sloopen, opweegen* of *vernietigen* van onbekwaam materieel.

Art. 16. Hij is bevoegd het materieel, dat niet ter plaatse kan hersteld worden, of waarvan de kosten van herstelling te hoog zouden worden opgevoerd, te doen herstellen in de Artillerie- Stapel- en Constructiemagazijnen.

Art. 17. Hij is gemachtigd om tot aanvulling van de uitrusting of ter voorziening in den dienst van de magazijnen, *verzendingen* te gelasten van het eene magazijn naar het andere.

Hij voldoet aan de aanvragen om materieel, die door den Inspecteur van het personeel der Artillerie aan hem worden gezonden, voor zooverre dat materieel in de magazijnen voorhanden is.

Ter voorziening in het ontbrekende door aanmaak of aanschaffing, doet hij de noodige voorstellen aan den Minister.

Art. 18. Telkens wanneer hij zulks noodig acht, vraagt hij de machtiging van den Minister tot het *inspecteeren* van een of meer magazijnen of Artillerie-inrichtingen buiten zijn standplaats.

Indien het belang van den dienst zulks vordert, kan hij, zonder voorafgaande machtiging, magazijnen of artillerie-inrichtingen buiten zijn standplaats in oogenschouw nemen, onder verplichting hiervan onverwijld mededeeling te doen aan den Minister, met vermelding der redenen die hem daartoe hebben geleid.

Van alle door hem te houden inspectiën geeft hij vooraf kennis aan de betrokken bevelhebbers in de militaire afdelingen, voor zooveel de omstandigheden zoodanige kennisgeving toelaten of noodig maken.

Art. 19. Hij doet zich bij zijne inspectiën vergezellen door den Hoofd-officier aan hem toegevoegd, of door zijn Adjudant, en indien het noodig voorkomt, bij inspectiën van magazijnen, door een Officier of opzichter van een der artillerie-inrichtingen.

Art. 20. Na het houden van iedere inspectie, wordt door hem aan den Minister ingediend een verslag van zijn bevindingen, met bijvoeging van die voorstellen welke hem in het belang van 's Rijks dienst noodig voorkomen.

Art. 21. Hij geeft aan de Commandanten voor het materieel en aan de Magazijnmeesters de noodige orders tot het houden eener inspectie over het materieel buiten hun standplaats opgelegd.

Van de rapporten dier inspectiën, dient hij een algemeen verslag in, bevattende alleen die zaken waarvan hem de mededeeling of aanbeveling aan den Minister, wenschelijk of noodzakelijk voorkomt.

Art. 22. Bij afreding van een Magazijnmeester der Artillerie, wordt door hem, in overleg met den Inspecteur van het personeel der Artillerie, een Artillerie-officier aangewezen, om op te treden als gedelegeerde voor het

Rijk bij de overgave en overname van het materieel; hij doet hiervan mededeeling aan den Minister,

Tot het overgeven en overnemen van materieel, zoowel van de Artillerie als der Genie, buiten de standplaats van den Magazijnmeester opgelegd, geeft hij de vereischte orders tot het doen der daartoe noodige dienstreizen aan de voor die overgave en overname aangewezen personen.

Art. 23. Op het bureau van den Inspecteur worden *stamboeken* en *strafregisters* aangehouden van alle Officiëren en Magazijnmeesters tot zijne inspectie behoorende, met uitzondering van de Commandanten en Adjudanten voor het materieel, die niet uitsluitend als zoodanig dienst doen.

Art. 24. Met de *conduitelijsten* der in het vorig artikel bedoelde Officiëren en Magazijnmeesters, alsmede met die der Commandanten en Adjudanten voor het materieel, handelt hij naar de voorschriften daaromtrent.

Art. 25. Hij verleent *binnenlandsch verlof* tot en met eene maand, aan het personeel van zijn bureau, aan de hoofden der inrichtingen onder zijn bestuur, aan den Voorzitter der Commissie van proefneming en aan de Officiëren en het verder personeel in particuliere fabrieken gedetacheerd, als bedoeld in art. 3 dezer Instructie; van meer dan veertien dagen tot en met een maand aan het overige personeel onder zijn bevelen, onder bepaling nochtans, dat alleen op grond van bijzondere voorschriften of ingeval van ziekte — geconstateerd door een geneeskundige verklaring — het genot van het volle traktement aan het verlof wordt verbonden.

De Magazijnmeesters aan wie verlof wordt toegestaan, blijven gedurende dien tijd, met het oog op hunne verantwoordelijkheid, steeds in genot van hun traktement.

Alle overige aanvragen om verlof, niet vallende in bovenbedoelde termen, onderwerpt hij aan de goedkeuring van den Minister.

De aanvragen om verlof der Commandanten voor het materieel en van de Adjudanten voor het materieel buiten de standplaats van den Commandant, die niet uitsluitend als zoodanig dienst doen, voorziet hij van zijn advies, en zendt ze vervolgens, naargelang van omstandigheden, aan den Commandant van het betrokken korps, of aan den Inspecteur van het personeel der Artillerie.

Art. 26. Hij onderwerpt aan de beslissing van den Minister, voorzien van zijne consideratiën en advies, alle aanvragen en voordrachten tot het aangaan van een huwelijk, om ontslag uit den dienst, om in het genot te worden gesteld van nonactiviteit of pensioen, die tot het bijeenroepen van een Raad van onderzoek, alsmede zoodanige *verzoeken* aangaande de *bijzondere belangen* van de Officiëren en Magazijnmeesters onder zijn bevelen, waarop hij zelf niet kan beschikken.

De verzoeken en voordrachten om ontslag, om pensioen of betrekkelijk andere bijzondere belangen van de conducteurs en geëmployeerden der Inspectie, zendt hij, voor zooverre daarop door hem niet zelf kan worden beslist, voorzien van zijne consideratiën en advies, alsmede aan den Minister.

De Inspecteur is bevoegd aan de conducteurs en magazijnsknechts tot de Inspectie behoorende, toestemming te verleenen tot het aangaan van een huwelijk, mits de aanstaande echtgenoot zedig en onbesproken van gedrag zij en in staat is, door het uitoefenen van eenig bedrijf, in haar onderhoud te voorzien.

Op alle verzoeken, ingrijpende in den werkkring van andere autoriteiten, wordt vooraf het advies van deze ingewonnen.

Art. 27. Hij beslist, met inachtneming van de bestaande voorschriften

omtrent alle voordrachten tot het toekennen van de *bronzen en zilveren medailles* voor trouwen dienst aan de conducteurs der artillerie onder zijn bevel.

In naam van den Minister kent hij die medailles toe, en doet ze aan de belanghebbenden op plechtige wijze uitreiken.

Op den 1sten van elk kwartaal zendt hij aan den Minister nominatieve opgaven van de conducteurs aan wie *door hem de medailles zijn verleend, met bijvoeging van de extracten-strafrregister, welke bij de voordrachten hebben gediend. Deze opgaven strekken tevens tot verantwoording van de medailles en brevetten, welke hem in voorraad zijn gezonden.

De voordrachten tot het toekennen van de *gouden medaille* en tot plaatsing in burgerlijke bedieningen, worden door zijne tusschenkomst aan de beslissing van den Minister onderworpen.

De ontnomen medailles en brevetten ontvangt hij van de hoofden der betrokken inrichtingen of van de Commandanten voor het materieel, en zendt die, tegelijk met de driemaandelijksche opgaven van de door hem verleende medailles aan den Minister.

Art. 28. Hij geeft den Minister kennis van alle buitengewone eenigszins belangrijke gebeurtenissen in de Inspectie, die den dienst van het personeel of het materieel der Artillerie betreffen, met vermelding van de maatregelen van voorziening, welke in dringende gevallen door hem zijn genomen.

Door den Minister wordt bepaald, welke periodieke stukken door den Inspecteur moeten worden opgemaakt en ingezonden.

Art. 29. Zoodra bevel is gegeven tot het in staat van verdediging brengen eener linie, stelling of sterkte, wordt hij, wat betreft de magazijnen in de voorbedoelde linie, stelling of sterkte, in zijn werkring, omschreven in de artikelen 2, 4 tot en met 10, 12 tot en met 22, en 24 tot en met 28 dezer Instructie vervangen door den betrokken Bevelhebber in de militaire afdeeling of Commandant in de linie, stelling of sterkte.

De Inspecteur neemt alsdan alle maatregelen, die hij noodig acht, om in staat te zijn met den meesten spoed te voldoen aan alle aanvragen om materieel en munitien, die door bevoegde autoriteiten tot hem worden gericht, en doet daarvan in algemeene trekken, zoodra mogelijk, mededeeling aan den Minister.

De in verband hiermede noodige gelden worden door hem aan den Minister aangevraagd.

Art. 30. De Inspecteur behoeft verlof van den Minister om zich in zijn persoonlijk belang van zijn standplaats te verwijderen.

In dringende omstandigheden nochtans, is hij bevoegd zich, zonder voorafgaande machtiging, voor den tijd van *acht dagen* naar die plaats of plaatsen van het Rijk te begeven, waar zijn tegenwoordigheid noodig is, mits hij daarvan onverwijld kennis geeft aan den Minister.

Art. 31. Bij afwezigheid of ontstentenis van den Inspecteur wordt, in afwachting dat in zijn dienst door den Minister zal zijn voorzien, de dienstcorrespondentie »op last» of, »bij ontstentenis», gevoerd door den Hoofdofficier aan hem toegevoegd, en bij ontstentenis ook van dezen door zijn Adjutant.

STAAT der periodieke stukken door den Inspecteur van het materieel in te zenden (1).

Maandelijks.

1ste der Nominatieve staat der veranderingen voorgevallen met de conducteurs mand. of geëmployeerden, deelgenoot zijnde van het Fonds voor onderofficieren.

(1) De staten die daarvoor vatbaar zijn, kunnen op een halfvel opgemaakt worden; zijn ze

- Model N°. 1 (1).* Aan het M. v. O. (Commissie van beheer Fonds van ouderoffic.). Ook negatief inzenden.
- 4de id. Opgave van door hem verleende verloven, met behoud van vol traktement over de afgelopen maand. *Model N°. 2.* M. v. O.
- 10de id. *Opgaven (2) van de in 's Rijks werkplaatsen aangemaakte of aangeschafte voornaamste voorwerpen van materieel.
- 25ste id. *Begrootingen der geldelijke uitgaven welke voor den dienst der verschillende Artillerie-inrichtingen over de volgende maand worden noodig geacht.
- 26ste id. Staat der veranderingen voorgevallen met het personeel tot de directie behorende. *Model N°. 3. Intendant.* Ook negatief inzenden.

Driemaandelijks.

- 1ste der maand. Nominatieve opgave van conducteurs der Artillerie, aan wie zilveren of bronzen medailles zijn verleend. *Model N°. 4.* M. v. O. Met geleidende missive. Niet negatief inzenden. Bijvoegen extracten strafregister.
- 5de id. Lijst der mutatiën enz., die ten aanzien der Officieren en Magazijnmeesters in het Stamboek zijn bijgeschreven. *Model N°. 5.* M. v. O. Niet negatief inzenden. Voor elken nieuw aangekomene een extract stamboek bijvoegen.
- 5de id. Idem der conducteurs, magazijnsknechts en verdere geëmployeerden. *Model N°. 6.* Als voor.
- 5de id. *Idem van de burgerbeambten en burgerwerklieden bij de verschillende Artillerie-inrichtingen. M. v. O.
- 20ste id. *Kwartaalstaten van het ontvangen en uitgegeven materieel. M. v. O. In duplo met bewijzen; met geleidende missive.
- 20ste id. *Opgaaf van de wijze waarop het geschut, in verantwoording in de magazijnen, is opgelegd. M. v. O.

Halfjaarlijks.

- 10de Jan. en 10de Juli. Opgaaf der verstrekte munitiën aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel. *Model N°. 7.* M. v. O.
- 25ste Juni en 25ste Juli. *Declaratiën der kosten van onderhoud van geweren en andere blanke wapenen, alsmede van pioniergereedschappen. M. v. O. In duplo, zoo noodig een exemplaar gezegeld.

Jaarlijks.

- 1ste Jan. Numerieke staat der deelgenooten aan het Fonds voor onderofficieren. *Model N°. 8.* M. v. O. (Commissie van beheer Fonds van onderoffic.).
- 10de id. *Uittreksel van het register van in onderzoek gegeven materieel, zoo bij de magazijnen als bij de commissie van proefneming. M. v. O. Niet negatief inzenden. Met geleidende missive.
- 15de id. Voordracht tot het vermalen of omwerken van buskruit. *Model N°. 9.* M. v. O. Niet negatief inzenden.

echter op de tweede bladzijde beschreven, of behooren er losse stukken als Bijlagen bij, dan moeten ze — behalve die welke op halfvel gedrukt worden aangeschaft — op een heel vel opgemaakt worden.

(1) Dit nummer en de volgende hebben betrekking op de modellen die den Inspecteur van het materieel zullen worden toegezonden.

(2) De stukken met een * geteekend worden door den Inspecteur in originali ingezonden.

- 20ste Jan. Opgave der uit de magazijnen afgegeven munitien, ten dienste van de Rijksveldwacht. *Model N°. 10. M. v. O.*
- 31ste id. Opgave van de aan de korpsen van het leger en de schutterijen afgegeven patronen en bestanddeelen. *Model N°. 11. M. v. O.*
- 31ste id. *Opgaven van veranderingen tot bijschrijving van de stamboeken voor het geschut. M. v. O. Met eene geleidende missive en onder bijvoeging van de beschrijvingslijsten van het ontvangen geschut.
- 1ste Febr. *Voorwaarden tot verkoop van onbruikbaar Artilleriematerieel. M. v. O. In duplo. Met geleidende Missive.
- Vóór den 1ste Maart. *Inventarissen van het in de magazijnen aanwezige materieel, enz. M. v. O. In drievoud (1 met en 2 zonder kwartaalbladen). Met eene geleidende missive; die van de Artillerie- Stapel- en Constructiemagazijnen vóór 1 Juli.
- 1ste Maart. Opgave van belangrijke werken, niet tot het gewoon onderhoud behorende, die aan of in artilleriegebouwen worden verlangd. *Model N°. 12. M. v. O. Met eene geleidende missive.*
- 20ste April. Nominatieve opgave van de conducteurs der artillerie, die de contributie enz. aan het Fonds voor onderofficieren verschuldigd zijn. *Model N°. 13. Intendant. In duplo.*
- 10de Mei. Opgave van de Officieren aan wie den dienst van Adjudant voor het materieel is opgedragen. *Model N°. 14. M. v. O.*
- 1ste Juni. *Opgave der nog niet ingezonden pretentiën, voortspruitende uit verleende machtigingen tot aanschaffingen. M. v. O.
- 30ste Nov. *Verslagen der gehouden buskruitkeeringen. M. v. O. Met eene geleidende missive.

TWEEDE GEDEELTE.

Garnizoensveranderingen tegen Mei 1877. Besluit van den 1sten Nov. 1876. Met 1 Mei aanstaande zal van het 2de regt. Veldartillerie eene batterij van 's Hage naar Roermond gaan, en de compagnie Transporttrein, bestemd voor den administratieven dienst, van Breda naar 's Hage; van het 3de reg. Vesting-artillerie: een compagnie van Willemstad naar 's Hage, een andere van Willemstad naar Breda; de 6de compagnie van Breda naar Willemstad; van het regt. Rijdende Artillerie gaat de 4de batterij van Roermond naar Amersfoort.

Bij aanschrijving van het M. v. O., van den 3den November N°. 73 P, wordt verder bepaald: dat de compagnie van het 5de regt. infanterie te Heusden en die van het 6de te Willemstad, respectievelijk zullen worden vervangen door onderdeelen van de korpsen te 's Bosch en Bergen-op-Zoom. Voor of op 1 Mei zullen deze garnizoensveranderingen moeten afgelopen zijn.

Eereteeken voor het bijwonen van belangrijke krijgsverrichtingen. Aanschrijving M. v. O., 7 November 1876, N°. 57 P. Mededeeling van het Kon. besluit van 7 Juni te voren N°. 6, waarbij, uit overweging dat de vijandelijkheden tegen Atjeh nog steeds voortduren en tal van schepelingen en militairen, die daaraan een werkzaam deel namen, verstoken zijn van den eerepenning te bekomen, ingesteld bij Kon. besluit van 19 Februari 1869 (*Staatsblad N°. 24*), en Z. M. een nieuw bewijs zijner tevredenheid willende geven over den moed en de volharding van zee- en landmacht bij de krijgsverrichtingen in Atjeh aan den dag gelegd, heeft bepaald, dat Art. 6 van het besluit van 6 October 1874, N°. 10, ingesteld ter be-

looning dergenen die zich onderscheidten bij de 1ste en 2de expeditie tegen Atjeh, uitgebreid wordt door de bepaling, dat het eereteeken mede wordt toegekend van hen, die, — niet in 't bezit van gesp: »Atjeh 1873—1874», — na het einde der tweede expeditie tegen Atjeh in de jaren 1874—1876 aan de bovengemelde krijgsbedrijven hebben deelgenomen. De hun deswege uit te reiken gesp draagt het opschrift: Atjeh 1873—1876..

Wijziging van de tarieven van prijzen voor verwisselstukken enz. tot draagbare wapenen enz. Aanschrijving M. v. O., 8 November 1876, N°. 75 A. Aangezien ten gevolge van de invoering der cavaleriesabels V. M. van de laatste soort, als om andere redenen, voornoemde tarieven, alsmede de staten het maximum aanwijzende van den voorraad toebehooren en verwisselstukken welke in de magazijnen bij de korpsen voorhanden mogen zijn, wijziging en aanvulling behoeven, wordt van een en ander in het *Recueil* opgave gedaan. (Zie *Rec. Milit.* II, Blz. 322—324.)

Bepaling nopens de soldij toe te kennen aan milicientamboers en hoornblazers die als zoodanig dienst doen. Besluit van 1 November 1876, N°. 22. Met wijziging van het besluit van 31 December 1873 N°. 3, regelende de soldijen der onderofficieren en verdere militairen, wordt bepaald, dat de miliciens, die bij de regimenten Infanterie en Vestingartillerie tot tamboers en hoornblazers worden opgeleid, wanneer zij geoefend zijn om als tamboer of hoornblazer bij de Artillerie dienst te kunnen doen en werkelijk de functiën als zoodanig uitoefenen, voortaan de soldijen zullen genieten voor de vrijwillege tamboers en hoornblazers bij het wapen der Infanterie en dat der Artillerie vastgesteld. — Bij aanschrijving van het M. v. O. van 16 November 1876, N°. 53 P, is verder bepaald, dat, met wijziging van vroegere aanschrijvingen, de hier bedoelde miliciens, dadelijk na hunne inlijving zullen worden opgeleid tot tamboer of hoornblazer en met geen andere oefeningen dan met die voor vrijwillig dienende tamboers of hoornblazers vastgesteld, mogen worden beziggehouden; voorts dat zij, daartoe in de termen vallende, kunnen worden opgenomen onder de tamboers of hoornblazers der 1ste kl. bij de Infanterie, of wel onder de hoornblazers bij de Artillerie. Bij de soldijberekening zal echter het organiek cijfer niet mogen worden overschreden.

Schoots- en Worptafels. Aanschrijving M. v. O., 18 November 1876, N°. 44 P. Kennisgeving dat een vervolg op het Aanschrijfsel tot het Xde Hoofdstuk van het *Handboek voor onderofficieren en korporaals der Artillerie*, IIde Deel (*Schoots- en Worptafels*), bij de K. M. Academie in 't licht verschenen en aldaar verkrijgbaar is tegen den prijs van *f* »—03.

Intrekking der soldijverhooging voor de adjudanten-onderofficier en sergeanten-majoor, bij de Kon. Milit. Academie wegens gemis aan vrije woning. Aanschrijving M. v. O., 22 November 1876 N°. 54 I, mededeeling houdende van het Kon. besluit van 11 te voren N°. 19, waarbij bepaald wordt, dat de 5de zinsnede der bijzondere bepalingen, voorkomende aan den voet der Tabel, gevoegd bij het Reglement der K. M. A., vastgesteld bij besluit van 15 December 1874, N°. 35 (*Staatsblad* N°. 210), inhoudende: »dat de militairen, die den graad van adjudant-onderofficier of sergeant-majoor bekleeden en voor wie geen vrije woning beschikbaar is, over den tijd dat zij voor eigen rekening in hunne huisvesting moeten voorzien, eene verhooging op hunne dagelijksche soldij van *f* »—20 genieten,» — met 1 November ingetrokken en buiten werking gesteld wordt.

Detachementen voor de seinposten. Aanschrijving M. v. O., 25 November 1876, N°. 47 P. Onder verwijzing naar de aanschrijving van

7 Juni 1861, N°. 37 B, (*Rec. Milit. Blz. 177*), wordt ter kennis van de militaire autoriteiten gebracht de volgende

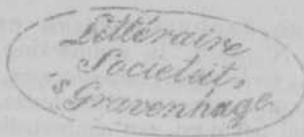
Opgave van de detachementen voor de seinposten bestemd.

- (1) Wageningen. — (2) 2de Regt. Vestingartillerie. — (3) 2de standplaats Utrecht. — (4) Woerden. — (5) 2de Utrecht.
- (1) Schoonhoven — (2) Art.-instructiecompagnie te Schoonhoven. — (3) 4de standplaats Rotterdam. — (4) Woerden. — (5) 2de Utrecht.
- (1) Gorinchem, Tiel, Kuelenburg, Vianen. — (2) Detachement van het 2de regt. Vestingartillerie te Gorinchem. — (3) 3de standplaats Gorinchem. — (4) Gorinchem. — (5) 3de Gorinchem.
- (1) Grave. — (2) Detachement van het 3de regt. Vestingartillerie 's Bosch. — (3) 3de standplaats Gorinchem. — (4) 's Bosch. — (5) 7de 's Bosch. (6).
- (1) Nijmegen. — (2) Detachement van het 3de regt. Vestingartillerie te Nijmegen. — (3) 3de standplaats Gorinchem. — (4) Nijmegen. — (5) 7de 's Bosch.
- (1) Arnhem. — (2) 1ste regt. Veldartillerie te Arnhem. — (3) 2de standplaats Utrecht. — (4) Doesburg. — (5) 8ste Doesborgh.
- (1) Doesborgh. — (2) Detachement van het 3de regt. Vestingartillerie te Doesborgh. — (3) 2de standplaats Utrecht. — (4) Doesborgh. — (5) 8ste Doesborgh.
- (1) Zutphen, Deventer. — (2) Detachement van het 1ste regt. Veldartillerie te Zutphen. — (3) 2de standplaats Utrecht. — (4) Doesborgh. — (5) 8ste Doesborgh.

Artilleriereglementen. Aanschrijving M. v. O., 25 November 1876, N°. 49 P. Kennisgeving dat de *Wijzigingen* in de *Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 12 cM. K.*, alsmede de *Schootstafels* voor dat kanon, bij aanwending van granaatkartetsen, in 't licht verschenen en verkrijgbaar gesteld zijn bij de K. M. Academie, tegen den prijs van f 2—02⁵.

Wijziging in de inrichting der modelschijven. Aanschrijving M. v. O., 27 November 1876. N°. 50 P. Daar het gebleken is, dat tengevolge van de hoogere plaatsing van de roos op de modelschijven, de zich daarachter bevindende ijzeren dwarsstang herhaaldelijk door kogels wordt getroffen, waardoor zij dikwijls vernieuwing en herstelling vereischt, — wordt, ter voorkoming daarvan bepaald, dat de beide dwarsstangen door ééne zullen vervangen en geplaatst worden op 0.75 M. beneden de bovenste korte zijde der schijf. Deze wijziging moet geschieden, naarmate de dwarsstangen vernieuwing of herstelling vereischen.

-
- (1) Plaatsen waar seinschoten gedaan worden.
 - (2) Korpsen door welke de detachementen tot het doen van seinschoten worden geleverd en aan wier commandeerende Officieren de oproeping rechtstreeks moet worden gericht.
 - (3) Nummer en standplaats der militaire afdelingen aan wier bevelhebbers de aanvraag tot het in gereedheid brengen der detachementen gedaan moet worden.
 - (4) Artilleriemagazijnen waaruit de gereedschappen, munitie enz. tot het doen van seinschoten verstrekt zullen worden.
 - (5) Artilleriecommandementen waartoe die magazijnen behooren.
 - (6) Het detachement voor de scheinschoten bij het omloopen van de Maas wordt mede uit Nijmegen verstrekt.
-

RECUEIL MILITAIR.

(26 DECEMBER 1876—25 JANUARI 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Veer- en overvaartgelden. Aanschrijving M. v. O., 7 December 1876, N°. 76, I. Ter kennis van de militaire autoriteiten wordt gebracht, dat het voetveer van Hedikhuizen op Well, als Rijksveer opgeheven is.

Inschrijving van het Register der verlofgangers, alsmede van den Staat, model Litt. *aa*. Aanschrijving M. v. O., 29 December 1876, N°. 30, P. Ter bevordering van behoorlijke invulling van gezegd Register, model N°. 26, als om onttrekking aan wettelijke verplichtingen tegen te gaan, worden de commandeerende Officiëren der korpsen, gedeeltelijk uit militie samengesteld, verzocht voortaan in den Staat Litt. *aa*, gevoegd bij de dispositie van het Dept. v. O., dd. 7 Juni 1862, N°. 56, B (*Rec. Milit.* Blz. 175), ook opgave te doen van de verlofgangers die in werkelijken dienst zijn teruggekeerd, met vermelding van den dag van terugkomst en van de gemeente, waar de verlofganger, blijkens de afteekening van zijn verlofpas, het laatst in het Register, model N°. 26 ingeschreven werd.

TWEEDE GEDEELTE.

Rekening en verantwoording van de Directie der weduwen- en weezenkas voor de Officiëren der Landmacht, over 1875. Aanschrijving M. v. O., 9 December 1876, N°. 62, I. (Zie het Verslag in het *Recueil Militair* II, Blz. 231—233). — In den loop van het jaar is, met inbegrip eener aankoop van f 33 000 aan inschrijvingen op het Grootboek der 2½ pCt. Nat. W. Schuld, f 102 455, 50^s meer ontvangen dan uitgegeven, en blijft voorhanden aan inschrijvingen op het Grootboek der 2½ pCt. W. S. f 3 463 000. Het getal der gepensioneerde Weduwen, dat op 1 Januari 1875 608 bedroeg is in den loop van het jaar met 33 vermeerderd en met 38 verminderd, en bedroeg dus op 1 Januari 1876 603.

Verlenging van koksdiens. Aanschrijving M. v. O., 13 November 1876, N°. 54, P. Bij kabinetsrescript van 3 Nov., N°. 5, heeft Z. M. machtiging verleend, om, met afwijking van het bepaalde bij Art. 109 van het Reglement op den inwendigen dienst der Infanterie en Art. 151 van dat der Cavalerie, de koks, bij gebrek aan geschikte manschappen om hen te vervangen, langer dan den bij genoemd Art. bepaalden tijd, in die betrekking werkzaam te doen blijven.

Advertentie van aanbestedingen enz. Aanschrijving M. v. O., 23 December 1876, N°. 55 S. In aanmerking genomen dat het *Advertentieblad van verkooping, verhuuring, verpachting, aanbesteding, enz.*, te 'sHage bij T. C. B. TEN HAGEN uitgegeven wordende, een zeer geschikte gelegenheid aanbiedt, om bij het doen van aanbestedingen enz. ten behoeve van het leger, deze algemeen ter kennis van gegadigden te brengen, vestigt de Minister van Oorlog de aandacht der militaire autoriteiten op dat blad, om wanneer het in 't belang van den dienst noodig voorkomt, advertentiën daarin te doen opnemen.

Verhooging der toelage van den Commandant en de Kapiteins van het Koloniaal Werfdepot. Aanschrijving M. v. O., 23 December 1876, N°. 58, P. Mededeeling van het Kon. besluit van den 15den te voren, N°. 28, waarbij, met wijziging der Algemeene bepalingen, aan den voet der tabelle, gevoegd bij 't besluit van 29 December 1861, N°. 30, bepaald wordt, dat te rekenen van 1 Januari 1877, de jaarlijksche toelage zal bedragen *f* 300.— voor den commandeerenden Officier van het werfdepot, en *f* 150 voor de Kapiteins en de met dien rang gelijkgestelde Officiëren, behorende tot het vaste kader van dat depot. — De toelage voor den commandeerenden Officier vervalt, wanneer hij, tot Kolonel bevorderd, in 't genot treedt van het traktement aan dien rang verbonden.

Reis- en verblijfkosten. Aanschrijving M. v. O., 27 December 1876, N°. 44, S. Mededeeling van het Kon. besluit van 25 November 1876 (*Staatsblad* N°. 235) tot nadere aanvulling van Art. 19 van dat van 15 December 1849 (*Staatsblad* N°. 62), houdende bepalingen ten aanzien van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten. Aan Art. 19 van het besluit van 15 December 1849, aangevuld bij dat van 25 November 1866 (*Staatsblad* N°. 175), wordt de volgende zinsnede toegevoegd.

„De bepalingen van dit Artikel gelden niet voor het geval dat op denzelfden dag twee of meer der in het eerste lid bedoelde plaatsen zijn bezocht, en de werkelijk afgelegde afstand, met inbegrip der terugreis of reizen, meer dan twee uren bedraagt.”

Deze bepaling geldt mede voor reizen vóór de dagteekening van dit besluit in 1876 gedaan.

Reglement voor het af- en opwinden van het kanon van 12 cM. K. A., bij een affuit met beweegbare verhoogstukken. Aanschrijving M. v. O., 27 December 1876, N°. 71 P. Kennisgeving dat gezegd Reglement in 't licht verschenen en bij de K. M. Academie verkrijgbaar is tegen den prijs van *f* —.05 voor de Departementen van algemeen bestuur, het Leger enz.

Fondsen van inwendig beheer en prijsbepaling voor het jaar 1877. Aanschrijving M. v. O., 29 December 1876, N°. 24 I, en mededeeling van het Kon. besluit van 24 te voren, N°. 26. (Zie het *Recueil Militair* II. Blz. 237—281.)

Topographische en militaire kaart des Rijks (gewone uitgave). Aanschrijving M. v. O., 30 December 1876, N°. 60 S. Als vervolg op de aanschrijving van 28 December 1875, N°. 78, S. (*Recueil Militair*. II. Blz. 184), wordt ter kennis van het leger gebracht, dat in den loop van het jaar 1876, van gezegde kaart herdrukt zijn geworden de bladen: N°. 25 (Amsterdam), 26 (Harderwijk), 40 (Arnhem) en 44 (Geertruidenberg), na volgens de leggers te zijn bijgewerkt.

Verlichting van kazernelokalen. Aanschrijving M. v. O., 30 December 1876, N°. 114 I. Uit een ingesteld onderzoek gebleken zijnde, dat

de verrekening der kosten van verlichting van kazernelokalen niet overal op gelijke wijze geschiedt, waardoor kosten op rekening der menages van de militairen of ten laste van het Rijk worden gebracht, die de belanghebbenden zelve behoorden te dragen, heeft de Minister v. O. daaromtrent het volgende bepaald:

De kosten van de bedoelde verlichting zullen worden verrekend, als volgt:

a. Die van lokalen, bewoond door onderofficieren, korporaals en manschappen, de keukens, politiewachten, privaten voor onderofficieren en minderen, mitsgaders de trappen en gangen, die daarheen leiden, ten laste van de menages der onderofficieren en minderen, — met dien verstande evenwel, dat de bepalingen, volgens welke in sommige garnizoenen die verlichting geheel of gedeeltelijk voor rekening van het Rijk komt, gehandhaafd blijven;

b. Die van inrichtingen voor onderwijs, zooals schoollokalen, cursus-, gymnastiek-, schermzalen, enz., onder de uitgaven voor het militair onderwijs;

c. Die van de cantines en uitspanningslokalen, ten laste dier inrichtingen;

d. Die van bureaux of woningen van commandeerende Officieren, adjudanten-onderofficier, sergeanten-majoor of opperwachtmeesters, woningen voor gehuwden, enz., mitsgaders de trappen en gangen, die uitsluitend daarheen leiden, ten laste van de belanghebbenden.

In de kazernen, waar de verlichting door gas plaats heeft, kan — wanneer tegen het op afzonderlijke meters plaatsen der gaspitten bezwaren bestaan — de berekening van de kosten, verbonden aan de verlichting der lokalen, bedoeld onder b hierboven, geschieden naar verhouding van het getal pitten, den tijd dat die ontstoken zijn en den prijs van het gas; — de gaspitten, aanwezig in de lokalen, genoemd onder c en d, moeten echter steeds op afzonderlijke meters gesteld of wel verwijderd worden.

De commandeerende Officieren der korpsen en onderdeelen worden verantwoordelijk gesteld, dat bij de verlichting der lokalen, bedoeld onder a en b, gepaste zuinigheid worde betracht, en vooral een nauwlettend toezicht worde gehouden op het ontsteken en uitdooven der lichten. De Plaatselijke en Garnizoenscommandanten zullen zich — zoo noodig in overleg met de Korpscommandanten — van tijd tot tijd moeten overtuigen dat die voorschriften behoorlijk worden nageleefd, tevens dat in de lokalen, voor rekening van de menages of van het Rijk verlicht, niet meer lampen enz. worden gebrand of gaspitten aanwezig zijn, dan voor eene behoorlijke verlichting noodig zijn. De misbruiken moeten door de Plaatselijke of Garnizoenscommandanten ter kennis worden gebracht van de Bevelhebbers in de militaire Afdeelingen, en door deze — zoo noodig — aan den Minister van Oorlog.

Herijk van maten en gewichten. Aanschrijving M. v. O., 30 December 1876, N°. 115 S, in verband met het Kon. besluit van 9 te voren, (Staatsblad N°. 238). In het jaar 1877 zijn aan den herijk onderworpen de lengtematen van 1 en 2 dekameter, de ruimtematen, de inhoudsmaten voor droge waren met de daarbij behoorende strijkers en de gewichten. Die herijk geschiedt binnen het tijdvak dat aanvangt op 1 Januari en eindigt op 1 September van dat jaar. Aan Gedeputeerde Staten wordt opgedragen het tijdstip te bepalen, waarop die herijk in elke gemeente zal plaats hebben.

The first part of the report is devoted to a general survey of the situation in the country, and to a description of the principal industries and resources. It is followed by a detailed account of the progress of the various branches of the public service, and of the measures which have been taken to improve the administration of the government.

The second part of the report contains a summary of the principal events which have taken place during the year, and a statement of the measures which have been taken to meet the various emergencies which have arisen. It also contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

The third part of the report is devoted to a detailed account of the progress of the various branches of the public service, and of the measures which have been taken to improve the administration of the government. It contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

The fourth part of the report contains a summary of the principal events which have taken place during the year, and a statement of the measures which have been taken to meet the various emergencies which have arisen. It also contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

The fifth part of the report is devoted to a detailed account of the progress of the various branches of the public service, and of the measures which have been taken to improve the administration of the government. It contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

The sixth part of the report contains a summary of the principal events which have taken place during the year, and a statement of the measures which have been taken to meet the various emergencies which have arisen. It also contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

The seventh part of the report is devoted to a detailed account of the progress of the various branches of the public service, and of the measures which have been taken to improve the administration of the government. It contains a list of the names of the principal officers of the government, and of the members of the various departments.

RECUEIL MILITAIR.

(26 JANUARI—25 FEBRUARI 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Formatie van de Pyrotechnische school. Aanschrijving M. v. O., 4 Januari 1877, N°. 80 A. Mededeeling van het Kon. besluit van 24 December 1876, N°. 25. Met wijziging der Tabelle C van het besluit van 20 Maart 1876, N°. 42, wordt bepaald dat het aantal Mr. vuurwerkers bij de Pyrotechnische school met één van de 2de klasse vermeerderd wordt, op een jaarlijksch traktement van f 900. —

Bepaling nopens miliciens-korporaals en miliciens-sergeanten, die tot eene vrijwillige verbintenis worden toegelaten bij eenig korps van het wapen waartoe zij behooren. Aanschrijving M. v. O., 1 Februari 1877, N°. 65 P., aan de commandeerende Officieren der korpsen, gedeeltelijk uit militie samengesteld. Zoowel de miliciens-korporaal als de miliciens-sergeant zal, bij elk korps van het wapen waartoe hij behoort, ingevolge Art. 9 der wet betrekkelijk de nationale militie, tot een vrijwillige verbintenis kunnen worden toegelaten, met behoud van zijn graad. Bij gemis van vacature in dien graad bij dat korps, zal hij, met ingang zijner vrijwillige verbintenis, voorloopig den titulairen, door hem bekleeden graad moeten aannemen. — De aanschrijving van 19 November 1860, N°. 54 B. (*Rec. Milit.* Blz. 441) moet als vervallen worden beschouwd.

TWEEDE GEDEELTE.

Handleiding voor de Officieren van wapening, Mr. geweer-makers en zwaardvegers, betrekkelijk het onderzoek en de herstellingen van de geweren kl. kal. en karabijnen. Aanschrijving M. v. O., 5 Januari 1877, N°. 60 P., kennisgeving dat voornoemde Handleiding bij de K. M. Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.45, voor de Departementen van algemeen bestuur, het Leger enz.

Huwelijken van vrijwillig dienende militairen, beneden den rang van Officier. Aanschrijving M. v. O., 11 Januari 1877, N°. 77 P. Noodig geoordeeld zijnde in de regeling van het aantal militairen beneden den rang van Officier, die bij de korpsen gehuwd mogen zijn, en om in de aan hen toe te kennen voorrechten meer vastheid te brengen; dat het tevens wenschelijk is het aantal der onderofficieren, die gehuwd mogen zijn, uit te

breiden, ten einde, in verband met de overige maatregelen in den laatsten tijd genomen tot verbetering hunner positie, velen hunner langer aan den dienst te verbinden, zoo wordt, met intrekking van alle op dit stuk bestaande voorschriften, behalve die voor de K. M. Academie en voor het Koloniaal Werfdepot, en met intrekking van de aanschrijving van 18 Mei 1846, N°. 10 b (*Rec. Milit.*, Blz. 141) het navolgende vastgesteld:

I. De toestemming tot het aangaan van een huwelijk kan, onder inachtneming der hierna vermelde bepalingen worden verleend:

Door den commandeerenden Officier van het korps, aan:

- a. de adjudanten-onderofficier;
- b. de sergeant-majoor;
- c. 4 opperwachtmeesters bij elk der regimenten Huzaren, 10 (1) bij het 1ste en 9 (1) bij het 2de regiment Veld-Artillerie en 3 bij het regiment Rijdende Artillerie;
- d. 13 sergeanten of fouriers bij het regiment Grenadiers en Jagers, 15 bij elk der overige regimenten Infanterie, 3 bij elke compagnie hospitaalsoldaten, 8 bij het Instructie-bataillon, 2 bij het Algemeen depot van discipline, 13 bij het 1ste regiment Vesting-Artillerie, met uitzondering van de compagnie, bestemd voor het torpedowezen, 13 bij het 2de regiment Vesting-Artillerie, met uitzondering van de compagnie bestemd voor instructie-compagnie, 14 bij het 3de regiment Vesting-Artillerie, 4 bij de compagnie bestemd voor den dienst bij het torpedowezen en 4 bij die, bestemd voor instructie-compagnie, 4 bij het korps Pontonniers en 15 bij het bataljon Mineurs en Sappeurs, 4 wachtmeesters of fouriers bij elk der regimenten Huzaren, 5 bij elk der regimenten Veld-Artillerie en 3 bij het regiment Rijdende Artillerie;
- e. de meesters-werklieden;
- f. de schrijvers bij de korpsen;
- g. de kapelmeesters;
- h. de stafhoornblazers en de staffrompetters;
- i. de sergeant-tambours en de sergeant-hoornblazers;
- k. de muzikanten bij het regiment Grenadiers en Jagers en bij de overige regimenten Infanterie; en
- l. de korporaals of mindere militairen belast met de wasch van een compagnie, een eskadron of een batterij.

Door den Inspecteur der Cavalerie, aan:

- m. de hoefsmeden en trompetters bij de regimenten Huzaren.

Door den Inspecteur van het personeel der Artillerie, aan:

- n. de werklieden bij de regimenten Artillerie en bij het korps Pontonniers;
- o. de trompetters bij de regimenten Veld- en Rijdende Artillerie.

Door den Inspecteur van het materieel der Artillerie, aan:

- p. de conducteurs.

Door den Inspecteur der Genie, aan:

- g. de fortificatie-opzichters.

II. Onderofficieren, van welken graad ook, zullen de toestemming om een huwelijk aan te gaan, slechts kunnen verkrijgen, wanneer zij ten minste vier jaar in den graad van onderofficier hebben gediend, onder gehoudenheid tevens, om, bijaldien hun loopend engagement nog minder dan vier jaren duren mocht, zich voor zooveel tijd opnieuw te verbinden, dat zij, na hun huwelijk, nog minstens vier jaren te dienen hebben.

(1) Onder deze cijfers behooren te worden begrepen de opperwachtmeesters-vuurwerkers.

In het algemeen zal de vergunning tot huwen slechts mogen worden verleend, wanneer de overtuiging bestaat, dat de betrokken militair de gevraagde gunst door plichtsbetrachting en ijver verdient en dat de aanstaande echtgenoot van een onbesproken gedrag is. Nimmer mag den onderofficier of den minderen militair het aangaan van een huwelijk worden vergund, wanneer hij niet wordt waardig gekeurd zich te mogen reëngageeren.

De verkoop van sterken drank door de vrouwen of door de met hen inwonende betrekkingen van militairen wordt verboden. Alleen de marketensters zullen sterken drank mogen verkoopen, wanneer zij den troep op marsch vergezellen. Bijaldien tegen dit verbod wordt gehandeld, zal de betrokken militair niet meer tot een reëngagement mogen worden toegelaten, ongeacht de disciplinaire straf, welke hij voor de overtreding mocht beloopt en ongeacht de verdere maatregelen, welke deswege ten zijnen aanzien noodig mochten worden gecoördieeld.

III. Bij de beslissing op verzoeken om huwelijkstoestemming zullen in de eerste plaats de belangen van den dienst moeten gelden.

Er zullen geen zoogenaamde candidatenlijsten (trouwlijsten) meer mogen worden aangehouden. Telkens wanneer een vacature ontstaat, zal de vergunning tot huwen kunnen worden verleend aan den meestverdienstelijke van hen, die daartoe overigens in de termen zouden verkeeren.

De bestaande trouwlijsten moeten als vervallen worden beschouwd.

IV. De vergunningen tot huwen met voorrechten zullen voortaan alleen dan mogen worden verleend, wanneer de betrokken militair zich verbindt, om deelgenoot te worden van het »Fonds tot ondersteuning der weduren en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van Officier», onlangs te 's Hertogenbosch opgericht.

V. De gehuwde militairen beneden den rang van Officier kunnen aanspraak doen gelden op:

A. behoorlijke huisvesting voor zich en hun gezin in of buiten de kazerne;
B. een tweemansnachtleger, en

C. vervoer van de hun toebehoorende meubilaire goederen, bij verandering van standplaats in het belang van 's Rijks dienst, overeenkomstig 's Konings besluit van 19 Augustus 1873, n°. 29 (*Rec. Mil.*, Blz. 283).

VI. Ten aanzien van de voorrechten, onder A en B van punt V bedoeld, hebben de navolgende uitzonderingen plaats — met dien verstande evenwel, dat de gehuwden, die thans reeds die voorrechten genieten en daarop volgens de onderwerpelijke regeling geen aanspraak meer zouden kunnen doen gelden, in het genot daarvan blijven gehandhaafd:

a. De meesters kleeder-, zadel-, schoen- en laarzenmakers, zoomede de kapelmeesters, deelen niet in die voorrechten.

b. Van de muzikanten, bedoeld onder k van punt I, deelen daarin bij elk der acht gewone regimenten Infanterie niet meer dan 5. Bij het regiment Grenadiers en Jagers geen.

c. De hoefsmeden en trompetters, bedoeld onder m en o van punt I, hebben daarop alleen dan aanspraak, wanneer zij belast zijn met de wasch van een eskadron of eene batterij.

d. Van de onder n van punt I bedoelde werklieden deelen daarin alleen de werklieden in hout en ijzer, die bij de korpsen zijn te werk gesteld, en dan nog hoogstens ten getale van 4 bij het 1ste regiment Vesting-Artillerie, 6 bij het 1ste regiment Veld-Artillerie, 8 bij het 2de regiment Veld-Artillerie, 2 bij het regiment Rijdende Artillerie en 5 bij het korps Pontonniers.

e. De fortificatie-opzichters deelen daarin, voor zooveel er in het garnizoen

militaire woningen beschikbaar zijn, met dien verstande, dat, in plaatsen, alwaar ten behoeve van andere militairen voor rekening van het Rijk woningen moeten worden gehuurd, zij voor hunne woning in de militaire gebouwen eene door den Minister van Oorlog, op eene daartoe strekkende voordracht van den betrokken Garnizoens- of Plaatselijken Commandant, te bepalen vergoeding aan dezen zullen uitkeeren.

VII. Aan de korporaals en soldaten, die thans gehuwd zijn en geen wasch hebben, zal, bijaldien zij ongenegen mochten zijn, om bij de eerstkomende gelegenheid een wasch te nemen, op dien grond het aangaan van een reëngagement worden geweigerd; dit laatste kan eveneens worden toegepast op de gehuwde korporaals en soldaten, die door den Chef niet geschikt worden geoordeeld, om met een wasch te worden belast.

Met afwijking in zooverre van het bepaalde sub III, zullen de militairen, die thans gehuwd zijn en aan wie geen voorregten zijn toegekend, voor zoo-veel zij behooren tot een der categorieën welke slechts een beperkt getal gehuwden met voorrechten mogen tellen, bij vacature, het eerst in het genot der voorrechten worden gesteld.

Deze regeling treedt in werking op 1 Februari 1877.

Wijziging in het programma van examen ter verkrijging van den rang van 2den Luitenant bij de Infanterie, Cavalerie en Artillerie. Aanschrijving M. v. O., 12 Januari 1877, N°. 87 P. Daar het niet in het belang van het onderwijs geoordeeld wordt, dat het officiersexamen alle vakken betreft, in het programma, bedoeld bij aanschrijving van 23 Maart 1868, N°. 31 P. (*Rec. Milit.*, Blz. 60), opgenoemd, wijl daardoor te veel tijd aan repetitiën van het eenmaal geleerde verloren gaat, welke tijd nuttiger, vooral voor militaire vakken kan besteed worden, wordt, na daartoe verkregen machtiging van Z. M., bepaald dat het programma van het *gewoon* examen, te beginnen met 1878, verminderd wordt.

a. voor de onderofficieren der Infanterie en Cavalerie, met:

de rekenkunde,
de stelkunst tot aan de vergelijkingen,
de meetkunst tot aan de berekening der inhouden van vlakke figuren,
de *oude* geschiedenis, de geschiedenis der *middelleeuwen* en de *nieuwe* geschiedenis tot 1789;

b. voor de onderofficieren der Artillerie, met:

de rekenkunde,
de stelkunst,
de vlakke meetkunst,
de stereo-, gonio- en trigonometrie,
de *oude* geschiedenis, de geschiedenis der *middelleeuwen* en de *nieuwe* geschiedenis tot 1789.

Bij het overgangsexamen van de 2de tot de 1ste klasse van het wetenschappelijk onderwijs, zullen de bedoelde onderofficieren bewijzen moeten geven van voldoende kennis in de hiervoren genoemde vakken.

Het programma van het gewoon examen voor onderofficieren der Artillerie wordt daarentegen met het in 1879 te houden examen uitgebreid met:

1. *De Hoogduitsche taal*. Een voldoende kennis dezer taal, om ze te kunnen lezen, schrijven, verstaan en daaruit in het Nederduitsch te vertalen.
2. *De beschrijvende meetkunst*. De kromme lijnen; de wording, constructie

en snijding van de voornaamste gebogen oppervlakken; de perspectief (ook de isometrische) en de bepaling der schaduwen.

De aspirant zal bij het examen een teekening overleggen van een door hem in perspectief gebracht voorwerp.

Herziening van de bepalingen omtrent het uitoefenen van burgerpraktijk door Officieren van gezondheid. Aanschrijving van het M. v. O., 20 Januari 1877. N°. 37 P.. houdende mededeeling van het Kon. besluit van 18 te voren, N°. 31, het volgende behelzende:

Daar het wenschelijk geoordeeld is de bevoegdheid van Officieren van gezondheid tot uitoefening van praktijk bij niet-militairen, voor zooveel de belangen van den dienst dit toelaten meer in overeenstemming te brengen met de wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* N°. 59), zoo wordt bepaald:

1. Art. 34 van het Kon. besluit van 20 Maart 1817, Lett. N° 3, N°. 74, wordt buiten werking gesteld, en ingetrokken het Kon. besluit van 5 Maart 1841, N°. 90.

2. Aan alle tot het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht behoorende Officieren van gezondheid, ook aan die op nonactiteit zijn, wordt uitdrukkelijk verboden genees-, heel- of verloskundigen bijstand te verleenen aan niet-militaire personen in andere gevallen dan die, welke zijn opgenoemd bij Art. 23 der gemelde wet.

3. De actief dienende Officieren van gezondheid, wier hulp of raad door bevoegde geneeskundigen wordt ingeroepen, mogen dien gevraagden bijstand slechts in zoover verleenen als zulks zonder nadeel voor hunnen militairen geneeskundigen dienst kan geschieden.

4. De Minister van Oorlog is gemachtigd om aan enkele Officieren van gezondheid dispensatie te verleenen van het hierboven onder N°. 2 vermeld verbod, wanneer die dispensatie in het belang van den militairen dienst noodig of wenschelijk is.

Soldij, brood en menages. Aanschrijving M. v. O., 22 Januari 1877, N°. 7 L. Mededeeling van het Kon. besluit van 15 te voren, N°. 35. Met herziening der besluiten van 18 December 1859, N°. 55, van 22 Augustus 1868, N°. 52 en van 31 December 1873, N°. 3 wordt bepaald:

Art. 1. De soldij der onderofficieren en verdere militairen van de landmacht wordt van 1 Februari tot en met 31 December 1877, over de dagen rechtgevend op soldij met toelage van brood verhoogd met *twee cents* per man daags.

Art. 2. Ten behoeve van de menages van de korporaals en manschappen, wordt over hetzelfde tijdvak, ingeval van de soldij — die van den soldaat der minste klasse tot maatstaf genomen — bij het regiment Grenadiers en Jagers minder dan *elf cents*, bij de overige Infanteriekorpsen mitsgaders het Koloniaal Werfdepot minder dan *tien cents*, en bij de andere wapenkorpsen minder dan *dertien cents* per dag wordt uitgedeeld, het aan die bedragen ontbrekende als bijslag op de soldij van 's Rijks wege te goed gedaan.

Art. 3. Het ration munitiebrood bij de Landmacht gedurende gemeld tijdvak te verstrekken, zal het gewicht hebben van *zes honderd gram* (0.6 Kg.)

Art. 4. De bepalingen van dit besluit zijn ook toepasselijk op het Koloniaal Werfdepot.

De Minister van Oorlog vorenstaand Kon. besluit ter kennis van de militaire autoriteiten brengende, heeft, in verband daarmede en met den uitslag der in den loop van het vorig jaar genomen proeven met het bakken van brood, voor het tijdvak van 1 Februari tot en met 31 December 1877 bepaald:

1°. Dat het munitiebrood voor de onderofficieren en minderen, in de gar-

nizoensbakkerijen bereid wordende, zal worden gebakken uit tarwemeel en bereid met gist, zooals dit bij de bovenbedoelde proeven is voorgeschreven, met uitzondering echter, dat:

a. het ration volgens art. 3 van het besluit een gewicht zal hebben van 0.6 kilogram;

b. tot het samenstellen van het deeg $\frac{1}{4}$ Roode of Rijn- en $\frac{3}{4}$ Zeeuwsche of witte tarwe zal worden gebezigd;

c. tot het opmaken van het brood geen rijstemeel zal worden gebruikt, doch daarmede op de thans in de bakkerijen gebruikelijke wijze zal worden gehandeld;

d. het brood zal worden gebakken in den gebruikelijken ronden vorm, en elk brood zal zijn samengesteld uit 2 rations; en

e. zoolang de voorraad rogge, in de bakkerijen aanwezig, niet is verbruikt, $\frac{1}{5}$ rogge- onder het tarwemeel zal worden gemengd;

2°. Dat de tot het bakken van brood verbruikte gist, op bladz. 2 van de generale verantwoording en van den staat der ontvangsten en uitgaven der bakkerijen (modellen n°. 11 en 13) zal worden verantwoord, evenals het zout en daaraan voorafgaande; terwijl de hoofden van de betrekkelijke kolommen van de registers model n°. 8 en 10, moeten luiden: »Boekweitmeel, gist en zout.» Over het 1ste kwartaal 1877 zullen in het eerste overzicht op bladz. 2 der generale verantwoording, de rations van 0.75 kilogram moeten worden herleid tot rations van 0.6 kilogram;

3°. Dat de verstrekking van het brood aan de troepen dagelijks zal geschieden, en dit daartoe 's avonds te voren moet worden ontvangen. Aan het opleggen en bewaren van het brood in de kazerne zal de meeste zorg worden besteed. Het brood voor Maandag wordt echter niet den vorigen dag maar Zaterdag 's avonds ontvangen. Het tijdstip der uitdeelingen wordt door den Plaatselijken of Garnizoenscommandant, in overleg met de commandeerende Officiëren der korpsen, geregeld, en aan den toezienden chef voor de bakkerij kenbaar gemaakt;

4°. Dat de uitdeeling van het brood aan de onderofficiëren en verdere militairen steeds moet geschieden in rations of halve brooden, en zulks ten einde te voorkomen, dat dit aan zijne bestemming worde onttrokken, — waartegen, ook door andere middelen, met de meeste zorg moet worden gewaakt;

5°. Dat het munitiebrood zal worden verstrekt of verzonden uit de garnizoensbakkerijen, genoemd in punt 1 a, der beschikking van 8 December 1875, n°. 64 I (*Rec. Mil.*, bladz. 157);

6°. Dat de wijze van verzending van het brood naar andere garnizoenen aan de toeziende chefs over de bakkerijen wordt overgelaten. Zij zal echter zoodanig moeten worden geregeld, dat het brood, wanneer het aan de militairen wordt uitgedeeld, zoo mogelijk, niet ouder dan 24 uren zij;

7°. Dat ten aanzien van het in de garnizoenen *Brielle, Doesborgh, Dordrecht, Hellevoetsluis, Heusden, Kampen, Neuzen, Schoonhoven* en *Willemstad* met *Ooltgensplaat* noodige brood zal worden gehandeld in den geest als hiervoren bij punt 1 a—d, 3 en 4 is voorgeschreven, en de aanschaffing daarvan zal plaats hebben door de zorg van de commandeerende Officiëren der korpsen of onderdeelen, in overleg met den Plaatselijken of Garnizoenscommandant;

8°. Dat voor het aankopen van brood in de bij punt 7 bedoelde garnizoenen, mitsgaders ten behoeve van het detachement tot bewaking van materieel op de legerplaats bij *Milligen*, en dat in de kolonie *Veenhuizen* gevestigd, geldelijke toelagen te goed gedaan, en de bedragen daarvan te zijner tijd zullen worden medegedeeld;

9°. Dat tot het bepalen van de toelagen, bij punt 8 bedoeld, — voor de daarbij vermelde garnizoenen door de Garnizoenscommandanten, en voor de beide detachementen door de Commandanten der betrokken korpsen — te beginnen met Maart e. k., aan de bevelhebbers in de militaire afdeelingen mededeeling zal worden gedaan van den prijs, waartegen het brood over het volgende kwartaal verkrijgbaar zal zijn, — welke opgaven omstreeks den 15den der laatste maand van elk kwartaal door gemelde bevelhebbers aan het Departement van Oorlog moeten worden gezonden;

10°. Dat de militairen, die in forten of versterkte plaatsen worden gelegerd, wanneer het brood niet *in natura* wordt verstrekt, een toelage tot aankoop van brood zullen genieten van acht cents (0,08) per man daags;

11°. Dat, wijl tot compensatie van de vermindering in gewicht, welke het ration brood ondergaat, de dagelijksche soldij bij art. 1 van het besluit met 2 cents is verhoogd, dit bedrag zal moeten worden aangewend, om de voeding in de menages der militairen te verbeteren. Daartoe wordt art. 107 van het Reglement op den inwendigen dienst der Infanterie, en art. 149 van dat der Cavalerie in dien zin gewijzigd, dat de commandeerende Officier zorgt, dat aan ieder soldaat of ruiter elken dag drie hektogram (0,3 kilogram) rundvleesch en vet te zamen, of eene daaraan gelijkstaande hoeveelheid ander dierlijk voedsel worde verstrekt. Voor de korpsen of onderdeelen, waarbij de deeling in de menages meer bedraagt dan het in art. 2 van het besluit vastgestelde minimum zakgeld, kan de bedoelde hoeveelheid dierlijk voedsel als een minimum worden beschouwd, mits evenwel door meerdere verstrekking de deeling niet beneden het minimum zakgeld dale;

12°. Dat het bepaalde bij punt 1, 2 en 3 der beschikking van 27 Augustus 1868, N°. 46 I (*Rec. Mil.*, bladz. 241), omtrent het in rekening brengen van den bijslag op de soldij van toepassing blijft, met uitzondering, dat aan punt 1 wordt toegevoegd:

»Wanneer bij de compagnie militairen in subsistentie zijn gesteld van korpsen, waarbij de soldij hooger of lager is dan bij de compagnie, dan worden deze bij het berekenen van den bijslag voor de compagnie buiten aanmerking gelaten, en wordt voor hen — zoo noodig — de bijslag afzonderlijk berekend naar den maatstaf van den minstbezoldigden soldaat der compagnie, waartoe zij behooren. In verband daarmee moeten de subsistenten, die een andere soldij genieten, afzonderlijk worden vermeld in de berekening van den bijslag, en daarbij worden aangeduid tot welk korps zij behooren»; en

13°. Dat ten aanzien van de hiervoren bedoelde, bij wijze van proef, te nemen maatregelen, door de Commandanten der korpsen van het leger een schriftelijk verslag zal worden opgemaakt, of en in hoeverre die maatregelen naar hun oordeel aan het doel — verbetering van den toestand en vooral van de voeding van den soldaat — beantwoorden, en al of niet definitief behooren te worden ingevoerd. Die verslagen moeten in den loop der maand September 1877, wat de Infanterie betreft, door tusschenkomst van de Commandanten der divisien, aan den Inspecteur der Infanterie, en voor de Cavalerie-, Artillerie- en Genietroepen, aan de Inspecteurs dier wapens worden ingediend, en door de Inspecteurs — voorzien van hunne persoonlijke beschouwingen — vóór het einde der maand October aan het Departement van Oorlog worden gezonden.

Reorganisatie van het personeel van den Geneeskundigen dienst der landmacht. Aanschrijving M. v. O. van den 23sten Januari 1877, N°. 50, P, en Kon. Besluit van 18 te voren, N°. 28. Z. M. een nieuw blijk willende geven van zijne belangstelling in en zijne zorg voor

gezegd personeel, heeft, met herziening der besluiten van 22 Januari 1875, N°. 24, en van 30 Januari 1876, N°. 7, betreffende de samenstelling en traktementsverhooging van het personeel, bepaald: 1. dat de tabellen, behoorende bij voorschreven besluiten, vervangen zullen worden door de tabellen Litt. a en b van het tegenwoordig besluit; 2. dat, zoo noodig, met afwijking van de bestaande organisatiën, bij de Regimenten der Infanterie, Cavalerie en Artillerie, in plaats van Officieren der 1ste kl., zullen kunnen worden ingedeeld Eerste Officieren van gezondheid der 2de klasse, en in stede van het noodige getal Officieren van gezondheid der 2de en 3de klasse, een gelijk getal Officieren van gezondheid der 1ste klasse.

Litt. a.

Samenstelling van het personeel van den Geneeskundigen dienst der landmacht.

Inspecteur.

1 Generaal-majoor f 5500 traktement.

Eerste Officieren van gezondheid.

2 1ste kl. Kolonel » 4500 »

4 » » Luit.-Kolonel » 3400 »

12 2de » Majoor » 3000 »

Officieren van gezondheid.

26 1ste kl. Kapitein » 2200 »

25 » » » » 1800 »

60 { 2de » 1ste Luitenant » 1400 »

3de » 2de » » 1300 »

Eerste Apotheker.

1 Majoor » 2800 »

Apothekers.

5 1ste kl. Kapitein » 2100 »

5 » » » » 1700 »

15 { 2de » 1ste Luitenant » 1300 »

3de » 2de » » 1100 »

Van het traktement voor den Inspecteur uitgetrokken zal f 400 door het Departement van Marine worden betaald.

Het bepaalde bij het besluit van 3 Januari 1875, N°. 12, betreffende de toelagen van Officieren van gezondheid en militaire Apothekers, werkzaam bij de opleiding van studenten voor den militairen geneeskundigen en pharmaceutischen dienst, blijft van kracht.

De Officieren van gezondheid, behoorende tot het vaste kader van het koloniaal Werfdepot, zijn niet in bovenbedoelde getallen begrepen.

Toelage voor 4 militaire Apothekers der 1ste, 2de of 3de klasse (ieder ad f 400) dienstdoende bij 's Rijks magazijnen van geneesmiddelen.

Litt. b.

TABELLE, aanduidende de verhoogingen van jaarlijksch traktement, toe te kennen aan Officieren van gezondheid der 1ste en 2de klasse, aan Apothekers der 1ste en 2de klasse en aan Paardenartsen der 1ste en 2de klasse.

Aan de Officieren van gezondheid der 1ste klasse, Apothekers der 1ste klasse en Paardenartsen der 1ste klasse, wordt toegekend na een effectieven

Nederlandschen dienst als Officier van 25 jaren, eene verhooging van traktement ten bedrage van	f 600.
Aan dezelfden, na 24 jaren. ;	» 400.
Idem, » 23 jaren.	» 200.

Aan de Officieren van gezondheid der 2de klasse, Apothekers der 2de klasse en Paardenartsen der 2de klasse.

Na 15 jaren dienst, als boven.	f 300.
» 14 » » »	» 200.
» 13 » » » »	» 100.

Regeling der bezoldiging voor gehuwde geëmployeerden bij de militaire ziekeninrichtingen, ingeval van verpleging in een dier inrichtingen. Aanschrijving M. v. O., 30 Januari 1877, N°. 60 I. Mededeeling van het Kon. besluit van 26 te voren, N°. 24. Met herziening van punt *g* van Art. 5 van het Kon. besluit van 10 November 1843, N°. 48, wordt bepaald, dat te rekenen van en met 1 Januari jl., de gehuwde geëmployeerden bij de militaire hospitalen, gedurende den tijd dat zij in een der genoemde ziekeninrichtingen worden verpleegd, in het genot zullen blijven van het volle aan hen toegekende daggeld. — De Minister van Oorlog, voornoemd besluit ter kennis van de onderscheiden militaire autoriteiten brengende, heeft tevens bepaald dat voorzegde regeling met 1 Januari jl. ook van toepassing is op de bezoldiging der gehuwde geëmployeerden bij de garnizoensinfirmarieën.

Intrekking van het Kon. besluit van 9 Augustus 1866, N°. 71. Aanschrijving M. v. O., 31 Januari 1877, N°. 43 S. Ter kennis van het leger wordt gebracht, dat Z. M., bij besluit van 27 Januari jl., N°. 3, ingetrokken en buiten werking gesteld heeft het besluit van 9 Augustus 1866, N°. 71 (*Rec. Milit.*, Blz. 141), bepalende dat de werkzaamheden, verbonden aan de betrekking van Secretaris-Generaal bij het Departement van Oorlog, door een daartoe door Z. M. te benoemen Hoofd- of Opperofficier van het leger zal worden waargenomen; en tevens bevattende eenige voorschriften betrekkelijk de wijze van waarneming van de gemelde werkzaamheden.

Wijziging van de cavaleriekarabijn. Aanschrijving M. v. O., 31 Januari 1877, N°. 50 A. De staat Litt. C, aanwijzende het maximum van den voorraad toebehooren en verwisselstukken tot wapenen, welke in de magazijnen bij de korpsen Cavalerie enz. moet worden aangehouden, gevoegd bij de beschikking van 15 December 1873, N°. 69 I (*Rec. Milit.*, Blz. 425), wordt, ten gevolge der wijziging van de cavaleriekarabijn, als volgt aangevuld: Onder »Schroeven. Afgewerkte vizier- tot alle geweren", moet volgen:

»Schroeven. Afgewerkte vizier tot karabijnen. Cavalerie-, per regiment Huzaren 10.

Schootstafels, als 2de Vervolg op het Aanhangsel tot Hoofdstuk X van het Handboek voor onderofficieren en korporals der Artillerie. II. Deel. Aanschrijving M. v. O., 2 Februari 1877, N°. 39 P. Bericht dat deze Schootstafels bij de K. M. Academie in het licht vorschonen en verkrijgbaar zijn tegen den prijs van f 0,01^s.

Toekenning van bijslag op het traktement aan bereden Officieren, die op het tijdstip van hunne op pensioenstelling in het bezit zijn van dienstpaarden. Aanschrijving M. v. O., 5 Februari 1877, N°. 35 I. Mededeeling van het Kon. besluit van 30 Januari jl., N°. 23. Uit overweging dat bereden Officieren van de landmacht, op het tijdstip hunner

RECUEIL MILITAIR.

(26 FEBRUARI—25 MAART 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Formatie van den Staf der Artillerie en van de inspectie der draagbare wapenen. Aanschrijving M. v. O. van den 5 Februari 1877, N°. 55 A, houdende mededeeling van het Kon. besluit van 30 Januari te voren, N°. 24, waarbij de tabelle Litt. B, behoorende bij 't besluit van 20 Maart 1876, N°. 12, en die behoorende bij 't besluit van 18 November 1876, N°. 24, ingetrokken en vervangen worden door de hiervolgende tabelle Litt. A en B, van het tegenwoordige besluit.

Litt. A. *Samenstelling van den Staf der Artillerie.*

Inspectie van het personeel der Artillerie: 1 Generaal-Majoor Inspecteur (1); 1 Majoor toegevoegd aan den Inspecteur; 1 Kapitein of 1ste Luitenant, Adjudant van den Inspecteur.

Inspectie van het materieel der Artillerie: 1 Generaal-Majoor, Inspecteur (1); 1 Majoor, toegevoegd aan den Inspecteur; 1 Kapitein of 1ste Luitenant Adjudant van den Inspecteur (2); 1 Magazijnmeester der 1ste, 2de of 3de klasse.

Directie der Artillerie Stapel- en Constructiemagazijnen: 1 Kolonel of Luitenant-Kolonel, Directeur; 1 Majoor of Kapitein, Onderdirecteur; 2 Kapiteins; 1ste of 2de Luitenants (3); 1 Magazijnmeester der 1ste, 2de of 3de klasse (4).

Pyrotechnische School: 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Directeur, tevens Inspecteur der buskruitfabrikatie; 2 Kapiteins; 1ste of 2de Luitenants (3).

Inspectie der draagbare wapenen; 1 Luitenant-Kolonel of Majoor, Inspecteur; 1 Kapitein, Onderinspecteur; 1ste of 2de Luitenants (3).

Geschutgieterij: 1 Majoor, Directeur; 1 Kapitein; 1ste of 2de Luitenant.

Aanschaffing van zwaar geschut en verder Artilleriematerieel; 1 Kolonel of Hoofdofficier van minderen rang, ter beschikking van den Minister van Oorlog.

(1) De oudste in rang der twee Inspecteurs kan Luitenant-Generaal zijn.

(2) Kapitein zijnde, geniet hij een jaarlijksche toelage van f300.—.

(3) Worden in evenredigheid van de behoefte door den Minister van Oorlog tijdelijk van de korpsen bij de werkplaatsen gedetacheerd. Blijven tijdens de detachering in de sterkte van hun korps.

(4) Deze plaats als Magazijnmeester blijft onvervuld, wanneer de chef van het bureau der Directie een burgerbeambte is.

Commissie van proefneming: 1 Majoor, Voorzitter; 2 Kapiteins; 2 1ste of 2de Luitenants.

Departement van Oorlog: 1 Majoor, bij uitzondering een Officier van hooger rang; 2 kapiteins of 1ste Luitenants; 1 Magazijnmeester der 1ste, 2de of 3de klasse; 1 Magazijnmeester der 3de klasse (1).

Koninklijke Militaire Academie: 1 Kapitein; 1ste of 2de Luitenants (*Memorie*).

Magazijnmeesters bij magazijnen dienstdoende (2): 8 1ste klasse (Majoor of Kapitein); 8 2de klasse, (Kapitein of 1ste Luitenant); 7 3de klasse (1ste of 2de Luitenant).

Conducteurs; 17 1ste klasse (Adjutant-onderofficier); 17 2de klasse (sergeantmajoor); 16 3de klasse (sergeant).

Te zamen 55 Officiëren en 50 conducteurs.

Litt. B. *Formatie van het personeel van de Inspectie der draagbare wapenen.*

Officiëren (Memorie). Zijn opgenomen in de organisatie van den Staf der Artillerie.

Wapencontroleurs: 2 1ste kl. à f 1400.—; 2 2de kl. à f 1200.—; 2 3de kl. à f 1100.—.

Boekhouders: 2 à f 1000 en 1 *Schrijver* 1ste kl. à f 900.—. Een van deze is op het bureau van den Inspecteur met een jaarlijksche toelage van f 100.—.

Opzichter der werkplaatsen: 1 à f 1350.

Meesters: 6 à f 900.—.

Mr. Geweermakers: bij de wapendepots te Dordrecht en te Gorinchem: 2 à f 900.—.

Machinist 2de kl.: 1 à f 800.—.

Portier: 1 à f 450.—.

Buitengewone werklieden: 3 per dag à f 2—75. Deze kunnen niet dan met speciale machtiging van den Minister van Oorlog in dienst gesteld worden.

Werklieden, per uur werkens: 1ste kl., van en met f 0—20 tot en met f 0—15; 2de kl., van en met f 0—14 tot en met f 0—12; 3de kl., van en met f 0—11 tot en met f 0—10.

Leerlingen, per week: 1ste kl. f 0—07^s; 2de kl. f 0—05; 3de kl. f 0—02^s.

Militairen die provooststraf ondergaan, mogen tot geen militairen dienst gebruikt worden. Aanschrijving M. v. O., van den 8sten Februari 1877, N°. 49 S. Daar bij alle korpsen van het leger niet op dezelfde wijze gehandeld wordt, ten opzichte van Art. 50 van het Reglement van krijgstucht, bepalende dat de straf van de provoost en het cachot of gat de onderofficiëren en soldaten van allen militairen dienst zal ontheffen, zoo wordt herinnerd aan eene sententie van het Hoog Militair Gerechtshof van 3 Juni 1870, waarbij is aangenomen: dat de zin van gemeld Art. 50 geen andere is, dan dat de tot provoost- of cachotstraf verwezen militairen gedurende den straftijd worden vrijgesteld van de gewone dienstverrichtingen, welke hunne tegenwoordigheid buiten het gewone straffokaal zouden vorderen en als 't ware een tijdelijke ontheffing van straf zouden ten gevolge hebben; maar dat het artikel geenszins omvat ontheffing van zoodanige dien-

(1) Kan wezen Magazijnmeester 3de klasse, geen Officier zijnde.

(2) Hiervan te Delft: 1 der 1ste klasse; 1 der 1ste of 2de klasse; 2 der 3de klasse. — De Magazijnmeesters te Dordrecht en Gorinchem genieten een jaarlijksche toelage van f 200.—.

sten als de orde en reinheid in de bewuste lokalen zelve vereischen en waarbij hunne tegenwoordigheid buiten het straflokaal niet gevorderd wordt. De commandeerende Officiëren der korpsen worden uitgenoodigd zich voortaan overeenkomstig die uitspraak te gedragen.

Voorrechten toe te kennen aan miliciens voor de lichte van 1877. Aanschrijving M. van O., 10 Februari 1877, N°. 52 P. houdende mededeeling van het Kon. besluit van den 7den te voren; N°. 27. Aangezien de wenschelijkheid, in 't belang der levende strijdkrachten van den Staat, om den persoonlijken dienst der militieplichtigen zooveel mogelijk te bevorderen, en om de miliciens aan te sporen zich gedurende hun eersten oefeningstijd zooveel mogelijk op het verkrijgen van meerdere geschiktheid toe te leggen, ten einde zoodoende ook eenig bruikbaar militiekader te bekomen, zijn de volgende bepalingen voor de lichte van dit jaar vastgesteld:

1°. De tijd voor eerste oefening, op *twaalf* maanden vast te stellen, wordt tot op *tien* maanden verminderd voor:

a. de bij de Infanterie ingedeelde lotelingen, die, vóór hunne inlijving, bij eene vereeniging tot vrijwillige oefening in den wapenhandel of op andere wijze, zoodanigen graad van geoefendheid hebben verkregen, dat zij, na één maand onderricht bij het korps te hebben genoten, blijken voldoende geoefend te zijn, om aan de exercitiën in de Bataljonsschool deel te nemen, zullende zij bovendien, alvorens met verlof te vertrekken, minstens tot in de achtste oefening der 2de klasse van het schijfschieten moeten zijn gevorderd;

b. de bij de Vestingartillerie ingedeelde lotelingen, die — tengevolge van vroeger genoten onderricht — na een verblijf van drie maanden onder de wapenen, blijken geven van zoodanige theoretische en practische geoefendheid, dat zij tot de klasse der dienstdoenden kunnen overgaan;

c. de bij het bataljon Mineurs en Sappeurs ingedeelde lotelingen, die, binnen tien maanden werkelijken dienst, de geschiktheid voor veldtelegrafist hebben verkregen;

d. de lotelingen, die, binnen tien maanden werkelijken dienst, blijken geven van hunne verplichtingen als milicien in ieder opzicht te kennen, volgens een door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen programma, en bewijzen overleggen, dat hunne tegenwoordigheid in het gezin, waartoe zij behooren, noodzakelijk is.

Om aanspraak te kunnen doen gelden op deze vermindering van den tijd voor eerste oefening bepaald, moeten de miliciens zich door gedrag en dienstijver een gunst waardig maken.

Worden de hiervoren bedoelde miliciens door de loting, vermeld in Art. 124 der Militiewet, voor het blijvend gedeelte aangewezen, dan behouden zij aanspraak op het hun toegekend voorrecht, mits zij het door hen getrokken nummer verwisselen met een nummer, dat op verlof recht geeft; maken zij van deze bevoegdheid geen gebruik, dan kan hun niettemin een verlof van twee maanden worden verleend.

2°. De lotelingen, die, vóór de inlijving bij de militie, met gunstig gevolg een examen afleggen, waarvan het programma door Onzen Minister van Oorlog wordt bepaald, worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn en dit met de belangen van den dienst is overeen te brengen, ingelijfd bij het korps en geplaatst in het garnizoen hunner keuze.

In werkelijken dienst zijnde worden zij zooveel mogelijk in de kazerne bij elkander gehuisvest, mogen voor eigen rekening buiten dienst sijne uniform dragen en, zoo daartoe maar eenigszins gelegenheid is, met elkander of met de adspirant-onderofficiëren en korporaals menage houden.

Uit hen zal in de eerste plaats militiekader worden getrokken, voor zoover hunne geschiktheid tevens voldoende zij.

3°. De lotelingen, die, binnen tien maanden werkelijken dienst, blijken geven van bruikbare korporaals te zijn, verkrijgen daardoor aanspraak op verlof, met behoud van soldij voor den tijd van ééne maand.

4°. De lotelingen, die tot onderofficier worden bevorderd, verkrijgen daardoor aanspraak op verlof, met behoud van soldij voor den tijd van ééne maand.

Om echter tot onderofficier te kunnen worden bevorderd, moeten de lotelingen zich verbinden om, uit kracht van Art. 126 der Wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* N°. 72), minstens voor zes maanden onder de wapenen te blijven na het tijdstip, waarop zij anders in het genot van onbepaald verlof zouden worden gesteld.

Daarentegen zullen de militie-onderofficieren in gewone tijden verschoond blijven van latere opkomst onder de wapenen tot het bijwonen van herhalingsoefeningen.

5°. De hiervoren bedoelde verloven worden verleend door den chef van het korps; zullende de verloven, sub 3 en 4 bedoeld, door hem worden toegestaan op het tijdstip, dat het meest met de belangen van den dienst strookt.

Ter uitvoering van bovenvermeld besluit heeft de Minister van Oorlog bepaald:

A. Het programma, bedoeld sub *d* van punt 1 van voorschreven besluit, is gelijk aan dat, vastgesteld bij aanschrijving dezerzijds van 17 Juni 1874, N°. 61 P (*Rec. Mil.* I, Blz. 47).

B. Het programma voor het examen, bedoeld in punt 2 van voormeld besluit, is gelijk aan dat voor de adspiranten-onderofficier, vastgesteld bij aanschrijving dezerzijds van 17 November 1873, N°. 41 P (*Rec. Mil.*, Blz. 351).

Dit examen, dat, op dezelfde wijze als bij laatstgenoemde aanschrijving is bepaald, wordt afgenomen, kan worden afgelegd in ieder garnizoen, waar de staf van een bataljon Infanterie zich bevindt.

Lotelingen, voor welk wapen ook, die aan het examen wenschen deel te nemen, behooren zich daartoe vóór 15 Maart e. k. schriftelijk aan te melden bij den commandeerenden Officier der Infanterie ter plaatse, waar zij, met inachtneming van het bepaalde in de vorige zinsnede, verlangen dit te doen, met vermelding tevens van het wapen of het korps, waarbij en het garnizoen of de garnizoenen, waarin zij bij voorkenr hunnen militieplicht willen volbrengen.

Aan de lotelingen, die zich aanmelden, zullen vóór 20 Maart schriftelijk worden kenbaar gemaakt: dag, uur en plaats, voor het afnemen van het examen bestemd.

De commandeerende Officier draagt zorg, dat het examen op den dag, daarvoor door hem aangewezen, ook alloope, ten einde de belanghebbenden niet langer op te houden dan noodzakelijk is.

Onmiddellijk nadat het proces-verbaal van het gehouden examen zal zijn opgemaakt, wordt door voormelde commandeerende Officieren aan ieder der betrokken lotelingen schriftelijk medegedeeld, of hij al dan niet aan de vereischten voldaan heeft.

Die Officieren zenden op 1 April rechtstreeks aan het Departement van Oorlog de nominatieve opgave van de lotelingen, die aan het examen hebben deelgenomen, ingericht overeenkomstig het model, gevoegd bij de aanschrijving van 14 Januari 1875, N°. 56 P (*Rec. Mil.* 1, Blz. 375).

C. Aan de lotelingen, bedoeld sub 2°. van meergemeld besluit, kan na een verblijf onder de wapenen van minstens vijf maanden, door den Chef van het korps de vergunning worden verleend, om, in het garnizoen bij hunne ouders of familiebetrekkingen in te wonen.

Om in dit voorrecht te deelen, zal worden vereischt:

- 1°. dat de miliciën zich zeer goed gedrage en ijver voor den dienst betoone;
- 2°. dat hij tien cent daags storte ten voordeele der menage, welke door zijne afwezigheid anders schade zou lijden;
- 3°. dat de buiten de kazerne wonende miliciën dezelfde diensten verrichte als de in de kazerne gehuisveste;
- 4°. dat de ouders of betrekkingen, ten genoegte van den chef van het korps, doen blijken, dat zij in het onderhoud van den miliciën naar behooren voorzien.

De verleende vergunning kan worden ingetrokken, zoodra het gedrag van den miliciën niet goed is, of wanneer er bij den chef van het korps andere redenen, aan de belangen van den dienst ontleend, mochten bestaan, om de toegestane gunst te doen ophouden.

De miliciën, aan wien een disciplinaire straf wordt opgelegd, zal, zelfs het geval van gewoon arrest niet uitgezonderd, gedurende zijn straftijd in de kazerne moeten wonen en aan de menage der soldaten behooren deel te nemen.

Ingeval van ongesteldheid of ziekte blijven, zoowel wat verpleging als geneeskundige behandeling betreft, ook voor hem de gewone bepalingen gelden.

Het treffen van verdere bepalingen voor deze categorie van militieplichtigen wordt overgelaten aan de commandeerende Officiëren der korpsen, die deze geheel kunnen regelen naar de plaatselijke gesteldheid.

Door den Chef van het korps zal aan het Departement van Oorlog een rapport behooren te worden ingezonden, houdende het aantal verleende en ingetrokken vergunningen, alsmede een beknopt overzicht der werking van dezen, bij wijze van proef, in te voeren maatregel. Deze rapporten behooren te worden ingezonden op den laatsten van de maanden October, November en December dezes jaars, en verder op den laatsten van elk kwartaal.

D. De fijne uniform, die volgens de 2de zinsnede van punt 2 van meergenoemd besluit mag worden gedragen, moet uit gelijke stoffen vervaardigd zijn, als waaruit de kleediug voor onderofficiëren bestaat. Ter voorkoming, dat van de bestaande modellen, voor zooverre vorm en snit betreft, worde afgeweken, is het noodzakelijk, dat die kleediug door de kleermakers van de korpsen worde vervaardigd.

Pupillenschool. Aanschrijving M. v. O., 13 Februari 1877, N°. 38 P. Mededeeling van het Kon. besluit van 27 Januari te voren N°. 6, waarbij deze school wordt opgericht ten einde in het gebrek aan vrijwilligers en kader bij het leger te voorzien. Zij zal te Nieuwersluis gevestigd worden en samengesteld zijn als in de onderstaande tabel is vermeld (Art. 1 en 2). De school staat onder de onmiddellijke bevelen van den Inspecteur der Infanterie en wordt aan een der regimenten Infanterie in administratie toegevoegd (Art. 2). De traktementen, toelagen, soldijen en bureaustkosten van het personeel der school zijn geregeld volgens onderstaande tabel (Art. 3). Tot de school worden, voor zooveel er plaatsen zijn, toegelaten zonen van militairen en van gepensioneerde of gegageerde militairen, niet jonger dan 12 en niet ouder dan 14 jaren en die overigens voldoen aan de door den Minister van Oorlog te bepalen voorwaarden van toelating. Ook zonen van niet-militairen kunnen worden toegelaten tegen een jaarlijksche bijdrage van

f 50.— (Art. 4). Op de school wordt onderwijs gegeven in lezen, schrijven, de Nederlandsche taal, rekenen, geschiedenis en aardrijkskunde, in sommige militaire reglementen en voorschriften, in exercceeren, schermen, gymnastiek, schaatsenrijden en zwemmen, in oefeningen met het geschut en de brandspuit, en zoo mogelijk in sommige ambachten, welke later in den dienst te pas komen; voorts wordt aan de pupillen gelegenheid gegeven, om overeenkomstig de keus van ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te ontvangen (Art. 5). Vóór hun 16de jaar verlaten de pupillen de school, en gaan, hetzij als volontair naar het Instructie-bataillon of de Artillerie-instructie-compagnie, hetzij als jongeling naar een der regimenten Cavalerie of het bataljon Mineurs en Sappeurs, hetzij als tamboer of hoornblazer naar een der korpsen (Art. 6). Door den Minister van Oorlog zullen de vereischte voorschriften betreffende de inwendige regeling worden gegeven (Art. 7). De kleeding en uitrusting der pupillen zullen zooveel mogelijk in overeenstemming zijn met die der onbepaalde korpsen en nader worden bepaald. Zij worden voor 's Rijks rekening verstrekt en onderhouden (Art. 8). De toelage voor het kleeding- en reparatiefonds van de onderofficieren en het overige kader zal gelijk zijn aan die, welke genoten wordt bij het korps waarvan zij herkomstig zijn (Art. 9). Tot bestrijding der uitgaven, zoo voor eerste aanschaffing van het materieel der schoolinrichting als voor de kosten van het onderwijs, zal voor het eerste jaar f 2500,— worden te goed gedaan (Art. 10).

De Minister van Oorlog vorenstaand besluit ter kennis der militaire autoriteiten brengende, heeft daarbij bepaald, dat de Pupillenschool op een later te bepalen dag, in de tweede helft van Mei e. k. zal worden geopend en dat in de maand April, door middel der *Staatscourant*, zal worden bekend gemaakt: het getal plaatsen, de uiterste termijn waarop de verzoekschriften tot plaatsing moeten zijn ingekomen, alsmede de voorwaarden en eischen van toelating.

TABEL, houdende bepaling van het personeel der Pupillenschool, en regeling der traktementen, toelagen, soldijen en bureaukosten van het personeel.

1 Kapitein der Infanterie (Directeur), traktement f 1600 à f 2000; toelage f 400; bureaukosten f 150; — 1 1ste Luitenant der Infanterie, traktement f 1200; toelage f 300; — 1 Hoofdonderwijzer, traktement f 1000 à f 1500; — 1 sergeant-majoor soldij per dag f 2; — 4 sergeanten der Infanterie, à f 1.10; — 1 sergeant der Artillerie, à f 1.20; — 3 korporaaals der Infanterie, à f 0.60; — 1 korporaal der Artillerie, à f 0.70; — 1 korporaaltamboer, à f 0.70; — 1 Mr. Schoenmaker, à f 0.50; — 1 Mr. Kleermaker, à f 0.50; — 1 Timmerman (soldaat of korporaal) à f 1.30; — 1 tamboer, tevens hoornblazer, à f 0.45; — 4 soldaten der Infanterie, à f 0.45; — 2 soldaten der Artillerie, à f 0.50; — 1 kok (soldaat), à f 0.60; — 1 Bijkok (soldaat), à f 0.50; — 200 pupillen, à f 0.30.

Beschermheerschapp van Z. M. over de Pupillenscholen enz. Aanschrijving M. v. O., 17 Februari 1877, N°. 67 P., houdende mededeeling van het Koninklijk besluit van den 8sten te voren, N°. 28. Als een bewijs van belangstelling in de inrichtingen bestemd tot aankweeking en opleiding van knapen voor den krijgsveld, 't zij bij het Leger of bij de Marine, en ter gemoetkoming aan gehuwde militairen in de opvoeding en opleiding hunner zonen, aanvaardt Z. M. het beschermheerschap van de Pupillenschool te Nieuwersluis en de zoo noodig nog op te richten Pupillenscholen, alsmede van de, op de opleidingsschepen gevestigde of nog te vestigen Inrichtingen bij de Marine, tot vorming van jongens tot matrozen en onderofficieren voor de bemanning van 's lands schepen en vaartuigen van Oorlog.

Herstellingen of verbeteringen van gebouwen enz. Aanschrijving M. v. O., 21 Februari 1877, N°. 22, G. Ontwaard hebbende dat som-

mige autoriteiten hunne bevoegdheid met opzicht tot gebouwen enz. voor militair gebruik bestemd niet genoegzaam kennen, brengt de Minister van Oorlog, onder verwijzing naar de aanschrijvingen van 8 September 1871, N°. 48 G, (*Rec. Milit.* Blz. 207) en 19 December 1873, N°. 57 G, (*Rec. Milit.* Blz. 443), ter kennis van het leger, dat de Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen, de onder hunne bevelen gestelde Garnizoens- en Plaatselijke Commandanten, benevens de Chefs van militaire inrichtingen en diensten, niet tot het wapen der Genie behoorende, geen bevoegdheid hebben om aan Officieren van dat wapen of aan fortificatieopzichters bevel te geven tot het doen uitvoeren van werkzaamheden aan gebouwen, exercitieterreinen enz., onder het beheer der Genie.

Veer- en overvaartgelden. Aanschrijving M. v. O., 24 Februari 1877, N°. 44 I. Naardien de lijst der aan het Rijk in eigendom toebehoorende overzetveren, vallende onder de toepassing van het Koninklijk besluit van 26 December 1863, N°. 115, vastgesteld bij beschikking van 26 Mei 1865, N°. 36 I, (*Rec. Milit.* Blz. 71), vele veranderingen heeft ondergaan, die de raadpleging daarvan bemoeielijken, wordt die lijst met de daarin tot dusver gebrachte wijzigingen ingetrokken en door een nieuwe vervangen (Zie deze Lijst. *Rec. Milit.* I, Blz. 682—685).

Medailles en gratificatiën toe te kennen aan mindere geëm-ployeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht. Aanschrijving M. v. O. van den 26sten Februari 1877, N°. 55 P. Mededeeling van het Koninklijk besluit van den 14den te voren, N°. 18, behelzende de volgende bepalingen:

Art. 1. Tot aanmoediging en belooning zal aan mindere geëm-ployeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks Zee- en Landmacht toegekend worden:

Voor twaalf jaren ijverigen en trouwen dienst, een Bronzen medaille van ovalen vorm, waarop aan de eene zijde het borstbeeld des Konings en aan de andere zijde het opschrift:

VOOR IJVER EN TROUW,

omringd door een krans van eikenbladeren;

Voor vier en twintig jaren ijverigen en trouwen dienst, een Zilveren medaille van gelijken stempel, benevens een gratificatie van f 50, en voor zes en dertig jaren ijverigen en trouwen dienst, een Gouden medaille van gelijken stempel met een gratificatie van f 100.

De medailles zullen worden gedragen op de linkerborst, hangende aan een Oranjelint.

Nimmer mag het lint zonder de medaille gedragen worden.

Art. 2. De onderscheidingsteeken en de gratificatiën worden alleen toegekend aan de personen, vallende in de termen der wet van den 24sten Juni 1854 (*Staatsblad* n°. 92).

Art. 3. Bij de berekening van den diensttijd, gelden alleen de jaren, die de belanghebbende op een der inrichtingen van 's Rijks Zee- of Landmacht heeft doorgebracht.

Diensten beneden den ouderdom van twintig jaren, zoomede militaire diensten bij Vloot of Leger komen daarbij niet in aanmerking. Bij het weder indiensttreden na eigendunkelijk den dienst verlaten te hebben, zal de diensttijd voor aanspraak op belooning gerekend worden van den dag der weder indiensttreding.

Wegens maatregelen van bestuur of ter vervulling van militieplichten den dienst verlaten hebbende, zullen vroegere diensten bij weder indiensttreding

blijven tellen, tenzij mocht blijken, dat een aanbod om weder in dienst te treden was afgeslagen.

Art. 4. De uitreiking der medailles zal op een plechtige wijze plaats hebben door den Chef der inrichting, in tegenwoordigheid van zooveel mogelijk werklieden van hetzelfde vak, waartoe de begiftigde behoort.

Art. 5. De aanspraak op het verkrijgen der medaille met of zonder de gratificatie vervalt door willekeurig verlaten van den dienst en door slecht gedrag.

Art. 6. De medailles zullen na het eervol ontslag uit den dienst, bij een der inrichtingen van 's Rijks Zee- of Landmacht, door de begiftigden behouden en gedragen worden.

Het recht om de medaille te dragen, wordt verloren:

a. tengevolge van een onteerend vonnis. In zoodanig geval geven de Burgerlijke en Militaire Rechters daarvan kennis aan het Departement van Marine of Oorlog.

b. ingeval van verwijdering uit den dienst, tengevolge van slecht gedrag of van oneerlijkheid, hoewel niet in de termen van overtreding vallende, waaruit gerechtelijke vervolging voortvloeit.

Art. 8. Het verliezen van het recht om de medaille te dragen, gaat gepaard met het ontnemen van het onderscheidingsteeken en van het brevet.

Ter uitvoering van dit besluit heeft de Minister van oorlog de volgende bepalingen genomen.

1. De Chefs der inrichtingen zullen de goedgunstige beschikking van Z. M. aan bedoelde hunne onderhoorigen doen voorlezen.

2. Voor de toekenning der medailles en gratificatiën zullen alleen die mindere geëmployeerden, werklieden en bedienden mogen worden genomen, die werkelijk trouw en ijverig en van goed gedrag zijn.

3. De *bronzen medailles* worden in naam van den Minister toegekend:

- A. Aan de werklieden enz. bij de artillerie-inrichtingen, werkplaatsen, magazijnen en wapendepôts, door den Inspecteur van het materieel der Artillerie.
- B. Aan de werklieden enz. bij de verschillende magazijnen van militaire kleeding, uitrusting, wapening en kampementseffecten, door den Hoofd-Intendant van het Leger.
- C. Aan de knechts enz., werkzaam bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen, door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht.
- D. Aan de werklieden, dienstdoende bij de K. M. Academie, door den Gouverneur dier inrichting.

4. De voordrachten tot het verleenen der *zilveren en gouden medailles* met de daaraan verbonden gratificatiën moeten door de sub 3 genoemde autoriteiten aan de beslissing van den Minister van Oorlog onderworpen worden, met bijvoeging der volledige staten van dienst en opgaaf van ondergane straffen, zooveel mogelijk ingericht overeenkomstig het model der voordrachten tot toekenning der gouden medailles met gratificatiën wegens 36-jarigen trouwen dienst bij het leger.

5. Zoodra de bij 's Rijks munt vervaardigd wordende medailles gereed zijn, zal aan de sub 3 genoemde autoriteiten een aantal bronzen exemplaren met brevetten in voorraad gezonden worden. Gezegde autoriteiten zullen op den 1sten van elk kwartaal aan den Minister van Oorlog een nominatieve opgaaf indienen van alle werklieden enz., aan wie zij in den loop der drie voorgaande maanden de bronzen medaille hebben verleend, met bijvoeging van

de straflijsten, welke bij de voordrachten hebben gediend. Gemelde opgaaf zal tevens strekken ter verantwoording van de in voorraad ontvangen medailles en brevetten. — Zoogenaamde negatieve opgaven kunnen achterwege blijven.

6. Van de toekenning der medailles en gratificatiën zal in de Stamboeken of Registers, bedoeld bij punt 6 der aanschrijving van 18 Juli 1854 (*Rec. Milit.*, Blz. 168) aanteekening moeten worden gehouden.

7. De autoriteiten, sub 3 genoemd, worden verzocht op 1 April aanstaande, aan het Dept. v. O. in te zenden;

a. Een opgaaf van het aantal bronzen medailles die zij zullen behooren uit te geven tot aan 1 Mei daaraanvolgende.

b. De voordrachten tot toekenning der gouden en zilveren medailles met gratificatiën, ten behoeve van hunne onderhoorigen, welke daartoe vóór laatstgemelden datum in aanmerking kunnen komen.

In 't vervolg zullen de voordrachten tot het verleenen van de hierbedoelde medailles en gratificatiën moeten worden ingediend ééne maand vóór het tijdstip, waarop de belanghebbenden op een en ander aanspraak verkrijgen.

Permanente militaire spoorwegcommissie. Aanschrijving M. v. O. 28 Februari 1877, N°. 49 S. Ter kennis van het Leger wordt gebracht, dat Z. M., ten gevolge der besluiten van 7 Januari 1877, N°. 11 en van 13 Februari daaraanvolgende, N°. 24, betreffende de samenstelling der voormelde commissie, bedoeld bij Art. 1 van het bij besluit van 16 September 1876 (*Staatsblad* N°. 182) vastgestelde en den 1sten Februari 1877 in werking getreden Reglement, benoemd heeft:

- a. Tot lid en voorzitter van bovengemelde commissie Jhr. G. J. G. KLERCK, oud-Minister van Oorlog;
- b. Tot leden der commissie: H. E. W. RODI DE LOO, Generaal-majoor der Artillerie; H. J. ENDERLEIN, Kolonel der Genie; M. C. J. PIEPERS, Lid van den Raad van toezicht op de spoorwegdiensten; P. C. BEELEN-KAMP, Hoofdinspecteur der beweging bij de Hollandsche IJzeren-spoorwegmaatschappij; J. VERLOOP Oz., Ingenieur bij de Nederlandsche Rijn-spoorwegmaatschappij; J. H. W. CONRAD, Ingenieur-werktuigkundige, Chef van den loopenden dienst bij de Nederlandsche Centraal-spoorwegmaatschappij; Mr. H. M. A. Baron van DER GOES, Chef van het mouvement bij de Maatschappij tot exploitatie van Staats-spoorwegen; en
- c. Tot Secretaris der Commissie, den Kapitein der Artillerie H. A. Perk.

TWEEDE GEDEELTE.

Korting op de soldij, Aanschrijving M. v. O., 7 Februari 1877, N°. 71 I, aan de commandeerende Officieren der korpsen. De vraag gedaan zijnde, of de kortingen op de soldij, ten behoeve van het Kleeding- en Reparatiefonds, bedoeld bij de Art. 63 en 64 van het Provisionneel Reglement van Administratie bij de landmacht, ook dan moeten worden toegepast, wanneer het zakgeld, dat den soldaat, na aftrek van zijne verteering in de menage, per dag overblijft, de bedragen niet te boven gaat, die, volgens het bepaalde bij Art. 2 van Zr. Ms. besluit, dd. 15 Januari jl., N°. 35 (*Rec. Milit.* II, Blz. 10), dagelijks minstens moeten worden uitgedeeld, — zoo wordt bepaald de beschikking van 22 Januari 1867, N°. 87 I (*Rec. Milit.* Blz. 9) in zoover te wijzigen, dat in plaats van de daarin genoemde som van 25 cent, voortaan moet worden gelezen: 55 cent bij het Regt. grenadiers en jagers, 50 cent bij de overige Infanteriekorpsen, mitsgaders bij het koloniaal Werfdepot, en 65 cent bij de andere wapenkorpsen.

6de Bijvoegsel van Hoofdstuk VI van den Instructie-Inventaris voor de Artillerie der landmacht. Aanschrijving M. v. O., 8 Februari 1877, N°. 50 L. Dit Bijvoegsel voor den prijs van f—.06 bij de K. M. Academie verkrijgbaar gesteld zijnde, heeft de Minister v. O. aan den Gouverneur der Academie opgedragen daarvan te doen toekomen: 13 exemplaren aan het Regt. Grenadiers en Jagers (waarvan 2 voor de Normaalschietschool), 12 ex. aan ieder der Regimenten Infanterie; 5 ex. aan het 1ste, 3de en 4de Regt. Huzaren; 6 ex. aan het 2de Regt. Huzaren; 4 ex. resp. aan het Instructie-bataillon, het Algemeen Depot van discipline, het bataljon Mineurs en Sappeurs, het koloniaal Werfdepot, en de divisie Marechaussee. — De kosten moeten bij de betrokken korpsen onder de uitgaven voor administratie worden berekend.

Reorganisatie van den Staf der Infanterie. Aanschrijving M. v. O. 9 Februari 1877 N°. 50 P. Mededeeling van het Kon. besluit van den 5den te voren, N°. 28, Met herziening van den Staat, behoorende bij het besluit van 20 Maart 1876, N°. 11, aanwijzende de samenstelling van den Staf der Infanterie, en tengevolge der instelling eener Pupillenschool (besluit van 27 Januari jl. N°, 6), wordt bepaald dat met 1°. Mei aanstaande de Staf der Infanterie zal zijn samengesteld als volgt:

Samenstelling van den Staf der Infanterie.

1 Luitenant-Generaal, Inspecteur van het wapen; 4 Generaals-Majoor, Commandanten der divisien. (De Commandant eener divisie kan ook zijn Luitenant-Generaal); 1 Majoor, toegevoegd aan den Inspecteur; 1 Kapitein of 1ste Luitenant, Adjutant van den Inspecteur; bij het Departement van Oorlog: 1 Majoor (bij uitzondering een Officier van hooger rang); 3 Kapiteins, 4 1ste of 2de Luitenants, 4 Kapiteins-Kwartiermeesters, 6 1ste of 2de Luits.-Kwartiermeester: bij de K. M. Academie: 2 Kapiteins, 1ste of 2de Luitenants (*Memorie*); bij de Normaalschietschool: 1 Majoor, Directeur, 2 Kapiteins, 2 1ste of 2de Luitenants; bij de Pupillenschool: 1 Kapitein, Directeur, 1 1ste Luitenant

Nieuw model tirailleurluitje (sifflet boussole). Aanschrijving M. v. O., 9 Februari 1877, N°. 68 P, aan de commandeerende Officiëren der korpsen Infanterie. Mededeeling dat het Z. M. behaagd heeft te bepalen, dat door de Officiëren der Infanterie bij de oefeningen in het tiralleeren, kan worden gebruik gemaakt van een fluitje van Fransch model, voorzien van een kompasje (sifflet boussole), en dat deze fluitjes, waarvan een model aan ieder korps wordt gezonden tegen den prijs van f 1—.60, verkrijgbaar zijn bij de *Gebroeders CAMIXADA*, werktuigkundigen te 's Hage.

Voorziening in de behoefte aan Artillerie-officiëren in Nederlandsch Indië. Aanschrijving M. v. O., 10 Februari 1877, N°. 54 P. Mededeeling der Kon. besluiten van 7 November 1876, N°. 18 en van 10 Januari 1877, N°. 17. Bij het eerste dezer besluiten wordt bepaald, met wijziging van 't besluit van 21 October 1874, N°. 27, dat aan allen, die vóór 1 Januari 1880, hetzij als cadet bij de K. M. Academie, of wel als onderofficier bij het leger hier te lande, na het afleggen van voldoende Officiërexamen, worden aangesteld tot 2den Luitenant der Artillerie bij het Ned. Indische leger, een gratificatie voor uitrusting wordt verleend, ten laste van het 1ste Hoofdstuk der begrooting van Ned. Indië, à f 1600.—; zijnde dit besluit niet van terugwerkende kracht voor hen die vóór de dagteekening van dat besluit werden aangesteld.

Het tweede besluit, genomen uit de overweging dat buitengewone maatregelen onmisbaar zijn ter tijdelijke voorziening in het incompleet aan Artillerie-officiëren bij het Ned. Indische leger, behelst de volgende bepalingen:

Art. 1. Van 1 Maart aanstaande tot ultimo Augustus daaraanvolgende worden bij een der regimenten Vestingartillerie, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen, gedetacheerd hoogstens tien Officieren der Infanterie van het Nederlandsche leger, allen 1ste of 2de Luitenants, van wie het niet te voorzien is, dat hun binnen zes jaar de kapiteinsrang ten deel valt.

Zij, die voor zoodanige detachceering wenschen in aanmerking te komen, — met het doel in de volgende artikelen omschreven, — wenden zich bij gezegd request tot Onzen Minister van Oorlog, die op het verzoek beschikt, in overleg met Onzen Minister van Koloniën.

Art. 2. De in den aanhef van Art. 1 bedoelde Officieren worden, gedurende het genoemde tijdvak, practisch geoefend in de behandeling van het vesting- en belegeringsmaterieel der Indische Artillerie, en dat wel onder de leiding van een Indisch Hoofdofficier of Kapitein van dat wapen, die daartoe ter beschikking gesteld wordt van den Regimentscommandant.

Art. 3. Aan die Officieren wordt na het einde van den zesmaandschen oefeningstermijn een practisch examen afgenomen.

Daarna worden zij gevoerd à la suite van het koloniaal Werfdepot, om gedetacheerd te worden voor den tijd van vijf jaren, in te gaan van en met den dag van ontscheping in Nederlandsch-Indie, bij het leger aldaar, en wel, naar den uitslag van het voormelde examen, bij het wapen der Artillerie of bij dat der Infanterie.

Art. 4. Zij treden, tijdens de detachceering bij een der regimenten Vestingartillerie, in 't genot der bezoldiging hunner ranggenooten van dat korps.

Art. 5. Voor zoover zij bij het wapen der Infanterie gedetacheerd worden, zijn op hen toepasselijk de thans geldende bepalingen nopens gratificatie als anderszins voor vijfjarige detachceering bij dat wapen.

Zij, die bij het wapen der Artillerie worden gedetacheerd, genieten een gratificatie van f1800, en treden overigens in het genot van de bezoldiging en van alle verdere inkomsten, aan hun ranggenooten van het wapen der Artillerie verzekerd, op gelijke wijze als dit het geval is met Officieren van het wapen der Artillerie in Nederland, die bij het Nederlandsch-Indische leger gedetacheerd worden.

Zij dragen de uniform van het wapen der Artillerie.

Art. 6. De regeling der nadere details omtrent de in Art. 1 bedoelde voorbereidende detachceering bij een der regimenten Vestingartillerie wordt opgedragen aan Onzen Minister van Oorlog, die te dien aanzien, voor zooveel noodig, in overleg treedt met Onzen Minister van Koloniën.

Art. 7. De uitgaven, krachtens dit ons besluit in Nederland te doen, komen ten laste van het 1ste Hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch-Indie.

Recht tot het houden van een dienstpaard voor den Hoofdtendant van het Leger of van den Intendant, als zoodanig dienstdoende. Aanschrijving M. v. O., 12 Februari 1877, N°. 74 I. Mededeeling van het Kon. besluit van 3 Februari te voren. Met herziening der besluiten van den 9den December 1850, N°. 49, en de nader daarin gebrachte wijzigingen betrekkelijk de samenstelling van het personeel der militaire administratie, en van 14 Augustus 1843, N°. 51, vaststellende het tarief van fourages, wordt bepaald dat, met uitbreiding van het tarief bij laatstgemeld besluit behorende, de Hoofdtendant bij het Leger, of de Intendant als zoodanig fungeerende, voortaan gerechtigd is tot het houden van een dienstpaard.

Voorschrift omtrent het branden van Rijkspaarden. Aanschrijving M. v. O., 16 Februari 1877, N°. 29 P. Mededeeling van het Koninklijk besluit van den 7den te voren, N°. 28. Het Art. 290 van het Provisioneel Reglement van administratie bij de Landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1849 L. J^a., wordt als volgt gewijzigd:

»Alle paarden bij de landmacht, die aan het Rijk behooren, zullen op de »linkerhalsvlakte, met het nummer en de eerste letter van den naam van »het korps worden gemerkt.»

Ter uitvoering van dit besluit heeft de Minister van Oorlog bepaald:

1. De merken zullen 4 cM. hoog zijn en in dier voege op het midden van de linkerhalsvlakte worden ingebrand, dat de bovenkant der merken één decimeter onder den maankam komt.

2. Ter bevordering van duidelijkheid zal aan de cijfers de gewone schrijfvorm, doch aan de letters die van kapitale drukletters worden gegeven; alzoo: voor de regimenten Huzaren: 1 H, 2 H, 3 H, 4 H, en voor de regimenten Veld- en Rijdende Artillerie: 1 V, 2 VR.

3. Met wijziging van het bepaalde, sub 7°. der Aanschrijving van 29 Juli 1869, N°. 59 I (*Rec. Milit.* Blz. 234), zullen ook de paarden, bedoeld bij Art. 4 van het besluit van 23 Juli 1869, N°. 17, op de voorschreven wijze worden gemerkt, en evenzoo de paarden op wier dijen de merken niet meer duidelijk zichtbaar zijn.

Militairen als getuigen in strafzaken. Aanschrijving M. v. O., 22 Februari 1877, N°. 55 I. Door den Minister van Justitie, bij missive van 14 Februari 1877, 5de Afd., N°. 141, medegedeeld zijnde: »dat in de »pasagebiljetten of lastgevingen tot vervoer met scheepsgelegenheid van militairen, die elders in strafzaken getuigenis moeten afleggen, niet altijd het »doel der reis volkomen wordt omschreven, ten gevolge waarvan moeilijkheden ontstaan bij 's Rechters begrooing der declaratiën van de belanghebbenden», en dientengevolge verzocht wordt: »om voortaan in bedoelde »stukken aan te wijzen, de namen der militaire getuigen, den Rechter voor »wien zij moeten verschijnen, en ook, zooveel mogelijk, de zaak waarin »zij als getuigen zijn opgeroepen»; — zoo worden de militaire autoriteiten door den Minister van Oorlog uitgenoodigd, zich voortaan dienovereenkomstig te gedragen, en de gegevens tot invulling der bewijzen te putten uit de dagvaarding, waarvan de belanghebbenden zijn voorzien.

Indeeling van de lichte der militie voor 1877. Aanschrijving M. v. O., 2 Maart 1877, N°. 18 P, in verband Koninklijk besluit van 18 Februari te voren (*Staatsblad* N°. 27), houdende het volgende:

1°. De lichte is bepaald op 11000 man, waarvan 600 voor den dienst ter zee.

2°. Het aandeel van elke provincie in deze lichte over de verschillende korpsen verdeeld, is op den navolgenden staat aangewezen.

3°. De voor de zeemilitie te bestemmen lotelingen worden gerekend in mindering van het aantal manschappen aan de acht regimenten Infanterie toe te wijzen, naar reden van het bij elk regiment in te lijven getal.

4°. De lotelingen voor den dienst ter zee te bestemmen, worden gekozen uit diegenen, die zich, overeenkomstig Art. 150 der Wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* N°. 72) hebben aangemeld om bij de zeemilitie te dienen.

5°. Het aantal hunner, door elke provincie te leveren, zal nader aan de Provinciale Adjutanten worden opgegeven.

6°. Van het aantal miliciens, bij de acht regimenten Infanterie in te lijven, zal almede worden afgetrokken het getal van de in de contingenten begrepen ingeschrevenen voor de militie, tot wie betrekking hebben de voorschriften,

op blz. 277 van het *Recueil Militair* van 1862 vermeld; terwijl, bijaldien uit een contingent manschappen aan verschillende regimenten worden geleverd, die aftrekking zooveel mogelijk gelijkmatig zal geschieden;

7°. De Provinciale Adjudant in elk gewest is, overeenkomstig art. 43 van Zr. Ms. besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46), met het overnemen en indeelen van de miliciens uit de provincie belast; ten aanzien der manschappen uit *Drenthe* wordt die verrichting aan den Adjudant in *Groningen* opgedragen;

8°. Voor de geneeskundige visitatie van de over te nemen miliciens uit *Drenthe*, zal een Officier van gezondheid uit het garnizoen te *Groningen* worden gedesigneerd;

9°. Ten aanzien van het overnemen en indeelen der manschappen, hunne opzending naar en hunne verdere behandeling bij de korpsen, enz., zullen de voorschriften, vervat in de dispositie van 7 Juni 1862, n°. 56 B (*Rec. Mil.*, blz. 175, enz.), tot richtsnoer strekken;

10°. Echter is, bij Zr. Ms. besluit van 19 Februari 1863 (*Staatsblad* n°. 11), het voorgeschrevene bij het 2de lid van art. 59 van het besluit dd. 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46), (*Rec. Mil.*, blz. 195), in dezer voege gewijzigd, dat in het vervolg, bij de jaarlijksche inlijving, de manschappen, voor de regimenten Vestingartillerie aangewezen, rechtstreeks naar de standplaatsen der compagnieën, waarvoor zij bestemd zijn, zullen worden opgezonden;

11°. De evenbedoelde nadere bepaling doet het voorgeschrevene bij de eerste zinsnede van art. 3 der instructie (*Rec. Mil.* 1862, blz. 284, enz.) vervallen en ten gevolge daarvan zal voortaan op de miliciens der Vestingartillerie het bepaalde bij art. 1 dier instructie worden toegepast;

12°. In verband met de twee voorgaande punten, zullen de betrokken Provinciale Adjudanten steeds vóór de indeeling met de Chefs der korpsen Vestingartillerie, welke miliciens uit het gewest ontvangen, in correspondentie treden, ten einde te vernemen, voor welke compagnieën en tot hoedanig getal de miliciens van het contingent bestemd, en werwaarts zij opgezonden moeten worden;

13°. De Provinciale Adjudanten zullen, vóór de indeeling, ook met de Chefs der korpsen Infanterie in overleg treden omtrent de bepaling, voor welke bataljons en tot hoedanig getal de miliciens van het contingent bestemd zullen worden;

14°. De plaatsvervangers, voor de regimenten Infanterie bestemd, zullen zooveel mogelijk, gelijkmatig over de verschillende bataljons worden verdeeld;

15°. Bij de bereden korpsen mogen geen milicien-plaatsvervangers boven de 30 jaar oud worden ingedeeld, tenzij deze bij een bereden korps hebben gediend;

16°. Zooveel mogelijk behooren bij de Vestingartillerie te worden ingelijfd miliciens, herkomstig uit gemeenten, waar de schutterij geheel of gedeeltelijk voor den dienst der Vestingartillerie bestemd is, en lotelingen, die in vestingen of kustplaatsen te huis behooren; terwijl daarbij van de bepaalde lengtemaat in zoover zal kunnen worden afgeweken, dat manschappen, niet kleiner dan 1.64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die Artillerie toegelaten worden;

17°. Ook bij de toewijzing van milicien-nummervwisselaars en plaatsvervangers aan de regimenten Veld- en Rijdende Artillerie en van lotelingen, nummervwisselaars en plaatsvervangers aan het korps Pontonniers zal van de bepaalde lengtemaat in zooverre kunnen worden afgeweken, dat manschappen, niet kleiner dan 1.64 M., doch overigens goed ontwikkeld, nog bij die korpsen worden toegelaten; voor laatstgenoemd korps zal echter die

afwijking alleen behooren plaats te hebben, voor zooveel daardoor beter vol-
daan worde aan het bepaalde bij art. 53 van het Kon. besluit van 8 Mei 1862
(*Staatsblad* n°. 46), nopens de klassen van militieplichtigen, waaruit in het
bijzonder pontonniers zijn te trekken;

18°. Bij de drie regimenten Vestingartillerie en het bataljon Mineurs en
Sappeurs zullen geen plaatsvervangers ingedeeld worden;

19°. Bij de bereden korpsen behooren voor ongeveer de helft van het
aantal daarbij in te lijven manschappen, milicien-nummervervisselaars en plaats-
vervangers te worden ingedeeld;

20°. Bij het korps Pontonniers behooren zooveel mogelijk milicien-plaats-
vervangers te worden ingedeeld;

21°. Bij het bataljon Mineurs en Sappeurs moeten worden ingedeeld de
telegraafbeambten (telegrafisten, assistenten en klerken), en zulks ongeacht
de lengte der lotelingen van voorschreven categorie; wijders nog de man-
schappen, die het beroep uitoefenen van rijswerker en van riet- of stroodekker;

22°. Voor de torpedo-compagnie zullen bij voorkeur worden bestemd schip-
pers, visschers, enz.; waartoe, zooveel doenlijk, manschappen, die dergelijk
bedrijf uitoefenen, moeten worden ingelijfd bij het regiment, waarvan deze
compagnie deel uitmaakt;

23°. De miliciens, die enig onderwijs in de genees- of heilkunde genoten
hebben, de hulppothekers en de apothekersbedienden bij een der acht regi-
menten Infanterie, moeten ingelijfd en aan den Chef van het korps gesigna-
leerd worden, ten einde overeenkomstig art. 7 van Zr. Ms. besluit van 7 April
1869, n°. 15, te kunnen worden bestemd tot een plaatsing bij een der com-
pagnieën hospitaalsoldaten;

24°. Om de militairen te localiseeren, behooren de manschappen, zooveel
doenlijk, te worden ingelijfd bij korpsen of onderdeelen daarvan, in of nabij
hun woonplaats garnizoen houdende;

25°. Bij bovengemeld besluit is door den Koning bepaald, dat de te dezen
jare bij de verschillende korpsen van het leger in te lijven manschappen tot
eerste oefening twaalf maanden onder de wapenen zullen worden gehouden.

STAAT, *aanduidende de verdeling over de korpsen van de miliciens van het
contingent van elke provincie in de lichte van 1877 (Besluit 18 Februari
1877 (Staatsblad N°. 42)).*

Noordbrabant. Contingent 1218, 2de regt. inf. 110; 3de regt. inf. 290;
5de regt. inf. 125; 6de regt. inf. 310; 2de regt. huz. 85; 3de regt. huz. 20;
2de regt. veldart. 35; 3de regt. vestingart. 210; korps pontonniers 10;
bat. min. en sapp. 23.

Gelderland. Contingent 1344. 2de regt inf. 60; 5de regt. inf. 280; 7de
regt. inf. 175; 8ste regt. inf. 570; 4de regt. Huz. 25; 1ste regt. veldart.
130; 3de regt. vestingart. 70; korps pontonniers 5, bat. min. en sapp. 29;

Zuidholland. Contingent 2134. Regt. gren. en jag. 350; 2de regt. inf. 80;
3de regt. inf. 115; 4de regt. inf. 820; 6de regt. inf. 80; 8ste regt. inf. 75;
3de regt. huz. 100; 4de regt. huz. 45; 2de regt. veldart. 105; 1ste regt.
vestingart. 140; 2de regt. vestingart. 135; 3de regt. vestingart. 20; korps
pontonniers 20; bat. min. en sapp. 49.

Noordholland. Contingent 1655. 1ste regt inf. 140; 3de regt. inf. 30; 4de
regt. inf. 205; 6de regt. inf. 135; 7de regt. inf. 685; 1ste regt. huz. 100;
2de regt. veldart. 95; 1ste regt. vestingart. 180; 2de regt. vestingart. 25;
korps pontonniers 15; bat. min. en sapp. 45.

Zeeland. Contingent 514. 3de regt. inf. 410; 1ste regt. veldart. 60; 3de
regt. vestingart. 25, korps pontonniers 3; bat. min. en sapp. 11.

Utrecht. Contingent 512. 3de regt. inf. 130; 6de regt. inf. 50; 8ste regt. inf. 120; 1ste regt. veldart. 30; 2de regt. vestingart. 140; regt. rijd. art. 30; korps pontonniers 2; bat. min. en sapp. 10.

Friesland. Contingent 992. 1ste regt. inf. 540; 5de regt. inf. 310; 1ste regt. veldart. 115; korps pontonniers 10; bat. min. en sapp. 17;

Overijssel. Contingent 800. Regt. gren. en jag. 160; 2de regt. inf. 110; 6de regt. inf. 215; 8ste regt. inf. 195; 4de regt. huz. 70; regt. rijd. art. 25; korps pontonniers 8; bat. min. en sapp. 17.

Groningen. Contingent 736. Regt. gren. en jag. 160; 1ste regt. inf. 180; 5de regt. inf. 285; 1ste regt. veldart. 15; 2de regt. veldart. 45; regt. rijd. art. 25; korps pontonniers 10; bat. min. en sappeurs 16.

Drenthe. Contingent 358. Regt. gren. en jag. 100; 1ste regt. inf. 40; 6de regt. inf. 170; 2de regt. veldart. 30; regt. rijd. art. 10; korps pontonniers 2; bat. min. en sapp. 6.

Limburg. Contingent 737. 2de regt. inf. 635; 2de regt. huz. 45; 2de regt. veldart. 40; bat. min. en sapp. 17.

Totaal 11000 man, waarvan 8445 Infanterie, 490 Cavalerie, 1825 Artillerie, 240 Mineurs en Sappeurs.

Verhooging der soldijen van de brigadiers, trompetters en verdere manschappen bij het wapen der Marechaussee. Aanschrijving M. v. O., 6 Maart 1877, N°. 18 I. Mededeeling van het Kon. besluit van den 1sten te voren N°. 12. Met herziening der besluiten van 17 Januari 1875, N°. 17, en van 10 Februari 1876, N°. 26, betrekkelijk de soldijen der brigadiers, trompetters en marechaussees, zoo te paard als te voet, worden deze soldijen, te rekenen van 1 Maart 1877, verhoogd: die der brigadiers met vijf cent en die der trompetters en marechaussees met tien cent per dag.

Practische artillerieoefeningen op de Oldenbroeksche heide. Aanschrijving M. v. O., 8 Maart 1877, N°. 17 P. Mededeeling van het Kon. besluit van 24 Februari te voren, N°. 22, het volgende houdende: In de maanden Juni, Juli, Augustus en September zullen tot het houden van praktische oefeningen op de Oldebroeksche heide kampeeren eenige compagnieën Vestingartillerie, waaronder de artillerie-constructiecompagnie, alsmede de Officieren en korporaals die bij het wapen der Artillerie het wetenschappelijk onderwijs bijwonen. De Minister van Oorlog is gemachtigd voor den dienst bij deze troepen, boven en behalve de daarbij ingedeelde Officieren, het vereischte aantal Hoofd- en andere Officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten aan te wijzen. Gedurende het verblijf op de legerplaats, worden, in vervanging van de campagnevivres, de volgende toelagen per dag genoten: door den Bevelhebber op de legerplaats f 4.—, door een Hoofd-officier f 2, een Kapitein f 1.75, een Luitenant f 1.50. De Officieren van administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelage volgens de rangen waaraan zij zijn gelijkgesteld. De levensmiddelen ten behoeve van de onderofficieren en minderen worden voor rekening der menages aangeschaft. Ter gemoetkoming in de meerdere kosten deswege, wordt de dagelijksche soldij voor een adjudant-onderofficier verhoogd met f 0.25, en voor de overige onderofficieren en minderen met f 0.12. De waschvrouwen op de legerplaats ontvangen ieder een ration brood daags. Aan de Officieren, onderofficieren en minderen, behoorende of dienstdoende bij de troepen, die tot het in gereedheid brengen der legerplaats buiten hunne gewone standplaatsen worden gekazerneerd of bij de ingezetenen gehuisvest, worden de navermelde vergoedingen toegekend.

a. aan de Officieren, voor 's Rijks rekening ingekwartierd, die alzo den bijslag niet genieten, bedoeld bij Art. 5 van 't besluit van 15 Juni 1867, N°. 43, een toelage per dag: voor een Hoofdofficier van *f* 1.— en voor een Kapitein en Luitenant van *f* 0.50.

b. aan de onderofficieren en minderen, die niet voor 's Rijks rekening gevoed worden, een soldijverhooging van 5 cents daags, voor de dagen rechtgevend op soldij en brood.

Aan den Bevelhebber in het kamp en aan den Officier met de administratie belast wordt voor ieder hunner per maand *f* 25.— voor bureaukosten toegekend. De Officieren, onderofficieren en minderen, die tot het in gereedheid brengen of het opruimen der legerplaats vooruitgezonden worden of achterblijven moeten, genieten gedurende hun verblijf op de legerplaats, de vergoedingen hierboven aangewezen.

Ter uitvoering van dit besluit heeft de Minister van Oorlog bepaald:

1°. Op de *Oldebroeksche heide* zullen kampeeren:

a. van 1 tot 16 Juni a. s., de 2de, 6de, 7de en 8ste compagnieën van het 1ste regiment Vestingartillerie, alsmede de leerlingen van den wetenschappelijken cursus te *Delft*;

b. van 16 Juni tot 2 Juli a. s., de 9de, 10de, 12de en 14de compagnieën van het 1ste regiment Vestingartillerie;

c. van 2 tot 17 Juli a. s., de 3de, 5de en 7de compagnieën van het 2de regiment Vestingartillerie, alsmede de leerlingen van den voorbereidenden cursus te *Utrecht*;

d. van 17 Juli tot 1 Augustus a. s., de 9de, 10de, 12de en 13de compagnieën van het 2de regiment Vestingartillerie;

e. van 1 tot 16 Augustus a. s., de 1ste, 2de en 6de compagnieën van het 2de regiment Vestingartillerie, alsmede de artillerie-instructiecompagnie;

f. van 16 tot 31 Augustus a. s., de 4de, 8ste en 11de compagnieën van het 2de regiment Vestingartillerie en de 4de compagnie van het 3de regiment Vestingartillerie;

g. van 31 Augustus tot 15 September a. s., de 1ste, 5de, 7de en 11de compagnieën van het 3de regiment Vestingartillerie;

h. van 15 tot 30 September a. s., de 9de, 10de, 12de en 14de compagnieën van het 3de regiment Vestingartillerie.

Het in orde brengen van het schietterrein en het kamp, alsmede het verrichten van andere voorbereidende werkzaamheden, wordt opgedragen aan twee compagnieën van het 1ste regiment Vestingartillerie, door den Inspecteur van het Personeel der Artillerie aan te wijzen, onder het bevel van den Majoor VAN DER VOORT MAARSCHALK, van het 3de regiment Vestingartillerie;

Eene compagnie zal te *Zwolle* gekazerneerd, de andere te *Oldebroek* ingekwartierd worden.

Aan dit detachement zullen worden toegevoegd 4 spannen van 6 paarden en 9 rijpaarden voor de Officieren, met het noodige personeel.

De verdere regeling van de hierbedoelde werkzaamheden en hetgeen daarmede in verband staat, zal geschieden overeenkomstig het voorstel daaromtrent door voornoemden Inspecteur gedaan en wordt aan dien Opperofficier opgedragen.

2°. Het bevel over de onderscheidene sub. 1°. genoemde troepen wordt opgedragen:

over de 1ste en 2de seriën, aan den Luitenant-Kolonel ISING van het 1ste

regiment Vestingartillerie, aan wien de Majoor FRANTZMANN van dat korps wordt toegevoegd;

over de 3de, 4de, 5de en 6de seriën, aan den Luitenant-Kolonel VAN HAEFTEN van het 2de regiment Vestingartillerie, aan wien worden toegevoegd, voor de 3de en 4de seriën de Majoor BOLOMEIJ, en voor de 5de en 6de seriën de Majoor MAZEL, beiden van laatstgenoemd korps;

over de 7de en 8ste seriën, aan den Luitenant-Kolonel baron MULERT van het 3de regiment Vestingartillerie, aan wien de Majoor VAN DER HEIJDEN van dat korps wordt toegevoegd.

Aan elk der drie Kampcommandanten moeten een Kapitein-Adjutant en een Luitenant-Adjutant voor het materieel, elk van hun eigen regiment, worden toegevoegd, alsmede een Officier van gezondheid, door den Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht aan te wijzen.

Voorts zullen worden aangewezen, om gedurende den geheelen tijd te kampeeren, een adjudant-officier, een sergeant-majoor-vuurwerker van de Pyrotechnische school en een sergeant-parkmeester.

3°. De Inspecteur van het Personeel der Artillerie zal, zoo noodig in overleg met den Inspecteur van het Materieel, de verdere Officiëren en militairen van minderen rang kunnen aanwijzen, om de Kampcommandanten voor bijzondere diensten behulpzaam te zijn.

4°. Met den administratieven dienst wordt belast de militaire Onder-intendant der 2de klasse J. C. UBBENS.

5°. De marsch der troepen naar het kamp, en terug, en die der troepen met de voorbereidende werkzaamheden belast, worden door den Chef van den Generalen Staf geregeld.

6°. Door den Inspecteur van het Personeel der Artillerie zal tijdig aan het Departement van Oorlog moeten worden gezonden eene, naar verhouding der sterkte berekende, opgave van het getal tenten en verdere kampements-effecten, nachtleger- en hospitaalgoederen, noodig voor de vermelde troepen, met aanduiding tevens van het tijdstip, waarop die goederen op de legerplaats moeten aankomen.

7°. Voor de levering van levensmiddelen, brandhout en ligstroom worden overeenkomsten gesloten, die later zullen worden medegedeeld.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van zieken, brood, kampements-, nachtleger-, hospitaalgoederen, enz., voor zoo veel dit met voertuigen en bespanningen moet geschieden, wordt door middel van artillerievoertuigen met treinbespanningen van de regimenten Veldartillerie verricht. Het daartoe noodige personeel en de daartoe noodige paarden, door den Inspecteur voornoemd aan te wijzen, zullen op de legerplaats worden gekampeerd.

Bijzondere voorschriften nopens den administratieven dienst op de legerplaats en nopens de wijze van verstrekking van brood voor de bedoelde troepen zullen nader worden gegeven.

8°. Aan de Officiëren, bedoeld in den aanhef van Art V van het besluit, voor zoover zij namelijk behooren tot troepen, welke gekazerneerd zijn, en dus niet vallen onder het bepaalde bij punt a van dat artikel, wordt gedurende den geheelen tijd, welken zij tot het daarbedoelde einde buiten hunne standplaatsen moeten verblijven, de bijslag toegekend, bedoeld bij Art. 3 van 's Konings besluit van 15 Juni 1867, n°. 43.

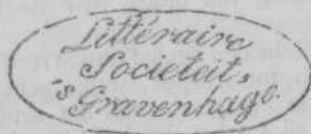
9°. Het nachtleger, noodig voor de te Zwolle gekazerneerd wordende compagnie, zal door de zorg van het 8ste regiment Infanterie worden verstrekt uit den voorraad, aldaar aanwezig.

10°. De zieken, die bij de in *Oldebroek* ingekwartierd wordende compagnie mochten voorkomen, zullen naar de garnizoensinfirmierie te *Kampen* moeten worden gezonden.

Hoeveelheid van het aan den soldaat te verstrekken dierlijk voedsel. Aanschrijving M. v. O., 8 Maart 1877, N°. 18 P. Ter kennis van de militaire autoriteiten wordt gebracht, dat het bepaalde sub 11 der Aanschrijving van 22 Januari jl., N°. 7 I (*Rec. Milit. Blz. 10*): »dat aan ieder soldaat of ruiter elken dag 3 hektogram (0,3 kilogram) rundvleesch en vet te zamen, of een daaraan gelijkstaande hoeveelheid ander dierlijk voedsel worde verstrekt», zóó moet worden opgevat, dat het geldelijk bedrag van het elken dag te geven dierlijk voedsel nimmer den prijs van 3 hectogram (vleesch en vet te zamen) mag overtreffen.

Hulpmarechaussee. Aanschrijving M. v. O., 8 Maart 1877, N°. 68 P. Mededeeling van het Kon. besluit van 27 Februari te voren, N°. 19. Uit overweging dat het algemeen belang dringend vordert, dat met de meeste zorg worde gewaakt voor het nauwgezet inacht nemen der maatregelen tot wering der gevolgen van de thans in Pruisen heerschende veeziekte en der verspreiding daarvan in ons land, heeft Z. M., op de voordracht der Ministers van Oorlog, Justitie en Binnenlandsche Zaken, bepaald, dat weder toepasselijk zal zijn het bepaalde bij de besluiten van 7 en 25 September 1865, N°. 61 en 50, betreffende het zenden van detachementen der verschillende korpsen van het Leger als hulpmarechaussee, ter bevordering van de maatregelen tot wering der verspreiding van de veeziekte, de beëdiging van de Officieren, onderofficieren en korporaals tot die detachementen behorende, en het toekennen eener verhooging op de soldij aan de onderofficieren en minderen der hier bedoelde troepen. De buitengewone kosten hierop vallende, zullen door de zorg van den Minister van Justitie worden gerestituëerd. — Het besluit treedt dadelijk in werking.

De Minister van Oorlog voormeld besluit mededeelende, brengt tevens ter kennis van de militaire autoriteiten, dat bij het verstrekken van detachementen hulpmarechaussees, het bepaalde bij de aanschrijving van 30 September 1865, N°. 57 P (*Rec. Milit., Blz. 199*), mede zal worden opgevolgd.

RECUEIL MILITAIR.

(26 MAART — 25 APRIL 1877.)

TWEEDE GEDEELTE.

Tarief voor te verrichten herstellingen aan Linnemann-schoppen, handbijlen en foudralen. Aanschrijving M. v. O., van den 9den Maart 1877, N°. 57 I.

1°. dat voor de te verrichten herstellingen aan LINNEMANN-schoppen, handbijlen en bij die voorwerpen behoorende foudralen en sabeldragers, het tarief moet worden gevolgd, dat onmiddellijk achter deze beschikking is geplaatst;

2°. dat voor het bedrag der te doene betalingen wegens bovengenoemde herstellingen, door de hoofdadministratiën alle drie maanden een declaratie in tweevoud, voor het *materiël der artillerie*, moet worden opgemaakt en met de bewijzen aan het Departement van Oorlog ter verevening moet worden gezonden.

TARIEF van herstellingen aan Linnemann-schoppen, handbijlen en de bij die voorwerpen behoorende foudralen.

Linnemann-schoppen. Het slijpen f 0.20, het scherpen en zetten van de zaagzijde f 0.15, een nieuwe steel met aanbrengen f 0.50, het aanbrengen van een steel f 0.15, het nummeren van den steel f 0.00^s.

Handbijlen. Het slijpen f 0.15, een nieuwe steel met aanbrengen f 0.50, het aanbrengen van een steel f 0.12, het nummeren van de bijl, per cijfer f 0.00^s, het nummeren van den steel f 0.00^s.

Foudralen tot Linnemann-schoppen. Een nieuwe kap met gesp en passant voor den korten riem met aanbrengen f 0.25, een nieuwe kap met gesp en passant voor den langen riem met aanbrengen f 0.15, een nieuwe gesp met innaaien voor den korten riem f 0.20, een nieuwe gesp met innaaien voor den langen riem f 0.10, het vastnaaien der kap voor den korten riem f 0.15, het vastnaaien der kap van den langen riem f 0.05, een nieuwe korte riem met aannaaien f 0.25, het aannaaien van den korten riem f 0.10, een nieuwe lange riem met aannaaien f 0.30, het aannaaien van den langen riem f 0.05, een nieuwe passant op het achterstuk met aannaaien f 0.13, het vastnaaien der passant op het achterstuk f 0.10, een nieuwe passant met innaaien aan den kap voor den korten riem f 0.13, een nieuwe passant met innaaien aan den kap voor den langen riem f 0.08, het aanbrengen van een of twee nieuwe klinknagels aan de onderzijde f 0.05, het aanbrengen van een nieuwen middelsten klinknagel f 0.07^s, het aanbrengen van een bovensten klinknagel f 0.12^s.

Sabeldragers, behoorende bij de foudralen tot Liaison uitschoppen. Een nieuw voorstuk met opnaaien *f* 0.25, een nieuw achterstuk met opnaaien *f* 0.45, een geheel nieuwe sabeldrager *f* 0.55.

Foudralen tot handbijlen. Een nieuwe koppellus met aanorengen *f* 0.25, het aannaaien der koppellus *f* 0.08, een nieuwe klep met aanbrengen *f* 0.32, een nieuw Mg. riemboutje, rondkop, met aanbrengen *f* 0.10, nieuw boordsel aan de voorzijde *f* 0.10, een nieuw bolemstuk met aanbrengen *f* 0.10, een nieuw belegstuk aan de achterbinnenzijde met aanbrengen *f* 0.20, het aanbrengen van een nieuwen ondersten klinknagel *f* 0.07^s, het aanbrengen van een nieuwen middelsten klinknagel *f* 0.05^s, het aanbrengen van een nieuwen bovensten klinknagel 0.02, een nieuw Lr. belegstuk, dik \pm 0.003, met aanbrengen *f* 0.10.

Algemeen. Het leder vastnaaien, per decimeter *f* 0.05.

NB. Bij het ledernaaien mag geen te dikke els worden gebruikt, terwijl het garen behoorlijk gepekt of gewast moet zijn.

Het zoogenaamde afhechten met een steek *over den kant* mag niet geschieden; in plaats daarvan bezige men een *binnenwaartschen steek*.

Benamingen der voorwerpen, voorkomende in den Instructie-Inventaris. Aanschrijving M. v. O., van den 20sten Maart 1877, N°. 34 A. Bespeurd hebbende, dat bij de aanvragen om materieel, voorkomende in den Instructie-Inventaris voor de artillerie der landmacht, door de korpsen van het leger niet wordt opgevolgd het bepaalde in punt 2 der aanschrijving van 30 November 1870, N°. 47 A (*Rec. Mil.*, bladz. 309 en 310);

Noodigt de chefs der korpsen uit, voortaan daarop bijzonder de aandacht te vestigen en zorg te dragen, dat, bij alle aanvragen en verdere stukken, de *officieele benamingen* worden gebezigd.

Herstellingen en verbeteringen aan artilleriegebouwen. Aanschrijving M. v. O., van den 21sten Maart 1877, N°. 35 G. Wenschende te voorzien in de wijze, waarop noodig geachte herstellingen of kleine verbeteringen aan gebouwen, inrichtingen enz. ten dienste van de artillerie — behalve kazernes — moeten worden kenbaar gemaakt, heeft goedgevonden te bepalen, dat te dien aanzien mede van toepassing is het gestelde in de aanschrijving van 8 September 1871, N°. 48 G (*Rec. Mil.* bladz. 207), met dien verstande:

a. Dat de opgaven, bedoeld onder 1°, door de Commandanten in de artillerie-commandementen en Chefs van inrichtingen of dienstvakken aan de betrokken eerstaanwezende Ingenieurs moeten worden verstrekt;

b. Dat buitengewone aanvragen wegens spoedvereischende werkzaamheden moeten geschieden door tusschenkomst van de betrokken Inspecteurs der artillerie.

Wijziging in de garnizoensveranderingen op 1 Mei 1877. Aanschrijving M. v. O., van den 21sten Maart 1877, N°. 75 P. Mededeeling van het Kon. besluit van den 20sten Maart, N°. 21, luidende als volgt:

Overwegende, dat het wenschelijk is, een wijziging te brengen in de bij Ons besluit van 1 November jl., N°. 16, voor het leger, tegen Mei a. s. vastgestelde garnizoensveranderingen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 17den Maart jl., Kabinet litt. C⁷;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van Ons voormeld besluit, te bepalen:

1°. de 4de batterij van het regiment rijdende artillerie zal tegen Mei a. s. niet van garnizoen veranderen;

2°. de 5de batterij van het 2de regiment veldartillerie zal, met gemelden datum, in plaats van naar *Roermond* naar *Deventer* worden verplaatst.

Reglement op de exercitiën der infanterie. Grondslag van het onderricht en recrutenschool. Aanschrijving M. v. O., van den 9den Maart 1877, N°. 58 P. Kennisgeving dat voornoemd Reglement bij de Kon. mil. academie is herdrukt en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0.07, voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz., terwijl de afzonderlijk gedrukte wijzigingen gratis worden verstrekt.

L. DE VLAMING, Tactiek der drie wapens. IIde deel: Toegepaste tactiek. 2de vermeerderde en omgewerkte druk. Aanschrijving M. v. O., van den 12den Maart 1877, N°. 27 P. Kennisgeving dat voornoemd boekwerk bij de Kon. mil. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1.68 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

M. H. J. PLANTENGA, Militaire aardrijkskunde en statistiek van Nederland, België en Duitschland. IIde deel: België en Duitschland. Aanschrijving M. v. O., van den 19den Maart 1877, N°. 60 P. Kennisgeving dat voornoemd boekwerk bij de Kon. mil. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 2.25, voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz., en van f 3.— voor particulieren in den handel.

Nadere wijzigingen in de Aanwijzing omtrent de inrichting en het gebruik van het getrokken bronzen achterlaadkanon van 12 cM. K. Aanschrijving M. v. O., van den 20sten Maart 1877, N°. 42 P. Kennisgeving dat voornoemde Nadere wijzigingen bij de Kon. mil. academie zijn in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0.01 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Advertentiën van aanbestedingen, enz. Aanschrijving M. v. O., van den 6den April 1877, N°. 2 S. In aanmerking nemende, dat de *Nederlandsche Gids voor Spoorwegen, Stoom- en Zeilvaart c. a., Fabrieken, Machineriën en Aanbestedingen*, Directeuren D. A. THIEME en J. STEMBERG te 's Gravenhage, een zeer geschikte gelegenheid aanbiedt om bij het doen van aanbestedingen enz. ten behoeve van het leger, deze ter kennis van het publiek te brengen.

Vestigt de aandacht van de militaire autoriteiten op dat blad, om — wanneer het hun, in het belang van den dienst, noodig voorkomt — advertentiën daarin te doen opnemen.

Wijzigingen in de bestaande voorschriften nopens het doen van inhoudingen op de soldij, ten behoeve van het kleeding- en reparatiefonds. Aanschrijving M. v. O., van den 16den April 1877, N°. 31 I. Mededeeling van het Kon. besluit van den 4den April 1877, N°. 16. Het noodzakelijk achtende, dat de bestaande bepalingen, nopens het doen van inhoudingen op de soldijen der militairen van de landmacht ten behoeve van hun kleeding- en reparatiefonds, zoodanig worden gewijzigd, dat daardoor het minimum van de bedragen der aan die militairen als zakgeld uit te betalen soldij meer in overeenstemming wordt gebracht met het bepaalde bij artikel 2 van Ons besluit dd. 15 Januari jl., N°. 35;

Gelet op de artikelen 63 en 64 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, litt. I°;

Hebben goedgevonden en verstaan, de bepalingen in vorenstaande artikelen vervat, in verband met Ons hierboven aangehaald besluit, gedurende den verderen loop van het jaar 1877, buiten werking te stellen.

Brengt voorschreven besluit ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten, onder mededeeling, dat de, met den inhoud daarvan in verband staande, bepalingen, vervat in de dezerzijdsche dispositie dd. 14 September 1858, N°. 52 B, (*Rec. Mil.*, bladz. 114) over het tijdvak van af heden tot ultimo December a. s., mede buiten werking worden gesteld.

Fonds tot ondersteuning der Weduwen en Weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van Officier. Aanschrijving M. v. O., van den 18den April 1877, N°. 35 P.

REGLEMENT.

Doel van het Fonds.

Art. 1. Het doel van het Fonds is: aan de weduwen en ouderlooze kinderen van alle vrijwillig dienende militairen beneden den rang van Officier, bij het overlijden der echtgenooten of vaders te verstrekken:

- 1°. Een uitkeering voor ééns, onmiddellijk na het overlijden;
- 2°. Een jaarlijkschen onderstand.

Van het deelgenootschap.

Art. 2. Aan het Fonds kunnen deelnemen, alle bij het leger hier te lande gehuwde vrijwillig dienende militairen beneden den rang van Officier, tot den leeftijd van 60 jaren.

Art. 3. Verliezen hun rechten:

- a. Die tot den rang van Officier bevorderd worden;
- b. Die bij de legers in de overzeesche bezittingen overgeplaatst worden, van af het oogenblik van hun inscheeping;
- c. Die tijdelijk bij de legers in de overzeesche bezittingen worden gedetacheerd, of wel transporten derwaarts geleiden, en wel van af het oogenblik van inscheeping, totdat zij na terugkomst bij een der korpsen hier te lande zullen zijn ingedeeld;
- d. Die van den militairen stand vervallen verklaard worden.

Art. 4. Gepensioneerden en gepasporteerde of op andere eervolle wijze den dienst verlatende militairen, kunnen desverkiezende lid van het Fonds blijven. Wanneer zij bij het verlaten van den dienst voor het lidmaatschap bedankt hebben en binnen den tijd van 6 maanden weder in dienst treden, dan herkrijgen zij hun vorige rechten onder bijbetaling der bijdragen voor de termijnen, welke zij absent zijn geweest.

Van de maandelijksche bijdragen.

Art. 5. De hoegrootheid van de maandelijksche bijdrage wordt geregeld naar de klasse waarin men deelneemt en naar den ouderdom des deelnemers op het oogenblik van toetreding als volgt:

	v. 20—30 jr.	v. 30—40 jr.	v. 40—45 jr.
1e klasse	f 0.58	f 0.75	f 0.93
2e »	» 0.50	» 0.64	» 0.79
3e »	» 0.42	» 0.53	» 0.65
4e »	» 0.34	» 0.42	» 0.51
5e »	» 0.26	» 0.31	» 0.37

	v. 45—50 jr.	v. 50—55 jr.	v. 55—60 jr.
1e klasse	f 1.12	f 1.31	f 1.50
2e »	» 0.95	» 1.11	» 1.27
3e »	» 0.78	» 0.91	» 1.04
4e »	» 0.61	» 0.71	» 0.81
5e »	» 0.44	» 0.51	» 0.58

Enmaal lid zijnde, blijft men dezelfde maandelijksche bijdragen betalen.

Art. 6. Wanneer een deelnemer gehuwd is met eene vrouw jonger dan hij, zal het verschil in jaren worden gevoegd bij den ouderdom des deelnemers en naar deze te zamenvoeging de berekening worden gemaakt. Bijv. Een man van 44 jaren gehuwd zijnde met eene vrouw van 38 jaren, zoo zal deze deelnemer worden aangemerkt 50 jaren oud te zijn en daarnaar worden berekend. Wordt door deze te zamenvoeging een aantal van 60 of meer jaren bereikt, dan worden de maandelijksche bijdragen voor ieder jaar daarboven met 5 cents verhoogd.

Art. 7. Die tot een hoogere klasse wenschen over te gaan, zullen met betrekking tot hun verhooging als nieuwe leden worden aangemerkt. Die tot een lagere klasse wenschen over te gaan, zullen onmiddellijk als leden dier klasse worden aangemerkt, en de bijdrage betalen volgens den ouderdom die de deelnemer op het oogenblik van toetreding had. Bijv.

a. Iemand wordt op zijn 25e jaar lid voor de 3e klasse en betaalt dus 42 ct.; op zijn 35e jaar wenscht hij in de 2e klasse over te gaan; hij betaalt van dat oogenblik af 64 ct.

b. Iemand wordt op zijn 35e jaar lid voor de 3e klasse en betaalt dus 53 ct.; op zijn 50e jaar wenscht hij in de 4e klasse over te gaan; hij betaalt van dat oogenblik af 42 ct.

Art. 8. De bijdragen worden betaald tot en met de maand van overlijden.

Art. 9. Wanneer een deelnemer weduwnaar wordt, kan hij desverkiezende uit het Fonds treden; blijft hij echter lid voor zijn kinderen dan betaalt hij dezelfde maandelijksche bijlage als vóór den dood zijner vrouw. In geval hij hertrouwt en lid blijft, wordt bij de maandelijksche bijdrage den leeftijd dier tweede vrouw in aanmerking genomen.

Van schenkingen.

Art. 10. Het Fonds neemt schenkingen aan of voor eens, of jaarlijks. Zij geven geen recht op eenige uitkeering.

Van uitkeeringen enz.

Art. 11. De uitkeeringen voor eens en de jaarlijksche onderstanden, worden in vijf klassen verdeeld, als volgt:

	uitkeering voor eens.	jaarlijksche onderstand.
1e klasse	f 170	f 30.—
2e »	» 145	» 27.50
3e »	» 120	» 25.—
4e »	» 95	» 22.50
5e »	» 70	» 20.—

Het recht op de geheele uitkeering en den jaarlijkschen onderstand wordt verkregen, indien de deelnemer na een jaar lid te zijn geweest van het Fonds, sterft. Zoodra hij 6 maanden lid is geweest, wordt de halve uitkeering, doch geen jaarlijksche onderstand verleend.

Art. 12. De jaarlijksche onderstanden worden in de eerste dagen van October aan de rechthebbenden uitgekeerd. Zij moeten als een vast minimum worden beschouwd, en zullen alzoo nimmer verminderd, maar wel verhoogd kunnen worden, zoodra de stand van het Fonds zulks toelaat, of in het geval er door het Rijk een subsidie wordt verleend, die telken jare door de Directeuren zal worden aangevraagd. In dit laatste geval wordt de onderstand al dadelijk uitbetaald, al is de deelnemer ook geen jaar lid geweest van het Fonds.

Art. 13. De jaarlijksche onderstanden worden betaald tot en met het kwartaal waarin volgens de artt. 15, 16 en 17 de aanspraak ophoudt.

Art. 14. Aan de nagelaten weduwen en weezen van deelnemers, die in den strijd, of *in* en *door* gevorderde of bevolen dienstverrichtingen gesneuveld of omgekomen zijn, of aan de onmiddellijke gevolgen daarvan binnen een jaar zijn overleden — welke nagelaten betrekkingen dus krachtens art. 48 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 129) worden gepensionneerd — worden geen jaarlijksche onderstanden verleend, doch alleen de halve uitkeering voor eens, of wel de geheele uitkeering wanneer de stand van het Fonds zulks zal toelaten.

Art. 15. De rechthebbende kinderen uit hetzelfde huisgezin komen bij de uitkeering en onderstand gezamenlijk voor het aandeel van hunne overledene moeder of stiefmoeder in aanmerking. De uitkeering zal aan hen steeds geschieden; de onderstand alleen tot den leeftijd van 16 jaren voor zoons en van 18 jaren voor dochters.

Art. 16. Indien de weduwe van een deelnemer hertrouwt, verliest zij hare aanspraak op den onderstand. Bij overlijden van haren tweeden of volgenden echtgenoot herkrijgt zij echter terstond hare vroegere rechten.

Art. 17. In geval van echtscheiding gaan de rechten der vrouw na het overlijden van haren vroegeren echtgenoot, geheel over op de kinderen, tot dat zij den leeftijd bereikt hebben in art. 15 vermeld.

Art. 18. Om betaling van de uitkeering te ontvangen, moeten aan de Directeuren worden ingediend:

door de weduwen:

1°. De akten van overlijden der betrokken deelnemers;

2°. De huwelijksakten.

voor de kinderen door de voogden:

1°. De akten van overlijden der betrokken deelnemers;

2°. De geboorteakte van het jongste kind.

Om betalingen van den onderstand te ontvangen, is iedere weduwe verplicht op den 1sten October een attestatie de vita over te leggen, afgegeven of na den 20sten Sept. te voren door het gemeentebestuur harer woonplaats, waarop tevens moet voorkomen, dat zij alsdan nog ongehuwd is. Voor den onderstand aan kinderen moeten de voogden op dienzelfden datum, een attestatie de vita overleggen van het jongste kind.

Teruggaven van gelden.

Art. 19. Teruggave van gelden zonder bijbetaling van rente wordt toegkend:

Aan de nagelaten betrekkingen, indien de deelnemer binnen de 6 maanden na zijn toetreding tot het Fonds overleden is. In geen ander geval wordt teruggave van gestorte bijdragen verleend.

Verplichting der deelnemers en der leden.

Art. 20. De deelnemers zijn verplicht de bijdragen voor elke maand vóór den 10den van de volgende maand aan de correspondenten af te dragen. Zij ontvangen daarvoor een bewijs van betaling. Die op den bepaalden termijn niet voldoen, zullen door den correspondent worden aangemaand en bij verdere nalatigheid aan de Directeuren worden kenbaar gemaakt, welke na voorafgaande waarschuwing aan den nalatige, het recht zullen hebben hem van zijn lidmaatschap vervallen te verklaren, zonder dat hij eenige aanspraak op de door hem betaalde gelden zal kunnen maken.

Art. 21. Ieder lid zal bij toetreding verplicht zijn aan de Directeuren volledige opgave te doen van de namen en van den ouderdom, zoowel van zich zelf, als van de betrekkingen waarvoor hij wenscht deel te nemen. Zoodra deze opgave ontvangen is, zal hem een bewijs van lidmaatschap en een reglement worden verstrekt. Indien eenig lid bevonden wordt in de opgave van het een of ander te kwader trouw gehandeld te hebben, zal hij onmiddellijk zonder eenige teruggave van zijn reeds betaalde bijdragen van het lidmaatschap ontslagen worden. Na zijnen dood zulks ontdekt worden, zullen zijn betrekkingen alle aanspraak op uitkeering enz. verliezen.

Ieder die den dienst verlaat en lid blijft van het Fonds, moet aan den correspondent van zijn laatste woonplaats opgeven, waar hij zich vestigt, en dit telkens herhalen, wanneer hij van woonplaats verwisselt.

Bestuur van het Fonds.

Art. 22. Het Fonds zal kosteloos worden bestuurd door de ondergeteekenden als Directeuren, onder toezicht van een Hoofdofficier en twee Kapiteins als commissarissen, die daartoe door de Directeuren zullen worden uitgenoodigd. Wanneer door het Rijk een subsidie zal worden verleend, zal er bovendien door het hoofd van het Departement van Oorlog een Hoofd- of ander Officier worden aangewezen, die het toezicht houdt over het beheer dier gelden en in overleg met Directeuren bepaalt op welke wijze ten behoeve der belanghebbenden zullen worden aangewend.

Art. 23. De Directeuren doen jaarlijks aan H.H. Commissarissen vóór den 10den Januari rekening en verantwoording van hun gehouden administratie voor het afgelopen jaar. Deze rekening zal — na door H.H. Commissarissen te zijn goedgekeurd en geteekend — worden gedrukt, en aan de leden worden toegezonden, terwijl verder de boeken en registers tot den laatsten dier maand voor de leden ter inzage blijven.

Te gelijktijd zal ook aan het Ministerie van Oorlog deze rekening met een kort verslag van den toestand van het Fonds, ter kennisneming worden aangeboden, terwijl telken 5 jaren een uitvoerige balans van tegenwoordige en toekomstige baten en lasten zal worden opgemaakt, waarvan afschrift wordt gezonden aan het Departement van Oorlog.

Art. 24. Wanneer een der Directeuren door omstandigheden buiten staat gesteld wordt zijn functie langer waar te nemen, zoo ook ingeval van overlijden, zal de overblijvende het recht hebben in overleg met H.H. Commissarissen zich een ander als zoodanig toe te voegen.

Art. 25. In elk garnizoen wordt door de leden een correspondent gekozen, die zijn functie gratis waarneemt. Zijn werkzaamheden bestaan daarin, dat hij de belangen der leden uit zijn garnizoen bij de Directie voorstaat: de door de leden gestorte gelden uiterlijk op den 10den van elke maand aan de Directeuren overmaakt, en deze tevens opgave doet van alle veranderingen.

gen met de leden voorgevallen. De kosten hierop vallende, kunnen aan de Directie in rekening gebracht worden.

In plaatsen waar slechts één lid is, zorgt deze zelf voor de overmaking der gelden.

Beheer der gelden.

Art. 26. Alle noodzakelijke uitgaven voor drukwerken, schrijfbehoeften, porto's enz., worden ten laste van de kas van het Fonds gebracht.

Na aftrek van genoemde uitgaven, worden alle beschikbare gelden zoodra mogelijk rentegevend gemaakt. Voor elke beschikbare som van f 1000. — wordt een inschrijving op het Grootboek der Nationale Werkelijke Schuld genomen, ten name van »het Fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van Officier», een en ander in overleg en met toestemming van H.H. Commissarissen. Genoemde inschrijvingen zullen door Directeuren niet kunnen worden geroyeerd, dan met toestemming en medewerking van H.H. Commissarissen.

Additioneele bepalingen.

Art. 27. Ingeval door omstandigheden ter beoordeeling van de Directie en van de gezamenlijke leden tot de ontbinding van het Fonds mocht worden overgegaan, zullen de alsdan voorhanden zijnde gelden onder de recht-hebbenden worden verdeeld, zooals alsdan het meest doelmatig zal worden bevonden.

Art. 28. De beslissing omtrent het recht begrip van het een of ander artikel van dit reglement blijft aan de Directeuren.

Herziening van het reglement of wijzigingen daarin, die eventueel mochten blijken noodig te zijn, zullen echter niet mogen plaats hebben dan in overleg en met toestemming van H.H. Commissarissen.

Slotbepaling.

Art. 29. Het Fonds treedt in werking zoodra na het oordeel der Directeuren de deelname voldoende verzekerd is.

's Bosch, den 23sten October 1876.

De luitenants,

FRANCKE,

1ste lt.

DE MEESTER,

2de lt.

Van oordeel zijnde, dat deelneming aan het hierbedoelde fonds in het belang is der na te laten betrekkingen van alle gehuwde vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier.

Noodigt de Chefs der korpsen en inrichtingen van het leger uit, de aandacht dier gehuwden onder hun resort op dit fonds te vestigen.

RECUEIL MILITAIR.

(26 APRIL — 25 MEI 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Cursus voor de intendance aan de krijgsschool. Aanschrijving M. v. O., van den 19den April 1877, N°. 96 P. Overwegende, dat het noodzakelijk is, maatregelen te nemen tot betere voorziening in de behoefte aan een goed gevormde en voorbereide intendance bij het leger;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 14 Maart 1877, Kabinet, litt. R⁴;

Gezien het nader rapport van dien Minister van 27 Maart 1877, Kabinet, litt. B⁸;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. Met wijziging van het bepaalde bij art. 3 van Ons besluit van 28 Juli 1875, N°. 10, zal de cursus voor de intendance twee jaren duren;

Die cursus zal zich echter tot zes maanden bepalen voor de officieren, die den volledige cursus aan de krijgsschool voor officieren hebben ten einde gebracht;

2°. Voortaan zal in den regel niemand bij de militaire intendance worden geplaatst, dan hij; die een der beide sub 1° bedoelde cursussen voor de Intendance met goeden uitslag heeft doorloopen.

Heeft ter uitvoering van dat besluit, goedgevonden te bepalen:

1°. Te rekenen van 1 November 1879, zullen, van de onderintendanten der 2de klasse, alleen zij voor een benoeming tot onderintendant der 1ste klasse in aanmerking worden gebracht, die den cursus voor de intendance aan de krijgsschool voor officieren met goeden uitslag zullen hebben doorloopen;

2°. De officieren van alle wapens en dienstvakken kunnen, mits voldoende aan de bepalingen, vervat in de 1ste alinea van Zijner Majesteits besluit van 28 Juli 1875, N°. 10, (*Rec. Milit.* I, bladz. 433) tot den intendancecursus worden toegelaten en wel de tegenwoordige onderintendanten der 2de klasse, de Kapiteins-Kwartiermeester en de officieren, die den volledige driejarigen cursus aan de krijgsschool hebben volbracht, zonder het afleggen van een toelatingsexamen, de overige officieren, nadat zij aan de eischen van het programma van het toelatingsexamen zullen hebben voldaan;

3°. Het programma van het toelatingsexamen tot den cursus voor de intendance, vastgesteld bij aanschrijving van 25 April 1876, N°. 71 P. (*Rec. Mil. I*, bladz. 569), wordt gewijzigd als volgt:

a. Natuurkunde:

een algemeene kennis van: algemeene eigenschappen der lichamen en krachten, werking der zwaartekracht, dynamometers; evenwicht van zware lichamen en vochten; dichtheid en soortgelijk gewicht; waterpers, hydrostatische weging, areometers; luchtdrukwet van *Mariotte*, manometers; lucht-pompen, perspompen, duikerklok, pompen, brandspuiten, hevel; barometers; mededeeling en voortplanting van warmte; uitzetting door warmte; thermometers, soortelijke en gebonden warmte; eigenschappen van dampen, hygrometers; toepassing van het gebruik van waterdamp op stoomwerktuigen;

b. het schrijven eener duidelijk leesbare hand;

c. talen, tactiek, wapenkennis en versterkingskunst, zooals sub *d*, *f*, *g* en *h* van het programma van het toelatingsexamen tot den volledigen drie-jarigen cursus is bepaald; van de vakken sub *f*, *g* en *h* bedoeld, slechts elementaire kennis;

4°. de vakken van onderwijs, opgenoemd in art. 6 der aanschrijving van 7 Augustus 1875, N°. 92 P, *Rec. Mil. I*, bladz. 433), worden vermeerderd met de korpsadministratie, de dienstvoorschriften en de scheikunde, voor zoover deze laatste noodig is voor de kennis van waren en grondstoffen;

5°. de Chef van den generalen staf zal den Hoofdtendant in kennis stellen met het verslag, vermeld in de eerste alinea, en met het rapport, bedoeld in de 3de alinea van art. 10 van laatstgenoemde aanschrijving, voor zooveel de officieren betreft, die den cursus voor de intendance volgen en hij zal hem, desgevraagd, alle inlichtingen ter zake geven.

Instructie voor de Permanente Militaire Spoorweg-Commissie. Aanschrijving M. v. O., van den 28sten April 1877, N°. 24 S. Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Binnenlandsche Zaken van 23 Maart 1877, N°. 42 S, en van 29 Maart 1877, L. I, 11de afdeling;

Gelet op artikel 20 van het reglement, vastgesteld bij Ons besluit van 16 September 1876 (*Staatsblad* N°. 182);

Hebben goedgevonden en verstaan, vast te stellen de hierbij gevoegde instructie voor de Permanente Militaire Spoorweg-Commissie, bedoeld bij art. 1 van genoemd reglement.

§ 1. *Bepalingen voor de Commissie in vredetijd.*

Art. 1. De Commissie vergadert in den regel te 's Gravenhage, daartoe door den voorzitter opgeroepen, ten tijde en ter plaatse in de oproeping aangegeven.

De in de vergadering te behandelen onderwerpen worden, zooveel mogelijk, vooraf door den voorzitter aan de leden medegedeeld.

Art. 2. Behalve in spoedvereischende gevallen, wanneer, naar het oordeel der aanwezige leden, de beslissing niet kan worden uitgesteld, wordt door de Commissie geen besluit genomen indien ter vergadering minder dan vijf leden tegenwoordig zijn.

Indien de stemmen staken, beslist de stem van den voorzitter.

Art. 3. De voorzitter, twee daartoe door den Koning aangewezen leden

en de secretaris vormen een subcommissie aan welke de zorg is opgedragen voor:

- a. de uitvoering der besluiten van de Commissie;
- b. het voorbereiden der werkzaamheden voor elke vergadering der Commissie;
- c. het handelen in spoedvereischende zaken;
- d. de behandeling van alles wat de Commissie zelve aan voornoemde subcommissie ter behandeling mocht opdragen naar de regelen hieromtrent bij deze instructie vastgesteld.

Art. 4. De in het voorgaande artikel bedoelde subcommissie vergadert in den regel minstens eenmaal 's weeks en verder zoo dikwerf als tot richtige afdoening van aanhangige en voorkomende werkzaamheden noodig zal blijken.

Art. 5. De voorzitter ontvangt en opent alle aan de Commissie gerichte stukken.

Hij brengt die terstond ter tafel in de vergadering der Commissie, tenzij die stukken uit den aard van hun inhoud dadelijk behooren te worden behandeld door de subcommissie in artikel 3 bedoeld.

De Commissie onderwerpt de door haar vastgestelde voorschriften en bepalingen aan de goedkeuring van den Minister van Oorlog.

Indien een voorstel aan den Minister van Oorlog te doen bij meerderheid van stemmen wordt vastgesteld, kan de minderheid vorderen dat ook haar gevoelen, met redenen omkleed, in het rapport aan genoemden Minister worde medegedeeld.

Art. 7. Alle van de Commissie uitgaande stukken worden door den voorzitter en den secretaris geteekend.

Art. 8. De voorzitter is bevoegd uit eigenhoofde aan den Minister van Oorlog, aan den Chef van den generalen staf en aan den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten de inlichtingen te vragen, die hij voor de leiding der werkzaamheden van de Commissie noodig heeft.

Art. 9. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den voorzitter wordt hij vervangen door den hoogsten in rang der in de Commissie aanwezige militaire leden.

Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den secretaris, wordt hij vervangen door een der leden, door den voorzitter daartoe aan te wijzen.

Art. 10. Tot het doen van reizen voor plaatselijke opnemingen behoeven de voorzitter, de leden en de secretaris machtiging van den Minister van Oorlog.

Wegens bijzondere spoedvereischende omstandigheden kunnen reizen zonder voorafgaande machtiging geschieden, maar moet daarvan terstond kennis aan den Minister worden gegeven.

Art. 11. De Commissie ontwerpt de noodige voorschriften en bepalingen voor het gebruik der spoorwegen in het belang van 's lands verdediging, als:

voor het samenstellen der militaire treinen, het inladen en ontladen van het personeel van de verschillende wapens, van paarden, materiëel en van alle andere zaken voor de uitrusting en verpleging van het leger en voor de verdediging noodig;

voor het vervoer in spoorwegwagens van zieken en gekwetsten;

voor de orde, veiligheid en de tucht bij vertrek en aankomst van en het vervoer in de treinen in acht te nemen;

voor de vaststelling der dienstregeling, de uren van vertrek en aankomst van de treinen;

voor de verpleging van de troepen en de paarden gedurende het vervoer en op daartoe vooraf aan te wijzen stations;

voor de uitvoering van art. 13 van het bij Koninklijk besluit van 16 September (*Staatsblad* N°. 182) vastgestelde reglement, en

verder voor alle andere onderwerpen, waardoor het gebruik der spoorwegen ten nutte van 's lands verdediging kan bevorderd worden.

De Commissie verzoekt aan den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten bij elke verandering van dienstregeling graphische voorstellingen van die regeling en ontwerpt daarop den loop van militaire treinen, die, zonder belemmering voor den dienst der gewone treinen, zouden kunnen ingelegd worden.

Art. 12. De Commissie ontwerpt de noodige administratieve bepalingen tot regeling met de verschillende spoorwegmaatschappijen, van de contrôle en de afrekening der vrachten en andere vergoedingen voor het gebruik, dat voor het vervoer en uit anderen hoofde van de spoorwegen en van het daartoe behorende materiëel is gemaakt.

Art. 13. De Commissie doet den Minister van Oorlog de noodige voorstellen tot voorziening in de behoeften, vermeld in de eerste alinea van art. 9 van het bij Koninklijk besluit van 16 September 1876 (*Staatsblad* N°. 182) vastgestelde reglement en tot de bij de tweede alinea van dit artikel bedoelde regeling nopens het bewaren en het gebruik van wagens en voorwerpen door het Rijk aangeschaft.

Art. 14. De Commissie verzamelt, zoo volledig mogelijk, opgaven omtrent de inrichting en het getal der locomotieven, tenders, rijtuigen en wagens der onderscheidene spoorwegondernemingen, en omtrent de inrichting en het vermogen der hoofdwerkplaatsen van elk dier ondernemingen.

Uit de hiertoe door haar aan te leggen registers moeten steeds kunnen blijken de vervoerkrachten van elken spoorwegdienst, de inrichting en de geschiktheid van het materiëel voor het vervoer van personen, paarden, zieken, gewonden, artilleriemateriëel, krijgsvoorraad en levensmiddelen, en eindelijk alles wat op soortgelijk vervoer betrekking kan hebben.

Art. 15. De Commissie deelt aan den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten mede al wat naar haar meening kan worden aanbevolen, om eenvormige en doeltreffende inrichting van materiëel voor militair gebruik te bevorderen.

Zij houdt een schetsboek van de onderscheidene types, waaruit de inrichting en de afmetingen in hoofdzaak blijken.

Art. 16. De Commissie houdt een schetsboek van de grondplaa's der stationsemplacementen, die naar haar meening voor het gebruik der spoorwegen in het belang van 's lands verdediging, in tijden van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden, in aanmerking komen.

In dat schetsboek moeten zijn aangeduid de sporen, de wissels, de gebouwen — met aanwijzing van hun bestemming en het gebruik hetwelk daarvan gemaakt wordt — en de perrons met los- en ladingplaatsen en met vermelding der hoogtea'fmetingen van deze plaatsen en der afstanden daarvan tot de naastbijgelegen sporen.

In verband daarmee houdt zij een register, waarin aanteekening wordt gehouden van de toegankelijkheid der stations uit een militair oogpunt, — van het aantal troepen, hetwelk gelijktijdig geladen kan worden, — van de geschiktheid der bestaande gebouwen tot tijdelijk verblijf van troepen, zieken en gewonden en tot bewaring van krijgsvoorraad en levensmiddelen, — en eindelijk van dergelijke geschiktheid van publieke gebouwen in de nabijheid der stations.

De Commissie houdt een register, waarin vermeld zijn:

1°. de soort der ter plaatse voorhanden telegraafstoelten, alsmede de voorraad en de samenstelling van het klein materiëel zooals middelen tot laden en lossen, lantaarns, en andere voorwerpen die bij het gebruik der spoorwegen in het belang van 's lands verdediging te pas komen;

2°. de stations waar inrichtingen voor waterverzorging bestaan, de inhoud der bakken voor waterberging, het vermogen der middelen tot het vullen van die bakken en de hoedanigheid van het water voor gebruik door menschen en paarden;

3°. de plaatsen der depots voor berging van steenkolen, cokes, turf enz. en de hoeveelheid die daarin kan worden opgenomen;

4°. de magazijnen en hetgeen daarin gewoonlijk voorhanden is; en

5°. de depots voor het vernieuwingsfonds of van de materialen voor de vernieuwing van weg en werken, als: spoorstaven, dwarsliggers, puntstukken, wissels enz.

Art. 18. De Commissie houdt een register bevattende de algemeene opgaven, met de noodige omschrijving, van het dienstoneel der onderscheidene spoorwegondernemingen, als: bestuurders, beambten en bedienden in vasten dienst der ondernemingen.

In dat register wordt bij den naam van hen, die tot genoemd personeel behoren en militieplichtig of bij de schutterij ingelijfd zijn, hiervan aantekening gehouden en tevens vermeld, bij welk korps zij ingedeeld zijn.

Art. 19. De Commissie houdt een kaart bij van de spoorwegen waarop moet aangeduid zijn, welke gedeelten voor enkel- en welke voor dubbelspoor zijn ingericht, en welke gedeelten zonder grondverplaatsing voor dubbelspoor zijn in te richten.

Op die kaart moeten worden aangewezen de kunstwerken, overwegen, stations, telegraafkantoren, waterreservoirs, depots enz.; alsmede of de baan boven of beneden het maaiveld ligt.

Art. 20. Zij gaat na, welke maatregelen genomen moeten worden, om de haar aan te wijzen kunstwerken en toestellen in tijden van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden onbruikbaar te maken en bereidt die maatregelen zooveel mogelijk voor.

Art. 21. De Commissie onderzoekt waar op of langs de spoorwegen, binnen de verdedigingsliniën des Rijks, plaats en gelegenheid bestaat, om, zonder belemmering voor de militaire verdediging en voor den spoorwegdienst, de locomotieven, tenders, rijtuigen, wagens en ander materiëel te bergen, ingeval zulk materiëel, krachtens art. 24 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* N°. 67) van spoorweglijnen moet verwijderd worden.

Zij doet zoo noodig voorstellen, om tijdig voldoende plaats tot berging van het materiëel te kunnen aanwijken.

Art. 22. Indien de Minister van Oorlog dit noodig acht, ontwerpt de Commissie de noodige regeling tot oefening van de troepen voor het vervoer met spoortreinen en kan haar worden opgedragen, het vervoer van krijgsvolk, paarden en oorlogstuig in gewone tijden te regelen in overeenstemming met het bestuur van den betrokken spoorwegdienst.

§ 2. *Bepalingen voor de Commissie in geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden.*

Zoodra de Permanente Militaire Spoorweg-Commissie krachtens de tweede alinea van art. 6 van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van

16 September 1876 (*Staatsblad* N°. 182) is bijeengeroepen en zij de daar bedoelde mededeeling heeft ontvangen, verdeelt zij zich in één hoofdafdeeling, bestaande uit den voorzitter, het lid tevens lid van den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten en den secretaris, en in één of twee afdeelingen, uitvoeringscommissiën, bestaande elk uit niet minder dan drie leden, waarvan ten minste één militair lid tevens voorzitter.

Art. 24. De hoofdafdeeling der Commissie is belast met de algemeene leiding van der dienst en het gebruik der spoorwegen waarvan de vordering krachtens art. 50 der wet van 9 April 1875 voor 's Rijks dienst in het belang van 's lands verdediging is geschied en houdt haar verblijf als in de tweede alinea van art. 3 van voornoemd reglement is bepaald.

Art. 25. De uitvoeringscommissiën zijn belast met de zorg en het toezicht op de uitvoering der door de hoofdafdeeling gegevene bevelen, voor de lijnen of groepen van lijnen, haar door de hoofdafdeeling aangewezen.

De standplaatsen der uitvoeringscommissiën worden door de hoofdafdeeling bepaald.

Art. 26. De uitvoeringscommissiën ontwerpen, zooveel mogelijk in overleg met de bestuurders der betrokken spoorwegdiensten, de dienstregeling voor het haar opgegeven vervoer, alsmede alle andere maatregelen overeenkomstig de voorschriften bedoeld in art. 11 en onderwerpen die dienstregeling en maatregelen aan de goedkeuring der hoofdafdeeling.

Art. 27. De uitvoeringscommissiën waken voor de geregelde en spoedige uitvoering van het opgegeven vervoer, alsmede dat voldaan worde aan de aanvragen tot de vervoeren in het belang van 's lands dienst, haar door de hoofdafdeeling toegezonden of door de daartoe bevoegde autoriteiten gedaan. De volgorde der verzendingen wordt door de Commissie geregeld, met inachtneming der voorschriften bij de bijzondere reglementen bepaald en van die, welke haar door de hoofdafdeeling mochten worden gegeven.

Zij zenden dagelijks aan de hoofdafdeeling bericht van de bij haar ingekomen aanvragen voor vervoer en van het aan die aanvragen gegeven gevolg.

Art. 28. Indien tijdelijk meer uitvoeringscommissiën noodig zijn, worden die, op voorstel van de hoofdafdeeling der Permanente Commissie, door den Minister van Oorlog ingesteld en de leden van die tijdelijke commissiën door dien Minister benoemd.

Art. 29. Voor handhaving van de orde op stations, waar groote troepenafdeelingen moeten verzonden of ontvangen worden, waar bijzondere maatregelen voor de verpleging van manschappen en paarden te treffen zijn of verschillende spoorweglijnen te zamen komen, kunnen, op voorstel der hoofdafdeeling van de Permanente Commissie, Hoofdofficieren als étappe-commandanten worden aangewezen.

Die étappe-commandanten gedragen zich naar de bevelen der hoofdafdeeling der Commissie en van de betrokken commissiën van uitvoering, overeenkomstig de volgens artikel 11 vast te stellen voorschriften.

Bepalingen omtrent het verstrekken van paarden aan officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht. Aanschrijving M. v. O., van den 30sten April 1877, N°. 94 P. Gezien de wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 55), tot verstrekking van rijkspaarden aan officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht;

En gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van 22 dezer, N°. 27, houdende vaststelling van regelen, volgens welke de bij die wet bedoelde

officieren van Rijkswege in de gelegenheid worden gesteld, zich van dienstpaarden te voorzien, en tevens bepalende, dat aan de Ritmeesters, Kapiteins, 1ste en 2de luitenants der cavalerie, veld- en rijdende artillerie, voor het vervolg geen ration fourages meer zal worden toegekend voor zoogenaamde jonge, voor den dienst af te richten, paarden;

Brengt die wet alsmede dat besluit, welke luiden als volgt, bij deze ter kennis van de militaire autoriteiten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den militairen dienst vordert, dat al de officieren, die tot het houden van dienstpaarden verplicht zijn, van Rijkswege in de gelegenheid worden gesteld zich van dienstpaarden te voorzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Door het Departement van Oorlog wordt aan de officieren die tot het houden van dienstpaarden verplicht zijn, voor zooveel den dienst toelaat, de gelegenheid geopend, zich uit de aan het Rijk in eigendom behorende paarden van dienstpaarden te voorzien, tegen betaling van den gemiddelden remontprijs der cavalerie over de twaalf maanden, voorafgaande aan die, waarin de overname van paarden heeft.

Art. 2. De gelden, daarvoor aan het Departement van Oorlog te betalen, worden in 's Rijks schatkist gestort en beheerd overeenkomstig de voorschriften der wet van 9 September 1853 (*Staatsblad* N°. 100).

Art. 3. De officieren, die zich op voorschreven voet een rijkspaard hebben aangeschaft, zullen zich, zonder gebleken noodzakelijkheid en zonder toestemming van den chef van het corps of dienstvak, daarvan niet kunnen ontdoen, tenzij zij het paard vijf jaar in gebruik hebben gehad.

Art. 4. Met het in werking treden dezer wet is vervallen de wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* N°. 130), tot verstrekking van rijkspaarden aan officieren, niet tot de korpsen te paard behorende.

Art. 5. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 18 April 1877, N°. 57 P; Gezien artikel 5 der wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 55) tot verstrekking van rijkspaarden aan officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht;

Willende tevens, in verband met de bepalingen dier wet, regelen vaststellen, volgens welke die officieren van rijkswege in de gelegenheid worden gesteld, zich van dienstpaarden te voorzien;

Hebben goedgevonden en verstaan, met intrekking van Onze besluiten van 23 Juli 1869, N°. 17 en van 24 October 1873, N°. 23, te bepalen:

Art. 1. De machtiging tot het verkrijgen van paarden ten behoeve der officieren, bij art. 1 der bovengemelde wet bedoeld, wordt niet verleend dan voor zooverre de belangen van 's Rijks dienst dit toelaten, en voorts alleen in de gevallen dat de belanghebbenden:

- a. zich voor de eerste maal van dienstpaarden moeten voorzien;
- b. door sterfgeval een paard hebben verloren;
- c. zich, wegens aan den chef van het corps of dienstvak gebleken ongeschiktheid van hun dienstpaarden, van andere paarden moeten voorzien.

Art. 2. De paarden worden aan de belanghebbende officieren in eigendom afgestaan, nadat de prijs in 's Rijks schatkist is gestort.

Art. 3. Officieren, die, in strijd met het bepaalde bij art. 3 der voormelde wet, een ten gevolge van den tegenwoordigen maatregel verkregen dienstpaard hebben afgeschaft, kunnen nimmer in aanmerking komen zich opnieuw op dien voet van een dienstpaard te voorzien.

Art. 4. Met het in werking treden dier wet zijn tevens vervallen de navolgende Koninklijke besluiten:

van 13 Mei 1857, N°. 58, waarbij aan de Ritmeesters en luitenants der cavalerie, die een jong paard wenschen op te kweken en voor den dienst af te richten, voor dergelijk paard een ration fourages wordt toegekend;

van 29 Juni 1862, N°. 35, waarbij aan de Kapiteins en luitenants der veldartillerie onder gelijke voorwaarden een ration fourages is toegestaan; en

van 12 September 1866, N°. 56, waardoor eveneens onder dezelfde voorwaarden aan de Kapiteins en luitenants der rijdende artillerie een ration fourages is verleend.

De officieren echter, die bij het in werking treden der wet, krachtens de in dit artikel genoemde besluiten, in het genot zijn van een tweede of derde ration fourages, blijven daarin gehandhaafd, totdat de paarden, voor welke die rations zijn toegekend, den vastgestelden leeftijd van zeven jaar hebben bereikt.

Art. 5. De meergenoemde wet treedt in werking met de dagteekening van dit besluit.

Heeft voorts, ter uitvoering van die wet en dat besluit, met intrekking der aanschrijvingen van 25 Juni 1867, N°. 87 I, van 29 Juli 1869, N°. 59 I, van 29 November 1871, N°. 36 I, en van 3 November 1873, N°. 66 I (*Rec. Mil.*, bladz. 290, 234, 304 en 343), goedgevonden, het navolgende te bepalen:

Art. 1. De aanvragen van de officieren, om zich op de bij de wet en het besluit voorgeschrevene wijze van een rijkspaard te mogen voorzien, worden door de Chefs der korpsen of diensten, vergezeld van een tabellarisch rapport, hun consideratiën bevattende, door de gewone tusschenkomst, aan de beslissing van den Minister van Oorlog onderworpen, met dien verstande, dat de rapporten, betreffende de aanvragen van officieren, niet tot de bereden korpsen behoorende, alsmede die van officieren, die een paard van een ander korps dan dat waarbij zij zijn ingedeeld, wenschen aan te schaffen, bovendien moeten inhouden de consideratiën van den Chef, tot wiens korps het paard behoort, en van den betrokken inspecteur.

Bij het rapport worden overgelegd de schriftelijke aanvraag van den officier en een uittreksel uit het stamboek van het aangevraagde paard.

Art. 2. Zoodra op het rapport, in art. 1 bedoeld, door den Minister van Oorlog toewijzend is beschikt, kan de overgave van het paard plaats hebben. Alvorens echter moet de daarvoor bepaalde prijs bij een der arrondissement-betalemeesters worden gestort, en de quitantie deswege worden vertoond aan de autoriteit, van wie het paard wordt overgenomen.

Van de overgave en overname wordt een verklaring opgemaakt en, staande de overgave, wederzijds bekrachtigd, volgens het hierbij gevoegd model.

De quitantie moet door den Chef van het korps of dienstvak, waartoe de officier behoort, en de verklaring door dien van dat, waarvan het paard wordt overgenomen, onverwijld na de overgave aan het Departement van Oorlog worden gezonden.

Art. 3. Het voorschot tot het aankopen van een paard, bedoeld bij art. 23 van het Reglement op het officierskleedingsfonds, vastgesteld bij beschikking

van 4 Juni 1851, N°. 64 B (*Rec. Mil.*, bladz. 151), kan voor officieren, die zich van paarden voorzien, worden verleend tot het geheele bedrag van de koopsom, mits niet hooger dan de prijs der paarden volgens den tegenwoordigen maatregel. Ingeval echter het paard in vervanging komt van een ander dienstpaard, zal de opbrengst van dit laatste in mindering moeten komen van het te verstrekken voorschot.

Het in dit artikel bedoelde voorschot moet uiterlijk binnen vijf jaren na de verstrekking worden aangezuiverd.

Art. 4. Door de Chefs van korpsen en diensten worden contrôles aangehouden van de paarden, waarvan de officieren zich, uit kracht van den tegenwoordigen maatregel, hebben voorzien. Die contrôles moeten de volgende aantekeningen bevatten:

Nummers (doorlopend). Namen der officieren. Rangen.

Signalement der paarden:

Geslacht; Hoogte in meters; Ouderdom tijdens de overname; Verdere ken-teekenen; Korps, waarvan overgenomen en stamboeknummer.

Beschikking van den Minister van Oorlog, waarbij de overname is toegestaan.

Betaalde prijs voor het paard.

Redenen van afvoering.

Een dubbel van die contrôles wordt bij het Departement van Oorlog aangehouden. De noodige gegevens tot het bijhouden daarvan, moeten door de Chefs der korpsen en diensten, na den afloop van elke drie maanden, door de gewone tusschenkomst, aan gemeld departement worden ingezonden.

Hebben geen veranderingen plaats, dan worden negatieve staten ingediend.

Met de inzending wordt door de Chefs een aanvang gemaakt, zoodra zich onder hun bevelen officieren bevinden, aan wie volgens den tegenwoordigen maatregel paarden zijn afgestaan.

De inzending heeft geen plaats of wordt gestaakt, wanneer geen der officieren in de hier bedoelde termen verkeert.

MODEL.

Ingevolge machtiging van den Minister van Oorlog van 18 ,
N°. , heb ik ondergetekende (*rang en kwaliteit*) aan den (*rang, naam, voorletters en korps*) in eigendom afgestaan het paard (*naam, stamboek- en hoofnummer*) van het regiment , en zulks op grond van het bepaalde bij de wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad N°. 55*) en 's Konings besluit van 22 April 1877, N°. 27.

De prijs van bedoeld paard ad (*in letters en cijfers*) is, blijkens de aan mij vertoonde quitantie, bij den betaalmeeester van 's Rijks schatkist te gestort.

Te , den 18 .
De (*rang*) voornoemd,

Het paard, in vorenstaande verklaring bedoeld, is op heden door mij, voor den daarbij vermelden prijs, van het Rijk overgenomen.

Te , (*datum als boven*)
De (*rang en korps*),

Wijziging van eenige artikelen der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* N°. 138). Aanschrijving M. v. O. van den 3den Mei 1877, N°. 12 S. Gezien de wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 53), tot wijziging van eenige artikelen der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* N°. 138), houdende bepalingen betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk enz.;

Gelet op de dispositie van 1 April 1876, N°. 73 S, waarbij is gelast, dat laatstgemelde wet ter algemeene kennisgeving in het »Recueil Militair» zal worden geplaatst;

Brengt ter kennis van de betrokken militaire en administratieve autoriteiten van het leger:

I. Dat de artt. 30, 31, 32, 33 en 34 der wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* N°. 138), na de thans daarin gebrachte wijzigingen, luiden als volgt:

Art. 30. Onverminderd het bepaalde bij art. 26, ten aanzien van transporten, in art. 28 niet van toepassing op paarden, rund- en ander vee.

Art. 31. Tijden van oorlog, in den zin dezer wet, worden geacht aanwezig te zijn, niet alleen bij uitgebroken krijg, maar ook zoodra de toestand zoo dreigend voor 's lands defensie is, dat de militie te land door Ons krachtens artikel 184 der Grondwet, hetzij geheel, hetzij ten deele, buitengewoon is bijeengeroepen, en zoolang die als zoodanig onder de wapens blijft.

Behoudens de hierna volgende uitzonderingen; gelden al de voorgaande bepalingen dezer wet en dus ook die betreffende het recht op het ontvangen van schadeloosstelling, mede voor tijden van oorlog.

Art. 32. Naarmate van de behoeften van onze legers en vestingen, waarin niet op een andere wijze voorzien is, rust in tijden van oorlog op de gemeenten en inwoners de verplichting tot het doen van leverantiën van allerlei aard ten behoeve van den krijgsdienst. Deze verplichting bestaat alsdan ook ten aanzien van paarden, rund- en ander vee.

Daarbij wordt evenwel gelet op de belangen der burgerij en gezorgd dat de eischen de krachten der gemeenten en der inwoners niet te boven gaan.

Art. 33. In tijden van oorlog kan door Ons aan den opperbevelhebber van het veldleger, doch alleen voor zoover betreft de landstreek, waar dat leger of afdeelingen daarvan zich bevinden, alsmede aan den opperbevelhebber eener in staat van oorlog of beleg verkeerende linie, vesting of sterkte, doch alleen voor zoover betreft het terrein, waarover de staat van oorlog of beleg zich uitstrekt, machtiging verleend worden, om op zoodanige wijze in de behoeften van inkwartiering, onderhoud, transporten en leverantiën van allerlei aard (ook aan paarden, rund- en ander vee) te voorzien of door zijn ondergeschikten te doen voorzien, als hem, op zijn verantwoordelijkheid, het meest geraden voorkomt, hetzij door het benoogde, na een voorafgaande vordering van zijnentwege, te doen verstrekken of, in dringende omstandigheden, zonder voorafgaande vordering, door zijn ondergeschikten in gebruik of in eigendom te doen nemen, hetzij door goedkeuring van hetgeen te dien opzichte, zonder zijn last, in het belang van den krijgsdienst is verricht.

Art. 34. De tweede en derde alinea van art. 6 zijn niet toepasselijk ten aanzien van de schadeloosstellingen, verschuldigd voor de verstrekkingen, welke overeenkomstig art. 33 plaats hebben, of wegens het in dat artikel bedoelde in gebruik of in eigendom nemen zonder voorafgaande vordering.

Het bedrag der schadeloosstelling wordt, zoo mogelijk, terstond door de militaire autoriteit, die de vordering deed of iets in gebruik of in eigendom

neemt, tegen quitantie aan den rechthebbende uitbetaald. Is dit niet mogelijk, dan geeft die autoriteit hem een bewijs van ontvangst, waarop tevens vermeld staat welke militaire autoriteit, tegen overlegging van dat bewijs, voor de betaling van het verschuldigde zorg moet dragen.

De Nederlandsche Staat is in elk geval aansprakelijk voor de betaling van het verschuldigde aan den rechthebbende.

II. dat in de laatste alinea van art. 35 het woord »3de» is vervangen door het woord »4de», en in de voorlaatste alinea van art. 41 het getal »29» is vervangen door het getal »28»; alsmede

III. dat aan de slotbepalingen een nieuw artikel is toegevoegd, dus luidende:

Art. 27. In deze wet worden onder besmettelijke ziekten verstaan de ziekten, welke bij of krachtens wettelijke bepalingen nopens dit onderwerp als besmettelijk worden aangewezen.

Wijziging van art. 73 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 125). Aanschrijving M. v. O., van den 3den Mei 1877, N°. 13 S. Gezien de wet van 29 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 52) tot wijziging der derde alinea van art. 73 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 125), regerende de onteigening ten algemeenen nutte;

Brengt ter kennis van de betrokken militaire en administratieve autoriteiten van het leger, dat de eerste drie alinea's van gemeld art. 73, na de thans in laatstgenoemde alinea gebrachte wijziging, luiden als volgt:

»Wanneer ingeval van oorlog, brand of watersnood, oogenblikkelijke inbezitneming volstrekt noodzakelijk geacht wordt, kan deze op last van de »hoogste burgerlijke of militaire overheid, ter plaatse aanwezig, geschieden.

»Ingeval van watersnood kan die last ook door de betrokken collegiën en »besturen, in artt. 1 en 2 der wet van den 9den October 1841 (*Staatsblad* N°. 42) vermeld, of door de hoofden dier collegiën en besturen, gelijk »door hun daartoe gemachtigde leden, worden gegeven.

»Oorlog, in den zin dezer wet, wordt geacht aanwezig te zijn, niet »alleen bij uitgebroken krijg, maar ook zoodra de toestand zoo dreigend voor »s lands defensie is, dat de militie te land, hetzij geheel, hetzij ten deele, »buitengewoon krachtens artikel 184 der Grondwet door Ons is bijeengeroepen, »en zoolang die als zoodanig onder de wapenen blijft;»

Heeft wijders goedgevonden te bepalen, dat van de bevoegdheid, bij de voorschreven eerste alinea aan de militaire overheid ter plaatse toegekend, door deze laatste geen gebruik mag worden gemaakt dan na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog, tenzij in gevallen van zóó dringenden aard, dat bedoelde machtiging niet tijdig genoeg kan worden verkregen.

Gebruik van militaire gebouwen, gronden enz. Aanschrijving M. v. O. van den 9den Mei 1877, N°. 24 G. Wenschende eenheid te brengen in de wijze van het vragen en verleenen van vergunningen omtrent het gebruik van gebouwen, gronden, wateren enz., onder het beheer der Genie staande;

Heeft goedgevonden te bepalen, dat die aanvragen, voor zooveel zij worden gedaan door militaire autoriteiten en andere militairen, niet tot het wapen der genie behoorende, spoedvereischende gevallen uitgezonderd, niet moeten worden gedaan aan de autoriteiten van voornoemd wapen.

Zij moeten door de belanghebbenden zelve, op de gewone wijze door tusschenkomst hunner chefs, en door die chefs, aan den Minister van Oorlog worden gericht.

Bijslag op tractement aan officieren op marsch, gekantonneerd of tijdelijk buiten hun standplaats verblijf houdende. Aanschrijving M. v. O., van den 9den Mei 1877, N°. 86 I. Mededeeling van het Kon. besluit van den 22sten Maart jl., N°. 25. Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 19den Maart 1877, N°. 92 I;

Gezien Ons besluit van 15 Junij 1867, n°. 43, waarbij bepalingen zijn vastgesteld nopens den bijslag op tractement voor officieren op marsch, gekantonneerd of tijdelijk buiten hun vaste standplaats verblijf houdende;

Gelet op Onze besluiten van 5 October 1868, N°. 36, en van 25 Juli 1874, N°. 62, houdende bepalingen omtrent het bedrag van den bijslag op tractement, genoten wordende door de officieren die op het fort te *Westervoort*, het fort *Loevestein* en het fort bij *Pannerden* zijn gedetacheerd;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van Ons eerstgenoemd besluit, te bepalen:

Onze beide laatst hiervoren genoemde besluiten worden bij deze ingetrokken.

Artikel 3 van Ons besluit van 15 Juni 1867, N°. 43, wordt buiten werking gesteld en vervangen door de navolgende bepalingen:

Art. 3. Aan de officieren; bij vorenstaand art. 1 bedoeld, zal, gedurende den tijd dat zij bij de ingezetenen zijn ingekwartierd, een bijslag per dag op het tractement worden toegekend:

voor een hoofdofficier van *een gulden vijftig cents* (1.50) en voor een officier van *een gulden* (1.00).

Aan hen, die bij het voorgaande art. 2 bedoeld zijn, wordt, over de dagen, waarop zij voor eigen rekening voor hun huisvesting en de stalling hunner dienstvaarden zorgen, een bijslag op het tractement toegekend, waarvan het *maximum* bedraagt:

voor een hoofdofficier *twee gulden vijftig cent* (f 2.50) en voor een officier *twee gulden* (f 2), en bovendien voor de in art. 2 bedoelde officieren, die tot het houden van dienstvaarden gerechtigd zijn, *vijf en twintig cent* (f 0.25) voor ieder paard waarvan zij zijn voorzien, mits die paarden niet op 's Rijks stallen zijn gestald geweest.

Bij *tijdelijk* verblijf in een plaats, in den zin van art. 2, wordt het maximum-bedrag van den bijslag niet langer dan gedurende *veertien dagen* genoten, terwijl het aan Onzen Minister van Oorlog wordt overgelaten, om — naargelang van den tijd van duur, de plaats en den aard der detachering of andere omstandigheden — het bedrag van dezen bijslag tot een zoodanig verminderde som en voor zoo langen tijd toe te kennen als hem billijk en noodzakelijk zal voorkomen.

Dit besluit moet geacht worden in werking te zijn getreden op den 1sten November 1876.

Brengt voorschreven besluit des Konings, bij deze, ter kennis van de administratieve en andere militaire autoriteiten van het leger, en heeft, in verband daarmee, en met betrekking der dezerzijdsche beschikking van 26 Juni 1867, N°. 66 I, goedgevonden het navolgende te bepalen:

1°. dat, wanneer officieren van de onderscheiden staven en diensten, niet ingedeeld bij korpsen, met troepen op marsch zijn of gekantonneerd worden, en als zoodanig in de termen verkeerden van art. 1 van Zijner Majesteits besluit dd. 15 Juni 1867, N°. 43, die officieren zelve zullen zorgen voor de betaling van het verschuldigde, en zulks met inachtneming van het bepaalde bij het 2de lid van art. 6 der wet op de inkwartieringen, en naar den maat-

staf, vastgesteld bij art. 7 van het Koninklijk besluit van 29 Maart 1867 (*Staatsblad* N°. 18).

De quitantiën deswege, ingericht overeenkomstig het model N°. 1, gevoegd bij de dezerzijdsche beschikking van 4 April 1867, N°. 54 I, zenden zij, tot het verkrijgen van teruggave, aan den militairen intendant, door wiens zorg de betaalbaarstelling van het tractement plaats heeft. Die quitantiën worden aan het mandaat gehecht, hetwelk ten name van den belanghebbenden officier wegens tractement wordt afgegeven en in welk mandaat, zoomede in den afrekeningstaat wegens tractementen enz., het ter voorschreven zake betaalde wordt begrepen;

2°. dat de officieren, vallende in de termen van art. 2 van het besluit van 15 Juni 1867, N°. 43, bij het gebruik maken van de bevoegdheid bij het 2de lid van dat artikel verleend, gehouden zijn de betaling van de vergoeding voor huisvesting en stalling, overeenkomstig vermeld art. 6 der wet op de inkwartieringen, onmiddellijk te bewerkstelligen;

3°. dat de bijslag, vermeld in artikel 3 van het besluit van 22 Maart jl., N°. 25, in de afrekeningstaten en betalingslijsten van tractementen enz., met behoorlijke omschrijving in de kolom »veranderingen en bewegingen», ten behoeve van de belanghebbenden, aan het Rijk in rekening zal worden gebracht;

4°. dat, wanneer in de gevallen, bedoeld bij de vierde zinsnede van het bij laatstvermeld besluit gewijzigd artikel 3, een tijdelijk verblijf van meer dan veertien dagen op dezelfde plaats noodig is en de chef van den betrokken officier, of wel de eene of andere hoogere militaire autoriteit waaronder hij ressorteert, van oordeel is, dat de vergoeding voor een' hooger termijn dan van veertien dagen zou aankomen, alsdan langs den hierarchieken weg, door den chef of de autoriteit, te dier zake een gemotiveerd voorstel aan den Minister van Oorlog zal worden gezonden;

5°. dat de officieren, die, met of zonder bepaling van tijd, uit hun vaste of tijdelijke standplaatsen zijn gedetacheerd, bij terugkomst in die standplaatsen, over de drie eerste dagen gerechtigd zijn tot den bedoelden bijslag, mits zij niet vallen onder de toepassing van het 3de lid van artikel 11 der wet op de inkwartieringen, dat is wanneer zij niet uit *kampen of kantonnementen* in die standplaatsen terugkeeren en die terugkeer kan worden voorzien, of niet in een positie verkeerden, waaraan het genot van verblijfkosten, op den voet van het bepaalde bij Zijner Majesteits besluit van 15 December 1849 (*Staatsblad* N°. 62), verbonden was;

6°. dat, in verband met het bepaalde bij het 2de lid van art. 11 der wet op de inkwartieringen, het genot van den bijslag moet gerekend worden over *achtereenvolgende* dagen, zoodat bij tijdelijke afwezigheid van de standplaats, over de dagen van afwezigheid geen verhaal kan worden geleden;

7°. dat de dezerzijdsche beschikking van 30 December 1851, N°. 38 B (*Rec. Mil.*, bladz. 390), ten aanzien van het toekennen van vergoeding voor verblijfkosten aan officieren der artillerie, die met het toezicht op buskruitkeeringen en laboratorium-werkzaamheden buiten hun standplaats worden belast, door de verordeningen in de besluiten van 15 Juni 1867, N°. 43, en van 22 Maart 1877, N°. 25, is vervallen;

TWEEDE GEDEELTE.

Vervoer van blanke wapenen enz. Aanschrijving M. v. O., van den 18den April 1877, N°. 71 I. Gezien een rapport van den Heer Generaal-

Majoor, Inspecteur van het materiëel der artillerie, waaruit blijkt dat meer-malen blanke wapenen, die van de eene plaats naar de andere worden verzonden, bij aankomst op hun bestemming min of meer door roest zijn aangedaan;

Noodigt de bij de zaak betrokken autoriteiten uit:

1°. om bij verzending van blanke wapenen, en in het algemeen van voorwerpen, die aan roesten onderhevig zijn, te zorgen dat die met goede olie of vet tamelijk ruim worden ingesmeerd, — bij regenachtig weder de kisten overdekt naar spoortrein, stoomboot, schip enz. en terug worden vervoerd, — het vervoer plaats hebbe in overdekte spoorwegwagens of in vaartuigen benedendeks (zie art. 15 van het contract voor de militaire transporten te water), — en de goederen, bij vervoer per stoomboot, niet te dicht bij den stoomketel worden geplaatst; en

2°. om — ten einde een lang verblijf der goederen aan boord van schepen te voorkomen — het vervoer van de hier bedoelde wapenen enz., overeenkomstig het bepaalde bij de beschikking van 9 December 1873, N°. 60 I, § 6, b (*Rec. Mil.*, bladz. 372), zoo daartoe gelegenheid bestaat, per spoorweg, stoomboot enz., en dus buiten tusschenkomst van den aannemer voor den dienst der militaire transporten te water te doen geschieden.

Practische oefeningen in de legerplaats bij Zeist, door het bataljon mineurs en sappeurs. Aanschrijving M. v. O., van den 5den Mei 1877, N°. 21 P. Mededeeling van het Kon. besluit van den 25sten April, N°. 40. Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 21 April 1877, N°. 50 G;

Art. 1. Het bataljon mineurs en sappeurs zal, tot het houden van praktische oefeningen, in de maanden Juli en Augustus van dit jaar, op de legerplaats bij Zeist kampeeren.

Art 2. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor den dienst bij de in het vorig artikel genoemde troepen, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal officieren van de onderscheiden korpsen, staven en diensten aan te wijzen.

Art. 3. Gedurende het verblijf op de legerplaats worden, in vervanging van de campagne-vivres, de navermelde toelagen genoten:

door den officier, belast met het bevel over het bataljon,	
hoofdofficier zijnde.	f 4.00,
kapitein zijnde.	» 3.00,
door een kapitein.	» 1.75, en
» luitenant	» 1.50.

Officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijkgesteld.

Art. 4. De levensmiddelen, ten behoeve van de onderofficieren en mindere militairen, worden voor rekening der menage aangeschaft.

Als tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier.	f 0.25, en
» de overige onderofficieren en manschappen.	» 0.12.

Aan iedere waschvrouw wordt, gedurende het verblijf op de legerplaats voor 's Rijks rekening een ration brood daags verstrekt.

De officieren, onderofficieren en manschappen, die tot het in gereedheid

brengeu en opruimen van de legerplaats worden vooruitgezonden of daarop moeten achterblijven, genieten, gedurende hun verblijf aldaar, de vergoedingen, bij de artikelen 3 en 4 aangewezen.

Heeft ter uitvoering van dat besluit goedgevonden te bepalen :

1°. Het bataljon mineurs en sappeurs zal van 9 Juli tot 1 September a. s. in de legerplaats bij *Zeist* kampeeren.

Een detachement van dat korps, ter sterkte als door den bataljonscommandant zal worden bepaald, blijft in het garnizoen achter.

Tot het in gereedheid brengen van het kamp, zal een detachement van genoemd bataljon, sterk: 1 luitenant, 3 onderofficieren, 2 korporaaIs en 31 mineurs, waaronder 1 tamboer, den 19den Juni a. s. naar genoemde legerplaats vertrekken.

Tot het opruimen van het kamp zal een detachement mineurs, ter sterkte als door den bataljonscommandant zal worden bepaald, achterblijven.

2°. Gedurende den kamptijd zal ter beschikking van meergenoemde n bataljonscommandant worden gesteld een detachement van het 1ste regiment veldartillerie uit *Utrecht*, sterk: 1 wachtmeester, 1 korporaal en 5 stukrijders, benevens 11 troepenpaarden — waaronder 2 geschikt voor officieren — tot bediening van den veldtelegraaf, transport van zieken enz.

3°. In de waarneming van den geneeskundigen dienst in het kamp en bij de troepen, die aldaar den 19den Juni a. s. aankomen, zal door den Heer Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht worden voorzien.

4°. Voor de levering van ligstroo zal, op daartoe dezerzijds gegeven bevelen, een overeenkomst gesloten, en de uitslag te zijner tijd medegedeeld worden.

De voorziening in de behoefte aan levensmiddelen en brandhout ten behoeve der menages der onderofficieren en minderen wordt aan den commandant van het bataljon overgelaten.

De dienst der transporten op de legerplaats, alsmede het overbrengen van zieken, brood of wel meel enz. tot het bakken daarvan, kampements-, nachtleger- en hospitaalgoederen enz., wordt door middel van artillerievoertuigen met treinbespanningen van het 1ste regiment veldartillerie te *Utrecht* verricht.

Bijzondere voorschriften nopens den administratieven dienst op de legerplaats zullen nader worden medegedeeld.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O., van den 11den Mei 1877, N°. 25 I. (Zie *Rec. Mil.* II, blad. 77.)

Recrutenschool ten dienste van het bataljon mineurs en sappeurs. Aanschrijving M. v. O., van den 18den April 1877, N°. 70 P. Kennisgeving dat voornoemd Reglement bij de Kon. milit. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.20 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te voet. Kanonnierschool. Aanschrijving M. v. O., van den 23sten April 1877, N°. 60 P. Kennisgeving dat voornoemd Reglement bij de Kon. milit. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.09 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Reglement op de exercitiën der veld- en rijdende artillerie. Scholen te paard. Sectieschool. Aanschrijving M. v. O., van den

1sten Mei 1877, N°. 104 P. Kennisgeving dat voornoemd Reglement bij de Kon. milit. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.15 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Onderwerpen, die met de miliciens der infanterie moeten worden besproken en aanwijzing hoe zulks moet geschieden. Aanschrijving M. v. O., van den 30sten April 1877, N°. 93 P. Kennisgeving dat voornoemde Onderwerpen bij de Kon. milit. academie zijn in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0.025 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Handboek van den mineur ten gebruike bij het Nederlandsche leger. Aanschrijving M. v. O., van den 12den Mei 1877, N°. 44 P. Kennisgeving dat voornoemd Handboek bij de Kon. milit. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1.80 voor de Departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

RECUEIL MILITAIR.

(26 MEI — 25 JUNI 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Nadere vaststelling van de sterkte, samenstelling en indeeling der dienstdoende Schutterij te Rotterdam. Aanschrijving M. v. O. van den 26sten Mei 1877, N°. 61 P. Mededeeling van het Koninklijk besluit van 28 April ll.

Gelet op art. 12 der Instructie voor de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen;

Heeft goedgevonden, als een vervolg op de dispositie van den Minister van Oorlog 7 October 1868, N°. 13 P: (*Rec. Mil.*; bladz. 274), den hiervolgenden staat te doen opmaken, aanduidende de sterkte, samenstelling en indeeling der bedoelde schutterij, zooals die bij gemeld besluit is vastgesteld.

Staat, aanduidende de sterkte, samenstelling en indeeling van de dienstdoende schutterij te *Rotterdam*.

Sterkte der schutterij, volgens art. 23 der wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* N°. 17). 3 bataljons, 15 compagniën.

Staf: 1 Kolonel, 1 Luitenant-Kolonel, 3 Majors, 1 Kapitein-adjutant, 1 Kapitein-kwartiermeester, 3 1ste luitenants-adjutant, 1 1ste luitenant-kwartiermeester, 2 2de luitenants-kwartiermeester, 1 officier van gezondheid 1ste klasse, 1 officier van gezondheid 2de klasse, 2 officieren van gezondheid 3de klasse, 3 adjudant-onderofficieren, 1 adjudant-onderofficier vaandeldrager, 1 sergeant-tamboer, 3 korporaal-tamboers, 1 sergeant-geweermaker.

Getal officieren, onderofficieren, korporaals, tamboers of hoornblazers bij elke compagnie: 1 Kapitein, 1 1ste luitenant, 2 2de luitenants, 1 sergeant-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaals, 2 tamboers of hoornblazers.

Opmaken van klachten wegens desertie. Aanschrijving M. v. O. van den 29sten Mei 1877, N°. 39 S.

Daar het mij gebleken is, dat niet bij alle korpsen van het leger op dezelfde wijze wordt gehandeld ten opzichte van het opmaken van klachten wegens desertie, en het wenschelijk is, dat ten deze een algemeene regel wordt gevolgd, heb ik goedgevonden dienaangaande het navolgende te bepalen:

Wanneer een militair in de termen verkeert om als deserteur te worden afgevoerd, zal door den commandant van de compagnie, de batterij of het eskadron, waartoe de betrokken militair behoort, op het tijdstip van afvoering als deserteur, een klacht wegens desertie moeten worden opgemaakt,

welke klacht nauwkeurig behoort te vermelden alle omstandigheden, waarmede de desertie is gepaard gegaan, met bijvoeging der bewijzen, of aanwijzing der getuigen, welke dienaangaande inlichtingen kunnen geven.

Bij die klacht behoort tevens te worden gevoegd een behoorlijk opgemaakte staat van al de goederen, welke tot de uitrusting des deserteurs behoorden, van die, welke bij het innemen zijner goederen aanwezig bevonden zijn, alsmede van die, welke de tenue van den dag uitmaakten.

TWEEDE GEDEELTE.

Vuur en licht in de wachten over 1877/78. Aanschrijving M. v. O. van den 18den Mei 1877, N°. 58 1. Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten dat voor de levering van brandstoffen en kaarsen, ten behoeve van de militaire wachten in het geheele Rijk, over het tijdvak van 1 Juli 1877 tot en met 30 Juni 1878, contract is gesloten met J. C. Stoor, te Breda, tegen de navermelde prijzen:

de 100 kilogram steenkolen *f* 2.09; de 100 stuks takkebossen *f* 2.50 en het kilogram kaarsen *f* 0.79.

De voorwaarden zijn dezelfde als die, bedoeld bij de dezerzijdsche beschikking van 8 Mei 1875, n°. 61 I, (*Rec. Milit. II*, bladz. 59).

Medailles voor het aanbieden van eenig boek- of kunstwerk. enz. Aanschrijving M. v. O. van den 28sten Mei 1877, N°. 52 P. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 5 Mei 1877, N°. 32.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Mei 1877, litt. I, 6de afd.;

Gezien de Koninklijke besluiten van 7 Mei 1837, n°. 79, 22 Juli 1838, N°. 87 en 24 Januari 1841, N°. 22, betreffende de toekenning van eene medaille aan diegenen, die Ons eenig boek- of kunstwerk, dat de vrucht is van hunnen arbeid, doen toekomen of die eene menschlievende daad ten uitvoer hebben gebracht, welke kenmerken draagt van moed, beleid en zelfopoffering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met uitbreiding van het in die besluiten voorkomende, te bepalen, dat eene dergelijke medaille als een blijk van erkentelijkheid en goedkeuring zal kunnen worden toegekend aan diegenen, die door het aanbieden van belangrijke geschenken of op eenige andere wijze zich verdienstelijk hebben gemaakt ten opzichte van de verschillende wetenschappelijke en kunstverzamelingen des Rijks.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan de Hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, aan de Algemeene Rekenkamer alsmede aan den Kanselier der beide Orden.

Rekening en verantwoording van het fonds voor onderofficieren. Aanschrijving M. v. O. van den 30sten Mei 1877, N°. 36 I. Gezien en geëxamineerd de rekening en verantwoording, door de Commissie tot het beheeren van het fonds voor onderofficieren enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit den militairen dienst worden ontslagen, overgelegd wegens ontvangst en uitgaaf over het jaar 1876, en alzoo bevonden hebbende:

1. Dat is ontvangen:

a. het bedrag van het bij slot van het dienstjaar 1875 meer is ontvangen dan uitgegeven	<i>f</i> 25632,39 ^s
b. het bedrag van de contributiën der deelgenooten	» 32095,00

c.	het bedrag van de, op rekening van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, overgeschreven gelden, ten behoeve van deelgenooten en hunne huisvrouwen of weduwen, te weten: voor door 5 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen, om daarvan jaarlijksche renten te genieten.	f	2875,00
	voor door een deelgenoot gestorte bijdragen, om aan zijne huisvrouw weduwenpensioen te verzekeren.	»	902,00
			<hr/>
d.	het bedrag der gedane kortingen, naar den maatstaf van één ten honderd in het jaar, op de versterkte voorschotten aan gegageerde of gepensioneerde militairen, ad.	»	3777,00
e.	de renten van een kapitaal, groot f 1027000.00 ad 2½ percent, over het jaar 1876.	»	517,41
		»	25675,00
			<hr/>
	Totaal der ontvangsten.	f	87696,80 ^s
2.	Waartegen de uitgaven zijn geweest:		
a.	voor uitkeeringen in ééns aan 62 deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, waarvan in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht.	f	3777,00
	en aan deelgenooten in contanten is uitbetaald.	»	15223,00
			<hr/>
		f	19000,00
b.	voor uitkeeringen aan 4 weduwen van deelgenooten.	»	460,00
c.	voor restitutie van inleggeld aan 3 deelgenooten, die op grond van lichaamsgebreken, in doch niet door den dienst ontstaan, zonder geldelijke belooning zijn ontslagen.	»	160,00
d.	het bedrag der gedane betalingen ten laste van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, te weten:		
	de verschenen lijfrente van 448 deelgenooten.	f	16268,59
	als voren van 52 huisvrouwen van deelgenooten.	»	1915,00
	de verschenen tijdelijke lijfrenten van 34 weduwen van deelgenooten »	»	1278,92
	de verschenen interest van door 48 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen.	»	1187,56
	voor uitgekeerde kapitalen, welke ten behoeve van deelgenooten in het fonds waren gedeponeed.	»	4555,00
	de verschenen pensioenen van 5 weduwen van deelgenooten.	»	549,44
			<hr/>
		»	25754,51
e.	voor het zegelen der bescheiden, benoodigd tot het incasseeren der pensioenen van overleden militairen, aan wie voorschotten voor rekening van dit fonds waren verstrekt.	»	71,20

f.	het bedrag van hetgeen aan onderofficieren uitbetaald of in 's rijks schatkist is gestort, wegens door hen bij reëngagement gedeponeerde gelden, met de daarop verschenen renten.	f	5735,37
g.	voor het bedrag der jaarlijksche uitkeering aan den officier belast met de werkzaamheden van het fonds.	»	400,00
h.	voor den aankoop van een kapitaal groot f 27000,00 ingeschreven op het grootboek der 2½ percents nationale werkelijke schuld, met inbegrip van den verschenen interest, mitsgaders van de kosten.	»	17221,87 ^s
			<u>f 68802,95^s</u>

Zoodat bij slot van het jaar 1876 meer is ontvangen dan uitgegeven. f 18893,85

terwijl een kapitaal van een miljoen zeven en twintig duizend gulden op het grootboek der 2½ percents nationale werkelijke schuld, als eigendom van het fonds is ingeschreven, zijnde het, uit het door de voorschreven commissie ingediend algemeen verslag van den staat van het fonds, over gemeld jaar, al verder gebleken:

1°. dat het aantal contribueerende deelgenooten aan het fonds op ultimo December 1876 bedoeg: 2831, waarvan:

2690	eene jaarlijksche bijdrage van f 10,00 storten,
21	» verhoogde contributie inleggen van f 15,00
118	» » » » » » » » 20,00 en
2	» » » » » » » » 30,00;

2°. dat op gezegd tijdstip, een aantal van 529 personen in het genot waren van jaarlijksche lijfrenten en pensioenen, volgens onderstaande tabelle, waarvan het gezamenlijk bedrag der jaarlijksche uitkeeringen eene som van f 19951,00 belooft.

VOORTDURENDE LIJFRENTEN TOEGEKEND AAN:	Tijdelijke lijfrenten aan weduwen van deelgenooten verleend.	Weduwen van deelge- nooten in het genot van pensioen gesteld.	Totaal der lijfrenten en pensioenen trekkende personen.	Bedrag der toegekende jaarlijksche uitkeering per hoofd.
deel- genooten.	huisvrouwen van deel- genooten			
41	4	»	45	f 20,00
92	11	4	107	25,00
»	»	1	1	26,00
»	»	1	1	27,00
»	»	3	3	28,00
»	»	1	1	29,00
»	»	1	86	30,00
76	9	1	1	31,00
»	»	1	1	32,00
»	»	1	1	33,00
»	»	1	70	35,00
62	4	4	1	39,00
»	»	1	59	40,00
48	9	2	1	41,00
»	»	1	1	42,00
»	»	1	1	43,00
»	»	1	1	44,00
»	»	1		

VOORTDURENDE LIJFRENTEN TOEGEKEND AAN :	Tijdelijke lijfrenten aan weduwen van deelgenooten verleend.	Weduwen van deelge- nooten in het genot van pensioen gesteld.	Totaal der lijfrenten en pensioenen trekkende personen.	Bedrag der toegekende jaarlijksche uitkeering per hoofd.
deel- genooten.	huisvrouwen van deel- genooten.			
37	3	2	»	42
»	»	1	»	1
27	8	»	»	35
»	»	7	»	7
18	1	»	»	19
10	»	»	1	11
13	»	»	»	13
3	1	»	»	4
2	1	»	»	3
5	1	»	»	6
1	»	»	»	1
1	»	»	»	1
»	»	»	1	1
»	»	»	1	1
1	»	»	1	1
»	»	»	2	2
437	52	35	5	592
529				

3°. dat tot gezegd tijdstip 15 nog in leven zijnde deelgenooten, bij het verlaten van den dienst, aan hunne echtgenooten weduwenpensioenen hebben verzekerd, te weten:

2 deelhebbers voor een weduwen-pensioen van f 80,00; 6 deelhebbers voor een weduwenpensioen van f 100,00; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 125,00; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 135,00; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 145,00; 3 deelhebbers voor een weduwenpensioen van f 150,00; 1 deelhebber voor een weduwenpensioen van f 200,00.

4°. dat tot den laatsten December 1876 een getal van 42 deelgenooten van hunne uit het fonds aankomende gelden, een gezamenlijk bedrag van f 26860,00 in het fonds hebben laten berusten, ten einde daarvan jaarlijksche renten te genieten;

5°. dat in den loop van het jaar 1876 aan 1599 gewezen militairen voorschotten op gagementen en pensioenen voor rekening van deze instelling zijn verleend, tot een bedrag van f 200798,75, terwijl op 31 December 1876, in voorschot betaling waren 1504 gepensionneerden, die in het genot waren van een gezamenlijk pensioenbedrag van f 195273,00.

Vertrouwelijke circulaire van 22 Maart 1877 L. T 7. Aanschrijving M. v. O. van den 30sten Mei 1877, N°. 94 P.

De vertrouwelijke circulaire van 22 Maart jl., Litt. T7 Kabinet, oorspronkelijk alléén bestemd ter kennisneming voor officieren, heeft door hoogst afkeuringswaardige onbescheidenheid haar vertrouwelijk karakter verloren.

Verscheidene brokstukken dier circulaire toch zijn door de pers publiek geworden en hebben aanleiding gegeven tot verkeerde opvattingen omtrent haren geest en hare strekking.

In verband daarmee, acht ik het wenschelijk, dat de circulaire alsnog in

haar geheel ter algemeene kennis worde gebracht en ter stipte navolging aanbevolen.

Meermalen is in het publiek en zelfs in de Volksvertegenwoordiging het verwijt gehoord van verslapping van den militairen geest bij de officieren en gebrek aan krijgstuicht bij het leger in het algemeen, en het is niet tegen te spreken, dat er enkele zaken zijn, die aanleiding kunnen geven tot dergelijke meening.

Bij vele, vooral jonge officieren en bij het kader bestaat eene te weinig ernstige opvatting van de dienstbelangen en van de verplichtingen, die een goed militair te vervullen heeft; er worden soms klachten gehoord over de meest eenvoudige dienstverrichtingen; detacheringen of overplaatsingen, zoodra daaraan maar het minste ongemak, of een minder aangenaam garnizoen is verbonden, terwijl de vermeende aanspraken op belooningen, vergoedingen en gunsten, verzoeken om overgeplaatst of niet overgeplaatst te worden, met den dag toenemen. Deze opvatting van de dienstplichten moet ik afkeuren; zij is niet in overeenstemming met de ware roeping van den militair.

Het is mij steeds hoogst aangenaam te waken voor de materiële belangen van het personeel van het leger, maar ik mag mij niet ontslaan van de meer ernstige plicht om te zorgen, dat een ieder zijne verplichtingen met ijver en toewijding vervulle en medewerke tot instandhouding van eene strenge discipline en tot den goeden gang van zaken in den dienst.

Ik gevoel mij dan ook genoopt om bij deze te wijzen op eenige punten, waarin verbetering noodig is, ten einde te verhoeden, dat de voormelde verwijten, welke tot nu toe gelukkig niet algemeen gegrond en zelfs niet zelden overdreven zijn, langzamerhand meer recht van bestaan zouden verkrijgen.

Er zijn eenige hoofdpunten, waarop ik inzonderheid de aandacht vestig.

1. *De wijze, waarop de garnizoens- en de inwendige dienst worden verricht.*

Voor al bij eerstgenoemden dienst heerscht vrij algemeen groote slaphed.

In de meeste garnizoenen wordt weinig acht geslagen op het gedrag en de houding der militairen in het publiek; bij Konings jaardag of andere feesten ziet men vaak geheele troepen soldaten, en zelfs kader, opgewonden zingende en schreeuwende langs de straten loopen en, in stede van mede te werken tot handhaving der rust, de dienaren der politie tegenwerken en zelfs beleedigen. Ook met verlof gaande of van verlof terugkeerende militairen maken zich dikwijls aan dergelijk straatgerucht schuldig, zonder dat zulks belet of gestraft wordt.

De schildwachten kennen veelal hunne verplichtingen niet; het geleiden van manschappen, die corveën verrichten, de aflossingen en de patrouilles worden soms zeer onordelijk en slecht gedaan; het in 't geweer komen der wachten geschiedt meestal ongeregeld; wachtcommandanten en officieren van piket verzuimen vaak de voorgeschreven rondes en visitatiën te doen. In één woord, het garnizoensreglement wordt door velen, om zoo te zeggen, beschouwd als niet meer te bestaan!

Ook bij de uitoefening van den inwendigen dienst hebben willekeur en verzuim plaats.

Bij de gewone weekdiensten wordt door vele officieren niet genoeg in het oog gehouden, dat de zorg voor de huishouding en de voeding hunner onderhoorigen tot hunne eerste plichten behoort, en ik moet dan ook bij

deze herinneren, dat alle afwijkingen van het Reglement op den Inwendigen dienst ongeoorloofd zijn en dat deze dienst met de meeste belangstelling moet worden behartigd.

Bij het opleggen der straffen wordt mede dikwijls tegen de voorschriften gehandeld en niet altijd met tact te werk gegaan. Het is mij bekend, dat bij enkele korpsen soms straffen worden opgelegd zonder vermelding in het strafregister en dat wel eens, ten bate van den gestrafte, ondergene straffen laten geroyeerd worden. Zoowel het een als het ander verdient strenge afkeuring en is ongeoorloofd, daar het niet alleen tegen den geest der bestaande bepalingen is, maar ook aanleiding geeft tot onjuiste beoordeeling en dus tot onbillijkheid jegens militairen van andere korpsen, waar zulks niet geschiedt. Vele strafregisters bevatten reeksen van kleine straffen, zonder dat men de voorgeschreven opklimming van zwaarte bij die straffen in toepassing heeft gebracht. Er worden soms soldaten tot verwijdering uit den dienst met een briefje van ontslag voorgedragen, zonder dat ooit bij de provooststraffen de reglementair geoorloofde verzwareningen van W. en B. en van gesloten, zijn toegepast. Dit is verkeerd: in de meeste gevallen is de verzwarening van W. en B. bij provoost en cachot zeer nuttig, daar sommige slechte sujetten, zonder dat, de provooststraf allicht verkiezen boven de straf van politiekamer, welke laatste hen niet ontslaat van de gewone diensten.

De stelselmatige opklimming in de zwaarte der straf, zelfs voor hetzelfde feit, is hoogst noodig, daar eene zwaardere straf met oordeel en rechtvaardigheid opgelegd soms meer uitwerking heeft en tot verbetering aanspoort, dan vele ligte straffen, die door den overtreders weinig geteld worden.

Ik acht het niet overbodig hier te herinneren aan art. 4 van het Reglement van Krijgstucht, waarin duidelijk voorgeschreven is, »alle commandeerende officieren der korpsen zijn verantwoordelijk voor de onbehoorlijke conduites hunner onderhoorigen, voor zoover zij door eene al te groote toegevendheid of onachtzaamheid, daarvan als medeoorzaak kunnen worden gehouden».

In even hooge mate verdient behartiging de zoo juiste bepaling van het Reglement op den Inwendigen dienst (voor de infanterie art. 190, voor de cavallerie art. 232) »dat de straffen vooral de strekking moeten hebben den gestrafte te verbeteren en hem terug te houden van zich opnieuw aan strafbare handelingen schuldig te maken». Deze nuttige wenk wordt vaak uit het oog verloren vooral bij de bestraffing van onderofficieren.

De onderofficieren staan tusschen den stand van officier en dien van den minderen militair in en vormen als zoodanig, en in dagelijksche aanraking met beiden zijnde, een zeer gewichtige schakel in de militaire hiërarchie; van hunnen ijver en gepast gevoel van eigenwaarde is voor een niet gering deel de goede gang van den dienst afhankelijk.

De chefs en de officieren in het algemeen moeten zich hiervan wel door-dringen en zulks in toepassing brengen. Het is niet oordeelkundig voor elk klein verzuim of tekortkoming onmiddellijk den onderofficier straf op te leggen, doch het is beter, den overtreders eerst ernstig te onderhouden en te wijzen op de gevolgen van nalatigheid en verzuim, al gaan die ook niet gepaard met een bepaald slecht gedrag, dit zal hem in eigen oogen releveeren. Die eindelooze lijsten van kleine straffen werken ongunstig; de ernst der zaak gaat verloren en de straffen hebben niet de gewenschte uitwerking, daar zij de gestraften onverschillig en moedeloos maken.

Na ernstige vermaning, moeten natuurlijk bij herhaalde verzuimen, onthouding van gunsten en straffen volgen; maar onderofficieren, die alleen door veelvuldige straffen tot hun plicht gehouden kunnen worden, zijn onwaardig hunnen graad te bekleeden.

2. De kleeding der officieren.

Van de door Zijne Majesteit in 1853 gegeven vergunning, tot het dragen van burgerkleeding na 4 uur, wordt schromelijk misbruik gemaakt. Niet zelden ziet men officieren lang vóór dien tijd op straat, op de wandeling en op publieke plaatsen (en officieren van de genie zelfs bij hunne dienstverrichtingen) in burgerkleeding verschijnen. In sommige garnizoenen en bij enkele korpsen, wordt daartoe zelfs door garnizoens- of plaatselijke en door korpscommandanten oogluikend en zelfs opzettelijk de vergunning gegeven.

Vele officieren zijn allengs burgerkleeding als hoofdzaak gaan beschouwen en vermijden het zooveel mogelijk om in het publiek in uniform te verschijnen. Deze antimilitaire en afkeuringswaardige opvatting heeft daarenboven het nadeel, dat de uniform langzamerhand door velen als bijzaak behandeld en verwaarloosd wordt, zoodat enkele officieren zich niet ontzien om midden op den dag, en zelfs bij inspectiën, in weinig voegzame uniform gekleed, te verschijnen.

Reeds vroeger zijn door sommigen mijner ambtsvoorgangers herrinneringen in dien geest gegeven, doch er is weinig verbetering uit voortgevloeid, en ook de in Januari 1873 uitgevaardigde bepaling betreffende de plaatselijke adjudanten, die zich nimmer in burgerkleeding in het publiek mogen vertoonen, wordt hier en daar overtreden.

Het komt mij daarom noodig voor bij deze de herinnering aan de onderscheidene op dit punt bestaande bepalingen voor de laatste maal en ernstig te herhalen, want indien zij niet algemeen met de meeste gestrengheid gehandhaafd worden (immers met inachtneming der voor de officieren van sommige staven en diensten bestaande uitzonderingen), zal ik zeer zeker niet aarzelen om aan zijne Majesteit het voorstel te doen tot het geheel intrekken der vergunning om burgerkleeding te dragen.

Niet alleen door misbruik van het dragen van burgerkleeding, maar ook door het niet in acht nemen der voorgeschreven militaire tenue en door het dragen van buitenmodel-kleedingstukken, wordt door vele officieren tegen de bestaande bepalingen gezondigd. Hoofdofficieren loopen dikwijls zonder fourragères op uren waarop zulks verboden is. Er worden vaak petten of politiemutsen door officieren en zelfs door onderofficieren gedragen, in vorm geheel afwijkende van het model. In den zomer ziet men officieren in plaats van met witte broeken, met grijze, geele of lichtbruine pantalone, en dikwerf zonder halsdas gekleed gaan. Enkele officieren der bereden wapens dragen overjassen met kragen van bont of met bont gevoerd. Voorts is het bij sommige korpsen gebruikelijk, dat de officieren, bij regenachtig weder, in plaats van de voorgeschreven overjas of burnous, van laken of grein, blinkende zwarte of lichtkleurige regenjassen van caoutchouc of wel jassen in den vorm der zoogenaamde *Lord Raglans* en van andere vreemde modellen dragen.

Al deze afwijkingen zijn ongeoorloofd en moeten door de chefs der korpsen worden belet. Alle kleedingstukken moeten strikt naar het voorgeschreven model zijn; de burnous moet van laken of grein zijn gemaakt. Daar echter het grein al sedert geruimen tijd niet zoo deugdelijk meer vervaardigd wordt als vroeger, en dan ook op voordeelige wijze wordt vervangen door een soort van *impermeable*, een doffe stof, op het oog geheel gelijk aan blauw laken, en dan ook geheel als laken te beschouwen, kan deze stof eveneens voor overjassen worden gebezigd, mits in vorm geheel van het voorgeschreven model.

In onmiddellijk verband met de quaestie der overjassen, staat het over-

dadig gebruik, dat door officieren wordt gemaakt van de hun in 1841 toegewezen vergunning, om met parapluïen te loopen, wanneer de lucht maar een weinig bewolkt is! Dit heeft nimmer in de bedoeling kunnen liggen, te meer nu de overjas der officieren een zoo uitnuntend en doelmatig kleedingstuk is, dat zeer goed tegen regen beschermt. Ik acht het dan ook wenschelijk, dat de officieren nimmer van een parapluïe voorzien zijn als zij de overjas dragen en ik herinner bij deze, dat het verboden is, met een parapluïe in de kazerne, of in welken dienst ook, te verschijnen.

Onderofficieren (ook opzichters van de genie) en mindere militairen mogen natuurlijk nimmer daarvan gebruik maken.

3. *Eerbewijzingen.*

Op het stuk der erbeewijzingen worden in het algemeen zeer slecht de voorschriften nageleefd, vervat in het Reglement op den Inwendigen dienst.

Het schijnt, dat vele officieren niet genoeg doordrongen zijn van het besef, dat die bepalingen behooren tot de grondslagen van de krijgstuclit en derhalve van groot gewicht zijn.

Niet zelden ziet men onderofficieren en soldaten, die verzuimen halt en front te maken bij het toebrengen van het saluut aan generaals, en die, wanneer zij zitten, niet opstaan, als zij het saluut voor superieuren moeten doen. Officieren ziet men soms met zeer weinig deferentie hunne meerderen groeten en zulks zelfs geheel nalaten, wanneer zij in burgerkleeding zijn. Dit is verkeerd! Officieren moeten, in welk gezelschap zij ook zijn, waar zij zich ook bevinden, en hoe ook gekleed, steeds hunne meerderen salueren en mogen dit volstrekt niet nalaten, wanneer die meerdere in burgerkleeding is.

Wanneer een meerdere door een mindere gegroet wordt, zal dat saluut behoorlijk beantwoord moeten worden en het is niet geoorloofd, voor eenig erbeewijs te bedanken door zoogenaamd afwenken. Ook is het mijn verlangen, dat inspecteurs of andere hooggeplaatste militaire autoriteiten, die, volgens de bestaande bepalingen, aanspraak op eereposten of ordonnancen hebben, nimmer daarvoor bedanken.

Het erbeewijs is geene particuliere beleefdheid, maar eene officieel voorgeschreven hulde voor den rang, dien men bekleedt, — eene hulde, die noodig wordt geacht tot versterking van de banden der krijgstuclit en als eene herinnering aan de zoo noodige ondergeschiktheid in de militaire hierarchie.

Al de op dit stuk bestaande bepalingen moeten met kracht worden gehandhaafd, daar zij niet alleen strekken om het prestige van den rang tegenover de minderen, maar ook om het aanzien van den militairen stand in de burgermaatschappij op te houden.

4. *De verhouding van officieren en kader tot hunne minderen en omgekeerd.*

Aan het hierboven besprokene omtrent de noodzakelijkheid van handhaving der voorgeschrevene erbeewijzingen, sluit zich ten nauwste aan de passende verhouding van de officieren en het kader tot hunne minderen.

Deze laat soms veel te wenschen over; ziet men aan den eenen kant vaak slappe handhaving van het prestige van den rang, aan de andere zijde ziet men soms daarentegen onvriendelijke en weinig heusche bejegening van jonge soldaten en miliciens; vooral van de zijde van pas aangestelde officieren en zelfs van onderofficieren en korporaals; herhaaldelijk komen daarover klachten bij mij in. De artt. 1—4 van het Reglement op den Inwendigen dienst bevatten

de uitvoerige en juiste omschrijving van hetgeen ten deze plichtmatig is, en het is mijn ernstig verlangen, dat door ieder militair, die een rang bekleedt, die bepalingen stipt worden opgevolgd en dat zij bij de theoriën met het kader, nu en dan behandeld worden.

Is het echter niet alleen wenschelijk maar plichtmatig, dat de meerdere op humane wijze met zijn mindere in dienst omgaat, evenzeer is het noodig, dat hij zich steeds bewust blijve van den afstand, die in het maatschappelijk leven tusschen officieren, onderofficieren en minderen respectievelijk moet bestaan. De chefs der korpsen moeten er zooveel mogelijk voor waken, dat onderofficieren niet dezelfde koffiehuisen en tapperijen bezoeken, als hunne minderen. Ook zullen de onderofficieren, *in hun eigen garnizoen*, geene leden of dagelijksche bezoekers mogen zijn van de societeiten der officieren en zullen zij, slechts bij uitzondering, als zij daartoe voor casino's of in buitensocieteiten uitgenoodigd worden en wanneer zij zich zulks door goed gedrag waardig maken, met speciale vergunning der korpscommandanten, daarvan gebruik mogen maken.

Dit laatste is evenzeer van toepassing op de onderofficieren, die op eenigen wetenschappelijken cursus zijn, als op andere onderofficieren.

Zoodra zij echter het officiersexamen met goed gevolg hebben afgelegd, worden zij gedurende den tijd, die er nog vóór hunne aanstelling mocht verlopen, in dit opzicht reeds als officieren beschouwd.

Wat eindelijk de officieren betreft, ook zij vergeten wel eens, dat zij niet alle publieke plaatsen en koffiehuisen kunnen bezoeken, en vooral de pas aangestelde luitenants van de korpsen moeten er door hunne chefs wel op gewezen worden, dat sommige van de inrichtingen, welke zij als onderofficier bezochten, door hen moeten worden vermeden, zoodra zij de eer hebben den rang van officier te bekleden, terwijl het daarentegen wenschelijk is, dat zij zich vertoonen in societeiten en bij publieke vermakelijkheden, waar de overige officieren in den regel bijeenkomen.

5. *Het maatschappelijk standpunt der officieren en hunne verhouding onderling, ook buiten dienst.*

Sommige officieren maken zich buiten den dienst om zoo te zeggen los van van het korps en vertoonen zich weinig onder en met de kameraden, terwijl enkelen zelfs voortdurend omgang houden met kennissen wier maatschappelijken stand beneden dien van officier is te achten. Dergelijke afzondering werkt ongunstig en de chefs moeten zich beijveren, om op oordeelkundige wijze die gewoonten tegen te gaan en hunne officieren ook door eigen voorbeeld aansporen, om de gezelschappen en societeiten te bezoeken, waarin zij door hunne positie te huis behooren; zulks is bevorderlijk aan den maatschappelijken geest en den goeden toon onder de officieren.

Jonge officieren klagen en spotten soms op onbezonnen wijze over dienst-aangelegenheden, over gegeven bevelen en over de persoonlijke hun wellicht minder welgevallige eigenschappen of hoedanigheden van chefs, — en zulks niet alléén in het bijzijn van kameraden, maar ook in tegenwoordigheid van meerderen in rang, in gezelschap van burgers en zelfs in het bijzijn van hunne minderen! Zoogenaamde aardigheden van indisciplinaire en onpaste strekking worden soms door ouderen in rang en door meerderen niet slechts aangehoord, doch nog vergoëlijkt of aardig gevonden, in plaats van te keer gegaan!

Ik keur dit ten strengste af: de officier van welken rang ook, moet zich steeds, in welk gezelschap hij zich ook bevindt, bewust blijven van het

plichtmatige van den eerbied voor zijne meerderen, welke eerbied hij op zijne beurt van zijne minderen mag en moet eischen; hij moet steeds doordrongen blijven van zijne waarde en van zijne plichten als officier — want door zulks na te laten, zou hij zelf medewerken tot vermindering van het aanzien van den militairen stand in de maatschappij!

De chefs en de oudere officieren mogen niet volstaan met de jongeren tot hunne gewone *dienstplichten* te houden, maar zij moeten hunne militaire roeping hooger opvatten, zich als oudere *kameraden* ook aan de militaire en zedelijke vorming dier jongeren laten gelegen liggen en deze laatsten wanneer het noodig is, door goeden raad en waarschuwing herinneren aan het betaamelijkheidsgevoel dat ieder officier moet bezielen; daardoor kunnen bij vele jonge officieren, ook zonder strenge maatregelen, verkeerde opvattingen en neigingen bestreden en overwonnen worden; — dat is het ware *esprit de corps*!

Ik noodig alle commandeerende officieren, garnizoens- en plaatselijke commandanten ten ernstigste uit, om, elk voor zooveel hen betreft, met kracht, maar tevens met tact en oordeel, mede te werken, in den geest der bovenstaande beschouwingen en aanmerkingen, tot wering, waar het noodig is, der bestaande misbruiken, en ik vertrouw dat zij *zelven het voorbeeld zullen geven* van de stipte opvolging der bestaande voorschriften. Vooral een klein leger als het onze moet zich door bijzondere bruikbaarheid en veerkracht trachten te onderscheiden en de chefs, die hiertoe medewerken en orde en tucht in den bedoelden zin weten te handhaven, hebben daardoor de beste gelegenheid om te toonen of zij de geschiktheid voor hunnen rang of voor hoogerden rang bezitten.

Niet alleen echter de zoo even bedoelde militaire autoriteiten, maar alle hoofdofficieren en vooral ook de compagnies-, eskadrons- en batterijcommandanten moeten hiertoe het hunne bijbrengen en bij overtreding maatregelen nemen of rapport doen.

In plaatsen, waar behalve den garnizoens- of plaatselijken commandant, een generaal of hoofdofficier van hoogerden rang, of ouder in rang dan dien commandant is, zal die hoogere of oudere in rang, wanneer hij bemerkt, dat van de bestaande voorschriften omtrent tenue, eerbewijzingen of orde in het garnizoen afgeweken wordt, den garnizoens- of plaatselijken commandant hierop wijzen en zoo dit niet baat, rapport maken aan de autoriteit, onder welke hij zelf rechtstreeks ressorteert.

Het strenger naleven dier bepalingen zal bijdragen om de militaire houding en het aplomb, die niet alleen bij de mindere militairen maar ook bij vele der jongere officieren en kader zeer veel te wenschen overlaten, te verbeteren, en zal ongetwijfeld ook op den militairen geest en op de verhouding tusschen meerderen en minderen in het algemeen een gunstigen invloed uitoefenen.

De militaire autoriteiten, aan wie deze Circulaire wordt toegezonden, zullen op *vertrouwelijke* wijze alle officieren, die rechtstreeks onder hunne orders dienen, met den inhoud dezer moeten bekend maken, de officieren die afwezig zijn, zullen bij hunne terugkomst en de nieuw aan te stellen officieren na hunne aankomst bij het korps daarmede moeten worden in kennis gesteld.

Maatregelen om eene spoedige en geregelde mobilisatie der militie te bevorderen. Aanschrijving M. v. O. van den 31sten Mei 1877, N°. 27.

Ten einde aan de *Permanente Militaire Spoorweg-Commissie* de gegevens te

verschaffen om, voor eene spoedige en geregelde mobilisatie, de geheele marschregeling der militie bij een gelijktijdige en rechtstreeksche opkomst van alle verlofgangers der militie vast te stellen, en deze regeling elk jaar na het ontslag der oudste ligting, en na de indeeling der jongste ligting, op nieuw te ontwerpen, heb ik de eer U te verzoeken, onder dagteekening van 15 Juni a. s., en voorts jaarlijks onder dagteekening van 1 Juni, aan het Departement van Oorlog in te zenden opgaven, ingericht volgens het hierbij gevoegd model (zie *Rec. Mil.* II, bladz. 98), voor elk korps, garnizoen en elke provincie afzonderlijk opgemaakt.

Dragen van de sjerp door militaire apothekers en officieren magazijnmeesters der artillerie enz. Aanschrijving M. v. O. van den 31sten Mei 1877, N°. 73 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 25 dezer n°. 20.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 22sten Mei jl., Kabinet, L^a. N° 13;

Gezien het Koninklijk besluit van 4 Februari 1841, n°. 22, alsmede Onze besluiten van 2 Augustus 1861, n°. 78, en van 29 Maart 1868, n°. 14, met de daarbij gevoegde beschrijvingen van de uniformkleeding en de onderscheidingsteekenen voor het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht, van den tegenwoordigen directeur der Koninklijke kapel bij het regiment grenadiers en jagers, en voor de magazijnmeesters der artillerie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. de militaire apothekers en de officieren magazijnmeesters der artillerie dragen voortaan een sjerp, op den voet en de wijze als zulks voor de overige officieren van het leger is bepaald;

2°. aan den tegenwoordigen directeur der Koninklijke kapel bij het regiment grenadiers en jagers, wordt mede het dragen van dit distinctief toegestaan;

3°. het model der sjerp is gelijk aan dat, voor de officieren bij de onbedrden wapens en diensten vastgesteld.

De Inspecteur over de muziekkorpsen der infanterie tevens benoemd tot Inspecteurs over het korps stafmuziekanten der marine.

Op de voordracht van Onze Ministers van Marine en van Oorlog, van den 5den Mei 1877, Lett. B, n°. 6, en van den 12den daaraanvolgende, n°. 41 P;

Gelet op Ons besluit van den 28sten Juli 1876, n°. 20;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. den directeur van de Koninklijke militaire kapel, tevens Inspecteur van de muziekkorpsen der infanterie, F. DUNKLER, met ingang van 1 Juli eerstkomende, mede te belasten met de inspectiën over het korps stafmuziekanten der marine, onder genot eener toelage van twee honderd gulden (f 200) 's jaars, benevens reis- en verblijfkosten;

2°. bij uitbreiding van Ons bovenaangehaald besluit aan genoemden directeur te verleenen, den titel van Inspecteur van de muziekkorpsen der infanterie en van dat der marine.

Recueil Militair. Aanschrijving van M. v. O. van den 2den Juni 1877, n°. 55 S.

Heeft de eer alle autoriteiten van het leger, onder wier berusting zich een exemplaar van het *Recueil Militair* — hetzij compleet, hetzij gedeeltelijk — bevindt, bij deze te verzoeken, vóór den 15den Juni a. s., aan het bureau van den plaatselijken of garnizoenscommandant te hunnent te doen

bezorgen eene opgave, ingericht overeenkomstig het hierbij gevoegd model (zie *Rec. Mil.* II, bladz. 102);

Noodigt wijders de evengenoemde commandanten uit, bedoelde opgaven, den 15den Juni voormeld, te zenden aan den Bevelhebber in de militaire afdeeling, waarin hun commandement gelegen is;

Doet hierbij opmerken, dat door autoriteiten, gevestigd in plaatsen, waar geen garnizoen aanwezig is, de bedoelde opgave rechtstreeks aan den betrokken bevelhebber moet worden toegezonden;

Heeft ten slotte de eer, den Bevelhebbers in de militaire afdeelingen te verzoeken, de meergemelde opgaven uiterlijk den 30sten Juni a. s. aan het Departement van Oorlog in te zenden;

C. SIEBENHAAR, Wenken en aanwijzingen voor den onderwijzer in de schermkunst. Aanschrijving M. van O. van den 22sten Mei 1877, N°. 51 P.

Brengt, als een vervolg op de aanschrijving van 31 Maart 1873, N°. 61 S, ter kennis van de commandeerende officieren der korpsen van het leger, dat bij de Erven DOORMAN, te 's Gravenhage, in het licht is verschenen een boekje, getiteld, *Wenken en aanwijzingen voor den onderwijzer in de schermkunst*, door C. SIEBENHAAR, oud-hoofdschermmeester bij het regiment grenadiers en jagers, en vestigt hunne aandacht op dat werkje.

A. H. L. BADINGS, *Spraakkunst der Maleische taal*. Aanschrijving M. van O. van den 28sten Mei 1877, N°. 54 P.

Brengt ter kennis van het leger, dat eene *Spraakkunst der Maleische taal*, door A. H. L. BADINGS, Kapitein der infanterie, bij de uitgevers VAN NOOTEN EN ZON, te Schoonhoven, in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.90.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second block of faint, illegible text.

Third block of faint, illegible text.

Fourth block of faint, illegible text.

Fifth block of faint, illegible text.

Sixth block of faint, illegible text.

Seventh block of faint, illegible text.

Eighth block of faint, illegible text.

Ninth block of faint, illegible text.

Tenth block of faint, illegible text.

Eleventh block of faint, illegible text.

Final block of faint, illegible text at the bottom of the page.

RECUEIL MILITAIR.

(26 JUNI — 25 JULI 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Toepassing van art. 356 van het Provisioneel Reglement van administratie bij de Landmacht. Aanschrijving M. v. O. van den 5den Juni 1877, N°. 27 P.

Vermits mij gebleken is, dat bij sommige korpsen nog onzekerheid bestaat nopens de toepassing van het bepaalde bij art. 356 van het Provisioneel Reglement van Administratie bij de Landmacht, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van 1 Februari 1819, litt. 1^s, meen ik, tot het wegnemen van allen twijfel hieromtrent, er Uwe aandacht op te moeten vestigen, dat, naar de bedoeling van genoemd artikel, ieder militair aan wien een vervroegd ontslag uit den dienst wordt verleend, steeds gehouden zal zijn, vooraf de schuld aan te zuiveren, welke hij ten laste van het kleeding- en reparatiefonds mocht hebben, en zulks ongeacht alle andere voorwaarden, welke voor het verleen van zoodanig ontslag uit den dienst mochten worden gesteld.

Het getal schrijvers bij het 1ste regiment vestingartillerie met één vermeerderd. Aanschrijving M. v. O. van den 7den Juni 1877, N°. 53 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 29 Mei jl. N°. 27.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van den 25sten Mei 1877, N°. 14 P;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van de tabel lett. A, behoorende bij Ons besluit van 15 Juli 1868, N°. 32, het getal schrijvers, in die tabel vermeld, met één te vermeerderen.

Pensioenen. Aanschrijving M. v. O. van den 8sten Juni 1877, N°. 36 P.

Ontvangen hebbende de wet van den 29sten Mei 1877 (*Staatsblad* N°. 114) tot nadere wijziging der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 129), regelende de militaire pensioenen bij de landmacht;

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is de wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 129), tot regeling der militaire pensioenen bij de landmacht, gewijzigd bij de wetten van 9 December 1851 (*Staatsblad* N°. 151), 8 Augustus 1862 (*Staatsblad* N°. 159), 24 December 1863 (*Staatsblad* N°. 166), 6 April 1869 (*Staatsblad* N°. 40) en bij art. 4 der wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* N°. 64), nader te herzien en in verband daarmede de wet van 8 Juni 1864 (*Staatsblad* N°. 68) in te trekken;

Zoo is het, dat Wij den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 129), zoo als die luidt na de daarin bij de wetten van 9 december 1851 (*Staatsblad* N°. 151), 8 Augustus 1862 (*Staatsblad* N°. 159), 24 December 1863 (*Staatsblad* N°. 166), 6 April 1869 (*Staatsblad* N°. 40) en bij art. 4 der wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* N°. 64) gebrachte veranderingen, wordt nader gewijzigd, in voege als bij de volgende paragrafen is aangewezen:

§ a. De staten A en B, behoorende bij die wet, worden vervangen door de staten A en B, bij deze wet gevoegd.

§ b. Tusschen de artt. 19 en 20 wordt gevoegd het volgende:

Art. 19bis. Het pensioenbedrag, waarop de officier aanspraak heeft, wordt verhoogd met *vijf en zeventig gulden* voor elk jaar verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën, met dien verstande evenwel, dat het pensioen van den officier in geen geval een hooger bedrag mag bereiken dan *drie duizend gulden*, — of *vier duizend gulden*, indien hij als hoofd van een Departement van algemeen bestuur werkzaam is geweest.

Is dit verblijf zes maanden of meer geweest, dan wordt ook de heen- en terugreis als verblijf aangemerkt.

Bij de berekening van den duur van dit verblijf wordt een geheel jaar gesteld, indien het eindcijfer de helft of een grooter gedeelte van een jaar oplevert; voor een kleiner gedeelte wordt niets genoten.

De vermelde verhooging wordt mede toegekend bij de regeling van het pensioen van burgerlijke ambtenaren, die vroeger bij de landmacht in dienst waren, voor zooverre daardoor niet wordt overschreden het maximum van pensioen, waarop zij als burgerlijk ambtenaar aanspraak hebben.

§ c. Aan het slot van art. 25, sub a, vervallen de woorden: »mits de belanghebbenden niet meer tot den actieven dienst bekwaam en geschikt zijn».

§ d. Tusschen de artt. 25 en 26 wordt gevoegd het volgende:

Art. 25bis. Wij behouden Ons voor, de gepensioneerden beneden den rang van officier in tijden van oorlog of gevaar op te roepen, om, na daartoe geschikt te zijn bevonden, weder in dienst gesteld te worden.

Het pensioen van den onderofficier of mindere, die zonder geldige redenen, ter beoordeeling van den Minister van Oorlog, aan die oproeping niet voldoet of zich aan de wederindienststelling onttrekt, wordt, op diens uitspraak, geschorst.

Deze schorsing neemt aanvang met den dag, waarop de betrokken gepensioneerde moest opkomen, maar niet opgekomen is, en eindigt met dien, waarop de gepensioneerden, die aan de gemelde oproeping hebben voldaan, bij *algemeenen maatregel* van hunne verplichting tot den dienst worden ontslagen.

§ e. De tweede zinsnede van art. 42 wordt gelezen als volgt:

»Dezelve zijn echter niet toepasselijk op de betrekkingen van *hoofdopzichter en opzichter van fortificatiën, magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, geen officier zijnde, conducteur der artillerie, schrijver bij het Departement van Oorlog, opperwachtmeester bij het wapen der maréchaussée en hospitaalgeëmployeerde*, voor zooveel de laatstgemelde met den graad van onderofficier of korporaal is gelijkgesteld».

Voorts wordt aan dat artikel de volgende nieuwe bepaling toegevoegd:

»Ingeval een militair, als in de 1ste en de 2de zinsnede van dit artikel bedoeld, recht op hooger pensioen zoude gehad hebben, wanneer hij in den

laatstelijk door hem bekleeden minderen graad ware blijven voortdienen, dan zal hem dat hooger pensioen worden toegekend."

§ f. Tusschen de artt. 44 en 45 wordt gevoegd het volgende:

Art. 44bis. De bepalingen van 19bis, betreffende de toekenning van verhooging van pensioen aan officieren, ter zake van verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën, zijn mede van toepassing op de militairen beneden den rang van officier, met dien verstande, dat deze verhooging voor onderofficieren *vijftien gulden* en voor korporaals en minderen *zeven gulden en vijftig cents* voor elk jaar bedraagt.

§ g. In de eerste zinsnede van art. 65 vervallen de woorden: »van titularissen beneden den rang van hoofdofficier».

Art. 2. De wet van den 8sten Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 68) wordt ingetrokken.

Slotbepalingen.

Art. 3. Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

De wijzigingen, bij art. 1 vastgesteld, worden geacht den 1sten October 1851 te zijn ingegaan, doch blijven buiten invloed op het bedrag der pensioenen vóór de afkondiging dezer wet verleend. Zij zijn mede niet toepasselijk op vroeger toegekende *tijdelijke* pensioenen, die, krachtens de artt. 23 en 45 der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), opnieuw *tijdelijk* of wel *voortdurend* toegestaan zullen worden.

De artt. 19bis en 44bis zijn alleen van toepassing op de officieren en militairen beneden den rang van officieren van het leger hier te lande, die na de afkondiging dezer wet tijdelijk in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën dienst zullen doen.

Officieren, na invoering dezer wet op pensioen gesteld, blijven echter hunne aanspraak behouden op de verhooging, bij de wet van den 8sten Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 68) toegekend voor de jaren, aan de invoering dezer wet voorafgegaan.

De bij § d van art. 1 dezer wet vastgestelde bepalingen zijn niet van toepassing op militairen beneden den rang van officier, die vóór de afkondiging dezer wet uit den dienst zijn ontslagen.

Litt. A. STAAT van het bedrag der pensioenen van de officieren der landmacht en van hunne weduwen en kinderen.

RANGEN.	Bedrag van het jaarlijksch pensioen van de officieren.	Bedrag van het jaarlijksch pensioen van de weduwen en kinderen.
Luitenant-Generaal.	f 3000	f 1150
Generaal-Majoor.	2700	950
Kolonel.	2100	850
Luitenant-Kolonel.	1800	750
Majoor.	1600	650
Kapitein (ritmeester.)	1300	600
1ste luitenant.	900)	
2de luitenant.	800)	450

Litt. B. STAAT van het bedrag der pensioenen van militairen beneden den rang van officier en van hunne weduwen en kinderen.

GRADEN EN BETREKKINGEN.	Bedrag van het jaarlijksch pensioen van de militairen beneden den rang van officier.	Bedrag van het jaarlijksch pensioen van de weduwen en kinderen.
Hoofdopzichter van fortificatiën.	f 700	f 350
Opzichter van fortificatiën van de		
1ste klasse.	600	300
2de »	550	275
3de »	500	250
Magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, geen officier zijnde.	500	250
Conducteur der artillerie van de		
1ste klasse.	440	230
2de »	360	200
3de »	300	170
Schrijver bij het Departement van Oorlog van de		
1ste klasse.	500	250
2de »	450	225
3de »	400	200
Opperwachtmeester bij het wapen der maréchaussée.	f 540	f 300
Adjutant-onderofficier.		
Wachtmeester bij het wapen der maréchaussée.	440	250
Sergeant-majoor (opperwachtmeester).		
Brigadier bij het wapen der maréchaussée.	400	225
Sergeant (wachtmeester).		
Maréchaussée.	360	200
Korporaal.		
Trompetter bij het wapen der maréchaussée.	250	150
Soldaat van alle wapens.	200	110

Het geheele eiland *Voorne* als garnizoensplaats beschouwd. Aanschrijving M. v. O. van den 11 Juni 1877. Mededeeling van Z. M. besluit van 30 Mei jl.

Overwegende, dat de militairen, die, zonder aan de mogelijke gevolgen te denken, zich zonder vergunning van *Brielle* naar *Hellevoetsluis* en omgekeerd begeven, als deserteur beschouwd en als zoodanig in rechten vervolgd moeten worden;

Gelet op de omstandigheid, dat de geïsoleerde ligging van het eiland *Voorne* geen vrees voor desertie naar plaatsen buiten het eiland behoeft te doen ontstaan en in aanmerking nemende, dat er geen bezwaar tegen bestaat, om de wederzijdsche bezoeken van de garnizoenen der beide voornoemde steden toe te laten;

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine van 16 Mei 1877, n°. 19 P, en 26 Mei 1877, letter B, n°. 77;

Hebben goedgevonden en verstaan, het geheele eiland *Voorne* te verklaren als garnizoensplaats voor de aldaar gestationeerde troepen en de bemanningen van de aldaar liggende oorlogschepen.

Onze voormelde Ministers zijn, ieder voor zooveel hen aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken, aan het Hoog Militair Gerechtshof en aan de Algemeene Rekenkamer.

Wet tot intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* N°. 141). Aanschrijving M. v. O. van den 21sten Juni 1877, N°. 56 P.

Gezien de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* N°. 141), tot intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* N°. 141), inhoudende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is, in afwachting van de herziening der wetten op het middelbaar en lager onderwijs, de regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie bij de wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* N°. 141), met intrekking dier wet, door eene voorloopige regeling te vervangen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedgevinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De Koninklijke Militaire Academie is bestemd tot het opleiden van jongelieden tot officieren van alle wapens bij het leger, hetzij hier te lande, hetzij in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.

Art. 2. Aan de Academie wordt onderwijs gegeven in:

- a. de wiskunde;
- b. de werktuigkunde;
- c. de natuurkunde;
- d. de scheikunde;
- e. de geodesie;
- f. de Nederlandsche, de Fransche, de Hoogduitsche en de Engelsche taal- en letterkunde, en de Maleische taalkunde;
- g. de wiskundige, natuurkundige en staatkundige aardrijksbeschrijving, de militaire aardrijkskunde en statistiek;
- h. de gronden der gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland;
- i. de land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië;
- k. de geschiedenis;
- l. het rechtlĳnig, topographisch en handteekenen;
- m. de dienst- en exercitiereglementen;
- n. de militaire administratie;
- o. de militaire wetten en het reglement van krijgstucht;
- p. de velddienst en de tactiek, de beginselen der strategie en de krijgsgeschiedenis.
- g. de artilleriewetenschap;
- r. de versterkingskunst;
- s. de burgerlijke en militaire bouwkunde;
- t. de waterbouwkunde;
- u. de paardenkennis en de rij- en africhtingskunst;
- v. de exercitiën en verdere praktische oefeningen voor de verschillende wapens;
- w. de gymnastiek, het schermen, het zwemmen, het dansen en het paardrijden.

Het getal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Ons worden uitgebreid.

Voorts wordt aan de cadetten gelegenheid gegeven, om, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen.

Art. 3. De cursus duurt vier jaren.

In de twee eerste jaren van den cursus wordt geen onderwijs gegeven in de vakken, opgenoemd onder litt. *e*, *g* (voor zooveel de militaire aardrijkskunde en statistiek betreft) en *n* tot en met *t* van het vorig artikel.

Art. 4. Een cadet blijft niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar, tenzij de oorzaak van niet tot het hooger studiejaar te kunnen overgaan aan ziekte moet worden toegeschreven.

Art. 5. Jaarlijks wordt door Onzen Minister van Oorlog, in overleg met Onzen Minister van Koloniën, het aantal cadetten bepaald, dat aan de Academie kan worden toegelaten.

Dat aantal en de eischen, waaraan bij het examen tot toelating als cadet behoort te worden voldaan, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Art. 6. Ieder Nederlander en ieder zoon van een ingezetene der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen heeft het recht aan dat toelatingsexamen deel te nemen, wanneer hij:

a. op het tijdstip van den aanvang van den eerstvolgenden cursus den vollen ouderdom van vijftien jaren bereikt, maar dien van achttien jaren niet overschreden heeft;

b. zich vóór het tijdstip, door Onzen Minister van Oorlog te bepalen, en onder overlegging der door Ons aan te wijzen bescheiden, bij dien Minister voor het examen aangemeld heeft; en

c. door een geneeskundige commissie, te benoemen door Onzen Minister van Oorlog, voor den militairen dienst geschikt is bevonden.

Art. 7. Het examen, in het voorgaand artikel bedoeld, wordt in het openbaar afgenomen door een commissie, bestaande uit officieren en burgerlijke personen, die daartoe jaarlijks door Onzen Minister van Oorlog worden benoemd.

Omtrent den loop en de uitkomst van dat examen brengt die commissie aan Onzen Minister van Oorlog een verslag uit, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld.

Het examen betreft:

- a.* de reken-, stel- en meetkunde;
- b.* de eerste beginselen der natuurkunde;
- c.* de aardrijkskunde;
- d.* de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;
- e.* de Nederlandsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen.

Het examen in deze vakken wordt dus geregeld, dat het in overeenstemming is met de kennis van jongelieden, die het onderwijs in de drie eerste klassen eener Rijks hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus met vrucht hebben gevolgd.

Bij dit examen is vooral de grondigheid van kennis en de mate van algemeene ontwikkeling van invloed op de rangschikking.

Indien meer aspiranten, dan toegelaten kunnen worden, aan het examen voldaan hebben, geschiedt — voor zooveel er plaatsen zijn opengesteld — de

toelating naar de rangorde, die de aspiranten, volgens de op het examen gebleken kennis, bij het verslag der commissie hebben verkregen.

Zij, die volgens dat verslag niet hebben voldaan, worden niet toegelaten.

Van de toelating wordt den geëxamineerde een bewijs verstrekt door Onzen Minister van Oorlog.

Art. 8. Hij, die tot cadet wordt toegelaten, is, te rekenen van het tijdstip waarop zijn verblijf aan de Academie aanvangt, verbonden om den Staat gedurende den tijd van acht jaren als militair te dienen.

Art. 9. Om in een hooger studiejaar te kunnen overgaan, moet de cadet voldoen aan een examen, loopende over al de vakken, die in het onmiddellijk voorgaande studiejaar zijn behandeld.

Na het einde van den cursus wordt door de cadetten van het hoogste studiejaar, voor een door Ons te benoemen commissie, in het openbaar een eindexamen afgelegd, waaruit hunne geschiktheid voor den officiersrang blijken moet.

De gouverneur der Academie en de officier, die onder den gouverneur met de leiding der studiën is belast, zijn leden dier commissie.

Dat eindexamen loopt over de vakken, die in het laatste studiejaar met de cadetten zijn behandeld, en verder over zoodanige, in andere studiejaar behandelde vakken, als door Ons nader worden aangewezen.

Omtrent den loop en de uitkomst van dit examen brengt die commissie aan Onzen Minister van Oorlog een verslag uit, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld.

Art. 10. De cadetten, die aan het eindexamen hebben voldaan, blijken van goed gedrag hebben gegeven, en lichamelijk geschikt zijn bevonden, worden door Ons tot officier benoemd bij het wapen, waarvoor zij zijn opgeleid, al mocht er op dat oogenblik geene vacature in den rang van 2den luitenant bij dat wapen bestaan.

Art. 11. Er is een krijgsschool, bestemd tot voortzetting der studiën van officieren, van de Militaire Academie, de regimentscursussen en andere opleidingsscholen afkomstig.

De inrichting dier school wordt geregeld bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur, met dien verstande, dat de bijwoning van den daar te houden cursus verplichtend is voor de luitenants van de wapens der artillerie en genie van het leger hier te lande, die hunne opleiding aan de Academie voortaan zullen ontvangen.

Art. 12. Het onderwijs aan de Academie wordt gegeven door:

- a. officieren, door Onzen Minister van Oorlog daartoe aan te wijzen;
- b. burgerleeraren.

De burgerleeraren worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Art. 13. Tot tegemoetkoming in de kosten der Academie, wordt voor iederen cadet eene jaarlijksche bijdrage van *drie honderd gulden* in 's Rijks schatkist gestort.

Art. 14. Het bestuur der Academie is opgedragen aan een door Ons aan te wijzen hoofd- of opperofficier, als gouverneur, onder wien een officier met de leiding der studiën wordt belast.

Uit de officieren en burgerleeraren der Academie wordt door Onzen Minister van Oorlog een raad van bijstand benoemd.

De werkring en de bevoegdheid van den gouverneur en van dien raad, alsmede de inwendige regeling der Academie, worden bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur bepaald. Hierbij worden tevens vastgesteld de regelen, waarnaar de cadet kan worden ontslagen of ontheffing van de vervulling der dienstverbintenis, bedoeld in art. 8, kan geschieden, en de regelen, waarnaar geheele of gedeeltelijke vrijstelling van de bijdrage in art. 13 vermeld, kan verleend worden.

Art. 15. In geval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 184 der Grondwet, kunnen de werkzaamheden aan de Academie door Ons worden geschorst en kan over het aan haar verbonden militair personeel, alsmede over de cadetten, in het belang van 's lands dienst beschikt worden.

Art. 16. De Academie staat onder het oppertoezicht van Onzen Minister van Oorlog. Telkens wanneer dit door Ons noodig wordt geacht, en ten minste eenmaal 's jaars, wordt de inrichting door een commissie, door Ons te benoemen, in alle bijzonderheden geïnspecteerd.

Die commissie onderzoekt den gang van het onderwijs — zoowel het theoretische als het practische —; zij beoordeelt de inrichting in hare geheele werking en strekking, het personeel en alles wat verder tot de inrichting behoort of daaraan is toegevoegd, en brengt van hare bevinding aan Ons een verslag uit, waarvan de zakelijke inhoud aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld.

Art. 17. Het jaarlijksch toelatingsexamen, bedoeld in art. 7 dezer wet, wordt voor de eerste maal in Augustus 1877 gehouden.

In dat jaar kunnen ook aspiranten tot het 2de en 3de studiejaar worden toegelaten.

Om tot het 2de studiejaar te worden toegelaten, moet de aspirant voldoen aan een examen, waarvan het programma door Ons wordt vastgesteld.

Om tot het 3de studiejaar te worden toegelaten, moet de aspirant voldoen aan een examen, dat gelijk is aan het eindexamen der hoogere burgerschool, omschreven bij alin. 3 van art. 57 der wet van den 2den Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 50) en dat voorts betreft het exercereen uit de recruten-school van het reglement op de exercitiën der infanterie.

De aspiranten, in de beide voorgaande alinea's bedoeld, moeten op het tijdstip van den aanvang van den cursus den een en twintigjarigen leeftijd nog niet hebben bereikt.

Art. 18. Zij, die op den dag van de afkondiging dezer wet cadet aan de Koninklijke Militaire Academie zijn, alsmede zij, die op dat tijdstip als 2de luitenant de toegepaste studiën, voor het wapen waartoe zij behooren, aan de applicatieschool volgen, behouden de rechten hun bij de wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141) toegekend, voor zooverre zij niet, met toestemming van ouders of voogden, daarvan afstand doen.

Art. 19. Deze wet treedt in werking op 15 Juli 1877 en wordt vóór 1 September 1882 herzien.

Met 15 Juli 1877 wordt de wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141) ingetrokken.

TWEEDE GEDEELTE.

Wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 43), tot vervanging der koperen door bronzen pasmunt. Aanschrijving M. v. O. van den 11den Juni 1877, N°. 33 S.

Gezien eene resolutie van den Minister van Financiën van 18 April jl., betrekkelijk de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 43), tot vervanging der koperen door bronzen pasmunt, en luidende als volgt:

De Minister van Financiën vestigt bij deze de aandacht der ingezetenen op den hooflinhoud der wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* N°. 43).

Bij die wet, in werking tredende 1° Juli aanstaande, is onder andere bepaald:

a. dat de thans bestaande Nederlandsche koperen pasmunt zal worden vervangen door bronzen pasmuntstukken van $2\frac{1}{2}$, 1 en $\frac{1}{2}$ cent, maar dat de bestaande Nederlandsche kopermunt wettig betaalmiddel blijft tot dat zij, na genoegzamen aanmaak van nieuwe bronzen munt, en na voorafgaande bekendmaking buiten omloop zal worden gesteld;

b. dat niemand verplicht is bronzen of koperen pasmunt aan te nemen tot een hooger bedrag dan van vijf en twintig cent;

c. dat het is verboden vreemde koperen, bronzen en nickelmunten in betaling te geven;

dat het echter, bij wege van uitzondering op dat verbod, in de door den Koning bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur aan te wijzen grensgemeenten, veroorloofd is van die vreemde munten voor eene waarde van ten hoogste twintig centen in betaling te geven, mits de inbetalinggeving plaats hebbe met toestemming van dengene, aan wien zij geschiedt en op geen hooger koers dan door den Koning bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zal worden vastgesteld;

d. dat het aan Rijks-, provinciale-, gemeentelijke- en waterschaps-ambtenaren en aan pachters en onderpachters van Rijks-, provinciale-, gemeentelijke- en waterschaps-inkomsten verboden is, bij ontvangsten, welke zij als zoodanig doen, die vreemde munten in betaling aan te nemen;

e. dat overtreding van de sub lit. c en d bedoelde bepalingen wordt gestraft met eene geldboete van ten minste drie en ten hoogste vijf en zeventig gulden;

dat echter, indien de schuldige binnen de laatste twee jaren wegens deze overtreding is veroordeeld, de geldboete tot vijf honderd gulden kan worden verhoogd;

en dat bij de wet aan den Koning de bevoegdheid is voorbehouden om de strafbepalingen op de overtreding der sub lit. c en d genoemde voorschriften reeds vóór het in werking treden van bovengenoemde wet zelve, dus voor 1 Julij 1877, in werking te doen treden.

Gelet op de dispositie van 14 Augustus 1876, N°. 31 S (*Rec. Mil.* II, bladz. 181);

Heeft de eer, in verband met die beschikking, bij deze de aandacht der militaire autoriteiten van het leger te vestigen op de hierboven medegedeelde resolutie van den Minister van Financiën.

Vergoeding voor alleen reizende onderofficieren en manschappen van het korps mariniers. Aanschrijving M. v. O. van den 13 Juni 1877, N°. 75 1. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 30 Mei jl., N°. 28.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine van den 26sten Mei 1877, litt. F, N°. 76;

Gelet op Onze besluiten van 12 December 1870, n°. 17, 31 Januari 1876, N°. 3, 28 Februari 1877, N°. 23 en 6 April daaraanvolgende, N°. 14;

In aanmerking nemende, dat in verband daarmee Ons besluit van 19 April 1867, n°. 44, behoort te worden gewijzigd en aangevuld;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Het bedrag van het reisgeld wordt voor iederen kilometer afstands bepaald als volgt:

- voor een adjudant-onderofficier zes cents (*f* 0.06);
- voor een sergeant-majoor vijf en twee tiende cent (*f* 0.05²/₁₀);
- voor een sergeant vier en drie tiende cent (*f* 0.04³/₁₀);
- voor een korporaal drie en vier tiende cent (*f* 0.03⁴/₁₀);
- voor een marinier-tamboer en pijper twee en acht tiende cent (*f* 0.02⁸/₁₀).

Art. 2. De vergoeding wegens verblijf wordt voor iederen dag bepaald als volgt:

- voor een adjudant-onderofficier twee gulden vijftig cents (*f* 2.50);
- voor een sergeant-majoor twee gulden vijf en twintig cents (*f* 2.25);
- voor een sergeant en fourier een gulden zestig cents (*f* 1.60);
- voor een korporaal een gulden vijf en twintig cents (*f* 1.25);
- voor een marinier en tamboer 1ste klasse een gulden (*f* 1.00);
- voor een marinier en tamboer 2de klasse en pijper 1ste klasse vijf en negentig cents (*f* 0.95);
- voor een marinier en tamboer 3de klasse en pijper 2de klasse negentig cents (*f* 0.90).

Art. 3. De alleen reizende onderofficieren en minderen zullen, wanneer zij verplicht zijn gebruik te maken van spoorwegen of stoombooten, in plaats van reisgeld, het bedrag der kosten van zoodanig vervoer ontvangen.

Zij genieten daarbij het daggeld volgens hunnen graad, mits de af te leggen afstand meer dan 36 kilometer bedraagt.

Hebben zij bij het verplicht gebruik van bedoelde vervoermiddelen nog een afstand van 36 of meer kilometer te marcheeren, dan wordt voor den te marcheeren afstand in plaats van het daggeld, het gewone reisgeld, volgens tarief, verstrekt; mitsgaders de kosten van vervoer per spoorweg of stoomboot.

Art. 4. De onderofficieren en manschappen van het korps mariniers, die op reis of in commissie tijdelijk van de compagnie afwezig zijn, blijven in het genot van de toelagen voor zes- en twaalfjarigen dienst en van die voor het bezit van het certificaat van goed gedrag.

Art. 5. De geëmbarkeerde onderofficieren en minderen van het korps mariniers worden, voor de vergoeding van reis- en verblijfkosten enz. gelijkgesteld met de dek- en onderofficieren en mindere schepelingen.

Art. 6. Dit besluit treedt in werking met 1 Juni 1877.

Kleeding en uitrusting der Pupillen. Aanschrijving M. v. O. van den 16 Juni 1877, N°. 2, I. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 12 dezer, N°. 31.

Gezien Ons besluit van 27 Januari ll., n°. 6, onder andere inhoudende, dat de kleeding en uitrusting der pupillen, zooveel mogelijk in overeenstemming met die der onbereden korpsen van het leger, later door ons zal worden bepaald;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 9den Juni 1877, N°. 66 I;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de kleeding en uitrusting van genoemde pupillen, zal zijn als volgt:

Kortejas, van donkerblauw ordinair laken, op de borst met twee rijen, ieder van zeven gebombeerde gladde knopen van geel metaal; staande open

kraag van rood laken, hoog ongeveer 3 cM., geëvenredigd aan de lengte van den hals, van onderen met een haak gesloten, en van daar ter weerszijde schuins oplopende en aan de hoeken afgerond; — de opslagen der mouwen met eene punt uitlopende en met twee knoopen gesloten; — aan de linkerzijde een laken passant met knoop, tot ophouding van den koppel; de opslagen, de passanten, de zakkleppen en rugschooten gebiedt met rood laken; op ieder der zakkleppen en op de taille drie knoopen; — op iederen schouder een laken schouderpassant met knoop; — voor den escouade-commandant op den linker voorarm een halve roode chevron, ter breedte van $1\frac{1}{2}$ cM., gebiedt met rood uitmonsteringlaken, schuins oplopende van den binnen- naar den buitennaad, aan de binnenzijde op vier cM. en aan de buitenzijde op dertien cM. boven den bovenrand van den opslag.

De kortejas wordt alleen door de pupillen der hoogste klasse gedragen.

Pantalon, als bij de infanterie doch met roode bies.

Kwartiermuts, (de vorm van die voor het Oost-Indisch leger, doch iets lager) van donkerblauw ordinair laken, zwart verlakt lederen klep, lederen voering van zwarte kleur, van onderen een roode band, ter breedte van $2\frac{1}{2}$ cM. van voren aan de bovenzijde eene oranje kokarde, omzet met twee rijen rood koord, de bol alsmede de voor- en achternaad rood gebiedt.

Kapotjas, als bij de infanterie; de chevron voor den escouade-commandant, ter breedte van $1\frac{1}{2}$ cM., aan den binnennaad geplaatst, juist boven den opslag en buitenwaarts oplopende onder dezelfde helling als op de kortejas.

Mouwvest, van donkerblauw ordinair laken, op de borst met eene rij van acht gebombeerde gladde knoopen van geel metaal, en twee dito van achteren op de taille; staande open kraag van donkerblauw laken, hoog ongeveer 3 cM., geëvenredigd aan de lengte van den hals, van onderen met een haak gesloten, en van daar ter weerszijde schuins oplopende en aan de hoeken afgerond; op iederen schouder een laken schouderpassant met knoop; de opslagen der mouwen met eene punt uitlopende, en met twee knoopen gesloten; aan de linkerzijde een laken passant met knoop, tot ophouding van den koppel; de kraag, de opslagen en de passanten gebiedt met rood laken; de chevron voor den escouade-commandant als bij de kortejas.

De overige linnen kleeding en verdere equipmentstukken zooveel mogelijk gelijk aan en in overeenstemming met die voor het wapen der infanterie vastgesteld.

Koppel, van zwart tuigleder, breed $3\frac{1}{2}$ cM., met gladde koperen slotplaat gesloten.

Patroonzakje, als bij de infanterie.

Sabel, als het kader der infanterie, echter alleen voor de pupillen der hoogste klasse.

Garnizoensverandering, der 14de compagnie, 3de regiment vestingartillerie naar Nijmegen tegen 1 Augustus a. s. Aanschrijving van het M. v. O. van den 16 Juni 1877, N°. 105 P. Mededeeling van Zr. Ms. besluit van 13 dezer, N°. 28.

Overwegende, dat het noodig is, de 14de compagnie van het 3de regiment vestingartillerie te Heusden, tegen 1 Augustus a. s. van standplaats te doen veranderen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 11den Juni 1877, Kabinet, Litt. Ist;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen, dat de hiergenoemde compagnie, tegen gemeld tijdstip te Nijmegen zal worden gevestigd.

Voorschrift op de verstrekking en de verantwoording van munitie tot draagbare vuurwapenen. Aanschrijving M. v. O. van den 22 Juni 1877, N°. 142 P.

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is de miliciens bij de korpsen infanterie meer te doen oefenen in het schieten met Flobert-patronen;

Heeft goedgevonden, art. 1 van het voorschrift op de verstrekking en de verantwoording van munitie tot draagbare vuurwapenen aan de door de korpsen van het leger en de dienstdoende schutterijen, vastgesteld bij aanschrijving van 13 Maart 1876, N°. 62 A (*Rec. Mil. II*, bladz. 43) in zoover te wijzigen, dat voortaan, zonder bijzondere machtiging, per compagnie infanterie jaarlijks over 3500 stuks scherpe patronen N°. 10 tot kamerschietylinders kan worden beschikt.

Voorschrift op het tirailleeren. Aanschrijving M. v. O. van den 5den Juni 1877, N°. 28 P.

Brengt ter kennis van het leger, dat het gewijzigde *Voorschrift op het tirailleeren*, bij DE GEBROEDERS VAN CLEEF, te 's Gravenhage in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0,07^s voor de departementen van algemeen bestuur, het leger, de schutterijen enz.;

Gelast, ingevolge 's Konings machtiging, dat genoemd voorschrift thans definitief bij het leger zal worden ingevoerd en voortaan zal worden gevolgd.

In het *Recueil Militair (Tweede Gedeelte)* geplaatst tot *algemeene kennisgeving*, onder mededeeling tevens, dat honderd afdrucken dezer aanschrijving, ter uitreiking aan de commandanten der dd. schutterijen, aan het Departement van Binnenlandsche Zaken zullen worden gezonden.

Topographische atlas van het Koninkrijk der Nederlanden. Aanschrijving M. v. O. van den 11den Juni 1877, N°. 32 S.

Brengt ter kennis van het leger, dat alle bladen van den *Topographischen Atlas van het Koninkrijk der Nederlanden* op de schaal 1:200.000, na volgens de leggers te zijn bijgewerkt, herdrukt zijn geworden;

Statistische bescheiden voor het Koninkrijk der Nederlanden. (Militie.) Aanschrijving M. v. O. van den 15den Juni 1877, No. 22 P.

Van zijnen ambtgenoot voor Binnenlandsche Zaken eenige exemplaren ontvangen hebbende van de *Statistische bescheiden voor het Koninkrijk der Nederlanden*, zevende deel, derde stuk (1868—1871) en van de *Statistiek der lichten voor de nationale militia in het Koninkrijk der Nederlanden over 1872—1875*, beide behelzende voor gemelde tijdvakken het verslag van den afloop der lichten voor de Nationale Militie, heeft de eer aan de na te melden autoriteiten een exemplaar van elk dier verslagen te doen toekomen:

Aan de Heeren Inspecteurs der infanterie, cavallerie, van het personeel der artillerie en der genie.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

- » den Heer Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht.
- » den Heer Chef van den Generalen Staf.
- » den Heer waarnemend Hoofdintendant bij het leger.
- » de Heeren Divisiecommandanten.
- » den commandeerenden officier van het regiment grenadiers en jagers.
- » de commandeerende officieren der regimenten infanterie.
- » » » » » husaren.
- » » » » » veldartillerie.

- Aan de commandeerende officieren der regimenten vestingartillerie.
 » den commandeerenden officier van het regiment rijdende artillerie.
 » » » » » » korps pontonniers.
 » » » » » » bataljon mineurs en sappeurs.
 » de commandeerende officieren der compagnieën hospitaalsoldaten.
 » » eerstaanwezende officieren van gezondheid bij het garnizoen, in elk van de hoofdplaatsen der gewesten.

Neerland's leger. Aanschrijving M. v. O. van den 18 Juni 1877, N°. 24 P.

Brengt ter kennis van het leger, dat een op zijnen last vervaardigd werkje, getiteld *Neerlands leger*, bevattende: inlichtingen nopens het aangaan van dienstverbintenissen bij de korpsen van het leger, het Instructie-bataljon, de Artillerie-Instructie-Compagnie en de Pupillenschool — met vermelding van de voordeelen en vooruitzichten daaraan verbonden; de regeling tot toelating en opleiding als cadet aan de Koninklijke Militaire Academie, benevens eene opgave van de voorrechten, aan militieplichtigen toegekend, bij de uitgevers, DE GEBROEDERS VAN CLEEF te 's Gravenhage, in het licht verschenen en tegen den prijs van f0.50 in den handel verkrijgbaar gesteld is.

The first part of the document is a letter from the Secretary of the Interior to the Commissioner of the General Land Office. The letter is dated August 10, 1890, and is addressed to the Commissioner at Washington, D.C. The letter discusses the proposed sale of public lands in the State of California, and mentions that the lands are situated in the County of Santa Clara. The letter also mentions that the lands are being sold in accordance with the provisions of the Act of Congress of March 3, 1879, and the Act of Congress of March 3, 1890. The letter further mentions that the lands are being sold in accordance with the provisions of the Act of Congress of March 3, 1890, and the Act of Congress of March 3, 1890. The letter also mentions that the lands are being sold in accordance with the provisions of the Act of Congress of March 3, 1890, and the Act of Congress of March 3, 1890.

The second part of the document is a list of the lands proposed for sale. The list is headed "List of Lands Proposed for Sale" and contains the following information:

Section	Township	Range	County	State	Acres	Remarks
36	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 36, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
37	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 37, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
38	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 38, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
39	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 39, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
40	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 40, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
41	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 41, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
42	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 42, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
43	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 43, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
44	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 44, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
45	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 45, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
46	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 46, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
47	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 47, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
48	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 48, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
49	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 49, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.
50	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.	3600	Section 50, Township 10 North, Range 12 East, County of Santa Clara, State of California.

The list continues with sections 51 through 60, each with the same information as the sections above. The total number of acres is 3600 for each section, and there are 11 sections in total, for a total of 39600 acres.

The third part of the document is a list of the names of the persons who have filed claims to the lands. The list is headed "List of Names of Persons Who Have Filed Claims to the Lands" and contains the following information:

Name	Section	Township	Range	County	State
John A. ...	36	10 N.	12 E.	Santa Clara	Cal.
...

The list continues with the names of the persons who have filed claims to the lands in sections 37 through 60.

The fourth part of the document is a list of the names of the persons who have filed claims to the lands. The list is headed "List of Names of Persons Who Have Filed Claims to the Lands" and contains the following information:

Name	Section	Township	Range	County	State
...

The list continues with the names of the persons who have filed claims to the lands in sections 37 through 60.

RECUEIL MILITAIR.

(26 JULI — 25 AUGUSTUS 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Reorganisatie van den Plaatselijken Staf. Aanschrijving M. v. O., van den 19den Juli 1877, N°. 87 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 10 Juli, jl. N°. 7.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, dd. 2 Juli 1877, Kabinet Litt. I¹⁷;

Gelet op Ons besluit dd. 17 October 1851, N°. 52, houdende organisatie van den Plaatselijken Staf;

Gezien Onze besluiten tot wijziging van dat besluit;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met nadere wijziging in zooverre van die besluiten, te bepalen :

1°. De betrekkingen van Plaatselijken Commandant te *Grave* en te *Groningen* worden opgeheven;

2°. Te *Bergen op Zoom* zal een Plaatselijke Commandant gevestigd zijn;

3°. In verband met het vorenstaande, wordt het aantal Plaatselijke Commandanten der 3de klasse met één verminderd.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

TWEEDE GEDEELTE.

Vermeerdering van het getal knechts bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen en vaststelling hunner bezoldiging. Aanschrijving M. v. O., van den 9den Juli 1877, N°. 53 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 Juli jl., N°. 19.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 28 Juni 1877, N°. 59 I;

Gezien het Koninklijk besluit van 1 October 1822, N°. 80, houdende organisatie van 's Rijks magazijn van geneesmiddelen, waarbij onder anderen het personeel wordt geregeld dat daarbij in gestadigen dienst kan zijn, — en Onze besluiten van 17 Augustus 1863, N°. 46 en van 3 Mei 1873, N°. 15, ter vermeerdering van dat personeel, benevens Ons besluit van 19 Januari 1875,

N°. 24, houdende nieuwe regeling van het aan dat personeel toe te staan daggeld :

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

1°. dat het personeel, bij art. 1 van het eersaangehaald besluit bedoeld, zooals dat gewijzigd is bij Ons besluit van 3 Mei 1873, N°. 15, zal worden vermeerderd met een knecht; en

2°. dat het aantal knechts, voor wat de toekenning der bezoldiging betreft, zal worden verdeeld als volgt: *zeven* knechts op een daggeld van *een gulden vijf en veertig cent* (f 1.45) en *zes* knechts op een daggeld van *een gulden vijf en twintig cent* (f 1.25).

Invoering van het gebruik van linnen peluwsloopen bij de militaire ziekeninrichtingen. Aanschrijving M. v. O., van den 17den Juli 1877, N°. 47 L.

In aanmerking nemende, dat de noodzakelijkheid is gebleken, om de hoofd-peluwen, behoorende tot de nachtliggings-voorwerpen bij de militaire ziekeninrichtingen, van sloopen te doen voorzien, en zulks, om die peluwen beter dan thans, voor verontreiniging te vrijwaren;

Heeft, naar aanleiding daarvan, goedgevonden, bij die ziekeninrichtingen in te voeren het gebruik van peluwsloopen, van de volgende

beschrijving en afmeting.

De peluwsloop is vervaardigd van wit linnen, ter breedte van 1,01 meter, en wel uit één stuk.

Lengte 0,90 meter,

breedte 0,50 meter,

breedte van den zoom aan de opening 0,06 meter.

De punten aan den onderkant ter lengte van 0,07 meter ingenaaid.

Aan de opening voorzien van acht sluitbanden, ieder ter lengte van 0,25 meter.

Bepaalt wijders :

1°. dat het aantal peluwsloopen bij iedere ziekeninrichting zal zijn: *drie* voor elk slaapfournituur, bij de inrichting in verantwoording;

2°. dat de gewone verschooningen der peluwsloopen zullen plaats hebben op den 1sten en den 15den van iedere maand en dat daarbij moet worden toegepast het bepaalde bij art. 191 van het reglement op de administratie der hospitalen en ziekenzalen voor de landmacht, gearresteerd ingevolge het Koninklijk besluit van 24 April 1819, Litt. X³.

Najaarsmanoeuvres der 1ste Divisie Infanterie in Utrecht en Gelderland. Aanschrijving M. v. O., van den 18den Juli 1877, N°. 69 P.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van 19 Juni jl., N°. 26, betrekkelijk het houden van manoeuvres in *Utrecht* en *Gelderland* door de 1ste divisie infanterie en de daaraan toevoegen troepen, luidende als volgt :

Het noodig achtende, dit jaar in een gedeelte van *Utrecht* en *Gelderland* veldmanoeuvres op uitgebreide schaal te doen verrichten :

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 16 Juni 1877, Kabinet Litt. II¹⁵;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen :

Artikel 1. In de maanden Augustus en September a. s. zal aan de hierbedoelde manoeuvres deelnemen, de 1ste divisie infanterie, waarbij zullen worden gevoegd:

Twee veld-eskadrons van het 1ste regiment huzaren; een batterij rijdende artillerie; twee compagnieën artillerie-transporttrein; een compagnie pontonniers; een halve compagnie van het bataljon mineurs en sappeurs; een detachement hospitaalsoldaten en een detachement cavalerie.

Art. 2. Op de behoorlijke samenstelling der bij dit besluit bedoelde bataljons, eskadrons en batterijen, van de voertuigen, van de betrokken korpsen, wordt door Onzen Minister van Oorlog orde gesteld.

Art. 3. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor de oefeningen hiervoren bedoeld, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten, zoomede de nog noodige troependetachementen aan te wijzen.

Art. 4. Aan de generaals, hoofd- en verdere officieren, die aan de manoeuvres deelnemen, wordt gedurende den tijd, dat zij zich daartoe buiten hunne gewone standplaatsen moeten ophouden, tot en met den dag vóór dien van terugkomst de navermelde toelage per dag toegekend:

Aan den divisiecommandant f 12.00; aan den commandant eener brigade f 5.50; aan den chef van den staf der divisie; den waarnemenden hoofd-intendant; den intendant bij de divisie; den officier van gezondheid, chef van den geneeskundigen dienst en de hoofdofficieren, toegevoegd aan den divisiecommandant f 4.00; aan een hoofdofficier f 2.00; aan een kapitein of ritmeester f 1.75; aan een luitenant f 1.50.

Art. 5. De levensmiddelen, voor de onderofficieren en minderen, die gedurende de manoeuvres zonder voeding bij de ingezetenen worden gehuisvest of een bivak of noodkwartier betrekken, worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege en tevens tot aankoop van het noodige brood, wordt, op de dagen, dat zij in een der opgenoemde gevallen verkeerden, hunne dagelijksche soldij verhoogd met 40 cents, welk bedrag tevens wordt toegekend aan de waschvrouwen, die in de in dit artikel bedoelde termen vallen.

Art. 6. Van en met den dag van vertrek der troepen uit de standplaatsen tot en met dien vóór de terugkomst, zal het ration fourages voor alle aan de manoeuvres deelnemende officiers- en troepenpaarden bestaan in:

5 kilogram hooi, 3½ kilogram stroo en 5 kilogram haver.

Aan de officieren, tot het houden van dienstpaarden gerechtigd, worden de fourages voor die paarden *in natura* verstrekt.

Art. 7. Indien het door den divisiecommandant wordt noodig geacht op een bivak stroo te verstrekken of wachtvuren te doen ontsteken, veldbruggen te slaan of andere pionierwerkzaamheden te doen verrichten, wordt het daartoe noodige voor 's Rijks rekening aangeschaft.

Heeft ter uitvoering van dat besluit bepaald:

1°. de manoeuvres zullen plaats hebben van 20 Augustus tot omstreeks 1 September a. s.

2°. De voor de genoemde divisie aangewezen en daaraan toegevoegde troepen worden ingedeeld als volgt:

a. bij de 1ste brigade:

het 1ste en 2de eskadron van het 1ste regiment huzaren; de 1ste en 4de batterij van het 2de regiment veldartillerie, alsmede de compagnie artillerie-transporttrein van het 1ste regiment veldartillerie; het 1ste peloton, 1ste compagnie van het bataljon mineurs en sappeurs en een detachement hospitaalsoldaten;

b. bij de 2de brigade:

het 3de en 4de eskadron van het 1ste regiment huzaren; de 5de batterij van het 2de regiment veldartillerie; de 1ste batterij van het regiment rijdende artillerie; de compagnie artillerie-transporttrein van het 2de regiment veldartillerie; het 2de peloton van de 1ste compagnie van het bataljon mineurs en sappeurs en een detachement hospitaalsoldaten.

De compagnie van het bataljon mineurs en sappeurs, hierboven genoemd, zal drie dagen vóór den aanvang der oefeningen naar de *Grebbe* worden gedetacheerd, alwaar die troepen op de Rijksgonden onder tenten zullen worden gelegerd, tot het slaan van eene brug over de *Buiten-grift*, enz.

Na afloop van die werkzaamheden kan die compagnie over de beide brigades worden verdeeld.

Verder zal een detachement pontonniers ter sterkte van:

2 officieren, 8 onderofficieren, 8 korporaa's, en 140 pontonniers, ter beschikking van den divisiecommandant moeten worden gesteld, tot het doen slaan, enz. van eene brug over den *Rijn* bij *Rhenen*, welke brug vervolgens naar *Amerongen* kan worden verplaatst.

Bedoelde troepen zullen den 19den Augustus a. s. te *Rhenen* moeten aankomen.

Een officier van laatstgemeld korps zal tijdig naar genoemde gemeenten worden gezonden om de rivier te verkennen.

3°. De bataljons, die aan de oefeningen deelnemen, zullen daartoe op de grootst mogelijke sterkte worden gebracht, door daarbij te detacheeren de miliciens der lichtingen van 1877, 1874 en 1875, ingedeeld bij de depots der betrokken korpsen infanterie.

4°. De eskadrons zullen zooveel mogelijk op de organieke sterkte aan troepenpaarden worden gebracht, alle bereden, en daarenboven 6 man onbereden medenemen; hiertoe kan over het personeel en de paarden van het depot en reserve-eskadron worden beschikt, waarbij de oefeningen, voor zooveel nodig, kunnen worden geschorst.

De leerlingen van den wetenschappelijken cursus te *Haarlem* alsmede de officiers-onderwijzers zullen aan de manoeuvres deelnemen.

5°. Het bevel over de artillerie-troepen, toegevoegd aan de 1ste en 2de brigade, wordt opgedragen, respectievelijk aan de majoors SCHWARTZ van het 2de regiment veldartillerie en GERARD VAN SIJSEN van het regiment rijdende artillerie.

Aan elk der genoemde hoofdofficieren zal een luitenant der bereden artillerie als adjudant worden toegevoegd.

De batterijen veldartillerie zullen bestaan uit 6 vuurmonden en 1 voorraadwagen tot bagage; aan de twee voor de 1ste brigade zullen toegevoegd worden 1 kaisson, 1 smidswagen en 1 voorraadafluit;

de batterij rijdende artillerie zal bestaan uit 4 vuurmonden, 1 kaisson, 1 voorraadafluit en 1 smidswagen, de drie laatstgenoemde voertuigen mede ten

diens te der 5de batterij veldartillerie. Voor het vervoer der bagage van de batterij rijdende artillerie zal een voertuig moeten gerequireerd worden.

De voertuigen, die niet bij de batterijen aanwezig zijn en de benodigde munitieën moeten door de zorg van den Inspecteur van het materieel der Artillerie in overleg met den commandant der divisie uit de magazijnen worden verstrekt en die voertuigen alsmede de overblijvende munitieën moeten weder daarin worden ingeleverd.

6°. De onder de wapenen te roepen miliciens van de compagnieën hospitaalsoldaten zullen worden ingedeeld:

die van de 1ste compagnie bij de 1ste brigade en die van de 2de compagnie bij de 2de brigade.

Zij zullen bij de regimenten infanterie in subsistentie moeten worden gevoerd.

Hunne dienst bij de manoeuvres zal door den militairen intendant, in overleg met den chef van den geneeskundigen dienst der divisie moeten worden geregeld.

7°. Wordt bestemd:

tot chef van den staf der vereenigde troepen, de Majoor VAN HELDEN, chef van den staf der 1ste divisie infanterie; tot adjunct-chef van den staf, de Kapitein VRANCKEN, adjunct-chef van den staf der divisie en waarnemend adjudant van den divisiecommandant; tot chef van den staf bij de 1ste brigade infanterie, de Kapitein HARDENBERG van den generalen staf; tot chef van den staf der 2de brigade infanterie, de Kapitein Jhr. LAMAN TRIP van den generalen staf, toegevoegd aan den directeur der militaire verkenningen.

Voorts worden aan den chef van den staf der vereenigde troepen en aan de chefs der staven van de 1ste en 2de brigade infanterie respectievelijk toegevoegd: de Kapitein DEIKERHOFF van het Oost-Indisch leger, de 1ste Luitenant van HASSELT van het 3de regiment vestingartillerie en VAN HASSELT van het 2de regiment veldartillerie, allen gedetacheerd bij de krijgsschool voor officieren.

Al de hier genoemde officieren zullen, met de brigadecommandanten eenige dagen vóór den aanvang der manoeuvres, door den divisiecommandant bij zich kunnen worden vereenigd tot het ontvangen van de noodige inlichtingen, aanbevelingen enz., vooral ook omtrent gebruik maken van terreinen gedurende de manoeuvres.

8°. De chefs van het 1ste regiment huzaren en het 2de regiment veldartillerie zullen als chefs der cavalerie en artillerie bij den staf der genoemde divisie worden ingedeeld, en evenals de Majors VON JEETZE en BERENDS, respectievelijk van het regiment grenadiers en jagers en den generalen staf, bij de bedoelde oefeningen als scheidsrechters optreden.

De divisiecommandant zal, door de gewone tusschenkomst, den genoemden hoofdofficieren aanschrijven, waar en wanneer zij zich tot bedoeld einde moeten aanmelden.

9°. Met den administratieven dienst bij de divisie wordt belast de Intendant der 2de klasse THOMAS, aan wien de 1ste Luitenant-kwartiermeester HORSTMANN van de krijgsschool voor officieren, bij dien intendant werkzaam, wordt toegevoegd.

Met den administratieven dienst bij de brigades worden belast:

bij de 1ste brigade, de Onderintendant 2de klasse MULLER; bij de 2de brigade, de Onderintendant 2de klasse HINRICHS.

Deze officieren zullen door den divisiecommandant worden opgeroepen en,

zoo noodig, eenige dagen vóór den aanvang der manoeuvres bij hem kunnen worden vereenigd tot het ontvangen van de noodige inlichtingen enz.

De waarnemende hoofdintendant zal met de beide hem toegevoegde officieren de manoeuvres bijwonen, ten einde het stelsel van verpleging enz. door eigen aanschouwing te kunnen nagaan.

10°. Ten opzichte van de waarneming van den geneeskundigen en vétérinairdienst bij de hiervoren genoemde troepen, de regeling van de te houden oefeningen in het algemeen, het inzenden van verslagen omtrent die oefeningen aan het Departement van Oorlog en de voorziening in den garnizoensdienst door de bevelhebbers in de betrokken militaire afdeelingen, zal ook nu worden gehandeld, zooals dit sub. 7°, 17°, 18° en 20°, der aanschrijving van 10 Juli 1875, N°. 52 P. (*Rec. Mil.* II, blz. 86) is bepaald.

Manoeuvres aan den IJssel door een gedeelte der 4de divisie infanterie enz. Aanschrijving M. v. O., van den 19den Juli 1877, N°. 65 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 6 Juli jl., N°. 18.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten Juni jl., N°. 86 P;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In de maanden Augustus en September worden, door de veldbataljons van het 8ste regiment infanterie, eenige practische oefeningen in den velddienst gehouden, tot welk einde door die troepen, gedurende eenige dagen, in de provincie *Gelderland* een bivak zal worden betrokken.

Art. 2. Aan de in het voorgaande artikel genoemde troepen zullen tot genoemd einde worden toegevoegd een eskadron van het 4de regiment huzaren en een batterij van het 1ste regiment veldartillerie.

Art. 3. Van en met den dag van vertrek uit, tot en met dien van terugkomst in de garnizoenen of standplaatsen, worden, in vervanging van de campagnevivres, de navolgende toelagen per dag genoten:

Door een generaal f 6.00; door een kolonel f 4.00; door een luitenant-kolonel of majoor f 2.00; door een kapitein of ritmeester f 1.75, en door een luitenant f 1.50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij ziju gelijk gesteld.

Art. 4. De levensmiddelen der onderofficieren en verdere militairen worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als eene tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege wordt, van en met den dag van vertrek uit, tot en met dien van terugkomst in de garnizoenen, de dagelijksche soldij verhoogd:

voor een adjudant-onderofficier met 25 ct., en voor de overige onderofficieren en minderen met 12 ct.

Art. 5. Indien het door den bevelhebber der troepen noodig wordt geacht, op het bivak stroo te verstreken, of wachtvuren te ontsteken, dan wordt het daartoe noodige voor 's Rijks rekening aangeschaft.

Heeft ter uitvoering van het besluit bepaald:

1°. De manoeuvres zullen van 30 Augustus tot 1 September a. s. plaats hebben.

2°. Het eskadron van het 4de regiment huzaren, door den Inspecteur der Cavalerie aan te wijzen, zal op eene sterkte van 116 bereden troepenpaarden worden gebracht en daarenboven 6 man te voet medenemen.

3°. De 3de batterij van het 1ste regiment veldartillerie zal aan de hierbedoelde oefeningen deelnemen en daartoe op eene sterkte worden gebracht van 6 vuurmonden, 1 voorraadaffuit, 1 voorraadwagen tot bagage; voorts 67 paarden en het noodige personeel.

4°. Door de zorg van den Inspecteur van het Materieel der Artillerie zullen 4 ziekenwagens VM. of OM. te *Woerden* beschikbaar worden gesteld, die afgehaald en na afloop der oefeningen weder aldaar ingeleverd zullen worden door bespanningen, daartoe door den Inspecteur van het Personeel der Artillerie aan te wijzen, welke bespanningen gedurende de manoeuvres ter beschikking zullen blijven van den divisiecommandant.

5°. De Inspecteur van den Geneeskundigen dienst der Landmacht zal, in overleg met den divisiecommandant, op de waarneming van den geneeskundigen en vétérinairdienst bij de bedoelde troepen orde stellen.

6°. De regeling enz. van de te houden oefeningen in het algemeen, zal geschieden overeenkomstig de voorstellen door den divisiecommandant deswege aan den Minister van Oorlog gedaan.

7°. Na afloop van die oefeningen zendt de divisiecommandant aan den Minister van Oorlog een algemeen verslag omtrent den dienst en oefeningen, hier bedoeld.

8°. De bevelhebber in de 2de militaire afdeling zal maatregelen nemen, dat gedurende den manoeuvretijd den dienst in de daarbij betrokken garnizoensplaatsen zoodanig worde geregeld, dat de voormelde bataljons, zooveel mogelijk op de presente sterkte kunnen uitrukken.

9°. De vergoedingen en kosten, bedoeld bij de artt. 3, 4 en 5 van het besluit, worden verantwoord onder de kosten, gevallen op het kampeeren van troepen.

Vrijdom van briefport. Aanschrijving M. v. O., van den 21sten Juli 1877, N°. 31 S. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 Juli 1877 jl., N°. 24.

Gelet op art. 1 van Ons besluit van 7 November 1876 (*Staatsblad* N°. 192), ter uitvoering van art. 33 der wet op de brievenposterij van 12 April 1850 (*Staatsblad* N°. 15), gewijzigd bij art. 31 der wet van 22 Juli 1870 (*Staatsblad* N°. 138);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, van 21 Juni 1877, N°. 79, Posterijen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vrijstelling van briefport te verleen voor de ambtelijke briefwisseling, welke gevoerd wordt tusschen den Directeur der Pupillenschool ter eene en den Inspecteur der Infanterie, de Hoofdadministratie van het 8ste regiment infanterie, den Bevelhebber in de 2de militaire afdeling te *Utrecht*, den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, den Directeur van het Rijks hospitaal te *Utrecht*, den eerstaanwezenden Officier van gezondheid aldaar, den commandant in het 2de Genie-commandement te *Utrecht*, den eerstaanwezenden Ingenieur van de Genie te *Weesp*, de Burgemeesters der onderscheiden gemeenten van het Rijk ter andere zijde.

Brengt dit besluit ter kennis van de betrokken militaire autoriteiten.

Huwelijken van militairen beneden den rang van officier. Aanschrijving M. v. O., van den 21sten Juli 1877, N°. 88 P.

Heeft, met wijziging in zooverre van het voorgeschrevene bij de aanschrij-

ving van 11 Januari ll., N°. 77 P (*Rec. Mil.* II, blz. 2), goedgevonden te bepalen, dat het aantal wachtmeesters, die gehuwd kunnen zijn, mag bedragen 12 voor het 1ste regiment veldartillerie, 10 voor het 2de regiment veldartillerie en 6 voor het regiment rijdende artillerie.

Vervoer van buskruit. Aanschrijving M. v. O., van den 25sten Juli 1877, N°. 7 A.

Gelezen hebbende de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Juli 1877, Litt. I, 11de Afdeeling, omtrent het varen van schepen met buskruit door spoorwegbruggen.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat de bepalingen daaromtrent door genoemden Minister vastgesteld en voorkomende onder punten 1 en 2 in de aanschrijving van 18 September 1873, N°. 64 A (*Rec. Mil.*, blz. 304), zijn gewijzigd als volgt:

Op dagen waarop, volgens mededeeling van het gemeentebestuur, buskruit-schepen zijn te verwachten, zal de roode schijf (rood bord), zoolang den dienst duurt, zichtbaar blijven. Wanneer het buskruitschip nadert, zal de conducteur den brugwachter waarschuwen, hetzij door middel van den scheepsroeper, hetzij door het zenden van iemand, die de waarschuwing mondeling overbrengt, waarop de betrokken wachter of wachteres zich aan de brug vertoont en, als er geen trein verwacht wordt, het roode bord wegneemt, zoodat het schip kan doorvaren.

Vestigt hierop de aandacht, met uitnoodiging zich stipt dienovereenkomstig te gedragen.

Detacheering bij de veld- en rijdende artillerie. Aanschrijving M. v. O., van den 2den Aug. 1877. Mededeeling van Z. M. besluit van 24 Juli, jl., N°. 55.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 13 Juli jl., Kabinet, Litt. T 18;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. in de aanvulling van vacaturen in de rangen van 1ste en 2de luitenant bij de regimenten veld- en rijdende artillerie zal, behoudens eventueele overplaatsingen, tot nader order worden voorzien door detachering van 1ste of 2de luitenants der overige korpsen van het wapen der artillerie;

2°. de luitenants, aldus te detachieren, worden aangewezen door Onzen Minister voornoemd; zij genieten gedurende hunne detachering eene toelage, ten bedrage van een honderd gulden 's jaars, en ontvangen van het korps, waarbij zij tijdelijk dienst doen, een Rijkspaad, zoomede een officers-harnachement, ten gebruike;

3°. de gedetacheerde officieren worden à la suite gevoerd van het korps, waarvan zij gedetacheerd zijn, zij komen niet in mindering van de 1ste en 2de luitenants, die, volgens de door Ons vastgestelde of nader vast te stellen formatie, bij dat korps aanwezig kunnen zijn.

Tijdelijke vermeerdering van het getal 1ste en 2de luitenants bij het Instructie-Bataillon. Aanschrijving M. v. O., van den 2den Aug. 1877. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Juli jl., N°. 12.

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van 23 Juli 1877, Kabinet, Litt. N°. 19;

Gelet op den inhoud der tabelle Litt. D, behoorende bij ons besluit van 8 Mei 1867, N°. 64;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het getal 1ste en 2de luitenants, bij genoemde tabelte aangewezen voor de vier compagnieën van het Instructie-Bataillon, tijdelijk te vermeerderen met twee.

Vaststelling van het bedrag der hospitaalsoldij voor de pupillen der Pupillenschool. Aanschrijving M. v. O., van den 9den Aug. 1877, N°. 30 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 dezer N°. 55.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 3den dezer, n°. 55, houdende vaststelling van het bedrag der hospitaalsoldij, te genieten door de pupillen der Pupillenschool, ingeval van verpleging in een zieken-etablisement;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 28 Julij 1877, N°. 35 I;

Gezien ons besluit van 23 Februari 1876, N°. 23, houdende vaststelling van het bedrag der hospitaalsoldij, te genieten door militairen, ingeval van verpleging in een zieken-etablisement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, als eene aanvulling van den staat bij dat besluit gevoegd, dat aan de pupillen der bij Ons besluit van 27 Januari 1877, N°. 6, opgerichte Pupillenschool, ingeval van verpleging in een zieken-etablisement, als hospitaal-soldij zal worden toegekend twee cent (f 0.02) per dag.

Schroefstoomboot »Eendragt» te Milligen. Aanschrijving M. v. O., van den 31sten Juli 1877, N°. 6 I.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat, in overleg met de directie der schroefstoomboot *Eendragt* te Milligen, is vastgesteld het hierbij gevoegde tarief. (Zie *Rec. Mil.* 1877 II, blz. 131), voor het vervoer van militairen enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 9 December 1874, N°. 68 I (*Rec. Mil.* II, blz. 193).

Manoeuvres van een gedeelte der 3de divisie infanterie in het noordoosten van Noord-Brabant. Aanschrijving M. v. O., van den 31sten Juli 1877, N°. 77 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 Juli 1877, N°. 9.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 20 Juli 1877, N°. 80 P;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In de maand Augustus a. s. worden door de veldbataljons van het 5de regiment infanterie, het 1ste bataljon van het 7de regiment infanterie en het 1ste bataljon van het 2de regiment infanterie, in het noord-oostelijk gedeelte van *Noord-Brabant* eenige practische oefeningen in den velddienst gehouden, tot welk einde in de genoemde landstreek een bivak zal worden betrokken.

Art. 2. Aan de in het voorgaande artikel genoemde troepen zullen tot genoemd einde worden toegevoegd twee eskadrons van het 2de regiment huzaren en twee sectiën van het 1ste regiment veldartillerie.

Art. 3. Onze Minister van Oorlog wordt gemachtigd, voor den dienst bij de troepen in het vorig artikel genoemd, boven en behalve de daarbij ingedeelde officieren, het vereischte aantal hoofd- en verdere officieren van de verschillende korpsen, staven en diensten aan te wijzen.

Art. 4. Van en met den dag van vertrek uit, tot en met dien van terugkomst in de garnizoenen of standplaatsen worden in vervanging van de campagnevivres, de navolgende toelagen per dag genomen:

Door een generaal f 6.00; door een kolonel f 4.00; door een luitenant-kolonel of majoor f 2.00; door een kapitein of ritmeester f 1.75 en door een luitenant f 1.50.

De officieren van de militaire administratie en van den geneeskundigen dienst genieten de toelagen volgens de rangen, waaraan zij zijn gelijk gesteld.

Art. 5. De levensmiddelen voor de onderofficieren en minderen, welke gedurende de hierbedoelde manoeuvres zonder voeding bij de ingezetenen worden geluisvest of een bivak betrekken, worden voor rekening der menages aangeschaft.

Als eene tegemoetkoming in de meerdere kosten deswege, wordt, op de dagen, dat zij in een der opgenoemde gevallen verkeerden, hunne dagelijksche soldij verhoogd:

Voor een adjudant-onderofficier met 25 cents, en voor de overige onderofficieren en minderen met 12 cents.

Art. 6. Indien het door den bevelhebber der troepen noodig wordt geacht, op een bivak schuilplaatsen te doen inrichten, stroo te verstrekken of wachtvuren te doen ontsteken, dan wordt het daartoe noodige voor 's Rijks rekening aangeschaft.

Heeft ter uitvoering van het besluit bepaald:

1°. De manoeuvres zullen van 20—24 Augustus a. s. onder de leiding van den commandant der 3de divisie infanterie plaats hebben, die tot dat einde gedurende genoemd tijdvak zijne standplaats zal nemen in het dorp *Zeeland*;

2°. het bevel over de bataljons van het 5de regiment infanterie te 's *Bosch* wordt opgedragen aan den Luitenant-Kolonel *WEIJLAND* van dat korps; dat over de de bataljons van het 5de en 7de regiment infanterie te *Nijmegen* en het bataljon van het 2de regiment infanterie te *Grave* aan den Luitenant-Kolonel *SIERVELT* van laatsgenoemd korps.

Aan genoemde hoofdofficieren worden respectievelijk toegevoegd: de Kapitein-adjudant *MUNTERS* van het 5de regiment infanterie en de Ritmeester-adjudant *Jhr. GEVAERTS* van het 2de regiment huzaren.

3°. voor elk der in het voorgaande artikel bedoelde troepengedeelten zal door de betrokken Inspecteurs ter beschikking van den divisiecommandant worden gesteld, één eskadron van het 2de regiment huzaren te 's *Bosch* en sectie van de 8ste batterij van het 1ste regiment veldartillerie.

De hiergenoemde artillerietroepen blijven ook na afloop van deze manoeuvres ter beschikking van den genoemden divisiecommandant, tot het houden van oefeningen met het garnizoen te 's *Bosch* en keeren den 30sten Augustus a. s. naar hare standplaats *Arnhem* terug.

4°. In de behoefte aan voertuigen zal door te requireeren wagens of karren moeten worden voorzien.

5°. de luitenant-adjudanten en officieren van gezondheid en, indien het getal paarden zulks zonder nadeel voor den dienst toelaat, ook de luitenant-kwartiermeesters bij voornoemde troepen ingedeeld, zullen door de voormelde eskadrons van een dienstpaard moeten worden voorzien.

6°. de Kolonels *PFEIFFER* en *MATTHES* respectievelijk commandant van het 5de regiment infanterie en het 2de regiment huzaren, alsmede de Luitenant-Kolonel *VAN DER BEEK* van den generalen staf, zullen bij de oefeningen als scheidsrechters optreden.

7°. de divisiecommandant is gemachtigd één of beide hem toegevoegde

intendanten, zoo hem dat noodig voorkomt, de manoeuvres te doen bijwonen, tot welk einde die officieren casu quo van een dienstpaard moeten worden voorzien.

Bij eventueel gebrek aan luitenant-kwartiermeesters bij de manoeuvreerende troepen, zal hierin kunnen worden voorzien door tijdelijke detachering van kwartiermeesters van de overige onderdeelen der genoemde korpsen.

8°. de Inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht zal, in overleg met den divisiecommandant, op de waarneming van den geneeskundigen en vétérinairdienst bij die troepen orde stellen.

9°. de verdere regeling enz. van de te houden oefeningen in het algemeen zal geschieden, overeenkomstig de voorstellen door den divisiecommandant deswege aan den Minister van Oorlog gedaan.

10°. Na afloop van de oefeningen, zendt de divisiecommandant aan den Minister van Oorlog een algemeen verslag omtrent den dienst en oefeningen, hier bedoeld.

11°. de bevelhebber in de 3de militaire afdeeling zal op de waarneming van den garnizoensdienst in de daarbij betrokken garnizoensplaatsen, gedurende den manoeuvretijd orde stellen;

12°. de vergoedingen en kosten, bedoeld bij de artt. 4, 5 en 6 van het besluit, worden verantwoord onder de kosten, gevallen op het kampeeren van troepen.

Wet tot regeling der militaire pensioenen bij de landmagt. Aanschrijving M. v. O., van den 18den Juli 1877, N°. 36 P.

Kennis bekomen hebbende, dat de *Wet tot regeling der militaire pensioenen bij de landmagt*, zooals die, na de daarin gebrachte wijzigingen, thans luidt, aan de Koninklijke Militaire Academie is verschenen en algemeen verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0.09 voor het leger en de departementen van algemeen bestuur.

T. J. C. A. BOELE, *Korte schets der Natuurkunde, ten dienste dergenen, die zich tot het Officiersexamen voor de wapenen der Infanterie en Cavalerie wenschen te bekwamen*. Aanschrijving M. v. O., van den 18den Juli 1877, N°. 53 P.

Kennis bekomen hebbende, dat de tweede, herziene druk van de *Korte schets der Natuurkunde, ten dienste dergenen die zich tot het Officiersexamen voor de wapenen der Infanterie en Cavalerie wenschen te bekwamen* door T. J. C. A. BOELE, 2de stukje, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.60 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres. Aanschrijving M. v. O., van den 13den Aug. 1877, N°. 32 P.

Kennis bekomen hebbende, dat het *Voorschrift tot het houden van groote manoeuvres*, zooals dit op zijnen last is gewijzigd, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 0.15 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

... van de ...

RECUEIL MILITAIR.

(26 AUGUSTUS — 25 SEPTEMBER 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Uitbreiding van het personeel bij de Torpedo-compagnie. Aanschrijving M. v. O., van den 15den Augustus 1877, n°. 47 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 7 Augustus 1877, N°. 30.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 1 Augustus 1877, n°. 54 P;

Gelet op Onze besluiten van 15 Juli 1868, n°. 32 en van 31 December 1873, n°. 3, alsmede op de later in die besluiten gebrachte wijzigingen;

Hebben goedgevonden en verstaan met wijziging in zooverre van den inhoud der tabellen litt. *A* en *C*, gevoegd bij Onze voormelde besluiten, te bepalen:

1°. Het personeel der compagnie bestemd voor den torpedodienst wordt uitgebreid met:

Een machinist der 1ste klasse met den graad van adjudant-onderofficier;

Een machinist der 2de klasse met den graad van sergeant-majoor;

Twee opperschippers met den graad van sergeant-majoor;

Twee sergeant- of korporaal-schippers;

Een scheepstimmerman, een timmerman en twee ketelmakers; wanneer de 4 laatstgenoemden tot de 1ste klasse behooren, hebben zij den graad van korporaal;

Tien kanonniërs (stokers).

2°. De tractementen en soldijen worden voor deze nieuwe graden en betrekkingen vastgesteld, en de soldijen voor de dienovereenkomstig bestaande graden gewijzigd, zooals op de hierbij gevoegde tabel is aangewezen.

In verband hiermede zal de graad van sergeant, die volgens de tabellen litt. *A* en *C*, behoorende bij de voormelde besluiten, aan den scheepstimmerman kon worden toegekend, voor die betrekking vervallen.

3°. De machinist der 1ste klasse zal de uniform dragen, als voor de adjudanten-onderofficier bij de korpsen vestingartillerie is vastgesteld, de kraag voorzien van een vergulde flambouw.

De machinist der 2de klasse zal zijn gekleed als de sergeanten-majoor der vestingartillerie, met gelijk distinctief als voor dien der 1ste klasse is bepaald.

De opperschippers als de machinist der 2de klasse, doch de kraag voorzien van een verguld anker.

TABEL, aanwijzende het bedrag der tractementen en soldijen van eenige graden en betrekkingen bij de Torpedo-compagnie.

Machinisten 1ste klasse (adjutant-onderofficier).	f 1100,00	's jaars.
» 2de » (sergeant-majoor).	» 950,00	»
Opperschippers (sergeant-majoor).	» 950,00	»
Schippers } (sergeanten).	» 1,20	daags.
} (korporaals).	» 0,80	»
Scheepstimmerlieden } 1ste klasse (korporaal).	» 1,60	»
en ketelmakers } 2de klasse.	» 1,50	»
Timmerlieden } 1ste klasse (korporaal).	» 1,50	»
en smeden } 2de klasse.	» 1,40	»
Stokers (kanonnier).	» 0,70	»

Ondertekening van quitantiën wegens door gemeenten gedane leveringen. Aanschrijving M. v. O., van den 23sten Augustus 1877, N°. 69 I.

Overwegende, dat de quitantiën wegens aan gemeenten gedane betalingen meermalen niet naar behooren zijn ondertekend, zoodat daartegen dan ook bij de Algemeene Rekenkamer bedenking is gerezen :

Gelet op art. 113 der gemeentewet, waarbij is bepaald, dat de gemeenteontvanger is belast met de invordering van alle inkomsten en ontvangsten der gemeente;

Vestigt hierop de aandacht der betrokken administratieve en andere militaire autoriteiten, onder mededeeling, dat met de voldaanteekening der gemeenteontvangers door voornoemde Kamer genoegzaam wordt genomen, wanneer daaronder of daarnevens door den Burgemeester der gemeente, met vermelding van deze qualiteit voor »gezien» worde geteekend, terwijl voorts door voornoemde Kamer de voldaanteekening door een ander persoon dan den gemeenteontvanger wordt toegelaten, wanneer uit over te leggen stukken voldoende mocht blijken, dat die persoon tot kwijting bevoegd is;

Brengt wijders onder de aandacht, dat het vorenstaande niet van toepassing is op de quitantiën wegens schadeloosstellingen, welke krachtens de wet op de inkwartieringen enz., van den 14den September 1866 (*Staatsblad* n°. 138), ter beschikking van de Burgemeesters worden gesteld; zoodat voor die quitantiën de bepalingen, vervat in de dezerzijdsche beschikking van 4 April 1867, n°. 54 I, blijven gehandhaafd.

TWEEDE GEDEELTE.

Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren van het Nederlandsche leger. Aanschrijving M. v. O., van den 14den Augustus 1877, N°. 56 P.

Gezien de Statuten en het Reglement van Orde der Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren van het Nederlandsche leger, luidende als volgt:

STATUTEN der Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren van het Nederlandsche leger, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 4den Juni 1877, N°. 36.

Art. 1. De Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren is opgericht voor den tijd van vijf en twintig jaren, aanvang nemende den 16den April 1877.

Haar zetel is gevestigd te 's Gravenhage.

VAN HET DOEL DER VEREENIGING.

Art. 2. De Koninklijke Vereeniging stelt zich tot doel:

- a. de billijke belangen der gepensioneerde officieren te behartigen; anderen daartoe op te wekken; deze belangen in algemeene vergaderingen te bespreken en zich te zijner tijd deswege tot de bevoegde autoriteiten te wenden;
- b. weldadig te werken in het belang van hulpbehoevende leden, hunne weduwen en weezen.

VAN DE LEDEN.

Art. 3. Het aantal leden is onbepaald.

Deze worden verdeeld in:

- a. gewone leden;
- b. buitengewone leden.

Tot de eerste categorie behooren rechtens:

alle gepensioneerde officieren van het Nederlandsche leger die hun verlangen daartoe te kennen geven.

Tot de tweede categorie:

alle officieren nog in werkelijken dienst of nonactief, alsmede eervol ontslagen officieren.

De leden, in deze categorie bedoeld, zijn niet stemgerechtigd.

Art. 4. Buiten en behalve deze leden kunnen door het Bestuur nog Eereleden benoemd worden.

VAN HET BESTUUR.

Art. 5. De Koninklijke Vereeniging wordt bestuurd door:

Een Voorzitter.

Een Vice-Voorzitter.

Drie Commissarissen.

Wijders: Een Secretaris.

Een Penningmeester.

De functiën van bestuurslid zijn onbezoldigd.

Art. 6. Door het Bestuur kan aan den Secretaris en aan den Penningmeester eene vergoeding voor administratiekosten toegelegd worden.

Art. 7. Van het Bestuur treden jaarlijks twee leden af volgens een rooster bij loting aan te leggen.

De verkiezingen zullen ieder jaar in algemeene vergadering plaats hebben.

De aftredende leden zijn weder herkiesbaar.

Art. 8. De stemming geschiedt bij geschreven en gesloten briefjes.

Voor eene geldige keuze wordt de volstreckte meerderheid vereischt.

Art. 9. Gewone leden, verhinderd zijnde de vergadering bij te wonen, kunnen per geteekenden en gesloten brief aan den Voorzitter hunne stem uitbrengen, die als van een present lid aangemerkt zal worden.

VAN DE CONTRIBUTIËN.

Art. 10. De contributie van gewone en buitengewone leden wordt vastgesteld als volgt:

Voor opperofficieren.	f 4,00	} per jaar.
» hoofdofficieren.	» 3,00	
» verdere officieren.	» 2,00	

Art. 11. De contributie is verschuldigd bij vooruitbetaling, aanvang nemende met het kwartaal der toetreding.

De betaling der contributie kan in eens of voor 6 maanden gedaan worden ter keuze van den belanghebbende.

VAN DE CORRESPONDENTEN.

Art. 12. Met uitzondering van de plaats waar het Bestuur gevestigd is, kunnen in iedere gemeente van het rijk leden der Koninklijke Vereeniging tot correspondenten benoemd worden, belast met het innen der contributiën, het overmaken der gelden en verder met al datgene wat aan hen door het Bestuur in het belang der Koninklijke Vereeniging zal kunnen opgedragen worden.

VAN DE VERGADERINGEN.

Art. 13. De gewone algemeene vergaderingen zullen in den regel eenmaal 'sjaars gehouden worden in de eerste helft van de maand Mei, op dag, plaats en uur, in de vorige algemeene vergadering te bepalen.

Bij onvoorziene en spoedvereischende omstandigheden is de Voorzitter bevoegd eene buitengewone vergadering te beleggen.

Art. 14. Bestuursvergaderingen worden door den Voorzitter bijeengeroepen zoo dikwerf hij zulks geraden zal oordeelen.

Art. 15. Geen ingrijpende maatregelen van welken aard ook, kunnen of mogen in eene algemeene vergadering in overweging genomen worden, tenzij te voren op het oproepingsbiljet vermeld.

Art. 16. Het Bestuur is gemachtigd de voorstellen aan de vergadering te onderwerpen, ten einde het lidmaatschap te ontzeggen aan:

a. Leden die door gedrag of handelingen daartoe aanleiding mochten gegeven hebben.

b. Leden nalatig in het voldoen hunner contributiën.

c. Leden die buiten voorkennis van het Bestuur zich namens de Koninklijke Vereeniging met verzoekschriften of anderszins tot den Koning, de Ministers, de Staten-Generaal of welke autoriteit ook gewend hebben en daardoor inbreuk gemaakt op de rechten van het Bestuur of op de besluiten, in algemeene vergadering genomen en vastgesteld.

Art. 17. De vervallenverklaring van het lidmaatschap moet in algemeene vergadering en bij meerderheid van stemmen geschieden.

Aan den betrokken persoon zal echter het recht van verdediging in den ruimsten zin toegestaan worden.

De kennisgeving van ontslag uit de Koninklijke Vereeniging zoowel van bestuurs-, gewoon of buitengewoon lid moet, om geldig te zijn, per brief aan den Voorzitter geschieden.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 18. De niet onmiddellijk benoodigde gelden der Koninklijke Vereeniging worden in den regel op de meest voordeelige wijze door het bestuur belegd.

Alle baten, daaruit voortvloeiende, komen ten voordeele der kas.

Art. 19. De ontbinding der Koninklijke Vereeniging kan alleen bij meerderheid van drie vierde der stemgerechtigde leden uitgesproken worden.

Art. 20. Bij ontbinding der Koninklijke Vereeniging wordt door het Bestuur de vereffening en zoo noodig voorstellen in dien zin aan de vergadering voorgedragen, alles onder voorbehoud van het voorschrift van art. 1702 B. W.

Elke verordening, niet strijdig met de bepalingen dezer Statuten, in algemeene vergadering genomen en vastgesteld, heeft kracht van reglements-artikel.

Wijzigingen in de Statuten behoeven de nadere Koninklijke goedkeuring, ingevolge art. 8 der wet van 22 April 1853 (*Staatsblad* N°. 82).

REGLEMENT *van orde der Koninklijke Vereeniging van gepensioneerde officieren van het Nederlandsche leger.*

VAN HET BESTUUR.

Art. 1. De Voorzitter waakt voor de belangen der Koninklijke Vereeniging, den goeden gang van het beheer en administratie.

Hij leidt de vergaderingen, zorgt voor de orde en teekent de notulen na goedkeuring, alsmede alle stukken, betrekking hebbende op het financiëel beheer, als andere aangelegenheden der Koninklijke Vereeniging.

Voordrachten, in algemeene vergadering te doen, worden door hem in bestuursvergaderingen voorbereid.

De Vice-Voorzitter vervangt bij afwezigheid den Voorzitter in alle deszelfs attributen.

Hij en zoomede de Commissarissen zijn den Voorzitter behulpzaam in het beheer der Koninklijke Vereeniging en volbrengen wijders bijzondere opdrachten van den Voorzitter.

Vice-Voorzitter en Commissarissen zijn gehouden de bestuursvergaderingen zoo veel hun mogelijk is bij te wonen.

Ingeval van verhindering moet daarvan tijdig aan den Voorzitter kennis gegeven worden.

Art. 2. De Secretaris bewaart het archief der Koninklijke Vereeniging.

De uitgaande brieven worden door hem mede ondertekend.

Hij houdt eene naam-, rang- en adreslijst der leden van de Koninklijke Vereeniging, alsmede nauwkeurige aantekening der veranderingen, welke laatste bij het jaarlijksch verslag overgelegd moeten worden.

Hij is wijders belast met al die werkzaamheden, hem door den Voorzitter op te dragen.

Art. 3. De Penningmeester is belast met de ontvangst en uitgaven en verder met die werkzaamheden, nader bij instructie te bepalen.

VAN DE LEDEN.

Art. 4. De leden der Koninklijke Vereeniging nemen de zedelijke verplichting op zich, de belangen der Koninklijke Vereeniging naar vermogen te behartigen en voor te staan, daaronder begrepen het zoo veel mogelijk bijwonen der algemeene vergaderingen.

Art. 5. Ieder gewoon lid is bevoegd voorstellen aan het Bestuur te doen, hetzij voor spoedige beslissing of om in algemeene vergadering besproken te worden, en wijders verplicht ter kennis van het Bestuur te brengen omstandigheden, betrekking hebbende op hulpbetoon aan medeleden.

VAN DE VERGADERINGEN.

Art. 6. Ieder gewoon lid is gehouden, voor zooveel hem mogelijk is, aan de oproeping tot algemeene vergadering te voldoen.

Bij verhindering wordt daarvan zoo tijdig mogelijk aan den Voorzitter kennis gegeven.

Eene presentielijst wordt door ieder lid geteekend.

Art. 7. Een kwartier uur na den tijd, op het oproepingsbiljet vermeld, opent de Voorzitter de vergadering, waarin echter geen besluit of verordening kan genomen worden, als er buiten en behalve het Bestuur minder dan vijf en twintig gewone leden tegenwoordig zijn.

Art. 8. Op verzoek van twintig gewone leden, schriftelijk aan den Voorzitter gedaan, kan eene buitengewoon algemeene vergadering belegd worden.

Art. 9. Wanneer een gewoon lid der Koninklijke Vereeniging den Voorzitter of het Bestuur over eenig onderwerp in algemeene vergadering wenschte te *interpelleeren*, is hij verplicht daarvan tijdig aan den Voorzitter per brief kennis te geven, met omschrijving van het onderwerp der te doene interpellatie.

Art. 10. Geen lid der vergadering mag zonder toestemming van den Voorzitter het woord voeren.

De spreker doet dit staande van zijne plaats, het woord tot den Voorzitter richtende, die dan ook alleen de bevoegdheid heeft, een spreker in de rede te vallen en hem zoo noodig het woord te ontzeggen.

VAN DE PHILANTHROPIE.

Art. 11. Zoodra de staat der kas zulks veroorlooft, zal door het Bestuur in algemeene vergadering de beschikking gevraagd worden over eenige gelden, ten einde hulp te kunnen verleenen, waar dit spoedig vereischt wordt.

Art. 12. Ieder lid is bevoegd het Bestuur daarmede in kennis te stellen en die hulp in te roepen.

Art. 13. Bij kennis-bekoming van ernstige ongesteldheid van een lid der Koninklijke Vereeniging zal door den Voorzitter zoo spoedig mogelijk een onderzoek ingesteld worden naar den toestand van bedoeld lid, en is die uit een of ander oogpunt werkelijk hulpbehoevend bevonden, dan kan hij aan een of meer leden van het Bestuur opdragen, om binnen de grens van het mogelijke daarin te voorzien en verder maatregelen te nemen, in het belang van den betrokken persoon.

Art. 14. Bij geconstateerd onvermogen kunnen, op voorstel van het Bestuur, de verplegingskosten geheel of gedeeltelijk ten laste der kas komen.

Dezelfde bepaling kan ook toegepast worden voor de begrafenis-kosten van een lid der Koninklijke Vereeniging.

Art. 15. Weduwen en wezen van gewone leden der Koninklijke Vereeniging, ofschoon geen recht op onderstand hebbende, blijven, al is het maar indirect, aan de hulp en bijstand van het Bestuur aanbevolen.

Beschermheer: Z. M. den Koning.

Eere-Voorzitter: Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden.

Eere-Leden: Z. K. H. den Prins van Oranje, Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden, Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden.

BESTUUR.

Voorzitter: Gepensionneerd Luitenant-Generaal C. T. van Meurs, adjudant des Konings in buitengewonen dienst, Oud-Minister van Oorlog.

Vice-Voorzitter: Gepensionneerd Luitenant-Generaal G. Graaf van der Duijn van Maasdam, Adjudant des Konings in buitengewonen dienst, Groot-Officier der Kroon.

Commissarissen: Gepensionneerd Kolonel H. A. Hamming, Gepensionneerd Majoor J. F. W. M. P. Ninaber, Gepensionneerd Kapitein A. J. F. Meijl.

Secretaris: Gepensionneerd Luitenant-Kolonel R. A. L. Pelerin.

Penningmeester: Gepensionneerd Kapitein J. A. Hengst.

Heeft de eer, de aandacht van alle Officieren van het leger te vestigen op het bestaan der voornoemde Vereeniging, welke door haren Hoogen Beschermer onlangs met de Vorstelijke gift van bijna 2 tonnen gouds is ondersteund; vooral, wijl blijkens de statuten (art. 3) o. a. ook officieren in werkelijken dienst als buitengewone leden worden aangenomen en zij alzoo, desverlangd reeds van nu af werkzaam kunnen zijn in 't belang hunner gepensionneerde kameraden en in dat van hun zelve voor de toekomst.

Vrijdom van briefport. Aanschrijving M. v. O., van den 17den Augustus 1877, N°. 36 S. Mededeeling van Z. M. besluit van 3 Augustus 1877, N°. 14.

Gelet op art. 1 van Ons besluit van 7 November 1876 (*Staatsblad* N°. 192), ter uitvoering van art. 33 der wet op de brievenposterij van 12 April 1850 (*Staatsblad* N°. 15), gewijzigd bij art. 31 der wet van 22 Juli 1870 (*Staatsblad* N°. 138);

Gezien het rapport van Onzen Minister van Financiën dd. 21 Juli ll., N°. 92, Posterijen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vrijstelling van briefport te verleenen voor de ambtelijke briefwisseling, welke gevoerd wordt:

a. tusschen den Voorzitter, de Leden en den Secretaris der Permanente Militaire Spoorweg-Commissie onderling,

b. in tijden van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden, tusschen den Voorzitter, de Leden en den Secretaris der Commissie, ter eene en den Raad van Toezicht op de spoorwegdiensten, de bestuurders van die diensten, de Commissarissen des Konings in de provinciën, de Burgemeesters en alle militaire autoriteiten, ter andere zijde.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog.

Posterijen. Aanschrijving M. v. O., van den 20sten Augustus 1877, N°. 24 S.

Gezien het Koninklijk besluit van 3 Augustus 1877 (*Staatsblad* N°. 164), betrekkelijk de verzending met de post van opene kaarten ter bestelling van boeken enz., volgens het tarief der gedrukte stukken, luidende als volgt:

Gelet op art. 20 der wet van 22 Juli 1870 (*Staatsblad* N°. 138);

Gezien Onze besluiten van 30 November 1870 (*Staatsblad* N°. 184) en van 19 October 1872 (*Staatsblad* N°. 102);

Gezien het rapport van Onzen Minister van Financiën, van 23 Juli 1877, N°. 97, Posterijen;

Hebben besloten en besluiten:

Met uitbreiding van het bepaalde bij Onze in het hoofd der vermelde besluiten, zullen, te rekenen van 1 October aanstaande, opene kaarten ter bestelling van boek- en plaatwerken, dag- of weekbladen, tijdschriften en muziekstukken op den voet van gedrukte stukken met de post kunnen worden verzonden, zoodat schriftelijke bijvoegingen of veranderingen, onderstreepingen of doorhalingen op de gemelde kaarten zijn toe te laten, een en ander overeenkomstig de daaromtrent door Onzen Minister van Financiën te geven nadere voorschriften.

Onze voormelde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Saatscourant* zal worden geplaatst.

Gelet op de aanschrijvingen van 27 December 1870, N°. 1 S (*Rec. Mil.*, blz. 326) en van 8 November 1872 N°. 35 S (*Rec. Mil.*, blz. 223);

Brengt, als een vervolg op die aanschrijvingen, voorschreven besluit bij deze ter kennis van het leger.

Reglement voor de Koninklijke Militaire Academie. Aanschrijving M. v. O., van den 25sten Augustus 1877, N°. 18 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 22 dezer, N°. 10.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 16 Juli 1877, N°. 68 P; Gelet op artikel 14 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* N°. 141) tot intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* N°. 141), houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Augustus 1877, N°. 9);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Oorlog van den 18den Augustus 1877, N°. 59 P;

Hebben goedgevonden en verstaan: het gewijzigd reglement voor de Koninklijke Militaire Academie, vastgesteld bij ons besluit van 15 December 1874, N°. 35 (*Staatsblad* N°. 210) met 1 September a. s. in te trekken en te vervangen door het reglement voor de Koninklijke Militaire Academie, zooals het bij Ons tegenwoordig besluit is gevoegd.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

REGLEMENT voor de Koninklijke Militaire Academie, gegrond op de wet van 30 Mei 1877, houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie.

1ste HOOFDSTUK.

Algemeene bepalingen.

1ste ONDERDEEL.

Kader.

Art. 1. Het personeel der militaire en burgerlijke beambten bij de Academie is samengesteld en hunne tractementen, toelagen, soldijen, bureaukosten en rations zijn geregeld volgens de tabel, gevoegd bij dit reglement.

2de ONDERDEEL.

Wijze van toelating.

Art. 2. De jaarlijksche toelating bij de Academie heeft plaats op den 1sten September.

Met dien dag vangt het studiejaar aan.

Art. 3. De aanmelding, bedoeld in art. 6, sub *b* der wet, moet schriftelijk aan den Minister van Oorlog worden gedaan vóór het tijdstip door dezen te bepalen, bij de aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant*, vermeld bij art. 5 der wet.

De aanmelding moet inhouden den naam en de woonplaats van vader, moeder of voogden, zoomede het wapen, hetzij hier te lande, hetzij in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, voor welke de jongeling wenscht in aanmerking te komen.

Wordt de mededinging naar meer dan een wapen verlangd, dan moet de volgorde worden aangeduid, waarin men wenscht, dat bij gebrek aan plaats bij het eerstgekozen wapen, de plaatsing bij andere wapens in aanmerking zal komen.

Art. 4. Bij de aanmelding moeten de volgende bescheiden — reeds aangewezen bij Kon. besluit van 17 Juni 1877, N°. 17 — worden overgelegd:

1°. eene verklaring, waaruit blijkt, dat de aspirant Nederlander is, of zoon van een ingezetene der Koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen;

2°. een geboorte-acte van den aspirant;

3°. eene verklaring van een geneesheer, inhoudende, dat de aspirant gevaccineerd is of de kinderpokken heeft gehad;

4°. de gelegaliseerde toestemming van vader of voogd tot het aangaan van eene dienstverbintenis, om den Staat gedurende den tijd van acht jaren als militair te dienen;

5°. een certificaat van goed gedrag, af te geven door het bestuur der gemeente, waar de aspirant het laatste heeft gewoond.

Voor den aspirant, die zich krachtens eene vrijwillige dienstverbintenis in den militairen dienst bij de landmacht bevindt, wordt bovendien vereischt de toezegging van den Minister van Oorlog dat hij bij plaatsing als cadet, op zijn daartoe nader, langs hierarchieken weg in te dienen verzoek, ontslag zal verkrijgen van de bovenbedoelde loopende verbintenis. Die toezegging wordt geacht bij de aanmelding voor het examen te zijn overgelegd, bijaldien de Minister, in antwoord op die aanmelding, doet kenbaar worden, dat de aspirant te zijner tijd tot dat examen zal worden opgeroepen.

Genoemde Minister zal die toezegging niet mogen doen, tenzij hem gebleken is dat de aspirant op den dag, waarop het examen aanvangt, niet langer dan zes maanden in den militairen dienst is geweest en zich daarin goed gedragen heeft.

Voor de hiervoren bedoelde militairen kunnen de bescheiden sub 2 en 5 genoemd, vervangen worden door een extract-stamboek en een extract-strafregister.

Art. 5. De oproeping tot het toelatingsexamen zal in tijds door den Minister van Oorlog gedaan worden.

Art. 6. Aan de cadetten, voor den dienst in de Koloniën en bezittingen van het Rijk bestemd, wordt geheele vrijstelling verleend van de bijdrage, bepaald bij art. 13 der wet. Gelijke vrijstelling wordt ook verleend aan de cadetten voor den dienst hier te lande, wier vaders gesneuveld of binnen een jaar aan de gevolgen der door hem voor den vijand bekomen wonden overleden zijn.

Art. 7. Gedeeltelijke vrijstelling der bijdrage kan worden verleend aan de zonen

van actief dienende en gepensioneerde officieren,
van de weduwen van officieren in den actieven dienst of gepensionneerd
overleden, en

van verdienstelijke actief dienende onderofficieren, die niet in staat zijn de
geheele bijdrage te voldoen; terwijl geheele of gedeeltelijke vrijstelling wordt
gegeven aan de cadetten, die tijdens hun verblijf aan de Academie, door het
verlies van hunne ouders of betrekkingen buiten de mogelijkheid gesteld
worden de bijdrage te voldoen en dientengevolge verplicht zouden zijn de
Academie te verlaten.

De gedeeltelijke vrijstellingen, in dit art. bedoeld, worden door den Koning
jaarlijks herzien en geregeld.

Het aantal dier vrijstellingen mag niet hooger zijn dan $\frac{1}{2}$ van het getal
cadetten, die voor den dienst hier te lande worden geplaatst.

Wanneer het getal van hen, die na nauwkeurig onderzoek, volgens het
oordeel van den Minister van Oorlog voor vrijstelling in aanmerking komen,
het bedoeld maximum overschrijdt, zullen die adspiranten het eerst worden
begunstigd, welke volgens het verslag der commissie, belast met het afnemen
van het toelatingsexamen, de meeste punten hebben verkregen.

Art. 8. De adspiranten, voor wien vrijstelling der bijdrage wordt verleend,
worden niet eer tot cadet benoemd, dan nadat de ouders of voogden bij
authentieke akte voldoende zekerheid hebben gegeven, dat de sommen waar-
voor vrijstelling is verleend, terug betaald zullen worden, ingeval de cadet
op hun verzoek wordt ontslagen of om andere redenen afhankelijk van eigen
wil, zijne bestemming niet volgt.

Wordt echter een cadet voor wien geheele of gedeeltelijke vrijstelling der
bijdrage is verleend, gedurende zijn verblijf aan de Academie, wegens redenen,
vermeld in de punten *a*, *b*, *c* en *d* van art. 13 van dit reglement van de verdere
vervulling der dienstverbintenis ontheven of wel komt hij te overlijden, dan
worden de hierbedoelde gelden niet terugbetaald.

Van de bedoelde authentieke akte, ingericht naar het model, dat aan de
belanghebbenden zal worden toegezonden, moet een eerste grosse in execu-
torialen vorm aan den raad van administratie der Academie worden ingediend.

Art. 9. De jaarlijksche bijdrage wordt betaald: de eerste helft vóór of op
den 1sten September en de andere helft vóór of op den 1sten Maart.

Art. 10. Wordt een cadet, wegens ziekte met verlof afwezig, bij zijne
betrekkingen verpleegd, dan wordt ten zijnen behoeve voor dien tijd geene
bijdrage berekend, met dien verstande evenwel, dat de bijdrage voor de in-
getreden maand bij vertrek en terugkomst, ten volle moet worden voldaan.

Art. 11. Ingeval een cadet, ingevolge het bepaalde bij art. 13, ontheffing
zijner dienstverbintenis erlangt of gedurende zijn verblijf aan de Academie
komt te overlijden, wordt van de betaalde bijdrage teruggave gedaan, alleen
voor die maanden van het studiejaar, welke nog niet zijn ingetreden.

De waarde zijner kleeding wordt berekend naar den onverschenen dragttijd.

Bij vergoeding van deze waarde, verblijft de kleeding aan hem of aan
zijne betrekkingen.

Art. 12. Ingevolge het bepaalde bij artikel 8 der wet, teekenen de ca-
detten, binnen de 24 uren na hunne komst aan de Academie, het bewijs,
dat hun de krijgsartikelen zijn voorgelezen.

Art. 13. Ontheffing van de verdere vervulling der in artikel 8 der wet
bedoelde dienstverbintenis wordt verleend:

a. wegens lichaams- of zielsgebreken, die den cadet ongeschikt maken voor den militairen dienst;

b. wanneer in den loop van den cursus blijkt, dat de cadet de noodige geestvermogens mist, om de studiën met vrucht te volgen;

c. wanneer de cadet naar aanleiding van het bepaalde bij art. 67 de ontheffing verlangt;

d. wanneer hij, na twee jaren in hetzelfde studiejaar te zijn gebleven, niet tot een hooger studiejaar kan overgaan en de uitzondering, voor dit geval bepaald in art. 4 der wet, niet op hem van toepassing is;

e. wanneer de ouders of voogden langer dan drie maanden, in gebreke blijven de bepaalde bijdrage te voldoen.

2de HOOFDSTUK.

Personeel.

1ste ONDERDEEL.

Werkkring en bevoegdheid van den Gouverneur.

Art. 14. De Gouverneur heeft het oppertoezicht over het personeel, het onderwijs, de politie, de administratie en het materiëel der Academie, voor zoover het laatste niet onder een afzonderlijk beheer is gesteld.

Hij is belast met de handhaving van al de reglementen en voorschriften.

Al de bevelen, betreffende de inrichting, gaan van hem uit.

Hij is alleen verantwoording schuldig aan den Minister van Oorlog, met wien hij rechtstreeks correspondeert.

Aan hem is een luitenant der artillerie als adjudant toegevoegd.

Deze officier is, behalve met de werkzaamheden op het bureau, belast met het beheer der lithographie en der modelzaal.

Art. 15. Hij doet aanvraag aan den Minister van Oorlog tot het plaatsen van de noodige officieren van de korpsen van het leger bij de Academie.

Hij is bevoegd bij die aanvraag bepaalde personen daarvoor aan te wijzen.

Voor het mindere personeel treedt hij in overleg met de Commandanten der divisien infanterie of met de Inspecteurs der wapens.

Het terugzenden van onderofficieren en minderen naar hun korps, behoort tot de bevoegdheid van den Gouverneur.

Art. 16. Jaarlijks, vóór den 1sten April, doet hij de noodige voorstellen en aanvragen in verband met de oefeningen, bedoeld bij art. 47.

Hij zendt, vóór 1 September, een algemeen verslag omtrent de Academie aan den Minister van Oorlog.

Art. 17. Hij belegt de vergaderingen van den Raad van Bijstand zoo dikwijls hij zulks noodig oordeelt en ook die van den Raad van Administratie.

Hij is voorzitter van beiden.

Art. 18. Hij verleent, na ingewonnen advies van den Raad van Bijstand, den graad van cadet-korporaal en cadet-sergeant aan die cadetten van het 4de studiejaar, welke door kunde, geschiktheid, inborst en gedrag zulks verdienen.

Deze graden kunnen bij het begin der vacantie worden verleend, doch bij het ontstaan van vacatures ook op andere tijdstippen.

Het aantal cadetten, die een graad kunnen hebben, wordt door den Gouverneur met het oog op de belangen van den dienst geregeld.

Alleen voor het geval, dat het 4de studiejaar te gering in getalsterkte is om daaruit het vereischte aantal cadetten tot het bekleeden van den graad van sergeant of korporaal te trekken, kunnen daartoe cadetten van het 3de studiejaar in aanmerking komen.

Art. 19. Door hem worden belooningen toegekend en straffen opgelegd, met uitzondering van de straf, bedoeld in punt *k* van artikel 71.

De straf, vermeld onder punt *i* van artikel 71, wordt niet toegepast dan na het advies van den Raad van Bijstand te hebben ingewonnen.

Art. 20. Behoudens het bepaalde bij de artikels 76—80 omtrent de verloven in den vacantielijd, worden alle binnenlandsche verloven aan de cadetten door den Gouverneur verleend.

Hij is bovendien bevoegd gedurende den loop van het studiejaar aan de Officiëren en het Personeel van de Academie, wanneer het zonder nadeel voor den dienst kan geschieden, hoogstens voor den tijd van *éne* maand verlof toe te kennen, onder de bepalingen nochtans, dat alleen op grond van bijzondere voorschriften of ingeval van ziekte (en alsdan bij overlegging van eene geneeskundige verklaring) het genot van het volle tractement of de volle soldij aan het verlof boven den tijd van *veertien* dagen kan worden verbonden.

2de ONDERDEEL.

Werkkring van den Eersten Officier.

Art. 21. De Officier onder den Gouverneur belast met de leiding der studiën voert den titel van Eerste Officier en heeft het toezicht op alles, wat het theoretisch en practisch onderwijs betreft.

Hij zorgt voor den goeden gang van het onderwijs en dat de programma's voor de studiën behoorlijk worden gevolgd.

Hij overtuigt zich, dat het onderwijzend personeel — zoo officieren als burgerambtenaren — zijne verplichtingen nakomt.

Art. 22. Behalve den werkring, vastgesteld in het vorige artikel, is hij tevens verantwoordelijk voor de goede handhaving van orde en tucht, en in 't algemeen belast met het toezicht op den inwendigen dienst en de huishouding der Academie.

De kapiteins, commandanten der cadetten-compagniën, staan onder zijne onmiddellijke bevelen.

Art. 23. Hij biedt de programma's voor de studiën, bedoeld in art. 30, den Gouverneur ter goedkeuring aan.

In verband met die programma's stelt hij, in overleg met de Hoofden van onderwijs, een tableau van werkzaamheden zamen, dat, vergezeld van de aanmerkingen van den Gouverneur, aan den Minister van Oorlog ter goedkeuring wordt aangeboden.

Art. 24. In overeenstemming met de lijsten, bedoeld bij art. 63, wordt door hem elke drie maanden eene rangschikking van de cadetten naar orde van kunde opgemaakt en aan den Gouverneur overgelegd.

Art. 25. De regeling der overgangsexamens is aan hem opgedragen.

Art. 26. De uitkomsten der examens, bedoeld in het vorig artikel, worden door hem met de meeste nauwgezetheid in al de bijzonderheden in overweging genomen.

Hij maakt daarnaar eene voordracht op tot overgang in een hooger studiejaar.

Deze voordracht, door hem zooveel noodig toegelicht, wordt door den Gouverneur aan de beoordeeling van den Raad van Bijstand onderworpen.

Art. 27. Hij wijdt zijne bijzondere aandacht aan de studiën en vorde-ningen der cadetten en spoort hen aan tot werkzaamheid en plichtsbetrachting.

Art. 28. Voorgelicht door de Hoofden van onderwijs en bijgestaan door hiertoe door den Gouverneur aan te wijzen officieren of burgerbeambten, zorgt hij, dat de hulpmiddelen van het onderwijs aan de eischen voldoen.

Hij doet tot dat einde de noodige voorstellen aan den Gouverneur.

Hij heeft tevens het toezigt over het administratief beheer der bibliotheek.

3de ONDERDEEL.

Onderwijzend Personeel.

Art. 29. Het wetenschappelijk onderwijs wordt gegeven door officieren en burgerleeraren.

Deze hebben geenerlei bemoeienis met den inwendigen en huishoudelijken dienst der Academie.

De leiding van- en het toezicht over het onderwijs in vakken, die geacht kunnen worden onderdeelen te zijn van eene zelfde wetenschap, worden opgedragen aan Hoofden van onderwijs. Deze geven ook lessen in één of meer van die vakken.

Art. 30. De Hoofden van onderwijs bieden vóór den aanvang van het cursusjaar den officier, belast met de leiding der studiën, een programma voor het volgend studiejaar, ter goedkeuring aan.

Zij maken daarin melding van de onderwerpen der onder hen ressorteerende vakken, zoomede van den tijd, aan de behandeling van die onderwerpen te besteden.

Art. 31. Met de betrekking van Hoofd van onderwijs zijn belast:

Voor de wis-, natuur- en scheikunde zoomede voor het meetkundig teekenen in de twee laagste studie jaren:

EEN HOOGLEERAAR OF LECTOR.

Voor de geschiedenis, aardrijkskunde, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië en de verschillende talen, die aan de Academie onderwezen worden:

EEN HOOGLEERAAR OF LECTOR IN DE LETTERKUNDE.

Voor de algemeene tactiek, de strategie en de krijgsgeschiedenis; het militair recht, het reglement van krijgstucht, zoomede het lijntekenen voor de cadetten der infanterie en cavalerie der twee hoogste studie jaren:

EEN KAPITEIN OF 1ste LUITENANT DER INFANTERIE.

Voor de tactiek, de reglementen, de exercitiën en bijzondere oefeningen der cavalerie, de rij- en africhtingskunst en de paardenkennis:

EEN RITMEESTER OF 1ste LUITENANT DER CAVALERIE

Voor de wetenschap en de oefeningen der artillerie in haren geheelen omvang:

EEN KAPITEIN OF 1ste LUITENANT DER ARTILLERIE.

Voor de wetenschap en de oefeningen der genie in haren geheelen omvang en het topographisch teekenen:

EEN KAPITEIN OF 1ste LUITENANT-INGENIEUR.

Voor het handteekenen:

EEN LEERAAR.

Art. 32. Het onderwijs in de paardenkennis, in het vorige artikel bedoeld, wordt gegeven door den paardenarts der Academie.

Art. 33. Het onderwijs in het exerceeren, de dienst- en exercitiereglementen der infanterie, het maken van militaire rapporten, de velddienst en lichaamsoefeningen en het schijfschieten wordt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 49, opgedragen aan één of meer kapiteins, commandanten der cadetten-compagnieën.

Zij worden daarin bijgestaan door de luitenants der cadetten-compagnieën.

Art. 34. De betrekkingen van hoogleeraar en lector, bedoeld in art. 31, kunnen door officieren worden vervuld.

Art. 35. De bepaling van het getal officieren en leeraren, die aan elk der Hoofden van onderwijs worden toegevoegd, geschiedt, op voordracht van den Gouverneur der Academie, door den Minister van Oorlog, doch binnen de grenzen door de tabel van art. 1 aangegeven.

Art. 36. Aan de Hoofden van onderwijs en verdere leeraren kan worden opgedragen het geven van lessen aan officieren, die den cursus op de Krijgsschool volgen.

Zij genieten alsdan eene bijzondere toelage, waarvoor jaarlijks door den Gouverneur bij den aanvang van den cursus eene voordracht geschiedt na gehouden overleg met den Directeur der Krijgsschool.

3de HOOFDSTUK.

Administratie.

Art. 37. De raad van administratie is samengesteld uit den Gouverneur, voorzitter, twee der kapiteins, commandanten der cadetten-compagnieën, leden en den kwartiermeester der Academie, secretaris.

Art. 38. De administratie wordt gevoerd op denzelfden voet als bij de korpsen van het leger, behoudens de bijzondere voorschriften voor de Academie.

4de HOOFDSTUK.

Raad van Bijstand.

Art. 39. Uit de officieren en burgerleeraren der Academie worden jaarlijks op voordracht van den Gouverneur, de leden en plaatsvervangende leden voor den Raad van Bijstand door den Minister van Oorlog benoemd.

Art. 40. De Minister van Oorlog kan op voordracht, van den Gouverneur ook andere officieren en burgerleeraren der Academie, de vergaderingen van den Raad doen bijwonen. Deze hebben echter slechts eene raadgevende stem.

Art. 41. De Raad besluit bij meerderheid van stemmen; staken de stemmen, dan beslist die van den Voorzitter.

Art. 42. De Raad maakt, bij het einde van den wetenschappelijken cursus, de beoordeeling op van het gedrag der cadetten van het hoogste studiejaar en adviseert voor hoeverre zij door hun gedrag waardig kunnen worden geacht tot officier te worden benoemd.

De Gouverneur zendt dit advies aan den Minister van Oorlog met bijvoeging van eene verklaring van den eerstaanwezenden officier van gezondheid der Academie omtrent hunne lichamelijke geschiktheid.

Art. 43. Omtrent het opleggen van straffen aan de cadetten in buitengewone gevallen, adviseert de Raad voor zooverre zulks door den Gouverneur verlangd wordt.

Een voorstel tot verwijdering van een cadet of tot het verleenen van ontheffing [der dienstverbintenis, bedoeld bij punt *a* en *b* van artikel 13, kan echter alleen geschieden wanneer volgens het gevoelen van den Raad (zie art. 75) daartoe, ingevolge de bepalingen van dit Reglement, termen bestaan.

Art. 44. De Raad adviseert omtrent het toekennen aan de cadetten van de graden van korporaal en sergeant.

Art. 45. De Raad beslist omtrent den overgang der cadetten in een hooger studiejaar en stelt hunne rangschikking vast.

5de HOOFDSTUK.

Onderwijs.

1ste ONDERDEEL.

Verschillende leercursussen.

Art. 46. Het onderwijs aan de cadetten strekt zich uit over de volgende vakken en oefeningen.

A. INFANTERIE HIER TE LANDE EN WEST-INDIË.

- 1°. *Meetskunde.*
Het gedeelte, handelende over de Stéréometrie.
- 2°. *Goneometrie en trigonometrie.*
De goneometrie en de vlakke driehoeksmeting.
- 3°. *Beschrijvende Meetskunde.*
Vraagstukken betreffende de rechte lijn en het platte vlak.
Het projecteeren van veelvlakkige lichamen. Perspectief en schaduwen.
- 4°. *Hoogere Meetskunde.*
Theorie van de rechte lijn, den cirkel en der kegelsneden.
- 5°. *De gronden der werktuigkunde.*
- 6°. *De natuurkunde.*
- 7°. *Geodesie.*
Het landmeten en waterpassen.
- 8°. *Geschiedenis.*
De algemeene geschiedenis, inzonderheid na 1789.
- 9°. *Aardrijkskunde.*
De wis-, natuur- en staatkundige aardrijksbeschrijving, inzonderheid die van Nederland en zijne overzeesche bezittingen.

- De gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland.
De militaire aardrijkskunde en statistiek van Nederland.
- 10°. *Talen.*
De Nederlandsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche taal- en letterkunde.
- 11°. *Teekenen.*
Rechtlĳnig, topographisch en handteekenen.
- 12°. *Tactiek, strategie en krijgsgeschiedenis.*
De velddienst en de tactiek, de beginselen der strategie en de krijgsgeschiedenis.
- 13°. *Wapenleer.*
De kennis der draagbare wapenen, de theorie van het schot alsmede de algemeene artillerie, voor zooveel als voor het wapen noodig is.
- 14°. *De versterkingskunst.*
- 15°. *De militaire administratie.*
- 16°. *De militaire wetten en het reglement van krijgstucht.*
- 17°. *De dienst- en exercitiereglementen voor het wapen.*
De vorm van militaire rapporten.
- 18°. *Exercitiën en verdere practische oefeningen voor het wapen.*
- 19°. *De gymnastiek, het schermen, het zwemmen, het dansen en het paardrijden.*

B. INFANTERIE OOST-INDIË.

- Dezelfde vakken als onder *A*, met uitzondering van het bepaalde onder 9°, waarbij in vervanging van de militaire aardrijkskunde en statistiek van Nederland, onderwezen zal worden:
de land- en volkenkunde en staatsinrichting van Nederlandsch-Indië;
- 10°, waarbij gevoegd wordt *de Maleische taal;*
- 12°, waarbij de strategie en krijgsgeschiedenis vervangen zullen worden door:
Oost-Indische krijgsgeschiedenis.

C. CAVALERIE HIER TE LANDE.

- Dezelfde vakken alles onder *A*, met bijvoeging van:
Paardenkennis;
Rij- en africhtingskunst, en cavalerie-tactiek.

D. CAVALERIE OOST-INDIË.

Hetzelfde onderwijs als voor de cavalerie hier te lande, met de uitzonderingen en bijvoegingen, vermeld onder *B*.

E. ARTILLERIE HIER TE LANDE.

- 1°. *Meetkunde.* Als onder *A*.
- 2°. *Goneometrie en trigonometrie.*
De goneometrie, de vlakke en bolvormige driehoeksmeting.
- 3°. *Hoogere stekunde.*
- 4°. *Beschrijvende meetkunde.*
- 5°. *Analytische meetkunde.*
- 6°. *Differentiaal- en integraal-rekening.*
- 7°. *De Werktuigkunde.*
- 8°. *De Natuurkunde.*
- 9°. *Scheikunde.*

Hoofdzakelijk de anorganische; van de organische alleen de beginselen.

- 10°. *Geodesie.*
 11°. *Geschiedenis.*
 12°. *Aardrijkskunde.* } als onder A.
 13°. *Talen.*
 14°. *Teekenen.*
 15°. *Tactiek, strategie en krijgsgeschiedenis.*
 16°. *De artillerie-wetenschap in haren geheelen omvang.*
 17°. *De versterkingskunst.*
 18°. *De militaire administratie.*
 19°. *De dienst- en exercitiereglementen van het wapen.*
 De vorm van militaire rapporten.
 20°. *De militaire wetten en het reglement van krijgstuclit.*
 21°. *De paardenkennis.*
 22°. *Exercitiën en verdere practische oefeningen voor het wapen.*
 23°. *De gymnastiek, het schermen, het zwemmen, het dansen en het paardrijden.*

F. ARTILLERIE OOST-INDIË.

Hetzelfde onderwijs als hier te lande, met de uitzonderingen en bijvoegingen, vermeld onder B.

G. GENIE HIER TE LANDE.

Met uitzondering van 21, dezelfde vakken als voor de artillerie hier te lande, met dien verstande, dat de artillerie-cursus wordt gewijzigd overeenkomstig de behoeften van het wapen, terwijl de geodesie en versterkingskunst in haren geheelen omvang moeten worden onderwezen.

Voorts:

de vestingbouw;
de burgerlijke-, de militaire- en de waterbouwkunde.

H. GENIE OOST-INDIË.

Hetzelfde onderwijs als voor de Genie hier te lande met de uitzonderingen en bijvoegingen, vermeld onder B.

2de ONDERDEEL.

Practische werkzaamheden.

Art 47. Van den 15den Juni tot den 15den Juli betrekken de cadetten de twee van hoogste studiejaren in den regel een kamp, waarin zij practisch worden geoefend.

Art. 48. De oefeningen, in het voorgaand artikel bedoeld, zullen uitsluitend zijn practische toepassingen van den gehouden theoretischen cursus.

Art. 49. Gedurende den kamptijd, geschieden de oefeningen in den veld-dienst, het exerceeren en het schijfschieten van de kampeerende cadetten der infanterie, met wijziging van het bepaalde in art. 33 door of onder de leiding van den kapitein, Hoofd van onderwijs in de tactiek en strategie.

Art. 50. Voor de twee eerste studiejaren hebben geene practische werkzaamheden plaats, doch worden de theoretische oefeningen voortgezet tot aan het overgangsexamen.

6de HOOFDSTUK.

Hulpmiddelen voor het onderwijs.

Art. 51. In den regel maken de leeraren bij het onderwijs gebruik van leerboeken en autographiën.

Art. 52. De bibliotheek staat ten dienste van de officieren en burgerleeraren der Academie.

De modellen aan de Academie voorhanden, het physisch kabinet en het chemisch laboratorium zijn ter beschikking van de verschillende leeraren bij hun onderwijs.

Voor de cadetten wordt eene afzonderlijke bibliotheek beschikbaar gesteld.

Art. 53. Voor het onderwijs in de rijkunst en de exercitiën der cavalerie wordt het aantal paarden door den Gouverneur aan den Minister van Oorlog naar behoefte gevraagd. Deze paarden worden door de regimenten cavalerie en door de rijkschool geleverd en ondergaan bij de Academie eene keuring, waarna zij al of niet worden aangenomen.

Art. 54. Het materiëel tot de verschillende oefeningen, de munitie en kampementseffecten worden, voor zooveel noodig, uit de Rijksmagazijnen aan de Academie verstrekt.

Art. 55. Voor de oefeningen der cadetten, voor de werkzaamheden in het kamp en op de exercitie-batterij, en tot het vervoer van materiëel worden detachementen van alle wapens van het leger door den Gouverneur aan den Minister van Oorlog gevraagd.

7de HOOFDSTUK.

Opvoeding.

Art. 56. De commandanten der cadetten-compagnieën en de bij deze compagnieën ingedeelde luitenants, zijn belast met de militaire opleiding der cadetten.

Niettemin blijft het een der eerste plichten van ieder officier en beambte bij de Academie werkzaam, zooveel in zijn vermogen is, tot de zedelijke en militaire vorming der cadetten mede te werken.

Art. 57. De kapiteins, commandanten der cadetten-compagnieën en de daarbij ingedeelde luitenants moeten de cadetten niet alleen leeren gehoorzamen, maar ook hen, die met een graad bekleed zijn, leeren bevelen en zich doen gehoorzamen, zoodat de cadet, als officier de Academie verlatende, voor den troep kan optreden.

Art. 58. De cadetten wonen op Zon- en Feestdagen, de godsdienstoefening van hunne gezindte bij.

Art. 59. De leeraars der verschillende gezindten, die het catechetisch onderwijs in den godsdienst geven, bedoeld in de slotzinsnede van art. 2 der wet, worden jaarlijks door den Gouverneur bij den Minister van Oorlog in aanmerking gebracht voor eene remuneratie, waarvan het bedrag voor allen te zamen f 600, niet zal te boven gaan.

Art. 60. Binnen de Academie wordt in daartoe bestemde lokalen, door middel van biljart-, schaak-, kaart- en andere spelen aan de cadetten gelegenheid gegeven tot uitspanning.

Alle hazardspelen zijn verboden.

Art. 61. Het kan den cadetten worden vergund in den vrijen tijd voor eigen rekening les te nemen in de muziek.

8ste HOOFDSTUK.

Contrôles en examens.

Art. 62. De hoofden van onderwijs controleeren, door het van tijd tot tijd bezoeken der klassen, den gang van het onderwijs in de vakken, waarover zij gesteld zijn.

Art. 63. Op 1 December, 1 Maart en bij het eindigen van den cursus worden door de Hoofden van onderwijs aan den Eersten Officier driemaandelijksche lijsten ingediend zoo voor de vakken, waarin zij onderwijs geven, als voor die over welke aan hen de leiding en het toezicht zijn opgedragen.

Deze driemaandelijksche lijsten bevatten de uitkomsten van de ondervragingen die in de afgelopen drie maanden hebben plaats gehad met opgave tevens van den ijver, den aanleg, de vorderingen en het gedrag der betrokken cadetten.

De Hoofden van onderwijs en de leeraars gebruiken een zelfde schaal van beoordeeling, samen te stellen door den Eersten Officier.

Art. 64. De overgangs-examens worden schriftelijk afgenomen door eene commissie, bestaande uit den Officier, belast met de leiding der studiën, voorzitter en Hoofden van onderwijs, leden en den adjudant van den Gouverneur, secretaris.

Aan deze commissie kunnen door den Officier, belast met de leiding der studiën, leeraren worden toegevoegd.

Aan hen kan ook het beoordeelen der beantwoorde vragen worden opgedragen.

Art. 65. De overgangs-examens, in het vorige artikel bedoeld, strekken zich uit over alle vakken, die in het afgelopen studiejaar zijn onderwezen.

Art. 66. Voor het opmaken van de rangschikking wordt voor ieder cadet het aantal punten, in elk vak bij de overgangs-examens verkregen, ten volle in rekening gebracht; daarbij wordt gevoegd de helft van het gemiddelde der cijfers, voorkomende op de driemaandelijksche lijsten bedoeld in artikel 63.

Art. 67. Na het overgangs-examen van het 1ste tot het 2de studiejaar, wordt door den Raad van Bijstand beslist, of de cadet de studiën en oefeningen voor het wapen zijner keuze kan blijven volgen.

Is zulks niet het geval, dan wordt den cadet de keuze gelaten tusschen eene plaatsing bij een wapen, waarvoor hij geschikt wordt geoordeeld, voor zooveel daarbij vacature is en tusschen ontheffing van de dienstverbintenis, bedoeld bij art. 8 der wet.

Art. 68. Het eindexamen loopt, behalve over de vakken, die in het laatste studiejaar met de cadetten behandeld zijn, over de militaire vakken, voor zoover deze in het 3de studiejaar onderwezen zijn en over de exercitiën en practische oefeningen.

De commissie voor het eindexamen wordt jaarlijks door den Koning benoemd.

Minstens twee der Hoofden van onderwijs zijn leden dier commissie.

De cadet, die volgens het verslag der examen-commissie niet heeft voldaan, blijft, behoudens het bepaalde bij art. 4 der wet, nog gedurende één jaar in het 4de studiejaar.

9de HOOFDSTUK.

Belooningen en Straffen.

Art. 69. Door den Gouverneur kunnen aan cadetten, die zich gunstig onderscheiden, voorrechten boven hunne kameraden worden toegekend.

Cadetten, die gedurende den tijd, dien zij aan de Academie doorbrengen, uitmunten zoowel in hun gedrag als in de studiën, kunnen bij het verlaten der Academie door den Gouverneur, na den Raad van Bijstand te hebben gehoord, bij den Minister van Oorlog in aanmerking worden gebracht tot het bekomen van eereprijzen. De kosten daarvan worden ten laste van 's Rijks schatkist verrekend.

Art. 70. Het opleggen van straffen aan de cadetten geschiedt naar de grondslagen, die in de artt. 53 en 54 van het reglement van krijgstucht zijn voorgeschreven.

Art. 71. De straffen, aan de cadetten op te leggen, bestaan in:

- a. Afzonderlijke berisping.
- b. Gemis der vergunning tot uitgaan.
- c. Kamerarrest op Woensdag en Zaterdag.
- d. Kamerarrest op Zon- en feestdagen.
- e. Arrest in de politiekamer, aan welke straf de intrekking der vergunning tot uitgaan, hoogstens gedurende 14 dagen, kan worden verbonden.
- f. Berispingen voor het front der compagnie, aan welke straf de intrekking der vergunning tot uitgaan, hoogstens gedurende 3 weken, kan worden verbonden.

g. Arrest in de provoost, aan welke straf de intrekking der vergunning tot uitgaan, hoogstens gedurende ééne maand, kan worden verbonden.

De provooststraf kan voorts worden opgelegd met gewone voeding of wel om den anderen dag op water en brood.

h. Het geheel of gedeeltelijk ontnemen van het genot der vacantie.

i. Het ontnemen van de onderscheidingsteekenen, verbonden aan de graden van cadet-korporaal of cadet-sergeant.

k. Het verwijderen van de Academie.

Art. 72. De straffen, onder *b*, *c* en *d* in het vorige artikel vermeld, worden telkens voor niet langer dan ééne maand toegepast.

Die van arrest in de politiekamer en de provoost, voor niet langer dan acht dagen.

Art. 73. De cadetten met politiekamer gestraft, wonen de lessen, exercitiën en inspectiën bij; de met provoost gestraften niet.

Art. 74. Een cadet wordt van de Academie verwijderd:

- a. wegens zedenbederf en ondeugden, die hem voor anderen gevaarlijk zouden kunnen doen worden;
- b. wegens een doorgaand slecht gedrag, gepaard aan onbuigzaamheid en bestendig verzet tegen alle vermaningen;
- c. wanneer een cadet door den krijgsraad wordt gevonnisd en de Raad van Bijstand zijne verwijdering in het belang der andere cadetten noodzakelijk acht.

Art. 75. Het verwijderen van cadetten van de Academie kan niet plaats hebben dan na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog (zie art. 43).

10de HOOFDSTUK.

Over de vacantie.

Art. 76. De vacantie vangt aan half Juli en eindigt met het begin van September.

Art. 77. Met afwijking van het bepaalde bij 's Konings besluit van den 25sten Augustus 1867, n°. 73, behouden alle officieren en burgerlijke beambten gedurende den vacantietijd hun volle tractement met de daaraan verbonden toelage.

Art. 78. Cadetten, die door wettige redenen verhinderd worden van de vacantie gebruik te maken, kunnen gedurende dien tijd op de Academie verblijven.

Art. 79. Een of meer officieren of beambten, door den Gouverneur aan te wijzen, verblijven gedurende den vacantietijd aan de Academie.

Art. 80. Gedurende den vacantietijd wordt aan de onderofficieren en oppassers, voor zoover zij kunnen worden gemist, verlof met behoud van soldij verleend.

De onderofficieren en oppassers; die niet met verlof gaan, worden onder toezicht gesteld van een der aan de Academie blijvende officieren.

11de HOOFDSTUK.

Overgang van het eene wapen bij het andere.

Art. 81. Het overplaatsen van een cadet der drie hoogste studiejaren van het eene wapen bij het andere, zal hoogst zeldzaam en alleen om zeer dringende redenen geschieden.

Art. 82. De overplaatsing in het voorgaand artikel bedoeld, geschiedt door den Minister van Oorlog, na het advies van den Gouverneur te hebben ingewonnen, die alvorens dit advies uit te brengen, den Raad van Bijstand raadpleegt.

Voor zooveel betreft de cadetten, bestemd voor den dienst in de Koloniën en Overzeesche bezittingen, geschiedt de overplaatsing in overleg met den Minister van Koloniën.

12de HOOFDSTUK.

Kleeding.

Art. 83. Voor officieren:

- a. *Kortejas* (in groote tenue) van donkerblauw laken, het model als voor het wapen der infanterie is aangegeven, rood gebieds; twee rijen, elk van zeven vergulde gebombeerde knopen, waarop de letters *M. A.* onder eene kroon; kraag en opslagen met lussen van goud galon; de schouderpassanten van gouden koord, van het model bij de artillerie in gebruik.
- b. *Kortejas* (in dagelijksche of kleine tenue) als de kortejas in groote tenue doch zonder lussen op kraag en opslagen.
- c. *Pantalon* van donkerblauw laken met roode biezen.
- d. *Schako*, volgens het model der infanterie, van laken, doch in plaats van de vergulde plaat, voorzien van eene kroon, waaronder de letters *M. A.*

Eene pluim van zwarte afhangende hanevederen.

e. *Kwartiermuts*, als bij de infanterie, doch met roode bies.

f. *Sjerp en halssnoer*, als bij de infanterie.

De officieren blijven de sabel en den overjas of manteljas dragen, van het wapen waartoe zij behooren, met dien verstande, dat de metalen knopen, voorzien zijn van de letters *M. A.* onder eene kroon.

De officieren van de artillerie behouden de sporen en dragen in verband daarmede de pantalons met souspieds.

De officieren der cavalerie dragen de uniform van het korps, waarvan zij herkomstig zijn.

De officieren van de militaire administratie zoomede die van den geneeskundigen en van den veterinairen dienst blijven eveneens de uniform van hun dienstvak dragen.

Aan de officieren wordt, onverschillig of zij na uitvoering van dit Reglement aan de Academie geplaatst worden, dan wel of zij bij de invoering daarvan reeds bij de Inrichting werkzaam zijn, eene schadeloosstelling voor de uniformverandering toegekend.

De tegemoetkoming zal bedragen: voor de officieren, die van het wapen der infanterie of dat der genie herkomstig zijn *vijf en zeventig gulden* (f 75) en voor hen, herkomstig van het wapen der artillerie *honderd gulden* (f 100).

Bedoelde schadeloosstelling wordt, het geval van bevordering uitgezonderd, ook bij het verlaten der Academie door genoemde categorieën tot dezelfde bedragen genoten en bij deze Inrichting in rekening gebracht.

Art. 84. De kleeding der cadetten bestaat in:

- a. *Kortejas*. Het model als voor het wapen der infanterie is aangewezen, van fijn donkerblauw laken, rood gebieds; twee rijen elk van *zeven* gebombeerde knopen, waarop de letters *M. A.* onder eene kroon; kraag en opslagen, met dubbele zeer smalle lussen van gele zijde van het model bij de artillerie in gebruik.
- b. *Mouwvest* van donkerblauw laken met open kraag.
- c. *Pantalon* van donkerblauw laken met roode biezen.
- d. *Kapotjas* van donkerblauw laken met omgeslagen kraag.
- e. *Schako* volgens het model der artillerie, doch voorzien van eene kroon, waaronder de letters *M. A.* met roode bal en zwarte pompon.
- f. *Kwartiermuts*, volgens het model voor de officieren bij het leger vastgesteld, doch de uitmonstering rood en een band van geel zijden galon.
- g. *Schouder snoeren*, alleen te dragen op den korten jas. De schouder snoeren zijn van oranje kemelsgaren, doch voor de cadetten van het 4de studiejaar zijn de koorden van oranje zijde doorweven met zilverdraad. Voorts is voor de cadetten van het 2de studiejaar de peer der kwasten van zilverdraad en voor die van het 3de en 4de studiejaar bovendien ook de bovenste rij franjes van hetzelfde draad.
- h. De overige kleedingstukken, het linnengoed en schoeisel worden verstrekt, overeenkomstig de tabel, gevoegd bij het voorschrift op den inwendigen dienst der Academie.

Art. 85. De adjudant-onderofficieren der Academie zijn gekleed als de officieren met de onderscheidingsteekenen van hun graad; die van de cavalerie dragen echter de uniform van het corps, waarvan hij herkomstig is.

De overige onderofficieren, behalve die der cavalerie, welke de uniform van hun corps behouden, dragen met uitzondering van het mouwvest, dezelfde kleeding als de cadetten, doch van onderofficierslaken met de onderscheidingsteekenen en schouder snoeren van hun graad en met enkele doch breede lussen op kraag en opslagen van den korten jas.

De sergeant-tamboer draagt bovendien zwaluwnesten van zwart laken, belegd met goud galon en voorzien van gouden franjes.

De onderofficieren genieten, als tegemoetkoming in de kosten der uniformverandering, eene schadeloosstelling voor eerste uitrusting, te weten:

- een adjudant-onderofficier, herkomstig van het wapen der infanterie of genie *vijf en zestig gulden* (f 65) de overige onderofficieren als voren *vijftig gulden* (f 50);
- een adjudant-onderofficier, herkomstig van het wapen der artillerie *negentig* (f 90) de overige onderofficieren, als voren *zestig gulden* (f 60).

Dezelfde vergoedingen worden ook bij het verlaten der Academie toegekend en bij deze Inrichting in rekening gebracht.

Art. 86. De tamboers zijn gekleed als de cadetten doch met ordinair laken, met enkele doch breede lussen van kemelsgaren aan den kraag en de

opslagen van den korten jas, en met zwaluwnesten van zwart laken, voorzien van geel galon en dito franjes.

De kraag van den kapotjas omgeslagen als bij het leger.

De korporaaals en verdere manschappen dragen de kleeding van het wapen, waarvan zij afkomstig zijn.

13de HOOFDSTUK.

Wapening en harnachement.

Art. 87. De wapening der cadetten wordt door den Minister van Oorlog bepaald.

Art. 88. Het benoodigde harnachement wordt aangeschaft van zoodanig model, als ten meesten nutte der instructie kan dienen.

14de HOOFDSTUK.

Inwendige dienst.

Art. 89. De inwendige dienst der Academie wordt geregeld bij een afzonderlijk voorschrift, gegrond op de hierna te melden bepalingen.

Art. 90. De cadetten worden voor rekening van het Rijk gehuisvest en gevoed. Gedurende den kamptijd der cadetten wordt al het kampeerend personeel op kosten van het Rijk gevoerd.

Art. 91. De cadetten worden afgedeeld in compagnieën.

Elke compagnie wordt gecommandeerd door een kapitein aan wien twee of meer luitenants worden toegevoegd.

Art. 92. De compagnie is verdeeld in twee pelotons, elk peloton in twee sectiën en elke sectie in twee escouades.

Art. 93. De cadet-korporaaals en sergeanten dragen de onderscheidings-teekenen der graden van korporaal en sergeant, bij de landmacht in gebruik.

De onderscheidingsteekenen van de korporaaals zijn van dezelfde stof als de lussen op den kraag van den kortejas.

Art. 94. Zij oefenen het gezag uit, aan die graden verbonden.

Art. 95. Ieder cadet van het 1ste en 2de studiejaar ontvangt als zakgeld per week een gulden, ieder cadet van het 3de studiejaar een gulden 25 cent en ieder cadet van het 4de studiejaar een gulden 50 cent.

De cadet-korporaal geniet per week als zakgeld een gulden 75 cent, de cadet-sergeant twee gulden.

Het zakgeld wordt niet genoten, wanneer de cadet met verlof of vacantie afwezig is. Het wordt berekend tot en met den dag van vertrek en van en met den dag van terugkomst bij de Academie.

De cadetten moeten alle schade, door hen aangericht, vergoeden, hiervoor wordt in den regel niet meer dan een vierde gedeelte van het zakgeld gekort.

Voor het moedwillig vernielen van kleedingstukken en andere voorwerpen, kan echter door den Gouverneur een hoogere korting worden opgelegd.

Art. 96. Het maken van schulden door de cadetten wordt streng gestraft.

Art. 97. Ieder cadet slaapt afzonderlijk in een ijzeren krib met paardenharen matras, hoofdeluw en toebehooren.

Art. 98. Het ontbijt bestaat uit: gort, zoete melk, brood en boter.

Het tweede ontbijt uit: soep, bouilli en brood of uit koffij met brood, boter en kaas.

Het middageten: uit gebraden vleesch of uit visch, groente en aardappelen, waarbij bier wordt verstrekt.

Het avondeten uit: melkspijzen, brood met vleesch, met kaas enz., en naar de omstandigheden gebruikt met bier, thee of koffij.

De Gouverneur is bevoegd in een en ander de noodige of gewenschte afwisseling te brengen.

Op de dagen, waarop het avondeten met thee of koffij wordt gebruikt, kunnen de cadetten, wanneer de Gouverneur zulks wenschelijk acht, op een door dezen te bepalen uur bier bekomen.

Art. 99. Op de geboortedagen van H. H. M. M. den Koning en de Koningin wordt aan het middagmaal behalve het bier, een derde flesch wijn per hoofd verstrekt.

Art. 100. De cadetten, die ten gevolge van ongesteldheid de lessen niet kunnen bijwonen, worden in de ziekeninrichting opgenomen.

Art. 101. Wanneer zich bij een cadet eene zorgwekkende ziekte openbaart, geeft de Gouverneur hiervan kennis aan ouders of voogden, opdat deze, desverkiezende, een geneesheer kunnen aanwijzen, om met den eerstaanwezenden officier van gezondheid der Academie over den zieke te raadplegen.

Art. 102. Aan ouders of voogden der cadetten wordt vrijgelaten, hunne zonen of pupillen, die in de ziekeninrichting zijn opgenomen, ten hunnen huize te doen verplegen.

Zij doen daartoe het verzoek aan den Gouverneur.

Deze stelt, na hieromtrent den eerstaanwezenden officier van gezondheid te hebben gehoord, zooveel mogelijk in overeenstemming met den wensch van ouders en en voogden, de vereischte orde op het vervoer van den zieke.

Art. 103. Bij overlijden van een cadet aan de Academie wordt aan het lijk dezelfde eer bewezen, als aan dat van een onderofficier van het leger.

De begrafenis- en andere kosten komen ten laste van het Rijk.

Aan de betrekkingen van den overledene wordt echter vrijgelaten in overleg met den Gouverneur, op eene andere wijze over het lijk of de begrafenis te beschikken.

In dat geval komen de begrafenis- en andere kosten ten laste van ouders, voogden, erven of rechthebbenden.

Art. 104. De oppassers der Academie worden tot *een* compagnie vereenigd, die gecommandeerd wordt door één der kapiteins, commandanten der cadetten-compagnieën, bijgestaan door de hem toegevoegde luitenants.

De compagnie oppassers, waarbij tevens de korporaals en onderofficieren van het leger bij de Academie werkzaam, zijn ingedeeld, wordt verdeeld in peletons, sectiën en escouades zooveel mogelijk, overeenkomstig de bij het leger bestaande bepalingen.

Art. 105. De commandant der compagnie oppassers heeft het recht op de daarbij behoorende onderofficieren, korporaals, tamboers en oppassers, de straffen toe te passen, bij het reglement van krijgstuicht aangewezen.

Voor overtredingen van de oppassers der cavalerie, betrekking hebbende uitsluitend op den huishoudelijken dienst van het wapen, verblijft het recht van straffen aan den ritmeester der Academie, als ware hij eskadronscommandant.

Art. 106. De onderofficieren, korporaals en verdere manschappen der Academie, in de beide voorgaande artikels bedoeld, worden bij ziekte in het garnizoenshospitaal verpleegd.

Art. 107. Een der kapiteins, commandanten der cadetten-compagnieën,

bijgestaan door de luitenants zijner compagnie, wordt belast met het toezicht over alles wat betrekking heeft op de voeding van den cadet, het huisraad der Academie, den timmermanswinkel, het tafel- en beddegoed, brandstoffen, verlichting, verwarmingstoestel enz.

Deze kapitein verricht tevens den dienst van kapitein-adjutant bij de Academie.

Art. 108. De kapitein-kwartiermeester is, behalve met de functiën aan zijne betrekking verbonden, belast met het geven van onderwijs in de militaire administratie.

Art. 109. De administrateur van kleeding en wapening is, behalve met den gewonen dienst aan zijne betrekking verbonden, belast met het toezicht op den aanmaak van de kleeding der cadetten, zoomede met de administratie der leerboeken en andere werken, die op last van den Minister van Oorlog door de Academie worden uitgegeven.

Art. 110. De officieren van gezondheid der Academie zijn belast met de geneeskundige behandeling van het geheele personeel behoorende tot de Academie; de hierbij geplaatste burgerbeambten daaronder begrepen.

Art. 111. De eerstaanwezende officier van gezondheid vestigt zijne aandacht op alles, wat op de gezondheid, lichaamsontwikkeling en lichaams-oefening der cadetten betrekking heeft en is verplicht den Gouverneur daarentrent voorstellen te doen.

Art. 112. De paardenarts is, behalve met het geven van onderwijs bedoeld in art. 32 en de werkzaamheden aan zijne betrekking verbonden, tevens belast met het onderwijs aan de hoefsmidsleerlingen, die aan de Academie worden gedetacheerd.

Art. 113. De bibliothecaris is belast met het beheer en onderhoud der bibliotheek, het ontvangen, het uitgeven en de administratie der druk-, schrijf- en teekenbehoeften.

Hij is bevoegd aan den Officier, belast met de leiding der studiën, voorstellen ten opzichte der Bibliotheek te doen.

Art. 114. Aan den kapitein, commandant der cadetten-compagnie, die tevens de betrekking van kapitein-adjutant vervult, worden, alleen voor zoverre betreft zijne bijzondere diensten als zoodanig, toegevoegd:

1°. de adjudant-onderofficier der Academie;

2°. de adjudant-onderofficier-conciërge;

3°. de adjudant-onderofficier-hofmeester;

4°. de sergeant-majoor-vuurwerker.

Art. 115. De adjudant-onderofficier-pikeur staat onder de bevelen van den ritmeester.

Art. 116. De sergeant-majoor-vuurwerker is belast met den dienst, die hij volgens art. 114 onder toezicht van den waarnemenden kapitein-adjutant heeft te verrichten, ter beschikking van den officier, belast met den dienst voor het artilleriematerieël.

Art. 117. Van de 4 sergeanten-majoor der infanterie zijn 3 belast met het voeren van de administratie der compagnieën cadetten en 1 met die der compagnie oppassers. De laatste wordt in zijn dienst bijgestaan door een fourier der infanterie.

Van de overige onderofficieren zijn:

2 belast met het onderwijs in de gymnastiek, het schermen en het zwemmen;

2 schrijvers op het bureau van den Gouverneur;

1 schrijver op het bureau van den quartiermeester;

- 1 werkzaam op het physisch cabinet en het scheikundig laboratorium;
 1 behulpzaam in de bibliotheek;
 1 belast met het toezicht in de ziekeninrichting der cadetten.

Voorts:

10 onderofficieren der infanterie, 4 onderofficieren der artillerie en 1 onderofficier der mineurs en sappeurs voor het praktisch onderricht der cadetten, voor de diensten van facteur en portier, het verrichten van inwendigen, huis-houdelijken, wacht- en plantondienst.

Eenigen hunner mogen behulpzaam zijn bij het onderwijs in de gymnastiek, het schermen en het zwemmen, waarvoor zij alsdan eene door den Gouverneur te bepalen belooning genieten van ten hoogste f 30 's jaars voor ieder.

Voor de oefeningen van cadetten der cavalerie en voor den staldienst, worden twee wachtmeesters van dat wapen aangewezen.

Art. 118. De sergeant-timmerman is belast met de dagelijksche herstellingen aan het meubilair der Academie en de gebouwen in het kamp, zoodanig mede met het in behoorlijken staat houden van de houten modellen.

Art. 119. De conducteur der artillerie is werkzaam onder de bevelen van den officier, belast met den dienst voor het materieel der artillerie.

Art. 120. In de gebouwen der Academie moeten gehuisvest zijn:

de Gouverneur;

de Eerste Officier;

van elk der cadetten-compagnieën een ongehuwd luitenant en één officier van gezondheid;

de adjudant-onderofficier der Academie;

de adjudant-onderofficier-conciërge;

de adjudant-onderofficier-pikeur, en

de sergeant-majoor, administrateur der compagnie oppassers.

Zij betalen daarvoor geen huur, doch voorzien zich op eigen kosten van huisraad.

Zij genieten, voor zoover zij in het hoofdgebouw wonen, vrije verlichting.

Mocht wegens plaatsgebrek of andere buitengewone omstandigheden de Gouverneur of de Officier, belast met de leiding der studiën, niet in de gebouwen der Academie kunnen worden gehuisvest dan wordt hun een vrije woning buiten die gebouwen of eene billijke schadevergoeding verstrekt.

TABEL, houdende bepaling van het kader der Academie en regeling der traktementen, toelagen, soldijen, fouragegelden enz. der militaire en burgerlijke beambten bij die inrichting.

Sterkte.		Dienstbetrekking bij de Academie.	Aanduiding der rangen van de officieren en verdere aanwijzingen	Jaarlijksche		Soldij per dag.
Officieren. Burgerlijke beambten	Onderofficieren en manschappen. Paarden.			Tracte- menten.	Toelagen.	
1		1 Gouverneur.	Opper- of hoofdofficier.	Gld.	Gld.	Gld.
1		1 Eerste Officier.	Hoofdofficier.	800	100	
1		Adjutant van den Gouverneur.	Luitenant der artillerie.	400		
3		Commandanten der cadetten-compagnieën.	Kapiteins.	600	30	
6		Officieren, ingedeeld bij de cadetten-compagnieën.	Luitenants.	400		
4		Hoofden van onderwijs.	1 Kapitein der infanterie.	600		
		(2)	1 Ritmeester.	600		
4		Leeraren.	1 Kapitein der artillerie.	600		
			1 " " genie.	600		
1		Kwartiermeester.	Kapitein, Ritmeester of Luitenant.	400	50	(1)
1		Administrateur van kleding.	Kapitein.	300	800	
2		Officieren van gezondheid.	Kapitein of Luitenant.		300	
			1 Eerste Officier van gezondheid of 1 Officier van gezondheid 1ste kl en 1 der 2de klasse.			
1		Paardenarts.	2de of 3de klasse.	300		
1		Hoofd van onderwijs in de wis-, natuur- en scheikunde.	Officier zijnde.	600		
6		Leeraren in de wiskunde.	Burgerlijk beambte zijnde.	2600—3200		
1		Leeraar in de natuurkunde.	Officier zijnde.	400		
1		Leeraar in de scheikunde.	Burgerlijk beambte zijnde.	1600—2800		
3		Leeraren in de geniewetenschappen.	Officier zijnde.	400		
1		Hoofd van onderwijs in de letterkunde.	Burgerlijk beambte zijnde.	1600—2800		
6		Leeraren in de letterkunde.	Officier zijnde.	600		
1		Leeraar in de Maleische taal, O. I. land- en volkenkunde.	Burgerlijk beambte zijnde.	2600—3200		
2		Leeraren in het handteekenen.	Officier zijnde.	400		
1		Bibliothecaris.	Burgerlijk beambte zijnde.	1600—2800		
	1	Adjutant-onderofficier der Academie.		1200—1800		
	1	Adjutant-Pikeur.			24	2,50
	1	" Concierge.				2,50
	1	" Hofmeester.				2,50
	1	Sergeantmajoor-vuurwerker.				2,00
35	23	5	2			

(1) Voor den officier, belast met het artilleriesmaterieel.

(2) Kunnen bij uitzondering ook Luitenant zijn.

Sterkte.				Dienstbetrekking bij de Academie.	Aanduiding der rangen van de officieren en verdere aanwijzingen.	Jaarlijksche			Soldij per dag.
Officieren.	Burgerlijke beambten.	Onderofficieren en manschappen.	Paarden.			Tracte- menten.	Toelagen.	Bureaunkosten.	
35	23	5 4	2	Sergeant-majoor der infanterie. { 1ste klasse. 2de "			Gld. 2,00 1,50 1,20	
		1	2	Fourier der infanterie.					
				Onderofficieren, schrijvers op het bureau van den Gouverneur.	Waarvan twee den graad van Sergeant-majoor kunnen bekleeden.			1,00	
		1		Onderofficier, schrijver op het bureau van den kwartiermeester.					
			2	Onderofficier voor de gymnastiek, het scherm en het zwemmen.	Waarvan één den graad van Sergeant-majoor kan bekleeden, en als dan / 2,00 daags geniet				
		1		Onderofficier op het fysisch cabinet in het chemisch laboratorium.					
		1		Onderofficier in de bibliotheek.					
		1		Onderofficier in de zieken-richting der cadetten.					
		10		Sergeanten der infanterie.	1ste klasse. 2de "			1,10 1,00	
		2		Wachtmeester der cavalerie.		1ste "			1,30
		4		Sergeanten of wachtmeesters der artillerie.	2de "			1,20	
		1		Sergeanten der mineurs en sappeurs.	1ste "			1,20	
				Sergeanten der mineurs en sappeurs.	2de "			1,23	
		1		Sergeant- of tamboer	1ste "			1,15	
		1		Korporaal- tamboer	2de "			1,10	
		2		Korporaals der infanterie.				0,72	
		2		Korporaals der cavalerie.				0,30	
		1		Korporaal-hoefsmid.				0,60	
		6		Tamboers.				0,58	
		1		Timmerman (sergeant).				0,44	
		1		Conducteur der artillerie.				1,40	
				Oppassers.	van de infanterie	Kok.	Gld.	0,75	
						Bijkok.		4,00	0,57
						Op het fysisch kabinet.			0,42
						Bij den Administrateur van kleeding.		3,00	0,42
						als Machinist.		13,00	0,42
						als Hulpmachinist.			0,42
				De overigen.			0,42		
				Van de overige wapens.			0,58		
35	23	134	2						

f 0,10 meer dan de onderofficieren der Academie van hun wapen.

f 2,00 gedurende de zes zomermaanden.
f 4,00 gedurende de zes wintermaanden.

BIJZONDERE BEPALINGEN.

Het tractement van den Gouverneur, Opperofficier zijnde, bedraagt f 5500,00.

Heeft de Gouverneur den rang van hoofdofficier, dan geniet hij het tractement voor zijnen rang en bovendien f 1500,00 toelage; met dien verstande, dat tractement en toelage tezamen de som van f 5500,00 niet overschrijden.

De commandant der cadetten-compagnie, die tevens bevel voert over de compagnie oppassers, geniet boven het hiervoren vermelde, jaarlijks nog f 60,00 bureaustkosten.

De officieren, zoomede de conducteur, bij wie het bedrag der tractementen en het getal hunner dienstpaarden niet zijn vermeld, genieten de tractementen, en zijn gerechtigd tot het houden van de dienstpaarden, zooals een en ander voor hunne rangen bij het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren, is vastgesteld.

De onderofficieren, behoorende tot het personeel der Academie kunnen allen van de 1ste klasse zijn.

De tamboers zullen tevens den dienst van oppasser waarnemen.

De burgerlijke beambten en militairen, thans bij de Academie werkzaam, wier betrekkingen niet in deze tabel voorkomen, of die bij de invoering van dit reglement eene hoogere bezoldiging of toelage genieten, dan voor hunne betrekking is uitgetrokken, blijven voorloopig in een en ander gehandhaafd.

De bepalingen, vervat in de Koninklijke besluiten van den 19den Mei 1867, N°. 42 en den 16den September 1869, N°. 6, dat namelijk de onderofficier, die tijdens de voorbereidende werkzaamheden op de kampplaats der cadetten en tijdens het opbreken van het kamp op die kampplaats moet verblijven, eene verhooging op zijne soldij van f 0,45 per dag geniet, blijven gehandhaafd.

Het aantal onderofficieren, oppassers en rijkspaarden kan door den Minister van Oorlog naar behoefte worden gewijzigd.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1877, N°. 10 (*Staatsblad* N°. 173).

Verhooging der soldij van appointés der cavalerie, die bij de rijkschool zijn gedetacheerd. Aanschrijving M. v. O., van den 25sten Augustus 1877, N°. 24, I. Mededeeling van Z. M. besluit van 16 Augustus, N°. 44.

Gelet op Ons besluit van 16 Juni 1859, N°. 44, waarbij onder anderen is bepaald, dat de korporaals der cavalerie, die de oefeningen in de rij- en africhtingskunst bijwonen, gedurende hunne detachering bij de rijkschool, over de dagen van aanwezigheid bij het corps onder genot van toelage van brood, eene verhooging op de soldij zullen genieten van tien cent (f 0,10) daags;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 9den Augustus 1877, N°. 56 I;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat, te rekenen van 1 Mei jl., door de appointés, die ter zake hiervoren vermeld bij genoemde rijkschool zijn of voortaan worden gedetacheerd, dezelfde soldijverhooging zal worden genoten, als bij Ons voornoemd besluit aan de korporaals der cavalerie is toegekend.

Oprichting van een magazijn van kleeding, uitrusting enz. te Amsterdam en wijziging der organisatie van het personeel der militaire administratie. Aanschrijving M. v. O., van den 25sten Augustus 1877, N°. 51 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 18 Maart jl., N°. 10 en van 16 dezer, N°. 42.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluiten van 18 Maart jl., N°. 10, en van 16 dezer, N°. 42, het eerstgemelde tot oprichting van een magazijn

van kleeding uitrusting enz. te *Amsterdam* en laatstgenoemde tot wijziging der organisatie van het Personeel der militaire administratie.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 15den Maart 1877, N°. 28 I;

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is, de kleeding en uitrusting voor het leger zooveel mogelijk in centrale magazijnen te doen aanschaffen, vervaardigen en opleggen, waartoe de te *Delft* en te *Woerden* gevestigde Rijksmagazijnen van militaire kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten enz. geene genoegzame ruimte aanbieden; en dat het mitsdien noodzakelijk is, een derde magazijn van gelijken aard en gelijke strekking tot stand te brengen;

Gelet op Ons besluit van 9 December 1850, N°. 49, bevattende de organisatie van het Personeel der militaire administratie, en de later daarin gebrachte wijzigingen;

Gezien wijders Onze besluiten van 31 December 1854, N°. 81, en van 1 Juni 1872, N°. 10, houdende voorschriften nopens de samenstelling, inrichting enz. van 's Rijks magazijnen van militaire kleeding, uitrusting enz. te *Delft* en te *Woerden*;

Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Het nieuw te *Amsterdam* gebouwde magazijn van kleeding wordt geheel of gedeeltelijk bestemd tot magazijn van militaire kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten enz. om daarin, nevens de thans bestaande magazijnen van dien aard te *Delft* en te *Woerden*, alle zoodanige goederen voor den dienst van het leger en de schutterijen te doen opleggen, aanmaken, herstellen en keuren, als noodig zal worden geacht.

Art. 2. Het toezicht over dat magazijn is opgedragen aan een Hoofd-officier van het Personeel der militaire administratie, onder den titel van *Directeur*.

Art. 3. Het beheer en de verantwoording van gelden en goederen worden uitgeoefend door een Kapitein van het Personeel der militaire administratie, onder den titel van *Magazijnmeester*.

Hij stelt te dier zake eene geldelijke of personeele borgtocht van drie duizend gulden. (f 3000,00.)

Art. 4. Het overige personeel en de vaste bedienden bij het magazijn, mitsgaders de tractementen en toelagen van den *Directeur* en de *Magazijnmeester*, alsmede de geldelijke beloningen van het verder personeel, worden bij deze geregeld en bepaald zooals op den aan dit besluit gehechten staat is aangewezen.

Art. 5. De portier wordt, zoo hiertoe gelegenheid bestaat, in het magazijn gehuisvest, zonder betaling van huur.

Art. 6. De *Directeur* en de *Magazijnmeester* worden door Ons benoemd.

De verdere geëmployeerden, voor wie de bezoldiging per jaar is bepaald, worden door Onzen Minister van Oorlog, en de bedienden op daggeld worden door den *Directeur* van het Magazijn is dienst gesteld.

Art. 7. Onze Minister van Oorlog is bevoegd, tijdelijk bij het magazijn in dienst te doen nemen:

- a. zoodanig getal werklieden of arbeiders als, bij buitengewone werkzaamheden, voor den dienst wordt noodig geacht; zij genieten een daggeld, gelijkstaande aan dat der magazijnknechts.
- b. de voor den dienst in het magazijn benoedigde naaisters, waschvrouwen en schoonmaaksters, op een daggeld van ten hoogste een gulden (f 1,00).

Art. 8. Ingeval, bij keuringen van goederen, deskundigen worden geroepen tot het verlenen van bijstand en raad, wordt de daarvoor in billijkheid te voldoende vergoeding door den Directeur geregeld.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan evenals van den daarbij behoorenden staat, afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

STAAT, *aanwijzende het getal, de betrekkingen en de bezoldigingen van de vaste hoofd- en verdere geëmploijeerden bij 's Rijks magazijn van militaire kleeding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten enz. te Amsterdam.*

1 Directeur, Hooffofficier van het personeel der militaire Administratie, f 2600,00 's jaars.

1 Magazijnmeester, Kapitein van hetzelfde personeel, f 1600,00, 's jaars.

1 Assistent-Magazijnmeester, f 1000,00 's jaars.

1 Schrijver, f 850,00 's jaars.

2 Keurmeesters, f 1200,00 's jaars.

1 Assistent-Schrijver, f 2,00 daags.

1 Opzichter over de werkplaatsen, f 2,00 daags.

1 Portier, f 1,10 daags.

11 Werklieden der 1ste klasse, f 1,35 daags.

11 » » 2de » » 1,25 »

Aanmerkingen. De Directeur geniet als schadeloosstelling voor bureaukosten f 600,00 's jaars.

Bij buitengewone vermeerdering van werkzaamheden, waardoor de noodzakelijkheid ontstaat, om de vaste en tijdelijke geëmploijeerden op daggeld, boven den gewonen tijd te doen arbeiden, wordt, na bekomen machtiging van den Minister van Oorlog, door hen, voor wie die diensten worden gevorderd, eene verhooging van het daggeld genoten van *twintig cents* (f 0,20).

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 9den Augustus 1877, Kabinet, L^a W^{2o};

Hebben goedgevonden en verstaan: met wijziging en uitbreiding in zoverre van den inhoud Onzer besluiten van 9 December 1850, n°. 49, van 1 Juni 1872, n°. 10, van 31 December 1873, n°. 8, van 29 Augustus 1874, n°. 13, en van 18 Maart jl., n°. 10, te bepalen:

1°. de *Directeurs* en *Magazijnmeesters* bij 's Rijks magazijnen van militaire kleeding, uitrusting enz., te *Amsterdam*, te *Delft* en te *Woerden*, zullen in het kader van het personeel der Militaire Administratie eene afzonderlijke klasse uitmaken onder de benaming van »*Directeurs en Magazijnmeesters der »Rijksmagazijnen van kleeding, uitrusting enz.*»

2°. in de vervulling der openvallende plaatsen van Directeur en van Magazijnmeester bij de bedoelde magazijnen wordt, zonder de bevordering bij de sub 1°. bedoelde klasse van officieren uit te sluiten, in den regel voorzien door overplaatsing van officieren uit het verder Personeel der militaire Administratie, of wel bij uitzondering door overplaatsing van Officieren van andere dienstvakken;

3°. de *Directeurs* voornoemd zullen den rang bekleeden van *Majoor* of dien van *Luitenant-Kolonel*, en de *Magazijnmeesters* den rang van *Kapitein* of dien van (*1ste* of *2de*) *Luitenant*.

Beknopt overzicht der proeven en oefeningen die in het jaar 1874 bij de Artillerie hebben plaats gehad. Aanschrijving M. v. O., van den 14den Aug. 1877, N°. 47 P.

Kennisgeving dat voornoemd boekwerk bij de Kon. Mil. academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van f 1,00.

Art. 2. In geval van overlijden van een der leden van de Raad van Bestuur, wordt de vacature daarvan niet ingevuld, tenzij de Raad van Bestuur anders heeft besloten. De Raad van Bestuur kan tevens de bevoegdheid krijgen de vacature van het lid te vullen.

De Raad van Bestuur wordt door de Algemeene Vergadering van de Afdeling benoemd en kan door de Algemeene Vergadering van de Afdeling ontsd worden.

- 1. Directeur, Hoofdredacteur van het periodiek der Koninklijke Administratie, f 3000.00 'jaars
- 1. Hoofdredacteur, Redacteur van het tijdschrift "De Nederlandsche Staat", f 1500.00 'jaars
- 1. Assistent-Redacteur, f 1000.00 'jaars
- 1. Schrijver, f 800.00 'jaars
- 1. Redacteur, f 1200.00 'jaars
- 1. Assistent-Schrijver, f 500.00 'jaars
- 1. Opzichter over de werkschijven, f 200.00 'jaars
- 1. Portier, f 100.00 'jaars
- 11. Wachtmeester van het Bureau, f 100.00 'jaars

De Directie wordt als raad van bestuur van de Koninklijke Administratie benoemd en kan door de Algemeene Vergadering van de Afdeling ontsd worden. De Directie wordt door de Algemeene Vergadering van de Afdeling benoemd en kan door de Algemeene Vergadering van de Afdeling ontsd worden.

Op de voordracht van de Directie kan de Algemeene Vergadering van de Afdeling de Directie ontsd en kan de Algemeene Vergadering van de Afdeling de Directie benoemen.

De Algemeene Vergadering van de Afdeling kan de Directie ontsd en kan de Directie benoemen. De Algemeene Vergadering van de Afdeling kan de Directie ontsd en kan de Directie benoemen.

De Algemeene Vergadering van de Afdeling kan de Directie ontsd en kan de Directie benoemen. De Algemeene Vergadering van de Afdeling kan de Directie ontsd en kan de Directie benoemen.

RECUEIL MILITAIR.

(26 SEPTEMBER — 25 OCTOBER 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

Opname van scherpshutters in de formatie van het Instructie-Bataillon en het Algemeen Depôt van discipline. Aanschrijving M. v. O. van den 3den September 1877, N°. 59 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 17 Augustus 1877, N°. 33.

Gezien Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 64;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 10 Augustus jl., Litt. A²¹;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met afwijking in zooverre van den inhoud der tabellen, litt. *D* en *E*, behoorende bij Ons voornoemd besluit en met uitbreiding van Ons besluit van 25 Juli 1868, n°. 3, kunnen bij het Instructie-Bataillon en het Algemeen Depôt van discipline scherpshutters (korporaals en soldaten) zijn.

Het getal scherpshutters (korporaals en soldaten), dat bij die korpsen zijn kan, wordt door Onzen Minister van Oorlog bepaald.

Heeft, in verband hiermede, goedgevonden, te bepalen, dat het getal scherpshutters (korporaals en soldaten) bij eerstgemeld korps *twintig* kan bedragen terwijl het voor het Algemeen Depôt van discipline op *zes* korporaals en *vier* soldaten wordt vastgesteld.

Maatregelen tegen het misbruiken van hunne wapenen door de militairen. Aanschrijving M. v. O. van den 4den October 1877, n°. 68 P.

Meermalen maken militairen der verschillende wapens, in staat van dronkenschap en opgewondenheid, misbruik van hunne wapenen en zijn zoodoende gevaarlijk voor de rust en de veiligheid der burgerij, terwijl zij de politie in de uitoefening harer plichten bemoeielijken.

Aangezien nu een militair, die op dergelijke wijze zijne wapenen misbruikt, zich onwaardig toont ze te dragen, eischen de naam en de waardigheid van den krijgsmansstand, dat aan dusdanig militair, voor eenigen tijd, de eer worde ontzegd, om *buiten dienst* met wapenen te verschijnen.

Het is dan ook op grond van een daartoe door mij gedaan voorstel, dat Zijne Majesteit, bij Kabinets rescript van 27 September jl., n°. 18, machtiging heeft gelieven te verlenen, om, met afwijking in zooverre van het bepaalde ten deze in art. 149 van het Reglement op den inwendigen dienst der infanterie en in art. 191 van het Reglement op den inwendigen dienst der

cavalerie, aan korporaals en verdere manschappen, die hunne wapenen misbruiken, (behalve de straf, die hun daarvoor wordt opgelegd) het dragen van den sabel of de bajonet buiten dienst te doen ontzeggen, en zulks voor den tijd van 3 of 6 maanden, naargelang van de zwaarte der overtreding, waaraan zij zich zullen hebben schuldig gemaakt.

Tevens wordt bij deze bepaald, dat een militair, gedurende den tijd, dat het dragen van wapenen hem wordt ontzegd, van elke gunst, zooals verlof, avondpermissie enz. zal verstoken zijn.

In het vertrouwen, dat deze maatregel heilzaam zal werken tot beteugeling van meergenoemd misbruik, gelast ik alle militaire autoriteiten, wien zulks aangaat, hem streng toe te passen

Wijziging van het algemeen voorschrift betrekkelijk den dienst der wachten bij gevangenis. Aanschrijving M. v. O. van den 4den October 1877, N°. 73 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 27 September 1877 n°. 41.

Gezien het algemeen voorschrift betrekkelijk den dienst der wachten bij gevangenis, vastgesteld bij Ons besluit van 13 Juli 1858, n°. 72;

Op de voordracht van onzen Minister van Oorlog van 10 September 1877, n°. 70 P, in overleg met Onzen Minister van Justitie opgemaakt;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voormeld voorschrift te wijzigen als volgt:

§ a. Art. 8 wordt gelezen:

»De commandant van de wacht zorgt, dat ieder wachthebbende drie scherpe patronen los in den patroonzak hebbe. Hij neemt de daartoe noodige patronen van den commandant der oude wacht over.

De plaatselijke- of garnizoenscommandant neemt maatregelen, dat de voor dezen dienst bestemde patronen, steeds in goeden staat aanwezig zijn.»

§ b. Art. 22 vervalt.

§ c. De 2de alinea van art. 23 vervalt.

§ d. Achter de eerste alinea van art. 30 worden de woorden gevoegd »en laadt zijn geweer.»

§ e. De laatste alinea van art. 31 wordt gelezen:

»Hij laadt dan terstond zijn geweer en vuurt op den vluchteling.»

Onze Ministers van Oorlog en van Justitie zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

TWEEDE GEDEELTE.

Reorganisatie van de staven der vier hoofdwapens. Aanschrijving M. v. O. van den 3den September 1877, N°. 46 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 28 Aug. 1877, n°. 17.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van den 24sten Augustus 1877, n°. 57 P;

Gezien het bij Ons besluit van 22 Augustus 1877, n°. 10 vastgesteld Reglement voor de Koninklijke Militaire Academie;

Gezien de door ons vastgestelde tabellen, aanwijzende de samenstelling van de staven der infanterie, der cavalerie en der artillerie, zoowel als die van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van den inhoud dier tabellen, te bepalen, dat de officieren van genoemde wapens, in vaste betrekking bij voormelde Academie werkzaam, in de bedoelde tabellen worden uitgetrokken voor »memorie».

Het verbeuren van het recht tot het dragen van het eere-teeken voor belangrijke krijgsoverwinningen en van de Atjehmedaille. Aanschrijving M. v. O. van den 19den September 1877, N°. 26 P. Mededeeling van Z. M. besluiten van 22 Augustus 1877 (*Staatsblad* n°. 172) en 8 September 1877 (*Staatsblad* n°. 180.)

Gezien Ons besluit van 19 Februari 1869 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 24, *Indisch Staatsblad* n°. 41), tot instelling van een eere-teeken voor belangrijke krijgsoverwinningen;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Marine, van Oorlog en van Koloniën, dd. 21 Juni 1877, Kabinet, G¹²;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Juli daaraanvolgende, n°. 8);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Marine, van Oorlog, van Koloniën en van Justitie, dd. 28 Juli 1877 en van 18 Augustus 1877, Letter C, n°. 1

N°. 104, 1ste afd.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 5 van Ons voormeld besluit wordt gelezen als volgt:

Het recht om het eere-teeken te dragen wordt verloren:

a. ten gevolge van een rechterlijk vonnis, waarbij de vervallenverklaring van den militairen stand wordt uitgesproken of dat haar ten gevolge moet hebben; en

b. bij verwijdering uit de gelederen met een briefje van ontslag, met een zoogenaamd rood of bijzonder gemerkt paspoort, of wel, voor den officier, wanneer het ontslag niet eervol is.

Het recht om het eere-teeken te dragen wordt aan den militair ontzegd:

a. zoolang hij de straf van detentie ondergaat;

b. zoolang hij gestraft is met ontneming der kokarde; en

c. zoolang hij in de tweede klasse van militaire discipline verkeert, of bij eenig strafdetachment dan wel aan den bak nummer nul is geplaatst.

Door burgers wordt het recht om het eere-teeken te dragen verloren ten gevolge van rechterlijke veroordeeling hetzij tot eene onteerende straf, dan wel, in Nederlandsch Indië, tot eene der straffen, vermeld in artikel 5, sub 1 tot en met 5, van het strafwetboek voor Europeanen (*Indisch Staatsblad* 1866, n°. 55) en in artikel 5, sub 1 tot en met 4, van het wetboek van strafrecht voor inlanders (*Indisch Staatsblad* 1872, n°. 85).

Onze Ministers van Marine, van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant*, en waarvan tot kennisneming afschrift zal worden gezonden aan Onzen Kanselier der beide Orden, aan Onze Ministers van Binnenlandsche en van Buitenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën, aan den Raad van State, aan den Chef van Ons Militaire Huis, aan het Hoog Militair Gerechtshof en aan de Algemeene Rekenkamer.

Gezien Ons besluit van 12 Mei 1874, n°. 9 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 70, *Indisch Staatsblad* n°. 171), tot instelling eener Atjeh-medaille, alsmede Onze besluiten van 18 Augustus 1874, n°. 3, en van 24 April 1875, n°. 16, tot wijziging van het eerstvermelde;

Gelet op Ons besluit van 22 Augustus 1877, n°. 9, tot nadere regeling der ontneming van het eere-teeken voor belangrijke krijgsoverwinningen, ingesteld bij Ons besluit van 18 Februari 1869, n°. 13;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Koloniën en

van Marine, dd. 31 Augustus 1877, L^a. C. n°. 52, en van den 5den September daaraanvolgende, L^a. B. n°. 3;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In te trekken artikel 4 van Ons in hoofde genoemd besluit van 12 Mei 1874, n°. 9, met bepaling, dat de regeling der ontneming van het voormelde eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven, getroffen bij Ons besluit van 22 Augustus jl., n°. 9, mede van toepassing is op de medaille, ingesteld bij Ons meergenoemd besluit van 12 Mei 1874, n°. 9.

Onze Ministers van Koloniën en van Marine zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant*, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Kanselier der beide Orden, aan Onze Ministers van Oorlog, van Binnenlandsche en van Buitenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën, aan den Raad van State, aan den Chef van Ons Militaire Huis, aan het Hoog Militair Gerechtshof en aan de Algemeene Rekenkamer.

Instelling van een eereteeken voor eervol vermelden. Aanschrijving M. v. O. van den 19den September 1877, N°. 77 P. Mededeeling van Z. M. besluit van 8 September 1877, n°. 20.

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van 8 dezer, n°. 20, betrekkelijk het uitreiken van een zichtbaar blijk van 's Konings tevredenheid aan degenen, die zich bij de uitvoering van eenig wapenfeit hebben onderscheiden en wien deswege eene eervolle vermelding ten deel viel (*Staatsblad* n°. 179);

Heeft het genoeg, dat besluit, met bijlage, ter kennis te brengen van het leger, met uitnoodiging tevens aan de betrokken militaire autoriteiten, om de onder hen ressorteerende officieren en verdere militairen, op wie art. 6 van het besluit toepasselijk is, te doen opmerken, dat de bij dat art. bedoelde aanvraag van hen, langs den hiërarchieken weg, bij het Departement van Oorlog wordt ingewacht.

Gelet op het reglement van administratie en discipline der Militaire Willemsorde, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 25 Juni 1815;

Gezien Ons besluit van 19 Februari 1869, n°. 13, tot instelling van een eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven;

Overwegende, dat zij, die zich onderscheiden bij de uitvoering van eenig wapenfeit, en wien deswege eene eervolle melding ten deel viel, tot dusverre verstoken bleven van een zichtbaar blijk Onzer tevredenheid, en verlangende hen door zoodanig zichtbaar blijk kenbaar te maken, opdat hij, die zich onderscheidde, steeds ten voorbeeld gesteld zij aan zijne medeburgers en kameraden;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Marine, van Oorlog en van Koloniën, dd. 30 Juni 1877, T¹², geheim;

Den Raad van State gehoord (advies van den 10den Juli 1877, n°. 10;

Gezien het nader rapport van voornoemde Ministers, van den 31sten Augustus 1877, geheim, Litt. K¹⁷;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Aan allen, die ter zake van eenig wapenfeit eervol vermeld worden, wordt daarvan een schriftelijk bewijs afgegeven:

in *Nederland*, door of van wege het hoofd van het betrokken Departement van algemeen bestuur;

in *Nederlandsch-Indië*, door of van wege den Gouverneur-Generaal;

in de overige koloniën en overzeesche bezittingen des Rijks, door den Gouverneur der kolonie.

Dat bewijs is ingericht overeenkomstig het bij dit Ons besluit gevoegd model (Zie *Rec. Mil.* 1 blz. 208).

Art. 2. De eervol vermeldde is, krachtens het bewijsstuk in artikel 1 genoemd, gerechtigd, ten blijkde der hem ten deel gevallen onderscheiding, eene Koninklijke kroon van verguld metaal, naar een door Ons vast te stellen model, op de linkerborst te dragen, gehecht aan het lint van het eere-teeken voor belangrijke krijgsbedrijven, onmiddellijk boven het eere-teeken. Is hij met dat eere-teeken niet versierd, dan wordt het hem tevens uitgereikt, doch zonder gesp.

Art. 3. Wordt dezelfde persoon meer dan eenmaal eervol vermeld, dan is hij gerechtigd op het lint van het eere-teeken voor belangrijke krijgsbedrijven onder de kroon een arabisch cijfer te dragen van verguld metaal, aangevende het aantal malen, dat hem eene eervolle melding te beurt viel.

Art. 4. De onderscheidingsteekenen, in artikel 2 en 3 genoemd, worden den belanghebbende, ten koste van den lande, ter hand gesteld met het bewijsstuk in artikel 1 bedoeld.

Art. 5. Verlies van het recht om het eere-teeken voor belangrijke krijgsbedrijven te blijven dragen, dan wel tijdelijke ontzegging van dat recht, overeenkomstig Ons besluit van 22 Augustus 1877, n°. 9, brengt gelijk verlies of gelijke ontzegging mede voor de onderscheidingsteekenen in artikel 2 en 3 genoemd.

Art. 6. Ons tegenwoordig besluit is van terugwerkende kracht voor vroeger eervolle meldingen, mits de belanghebbende zich ter bekoming van een schriftelijk bewijs, overeenkomstig artikel 1, bij ongezegeld verzoekschrift wende:

in *Nederland*, tot het hoofd van het Departement, waaronder hij ressorteerde, toen hem de eervolle vermelding te beurt viel;

in *Nederlandsch-Indië*, tot den Gouverneur-Generaal;

in de overige koloniën en bezittingen des Rijks, tot den Gouverneur der kolonie.

In het verzoekschrift behooren te zijn aangegeven datum en nummer van het Koninklijk besluit, waarbij de eervolle melding werd toegekend; het moet vergezeld zijn van een extract-geboorteregister.

Art. 7. De kosten, uit Ons tegenwoordig besluit voortvloeiende, komen ten laste van:

- a. hoofdstuk VI der Nederlandsche Staatsbegroting (Departement van Marine), voor zooveel betreft de Nederlandsche zeemacht, behoudens het bepaalde sub *c*;
- b. hoofdstuk VIII der Nederlandsche Staatsbegroting, (Departement van Oorlog), voor zooveel betreft het leger hier te lande, behoudens het bepaalde sub. *c* en *d*;
- c. de begroting van *Nederlandsch-Indië*, voor zooveel betreft hen, die daar te lande aanspraak op het eere-teeken hebben verworven; en
- d. hoofdstuk IX der Nederlandsche Staatsbegroting (Departement van Koloniën), voor zooveel betreft hen, die in de overige koloniën en bezittingen des Rijks, tijdens zij bij de landmacht dienden, recht op het eere-teeken verkregen.

Onze Ministers van Marine, van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant*, en waarvan, tot kennisneming, afschrift zal worden gezonden aan Onzen Kanselier der beide Orden, aan Onze Ministers van Binnenlandsche en van Buitenlandsche Zaken, van Justitie en van Financiën, aan den Raad van State, aan den Chef

van Ons Militaire Huis, aan het Hoog Militair Gerechtshof en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het verstrekken van geneeskundige hulp aan de vaste geëmploijeerden. Aanschrijving M. v. O. van den 20sten September 1877, N°. 28 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 18 Maart 1877, N°. 10.

Gezien hebbende Zijner Majesteits besluit van 18 Maart 1877, n°. 10, houdende bepalingen nopens het daarstellen van een Rijksmagazijn van militaire kleeding enz. te *Amsterdam*;

Gelet op de dezerzijdsche beschikking van 20 Februari 1857, n°. 72 B. betreffende het voor 's Rijks rekening verstrekken van geneeskundige hulp en medicijnen aan personen bij verschillende militaire etablissementen werkzaam;

Heeft goedgevonden, met uitbreiding in zoo verre van het bij die beschikking voorgeschrevene, te bepalen, dat de vaste geëmploijeerden bij 's Rijksmagazijn van militaire kleeding, uitrusting enz. te *Amsterdam*, ten aanzien van het ontvangen van geneeskundige hulp en medicijnen, zullen worden begrepen onder de personen, bedoeld bij artikel 1, onderdeel A, punt 9 tot 15, van die beschikking.

Bevordering tot 1ste klasse fouriers. Aanschrijving M. v. O. van den 20sten September 1877, N°. 51 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 13 September 1877, N°. 13.

Gelet op Ons besluit van 10 Februari 1876, N°. 26, regelende het bedrag der soldijen van de onderofficieren bij de verschillende korpsen van het leger;

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, van den 10den September 1877, N°. 23 I;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. dat — met wijziging in zooverre van de tabellen litt. A, B, C en D, behoorende bij Ons bovengenoemd besluit — bij elk der korpsen van het leger voortaan een vierde gedeelte van het aantal sergeanten of wachtmeesters en fouriers te zamen, berekend naar de totale sterkte per korps volgens de formatie, den graad van 1ste klasse zal kunnen bekleeden;

2°. dat de fouriers, indien zij door ancienneteit als onderofficier in de termen vallen om tot bovenbedoeld een vierde gedeelte te behooren, eene soldijverhooging zullen genieten, welke bij de verschillende korpsen 10 cent meer per dag zal bedragen dan de soldijen, bij Ons voormeld besluit voor de fouriers bij die korpsen dienende, vastgesteld;

3°. dat de sergeanten of wachtmeesters, die, ten gevolge van vorenstaande bepaling, door de eventuele bevordering van eenige fouriers tot 1ste klasse, niet meer tot het een vierde gedeelte der onderofficieren mochten behooren, dat gerechtigd is den graad van 1ste klasse te bekleeden, voorloopig in de thans door hen genoten wordende soldijen zullen gehandhaafd blijven; en

4°. dat dit besluit in werking zal treden, te rekenen van den 1sten October a. s.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Heeft ter uitvoering van dat besluit goedgevonden te bepalen:

dat de sergeanten of wachtmeesters, die, door de eventuele bevordering van eenige fouriers tot 1ste klasse, niet meer tot het vroeger vastgestelde gedeelte der onderofficieren mochten behooren, dat gerechtigd is den graad van 1ste klasse te bekleeden, en die — op grond van het omtrent hen, bij punt 3 van vorenstaand besluit, bepaalde — voorloopig in de thans door hen genoten wordende soldijen zullen gehandhaafd blijven, achtereenvolgens weder

onder het een vierde gedeelte moeten worden begrepen, zoodra dit door daarin te ontstane vacatures mogelijk is;

dat er alzoo — na het ten uitvoer leggen der in dit besluit vervatte bepalingen — niet opnieuw sergeanten, wachtmeesters of fouriers tot 1ste klasse mogen worden aangesteld, dan nadat het aantal dier onderofficieren, met den graad van 1ste klasse begiftigd, tot het aangegeven maximum per korps zal zijn teruggebracht.

Genees- en heelkundige praktijk van officieren van gezondheid bij gepensioneerde officieren der landmacht Aanschrijving M. v. O. van den 22sten September 1877, N°. 31 P.

Gezien een verzoekschrift van het bestuur der Koninklijke vereeniging van gepensioneerde officieren;

Gelet op het Koninklijk besluit van 18 Januari jl., n°. 31;

Heeft goedgevonden;

aan actief dienende officieren van gezondheid bij de landmacht te vergunnen, om genees- en heelkundigen bijstand te verleenen aan gepensioneerde officieren van het leger hier te lande, in of zeer nabij garnizoensplaatsen woonachtig, en aan de bij hen inwonende leden van hun gezin.

Vaststelling van maten en gereedschappen en van den maximum-voorraad verwisselstukken bij de korpsen. Aanschrijving M. v. O. van den 22sten September 1877, N°. 90 A.

In aanmerking nemende, dat de staat Lett. A, aanwijzende de gereedschappen, en maten, welke bij de korpsen voor de herstelling der wapenen voorhanden moeten zijn, met opgave der prijzen en voor wiens rekening zij aangeschaft worden, en de staat Lett. C, aanwijzende het maximum van den voorraad toebehooren en verwisselstukken tot wapenen, welke in de magazijnen bij de korpsen cavalerie, artillerie en het bataljon mineurs moet worden aangehouden, beide gevoegd bij de dezerzijdsche beschikking van 15 December 1873, N°. 69 I (*Rec. Mil.*, blz. 425), aanvulling en wijziging behoeven;

Heeft goedgevonden, die staten aan te vullen en te wijzigen, als volgt:

STAAT Lett. A.

**Gereedschappen en kalibermaten, waarvan de geweer-
makers en zwaardvegers voorzien moeten zijn.**

HOOFDSTUK VI.

C. GEWEERMAKERSGEREEDSCHAPPEN EN MATEN.

a. Gereedschappen.

Het voor pompstokken gestelde te vervangen door:

Pompstokken	} tot geweren groot kal.	1	1	1	»	0,36	den werkm.
		»	»	»	»	1,40	»
		»	»	»	»	0,90	»
		»	1	»	»	0,90	»
		»	1	»	»	0,90	»

Gereedschappen in gebruik op de wapenkamer.

HOOFDSTUK VI.

C. GEWEERMAKERSGEREEDSCHAPPEN EN MATEN.

a. Gereedschappen.

Het voor pompstokken gestelde te vervangen door:

Pompstokken	{	tot geweren groot kal.	1	1	1	»	0,36	het rijk, als voren.
		» » klein »	1	»	»	»	1,40	» »
		» karabijn.	»	1	»	1	0,90	» »

STAAT Lett. C.

Op »Aftrekkers tot pistolen» te doen volgen:

Banddrijvers Ht.	(1) 90	50	»	»	»	» »
Hamers »	(1) 90	50	»	»	»	» »

Onderricht in de rijkunst aan officieren van onbereden wapens en diensten enz. Aanschrijving M. v. O. van den 29sten September 1877, N°. 100 P.

Heeft goedgevonden:

1°. dat gedurende den aanstaanden winter de oefeningen in de rijkunst, zoowel voor officieren van onbereden wapens en diensten, als voor studenten voor den militairen geneeskundigen dienst en kweekelingen van 's Rijks-veeartschule, in de garnizoenen waar zich bereden korpsen bevinden, — te *Leiden* echter voor zooveel daartoe paarden beschikbaar zijn — weder op den gebruikelijken voet zullen plaats hebben;

2°. dat ditmaal tot het geven van bedoeld onderricht, van 1 November tot 1 April a. s., een door den Inspecteur der cavalerie aan te wijzen detachement huzaren, ter sterkte van 24 rijkspaarden onder het bevel van een luitenant, met het noodige kader en verder personeel, te *Leeuwarden* zal worden gestationneerd;

3°. dat, ter voorziening in den veterinaire dienst bij het sub 2°. bedoelde detachement, door den Inspecteur van den geneeskundigen dienst der Landmacht de noodige maatregelen zullen worden genomen;

4°. dat, ter voorziening in de behoefte aan fourages te *Leeuwarden*, zal worden gehandeld naar het bepaalde bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 16 October 1863, n°. 55 I, (*Rec. Mil.*, blz. 127).

RECUEIL MILITAIR.

(26 OCTOBER — 25 NOVEMBER 1877.)

EERSTE GEDEELTE.

De onderofficieren van het instructie-bataillon, die het onderwijs op de 1ste klasse cursus bijwonen, kunnen den effectieven graad bekleeden en bij het korps als overcompleteet worden gevoerd. Aanschrijving M. v. O. van den 9den October 1877, N°. 38 P. Mededeeling van Z. M. besluit van den 1sten dezer, N°. 17.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 27 September 1877, N°. 47 P;

Gelet op Ons besluit van 26 Maart 1874, n°. 19;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van de tabelle litt. D. gevoegd bij Ons besluit van 8 Mei 1867, n°. 64, te bepalen, dat de onderofficieren van het instructie-bataillon, die tot het verkrijgen van de kundigheden, vereischt voor het examen voor den rang van 2den luitenant der infanterie, in de eerste klasse van den wetenschappelijken cursus te Kampen zijn geplaatst, voor zoover zij een effectieven graad bekleeden, dien graad kunnen behouden en bij genoemd bataljon vervangen en als overcompleteet op de monsterrollen gevoerd en berekend zullen worden.

Certificaat van goed gedrag. Aanschrijving M. v. O. van den 15den October 1877, N°. 79 P.

Heeft goedgevonden, met wijziging van den inhoud der eerste drie alinea's van het voorgeschrevene onder 5° der aanschrijving van 25 November 1861, n°. 52 B (*Rec. Mil.*, bladz. 328), te bepalen, dat voortaan, zoowel van het afgeven als van het onthouden van het bewijs van goed gedrag aan militairen, bij het verlaten van den dienst, aantekening zal gedaan worden in het stamboek, na de vermelding van het ontslag, en wel in dezer voege:

»Het bewijs van goed gedrag afgegeven" of

»Het bewijs van goed gedrag onthouden".

Kennisgeving van marschregelingen aan de provinciale adjudanten. Aanschrijving M. v. O. van den 23sten October 1877, N°. 63 P.

Heeft, met wijziging in zooverre van het deswege bepaalde bij de aanschrijving van 24 November 1874, n°. 20 S (*Rec. Mil. I*, bladz. 306), goedgevonden te bepalen, dat de daarbij bedoelde rechtstreeksche mededeeling

van marschregeling aan den betrokken provincialen adjudant, niet alleen in *spoedvereischende gevallen* maar *ten allen tijde* zal moeten geschieden.

Vrijdom van briefport. Aanschrijving M. v. O. van den 31sten October 1877, N°. 73 S.

Ingevolge mijn schrijven van 26 October jl., N°. 58 S, is door de Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen ter Uwer kennis gebracht het Koninklijk besluit van 23 September 1877 (*Staatsblad* n°. 185), waarbij de inschrijving in bevolkingregisters voor de personen, wonende in de gebouwen en schepen in artikel 1 van dat besluit vermeld, wordt vervangen door inschrijving in afzonderlijke registers, overeenkomstig de regelen, in dat besluit vastgesteld.

In verband hiermede heb ik de eer U mede te deelen, dat, bij Zijner Majesteits besluit van 13 October jl., n°. 17, vrijstelling van briefport is verleend voor de ambtelijke briefwisseling, welke gevoerd wordt tusschen de besturen, belast met het houden van een der registers, bedoeld in bovengemeld Koninklijk besluit van 23 September 1877 (*Staatsblad* n°. 185) ter eenre en de gemeentebesturen ter andere zijde.

TWEEDE GEDEELTE.

Vervoer per stoomboot van militairen. Aanschrijving M. v. O. van den 6den October 1877, N°. 69 I.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat, in overleg met de directie der stoomboot *de twee Provinciën te Lith*, is vastgesteld het hierbij gevoegde tarief (zie *Rec. Mil.*, bladz. 215) voor het vervoer van militairen enz., onder de algemeene bepalingen, medegedeeld bij de beschikking van 9 December 1874, N°. 68 I (*Rec. Mil.* II, bladz. 193).

Fourages over 1877/78. Aanschrijving M. v. O. van den 12den October 1877, N°. 24 I.

Brengt ter kennis van de militaire autoriteiten, dat contracten zijn gesloten voor de levering van fourages ten behoeve van de paarden bij het leger voor den tijd van één jaar, ingaande den 1° November 1877, met de aannemers en tegen de prijzen, in den hierbij gevoegden staat vermeld. (Zie *Rec. Mil.*, bladz. 217—19). De voorwaarden van levering zijn dezelfde als die, medegedeeld bij de dezerzijdsche beschikking van 13 October 1876, N°. 85 I (*Rec. Mil.* II, bladz. 199).

Schadeloosstelling voor fourages over 1877/78. Aanschrijving M. v. O. van den 12den October 1877, N°. 25 I. Mededeeling van Z. M. besluit van 5 dezer, n°. 9.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 2 October 1877, N°. 85 I;

Gezien de artikelen 40 en 41 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmacht, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 1 Februari 1819, litt. I^e;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat, gedurende het tijdvak van 1 November 1877 tot en met 31 October 1878, de schadeloosstelling voor gemis van fourages door de tot het houden van dienstvaarden gerechtigde generaals, hoofd- en verdere officieren te genieten, per dag en per paard, zal bedragen:

Bij voortdurend of tijdelijk verblijf

te Amersfoort, drie en tachtig cent (f 0.83),

» Amsterdam, Breda, 's Gravenhage en 's Hertogenbosch, een en tachtig cent (f 0.81),

- te Arnhem, negen en zeventig cent (*f* 0.79),
 » Bergen-op-Zoom, acht en tachtig cent (*f* 0.88),
 » Deventer, Haarlem en Zutphen, vijf en tachtig cent (*f* 0.85),
 » Leiden, zes en tachtig cent (*f* 0.86),
 » Roermond, acht en zeventig cent (*f* 0.78),
 » Utrecht en Venlo, vier en tachtig cent (*f* 0.84) en
 in alle andere plaatsen negentig cent (*f* 0.90).

Bepaling omtrent het verrekenen van het bewaarloon voor handelsbuskruit. Aanschrijving M. v. O. van den 18den October 1877, N°. 26 A.

Ontwaard hebbende, dat in het reglement van politie omtrent het vervoer en de bewaring van het buskruit aan boord der schepen van den zeehandel, naar Rotterdam bestemd, welke het, krachtens Zijner Majesteits besluit van den 18den Januari 1828, n°. 14, alvorens die stad te naderen, te Brielle en te Hellevoetsluis in 's Rijks bergplaatsen moeten lossen, waarin tevens de voorraad buskruit van den handel, te Rotterdam aanwezig, zal behooren opgeslagen te worden, niet is voorgeschreven, wanneer door de betrokken magazijnmeesters der artillerie een rekening van het hun, overeenkomstig art. 1 en 2 van genoemd reglement, toekomend bewaarloon aan de belanghebbenden moet worden ingediend;

Heeft, als vervolg op de aanschrijving van den Commissaris-Generaal van Oorlog van 5 Juli 1828, n°. 12 (*Rec. Mil.*, bladz. 3), goedgevonden te bepalen, dat het indienen van die rekening door de magazijnmeesters der artillerie jaarlijks in de maand Januari moet geschieden, ten einde de belanghebbenden in de gelegenheid te stellen bedoelde rekening te verevenen.

Handleiding voor het af- en opleggen van kanonnen van 24 cM. IJ. van en op de affuit. zonder behulp van den kustbok. Aanschrijving M. v. O. van den 24sten October 1877, N°. 77 P.

Kennis bekomen hebbende, dat de Handleiding voor het af- en opleggen van kanonnen van 24 cM. IJ van en op de affuit, zonder behulp van den kustbok, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 0,04⁶ voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz.

K. ELAND, Beginselen van de duurzame versterkingskunst en van de tijdelijke versterkingskunst 4e dr. Met atlas van XXXVII platen. Aanschrijving M. v. O. van den 30sten October 1877, N°. 78 P.

Kennis bekomen hebbende, dat de vierde druk der Beginselen van de duurzame versterkingskunst en van de tijdelijke versterkingskunst, door K. ELAND, kapitein van den Generalen staf, met een atlas van 37 platen, bij de Koninklijke Militaire Academie in het licht verschenen en verkrijgbaar gesteld is tegen den prijs van *f* 3,90 voor de departementen van algemeen bestuur, het leger enz., en van *f* 5,20 voor particulieren in den handel.

ERRATA.

Bladz. 125. Artikel 30, alinea 1, regel 3, *staat*: voor het volgend studiejaar enz.; *lees*: voor het volgend cursusjaar enz.

Bladz. 127. Artikel 43, alinea 2, regel 4, *stant*: (zie artikel 75) enz.; *lees*: (zie artikel 74) enz.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1877.

VIIIste HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG NAAR AANLEIDING VAN HET TWEDE ONDERZOEK IN DE AFDEELINGEN.

Het nader onderzoek in de afdeelingen van de gewijzigde begrooting van het VIIIste Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1877, welk onderzoek, ten gevolge van de late indiening dier begrooting, eerst den 27sten November kon plaats vinden, heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

§ 1. Het eindcijfer der begrooting gaf bij vele leden, vooral in verband met den toestand van 's lands financiewezen, tot ernstige bedenking aanleiding. De begrooting is thans weder ongeveer 2 millioen hooger dan die voor het loopende jaar en heeft nu het aanzienlijk bedrag van 26 millioen gulden bereikt. Sedert de optreding van het tegenwoordige Kabinet is de begrooting van Oorlog met ruim 8½ millioen gulden verhoogd, te weten met 2 millioen voor de gewone en 6½ millioen voor de buitengewone uitgaven. Van dit laatste bedrag is een som van 3 millioen gulden te beschouwen als een gevolg van de uitvoering der vestingwet; het verdere bedrag is bestemd voor kazernen, geschut, geweren enz. Op de gewone begrooting zijn in de laatste jaren meest alle posten verhoogd.

Ofschoon men nu gaarne erkende, dat op het gebied der defensie de geldquaestie niet de allesbeheerschende is, lijdt het toch geen twijfel, dat ook op dat gebied de uitgaven verband moeten houden met de financieele krachten. Die waarheid schijnt bij deze begrooting niet genoeg in het oog gehouden. Aan den toestand van 's lands financiën, aan het feit, dat, om de Staatsbegrooting te doen sluiten, een bedrag van 15 à 16 millioenen aan credietmiddelen wordt vereischt, is bij het opmaken dezer begrooting blijkbaar weinig of niet gedacht. Ernstig overleg tusschen den Minister van Oorlog en zijne ambtgenooten schijnt met opzicht tot de militaire uitgaven niet te hebben plaats gevonden. Hoe anders te verklaren, dat daarbij groote sommen worden aangevraagd voor onderwerpen, waaromtrent, blijkens de toelichting zelve, nog geen beslissing kan genomen worden?

Voor fortificatiewerken wordt een som van 5 millioen gulden uitgetrokken. Maar de plannen zijn niet gereed, de totale kosten van elk werk zijn niet bekend, en ten aanzien van sommige werken (de sperforten, waarvoor f 660,000 op de begrooting wordt gebracht), laat de Minister van Oorlog zelfs doorschemeren, dat hij aan de noodzakelijkheid van den aanleg twijfelt. De mogelijkheid om in 1877 een som van 5 millioen te verwerken is bovendien, blijkens de ondervinding, aan gegronnen twijfel onderhevig.

Voor geschut $2\frac{1}{2}$ millioen gulden. Daarbij is, blijkens de Nota van toelichting (stuk n°. 19, bladz. 6) wat de 150 kanonnen van 12 cM. K. betreft, alleen te rade gegaan met het maximum van productief vermogen van 's Rijks gieterij voor bronzen geschut, terwijl 100 kanonnen van 12 cM. L. worden aangevraagd, ofschoon nog moet worden onderzocht, of aan deze vuurmonden, of aan die van 15 cM. de voorkeur is te geven. Ook blijkt uit dezelfde Nota van toelichting, dat de Minister — zich losmakende van de door een van zijn voorgangers aan de Kamer overgelegde bewapeningsstaten — voor het oogenblik nog niet bij machte is een nieuwe volledige opgave omtrent het benodigde geschut te doen.

Voor kazernen $1\frac{1}{2}$ millioen gulden. Maar ook hieromtrent is nog een onderzoek hangende. Een plan van garnizoensindeeling, onmisbare basis voor een plan van kazernebouw, ontbreekt. Eerste termijnen worden aangevraagd voor bouwplannen, waarvan de totaalkosten niet worden medegedeeld.

Blijkbaar zijn alzoo, naar deze leden meenden, de aanvragen, die de Minister van Oorlog geloofde te moeten doen, door de Regeering niet aan de noodzakelijkheid en aan de behoefte getoetst. Wat de Minister van Oorlog vroeg, schijnt zonder onderzoek toegestaan, en het klinkt eenigszins als kortswijl, wanneer men in de Memorie van Beantwoording van de vestingbegrooting met cursieve letters vindt aangeteekend, dat de Minister van Oorlog *zekere grenzen van uitgaven niet wil overschrijden*". Het is duidelijk dat aan den Minister van Oorlog door zijn ambtgenooten geen grenzen zijn gesteld. Dergelijke wijze van handelen is met een ordelijk beheer en met een goed financieel beleid niet wel te rijmen. Dat de Minister van Oorlog zijne begrooting zoo hoog mogelijk tracht op te voeren, is nog te verklaren, ofschoon het vreemd mag heeten, dat zulke belangrijke aanvragen op zoodanige wijze zijn toegelicht. Maar het mag als een gegronde grief tegen het geheele Ministerie, en meer bijzonder tegen het beleid van den Minister van Financiën gelden, dat aldus aan den Minister van Oorlog, wat het eindcijfer betreft, *«carte blanche»* gegeven is.

Tegenover deze beschouwingen werd door andere leden de opmerking gesteld, dat het niet billijk was de hooge opdrijving der oorlogsuitgaven aan deze Regeering te wijten. Zij is daar zelfs grootendeels onschuldig aan. De vestingwet moet binnen een bepaalden tijd uitgevoerd worden en men is bij de uitvoering reeds ten achteren. Geschut, geweren, kazernen, torpedo's zijn allen noodige zaken, en al deze zaken kosten in den tegenwoordigen tijd veel geld. De Minister van Oorlog wil blijkbaar een niet al te kostbare uitvoering der vestingwet, en met opzicht tot het aan te schaffen geschut is zijn stelsel zeker minder kostbaar dan dat van zijn voorgangers. Niet meer geld wordt derhalve aangevraagd dan in de gegeven omstandigheden volstrekt noodig is. Elk Cabinet zou in dit opzicht evenzoo moeten handelen als het tegenwoordige. De schuld ligt aan de omstandigheden, aan de verhoudingen in Europa, niet aan de personen, die hier tijdelijk aan het bewind zijn. En wat de gewone uitgaven betreft, dat deze voortdurend stijgen is allerminst te verwonderen. Is dit dan niet met elk onderdeel van het Staatsbestuur, met elke administratie, met elke huishouding het geval?

Opnieuw werd echter betoogd, dat de grief niet zoozeer het eindcijfer als zoodanig betrof, maar veeleer gericht was tegen de financiële politiek der Regeering. Zijn zulke hooge oorlogsuitgaven volstrekt noodig, dan is het de taak der Regeering daarvoor de middelen aan te wijzen. Is zij daartoe niet bij machte, dan moet zij de militaire uitgaven, als alle andere, binnen zekere grenzen beperken. En daartoe bestaat altijd de mogelijkheid, omdat de buitengewone uitgaven dan slechts, althans voor het deel dat daarvoor vatbaar is, over een langeren termijn behoeven te worden verdeeld. Maar wat in elk geval en onder alle omstandigheden afkeuring zou verdienen, is, dat men millioenen op de begrooting van Oorlog brengt met eene zoo schrale toelichting als hier wordt aangetroffen. Millioenen voor geschut, waaromtrent nog proeven worden genomen, voor kazernen, waaromtrent een onderzoek hangende is, terwijl een garnizoensplan ontbreekt, en voor fortificatiewerken zonder begrotingen. Daartegen, tegen zulk

eene begrooting, had het Kabinet behooren te waken; maar nu het dit niet heeft gedaan, zal het de taak van de Kamer zijn om de goede beginselen van administratief en financieel beheer te handhaven. De Minister van Oorlog heeft in de toelichting zijner begrooting te kennen gegeven, dat hij een algemeen plan wenscht in te dienen, zoowel voor het geslacht als voor de kazernen en de fortificatiën. Zijnerzijds zal er derhalve dan ook wel geen bezwaar bestaan om de daarvoor aangevraagde sommen voorshands door *memorieposten* te vervangen. Later, wanneer men zal weten wat noodig is, kan dan een nadere aanvraag van gelden worden gedaan. In verschillende afdeelingen werd met nadruk de wensch geuit, dat de Regeering mocht kunnen goedvinden de begrooting in den aangeduiden zin te wijzigen. Daarin lag, naar de meening dezer leden, het eenige middel om te voorkomen, dat deze begrooting verworpen en alzoo een politieke crisis in het leven geroepen werd, die zij, gelet op den eigenaardigen toestand waarin het Kabinet verkeert, op dit oogenblik en te dezer zake, liefst zouden vermeden zien.

§ 2. Afgescheiden van de bezwaren, welke uit een financieel oogpunt tegen deze begrooting in het midden werden gebracht, gaf zij nog tot bedenkingen aanleiding, meter het beleid van den Minister van Oorlog, in zoover zich dit uit de gewisselde stukken liet kennen, betreffende. Over het algemeen achtte men het standpunt, in de toelichting der begrotingsstukken aangenomen, niet zeer gelukkig gekozen. De Minister doet zich kennen als een voorstander van een openhartige behandeling van zaken. Hij zegt, met zekeren nadruk, dat de Vertegenwoordiging van den Minister de *geheele* waarheid mag eischen, daarmede als het ware stilzwijgend te kennen gevende, dat deze tot dusver voor haar verborgen werd gehouden. Tevens wordt de bestaande toestand door hem gekarakteriseerd als: »ver van gunstig". Na deze praemissen, zou men mogen verwachten, dat de Minister min of meer in bijzonderheden zou aantoonen, welke de gebreken van het bestaande zijn en welke weg, naar zijn inzien, tot wegneming daarvan, behoort te worden ingeslagen. Doch daarvan is geen sprake. Zelfs omtrent de meest gewichtige quaestiën onthoudt de Minister zich zorgvuldig van de mededeeling van zijn zienswijze en zijn plannen.

Zoo leest men aan het slot van § 2 der Memorie van Beantwoording (stuk n°. 16):

»Indien men — zooals in het Voorloopig Verslag gezegd wordt — eenige nadere mededeelingen verlangt nopens sommige gebreken van ons krijgswezen en nopens den weg, welken de Minister denkt in te slaan om daarin te voorzien, in 't bijzonder wat betreft de levende strijdkrachten, dan zal hij die, zoodra zijn oordeel gevestigd is, geven.»

Op de gedane vragen omtrent de plaatsvervanging en de verhooging van het militie-contingent — punten, waaromtrent een Minister van Oorlog bij zijn optreden dan toch wel een gevestigde overtuiging dient te hebben — luidt het antwoord aldus:

»b. De vermeerdering van het militie-contingent. De zooeven genoemde middelen tot aanvulling van het gebrek aan kader en vrijwilligers kunnen niet terstond dat gebrek doen verdwijnen. Zoolang het bestaat en naarmate het bestaat, moet dus — ook krachtens de Grondwet — militie voorzien in de behoefte.

»Zal nu dit laatste behooren te geschieden door vermeerdering van het contingent? Deze vraag zal de ondergeteekende beantwoorden in verband met de quaestiën omtrent het quantum van het blijvend gedeelte, de plaatsvervanging en de schutterij. Maar voor die beantwoording is thans de tijd nog niet bij hem gekomen.»

Hoe is dit ontwijkend antwoord te rijmen met hetgeen in de Memorie van Antwoord van het Vde Hoofdstuk te kennen werd gegeven, dat over den inhoud dier ontwerpen (betreffende de militie en de schutterij), overleg tusschen de betrokken Departementen gaande was? Hoe — voegt de Commissie van Rapporteurs er bij — met de mededeeling van den Minister van Binnenlandsche Zaken in de zitting van den 29sten November, dat »de schutterijwet reeds verscheidene phases van hare wording voorbij is en de herziening der militiewet nu plaats

heeft." Waartoe kan het overleg tusschen de betrokken Departementen leiden, wanneer de hoofdpersoon in deze, de Minister van Oorlog, het blijkbaar met zich zelve over de hoofdpunten der zaak niet eens is?

Een andere vraag, de organisatie van het leger betreffende, is geheel onbeantwoord gebleven.

Met opzicht tot de wetten omtrent de onteigening, de inkwartiering, de bevordering — wetsontwerpen, die door een samenloop van omstandigheden reeds sedert jaren bij de Kamer aanhangig en dus aan een Minister van Oorlog toch bekend dienen te zijn — kan de Minister nog niet eenmaal mededeelen, of hij ze al dan niet zal handhaven.

Ten aanzien van de pensioenwet »kan de Minister nu nog geen besluit nemen».

Omtrent de kazernering is weder eens een onderzoek ingesteld, en de Minister »kan nog niet met zekerheid zeggen, in hoever hij zich kan vereenigen met het door zijn voorganger ontworpen dislocatieplan (plan van garnizoensindeeling)».

Deze weinige voorbeelden, waarbij nog andere te voegen waren, geven wel eenige aanleiding tot de vrees, dat ook deze Minister weder is opgetreden zonder vast plan, zonder het met zich-zelve eens te zijn omtrent den aard der bestaande gebreken en den tot verbetering te volgen weg. Of, zoo men zich daarin bedriegt, zoo de Minister ten aanzien van de belangrijkste punten eene gevestigde overtuiging bezit, waarom doet hij daarvan dan niet blijken?

Tot wederlegging van deze minder gunstige beschouwingen werd opgemerkt, dat de Minister het toch wel degelijk met zich-zelve eens is ten aanzien van de verschillende punten, waarvoor bij deze begrooting geld wordt aangevraagd: de betere voeding van den soldaat, het langer onder de wapenen houden van het blijvend gedeelte der militie, de magazijnen, de pupillenschool, en zoo meer. Dit zijn toch alle voorstellen waarvoor veel te zeggen is en die strekken kunnen om onze weerbaarheid te verhoogen. Andere leden zagen echter in die voorstellen slechts punten van betrekkelijk ondergeschikt belang, terwijl het hun bovendien toescheen, dat daarbij, als bij de aanvragen voor geschut, kazernen en vestingwerken, het streven van den Minister duidelijk aan 't licht kwam om maar geld aan te vragen, al waren de zaken, waartoe de credieten betrekking hadden, nog niet voldoende voorbereid. Zij waren overtuigd, dat de Minister dit deed met de beste bedoelingen, maar of, door zoo haastig te handelen, ook een snelle afdoening bevorderd wordt, mocht twijfelachtig heeten.

§ 3. Aan het slot van § 1 der Memorie van Beantwoording wordt de gedragslijn, welke de Minister zich voorstelt te volgen, op de volgende wijze aangeduid:

»Bij de nevensgaande Nota stelt hij slechts datgene voor, waaromtrent hij reeds een gevestigde overtuiging heeft; bij de mondelinge beraadslaging over de begrooting denkt hij in staat te zijn eenige nadere mededeelingen omtrent zijn plannen en voornemens te kunnen doen; en wat dan nog niet als rijpe vrucht van overtuiging door hem kan worden toegezegd, zal hij, *zoo spoedig mogelijk daarna*, te berde brengen.»

Algemeen hield men zich voor de toegezegde mondelinge mededeelingen zeer aanbevolen. Intusschen hoopte men, dat de Minister zich reeds bij zijn antwoord op dit Verslag zou kunnen verklaren ten aanzien van zoo menig hoofdpunt, waaromtrent hij het tijdens de samenstelling van zijn Memorie van Beantwoording nog niet met zich-zelve eens was, als daar zijn: de vermeerdering van het militiecontingent, de plaatsvervanging, de legerorganisatie en de schutterij.

De punten, waaromtrent de overtuiging van den Minister gevestigd is, en die dien ten gevolge in bepaalde voorstellen werden geformuleerd, zijn, behalve de grootere quaestien van het geschut, de kazernering en de fortificatiën, *vijf* in getal, te weten:

A. De quaestie der voeding;

B. Het langer onder de wapenen houden der militie;

- C. Het militair onderwijs;
- D. Het magazijn te Amsterdam;
- E. De pupillenschool.

Deze vijf punten gaven aanleiding tot de volgende bedenkingen:

ad A. De quaestie der voeding. Het voorstel strekt om aan den soldaat tarwebrood in plaats van commiesbrood en 0,3 kilogram vleesch in plaats van 0,25 kilogram te geven. Zonder bepaald tegen dit voorstel te zijn, werd het toch door velen als onvoldoende beschouwd. Niet zulk eene ondergeschikte wijziging, maar verandering van stelsel schijnt noodig. Het is rationeel, dat de kosten van kleding, onderhoud, verpleging van den soldaat geheel door het Rijk gedragen worden. Alleen langs dien weg is vereenvoudiging der administratie en goede verzorging van den soldaat te verkrijgen. Het kan zijn, dat zoodanig stelsel duurder dan het tegenwoordige zal blijken te zijn. Maar tegen die kosten behoort men niet op te zien.

Daar waren echter ook leden, die, onder verwijzing naar de aantekeningen van den voormaligen Hoofdintendant, den generaal-majoor HARDENBERG, op het aan de Kamer overgelegde rapport der Commissie voor de quaestie der voeding, elke verandering van stelsel meenden te moeten ontraden. Weder anderen wenschten dat, overeenkomstig het almede door den Generaal-majoor HARDENBERG aangegeven denkbeeld, in eenig groot garnizoen een proef met de daarvoor vatbare voorstellen der Commissie genomen werden.

Eindelijk werd nog beweerde, dat het rationeel, blijkens de ondervinding, die dagelijks bij de korpsen wordt opgedaan, te groot is, terwijl men nog schijnt klachten had vernomen over de te geringe hoeveelheid vleesch. De fout schijnt, wat het vleesch betreft, meer in de kwaliteit dan in de quantiteit te liggen.

De slotsom was, dat den Minister in bedanking werd gegeven de geheele zaak nog eens in overweging te nemen, en zich voor 't oogenblik te bepalen tot het vervangen van het kommiesbrood door tarwebrood.

ad B. Het langer onder de wapenen houden der militia. Hiertegen rezen menigvuldige bedenkingen. Sommige leden hadden grondwettige bezwaren, waarvan echter door anderen de onjuistheid werd aangetoond. Maar vele leden waren tegen den maatregel, omdat zij meenden dat het nut niet evenredig zou zijn aan de kosten en bezwaren voor de bevolking. Dat de geoefendheid van het leger te wenschen laat, wilde men gaarne aannemen. Maar zou van den beschikbaren tijd niet meer partij te trekken zijn? Zou er niet meer gang en leven in het leger moeten komen? Zou het bovenal en in de eerste plaats niet noodig zijn, dat het leger, thans over 45 garnizoenen verspreid, meer geconcentreerd werd? Daar waren leden die meenden dat alle maatregelen tot verhooging der geoefendheid niets zouden baten, zoolang niet het leger in 15 of 20 garnizoenen was samengetrokken. Vooral had men bezwaar tegen de verlenging van den eersten oefeningstijd der miliciens van de vestingartillerie. Indien aan dit wapen een betere organisatie, verband houdende met het vestingstelsel, gegeven werd; indien tevens een einde werd gemaakt aan de versnippering der compagnieën vestingartillerie over het geheele land, — dan zou waarschijnlijk blijken dat de tegenwoordige oefeningstijd voldoende is. In elk geval scheen het geraden, zoo men meer miliciens onder de wapens wilde houden, in de eerste plaats aan de bereiden wapens te denken, want daar is soms, ten gevolge van het betrekkelijk groot aantal aanwezige paarden, de dienst voor de manschappen zeer zwaar.

De voorgestelde maatregel vond echter bij sommigen ondersteuning, op grond, dat het bij een leger vooral op oefening aankomt, en dat het wel mogelijk is den milicien in een jaar tijds werkelijk tot soldaat te vormen. De vraag is echter of het niet beter ware jaarlijks, achtereenvolgens, alle lichten voor zes weken te doen opkomen. Dan diende elk milicien in de vijf jaren 18 maanden, en die tijd schijnt voor zijn vorming voldoende. Hiertegen hadden echter anderen bezwaar, met het oog zoowel op de belangen der miliciens zelven, als op die van

het kader. Van het kader wordt nu reeds, soms, bij het opkomen der lichten, zeer veel gevorderd.

Volgens een derde gevoelen ware het verreweg verkieslijk de oudste lichte niet te ontslaan, maar deze nog een zesde jaar nominaal in dienst te houden. De Grondwet laat dezen maatregel toe voor buitengewone omstandigheden, en de oorlog met Atjeh schijnt inderdaad als een zoodanige omstandigheid te kunnen gelden. Men verkrijgt op die wijze, zonder eenig bezwaar voor de bevolking of voor de schatkist, een 8 à 9000 geoefende manschappen meer, die ook stof zullen opleveren tot aanvulling van het kader. Gaarne zou men vernemen welke bezwaren hiertegen bij de Regeering bestaan.

ad C. Het Militair onderwijs. Wat de Minister hieromtrent wil, blijkt niet. Waarvoor moet het meerdere geld, dat aangevraagd wordt, dienen? Is het niet noodig garnizoensscholen op te richten? En hangt deze maatregel ook weder niet samen met de concentratie der garnizoenen? Ware het leger in 15 of 20 garnizoenen bijeengebracht, dan kon men goede lokalen, goede onderwijzers en goede bibliotheken, dus goed onderwijs hebben. Maar waartoe zal het in de gegeven omstandigheden dienen, om f 11 à f 12 000 meer voor onderwijs te besteden? Ook werd twijfel geopperd, of de verwachting van den Minister, dat goed onderwijs een einde zou maken aan de kwaal van de dronkenschap, zich wel zou verwezenlijken. Veeleer was men de meening toegedaan, dat hierbij alles afhangt van de meer of minder menschkundige wijze, waarop het bevel wordt gevoerd.

ad D. Het magazijn te Amsterdam. Dit is een eerste stap tot toepassing van het beginsel van afscheiding van de korpsen en de magazijnen, een maatregel waarop reeds herhaaldelijk in en buiten de Kamer gewezen is. Het denkbeeld vond bijval. Maar is het te verwezenlijken op de wijze als door den Minister wordt voorgesteld? De quaestie der magazijnen staat niet op zich-zelve. Zij hangt samen met het militiestelsel en de garnizoensindeeling, en bovendien met de geheele wijze van aankoop, aanmaak, keuring en verantwoording der verschillende legerbehoeften. Maar deze moet naar een vast en weloverdacht plan plaats vinden, en daartoe moet in de eerste plaats het »Provisioneel Reglement van administratie van 1819», dat geheel verouderd is, herzien worden. Gaat het nu wel aan in een van die punten als het ware een greep te doen? Zal op die wijze niet noodzakelijk verwarring ontstaan? Men gaf derhalve den wensch te kennen, iets meer te mogen vernemen omtrent de wijze, waarop de Minister zich voorstelt de quaestie van de magazijnen en van de verantwoording der gelden en goederen te regelen. In de laatste jaren zijn met opzicht tot het inwendig beheer van ons leger zoo dikwerf maatregelen genomen, die tot niets anders dan verwarring en desorganisatie hebben geleid, dat men wel huiverig moet zijn de middelen te verschaffen tot het invoeren van een geheel ander magazijnstelsel zoolang niet blijkt, dat de zaak in allen deele behoorlijk is voorbereid.

ad E. De pupillenschool. Deze maatregel vond bij enkele leden goedkeuring, maar de meesten hadden daartegen nog al bezwaar. Het geldt hier een eersten stap op een weg, die veel geld kan kosten. Het is niet duidelijk waarmede die knapen van 12- tot 16-jarigen leeftijd zullen worden beziggehouden. Zal men hun een ambacht leeren? Dit ware zeker het meest verkieslijk, maar dan zullen de kosten een hoog bedrag bereiken. Bestaan dergelijke inrichtingen ook in andere landen en is den Minister iets omtrent hare werking aldaar bekend? Naar het gevoelen van sommige leden ware het doel, dat de Minister beoogt, op eenvoudiger en minder kostbare wijze te bereiken door de vroegere instelling der »regimentskinderen», weder in het leven te roepen. Ik elk geval schijnt de zaak nu nog niet vatbaar voor beslissing. »De plaats en de bijzondere eischen der inrichting» zijn, naar de Minister zelf erkent, nog in overweging en ook de kosten zijn nog niet op te geven. De som van f 30 000 berust op geen bepaalde berekening. Het schijnt dus geraden de zaak aan te houden totdat de Minister bepaalde voorstellen kan doen.

In verband met de pupillenschool wordt in de Memorie van beantwoording ook gewag gemaakt van een »maatregel, meer afdoende dan het bekende Koninklijk

besluit van 1869" en strekkende om aan onderofficieren de zekerheid te geven van een burgerlijke betrekking na een zeker aantal jaren dienst. Over het nut van een dergelijken maatregel en over de vraag, in hoeverre de overige Departementen van algemeen bestuur daartoe hunne medewerking behooren te verleenen, liepen de meeningen uiteen. Maar de Minister geeft te kennen, dat reeds een voorstel te dezer zake door hem aan zijne ambtgenooten is onderworpen. Van welken aard is dit voorstel? Een „maatregel, meer afdoende dan een Koninklijk besluit," daarmede kan alleen een wet bedoeld zijn. Alleen de wet kan de aanspraken der onderofficieren op dergelijke betrekkingen voor goed verzekeren. Zoo is het ook in andere landen begrepen. Maar heeft de Minister dan een wetsontwerp te dezer zake aan zijn ambtgenooten onderworpen en mag men de indiening daarvan weldra te gemoet zien?

Ten slotte gaven enkele leden te kennen, dat zij met genoegen van deze voorstellen kennis hadden genomen, maar het toch beter zouden hebben geacht indien de Minister, lettende op den wenk, in de 2de alinea van § 2 van het Voorloopig Verslag voorkomende, al deze voorstellen voorhands had teruggehouden. Het ontbreekt der Kamer nu evenzeer aan tijd tot een gezette behandeling, als het den Minister aan tijd tot volledige voorbereiding moet hebben ontbroken. En daardoor ontstaat het gevaar, dat aan deze voorstellen, waarin naar het oordeel dezer leden veel goeds is, bij de openbare behandeling der begrooting een minder gunstig onthaal ten deel zal vallen dan anders wellicht het geval zou zijn geweest. Zij meenden, dat het uit dit oogpunt misschien nog overweging zou verdienen deze verschillende voorstellen, behalve wellicht dat betreffende de voeding, tijdelijk terug te nemen.

§ 4. Behalve de punten, hiervoren behandeld, kwamen in enkele afdelingen nog twee andere ter sprake, in zekeren zin ook het beleid des Ministers betreffende. Vooreerst zijn handelwijze met opzicht tot den *voorraad patronen* en de *schiet-oefeningen van de infanterie en de schutterijen*.

Er bestaat op dit oogenblik, wat den voorraad patronen betreft, een belangrijk tekort. Immers, men moet bij de berekening van den vereischten voorraad patronen het thans aanwezige getal Beaumont-geweren als grondslag nemen, omdat waarschijnlijk ingeval van oorlog al die geweren aan het leger, de schutterijen en de vrijwillige korpsen zullen worden uitgegeven. Nu waren er op 1°. Januari 1876 aanwezig 91 874 Beaumont-geweren. In dit jaar moeten zijn afgeleverd 20 000 geweren. Alzoo zullen op 1°. Januari 1877 in rond cijfer aanwezig zijn:

110 000 Beaumont-geweren.

Voor dat getal geweren behooren in voorraad te zijn à 250 patronen per geweer:
27 500 000 patronen.

Blijkens de Memorie van Toelichting der aanvankelijk ingediende begrooting zullen echter op 1 Januari 1877 vermoedelijk slechts aanwezig zijn: 21 000 300 patronen.

te kort op 1°. Januari 1877: 6 500 000 patronen.

Nu vraagt de Minister, als naar gewoonte, bij art. 57 de gelden aan voor den aanmaak van 20 000 geweren, maar hij vraagt bij art. 58 niet — als tot hiertoe, terecht, steeds gebruikelijk was — de noodige gelden aan voor de bijbehorende 5 millioen patronen. Het gevolg zal zijn, dat het tekort hij het einde van het volgende jaar het aanzienlijk cijfer zal hebben hereikt van:

11 500 000 patronen.

Dit gaat niet aan. Men mag intusschen niet veronderstellen, dat een Minister van Oorlog het land zou willen blootstellen aan het gevaar, dat uit een onvoldoenden voorraad patronen zou kunnen voortvloeien. Hier kan dus slechts aan een vergissing gedacht worden. De Minister zal zich, nu zijn aandacht op dit punt gevestigd is, voorzeker haasten art. 59 der begrooting met het vereischte bedrag voor de ontbrekende patronen, dat is met f 546 000 te verhoogen. Daar waren echter leden, die meenden, dat het niet bepaald noodig was elk jaar 20 000 geweren aan te schaffen, maar dat met een minder getal kon worden volstaan.

De schietoefeningen. De Minister heeft ook art. 21, waaruit de patronen voor de schietoefeningen worden betaald, met f 40 000 verminderd. Hier is nu niet meer aan een vergissing te denken. Want de Minister heeft het getal schietoefeningen verminderd en bepaald, dat de infanterie, 's winters, slechts drie malen in de maand — in stede van acht malen — in het schijfschieten zal worden geoefend. Waarschijnlijk zullen nu ook de meerdere schietoefeningen bij de schutterijen, ten behoeve van welke op de oorspronkelijke begrooting bij dit artikel de gelden voor ½ miljoen patronen waren aangevraagd, achterwege moeten blijven.

Tegen deze wijze van handelen kwamen de leden, die dit punt ter sprake brachten, met kracht in verzet. Op de schietoefeningen der infanterie te bezuinigen, mag wel een allerringelukkigste bezuiniging heeten. En de bij de schutterijen meer en meer ontwakende lust om zich in het schijfschieten te oefenen, moet bevorderd, niet tegengegaan worden. Indien men, op de 26 miljoen van deze begrooting, volstrekt f 40 000 wilde bezuinigen, zouden deze niet, om een voorbeeld te noemen, op den grooten staf, op de staven bij de cavalerie, artillerie en genie te vinden zijn geweest? Het maakt overigens een zeer vreemd indruk, dat de Minister aan de eene zijde de miliciens der infanterie langer tijd onder de wapens wil houden, terwijl hij aan de andere zijde het getal schietoefeningen vermindert. Zou daarvan niet het gevolg zijn, dat juist geschiedt wat, volgens het gezegde op bladz. 3 van de Memorie van Antwoord, ook thans reeds plaats heeft, dat de militia gedurende veel tijd gebruikt moet worden voor allerlei diensten, welke zijne geoefendheid voor den krijg niets verhoogen?"

De slotsom dezer beschouwingen was, dat men art. 21 weder op het oorspronkelijk cijfer gebracht zou wenschen te zien.

Een tweede bedenking gold het *geschut*. Is het, met opzicht tot de patronen, ofschoon niet zonder lastige raadpleging van verschillende stukken, mogelijk, zich rekenschap te geven van hetgeen er behoort te zijn en hetgeen ontbreekt, ten aanzien van het geschut en bijbehorende projectielen is dit geheel onmogelijk. Een basis van berekening voor het benodigde ontbreekt. De Minister ENDERLEIN had zeer uitvoerige bewapeningsstaten overgelegd, waaruit bleek hoeveel geschut van elke soort voor de voltooide, de in aanhouw zijnde en de later aan te leggen fortificatiewerken door hem noodig werden geacht. Maar de tegenwoordige Minister maakt zich van die staten weder los. Bovendien kan niet worden nagegaan, in hoever het geschut, waarvoor de gelden werden toegestaan, werkelijk is afgeleverd, omdat de buitenlandsche fabrikanten herhaaldelijk in gebreke zijn gebleven. Maar nu heeft deze Minister bij de bestelling der vuurmonden weder een andere verhouding aangenomen dan bij de oorspronkelijke aanvraag gevolgd is. Hoeveel van elke soort is besteld wordt echter niet opgegeven. Het is duidelijk, dat op die wijze elke vergelijking en contrôle onmogelijk wordt, en de Kamer, op dien voet voortgaande, geld geeft in den blinde, zonder zich rekenschap te kunnen geven van den stand van zaken.

Enkele leden, ofschoon de juistheid van deze opmerkingen niet ontkennende, meenden echter, dat er geen grond was om nu juist dezen Minister te dezer zake hard te vallen. Hij doet zooals zijn voorgangers gedaan hebben, en hij is, wat de geschutquaestie betreft, bepaald op den goeden weg, daar hij aan de kleinere kalibers, uit het oogpunt van beweegbaarheid zoozeer aan te bevelen, de voorkeur geeft boven de grootere kalibers. Deze laatsten zijn voorts ook duurder, en ook uit dit oogpunt schijnt het stelsel van den Minister derhalve goedkeuring te verdienen.

Anderen waren het echter met deze beschouwingen geheel oneens en noemden hetgeen thans met dit geschut plaats vindt, weder een nieuwe bijdrage tot de wijze, waarop de zaken bij het Departement van Oorlog behandeld worden. De geschiedenis der zaak is deze: De Minister WEITZEL plaatste bij het Departement van Oorlog, uitsluitend om als adviseur te dienen in alle quaestien, het nieuwe geschut betreffende, een Hoofdofficier der artillerie van erkende technische bekwaamheid en van nabij bekend met al hetgeen op dit gebied hier te lande en in het buitenland is voorgevallen. Zijn opvolger, de Minister ENDERLEIN, gaf een staat

van benoodigd geschut, waarbij voor de totale bewapening de volgende getallen werden aangegeven:

146 vuurmonden van 24 cM. (kustgeschut), 275 vuurmonden van 15 cM. (vestinggeschut), 833 vuurmonden van 12 cM. L. (vestinggeschut), 586 vuurmonden van 12 cM. K. (vestinggeschut).

Alzoo had men nu, zowel wat getal als kaliber betreft, een basis, terwijl de aanwezigheid bij het Departement van Oorlog van een vasten adviseur een waarborg kon zijn, dat bij de aanvragen, wat de soort betreft, een vast stelsel zou worden gevolgd en overigens, wat het getal aangaat, de noodige regelmaat zou worden in acht genomen. Men kon dus nu verwachten, dat de aanvraag van het vorige jaar, zijnde:

10 kanonnen van 24 cM., 40 kanonnen van 15 cM., 20 kanonnen van 12 cM. L. en 100 kanonnen van 12 cM. K. tot een gezamenlijk bedrag van ruim f 2 225 000, een soort van normaalcijfer althans voor den eersten tijd zou worden.

Doch nu stelt de tegenwoordige Minister, ofschoon denzelfden adviseur behoudende, deze gegevens weder ter zijde. Hij zegt een ander stelsel te hebben, waarvan de aanneming echter nog van den uitslag van ingestelde proeven afhankelijk is, en vraagt intusschen eene som van f 2 442 000 aan voor 100 kanonnen van 12 cM. L. en 150 kanonnen van 12 cM. K. Die proeven zijn intusschen, blijkens het gezegde op bladz. 5 der Nota van toelichting (stuk n°. 19), nog hangende of nog niet eenmaal aangevangen. Men leest daar toch de volgende opmerkelijke zinsnede:

»Hij heeft evenwel de vrijheid genomen in die contracten een geringer aantal kanonnen van 15 cM. en een grooter aantal kanonnen van 12 cM. te doen opnemen, dan in den toelichtenden staat van genoemde begrooting voorkomen, aangezien hij het noodig acht, dat, door eene vergelijkende proef omtrent de uitwerking dier twee soorten van vuurmonden, met volkomen zekerheid worde beslist, welk aantal stalen kanonnen van 15 cM. Zw. (die zooveel meer kosten dan die van 12 cM. L.), tot bewapening onzer sterkten noodig is.

»In afwachting van den uitslag dezer proef, die zoo spoedig mogelijk zal worden genomen, is bij deze begrooting slechts op honderd stalen achterlaadkanonnen van 12 cM. L. gerekend; en aan deze soort van vuurmonden bestaat in elk geval behoefte.»

Alzoo, terwijl de Minister door eene vergelijkende proef — een proef op groote schaal naar 't schijnt — wil doen uitmaken, in welke verhouding de kanonnen van 15 cM. en van 12 cM. L. in onze bewapening moeten voorkomen, verwerpt hij reeds de ten vorigen jare vastgestelde cijfers, en vraagt hij, in plaats van 20 kanonnen van 12 cM. L., 100 van die kanonnen aan.

De voordeelen, welke uit een financieel oogpunt van dezen maatregel worden voorgespiegeld, schijnen tamelijk denkbeeldig. Het kanon van 12 cM. L., waaraan de Minister de voorkeur geeft, is wel is waar op zichzelf veel goedkooper dan het kanon van 15 cM., maar men zal, kanonnen van 12 cM. in plaats van kanonnen van 15 cM. nemende, waarschijnlijk een grootere hoeveelheid noodig hebben. Dit is ook reeds uit deze aanvraag af te leiden. Volgens den staat EENDERLEIN toch zouden voor de in 1875 bestaande en ontworpen werken, waarvan de bewapening was vastgesteld, noodig zijn geweest: 221 kanonnen van 15 cM. en 658 kanonnen van 12 cM. L., te samen 879 kanonnen van 15 en 12 cM. L.

Op 1°. Januari 1877 zullen vermoedelijk aanwezig zijn: 718 kanonnen van 15 cM. en 12 cM. L. Wordt nu de tegenwoordige aanvraag goedgekeurd, dan zal het getal vuurmonden van deze beide soorten reeds tot 818 klimmen, en dus wordt reeds met deze aanvraag het oorspronkelijk aangenomen getal bijna bereikt. Waartoe nu nog de proef?

Nu is echter, naar deze leden meenden, het denkbeeld om zich voor onze vestingen schier uitsluitend tot kanons van 12 cM. L. te willen bepalen, ten eenen male onaannemelijk. In alle buitenlandsche vestingen wordt het kaliber van 15 cM. en zwaarder aangehouden; in alle belegeringsparken zijn die kalibers

opgenomen. Reeds bij Parijs in 1870 werd het kanon van 15 cM. zoowel in als voor de vesting als een uitnemenden vuurmond beschouwd. Zullen wij nu weder een stelsel van eigen vinding aannemen? Dat men meer kanons van 12 cM. dan van 15 cM. moet hebben, ligt voor de hand; maar dit was ook reeds het stelsel van den staat-ENDERLEIN. Men vindt daarop 1319 kanonnen van 12 cM. L. en K. tegen 275 kanonnen van 15 cM. Wat wil men meer?

Overigens is dit een feit, dat de totaal aanvraag van den Minister die van zijn voorganger met meer dan *f* 200 000 overtreft, terwijl — en dit was een andere grief van deze leden — thans niets wordt gedaan voor de verdere bewapening der kustbatterijen, waarvoor ten vorigen jare nog 10 kanons op de begrooting waren gebracht.

Men moet toch niet voorbijzien, dat het — met het oog op de handhaving van onze neutraliteit, in het geval dat als het meest waarschijnlijke is te beschouwen, — van hoog belang is op onze kustbatterijen zoo zwaar geschut te hebben als vereischt wordt om ons gezag op onze reeden en groote toegangen te water te kunnen handhaven. Reeds de stukken van 24 cM. zijn daartoe onvoldoende. Kanonnen van 28 cM. als door de marine worden aangeschaft, of eigenlijk van 30,5 cM., zoo niet van 35,5 cM., worden vereischt. Intusschen bepaalt de Minister zich tot de aanschaffing van één kanon van 24 cM. Dit punt blijft derhalve geheel en *souffrance*.

Wat er overigens van deze beschouwingen zij, twee punten staan vast: er bestaat, nu de staat-ENDERLEIN niet meer kan dienen, geen algemeen overzicht van het in 't geheel benoodigde geschut; hoeveel geschut reeds aanwezig is, is aan de Kamer ook niet volledig bekend, en proeven, die nog niet eenmaal aangevangen schijnen, zullen nog moeten uitwijzen, hoeveel geschut van elke soort wordt vereischt. Misschien zullen zij tot het resultaat leiden, dat een derde soort beter is. Vele leden gaven, in verband met deze beschouwingen, te kennen, dat zij bezwaar moesten maken deze gelden toe te staan zoolang niet een nieuwe bewapeningsstaat ingediend en het resultaat der voorgenomen proeven bekend was (1).

IIde AFDEELING.

Art. 4. Groote Staf. Deze wordt weder, tijdelijk zoo het heet, met een ordonnansofficier à *f* 2300 vermeerderd. Bovendien komen daarop voor 2 luitenant-kolonels en 1 majoor, te zamen tot een bedrag van *f* 13 700, als adjudanten van Z. K. H. den Prins van Oranje, die geheel zonder werkkring zijn. Zou hier geen bezuiniging tot stand zijn te brengen?

Art. 6. Intendance. Het schijnt geheel onnoodig, dat aan den hoofdintendant nog een onderintendant 1ste klasse (majoor) op een traktement van *f* 3000 worde toegevoegd. De Commissie van Rapporteurs doet opmerken, dat sedert het opmaken der begrooting de waarneming der betrekking van hoofdintendant eerst aan een Kolonel van den generalen staf en nu, twee maanden later, weder aan een ander Hoofdofficier van dien staf, die tot intendant 2de klasse is benoemd, is opgedragen. De *f* 10 000, die voor een hoofdintendant en een intendant 1ste klasse zijn uitgetrokken, schijnen derhalve voor memorie te kunnen worden uitgetrokken.

IIIde AFDEELING.

I. De poging van den Minister om het gebeurde bij de manoeuvres in Overijssel eenigszins te vergoelijken maakte geen gunstigen indruk. Hoe zal men toch ooit tot verbetering geraken, wanneer de gebreken, die bij zulke gelegenheden

(1) Door een der leden is in zijne afdeeling een Nota voorgelezen, waarin verschillende onderwerpen, tot ons krijgswezen betrekking hebbende, worden behandeld. De Commissie van Rapporteurs heeft die Nota als Bijlage bij dit Verslag gevoegd.

aan het licht komen, als niet van overwegend belang en min of meer als onvermijdelijk worden voorgesteld?

De Kamer kan zich, van haar standpunt, niet bezighouden met de manoeuvres zelve. Wel kan zij hier zeggen, wat van algemeene bekendheid is, dat daarbij soms groote verwarring heeft geheerscht en de verpleging niet zelden zeer veel te wenschen heeft overgelaten, zijnde dit laatste, naar het schijnt, minstens evenzeer een gevolg geweest van de algemeene directie als van de tekortkomingen der intendance, waarop nu iedereen de schuld tracht te werpen. Maar vooral mag van de zijde der Kamer niet onopgemerkt blijven, dat, bedriegt men zich niet, om deze ééne divisie te doen manoeuvreeren, een groot deel van het leger, althans van de wapens der artillerie en cavalerie, geheel uit elkander is moeten gerukt worden. En die divisie was nog niet eenmaal op oorlogsvoet, en men heeft eenige maanden gehad om alles voor te bereiden. Wat zal dit nu geven ingeval van oorlog — als men geen tijd tot voorbereiding heeft — als vier divisien gemobiliseerd, dat wil zeggen *strijdvaardig* gemaakt moeten worden, en tevens het geheele land in staat van verdediging moet worden gesteld? De Vertegenwoordiging, die geroepen wordt zulke kolossale sommen voor het leger toe te staan, heeft recht te vorderen, dat een zoo kostbaar werktuig voor 't minst, als het dienen moet, bruikbaar zij. Dit is, in deze quaestie, het standpunt der Kamer, en het is, meende men, de taak van den Minister om het bewijs te leveren, dat de toestanden van onze mobilisatie van 1870 zich thans in hetzelfde geval niet zouden herhalen. Kan de Minister daarvan op goede gronden de verzekering geven?

II. Op nieuw kwam men in twee afdelingen op het vroeger gezegde omtrent de dronkenschap in het leger terug. De daaromtrent gegeven antwoorden werden niet zeer bevredigend geacht. Jaar in jaar uit wordt hierover geklaagd, maar in de zaak komt geen verbetering. De oorzaken liggen, naar men meende, dieper dan de Minister schijnt te veronderstellen. In het Voorloopig Verslag is daarop reeds met een enkel woord gewezen. Men veroorloofde zich andermaal daarnaar te verwijzen. Te dezer gelegenheid werd ook weder geklaagd over de ruwe bejegening, waaraan de jonge manschappen soms van de zijde van het kader blootstaan, hetgeen in lijnrechten strijd is met den geest van het Reglement van krijgstucht. Ook daartegen waren toch wel maatregelen te nemen, en men zou gaarne zien dat de Minister zich aan dit punt gelegen liet liggen.

Art. 9. Akte nemende van 's Ministers verklaring, dat het zijn voornemen is tegen den aanvang van het jaar 1877' verandering te brengen in het Commando over het wapen der cavalerie, werd tevens in twee afdelingen in overweging gegeven de cavalerie tot eene divisie te vormen, bij die gelegenheid de reserveeskadrons af te schaffen en de staven der regimenten op minder rijkelijken voet in te richten.

Ofschoon de Kamer ten vorigen jare voor den Hoofdofficier werkzaam bij Z. K. H. den Prins van Oranje als inspecteur der cavalerie, slechts het majoorstraktement toestond, is aan dien Hoofdofficier toch het traktement van Luit.-Kolonel uitbetaald. De Minister, die dit deed, is reeds afgetreden. Ten einde echter voor het vervolg de herhaling van dergelijke, met de begrotingswet strijdende handelingen te voorkomen, schijnt het noodig in de artt. 8—11 de kosten voor de staven en die voor de troepen afzonderlijk uit te trekken, en tevens — hetgeen om andere redenen toch behoort te geschieden — die artikelen uit hoofdartikel 2 der begrooting te lichten.

Art. 10. Is de tegenwoordige organisatie der veldartillerie wel zeer doelmatig? En is zij niet zeer kostbaar? Moet niet, aan elke divisie, een zelfstandige afdeling veldartillerie worden toegevoegd? De staf der artillerie heeft, meende men, in de laatste jaren voortdurend uitbreiding ondergaan. Vroeger was aan den Directeur der artillerie slechts een Majoor toegevoegd. Nu komt op de begrooting voor: 1 Luitenant-kolonel, een Kapitein als adjudant en een 2de luitenant-magazijnmeester. Men meende te moeten waarschuwen tegen de strekking, die zich in de laatste jaren bij het Departement van Oorlog sterk heeft geopenbaard, om telkens nieuwe betrekkingen in het leven te roepen.

IVde AFDEELING.

Is het niet noodig maatregelen te nemen om het leger van betere paarden te voorzien? En moet men niet op middelen bedacht zijn om de Officieren bij het aanschaffen van paarden eenigszins te ontmoet te komen? De vergunning om zich paarden uit de remonte aan te schaffen, schijnt toch weinig doel te treffen.

Vde AFDEELING.

Op nieuw werd door sommige leden met klem op de spoedige indiening van de wet op de Militaire Academie aangedrongen. Andere leden meenden, dat het, na de langdurige schriftelijke gedachtenwisseling, welke over dit onderwerp heeft plaats gevonden, raadzaam was deze zaak eenigen tijd te laten rusten.

VIIde AFDEELING.

Niettegenstaande de groote kosten van den geneeskundigen dienst, blijft de toestand veel te wenschen overlaten. Het incompleet bedraagt thans 42 pct. De school te Amsterdam geeft weinig resultaten. De Minister is, om in de bestaande leemten te voorzien, op andere middelen dan de tot dusver aangewende bedacht. Hij hoopt daaromtrent spoedig tot een vast besluit te komen". Zou de Minister ook iets kunnen mededeelen omtrent den aard der middelen, welke hij op het oog heeft? Naar veler oordeel zou het overweging verdienen hier eene regeling in den geest van het Engelsche stelsel in te voeren. Men geeft nu een lagen rang, een geheel onvoldoend traktement (ƒ 1300) en zware premiën (ƒ 5000). Beter ware wellicht de rangen en de premiën af te schaffen en veel hoogere traktementen met trapsgewijze verhooging te verleen.

Onlangs zijn hulpapothekers aangesteld op een traktement van ƒ 1300, terwijl de apothekers van de 2de en 3de klasse slechts ƒ 1200 en ƒ 1000 genieten. Daaronder zijn er, die reeds zeer lang die rangen bekleeden. Op die wijze ontstaan vreemde anomalieën. Het schijnt inderdaad hoog noodig de traktementen der apothekers, die toch een niet onbelangrijke verantwoording hebben, te verbeteren.

IXde AFDEELING.

Art. 18b. Wanneer eindigt het contract betreffende de brug over de Donge bij Geertruidenberg?

XVIIde AFDEELING.

Art. 56. Hoeveel vuurmonden zijn van elke soort bij KRUPP besteld en welke prijzen zijn daarvoor besteed? In hoever verschillen die prijzen van de vroegere? Zijn ook pogingen gedaan om elders te contracteeren, en zoo ja, welke prijzen werden aldaar gevraagd?

Art. 58. Heeft de aanbesteding der torpedo's nu plaats gehad? Men betreurde het zeer, dat die zaak zooveel vertraging had ondervonden. Gaarne zou men de benaming van dit artikel behouden zien, daar anders latere vergelijking van verschillende begrootingen zeer moeielijk is. De post kon voor memorie worden uitgetrokken. Voor het pontonmaterieel kon dan een nieuw art. 59a worden opgenomen. Sommige leden hadden bezwaar tegen de stoomboot, die men wenscht aan te schaffen. Stoombooten zijn, in tijden van nood, altijd te bekomen. Anderen zouden gaarne eenige nadere inlichtingen ontvangen omtrent de inrichting, welke de Minister zich voorstelt aan ons pontonwezen te geven. Hoe is het gesteld met het lichte bruggenmaterieel, dat bij het veldleger aanwezig behoort te zijn? Is het plan ook pontons voor de benedenrivieren en voor de rivier de Waal aan te schaffen? Is het niet noodig verandering te brengen in de organisatie der pon-

tonniers, of althans den tweeledigen werkring van dit korps — bij het veldleger en in en achter de liniën — beter af te bakenen?

Art. 61. Afgescheiden van de reeds vermelde algemeene bedenking tegen de meeste posten van dit artikel, werden te dezer plaatse met opzicht tot de kazerneering nog de volgende opmerkingen in het midden gebracht:

De Minister heeft een onderzoek ingesteld naar den toestand der kazernen en wil die, naar aanleiding daarvan, verdeelen in *zoogenaamd goede*, in *goede* en in *slechte* kazernes. De eerste wenschte hij te maken tot *werkelijk goede*, de tweede wenschte hij te brengen *in den vereischten toestand*, en de derde wenschte hij te vervangen door *nieuwe*, namelijk in die plaatsen, waar ze *zeer* noodig zullen zijn. Het getal der laatsten zal *»zeer groot»* wezen, waartuit dus volgt, dat het getal garnizoenen, ging dit stelsel op, ook *zeer groot* zou blijven.

Men kon zich met deze geheele opvatting der zaak niet vereenigen. Vooreerst moet het bevreemding wekken, dat nu nog, na al hetgeen reeds over die kazerneeringsquaestie is voorgevallen, een onderzoek noodig is. Men meende, dat zoodanig onderzoek reeds zoo dikwerf was ingesteld. Bovendien worden jaarlijks aan het Departement van Oorlog kazerneeringsstaten ingezonden, die juist dienen om op de hoogte te blijven van den toestand der kazernen. Maar dit punt daargelaten, in de kazerneeringsquaestie is de feitelijke toestand der tegenwoordige kazernen slechts een zeer ondergeschikte factor. Het komt in de eerste plaats op een plan van garnizoensindeeling aan. Vóór alles moet bepaald worden *waar* de troepen in garnizoenen zullen worden gelegd, en *hoeveel* en *welke soort* van troepen in elk garnizoen zullen komen. Zulk een garnizoensplan is echter geen zoo eenvoudige zaak. Het hangt zamen met de quaestie van de localisatie der militie, met de organisatie en concentratie van het leger, de aanwezigheid van oefeningsterreinen, den toestand der bestaande kazernen en andere factoren nog, die men, zooveel doenlijk, met elkander in verband moet trachten te brengen en waarbij voor elk geval met juistheid moet worden onderscheiden welke omstandigheden het zwaarst moeten wegen. Zoo ontstaat wat men noemt het *dislocatieplan*. Is dit eenmaal gereed, dan kan bepaald worden, welke kazernen behouden, welke verbeterd, welke door nieuwe vervangen moeten worden. Zoolang dit plan er niet is, kan er niets gedaan worden en bouwt men geheel in den blinde. De Kamer moet dan ook, als vroeger reeds is opgemerkt, daarop blijven staan, dat haar, vóór alles, een dislocatieplan worde voorgelegd. Stond zij de gelden toe, die nu voor kazernen in niet minder dan 13 plaatsen worden aangevraagd, zij zou niet alleen vooruitloopen op het algemeen dislocatieplan, maar ook op de resultaten van het onderzoek, dat door den Minister zelf is ingesteld.

Wat de onderdeelen van het artikel betreft, valt nog het volgende op te merken.

Ad b. In de Memorie van Toelichting der aanvankelijk ingediende begrooting wordt gezegd, dat de kazerne te Gouda met de aangevraagde som van f 100 000 kon worden voltooid. Nu wordt f 140 000 aangevraagd, en leest men in de Memorie van Beantwoording, dat nog geen opgave van de totaalkosten kan worden gedaan. Hoe is dit te rijmen?

Ad d. Ook hier wordt weder een zekere som aangevraagd zonder dat men weet waarheen men gaat. Waarop berust de berekening van 1 millioen voor de kosten van een academiegebouw te Utrecht? Het gebouw te Willemsoord heeft f 280 000 gekost, zonder den grond. Maar de stad Utrecht zou waarschijnlijk gaarne het noodige terrein ter beschikking van het Departement van Oorlog stellen.

Ad e. Zijn de werkzaamheden te Arnhem hiermede niet afgelopen? Zoo ja, dan moet de omschrijving van den post wijziging ondergaan.

Ad f. Deze post zal gesplitst dienen te worden in een post voor de nieuwe kazerne en een past ten behoeve van de voortzetting der aangevangen werkzaamheden.

Ad g. Tegen dezen post hadden vele leden bezwaar. Het is geheel onzeker of er, en zoo ja, welke garnizoenen, bij een algemeene regeling, in Deventer en Zutphen zullen komen.

De post voor de »Oldebroeksche heide» moet een afzonderlijken post vormen en daaruit dient, in overeenstemming met het gezegde in de Memorie van Beantwoording, duidelijk te blijken, dat het hier slechts de inrichting van een artillerieschool geldt. Maar vooraf dient men te weten hoe die school zal worden ingericht en hoeveel de totaalkosten zullen bedragen. Daar waren echter leden, die, met het oog op dit plan, meenden te moeten wijzen op de verspreiding van de verschillende inrichtingen der artillerie. Men heeft de inrichtingen te Delft, een gieterij te 's Hage, een commissie voor proefnemingen ook te 's Hage, en zal nu weder verkrijgen een artillerieschool op de Oldenbroeksche heide. Ware concentratie van de inrichtingen aan de eene zijde en van de proefnemingen aan de andere, hier niet wenschelijk?

Ad i—l. Deze posten kunnen niet worden toegestaan zoolang niets bekend is omtrent de totaalkosten. Men verklaarde zich sterk tegen het denkbeeld om Brielle te maken, zooals de Nota van Toelichting te verstaan geeft, tot een centraaldepôt voor torpedo's. Ongeschikter plaats schijnt daarvoor niet uit te denken dan eene stad, in oorlogstijd zeer blootgesteld, bij ijsgang niet te bereiken en niet met het spoorwégnet verbonden. De torpedo's moeten opgelegd worden in de nabijheid van de punten waar ze noodig zullen zijn, en mocht er bovendien nog een soort van centraalnagazijn voor torpedo's vereischt worden, dan schijnt Amsterdam de aangewezen plaats.

Ad m. Bij eene rationeele indeeling der garnizoenen zou het niet onmogelijk zijn dat de rijsschool, het depôt en reserve-eskadron, thans te Venlo in garnizoen, door veldeskadrons vervangen worden. In dat geval zouden de rijsschool enz. wellicht te Leiden geplaatst kunnen worden. Maar op zoodanige en trouwens op elke regeling wordt vooruitgeloopt, wanneer men nu, zonder te weten welk garnizoen in Leiden zal komen, daar eene rijbaan bouwen gaat.

Ad n. Tegen deze kazerne was men echter algemeen gestemd.

ART. 2. In dit artikel komen ongeveer twintig posten voor, allen tot *personeel* betrekking hebbende. Deze kunnen daarin niet behouden blijven.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 7den Decembor 1876.

DE ROO VAN ALDERWERELT.
VAN DER SCHRIECK.
DE BIEBERSTEIN.
DE CASEMBROOT.
STIELTJES.

NOTA.

Bij het tweede onderzoek in de afdelingen van Hoofdstuk VIII der Staatsbegroting — een gevolg van de aanvullingen die, uit den aard der zaak, door den nieuw opgetreden Minister gebracht zijn in de aanvragen van den interimairnen Minister, — neemt de ondergeteekende de vrijheid de volgende beschouwingen aan het oordeel van zijne medeleden der 5de Afdeling te onderwerpen.

Met groot genoegen heeft de ondergeteekende de optreding van dezen Minister gezien en met de voorgedragen verhoogingen en wijzigingen kan hij zich over het algemeen vereenigen. Vooral prijst hij het in dezen Minister, dat hij liever *geen cijfers* noemt voor den bouw van forten, dan cijfers die op gissingen rusten, en dat hij gebreken die nog bestaan niet tracht te bemantelen, maar ze erkent en aanwijst. Die zucht, bij dezen Minister evenals bij zijn onmiddellijken ambtsvoorganger bestaande, om de Kamer met kennis van zaken te doen oordeelen, blijkt uit de overlegging van kaarten en memoriën, reeds door den ambtsvoorganger beloofd en voorbereid.

Het zij den ondergeteekende veroorloofd hier eenige korte aantekeningen te laten volgen over punten die door den Minister behandeld worden, en wenschen te uiten over punten die de Minister heeft laten liggen.

Organisatie der levende strijdkrachten. Dat de Minister nu niet wil voortuitloopen op de organisatiën van de verschillende wapenkorpsen en diensten, is zeer natuurlijk. Die organisatiën toch moeten één geheel uitmaken met te wachten wetten op militie en schutterij. De ondergeteekende hoopt dat de Minister niet den raad zal volgen, nu en dan gegeven, om zeer ingrijpende veranderingen in die organisatiën te maken, en bijv. onze 8 brigades of regimenten infanterie te vervormen in 16 regimenten, vormende 8 brigades, 4 divisien en 2 legerkorpsen. Dat zou met eene *grote uitgave* een *grote teruggang* zijn, daar dan nutteloos twee tusschenpersonen meer tusschen den opperbevelhebber en de locale bevelhebbers zouden gebracht worden. Onze bestaande organisatie is voor onze toestanden veel beter, en is met zeer kleine wijzigingen geheel in verband te brengen met de behoeften van ons verdedigingsstelsel. Ditzelfde is met de organisatie der artillerie het geval; alleen bij de organisatie der cavalerie zijn ingrijpende vereenvoudigingen noodig, om ze voor ons defensiestelsel passend te maken. Bij de organisatie van het korps genie-officieren zal, naar de denkbeelden van den Franschen generaal PAIXHANS, naar verband met de waterbouwkundige ingenieurs gestreefd moeten worden.

Verbetering van het gehalte der levende strijdkrachten. De Minister acht de oefening onvoldoende en stelt een uitgave van omstreeks 3 ton voor, om in die leemte te voorzien. Na verloop van 5 jaren, dus met een uitgave van $1\frac{1}{2}$ milioen, zal dan 's Ministers wensch vervuld zijn. Is niet, vooral in een tijd van overgang, dit doel sneller en beterkoop te bereiken? Voorzeker, door de oudste dienende lichte (die van 1872), bij afzonderlijke wet, een jaar later te ontslaan. Dan wordt het leger, zonder noemenswaardige kosten, in *getal* en *gehalte* beide versterkt; voor de actieve veld- en vestingdienst blijven circa 9600 man van 25-jarigen ouderdom beschikbaar, die allen 1 à $1\frac{1}{2}$ jaar effectieven dienst hebben. Het spreekt van zelf dat men ze *geen dag* behoort op te roepen, als het vrede blijft, dat men ze allen vergunning moet geven te huwen. Men zou er als voordeel voor dezen vermoedelijk geheel nominalen dienst bij kunnen voegen, dat, mocht onverhoopt het leger op oorlogsvoet komen, alsdan het Rijk zeker weeggeld aan de achterblijvende vrouwen zou verzekeren. Ook zou men aan dat jaar *nominalen* militiedienst kunnen verbinden twee jaar vroeger ontslag uit de actieve schutterij. Deze onkostbare en niet drukkende verlenging van den nominalen militiedienst met één jaar twee of drie achtereenvolgende jaren herhalende, zou de tijd gewonnen zijn om, door andere middelen, de levende strijdkrachten te verhoogen.

De ondergeteekende is niet ongenegen de oefening der militie te verbeteren, en daartoe het noodige toe te staan; maar vooral voor hen, voor wie het eindcijfer steeds beslissend is, moet deze *overgangsmaatregel* aanneembaar zijn.

Verbeterde voeding, verbetering der kazernen, pupillenschool. Langere diensttijd der militie is vooral wenschelijk, wanneer de kern van andere vrijwillige soldaten blijft ontbreken, waarop bij de organisatie der verschillende korpsen gerekend is. Alle middelen om in het gebrek aan kader en vrijwilligers te voorzien, moeten dus ten slotte, als ze gelukken, leiden tot *verlichting* van den militieplicht. Waren er genoeg vrijwillig dienende militiesoldaten, dan behoefde van de bevoegdheid, om $\frac{1}{7}$ der militie langer te laten dienen, in 't geheel geen gebruik gemaakt te worden.

De drie middelen, hiervoren genoemd, en door den Minister voorgesteld, zijn dus allen stappen in eene goede richting. Ofschoon de ondergeteekende nog liever een geheel ander stelsel van voeding had zien invoeren, zal hij zich toch niet tegen dezen maatregel verzetten, die partieele verbetering geeft. Hij begrijpt dat de Minister, die door voorafgaande wetten en handelingen gedrongen is een

begrooting van circa 18 millioen *gewone* en 8 millioen *buitengewone* uitgaven voor te stellen, er tegen heeft opgezien thans met de verbetering der voeding verder te gaan.

Met de verbetering der kazernen gaat de ondergeteekende ook mede, zoodra hem zal gebleken zijn dat die verband houdt met een goede regeling der garnizoenen. Het oprichten eener pupillenschool acht hij zeer nuttig; mocht de proef slagen en de eerste school dra door meerdere gevolgd worden, dan zal wellicht na eenige jaren voor goed in het gebrek aan kader voorzien zijn.

Buitengewone uitgaven voor artilleriematerieel. Met groot genoegen zag de ondergeteekende, dat de Minister meer licht vestinggeschut, en minder zwaar vestinggeschut wil aanschaffen. Daardoor zal niet alleen een grootere uitgave worden gespaard, maar de verdediging worden gebaat. Enkele zware, zelfs zeer zware vuurmonden mogen in eene bewapening haar nut hebben, over 't algemeen is het lichtere kaliber van 12 cM. voldoende, hetwelk de Minister nu bij voorkeur doet aanmaken.

Uitleggers. Herhaaldelijk is in vroegere gewisselde stukken en door bekwame Officieren in brochures of openbare voordrachten gesproken van kleine gewapende binnenvaartuigen of uitleggers, op de boezem- of polderkanalen, en tevens op de inundatiën te gebruiken. Nog kort geleden spraken de dagbladen van proeven, daarmede door den Generaal DELPRAT te Amsterdam genomen. Worden die proeven voortgezet? Is een zeker aantal van die uitleggers gereed en *ter plaatse aanwezig*? Of worden maatregelen beraamd om ze ten spoedigste gereed te hebben?

Bij het beleg van Parijs is het gebleken dat het vuur van de stukken geschut, tusschen de forten opgesteld, moeilijker door den aanvaller is uit te dooven dan het vuur der stukken, in de forten zelven geconcentreerd. Met genoegen heeft dan ook de ondergeteekende gezien, dat om Utrecht door nevenbatterijen en doorlopende wallen nevens de forten, gelegenheid is gegeven tot het opstellen van vele stukken buiten de forten. Nog beter zou het zijn ook hier, op de verbindingskanalen, stukken geschut op vaartuigen (als *drijvende affuiten*) te bezigen, die, zich telkens verplaatsende, door de vijandelijke batterijen niet te vinden zijn. Wordt aan dit belangrijk punt gedacht?

Niet genoeg kan de Minister gewaarschuwd worden tegen de zucht, om van weinig kostbare, slechts tegen geweervuur te pantseren, drijvende affuiten, door riemen, pagaaien of boomen te bewegen, dure gepantserde stoomvaartuigen te maken. Dan is het doel *totaal* gemist, hetwelk moet zijn: vele onzichtbare en dus door de vijandelijke batterijen onvindbare stukken geschut tegen de vijandelijke over te stellen.

Utrechtsche linie. Met groot genoegen heeft de ondergeteekende inzage genomen der overgelegde kaarten en memoriën, en daaruit gezien dat de maatregelen voor het stellen der inundatiën, de telegraphische gemeenschap, de opstelling der troepen, *vooraf* en *uitvoerig* geregeld zijn, zoodat ieder dadelijk op zijn post zal zijn en zal weten wat hij te doen heeft. In 't algemeen kan hij zich met de voorgestelde aanvullingswerken ook vereenigen.

Positie den Helder. Dit is ook het geval met de positie aan den Helder, en het doet hem genoegen dat niet zooveel geld aan Kijkduin behoeft te worden uitgegeven. De Minister schijnt het met zichzelf nog niet eens, wat voor de verdediging aan de zeezijde het meest gewenscht is. De ondergeteekende stelt de vraag: zou een drijvend fort, een Popofka, niet oneindig meer nut stichten dan een vast, aan de plaats gebonden fort? Hij voor zich zou die vraag in 't voordeel van een *drijvend fort* beantwoorden.

Maar geheele adhaesie schenkt de ondergeteekende aan het denkbeeld om den rug der positie, dat is aan de landzijde, te dekken door stormvrije werken. Dit moet in elk geval geschieden, geheel onafhankelijk van wat aan de zeezijde noodig is. De fout van 1799 moet niet herhaald worden.

Sperforten. Hier kan de ondergeteekende zich niet geheel bij den Minister aansluiten. In den tegenwoordigen stand der zaak zou hij wenschen: zeer kleine

sperforten aan den IJssel te Zwolle en Zutphen, voldoende om tijd te winnen tot het onbruikbaar maken der bruggen, geen werken aan 't fort Westervoort, zoolang niet een besluit is genomen over 't verdedigen der waterverdeeling.

Plaatst men *goede* sperforten in de Grebbelinie, bewesten Amersfoort, bij de Buursteeg en op den Heimenberg, dan is, met den spoorweg en de brug over Rhenen, en vooral bij graving van een groot kanaal door de Geldersche vallei, de Grebbelinie bijna in orde. Kunnen troepen per spoor van Amersfoort naar Rhenen en Tiel, en omgekeerd, snel vervoerd worden, dan is de Grebbelinie daardoor 100 pct. in waarde gestegen. Geeft men daarentegen de brug aan den vijand, dan is de linie zeer in waarde verminderd. Gelukkigerwijze is dit, door het votum der Kamer, onmogelijk gemaakt.

Den Haag, 27 November 1876.

T. J. STIELTJES.

HOOFDSTUK VIII. GEWIJZIGD WETSONTWERP (1).

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.	Art.	1	f	12 000	
	»	2	»	83 612	
	»	3	»	11 788	
					f 107 400.

IIdede AFDEELING.

Staven en Administratie.	Art.	4	f	77 415	
	»	5	»	79 516	
	»	6	»	46 500	
	»	7	»	98 290	
					» 301 721.

IIIde AFDEELING.

Wapenkorpzen. Infanterie.	Art.	8	f	5 999 940	
	»	9	»	2 134 616	
	»	10	»	3 164 829	
	»	11	»	444 210	
					» 11 743 395.

IVde AFDEELING.

Remonte.	Art.	12			» 364 160.
------------------	------	----	--	--	------------

Vde AFDEELING.

Koninklijke Militaire Academie.					» 155 705.
---	--	--	--	--	------------

VIdede AFDEELING.

Reiskosten en vacatiën.	Art.	14			» 43 000.
---------------------------------	------	----	--	--	-----------

VIIde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.	Art.	15a	f	253 250	
	»	15b	»	49 245	
	»	16	»	228 000	
					» 590 495.

(1) Zie het Ontwerp van Wet en de Nota van Wijziging in het *Bijblad* van de *Milit. Spectator*, Blz. 168 en 207. Jaargang 1876.

VIIIste AFDEELING.

Vuur en licht in de wachten en kazernen. Art. 17, f 42 000.

IXde AFDEELING.

Scheeps- en wagenvrachten, enz. Art. 18a f 64 735
 » 18b » 265
» 65 000.

Xde AFDEELING.

Materieel der artillerie, enz. Art. 19 f 425 279
 » 20 » 769 593
 » 21 » 141 900
 » 22 » 25 000
» 1 361 772.

XIde AFDEELING.

Materieel der Genie, enz. Art. 23a f 135 900
 » 23b » 79 500
 » 24 » 2 000
 » 25 » 5 000
 » 26 » 4 500
» 226 900.

XIIde AFDEELING.

Kazerneering, enz. Art. 27a f 227 800
 » 27b » 133 050
 » 27c » 25 000
» 385 850.

XIIIde AFDEELING.

Ananuensis, weduwen- en weezenkas. . . Art. 28 f 1 200
 Eeredienst bij de militairen. » 29 » 9 000
 Huur van gebouwen, enz. » 30 » 8 500
 Reisgelden, enz. » 31 » 900
 Drukwerk enz. » 32 » 6 000
 Kosten van in te lijven lotelingen. . . » 33 » 13 000
 Magazijnen van kleeding, uitrusting enz. » 34a » 55 600
 Kampementseffecten enz. » 34b » 41 400
 Ledergoed enz. voor de schutterijen . . » 34c Memorie.
 Kosten van verkenningen, plans. . . . » 35a » 4 800
 Topographische inrichting. » 35b » 25 300
 Kosten, Ommerschans en Veenhuizen. . » 36 » 13 400
 Gratificatiën. » 37 » 11 500
 Fonds voor weduwen en weezen van onder-
 officieren. » 37a » 2 000
 Exploiten, processen. » 38 Memorie.
 Subsidie aan het Invalidenhuis » 39 » 5 000
 Onderscheidingsteekenen » 40 » 5 930
 Kampeeren van troepen. » 41 » 55 000
 Telegrafische correspondentie. . . . » 42 » 100
 Examina voor Officiersrangen » 43 » 100
 Nederl. vereeniging „Roode Kruis”. . . » 44 » 1 000
 Kosten van de Krijgsschool. » 45 » 8 650
 Kosten van de pupillenschool. » 45a » 30 000
 Permanente spoorwegcommissie. . . . » 45b » 3 000
f 301 380.

XIVde AFDEELING.

Wapen der marechaussée. Art. 46 *f* 278 340.

XVde AFDEELING.

Overcompletee Officiëren enz. Art. 47 *f* 50 000
 Pensioenen, gagementen enz. » 48 » 1 400 000
 Tijdelijke pensioenen enz. » 49 » 17 000
 Pensioenen aan mindere geëmployeerden. » 50 » 8 800
 Lijfrente graaf BüLOW. » 51 » 5 250
 Toelage aan Weduwe ELBERTS. » 52 » 300
 Wachtgelden. » 53 » 3 740

» 1 485 000.

XVIde AFDEELING.

Onvoorziene uitgaven. Art. 54 » 63 873.

XVIIde AFDEELING.

A. Materieel der Artillerie.

Aanschaffing en aanmaak van zwaar geschut. Art. 55 *f* 119 300
 Idem. veld- en vestinggeschut. . . . » 56 » 1 042 050
 Idem. draagbare vuurwapenen. . . . » 57 » 759 750
 Idem. patroonhulzen. » 58 » 5 625
 Idem. torpedo's. » 59 » *Memorie.*
 Idem. pontonmaterieel » 59a » 42 770
 Idem. pioniergereedschap » 60 » 22 675

B. Kazerneering.

Bouwen eener kazerne te Utrecht. . . . » 61a » 220 200
 Uitbreiding kazernen te Gouda. . . . » 61b » *Memorie.*
 Idem. en bouwen van wo-
 ningen voor gehuwden te 's Hage. . . . » 61c » 100 000
 Uitbreiding kazernen en bouwen van wo-
 ningen voor gehuwden te Breda. . . . » 61d » 100 000
 Uitbreiding kazernen en bouwen van wo-
 ningen voor gehuwden te Arnhem. . . . » 61e » 60 000
 Uitbreiding kazernen en bouwen van wo-
 ningen voor gehuwden te Amersfoort. . . » 61f » 200 000
 Exercitievelden te Deventer, Zutphen en
 Groningen. » 61g » 34 000
 Bouwen van woningen te Haarlem. . . . » 61h » *Memorie.*
 Magazijn voor torpedo's te Brielle. . . . » 61i » 42 500
 Uitbreiding der kazernen te Brielle. . . . » 61k » 44 500
 Gebouw voor gehuwden te Brielle. . . . » 61l » 10 000
 Overdekte rijbaan te Leiden. » 61m » 25 000
 Kazerne voor een bat. inf. (1ste termijn). » 61n » *Memorie.*
 Ameublement in kazernegebouwen. . . . » 61o » 50 000
 Gebouwen op de Oldebroeksche heide. . . » 61p » 150 000

» 3 028 170.

XVIIIde AFDEELING.

Voltooiing van het vestingstelsel. » 2 610 000.

TOTAAL van Hoofdstuk VIII. » 23 154 451.

HOOFDSTUK VIII. TWEDE MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

De ondergeteekende moet, tot zijn leedwezen, bij de beantwoording van het *Voorloopig Verslag, naar aanleiding van het tweede onderzoek in de afdelingen*, kortheid in acht nemen. Ieder in dat stuk voorkomend punt te behandelen, elke daarin gestelde vraag op te lossen, is hem ondoenlijk, want de tijd der openbare beraadslaging kan zeer spoedig aanbreken.

Toch hoopt hij in het klein bestek, hetwelk hij zich voor die beantwoording afbakt, genoeg te kunnen zeggen, om aan de Kamer de overtuiging te schenken, dat het door hem ingenomen, bij zijne Memorie van Beantwoording (stuk n°. 16) aangewezen en bij zijne Nota van Toelichting (stuk n°. 19) (1) nader geadstrueerd, standpunt juist is.

Indien wij leefden in een tijd, waarin we het waarschijnlijk konden achten dat de verdedigbaarheid des lands in het eerste tiental jaren niet op de proef zou worden gesteld, dan zou de critiek, bij het Verslag nopens het tweede onderzoek uitgeoefend, veel bevatten, hetwelk de ondergeteekende volledig zou kunnen beamen.

Maar dan zou hij ook in vele opzichten anders gesproken en anders gehandeld hebben dan hij op 16 November jl. deed.

Ook ware voor hem niets gemakkelijker geweest, dan zich — behoudens enkele punten van ondergeschikt belang — neer te leggen bij het wetsontwerp, door den interimairen Minister ingediend. De korte tijd van 6 á 7 weken, sinds het optreden van den ondergeteekende verloopen, zou voor zulk een houding een voldoende verontschuldiging zijn geweest.

Doch we leven onder omstandigheden die zoo iets niet gedoogen.

Het is ongeraden geheel stil te zitten gedurende den tijd waarin plannen worden ontworpen en uitgewerkt.

Er mag niet meer gedraald worden. De ondergeteekende zal geen geld verspillen, maar, voor zooverre hij zich zelf bewust is, geen geld onnut te zullen besteden, moet hij de som vragen welke hij noodig acht.

Omtrent het nut van elken door hem voorgestelden post in het bijzonder, zal hij gaarne met de Vertegenwoordiging van gedachten wisselen. Maar wanneer een uitkomst mocht worden verkregen welke hij in strijd acht met 's lands belang, dan zal hij weten wat de plicht van een verantwoordelijk Minister eiseht.

Ad § 1. Het vermoeden, in het tweede Voorloopig Verslag uitgedrukt, dat de gevraagde 26 millioen door den Minister van Financiën en door den Minister-raad zonder ernstig overleg zouden zijn toegestemd, klinkt zóó vreemd, dat de ondergeteekende het alleen kan toeschrijven aan een volslagen onbekendheid met de zorg waarmede 's lands belangen in genoemden raad worden behandeld.

De ondergeteekende kan de verzekering geven, dat hij zijnen ambtgenooten de overtuiging heeft kunnen schenken, dat de gemelde som — waaronder 8½ millioen aan buitengewone uitgaven, en dus niet tot de doorlopende lasten van 's Rijks schatkist behoorende — over het dienstjaar 1877 besteed zou moeten worden.

Het deed hem dan ook genoegen, uit het Verslag van de Commissie van Rapporteurs te mogen afleiden, dat ook de meerderheid der leden van de Kamer haar niet onnutig besteed zou achten. Immers, de bestrijding welke zijne beide begrootingsvoordrachten bij die meerderheid ondervonden, schijnt hoofdzakelijk in verband te staan met den tijd der aanvraag van eenige posten.

De overweging hiervan heeft den ondergeteekende van zelve overtuigd, dat hij aan de wenschen der Kamer kan gevolg geven zonder te kort te doen aan hetgeen hij in 's lands belang beschouwt. De eischen van het gemeen overleg kunnen hier uitstekend worden bevredigd.

Hij heeft namelijk uit zijne thans aanhangige begrootingsontwerpen voor 1877 slechts weg te nemen al die buitengewone uitgaven, welke in de eerste 5 á 6

(1) Zie de Memorie van Beantwoording en de Nota van Toelichting in het *Bijblad van de Militaire Spectator*. Bladz. 197 en 210.

maanden van dat jaar nog niet behoeven te *zijn* toegestaan, omdat de onderwerpen, waarop ze betrekking hebben, in dat tijdsverloop — ten deele wegens nog niet geheel geëindigd onderzoek van details — niet tot een begin van uitvoering kunnen komen.

Wel zou het, naar het hem voorkomt, wenschelijker zijn geweest, voor die uitgaven — waaronder er zijn die slechts eene herhaling zijn van hetgeen voor 1876 is toegestaan, maar ongebruikt is gelaten — geen supplettoire begrooting noodig te maken; doch overwegend bezwaar hiertegen bestaat er volstrekt niet.

De Kamer heeft dus verhoogingsontwerpen op de beide begrotingen te wachten. Daarbij zal dan de gelegenheid bestaan om de vestingbegrooting zóó in te richten, dat de uitvoering der vestingwet van 18 April 1874, ook overeenkomstig het verlangen der Kamer, uitgedrukt in het eerste Voorloopig Verslag nopens die begrooting, binnen den bepaalden tijd zal kunnen afloopen, terwijl bij die ontwerpen zullen worden overgelegd:

a. het in de Memorie van Beantwoording betreffende de vestingwet toegezegde *algemeen overzicht van de kosten, voor de voltooiing van ons geheele vestingstelsel vereischt*;

b. een volledige *bewapeningsstaat voor 's lands vestingwerken*; en

c. een *dislocatieplan*.

Die voordrachten ter verhooging van de begrotingen zullen voorts natuurlijk vergezeld gaan van een ontwerp van wet, houdende aanwijzing der middelen tot dekking.

Ad. § 2. De ondergeteekende gelooft, dat eene herhaalde lezing van hetgeen hij in de bovengenoemde stukken n°. 16 en 19 gezegd heeft, tot de overtuiging zal leiden, dat hij niet is afgeweken van door hem gestelde praemissen. De ten bewijze van zoodanige afwijking aangevoerde punten doen bij hem het vermoeden rijzen, dat men in de ontwikkeling van 's Ministers standpunt en in den gang zijner gedachten hier en daar iets over het hoofd gezien heeft.

Nopens de in deze paragraaf behandelde vraagstukken zal hij, volgens de toezegging door hem in de Memorie van Beantwoording gedaan, de beslissing mededeelen, zoodra hij den tijd hiertoe gekomèn acht.

Ad. § 3. Met het *ad § 2* gezegde is tevens antwoord gegeven op den inhoud der drie eerste alinea's van § 3.

Ten aanzien van de verder in deze paragraaf besproken punten, aldaar aangeduid met de letters A, B, C, D en E, heeft de ondergeteekende het navolgende te repliceeren.

Ad A. De quaestie der voeding.

Het hieromtrent in het tweede Voorloopig Verslag gestelde heeft den ondergeteekende niet kunnen overtuigen van de onjuistheid zijner zienswijze.

Zoolang hem niet op goede gronden wordt aangetoond, dat verandering van stelsel ten deze noodig is, moet hij blijven bij zijne overtuiging dat het thans bestaande niet voor een lastiger en ook ontwijfelbaar duurder stelsel mag plaats maken.

Met het behoud van het stelsel moet echter verbetering in de uitvoering gepaard gaan. Deze verbetering alléén aan te brengen door eene vervanging van kommiesbrood door tarwebrood, is onvoldoende.

Het thans bepaalde ration vleesch en vet (waaronder natuurlijk ook het gewicht van bijbehorende beenderen gerekend moet worden) is te gering; hierin — en niet in de qualiteit — ligt volgens de ondervinding van den ondergeteekende de fout ten aanzien van het dierlijk voedsel, terwijl de bereiding ook smakelijker moet zijn.

Aangezien tegen de bepaling van het minimum der deeling op vijftig cent in de vijf dagen geen argumenten zijn bijgebracht, moet ook op dit punt 's Ministers overtuiging blijven bestaan.

Hij volhardt dus bij de aanvraag der voor de verbeterde voeding voorgedragen som.

Ad. B. Het langer onder de wapenen houden der militie.

Van den beschikbaren tijd is voor de geoefendheid van het leger niet meer partij te trekken dan thans geschiedt. Reeds nu wordt het uiterste van de miliciens gevorderd. Door meer manschappen gelijktijdig onder de wapenen te doen zijn, wordt meer tijd verschaft om beter te oefenen.

Voor al voor de miliciens der vestingartillerie wordt vereischt, dat zij langer onder de wapenen worden gehouden, omdat bij dit wapen, meer nog dan bij eenig ander het geval is, de tijd gebruikt moet worden voor allerlei diensten en werkzaamheden, welke de geoefendheid van den milicien voor den krijg in niets verhoogen.

De in art. 124 der militiewet aangegeven volgorde laat niet toe, bij de be-re-den korpsen, de miliciens langer in werkelijken dienst te houden dan tot aan het einde van hun tweede dienstjaar.

Vermeerdering der geoefendheid van de miliciens door jaarlijksche oproeping der lichten, is voorzeker de voor de militie meest bezwarende wijze waarop kan worden te werk gegaan.

Geen der in het Verslag aangegeven middelen kan baten voor het doel, dat de Minister met den door hem voorgestelden maatregel beoogt; namelijk, het vergrooten van het gestadig in dienst zijnde gedeelte aan geoefend personeel bij de korpsen, ten einde daardoor meer tijd voor de oefening der miliciens beschikbaar te hebben.

Evenmin kan daaraan bevorderlijk zijn de maatregel, welke ook in de aan het Verslag toegevoegde Nota voorgestaan wordt, om de oudste lichte niet te ontslaan, een maatregel die overigens bij den Minister een punt van ernstige overweging uitmaakt.

Ad. C. Het militair onderwijs.

De ondergeteekende heeft nergens als zijne verwachting uitgesproken, dat goed onderwijs een einde zou maken aan de kwaal van de dronkenschap. Maar wel heeft hij op bladz. 6 zijner Memorie van Beantwoording gezegd, dat goed onderwijs en andere daar genoemde maatregelen kunnen strekken ter vermindering, zoo niet tot geheele genezing, dier kwaal; en daarna heeft hij als zijne verwachting uitgesproken, dat door een en ander te zamen de dronkenschap werkelijk verminderen zal.

Deze verwachting nu is, naar zijn oordeel, op vasten grond gevestigd dan de meening van hen, die de dronkenschap uitsluitend in verband brengen met de meer of minder oordeelkundige wijze waarop een chef het bevel voert. Moet in dit laatste een streven worden gezocht, om een blaam te werpen op de korpskommandanten? Dan zou de ondergeteekende hietegen bij deze een protest moeten aantekenen.

Dat het schoolonderwijs bij de korpsen beter zou kunnen zijn, wanneer eene concentratie der garnizoenen plaats vond, stemt de ondergeteekende gaarne toe, ofschoon het dan nog de vraag zou zijn, of een oprichting van *garnizoensscholen* wel wenschelijk zou wezen. Maar mag dit tot de gevolgtrekking leiden, dat, bij den thans bestaanden toestand, geen verbetering in dat onderwijs gebracht kan worden?

Waartoe — zoo vraagt men — moeten die 11 à 12 duizend gulden dienen?

De ondergeteekende antwoordt hierop, niet alleen voor onderwijs, maar ook, zooals blijkt uit de toevoeging van de uitdrukking »verwarming van lokalen,» om den soldaat de gelegenheid te geven, den tijd van den dag, waarin hij geen dienstzaken te verrichten heeft, nuttig en arbeidzaam door te brengen.

Ad. D. Het kleedingmagazijn te Amsterdam.

De maatregel om gaandeweg de magazijnen van kleeding en uitrusting van de korpsen te scheiden, staat in onmiddellijk verband met eene herziening van het Provisioneel Reglement van administratie bij de landmacht, en kan als een eerste stap worden beschouwd om tot die gewenschte herziening te geraken.

Het is dan ook juist tot voorkoming van verwarring, dat de Minister het voornemen heeft om het besproken stelsel, — zooals reeds in de Memorie van Toelichting op de Nota van Wijzigingen is vermeld, — geleidelijk in toepassing te brengen. De aanmaak en aanschaffing der goederen zullen plaats hebben bij en voor rekening van de magazijnen. Bij de uitgifte der goederen wordt de waarde daarvan door de korpsen aan de magazijnen terugbetaald ten laste van de onderofficieren en manschappen, die de alzoo ontvangen voorwerpen van kleeding en uitrusting betalen uit de toelage, hun tot dat einde van Rijkswegen voor hun kleeding- en reparatiefonds te goed gedaan.

Ad. E. Pupillenschool.

Het is dringend noodig, dat in het groote gebrek aan vrijwilligers en kader worde voorzien. Een middel daartoe is het oprichten van pupillenscholen. Zoo wordt het althans begrepen in Duitschland, alwaar das Militair-Knaben Erziehungs-Institut te Annaburg goed voldoet en belangrijk is uitgebreid, en in Frankrijk, waar men in 1875 is overgegaan tot de inrichting in dien geest, van de »Ecole d'essai d'enfants de troupe».

Ook in België heeft men reeds een dergelijke inrichting.

Wenschelijk is het dat ook hier te lande een proef genomen worde.

Daartoe zijn de noodige gelden op deze begrooting gebracht.

Slaagt de proef, dan zal de maatregel betrekkelijk veel geld kosten. Dat geld zal echter goed besteed zijn, hoogen interest afwerpen, daar alsdan een der moeielijkste quaestien, bijna een levensquaestie voor het leger, zal opgelost zijn.

Zoodra de gelden voor de pupillenschool door de Vertegenwoordiging zullen zijn toegestaan, zal de organisatie dier school aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen.

De zaak is thans behoorlijk voorbereid en voor beslissing vatbaar, zoodat uitstel dus volstrekt niet noodig is.

Alleen zijn omtrent de plaats der inrichting nog onderhandelingen hangende.

Op de pupillenschool zal onderwijs worden gegeven in lezen, schrijven, Nederlandsche taal, rekenen, geschiedenis en aardrijkskunde, in sommige militaire reglementen en voorschriften, in exerceeren, schermen, gymnastiek, schaatsenrijden en zwemmen, in oefeningen met het geschut en de brandspuit enz., en voorts ook, zoo mogelijk, in sommige ambachten, als: van smid, timmerman en zadelmaker, welke later in den militairen stand te pas komen.

Blijkens het hier behandeld Verslag zijn sommige leden het gevoelen toegedaan, dat het doel, door den ondergeteekende beoogd, op eenvoudiger en minder kostbare wijze zou zijn te bereiken door de vroegere instelling der »regimentskinderen» weer in het leven te roepen.

Die instelling is in 1850 afgeschaft, omdat zij niet de uitkomsten leverde, welke men zich daarvan had voorgesteld. Slechts een zeer klein gedeelte dier kinderen groeide tot geschikte soldaten op.

Behalve dat door de wederinvoering van die instelling het doel niet zou bereikt worden, zou, wanneer men de regimentskinderen bij de korpsen behoorlijk verplegen en onderwijzen wilde, deze maatregel weinig minder geld kosten dan de pupillenscholen. De maatregel zou bovendien slechts ten halve aan het doel beantwoorden, omdat men daarbij de stof van vrijwilligers en kader alleen uit de kinderen van *militairen* trekken zou.

L'avenir militaire zegt van de regimentskinderen.

»On sait comment s'élevaient ces enfants, soumis à l'influence délétère des casernes, mêlés aux soldats, ayant sous les yeux de mauvais exemples, sans que personne vint réchauffer leur cœur, élever leurs pensées, diriger leur être moral. Ils grandissaient tristement, battaient la caisse à 14 ans et alimentaient trop souvent les compagnies de discipline et les ateliers de correction».

Van de nieuw opgerichte écoles d'enfants de troupe zegt genoemde courant.

»Les écoles d'enfants de troupe convenablement dirigées peuvent devenir pour l'armée une source précieuse de recrutement».

Ter verkrijging van een »maatregel, meer afdoende dan het bekende Koninklijk besluit van 1869». — die zal moeten strekken, om aan verdienstelijke onderofficieren en minderen vrijwillig dienende militairen, na een zeker aantal jaren dienst, vaster uitzicht te geven op plaatsing in een burgerlijke bediening, — heeft de Minister aan zijn ambtgenooten een ontwerp van, bij algemeen maatregel van inwendig bestuur, vast te stellen bepalingen ter overweging toegezonden, krachtens welke in sommige, onder verschillende Departementen ressorteerende, categorieën van burgerlijke bedieningen, die daartoe bijzonder in aanmerking komen, militairen als hierboven bedoeld zullen worden benoemd.

Bij de samenstelling van dat ontwerp heeft hij zoowel met de belangen van den burgerlijken en van den militairen dienst, als met de belangen van de personen, welke het hier geldt, rekening gehouden.

Ten slotte nog een woord over hetgeen aan het einde van § 3, nopens de punten A, B, C, D en E in het algemeen gezegd wordt.

Uit de Memorie van Beantwoording moet genoeg zijn gebleken, dat de Minister geen nieuwe voorstellen wenschte te doen, wanneer hij niet overtuigd is dat ze goed zijn. Nopens de bedoelde vijf punten heeft het den Minister dan ook niet ontbroken aan tijd tot volledige voorbereiding. De ondervinding, door hem tijdens zijn dienst in het leger opgedaan, is de aanleiding tot al die voorstellen. Ze zijn verder ook van zoodanigen aard, dat de Vertegenwoordiging ze, naar zijne meening, reeds nu gezet kan behandelen, en dus niet behoeft te deelen in de vrees, door enkele leden hieromtrent gekoesterd.

Ad § 4. Het leger is gewapend met geweren klein kaliber, de schutterij met geweren groot kaliber.

Bij de berekening van den vereischten voorraad patronen moet niet het voorhanden aantal geweren, maar het aantal geweerdragenden tot grondslag genomen worden.

Het aantal patronen tot geweren klein kaliber is berekend op 400 per man van het veldleger en op 250 per man van de bezettingstroepen.

Naar dien maatstaf zijn noodig:

Voor het veldleger	f	11 520 000
» de bezettingen ongeveer	»	8 480 000

Te zamen f 20 000 000

Het voor de bezettingen noodig aantal patronen is slechts bij benadering op te geven.

Bovendien zijn voor ieder man der bezettingen uitgetrokken 250 patronen tot geweren groot kaliber, voor het geval de bezetting uit schutterij mocht bestaan.

Van die patronen zijn gereed	f	5 861 930
In bestanddeelen opgelegd	»	7 161 591

Te zamen f 10 023 521

Hieruit volgt dat, indien eene bezetting bij voorbeeld voor de helft uit militie en voor de andere helft uit schutterij bestaat, voor ieder man 500 patronen beschikbaar zijn.

De ondergeteekende acht dit voldoende zoolang de voorraad geweren klein kaliber niet groot genoeg is, om — behoudens de noodige reserve — daarmede de schutterij te wapenen. Zoodra dit wel het geval zijn, moet ook worden overgegaan tot het vermeerderen van den voorraad patronen tot geweren klein kaliber.

Schietoefeningen der infanterie. De schietoefeningen zijn bij de infanterie 's winters van 8 op 3 malen in de maand gebracht, niet om te bezuinigen, maar op voorstel van den Inspecteur van het wapen, uit overweging, dat men in elk der

wintermaanden veelal geen acht dagen vindt, geschikt om daarop met vrucht oefening in het schieten te houden, zonder nadeel van andere evenzeer noodige oefeningen of exercitiën.

Het gevolg hiervan was, dat meermalen bij te ongunstig weër naar de schijf werd geschoten. Dit schieten had weinig nut en was niet zelden niets dan kruid verspillen.

Het verlengen van den dienstdag der militia en het getal der schietoefeningen hebben niets met elkander gemeen; er vallen méér zaken voor den milicien te leeren dan schijfschieten; en wanneer de man gedurende 5 maanden van het jaar 3 oefeningen en de overige 7 maanden 8 oefeningen 's maands heeft (totaal 71 oefeningen in het jaar), dan kan men niet zeggen, dat hem te weinig gelegenheid tot oefening in het schijfschieten wordt gegeven. Hij verschiert dan in elk geval 's jaarlijks *minstens* 355 patronen.

Geschut. Aangezien door den ondergeteekende later een algemeene opgave zal worden gedaan van het geschut, noodig voor de bewapening der sterkten in het geheele Rijk, en het stalen achterlaadvestinggeschut op de begrooting voor 1877 thans voor *memorie* voorkomt, wordt eene beantwoording der verder in deze paragraaf voorkomende opmerkingen, overbodig geacht.

Wat betreft de bronzen achterlaadkanonnen van 12 c.M. K. is het aantal, in de begrooting opgenomen, bepaald naar het productief vermogen van 's Rijks gieterij van bronzen geschut, omdat het voor deze vuurmonden noodige aantal niet groot genoeg is, om de particuliere nijverheid tot het aangieten ter hulp te roepen.

Met de 150 aangevraagde is nog niet in de geheele behoefte dier kanonnen voorzien.

De ondergeteekende heeft ze in de begrooting behouden, om de werkzaamheden aan voormelde gieterij, waar met volle kracht gewerkt wordt, niet te doen stilstaan.

Het doel van de door den Minister opgegeven proef schijnt niet goed te zijn begrepen. Het was, den Staat onnoodige uitgaven te besparen.

Wanneer men een kanon van 15 c.M., dat f22 000 kost, gebruikt op een plaats waar een van 12 c.M. L. van f14 000, of een van 12 c.M. K. van f6000 voldoende is, dan wordt geld weggeworpen. Daar nu nog niet met juistheid de grens van het werkzame demonteervuur voor de drie bedoelde soorten van vuurmonden bekend is, moet de proef dienen, om zulks uit te maken, waarna gemakkelijk kan worden bepaald de soort van vuurmond, die op ieder emplacement der werken volstrekt noodig is.

De juistheidsproeven met de aangenomen stalen kanonnen te Essen zijn voor eene commissie van Nederlandsche Officiëren uitgevoerd; nu wenscht de Minister spoedig eenige schoten met deze vuurmonden onder toezicht van de artillerie-autoriteiten en Officiëren van het wapen te laten doen, ten einde hier te lande de gunstige uitwerking en de inrichting der vuurmonden meer bekend te maken.

IIde AFDEELING.

Ad Art. 6. Het nut, ja de noodzakelijkheid van de toevoeging van een Intendant aan den Hoofdintendant springt in het oog, bij kennismeming van de instructie voor laatstgenoemden Opperofficier, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 17 Mei jl., n°. 30.

Eene autoriteit met zulk een veelomvattenden en gewichtigen werkring als de Hoofdintendant kan niet zonder iemand blijven, die hem assisteert en, zoo noodig, tijdelijk vervangt.

Overigens kan niet gedacht worden aan eene verlaging van het op art. 6 uitgetrokken bedrag, omdat het personeel van de intendance in de tegenwoordige omstandigheden niet kan worden verminderd. Het zal integendeel bij eventuele reorganisatie van het leger moeten worden uitgebreid.

IIIde AFDEELING.

Ad I. De ondergeteekende vergoent geen zaken, als ze slecht zijn. Toen hij bij zijn antwoord op het eerste Voorloopig verslag zeide, dat de vertegenwoordiging recht heeft, om de *geheele* waarheid te vernemen, was dit *geen phrase*.

Ook omtrent de manoeuvres in Overijsel en Drenthe heeft hij medegedeeld wat naar zijne overtuiging de waarheid was. Het oordeel der Kamer omtrent manoeuvres en het zijne, loopen zeer uitéén, en dit is een natuurlijk gevolg van de bronnen, waaruit de gegevens tot die oordeelvelling geput zijn. De Kamer heeft, uit den aard der zaak, niet kunnen raadplegen dan berichten van particulieren aard, — dagbladartikels, soms geschreven door personen, die er niet bij tegenwoordig waren, en soms door personen, die door bedilzucht of naijver een overdreven slechten dunk van de zaken hebben gegeven; de Minister daarentegen heeft, nevens dezelfde bronnen, ook de officieele rapporten van verschillende, zoo burgerlijke als militaire, autoriteiten geraadpleegd, en hij blijft onveranderd in zijn éenmaal uitgedrukt gevoelen.

Met betrekking tot hetgeen verder vermeld wordt, zij het navolgende aange- teekend :

Aan de 4de divisie infanterie, die in Augustus in Overijsel gemanoevreerd heeft, is meer cavalerie en artillerie toegevoegd, dan bij Koninklijk besluit van 26 Maart 1873; n°. 25, is bepaald. Hierdoor en terwijl, bij de tot genoemde divisie behoorende eskadrons en batterijen, niet alle lichten waren opgeroepen, moest, tot aanvulling, daarbij personeel van andere eskadrons en batterijen worden gedetacheerd.

Bovendien eischen de voertuigen veel paarden. Er wordt gevraagd: »Wat zal dat geven ingeval van oorlog — als men geen tijd tot voorbereiding heeft — als 4 divisien gemobiliseerd, dat wil zeggen strijdvaardig gemaakt moeten worden en tevens het geheele land in staat van verdediging moet worden gesteld?»

Het verband tusschen deze vraag en de detachering der cavalerie en artillerie bij de manoeuvreerende divisie is niet recht duidelijk.

Die detachering had immers juist plaats omdat de divisie *niet* op voet van oorlog was.

Bij mobilisatie van het leger komen alle lichten onder de wapenen en worden de bespanningen voor de voertuigen aangeschaft, met andere woorden, worden eskadrons en batterijen aan personeel en paarden op oorlogsterkte gebracht. Elke divisie rukt dan uit met de haar toegevoegde cavalerie en artillerie, en aanvulling van elders is dan niet noodig.

Alleen is bij de plaats gehad hebbende manoeuvres gebleken, dat wij te weinig treintroepen hebben. Bij een reorganisatie van het leger zal dan ook het aantal treincompagnieën dienen te worden vermeerderd.

Ad II. Indien de Vertegenwoordiging aan den Minister eenige andere goede middelen ter wering van de dronkenschap kan mededeelen dan hij reeds bij zijne Memorie van Beantwoording aan de hand heeft gedaan, zal hij die gaarne overwegen.

De bepalingen in het Reglement van krijgstuicht, betreffende de bejegening van ondergeschikten, worden in den regel streng gehandhaafd.

De omgang der meerderen met hunne minderen geschiedt over het algemeen op zeer humane wijze, en daár waar er van wordt afgeweken, wordt zulks veelal spoedig ontdekt en bestraft. Het is natuurlijk dat de bepalingen, die dagelijks door duizenden moeten worden opgevolgd, wel eens worden overtreden, en het is den bekwaamsten wetgever nog niet mogelijk geweest een wet te maken, waartegen nimmer gezondigd wordt.

Het zou echter den Minister aangenaam zijn, dat, in plaats van algemeene beschuldigingen, bepaalde feiten konden worden aangevoerd, ten bewijze, dat de jonge manschappen soms aan ruwe bejegening van de zijde van het kader bloot-

staan. De Minister zal gaarne vernemen, waar en onder welke omstandigheden dusdanige bejegening ondervonden is; de zaak zal dan onderzocht en de schuldingen zullen, zoo noodig, gestraft kunnen worden.

Ad art. 9. Bij de behandeling van hetgeen door den ondergeteekende in zijn Memorie van Beantwoording, ad art. 9 is gezegd, schijnt in de twee, bij het tweede Voorloopig Verslag bedoelde afdelingen, over het hoofd gezien te zijn, dat 's Ministers woorden betrekking hadden op punt II en niet op punt I, van hetgeen in het eerste Voorloopig Verslag nopens art. 9 werd vermeld.

Ad artt. 9 en 10. De quaestien omtrent organisatie der wapens, in artt. 9 en 10 vermeld, zal de Minister onbeantwoord laten, omdat de organisatie van het leger door hem zal worden herzien.

Een dezer dagen gegeven uitbreiding aan de betrekking van den Directeur voor het materieel der artillerie (wiens titel geworden is Inspecteur voor het materieel), waarbij al de artillerie-inrichtingen, die vroeger rechtstreeks onder het Departement van Oorlog ressorteerden, onder zijn beheer zijn gebracht, zal de werkzaamheden op zijn bureau zoodanig doen vermeerderen, dat het te bezien is, of het aan hem toegevoegd personeel voldoende is.

Intusschen zal de Minister gaarne acht slaan op den wenk ad Art. 10 (in het slot) gegeven.

IVde AFDEELING.

Reeds dadelijk bij zijn optreden is de ondergeteekende er op bedacht geweest, om de Officieren bij het aanschaffen van paarden eenigszins te gemoet te komen.

Een daartoe strekkend wetsontwerp is reeds bij de Kamer ingekomen of zal anders waarschijnlijk binnen weinige dagen aan haar worden ingediend.

De vraag, of het niet noodig is maatregelen te nemen om het leger van betere paarden te voorzien, kan op dit oogenblik moeielijk door den ondergeteekende beantwoord worden.

Vde AFDEELING.

De wet tot herziening en vervanging der wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141) tot regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie is in overweging bij den Raad van State. Zij zal zoodra mogelijk worden ingediend. Ook de Minister verlangt niets meer dan dat zij spoedig de Kamer kunne bereiken.

VIIde AFDEELING.

Men is hier blijkbaar verkeerd ingelicht geweest.

Volgens de formatie bedraagt het aantal Officieren van gezondheid bij het leger hier te lande 131; bij dat leger doen thans dienst als zoodanig 101. Het incompleet bedraagt dus 30 op 131, derhalve niet, zooals beweerd wordt 42, maar slechts 23 per cent.

Daarbij komt nog, dat onder de 30 thans mankeerende moeten gerekend worden 4 Officieren van gezondheid, die bij het Oost-Indische leger, en 5, die bij de zeemacht *gedetacheerd* zijn, en die, konden zij tot de sterkte van het leger hier te lande gerekend worden, het getal van het incompleet zouden doen dalen tot 21 en dus iets meer dan 16 percent.

Dat incompleet is niettemin groot genoeg, om met ernst te doen denken aan middelen ter voorziening daarin.

Naar verbetering zal dus getracht worden.

De hulpapothekers — wier indienststelling ten deele ook een gevolg is van de buitengewone drukte, die, in verband met den oorlog tegen het Rijk van Atjeh,

in Rijks magazijn van geneesmiddelen heerscht, — hebben geen vaste aanstelling, dus ook geen uitzicht op bevordering of pensioen.

Men kan ze, als het ware, met den dag ontslaan, zoodra men hen niet meer noodig heeft.

Dat zij een traktement van f1300 genieten, is, in verhouding tot de bezoldiging der militaire apothekers, werkelijk een anomalie. Maar die som is noodig om ze te erlangen.

Daarenboven zal een verbetering van traktement der militaire apothekers ook niet lang meer kunnen uitblijven.

IXde AFDEELING.

Ad art. 18b. Het contract eindigt ultimo April 1895.

XVIIde AFDEELING.

Ad art. 56. De loopende bestellingen bij KRUPP strekken tot levering van: 10 stalen achterlaadkanonnen van 24 c.M. Bovendien moeten door dien fabrikant nog geleverd worden: 1 stalen kanon van 24 c.M., voorkomende bij art. 55 der begrooting; 20 stalen achterlaadkanonnen van 15 c.M. Zw., en 60 stalen achterlaadkanonnen van 12 c.M. L.

Bovendien zijn bij KRUPP besteld en bij deze vuurmonden behoorende affuiten, ramen, spilkussens, verder toebehooren en projectielen.

Voor de vuurmonden zijn de volgende prijzen bepaald:

Voor 1 kanon van 24 c.M. 61 500 Mark; vroeger 1 kanon 63 400 Mark; voor 1 kanon van 15 c.M. 15 310 Mark; vroeger dezelfde prijs; voor een kanon van 12 c.M. 7 980 Mark; vroeger dezelfde prijs.

Pogingen om elders te contracteeren zijn niet gedaan.

Hieromtrent wordt verwezen naar hetgeen voorkomt in de Memorie van Beantwoording van den Minister ENDERLEIN (stuk n°. 7), behoorende bij de begrooting van uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1876, bladz. 4, art. 1, 1ste afdeeling, 1, 4de alinea.

Ad art. 59. De aanbesteding der torpedo's, op den dienst van 1876, heeft plaats gehad.

De post voor torpedo's is nu op deze begrooting voor memorie uitgetrokken en het pontonmaterieel onder een nieuw artikel, 59a, opgenomen.

De reden, waarom de aanschaffing van een sleepboot wordt noodig geacht, is vermeld in de Nota van Toelichting op de Nota van Wijzigingen van den ondergeteekende, bladz. 6 ad art. 59. Die reden is geheel onafhankelijk van de omstandigheid, of in tijden van nood al dan niet stoombooten te bekomen zijn.

De ondergeteekende stelt zich voor, het pontonwezen te doen bestaan uit twee bespannen en uit twee vlottende pontontreinen.

Bij het bruggenmaterieel van het veldleger zullen ijzeren pontons worden ingedeeld, en de daartoe behoorende voertuigen in verband daarmee zooveel noodig worden gewijzigd.

Één vlottende pontontrein is bestemd voor de benedenrivieren, onder anderen voor de Dordtsche kil bij 's Gravendeel.

De andere vlottende pontontrein moet dienen voor den Neder-Rhijn, de Lek enz. Voor het tegenwoordige bestaat het voornemen niet pontons voor de rivier de Waal aan te schaffen.

In den overtocht van die rivier bij Bommel zal onder anderen een versterkte gierbrug voorzien.

Verder zal in oorlogstijd de overtocht der rivieren geschieden moeten langs schipbruggen.

De organisatie van het korps pontonniers zal, bij de reorganisatie der andere onderdeelen van het leger, niet over het hoofd worden gezien.

Ad art. 61. De Minister heeft nu in zijne begrooting slechts één kazerne behouden, die van Amersfoort, welke hij als type-kazerne wil doen bouwen.

Ad d. Het geheele bedrag van de verbetering der kazernen en woningen voor gehuwden te Breda is geraamd op f 180 000. Hiervan is toegestaan op den dienst 1876 eene som van f 80 000, zoodat met de aangevraagde f 100 000 die werkzaamheden zullen afgeloopen zijn.

Volgens een globale berekening der daartoe door den Minister KLERCK benoemde commissie, zou de verplaatsing van de academie naar Utrecht f 1 000 000 kosten. Bij die berekening is voor aankoop van terrein f 25 000 uitgetrokken, zoodat, wanneer de gemeente Utrecht het noodige terrein kosteloos afstond, de bedoelde verplaatsing f 975 000 zou vorderen. Ook om andere redenen dan die hooge uitgaven, is de ondergeteekende zeer stellig tegen de verplaatsing.

Ad e. De werkzaamheden te Arnhem zijn hiermede afgeloopen. In plaats van het woord „voortzetting” in den toelichtenden staat, zal gelezen moeten worden „voltooiing”.

Ad f. Voor de kazerne en de infirmerie te Amersfoort zijn nog geen andere uitgaven gedaan dan voor den aankoop van de geschikte gronden.

De aanbesteding van beiden zal evenwel in 1877 geschieden, en de eerste termijnen zullen betaald worden uit het aangevraagde bedrag.

De totale kosten van de kazerne zijn geraamd op f 350 000, en die van de infirmerie op f 160 000.

De sommen tot het nog aankopen van terrein noodig, zijn van zeer ondergeschikt belang, dewijl de groote uitgave voor den aankoop der vlasakkers geschied is.

Ad g. De Minister is voornemens — nu hij kennis genomen heeft van het programma der voorgenomen schietoefeningen op de Oldebroeksche heide — niet dadelijk over te gaan tot het doen van aanzienlijke uitgaven tot het daarstellen van veel gebouwen.

Hij is voornemens aldaar int 1877 te laten kampeeren, ten einde de daarbij op te doene ondervinding dienstig te maken aan de daarstelling en plaatsing van de vaste gebouwen.

Op die wijze vermeent hij betere gegevens te verkrijgen voor een inrichting, die aanzienlijke uitgaven zal vorderen.

Eenige zaken, als putten, wachterswoning en andere gebouwen, voor een kamp vereischt, zullen dadelijk gemaakt worden.

Hij heeft daarvoor onder den gewenschten vorm den post behouden, dien hij niet verder gebruiken zal dan voor het volstrekt noodige. Later hoopt hij een uitgewerkt plan van de schietschool te kunnen geven.

In hoeverre een verband te brengen zal zijn tusschen de commissie van proefneming en de schietschool op de Oldebroeksche heide, zal een punt van overweging bij den Minister uitmaken.

Ad i—l. Brielle is door zijn ligging aan een onzer groote rivieren, waar veel stroom gaat, gepaard met gemis aan scheepvaart, de beste garnizoensplaats voor de vorming van torpedisten. Een centraal depôt wenscht de ondergeteekende aldaar niet te maken, doch wel een magazijn tevens werkplaats, waarin al de aan te schaffen torpedo's moeten worden gereed gemaakt, alvorens naar de verschillende magazijnen in de onmiddellijke nabijheid der te versperren vaarwaters te worden verzonden en opgelegd.

Het voorgestelde magazijn te Brielle wordt niet grooter dan noodig is, om, na het gereed zijn der torpedo-verdedigingen, behoorlijk te kunnen opbergen de torpedo's voor den Hoek van Holland en het oefeningsmaterieel van het korps, dat nu uit gebrek aan ruimte gedeeltelijk in de open lucht staat.

Niet alleen op grond van het vorenstaande heeft de ondergeteekende de posten *i—l* in de begrooting behouden, maar ook dewijl, zooals in de Kamer zelve reeds werd opgemerkt (2de Voorloopig Verslag ad art. 58,) op blz. 12), het te betreuren is, dat de zaak der torpedo's reeds zooveel vertraging heeft ondervonden.

Ad. m. Voor het antwoord vermeent de Minister te mogen verwijzen naar zijne gegeven Nota van toelichting.

AD ART. 2. Bij het opmaken eener volgende begrooting zal op het hiergezegde gelet worden. Het ontbreekt den ondergeteekende thans aan tijd, om behoorlijk na te gaan, in hoeverre aan dien wensch tot verandering gevolg kan worden gegeven.

Eene, in den geest van het bij deze 2de Memorie van Beantwoording opge-
maakte, tweede Nota van wijziging gaat hiernevens.

Ten slotte wenschte de ondergeteekende der Commissie van Rapporteurs nog dank te zeggen voor de mededeeling der Nota van den heer STIELTJES.

Hoe overtuigd iemand ook zijn moge van de juistheid zijner zienswijze, hij zal het steeds zeer aangenaam vinden, wanneer hij ontwaart, dat anderen, op wier oordeel hij hoogen prijs stelt, daarmede instemmen.

Dit was dan ook met den ondergeteekende het geval, toen hij kennis nam van bovenbedoelde Nota, waaruit hij reeds dadelijk mocht vernemen, dat de geachte steller van dat stuk zijn streven, om met openhartigheid het gemeen overleg te bevorderen, weet te waardeeren.

Gaarne wil hij aan de punten, welke de heer STIELTJES behandelt, nog enkele woorden wijden.

Organisatie der levende strijdkrachten. De ondergeteekende is den heer STIELTJES erkentelijk voor de hieromtrent gegeven wenken. Hij vleit zich, dat de geëerde volksvertegenwoordiger zijne goedkeuring zal hechten aan de mededeelingen welke de ondergeteekende bij het mondeling debat in de Kamer, doen zal omtrent zijne voornemens met betrekking tot bedoelde organisatie.

Verbetering van het gehalte der levende strijdkrachten. Zooals de heer STIELTJES reeds uit het vorenstaande antwoord op het 2de Voorloopig Verslag ontwaard zal hebben, is het één jaar later ontslaan der lichte van 1872 een zaak die de ondergeteekende in ernstige overweging houdt. Er is echter op het oogenblik geen reden om hieromtrent een beslissing voor te dragen; hiervoor is tijd tot 1 Mei e. k.

Die maatregel zou evenwel, zooals mede reeds in genoemd antwoord is kenbaar gemaakt, niet te gemoet komen aan het doel, hetwelk beoogd wordt met het langer onder de wapenen houden van het $\frac{1}{7}$ blijvend gedeelte, namelijk de eerste oefening der militie te verbeteren. Hoe meer miliciens er gelijktijdig onder de wapenen zijn, des te minder tijd behoeft door hen besteed te worden aan diensten, welke niets tot hunne strijdvaardigheid bijdragen, en des te meer tijd blijft er dus beschikbaar, om hen tot de noodige strijdvaardigheid te brengen.

Verbeterde voeding, verbetering der kazernen, pupillenschool. Zeer te recht zegt hier de heer STIELTJES: »Alle middelen, om in het gebrek aan kader en vrijwilligers te voorzien, moeten dus ten slotte, als ze gelukken, leiden tot verlichting van den militieplicht.»

Het was den ondergeteekende dan ook zeer aangenaam, te lezen, dat de door hem voorgedragen middelen ter voorziening, bij dien afgevaardigde steun vinden.

Uitleggers. De proeven en oefeningen met zolderschuiten, gewapend met licht geschut en voorzien van een verschansing, bestaande uit stalen platen ter beveiliging tegen geweervuur (zoogenaamde uitleggers), worden met gunstig gevolg voortgezet.

Een nitlegger is aangeschaft tot oefening en te Amsterdam aanwezig. Voorbereidende maatregelen, bestaande in aanmaak van materieel, dat zich bijzonder eigent tot gebruik op die vaartuigen, zijn genomen om binnen korten tijd een zeker aantal te kunnen gereed maken. Zoo is onder anderen bevolen de aanmaak van 25 ramen tot belegeringaffuiten voor zolderschuiten en de beproeving van een verlaagde walaffuit tot gebruik op deze vaartuigen.

Voorshands bestaat het voornemen niet, gepantserde stoomvaartuigen tot voorvermeld doel aan te wenden. Een onderzoek is ingesteld, of het mogelijk is, nitleggers in omstandigheden, die een snelle voortbeweging wenschelijk maken, te doen slepen door stoomvaartuigen, zonder dat rook of stoom hunne aanwezigheid verraden.

Positie den Helder. Tusschen den Minister van Marine en dien van Oorlog wordt overleg gevoerd nopens de vraag, of voor een deel in de verdediging dier positie niet beter door drijvend materieel dan door kosthare forten in zee, voorzien kan worden.

Sperforten. Nu dit onderwerp uit de voorgedragen vestingbegrooting is weggenomen, wenscht de ondergeteekende daarover thans liever niet in nadere beschouwing te treden. Intusschen is hij den heer STELTJES dankbaar voor de mededeeling van zijn gevoelen te dier zake, hetwelk bij de nadere overweging dier quaestie van nut kan zijn.

's Gravenhage, 12 December 1876.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BELJEN.

BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1877.

VOORLOOPIG VERSLAG NAAR AANLEIDING VAN HET TWEDE ONDERZOEK IN DE AFDEELINGEN.

§ 1. Bij het onderzoek in de afdeelingen van de gewijzigde vestingbegrooting werd van verschillende zijden de opmerking gemaakt, dat daarbij, voor niet minder dan 33 werken, een som wordt aangevraagd van 5 millioen gulden, terwijl omtrent de inrichting en de totale kosten van vele dier werken nog alles in het onzekere is. Blijkbaar bestaan voor de meeste werken, die aan de oorspronkelijk ingediende begrooting zijn toegevoegd, nog geen ook zelfs maar globale begrootingen. Eerste termijnen worden aangevraagd, maar noch de totale kosten, noch het aantal termijnen zijn bekend, en zelfs worden gelden uitgetrokken voor werken, waarvan de noodzakelijkheid, volgens de toelichting zelve, aan twijfel onderhevig is. Zoo leest men op bladz. 2 van de Memorie van Beantwoording (stuk n°. 7) met opzicht tot de sperforten:

»*Ad art. 4.* Hoe de *sperforten* aan den IJsel ingericht moeten worden om den vereischten tegenstand te bieden aan den vijand, die ze van alle kanten kan omsingelen, is, naar het gevoelen van den ondergeteekende, nog niet met voldoende zekerheid te zeggen. De een spreekt van koepel-, de ander van gepantserde fortten.

»Over de plaats waar ze aan den IJsel moeten komen, loopen de meeningen uiteen. Sommigen betwisten zelfs, dat ze nut zouden hebben.

»Gegevens, tot eene *beslissing* noodig, ontbreken nog.

»Het natuurlijk gevolg hiervan is, dat de Minister dit onderwerp — hetwelk van zeer kostbaren aard kan worden — nog nauwgezet moet onderzoeken, alvorens tot een besluit te kunnen komen.»

Maar al kan de Minister nog tot geen besluit komen, dit belet niet dat als eerste termijn voor de sperforten te Zwolle, Zutphen en Westervoort eene som van f660 000 wordt uitgetrokken. En zoo wordt ook, ten behoeve van de stelling van den Helder, eene som van f670 000 aangevraagd, terwijl de Minister in diezelfde Memorie van Beantwoording te kennen geeft, dat »de quaestie omtrent de wijze van verdediging van den Helder nog niet tot klaarheid is gebracht.»

Uit alles blijkt, dat de aangevraagde sommen voor een groot deel willekeurig zijn gekozen en men nog niet met juistheid weet, hoe en wat men bouwen wil. Ook schijnt men zich bij het opmaken der gewijzigde begrooting de vraag niet te hebben gesteld — en hiertoe gaf toch de in 1875 en 1876 hieromtrent opgedane ondervinding wel aanleiding —, of het mogelijk zou zijn het bedrag, dat aangevraagd werd, te verwerken.

Eene dus ingerichte en overigens zeer schraal toegelichte begrooting was, naar het gevoelen van zeer vele leden, nauwelijks als een ernstige begrooting te beschouwen. Wat beteekenen „eerste termijnen”, waar noch het aantal termijnen, noch de totaal som bekend is? Nog zou men ten aanzien van deze begrooting toegevend kunnen zijn, indien men niet, wat den aanleg van fortificatiewerken betreft, een zoo treurige ondervinding achter zich had. Reeds lang vóór de invoering der vestingwet is er steeds van de zijde der Kamer op aangedrongen, dat het Departement van Oorlog geen aanvragen van gelden voor aan te leggen werken mocht willen doen, dan vergezeld van behoorlijke toelichtingen en van ramingen, berustende op begrootingen, die althans eenig vertrouwen verdienen. Maar op dien billijken wensch is nimmer eenige acht geslagen. Jaar in jaar uit is men voortgegaan met zekere sommen als eerste termijnen voor allerlei werken aan te vragen, zonder dat men wist hoeveel de totaal kosten zouden bedragen of wat men eigenlijk bouwen wilde. Het gevolg is dan ook geweest, dat op verschillende punten geheel andere werken tot stand zijn gekomen dan waarschijnlijk in de bedoeling lag van den oorspronkelijken ontwerper, en dat werken, die zoogenaamd voltooid heetten, spoedig bleken nog in allerlei opzichten aanvulling en verbetering te behoeven. Er is misschien in de laatste jaren geen enkel werk aangelegd, waarvan, toen men begon te bouwen, een volledig, aan alle eischen beantwoordend plan bestond; en met recht kan, zelfs van de nieuwste werken, beweerde worden, dat daaraan, wat betreft bomvrije lokalen, remises voor geschut enz., nog vrij wat ontbreekt. De opgaven van totaal kosten, die soms gedaan werden, bleken niet zelden later geheel uit de lucht te zijn gegrepen. Het zou niet moeielijk zijn van een en ander voorbeelden bij te brengen. Maar zelfs deze begrooting levert daarvan het overtuigend bewijs. Daarbij worden nu weder gelden aangevraagd voor de forten bij Vechten, Rijnauwen en op de Voordorpsche en Ruigenhoeksche dijken: nieuwe forten, waarvan men moest aannemen, dat ze geheel voltooid waren. En wat de ramingen betreft, de Minister erkent zelf stilzwijgend, op bladz. 1 der Memorie van Beantwoording (stuk n°. 7), dat alle tot dusver verstrekte ramingen slechts *bij gissing* waren opgemaakt.

De tegenwoordige Minister geeft nu wel te kennen dat hij overtuigd is van de noodzakelijkheid om een anderen weg te volgen. Hij wil een algemeen plan van aanleg en eene zoo nauwkeurig mogelijke berekening van kosten geven. Maar het blijkt wel, dat zoodanig plan nog niet spoedig zal inkomen, en intusschen worden, geheel naar den ouden trant, 5 miljoen aangevraagd, die licht, als zijnde ten deele eerste termijnen, tot 10, 12 miljoen en meer kunnen uitzetten. Want waar is de grens? Zijn eenmaal de eerste termijnen toegestaan, de Kamer heeft de verdere uitvoering niet in de hand. Men kan een fort bouwen van 2 en van 8 ton gouds. De f 120 000, die bij deze begrooting worden aangevraagd voor den aankoop van gronden tot den aanleg van 3 forten bij den Helder, vormen zeker op zich zelve beschouwd geen groote som. Maar waar is de waarborg, dat deze of een later Minister daar niet 3 kostbare forten aanlegt, waardoor dat schijnbaar onbeteekenende bedrag tot een zeer aanzienlijke uitgave wordt opgevoerd?

Op grond van deze overwegingen kwamen de leden, van wie ze afkomstig zijn, tot het besluit, dat de Kamer deze begrooting, zooals ze daar ligt, niet kan en mag goedkeuren. De Kamer zal voorzeker altijd bereid worden bevonden de gelden toe te staan, die tot uitvoering der vestingwet noodig zijn. Maar zij mag 's lands gelden niet in den blinde ter beschikking van de Regeering stellen. Zij moet daarop blijven staan, dat haar volledige en behoorlijk toegelichte voorstellen worden aangeboden. Zij moet, alvorens geld te geven, weten wat men bouwen wil en hoeveel de kosten zullen bedragen. Deze leden gaven echter tevens te kennen, dat zij, met het oog op de gegeven politieke omstandigheden, zeer ongaarne hunne stem aan deze begrooting zouden onthouden. En zij wenschen daarom met aandrang tot de Regeering het verzoek te richten uit deze begrooting al die posten te willen lichten, waaromtrent blijkbaar nog geen

doende voorbereiding heeft plaats gevonden. Zij hadden daarbij inzonderheid het oog op de posten, die bij de gewijzigde begrooting aan art. 2 zijn toegevoegd, op 3°. van art. 3, waarvoor een ontwerp nog slechts in bewerking is, op 4°. van datzelfde artikel, waaromtrent ook nog geen ontwerpen bestaan, en op de sperforten. Gaarne zouden zij zien, dat die verschillende posten voor memorie werden uitgetrokken, waardoor voor den Minister de gelegenheid openbleef om later, als de plannen in hoofdzaak gereed waren, een nadere aanvraag van gelden te doen.

Tegen de hierboven ontwikkelde meening kwamen echter andere leden in verzet. Zij ontkenden niet, dat de inrichting en toelichting der begrooting te wenschen overlaten; maar zij deden toch opmerken, dat er onder de 17 nieuwe werken, die bij art. 2 worden voorgesteld, 2 waren, die nog slechts voor memorie zijn uitgetrokken en 6 waarvan de totaalkosten worden opgegeven, zoodat er ten slotte slechts 9 overbleven, waarop, wat art. 2 betreft, de bovenstaande redeneringen toepasselijk zijn. Deze leden zouden het betreuren indien de aanleg van zoovele noodige werken nu weder vertraging ondervond. Zij hoopten, dat de Minister bij zijn antwoord alsnog de noodige mededeelingen omtrent de algemeene inrichting en de kosten der werken, gegrond op nauwkeurige, zij het dan ook globale begrootingen, zou kunnen doen, en zij wenschten er op aan te dringen, dat de Minister niet in gebreke mocht blijven de hierbedoelde gegevens aan de Kamer te verschaffen, al mocht dan ook eenige vertraging in de afdoening der vestingbegrooting daarvan het gevolg zijn. Het was toch zeker verkieslijker, dat deze begrooting eerst in het volgende jaar dan dat zij in het geheel niet tot stand kwam.

Ten slotte werd de wensch geuit, dat in elk geval een volledig »gewijzigd wetsontwerp» mocht worden ingediend. Bij de eigenaardige wijze van toelichting van den Minister, de partieele wijzigingen en de nota's op de nota's, is het zeer moeielijk na te gaan wat eigenlijk wordt voorgesteld.

§ 2. Met genoegen is kennis genomen van het door den Minister KLERCK opgemaakte en ter kennisneming van de leden overgelegde plan van versterking der Utrechtsche linie met bijbehorende memorien. Nu bestaat ten minste de kans, dat een goed samenhangend geheel zal worden verkregen. Men achtte het echter eenigszins vreemd, dat aan beide memoriën de dagteekening ontbreekt. Toch ware het van belang die te kennen. Het maakte nu een vreemden indruk, dat bijv. in die stukken gewaagd wordt van een aanhangig onderzoek omtrent de inundatiën in het land van Altena, terwijl bij de toelichting van den post n°. 25 (stuk n°. 10) van een verbetering der inundatiemiddelen als gevolg van dat onderzoek wordt gesproken. Gaarne zou men omtrent dit punt iets anders vernemen.

Overigens zijn de thans in de gewijzigde begrooting voorkomende werken stuk voor stuk uit de memoriën van den Minister KLERCK overgenomen, met weglating slechts van een werk bij Naarden. Over het algemeen bestond er tegen deze werken geen bezwaar. Aan de Utrechtsche linie mogen geen kosten gespaard worden; en de Kamer, geen vergadering van deskundigen zijnde, kan zich niet met de bijzonderheden der versterking inlaten. Het moet haar voldoende zijn te weten, dat er gewerkt wordt naar een algemeen, goed samenhangend plan, zooals nu eindelijk voor de Utrechtsche linie na lang aanhouden verkregen is. Maar dit neemt niet weg, dat de Kamer, met het oog op 's lands financiën, toch behoort te weten waarheen men gaat, en alzoo de aangevraagde credieten niet kan verleen zonder bekend te zijn met de totale kosten en den tijd van uitvoering. Dit is te meer noodig, omdat de som van f 3 505 000, die nu voor de Utrechtsche linie wordt aangevraagd, ten deele den eersten termijn vormt van het geheele plan van voltooiing, en men zich dus, deze gelden toe staande, voor verscheidene millioenen verbindt. Van wantrouwen jegens den Minister is hier alzoo geen sprake. Het is eene quaestie van goed financieel beleid en ordelijk beheer, en de Kamer zal bereid bevonden worden de verlangde credieten toe te staan, zoodra haar gebleken is waarvoor de Regeering geld behoeft en hoeveel.

§ 3. Indien alzoo de meeste leden, onder het in § 2 aangegeven voorbehoud, gezind waren de vereischte credieten voor de Utrechtsche linie te verleen, vrij algemeen was men tegen de verdere werken gestemd. De redenen daarvoor springen zoo in 't oog, dat verdere uiteenzetting schier overbodig mag worden genoemd. Omtrent Kijkduin, de forten aan de landzijde aan den Helder, de sperforten, is alles nog onzekerheid. Hoe kan men dan verlangen dat daarvoor gelden worden toegestaan?

Enkele leden betreurden de houding van den Minister zoowel in de zaak van Kijkduin als in die van de sperforten. Zij meenden dat daarbij zekere overrijling niet viel te miskennen. Het zal zeer de vraag zijn, of de Minister werkelijk een goed plan voor Kijkduin zal kunnen ontwerpen, dat minder zal kosten dan het thans ter zijde gestelde. En wat de sperforten betreft, niemand zou het den Minister euvel hebben geduid, indien hij die forten op eenvoudiger voet had uitgevoerd. Daartoe was het echter niet noodig alles ongedaan te maken wat te dien opzichte reeds was verricht, en den Staat bloot te stellen aan het gevaar van processen van de zijde der onteigende landeigenaren. De handelwijze van den Minister vond echter ook hij andere leden verdediging. Zij konden het volkomen billijken, dat de Minister geen werken liet uitvoeren die bij onnoodig of te kostbaar vond.

Bij deze gelegenheid werd nog gevraagd, welke resultaten de boringen op de Laan hadden opgeleverd en op welke wijze de Minister zich voorstelt de zeezijde van de stelling van den Helder verder te versterken.

ART. I. *Art. 2, 1°.* De stelling, zooals ze nu zal worden ingericht aan de zeezijde, zal niet gesloten zijn. Het in de Memorie voorkomende werk aan die zijde werd weggelaten. Waarom?

Nog werd gevraagd, of het niet beter ware hier eenigszins langzamer te werken en de alzoo vrijvallende gelden voor de positie van Utrecht aan te vragen. Aan de zijde van Naarden is de Utrechtsche linie, met Muiden en Muiderberg er achter, toch voorshands genoeg verzekerd.

5°. en 9°. Uit de voor deze nieuwe forten aangevraagde gelden blijkt ten duidelijkste, hoe verkeerd het is geld voor forten toe te staan, wanneer men de zekerheid niet heeft dat er behoorlijke plannen bestaan. Kan de Minister nu een volledige opgave doen met begrooting van kosten, van hetgeen nog voor die forten noodig is? Wordt het ontwerpen van zulke forten alleen aan de militaire genie overgelaten, of worden ook de Generale Staf, de Intendance en de Geneeskundige dienst gehoord? Geschiedt dit niet, dan is het duidelijk, dat men nooit een goed geheel verkrijgt.

7°. Onder verwijzing naar hetgeen bij vorige begrootingen omtrent het fort Gagel in het midden is gebracht, werd gevraagd, wat de Minister verstaat door het „aangenomen stelsel van verdediging der positie van Utrecht”? Vroeger werd met zoovele woorden verklaard, dat van dit fort niets goeds te maken was. Heeft men thans een geheel uitgewerkt plan met begrooting?

26°. Men gaf den Minister in overweging een deel van dit geld te besteden tot den aankoop van spoorstaven, die thans uitermate goedkoop zijn en deze, met het oog op blindeeringen in oorlogstijd, in de verschillende forten op te leggen.

Art. 4. Aan deze zijde komt het er vooral op aan, meester te blijven van den kop der rivier. Daaraan schijnt niet te worden gedacht. Zou niet door een fort in de Betuwe tegelijk het separatiepunt van Rijn en IJsel en de spoorwegbrug verdedigd kunnen worden?

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 7den December 1876.

DE ROO VAN ALDERWERELT.
VAN DER SCHRIECK.
DE BIEBERSTEIN.
DE CASEMBROOT.
STIELTJES.

TWEDE MEMORIE VAN ANTWOORD.

VESTINGSTELSEL. BEGROOTING. DIENST 1877.

Bij zijn tweede Memorie van Antwoord nopens het ontwerp der wet tot vaststelling van het VIIIste Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1877, is het aan de Kamer reeds gebleken, dat de ondergeteekende ook van het ontwerp der vestingbegrooting eenige posten wil afnemen.

Terwijl hij tot nadere toelichting hiervan kan volstaan met een verwijzing naar hetgeen hij ad § 1, in bovengenoemde Memorie heeft gezegd, zal hij een groot deel van het *Voorloopig Verslag naar aanleiding van het tweede onderzoek in de afdeelingen van de vestingbegrooting*, thans onbeantwoord kunnen laten.

Toch wenscht hij het een en ander op enkele punten van dat Verslag te zeggen, alvorens over te gaan tot een nadere toelichting van de posten, die volgens het hierbij gevoegd *gewijzigd wetsontwerp* door hem worden gehandhaafd en hoofdzakelijk betrekking hebben op werken in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

Ad § 1. Op blad. 2 van het Verslag wordt gezegd: »Er is misschien in de laatste jaren geen enkel werk aangelegd, waarvan, toen men begon te bouwen, een volledig aan alle eischen beantwoordend plan bestond en met recht kan, zelfs van de nieuwste werken, beweerd worden, dat daaraan, wat betreft bomvrije lokalen, remises voor geschut, enz., nog vrij wat ontbreekt. De opgaven van totaalkosten, die soms gedaan werden, bleken niet zelden later geheel uit de lucht te zijn gegrepen. Het zou niet moeilijk zijn van een en ander voorbeelden bij te brengen. Maar zelfs deze begrooting levert daarvan het overtuigend bewijs. Daarbij worden nu weder gelden aangevraagd voor de forten bij Vechten, Rijnauwen en op de Voordorpsche en Ruigenhoeksche dijken: nieuwe forten, waarvan men moest aannemen, dat ze geheel voltooid waren.»

De ondergeteekende beschouwt dit aan zijn ambtsvoorgangers gerichte verwijt als onbillijk. Het is onmogelijk, om bij den aanleg van eenig verdedigingswerk acht te slaan op behoeften, die, bij de vorderingen welke ook de krijgswetenschap maakt, eenige jaren later zullen blijken te bestaan. Reeds bij zijn Memorie van Beantwoording (stuk n°. 7) heeft hij hierop gewezen (ad art. 2, 5°.)

Geheel onjuist is dan ook, wat op vorenstaande aanhaling uit het 2de Voorloopig Verslag volgt;

»En wat de ramingen betreft, de Minister erkent zelf stilzwijgend, op blad. 1 der Memorie van Beantwoording (stuk n°. 7), dat alle tot dusver verstrekte ramingen slechts *bij gissing* waren opgemaakt.» Op de zinsnede, waarin de ondergeteekende daar ter plaatse de woorden *bij gissing* bezigde, liet hij volgen: »Op dit oogenblik nu zou een door den ondergeteekende gegeven overzicht van de kosten grootendeels slechts de vrucht van gissingen kunnen zijn.» Hij kan thans niet volstaan met een overzicht, getrokken uit ramingen, welke met *vroegere* plannen in verband stonden; hij moet bij dat overzicht rekening houden met de plannen welke *hij* de ware acht.

Ad § 2. In den loop van de maand Augustus jl. zijn de hierbedoelde bescheiden aan het Departement van Oorlog samengesteld, naar aanleiding van de bestaande desbetreffende stukken.

Het *algemeen plan van de verdediging* bestaat reeds sedert 1871, doch is thans bij de bewerking gewijzigd moeten worden, tengevolge van de plaats gehad hebbende veranderingen in de linie door het maken van nieuwe verdedigingswerken.

Het ligt in de bedoeling, om de noodig geachte batterijen, voor zooveel enigszins mogelijk, reeds in vreedstijd te maken. Dit is sedert 1871 reeds geschied aan den Korten Uitweg, Waalsche Wetering, Overeindschen weg, en zal in 1877 geschieden aan den Koedijk en nabij Bussum.

De instructiën voor de genie-officieren dagteekenen van 1874 en 1876.

Wat het onderzoek enz. van de inundatiën in het land van Altena betreft, hieromtrent kan de ondergeteekende mededeelen, dat het ingestelde onderzoek,

toen het onderwerpelijke stuk gesteld werd, hoewel nog niet geheel afgeloopen, toch zoover gevorderd was, dat eene som bij globale raming kon genoemd worden.

Bij de hiernavolgende *Nadere financieele toelichtingen op de onderscheiden posten van art. 2 van art. I van het gewijzigd Wetsontwerp*, zullen de globale sommen, waarop elk der werken van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie geraamd zijn, opgegeven worden.

Ad § 3. Omtrent de verdere versterking van de stelling van den Helder aan de zeezijde is de Minister, zooals aan het slot der tweede Memorie van Antwoord nopens de begrooting VIIIste Hoofdstuk reeds is medegedeeld, in overleg getreden met zijn ambtgenoot van Marine.

Ad ART. I. Art. 2, 1°. Het komt zeer ongeraden voor, vertraging in het afwerken van de vesting Naarden te brengen.

5° en 9°. (vermoedelijk 9° en 10°.) Nopens de begrooting van kosten kan volstaan worden met een verwijzing naar de hiernavolgende *Nadere financieele toelichtingen*.

De ondergeteekende raadpleegt steeds de autoriteiten, die hij als verantwoordelijk Minister meent te moeten raadplegen.

7°. Het door den ondergeteekende bedoelde stelsel is dat, hetwelk is kenbaar gemaakt bij de overgelegde Memorie met daarbij behoorende kaarten.

Het fort de Gagel is, door de loslating van het denkbeeld van „vooruitgeschoven forten,” op den voorgrond gekomen, en moet alzoo verbeterd worden.

26. Het aankopen van spoorstaven is zelfs bij de tegenwoordige prijzen een kostbare zaak, doch verdient alleszins overweging.

Art. 4. Het daarover in het Verslag vermelde zal van zelf te berde komen bij het algemeen overzicht dat de Minister van de uitvoering der vestingwet zal opmaken.

Nadere financieele toelichtingen op de onderscheiden posten van Art. 2 van Art. I van het gewijzigd wetsontwerp.

1. *Naarden.* Van de aangevraagde som is p. m. f151 000 bestemd tot betaling van laatste termijnen. Het overblijvend bedrag van p. m. f249 000 dient tot betaling van eerste termijnen van het voltooien van de vesting, begroot op f600 000; de aanbesteding van het grootste gedeelte daarvan zal binnen enkele weken geschieden,

2—3. De batterijen op den Koedijk en Bussum worden geacht voor de aangevraagde sommen te kunnen voltooid worden.

4. *Muiden.* Hiermede is de vesting voltooid. Ruim f8000 dient tot betaling van den loopenden termijn. De overblijvende p. m. f16 500 dient tot betaling van de laatste zaken.

5. *Weesp.* Is voltooid. Het aangevraagde bedrag dient tot betaling van den laatsten termijn.

6. *Nieuwersluis.* De geheele verbetering van deze positie wordt geraamd op f550 000. De aangevraagde som is voor de eerste termijnen. De aanbesteding wordt binnen eenige maanden te gemoet gezien.

7. *De Gagel.* De verbetering van het fort aan de Gagel wordt geacht voor de aangevraagde som te kunnen voltooid worden.

8. *Biltstraat.* Is met de aangevraagde som, dienende tot betaling van de laatste termijnen, voltooid.

9. De geheele verbetering van de forten op de Voordorpsche en Ruigenhoeksche dijken is te zamen geraamd op f250 000, zoodat ook de aangevraagde som voor de eerste termijnen is.

10. De gevraagde sommen dienen tot betaling van eerste termijnen.

De aangevraagde sommen op de begrooting van 1876 zijn niet uitgegeven geworden.

De ontwerpen, welke betrekkelijk deze forten zijn ingekomen kwamen den ondergeteekende zoo hoog voor, dat hij vermeende deze te moeten laten omwerken. Dien ten gevolge kan hij het eindcijfer nog niet mededeelen.

11—12. De aangevraagde sommen worden voldoende geacht voor de geheele voltooiing.

13. De voltooiing der werken aan de stelling van *Honswijk* is geraamd op f600 000. Ongeveer f9500 dient tot betaling van den loopenden termijn, zoodat het overige van het nu aangevraagde bedrag dient tot verevening van eerste termijnen.

14. De voltooiing der gedekte gemeenschapswegen en der inundatiemiddelen benoorden de *Lek* wordt geraamd op f70 000, zoodat de nu aangevraagde som voor de eerste termijnen is.

15. De voltooiing aan de stelling bij Everdingen is geraamd op f280 000. Ongeveer f42800 dient tot betaling van loopende termijnen, zoodat het overige van het nu aangevraagde bedrag dient tot verevening van eerste termijnen.

16. De verbetering van de stelling bij Asperen wordt geraamd op f550 000, zoodat de aangevraagde som dient ter betaling van eerste termijnen.

17. De eindverbetering van de werken bij *Vuren* werd aanbesteed voor f422 000. Hiervan werd op de begrooting van 1876 een bedrag van f100 000 toegestaan, terwijl nu op de begrooting voor 1877 een bedrag van f200 000 wordt gevraagd, zoodat het overblijvende bij de begrootingen van de volgende twee jaren zal worden aangevraagd.

18. Het maken van een inundatiekanaal van nabij *Tiel* naar de *Linge*, wordt, met inbegrip der onteigening, geraamd op f550 000. De nu aangevraagde som dient tot betaling van eerste termijnen, met inbegrip der onteigening.

19. De verbeteringen aan het fort te *Loenestein* worden geraamd op f200 000, zoodat de aangevraagde som moet strekken tot betaling van een 1sten termijn.

20. Het bouwen van een werk nabij Rijswijk, wordt geraamd op f200 000, zoodat de aangevraagde som voor een 1sten termijn is.

21. Het bouwen van een werk op den straatweg en bij den *Uppelschen dijk* wordt geraamd op f400 000, zoodat de aangevraagde som dient ter betaling van een 1sten termijn.

22. De verbetering der werken aan de *Bakkerskil* bij de *Papsluis* wordt geraamd op f180 000, zoodat de aangevraagde som voor de 1ste termijnen is.

23. De verbetering der inundatiemiddelen in het *Land van Altena* wordt geraamd op f100 000, zoodat de aangevraagde som moet strekken tot betaling van een 1sten termijn.

24. De hierbij bedoelde voorzieningen worden geraamd op f280 000, zoodat de aangevraagde som voor 1ste termijnen is.

's Gravenhage, 13 December 1876.

De Minister van Oorlog,

H. J. R. BEIJEN.

VESTINGSTELSEL. GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET. DIENST 1877.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, een afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp voor den dienst van 1877 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van den 18den April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1877 vastgesteld als volgt:

Artikel 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden *f* 120 000.

Artikel 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behoooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanklefe van dien, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en procesen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffend aankooopen en overcenkomsten, het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

- 1°. Voortzetten van het verbeteren der vesting *Naarden f* 400 000.
- 2°. Maken van een batterij op den *Koedijk f* 20 000.
- 3°. Maken van een batterij bij *Bussum f* 20 000.
- 4°. Voltooiing van de verbetering der vesting *Muiden f* 24 500.
- 5°. Laatste termijn van de voltooiing van de vesting *Weesp f* 10 500.
- 6°. Verbeteren van de bestaande werken der positie *Nieuwersluis*, aanvankelijk *f* 150 000.
- 7°. Verbeteren van het fort aan de *Gagei f* 150 000.
- 8°. Laatste termijnen van de voltooiing van het fort op de *Biltstraat f* 20 000.
- 9°. Verbetering der forten op de *Ruigenhoeksche* en *Voordorpsche dijken*, aanvankelijk *f* 100 600.
- 10°. Voortzetting van de verbetering der forten bij *Rijnauwen* en *Vechten f* 100 000.
- 11°. Maken van een werk aan den *Hoofddijk f* 350 000.
- 12°. Maken van een werk aan het *Hemeltje f* 350 000.
- 13°. Voortzetting van het verbeteren der stelling van *Honswijk f* 400 000.
- 14°. Voortzetten van het maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en de verbetering van de inundatiemiddelen benoorden de *Lek f* 50 000.
- 15°. Voortzetting van het verbeteren der stelling bij *Everdingen f* 250 000.
- 16°. Verbetering van de stelling van *Asperen*, aanvankelijk *f* 200 000.
- 17°. Voortzetting van het verbeteren van de werken bij *Vuren f* 200 000.
- 18°. Voortzetting van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal f* 300 000.
- 19°. Verbeteringen aan het fort te *Loevestein*, aanvankelijk *f* 50 000.
- 20°. Bouwen van een werk nabij *Rijswijk f* 50 000.
- 21°. Bouwen van een werk op den straatweg en bij den *Uppelschen dijk*, aanvankelijk *f* 60 000.
- 22°. Verbetering der werken aan de *Bakkerskil* bij de *Papsluis*, aanvankelijk *f* 100 000.
- 23°. Verbetering van de inundatiemiddelen in het land van *Altena*, aanvankelijk *f* 50 000.

24°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie, aanvankelijk f 100 000. — Totaal f 3 505 000.

Artikel 3. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve van dien, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffende aankopen en overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van *Helder*:

1°. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van de *Oostbatterij* f 100 000.

2°. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van het fort *Erfprins* f 150 000. — Totaal f 250 000.

Artikel 4. Telegraphische verbindingen van verdedigingswerken f 50 000.

Artikel 5. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen enz. in de verschillende linien en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden, en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken f 10 000.

Artikel 6. Onvoorziene uitgaven f 65 000.

TOTAAL f 4 000 000.

ART. II. Tot dekking der uitgaven begrepen in de bij Art. I dezer wet vastgestelde begrooting wordt aangewezen:

a. de som van twee millioen zes honderd tien duizend gulden, beschikbaar gesteld bij het VIIIste Hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1877;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1876;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1877 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. III. Wanneer de som, uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen in de artikelen 2, 3, 4 en 5 van Art. I dezer wet, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende, met inachtneming van het Voor-schrift van het 2de lid van Art. 24 der Wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde artikel voorkomende.

ART. IV. De in den loop van het jaar 1877 opkomende behoeften, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van genoemde begrooting, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele posten als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS OP VOREN-
STAAND WETSONTWERP.

Bij de Memorie van Antwoord betreffende het Voorloopig Verslag over de gewijzigde vestingbegrooting, zijn uit die begrooting al de posten verwijderd, welke van de zijde der Kamer tot bedenking aanleiding hadden gegeven. De Commissie van Rapporteurs acht mitsdien de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp voldoende voorbereid. Zij mag evenwel niet nalaten protest aan te teekenen tegen de beschouwing, voorkomende in de 2de alinea van § 1 van de tweede Memorie van Antwoord (Stuk n°. 13). Wel verre van met den Minister het in de bedoelde zinsnede gelegen verwijt als onbillijk te beschouwen, is de Commissie van Rapporteurs van oordeel, dat in die zinsnede slechts een feit wordt vermeld, waarvan de juistheid door wie bekend is met de geschiedenis van den aanleg van onze fortificatiewerken, moeielijk kan worden geloochend.

De Commissie van Rapporteurs doet voorts opmerken, dat bij punt 10°. in het gewijzigd wetsontwerp (Stuk n°. 14) nog een som van f100 000 wordt aangevraagd, zonder dat de totaalkosten nog bekend zijn. Kan de Minister die bij de openbare behandeling der begrooting niet mededeelen, dan acht de Commissie van Rapporteurs het wenschelijk, dat deze som op andere posten worde overgebracht. Daarvoor zouden in dat geval inzonderheid in aanmerking komen de posten 14°. en 15°. Werden deze verhoogd, — de eerste met f20 000, de andere met f30 000, — de daartoe behoorende werken zouden, blijkens de opgave der totaalkosten, in 1877 geheel voltooid kunnen worden.

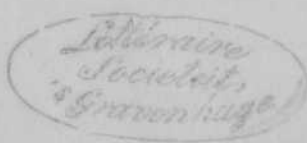
Vastgesteld den 15den December 1876.

DE ROO VAN ALDERWERELT.
VAN DER SCHRIECK.
DE BIEBERSTEIN.
DE CASEMBROOT.
STIELTJES.

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS OF THE
AMERICAN SOCIETY OF INTERNATIONAL LAW

The Board of Directors of the American Society of International Law, organized on the 15th of January, 1906, has the honor to submit to you its report for the year 1907. The year has been a busy one for the Society, and we have accomplished much of our work. We have held our annual meeting in New York City, on the 15th of December, 1907, and have elected for the coming year the following officers: President, Mr. Charles H. Johnson; Vice-President, Mr. Charles H. Johnson; Secretary, Mr. Charles H. Johnson; Treasurer, Mr. Charles H. Johnson. We have also held several special meetings, and have published several papers. We have also received several donations, and have increased our membership. We are very grateful to all those who have supported us during the year, and we hope that you will continue to do so in the future.

THE BOARD OF DIRECTORS
AMERICAN SOCIETY OF INTERNATIONAL LAW
NEW YORK CITY

INTREKKING EN VERVANGING DER WET VAN 17 JULI
1869 (STAATSBLAD N°. 141), HOUDENDE REGELING
VAN HET ONDERWIJS BIJ DE KONINKLIJKE
MILITAIRE ACADEMIE.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, *enz., enz.*

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is, de wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141), tot regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie, in te trekken en door een andere te vervangen:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De Koninklijke Militaire Academie is bestemd tot het opleiden van jongelieden tot Officieren van alle wapens bij het leger, hetzij hier te lande, hetzij in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen.

ART. 2. Aan de Academie wordt onderwijs gegeven in:

- a. de wiskunde;
 - b. de theoretische en toegepaste mechanica;
 - c. de natuurkunde;
 - d. de scheikunde;
 - e. de geodesie;
 - f. de Nederlandsche taal- en letterkunde, de Fransche, de Hoogduitsche, de Engelsche en de Maleische taalkunde;
 - g. de aardrijkskunde;
 - h. de gronden der gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland;
 - i. de land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië;
 - k. de nieuwe geschiedenis;
 - l. het rechtlijnig, topographisch en handteekenen;
 - m. de dienst- en exercitiereglementen;
 - n. de militaire administratie;
 - o. de militaire wetten en het reglement van krijgstuicht;
 - p. het maken van rapporten en het houden van militaire briefwisseling;
 - q. de tactiek, de beginselen der strategie en de krijgsgeschiedenis;
 - r. de artilleriewetenschap;
 - s. de versterkingskunst;
 - t. de burgerlijke en militaire bouwkunde;
 - u. de waterbouwkunde;
 - v. de paardenkennis en de rij- en africhtingskunst;
 - w. de exercitiën en verdere practische oefeningen voor de verschillende wapens;
 - z. de gymnastiek, het schermen, het zwemmen, het dansen en het paardrijden.
- Het getal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Ons worden uitgebreid.

Voorts wordt aan de cadetten gelegenheid gegeven, om, overeenkomstig het verlangen en de keuze der ouders of voogden, onderwijs in den godsdienst te bekomen.

ART. 3. De cursus duurt vier jaren.

ART. 4. Een cadet blijft niet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar, tenzij de oorzaak van niet tot het hooger studiejaar te kunnen overgaan, aan ziekte moet worden toegeschreven.

ART. 5. Jaarlijks wordt door Onzen Minister van Oorlog, in overleg met Onzen Minister van Koloniën, het aantal cadetten bepaald, dat aan de Academie kan worden toegelaten.

Dat aantal en de eischen, waaraan bij het examen tot toelating als cadet behoort te worden voldaan, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

ART. 6. Ieder Nederlander en ieder zoon van een ingezetenen der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddelen heeft het recht aan dat toelatingsexamen deel te nemen, wanneer hij:

a. op het tijdstip van den aanvang van den eerstvolgenden cursus den vollen ouderdom van vijftien jaren bereikt, maar dien van achttien jaren niet overschreden heeft;

b. zich vóór het tijdstip, door Onzen Minister van Oorlog te bepalen, en onder overlegging der door Ons aan te wijzen bescheiden, bij dien Minister voor het examen aangemeld heeft, en

c. door eene geneeskundige Commissie, te benoemen door Onzen Minister van Oorlog, voor den militairen dienst geschikt is bevonden.

ART. 7. Het examen, in het voorgaand artikel bedoeld, wordt afgenomen door eene Commissie, bestaande uit Officieren en burgerlijke personen, die daartoe jaarlijks door Onzen Minister van Oorlog worden benoemd. Voor zoover dit examen mondeling wordt afgenomen, geschiedt het in het openbaar.

Omtrent den loop en de uitkomst van dat examen brengt die Commissie aan Onzen Minister van Oorlog een verslag uit, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld.

Het programma van dat examen wordt door Ons vastgesteld.

Indien meer aspiranten, dan toegelaten kunnen worden, aan het examen voldaan hebben, geschiedt — voor zooveel er plaatsen zijn opengesteld — de toelating naar de rangorde, die de aspiranten, volgens de op het examen gebleken kennis, bij het verslag der Commissie hebben verkregen. Zij, die volgens dat verslag niet hebben voldaan, worden niet toegelaten.

Van de toelating wordt den geëxamineerde een bewijs verstrekt door Onzen Minister van Oorlog.

ART. 8. Hij die tot cadet wordt toegelaten, is, te rekenen van het tijdstip waarop zijn verblijf aan de Academie aanvangt, verbonden om den Staat gedurende den tijd van acht jaren als militair te dienen.

ART. 9. Om in een hooger studiejaar te kunnen overgaan, moet de cadet voldoen aan een examen, loopende over al de vakken, die in het onmiddellijk voorgaande studiejaar zijn behandeld.

Na het einde van den cursus wordt door de cadetten van het hoogste studiejaar, voor eene door Ons te benoemen Commissie, in het openbaar een eind-examen afgelegd, waaruit hunne geschiktheid voor den officiersrang blijken moet.

De Gouverneur der Academie en de in rang op hem volgende Officier bij die inrichting zijn leden der Commissie.

Dat eindexamen loopt over de vakken, die in het laatste studiejaar met de cadetten zijn behandeld, en verder over zoodanige, in andere studie jaren behandelde vakken, als door Ons nader worden aangewezen.

Omtrent den loop en de uitkomst van dit examen brengt die Commissie aan Onzen Minister van Oorlog een verslag uit, hetwelk in de *Staatscourant* wordt medegedeeld.

ART. 10. De cadetten, die aan het eindexamen hebben voldaan, blijken van goed gedrag hebben gegeven, en lichamelijk geschikt zijn bevonden, worden Ons, door Onzen Minister van Oorlog, ter benoeming tot Officier voorgedragen bij het wapen, waarvoor zij zijn opgeleid, al mocht er op dat oogenblik geen vacature in den rang van 2den Luitenant bij dat wapen bestaan.

ART. 11. Het onderwijs aan de Academie wordt gegeven door:

a. Officieren, door Onzen Minister van Oorlog daartoe aan te wijzen;

b. Burgerleeraren.

De burgerleeraren worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

ART. 12. Tot tegemoetkoming in de kosten der Academie wordt voor iederen cadet een jaarlijksche bijdrage van *drie honderd gulden* in 's Rijks schatkist gestort.

ART. 13. Het Bestuur der Academie is opgedragen aan een door Ons aan te wijzen Hoofd- of Opperofficier, als gouverneur.

Uit de Officieren en Burgerleeraren der Academie wordt door Onzen Minister van Oorlog een raad van toezicht benoemd, aan wien de behartiging van de belangen der inrichting is opgedragen.

De werkring en de bevoegdheid van den Gouverneur en van den Raad van toezicht, alsmede de inwendige regeling der Academie, worden door Ons, binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur bepaald. Hierbij worden tevens vastgesteld de regelen, waarnaar de cadet kan worden ontslagen of ontheffing van de vervulling der dienstverbindingen, bedoeld in art. 8, kan geschieden, en de regelen, waarnaar geheele of gedeeltelijke vrijstelling van de bijdrage in art. 12 vermeld, kan verleend worden.

ART. 14. In tijden van verklaarden oorlog of van oorlogsgevaar kunnen de werkzaamheden aan de Academie door Ons worden geschorst en kan over het aan haar verbonden militair personeel, alsmede over de cadetten, in het belang van 's lands dienst beschikt worden.

ART. 15. De Academie staat onder het oppertoezicht van Onzen Minister van Oorlog. Telkens wanneer dit door Ons noodig wordt geacht, en ten minste eenmaal 's jaars, wordt de inrichting door eene Commissie, door Ons te benoemen, in alle bijzonderheden geïnspecteerd.

Die Commissie onderzoekt den gang van het onderwijs — zoowel het theoretische als het practische —; zij beoordeelt de inrichting in hare geheele werking en strekking, het personeel en alles wat verder tot de inrichting behoort of daaraan is toegevoegd, en brengt van hare bevinding een verslag uit aan Onzen laatstgenoemden Minister.

ART. 16. Het jaarlijksch toelatingsexamen, bedoeld in de artt. 6 en 7, wordt voor de eerste maal in 1877 gehouden. In dat jaar kunnen ook cadetten op achtien- en negentienjarigen leeftijd worden toegelaten.

Voorts zullen ook aspiranten, die in genoemd jaar voldoen aan de eischen, gesteld in de artt. 5 en 6 der wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141), tot het 2e studiejaar worden toegelaten.

ART. 17. Zij, die op 1° Mei 1877 cadet aan de Koninklijke Militaire Academie zijn, alsmede zij, die op dat tijdstip als 2de Luitenant de toegepaste studiën, voor het wapen waartoe zij behooren, aan de Applicatieschool volgen, behouden de rechten hun bij de wet van 17 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 141) toegekend, voor zoverre zij niet, met toestemming van ouders of voogden, daarvan afstand doen.

ART. 18. Deze wet treedt op 1° Mei 1877 in werking; met dien dag wordt de in het voorgaand artikel genoemde wet ingetrokken.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

De Minister van Koloniën,

MEMORIE VAN TOELICHTING OP VORENSTAAND WETSONTWERP.

De wet van 17 Juli 1869 heeft in hare werking gefaald.

De Koninklijke Militaire Academie voldoet niet aan hare roeping uit gebrek aan cadetten, en de overtuiging is dan ook vrij algemeen, dat aan dien onhoudbaren toestand een einde moet komen, en dat in de eerste plaats naar middelen dient te worden omgezien, om een voldoende toevloed van jongelingen naar de Academie te verkrijgen.

Die toevloed mag echter niet verkregen worden ten koste van het onderwijs, ten koste van het gehalte van de door de Academie te leveren Officieren.

Deze is de grondgedachte die bij de samenstelling van dit wetsontwerp heeft voorgezeten, en die de ondergeteekenden de noodzakelijkheid heeft doen inzien om een stelsel in te voeren, dat in hoofdzaak op het volgende neerkomt.

Tot de Academie zullen worden toegelaten knapen van jeugdigen leeftijd, wier gemoed nog toegankelijk is voor zuiver militaire begrippen, voor elk Officier onmisbaar.

Het programma van het toelatingsexamen zal met dien leeftijd verband houden en mag geen hoogere eischen bevatten dan die, welke men van jongelieden van 15jarigen leeftijd met *gewone geestvermogens*, zonder africhtingssysteem, vergen kan.

In één woord, de aspiranten dienen te zijn flinke jongens met een gezond lichaam en een helder hoofd, toegerust met eene kennis, evenredig aan hun leeftijd. Waar die kennis verkregen is, doet weinig ter zake. Geen directe aansluiting alzoo aan de Hoogere Burgerschool. Zoowel deze scholen, als die van meer uitgebreid lager onderwijs, moeten cadetten kunnen leveren.

Velen zullen zoodoende de wegen zijn, die tot de Academie voeren, en de toevloed van cadetten zal daardoor toenemen, zooals nader breedvoeriger zal worden ontwikkeld.

In verband met den jongeren leeftijd der aspiranten en de mindere eischen van het toelatingsexamen, wordt de cursus op vier jaren voor alle wapens gebracht. Na het eindigen van den vierjarigen cursus zal de cadet, alvorens tot eene benoeming als 2de Luitenant in aanmerking te komen, een eindexamen moeten afleggen, om zijne geschiktheid voor den officiersrang te bewijzen.

Het programma van dat eindexamen — welk programma duidelijk geformuleerd in het Reglement der Academie zal worden opgenomen — zal zóó worden vastgesteld, dat aan de daarin gestelde eischen na 4 jaren door cadetten met gewone geestvermogens zonder overspanning kan worden voldaan, en zonder den noodigen tijd aan de militaire vorming en aan de lichamelijke ontwikkeling van den cadet te onthouden.

Bij de cadetten zullen de wetenschappelijke gronden worden gelegd, om daarop later met vrucht te kunnen voortbouwen.

In de eerste plaats echter zal klem worden gelegd op de vakken, die de Officier, met het oog op zijn wapen, zijn werkkring en zijn stand, kennen moet.

In één woord, de cadet dient de Academie te verlaten als een bruikbaar Officier bij zijn wapen en met eene vorming overeenkomstig zijn stand, om zich daarna door vrije zelfstandige studie verder te ontwikkelen.

Er zal dus naar gestreefd dienen te worden, niet alleen om den lust tot studie en ontwikkeling bij den cadet aan te wakkeren, maar ook om dien lust gaande te houden, nadat de 2de Luitenant de Academie zal hebben verlaten.

Daartoe zullen de 2de Luitenants, na drie jaren officiersdienst, een examen kunnen afleggen. Ook de 2de Luitenants uit de korpzen herkomstig, kunnen aan dat examen deelnemen. Hij die aan de vereischten van dat examen voldoet, zal na afloop daarvan terstond tot 1sten Luitenant bij zijn wapen worden aangesteld. In verband hiermede, zal te zijner tijd eene wijziging in de wet van 23 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) worden voorgedragen.

Het voornemen bestaat, om een dergelijken, naar de speciale toestanden gewijzigden maatregel vast te stellen voor de Officiëren, bestemd voor de koloniën en de overzeesche bezittingen.

Hij, die niet aan het examen voldoet of daaraan geen deel neemt, zal daarentegen eerst na 5 jaren officiersdienst den 1sten Luitenant-rang kunnen verkrijgen.

De eischen voor dat examen zullen zoo worden gesteld, dat de 2de Luitenant, op de gronden aan de Academie gelegd voortbouwende, daaraan door eigen studie kunne voldoen.

Deze maatregel zal een heilzamen prikkel teweegbrengen tot werken en studie; hij zal het wetenschappelijk gehalte van het officierskorps verhoogen, in elk geval een voordeel geven aan hem, die zich door studie en kennis tot een hooger grad van ontwikkeling heeft gebracht, en de stof aanwijzen, waaruit de staf-officiëren en hoogere bevelhebbers dienen getrokken te worden.

Hierdoor zal tevens voldaan zijn aan den wensch van hen, die aan het volgen van den academischen cursus, in tegenoverstelling van de opleiding bij de korpsen, betere uitzichten en bepaalde voordeelen willen toegekend zien, aangezien het aan degenen, die den cursus aan de Academie gevolgd hebben, gemakkelijker zal vallen zich voor dat examen verder te bekwamen, dan aan hen, die van de korpsen afkomstig zijn.

Dit is in hoofdzaak het stelsel, dat de ondergeteekenden, voor wat de academische opleiding van Officiëren betreft, wenschen toegepast te zien. Dat stelsel zal, voor zooveel het in dit ontwerp van wet zijne uitdrukking vindt, in deze Memorie nader worden toegelicht, en daarin tevens de beide Voorloopige Verslagen betreffende het ingetrokken wetsontwerp worden beantwoord, althans voor zooveel de in die Verslagen voorkomende voorstellen in dit ontwerp niet zijn opgenomen, en de bezwaren, daarin geopperd, zouden kunnen geacht worden ook tegen dit ontwerp van wet te bestaan.

Opportuniteit van het ontwerp.

In vermelde Verslagen wordt de vraag gesteld, »of het goed en raadzaam ware nu reeds terug te komen op eene wet van zoo jonge dagteekening, als die van 1869. Alleen bij volstrekte noodzakelijkheid liet zich zoo iets rechtvaardigen.

»Kon deze geacht worden hier te bestaan?»

Met genoegen hebben de ondergeteekenden uit § 2 van het tweede Voorloopig Verslag ontwaard, dat op die vraag door een deel der leden een volmondig toestemmend antwoord is gegeven, en dat antwoord wordt door hen met nadruk herhaald. Het terugkeeren op genoemde wet is niet alleen goed en raadzaam, maar dringend noodig, en de herziening dier wet kan en mag niet langer worden uitgesteld.

Terecht wordt dan ook door eenige leden gezegd, dat er *periculum in mora* is, en dat men nooit te vroeg kan terugkeeren van een weg, die gebleken is verkeerd te zijn en niet tot het gewenschte doel te leiden.

De Academie moet, wil zij aan hare bestemming beantwoorden, jaarlijks nagenoeg een honderdtal Officiëren voor het leger te lande en in Nederlandsch Indië leveren. Zij dient dus jaarlijks eene aanvulling te krijgen van ruim honderd cadetten.

Sedert het in werking treden der wet van 1869, hebben gemiddeld per jaar 36 jongelieden aan het toelatingsexamen tot de Academie deelgenomen, waarvan gemiddeld per jaar 25 zijn geplaatst geworden. In 1876 hebben 30 adspiranten het toelatingsexamen afgelegd; hiervan werden 18 geplaatst. Onder deze 18 cadetten zijn er 6 die, hoewel niet aan de vereischen van het examen voldaan hebbende, op aanbeveling der examencommissie tot de Academie zijn toegelaten.

De Academie heeft alzoo gedurende dien tijd slechts 25% gekregen van het aantal cadets, dat zij hebben moest.

Waar moet dat heen?

Die zorgwekkende toestand heeft en voor het leger hier te lande en voor dat in Nederlandsch Indië de schromelijkste gevolgen en zou, bijaldien hij langer bleef voortduren, het officierskorps bij beide legers te gronde richten.

Ware het slechts de vraag of de uitkomsten van het onderwijs te Breda goed zijn, of de inwendige regeling der Academie aan het doel beantwoordt, dan zou, alvorens op die vraag een beslist antwoord te kunnen geven, de proeftijd nog met eenige jaren kunnen worden verlengd.

Wanneer het te voorzien ware, dat, met handhaving der wet van 1869, binnen een niet te lang tijdsverloop, op een grooteren toevloed van cadetten kon gerekend worden, dan zou de indiening van dit ontwerp van wet voorbarig genoemd kunnen worden.

Ware toch of wierd weldra die toevloed voldoende, dan zou de wet van 1869 slechts wijzigingen van ondergeschikten aard behoeven.

Geheel het vraagstuk wordt echter beheerscht door het gebrek aan cadetten en het dientengevolge op onrustbarende wijze toenemend tekort aan voldoende wetenschappelijk ontwikkelde Officieren bij alle wapens, zoowel bij het leger hier te lande als bij dat in Nederlandsch Indië. Daarin ligt het zwaartpunt der quaestie.

De aansluiting van de Academie aan de 5de klasse der hoogere burgerschool maakt gene van deze afhankelijk.

Aangezien nu het niet te voorzien is, dat het aantal leerlingen op de hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, althans in de eerstvolgende jaren, belangrijk zal toenemen en men dat getal als vrij stationnair kan beschouwen; aangezien er verder geen redenen zijn, waarom in het vervolg meer leerlingen dan thans die scholen, met bestemming voor Breda, zullen bezoeken, kan men gevoeglijk het hiervoren genoemd getal 25 als een normaal cijfer beschouwen voor de aanvulling die de Academie jaarlijks wachten kan. Dit is het groote bezwaar tegen de wet van 1869.

Zoolang de Academie aan de 5de klasse der hoogere burgerschool blijft aangesloten, zal zij niet behoorlijk bevolkt worden, omdat de hoogere burgerschool haar op verre na niet voldoende voedt.

De Academie, hoe goed zij overigens ook mocht zijn ingericht, kan onder de bestaande omstandigheden niet genoeg Officieren leveren, omdat haar de noodige cadetten onthouden worden.

De Voorloopige Verslagen wijzen er op, dat eene commissie, samengesteld uit mannen, bekend met het geheele vraagstuk der Bredasche opleiding en van den vroegeren toestand der Academie, aan het tegenwoordig stelsel haar zegel heeft gehecht, en dat de wet van 17 Juli 1869 met instemming werd ontvangen en de goedkeuring van de groote meerderheid der Tweede Kamer verwierf.

«Heeft,» — zoo wordt gevraagd, — »de toenmalige Regeering, heeft de toenmalige Kamer, heeft de Staatscommissie, hebben die allen gedwaald?»

Voorreest zij hier aangetekend, dat de drie adviseerende leden der Staatscommissie, de Kapitein ter zee GREGORY, de Majoor KEMPEES en de hoogleeraar VAN HEUSDEN, — destijds respectievelijk Commandant van het Koninklijk Instituut voor de Marine, Chef van het onderwijs in de wiskunde aan de Koninklijke Militaire Academie en Hoogleeraar in de taal- en letterkunde aan laatstgenoemde inrichting, — zich beslist tegen het stelsel van 1869 verklaard hebben. Ook aan die heeren zal men wel enig gezag in onderwijszaken en niet het minst op het gebied van militair onderwijs, willen toekennen!

Vooral echter houde men in het oog, dat de beide Inspecteurs van het middelbaar onderwijs, die in de Staatscommissie zitting hadden, blijkens het rapport dier commissie, toenmaals op overtuigende wijze hebben aangetoond, dat reeds in 1869 de aanvoer van adspiranten nog wel niet groot, maar toch nagenoeg voldoende zou zijn.

Is de onderstelling gewaagd, dat dit betoog van bedoelde Inspecteurs van overwegenden invloed is geweest op het advies der Staatscommissie, op het besluit der Regeering en op de beslissing der Kamer?

Wat, vragen de ondergeteekenden, zou gebeurd zijn, wanneer die Inspecteurs minder optimistische verwachtingen van de voortbrengingskracht der hoogere burgerschool gekoesterd hadden, wanneer men juistere berekening gemaakt en beter in de toekomst gelezen had?

Wanneer men aan de Staatscommissie op overtuigende wijze had aangetoond, dat het door haar voorgestaan stelsel geen levenskracht heeft, omdat de burgerschool, de voedster, de Academie niet behoorlijk voeden zal, dat de Academie een kwijnend bestaan zoude voortslepen, omdat hare aanvulling en ook hare aflevering op lange na niet zijn zullen hetgeen zij zijn moeten; in één woord, wanneer de Staatscommissie, de Regeering en de Kamer destijds den tegenwoordigen feitelijken toestand voor oogen hadden gehad, zou dan de wet van 1869 tot stand zijn gekomen? Zonder twijfel, neen.

Men heeft van de hoogere burgerschool, niet als instelling, — haar karakter als goede inrichting tot opleiding laten de ondergeteekenden buiten beschouwing — maar als voedster of voorbereidingsschool der Academie te hooge verwachtingen gehad. Die verwachtingen zijn in de verste verte niet verwezenlijkt geworden, en daardoor is aan meergenoemde wet haar grondslag ontvallen.

Voor- en tegenstanders der wet van 1869 zien dan ook naar middelen uit, om in het gebrek aan cadetten te voorzien.

De voorstanders der wet van 1869 in de Tweede Kamer geven in de Voorloopige Verslagen middelen aan de hand, om, met behoud dier wet, een voldoende toeloop van aspiranten te bekomen. De ondergeteekenden daarentegen willen dat doel bereiken door het stelsel, in dit ontwerp van wet neergelegd. Zij zullen in de eerste plaats dat stelsel nader bespreken en daarna de gronden ontwikkelen, waarop zij aan eenige voorstellen, in de Voorloopige Verslagen in overweging gegeven, hunne goedkeuring niet kunnen schenken.

Karakter van het Regeeringsvoorstel.

De middelen, welke in het gebrek aan cadetten moeten voorzien, zijn naar het oordeel der ondergeteekenden, hoofdzakelijk:

- 1°. toelating tot de Academie op 15—18-jarigen leeftijd;
- 2°. in verband met dien leeftijd, inkrimping van het programma van het toelatingsexamen; en
- 3°. vermindering der jaarlijksche bijdrage.

¶ Hiervoren werd er reeds op gewezen, hoe, ten gevolge van de aansluiting der Academie aan de hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, de wet van 1869 slecht werkt. De reden, waarom zoo weinig jongelieden de hoogere burgerschool bezoeken, met het doel zich voor het toelatingsexamen tot de Militaire Academie te bekwamen, ligt voornamelijk in het geldelijk bezwaar, aan die voorbereiding verbonden.

De ouders toch, woonachtig in gemeenten, waar geen hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus gevestigd is, moeten, willen zij een hunner zonen voor de Academie bestemmen, gemiddeld gedurende 6 jaren, jaarlijks 800 à 1000 gulden voor het voorbereidend onderwijs van dien zoon kunnen betalen. Dit is voor zeer velen een overwegend bezwaar en voor velen een volkomen beletsel. Dat dit geldelijk bezwaar van zeer nadeeligen invloed moet zijn op den toevloed van aspiranten zal men wel willen toegeven, wanneer men bedenkt:

a. dat de bevolking der gemeenten, die zich niet in het bezit eener hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus verheugen kunnen, ongeveer het $\frac{3}{4}$ gedeelte der bevolking van het Rijk uitmaakt;

b. dat de officiersstand in het algemeen zijn leden trekt uit familiën met beperkte geldelijke middelen.

Wordt nu, overeenkomstig dit wetsontwerp, het minimum van den leeftijd voor den aspirant-cadet op 15 jaren bepaald, en het programma van het toelatingsexamen zoo gesteld, dat jongelingen van 14 à 15 jaren met gewone geestvermogens zonder zoogenaamd africhten of inpompen aan de vereischten van dat programma kunnen voldoen, dan zal in vele gemeenten de gelegenheid zijn of komen, om jongelieden voor de Academie te kunnen voorbereiden, en zal daardoor de kring van ouders, die hunne zonen zonder groote geldelijke opofferingen voor de Academie kunnen bestemmen, aanmerkelijk grooter worden.

Voor de ouders in gemeenten woonachtig, waar die gelegenheid niet bestaat of niet komt, zal in elk geval het voorbereidend onderwijs tot de Academie veel minder kosten dan thans.

Vele andere redenen pleiten nog, en met klem, voor vermindering van leeftijd en inkrimping van het toelatingsexamen.

Die redenen zijn breedvoerig en duidelijk ontwikkeld in de Memorie van Toelichting van de Ministers WEITZEL en VAN GOLTSTEIN, uit welke Memorie de ondergeteekenden meenen het volgende te mogen overnemen:

»De ouders *zullen* er eerder dan thans toe overgaan, om hunne zonen voor de Academie te doen opleiden, wanneer zij hen op zeer jeugdigen leeftijd daarbij geplaatst kunnen zien, en daardoor als het ware de toekomst dier zonen verzekeren; terwijl het tegenwoordige stelsel zeer velen afschrikt. Want, nadat de ouders zich ten minste 5 jaren lang betrekkelijk zware onkosten hebben getroost, gebeurt het meermalen, dat na afloop van den 5-jarigen cursus, hun zoon, na verkregen diploma van het eindexamen, niet eens slaagt bij het toelatingsexamen tot de Academie.

»De teleurstelling is groot, baart afkeer voor den dienst, juist onder de meest beschaafde standen, noodzaakt de ouders om plotseling om te zien naar een nieuwe loopbaan voor een jongen, die reeds op den leeftijd is, waarop men eene keuze gedaan en eene richting verkregen heeft.

»Bovendien zoeken de meeste ouders voor hunne zonen, die den vijfjarigen cursus der hoogere burgerschool met goeden uitslag hebben doorloopcu, en voor wie zij zich veel geldelijke offers hebben getroost, een beter bezoldigde of meer winstgevende betrekking.

»Wat de jongelieden nu zelve betreft, deze zullen op 14- en 15-jarigen leeftijd meer door de Academin worden aangetrokken dan op verderen leeftijd, wanneer zij reeds geruimen tijd een zekere mate van vrijheid en onafhankelijkheid hebben genoten.

»Het stellen van een jeugdiger leeftijd voor den aspirant-cadet heeft bovendien het voordeel, dat alsdan de mogelijkheid bestaat, dat de jongelingen, die niet aan de vereischten van het toelatingsexamen als cadet voldoen, door het instructie-bataillon, de artillerie-instructiecompagnie, de korpsen cavalerie enz., worden opgenomen en voor het leger behouden blijven; terwijl, bij de bestaande regeling, de meeste aspirant-cadetten te oud zijn, om, bij onvoldoenden uitslag van dat examen, in de gelederen carrière te zoeken en alzoo voor het leger verloren gaan.»

De vermindering van het getal cadets, die zich voor de Militaire Academie aanmelden, wordt ook in het tweede Voorloopig Verslag als een allerbedroevendst verschijnsel beschouwd. »Maar,» wordt gevraagd, »heeft de Regeering recht dit verschijnsel aan de regeling van 1869 toe te schrijven?»

De ondergeteekenden aarzelen geen oogenblik, om het antwoord op die vraag, door de voerstanders van het stelsel der Regeering gegeven, tot het hunne te maken, namelijk, dat de hoofdreden der vermindering van het getal cadets geen andere is, dan dat de eischen van toelating, ten gevolge van het aangenomen verband met den vijfjarigen cursus der hoogere burgerschool, zooveel strenger zijn geworden.

De gronden voor dat antwoord zijn hiervoren ontwikkeld.

Maar er zijn nog andere verschijnselen in den lande, die er op wijzen, dat vermeerdering van het aantal cadets niet anders zal zijn te verkrijgen, dan door vermindering van den leeftijd, waarop zij kunnen worden aangenomen.

Het Instituut ter opleiding van adelborsten te Willemsoord bloeit, maar wendt zich dan ook tot jongelieden van zeer jeugdigen leeftijd. In 1876 meldden zich voor 54 plaatsen 159 aspiranten van 13—17-jarigen leeftijd aan, waarvan 56 tot adelborsten werden benoemd.

Wil de marine over een voldoende aantal matrozen beschikken, dan moet zij ze reeds als jongens aannemen.

Bij de landmacht werden vroeger, tenzij als tamboer, geen vrijwilligers aangenomen beneden de 18 jaren; thans moet het vrijwillig kader bijna geheel worden gevormd uit jongelieden, die te Kampen en Schoonhoven op 15- en 16-jarigen leeftijd, of bij de korpsen, als aspirant-korporaal of onderofficier op 17-jarigen leeftijd in dienst treden.

In 1868 werd de Academiecursus van 4 op 3 jaren en het minimum van den leeftijd van den aspirant-cadet van 15 op 16 jaren gebracht, en de eischen van het toelatingsexamen werden hooger gesteld.

Het aantal aspirantcadetten daalde van 209 op 88.

In 1872 was, ingevolge de wet van 1869, de cursus van 3 op 2 jaren gebracht, de minimum-leeftijd van 16 op 17 jaren verhoogd en het programma van het toelatingsexamen uitgebreid.

Het aantal aspirant-cadetten daalde van 82 op 32, en dit laatste geringe getal is in de volgende jaren niet of onbeduidend weinig grooter geweest.

Deze cijfers bewijzen op welsprekende wijze, dat in ons land de landmacht zoowel als de zeemacht zijn personeel moet putten uit *zeer* jonge lieden, en dat zij, die eenmaal dien jeugdigen leeftijd een weinig voorbij zijn, in den regel een andere loopbaan zoeken.

Er bestaat geen reden, om te gelooven, dat een verschijnsel zóó treffend en zóó algemeen als het aangeduide zich, in de toekomst, ten gunste der Koninklijke Militaire Academie zal wijzigen!

Wat de aanzienlijke vermindering van de jaarlijksche bijdrage betreft, zoo behoeft het geen betoog, dat die vermindering gunstig op de vermeerdering van cadets werken zal.

Honderde ambtenaren, Officiëren en andere ouders uit de ontwikkelde klassen der maatschappij, zien reeds lang reikhalzend uit naar de gelegenheid, om hunne zoons, evenals vroeger, op jeugdigen leeftijd tot eene soms zeer gewenschte loopbaan bij het leger te kunnen bestemmen en alzoo de twijfelachtige kansen van een kostbaren vijfjarigen cursus op de hoogere burgerschool, die vaak voor hen onbereikbaar is, te ontgaan. En juist uit dezulken kan het leger de benoedigde jongelingen putten, om een voldoende getal Officiëren te verkrijgen, evenzeer als de marine zulks steeds met goed gevolg doet.

Maatregelen in het eerste Voorloopig Verslag (1) in overweging gegeven, om het getal aspiranten voor de Academie te vermeerderen en, met behoud van de hoofdgedachte van het stelsel van 1869, de wet van dat jaar te verbeteren.

Die maatregelen zijn in hoofdzaak:

A. »De jongelieden, die het eindexamen van de hoogere burgerschool met goed gevolg hebben afgelegd, van het toelatingsexamen vrij te stellen, dus in dien zin art. 6 der wet van 1869 te wijzigen.»

Dat het afleggen van het dubbel examen door de aspiranten, die den vijfjarigen cursus hebben volbracht, een der groote hinderpalen is voor de opening van een genoegzaam aantal cadets op de Academie, wordt niet ingezien.

(1) Zie dit Verslag in het *Bijblad van de Milit. Spectator*, Jaargang 1875, bladz. 72, en het Tweede Voorloopig Verslag in het *Bijblad van 1876*, Bladz. 117.

Het is toch niet aan te nemen, dat jongelieden, die het einddiploma der hoogere burgerschool hebben behaald, zich zoodanig door het toelatingsexamen zouden laten afschrikken. Mocht dit al, bij uitzondering, voor een enkele het geval zijn, dan nog kan dit niet van overwegenden invloed op den toeloop van cadetten zijn.

De maatregel toch, hier in overweging gegeven, zou de aansluiting van de Academie aan de 5de klasse en de nadeelige gevolgen daarvan doen blijven bestaan.

Het afleveringsvermogen der hoogere burgerschool zou daardoor niet of niet noemenswaard worden uitgezet. Bovendien is een afzonderlijk toelatingsexamen voor de Academie niet alleen wenschelijk, maar noodzakelijk.

Wanneer men in het oog houdt, dat in het cursusjaar 1873—1874 de beschrijvende meetkunst, die nog wel op het programma van het toelatingsexamen voorkomt, van het begin af, aan het geheele studiejaar is moeten onderwezen worden; dat van het in werking treden der wet van 1869 jaarlijks gemiddeld bijna 40 pCt. van de *toegelaten* cadets, wegens verregaande achterlijkheid in één of meer vakken, niet in het 2de studiejaar zijn kunnen overgaan; dat sommige aspiranten bij het admissie-examen in de elementaire vakken niet voldoen, — dan zal men wel kunnen toegeven, dat het toelatingsexamen noodig is, wil men eenigen waarborg hebben, dat de cadetten aan de Academie komen met voldoende kennis, om daarop met vrucht te kunnen voortbouwen.

Deze maatregel zou dus slechts enkele cadetten meer aan de Academie brengen, maar ook het getal achterblijvers vermeerderen en alzoo zeer zeker niet meewerken om, zooals men verlangt, van de Academie meer goed wetenschappelijk gevormde Officiëren te erlangen. Hij zou de Academie, meer nog dan nu, geheel van de hoogere burgerschool afhankelijk maken.

B. »Vermindering der bijdrage.» Deze vermindering zou, met behoud der wet van 1869, op zich zelve weinig of niets helpen. Het geldelijk bezwaar toch zit niet zoozeer in die bijdrage voor slechts 2 jaren, dan wel en vooral in de groote kosten, die de voorbereidende studiën aan de hoogere burgerschool eischen, gepaard met de onzekerheid of zij vruchten zullen dragen.

Alleen dan wanneer, zooals dit wetsontwerp beoogt, de *voorbereiding* tot de Academie *veel* goedkooper is, en dus onder het bereik van zeer *veel* valt, zal ook de vermindering van bijdrage gunstig op den toevloed van cadets werken. Die vermindering is dan ook, als geheel in het stelsel der Regeering passende, in het ontwerp van wet opgenomen.

C. »De aanwijzing der verschillende wapens waarvoor de cadetten bestemd worden, eerst te doen geschieden eenigen tijd na hunne toelating.»

Deze maatregel kan inderdaad zeer veel nut stichten.

Het voornemen bestaat dan ook, om de aspiranten slechts voorloopig tot het wapen hunner keuze toe te laten.

Eerst bij den overgang van het 1ste tot het 2de studiejaar, zal worden beslist, of de cadetten de noodige geschiktheid hebben, om verder de studiën en oefeningen van het wapen hunner keuze te blijven volgen. Wordt hij daartoe ongeschikt bevonden, dan behoudt de cadet de vrijheid over te gaan bij een wapen, waartoe hij geschikt wordt geoordeeld, althans, voor zooveel daarbij plaatsen zijn.

Mocht een cadet die overplaatsing niet wenschen, dan zal hij van de verdere vervulling zijner dienstberbintenis worden ontheven, zonder dat het noodig is, dat hij de, voor zijne opleiding aan de Academie door den Staat gedurende dat eerste jaar gedane kosten, teruggeve.

De maatregel, hoe doelmatig ook, zal echter, noch in het eene noch in het andere stelsel, één cadet meer aan de Academie brengen.

D. »De bepaling te maken, dat de cursus voor de artillerie en genie vier jaren, voor de infanterie en cavalerie als tot dusverre twee jaren duurt.

»Na dat tijdsverloop zouden de cadetten der beide laatste wapens te benoemen

zijn tot vaandrig en als zoodanig bij de korpsen kunnen optreden, waar zij verder gedurende 2 jaren practisch gevormd kunnen worden.

»De cadetten der artillerie en genie verkrijgen, volgens dit denkbeeld, ook den rang van vaandrig, maar blijven hunne studiën te Breda voortzetten. Aan het einde der 4 jaren worden allen Officier.»

Ook hierdoor wordt het hoofdbezwaar tegen het stelsel en de Wet van 1869 niet weggenomen. Die maatregel zou ook niet baten.

Integendeel, hij zou eerder vermindering dan vermeerdering van het getal cadets geven, daar hoogstwaarschijnlijk die halfslachtige positie van vaandrig voor de meesten niet zeer aantrekkelijk zou zijn.

E. »Naar het oordeel van eenige leden, kwam het zeer in aanmerking, om aanvankelijk in een viertal groote garnizoensplaatsen, waar hoogere burgerscholen gevestigd zijn, cadettenscholen op te richten, bestemd voor jongelieden van 15- tot 18-jarigen leeftijd, die in staat moeten zijn de 4de of 5de klasse der hoogere burgerschool te volgen. Op elk dier scholen zou, om de orde gemakkelijk te kunnen handhaven, geen grooter getal dan 50 cadetten moeten worden opgenomen. Zij zouden op kosten van den Staat gehuisvest, gevoed en in eene soort van uniform gekleed moeten worden, bij voorbeeld tegen betaling van f 150 's jaars en terugbetaling van zekere som, indien zij zich later niet voor Breda aanmelden.

»De jongelieden zouden den cursus der hoogere burgerschool moeten volgen en aan de cadettenschool alleen onderricht erlangen in wapenoefeningen, exerceeren, schermen, dansen en andere lichaams oefeningen.

»Het moest echter geen vereischte zijn voor de toelating te Breda, van op een cadettenschool te zijn geweest. De ouders bleven dus vrij.»

Deze maatregel zou eenigen invloed kunnen hebben op de vermeerdering van het getal cadets.

Het oprichten van Rijkswegen van scholen voor adspirant-cadetten is ook een denkbeeld, dat aan geen der Ministers van Oorlog, die de hand hebben gehad in de zaak der voorgenomen hervorming van de Academie, vreemd is gebleven.

Wanneer het te verwezenlijken ware, met kans op slagen en zonder den Staat tot buitensporig hooge uitgaven voor de opleiding zijner Officiëren te voeren, dan kan men niet ontkennen, dat de wet van 1869 uit een geheel ander oogpunt zou moeten worden beschouwd.

Het zal dus noodig zijn het vraagstuk eenigszins nader te onderzoeken.

Hoewel de ouders vrij blijven en het bezoeken der cadettenscholen geen vereischte zou zijn voor de toelating tot de Academie, zoo is het toch te voorzien, dat hiervan veel gebruik zou worden gemaakt.

De ouders toch zouden hunne zonen goedkooper en beter bezorgd op die scholen hebben dan tehuis of elders, en de leerlingen der cadettenscholen zouden hunne kameraden, die niet op dusdanige scholen zijn, in militaire vorming en oefening vooruit zijn.

Men kan dus om deze en andere redenen wel aannemen, dat, op eene enkele uitzondering na, de cadettenscholen al de cadetten leveren zouden.

Wij zouden dus bekomen 4 cadettenscholen, ieder met 50 leerlingen.

Die cadettenscholen zouden echter moeten worden gebouwd, of zoo mogelijk aangekocht, en voor het doel ingericht. Zij zouden groote militaire pensionnaten zijn, ingericht naar de eischen, die men aan dusdanige inrichtingen stellen mag. Die scholen zouden *alleen* aan oprichting reeds veel kosten.

Aan elk der 4 cadettenscholen zou een betrekkelijk talrijk dienend personeel moeten zijn. De huishouding eener dusdanige school zou dan ook zeer kostbaar zijn.

Aan iedere school zou een uitgelezen officierspersoneel verbonden dienen te zijn, om met de militaire vorming en opvoeding te worden belast.

Deze officieren moeten niet alleen militaire opvoeders, maar tevens in staat

zijn om de studiën en eigen oefening der aspirant-cadetten te controleeren en hen zoo noodig terecht te helpen. Zij moeten dus tehuis zijn in de verschillende vakken van het middelbaar onderwijs en als repetitoren in die vakken kunnen optreden.

Wanneer men nagaat hoe bezwarend het is om Officieren te vinden, geschikt en genegen tot het geven van onderwijs, dan kan het, daargelaten nog het groote nadeel dat daardoor voor den dienst zou ontstaan, ondoenlijk geacht worden, om zoovele Officieren, als voor genoemde scholen noodig zullen zijn, aan te wijzen, in staat om als opvoeders en repetitoren op te treden.

Behalve de buitensporig hooge uitgaven en het gemis aan daartoe geschikt personeel, zijn nog andere bezwaren van overwegenden aard tegen het hierbedoelde denkbeeld in het midden te brengen.

De Commandant of Directeur eener cadettenschool zou geen invloed hebben op het aan de burgerschool te geven onderwijs. Werden de aspirant-cadetten dus in één of meer vakken niet voldoende onderwezen, dan zou de militaire autoriteit zulks machteloos moeten aanzien. Wrijvingen en botsingen zouden noodwendig tusschen het bestuur der burgerschool en dat der cadettenschool ontstaan, en tal van moeielijkheden en scheeve verhoudingen zouden uit dien tweeslachtigen toestand geboren worden en belemmerend op beide scholen werken.

Zou de burgerschool zich kunnen en moeten voegen naar de eischen der cadettenschool? Dit is toch eenigermate noodig, opdat er voldoende tijd zij voor de militaire oefeningen. Is het niet waarschijnlijk, dat uit het aanwezig zijn van een burger en een militair element onder de leerlingen eener zelfde hoogere burgerschool allerlei wanordelijkheden en vechtpartijen zullen ontstaan? En al kon men nu al die bezwaren en nog vele andere overwinnen, dan nog zou deze hoogst kostbare maatregel niet op voldoende wijze het getal cadets doen vermeerderen.

Immers de Academie zou, in plaats van aan den vijfjarigen, door die cadettenscholen aan den driejarigen cursus der hoogere burgerschool aansluiten en van deze school geheel afhankelijk blijven. De wegen, die tot de Academie leiden, zouden in zekere mate, maar niet genoeg vermeerderen.

Volgens het stelsel der Regeering daarentegen, kunnen ook de scholen van meer uitgebreid lager onderwijs cadetten aanbrengen, en er zal dus bij dat stelsel in veel meer gemeenten de gelegenheid zijn tot voorbereiding tot de Academie, dan bij de verwezenlijking van het hiervoren bedoeld denkbeeld het geval zou zijn.

Deze bezwaren zijn voor de Regeering overwegend genoeg om niet tot het stichten van zulke scholen over te gaan.

Hoofdbedenkingen in de Voorloopige Verslagen in het midden gebracht, die geacht kunnen worden ook tegen dit wetsontwerp te bestaan.

I. Het onderwijs.

Op bladz. 10 van het eerste Voorloopig Verslag lezen wij:

»Zoodra men de jongelieden op zoo jeugdigen leeftijd toelaat, als volgens het Regeeringsvoorstel het geval zou zijn, zal het oude stelsel, dat vroeger te Breda heeft gegolden, weder ingevoerd moeten worden.

»Men zal weder krijgen dat machinaal onderwijs, met de kolossale leercursussen, zeer geschikt om jongelieden, door eene verbazende werkzaamheid van het geheugen, voor een examen gereed te maken, maar eenzijdig en geestdoodend in hooge mate. Het onderwijs te Breda doofde allen lust voor studie uit. Geen kweekeling nam daar een ander boek dan zijn leerboek in handen. Men roemt op de vruchten der Academie in een vroeger tijdperk. De Academie heeft werkelijk bekwame Officieren aan het leger geleverd. Maar dat was geen gevolg van de Bredasche opleiding. De Academie trok vroeger jongelieden uit den beschaafden stand tot zich, die goed elementair onderwijs hadden genoten. Natuurlijk waren daaronder eenigen van uitstekenden aanleg, die zich later zeer goed ontwikkelden. Die ontwikkeling echter had plaats niet *ten gevolge*, maar in

weerwil van dat stelsel. De groote meerderheid kwam met moeite door de examens en deed later, Officier geworden, aan de studie weinig of niets."

De vraag kan gesteld worden, of het wel billijk is, om *al* wat vroeger aan de Academie slecht en verkeerd was op rekening van het toen geldend stelsel te plaatsen, en daarentegen de goede uitkomsten dier inrichting te beschouwen als te zijn gekomen niet *ten gevolge*, maar *in weerwil* van dat stelsel.

De bovenstaande schets van den toenmaligen toestand der Academie bevat echter, al is zij niet van overdrijving vrij te pleiten, veel waars.

Het onderwijs was veelal te schoolsch en te eenzijdig. Maar wordt nu het onderwijs in den door de ondergeteekenden gewenschten zin gegeven, dan zal het blijken niet geestdoodend maar in hooge mate opwekkend te zijn.

Alles toch hangt hier voornamelijk af van de regeling der studiën en van het onderwijzend personeel. Wanneer men de fouten en gebreken van vroeger vermijdt, en voor onderwijzend personeel burgers en Officiëren kiest, ten volle voor hunne taak berekend; wanneer men verder aan dat personeel geen middelen onthoudt, noodig tot het geven van goed onderwijs, dan zal het gehalte van het onderwijs, aan de Academie met vierjarigen cursus te geven, niet behoeven onder te doen voor dat wat thans gegeven wordt, en zal en moet ook dan, evenals nu, het hoofddoel van het onderwijs zijn: voorbereiding en opwekking tot verdere studie.

En wanneer evenals vroeger *»jongelieden uit den beschaafden stand, die een goed elementair onderwijs hebben genoten»*, de Academie zullen bezoeken, den vierjarigen cursus bij die inrichting met goed gevolg doorloopen, later aan de vereischten van het door de 2de Luitenanten af te leggen examen voldoen, en ten slotte den driejarigen cursus der krijgsschool met vrucht bijwonen, dan behoeft men waarlijk niet te vreezen, dat, zooals op bladz. 9 van het eerste Voorloopig Verslag wordt vermeld, de Stafofficiëren, in algemeene kennis, ver beneden hunne manschappen zullen staan, die den vijfjarigen cursus op de hoogere burgerschool hebben volbracht!

2°. De opvoeding.

Op bladz. 5 van het tweede Voorloopig Verslag wordt gezegd:

»Bovendien is niet voorbij te zien dat de opvoeding nog van meer belang is dan het onderwijs. En juist de opvoeding laat thans weinig, liet vroeger alles te wenschen over.»

De ondergeteekenden wijzen op het feit, dat de honderde Officiëren, die onder het vroeger stelsel te Breda zijn gevormd, over het algemeen geen blijken hebben gegeven, dat zij slecht waren opgevoed, onverschillig of men hunne opvoeding van een zedelijk dan wel van een militair standpunt wil beoordeelen.

Het is waar er zijn, gedurende eenige jaren, tijdelijke moeilijkheden ontstaan, maar dat er, zooals in het Verslag gezegd wordt, blijvend kwaad zou zijn gesticht door het stelsel om knapen van 14 jaren met jongelieden van 24 in één en hetzelfde gebouw te zamen te brengen, moet worden tegengesproken.

Dit blijvend kwaad is niet ondervonden.

Wat nu het thans bij de Academie geldend opvoedingsstelsel betreft, zij aangevend, dat er nog geen voldoende gegevens zijn, om over de uitkomsten van dat stelsel met genoegzamen grond te kunnen oordeelen.

Ontegenzeggelijk is het aanwezig zijn van een groot getal leerlingen van uiteenlopenden leeftijd aan een zelfde inrichting, een bezwaar, hoewel niet van overwegenden aard. Dat bezwaar bestaat trouwens ook bij de hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, die door de leerlingen van 12—20 jaren bezocht wordt.

De ondergeteekenden zien dan ook niet in, waarom aan de Academie met cadetten van 14—21 jaren, orde en tucht niet evengoed gehandhaafd en een goede militaire opvoeding en vorming gegeven zouden kunnen worden, als op het instituut te Willemsoord, waarop adelborsten zijn van 13—20 jaren, of op de

lagere cadettenscholen in Pruisen, die leerlingen hebben van 11—17 jaren. Men vermijde slechts de fouten van vroeger.

De cadetten zullen, evenals op de lagere cadettenscholen en de hoogere cadettenscholen (*Central Anstalt*) met hare 700 leerlingen in Pruisen, in compagnieën worden ingedeeld. Over elke compagnie zal een Kapitein het bevel voeren, bijgestaan door Luitenants. Deze Officiëren moeten met een strengen doch humanen militairen geest bezield zijn.

Aan hen wordt de militaire opvoeding en vorming der cadetten opgedragen.

Behalve de verplichtingen, in die betrekkingen te vervullen, zullen deze Officiëren alléén belast worden met het geven van onderwijs in militaire voorschriften en reglementen, in exerceeren, gymnastiek, paardrijden enz. Het onderwijs in al het overige zal aan andere Officiëren en aan Burgerleeraren worden opgedragen.

Met een goed, voor zijn taak berekend personeel, zal aan de Academie, evengoed als bij het instructie-bataillon te Kampen en bij de instructie-compagnie te Schoonhoven, bij welke inrichtingen de jongelingen ook gemiddeld op 15- of 16-jarigen leeftijd aankomen, orde en tucht kunnen worden gehandhaafd, ook zonder onderdrukking van elke vrije beweging der cadetten en zonder het invoeren van een stuitend verspiedingsstelsel, »doodend” — zooals terecht in het tweede Voorloopig Verslag wordt gezegd — »voor den militairen geest en even vernederend voor hen, die het uitoefenen, als voor hen, die daaraan onderworpen zijn”.

Voor zooveel de artikelen van het ontwerp van wet, na het voorafgaande, nog toelichting behoeven, wordt het volgende opgemerkt:

Art. 1. De opleiding aan de Academie eindigt met den vierjarigen cursus. De militaire opleiding en vorming zal verder bij de korpsen en voor eenigen bij de krijgsschool voor officieren worden voltooid.

Een applicatieschool wordt niet noodig geacht.

Art. 2. g. Onder de aardrijkskunde is de militaire aardrijkskunde begrepen, waarbij het gedeelte, dat de cadets van de statistiek behooren te kennen, zal worden behandeld;

o. het oorlogsrecht zal in het programma van het door de 2de luitenants, na drie jaren officiersdienst, af te leggen examen, worden opgenomen.

De militaire gezondheidsleer komt in deze aanwijzing niet voor. Zij zal mede een plaats hebben in genoemd programma.

Art. 3. Bij een doelmatige inrichting van het onderwijs in den hiervoren bedoelden zin, zal een vierjarige cursus voldoende blijken, ook voor de cadetten der artillerie en genie.

Art. 6. Om redenen, bij de algemeene beschouwingen ontwikkeld, is het wenschelijk het minimum van den leeftijd voor den aspirant-cadet zoo jong mogelijk te stellen.

De leeftijd van den aspirant en het programma van het toelatingsexamen houden met elkaar verband.

De cadet, die op 15- en 16-jarigen leeftijd op de Academie komt, kan op 19- en 20-jarigen leeftijd Officier zijn. Bij de korpsen moet de onderofficier *minstens* 20 jaren oud zijn, om tot het officiersexamen te kunnen worden toegelaten.

Aan de academische opleiding wordt dus ook hier een voordeel gegeven.

Aan de opmerking, in het Voorloopig Verslag gemaakt, omtrent het Nederlandschap, is te gemoet gekomen, door aan Nederlanders gelijk te stellen de zoons van ingezetenen der Nederlandsche koloniën of bezittingen in andere werelddeelen.

Art. 7. Het is in het belang der Academie, der voorbereidende scholen en der belanghebbenden, dat openbaarheid gegeven worde aan het verslag betreffende het toelatingsexamen.

Met het oog daarop is hier de bepaling opgenomen, dat het verslag in de *Staats-Courant* wordt geplaatst.

Overeenkomstig den wensch, door eenige leden in de Voorloopige Verslagen uitgedrukt, zal dit examen door Officieren en Burgerleeraren worden afgenomen.

Ook de ondergeteekenden achten de opneming van het progeamma van het toelatingsexamen in de wet niet geraden, omdat voor de geringste wijziging in het programma, wetsherziening zou noodig zijn.

Ook in de wetten op het middelbaar en hooger onderwijs zijn de programma's niet opgenomen.

Het volgend programma zal aan de goedkeuring van Zijne Majesteit onderworpen worden.

PROGRAMMA van het toelatings-examen.

- a. Het schrijven van een goed leesbare hand.
- b. De kennis der Nederlandsche taal, zoodat de aspirant haar, volgens de regels, zuiver schrijft.
- c. De gronden der Fransche taal, met dien verstande, dat de aspirant met gemak een niet te moeielijk prozastuk uit die taal in het Nederlandsch moet kunnen overbrengen, en zonder grove fouten uit het Nederlandsch in het Fransch vertalen.
- d. De beginselen der Hoogduitsche en Engelsche talen, in zooverre dat de aspirant een gemakkelijk prozastuk daaruit in het Nederlandsch kan overbrengen. Bij alle vertalingen is het gebruik van woordenboeken toegelaten.
- e. De vaderlandsche geschiedenis.
- f. Een algemeen overzicht van de oude geschiedenis en die der middeleeuwen.
- g. De gewichtigste tijdperken en gebeurtenissen der nieuwe algemeene geschiedenis.
- h. De aardrijkskunde der verschillende landen in en buiten Europa, en vooral die van Nederland met zijne bezittingen en koloniën.
(Hiermede wordt hoofdzakelijk bedoeld de kennis der zeeën, belangrijkste meeren, rivieren, gebergten en vlakten, ligging, begrenzing en regeeringsvorm der afzonderlijke Rijken, en de voornaamste plaatsen daarin.)
Van de wiskundige aardrijkskunde wordt alleen gevorderd eenige bekendheid met ons zonnestelsel, de kennis van de bewegingen van den aardbol en de daarmede in verband staande verschijnselen, en de cirkels op de aardgloben met hun gebruik.
- i. *De rekenkunde.* Kennis en vaardigheid in de hoofdbewerkingen met geheele getallen, en met gewone en tiendeelige breuken. Kennis van het metrieke stelsel van maten en gewichten. De leer der evenredigheden met hare toepassingen op handelsrekenen.
Voor de aspirant-cadetten der artillerie en genie bovendien de reken- en meetkundige reeksen, benevens de logaritmen.
- k. *De stekunde.* De hoofdbewerkingen met geheele en stekundige vormen. De behandeling van wortelvormen, en van vormen met gebroken en negatieve exponenten.
De vergelijkingen van den eersten graad met een en meer onbekenden.
Voor de aspirant-cadetten der artillerie en genie bovendien, de onbepaalde vergelijkingen van den eersten graad. De vergelijkingen van den tweeden graad met een onbekende.
- l. *De meetkunde.* De planimetrie of vlakke meetkunde, bevattende: de eigenschappen van de rechte lijn, de gelijk- en gelijkvormigheid, benevens de gelijkvormigheid van drie- en veelhoeken. De eigenschappen van den cirkel en van de veelhoeken, die in en om den cirkel beschreven kunnen worden.
Bovendien voor de aspirant-cadetten der artillerie en genie, de inhoudsbepaling

van vlakke figuren, die door rechte lijnen en door cirkels worden ingesloten. De toepassing der stekunde op het oplossen van eenvoudige meetkundige vraagstukken.

Het examen zal uitsluitend loopen over de vakken, in het programma genoemd, zoodat alleen de grondigheid en niet de veelheid van weten invloed zal hebben op de rangschikking.

Art. 8. Het is noodig, dat de cadet gedurende zijn verblijf aan de Academie onder militaire tucht zij.

Aangezien nu, in verband met het bepaalde in art. 4, de cadet 8 jaren aan de Academie kan zijn, dient hij bij zijne toelating eene dienstverbintenis voor dien tijd aan te gaan.

Het is echter geenszins de bedoeling, om de cadetten tegen hun zin aan de Academie te houden. De cadet kan, behoudens het bepaalde in art. 14, op verzoek der ouders of voogden van de verdere vervulling der dienstverbintenis worden ontheven, mits de belanghebbende de onkosten terugbetaale, door den Staat voor de academische opleiding van den betrokken cadet gemaakt.

In het bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vast te stellen reglement der Academie, zullen de regelen worden bepaald, waarnaar de bedoelde ontheffing zal plaats hebben.

Art. 9. In dit artikel is weder de bepaling der wet van 1869 opgenomen, dat het eindexamen in het openbaar zal worden afgenomen. Daardoor is aan de bedenking op bladz. 11 van het tweede Voorloopig Verslag ten deze gemaakt, te gemoet gekomen.

Het programma van dit examen wordt in het Reglement der Academie opgenomen.

Art. 11. De bepaling der wet van 1869 wegens het verleen van pensioen aan de Burgerleeraren is met het oog op de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 21 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64), als overbodig, hier niet overgenomen.

Art. 12. Een bijdrage van f 300 komt niet te hoog voor, en eene vermindering dier bijdrage, zooals door eenige leden in overweging wordt gegeven, is niet noodig, te minder daar geheele of gedeeltelijke vrijstelling kan verleend worden.

De bijdrage komt nagenoeg overeen met die, welke aan het Instituut te Willemsoord betaald wordt. Bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zullen de regelen worden vastgesteld, waarnaar die vrijstelling kan gegeven worden.

De bepaling van art. 41 der wet van 2 Mei 1863 tot regeling van het middelbaar onderwijs, dat de gelden in 's Rijks schatkist gestort worden, is hier overgenomen.

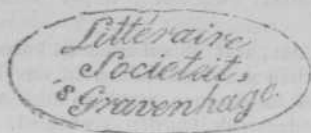
Art. 13. Blijkens het gestelde in het eerste Voorloopig Verslag ad art. 11 achten men het algemeen bedenkelijk, dat de inwendige regeling der Academie niet meer bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zou worden vastgesteld. Aan die bedenking is te gemoet gekomen.

Art. 16. De billijkheid eischt deze overgangsbepalingen; daardoor zullen, zoo veel mogelijk, teleurstellingen voor de belanghebbenden voorkomen worden.

Niet alleen de jongelieden, die met bestemming voor Breda in de 5de klasse der hoogere burgerschool zijn, maar ook de leerlingen der 3de en 4de klasse, die zich voor de Academie voorbereiden, en in 1877 den gestelden leeftijd zullen overschreden hebben, moeten in dat jaar kunnen worden toegelaten.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

De Minister van Koloniën,
F. ALTING MEES.

NADERE HERZIENING DER WET VAN 28 AUGUSTUS 1851
(STAATSBLAD N°. 129), REGELENDE DE MILITAIRE PEN-
SIOENEN BIJ DE LANDMACHT EN INTREKKING DER
WET VAN 8 JUNI 1864 (STAATSBLAD N°. 68).

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS.

Bij Koninklijke boodschap van den 4den Juli 1876 werd ingediend een ontwerp tot nadere herziening der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), regelende de militaire pensioenen bij de landmacht en tot intrekking der wet van 8 Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 68) (1).

Dit ontwerp, door den tegenwoordigen Minister van Oorlog onveranderd overgenomen, strekt hoofdzakelijk om de pensioenen der Officieren, onderofficieren en minderen eenigszins te verhoogen en om de verhooging wegens Indischen dienst op hetzelfde bedrag te brengen als bij de wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) voor de zeemacht is bepaald. Tevens wordt daarbij eene verhooging voorgesteld van de pensioenen der weduwen, wier recht op pensioen, doch alleen voor het geval dat de echtgenoot in den strijd, of in en door gevorderde of bevolen dienstverrichting gesneuveld of omgekomen is, bij de wet van 28 Augustus 1851 is erkend.

Het onderzoek in de afdelingen heeft tot de volgende uitkomsten geleid.

§ 1. *Bedrag der pensioenen.* Over het algemeen betoonde men zich niet onge- zind om tot eene verbetering van het bedrag der pensioenen mede te werken. Het ligt voor de hand, dat een bedrag, hetwelk in 1851 als voldoende werd beschouwd, dit thans niet meer is. Met het oog op den weinigen lust die er bestaat om zich aan den militairen stand te wijden, schijnt bovendien verbetering der uitzichten voor de toekomst dringend geboden. De vraag rijst echter, of uit dit oogpunt de voorgestelde verhoogingen wel als een afdoende voorziening te beschouwen zijn.

Een onderofficier zal, volgens het wetsontwerp, voortaan *f* 250 's jaars pensioen ontvangen, een soldaat *f* 150 's jaars. Die sommen achten sommige leden niet voldoende om die militairen een verzorgden ouden dag te verschaffen, wat toch het doel moet zijn van het toekennen van een pensioen. Enkele plattelandsgemeenten misschien uitgezonderd, kan een soldaat zich zelfs voor die som van *f* 150 nergens in den kost besteden. En wat de onderofficieren betreft, behoeft het evenmin betoog dat zij, indien zij ook een gezin hebben te onderhouden, — wat veelal het geval is — met eene som van *f* 250 onmogelijk in hunne behoeften kunnen voorzien. Wil men een iets beteekenenden maatregel nemen tot verbetering van de positie der onderofficieren, vooral ook met het doel om de vrijwillige dienstneming aan te moedigen, dan zal het bedrag der pensioenen zoodanig dienen

(1) Zie het Wetsontwerp en de Memorie van Toelichting in het *Bijblad*, Jaargang 1875, Blz. 187 en 191, en de Nadere herziening der Wet, in het *Bijblad*, Jaargang 1876, Blz. 133 en 136.

bepaald te worden, dat de soldaat ongeveer f 5 per week, de onderofficier f 7 tot f 8 per week ontvangte.

Wel is waar erkende men, dat, wat de soldaten en korporaals betreft, er thans slechts een betrekkelijk zeer klein getal militairen in ons leger zijn, waaraan in die positiën pensioen toegekend zal kunnen worden, doch vooral de vooruitzichten der onderofficieren moeten noodzakelijk worden verbeterd. Op blad. 2 der Memorie van Toelichting worden de redenen vermeld, waarom de pensioenen voor de militairen beneden den rang van Officier bij het wapen der marechaussee verhoogd dienen te worden. Is niet grootendeels hetzelfde op alle onderofficieren van toepassing?

Daarom oordeelden verscheidene leden, dat, wanneer er bezwaar mocht bestaan om aan een sergeant of wachmeester, die aan de gestelde voorwaarden voldoet, een pensioen van minstens één gulden daags toe te kennen, deze onderofficieren in elk geval na *twintig* jaren werkelijken dienst aanspraak moeten erlangen op het volle bedrag van het thans voor hun graad voorgestelde pensioenbedrag. Om dezelfde reden was men van oordeel, dat het pensioen voor de adjudanten-onderofficier, de sergeanten-majoor, de opperwachmeesters, de conducteurs der artillerie en de opzichters der genie in nog veel ruimere mate verhoogd diende te worden, vernits deze rangen het hoogste standpunt vormen, dat de eigenlijke onderofficieren ooit kunnen bereiken.

Bij andere leden vond deze zienswijze tegenspraak, doch uitsluitend met het oog op de niet onaanzienlijke vermeerdering van het bedrag der pensioenen, die door het tot stand komen van den hierbedoelden maatregel zoude ontstaan. Ook zij begrepen echter, dat er afdoende pogingen aangewend moeten worden tot opbeuring van het onderofficiërskader bij ons leger; gaarne zouden zij den Minister steunen in het nemen van maatregelen, om aan de onderofficieren een vooruitzicht op burgerlijke betrekkingen te verzekeren.

Wat de Officieren betreft, daarbij is inzonderheid te letten op den Kapiteinsrang, die voor velen *»le bâton du maréchal»* is en dat in de toekomst — omdat men hoogere eischen aan den Hoofdofficiërsrang zal moeten stellen — nog meer zal worden. Voortaan zullen de Kapiteins, in plaats van f 900, een bedrag van f 1100 ontvangen. Neemt men nu in aanmerking, dat die Kapiteins gehuwd zijn, dikwerf een talrijk gezin hebben en bovendien, ten gevolge van hunne pensionneering, het recht op vrije geneeskundige behandeling verliezen, dan is het duidelijk, dat zij, gepensionneerd wordende, in een allertreurigsten toestand geraken. Het bedrag van dit pensioen zoude, volgens sommige leden, om die redenen minstens op f 1500 moeten worden gesteld. Doch dit ondervond bij andere leden — hoewel ook deze tot eene verhooging geneigd waren — levendige tegenspraak, omdat, indien dit bedrag vastgesteld wierd, alsdan dit pensioen het *drie vierde* gedeelte van het hoogste traktement voor dien rang zou belooopen, en zulks geenszins eene behoorlijke regeling kan genoemd worden.

Hiertegen werd echter opgemerkt, dat de verhooging van een traktement voor de Kapiteins toch ook niet lang meer kan uitblijven, terwijl niet moest worden voorbijgezien, dat bij deze wet het bedrag der pensioenen zeker voor de eerstvolgende 25 jaren wordt vastgesteld.

Voorts werd door eenige leden in overweging gegeven de reeds verleende pensioenen meer te regelen in overeenstemming met de bewezen diensten en met de tegenwoordige waarde van het geld. Thans zijn er bijv. Kapiteins, die f 800, anderen die f 900, weder anderen die f 1000 pensioen 's jaars genieten, terwijl, bij aanneming dezer wet, er Kapiteins zullen zijn met f 1100 pensioen. Het ging niet aan, meenden zij, dezelfde diensten zoo verschillend te beloonen. Daarbij werd herinnerd, dat men reeds in 1851 getracht heeft het hier bedoeld pensioen op laatstvermeld bedrag te brengen.

Hoe gaarne andere leden dezen maatregel zouden willen goedkeuren, hadden zij daartegen overwegend bezwaar, uithoofde hetzelfde stelsel dan billijkheidshalve toegepast zou moeten worden op ieder, die uit 's Rijks kas pensioen ontvangt.

Dit zou den Staat te groote uitgaven veroorzaken. Vele personen in de burgermaatschappij verkeerden in gelijke omstandigheden als gepensioneerde Officieren en moeten van een eenmaal vastgesteld inkomen leven. Voor de Officieren behoort geen uitzondering te worden gemaakt. Wel achten deze leden het billijk en wenschelijk, deze wet, ten gevolge der aftreding van den voorgaanden Minister van Oorlog reeds lang aanhangig, toepasselijk te verklaren op alle Officieren, die na den 1sten Januari van dit jaar zijn gepensionneerd.

In verband met deze beschouwingen werd de wensch te kennen gegeven om een overzicht te ontvangen — wat het bedrag en den dienstdag betreft — van de regeling der pensioenen bij eenige andere legers, met name bij het Duitse, Fransche en Belgische. Men vond te meer vrijheid zoodanig overzicht te verzoeken, omdat het tegenwoordig wetsontwerp toch wel niet zal zijn samengesteld zonder dat men zich vooraf rekenschap hebbe gegeven van de wijze van regeling der pensioenquaestie in andere landen, en het hier dus slechts de mededeeling geldt van gegevens, die bij het Departement van Oorlog gereed moeten liggen.

Volgens een ander gevoelen verdiende het aanbeveling om de Officieren en minderen, met het oog op de bepaling van het pensioenbedrag, in categorieën te verdeelen, met andere woorden, om het bedrag van het pensioen eenigszins onafhankelijk te maken van den rang. Klimt het pensioen met den rang, dan zal de neiging altijd blijven bestaan om aan eenig Officier, die men anders wellicht niet bevorderen zou, den hoogerden rang te verleenen, ten einde hem in het genot van het hooger pensioen te doen komen. Voorbeelden daarvan hebben zich, bedriegt men zich niet, bij ons leger meermalen voorgedaan. Naar deze meening moest het pensioen voor de beide categorieën van Generaals op f 3000, voor alle Hoofdofficieren op f 2000, voor de Kapiteins op f 1500 of iets minder bepaald worden, terwijl het voor de Luitenants, die echter zelden in de termen van pensioen vallen, op f 700 kan worden gesteld. Ook voor de onderofficieren en minderen scheen het aanbeveling te verdienen om de 17 bij Staat B voorgestelde categorieën terug te brengen, bijv. in dier voege, dat een soldaat ontving f 250, een korporaal f 300, een onderofficier f 400, een adjudant-onderofficier en de daarmede gelijk te stellen militairen f 500.

Ten slotte werd opgemerkt, dat het pensioen der Generaals niet hooger kan worden gesteld dan f 3000, als zijnde deze som het hoogste pensioenbedrag, dat volgens de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), gewijzigd bij de wet van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64), aan burgerlijke ambtenaren kan worden verleend. Van dien algemeenen regel kan voor de Generaals moeilijk worden afgeweken.

§ 2. *Verdere veranderingen in de wijze van pensionneeren.* In verscheidene afdelingen werden, behalve over het pensioenbedrag, ook min of meer uitvoerige beschouwingen gehouden over de regelen, die bij het pensionneeren behooren te worden gevolgd. De wijze waarop daaromtrent door het Departement van Oorlog vooral in de laatste jaren gehandeld wordt, vond bij velen afkeuring. Meermalen zijn Officieren, die nog in de kracht huns levens en naar het algemeen gevoelen nog volkomen geschikt waren voor hunne betrekking, op pensioen gesteld, zonder dat men daarvoor eenige andere reden kon ontdekken dan den wensch om anderen promotie te doen maken. Dat men dengene, die voor zijne betrekking niet meer geschikt is, op pensioen stelt, ligt voor de hand, maar een stelselmatig pensionneeren, als hierboven bedoeld is, schijnt niet in 's lands belang. Het gebrek aan Officieren neemt daardoor in hooge mate toe en niet minder het toch reeds aanzienlijk cijfer voor de pensioenen. De leden, die zich hierover uitslieten, wenschten dan ook den Minister in dit opzicht matiging aan te bevelen. Zij hoopten, dat hij weerstand zou kunnen bieden aan den drang, die uit den aard der zaak uit het leger zelf altijd bij het hoofdbestuur in zijne verschillende vertakkingen wordt uitgeoefend, ten einde pensionneeringen op ruimere schaal te doen plaats vinden. Verhooging van het bedrag der pensioenen scheen aan deze leden dan ook alleen aannemelijk, indien het pensioen, behoudens de bepalingen der wet, werkelijk alleen bij gebleken ongeschiktheid voor de verdere waarneming der betrekking werd verleend.

Eenige leden wenschten te vernemen, welke regelen, nevens die der wet, bij het op pensioen stellen worden gevolgd. Terwijl sommige Officiëren van hooger rang somtijds reeds gepensionneerd worden, zoodra zij hunnen rang twee jaren hebben bekleed — dit is juist zoolang als noodig is om in het genot te komen van het pensioen aan dien rang verbonden —, zijn er daarentegen anderen, die het privilegie schijnen te bezitten om jaren achtereen in hunnen rang gehandhaafd te blijven. Wordt een Officier tot hooger rang bevorderd en twee jaren daarna gepensionneerd, dan moet van twee zaken ééne waar zijn: of men heeft een ongeschikten bevorderd en zich dus vooraf niet behoorlijk van de geschiktheid overtuigd, of men heeft den hooger rang alleen gegeven met het doel om aan den betrokken Officier het hoogere pensioen te bezorgen. In beide gevallen is niet gehandeld zooals met het oog op het algemeen belang wenschelijk moet worden geacht. Die leden gaven daarom in overweging, voor elken rang bij de wet een uiterste grens van leeftijd vast te stellen, met de bedoeling, dat de Officier, als hij dien leeftijd bereikte, in elk geval zou moeten worden gepensionneerd. Een dergelijke regeling (*limite d'âge*) bestaat in Frankrijk en België en schijnt daar goed te werken. Zeker is het, dat op die wijze minder blijft overgelaten aan de subjectieve opvattingen der opvolgende Ministers van Oorlog, terwijl daardoor zoowel de algemeene als de persoonlijke belangen beter gewaarborgd schijnen.

Door andere leden werd er op gewezen, dat het misbruik, waarop boven is gewezen — het bevorderen van Officiëren met het kennelijk doel om hen na twee jaar te pensionneeren — op geen betere wijze ware te voorkomen dan door de Hoofdofficiëren, als reeds in § 1 werd voorgesteld, tot ééne categorie te brengen.

Deze meening vond echter levendige tegenspraak; want, werd er door de tegenstanders gezegd, komt eenmaal die maatregel tot stand, dan is het met grond te verwachten, dat als men Hoofdofficier is geworden de dienstijver niet meer zoo levendig zal zijn als wanneer — zooals nu het geval is — er nog vooruitzicht op verdere lotsverbetering bestaat. Hierbij werd opgemerkt, dat de groote verschillen in de bevordering tot Hoofdofficier bij de onderscheidene wapens door doelmatige wijziging in de organisatie kunnen worden weggenomen. Men wees onder anderen op het wapen der Cavalerie, waarbij het aantal Hoofdofficiëren toch algemeen veel te groot geacht wordt in verhouding tot de door dat wapen bij ons leger te verrichten diensten.

Van eene andere zijde werd op den voorgrond gesteld, dat, aangezien het pensioen geëvenredigd behoort te zijn aan de bewezen diensten, het alleszins aanbeveling verdient, bij het toekennen van pensioen, rekening te houden met het aantal jaren in den laatsten rang doorgebracht, doch met dien verstande, dat het nooit meer zou bedragen dan dat aan den opvolgenden rang verbonden. Een dergelijk stelsel bestaat in Engeland voor de Officiëren bij de zeemacht. Men rekent daar naar de dienstjaren, niet naar de rangen. Dan zou geen hoogere rang meer verleend worden onder omstandigheden als waarvan hier boven sprake was. Ook zou de positie van overigens zeer verdienstelijke Kapiteins, die om de een of andere reden buiten hunne schuld niet voor den Hoofdofficiersrang in aanmerking kunnen komen, doch in hun rang nog goede diensten kunnen verrichten, niet zoo onhoudbaar behoeven te zijn als thans het geval is. Het schijnt toch niet met de billijkheid overeen te brengen, dat, zooals volgens de bestaande wet moet geschieden, aan twee officieren juist hetzelfde pensioen toegekend wordt, wanneer de een, na twee jaren in den rang doorgebracht te hebben, zijn pensioen erlangt, terwijl de andere nog jaren daarna in activiteit blijft en in dat tijdsverloop nog belangrijke diensten bewijst.

Voorts werd in overweging gegeven, of het niet raadzaam zou zijn den leeftijd, waarop aanspraak op pensioen verkregen wordt of dit verleend kan worden, te verhoogen. Den leeftijd van 55 jaar achtten verscheidene leden te vroeg; 60 jaar ware huns inziens beter.

Ook dit gevoelen ontmoette veel bestrijding, omdat andere leden bevreesd waren, dat er te veel bejaarde Officiëren — te oud voor den oorlog — in dienst

zouden blijven. Sommige leden beweerden, dat wij voor ons klein leger te veel hooge rangen hebben; er zijn, volgens die leden, te veel Generaals, Kolonels enz. Door niet altijd gerechtvaardigde pensionneeringen wordt er bij het Departement van Oorlog op den duur naar gestreefd om zooveel Officieren als slechts eenigszins mogelijk is een dier hooge rangen te doen bereiken. Wanneer men hierbij in aanmerking neemt, dat wij geen enkel Officier kunnen aanwijzen voor de reserve, welke elders zoo uitgebreid en talrijk is, dan vertrouwde men, dat de tegenwoordige Minister maatregelen zal ontwerpen om dat gewichtige krijgselement in het leven te roepen. Wel is waar behoudt, volgens de artt. 43 en 44 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), de Officier, die niet ontslagen maar op pensioen gesteld is, zekere verplichtingen tegenover het krijgsevenwiel. Ware het evenwel niet wenschelijk die verplichtingen nader te regelen?

Naar aanleiding van bovenstaande beschouwing over de verhooging van den leeftijd voor het pensioen, werd van een andere zijde aanbevolen om bij de wet vast te stellen, dat het volle pensioenbedrag eerst na 40 jaar *werkelijken* dienst verleend zou kunnen worden, terwijl eene verhooging zoowel voor de campagnejaren als den meerderen diensttijd zou worden toegekend.

Bij deze gelegenheid werd nog gewezen op een groote onbillijkheid, die in de wet op de pensioenen voorkomt. Een Officier kan op 55-jarigen leeftijd worden gepensionneerd, maar de diensttijd rekt eerst van het volbrachte 18de jaar. Hij heeft dan derhalve slechts 37 dienstjaren. Maar nu bepaalt de wet ook, dat het volle pensioen eerst genoten kan worden bij 40-jarigen diensttijd. Bij korter diensttijd wordt op het pensioen gekort. De wet zelve is derhalve oorzaak, dat Officieren, die vóór het volbrengen van den 40-jarigen diensttijd op pensioen gesteld worden, in de onmogelijkheid zijn om zich het volle bedrag van het toch reeds zoo lage pensioen te verzekeren. In Duitschland en elders rekt het pensioen van den dag van indiensttreding, en dit is ook billijk, omdat de Officieren dikwerf reeds vóór het 18de jaar als onderofficier of in minderen rang effectieven dienst presteeren. De voorgedragen wijziging eischt in dit opzicht aanvulling.

Eindelijk werd opgemerkt, dat de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) noodzakelijk nog wijziging in een ander opzicht behoeft. Al wordt van het recht tot op pensioen stelling somtijds een te ruim gebruik gemaakt, zeker is het, dat het krijgsevenwiel zich niet zelden verplicht heeft gezien Officieren, die getoond hadden niet bekwaam of geschikt voor hunnen rang te zijn, toch in dienst te houden, omdat de bewoordingen der wet, naar men meende, geen gelegenheid gaven hen op pensioen te stellen. Naar de opvatting toch van het Departement van Oorlog kan een Officier, die toont niet bekwaam te zijn voor zijn betrekking, slechts op pensioen gesteld worden, indien hij 40 dienstjaren telt of 55 jaar oud is. Intusschen moet dit vaststaan, dat het krijgsevenwiel de macht moet hebben om werkelijk ongeschikte personen uit den dienst te verwijderen. Dit wordt door het belang van het land en van het krijgsevenwiel gevorderd. Blijkbaar lag dit ook in de bedoeling van den wetgever van 1851. De punten *d* en *e* van 2°. van art. 42 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) zijn blijkbaar met het oog op zoodanige gevallen gesteld, en daarom is dan ook, blijkens art. 22 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), voor die punten geen geneeskundig onderzoek noodig. Streng genomen wordt zelfs, volgens de letter van art. 22, zoodanig onderzoek alleen vereischt voor punt *b* van 1°. van art. 42.

Intusschen is, zoo men zich niet bedriegt, van de bepaling van punt *d* van 2°. van art. 42 nooit gebruik gemaakt om aan personen, die voor hunne betrekking niet bekwaam of geschikt bleken te zijn, het pensioen toe te kennen, en heeft men steeds daarmede gewacht totdat zij in de termen vielen van punt *a* of punt *b* van 2°. van art. 42. Zoo deze meening juist is en zich alzoo eene praktijk gevestigd heeft, die verhindert ongeschikte aanvoerders op pensioen te stellen, schijnt het geraden de redactie der wet met het oog daarop te wijzigen. Men wenschte, dat zoodanige wijziging alsnog in deze voordracht werd opgenomen.

§ 3. *Verhooging wegens Indischen dienst.* De pensioensverhooging voor elk jaar verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen werd door sommige

leden als te hoog beschouwd, ofschoon dezelfde verhooging is vastgesteld voor de Officiëren der marine in de wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33). Het gebrekkige van laatstgenoemde wet bleek, volgens deze leden, schier dagelijks, want herhaaldelijk hadden zich gevallen voorgedaan, waarbij die verhooging *drie vierde* en soms meer van het werkelijk pensioen bedroeg. Voorts werd van die zijde beweerd, dat de Officiëren der zeemacht, die meestentijds op kleine schepen aan ongezonde kusten moesten vertoeven, in dit opzicht onder veel ongunstiger omstandigheden verkeerden dan die der landmacht, welke meestal in de gezonde bovenlanden verblijven. Daarenboven mag men niet vergeten, dat laatstgenoemde Officiëren zich vrijwillig naar Indië begeven, terwijl de Officiëren der zeemacht met of tegen hun wil naar de overzeesche bezittingen worden gecommandeerd.

Dit beweren werd door vele andere leden op de meest stellige wijze tegengesproken, onder verwijzing naar de zeer ongezonde en moerasrige landstreken — zooals *Banjerassin*, de *Palembangsche boschlanden*, de *Pasoemah*, het kustland van *Atjeh* enz. — alwaar de expeditiën doorgaans plaats hebben, terwijl de Marine-officiëren somtijds jaren achtereen doorbrengen op wachtschepen, in deze of gene reede gestationneerd, zoodat van deze zijde het alleszins billijk geoordeeld werd, dat beide categorieën van Officiëren in dit opzicht gelijkgesteld werden.

Van zeer vele zijden werden verder bezwaren ontwikkeld tegen het denkbeeld om deze verhooging ook te doen gelden voor de Officiëren, die, vóór het tijdstip van het in werking treden dezer wet, tijdelijk bij het Indisch leger dienst hebben gedaan. Deze Officiëren hebben op geen meerder bedrag dan dat van de toen bestaande verhooging ad *f* 25 's jaars kunnen rekenen. Welke grond bestaat er om aan hen een hooger bedrag toe te kennen? De bepaling van art. 3, waardoor deze wet eene terugwerkende kracht zou verkrijgen, schijnt dan ook niet aannemelijk. De verhooging van *f* 75 moet slechts toegekend worden aan die Officiëren, die na het in werking treden dezer wet, tijdelijk bij het Indisch leger zullen worden ingedeeld. Alleen voor de Officiëren die den oorlog tegen *Atjeh* medegemaakt hebben, zou eene uitzondering gemaakt kunnen worden. Men gaf toe, dat deze Officiëren onder buitengewoon bezwarende omstandigheden hebben gediend en dat zij eenig vooruitzicht hadden op meer dan de tegenwoordige verhooging van pensioen wegens dienst in de overzeesche bezittingen.

Andere leden hadden tegen de verhooging, zooals zij door de Regeering wordt voorgesteld, geene bedenking. Zij zagen daarin eene verstandige aanmoediging om de goede Officiëren van het leger hier te lande te nopen ook in Indië diensten te praesteeren.

§ 4. *Bedrag der weduwenpensioenen.* De wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) erkent bij art. 48 het recht op pensioen alleen voor de weduwen van militairen, die in den strijd of in en door gevorderde of bevolen dienstverrichting gesneuveld of omgekomen zijn. De weduwen van militairen, niet in dat geval verkeerende, worden gepensionneerd uit bijzondere fondsen. Het eene, dat voor Officiëren, bestaat reeds sedert lang; het andere is eerst onlangs — dank zij het prijzenswaardig initiatief van twee Luitenants van het leger — opgericht. De inrichting dier fondsen, althans van het eerste, laat nog al te wenschen over. Het weduwenfonds der Officiëren wordt in stand gehouden door *verplichte* bijdragen van alle Officiëren, gehuwde en ongehuwde, en door eene korting van 2 pet. op alle leverantiën aan de korpsen van het leger; het totaal bedrag dier kortingen, die feitelijk door den soldaat worden betaald, bedroeg in het laatste jaar ongeveer *f* 23,000. Het fonds is zeer rijk. Het bezit op dit oogenblik aan 2½ percents inschrijvingen op het grootboek eene som van ongeveer *f* 3,500,000. Het wordt beheerd door eene commissie, die door den Minister wordt benoemd, en thans bestaat uit den gepensionneerden Hoofdintendant van het leger, Generaal-Majoor HARDENBERG, den Inspecteur der infanterie en den gepensionneerden Generaal, kanselier der beide orden. De contróle wordt alleen uitgeoefend door den Minister, die jaarlijks een zeer kort en onvolledig verslag van den toestand van het fonds ter kennis van het leger brengt. Het bedrag der uit het fonds te betalen pensioenen is gelijk aan dat bij staat A voor de weduwen van gesneuvelde

Officieren vastgesteld. Doch in de laatste jaren heeft reeds tweemaal eene soort van extra-uitkeering aan de weduwen plaats gevonden, zonder dat blijkt welke regel bij de bepaling van het bedrag dier uitkeering heeft gegolden. Zie hier derhalve een fonds door de Officieren zelven bijeengebracht en in stand gehouden, doch waarvan het beheer en de contrôle geregeld worden geheel buiten de belanghebbenden om, die slechts het voorrecht hebben van te betalen ook al kunnen zij, ongehuwd zijnde, niet in het geval komen van daaruit eenig voordeel te trekken. Zelfs vindt de stuitende onrechtvaardigheid plaats, dat, terwijl de gehuwde Officieren f 100 begrafenis-kosten uit het fonds ontvangen, dit aan de ongehewden niet wordt verleend. Het geval heeft zich dan ook voorgedaan, dat in de begrafenis-kosten van een Officier, die jaren lang aan het fonds had bijgedragen, door zijne krijgsmakkers is moeten worden voorzien.

Onder de menigvuldige fondsen, die nog bij het Departement van Oorlog bestaan, is dit zeker wel een van de meest zonderling ingerichte. Op dien voet kan dit fonds niet langer behouden blijven. Men moet of de Officieren zelven het bestuur laten benoemen en door hen zelven de regelen van beheer en contrôle laten vaststellen, of men moet aan de weduwen van Officieren en ook van minderen onder alle omstandigheden een pensioen van wege den Staat verzekeren. Art. 48 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) zou in het laatste geval in dien zin gewijzigd moeten worden. Het fonds zou dan aan den Staat moeten vervallen, en de kortingen, waaraan de Officieren nu nog ten behoeve van het pensioenfonds onderworpen zijn, zouden moeten ophouden.

Art. 1. § a. In den staat B zijn afzonderlijke pensioenbedragen uitgetrokken voor de schrijvers bij het Departement van Oorlog. Die bedragen zijn zeer hoog; ze zijn gelijk aan die van opzichters van fortificatiën, een rang staande boven dien van adjudant-onderofficier. Daartegen kwamen vele leden in verzet. Zij meenden, dat die schrijvers, voor zoover zij een militairen rang hebben, geen hooger pensioen behoorden te genieten dan aan hun rang verbonden is. Zijn zij burgers, zoo moet voor hen de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), gewijzigd bij de wet van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64), gelden. Men vroeg ook of niet onlangs bepaald is dat alle schrijvers bij het Departement van Oorlog den rang van *klerk* zouden hebben. Zoo ja, dan zijn zij alle burgers en behoort hun pensioen niet bij deze wet te worden geregeld.

§ b. Art. 19bis. De zin van deze bepaling is niet wel te vatten. Gaarne zag men dien door voorbeelden van berekening opgehelderd. Zooals de bepaling luidt, zou, naar het schijnt, het geval zich kunnen voordoen, dat een Officier met bijv. twee verhoogingen van pensioen, minder ontving dan een Officier van denzelfden rang, die geen aanspraak had op verhooging wegens Indischen dienst. Schijnbaar is de verhooging wegens Indischen dienst voor alle rangen gelijk, doch, volgens eene berekening door een der leden gemaakt, zal die in werkelijkheid zeer verschillend wezen. Zij zal namelijk bedragen:

voor iemand die als Luitenant-generaal gepensionneerd wordt f 68,75; als Generaal-majoor f 66,25; als Kolonel f 63,75; als Luitenant-kolonel f 70,00; als Majoor f 70,00; als Kapitein of Ritmeester f 70,00; als 1ste Luitenant f 72,50; als 2de Luitenant f 73,75;

voor ieder jaar verblijf in Indië.

Wartoe die ingewikkelde berekeningen? — werd gevraagd. Waarom niet liever het bedrag genomen, dat in staat A wordt vastgesteld, met eene verhooging voor elk jaar verblijf in 's Rijks overzeesche bezittingen. Dan kunnen de staten C en D vervallen. Nu kent men aan de eene zijde eene verhooging toe, waar eene verlaging aan den anderen kant tegenover staat. Dergelijke regeling schijnt niet aan te bevelen.

Voorts dient hier of elders eene bepaling te worden opgenomen, waardoor voorkomen wordt dat het pensioen van een Officier die in Indië heeft gediend, een hooger cijfer bereikt dan dat van f 3000 of f 4000, zoo hij de betrekking van Minister heeft vervuld.

Art. 14bis. Hetzelfde minder juiste stelsel van pensioensverhooving, dat bij art. 19bis voor de Officiëren is aangenomen, wordt hier voor de onderofficiëren, korporaals en minderen gevolgd. Men vindt ook daarvoor dezelfde ongelijkheid.

Art. 3. De opmerking werd herhaald, dat men de verhoovingen wegens Indischen dienst alleen wilde doen gelden voor de Officiëren die na de afkondiging dezer wet tijdelijk bij het Indische leger zullen worden gedetacheerd. Ook in dit geval behoort de berekening volgens staat C en D te vervallen. Voor de uitzondering die men wenschte toe te laten, zou als voorwaarde gesteld moeten worden, dat de Officier aan den oorlog tegen Atjeh deelgenomen heeft.

Ten slotte werd de wensch te kennen gegeven, dat, ingeval deze wet tot stand mocht komen, van Regeeringswege zorg zoude worden gedragen voor een officieele uitgave der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), met de wijzigingen, die daarin door latere wetten zijn gebracht. Het groote getal dier wijzigingen bemoeielijkt thans reeds de raadpleging in hooge mate.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 8sten Maart 1877.

VAN DER SCHRIECK.
DE ROO VAN ALDERWERELT.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
ROMBACH.
DE CASEMBROOT.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING OP VORENSTAAND VERSLAG.

Aangenaam was het den ondergeteekende uit het Voorloopig Verslag omtrent het ontwerp van wet tot nadere wijziging der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) te ontwaren, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal niet ongezind is om tot eene verhooving van het bedrag der militaire pensioenen bij de landmacht mede te werken. Hij stelt zulks op hoogen prijs en hoopt dan ook, dat het gemeen overleg voor de Officiëren, en vooral voor de onderofficiëren en mindere militairen, tot eene verbetering van vooruitzichten zal leiden, die, naar zijn overtuiging, in 's lands belang niet langer achterwege mag blijven.

In antwoord op het Voorloopig Verslag heeft hij de eer het volgende mede te deelen:

Ad § 1. Bedrag der pensioenen. Niet dan na nauwgezette overweging is de ondergeteekende er toe gekomen om het wetsontwerp over te nemen. Bij die overweging bleek het hem dat het ontwerp op goede beginselen rust. Wel heeft het toen reeds een punt van beraad bij hem uitgemaakt om de pensioenen voor de Kapiteins en voor de onderofficiëren eenigszins hooger te stellen, doch ter wille van de financiëele gevolgen ging hij niet tot de uitvoering van dat denkbeeld over. Thans evenwel, na kennis te hebben genomen van hetgeen omtrent zoodanige verhooving in het Voorloopig Verslag wordt gezegd, en nu hem daaruit blijkt dat de Kamer tot medewerking in dien geest genegen schijnt, heeft hij besloten voor de genoemde categorieën van militairen een hooger pensioenbedrag voor te dragen. Hij kan zulks doen, voor de Kapiteins, omdat bij nauwlettendheid in de keuze van Hoofdofficiëren, zooals de ondergeteekende die noodig acht, de rang van Kapitein voor zeer vele Officiëren de hoogste is, welken zij zullen kunnen behalen; voor de onderofficiëren, dewijl aan deze categorie van militairen, waarvan zooveel moet worden geveerd, bij langdurigen dienst, een behoorlijk verzorgde oude dag dient verzekerd te wezen.

Die pensioenen zijn alsnu uitgetrokken voor de Kapiteins op f 1200 en voor de sergeanten op f 300, terwijl de pensioenen voor de mindere rangen en graden

mede een weinig verhoogd, die voor de hoogere rangen eenigszins verminderd en op deze wijze alle met de hier in cijfers aangeduide pensioenen in overeenstemming gebracht zijn.

Bij de beoordeeling van de bedragen op de Staten A en B als pensioenen uitgetrokken, behoort er op gelet te worden, dat zij, krachtens de artt. 19 en 42 der wet, voor alle Officiëren beneden den rang van Hoofdofficier, alsmede voor alle militairen beneden den rang van Officier, behalve voor de soldaten en de militairen in de laatste alinea van art. 42 genoemd, wegens *twaaft* jaren dienst in den rang of graad met een vijfde deel worden verhoogd. Wordt het ontwerp tot wet verheven, dan zal dus als maximum, door een Kapitein een pensioen van f 1440, door een sergeant een van f 360 genoten kunnen worden, sommen, welke die, in het Voorloopig Verslag voor dezen rang en dezen graad aangegeven, vrij wel nabijkomen.

De ondergeteekende is het verder eens met de leden die meenen dat verbetering van positie voor de onderofficiëren en minderen niet uitsluitend in verhooging van pensioen moet worden gezocht, maar dat men daartoe tevens aan hen eenig vast uitzicht moet geven op benoeming in sommige burgerlijke Rijksbedieningen. Hij is, zooals der Kamer bekend is, reeds in dien zin met zijne ambtgenooten in overleg getreden, en het is zijn voortdurend streven om ten deze tot een gewenscht resultaat te komen.

De traktementen der opzichters van fortificatiën zijn sedert de indiening van het wetsontwerp nader geregeld en in overeenstemming gebracht met de hooger eischen, die men voor den dienst dezer categorie van militairen moet stellen. Dientengevolge zijn hunne pensioenen op staat B insgelijks belangrijk gewijzigd.

Eene verhooging der traktementen van de Kapiteins, die naar het oordeel van sommige leden toch niet lang meer zou kunnen uitblijven, zal door den Minister eerst bij gelegenheid eener geheele reorganisatie van het leger in overweging kunnen worden genomen.

Tot eene — door eenige leden gewenschte — regeling der reeds verleende pensioenen, meer in overeenstemming met de bewezen diensten en met de tegenwoordige waarde van het geld, kan de ondergeteekende, tot zijn leedwezen, niet medewerken, en wel om dezelfde redenen, welke, volgens het Voorloopig Verslag, door andere leden tegen de goedkeuring van dergelijken maatregel in het midden zijn gebracht. Ook kan hij, hoe gaarne hij ook te gemoet zou komen aan het verlangen der andere leden, welke deze wet toepasselijk willen verklaard zien op alle Officiëren die na 1 Januari jl. zijn gepensionneerd, daartoe geen voorstel doen, aangezien een amendement van dezelfde strekking, bij de behandeling der wet van 1 April 1875 (*Staatsblad* n°. 33) voor de pensioenen der zeemacht in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met groote meerderheid is verworpen.

Een overzicht — voor zooveel het bedrag en den diensttijd betreft — van de regeling der pensioenen bij de Duitse, Fransche en Belgische legers, wordt, ingevolge den te kennen gegeven wensch, hierbij gevoegd.

Het denkbeeld, om, ten opzichte van pensioenbedrag, de Officiëren en minderen in slechts eenige categorieën te verdeelen, en dat bedrag eenigszins onafhankelijk te maken van den rang, bevat ongetwijfeld veel goeds; maar de toepassing daarvan komt den Minister, na ernstige overweging, toch niet geraden voor. Naar zijne meening, zou die toepassing een verslappenden invloed kunnen uitoefenen op den dienstijver van hen, die weinig hoop meer zouden hebben om nog in een hoogere categorie te kunnen overgaan.

De opmerking dat het pensioen van een Generaal de som van f 3000 — het hoogste pensioen dat volgens de burgerlijke pensioenwet door, na 1 Juli 1846 aangestelde, ambtenaren die geen Minister geweest zijn kan worden verkregen — niet moet kunnen overtreffen, acht de Minister juist; op staat A is voor den Luitenant-Generaal dan ook vermeld bedrag als pensioen uitgetrokken.

Ad § 2. Verdere veranderingen in de wijze van pensionneeren. Stelselmatig pen-

sionneren in dien zin, dat Officiëren, die nog goede diensten bewijzen, uit de gelederen worden verwijderd, alsmede het verleenen van pensioen aan Officiëren, die nog in de kracht hunns levens en geschikt voor hunne betrekking zijn, oordeelt de ondergeteekende afkeurenswaardig; het zal dan ook, zoo lang hij Minister van Oorlog is, niet plaats vinden. Door hem zullen geen andere personen voor pensioen aan den Koning worden voorgedragen, dan die geheel vallen onder de bepalingen der wet en naar zijn oordeel niet meer geschikt zijn voor een verdere goede waarneming hunner betrekking. Ten aanzien van dit laatste moet intusschen de opmerking worden gemaakt, dat dienaangaande niet alleen physische, maar ook moreele en intellectuele eischen moeten worden gesteld; en dit wordt wel eens uit het oog verloren door de beoordeelaars buiten het leger, die vaak hunne inlichtingen bekomen van de betrokken gepensioneerden zelve.

Met het voorgaande meent de ondergeteekende tevens een antwoord te hebben gegeven aan de leden, die wenschten te vernemen, welke regelen, nevens die der wet, bij het op pensioen stellen worden gevolgd. Hij wil echter hier nog bijvoegen, dat eene »*limite d'âge*», zooals die in België en in Frankrijk in de wet is opgenomen, hem niet doeltreffend voorkomt, mede uithoofde van het misbruik, hetwelk van de bevoegdheid tot afwijking — zonder welke de »*limite*» in de wet onmogelijk zou zijn — kan worden gemaakt.

Wat betreft het rekening houden met het aantal jaren, in den laatsten rang of graad doorgebracht, dit heeft, gelijk reeds hiervoren is aangestipt, volgens de bestaande bepalingen wel degelijk plaats. In vele rangen en graden is de verhooging, welke deswege, krachtens de artt. 19 en 42 der wet, wordt toegekend, zeer aanzienlijk.

Den leeftijd, waarop aanspraak op pensioen wordt verkregen, zou de ondergeteekende ongaarne op 60 jaar zien gesteld. De 55jarige ouderdom, welken de wet aangeeft, schijnt hem zelfs eer te hoog dan te laag. Ook hij vreest dat, indien men den leeftijd, waarop een Officier de vermelde aanspraak kan doen gelden, hooger stelde, dan te veel bejaarde Officiëren in dienst zouden blijven, die in tijd van oorlog zouden blijken niet meer tegen de vermoeyenissen van den krijg bestand te zijn.

De Minister zal nagaan, of een nadere regeling der verplichtingen, den gepensioneerden Officiëren bij art. 43 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) opgelegd, noodig is. Zoodanige regeling behoort evenwel niet bij dit ontwerp, maar bij de herziening der evengenoemde wet te worden behandeld.

Tot de uitvoering van het denkbeeld, om het volle pensioensbedrag niet anders dan na *veertig* jaren *werkelijken* dienst toe te kennen, kan de ondergeteekende, ook met het oog op het hierboven omtrent den leeftijd der te pensionneeren Officiëren medegedeelde, moeilijk medewerken. En wat aangaat de onbillijkheid die er in gelegen is, dat diensten, vóór de vervulling van het *achtliende* levensjaar gepraes- teerd, bij pensionneering niet in aanmerking komen, daaromtrent zij opgemerkt, dat de dienstjaren vóór dien leeftijd in den regel als leertijd kunnen worden beschouwd.

Ook den Minister is slechts één geval bekend, waarin door de Regeering van de bepaling, vervat in art. 42 § 2 *d* der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), gebruik is gemaakt om een voor zijne betrekking onbekwaam en ongeschikt geacht Officier op pensioen te stellen. Intusschen, niets zal hem weerhouden om bij geleken noodzakelijkheid overeenkomstig die bepaling te handelen. Hij is zelfs niet ongezind de bepaling, die hij zeer nuttig acht, bij herziening der evenvermelde wet zoodanig te wijzigen, dat zij zoo noodig ruimer kan worden toegepast; maar voor dergelijke wijziging, hoe die ook moge worden gesteld, behoeft de onderwerpelijke voordracht niet te worden veranderd, dewijl bij de pensioenwet ten aanzien van Officiëren, die op grond der bedoelde bepaling worden gepensionneerd, alleen is voorgeschreven (art. 15) dat het pensioen zal zijn proportioneel.

Ad § 3. Verhooging wegens Indischen dienst. Nu de hier behandelde verhooging voor de Marine-officiëren op *f* 75 per jaar is vastgesteld, kan er, naar de ziens-

wijze van den ondergeteekende, in redelijkheid geen bezwaar bestaan, om aan de Officieren van de landmacht gelijke verhooving voor dezelfde diensten toe te kennen, en zulks te minder, vermits de Officieren der landmacht in den regel slechts twee of drie en hoogstens vijf jaren in Indië dienen. Overigens komt het hem voor, dat het niet billijk zou zijn, vrijwillige diensten minder te beloonen dan gedwongen diensten. Hij is het dus eens met die leden, welke de bewering, in het Voorloopig Verslag opgenomen, op de meest stellige wijze hebben tegen-geproten.

Voor de toekenning der verhooving aan Officieren, die vóór het in werking treden dezer wet in Indië hebben gediend, bestaan dezelfde gronden als te dezen aanzien bij de toekenning van de verhooving voor alle Indische diensten aan de Marine-officieren hebben gegolden. De ondergeteekende kan derhalve niet toegeven, dat alleen de Officieren, die den oorlog tegen het Rijk van Atjeh hebben medegemaakt, de verhooving moeten genieten.

Ad § 4. Bedrag der weduwenpensioenen. De in deze paragraaf bedoelde weduwen- en weezenkas voor de Officieren der landmacht is, zooals te recht wordt gezegd, een bijzondere instelling, en de daaruit genoten wordende pensioenen enz. zijn geheel afgescheiden van die, bij de aangehaalde wet bedoeld.

Bij den Minister bestond reeds de overtuiging, dat de grondslagen, waarop die inrichting berust, zoowel als hare werking, en de wijze waarop zij wordt beheerd, behooren te worden herzien; zoodat hij dan ook het voornemen heeft, om daartoe de noodige maatregelen te nemen.

Op hetgeen omtrent die weduwen- en weezenkas in het Voorloopig Verslag is in het midden gebracht, zal bij de herziening harer statuten acht worden geslagen.

Art. 1 § a. De schrijvers bij het Departement van Oorlog zijn in den staat B voor geen hooger pensioenbedrag uitgetrokken, dan de militairen, met welke zij in graad gelijk zijn gesteld. Niet alle schrijvers zijn tot den rang van *klerk* benoemd. Doch ook voor de klerken die schrijver geweest zijn, is vaststelling van het pensioen in laatstbedoelde betrekking noodig, vermits zij bij hunne pensionneering, ingevolge art. 8 der burgerlijke pensioenwet, over den tijd, dien zij als schrijver of wel in een andere militaire positie hebben gediend, slechts recht hebben op proportioneel militair pensioen.

§ b. Art. 19 bis en art. 44 bis. Na overweging van al hetgeen hier wordt aangevoerd tegen de ingewikkelde wijze van berekening en over de ongelijkheid van het bedrag der verhooving, die voor de verschillende rangen, waarin de Officieren in Indië dienen, zal ontstaan bij de toepassing van het beginsel der verhooving, zooals dit thans in het ontwerp is neergelegd, — heeft de ondergeteekende gemeend, er toe te mogen overgaan, de staten C en D in te trekken.

Hij heeft hierin te minder bezwaar gezien, daar, gelijk reeds hiervoren is medegedeeld, de Officieren der landmacht toch slechts gedurende zeer korten tijd in Indië verblijven, en het laten vervallen dier staten dus slechts van zeer luttelen invloed zal kunnen zijn op het bedrag der verhooving, welke hun zal toekomen; — terwijl zulks op het bedrag der verhooving voor de militairen beneden den rang van Officier, uit den aard der zaak, bijna geen invloed zal uitoefenen.

De artt. 19 bis en 44 bis van het ontwerp hebben ten gevolge van het vorenstaande eenige wijziging moeten ondergaan. Tevens is in art. 19 bis de bepaling opgenomen, dat het pensioen van een Officier, die in Indië heeft gediend, geen hooger bedrag mag bereiken [dan dat van f 3000, of f 4000, indien hij de betrekking van Minister heeft vervuld, — eene bepaling welke volgens het Voorloopig Verslag mede werd gewenscht.

Art. 3. Ten opzichte van het hierbedoelde, neemt de ondergeteekende de vrijheid, te verwijzen naar hetgeen hij de eer had dienaangaande bij de beantwoording ad § 3 te doen kennen.

De bezorging eener officieele uitgave der wet van 28 Augustus 1854 (*Staatsblad*

n°. 129) met de wijzigingen, die daarin door latere wetten zijn gebracht, zal de Regeering, zoo het ontwerp mocht worden aangenomen, gaarne op zich nemen.

Het tijdstip, waarop de wet in werking zal treden, is gesteld op den dag harer afkondiging.

Aan het einde van de beantwoording van het Voorloopig Verslag gekomen, wenscht de ondergeteekende van deze gelegenheid nog gebruik te maken om een kleine wijziging in de eerste alinea van art. 65 der evenvermelde wet voor te dragen, in 't geheel niet van ingrijpenden aard, maar toch, naar zijne meening, noodig.

Ter genoemde plaatse wordt bepaald, dat alleen gepensioneerde Officieren, *beneden den rang van Hoofdofficier*, met 's Konings vergunning, het militair pensioen, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, met militair traktement of eenige andere aan den militairen dienst verbonden belooning, kunnen genieten. Dit nu is thans reeds een beletsel om aan gepensioneerde Hoofdofficieren van den geeneeskundigen dienst de waarneming van militaire praktijk in eenig garnizoen te kunnen opdragen — wat in het belang van 's lands dienst toch dikwijls noodig kan zijn, — terwijl het in den vervolge zal beletten, dat nog zeer geschikte gepensioneerde Hoofdofficieren optreden als Commandanten van dienstdoende schutterijen. En toch zal bij de ophanden zijnde herziening der wet op de schutterijen blijken, dat het voor een wezenlijke afdoende verbetering in de wijze van oefening van dat gedeelte der levende strijdkrachten hoogstnoodzakelijk is, van de goede diensten, welke gepensioneerde Hoofdofficieren daarbij nog kunnen bewijzen, partij te trekken.

Op grond dier overwegingen, stelt de ondergeteekende voor, in de eerste alinea van art. 65 de woorden »*van titularissen beneden den rang van Hoofdofficier*» te doen vervallen, door welke wijziging de bovenaangevoerde bezwaren worden opgeheven.

Eene nota welke al de hiervoren opgenoemde veranderingen bevat, gaat hiernevens, terwijl daarbij wordt overgelegd een exemplaar van het wetsontwerp (met de staten A en B), waarin die veranderingen met rooden inkt zijn aangegeven.

's Gravenhage, 10 Maart 1877.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

OPGAVE in Hollandsche guldens van het bedrag der militaire pensioenen, die wegens *langdurigen dienst* kunnen worden verkregen in de legers van de hieronder genoemde Rijken.

Rang en Graden.	Nederland.		Duitsche Rijk.		Frankrijk.		België.		
	Aanhangig wetsontwerp.	Wetten van den 27sten Juni 1871 en 4 April 1874.	Wetten van den 27sten April 1831, 26 April 1855 en 25 Juni 1861.	Wetten van den 11den April 1831, 26 April 1855 en 25 Juni 1861.	Wetten van den 24sten Mei 1838, 27 Mei 1840 en 28 Juli 1871.	Minimum na 30 effectieve dienstjaren.	Maximum na 50 dienstjaren met inbegrip van veldtochtjaren.	Minimum na 30 dienstjaren.	Maximum na 40 dienstjaren.
Luitenant-generaal.	3000	5751	2496	3744	2268	3024			
Generaal-majoor...	2700	4617	1872	2476	1800	2400			
Kolonel.....	2200	3898	1497	1872	1296	1728			
Luitenant-kolonel..	1800	2718	1123	1498	993	1325			
Majoor.....	1600		936	1243	828	1104			
Kapitein (ritmeester).....	1200	2043	748	1018	684	912			
1ste luitenant.....	800	853	537	806	485	648			
2de luitenant.....	600	772	403	672	404	540			
Hoofdopzichter van fortificatiën.....	700	»	624	845	»	»			
Opzichter (1ste kl.	600	»	528	720	434	576			
van forti-2de »	550	»	384	576	355	480			
ficatiën, (3de »	500	»	»	»	210	315			
Conducteur (1ste kl.	440	»	271	367	210	315			
der artil-2de »	360	»	223	319	158	210			
lerie, (3de »	300	»	»	»					
Adjutant-onderoffi- cier.....	440	»	271	367	210	315			
Sergeant-majoor...	360	302	223	319	158	210			
Sergeant (wacht- meester).....	300	259	199	271					
Korporaal (briga- dier).....	200		184	242	125	158			
Soldaat van alle wa- pens.....	150	216	175	223	106	132			

AANMERKINGEN.

Duitsche Rijk.

Onder *langdurigen dienst* wordt verstaan: voor alle Officieren 50 en voor de onderofficieren en minderen 36 dienstjaren.

Aan Officieren wordt, bij gebleken lichamelijke ongeschiktheid, na 40 jaren dienst, $\frac{1}{3}$ van het volle pensioensbedrag toegekend, terwijl voor elk dienstjaar meer, dat $\frac{1}{3}$ met $\frac{1}{80}$ van het volle pensioensbedrag wordt verhoogd; mitsdien wordt eerst na 50 jaren dienst het volle bedrag genoten. Is de lichamelijke ongeschiktheid *door* den dienst ontstaan, dan wordt, ook bij minder dienstjaren dan 40, pensioen verleend en in sommige gevallen verhooging toegekend.

Onderofficieren en mindere vrijwilligers krijgen, na 18 jaar dienst, recht op iets minder dan het halve pensioensbedrag. Bij meer dienstjaren klimt dat bedrag, zoodat na 36 jaren dienst het volle pensioen wordt genoten.

Onderofficieren en minderen, die met pensioen den dienst verlaten, erlangen, bij fysieke geschiktheid daartoe, aanspraak op eene burgerlijke bediening. Wordt deze hun niet toegekend, of zijn zij daarvoor fysiek ongeschikt, dan verkrijgen zij een toelage bij het pensioen.

Alle veldtochtjaren tellen dubbel.

Wegens veeljarigen dienst in den rang of graad wordt het pensioen *niet* verhoogd.

Frankrijk.

Onder *langdurigen dienst* wordt verstaan: voor alle Officieren 30—50 en voor onderofficieren en minderen 25—45 dienstjaren.

Het recht op het minimum-pensioen wegens langdurigen dienst wordt verkregen: voor Officieren na 30 en voor onderofficieren en minderen na 25 jaren dienst, waarna voor elk jaar dat langer wordt gediend, het pensioen met $\frac{1}{30}$ gedeelte van het verschil tusschen minimum- en maximum-pensioen wordt verhoogd.

Om het minimum-pensioen te verkrijgen, wordt een *effectieve* diensttijd van 30 jaren vereischt. Bij meer dienstjaren dan 30 tellen veldtochtjaren dubbel.

Door militairen van *alle rangen en graden*, die 12 of meer jaren dienst tellen in den rang of graad waarin zij worden gepensionneerd, wordt genoten een verhooging van $\frac{1}{5}$ van het pensioensbedrag.

België.

Onder *langdurigen dienst* wordt verstaan: voor alle Officieren en minderen 30—40 dienstjaren.

Het recht op het minimum-pensioen wegens langdurigen dienst wordt verkregen na 30 jaren dienst, waarna voor elk jaar dat langer wordt gediend, het pensioen met $\frac{1}{10}$ gedeelte van het verschil tusschen minimum- en maximum-pensioeu wordt verhoogd.

Alle veldtochtjaren tellen dubbel.

Door militairen van *alle rangen en graden*, die 10 of meer jaren dienst tellen in den rang of graad waarin zij worden gepensionneerd, wordt genoten een verhooging van $\frac{1}{5}$ van het pensioensbedrag.

NOTA VAN WIJZIGING OP HET WETSONTWERP TOT NADERE HER- ZIENING DER WET VAN 28 AUGUSTUS 1851, REGELENDE DE MILITAIRE PENSIOENEN.

ART. 1. § a aldus te lezen:

»De staten A en B, behoorende bij die wet, worden vervangen door de staten A en B, bij deze wet gevoegd.»

Art. 19 bis wordt gelezen als volgt:

»Het pensioenbedrag, waarop de Officier aanspraak heeft, wordt verhoogd met *vijf en zeventig gulden* voor elk jaar verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën, met dien verstande evenwel, dat het pensioen van den Officier in geen geval een hooger bedrag mag bereiken dan *drie duizend gulden*, — of *vier duizend gulden*, indien hij als hoofd van een Departement van algemeen bestuur werkzaam is geweest.

»Is dit verblijf zes maanden of meer geweest, dan wordt ook de heen- en terugreis als verblijf aangemerkt.

»Bij de berekening van den duur van dit verblijf wordt een geheel jaar gesteld, indien het eindcijfer de helft of een grooter gedeelte van een jaar oplevert; voor een kleiner gedeelte wordt niets genoten.

»De vermelde verhooging wordt mede toegekend bij de regeling van het pensioen van burgerlijke ambtenaren, die vroeger bij de landmacht in dienst waren, voor zooverre daardoor niet wordt overschreden het maximum van pensioen, waarop zij als burgerlijk ambtenaar aanspraak hebben.»

Art. 44 bis aldus te lezen :

»De bepalingen van art. 19 *bis*, betreffende de toekenning van verhooging van pensioen aan Officieren, ter zake van verblijf in militairen dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen en koloniën, zijn mede van toepassing op de militairen beneden den rang van Officier, met dien verstande, dat deze verhooging voor onderofficieren *vijftien gulden*, en voor korporaals en minderen *zeven gulden en vijftig cents* voor elk jaar bedraagt.»

Op § *f*, laten volgen eene § *g*, luidende :

»In de eerste zinsnede van art. 65 vervallen de woorden : »van titularissen beneden den rang van Hoofdofficier.»

SLOTBEPALINGEN,

ART. 3. De eerste zinsnede te lezen als volgt :

»Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.»

In de tweede en de derde zinsneden de woorden : »voor den 1sten Januari 1877», te vervangen door de woorden : »vóór de afkondiging dezer wet.»

In den staat *A* wordt als pensioen uitgetrokken : voor een Luitenant-Generaal *f* 3000; voor een Generaal-Majoor *f* 2700; voor een Kolonel *f* 2200; voor een Luitenant-Kolonel *f* 1800; voor een Majoor *f* 1600; voor een Kapitein (Ritmeester) *f* 1200; voor een 1sten Luitenant *f* 800; voor een 2den Luitenant *f* 600.

In den staat *B* wordt als pensioen uitgetrokken : voor een hoofdopzichter van fortificatiën *f* 700; voor een opzichter van fortificatiën 1ste klasse *f* 600; idem 2de klasse *f* 550; idem 3de klasse *f* 500; voor een magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse, geen Officier zijnde *f* 500; voor een conducteur der artillerie van de 1ste klasse *f* 440; idem 2de klasse *f* 360; idem 3de klasse *f* 300; voor een opperwachtmeester bij het wapen der marechaussee *f* 540; voor een adjudant-onderofficier *f* 440; voor een wachtmeester bij het wapen der marechaussee *f* 440; voor een sergeant-majoor (opperwachtmeester) *f* 360; voor een brigadier bij het wapen der marechaussee *f* 360; voor een sergeant (wachtmeester) *f* 300; voor een marechaussee *f* 300; voor een korporaal *f* 200; voor een trompetter bij het wapen der marechaussee *f* 200.

De staten *C* en *D* vervallen.

VERSTREKKING VAN RIJKSPAARDEN AAN OFFICIEREN, DIE TOT HET HOUDEN VAN DIENSTPAARDEN ZIJN VERPLICHT.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den militairen dienst vordert, dat al de Officieren, die tot het houden van dienstpaarden verplicht zijn, van Rijkswegen in de gelegenheid worden gesteld zich van dienstpaarden te voorzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Door het Departement van Oorlog wordt aan de Officieren, die tot het houden van dienstpaarden verplicht zijn, de gelegenheid geopend zich tegen betaling uit de aan het Rijk in eigendom behoorende paarden van dienstpaarden te voorzien.

ART. 2. De gelden, daarvoor aan het Departement van Oorlog te betalen, worden in 's Rijks schatkist gestort en beheerd overeenkomstig de voorschriften der wet van 9 September 1853 (*Staatsblad* n°. 100).

ART. 3. Met het in werking treden dezer wet is vervallen de wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 130) tot verstrekking van Rijkspaarden aan Officieren, niet tot de korpsen te paard behoorende.

ART. 4. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

MEMORIE VAN TOELICHTING OP BOVENSTAAND WETSONTWERP.

Het zal wel geen betoog behoeven, dat het van het grootste gewicht is, dat bij de bereden korpsen de Officieren in de eerste plaats goed bereiden zijn, ten einde in staat te zijn aan hunne vele verplichtingen bij den dienst te velde naar behooren te kunnen voldoen.

Bij de steeds stijgende prijzen, die voor geheel geschikte dienstpaarden moeten worden besteed, is het echter voor Officieren, tot de korpsen Cavalerie, de Veld- en Rijdende Artillerie behoorende, uiterst bezwarend, ja, voor hen, die weinig of geen eigene middelen bezitten, schier onmogelijk, zich van goede dienstpaarden te voorzien, hetgeen ten gevolge zou kunnen hebben, dat men hen, onder zekere

omstandigheden, ter uitoefening van hunnen dienst, troepenpaarden in gebruik zou moeten geven.

Het welbegrepen belang van het Rijk brengt dus mede, dat de bedoelde Officieren in het aanschaffen hunner paarden worden te gemoet gekomen, en zij, in dit opzicht, niet ten achteren staan bij de Officieren niet bij de bereden korpsen behorende, voor wie de wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 130) daaromtrent voordeelige bepalingen heeft vastgesteld.

Thans mogen de Officieren bij de bereden korpsen zich, onder zekere voorwaarden, van paarden voorzien uit de jaarlijksche remonte — jonge niet afgerichte paarden — doch moeten hunne keuze doen in de acht dagen, gedurende welke die paarden, na voorloopig te zijn goedgekeurd, op proef staan, dus vóór dat deze worden aangenomen en aan het Rijk in eigendom overgaan.

Het is echter bekend, dat men niet geheel over de hoedanigheden van een paard kan oordeelen alvorens het zijn vollen wasdom heeft bereikt en zijn africhting, in haren geheelen omvang, als voltooid kan worden beschouwd; en, vermits gewoonlijk de remontepaarden bij aankomst maar even 5 jaar zijn, hebben zij een geruimen tijd noodig, eer zij geacclimateerd, geheel afgericht en voor den dienst te velde geschikt zijn.

Zelfs al treft men een goed paard, dan gaan er dikwijls nog 1½ à 2 jaar voorbij, alvorens dit paard een goed dienstpaard is geworden.

Het gebeurt echter dikwijls dat zulk een paard bij de africhting tegenvalt, en wanneer nu de Officier het niet van de hand kan doen, dan is hij langen tijd onvoldoende toegerust. Door de vergunning om een paard uit de remonte te mogen nemen zijn de Officieren alzoo niet gebaat. Wanneer zij tot onmiddellijk gebruik een in alle opzichten voor den dienst geschikt paard behoeven, zijn zij wel verplicht een dergelijk paard in den handel aan te koop, en juist die paarden zijn niet dan tegen hooge prijzen te verkrijgen.

Naar aanleiding daarvan acht de ondergeteekende het wenschelijk, dat eene wet tot stand kome, welke ook aan de Officieren bij de bereden wapens vergunt, tegen betaling van den remonteprijs van het loopende jaar, een aan het Rijk toebehoorend paard over te nemen.

Door dien maatregel zullen ook de hierbedoelde Officieren het beste worden geholpen, vermits zij dan een keuze kunnen doen uit alle paarden van hun korps, en dus verzekerd zijn, voor redelijken prijs, in het bezit te komen van een paard, dat blijken heeft gegeven voor den dienst geschikt te zijn.

Het hierbij aangeboden wetsontwerp strekt, om alle Officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht, in de gelegenheid te stellen zich uit de aan het Rijk toebehoorende paarden, tegen betaling, van dienstpaarden te voorzien.

Deze vorm scheen den ondergeteekende beter dan een voordracht, welke alleen zou strekken tot uitbreiding, in den besproken zin, van de wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 130), regelende de verstrekking van Rijkspaarden aan Officieren, niet tot de korpsen te paard behorende.

Deze wet kan dan geheel komen te vervallen.

De datum van in werking treden is, volgens het ontwerp, den Koning voorbehouden, opdat dit tijdstip kunne samenvallen met dat, waarop het Koninklijk besluit van 23 Juli 1869, n°. 17, zal worden vervangen door een nieuw, ter uitvoering der voorgedragen wet te nemen besluit.

Bij het aannemen der voorgestelde wet, zullen gestrenge maatregelen worden genomen ter voorkoming van alle misbruiken, die ten deze zouden kunnen ontstaan, en zorg worden gedragen, dat Officieren, die zich op voorschreven voet een Rijkspaar hebben aangeschaft, zich zonder gebleken noodzakelijkheid en zonder toestemming van den Chef van het korps, daarvan niet kunnen ontdoen, tenzij zij het paard vijf jaren in gebruik hebben gehad.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS OP VORENSTAAND
WETSONTWERP.

Bij het onderzoek in de afdelingen der Kamer van het wetsontwerp tot verstrekking van Rijkspaarden aan Officieren, die tot het houden van dienstpaarden zijn verplicht, werden verschillende bezwaren tegen dit voorstel in het midden gebracht.

In de eerste plaats oordeelden vele leden er bij den Minister van Oorlog met den meesten ernst op te moeten aandringen, dat, te gelijk met het in werking treden van dit ontwerp, de volgende Koninklijke besluiten worden afgeschaft:

a. Dat van den 13den Mei 1857, waarbij aan de Ritmeesters en Luitenants der Cavalerie een derde ration fourages is toegestaan, onder voorwaarden, die omschreven zijn in de aanschrijving van den Minister van Oorlog, gedagteekend 16 Juli 1860, n°. 43 B.

b. Dat van den 12den September 1860, waardoor eveneens een derde ration fourages wordt verleend aan de Kapiteins en Luitenants der Rijdende Artillerie.

c. Dat van den 29sten Juni 1862, waarbij een tweede ration fourages wordt toegestaan aan de Kapiteins en Luitenants der Veldartillerie. Deze bepaling behoort alleen in zoverre te blijven gelden, dat de Kapiteins, die batterijcommandanten zijn, het tweede ration fourages behouden.

Alleen wanneer bovengenoemde besluiten afgeschaft werden, zouden deze leden geen bedenking tegen dit wetsvoorstel hebben. Immers door het in werking treden daarvan zullen de hierbedoelde Officieren ten allen tijde in de gelegenheid zijn zich van *goede* dienstpaarden te voorzien. Er zal dan geen reden meer bestaan om van Rijkswegen rations fourages te blijven uitkeeren, hetzij tot het aankweeken van paarden — zooals de bedoeling is van de besluiten sub a en b genoemd —, hetzij tot uitbreiding van het aantal paarden van een gedeeltelijk bereiden wapen, hetgeen de strekking is van het besluit, bedoeld sub c. Integendeel zou, na het tot stand komen van dit ontwerp, zoo iets beschouwd worden als een weelde, welke in ons leger niet behoort te bestaan.

Met betrekking tot het nu ingediend wetsontwerp was de vrees voor mogelijke misbruiken nog niet geheel weggenomen door hetgeen in de Memorie van Toelichting wordt verklaard. Wel is waar geeft de Minister de verzekering, dat er zorg zal worden gedragen, »dat Officieren, die zich op voorschreven voet een Rijkspaar hebben aangeschaft, zich zonder gebleken noodzakelijkheid en zonder toestemming van den Chef van het korps, daarvan niet kunnen ontdoen, tenzij zij het paard vijf jaren in gebruik hebben gehad.» Maar de regelmatigheid eischt, dat zulk een beperkende bepaling in de wet zelve worde opgenomen; zij behoort daar meer te huis dan in een Koninklijk Besluit.

Hetzelfde geldt van de toezegging, dat als koopprijs zal worden aangenomen »de remonteprijs van het loopende jaar.» Ook deze voorwaarde wenschte men in de wet geschreven te zien.

Eindelijk werd het verlangen te kennen gegeven, dat, mocht de Minister aan deze bedenkingen te gemoet willen komen en dit ontwerp wet worden, jaarlijks een nominatieve lijst zoude worden overgelegd der Officieren, welke van de hierbedoelde vergunning hebben gebruik gemaakt.

De Commissie van Rapporteurs acht door mededeeling van het bovenstaande de openbare beraadslaging over dit voorstel voldoende voorbereid.

Vastgesteld den 20sten Februari 1877.

VAN DER SCHRIECK.
LENTING.
DE RUITER ZYLKER.
VERNIERS VAN DER LOEFF.
VAN HEEMSTRA.

INTREKKING EN VERVANGING DER WET VAN 17 JULI
1869 (STAATSBLAD N°. 141), HOUDENDE REGELING
VAN HET ONDERWIJS BIJ DE KONINKLIJKE
MILITAIRE ACADEMIE.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Nadat de bij de Kamer aanhangige voordracht tot wijziging der wet van 1869, houdende regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie, door de Regeering was ingetrokken, werd, onder dagteeking van den 31sten Januari jl., opnieuw een wetsontwerp aangeboden, hetwelk vervanging dier wet ten doel heeft. Het te dier zake gehouden afdeelingsonderzoek heeft de volgende uitkomsten opgeleverd:

§ 1. *Strekking der voordracht.* Het tegenwoordig wetsontwerp beoogt in hoofdzaak, althans naar de opvatting van vele leden, een zuiveren terugkeer tot de inrichting, die de militaire academie in 1836 of eigenlijk reeds in 1828 verkreeg. De jongelieden, die toen reeds op 14jarigen leeftijd werden toegelaten, zullen thans, om toegelaten te worden, den ouderdom van 15 jaren bereiken, dien van 18 jaren niet overschreden moeten hebben (art. 6). In hoever, wat de eischen van toelating betreft, voortaan verschil zal bestaan met hetgeen in 1828 gevorderd werd, blijft, volgens de bepaling van art. 5, die dat punt aan de Regeering overlaat, onzeker. Noch het programma van het toelatingsexamen, noch dat van het eindexamen zijn in de wet opgenomen. Omtrent het laatste ontbreekt zelfs elke aanduiding. Daarbij wordt van Regeeringswege opgemerkt, dat geen directe aansluiting aan het middelbaar onderwijs beoogd wordt, maar dat zoowel de hoogere burgerscholen als de scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs cadetten voor de academie moeten kunnen leveren. De bedoeling schijnt derhalve te zijn de eischen van toelating voor de jongelieden van 15jarigen leeftijd aanvankelijk lager te stellen dan in 1828 voor jongelieden van 14jarigen leeftijd noodig werd geacht. Al verder schijnt het denkbeeld te wezen het programma van toelating niet voor goed vast te stellen, maar naar omstandigheden te wijzigen, dat is daarin hooger of lager eischen op te nemen naargelang de behoefte aan officieren kleiner of grooter wordt. Het wetsontwerp verlengt den duur van den cursus tot vier jaren, in plaats van twee, gelijk thans (art. 3). Het vermindert de jaarlijksche bijdrage voor de cadets van f 600 tot f 300 (art. 12); zoodat de bijdrage, die thans voor den tweejarigen cursus in 't geheel f 1200 bedraagt, bij deze voordracht, voor den vierjarigen cursus op hetzelfde totale bedrag van f 1200 is bepaald. De applicatieschool tot het voortzetten der studiën voor de 2de luitenants der artillerie en genie, die volgens art. 1 der wet van 1869 aan de militaire academie verbonden is, wordt, volgens deze voordracht, als niet noodig geacht opgeheven. De militaire opleiding en vorming dier luitenants zal bij de Krijgsschool voor officieren voltooid. (Memorie van Toelichting, bladz. 10). Van die Krijgsschool wordt echter in het wetsont-

werp hoegenaamd geen gewag gemaakt. Eindelijk blijkt nog uit de Memorie van Toelichting, dat het de bedoeling der Regeering is te zijner tijd een wijziging in de wet op de bevordering der officieren bij de landmacht van 1851 voor te dragen, volgens welke de 2de luitenants, ook voor zoover zij uit de corpsen afkomstig zijn, na drie jaren dienst een examen zullen kunnen afleggen en, daaraan voldoende, tot 1sten luitenant worden bevorderd. Zij, die het examen niet of niet op voldoende wijze afleggen, zouden eerst twee jaren later bevorderd worden.

§ 2. *Voorafgaande opmerkingen.* Verscheidene leden, zich plaatsende op het door de Regeering ingenomen standpunt, beweerden dat bij de vaststelling van deze wet de grootst mogelijke haast was. Terecht was er, volgens hen, in de Memorie van Toelichting op gewezen, dat de wet van 17 Juli 1869 in hare werking heeft gefaald, daar de militaire academie volgens hare tegenwoordige inrichting niet aan hare roeping voldoet. Ten gevolge van den zoo sterk verminderten toevloed van cadetten wordt door haar in verre na niet zoodanig aantal wetenschappelijk gevormde officieren afgeleverd als voor de voorziening in de behoefte van onze legers hier en in Indië noodig is. Dat gebrek wordt vooral ook in Indië sterk gevoeld. Het is daar reeds zoo ver gekomen, dat het Nederlandsch Indisch bestuur adelborsten der marine heeft aangevraagd met het doel om hen als artillerie-officieren dienst te laten doen. Alle krachten moeten worden ingespannen om aan dien onhoudbaren toestand een einde te maken. Zooals thans de zaken staan, heerscht omtrent de toekomstige inrichting der militaire academie de grootst mogelijke onzekerheid. Ten gevolge daarvan worden de ouders, die hunne zonen voor de militaire loopbaan bestemmen, geneigd hen bij voorkeur, in plaats van naar Breda, naar Kampen of andere gelegenheden tot opleiding bij de corpsen te zenden. Dan weten zij althans, welke mate van kennis in die jongelieden wordt geëischt. Werd niet ten spoedigste een bepaald systeem omtrent de militaire academie aangenomen, dan zou het bij het aanstaande toelatingsexamen aldaar, nog meer dan in de voorafgaande jaren, aan een genoegzaam aantal candidaten ontbreken. Men moest het dus daarheen richten, dat de voorgestelde wet nog vóór dat toelatingsexamen in werking kwam. Eenige dezer leden gingen in hunnen wensch om spoed te betrachten zoo ver, dat zij der Commissie van Rapporteurs in bedenking gegeven wilden hebben, om de schriftelijke gedachtenverwisseling met de Regeering over deze voordracht af te snijden en deze dus, desnoods na mondeling overleg met de betrokken Ministers, dadelijk in staat van wijzen te brengen. Anderen, erkennende dat het vraagstuk over de beste wijze van opleiding op de militaire academie niet zoo gemakkelijk was op te lossen, toonden zich niet vreemd van het denkbeeld om dat vraagstuk bij voorraad terzijde te laten en door een overgangsmaatregel in de behoefte van het oogenblik te voorzien.

Van een andere zijde stemde men niet toe, dat bij het tot stand komen van het voorgedragen wetsontwerp zoo dringende haast bestond. Terwijl men zich voorstelde opzettelijk terug te komen op de vraag, of de militaire academie inderdaad sedert het in werking komen der wet van 1869 niet aan hare roeping voldoet en of het gebrek aan cadetten en aan wetenschappelijk gevormde officieren werkelijk zoo groot is als men beweert, wilde men thans alleen doen opmerken, dat het toelatingsexamen voor de academie eerst in de maand Juli gehouden wordt, zoodat als de wet na het Paaschrees werd behandeld en dan werkelijk door de verschillende takken der wetgeving aangenomen, de ouders tijdig genoeg met de eischen, voortaan aan de candidaten te stellen, zouden worden bekend gemaakt. Er waren echter onder deze leden niet weinigen die, met het oog op den veelvuldigen arbeid, welke de Kamer nog wacht, het bijna onmogelijk oordeelden ook deze zaak gedurende het tegenwoordig voorjaar af te doen, tenzij men daaraan niet al die aandacht wilde schenken welke het gewichtige onderwerp verdient. Het had overigens een vreemde houding, dat de Regeering thans tot een overijde behandeling dezer voordracht scheen te willen dringen, na zelve in het doen daarvan zoo weinig spoed te hebben betracht. Indien zij onmiddellijke beslissing zoo noodzakelijk achtte, waarom heeft dan de tegenwoordige

Minister van Oorlog het wetsontwerp betreffende de academie van zijn voorganger ingetrokken en eerst vier maanden na zijn optreden een nieuwe voordracht ingezonden? Het tegenwoordig wetsontwerp verschilt toch slechts weinig van dat van dien voorganger; de afwijkingen hadden zeer goed bij een Nota van Wijziging kunnen worden voorgesteld, waardoor de behandeling der zaak vereenvoudigd zou zijn. Door het volgen van een andere gedragslijn en de daarmede gepaard gaande vertraging heeft de Minister een spoedige beslissing van het vraagstuk niet bevorderd. Op deze bedenking werd geantwoord dat, voor zoover daarin een verwijt lag tegen den Minister van Oorlog, dit als onverdiend moest worden beschouwd. Die Minister heeft na zijne optreding, behalve met de andere zaken van zijn departement, zich onverdeeld met zijne begrooting moeten bezighouden, die tegen het laatst van December door de Tweede Kamer is aangenomen en in de Eerste nog later tot stand kwam. Eerst na de volvoering dezer taak heeft hij zijne aandacht meer bepaald kunnen wijden aan het aan te nemen stelsel omtrent de opleiding der officieren, dat ook na al wat daaromtrent reeds was voorgevallen, van zijne zijde rijpe overweging noodzakelijk maakte. Onder die omstandigheden kon de tegenwoordige voordracht wel niet vroeger dan den 31sten Januari de Kamer bereiken. Indien de Minister gemeend heeft, in plaats van zich tot het wijzigen van het ontwerp zijns voorgangers te beperken, een geheel nieuwe wet te moeten indienen, sluit die wet zich dan toch aan de vroegere aan, en is de daarbij gevoegde Memorie van Toelichting tevens een antwoord op de dezerzijds tegen die vroegere voordrachten gemaakte bedenkingen. De opmerking werd echter gemaakt, dat het niet de bedoeling was een verwijt te richten tot den Minister van Oorlog, maar dat men alleen door een verwijzing naar de data, had willen doen uitkomen, dat de verantwoordelijkheid der vertraging niet op de Kamer kon worden gelegd.

In de meeste der afdelingen werd met betrekking tot de Memorie van Toelichting levendig geklaagd, dat de tegenwoordige Minister van Oorlog wel in sommige opzichten op de vroeger namens de Kamer wegens deze aangelegenheid uitgebrachte verslagen terugkomt, maar, evenals zijne voorgangers, waar het hoofdpunten geldt, den inhoud dier verslagen als ignoreert. Men wees hier vooral op hetgeen op bladz. 10 en 13 van het Verslag van 21 Juni 1876 voorkomt.

Ook nu weder wordt principiele gedachtenverwisseling over de verschillende wijzen van opleiding voor den officiersrang ontweken, en daardoor het in staat van wijzen brengen van het wetsontwerp bemoeilijkt. Het blijkt niet, dat de ontwerpers dezer voordracht zich voldoende rekenschap hebben gegeven van de verschillende stelsels van opleiding, die in andere landen bestaan; van de eischen, die daar aan de aanstaande officieren gesteld worden; van de wijze, waarop daar het verband tusschen het gewone maatschappelijke onderwijs en het militair onderwijs gevestigd is. Zelfs is er grond tot twijfel of bij het samenstellen dezer wet wel genoeg gedacht is aan het principiëel verschil tusschen de opleiding bij de regimentscursussen en die aan de academie. Van de officieren, die uit de corpsen officier worden, wordt tegenwoordig een veel grootere mate van kennis gevorderd dan vijftig jaar geleden, — het toelatingsexamen te Breda, zooals de Ministers dit wenschen te regelen, en derhalve ook het eindexamen, zullen evenwel op een lager peil staan dan een halve eeuw geleden noodig werd geacht. Voortaan zal derhalve het verschil tusschen de beide categoriën van officieren veel minder groot dan vroeger en zelfs meerendeels opgeheven zijn. De vraag voor het oogenblik daarlattende in hoeverre dit al dan niet gewenscht zij, had toch, naar men meende, deze belangrijke wijziging in de beide categoriën niet zonder toelichting mogen blijven.

Niet enkel het bedoelde overzicht, maar ook de statistische opgaven, die voor eene juiste beoordeeling van het te beslissen vraagstuk onmisbaar zijn en opnieuw bij het laatste Verslag (bladz. 10) werden gevraagd, worden steeds gemist. Men wenscht die alsnog te mogen ontvangen. Aan de Kamer mogen de gegevens niet worden onthouden, waardoor zij tot eene op volledige kennis van zaken berustende beslissing zou kunnen geraken. Evenzoo is nog altijd niet overgelegd

het Rapport der Commissie, bedoeld op bladz. 13 van het zoeven aangehaald verslag; een rapport, waarvan de kennisneming voor de Kamer waarschijnlijk van het hoogste gewicht zou zijn. Naar men beweert heeft deze commissie, uit een groot getal officieren en burgerleeraren der academie samengesteld, zich met algemeene stemmen tegen het beginsel van de thans voorgestelde regeling verklaard en daardoor eene meening uitgesproken, waarin, naar men wil, door het gansche doceerende personeel der academie wordt gedeeld. Zeker voor deze voordracht geen gelukkige omstandigheid. Maar mag dit een reden zijn om aan de Kamer het licht te onthouden, dat in deze zaak juist door de meest bevoegde autoriteiten kan worden verschaft? De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft niet gearzeld om bij zijn wetsontwerp op het lager onderwijs het verslag te voegen van het verhandelde op de vergadering der inspecteurs, niettegenstaande hij in zijne voordracht zich met het advies dier deskundigen geenszins in elk opzicht vereenigd heeft.

§ 3. *Opportunititeit van de wetsvoordracht.* Werd tegen de vroegere wetsvoor- drachten van gelijke strekking als het tegenwoordige de bedenking gemaakt, dat de Regeering de wet van 1869 wilde opheffen, alvorens de gelegenheid daar was om over hare werking te oordeelen, niet minder geldt thans, naar veler oordeel, het bezwaar, dat het tijdstip voor een behandeling van een voordracht als de tegenwoordige niet gelukkig, ja zelfs verkeerd gekozen is. De Minister van Oorlog drukt er op, dat voortaan niet enkel de hoogere burgerschool, maar ook de scholen van meer uitgebreid lager onderwijs cadetten voor de militaire academie moeten kunnen leveren. Hij had daarbij blijkbaar laatstgenoemde scholen voor den geest zooals die thans bestaan, en heeft dus uit het oog verloren, dat zij, volgens de aanhangige wet op het lager onderwijs, althans in haar tegenwoordigen vorm, worden opgeheven. Voor zoover zij nog voorloopig zullen blijven bestaan, zal daarop alleen in *éene* der levende talen onderwijs worden gegeven. Hoe zullen zij dan voortaan tot voorbereiding van de militaire academie kunnen dienen, waar, voor zoover aan het programma, op bladz. 11 der Memorie van Toelichting tot het tegenwoordig wetsontwerp medegedeeld, getrouw wordt gebleven, bij de toelating althans eenige kennis van *drie* vreemde levende talen gevorderd wordt? Nu voerde men wel daarentegen aan, dat de verandering, die de Minister van Binnenlandsche Zaken ten aanzien der scholen van meer uitgebreid lager onderwijs tot stand wil brengen, geenszins algemeen werd goedgekeurd, en dat bij het vaststellen der wet op het lager onderwijs daarin waarschijnlijk verandering zal worden gebracht. Maar vloede daaruit niet voort, dat een wet als de tegenwoordige, die dan toch een blijvende regeling bedoelt, eigenlijk niet in behandeling kan worden gebracht, zoolang niet omtrent den toekomstigen omvang van het lager onderwijs beslist is? In elk geval moet het bevreemden, dat de Minister van Oorlog of zijn ambtgenoot van Koloniën niet bij het doen der voordracht op dit bezwaar is bedacht geweest. Het getuigt niet van onderling overleg tusschen de hoofden der Departementen van algemeen bestuur over zaken, die het eene Departement zoowel als het andere betreffen.

Nog om een andere, met het voorafgaande in verband staande reden zou de beslissing over een wet als de tegenwoordige voorbarig zijn. Op het tegenwoordig tijdstip is het niet geraden tot ingrijpende maatregelen over te gaan ten aanzien van instellingen, die in meerdere of mindere mate met het middelbaar onderwijs samenhangen. Sedert geruimen tijd wordt op herziening der wet omtrent dien tak van onderwijs aangedrongen. Vooral ook wensch men verandering te brengen in het eindexamen der hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus; een eindexamen, waarmede volgens art. 6 der wet van 1869, dat der toelating tot de militaire academie gelijk is gesteld. Zoo men tot voor korten tijd de bedoelde herziening als nog verwijderd beschouwen kon, is dit thans niet meer het geval, daar de Minister van Binnenlandsche Zaken bij de indiening der wet op het lager onderwijs eene gedeeltelijke herziening stellig heeft toegezegd en deze ook bij de aanneming van zijn voorstel onvermijdelijk is. In elk geval zullen daarbij de afscheiding van het meer uitgebreid lager onderwijs, de toevoe-

ging daarvan aan het middelbaar onderwijs en de wijziging van dit laatste in aanmerking komen. Het is, althans volgens sommigen, denkbaar, dat omtrent de hogere burgerscholen met driejarigen cursus bepalingen worden gemaakt, die eene aansluiting aan het onderwijs op de militaire academie mogelijk maken. In dien stand van zaken zal wel de herziening van de wet op het middelbaar onderwijs moeten worden afgewacht, alvorens tot het maken van principieele veranderingen in de wijze van opleiding der officieren worde overgegaan. Intusschen waren tijdelijke maatregelen te nemen, waarover later.

Al verder deed men opmerken, dat de tegenwoordige voordracht zich moeielijk laat beoordeelen buiten verband met de aangekondigde wijziging in de wet op de bevordering der officieren bij de landmacht. De Regeering wenschte alle 2de luitenanten, nadat zij den officiersrang drie jaren hebben bekleed, aan een examen te onderwerpen. Zij, die daarbij voldoen, zullen dadelijk, de overigen eerst later tot 1sten luitenant bevorderd worden. Dit examen en de daarvoor vereischte studie vormen alzoo een aanvulling van den academischen cursus. Zij maken daarmede als het ware een geheel uit. Het zal derhalve, wil men kunnen oordeelen over het bij dit wetsontwerp voorgedragen stelsel, noodig zijn de wijze te kennen, waarop de Regeering dit nadere examen wil regelen. Men drong er daarom van deze zijde op aan, dat de Regeering de aangekondigde wijzigingen in de wet op de bevordering tegelijk met of vóór haar antwoord op dit Verslag mocht willen inzenden. Daarbij waren dan tevens nadere inlichtingen gewenscht omtrent de toekomstige inrichting van de Krijgsschool voor officieren, die, naar het schijnt, de op de academie verkregene vakkennis moet aanvullen, maar omtrent welke inrichting niets hoegenaamd bekend wordt gemaakt. Hoe die inrichting thans is, weet men uit het *Recueil Militair*. Maar hoe zal ze worden gewijzigd?

Van eene andere zijde bleef men volhouden, dat, wat ook van de waarde dezer bedenkingen zijn mocht, de aanneming van een geheel ander stelsel voor de inrichting der militaire academie geen uitstel gedooft. Men kon niet anders dan herhalen wat men reeds vroeger gezegd had. Het getal jongelieden, dat zich voor Breda aanmeldt, is onder de werking van het tegenwoordig stelsel veel te gering. In stede van 100 cadets, die, naar de opgave der Regeering, jaarlijks noodig zijn, komen er slechts 25. Hoe langer de terugkeer tot het vroegere stelsel wordt uitgesteld, hoe meer de academie zal achteruitgaan en hoe grooter het gebrek aan wetenschappelijk gevormde officieren zal worden. Men moest deze zaak afscheiden van de herziening der wetten op het middelbaar en lager onderwijs, en kon dit doen, daar het ten slotte dan toch onverschillig was, welken naam de instellingen droegen waarop de jongelieden voor de academie worden opgeleid, mits deze slechts de vereischte mate van kunde bezaten. Niets was dus meer dringend dan het terzijde stellen der wet van 1869 en het vervangen daarvan door eene wet als de voorgedragene, waarin immers de noodige wijzigingen konden worden gebracht. Zoo kon er, naar het gevoelen van een deel dezer leden, geen overwegend bezwaar bestaan, om het in de Memorie van Toelichting medegedeelde programma van het toelatingsexamen in de wet zelve op te nemen.

Tegenover deze beschouwing werd echter de vraag gesteld, of er werkelijk zoodanig gebrek aan cadets bestaat als steeds beweerd wordt. De Regeering gaat uit van de stelling, dat de academie jaarlijks een aanvulling behoort te erlangen van ruim 100 cadets, zoodat het totaal cijfer 400 moet bedragen. Maar, vroeg men, waarop steunt deze berekening? Waarom niet 75, of waarom niet 125? Is de behoefte aan officieren voor normale tijden in aanmerking genomen? Op welke verhouding tusschen het getal officieren, dat door de corpsen en door de academie moet worden geleverd, steunt de berekening? Neemt men aan, dat de academie moet leveren 40 percent van de infanterie- en cavalerie-officieren, 60 percent van de artillerie-officieren en 100 percent van de genie-officieren, en raadpleegt men vervolgens de verlieslijsten in 1875 en 1876, dan blijkt dat voor het leger hier te lande niet meer noodig zijn geweest dan:

in 1875: 17 infanterie-officieren, 4 cavalerie-officieren, 10 artillerie-officieren en 6 genie-officieren van de academie. Te zamen 37;

in 1876: 18 infanterie-officieren, 1 cavalerie-officier, 9 artillerie-officieren en 6 genie-officieren van de academie. Te zamen 34.

Die cijfers zouden nog aanmerkelijk minder zijn, indien niet ten gevolge der krijgsgeschiedenissen in Atjeh een zoo groot getal officieren bij het Oost-Indische leger ware overgegaan.

Nu telt de academie in de twee studie jaren voor het leger hier te lande:

voor de infanterie 7 cadets, voor de cavalerie 5 cadets, voor de artillerie 21 cadets en voor de genie 19 cadets,

waaruit blijkt, dat er alleen voor de infanterie gebrek is en dat er voor de genie te veel cadets zijn. Met het oog op het Indische leger schijnt de toestand ongunstiger. Maar tot beoordeeling van dien toestand kunnen de jaren 1875 en 1876 niet als maatstaf strekken. De academie telde tot 1850, en dus in haren besten tijd, gewoonlijk slechts 100 à 150 cadets. Sedert klom dat getal tot 200 en 300. Het hoogste cijfer, dat ooit bereikt werd, was 329. Waarom zijn er nu 400 noodig? Waarom heeft men — boven en behalve het groote cijfer van officieren, dat jaarlijks hier en in Indië uit de corpsen getrokken wordt — nog elk jaar 100 officieren van de academie noodig? Het is waar, Indië verslindt tegenwoordig officieren, maar dat is een gevolg van den oorlog in Atjeh, dus van een abnormale omstandigheid. Daarop kan men geen berekeningen voor normale tijden gronden. Voor zulke buitengewone en tijdelijke omstandigheden zijn tijdelijke maatregelen noodig. Ook zou men het incompleet bij het Indische leger kunnen verminderen door den diensttijd, die thans daarbij recht geeft op pensioen (20 jaren), te verlengen.

Maar wat daarvan zij, de academie dient niet in de eerste plaats voor Indië. Men kan hare inrichting niet doen afhangen van de eischen voor den Indischen dienst, die zich wellicht moeielijk met de eischen voor den dienst in Nederland verdragen. De vraag moest zelfs rijzen of niet, zoo het bleek dat ééne inrichting niet behoorlijk voor de beide legers kon dienen, voor Indië eene afzonderlijke inrichting in het leven behoorde te worden geroepen en men meende dan ook de vraag aan den Minister van Koloniën te mogen richten, welke op dit punt zijne zwaartje was. In elk geval moet men zich in de eerste plaats afvragen, hoe groot het getal cadets, met het oog op de behoeften van het leger in Nederland, behoort te zijn. Bedriegt men zich niet, dan is het aanwezige getal thans voor de cavalerie, artillerie en genie niet zooveel kleiner dan het gedurende vele jaren — over de twee hoogste studie jaren genomen — onder de werking der oude wet is geweest. En dat getal zou waarschijnlijk voldoende zijn, indien men niet, door een zoo ruim gebruik te maken van het recht tot pensionneering, het incompleet op vrij onvoorzichtige wijze aanzienlijk had doen toenemen. Dat ruim pensionneeren moge gelegenheid scheppen tot promotie, het algemeen belang wordt daardoor niet bevorderd. Ook het telkens creëren van nieuwe speciale betrekkingen, minstens van twijfelachtig nut, heeft tot de verhooging van het deficit niet weinig bijgedragen. De Regeering klaagt over het gebrek aan officieren, maar zij roept zelve dat gebrek in het leven door officieren te pensionneeren, die nog jaren dienst konden doen. Zij schijnt derhalve aan dat gebrek aan officieren geen overwegend gewicht te hechten. Dit blijkt trouwens ook uit de voorstellen, die nog onlangs zijn gedaan tot uitbreiding van het leger, voorstellen, waarvan de verwerping door den tegenwoordigen Minister van Oorlog bij de verdediging zijner begroting werd betreurd. Wanneer men steeds naar uitbreiding, in plaats van naar intensieve verbetering van het leger streeft; steeds nieuwe betrekkingen in het leven roept en steeds op ruime schaal wil pensionneeren, dan zal er altijd gebrek zijn aan officieren, welke regeling men ook aan de academie geve. Een klein land als het onze kan geen bruikbare officieren leveren in het oneindige.

Het mag derhalve voor 't minst twijfelachtig heeten, of er, wat de wapens der

cavalerie, artillerie en genie voor het leger hier te lande betreft, werkelijk gebrek is aan cadets. De statistische opgaven, naar welke hierboven opnieuw werd gevraagd, zullen dit moeten uitwijzen. Is er werkelijk voor die wapens gebrek aan cadets, zoo blijft nog de vraag of daarin niet te voorzien is door zich te onthouden van zoodanige maatregelen, waardoor het incompleet meer dan uit den aard der zaak voortvloeit, verhoogd wordt. Onbetwistbaar is het evenwel, dat het getal cadets voor het wapen der *infanterie* veel te gering is. Deze omstandigheid is, naar dit gevoelen, waarschijnlijk daaruit te verklaren, dat de gelegenheid om bij dat wapen uit de korpsen officier te worden, in de laatste jaren zoo ruimschoots is opengesteld. Zoo is in den laatsten tijd de sterkte van het instructie-bataillon weder zeer toegenomen. Men meent te weten, dat de jongelieden, die daarbij tegenwoordig in dienst komen, meest behooren tot dien stand, waaruit ook de cadets getrokken worden. Wie vroeger naar de academie ging, gaat thans naar het instructie-bataillon. Stelt men de eischen voor de academie lager, dan zal deze wellicht weder de voorkeur krijgen. Maar dan zal het Instructie-bataillon ook weder minder officieren leveren. Het totaal-cijfer van de jongelieden aan de gezamenlijke opleidingsscholen (Academie, Instructie-bataillon, regementscursussen) wordt altijd beheerscht door de latere vooruitzichten voor de officieren met opzicht tot traktement, bevordering en pensioen. Het is dan ook ten eenemale verkeerd gezien vermeerdering van het getal te zoeken in verlaging van de eischen. Dat doel wordt, tenzij men het gehalte ten eenemale aan het getal, de kwaliteit aan de quantiteit opoffere, op die wijze nooit bereikt. Bij de tegenwoordige positie van den officier in ons leger tegenover de vooruitzichten, door het kiezen van een andere loopbaan aangeboden, is er een zeker getal jongelieden, voor wie de officiersbetrekking begeerlijk is. Dat getal kan men wel, door verhooging of verlaging van de eischen van benoembaarheid, tijdelijk iets doen verminderen of vermeerderen, maar ten slotte en over eenige jaren genomen, blijft het toch onveranderd. Wie verstandig wil organiseren vraagt dus niet in de eerste plaats naar het cijfer, maar naar de eischen van bekwaamheid. Hij stelt die eischen vast in verband met hetgeen voor andere burgerlijke betrekkingen van gelijksoortigen aard, bijv. waar het genie-officieren geldt voor ingenieurs van den waterstaat, wordt gevorderd; in verband ook met de eischen, die in andere legers, zooals die van Duitschland, Frankrijk en België, noodig worden geacht, en met de toestanden en verhoudingen in het eigen leger. Wordt op die wijze het vereischte getal niet verkregen, dan bewijst dit dat de betrekking niet gewild is en de vooruitzichten in de militaire loopbaan te slecht zijn. Dan moet men de vooruitzichten verbeteren. Is het totaal getal infanterie-officieren, dat tegenwoordig uit het leger en uit de academie gezamenlijk verkregen wordt, inderdaad belangrijk kleiner dan bijv. ruim twintig jaren geleden, na de toen plaats gehad hebbende uitbreiding van het leger, dan wijst dit feit op de noodzakelijkheid om de traktementen dier officieren, die nog altijd, wat de kapiteins en luitenants betreft, lager zijn dan bij andere wapens, te verhoogen. Is dit getal in de laatste twintig jaren onveranderd gebleven, maar heeft men geen academie-officieren genoeg, dan ligt de fout alleen in de verhouding. Dan heeft men te veel officieren uit de korpsen. Dan moet men daar de deuren niet zoo wijd openzetten. Dan moet men aan het volgen van den academischen leercursus bepaalde voordeelen in de toekomst verbinden. De leden, van wie deze beschouwingen afkomstig zijn, erkennen echter, dat zij, zoo lang de Regeering aan de Kamer de gegevens blijft onthouden, die tot beoordeeling van de quaestie noodig zijn, slechts veronderstellender wijze konden spreken. Op de cijfers, bedoeld op blad. 10 van het vorig Verslag, komt het aan. Zoo lang die niet gesproken hebben, is aan alle opgaven omtrent het vereischte getal cadets weinig of geen waarde te hechten en rust de stelling, dat er periculum in mora is en dat men daarom de wet van 1869 zoo spoedig mogelijk terzijde moet stellen, niet op voldoende grondslag. De Commissie van Rapporteurs wenscht het in deze en in de vorige paragraaf met opzicht tot de statistieke gegevens en het rapport der commissie geuit ver-

langen te ondersteunen. Ook zij acht de kennis van een en ander voor de beoordeeling van het vraagstuk noodzakelijk.

§ 4. *Beoordeeling der Regeeringsvoordracht.* Van de zijde der voorstanders dier voordracht werd opnieuw beweerd, dat de wet van 1869 niet aan de verwachting heeft beantwoord, en dat het daarom noodzakelijk is tot het vroegere stelsel van opleiding op de militaire academie terug te keeren. Dat vroegere stelsel heeft, althans gedurende het tijdperk van 1836 tot 1856 en nog later, uitstekende resultaten opgeleverd. Een aantal mannen zijn gedurende die jaren op de academie gevormd, die naderhand door wetenschappelijke ontwikkeling en bekwaamheid in meer dan een vak het vaderland tot eer hebben gestrekt of dit nog doen. Men beriep zich daarbij op onderscheidene voorbeelden en wees op ingenieurs van den waterstaat, die thans met roem de hoogste betrekkingen in het corps van dien naam vervullen, of bij voorkeur worden geraadpleegd, als er hetzij in Nederland en zijne overzeesche bezittingen, hetzij in den vreemde groote werken zijn tot stand te brengen; op anderen, wier veelzijdige kennis op het gebied van spoorwegaanleg en spoorwegbeheer door niemand wordt betwist; op hoogstverdienstelijke hoofdofficieren van ons leger hier en in Indië; op artillerie-officieren, wier kennis van hun vak ook buitenslands wordt gewaardeerd, en op kweekelingen der academie, die, later in Staatsbetrekkingen geplaatst, toonen op de daar gelegde grondslagen goed te hebben voortgebouwd. Er bestonden derhalve bewijzen genoeg, dat, als men tot het vroegere opleidingsstelsel op de academie terugkeerde, er geen vrees behoefde te bestaan, dat het ons aan wetenschappelijk gevormde officieren ontbreken zou. Men moest echter, althans volgens een deel dezer leden, de zaak uit het rechte oogpunt beschouwen en van de militaire academie geen hoogeschool willen maken, waarvan men den cursus slechts had te doorloopen, om dadelijk ook uit een wetenschappelijk oogpunt uit te blinken. Ook het onderwijs op de academie was slechts voorbereiding. Niet meer dan jeugdige tweede luitenanten konden daar worden gevormd. De vorming van deze moest zoodanig zijn, dat de uitstekendsten hunner in hun volgend leven op de gelegde grondslagen goed konden voortbouwen en op een applicatie-, krijgs- of stafschool datgene verkrijgen wat hun werkelijk tot uitblinkende mannen in hun vak verhief. Men moest in één woord op de academie vatbaar worden gemaakt voor hoogere wetenschappelijke ontwikkeling. Ook in verband daarmee scheen de vrees, dat het onderwijs op de academie bij de invoering der nieuwe wet tot een te laag peil zou dalen, grootelijks overdreven. Men juichte het van deze zijde toe, dat de Minister, in plaats van het apodictisch voorschrift der wet van 1869 omtrent de eischen van het toelatingsexamen, de bepaling van art. 7 van het ontwerp had gesteld, die het uitvoerend gezag gelegenheid gaf daaromtrent tot zekere hoogte met de omstandigheden en de ondervinding te rade te gaan. Eenige rekbaarheid was hier noodig, ook met het oog op de behoefte aan een genoegzaam aantal cadets, welk aantal thans, wat men daarvan ook zeggen mocht, in verre na niet voldoende was. Bij de berekening van het vereischte getal voor hooge wetenschappelijke ontwikkeling vatbare officieren, mochten toch allerminst de belangen onzer onschatbare overzeesche bezittingen uit het oog worden verloren. Het gehalte dier officieren was wel een zaak van groot gewicht; maar voorziening in het benodigd getal kwam toch in de eerste plaats in aanmerking.

Algemeen was men het voorts van deze zijde met de Ministers eens, dat de aansluiting van het onderwijs op de academie met den vijfjarigen cursus der hoogere burgerschool niet de gunstige gevolgen heeft gehad, die men daarvan verwachtte. Men heeft in 1869 aan de hoogere burgerschool een einddoel of bron van aanvulling te meer willen verzekeren, maar niets anders teweeggebracht dan dat de toevloed van aspiranten voor de academie op een verontrustende wijze is verminderd. Men heeft tevens te zeer uit het oog verloren, dat in drie-vierden van het land de ouders niet in de gelegenheid zijn, zonder groote geldelijke offers, de hoogere burgerschool door hunne zonen te laten bezoeken. De hier in aanmerking komende ouders, in den regel officieren, ambtenaren, predikanten, enz., bezitten de noodige middelen niet om zich die opoffering te getroosten. Bestemmen

zij een of meer hunner zonen voor den militairen dienst, dan zijn zij in den laatsten tijd wel gedwongen geweest dezen naar Kampen of andere gelegenheden tot opleiding bij de corpsen te zenden. Het heeft aan velen ontwijfelbaar veel gekost tot die keuze gedwongen te zijn; want ouders, die in het zedelijk welzijn hunner kinderen belangstellen, geven er uit den aard der zaak de voorkeur aan, dat dezen op de militaire academie, waar zij onder bestendig toezicht staan, worden opgevoed, dan dat zij op zeer jeugdigen leeftijd aan de regimentscursussen deelnemen, waar zij meer aan zichzelf en overgelaten zijn. Ook uit dat oogpunt zou de toelating op de academie op jeugdiger leeftijd in het oog van vele ouders een weldaad zijn.

Zij, die het beginsel der wet van 1869 afkeurden, hadden nog daarenboven bezwaar tegen de wijze, waarop daarin dat beginsel is uitgewerkt. Nadat toch de kweekelingen dier school het eindexamen met goed gevolg hebben afgelegd, worden zij, zoo zij op de militaire academie willen komen, aan een tweede niet minder streng examen onderworpen, dat zelfs vergelijkend kan zijn en dat nu reeds maar al te dikwijls het bewijs heeft opgeleverd, dat ook de opleiding op de hoogere burgerschool onvolkomen was. Voorbeelden zijn er, dat jongelieden, die anders zich aan het militaire vak zouden hebben gewijd, door dat dreigend tweede examen afgeschrikt, naar de polytechnische school overgingen, waar zij, als in het bezit van een diploma, zonder examen werden toegelaten. Hierbij echter werd van de zijde der voorstanders van de wet van 1869 opgemerkt, dat niets belette, de toelating tot de academie op dezelfde wijze te regelen als voor de polytechnische school. Ook zij keurden dit dubbele examen af en beweerden dat daaraan meer dan aan het stelsel, de onvoldoende uitkomsten der wet van 1869 moesten worden toegeschreven.

Naar het oordeel van sommige tegenstanders der wet van 1869 ligt de reden, dat de aansluiting van de academie aan de hoogere burgerschool niet aan de verwachting heeft beantwoord, ook in de wijze, waarop die school tot nu toe is ingericht. Er is geen genoegzame eenheid in ons middelbaar onderwijs. De vakken zijn over de vijf cursussen niet overal op dezelfde wijze verdeeld. Het gevolg is, dat een officier die zijn zoon op de hoogere burgerschool voor de academie wil doen voorbereiden, als hij ten gevolge van verandering van garnizoen den jongeling op een burgerschool in een andere stad moet plaatsen, soms tot zijn leedwezen ondervindt, dat deze een klasse achteruit wordt gezet. Aan dergelijke omstandigheden is, naar dit gevoelen, de weerzin om de burgerschool tot voorbereiding te kiezen, veel meer toe te schrijven dan aan de groote kosten of het gering getal hoogere burgerscholen.

Het is al verder de vraag, of opleiding op de hoogere burgerschool wel de richting heeft om voor den militairen dienst voor te bereiden. De leerlingen dier school zijn studenten, die vooral wanneer zij in de hoogere klassen zijn geplaatst, een gevoel van onafhankelijkheid bezitten, kwalijk overeenstemmende met de roeping van den toekomstigen militair, die reeds vroeg zich aan de eischen der tucht moet leeren onderwerpen. Een zoodanig student laat zich gedurende de twee jaren van den tegenwoordigen cursus op de militaire academie niet wel herscheppen in een officier van ondergeschikten rang, voor wien het gehoorzamen aan hooger gezag een eerste plicht is. Al ware het anders, de hoog opgedreven eischen van toelating op de academie hebben het bezwaar, dat de jongelieden te laat op de academie komen, en dat dus de tijd voor het zuivere militaire onderwijs, ten koste daarvan, moet ingekrompen worden, hetgeen vooral op de opleiding voor de speciale wapens nadeelig werkt. Niet eens kan men zeggen, dat de wet van 1869 aan de militaire academie de aanwezigheid van enkel zoodanige jongelieden verzekert, die, door hetgeen zij vroeger geleerd hadden genoegzaam voorbereid, hunne studien aldaar met zekere gemakkelijkerheid volbrengen. In 1874 zijn op die academie van de 38 cadets 13 niet in het tweede studiejaar overgegaan, en in 1875 faalden er van de 25 niet minder dan 10 bij het overgangsexamen.

Nu is het steeds een hoofdbedenking tegen de voorgestelde nieuwe inrichting der academie, dat het getal cadets te talrijk zal worden, en dat, vermits zij onder elkander te zeer in leeftijd zullen verschillen, orde en tucht niet te handhaven zullen zijn, zonder tot terecht gewraakte vroegere maatregelen, zooals het spionnenstelsel, zijn toevlucht te nemen. Maar mag die bedenking wel wegen? De ongeregelde heden, die in de laatste jaren van het bestaan der oude academie, daar zijn ontstaan, waren niet een onvermijdelijk gevolg van het toen gevolgde stelsel. Zij hingen, men hielt zich daarvan aan deze zijde overtuigd, samen met de omstandigheid, dat aan 't hoofd der academie mannen stonden, niet zoo goed voor hunne moeilijke taak berekend als hunne onmiddellijke voorgangers. Met beleid en menschenkennis laten zich orde en tucht handhaven ook onder een aanmerkelijk aantal jongelieden van uiteenloopenden leeftijd, in dezelfde inrichting vereenigd. De zaak hangt dus grootendeels af van den minister van oorlog, die, wat de keuze van de hoofden en leeraren der academie betreft, zijne roeping moet verstaan, en zoo hij deze begrijpt, in de benoemingen met groote behoedzaamheid zal te werk gaan. Indien het zoo onmogelijk ware een aanmerkelijk aantal jongelieden van verschillende leeftijd tot het volbrengen hunner studiën gedurende eenige jaren in hetzelfde gebouw te vereenigen, zonder dat de orde onder hen op bedenkelijke wijze verstoord wordt, waarom gaat het dan ook in dit opzicht zoo goed op het maritieme instituut te Willemsoord? Daar zijn knapen van 13 en jongelieden van 19 jaren in dezelfde inrichting vereenigd, zonder dat iets van klachten over ongeregelde heden of stoornis der orde vernomen wordt. En hoe is het dan met dergelijke instellingen in het buitenland? Een der leden beriep zich hier op Noord-Amerika, waar het marine-instituut te Annapolis 300 kweekelingen van verschillende leeftijd telt, en waar Westpoint, de eenige militaire academie in geheel de republiek, zulke uitstekende resultaten oplevert.

Ook uit een ander oogpunt mag men met de Regeering, ter aanprijzing van haar voorstel, op den tegenwoordigen bloei van het instituut te Willemsoord wijzen. Daar worden de jongelieden op nog jeugdiger leeftijd aangenomen dan, volgens het voorstel, op de militaire academie het geval zou zijn. Daar zijn de eischen van toelating zeer gematigd. Het gevolg is, dat de toevloed van aspiranten naar Willemsoord steeds grooter wordt, zoodat in 1876 voor 54 plaatsen zich 159 jongelieden aanmeldden. Daar duurt, evenals voortaan weder te Breda het geval zou zijn, de cursus vier jaren. Geen deskundige ontkent, dat de op Willemsoord verkregene resultaten over 't geheel uitstekend zijn. Onze op Willemsoord gevormde zeeofficieren munten niet slechts door kennis van hun vak, maar ook door algemeene wetenschappelijke ontwikkeling uit. Bij de gunstige werking van het instituut te Willemsoord mag men, volgens sommigen dezer leden, den vorigen minister van marine gelukwenschen, dat hij steeds weerstand heeft geboden aan den aandrang om ook het onderwijs op die instelling aan regeling bij de wet te onderwerpen.

De overige leden bleven van gevoelen, dat de beoogde verandering van de inrichting der militaire academie tot bedenkelijke gevolgen zou leiden. Hunne bezwaren betroffen voornamelijk *de groote kosten*, aan de verandering verbonden; den nadeeligen invloed dien zij uit *het oogpunt van opvoeding en paedagogie* zou uitoefenen en den *teruggang in wetenschappelijke ontwikkeling der aanstaande officieren*.

a. *De kosten*. Het laat zich aanzien, dat deze zeer aanzienlijk zullen zijn. Na de aanneming van de wet van 1869 zijn vele uitgaven gedaan om de lokalen der militaire academie in overeenstemming te brengen met het nieuwe systeem van opvoeding en onderwijs. Die lokalen zullen nu weder verbouwd moeten worden. Om 400 cadets te kunnen opnemen zal het academiegebouw ook uitbreiding moeten erlangen. Voorts zal het personeel zoowel voor het toezicht als voor het onderwijs, aanmerkelijk moeten worden vermeerderd. De academie kost thans voor 73 cadets, na aftrek van de bijdragen der ouders, f 125.000. Voor 400 cadets, dat is voor een 5½ maal grooter getal, zullen die kosten, ook na aftrek der bijdragen, licht tot een viermaal hooger bedrag, dat is tot f 500.000 klimmen. Alzoo een groote uitgaaf in eens en een blijvende aanzienlijke verhooging

der militaire uitgaven in de toekomst. — Naar het oordeel van sommige voorstanders der wetsvoordracht was op deze berekening van kosten wel iets af te dingen. Dat de Staat thans voor de aankweeking van een zeventigtal officieren *f* 125.000 's jaars moest uitgeven, was zeer zeker betrekkelijk veel, maar deze leden konden niet toegeven, dat die uitgaaf, als het aantal cadets tot 400 klom, in de aangeduide evenredigheid zou toenemen. Zij meenden, dat geen behoefte bestond aan zeer aanmerkelijke uitbreiding van het onderwijzend personeel. Ook geloofden zij niet dat vergrooting van het academiegebouw noodig zou zijn.

b. Opvoeding en paedagogie. De tegenstanders der regeeringsvoordracht bleven van gevoelen, dat, als men op de academie 400 cadets vereenigde, men aan het gevaar zal blootstaan eener herhaling van de oude tooneelen van wanorde, die in der tijd zooveel ergernis hebben verwekt. Dat gevaar laat zich niet wegdeneeren. De leeftijd der jongelieden zal te ver uiteenloopen. De jongsten zullen bij hunne aankomst 15, de oudsten nabij de 18 jaren tellen. De cursus duurt vier jaren, maar de achterlijken kunnen desnoods 8 jaren blijven. Veelal zijn deze echter juist de oudsten. Er zullen dus — al neemt men slechts 6 jaren aan als maximum van den tijd van verblijf — ook cadets zijn van 23- à 24-jarigen leeftijd. Nu is er toch slechts eenige menschenkennis of ondervinding van opvoeding noodig om overtuigd te zijn, dat het niet aangaat kinderen van 15 jaren en jongelieden van 23 à 24 jaren in één gebouw, onderworpen aan dezelfde regelen, op te leiden. Men kan 5000 soldaten in ééne en dezelfde kazerne bijeenbrengen, zonder dat de orde verstoord wordt. Maar cadets zijn geen soldaten en kunnen niet als zoodanig behandeld worden. Men heeft hier te doen met een studeerende jongelingschap, in den tegenwoordigen tijd, bij de heerschende begrippen van vrijheid nog moeilijker dan vroeger in orde te houden. De ondervinding heeft geleerd, dat dit zelfs bij 300 cadets onmogelijk was, ofschoon men de meest geschikte officieren, die men vinden kon, aan de academie plaatste. Zelfs die leden der commissie van 1867, die tegen het door deze aangeprezen en in 1869 aangenomen stelsel gekant waren, erkenden de noodzakelijkheid om het getal cadets te verminderen. Juist de gebleken onmogelijkheid om bij een zoo groot getal cadets de orde te handhaven, heeft tot verwerping van het oude stelsel geleid. Welke grond is er om aan te nemen, dat het voortaan met 400 cadets, zooals de regeering hoopt te verkrijgen, beter zal gaan? De middelen, die in de Memorie van Toelichting worden aangegeven, bevatten niets nieuws. Al wat daarin wordt gezegd, bestond vroeger ook en werd vroeger ook in acht genomen. Is het aan te nemen, dat aan dezen minister van oorlog of aan zijne opvolgers zal gelukken wat onder de ministers BLANKEN en VAN DEN BOSCH, twee namen, die wel genoemd mogen worden, geheel mislukt is?

De regeering verwijst naar het instituut te Willemsoord, het instructie-bataillon, de artillerie-instructiecompagnie, de lagere cadettenscholen in Pruisen en zelfs naar de hogere burgerscholen; ten bewijze dat men zonder bezwaar jongelingen van zoo uiteenlopenden leeftijd kan samenbrengen. Maar de hogere burgerschool staat geheel buiten deze quaestie. Daar zijn de leerlingen niet te zamen gehuisvest. Ook de vergelijking met het instructie-bataillon en met de artillerie-instructiecompagnie gaat, meende men, niet op. Daar is veel minder verschil in leeftijd en de jongelieden blijven ook niet zoovele jaren te zamen. Het personeel wisselt gedurig af; er komen als het ware telkens nieuwe elementen op. Bovendien is de studie er niet in die mate hoofdzaak als te Breda het geval is en moet zijn. Als men orde wil hebben, dan moet de studie min of meer ondergeschikt zijn. Is de studie hoofdzaak, dan wordt het handhaven der orde, althans bij jongelieden van zoo verschillende leeftijd en bij een zoo groot getal, ondoenlijk. Ook bij de cadettenscholen in Pruisen, althans zooals die vóór de onlangs plaats gehad hebbende wijziging waren ingericht, was de studie ondergeschikt. Men teekent hierbij aan, dat het eindexamen der cadettenscholen thans gelijk gesteld is aan dat der gymnasiën (abituriënten-examen). De cadetten zijn dan 19 tot 21 jaar oud en gaan dan eerst naar de Kriegsschule. De oude cadettenscholen kunnen met de academie volstrekt niet op dezelfde lijn worden gesteld. De leerlingen

waren daar tusschen 11 en 17 jaar oud en het bezwaar ligt juist in de jongelieden van 18 à 23 jaar en hun invloed op de knapen van 15 à 16 jaren. Ook het voorbeeld van Willemsoord is niet gelukkig gekozen. Vooreerst is de vierjarige cursus daar eerst onlangs ingevoerd en het zal nog moeten blijken, of deze op den duur voldoet. Verder bedraagt het getal jongelieden daar slechts ruim 100. En nu leert de ondervinding bij alle opvoedingsinrichtingen, dat hetgeen waar is voor 100 leerlingen, daarom nog niet opgaat voor 400. Goede regelen van inwendig beheer zijn veel moeilijker voor een groot dan voor een klein getal te geven. De regeering schijnt dit zelve te gevoelen, daar zij zich bij art. 13 van haar ontwerp een termijn van twee jaren voor het stellen dier regelen voorbehoudt. Maar hoe nu indien de proef mislukte? Indien wat toch altijd mogelijk, zelfs waarschijnlijk is, de oude tooneelen van wanorde zich eens herhaalden?

De Memorie van Toelichting zegt in haren aanhef, dat knapen op jeugdigen leeftijd tot de academie moeten worden toegelaten, omdat dan het gemoed nog toegankelijk is voor „zuiver militaire begrippen”. Dat gezegde heeft aan verscheidene leden aanstoot gegeven. Men vroeg wat onder die bijzondere soort van begrippen zij te verstaan. Zijn het de zoodanige, die nog wel aan een onbedreven knaap kunnen worden ingescherpt, maar bij meerdere verstandsontwikkeling geen ingang meer vinden? Wordt hetzelfde bedoeld als hetgeen de Generaal WEITZEL op het oog had, toen hij in de Memorie van Toelichting tot zijn wetsontwerp te kennen gaf, dat het toelaten tot de academie van jongelieden van 14 of 15 jaren verkieslijk was, omdat deze zich meer aangetrokken gevoelen voor de militaire loopbaan? Maar dan zou men hier aan een soort van overrompelingssysteem van jeugdige knapen, aan verleiding door het uitzicht op een fraaie uniform kunnen denken, en het gevaar niet gering zijn, dat de kweekeling der academie, eenmaal officier geworden, in weerwil van de hem ingeprente zuiver militaire begrippen, weezin tegen zijnen stand opvatte en ongeschikt werd voor den dienst. Men mag toch niet onderstellen, dat van zoodanige begrippen sprake is, die de strekking hebben om den militairen stand tot een soort van bijzondere kaste te verheffen. Dat zou dan toch wel het verderfelijkste van alles zijn.

Daarentegen deed men van eene andere zijde gelden, dat de door de Memorie van Toelichting gebezigde uitdrukking, mits goed opgevat, niets berispelijks had. Ontegenzeggelijk moesten aan den aanstaanden officier reeds vroeg zuiver militaire begrippen worden ingeprent, waardoor men dan inzonderheid onderwerping aan het gezag van hooger gestelden en nauwgezette inachtneming der voorgeschrevene regelen van tucht had te verstaan. Een militaire geest moet reeds vroeg den aanstaanden officier bezielen. Er is hier van geen kastengeest sprake, maar van toewijding, zelfopoffering en eergevoel.

c. *Wetenschappelijk oogpunt.* De regeering wil geen directe aansluiting van het onderwijs op de militaire academie aan het middelbaar onderwijs, hetgeen feitelijk op uitsluiting nederkomt. Daaruit meenden sommigen zich dan ook de warme instemming te kunnen verklaren, welke deze wet van de tegenstanders van het openbaar onderwijs ten deel valt. Maar waarom wil zij nu die aansluiting niet? Wegens gebrek aan hoogere burgerscholen op een genoegzaam aantal plaatsen? Zelfs leden, die met de aansluiting niet zijn ingenomen, laten die tegenwerping niet toe. En toch is zij eigenlijk de eenige hoofdgrond die de Memorie van Toelichting doet gelden. De hoogere burgerschool kan, heet het daar, de academie in verre na niet voldoende voeden. De tweede hoofdgrond, die de Generaal WEITZEL op den voorgrond stelde, de onvoldoende kennis der cadets, die op de hoogere burgerschool waren gevormd, laat de tegenwoordige minister terzijde. Maar wat is er nu van dat overgebleven hoofdbezwaar? Op zeer weinig uitzonderingen na zijn in alle plaatsen, waar zich een eenigszins groot garnizoen en een zeker aantal Rijks- of provinciale ambtenaren bevinden — en uit die klassen van ingezetenen moeten, zooals reeds vroeger werd aangemerkt, de cadets voor het meerendeel voortkomen, — hoogere burgerscholen met vijfde jaren cursus gevestigd. De schoolgelden zijn zeer laag. De gelegenheid tot opleiding is dus ruim genoeg. Veel ruimer althans dan onder het oude stelsel, toen

er hoogstens een zes- of achtal scholen waren, die cadets leverden. De Staat besteedt groote sommen voor de instandhouding van deze inrichtingen, die in menig opzicht voortreffelijk zijn. De grondwet legt aan de Regeering den plicht op met zorg voor het openbaar onderwijs te waken. Gaat het nu aan, dat de regeering zelve deze inrichtingen terzijde stelt? Moet zij integendeel niet doen wat in haar vermogen is om ze te bevolken, en is het niet haar plicht inrichtingen van vakonderwijs zooveel mogelijk aan het middelbaar onderwijs te doen aansluiten? Van dit standpunt uitgaande had de min of meer vijandige toon, die in de Memorie van Toelichting tegen het middelbaar onderwijs doorstraalt, vele leden onaangenaam getroffen. Zij waren van gevoelen, dat een voordracht, die als beginsel vooropstelt, dat niet naar aansluiting aan het middelbaar onderwijs moet worden gestreefd, reeds daarom voor de oprechte voorstanders van ons openbaar onderwijs onaannemelijk is. Indien men al de gemoedsbezwaren van enkelen wilde eerbiedigen, men keurde het af, dat de Regeering indirect daaraan te gemoet kwam door de loopbaan van officieren te bestemmen als aangewezen carrière voor jongelieden, wier ouders tegen het openbaar onderwijs waren gekant.

Aan veel grooter bedenking nog is het, naar dit gevoelen, onderhevig om het programma van toelating voor de academie zoodanig in te richten, dat ook de scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs cadets kunnen leveren. De omvang van hetgeen aan die scholen geleerd wordt, loopt zeer uiteen. Er zijn scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs, waar ongeveer hetzelfde geleerd kan worden als aan de hoogere burgerschool met driejarigen cursus; maar deze zijn meest bijzondere scholen: kostscholen en dagscholen in enkele groote steden. Het getal dezer scholen is zeer gering en zij zijn slechts voor de kinderen van zeer gegoede ouders toegankelijk. Zij bieden dus niet die ruime bron tot levering van cadets aan, waarop de Regeering het oog heeft. Op een ander deel dezer scholen is het onderwijs zóó geregeld, dat het aansluit aan de laagste klasse der hoogere burgerschool. Weder andere sluiten aan de tweede klasse der hoogere burgerschool, zoodat de leerlingen nog even in aanmerking kunnen komen om in die klasse te worden opgenomen. De Regeering, van een groot aantal scholen van meer uitgebreid lager onderwijs gewagende, die voortaan cadets zullen leveren, kan slechts deze twee laatste categoriën op het oog hebben gehad. Haar programma van toelating sluit dus hoogstens aan bij het einde van de laagste klasse der hoogere burgerschool. Maar waar gaat het dan heen met de academie, en hoever verwijdert men zich dan van het hoofddenkbeeld, dat aan de wet van 1869 ten grondslag lag?

Dat hoofddenkbeeld was, dat daar ons land slechts een klein leger kan onderhouden, dit althans in zijne soort voortreffelijk en op uitstekende wijze aangevoerd moest zijn. Met dat doel voor oogen, wilde men, dat op de militaire academie officieren gevormd werden, die niet slechts in zuiver militaire bekwaamheid, maar ook door algemeene wetenschappelijke ontwikkeling uitmuntten. Men begreep, dat de krijgsmansstudie niet moest aanvangen, voor de grondslagen tot die ontwikkeling goed gelegd waren, en terecht. Men wilde voor goed breken met het dresseer- en inpompsstelsel, dat maar al te zeer op de scholen, die vroeger de cadets voor de academie leverden, werd toegepast. Een onvolledige krijgsmansstudie, meende men, kan later nog worden aangevuld, maar waar de algemeene wetenschappelijke ontwikkeling ontbreekt, is vooral bij den aanstaanden officier geen herstel van het eenmaal verzuimde te wachten. Een aantal voorbeelden waren aan te halen van krijgskundigen hier en in den vreemde, die later als zoodanig grooten naam hebben gemaakt, of met roem een opperbevelhebberschap hebben bekleed, zonder dat zij oorspronkelijk een veelomvattende militaire opleiding hadden genoten. Men denke hier te lande aan DAENDELS en KRAJENHOFF; aan de beroemde Fransche veldoversten MOREAU, LANNES en MASSENA; aan den man, die in den allerlaatsten tijd wegens zijne krijgskunde geheel de wereld van zich heeft doen spreken, aan VON MOLTE. De algemeene ontwikkeling moest, meende men in 1869, aan de krijgsmansstudie voorgaan, ook omdat deze laatste steeds gebrekkig zal zijn, waar de eerste ontbreekt.

In plaats van aan dat hoofdenbeeld getrouw te blijven is de regeering op den weg om onze militaire academie tot een veel lager peil te doen dalen dan zij ooit gehad heeft en ons leger, wat zijne toekomstige aanvoerders betreft, meer dan een eeuw te doen achteruitgaan. Zij wil de eischen van toelating nog lager stellen dan in 1828, vergetende, dat in de sedert verloopende vijftig jaren de wereld niet heeft stilgestaan; dat aan het onderwijs groote uitbreiding is gegeven; dat voor alle burgerlijke betrekkingen veel meer kennis, veel hogere geestbeschaving wordt gevorderd. Het leger staat niet buiten de maatschappij, maar moet met den algemeenen vooruitgang gelijken tred houden. Het stelsel der Regeering zou daartoe leiden, dat het officierscorps, nog in eenigszins anderen zin dan den straks bedoelden, een afzonderlijke kaste werd, geen deel hebbende aan de algemeene ontwikkeling van het volk, ja liefst, verstandelijk, zoomin mogelijk ontwikkeld. Hoe verwerpelijk een dergelijke regeling zijn zou, komt het best aan het licht, wanneer men let op de eischen, die, kwam dit wetsontwerp tot stand, aan de burgerlijke en aan de militaire ingenieurs zullen worden gesteld. De burgerlijke ingenieur moet de vijf klassen eener hogere burgerschool doorloopen en dan een vierjarigen cursus te Delft volgen. De militaire ingenieur zal te Breda toegelaten kunnen worden wanneer hij een school van meer uitgebreid lager onderwijs of de laagste, wellicht de twee laagste klassen eener hogere burgerschool heeft doorloopen, en zal dan ook slechts vier jaren te Breda verblijven. Hij zal derhalve bij den burgerlijken ingenieur in algemeene kennis en zeker ook in vakkennis achterstaan, want hoe lager de eischen van toelating voor Breda worden gesteld, hoe geringer dus het wetenschappelijk gehalte der toegelatenen is, hoe lager het peil van het academisch onderwijs zelf zijn zal. Alzoo zal op den militairen ingenieur van den aanvang af den stempel van inferioriteit worden gedrukt. En men vleije zich niet deze gebrekkige opleiding door latere studien en latere examens te kunnen aanvullen. Wat aan de eerste opleiding ontbroken heeft, is later in den regel niet meer in te halen, vooral voor zoover algemeene verstandsbeschaving betreft.

De strekking van het wetsontwerp, zooals die vooral ook uit de Memorie van Toelichting blijkt, is kennelijk om van de academie te maken niet een hogeschool, maar een *militaire kostschool tot vorming van goede troepenofficieren*. Men verkrijgt dan menschen, die van niets verstand hebben dan van het eigenlijke *metier*, maar die juist daardoor voor hun vak, beschouwt men dit uit een eenigszins hooger standpunt, geheel ongeschikt zijn. Het werd reeds als een schaduwzijde der vroegere academie beschouwd, dat hare leerlingen te uitsluitend in militairen zin gevormd waren. Bij de regeling, die thans wordt voorgesteld, zou dit in nog veel hogere mate het geval zijn. Eene inrichting, zooals de Regeering in 't leven wil roepen, zou reden van bestaan hebben wanneer voor het officierscorps bij het leger — zooals bij de marine — slechts ééne bron van aanvulling bestond. Maar het leger heeft, behalve de academie, den cursus bij het instructiebataillon te Kampen; de instructie-compagnie te Schoonhoven en de cursussen te 's Bosch, Maastricht, Haarlem en Delft. Deze zijn, om goede troepenofficieren te vormen, voldoende, en wat aan die inrichtingen nog ontbreken mocht, kan verbeterd worden. Maar welk zal nu het kenmerkend verschil zijn tusschen de academie, ingericht volgens de denkbeelden des Ministers en de bovenvermelde cursussen? Het verschil zal misschien daarin alleen bestaan, dat de academie een meer aristocratischen tint zal hebben. Het onderwijs zal er weinig beter zijn. De officieren van de academie afkomstig zullen, wat wetenschappelijke vorming betreft, weinig verschillen van hen, die te Kampen en Schoonhoven zijn opgeleid. Maar waartoe dient dan zulk een academie? Is het veroorloofd, alleen om een verbeterd instructiebataillon te verkrijgen, de militaire uitgaven met bijna 4 ton gouds te verhoogen? Ware het dan niet eenvoudiger de academie geheel op te heffen, de cadets voor de genie aan de Polytechnische school te vormen en de bestaande corpsinrichtingen te verbeteren? Men verkreeg dan voor veel minder geld hetzelfde resultaat als door dit wetsontwerp zal worden verkregen, en liep geen gevaar, dat deze kostbare proef op niets anders dan op een herhaling der vroegere tooneelen zou uitloopen.

In verband met deze beschouwingen werd van verschillende zijden aangedrongen op gelijktijdige regeling van de geheele opleiding voor den officiersrang, zooals reeds in 1869 door den Minister VAN MULKEN min of meer was toegezegd. Bij een wetsontwerp betreffende de academie wordt slechts een deel van het vraagstuk dier opleiding aan het oordeel der wetgevende macht onderworpen. Maar dit deel laat zich moeielijk afzonderlijk beoordeelen. Van daar zoo vele scheve redeneeringen, die over de inrichting der academie vernomen worden. Men oordeelt verkeerd omdat men eenzijdig oordeelt. Het gansche verschil van gevoelen, dat nu nog over deze quaestie bestaat, zou waarschijnlijk voor een groot deel verdwijnen, indien slechts bij eenzelfde wetsvoordracht de opleiding bij de corpsen en die te Breda werd geregeld. Dan kon men zich behoorlijk rekenschap geven van de eischen, voor de beide soorten van officieren te stellen en ook van de verhouding, die, wat het getal betreft, tusschen de beide categoriën dient te bestaan. Met aandrang werd de wensch geuit, dat de Regeering deze voordracht in dien zin mocht willen aanvullen. Daarmede zal eenige tijd verloren gaan, maar zooveel haast is er naar dit gevoelen, bij de zaak niet. Anders zou de Regeering geen vier maanden hebben laten verloopen, eer zij deze voordracht inzond. Het is in elk geval beter de beslissing nog eenigen tijd uit te stellen dan een eenzijdige en onvolledige regeling tot stand te brengen. De Commissie van Rapporteurs, ofschoon deze denkbeelden in 't algemeen deelende, wenschte toch op dit oogenblik niet aan te dringen op een gelijktijdige wettelijke regeling van de beide wijzen van opleiding der officieren. Maar de Commissie zou het wenschelijk achten dat door de Ministers van oorlog en koloniën met eenige uitvoerigheid werd uitgezegt, op welke wijze zij, indien de academie op den voorgestelden voet werd ingericht, de opleiding bij de corpsen zouden willen regelen.

§ 5. *Het nader examen der 2de luitenants.* Met het denkbeeld om door de officieren nog een nader examen te doen afleggen, kon men zich nagenoeg algemeen vereenigen. Zulk een examen schijnt, welk stelsel van opleiding men ook aanneme, noodig. Bij de marine bestaat het en werkt het goed. Een officier, die iets wil beteekenen, moet op de hoogte blijven van de krijgswetenschap, die gestadig voorwaarts gaat, en mag wel aangemoedigd worden om daartoe zijne krachten in te spannen. Men meende evenwel, dat het in te voeren examen in verband moest worden gebracht met de bestaande krijgsschool. Aan het einde van den cursus bij die school, waartoe thans de officieren zeer terecht eerst worden toegelaten nadat zij hunnen rang vier jaren hebben bekleed, moest gelegenheid worden gegeven tot het afleggen van een examen tot verkrijging van een *brevet*. Het bezit van zoodanig brevet zou, behalve de verder te stellen eischen, voorwaarde van latere benoembaarheid moeten zijn tot den rang van hoofdofficier of kapitein. Eenige leden wilden alleen den kapitein aan een nieuw examen hebben onderworpen, hetwelk, goed doorgestaan, recht gaf tot opklimming in een hooger rang. Zoo doende zou er een schifting tusschen de officieren van het leger plaatshebben en alleen voor een zeker aantal hunner, uitmuntende in bekwaamheid, de weg openstaan om ook het belangrijkste bevelhebberschap te bekleeden. Wel scheen het eenigermate hard van een kapitein te vergen, dat hij zich opnieuw doet examineeren; maar ook hier kon men zich op hetgeen bij de marine plaats vindt, beroepen.

Afgescheiden van deze beschouwing werd de wijze, waarop de Minister het latere examen scheen te willen regelen, door velen afgekeurd. De jongelieden, die de academie verlaten, moeten niet gedurende de eerste jaren dadelijk weder de boeken ter hand nemen. Zij moeten zich in de maatschappij leeren bewegen, en zich op de hoogte stellen van den practischen dienst. Volgens het plan van de Memorie van Toelichting zullen zij echter reeds drie jaren na het verlaten van de academie een examen moeten afleggen en voldoen zij daaraan, tot 1sten luitenant worden bevorderd. Zij zullen dan, wel gezien, zeven jaren achtereen gestudeerd hebben, maar practisch volstrekt niet gevormd zijn. En alleen door die zevenjarige studie, dus door zuivere boekenkennis, zullen zij *per se* aan het hoofd van het leger kunnen komen. Dit schijnt niet het middel om inderdaad goede aan-

voorders te verkrijgen. Er is nog een ander bezwaar. De Memorie van Toelichting zegt, dat degenen, die het examen met goed gevolg heeft afgelegd, „sterfond” tot 1sten luitenant wordt aangesteld. Wanneer hierdoor bedoeld wordt, dat hij, zoodra een plaats openvalt, bij keuze het eerst wordt bevorderd, kan men zich, behoudens de gemaakte aanmerking, met het denkbeeld vereenigen; maar als hier van een onmiddellijke bevordering en plaatsing *à la suite* sprake ware, zou men dit niet kunnen goedkeuren.

En wat zal nu geschieden met degenen, die aan het examen niet voldoen? Deze zullen, zegt de Memorie van Toelichting, eerst na vijf jaren 1sten luitenant worden. Zij komen dus in de ranglijst onder de anderen te staan, maar zullen toch op hun beurt bevorderd worden. Zij zullen dus ook tot hoofdofficier kunnen opklimmen. Maar welke zal nu de positie van deze hoofdofficiëren zijn, die als 2de luitenant, doordien zij niet aan het examen voldeden, een brevet van onbekwaamheid verkregen? De leden, die ook de kapiteins aan een examen wilden onderwerpen, deden opmerken, dat, bij het omhelzen van hun denkbeeld, deze moeilijkheid geheel of grootendeels zou verdwijnen.

Men kan zich ook geen juist begrip maken van het verband tusschen het examen van den 2den luitenant en de krijgsschool. Die 2de luitenant zal, na drie jaren dienst, een examen afleggen voor den rang van 1sten luitenant en daaraan voldoende, tot dien rang worden bevorderd. Volgens de bestaande bepalingen voor de krijgsschool kan hij echter eerst een jaar later daarop worden toegelaten. Maar wie zal nu nog de krijgsschool bezoeken? Zeker niet zij, die reeds aan het examen hebben voldaan en reeds bij keuze bevorderd werden. Maar evenmin zij, die niet aan het examen voldeden en daarom door jongeren voorbijgegaan werden. De gansche krijgsschool, eerst onlangs opgericht, en die inderdaad als een onmisbare inrichting is te beschouwen, verliest op die wijze haar reden van bestaan. Men ziet, het is zeer noodig, dat dit plan van de Regeering in de wet op de bevordering behoorlijk uitgewerkt en aan het oordeel van de wetgevende macht onderworpen worde, zal men geen gevaar loopen, dat daardoor het bestaande geheel uit zijn verband wordt gerukt. De Commissie van Rapporteurs meent, ook in verband met hetgeen in den aanhef van blad. 5 van dit Verslag is gezegd, de Regeering te moeten verzoeken mededeeling te doen van de wijze, waarop zij zich voorstelt het onderwijs op de krijgsschool en het nader examen der 1ste luitenants te regelen, of, zoo het kon zijn, tevens met haar antwoord, de aangekondigde herziening der wet op bevordering te willen inzenden.

Ten slotte deed men opmerken, dat een nader examen, in den geest als door den Minister wordt bedoeld, op welke wijze dan ook geregeld, toch alleen kan strekken tot aanvulling van hetgeen bij de primitieve opleiding van de eigenlijke vakstudie heeft ontbroken. Het kan uit den aard der zaak slechts loopen over de militaire vakken en moet ten doel hebben de zuiver militaire kennis van de officieren te verhoogen. Het kan nooit strekken tot aanvulling van het tekort aan algemeene ontwikkeling. Nu is echter in den tegenwoordigen tijd niemand een goede specialiteit, die niet tevens is een man van algemeene ontwikkeling, en voor deze moet men reeds in zijne jeugd de grondslagen leggen. Wat men in dit opzicht in de jeugd te min heeft genoten, wordt zelden ingehaald. Daarom is het van zooveel belang, dat de cadets, uit welke de goede militaire specialiteiten voortkomen, een volledigen cursus aan een hoogere burgerschool of aan een soortgelijke inrichting doorloopen, alvorens zich tot de vakstudie te begeven. Met andere woorden: aan de academie kan de omvang der studie in de militaire vakken, zoo noodig, worden beperkt, omdat het tekort in dit opzicht door een lateren cursus aan de krijgsschool of door de voorbereiding tot een nader examen kan worden aangevuld. Maar zij, die prijs stellen op in waarheid wetenschappelijk gevormde officieren, kunnen niet gedooogen dat iets afgedongen worde op de algemeene studien, die aan de vakstudie vooraf moeten gaan. Men moest dit wel in 't oog houden bij de beoordeeling der voorstellen, die van de zijde dezer leden hieronder zouden worden gedaan.

§ 6. *Voorstellen tot verbetering van den bestaanden toestand.* Bij het bespreken

van dit punt liepen niet slechts de gevoelens uiteen, maar ging men ook van een zeer verschillend standpunt uit. Het denkbeeld werd verdedigd om bij een geheele hervorming der academie te beginnen met haar verplaatsing van Breda naar Utrecht. In der tijd, zeide men, is Breda als zetel der academie gekozen, omdat men de Belgen niet te zeer voor het hoofd wilde stooten en dus de instelling althans eenigermate in 't midden van het toenmalig koninkrijk moest gevestigd worden. Maar de plaatsing te Breda, dat zelfs opgehouden heeft een vesting te zijn, is uit meer dan een oogpunt onder de tegenwoordige omstandigheden ongeschikt en niet half zoo verkieslijk als die te Utrecht, in het midden des lands en achter onze waterlinie. Over 't geheel bood, naar dit gevoelen, een stad als Utrecht, met haar wetenschappelijke hulpmiddelen, meer zekerheid aan voor den bloei der academie en den toevloed van cadets dan Breda.

Anderen stelden op den voorgrond dat de regeeringsvoordragt, zooals zij daar ligt, de oplossing van de quaestie, die het daarbij geldt, niet zal aanbrengen. De groote kosten, de vele bezwaren, die zoo uit een opvoedkundig als uit een paedagogisch oogpunt, tegen een regeling als de voorgestelde, zijn aan te voeren, de zonderlinge en weinig praktische wijze, waarop het nader examen der 2de luitenants zal worden geregeld, zijn zoo veel redenen, die, naar het oordeel dezer leden, de Kamer van de goedkeuring van het wetsontwerp moeten terughouden. Intusschen staat dit vast, dat de toestand niet kan blijven zoo als hij is. En de vraag was dus: moet men tot tijdelijke maatregelen overgaan of een geheele hervorming beproeven?

Onder de voorstanders eener geheele hervorming waren er, die alle toekomstige officieren aanvankelijk aan de corpsen wilden hebben opgeleid, en dan, na twee jaren daar verbleven te zijn, ten gevolge van een examen een schifting doen plaats hebben, naar aanleiding waarvan de uitstekendsten als een soort van belooning naar Breda werden overgebracht, om daar hun studien te voltooien. Men deed daartegen, om van andere bezwaren niet te spreken, opmerken, dat dan bij onze te Breda gevormde officieren, nog meer zelfs dan volgens het voorstel der ministers het geval zou zijn, die algemeene wetenschappelijke beschaving ontbreken zou, waarop zoo hooge prijs moest worden gesteld.

Enkele leden verklaarden zich voor een geheele herziening eenigszins in den geest der regeeringsvoordracht, doch meer waarborgen aanbiedende van degelijke wetenschappelijke vorming en algemeene ontwikkeling. Ook zij tóch waren volkomen overtuigd, dat jongelieden, op eenzijdige militaire wijze opgeleid, goede subalterne officieren, maar geen goede, ook wetenschappelijk gevormde aanvoeders konden worden. Het standpunt, door de regeering in den aanhef der Memorie van Toelichting ingenomen, werd ook door hen als te eenzijdig en te beperkt beschouwd. Deze beschouwing bleef echter niet zonder tegenspraak van de zijde van hen, die van gevoelen waren, dat de oude academie het bewijs had geleverd, dat een degelijke algemeene ontwikkeling zeer goed met een zuiver militaire opleiding kon samengaan.

De hervorming, door de eerstbedoelde leden gewenscht, kwam in hoofdzaak hierop neder: aansluiting aan de derde klasse der hoogere burgerschool; overbrenging naar de academie van de twee hoogste klassen dier school, in dien zin, dat het onderwijs in de twee eerste jaren te Breda overeenkwam met dat in die twee hoogste klassen; een academische cursus van vier jaren, waarvan alleen de twee laatste aan de militaire studiën gewijd zijn; overbrenging naar de krijgsschool van het tekort, dat door die regeling, wat de zuiver militaire studiën betreft, zou worden veroorzaakt. Overigens de krijgsschool in hoofdzaak op den tegenwoordigen voet behouden, zoodat men daarop eerst na drie- of vierjarigen officiersdienst tot de lessen toegelaten zou kunnen worden. Aan het einde van den twee- of driejarigen cursus van de krijgsschool, een examen. Wie daaraan niet voldeed zou later voor den kapiteins- of hoofdofficiërsrang niet in aanmerking komen. Deze punten zouden evenwel in de wet duidelijk moeten worden geformuleerd. Aan de regeering kan niet overgelaten worden zaken als deze naar goed-

vinden te regelen. Het doel van wettelijke regeling zou dan geheel gemist worden. En voor de ouders en voor de aspiranten zelf zou nooit die zekerheid gevestigd worden, die de volstreekte voorwaarde is om een geregelden toeloop naar de academie te verkrijgen.

Aan deze regeling waren, naar die leden meenden, de volgende voordeelen verbonden:

a. jongelieden van 15jarigen leeftijd zouden zich reeds voor de academie kunnen aanmelden;

b. zoowel de scholen voor middelbaar onderwijs als sommige bijzondere scholen zouden cadets kunnen leveren;

c. de officieren van de academie afkomstig zouden in algemeene ontwikkeling niet bij hun tijdgenooten achterstaan; zoo goed als de telegrafisten, de ijkers, de burgerlijke ingenieurs, sommige ambtenaren in Indië, voor wie thans het doorloopen van den vollen cursus eener hoogere burgerschool rechtstreeks of zijdelings voorwaarde van benoembaarheid is, zouden zij het onderwijs hebben genoten, dat aan een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus gegeven wordt;

d. de tegenwoordige voordracht liet zich zonder veel moeite in dezen zin wijzigen.

Het bezwaar was alleen, dat dan toch jongelieden van zeer uiteenlopenden leeftijd op de academie zouden zijn. Maar hieraan kon te gemoet gekomen worden door te bepalen, dat het totaalcijfer der cadets niet meer dan 200 of 150 zou mogen bedragen.

Nog werd in een afdeling het denkbeeld geopperd eener aansluiting bij de vierde klasse der hoogere burgerschool, waardoor, naar men meende, aan de wenschen van voor- of tegenstanders der wet van 1869 kon worden te gemoet gekomen.

De voorstanders van *tijdelijke maatregelen* gingen van het denkbeeld uit, dat het geheel verkeerd was aanmerkelijke wijziging te brengen in de grondslagen der opleiding voor den officiersrang op een oogenblik, dat de hervorming zoo van lager, uitgebreid lager als middelbaar onderwijs aan de orde van den dag is. Bovendien lichte hun het denkbeeld om de jongelieden weder op zoo jeugdigen leeftijd aan de academie op te nemen, geenszins toe. Bij geen anderen stand in in de maatschappij is het beginsel aangenomen, dat de jongelieden reeds als kinderen hun loopbaan moeten kiezen. De richting is veeleer een tegenovergestelde. Nog onlangs werden zelfs, bij de wet op het hooger onderwijs, de propaedeutische studien van de academie naar de gymnasiën overgebracht. Wil men werkelijk deugdelijke officieren verkrijgen, dan moeten de jongelieden de militaire loopbaan uit vrije verkiezing omhelzen en met bewustzijn van hetgeen zij gaan doen. Het streven om de cadets vooral jong te verkrijgen is eigenlijk niets anders dan een speculatie op het geldgebrek der ouders en de onervarenheid der jongelieden. Een soort van fatsoenlijk aanwervingssysteem, waaraan echter het groote nadeel verbonden is, dat het officieren geeft, die later dikwerf teleurgesteld en ontevreden zijn. Nog veel minder laat zich het reeds vroeger besproken oogpunt verdedigen, waaruit de Memorie van Toelichting het opnemen van zeer jeugdige cadets beschouwt, namelijk de toegankelijkheid van het gemoed voor zuiver militaire begrippen. De academie moet officieren vormen, die hun stand liefhebben, omdat zij dien uit vrije keuze hebben omhelsd en die de eigenschappen, in den officier bovenal vereischt — orde, ondergeschiktheid, toewijding aan het vak — daarom voorstaan, omdat zij overtuigd zijn, dat, zonder deze, een leger onbestaanbaar is. Bovendien schijnt het aan gegronden twijfel onderhevig of het bij een leger, waarbij het onderofficiërskader zoo jong is, wel aanbeveling verdient ook in het officierscorps zoo jeugdige menschen op te nemen als volgens de voordracht der Regeering het geval zal zijn. Om die redenen scheen aan deze leden toelating op de academie op 17- of 18jarigen leeftijd alleszins gewenscht. Zij waren daarom ook gestemd voor handhaving der wet van 1869, maar zagen in de navolgende *tijdelijke* wijzigingen geen bezwaar.

a. Behoud van het tegenwoordige examen, doch met weglating van die enkele

vakken der hoogere burgerschool, zoo als technologie, delfstof-, aard-, plant- en dierkunde en beginselen der handelswetenschappen, die voor den aanstaanden officier niet of minder noodig zijn;

b. Nevens dat examen toelating van alle jongelieden, die in het bezit zijn van het diploma der hoogere burgerschool; mits uit dit diploma bleek, dat in de hoofdvakken, opgenomen in het onder a bedoelde examen, een voldoende examen was afgelegd;

c. Verlenging van den leeftijd van toelating tot 23 jaar, opdat jongelieden, die reeds een andere loopbaan gekozen hebben, nog den officiersrang zouden kunnen verkrijgen;

d. Vermindering der bijdrage tot f300. Er waren leden die, als dit niet genoegzaam ware om den vereischten toevloed van cadets te verkrijgen, er niet tegen zouden opzien om geheele vrijstelling dier bijdrage te verleenen. De cadets konden als vrijwilligers worden beschouwd, wier toewijding aan het militair vak aanmoediging van staatswege verdient. Bodem zich bij geheel gratis verblijf meer jongelieden aan dan er plaatsen zijn, dan konden de bekwaamsten worden gekozen.

Tevens zou het overweging verdienen het applicatiejaar voor de cadets der artillerie en genie af te schaffen en den cursus voor alle wapens op drie jaren te brengen. Langs dien weg mocht men zich vleien, dat licht althans een 50tal cadets meer zou verkregen worden, en dat cijfer, gevoegd bij het bestaande van plus minus 75, scheen aan de meesten dezer leden, behoudens tegenbewijs, voor de academie voldoende.

Volgens een derde gevoelen was het niet noodig iets aan de wet van 1869 te veranderen. Deze levert, wat onderwijs en opvoeding betreft, veel betere resultaten op dan de vroegere academie. Waarom dan nu weder van stelsel veranderd? Wanneer de blijkbare vijandschap, die tegen die wet van den aanvang af in de bureaux van het Departement van Oorlog heeft bestaan, slechts ophoudt; wanneer men het in die wet vervatte stelsel werkelijk wil doen reussereen; wanneer er voor de ouders slechts zekerheid is, dat de wet niet veranderd zal worden, dan zullen de cadets ook wel komen. Hoogstens zou men als tijdelijken maatregel der oeff kunnen nemen met de oprichting van scholen voor aspirantcadetten. Het moest bevreemden, dat de minister van oorlog, die zulk een groot voorstander is van een pupillenschool, na eerst zelf te hebben verklaard, dat als het denkbeeld van aspirant-cadettenscholen te verwezenlijken ware, de wet van 1869 uit een geheel ander oogpunt zou moeten worden beschouwd (blad. 8 der Memorie van Toelichting), zich zoozeer kant tegen dat denkbeeld. Beide soorten van scholen rusten toch op hetzelfde beginsel. Tegen een pupillenschool zijn nog veel grootere bezwaren aan te voeren, dan op de aangehaalde plaats der Memorie van Toelichting tegen de aspirantenschool worden ontwikkeld. In de opsomming der bezwaren tegen de aspirantenschool heerscht bovendien een zoo tastbare overdrijving, dat het al den schijn heeft, als of de Regeering eigenlijk niets weten wil van elk plan, dat het behoud der wet van 1869 zou medebrengen, ook al bleek zonneklaar, dat daardoor de noodige cadets verkregen zouden worden.

De bezwaren zijn:

a. *De groote kosten.* Dit bezwaar klinkt vreemd tegenover een regeeringsvoorstel, dat een meerdere uitgaaf van ongeveer 4 ton gouds zal vorderen. Waarom zal voorts een school voor aspirantcadetten zooveel meer kosten dan een pupillenschool? Alles hangt van de inrichting af. Maakt men die eenvoudig, dan kan men waarschijnlijk voor de som van f25.000, waarop de kosten voor de pupillenschool worden geraamd, een school voor 50 aspirantcadetten onderhouden; te meer daar van de ouders een bijdrage kan worden gevorderd. Het is waar, de Regeering spreekt van vier scholen voor aspirantcadetten, ieder voor 50 jongelieden ingericht. Maar voor het leger hier te lande is één zoodanige school zeker voldoende. Zij moet toch alleen dienen voor de opnemng van de jongelieden, wier ouders niet wonen in plaatsen, waar zich een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus bevindt. Voor Indië zouden meer aspirantenscholen noodig zijn; maar deze zullen door het Departement van Kolonien in 't leven

behooren te worden geroepen. Misschien zou voor die ééne school een gebouw gehuurd kunnen worden; wellicht zijn er wel gemeenten met een weinig bevolkte hogere burgerschool, die gaarne de vereischte localiteit beschikbaar zouden stellen, zoo als bijv. Amersfoort of Tilburg. Geheel dit bezwaar zal dus waarschijnlijk blijken van weinig beteekenis te zijn, indien slechts de wil bestaat om de zaak te doen slagen.

b. De moeilijkheid om officieren te verkrijgen, geschikt om de studiën der adspirantcadets te controleren en hen daarbij behulpzaam te zijn. Ook dit bezwaar klinkt zeer vreemd. Volgens het regeeringsplan zullen toch immers verscheidene zoodanige officieren voor de academie noodig zijn. Waarom zouden deze niet even goed bij de aspirantenschool werkzaam kunnen zijn? Overigens ligt het geenszins in de bedoeling der meeste voorstanders van het plan, dat de officieren bij de aspirantenschool als repetitors zouden optreden. Dit is niet alleen onnoodig, maar zou ook zeer verkeerd kunnen werken. Daardoor zouden juist wrijving en moeilijkheden met het onderwijzend personeel van de hogere burgerschool ontstaan. Men kan het onderwijs gerust overlaten aan de personen, die daarvoor aangesteld zijn. Honderde jongelieden bezoeken de hogere burgerschool, die geen repetitors hebben en wier ouders hoegenaamd niet op de hoogte zijn van de vakken, die daar behandeld worden. Het toezicht van de ouders bepaalt zich hoogstens daartoe, dat het te verrichten huiswerk behoorlijk wordt voltooid; dat zij inzage nemen van de maandelijksche lijsten der vorderingen en van tijd tot tijd, zoo deze lijsten ongunstig zijn, met den directeur of de leeraars in overleg treden. Meer behoeven die officieren ook niet te doen, en men mag toch wel vertrouwen dat het bij het leger niet ontbreekt aan de zoodanigen, die daartoe in staat zijn. Voor elke school zoude een tweetal officieren voldoende wezen, waarbij dan nog een viertal onderofficieren voor gymnastiek en exerceeren tē voegen zijn. Enkele leden intusschen verwierpen het denkbeeld niet zoo geheel, dat op de aspirantenscholen een bestendig toezicht op de studiën der jongelieden noodig was, ofschoon zij de daaraan verknochte bezwaren niet ontkenen. Voor dat toezicht echter zouden burgerleeraren te gebruiken zijn. Ook zou het misschien in aanmerking komen een gepensioneerd officier aan het hoofd der school te plaatsen.

c. Het gevaar van botsingen tusschen het bestuur der aspirantenschool en dat der hogere burgerschool. Hierbij hangt alles af van de keuze der personen en de wijze van regeling. Wanneer, zoo als de Memorie van Toelichting te verstaan geeft, de directeur der aspirantenschool invloed wil uitoefenen op den gang van zaken bij de hogere burgerschool, dan zullen de conflicten niet uitblijven. Maar daarvan mag in geen geval sprake zijn. Kon zoo iets plaats hebben, het zou tot verderf strekken der hogere burgerschool, die door de aspiranten zou worden bezocht, maar die niet uitsluitend voor haar bestaat en dus ook geen eenzijdige, min of meer militaire richting mag nemen. De aspirantenschool moet zich naar de hogere burgerschool regelen. Dit moeten de ouders, waar het speciale lessen geldt — in gymnastiek, muziek, dansen, teekenen — thans ook doen. Waarom zou dit bij de aspirantenschool niet kunnen geschieden? Men stelle slechts een zaak- en menschkundig officier, aan het hoofd, die bij ondervinding weet, wat een hogere burgerschool is. Kiest men voor het nemen der proef een goed bestuurde hogere burgerschool en doet men voor het bestuur der aspirantenschool mede een goede keuze, dan zal de noodige overeenstemming gewis zonder moeite verkregen worden.

d. Het gevaar van botsingen tusschen de leerlingen der hogere burgerschool en de aspirantcadetten. Dit is het eenige bezwaar, dat ook volgens de voorstanders van het plan niet ongegrond mag worden genoemd. De hogere burgerschool zou een geheele omwenteling ondergaan als daar 40 of 50 leerlingen tegelijk aan het onderwijs kwamen deelnemen, meer bepaald met het doel om tot den militairen stand te worden opgeleid, en die uit den aard der zaak een aaneengesloten corps zouden vormen. Ook op den gang van het onderwijs, dat ligt een eenzijdige richting zou nemen, kon dit een storenden invloed uitoefenen.

Men zou tot parallelklassen en versterking van onderwijzend personeel de toevlucht moeten nemen. De overige leden, ofschoon de mogelijkheid erkennende, dat de zaak op het vereenigen van tweeërlei soort van leerlingen op de hoogere burgerschool schipbreuk leed, meenden, dat men de ondervinding uitspraak moest laten doen en dat voor het gelukken der proef veel pleitte. Er heerscht aan onze hoogere burgerscholen over het geheel een zeer goede geest, een veel betere zelfs dan op vele kostscholen en bijzondere scholen. Er wordt weinig gestraft en men tracht meer door moreele middelen de jongelieden tot vervulling hunner plichten te nopen. Het is derhalve volstrekt niet zeker, dat er botsingen of wanordelijkheden zullen ontstaan. Misschien zelfs, zullen de aspirantcadetten, als onder een meer bepaald toezicht gesteld, juist door hun voorbeeld, voor zooveel noodig, een goeden invloed op de overige leerlingen uitoefenen. Men moet ook niet voorbijzien, dat die 50 aspiranten niet tot ééne, maar tot verschillende klassen der hoogere burgerschool zullen behooren. Stel, dat zij in de drie hoogste worden ingedeeld, dan kunnen, gelijk de Regeering wenschte, vele bijzondere scholen aspiranten leveren, daar dan toch de kennis voor de twee laagste klassen der hoogere burgerschool in vele gemeenten te verkrijgen is. In die onderstelling zal elke klasse 16 aspirantcadets tellen. Bij een eenigszins sterk bevolkte hoogere burgerschool verdwijnen deze in de massa en vormen zij derhalve geen op zich zelf staand lichaam, dat zich tegenover het corps der overige leerlingen zou kunnen stellen. En kiest men een plaats, waar de hoogere burgerschool weinig bevolkt is, dan zou men voor de daar op te richten school een maximum van bijv. 30 aspiranten kunnen aannemen. Veel, zoo niet alles, zal ook hierbij van de uitvoering afhangen, van de keuze der hooge burgerschool en van de keuze der officieren bij de aspirantenschool. Maar bovenal zal alles daarvan afhangen of de proef genomen wordt met het doel om die te doen slagen, of met de hoop dat ze mislukken zal. In elk geval is deze vrees voor wanordelijkheden tamelijk onverklaarbaar bij een Regeering, die 400 cadets van 15- à 24jarigen leeftijd in één gebouw wil vereenigen. Dat hieruit wanordelijkheden, ja de ergelijkste tooneelen kunnen geboren worden, heeft de ondervinding geleerd. Maar dat deze ook bij de aspirantenscholen zullen voorkomen, zal nog moeten blijken. En mocht in dit opzicht een ongunstige ondervinding verkregen worden, dan is er noch niet veel veel verloren. Men heeft dan slechts een weinig kostbare proef genomen, die mislukt is. Maar indien het plan van de Regeering mislukt, indien de academie weder het tooneel mocht worden van de oude wanordelijkheden, welke zullen dan de gevolgen voor ons geheele krijgswezen zijn?

De slotsom was alzoo bij deze leden, dat daar de wet van 1869 niet terzijde mocht worden gesteld, alvorens de middelen beproefd waren, die dienen kunnen om het daarin nedergelegde stelsel te doen gelukken, een proef met de aspirantenscholen moest worden genomen. Kwaad kon de oprichting van zulk een school nooit, omdat men toch altijd door dat middel meer cadets zal verkrijgen. Daar overigens, naar dit gevoelen, de herziening van de wet van 1869 toch moet worden uitgesteld tot dat het lager en middelbaar onderwijs nader geregeld zijn, gaf men de Ministers in overweging de voordracht voor 's hands te laten rusten en inmiddels de noodige gelden tot oprichting van één of twee aspirantenscholen aan te vragen.

ARTIKELN VAN HET WETSONTWERP.

Art. 2. Bij vele leden wekte het een onaangenaam gevoel, dat, zooals thans de zaak zou worden geregeld, een op de militaire academie gevormd officier bij het leger zou optreden, zonder ooit onderwijs in de Fransche, Hoogduitsche en Engelsche *letterkunde* te hebben ontvangen. Voor hem zullen dus de beroemdste buitenlandsche schrijvers: CORNEILLE, RACINE, GOETHE, SCHILLER, SHAKESPEARE, MACAULAY, enz., aan geen leerling der hoogere klassen van een burgerschool of gymnasium geheel vreemd, onbekende grootheden kunnen zijn. Verkeerd zou het wezen zich te vleien, dat, wat aan de eerste opleiding in zulke vakken ontbreekt, naderhand door eigen oefening zal worden aangevuld.

De *staathuishoudkunde*, die nog in het oorspronkelijk ontwerp van Generaal WEITZEL een plaats erlangde, is thans onder de leervakken weggelaten. Men meende te onrecht. Veel zou in ons krijgswezen anders en beter zijn, vooral op het gebied van legeradministratie en legerverpleging, indien de staathuishoudkunde voor onze oudere officieren niet een gesloten boek ware gebleven. Bovendien, welk beschaafd mensch behoort althans niet eenige kennis van de hoofdwaarheden dezer wetenschap te bezitten? Maar dan moet men daarin ook in de jeugd onderwijs ontvangen.

Dat overeenkomstig den in het Verslag van 21 Juni 1876, bladz. 14, geuiten wensch, thans de *gronden der gemeente-, provinciale en staatsinrichting van Nederland* onder de leervakken zijn opgenomen, had men met genoegen gezien.

In strijd met het wetsontwerp van Generaal WEITZEL zijn thans de *militaire aardrijkskunde* en de *statistiek* »voor zoover de cadets een gedeelte van deze behooren te kennen», bij de gewone *aardrijkskunde* ingelijfd. Het onderwijs in die beide vakken, die toch nog al van gewicht zijn, zal dientengevolge wel niet veel te beteekenen hebben.

Vrij algemeen kwam men er tegen op, dat »het maken van rapporten en het houden van militaire briefwisseling» een afzonderlijk vak van studie zou uitmaken. Militaire briefwisseling staat niet tegenover *burgerlijke*, vordert niet een eigene, door den burger niet te gebruiken wijze van redeneeren. Hoofdzaak is, dat de jongelieden hun gedachten in goeden stijl schriftelijk weten uit te drukken. Alleen door goed taal- en letterkundig onderwijs is dit aan te leeren. Hebben zij zich eenmaal de kunst eigen gemaakt om, zoo als men dat noemt, goed te stellen dan leeren zij later door de practijk van zelve daarbij die vormen in acht te nemen, die bij de correspondentie over militairen onderwerpen of bij het maken van rapporten noodig zijn.

Tactiek, strategie en krijgsgeschiedenis zijn tot één vak vereenigd. Men vreesde zeer, dat bij zoodanige regeling het onderwijs in deze hoofdvakken zeer oppervlakkig zou zijn. De tactiek en de velddienst dienen een afzonderlijk vak te vormen. Evenzoo de strategie met de krijgsgeschiedenis. Terecht zijn op de krijgsschool deze beide vakken te zamen genomen. Tusschen tactiek en strategie bestaat slechts een verwijderd verband.

Onder la. v wordt »de *rijkskunst*» en onder la. x nog eens »het *paardrijden*» vermeld. Wat is, werd gevraagd, daartusschen het verschil? Men antwoordde, dat bij *rijkskunst* aan de theorie, bij *paardrijden* aan de practijk was te denken.

Ten slotte werd door eenige leden mededeeling verzocht van een indeeling der lesuren in elke week, voor elk der hier opgenoemde vakken, op de wijze als deze bij de Memorie van Toelichting der wet op het hooger onderwijs is gegeven. Zonder zulk een indeeling is over het programma der studiën niet te oordeelen.

Andere leden deden opmerken, dat zoolang het programma van het nader examen niet vaststaat, deze opsomming van studievakken weinig beteekent. Programma van toelating, programma van den academischen cursus en programma van het nader examen staan met elkander in onafscheidelijk verband en het is naar die leden meenden, geen ernstige regeling wanneer men slechts één dier programmata bij de wet vaststelt.

Art. 4. Wat gebeurt indien de cadet langer dan twee jaren in hetzelfde studiejaar of in dezelfde klasse blijft? Dan wordt hij van de academie weggezonden; maar moet dit dan niet in de wet worden uitgedrukt; desnoods met bijvoeging van hetgeen verder omtrent zulk een mislukt kweekeling der instelling geschieden kan? Er waren leden die plaatsing als onderofficier bij het leger wilden hebben voorgeschreven.

Art. 5. Ten overvloede blijkt uit de bepaling, volgens welke de eischen van het toelatingsexamen jaarlijks in de *Staatscourant* worden geplaatst, dat het de bedoeling is die eischen naar de omstandigheden hooger of lager te stellen. Men kwam opnieuw met kracht daartegen op. Eenige leden echter herinnerden, dat iets dergelijks voor het toelatingsexamen tot het maritieme instituut te Willem-

oord plaatsvindt, en verdedigden op vroeger aangevoerde gronden zekere rekbaarheid in de jaarlijks te stellen eischen.

Art. 6. Er werd gevraagd, welke beteekenis de Regeering hier aan het *ingezetenschap* der koloniën of bezittingen van het rijk in andere werelddeelen hecht.

Art. 7. Ook onder de leden, die zich gunstig voor de tegenwoordige wet gestemd toonden, waren er verscheidene, die het programma van het toelatings-examen nauwkeurig in de wet omschreven wilden hebben. Zonder dat bestaat geen zekerheid voor de ouders omtrent de mate van kennis, die men van hun voor de academie bestemde zonen vergen zal en tevens geen zekerheid, dat de Regeering niet omtrent die eischen naar willekeur zal te werk gaan. Het gebeurde onder den Minister ENDERLEIN lag nog te versch in het geheugen om niet tegen de herhaling van dergelijke onregelmatigheden te waken. Bovendien nog moest de blijkbare richting om de eischen van toelating al lager en lager te stellen, worden tegengegaan. Wanneer men het programma in de tegenwoordige Memorie van Toelichting vergelijkt met dat in der tijd door Generaal WEITZEL medegedeeld, dan blijkt onder anderen dat thans aan de aspiranten voor het maken van vertalingen uit en in vreemde talen het gebruik van woordenboeken zou worden toegelaten, wat in het vroegere programma niet het geval was.

Men vroeg, waarom de openbaarheid van het examen in de eerste alinea van het artikel uitdrukkelijk wordt beperkt tot het deel daarvan, dat mondeling wordt afgenomen? De aspiranten kunnen over hun schriftelijk werk worden ondervraagd, en het zou twijfelachtig kunnen schijnen, of die ondervraging wel in 't openbaar behoorde te geschieden. De wet op het middelbaar onderwijs heeft de onderscheiding niet, maar schrijft in 't algemeen openbaarheid der examens voor. Ook in art. 9 van dit wetsontwerp wordt de uitzondering omtrent het schriftelijk examen niet gemaakt.

Art. 8. De tijd van acht jaren, waarvoor de toegelaten cadet zich tot militairen dienst moet verbinden, werd door eenige leden in een afdeling tekort geoordeeld. De mogelijkheid bestaat, dat hij, ten gevolge van het niet dadelijk overgaan van het ene tot het andere studiejaar, zes jaren op de academie blijft. Dan zou hij, als officier, slechts twee jaren behoeven te dienen en na het einde van dat tijdperk in een burgerlijke betrekking kunnen overgaan. De Staat zou in dat geval van de aan zijne opleiding bestede kosten zeer weinig vruchten trekken. Deze leden zagen geen afdoende reden, waarom de verbintenis niet tot twaalf jaren kon worden uitgestrekt.

Men zou bij dit artikel een bepaling wenschen opgenomen te zien omtrent de teruggave van kosten in geval een cadet van de academie verwijderd wordt of die uit eigen beweging verlaat. Een vaste som, in de wet zelve uit te drukken, kon daarvoor worden aangenomen, die echter het bedrag der bijdrage van art. 12 niet moest overschrijden.

Art. 9. Er werd gevraagd, of niet aan de cadets, die in den loop van het studiejaar getoond hebben, door ijver en kunde van de behandelde vakken uit te munten, vrijstelling van het overgangsexamen zou kunnen worden verleend. Het is toch niet wenschelijk de examens al te zeer te vermenigvuldigen.

Hoedanig zal de in lid 2 en vervolgens bedoelde commissie voor het eind examen zijn samengesteld? Uit hoeveel leden zal zij bestaan? De in rang op den Gouverneur volgende officier is, volgens alin. 3, lid der commissie. Maar hoe nu indien deze een officier van gezondheid of kwartiermeester is?

Art. 10. Niet van *voordragen*, maar alleen van *benoeming* moest hier worden gesproken.

Art. 12. Het beginsel der geheele of gedeeltelijke vrijstelling van de bijdrage moet, naar het oordeel van verscheidene leden, hier worden uitgewerkt. Art. 13 geeft slechts de wijze aan, waarop die zaak zal worden geregeld. Maar de daar bedoelde regelen kunnen even goed in de wet als in een algemeen maatregel van inwendig bestuur worden omschreven. Men stond te meer op dit punt, omdat

de thans in dit opzicht bestaande bepalingen van art. 8 van het Koninklijk besluit van 15 December 1874 (*Staatsblad* n°. 210) alleen zekerheid van kostelooze toelating geven aan de jongelieden, wier vader gesneuvelde is. Voor het overige bepaalt dat artikel niets dan dat geheele of gedeeltelijke vrijstelling der bijdrage kan worden verleend aan de zonen van »minvermogene, doch verdienstelijke officieren en rijksambtenaren», hetgeen met andere woorden wil zeggen dat in dezen alles afhangt van de beslissing van den Minister. Geenerlei waarborg bestaat voor de ouders, dat zij, hunne zoons voor Breda opleidende, voor geheele of gedeeltelijke vrijstelling in aanmerking zullen komen en daardoor worden zij, als duidelijk is, niet zelden weerhouden hunne zoons voor de academie te bestemmen. Vaste regelen, voor allen gelijk, zijn zeer goed te formuleeren. Men herinnerde te dezer gelegenheid wat vroeger over het regelen der vrijstelling in verband met het bedrag, dat de vaders der in aanmerking komende cadets aan tractement of pensioen genieten, is gezegd.

Sommigen wenschten de bijdrage van f 300 als een maximum te hebben aangenomen, in dien zin, dat de Minister bij geringen toeloop van cadets dat bedrag nog lager kon stellen. Enkele anderen spraken zelfs, gelijk reeds vroeger gebleken is, van het afschaffen der bijdrage voor alle cadets zonder onderscheid.

Art. 13. Algemeen was met bevreemding opgemerkt, dat de *directeur der studien* in dit artikel niet meer voorkomt. Waarom is die weggelaten? Had men hier aan een vergissing te denken of achtte men werkelijk dien directeur overtollig? Zelfs bij de oude academie bestond die betrekking, zij het dan ook onder een anderen naam. Naar het oordeel van sommige leden deed de geest van geheel de voordracht zich uit deze weglating nader kennen. Zij kreeg daardoor den schijn, dat de studie op de academie min of meer als een ondergeschikte zaak zou worden beschouwd en dat men slechts vroeg naar het aantal cadets.

Door velen werd het afgekeurd, dat het twee jaren zou moeten duren eer de inwendige inrichting der academie zou worden geregeld. Die bepaling vond echter verdedigers. Zij meenden, dat aan de Regeering zekere ruimte moest worden gelaten om de nieuwe inrichting naar de omstandigheden te regelen. Maar, vroeg men, hoe zal het dan gaan gedurende den tijd, dat niets van dien aard bestaat?

De 2de alinea is niet gelukkig geredigeerd. Een raad, die toezicht uitoefent en de belangen der academie behartigt, moet feitelijk staan *boven* het bestuur, hetgeen zeker de bedoeling niet is.

Art. 14. Bij het verschil van gevoelen, dat, ook blijkens de aanhangige wet op de inkwartiering, over de beteekenis van het woord: »oorlogsgevaar» bestaat, ware het misschien voorzichtig dat woord hier niet te gebruiken en zich tot een verwijzing naar de buitengewone omstandigheden van art. 184 der Grondwet te bepalen.

Art. 15. Waarom wordt de openbaarmaking van het aan het eind van dit artikel vermelde jaarlijksch verslag niet voorgeschreven?

Art. 16. Men geloofde, dat deze overgangsbepalingen tot groote moeilijkheden aanleiding zouden geven. Indien in het loopende jaar ook jongelieden van 19-jarigen leeftijd worden toegelaten, zullen er met der tijd waarschijnlijk cadets zijn van 25-jarigen en 15-jarigen leeftijd, en zullen reeds dadelijk jongelieden van 19 jaren met 15-jarigen in dezelfde klasse zitten. Dit schijnt zoo goed als onmogelijk.

Volgens de 2de alinea zullen jongelieden, die vijf jaren op een hogere burgerschool zijn geweest, in het tweede studiejaar komen. Daaruit zal groote warring in het onderwijs aan de academie ontstaan. Men zal toch niet aan de cadets van het 1ste studiejaar in dat ééne jaar kunnen leeren wat aan het programma van het toelatingsexamen in vergelijking van het eindexamen der hogere burgerschool ontbreekt. Die leerlingen der hogere burgerschool zullen verder dan de cadets gevorderd, en naar een geheel andere methode onderwezen zijn. Hoe kunnen die twee categoriën dan in ééne klasse verder worden opgeleid?

Art. 17. Verscheidene leden achtten de bepalingen van dit artikel, practisch,

niet uitvoerbaar. Als men wil terugkeeren tot het oude stelsel, kan men de cadets van het tegenwoordige stelsel niet aan de academie behouden. Die twee stelsels verdragen elkander niet. Wie eenigszins bekend is met den tegenwoordigen gang van het onderwijs en de opvoeding te Breda, moet weten, dat het doceerend personeel van de tegenwoordige inrichting niet dienen kan voor de nieuwe inrichting en dat de regelen, voor de tegenwoordige cadets geldende, niet van toepassing kunnen zijn voor het stelsel van dit wetsontwerp. Wil men dit wetsontwerp en wil men de zaak niet geheel in de war brengen, dan zal men, zooals dit in 1869 geschied is, de tegenwoordige academie moeten laten uitsterven, om daarna een begin te maken met het in werking brengen van het nieuwe stelsel.

Aldus vastgesteld den 26sten Maart 1877.

LENTING.
MIRANDOLLE.
GODEFROI.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
DE ROO VAN ALDERWERELT.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Met genoegen hebben de ondergeteekenden nit het Voorloopig Verslag, betreffende het wetsontwerp tot intrekking en vervanging der wet van 17 Juli 1869, (*Staatsblad* n°. 141) tot regeling van het onderwijs bij de Koninklijke Militaire Academie, ontwaard, dat vele leden zich in hoofdzaak met den inhoud van dat ontwerp hebben vereenigd.

Dat zij, die de hoofdgedachte der wet van 1869 willen handhaven, met de voordracht der Regeering weinig zijn ingenomen, kan geen bevreemding wekken, wel dat de strekking dier voordracht niet altijd even juist wordt voorgesteld en men der regeering bedoelingen toeschrijft, die zij niet heeft.

Ter voorkoming van elk misverstand omtrent dit gewichtig onderwerp, kan het dan ook niet overbodig worden geacht, alsnog de strekking van het ontwerp kort, en, zoo men vertrouwt, duidelijk te omschrijven.

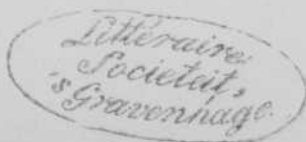
Strekking der voordracht.

Het ontwerp heeft tot doel een grooter toevloed van cadetten tot de academie te verkrijgen, dan thans het geval is, ten einde die inrichting in staat te stellen, aan hare bestemming te kunnen beantwoorden.

De grooter toevloed zal, om redenen in de Memorie van Toelichting breedvoerig ontwikkeld, een gevolg zijn van de vermindering van den leeftijd van den adspirant-cadet, van de inkrimping van het programma van het toelatingsexamen en van de vermindering der door de cadetten te betalen jaarlijksche bijdrage.

Maar al wordt nu het minimum van den leeftijd voor den cadet op 15 jaren en, in verband daarmee, de eischen van toelating lager gesteld, dan zal, bij een doelmatige inrichting en een goede regeling, het onderwijs aan de academie zeker niet minder degelijk zijn dan thans en zal de vermeerdering van het getal cadets niet verkregen worden ten koste van het wetenschappelijk gehalte van het officierskorps.

De jongelieden zullen, wel is waar, met mindere uitgebreidheid van kennis aan de academie komen dan nu, maar wanneer men, zooals het programma duidelijk zegt, meer let op de grondigheid dan op de veelheid van weten, zal die kennis voldoende zijn, om, daarop voortbouwende, in een vierjarigen academicursus van die jongelieden bruikbare officieren te maken met een vorming overeenkomstig

hun stand en met genoegzame wetenschappelijke gronden om zich door vrije zelfstandige studie verder te kunnen ontwikkelen, hetgeen trouwens op afdoende wijze blijkt uit de goed ontwikkelde en uitstekende officieren van land- en zeemacht en der ingenieurs, vroeger door de academie te Breda met een vierjarigen cursus en thans door de inrichting tot opleiding van zeeofficieren te Willemsoord geleverd.

De cadetten zullen, wanneer het ontwerp wet wordt, op jeugdiger leeftijd en met een kleinere hoeveelheid kennis te Breda komen; maar tusschen de kennis van de cadetten der beide hierbedoelde categoriën zal bij het verlaten der academie weinig of geen verschil zijn.

Dat verschil toch bestaat hoofdzakelijk daarin, dat, volgens het stelsel van 1869, de kennis in de hoofdvakken aan de hoogere burgerschool, en volgens deze regeling aan de academie zal verkregen worden, en dat de officieren, die thans door de academie geleverd worden, alleen eenige vrij oppervlakkige kennis meer bezitten in enkele vakken, zooals: technologie, delfstof-, aard-, plant- en dierkunde en de beginselen der handelswetenschappen, welke vakken echter, ook volgens het gevoelen van die leden, die de wet van 1869 willen handhaven en slechts onbeduidend wijzigen, gevoeglijk kunnen worden weggelaten, als niet of minder noodig voor den officier.

Bovendien, het doet betrekkelijk weinig ter zake of de officier bij de aanvaarding zijner betrekking een kleine hoeveelheid kennis minder of meer medebrengt. Waar het vooral op aankomt, is de vraag, of de jeugdige officier heeft leeren werken en de lust tot studie bij hem is opgewekt, of hij bruikbaar is bij zijn wapen, een voldoende wetenschappelijke en militaire vorming genoten heeft, om zich verder te kunnen ontwikkelen. De academische opleiding moet den cadet den lust tot studie en de noodige vorming geven.

De jongeling, die op 15—18jarigen leeftijd te Breda komt, verlaat alzoo de academie, na den vierjarigen cursus met goeden uitslag te hebben doorloopen, als een bruikbaar officier bij zijn wapen. De academische opleiding is voor hem geëindigd.

Het later door de Nederlandsche officieren als 2den luitenant af te leggen examen is verder niets dan een spoorslag tot vrije studie en zelfstandigen arbeid.

Laatstebedoeld examen staat op zich zelve en houdt slechts in zoover verband met de academische opleiding, dat te Breda de gronden moeten worden gelegd, die den 2den luitenant in staat stellen om, daarop voortbouwende, met goed gevolg dit examen te kunnen afleggen.

Ook de krijgsschool staat op zich zelve en staat met het luitenantsexamen en de academie in geen verband.

De bewering in het Voorloopig Verslag voorkomende, dat de militaire opleiding en vorming der officieren van de artillerie en genie bij de krijgsschool voor officieren zal worden voltooid, berust dan ook blijkbaar op een dwaling.

De krijgsschool zal blijven, wat zij is, een inrichting welke aan officieren, die door aanleg, intellectuele ontwikkeling en kennis daartoe in aanmerking komen, de gelegenheid opent, hooger wetenschappelijke en practische vorming te verkrijgen, die noodig is tot het behoorlijk vervullen van de verschillende dienstbetrekkingen bij den generalen staf, de intendance, enz., en welke vorming gewenscht is voor hen, die later tot hooger commando's in het leger worden geroepen.

Nogmaals herhaald: na den vierjarigen academicursus is de cadet voldoende ontwikkeld en gevormd, en verlaat als een bruikbaar officier de academie.

Het door de 2de luitnants af te leggen examen is slechts een prikkel tot werken.

De krijgsschool heeft hooger wetenschappelijke en militaire vorming ten doel en staat met genoemd examen en met de academie in geen verband hoegenaamd.

De bepalingen van het ontwerp zullen alzoo van geen invloed zijn op de regeling van het onderwijs aan de krijgsschool; alleen zal de officier eerst na 6 jaren

officiërsdienst tot die school worden toegelaten, opdat er grootere tijdsruimte zij tusschen het luitenantsexamen en het toelatingsexamen tot de krijgsschool en de aspiranten voor deze inrichting zich langer practisch bij den troep kunnen vormen.

De vorenstaande korte omschrijving van den geest en de strekking van het voorstel zal wel voldoende zijn, om de onbillijkheid van de ongemotiveerde bewerking, in het Voorloopig Verslag, in het oog te doen vallen, met name, dat de Regeering op den weg is om onze militaire academie tot een veel lager peil te doen dalen dan zij ooit gehad heeft en ons leger, wat zijn toekomstige aanvoorders betreft, meer dan een eeuw te doen achteruitgaan.

Het ontbreekt der Regeering aan voldoende gegevens, om een parallel te kunnen trekken tusschen onze toekomstige aanvoorders en die van een eeuw geleden; maar waar is, vragen de ondergeteekenden, het bewijs, dat, zooals het verslag zegt, de Regeering de eischen van toelating nog lager wil stellen dan in 1828?

De vergelijking toch van onderstaande programmata van toelating leiden niet tot die gevolgtrekking.

Programma van toelating door de Regeering voorgesteld (1).

a. Het schrijven van een goed leesbare hand.

Het schrijven eener goed leesbare hand.

b. De kennis der Nederlandsche taal, zoodat de aspirant haar, volgens de regels, zuiver schrijft.

c. De gronden der Fransche taal, met dien verstande, dat de aspirant met gemak een niet te moeilijk prozastuk uit die taal in het Nederlandsch moet kunnen overbrengen, en zonder grove fouten uit het Nederlandsch in het Fransch vertalen.

d. De beginselen der Hoogduitsche en Engelsche talen, in zooverre, dat de aspirant een gemakkelijk prozastuk daaruit in het Nederlandsch kan overbrengen.

Bij alle vertalingen is het gebruik der woordenboeken toegelaten.

De kennis der grammaticale gronden van de Nederduitsche en Fransche talen zoodanig dat de aspirant een dezer talen grondig kenne, en in de andere zooverre bedreven zij, dat hij nauwkeurig en zonder veel moeite uit dezelve in de andere kan vertalen.

e. De vaderlandsche geschiedenis.

De eerste gronden der vaderlandsche geschiedenis.

f. Een algemeen overzicht van de oude geschiedenis en die der middeleeuwen.

g. De gewichtigste tijdperken en gebeurtenissen der nieuwe algemeene geschiedenis.

De eerste gronden der algemeene geschiedenis.

h. De aardrijkskunde der verschillende landen in en buiten Europa, en vooral die van Nederland met zijne bezittingen en koloniën. (Hiermede wordt hoofdzakelijk bedoeld de kennis der zeeën, belangrijkste meeren, rivieren, gebergten en vlakten, ligging, begrenzing en regeeringsvorm der afzonderlijke Rijken, en de voornaamste plaatsen daarin.)

Van de wiskundige aardrijkskunde wordt alleen gevorderd eenige bekendheid met ons zonnestelsel, de kennis van de bewegingen van den aardbol en de daarmede in verband staande verschijnselen, en de cirkels op de aardglobe met hun gebruik.

De eerste gronden der aardrijkskunde.

i. De rekenkunde, kennis en vaardigheid in de hoofdbewerkingen met geheele

(1) Het cursief gedrukte is het programma in 1828.

getallen, en met gewone en tiendeelige breuken. Kennis van het metrieke stelsel van maten en gewichten. De leer der evenredigheden met haar toepassingen op handelsrekenen.

Voor de aspirantcadetten der artillerie en genie bovendien de reken- en meetkundige reeksen, benevens de logarithmen.

De rekenkunde, voornamelijk de leer der evenredigheden en der gewone en tientallige breuken, met toepassing op het nieuwe stelsel van maten en gewichten; wordende hier vooral vereischt, dat de aspirant nauwkeurig en vlug rekene.

k. De stekunde. De hoofdbewerkingen met geheele en stekunstige vormen. De behandeling van wortelvormen, en van vormen met gebroken en negatieve exponenten.

De vergelijkingen van den eersten graad met een en meer onbekenden.

Voor de aspirantcadetten der artillerie en genie bovendien, de onbepaalde vergelijkingen van den eersten graad. De vergelijkingen van den tweeden graad met een onbekende.

De vier species der algebra.

l. De meetkunde. De planimetrie of vlakke meetkunde, bevattende: de eigenschappen van de rechte lijn, de gelijk- en gelijkvormigheid, benevens de gelijkvormigheid van drie- en veelhoeken. De eigenschappen van den cirkel en van de veelhoeken, die in en om den cirkel beschreven kunnen worden.

Bovendien voor de aspirantcadetten der artillerie en genie, de inhoudsbepaling van vlakke figuren, die door rechte lijnen en door cirkels worden ingesloten. De toepassing der stekunde op het oplossen van eenvoudige meetkundige vraagstukken.

Het examen zal uitsluitend loopen over de vakken, in het programma genoemd, zoodat alleen de grondigheid en niet de veelheid van weten invloed zal hebben op de rangschikking.

De eerste beginselen der meetkunde, bevattende de voornaamste eigenschappen der driehoeken en veelhoeken en van den cirkel.

De aspiranten welke in deze vakken het best voldoen, zullen, indien er concurrentie is, bij voorkeur geplaatst worden.

Wanneer, zooals hier het geval is, een programma duidelijk is geformuleerd, dan kan toch de hiervoren vermelde bewering haren grond niet ontleenen aan de omstandigheid, dat ook scholen van meer uitgebreid lager onderwijs cadetten leveren kunnen. Het spreekt toch van zelf, dat daaronder alleen die scholen moeten verstaan worden, waarop de kennis voor het toelatingsexamen vereischt, kan worden opgedaan.

Verder zij opgemerkt, dat bij de ondergeteekenden het denkbeeld niet heeft bestaan om het programma van toelating naar omstandigheid te wijzigen, dat is, daarin hooger of lager eischen op te nemen, naargelang de behoefte aan officieren kleiner of grooter wordt. Neen. De zaak is eenvoudig deze. De ondergeteekenden meenen de voorkeur te moeten geven aan een vaststelling van bedoeld programma bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur boven een opname in de wet, omdat de minste wijziging in dit programma een wetsverandering zou eischen.

Veranderde omstandigheden konden die wijziging wenschelijk doen achten.

Bij een eventueele hervorming toch van het meer uitgebreid en van het middelbaar onderwijs kon het gebeuren, dat het programma van het overgangsexamen van de eene tot de andere klasse veel overeenkomst kreeg met het programma van het toelatingsexamen tot de academie.

In dat geval zou een wellicht onbeduidende wijziging van laatstgenoemd programma een zuivere aansluiting geven tusschen het militair academisch onderwijs en een der klassen van meer uitgebreid lager of middelbaar onderwijs. Nimmer echter heeft het in de bedoeling gelegen dat programma telkens te wijzigen. De eischen van het toelatingsexamen zouden wel, evenals zulks ook thans voor de academie en de geneeskundige studenten plaats heeft, elk jaar in de *Nederlandsche*

Staatscourant worden bekend gemaakt, maar dit zou alleen geschieden in het belang en tot gemak der belanghebbenden.

Ten einde nu allen twijfel hieromtrent te doen ophouden, hebben de ondergeteekenden geen bezwaar om overeenkomstig den wensch van vele leden, het programma van toelating in de wet op te nemen.

Mocht dan door wijziging in de wetten op lager of middelbaar onderwijs, ook wijziging in meerbedoeld programma wenschelijk zijn, dan kan een voorstel tot wijziging van het betrokken wetsartikel worden in overweging gegeven, mits het beginsel gehandhaafd blijve, dat de eischen van het examen niet hooger worden gesteld, dan die welke men, zonder overdrijving, van knapen van 15jarigen leeftijd vergen kan.

Ook de bewering op bladz. 3 van het Verslag voorkomende, dat het eind-examen aan de academie op een lager peil zal komen, dan een halve eeuw geleden, werd noodig geacht, kan niet worden toegegeven.

Een onbeoordeelde vergelijking toch van de »Bepalingen ten aanzien van de vakken van onderwijs en van oefeningen» en van de regeling van het eindexamen, in 1828 vastgesteld, met den inhoud der artt. 2 en 9 van het wetsontwerp, valt ongetwijfeld in het voordeel uit van deze laatste regeling.

De ondergeteekenden werpen dan ook de beschuldiging ver van zich af, dat zij de academie tot een veel lager peil zouden doen dalen dat zij ooit gehad heeft.

Alvorens van dit gedeelte van het Verslag af te stappen, mogen de ondergeteekenden niet onopgemerkt laten, wat op bladz. 4 wordt gezegd, te weten, dat in het ontwerp, omtrent het programma van het eindexamen elke aanduiding ontbreekt.

Is dit geheel juist? In art. 9 toch van het wetsontwerp lezen wij onder anderen:

»Na het einde van den cursus wordt door de cadetten van het hoogste studiejaar voor een door Ons te benoemen commissie in het openbaar een eindexamen afgelegd, waaruit hun geschiktheid voor den officiersstand blijken moet. Dat eindexamen loopt over de vakken, die in het laatste studiejaar met de cadetten zijn behandeld en verder over zoodanige, in andere studie jaren behandelde vakken, als door Ons nader worden aangewezen.»

Wanneer men dit in verband brengt met het bepaalde in de eerste alinea van dat artikel: »dat om in een hooger studiejaar te kunnen overgaan, de cadet voldoen moet aan een examen loopende over al de vakken, die in het onmiddellijk voorafgaande studiejaar zijn behandeld», en voorts in aanmerking neemt dat aan de academie in de 4 studie jaren onderwijs moet worden gegeven in de vakken in art. 2 van het ontwerp genoemd, dan komt verdere omschrijving van den omvang van het eindexamen niet noodig voor.

Thans betreft het eindexamen al de vakken in art. 2 der wet van 1869 opgenoemd. Dat examen loopt over te veel vakken, heeft te grooten omvang.

Het is in het belang van het onderwijs, dat het zich bepale tot de leerstof in het 4de studiejaar verwerkt en tot eenige vakken, die daarmede onmiddellijk verband houden of waarvan de kennis voor den officier onmisbaar is.

Bovendien zal de omvang van dat eindexamen in het reglement der academie duidelijk geformuleerd worden.

Het is ook aan de ondergeteekenden niet ontgaan, dat in de laatste 50 jaren, de wereld niet heeft stilgestaan, allerminst op het gebied van onderwijs.

De meerdere zorg, die in den laatsten tijd aan het onderwijs besteed wordt, de betere hulpmiddelen, die het ten dienste staan, hebben in dit opzicht een groote verbetering tot stand gebracht. Men leert in korteren tijd meer en beter, dan een halve eeuw geleden.

En het is juist met oog op die meerdere en betere hulpmiddelen, op de doelmatiger methode van onderwijs, dat de ondergeteekenden de overtuiging hebben, dat men nu, nog beter dan voorheen, in 4 jaren van jongelingen, die met de kennis voor de toelating geëischt, aan de Academie komen, bruikbare officieren kan vormen.

Het onderwijs is in grooter verhouding verbeterd, dan de eischen van kennis zijn vermeerderd.

Na het vorenstaande te hebben vooropgesteld, meenen de ondergeteekenden te kunnen volstaan met een korte beantwoording van de hoofdpunten in het Verslag, te meer, daar dit Verslag uit den aard der zaak veelal slechts de beschouwingen in de beide vorige verslagen voorkomende, in een eenigszins ander kleed teruggeeft en dus ook deze Memorie van Antwoord in hoofdzaak niet veel anders kan zijn dan een herhaling of omzetting der argumenten, in de Memorie van Toelichting gebezigd, tot wederlegging der bedenkingen en bezwaren tegen een vroeger gelijksoortig wetsontwerp in het midden gebracht.

Voorafgaande opmerkingen.

Het was der Regeering aangenaam, dat verscheidene leden zich geplaatst hebben op het door haar ingenomen standpunt en op een spoedige behandeling van het wetsontwerp hebben aangedrongen.

De Regeering verlangt geen overijde behandeling, maar evenmin noodeloos uitstel.

Het geldt hier een voornaam staatsbelang, de behoorlijke aanvulling van het officierskader in beide legers, hier te lande en in Nederlandsch Indië.

Dat belang eischt dringend, dat omtrent dit gewichtig vraagstuk spoedig worde beslist. Bovendien zien honderden familiën reikhalzend naar een beslissing uit. Langer uitstel ware een ramp voor beide legers en een onverantwoordelijke teleurstelling voor de vele belanghebbenden.

Het deed dan ook den eerstondergeteekende leed, dat men de verantwoordelijkheid der vertraging, in het Voorloopig Verslag op hem heeft trachten over te brengen, en hij is dankbaar aan die leden der Kamer die zijn verdediging in dit opzicht hebben op zich genomen en er op gewezen hebben, dat hij Minister in deze zaak zooveel mogelijk spoed heeft betracht, en zoodra doenlijk dit wetsontwerp heeft ingediend.

Ten einde op een zuiver standpunt te komen en een juist overzicht der zaak te krijgen, was het wenschelijk, dat het door den Minister KLERCK gewijzigde ontwerp-ENDERLEIN werd ingetrokken, en door een ander vervangen.

Dit was te meer noodig, omdat dit ontwerp, vooral door de toelichting daarop gegeven, een geheel anderen geest ademt dan het ontwerp-ENDERLEIN.

Dit schijnt ook zoo te zijn ingezien door de Commissie van Rapporteurs, die, wanneer tusschen dit wetsontwerp en het ontwerp ENDERLEIN-KLERCK slechts een onbeduidend verschil bestond, na het breed uitgewerkt verslag op laatstgenoemd ontwerp, alsnog geen Voorloopig Verslag van 25 pagina's over eenzelfde zaak zoude hebben gegeven, maar wellicht een eindverslag zouden hebben uitgebracht.

Hoe dit ook zij, wie de verantwoordelijkheid der vertraging drage en in welke mate, daarin schijnt de meerderheid der Kamer met de Regeering in te stemmen, dat verder uitstel niet alleen niet wenschelijk, maar onverantwoordelijk zou zijn en de ondergeteekenden vertrouwen dan ook, dat de behandeling van dit zoo gewichtig vraagstuk niet verder worde verschoven, maar spoedig tot een einde gebracht.

In dit gedeelte van het Verslag wordt verder medegedeeld, dat in de meeste der afdelingen met betrekking tot de Memorie van Toelichting levendig werd geklaagd, dat de tegenwoordige Minister van Oorlog wel in sommige opzichten op de vroeger namens de Kamer wegens deze aangelegenheid uitgebrachte Verslagen terugkomt, maar evenals zijne voorgangers, waar het hoofdpunten geldt, den inhoud dier Verslagen als ignoreert.

Men wijst hier vooral op hetgeen op bladz. 10 en 13 van het Verslag van 21 Juni 1876 voorkomt.

Dit komt eenigszins vreemd voor.

In de Memorie van Toelichting toch is aangetoond, dat de wet van 1869 in haar werking heeft gefaald en zijn de oorzaken hier onvoldoende werking vermeld.

Verder is er op gewezen hoe door de invoering der voorgestelde regeling een groote toevloed van jongelieden naar de academie zal ontstaan, zonder opoffering der wetenschappelijke eischen, die men aan den officier stellen mag.

De bedenkingen in de beide eerste Verslagen met betrekking tot het onderwijs en de opvoeding in het midden gebracht, zijn, voor zoover zij geacht konden worden ook tegen dit ontwerp te bestaan, wederlegd en de ongenoegzaamheid of onuitvoerbaarheid is aangetoond van de maatregelen, die in de Verslagen in overweging worden gegeven, om het getal cadetten te vermeerderen met behoud der hoofdgedachte der wet van 1869.

Daar de Regeering en naar het schijnt ook de meerderheid in de Kamer het gering getal cadetten als onrustbarend verschijnsel beschouwt en men over het algemeen het daarover eens is, dat aan den tegenwoordigen onhoudbaren toestand zoo spoedig mogelijk een einde moet worden gemaakt, meende zij dat in de eerste plaats moet worden omgezien naar de middelen, (die in dien toestand een voldoende verbetering kunnen brengen.

Zij heeft aangetoond, dat van de voorgestelde maatregelen, haar ontwerp het meest ingrijpend zou werken op voldoende vermeerdering van het getal cadets, dat de door haar ingeslagen weg de beste en kortste is om tot het doel — voldoende productie der academie, zoowel wat hoeveelheid als gehalte betreft — te geraken.

Dit was de hoofdzaak. Al het overige, ook de gevraagde infichtingen of statiekie opgaven, al hebben zij als toelichting hare waarde, zijn betrekkelijk bijzaak.

De ondergeteekenden hebben echter volstrekt geen bedenkingen tegen de overlegging van de gevraagde opgaven, en zij voegen dan ook als bijlagen hierbij:

A. Een opgave van het getal officieren die in de laatste 15 jaren zoo van de academie als van de corpsen bij de verschillende wapens bij het leger hier te lande benoemd zijn, jaarsgewijze.

B. Een dergelijke opgave voor het Neerlandsch-Indische leger.

C. Een opgave van het getal cadetten, die in de laatste 19 jaren jaarlijks op de academie zijn toegelaten.

D. Een opgave der inrichtingen of scholen welke in die 19 jaren cadetten hebben geleverd en van het getal door elk daarvan aangebracht.

E. Een opgave van het verlies aan officieren in 1870 bij het leger hier te lande.

Verder wordt onder F overgelegd een beknopt overzicht van de opleiding tot officier in Frankrijk, Engeland, België en Italië.

Voor zooveel de bedoelde opleiding in het Pruisische leger betreft, wordt verwezen naar het overzicht, voorkomende op bladz. 12 van het Voorloopig Verslag betreffende het ontwerp-WEITZEL, aangezien die opleiding sedert slechts wijzigingen van ondergeschikten aard ondergaan heeft.

Eindelijk wordt onder G mede hierbij gevoegd het verslag der Commissie, op 5 Februari 1876 benoemd door den Gouverneur der academie, met opdracht haar gevoelen te doen kennen omtrent het wetsontwerp-ENDERLEIN.

Met veel belangstelling is van dit verslag kennis genomen. Het bevat behartigenswaardige wenken.

Aangezien echter in het verslag in een nog al scherp afkeurenden zin over het middelbaar onderwijs gesproken wordt en de voorstellen daarin gedaan, om, met handhaving van het stelsel van 1869, een grooter toeloop van cadetten te verkrijgen, hoofdzakelijk, al is het dan ook in anderen vorm, en door de pers en door de Kamer in haar verslagen in overweging zijn gegeven, zoo werd het aanvankelijk niet noodig geacht dat rapport over te leggen.

Nu echter uit het rapport, dat eigenlijk van vertrouwelijken aard was en alléén bestemd tot voorlichting van den Minister, toch het een en ander schijnt te zijn medegedeeld en er tegen de openbaarheid daarvan inderdaad geen overwegend bezwaar bestaat, kan het verslag alsnog in zijn geheel worden overgelegd.

Wanneer het vermoeden waarheid is, en hiertoe bestaat alle schijn, dat omtrent dat vertrouwelijk verslag onderhandsche mededeelingen zijn geschied, dan verdient die handeling afkeuring en dan is het te betreuren, dat men, door van die mededeelingen gebruik te maken, dergelijke indiscretie aanmoedigt.

De ondergeteekenden kunnen zich principieel met den inhoud van het verslag der Commissie niet vereenigen:

1°. omdat de Commissie de zuivere aansluiting wenscht te behouden aan het middelbaar onderwijs, aan welk onderwijs zij ernstige gebreken toeschrijft;

2°. omdat de middelen die de Commissie aangeeft om met handhaving der wet van 1869 een grooter toevloed van cadetten te krijgen, onvoldoende zijn of op zoo vele bezwaren stuiten dat, zooals in de Memorie van Toelichting is aangetoond, zij niet wel uitvoerbaar moeten worden geacht;

3°. omdat de bedenkingen door de Commissie tegen het aanwezig zijn van een groot aantal cadetten van uiteenloopenden leeftijd aan de academie, niet van overwegenden aard zijn en, zooals mede in genoemde Memorie is toegelicht, door doeltreffende maatregelen grootendeels kunnen worden weggeruimd;

4°. omdat een cursus van 4 jaren voldoende wordt geacht om bij een goede regeling van het onderwijs bruikbare officieren te vormen, ook voor de artillerie en genie. Velen onzer uitstekendste ingenieurs bij den waterstaat en de genie, velen der uitmuntendste officieren bij het leger hier te lande en in Neerlandsch-Indië toch, hebben vroeger in 4 jaren hun wetenschappelijke en krijgskundige vorming aan de academie voltooid.

En al moge nu bij de verschillende wapens eenige kennis meer dan voorheen gevegd worden, dan staat daartegenover, zooals hiervoren reeds werd gezegd, dat thans de hulpmiddelen van het onderwijs zijn vermenigvuldigd en verbeterd en men tegenwoordig in denzelfden tijd meer en beter leert dan vroeger.

Het zou wellicht ondoenlijk zijn, om, zooals het slot van het Verslag zegt, met behoud der tegenwoordige methode van onderwijs aan de academie in 4 jaren militaire ingenieurs te vormen, wanneer — deze toevoeging is noodig — de cadetten niet behoorlijk voorbereid en met gebrekkige kennis aan de academie komen.

Met die methode heeft men echter ook reeds nu gedeeltelijk moeten breken, omdat daarbij geen voldoende ruimte van tijd overbleef tot een voldoende behandeling der militaire vakken.

De Commissie, in 1873 belast geweest met het houden der inspectie, bedoeld in art. 16 der wet van 17 Juli 1869, bestaande uit de Generaals-majoor DELPRAT en VAN THILJE HANNES, de kolonels RODI DE LOO en KEMPEES, en den kapitein DEN BEER POORTUGAEL als secretaris, zegt in haar rapport omtrent de gevolgde methode onder anderen het volgende:

»De Commissie gelooft, dat het compendiumstelsel, hoe uitmuntend overigens, slechts bij ruimte van tijd past, genoegzaam om meer te doen dan de voordracht na te schrijven, dus om bronnen te raadplegen en te vergelijken en op die wijze in waarheid tot zelfwerken en verwerken te komen. Het in het net over- of bij-schrijven der in de les gemaakte aantekeningen, waartoe zich thans de zaak grootelijks bepaalt, werd door een der leden als tijdverlies beschouwd; allen ge-looven dat een cursus wenschelijk is die, zonder den leeraar te binden, hen als handleiding strekt, waarbij tevens de bronnen voor de minder uitgewerkte ge-deelten worden aangewezen.

»De commissie is ook door het persoonlijk ondervragen der cadetten en door vergelijking van de gemaakte aantekeningen tot de overtuiging gekomen, dat thans voor de militaire vakken geen genoegzame tijd beschikbaar is, en zij spreekt den wensch uit, dat in deze leemte van cursussen zoo spoedig mogelijk worde voorzien.»

En verder:

»Ofschoon ook de Commissie bepaald van meening is, dat de proef tot het laatst van de 3 jaren met nauwgezette onpartijdigheid moet worden ten einde gebracht, mag zij toch niet het oog sluiten voor het onrustbarend incompleet aan officieren en stof voor officieren, dat zich bij het leger openbaart. De academie moet officieren afwerpen en in voldoende mate, wil zij aan haar bestemming en aan de groote kosten dezer inrichting voldoen. De Commissie gelooft dus dat men, voor den feitelijken toestand staande van gebrekkig primitief onderwijs, dat het meereendeel dezer cadetten aan de hoogere burgerscholen genoten heeft, gemis aan cursussen, enz., in de eerste plaats alles dient aan te wenden om de aanwezige cadetten zoo mogelijk nog het quantum positieve vakkennis te doen verkrijgen, dat de officier moet bezitten, wil hij als zoodanig bruikbaar zijn.»

Sedert dien tijd zijn vier jaren verlopen en, al is door het invoeren van eenige cursussen de toestand gunstiger, zoo hebben vorenstaande beschouwingen in hoofdzaak haar actualiteit behouden.

Verder zegt gemelde Commissie:

»Een tweede punt is, om indien tijdens dezen proeftijd blijken mocht dat de aansluiting van den 2jarigen Academiecursus met den 5jarigen cursus van de hoogere burgerschool niet aan de behoefte van het militair onderwijs en dus van het leger in het algemeen voldoet, deze quaestie van aanvulling van het officierskader ook voor de infanterie zoo hoogst gewichtig is, dat de dringende belangen van het leger alsdan voorderen, dat een aansluiting met den 3jarigen cursus der burgerscholen en daarmede in verband een langer verblijf aan de militaire academie worde gezocht.»

De bedoelde proeftijd is met 2 jaren overschreden; de aansluiting van den 5jarigen cursus der hoogere burgerschool voldoet niet aan de behoeften van het militair onderwijs en het is dus meer dan tijd, dat die aansluiting verbroken worde en de academie uit ruime bronnen haar cadetten verkrijge.

Dat een verplichte aansluiting aan de 3de klasse burgerschool niet wenschelijk is, maar de voorkeur moet gegeven worden aan een regeling, die zoowel voor de leerlingen dier klasse als voor die van andere inrichtingen de poorten der academie opent, zal later worden toegelicht.

Opportuniteit van de wetvoordracht.

De ondergeteekenden deelen volkomen in het gevoelen van de voorstanders van het regeeringsvoorstel, op de gronden door die leden in het voorloopig verslag en door de Regeering in de Memorie van Toelichting ontwikkeld, waarnaar wordt verwezen, dat de aanneming van een geheel ander stelsel voor de inrichting der academie geen uitstel gedooft.

De herziening van de wetten op het lager en middelbaar onderwijs behoeft niet te worden afgewacht. Deze voordracht kan geheel afgescheiden van die herziening behandeld worden.

De Regeering toch wenscht voor de academie een toelatingsexamen, waarvan de eischen evenredig zijn aan het minimum van den leeftijd van den adspirant-cadet en welke eischen zoo zijn genomen, dat niet alleen de hoogere burgerscholen maar ook de scholen van meer uitgebreid lager onderwijs of in het algemeen de scholen die met laatstgenoemde in leerplan overeenstemmen, cadetten leveren kunnen.

Zij is er wel degelijk op bedacht geweest, dat door de herziening der wet op het lager onderwijs de laatste scholen van het lager onderwijs kunnen worden afgenomen en, misschien eenigszins gewijzigd, onder een anderen naam bij het middelbaar onderwijs zullen worden gevoegd. Welken naam echter die scholen ten gevolge van de herziening der genoemde wetten ontvangen zullen, of zij al dan niet tot het lager dan wel tot het middelbaar onderwijs zullen gerekend

worden, is ten deze vrij onverschillig. De Regeering heeft alleen de scholen, die zij bedoelde, genoemd met den naam welke die scholen op dit oogenblik dragen.

Mocht nu, na de eventueele herziening der wetten op lager en middelbaar onderwijs, blijken, dat met een geringe wijziging van het programma van toelating tot de academie een zuivere aansluiting kan verkregen worden aan een der klassen die de scholen van meer uitgebreid lager onderwijs eventueel zullen vervangen of aan een der lagere klassen van de hoogere burgerschool, dan kan in elk geval, zoo als hiervoren reeds is gezegd, een voorstel tot wijziging van het programma van toelating in overweging genomen worden. Hierdoor toch zal geen wijziging gebracht worden in het stelsel der Regeering, in dit ontwerp neergelegd.

Er is alzoo niet alleen geen voldoende reden om de regeling van het militair academisch onderwijs op de meerbedoelde wetsherziening te doen wachten, maar dat wachten en uitstellen zou met het oog op de urgentie der zaak onverantwoordelijk zijn, de schromelijkste gevolgen hebben, omdat het den onhoudbaren toestand zou doen voortduren, en daardoor het officierscorps in beide legers ten gronde richten.

Wat nu de vraag betreft, of er werkelijk zoodanig gebrek aan cadetten bestaat, als in de Memorie van Toelichting beweerd wordt, zoo zij medegedeeld, dat voor de normale aanvulling van het officierskader de academie gemiddeld jaarlijks leveren moet:

aan het Indische leger: 25 infanterie-officieren; 2 cavalerie-officieren; 8 artillerie-officieren; 5 genie-officieren;

aan het leger hier te lande: 20 infanterie-officieren; 3 cavalerie-officieren; 10 artillerie-officieren; 5 genie-officieren.

De laatste opgaven, over een reeks van jaren genomen, komen vrij goed overeen met die, op bladz. 5 en 6 van het Verslag vermeld.

Bij deze berekening is voor het leger hier te lande aangenomen, dat de academie moet leveren 50 pct. van de infanterie- en cavalerie-officieren, 75 pct. van de artillerie-officieren en 100 pct. van de officieren der genie.

Uit die opgaven blijkt, dat door de academie jaarlijks gemiddeld een 80tal officieren voor de normale aanvulling dienen gegeven te worden.

Houdt men hierbij in het oog, dat het Departement van Koloniën voor 1878 een aanvulling wensch van: 180 officieren der infanterie; 12 officieren der cavalerie; 35 officieren der artillerie; 16 officieren der genie; en bij het leger hier te lande een incompleet is van: 93 officieren der infanterie; 12 officieren der cavalerie; 72 officieren der artillerie; 10 officieren der genie; en dat de academie daarvan zou dienen te leveren respectievelijk 90, 6, 21, 16, 46, 6, 48 en 10 officieren, dus te zamen 253 officieren; neemt men verder in aanmerking, dat de academie in den laatsten tijd haar quantum op verre na niet heeft geleverd en zij, om het evenwicht te herstellen, gedurende vele jaren meer zal dienen te leveren dan onder normale omstandigheden noodig zou zijn, en dat elke reorganisatie der levende strijdkrachten meer officieren eischen zal, dan zal men wel kunnen toestemmen, dat als minimum van eisch moet gesteld worden, dat de academie, althans gedurende de eerste 15 à 20 jaren, jaarlijks gemiddeld 100 officieren in beide legers brengen moet.

Onder normale omstandigheden zouden jaarlijks \pm 80 officieren van de academie moeten komen en dus het getal cadetten voor de 4 studiejaren \pm 300 kunnen bedragen.

De vorenstaande mededeelingen en opgaven toonen maar al te duidelijk, dat er werkelijk periculum in mora is. De behandeling der zaak mag niet langer worden uitgesteld. Zij behoeft op niets te wachten en zeer zeker het minst op een nadere regeling van het wetenschappelijk onderwijs bij de corpsen. De Regeering heeft trouwens niet het voornemen om de regementscursussen bij de wet te regelen. Zij wil ten minste, voor zooveel dit gedeelte der opleiding tot officier betreft, op een onafhankelijk standpunt blijven, op een standpunt dat het Departement van

Marine voor de opleiding van zijn officierscorps met zoo gunstig succes heeft weten te behouden. Alleen zal, wanneer de academie veel meer officieren dan thans in het leger brengt, het onderwijs bij de corpsen worden ingekrompen en daardoor de gelegenheid ontstaan, om dat onderwijs beter en doelmatiger te regelen.

Eerst dan, wanneer de academie veel meer officieren dan thans geeft, is inkrimping van de gelegenheid tot opleiding tot officier bij de corpsen mogelijk; nu zou die inkrimping niet alleen geen doel treffen, maar de aanvulling van het officierskader nog meer dan nu ondoenlijk maken.

Het minder wijd openzetten der deuren tot den officiersrang bij de corpsen zou op zich zelf slechts nadeelig werken, zoolang de poorten der academie niet door meerderen kunnen bereikt worden, zoolang de zoo goed als eenige weg tot de academie — de hoogere burgerschool — voor de meeste jongelieden als het ware feitelijk ontoegankelijk blijft.

In dit gedeelte van het Verslag is de zienswijze van den Minister van Koloniën gevraagd omtrent de oprichting van een afzonderlijke academie voor den Indischen dienst.

Allereerst zij opgemerkt, dat die oprichting zou strijden met het zeer noodig streven om de landmacht in Nederlandsch-Indië al meer en meer in verband te brengen met het Nederlandsche leger. Moge het denkbeeld van samensmelting voor alsnog niet voor uitvoering vatbaar zijn, — de principieele verschillen in het stelsel van legervorming voor beide strijdmachten gevolgd, verhinderen het — verbroedering en nauwe aaneensluiting der officierscorpsen kan door de Regeering niet genoeg worden bevorderd. Men vergete niet, dat bij plotseling dreigend oorlogsgevaar in Nederland een zeer aanzienlijk aantal Indische officieren — verlofgangers en gepensioneerden — zullen geroepen worden om de gelederen van het Nederlandsche leger te versterken.

Maar bovendien, al wilde men een afzonderlijke school oprichten, men zou 't vermoedelijk niet kunnen, bij gebrek aan onderwijzers.

Het Indische leger kan die in de eerste jaren zóó weinig leveren, dat nog onlangs voor de artillerieschool te Weltevreden, als onderwijzers moesten worden aangewezen de artillerie-officieren, die op de bureaux te Batavia werkzaam zijn. En als men nagaat, welk een uitgebreid onderwijzerspersoneel aan het Nederlandsche leger wordt onttrokken door de academische opleiding van Nederlandsche officieren, de krijgsschool, de hoofdcursussen van infanterie, cavalerie en artillerie, Utrecht, Kampen en Schoonhoven, dan zal men kunnen beseffen, dat ook van die zijde geen verdubbeling van onderwijzers voor een »Indische opleidingschool» is te wachten.

Beoordeeling der Regeeringsvoordracht.

a. De kosten.

Ongetwijfeld zullen de kosten eener academie met 400 leerlingen veel hooger zijn dan voor een academie met slechts 75 cadets.

In het eerste geval echter zal ieder cadet, ieder officier voor zijn opleiding aan den Staat minder kosten dan thans. De uitgaven voor het vaste personeel der academie bedragen nu ongeveer f100.000. Voor 400 cadets zullen de uitgaven ongeveer f150.000 zijn. Bij een vijfvoudige vermeerdering van het getal cadets, zullen dus de kosten voor het vaste personeel slechts met de helft opklimmen.

Ook de kosten voor voeding en huisvesting zullen voor elk cadet minder zijn, wanneer de academie 400 leerlingen telt, dan thans, nu zij door slechts 75 cadets bevolkt is.

In elk geval zal een academie met 4jarigen cursus en 400 cadets ontzaglijk minder kosten dan de adspirant-cadettenscholen en een academie met 2jarigen cursus te zamen.

Voor de berekening der kosten moet een gezonde toestand der academie tot

grondslag worden genomen. Men moet aannemen, dat de academie zoowel in het eene als in het andere geval behoorlijk bevolkt is. Het aantal officieren dat die inrichting leveren moet, is toch onafhankelijk van het opleidingsstelsel dat te Breda geldt. Dient alzoo de academie, volgens dit ontwerp, althans gedurende de eerste jaren, een 400tal cadetten te hebben, zij zal, wil zij aan haar bestemming beantwoorden en genoeg produceeren, volgens het stelsel van 1869 een 200tal cadetten moeten tellen.

En dan wordt niet in rekening gebracht dat, wanneer de hoofdgedachte der wet van 1869 gehandhaafd blijft, volgens het vrij algemeen gevoelen, ook blijkens het Verslag van de voorstanders dier wet, het applicatiejaar, dat thans reeds een vermomd 3de studiejaar is, tot een studiejaar zal moeten vervormd worden en dus de academie voor de cadets der artillerie en genie een 3jarigen cursus zou hebben en alzoo meer dan 200 cadets zou dienen te tellen, wil zij genoeg officieren afleveren.

Eenige voorstanders van het stelsel van 1869 wenschen de academie, zooals zij thans is, te behouden, maar tot bevordering van vermeerdering van cadets haar te doen aansluiten aan aspirant-cadettenscholen. Die scholen (zie bladz. 21 van het Verslag) zouden op haar beurt aansluiten aan de 2de klasse der hoogere burgerschool, en haar leerlingen zouden dus in de drie hoogste klassen der hoogere burgerschool worden ingedeeld.

Aangezien nu, om redenen in de Memorie van Toelichting medegedeeld, alle jongelieden die zich voor Breda willen bekwamen, door den trechter der aspirant-cadettenscholen tot de academie komen zullen, zoo moeten deze scholen te zamen minstens 300 leerlingen tellen, om elk jaar 100 cadetten aan de academie te kunnen brengen.

Wanneer men elke school 50 leerlingen geeft — het Verslag wil zelfs dit getal soms tot 30 beperken — dan moeten 6 dezer scholen worden opgericht. Het zal wel geen betoog behoeven, dat die scholen, te zamen 300 leerlingen tellende, aan vast personeel en aan kleeding, voeding, huisvesting en verpleging der leerlingen, belangrijk meer zullen kosten dan het bedrag zijn zal van de meerdere kosten, verbonden aan een uitbreiding van het getal cadets der academie van 200 op 400.

Men vergete voorts niet, dat, zoo als terecht het Verslag zegt, de vermeerdering van het getal leerlingen eener hoogere burgerschool, met 50 aspirant-cadetten, dwingen zal tot het vormen van parallelklassen en tot versterking van het onderwijzend personeel.

De aanzienlijke kosten, aan die versterking verbonden, mogen, al zouden zij door het Departement van Binnenlandsche Zaken gedragen worden, niet buiten rekening blijven; het een moet immers toch zoowel als het andere uit 's lands kas betaald worden!

Ook de uitbreiding die het academiegebouw, waarin ruimte is voor 300 cadets, zal moeten ondergaan, wanneer het aantal cadets dat getal overschrijdt, zal beduidend minder kosten dan de op- en inrichting der aspirant-cadettenscholen.

Het komt dan ook onbegrijpelijk voor, hoe men, met het oog op de kosten, bedenking kan hebben tegen het Regeeringsvoorstel, daar dit toch het middel aan de hand geeft om op de goedkoopste wijze genoeg officieren van de academie te verkrijgen en dus ook in dit opzicht verreweg de voorkeur verdient.

Opvoeding en paedagogie.

De ondergeteekenden meenen ten opzichte van de bedenkingen, hiertegen de Regeeringsvoordracht geopperd, te mogen verwijzen naar hetgeen in de Memorie van Toelichting betreffende de opvoeding gezegd is. Zij willen er echter bijvoegen, dat het niet noodig is, dat, al zullen jongelieden van uiteenlopenden leeftijd aan de academie vereenigd zijn, de knaap van 15 jaren op dezelfde wijze behandeld wordt als de jongeling van 22 jaren. De oudste cadets, althans die van het hoogste studiejaar, moeten bij een goede regeling meewerken tot voorkoming van tooneelen van wanorde, tot handhaving van orde en tucht.

De cadets van het 4de studiejaar zullen een graad bekleeden en het gezag, aan dien graad verbonden, hebben te handhaven. Zij, die zulks in het laatste studiejaar, dus even vóór dat zij als officier in de gelederen optreden, niet kunnen, zij, die alsdan geen genoegzamen invloed en gezag hebben, om de jeugdige cadetten, boven welke zij gesteld zijn, te leiden en tot hun plicht te houden, kunnen nog niet geschikt worden geacht, om kort daarna het gezag van den officiersrang bij den troep naar behooren te handhaven.

Cadets zijn geen soldaten, maar als men hun eergevoel weet op te wekken, hun gezonde militaire begrippen, gehoorzaamheid aan het gezag en de noodzakelijkheid eener nauwgezette inachtneming der regelen van tucht weet in te prenten, dan zullen met een gestrenge doch humane discipline, de cadetten zeer goed tot hun plicht zijn te houden.

Maar dan moet men voor de militaire vorming der cadetten een bij uitstek geschikt personeel kiezen en niet aan de academie officieren of burgerleeraren brengen, die geen tact hebben om met jongelieden om te gaan, hun gezag niet weten op te houden, of de orde niet kunnen doen bewaren.

Wanneer het toezichthoudend personeel, de mannen, die met de militaire vorming belast worden, ten volle voor hun gewichtige taak berekend zijn, zullen 400 cadets, ook in den tegenwoordigen tijd bij de heerschende begrippen van vrijheid, in orde zijn te houden, mits men hun militaire vorming op zeer jeugdigen leeftijd doet aanvangen. Juist die begrippen van vrijheid doen het wenschelijk achten, dat de cadet reeds vroegtijdig aan de academie onder militaire tucht kome en reeds als knaap zooveel mogelijk aan den nadeeligen invloed dier vaak ziekelijke vrijheidsbegrippen onttrokken worden.

Een gezond begrip van vrijheid, van plicht en recht, zal de tucht en orde, de onderwerping aan het gezag, aan wet en voorschrift, in de hand werken.

Evengoed als aan de verschillende in de Memorie van Toelichting genoemde inrichtingen, al zijn deze niet identisch met de academie, evengoed als op de militaire school te St. Cyr, waar 1000 jongelingen zijn, evengoed als in Italie, waar zich op de militaire school 600 leerlingen van 15- tot 25jarigen leeftijd bevinden, zal te Breda onder een groot getal cadetten de orde kunnen gehandhaafd worden.

Vele cadetten van uiteenloopenden leeftijd aan eenzelfde inrichting is een moeilijkheid, maar niet van overwegenden aard, en de tegenwoordige Gouverneur der militaire academie, op dit punt speciaal geraadpleegd, ziet daarin geen bezwaar.

Wetenschappelijk oogpunt.

De Memorie van Toelichting zegt het duidelijk, dat de Regeering geen directe, verplichte aansluiting wil aan het middelbaar onderwijs, noch aan de 3de, noch aan de 2de, noch aan de 1ste klasse der hoogere burgerschool.

Het programma van het toelatingsexamen is zoo gesteld, dat de leerlingen die de 3de klasse der hoogere burgerschool met vrucht hebben doorlopen, dat examen met goeden uitslag kunnen afleggen en dat tevens de leerlingen van scholen van het karakter der thans bestaande scholen van meer uitgebreid lager onderwijs daaraan kunnen deelnemen. De loop van zaken zal dientengevolge in het vervolg wel deze zijn.

In plaatsen, waar alleen een hoogere burgerschool gevestigd is, zal deze door de adspiranten voor de academie worden bezocht; daar waar alleen een school van meer uitgebreid lager onderwijs is, zal deze de bedoelde adspiranten tot leerlingen hebben, terwijl de ouders uit gemeenten, waar beide inrichtingen van onderwijs bestaan of geen dier scholen aanwezig is, hun zonen zullen zenden naar die inrichting, waar het onderwijs het best is.

Hoe dusdanige regeling feitelijk zou neerkomen op uitsluiting van het middelbaar onderwijs, zooals in het Verslag beweerd wordt, kan niet worden ingezien. De uitsluiting der burgerschool zou, niet door de Regeering, maar door de ouders,

alleen dan kunnen plaats hebben, wanneer het blijken mocht, dat die school met haar onderwijs niet zou kunnen concurreeren met dat op andere scholen gegeven.

De Regeering wil volstrekt geen uitsluiting van het middelbaar onderwijs, en zij is zich niet bewust een min of meer vijandigen toon tegen dat onderwijs te hebben aangeslagen.

Zij wil echter niet ontkennen, dat de hogere burgerschool met 5jarigen cursus als voorbereiding tot de academie haar sympathie niet heeft.

Maar hoe kan dit anders, na de bittere ondervinding in dit opzicht opgedaan? De tweede hoofdgrief in de Memorie van Toelichting betreffende het ontwerp-WEITZEL genoemd, namelijk „onvoldoende kennis der cadetten om daarop met vrucht te kunnen voortbouwen, waardoor aan de academie niet genoeg ruimte van tijd beschikbaar blijft voor het onderwijs der voor den officier onmisbare krijgskundige vakken”, is dan ook door de ondergeteekenden meer op den achtergrond gesteld, niet omdat zij in die grief niet deelen, maar juist om zelfs den schijn te ontgaan van ten nadeele der hogere burgerscholen te willen spreken en tevens om te voorkomen, dat het zwaartepunt der quaestie, dat in het gebrek aan cadetten gelegen is, worde verplaatst.

Dat de kennis der cadetten bij hun komst aan de academie echter veel te wenschen overlaat, wordt voldoende bewezen door de opgaven op blad. 6 der Memorie van Toelichting, sub A medegedeeld. Ten dezen opzichte wordt verder verwezen naar het rapport van de commissie der academie.

Wil de Regeering aan den eenen kant geen uitsluiting van het middelbaar onderwijs, zij acht het evenwel aan den anderen kant niet noodig, niet billijk en niet vrijgevig dat de hogere burgerscholen het monopolie zouden hebben der cadettenlevering. Dat monopoliestelsel, dat uitsluiten van andere inrichtingen van onderwijs, als voorbereidingsscholen tot de academie, wordt door de ondergeteekenden afgekeurd, — niet ter tegemoetkoming van gemoedsbezwaren van enkelen, want gelukkig kunnen die bezwaren bij deze regeling buiten beschouwing blijven — maar omdat daardoor de wegen tot de academie belangrijk zouden verminderen en omdat zoodanig monopolie een voldoende toeloop van cadetten zou in den weg staan. Die toeloop behoeft echter, zooals in het begin dezer Memorie reeds werd aangestipt, niet verkregen te worden ten koste van het onderwijs, ten koste van het wetenschappelijk gehalte van het officierscorps. Ook de ondergeteekenden zouden niet gaarne het gehalte aan het getal, de qualiteit aan de quantiteit willen opofferen; zij zouden daardoor aan hun plichten als verantwoordelijke Ministers tekort doen.

De officieren die, volgens het door de Regeering in overweging gegeven stelsel, de academie zullen verlaten, zullen over het algemeen volstrekt niet ten achter staan bij hen die thans van de academie komen. Eerstbedoelde officieren zullen door hun betere militaire vorming ruimschoots aanvullen het weinige dat zij in kennis van enkele, voor den officier niet noodige vakken, zullen tekort schieten. Maar zelfs in zuiver wetenschappelijke vorming zullen de officieren van beide categoriën weinig of niet uiteenloopen.

De leerstof toch thans in de 2 hoogste klassen der hogere burgerschool verwerkt, zal in het vervolg voor wat de hoofdvakken betreft, naar de academie worden overgebracht. En waarom zou men nu die vakken niet evengoed kunnen onderwijzen te Breda op de academie als in die of in een andere gemeente op de hogere burgerschool? Men zorge slechts voor een goede regeling van het onderwijs, voor uitstekende leeraren en voor voldoende hulpmiddelen.

De getuigenis der geschiedenis is zoo dikwijls — al was het niet altijd even gelukkig — ingeroepen tot bestrijding van dit ontwerp, dat men het niet vreemd zal vinden, dat de Regeering van haar zijde die getuigenis ook wil doen spreken, daar waar het betreft de wetenschappelijke zijde van het vraagstuk.

De academie van vóór 1869, heeft, om slechts van één vak te spreken, vele der uitstekendste ingenieurs geleverd. Vele leden van den waterstaat en het corps ingenieurs, die den Nederlandschen naam op wetenschappelijk gebied hier en in

den vreemde hebben weten hoog te houden, hebben op de banken der academie te Breda hun wetenschappelijke vorming genoten.

Vele der ontwerpers en uitvoerders onzer grootste werken waren leerlingen der academie.

Wat vroeger kon, kan nu ook, en in hooger mate, omdat het onderwijs zoo-zeer is verbeterd.

Geen hoogeschool, al wordt de oude titel behouden, veel minder echter een kostschool zal de academie worden. Wel een deugdelijke inrichting tot vorming van een voldoende aantal wetenschappelijk ontwikkelde en bruikbare officieren.

Tot het hooger onderwijs kan in geen geval gerekend worden te behooren een inrichting, die tot opleiding van officieren dient. Zoo de naam van hoogeschool zou moeten worden toegepast, hij worde dan ten minste gegeven aan die scholen, die, zoo als de Kriegs-Academie in Pruisen, de Ecole de guerre in Frankrijk en België, de Scuola di guerra in Italie en de Krijgsschool hier te lande, de hoogste inrichtingen van militair onderwijs zijn.

Het nader examen der 2de luitenants.

Dit examen, het zij nogmaals gezegd, is geen aanvulling van het eindexamen der academie, het staat niet in onafscheidelijk verband tot het academisch onderwijs en houdt met de krijgsschool geen verband.

Het staat geheel op zichzelf en is slechts voor de jeugdige officieren een prikkel tot werken.

In verband daarmede, kan de gedetailleerde mededeeling van het programma van dit examen hier gevoeglijk achterwege blijven, welk programma, wanneer dit wetsontwerp wordt aangenomen, aan de goedkeuring van Zijne Majesteit zal worden onderworpen.

Het beginsel zal op de volgende wijze worden toegepast.

Het examen zal niet schoolsch worden afgenomen. Het zal zoodanigen omvang krijgen, dat de 2de luitenant bij het waarnemen van zijn dienst nog de gelegenheid zal hebben, zich voor dat examen te kunnen bekwamen, voortbouwende op de gronden aan de academie of bij het corps gelegd.

Het examen zal zoowel wetenschappelijke als zuiver militaire vakken betreffen. Het voornemen bestaat om den examinandus in elk der vakken, waarover het examen loopt, een ruime keuze omtrent de door hem te beantwoorden vragen te geven, terwijl hem voorts de gelegenheid zal gegeven worden een examen in ruimer zin af te leggen in het vak of de vakken, die meer bijzonder het onderwerp zijner studie geweest zijn, opdat daarop te zijner tijd bij het benoemen van officieren tot speciale betrekkingen, zoo als bij onderwijs, werkplaatsen, enz. kunne worden gelet.

Er zal geen sprake zijn van het behalen van een hooger of lager nummer bij dat examen. Voldoen is het eenige vereischte.

De 2de luitenants, die aan het examen voldoen, zullen niet bij keuze het eerst worden bevorderd; neen, zij zullen onmiddellijk tot 1sten luitenant worden benoemd en geplaatst. Daartoe zal een kleine wijziging in de organisatie noodig zijn en wel deze, dat niet meer bepaald worde het getal 1ste en het getal 2de luitenants dat bij een corps kan zijn, maar wel het getal luitenants (1ste of 2de). Verder zal een kleine verandering dienen te komen in art. 5 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128). Een ontwerp tot wijziging dier wet is in bewerking en zal na de aanneming van dat wetsontwerp spoedig de Kamer bereiken. Daarbij zullen dan tevens de bezwaren worden uiteengezet die tegen de invoering van examens ter verkrijging van den kapiteins- en hoofdofficiërsrang bestaan. Zij, die aan het luitenantsexamen niet voldoen, worden eerst na 5 jaren officiersdienst tot 1sten luitenant bevorderd. Zij hebben door het niet voldoen geen brevet gekregen van onbekwaamheid, maar het bewijs geleverd van minder bekwaamheid of minder lust tot studie, en zullen om die reden twee

jaren in promotie ten achteren zijn bij hun kameraden, die het examen met goed gevolg deden.

De 2de luitenanten, die ten gevolge van het niet of van het slecht afleggen van het examen eerst na 5 jaren den 1sten-luitenant-rang zullen behalen, zullen echter later evengoed tot kapitein en enkelen tot verdere rangen kunnen worden bevorderd, wanneer zij zulks door gedrag, dienstijver en geschiktheid verdienen.

Wat de regeling der krijgsschool aangaat, deze zal, zoo als hiervoren reeds werd opgemerkt, slechts een wijziging ondergaan, te weten, dat voor de toelating niet 3 maar 6 jaren officiersdienst zullen geëischt worden.

Voorstellen tot verbetering van den bestaanden toestand.

De groote kosten aan een verplaatsing der academie van Breda naar Utrecht verbonden, om van andere nog grootere bezwaren niet te spreken, houden den eersten ondergeteekende terug aan dat denkbeeld uitvoering te geven.

Ook tegen het denkbeeld om alle toekomstige officieren aanvankelijk gedurende twee jaren bij de corpsen op te leiden en daarvan de uitstekendsten ter voltooiing hunner studien naar Breda te zenden, bestaan bedenkingen van overwegenden aard. Die maatregel zou een nadeeligen invloed uitoefenen, zoowel op het getal als op het gehalte der officieren. Tegen dien maatregel is zoo velerlei bezwaar, dat hij zou blijken onuitvoerbaar te zijn. In elk geval zou het meer kosten dan de regeling door de Regeering voorgesteld, minder officieren geven en het wetenschappelijk peil van het officierskader doen dalen.

Een aansluiting der academie aan de 3de klasse der hooge burgerschool lacht bij een eerste overweging meer toe. Ook der Regeering is dit denkbeeld niet vreemd gebleven. Hoewel ook bij deze regeling het minimum van den leeftijd voor den cadet op 15 jaren kan worden gesteld en daarbij het programma van het toelatingsexamen weinig zou verschillen van dat, in het ontwerp omschreven, zoo hebben de ondergeteekenden echter aan de door hen voorgestelde regeling de voorkeur gegeven, omdat:

1°. een zuivere aansluiting aan de 3de klasse niet wel mogelijk is, aangezien de programma's der overgangsexamens op de hogere burgerscholen betrekkelijk veel uiteenloopen;

2°. de cadet aan de academie zou komen met een weinig méér kennis in een enkel vak, dat nu niet in het programma voor de toelating is opgenomen, ten koste van de grondigheid der kennis in die vakken, waarop aan de academie moet worden voortgebouwd. Men mag in billijkheid aan den knaap van 15 jaren geen hogere eischen stellen, — wil men de diepte der kennis niet aan de breedte opofferen — dan in het programma gesteld zijn.

Het verdient de voorkeur om de vakken, die op de burgerscholen in de 3de klasse gedeeltelijk behandeld worden en in het programma van toelating zijn weggelaten, zooals o. a. gonio-, trigono- en stereometrie en de natuurkunde eerst in het 4de jaar (het 1ste studiejaar der academie) te doen onderwijzen;

3°. door de aansluiting aan de 3de klasse niet voldoende wegen tot de academie worden opengesteld. Aangezien toch alleen die klasse cadetten zal kunnen aanbrengeen, zal alleen in gemeenten, waar hogere burgerscholen gevestigd zijn, de gelegenheid bestaan tot voorbereiding tot de academie. De kring, waaruit cadetten getrokken kunnen worden, zal te beperkt blijven en daardoor het getal cadetten niet in voldoende mate toenemen.

De voorstanders dezer regeling kunnen zeer goed met het regeeringsvoorstel meegaan. De leeftijd van toelating is in beide gevallen dezelfde, het programma van examens ongeveer gelijk, verschilt althans zoo weinig, dat het van geen beïnvloedend invloed kan zijn op het leerplan der academie. Alleen zullen volgens het stelsel der Regeering aan de academie eenige vakken, die op de 2 hoogste klassen der hogere burgerscholen behandeld worden, niet onderwezen worden,

vakken, die voor den officier weinig of niet noodig zijn. Voor de hoofdvakken bestaat tusschen beide voorstellen geen verschil.

In elk geval echter zal de krijgsschool geen aanvulling moeten zijn van de academie. Zij dient geheel afzonderlijk te worden beschouwd als een instelling tot hoogere wetenschappelijke militaire vorming.

Een aansluiting aan de 4de klasse der hoogere burgerschool verdient geen aanbeveling. Daartegen zijn bijna alle bezwaren, die aan een aansluiting der 5de klasse verbonden zijn. Zij zou, zonder het getal cadetten eenigszins beduidend te doen toenemen, den academiecursus op 3 jaren brengen, daargelaten nog dat ook hier een zuivere aansluiting niet wel uitvoerbaar is.

Alvorens de voorstellen van die leden, die gestemd zijn voor de handhaving der wet van 1869, in nadere overweging te nemen, althans voor zooveel zulks, na de bestrijding dier voorstellen in de Memorie van Toelichting, nog noodig wordt geacht, mag niet verzwegen worden, dat het vreemd klinkt dat aan eenigen dier leden de toelating op de academie op 17- of 18jarigen leeftijd alleszins gewenscht schijnt, en zij daarom gestemd zijn voor de handhaving der wet van 1869, omdat het aan gegronnen twijfel onderhevig is of het bij een leger waar het onderofficierskader zoo jong is, wel aanbeveling verdient ook in het officierscorps zoo jeugdige menschen op te nemen, als volgens de voordracht het geval zal zijn.

Hier moet waarschijnlijk aan een vergissing worden gedacht.

Volgens de wet van 1869 toch is het minimum van den leeftijd 17, volgens het regeeringsvoorstel 15 jaren. De academiecursus duurt in het eerste geval 2, in het tweede 4 jaren, zoodat in beide stelsels de officieren op 19jarigen leeftijd van de academie kunnen komen.

Op bladz. 18 en 19 van het Voorloopig Verslag worden sub *a*, *b*, *c* en *d* door enkele voorstanders der wet van 1869 eenige tijdelijke wijzigingen in die wet in overweging gegeven. Voor zooveel de wijzigingen aldaar sub *b* en *d* bedoeld, betreft, meenen de ondergeteekenden te kunnen verwijzen naar hetgeen zij, onder A en B, op bladz. 6 en 7 van de Memorie van Toelichting gezegd hebben, ten opzichte van soortgelijke voorstellen, in het Voorloopig Verslag van 21 April 1875 gedaan.

Omtrent de wijziging, sub *a* vermeld »Behoud van het tegenwoordig examen, doch met weglating van die enkele vakken der hoogere burgerschool, zooals technologie, delfstof-, aard-, plant- en dierkunde en beginselen der handelswetenschappen, die voor den aanstaanden officier niet of minder noodig zijn», zij aangeeteekend, dat die weglating wel er toe zal bijdragen, dat de adspirantcadet een grondiger kennis zou hebben van de vakken, waarop aan de academie moet worden voortgewerkt, maar dat zij niet noemenswaard den toeloop van cadetten zou doen vermeerderen, omdat zij alle andere bezwaren die tegen de aansluiting der 5de klasse van de hoogere burgerschool in het midden zijn gebracht, zou doen voortbestaan.

De wijziging, sub *c* in overweging gegeven: »om den leeftijd van toelating tot 23 jaar te verlengen, opdat jongelieden, die reeds een andere loopbaan gekozen hebben, nog den officiersrang zouden kunnen verkrijgen», zou tot niet veel meer leiden, dan tot toelating op de academie van een enkelen achterlijken leerling van de burgerschool of van een enkelen jongeling die in een andere betrekking mislukt is.

De 4 bedoelde wijzigingen zouden, op deze gronden en op die in de Memorie van Toelichting ontvouwd, ons weinig verder brengen tot het doel, tot een voldoende vermeerdering van het getal cadets.

Eenige leden achten een verandering der wet van 1869 niet noodig. Zij willen, alleen ter verkrijging van meer cadets, de academie aan aspirant-cadet-scholen doen aansluiten. Dat die leden dit denkbeeld nader verdedigen en de bedenkingen en bezwaren, daartegen door de Regeering in het midden ge-

bracht, trachten te wederleggen, is hun recht, maar het doet den Minister van Oorlog leed, dat men gemeend heeft deze gelegenheid te moeten aangrijpen, om onverdiende en ongemotiveerde beschuldigingen naar het hoofd van enkele ambtenaren van zijn departement te werpen.

Hij dacht dat dit versleten wapen niet meer zou worden gebruikt.

Dat men den Minister van Oorlog beschuldigt van de militaire academie te willen doen dalen op een veel lager peil, dan zij ooit gehad heeft, en ons leger, wat zijn toekomstige officieren betreft, meer dan een eeuw te doen teruggaan, — dat men hem afschildert als iemand, die vergeet, dat in de verloopende 50 jaren de wereld niet heeft stilgestaan, en hem verwijt in deze ernstige, urgente zaak niet genoeg spoed te hebben betracht, — hij zou dat alles onopgemerkt kunnen laten voorbijgaan, omdat de zaak, het belang van het leger, dat aan zijn zorg is toevertrouwd, en niet zijn persoon, al zijn aandacht eischen, en hem bezighouden.

Daar echter, waar het geldt onverdiende beschuldigingen tegen ambtenaren, die onder 's Ministers bescherming staan, mag hij het stilzwijgen niet bewaren en is tegenspraak plicht.

Hij komt dan ook met nadruk op tegen die onbestemde beschuldigingen op bladz 19 van het Verslag voorkomende, als onverdiend en onjuist, en constateert bij deze ten overvloede, dat alles wat van het Departement van Oorlog uitgaat, naar de bedoelingen en bevelen van hem Minister en niet naar de particuliere inzichten van ambtenaren of officieren der bureaux wordt bewerkt.

Hij uit hierbij voorts den wensch, dat men dergelijke onbestemde beschuldigingen voortaan moge terughouden, maar dat men, wanneer er grond tot beschuldiging bestaat, feiten en personen noeme.

Wat nu de hiervoren vermelde cadettenscholen betreft, zoo achten de ondergeteekenden, nu de voorstanders dier scholen de bezwaren daartegen door de Regeering ingebracht, trachten te ontkennen, het noodig nogmaals kortelijk de bezwaren toetelichten en te staven.

a. De groote kosten.

De kosten — wij zagen het hiervoren — van 6 aspirant-cadettenscholen, te zamen met 300 leerlingen, ja zelfs van 4 dergelijke scholen met 200 jongelingen, zullen belangrijk hooger zijn dan de uitgaven, die aan een vermeerdering van het getal cadetten van 200 op 400 zullen verbonden zijn.

Een vergelijking tusschen een aspirant-cadetten- en pupillenschool gaat niet op. Het karakter dier scholen is zóó uiteenlopend, dat de kosten van de op- en inrichting der cadettenschool, van de kleeding, voeding, huisvesting, verpleging, enz. der aspirantcadetten, zeer veel meer zullen bedragen dan de kosten voor de op- en inrichting en voor de huishouding der pupillenschool geëischt.

Aan hen die de kosten eener aspirant-cadettenschool van 50 leerlingen op f 25.000 ramen, moet worden geantwoord, dat alléén de voeding, kleeding en verpleging van 50 aspirantcadetten reeds ongeveer f 28.000 per jaar zullen kosten.

Voegt men hierbij de uitgaven aan de op- en inrichting en aan het onderhoud der school, aan verwarming en verlichting verbonden, de tractementen, soldijen, toelagen, enz. van het vaste personeel, de kosten die uit de vermeerdering van het onderwijzend personeel der betrokken hoogere burgerscholen ontstaan, dan zal men tot de gevolgtrekking komen, dat de aspirant-cadettenscholen tot ontzettend hooge uitgaven zullen leiden.

Of nu die scholen al dan niet gedeeltelijk ten laste van het Departement van Koloniën zouden komen, is vrij onverschillig.

Hier zij medegedeeld dat, al ging men tot de oprichting van cadettenscholen over, in geen geval die voor den Indischen dienst afgescheiden zouden mogen worden van de voorbereidingsscholen der Nederlandsche officieren. Men zou scheiding en verschil scheppen, waar eenheid en samenwerking juist hoogst wenschelijk zijn.

Men vergeete bovendien niet, dat men alleen dan met 4 aspirant-cadettenscholen

volstaan kan, wanneer die scholen slechts leerlingen hebben van de 3de en 4de klasse van de hogere burgerschool, en dat men in dit geval het nadeel heeft van aan de 3de klasse der hogere burgerschool aan te sluiten en dus de gelegenheid tot voorbereiding voor de academie inkrimpt.

b. De moeilijkheid om officieren te krijgen, geschikt om de studiën der aspirantcadetten te controleeren en hen daarbij behulpzaam te zijn.

Het moge niet het plan zijn der meeste voorstanders van de aspirantcadettenscholen, dat de officieren bij die inrichtingen als repetitors zullen optreden, het zal toch wel in elk geval noodig zijn een bestendig toezicht op de studiën der jongelieden te houden. Die officieren moeten toezien of het huiswerk behoorlijk verricht wordt en in staat zijn de knapen te helpen en terecht te wijzen. Gebeurt dat niet, dan is het te voorzien, dat vele aspiranten mislukken zullen, evenals veelal het geval is met die leerlingen der hogere burgerschool die te huis niemand vinden om hen te controleeren en zoo noodig te helpen.

Voor die contrôle, voor die leiding en voor de militaire vorming zullen betrekkelijk veel uitstekende officieren noodig zijn. Zij moeten als repetitors kunnen optreden, althans te huis zijn in de vakken van het middelbaar onderwijs, en tevens geschikte opvoeders zijn. Dat personeel is moeilijk te vinden.

Behalve aan officieren, zullen deze scholen veel personeel aan sergeanten, korporaals, soldaten, koks, enz. dienen te hebben, zoodat het gezamenlijk personeel dezer aspirantenscholen veel talrijker zal zijn dan het personeel, dat ten gevolge van de uitbreiding der academie noodig is.

c. Het gevaar van botsingen tusschen het bestuur der aspirantenschool en dat der hogere burgerschool en tusschen de leerlingen dier beide scholen.

De Regeering blijft bij haar gevoelen, dat uit den tweeslachtigen toestand der aspirantenschool scheeve verhoudingen en tal van moeilijkheden zullen ontstaan. Botsingen zouden onvermijdelijk zijn.

De burgerschool zou zich niet kunnen of willen voegen naar de aspirantenschool en deze heeft toch ook haar eischen.

Het militair bestuur zou lijdelijk moeten aanzien, dat een groot gedeelte der leerlingen van de aspirantenschool, wellicht ten gevolge van minder goede leiding en onderwijs, herhaaldelijk niet slaagt bij het toelatingsexamen tot de academie. Op de eene inrichting zou de militaire, op de andere de wetenschappelijke vorming plaats hebben. Er zou geen éénheid zijn, geen leidende gedachte. Op de aspirantenschool zouden de leerlingen *wel*, op de burgerschool *niet* onder militaire tucht staan.

Een aspirant zou op de aspirantenschool aanleiding tot tevredenheid kunnen geven, daarentegen op de burgerschool stof tot ontevredenheid.

Van militaire zijde zou niet nagegaan kunnen worden, of de achterlijkheid van dezen of genen aspirant toegeschreven moet worden aan gebrekkig onderwijs, aan weinig tact van den leeraar, enz.

Wat moet gebeuren, wanneer een aspirant-cadettenschool in een gemeente is ingericht, en het onderwijs aan de burgerschool aldaar op den duur niet de gewenschte vruchten draagt?

Wanneer de directeur der betrokken burgerschool een leerling der cadettenschool wenscht te verwijderen, moet dan de Minister het ontslag geven alleen op voordracht van dien directeur zonder eenige contrôle of onderzoek?

Laat men van militaire zijde contrôle, onderzoek, toezicht toe, dan zijn botsingen onvermijdelijk, die verlamdend op beide inrichtingen werken zullen. Ook is het meer dan waarschijnlijk, dat het aanwezig zijn van 50 militaire aspiranten, die een aangesloten geheel zullen vormen, tot vechtpartijen en wanorde zal aanleiding geven.

Om dit bezwaar te temperen, zoude men, volgens de voorstanders van dit stelsel, aan een kleinere hogere burgerschool slechts een aspirantenschool van 30 leerlingen kunnen toevoegen. Het bezwaar zal slechts weinig verminderen, daaren-

tegen zal daardoor het getal scholen en zullen dus het personeel en de uitgaven aanmerkelijk vermeerderen.

Hoe meer de Regeering de voorstellen tot oprichting van aspirant-cadetterscholen in overweging neemt, des te vaster wordt haar overtuiging, dat aan het denkbeeld niet wel uitvoering te geven is.

De Regeering wil er niet op wijzen, dat men aan dit stelsel evengoed als aan dat der Regeering den naam van een fatsoenlijk werf-systeem zou kunnen geven, dat zij, die het der Regeering euvel duiden een aansluiting te verbreken aan een onderwijs, dat weldra gewijzigd zal worden, hier nieuwe inrichtingen willen in het leven roepen, die aan datzelfde onderwijs moeten aansluiten. Zij wenscht de aandacht er niet verder op te vestigen, dat de voorstanders de academie nog nauwer aan de hoogere burgerschool met 5jarigen cursus zullen doen aansluiten, niettegenstaande de ondervinding geleerd heeft, dat die school als voedster der academie ernstige gebreken heeft en als zoodanig niet voldoet.

Maar wel moeten de ondergeteekenden hun medewerking tot het nemen der bedoelde proef ontzeggen, omdat deze weldra blijken zou slechts een mislukte, zeer kostbare poging te zijn, om het kwijnende bestaan der academie, volgens het stelsel van 1869, nog korten tijd te rekken. De toestand is te zorgwekkend, om die onder het nemen van gewaagde proeven nog langer ten koste van de bruikbaarheid van het leger te doen voortduren.

De tijd van proefnemingen is voorbij; alleen een ingrijpende maatregel kan, spoedig toegepast, redding brengen, en de ondergeteekenden rekenen het zich tot een plicht om met den meesten ernst te wijzen op de groote verantwoordelijkheid die de Volksvertegenwoordiging op zich zou laden, door de pogingen der Regeering tot voorkoming van verder verval van het officierscorps niet te steunen.

Artikelen van het wetsontwerp.

Art. 2. De tijd, die aan de academie voor de Fransche, Hoogduitsche en Engelsche taalstudie kan afgezonderd worden, dient besteed te worden aan een grondige beoefening der taalkunde. Zodoende zal de grondigheid der taalkennis niet aan een oppervlakkige kennis der letterkunde worden opgeofferd. Bij de beoefening der taalkunde zal gelegenheid te over zijn om bij het lezen en vertalen op de uitstekende werken in die talen te wijzen. Komt nu de cadet met een dergelijke kennis van de gronden der vreemde talen van de academie, is ook in dit opzicht de lust tot verdere studie bij hem opgewekt, dan zal hij later er wel toe komen om nader kennis te maken met de beroemdste buitenlandsche schrijvers.

Het voornemen bestaat dan ook om de letterkunde der genoemde talen op te nemen in het programma van het door de luitenants af te leggen examen.

De staathuishoudkunde zal aan de academie niet onderwezen worden; de tijd ontbreekt daartoe. Eerst het noodige, daarna het wenschelijke. Dit vak behoort meer aan de krijgsschool te huis en zal dan ook onder de vakken dier school worden opgenomen.

Ten einde beter te doen uitkomen, dat wel degelijk veel gewicht wordt gehecht aan het onderwijs in de militaire aardrijkskunde en de statistiek, is punt *g* van dit artikel gewijzigd.

Hoewel de ondergeteekenden in het gevoelen deelen, dat het hoofdzaak is, dat de jongelieden hun gedachten in goeden stijl schriftelijk weten uit te drukken, en het een waarheid is, dat zij, die zich eenmaal de kunst hebben eigengemaakt om goed te stellen, spoedig de vormen leeren in acht nemen, die bij de correspondentie over militaire onderwerpen of bij het maken van rapporten noodig zijn, zoo sluit dit de noodzakelijkheid niet uit, dat aan de academie in het maken van rapporten en het houden van militaire briefwisseling onderricht worde gegeven, omdat de officier daarin bij het verlaten der academie voldoende bedreven moet zijn, daar hij al dadelijk rapporten kan hebben te maken of militaire briefwisseling te houden.

Militaire briefwisseling staat niet tegenover, maar naast burgerlijke.

Naar aanleiding van de gemaakte opmerking is de velddienst met de tactiek tot één vak vereenigd, evenzoo de krijgsgeschiedenis met de strategie.

De bijlage H bevat een overzicht van de verdeeling der leervakken, over de 4 studie-jaren, alsmede het conceptleerplan over die jaren. Het spreekt, dat daarin de wijzigingen zullen gebracht worden die de ondervinding noodzakelijk zal maken. Een en ander is slechts een schema. De verdeeling der lesuren kan gevoeglijk en moet ook aan den Gouverneur der academie worden overgelaten. Naar een doelmatige dagverdeeling zal worden gestreefd.

De omvang van het examen is in art. 9 voldoende bepaald. Ook in de wet van 1869 is het programma van het eindexamen niet opgenomen. Dat examen zal bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur worden vastgesteld. Mededeeling van het programma van het door de 2de luitenant af te leggen examen komt niet noodig voor, omdat het met programma van het eindexamen der academie niet in onafscheidelijk verband staat.

Art. 4. De cadet, die langer dan 2 jaren in hetzelfde studiejaar blijft, zal, behoudens de uitzondering in dit artikel gemaakt, niet als onderofficier naar het corps gezonden worden, maar naar omstandigheden eervol of niet eervol worden ontslagen. Ingevolge het bepaalde in de 3de alinea van art. 13 zullen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur de regelen worden vastgesteld, waarnaar de cadet kan worden ontslagen.

Art. 5. Het was, hiervoren werd het reeds opgemerkt, geenszins de bedoeling om de eischen van toelating naar de omstandigheden hooger of lager te stellen.

Tegen de opname van het programma in de wet, is geen overwegend bezwaar.

Art. 6. Aan het *ingezetenschap* der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen hecht de Regeering de beteekenis, dat tot de academie zullen worden toegelaten, zij die in Nederlandsch-Indië zijn geboren, uit aldaar gevestigde ouders, voor zoover die niet behooren tot de inlandsche gelijkgestelde bevolking (vreemde Oosterlingen).

Art. 7. In verband met hetgeen hiervoren ad art. 5 gezegd is, is hier het programma van toelating opgenomen.

Voorts is, naar aanleiding van de gemaakte opmerking, een wijziging gebracht in de eerste alinea van dit artikel.

Art. 8. De tijd, waarvoor de cadet zich tot den militairen dienst verbindt is op 8 jaren gesteld, om hem, in verband met het bepaalde in art. 4 van het ontwerp, en gedurende zijn verblijf aan de academie, onder militaire tucht te hebben. Een langere dienstverbindtenis is niet wenschelijk, omdat zij den toeloop van cadets niet bevorderlijk zou zijn. De Staat heeft bovendien weinig aan officieren, die tegen hun zin in dienst blijven, en alleen door een imperatieve bepaling der wet in dienst gehouden worden.

Omtrent de teruggave der gelden, ingeval een cadet van de academie verwijderd wordt of die uit eigen beweging verlaat, zullen de regelen bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur worden vastgesteld.

Art. 9. Tegen een te groote vermenigvuldiging van examens zal worden gevaakt. In hoeverre het wenschelijk is om aan de cadetten, die door ijver en kunde in de behandelde vakken uitmunten, vrijstelling te geven van het overgangsexamen, zal bij de vaststelling van het reglement der academie in overweging worden genomen.

Het is niet wel mogelijk omtrent de samenstelling en de sterkte der commissie voor het eindexamen vaste regelen te stellen. Verschillende omstandigheden hebben daarop invloed, onder anderen het getal cadets, dat bij de verschillende wapens zal zijn. Behalve de Gouverneur der academie en de officier, onder diens toezicht met de leiding der studiën belast, zal wel altijd een opper- of hoofdofficier van ieder der wapens in de commissie zitting dienen te hebben en bovendien enkele specialiteiten op paedagogisch gebied.

In verband met de vraag aan het slot gesteld, is de 3de alinea van dit artikel gewijzigd.

Art. 10. Dit artikel is, overeenkomstig den wenk hier gegeven, gewijzigd.

Art. 12. Vaste regelen zijn voor het verleen van geheele of gedeeltelijke vrijstelling der bijdrage niet te formuleeren. Het al of niet verleen van toch van vrijstelling hangt van zoovele factoren af, de toestanden kunnen zoo uiteenlopend zijn, dat de regelen dier vrijstelling moeilijk omschreven kunnen worden. Men late als tot dusverre de regeling dezer delicate zaak aan den Minister van Oorlog over, die na raadpleging van den betrokken Commissaris des Konings, nauwgezet overweegt of er al dan niet termen zijn tot vrijstelling, alvorens hij haar aan de goedkeuring van Zijne Majesteit onderwerpt.

Het komt niet noodig voor de bijdrage van f 300 lager te stellen, haar als een maximum te beschouwen of geheel af te schaffen, wanneer, zoo als nu, de gelegenheid blijft bestaan om de zonen van minvermogene doch verdienstelijke officieren en ambtenaren geheele of gedeeltelijke vrijstelling der bijdragen te geven.

Art. 13. De opvatting van den werkkring van den directeur der studiën, zoo ook van den vroegeren commandant der academie, is veelal vrij onjuist. Het is voor velen, als had de academie twee hoofden.

Om nu duidelijk te doen uitkomen, dat de Gouverneur het hoofd is en de officier die met de leiding der studiën belast wordt, niet naast, maar onder den Gouverneur staat, werd in het wetsontwerp van dien directeur niet gesproken, hoewel het voornemen bestond in de organisatie der academie een officier op te nemen, die onder den Gouverneur met de leiding der studiën zal worden belast.

Ten einde ook in dit opzicht elken twijfel te doen ophouden en aan verkeerde uitleggingen een einde te maken, is de eerste alinea van dat artikel gewijzigd. Verder is »raad van toezicht» veranderd in »raad van bijstand».

Zoodra dit ontwerp tot wet zal verheven zijn, zal het reglement der academie, waarbij de in dit artikel genoemde regelen zullen worden opgenomen, aan 's Konings goedkeuring onderworpen worden, om, na een beproeving van 2 jaren, al dan niet gewijzigd, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur te worden vastgesteld.

Art. 14. In het gewijzigde artikel wordt naar art. 184 der Grondwet verwezen.

Art. 15. De openbaarmaking van het verslag der Commissie van Inspectie is niet wenschelijk en zou niet wel kunnen geschieden, omdat doorgaans daarin vertrouwelijke mededeelingen worden gedaan over het personeel der academie of zaken besproken, die zich voor openbaarmaking minder leenen.

Art. 16. Het bezwaar dat, naar aanleiding der overgangsbepalingen, jongelieden van zeer uiteenloopende leeftijd in dezelfde klasse zullen zitten, wordt grotendeels weggenomen door de aspiranten, die aan de vereischten voldoen van een toelatingsexamen, dat overeenkomt met het overgangsexamen van de 4de tot de 5de klasse der hogere burgerschool, tot het 2de studiejaar toe te laten. Dit artikel is dienovereenkomstig gewijzigd.

Het hierbedoeld programma van toelating tot het 2de studiejaar zal zóó worden gesteld, dat de jongelieden, die de 4de klasse der hogere burgerschool met gunstigen uitslag hebben doorlopen, dat examen met goed gevolg kunnen afleggen.

Bij den Gouverneur der academie bestaat tegen den gelijktijdigen aanvang van 2 studie jaren geen bezwaar en de verdere opleiding der hierbedoelde cadetten kan, zonder stoornis in het onderwijs, geschieden.

Art. 17. De twee stelsels, dat van 1869 en dat in dit ontwerp gehuldigd, kunnen zonder stoornis of verwarring gedurende een paar jaren naast elkander aan de academie werken. Ook de Gouverneur dier inrichting, met wien de eerst-ondergeteekende omtrent dit onderwerp breedvoerig van gedachten wisselde, ziet

daartegen geen bezwaar van eenigen overwegenden aard. Alleen zal gedurende dien tijd wat meer inspanning van het personeel der academie gevergd worden.

's Gravenhage, 7 April 1877.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

De Minister van Koloniën,
F. ALTING MEES.

BIJLAGE A.

OPGAAAF van het aantal sedert 1862 benoemde officieren bij het leger hier te lande.

Jaren.	Cadetten.				Onderofficieren.				
	Infant.	Caval.	Artill.	Genie.	Totaal.	Infant.	Caval.	Artill.	Totaal.
1862	8	11	27	3	49	63	»	3	66
1863	24	6	11	2	43	33	2	3	38
1864	11	7	20	4	42	21	»	1	22
1865	10	3	11	5	29	25	2	2	29
1866	20	1	16	7	44	43	1	2	46
1867	32	3	12	5	52	56	»	»	56
1868	23	3	10	6	42	73	1	5	79
1869	17	2	4	3	26	»	1	»	1
1870	21	3	11	6	41	39	13	6	58
1871	8	3	15	4	30	40	»	»	40
1872	7	9	8	4	28	61	2	3	66
1873	11	1	13	6	31	73	3	4	80
1874	»	2	9	5	16	50	2	5	57
1875	»	4	1	1	6	32	10	7	49
1876	4	2	4	5	15	48	4	5	57
196	60	172	66	494	657	41	46	744	

BIJLAGE B.

OPGAAAF van het aantal sedert 1862 benoemde, overgeplaatste en gedetacheerde officieren bij het leger in Ned.-Indië.

1862.

Aangesteld tot 2de luitenant. In Nederland: 6 inf., 8 art., 8 genie, van de acad.; 6 inf., 1 art., van de corpsen. In Ned.-Indië: 22 inf. en 2 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 9 2de luitenants der inf. (1 afk. van de acad. en 8 van de corpsen.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor minder dan 5 jaren: 1 kapt. der inf. (afk. van de acad.)

1863.

Aangesteld tot 2de luitenant. In Nederland: 15 inf., 11 art., 6 genie, van de acad.; 6 inf., 1 cav., van de corpsen. In Ned.-Indië: 14 inf., 4 cav., 3 art., 2 genie.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 6 2de luitenants der inf. (afk. van de corpsen), 2 der cav. (1 afk. van de acad. en 1 van de corpsen.)

1864.

Aangesteld tot 2de luitenant. In Nederland: 19 inf., 2 cav., 5 art., 5 genie, van de acad.; 5 cav., van de corpsen. In Ned.-Indië: 74 inf., 2 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 2 1ste en 5 2de luitenants der inf. (1 afk. van de acad. en 6 van de corpsen.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 2 1ste luitenants, der inf., (1 afk. van de acad. en 1 van het corps.)

1865.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 13 inf., 1 cav., 12 art., 2 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 19 inf., 1 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 12 2de luitenants der inf. (1 afk. van de acad. en 11 van de corpsen.) (1 2de luit. der art. afk. van de acad.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 7 1ste luitenants der inf., (1 afk. van de acad. en 6 van de corpsen.)

1866.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 19 inf., 3 cav., 12 art., 2 genie, van de academie. In Ned.-Indië: 28 inf., 2 cav., 6 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 5 2de luitenants der inf. (afk. van de corpsen.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 7 1ste en 3 2de luitenants der inf., (1 afk. van de acad. en 9 van de corpsen.)

1867.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 17 inf., 2 cav., 9 art., 2 genie, van de acad.; 1 inf., van het corps. In Ned.-Indië: 12 inf. en 4 cav.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 2 2de luitenants der inf., 1 cav. en 1 art. (hiervan 1 inf. van het corps, de overigen van de acad.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 4 1ste en 1 2de luit. der inf. (1 afk. van de acad. en 4 van de corpsen.)

1868.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 13 inf., 1 cav., 3 art., 1 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 20 inf.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 5 1ste en 3 2de luit. der inf. (2 afk. van de acad. en 6 van de corpsen.)

1869.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 17 inf., 1 cav., 6 art., 3 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 44 inf. en 1 cav.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 1 2de luitenant der inf. (van het corps.)

1870.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 16 inf., 3 art. en 2 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 38 inf., 2 cav. en 2 art.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 1 2de luit. der inf. (afk. van het corps.)

1871.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 6 inf., 2 cav., 3 art. en 2 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 49 inf. en 3 cav.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 2 2de luitenants der inf. (afk. van de acad.)

1872.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 3 inf., 1 cav., 7 art., 2 genie, van de acad. In Ned.-Indië: 33 inf., 1 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 1 kapt., 1 2de luitenant der inf., (afk. van het corps, 1 2de luit. der art. van de acad.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 1 kapt. en 4 1ste luit. der inf., (1 afk. van de acad. 4 van de corpsen); 1 1ste luit. der art. (afk. van de acad.)

1873.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 4 inf., 4 art., van de acad. 36 inf., van de corpsen. In Ned.-Indië: 1 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 10 1ste luitenants, 22 2de luitenants der inf., (4 afk. van de acad. en 28 van de corpsen.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor minder dan 5 jaren: 11 kapt. en 39 1ste en 2 2de luit. der inf. (16 afk. van de acad. en 36 van de corpsen.) 1 kapt., 3 1ste en 2 2de luits. der art. (5 van de acad., 1 van het corps); 3 1ste en 2 2de luits. der genie van de acad.

1874.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 1 genie, van de acad.; 54 inf., 3 cav., van de corpsen. In Ned.-Indië: 30 inf., 1 cav.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 17 2de luit. der inf.; (3 afk. van de acad. en 14 van de corpsen.); 3 2de luits. der mariniers van de acad.; 1 kapt., 1 1ste en 3 2de luits. der art. (1 afk. van de acad. en 4 van de corpsen.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 1 kapt., 2 1ste luit. inf., (2 afk. van de acad. en 1 van het corps.) 1 kapt. art. van de acad.

1875.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 3 inf., 4 genie, van de acad.; 68 inf., 1 cav., van de corpsen. In Ned.-Indië: 25 inf., 1 cav., 5 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 19 2de luit. inf., (3 afk. van de acad. en 16 van de corpsen.) 1 2de luit. der cav. van de acad.; 2 2de luits. der art. van de corpsen.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 1 kapt., 4 1ste en 16 2de luit. der inf., (7 afk. van de acad. en 14 van de corpsen), van de gedetach. waren 2 1ste luits. der inf. voor minder dan 5 jaren.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor minder dan 5 jaren: 1 2de luit. der cav. (afk. van het corps.)

1876.

Aangesteld tot 2de luitenants. In Nederland: 3 inf., 1 cav., 6 genie, van de acad.; 11 inf., 1 art., van het corps. In Ned.-Indië: 8 inf. en 2 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 1 kapit.; 2 1ste en 16 2de luits. der inf., (2 afk. van de acad. en 17 van de corpsen); 1 1ste luit. der cav., 1 1ste luit. der art. en 2 1ste luits. der genie (afk. van de acad.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 13 1ste en 18 2de luit. der inf., (4 afk. van de acad. en 27 van de corpsen); 2 1ste luits. der cav. (1 afk. van de acad. en 1 van het corps); 3 1ste en 1 2de luit. der art. (2 afk. van de acad. en 2 van de corpsen.)

RECAPITULATIE.

I. *Vóór de werking der wet van 17 Juli 1869* (Staatsblad N°. 141.)

a. In 10 jaar, van 1 Juli 1862 tot ultimo December 1871 (1).

Aangesteld tot 2de luitenant. In Nederland: 141 inf., 12 cav., 72 art., 33 genie, van de acad.; 13 inf., 6 cav., 1 art. van de corpsen. In Ned.-Indië: 320 inf., 16 cav., 16 art. en 2 genie.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 2 1ste luit. en 42 2de luit. der inf. (6 van de acad. en 38 van het corps); 3 2de luit. der cav. (2 van de acad. en 1 van het corps); 2 2de luit. der art. (van de acad.)

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 25 1ste luit. en 8 2de luit. der inf.

(1) De wet van 17 Juli 1869 (Staatsblad N°. 141) trad, krachtens haar slotartikel, eerst in werking 1 Januari 1872.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor minder dan 5 jaren: 1 kapt. der inf. Van de beide laatste rubrieken 7 afk. van de acad. en 27 van de corpsen.

b. Gemiddeld per jaar aangesteld tot 2de luit.

In Nederland: 14,1 inf., 1,2 cav., 7,2 art., 3,3 genie, van de acad.; 1,3 inf., 0,6 cav., 0,1 art. van de corpsen. In Ned-Indië: 32 inf., 1,6 cav., 1,6 art., 0,2 genie.

II. *Ná de werking der wet van 17 Juli 1869* (Staatsblad N°. 141).

a. In 5 jaar van 1 Juni 1872 tot ultimo December 1876.

Aangesteld tot 2de luitenant. In Nederland: 10 inf., 2 cav., 11 art., 13 genie, van de acad.; 169 inf., 4 cav., 1 art. van de corpsen. In Ned-Indië: 96 inf., 2 cav. en 9 art.

Overgeplaatst van het Ned. leger: 2 kapt., 12 1ste luit. en 78 2de luit. der inf. (15 van de acad. en 77 van de corpsen); 1 1ste en 1 2de luit. cav. (van de acad.), 1 kapt., 2 1ste en 6 2de luit. art. (3 van de acad. en 6 van de corpsen); 2 1ste luit. genie (van de acad.).

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van 5 jaren: 3 kapt., 21 1ste luits. en 34 2de luits. der inf., 2 1ste der cav., 1 kapt., 4 1ste en 2 2de luit der art.

Gedetacheerd van het Ned. leger voor den tijd van minder dan 5 jaren: 11 kapt., 41 1ste luit. en 2 2de luit. der inf., 1 2de luit. cav., 1 kapt., 3 1ste en 2 2de luits. der art., 3 1ste en 1 2de luit. der genie.

Van de gedetacheerden voor den tijd van 5 jaren en minder dan 5 jaren waren, afkomstig: Inf. 30 van de acad. en 82 van het corps; cav. 1 van de acad. en 2 van het corps; art. 9 van de acad. en 3 van het corps. Genie 4 van de acad.

b. Gemiddeld per jaar aangesteld tot 2de luit.

In Nederland: 2 inf., 0,4 cav., 2,2 art., 2,6 genie, van de acad.; 33,8 inf., 0,8 cav., 0,2 art. van de corpsen. In Ned-Indië: 19,2 inf., 0,4 cav., 1,8 art.

BIJLAGE C.

OPGAAF van het getal cadetten aan de Kon. mil. academie, opgenomen van 1856 tot en met Sept. 1876.

	Infanterie.		Cavalerie.		Artillerie.		Genie.		Totaal.
	In Nederland.	In de koloniën.	In Nederland.	In de koloniën.	In Nederland.	In de koloniën.	In Nederland.	In de koloniën.	
1856—1857	15	»	15	»	25	26	6	2	89
1857—1858	27	8	12	»	25	13	3	6	94
1858—1859	11	7	6	»	30	8	2	11	75
1859—1860	30	18	4	»	10	8	2	3	75
1860—1861	10	23	7	2	21	8	5	4	30
1861—1862	13	15	2	2	15	9	5	3	64
1862—1863	35	26	2	2	11	8	6	2	92
1863—1864	29	20	2	2	12	10	5	4	84
1864—1865	25	18	3	2	13	6	6	1	74
1865—1866	20	18	2	2	10	9	5	3	69
1866—1867	26	22	4	2	10	8	5	3	80
1867—1868	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1868—1869	5	1	1	1	20	7	4	3	42
1869—1870	8	2	5	1	8	4	9	2	39
1870—1871	9	»	»	»	12	1	2	1	25
1871—1872	»	»	»	»	»	»	»	»	»
1872—1873	»	»	1	»	9	»	5	3	18
1873—1874	»	4	3	1	»	»	5	5	18
1874—1875	3	2	»	»	5	»	9	9	28
1875—1876	3	2	2	»	14	»	12	7	40
1876—1877	3	3	»	»	7	»	3	2	18

BIJLAGE D.

OPGAAF van de inrichtingen of scholen, die van af het jaar 1858 tot en met het jaar 1876 cadetten hebben geleverd, en van het getal door elk daarvan aangebracht.

- Van 1858 tot en met 1870.
- Aardenburg, *Vorsterman van Oijen* 2.
 Alkmaar, *Reiziger* 1; Gymnasium 1.
 Amersfoort, *Kollewijn* 12.
 Amsterdam, *Kepper* 10; *Muller* 3; *Bloem* 3; *van Otterloo* 1; *Bellaart* 1.
 Apeldoorn, *van der Horst* 1.
 Arnhem, *Vethake* 39; *Knottenbelt* 1.
 Assen, Gymnasium 1.
 Barneveld, *Schut* 1.
 Beest, *Kievits* 1.
 Bemmelen, *v. d. Honaard* 1.
 Bergen op Zoom, *Koning* 1; *v. d. Wijnperse* 3.
 Berlicum, *v. d. Pauwert* 1.
 Besoijen, *v. d. Sluys* 2.
 Beverwijk, *Julius* 2.
 Breda, Departementale school 110; *Janssen* 35; *Tilleman* 9; *de Wolff* 2.
 Breukelen, *Dijkerman* 3.
 Brielle, Gymnasium 1.
 Brummen, *Kouwenaar* 4.
 Delfshaven, *Tussenbroek* 2.
 Delft, *van Nerum* 13; Gymnasium 3; *Schouten* 1.
 Deventer, Gymnasium 2; *Lit* 1.
 Doetinchem, *van Kluyve* 1.
 Doornspijk, *van Braambeek* 3.
 Dordrecht, Gymnasium 1; *v. d. Rivière* 4; *Brand van Straaten* 3.
 Ede, *Hartelust* 3.
 Elburg, *van Braambeek* 3; *Julius* 2; *van Winsum* 2.
 Enschedé, *Schlencker* 1.
 Geertruidenberg, *Blankenbijn* 1; *Blok* 29.
 Gorinchem, *Kattenbusch* 22; *van 't Sant* 18; *van Driel* 2.
 Gorredijk, *Jellema* 1.
 Gouda, *Scheffelaar Klots* 9.
 's Gravenhage, Gymnasium 6; *Burnier* 17; *Vethake* 6; *de Vos* 4; *van Haarst* 1; *Meskendorff* 1; *Verveen* 1; *Newman* 16; *van Vliet* 4.
 Groningen, *de Groot* 1; Gymnasium 1.
 Haarlem, Gymnasium 1; *du Buy* 2.
 Harderwijk, Gymnasium 3.
 Hattem, *Grolle* 3; *Knottenbelt* 4.
 's Heerenberg, *Kouwenberg* 6.
 Heerenveen, *Schepers* 1.
 's Hertogenbosch, Gymnasium 3; *Berman* 13; *Prey* 8; *Prijn* 1.
 Heusden, *Scheffelaar Klots* 1; *Scholten* 1.
 Hilvarenbeek, *Broeders* 3.
 Hoorn, *v. d. Hoeven* 1.
 Jutphaas, *v. d. Berg* 6.
 Kampen, *Stoel* 5; *Geist* 1; Gymnasium 1.
 Klundert, *Dekkers* 1.
 Leerdam, *Blokhuis* 11.
 Leeuwarden, *de Haan* 1; *Singels* 4; Gymnasium 1; *Strumpel* 3.
 Leiden, *Stemfoort* 1; *Eichman* 6; *Vermeulen* 2; *Japikse* 1.
 Leiderdorp, *Snoeck* 1.
 Lochem, *de Planque* 1.
 Maarssen, *Wagenaar* 1.

- Maastricht, Athenaeum 1.
 Meppel, Gymnasium 1; *Obbes* 2.
 Middelburg, *Vermeulen* 1.
 Nieuwpoort, *Harderman* 1.
 Nijkerk, *Wijnhoff* 1.
 Nijmegen, *de Jong* 30.
 St. Oedenrode, *v. d. Brink* 4.
 Oirschot, *Söhngen* 4.
 Oosterhout, *v. d. Schaft* 2.
 Rheden, *de Jongh* 1; *Dijkerman* 1.
 Rotterdam, Gymnasium 1; *van Krieken* 4; *de Meijer* 1.
 Rijswijk, *de Vos* 1.
 Sassenheim, *Kapteyn* 2.
 Schoonhoven, *Westbroek* 19.
 Sloten, *Poutsma* 1.
 Steenbergen, *de Rooi* 1.
 Tiel, *Wijnhoff* 1.
 Utrecht, *Julius* 1; *Kooiman* 2; *Kramer* 1; *Nyland* 8; *Overeem* 1; *Liese* 1; *van Guthen* 1; *van Rheden* 1; *van Goethem* 2; *van Zwicht* 1; *van Loon* 1.
 Veendaal, *Hoxel* 3.
 Velp, *Iscken* 1.
 Vianen, *Landolt* 3.
 Vlaardingen, *Olivier* 1.
 Vlissingen, *Stuart* 2.
 Vollenhoven, *Ebbink* 2.
 Voorburg, *Ingenhoes* 6.
 Voorts, *Wiegerts* 1.
 Wageningen, Gymnasium 1; *Vogelenzang* 5; *Janssen* 4; *Dekkers* 2.
 Weesp, *Lagerwey* 1; *Vethake* 19.
 Werkendam, *Verhey* 1.
 IJsselstein, *Provilij* 3.
 Zalt-Bommel, *Schmidt* 1.
 Zevenbergen, *Provilij* 1.
 Zutphen, Gymnasium 13.
 Zuylen, *van Driel* 2.
 Zwammerdam, *Wagenaar* 1.
 Zwolle, *Elberts* 12.
 Privaat onderwijs genoten, 46.
Hoogere Burgerscholen: Delft 2; Deventer 2; Dordrecht 2; Goes 1; Gouda 3; 's Gravenhage 4; Haarlem 2; 's Hertogenbosch 1; Middelburg 4; Nijmegen 4; Utrecht 2; Zutphen 2; Zwolle 4.
 Van 1872 tot en met 1876.
Hoogere Burgerscholen: Amersfoort 2; Amsterdam 3; Arnhem 1; Breda 13; Delft 3; Deventer 3; Dordrecht 2; Gorinchem 4; 's Gravenhage 18; Groningen 1; Haarlem 9; 's Hertogenbosch 7; Kampen 6; Leeuwarden 1; Leiden 6; Maastricht 2; Middelburg 3; Nijmegen 11; Roermond 4; Rotterdam 5; Tilburg 1; Utrecht 9; Veendam 1; Zutphen 3; Zwolle 3.
 Privaat onderwijs genoten 1.
 Totaal generaal 921.

NB. In 1867 en in 1871 is geen toelatingsexamen gehouden.

BIJLAGE E.

VERLIES aan officieren in 1870 bij het leger hier te lande.

Infanterie. Eervol ontslagen 2; gepensionneerd 13; overleden 7; ontslagen 1; overgegaan bij den plaatselijken staf 1, totaal 24.

Cavalerie. Eervol ontslagen 2; gepensionneerd 6; overleden 3; overgegaan bij den plaatselijken staf 1, totaal 12.

Artillerie. Eervol ontslagen 3; gepensionneerd 11; overleden 6; ontslagen 1; overgegaan bij den provincialen staf 1, totaal 22.

Genie. Eervol ontslagen 1; gepensionneerd 2, totaal 3.

Totaal generaal, eervol ontslagen 8; gepensionneerd 32; overleden 16; ontslagen 2; overgegaan bij den plaatselijken staf 2; overgegaan bij den provincialen staf 1. Totaal 61.

BIJLAGE F.

BEKNOPT OVERZICHT van de opleiding tot officier in Frankrijk, Engeland, België en Italië.

FRANKRIJK.

De aanvulling van officieren in het *Fransche leger* geschiedt:

1°. Uit de leerlingen der:

a. *École spéciale militaire* te St. Cyr;

b. *École polytechnique.*

2°. Uit den onderofficiersstand:

c. *Scholen voor onderofficiëren der infanterie;*

d. *De cavalerieschool* te Saumur.

1°. a. *École spéciale militaire* te St. Cyr.

Deze school is bestemd ter opleiding tot officier bij de infanterie, cavalerie en mariniers.

De cursus duurt twee jaren.

De jaarlijksche bijdrage bedraagt 1500 francs, de uitrusting (trousseau) kost 600 à 700 francs.

Er zijn geheele en halve beurzen, waaraan tevens heele of halve uitrusting is verbonden.

Het toelatingsexamen is vergelijkend, schriftelijk en mondeling.

De vereischten zijn:

Men moet Franschman wezen of als zoodanig genaturaliseerd;

Op 1 Januari van het loopende jaar, moet men niet jonger zijn dan 17 jaren, terwijl men den ouderdom van 20 jaar nog niet mag hebben bereikt;

Eene lengte van minstens 1,54 M.;

Een diploma van candidaat in de philosophie of oude letteren (bachelier ès sciences ou lettres) of het certificaat van het eerste gedeelte van het examen tot candidaat in de nieuwe letteren (baccalauréat ès lettres).

Militairen, in werkelijken dienst, die twee jaren hebben gediend en op 1 Juli van het loopende jaar niet ouder zijn dan 25 jaren, mogen aan het toelatingsexamen deelnemen.

De candidaten leggen eerst een voorloopig examen af en worden, daaraan voldoende, tot het eigenlijk admissie-examen toegelaten.

Zij moeten zich, bij toelating verbinden, het Rijk, te rekenen van het 18de jaar, gedurende vijf jaren te dienen.

De school te St. Cyr telt 4000 leerlingen.

Het toelatingsexamen loopt over de Fransche, Hoogduitsche en Latijnsche talen, de rekenkunde, stekunst, meetkunst, vlakke driehoeksmeting, beschrijvende meetkunst, mechanica, natuurkunde, scheikunde, geschiedenis en aardrijkskunde.

1°. b. *École polytechnique.*

Deze school is bestemd ter opleiding tot officieren bij de artillerie en genie en tot staf-officier; tevens tot vorming van scheepsingenieurs, ingenieurs voor den waterstaat, mijnningenieurs, ambtenaren bij de telegraphie enz.

De cursus duurt twee jaren.

De jaarlijksche bijdrage bedraagt 1000 francs, de uitrusting (trousseau) 700 francs. Er zijn heele en halve beurzen, waaraan tevens heele of halve uitrusting is verbonden.

De vereischten zijn ongeveer dezelfde als hiervoren bij de school te *St. Cyr* zijn vermeld; alleen de leeftijd is van 16 tot 20 jaren.

Deze school heeft plus minus 425 leerlingen.

De militaire leerlingen der polytechnische school, die aan het eindexamen van den tweejarigen cursus hebben voldaan, worden tot 2den luitenant benoemd en volgen, wanneer zij tot de wapens der artillerie en genie behooren, gedurende 2 jaren den cursus der applicatieschool van de artillerie en genie.

Prytanée de la Flèche.

Ten einde de jongelieden, die zich tot het toelatingsexamen tot de »École spéciale militaire» of tot de »Ecole polytechnique» wenschen te bekwamen, te gemoet te komen en hen in staat te stellen het vereischte diploma te verkrijgen, heeft men te *la Flèche* een voorbereidingsschool opgericht, genaamd *Prytanée de la Flèche*.

Deze school neemt voornamelijk kinderen van officieren en militaire ambtenaren op.

De leeftijd is voor deze 10—12 jaren; bovendien heeft men pensionnaires, die tot op hun 14de jaar worden toegelaten.

De bijdrage is 850 francs.

De leerlingen blijven tot hoogstens 19 jaar op het *Prytanée*.

Men heeft 300 heele en 100 halve beurzen.

De vereischten van toelating verschillen, naarmate den leeftijd van den aspirant.

2°. c. Scholen voor onderofficieren der infanterie.

Bij decreten van 4 December 1874, n°. 475—476, is door den President der Fransche Republiek besloten tot de oprichting van scholen voor onderofficieren der infanterie.

Om tot officier te worden benoemd moet men minstens twee jaren als onderofficier bij het corps hebben gediend.

Het bijwonen van den cursus op een der scholen voor onderofficieren is verplichtend gesteld.

Het aantal leerlingen op iedere school mag hoogstens 450 bedragen. Zij worden in drie compagnieën verdeeld.

De cursus duurt een jaar en wel van 1 Januari tot 31 December.

Bij het einde van den cursus moeten de leerlingen een eindexamen afleggen, ten einde hun geschiktheid voor den officiersrang te bewijzen.

Na afloop daarvan, worden de 10 eerste nummers tot 2den luitenant benoemd; de overigen worden door de »commission de classement» op de tableaux d'avancement geplaatst, om bij bestaande vacatures te worden aangesteld. Zij keeren, in afwachting daarvan, naar hun corpsen terug.

Het een derde gedeelte der luitnantsplaatsen bij ieder corps wordt op deze wijze aangevuld door de onderofficieren van dat corps zelf.

2°. d. De cavalerieschool te Saumur.

Deze school, bij decreet van 22 September 1873, n°. 319, opgericht, dient tot:

- I. Opleiding van onderofficieren der cavalerie tot 2den luitenant;
- II. Verdere practische opleiding der 2de luitnants van de cavalerie, afkomstig van de school te *St. Cyr*;
- III. Vorming van onderwijzers in de rijkunst;
- IV. Vorming van goede onderofficieren.

De onderofficieren der cavalerie, die op voordracht van den Inspecteur-generaal bij de school te Saumur worden gedetacheerd, om tot 2den luitenant bij dat

wapen te worden opgeleid, moeten minstens twee jaren als onderofficier hebben gediend, een voldoende kennis bezitten van de reglementen en voorschriften alsmede van den dienst en de oefeningen van dat wapen.

De cursus duurt 18 maanden en heeft ten doel de algemeene en vakkennis, voor den officier vereischt, aan te kweeken.

De cursus loopt dan ook bijna uitsluitend over militaire vakken, de overige nemen slechts een paar lessen per week in.

De onderofficieren, die aan de eischen van het eindexamen hebben voldaan, worden, voor zooveel mogelijk, onmiddellijk aangesteld, overigens naarmate vacatures ontstaan.

Niemand kan dus bij het Fransche leger tot 2den luitenant bij de infanterie of cavalerie worden benoemd, die niet minstens 18 jaar oud is, of twee jaren als onderofficier bij het corps heeft gediend en den cursus te *St. Cyr*, bij een der onderofficiersscholen of bij de cavallerieschool te *Saumur* heeft gevolgd en aan de eindexamens heeft voldaan.

De applicatieschool voor den generalen staf (*école d'application d'état-major*) met 2jarigen cursus is bij decreet van 18 Februari 1876 opgericht.

Het getal plaatsen is 50.

Tot deze school worden toegelaten luitenants en kapiteins, respectievelijk niet ouder dan 28 en 32 jaren.

De luitenants moeten minstens 4 jaren officiersdienst tellen.

Het toelatingsexamen is vergelijkend.

ENGELAND.

De *Royal Military Academy* te *Woolwich* dient uitsluitend tot opleiding van officieren voor de artillerie en genie.

De inrichting en regeling van het onderwijs heeft sedert 1867 tweemaal verandering ondergaan, hetgeen niet zonder invloed was op den gang van het onderwijs bij de academie.

Ofschoon van Juni 1869 tot October 1872, dus ongeveer 3½ jaar, de Koninklijke militaire academie 298 officieren leverde (138 genie en 160 artillerie) maakte het steeds toenemend gebrek aan officieren dier beide wapens in laatstgemeld jaar een vernieuwde wijziging noodig, die voornamelijk neerkomt op verandering in de tijdstippen van admmissie- en eindexamens.

Hierbij werd evenwel op den voorgrond gesteld dat de wijzigingen slechts tot 1874 van kracht zullen blijven en dat daarna de gewone gang der zaken bij de Koninklijke militaire academie zou worden gevolgd, daar men hoopte door de meerdere gelegenheid tot plaatsing als cadets, het bestaand incompleet aan officieren te hebben overwonnen.

De toelatingsexamens werden in 1872 en 1873 driemaal per jaar gehouden.

De aspiranten, die tot een plaatsing in aanmerking wenschen te komen, moesten tusschen 16 en 18 jaar oud zijn.

Bij het voorloopig examen moeten de aspiranten blijken geven van genoegzame kennis in de navolgende vakken:

1°. wiskunde:

de rekenkunde tot en met de leer der logarithmen, stekunstvergelijkingen, reeksen, permutatiën en combinatiën, binomium; meetkunst tot en met het 6de boek EUCLIDES (evenredigheid der lijnen); de platte driehoeksmeting;

2°. Fransch, Duitsch, of een andere levende taal;

3°. het zonder fouten en met een goed leesbare hand schrijven van de Engelsche taal naar dicté;

4°. lijntekenen, gebruik en vervaardiging van schalen, kennis der eenvoudig meetinstrumenten;

5°. aardrijkskunde.

Vooraf wordt op een grondige kennis der wiskunde gelet.

De aspiranten, die fysiek voor den militairen dienst geschikt zijn en aan de bovenvermelde eischen hebben voldaan, leggen een nader examen af, dat over hun rangschikking beslist.

De vakken die alsdan voornamelijk in aanmerking komen, zijn:

I. wiskunde:

stelkunst tot en met de onbepaalde coëfficiënten, de leer der logarithmen, de kansrekening, de leer der vergelijkingen;

meetkunde, inhouden der lichamen, driehoeksmeting;

mechanica, hydrostatica, bolvormige driehoeksmeting, integraal- en differentiaalrekening.

II. Engelsche taal- en letterkunde, geschiedenis, bepaaldelijk betreffende enkele schrijvers en tijdvakken te voren aangegeven.

III, IV, V, VI. Latijn, Grieksch, Fransch en Duitsch, de beide laatste talen gedeeltelijk mondeling.

VII. schei- en natuurkunde:

de leer der warmte;

magnetisme en electriciteit.

VIII. Algemeene en natuurkundige aardrijkskunde.

IX. Hand- en lijntekenen.

Het getal punten door den aspirant verkregen bij het nader examen (behalve wiskunde en teekenen mag hij vier vakken kiezen om examen in af te leggen) gevoegd bij dat van het voorloopig examen, bepaalt zijn plaatsing op de ranglijst.

De cursus duurt twee en een half jaar.

De bijdragen zijn:

voor pages (Queenscadets) nihil;

voor officierskinderen wier ouders in dienst zijn gestorven, 240 gulden;

voor kinderen van officieren, naarmate van den rang door den vader bekleed, 480, 720, 840, 960 gulden;

voor zoons van particulieren 1500 gulden.

Bovendien moet ieder cadet bij aankomst 300 gulden storten voor aanschaffing van uniform, boeken enz. en moet een bepaald getal kleedingstukken, ondergoed enz. medebrengen.

De bijdrage wordt vooruitbetaald.

Ieder cadet ontvangt 3 sh. (f 1,80) daags, waarvoor hij eten, waschgerij enz. moet aanschaffen.

Alle uitgaven voor reparatiën aan kleeding, schoeisel, brieven enz., alsmede zakgeld, moeten door ouders of voogden worden bekostigd.

De cadets zijn ingedeeld in een compagnie, onder bevel van een kapitein en 4 luitenants, waarvan een adjudant en kwartiermeester. Zij zijn belast met de handhaving der krijgstucht buiten de lessen en met het onderwijs in het exerceeren.

Gedurende den 2¹/₂jarigen cursus is de behandeling der volgende vakken verplichtend:

1°. wiskunde, grondige kennis der trigonometrie, practische werktuigkunde, toepassing van wiskunde op machineriën;

2°. veld- en permanente versterkingskunst;

3°. artillerie;

4°. topographisch teekenen, terrein opnemen, verkenningdienst;

5°. krijgsgeschiedenis en militaire aardrijkskunde;

- 6°. schei- en natuurkunde;
- 7°. Fransch of Duitsch, naar keuze;
- 8°. exerceeren.

Voor eigen studie worden zeven uur per week beschikbaar gesteld.

De overgangsexamens worden afgenomen door leeraren, niet aan de academie verbonden.

De opleiding van jongelingen tot officieren bij de infanterie of cavalerie blijkt volgens het »report» bij de corpsen te geschieden.

Sedert 15 December 1870 heeft het Royal Military college te Sandhurst opgehouden een inrichting te zijn tot opleiding van officieren dier beide categoriën en wordt alleen gebezigd tot een soort applicatieschool voor 2de luitenanten der infanterie en cavalerie, nadat zij korten tijd bij hun wapen hebben gediend.

Het alsdan te volgen onderwijs loopt hoofdzakelijk over:

versterkingskunst, situatietekenen, krijgsgeschiedenis, krijgskunst, exerceeren en rijden.

Blijkens de in 1875 uitgekomen *General regulations for the government of the Royal military academy at Woolwich*, is in de hiervoren beschreven inrichting van het onderwijs enz. slechts een geringe wijziging gekomen, namelijk dat de toelatings-examens slechts tweemaal per jaar, in December en Juli, plaatshebben.

Blijkens het in de tweede helft der maand December ontvangen *Second report on the education of officers by the director general of military education*, 1876, is in het vorenstaande geen wijziging gebracht. Alleen verdient het opmerking dat volgens het verslag door de Commissie van inspectie over de Koninklijke militaire academie uitgebracht (Board of Visitors), de wiskundige kennis der adspiranten gaandeweg minder werd.

Zulks werd gedeeltelijk toegeschreven aan den jongeren leeftijd waarop de admmissie plaats heeft, deels aan de betrekkelijk hooge waarde aan andere vakken van het toelatingsexamen toegekend, welke vakken voor de meeste adspiranten een gemakkelijker en aangenamer studie opleverden.

Van af Januari 1873 tot Juli 1875 heeft geen enkel cadet niet voldaan aan de vereischen van het eindexamen.

In dat tijdvak werden aangesteld tot 2den luitenant, bij de genie 83, bij de artillerie 181, totaal 264 cadets, waaronder in Juli 1874 Prins NAPOLEON BONAPARTE tot luitenant bij de artillerie.

BELGIË.

De aanvulling van officieren in het *Belgische leger* geschiedt:

- 1°. Uit de leerlingen der militaire school (*École militaire*) te Brussel.
- 2°. Uit de onderofficieren.

1°. De militaire school (*École militaire*).

Deze school is bestemd ter opleiding tot officier bij alle wapens.

Zij is in twee deelen gesplitst, n. l. de eigenlijke school en de applicatieschool, deze laatste alleen voor de artillerie en genie.

De cursus duurt twee jaren. Zij, die aan het eindexamen van den 2jarigen cursus voldaan hebben, worden tot 2den luitenant benoemd.

Voor de artillerie en genie wordt de 2jarige cursus onmiddellijk gevolgd door een tweejarig verblijf op de applicatieschool.

Om tot het vergelijkend admmissie-examen te worden toegelaten, moet men Belg wezen of als zoodanig genaturaliseerd en op 1 Januari van het loopende jaar niet jonger zijn dan 16 jaar, terwijl men den 20jarigen leeftijd niet mag hebben bereikt.

De eischen van het toelatingsexamen zijn voor de wetenschappelijke wapens zwaarder dan voor de infanterie en cavalerie.

De examens hebben op verschillende tijdstippen plaats, zijn schriftelijk en mondeling, en worden afgenomen door een commissie, jaarlijks door den Koning te benoemen.

Voor de artillerie en genie wordt geëischt:

rekenkunde; stelkunst tot en met de exponentieele vergelijkingen; logarithmen; vlakke meetkunde; figuren in de ruimte; rechtlijnige en bolvormige driehoeksmeting; analitische meetkunde; beginselen der beschrijvende meetkunde; teekenen; Fransche taal; de Latijnsche, Vlaamsche, Duitsche of Engelsche taal; geschiedenis; aardrijkskunde.

De benoeming tot leerling geschiedt door den Minister van oorlog.

Na afloop van het eerste studiejaar moeten de leerlingen zich voor acht jaren verbinden.

De 2de luitenants der applicatieschool ontvangen infanterietractement.

Na een half jaar de lessen te hebben bijgewoond wordt bepaald of de leerlingen bij het wapen hunner keuze mogen blijven, of dat zij bij de infanterie of cavalerie overgaan.

De luitenants der applicatieschool, die, in het 3de of 4de jaar van hun verblijf, niet aan de examens voldoen, worden bij de infanterie of cavalerie overgeplaatst.

Een leerling mag niet langer dan drie jaren in het eerste en twee jaren in het tweede studiejaar blijven.

De jaarlijksche bijdrage is 800 francs. De ouders moeten bovendien 885 francs storten, om te voorzien in de uitrusting, boeken, schrijfbehoeften enz. Deze laatste gelden worden bij vertrek van de school verantwoord en het restant c. q. aan den belanghebbende uitgekeerd.

De 2de luitenants der applicatieschool betalen geen bijdrage meer; zij hebben vrij logies.

Boven en behalve de hiervoren bedoelde jongelingen, worden op de *école militaire* ook militairen uit het leger toegelaten, die vóór hun 20ste jaar in dienst getreden, minstens twee jaren in werkelijken dienst zijn geweest, niet ouder zijn dan 25 jaar en aan de eischen van het admmissie-examen voldoen.

Zij moeten zich vóór hunne toelating verbinden het Rijk gedurende acht jaren te dienen.

Zij worden bij de *école militaire* als gedetacheerd gevoerd, en behouden de soldij, toelagen enz. aan hun graad verbonden.

Zoo hunne ouders daartoe niet in staat zijn, worden zij van de storting voor uitrusting enz. vrijgesteld.

Op de *école militaire* bevinden zich alzoo leerlingen zoowel van 16 als van 26 jaar.

Er zijn twaalf beurzen, voor kostlooze plaatsing, verdeelbaar in halve beurzen. Hiervoor worden voornamelijk in aanmerking gebracht:

- 1°. de laatstbedoelde militairen;
- 2°. de zoons van ambtenaren of militaire geëmployeerden, of van hen, die zich jegens het land verdienstelijk hebben gemaakt;
- 3°. de leerlingen, die een bijzonder goed toelatingsexamen hebben afgelegd.

2°. *Bevordering van onderofficier tot officier.*

Niemand kan tot officier worden bevorderd, die niet minstens 18 jaar oud is.

Te *Hasselt* bestaat een bijzondere school voor onderofficieren der infanterie en cavalerie, die zich tot het officiersexamen bekwamen.

Om tot die bijzondere school te worden toegelaten, moeten de adspiranten minstens twee jaar als onderofficier hebben gediend.

Zij moeten bij de corpsen een examen afleggen ten bewijze dat zij de lessen behoorlijk zullen kunnen volgen.

Wanneer zij wat gedrag, dienstijver enz. betreft, door de inspecteurs-generaal daartoe in aanmerking gebracht, mogen zij aan het vergelijkend examen tot toelating op de school te *Hasselt* deelnemen.

Het gezamenlijk aantal leerlingen der school, mag niet dan 50 bedragen, waarvan hoogstens 8 onderofficieren der cavalerie; zij zijn in een compagnie vereenigd.

De cursus duurt negen maanden, van 1 September tot 31 Mei.

Het admissie- en het eindexamen loopen niet over dezelfde vakken; de vereischten zijn bij ministerieele beschikking vastgesteld.

Van 1 Juni tot 31 Augustus wonen de onderofficieren de practische oefeningen, de regimentsevolutiën en manoeuvres van het corps waartoe zij behooren, bij.

Om tot officier te worden benoemd, is het evenwel geen vereischte, dat de sollicitanten de lessen op de bijzondere school te *Hasselt* hebben bijgewoond. Ook onderofficieren bij de corpsen kunnen aan het examen voor den officiersrang deelnemen, zoo zij aan de verschillende vereischten voldoen.

Onderofficieren der artillerie en genie, die tot het examen voor 2den luitenant in aanmerking wenschen te komen, moeten minstens zes jaren in werkelijken dienst hebben doorgebracht, waarvan vier als onderofficier: zij moeten respectievelijk aan de voor hen voorgeschreven examens hebben voldaan en zich door gedrag, dienstijver enz. de onderscheiding eener benoeming waardig toonen.

De onderofficieren der artillerie en genie volgen na het officiersexamen te hebben afgelegd, den cursus aan de applicatieschool voor die wapens.

Het $\frac{1}{3}$ gedeelte der openvallende plaatsen wordt uit het leger, de overige $\frac{2}{3}$ uit de scholen aangevuld.

3°. *École de guerre.*

Deze school heeft ten doel de verspreiding van hooger militair onderwijs en vorming van officieren voor den generalen staf.

De officieren, die tot deze school wenschen te worden toegelaten, moeten minstens 3 jaren als officier hebben gediend.

Zij moeten verder een grondige kennis bezitten van het wapen waartoe zij behooren; wat karakter, ontwikkeling en lichaamsgestel betreft, geschikt zijn voor den stafdienst te velde; door den inspecteur-generaal van hun wapen op de candidatenlijst zijn geplaatst en ten slotte aan het toelatingsexamen voldoen.

De cursus duurt 3 jaren: elk cursusjaar telt 10 maanden.

De beide overige maanden van elk jaar worden aan practische oefeningen besteed.

Uit de leerlingen der *école de guerre* worden de stafofficieren gekozen.

Zij, die bij het verlaten der school, $\frac{7}{10}$ van het maximum der te behalen punten hebben gekregen, worden benoemd tot adjoint d'état-major, zoo zij overigens de vereischten voor den stafdienst bezitten en later daarbij wenschen over te gaan.

ITALIË.

De militaire scholen in *Italië* zijn:

De *militaire collegiën* (collegi militari) te *Napels*, *Milaan* en *Florence*;

De *militaire school* (scuola militare) te *Modena*;

De *militaire academie* (accademia militare) te *Turijn*, en

De *krijgsschool* (la scuola di guerra).

Tot de *militaire collegiën* worden toegelaten knapen van 14—15 jaren.

Het toelatingsexamen betreft de Italiaansche taal, het practische rekenen (aritmética practica) en het schrijven.

De cursus duurt drie jaren.

Tot de *militaire school* worden toegelaten jongelingen van 15—22jarigen leeftijd.

De vereischten voor het toelatingsexamen zijn:

kennis der Italiaansche taal; de rekenkunde; de elementaire stelkunst; de vlakke meetkunst en de stereometrie; de oude en middelgeschiedenis; de aardrijkskunde.

De jongelingen, die den driejarigen cursus van een militair college met goed gevolg hebben doorloopen, komen in de 2de klasse der *militaire school*.

De cursus duurt 3 jaren.

De *militaire school* dient ter opleiding tot officier bij de infanterie en cavalerie. Er worden jaarlijks niet meer dan 200 jongelieden tot deze school toegelaten, dus totaal 600.

De *militaire academie* is bestemd voor de opleiding tot officier bij de artillerie en genie.

De academie sluit aan, aan de 3de klasse van de *militaire collegiën* of aan de 1ste klasse der *militaire school*.

De cursus duurt 3 jaren.

Na het eindigen van den driejarigen cursus bezoeken de officieren der artillerie en genie de *applicatieschool* voor artillerie en genie.

De militairen bij de corpsen, alsmede de eenjarige vrijwilligers kunnen, na een jaar te hebben gediend en na aan de vereischten van een daartoe vastgesteld programma van examen voldaan te hebben, geplaatst worden in het 2de studiejaar der *militaire school* of in het 1ste studiejaar der *militaire academie*, mits zij den leeftijd van 22 jaar niet hebben overschreden.

Om in het 2de studiejaar der *militaire school* over te gaan, moet examen worden afgelegd in:

de Italiaansche en Fransche talen; de nieuwe geschiedenis; de aardrijkskunde; de elementaire stelkunst; de vlakke driehoeksmeting; de natuurlijke historie en het rechtlijnig- en handteekenen.

Voor de toelating tot de *militaire academie* wordt van de hierbedoelde militairen iets meer wiskunde gevraagd (algebra en meetkunst).

De *krijgsschool* is de hoogste militaire inrichting van onderwijs in Italië.

Uit de leerlingen dezer school worden later de hooge bevelhebbers en de staf-officieren getrokken.

Het examen tot die school is vergelijkend.

De Minister van Oorlog,

H. J. R. BEIJEN.

BIJLAGE G.

VERSLAG DER COMMISSIE, op den 5den Februarij 1876 benoemd door den Heer Generaal-majoor, Gouverneur der Koninklijke *militaire academie*, met opdracht om, in verband met een door den Heer Gouverneur ontvangen ministerieele aanschrijving, haar gevoelen te doen kennen omtrent het wetsontwerp van den Minister van oorlog ENDERLEIN, tot regeling van het onderwijs aan genoemde academie.

AFSCHRIFT.

De Commissie heeft hare werkzaamheden den 6den Februari aangevangen, en geregeld dagelijks voortgezet.

Aanvankelijk bestond bij de leden enig verschil van gevoelen omtrent den omvang der taak, die hun was opgelegd.

In de ministerieele aanschrijving toch wordt de Gouverneur der academie uitgenoodigd zijn bezwaren tegen het wetsontwerp-ENDERLEIN schriftelijk te willen kenbaar maken, en tevens te willen mededeelen welke wijzigingen, met inachtneming van eenen vierjarigen cursus en toelating op een minimum-leeftijd van 15 jaren als grondslagen, wenschelijk worden geacht. Sommige leden nu meenden dat hier alleen sprake was van het opgeven der noodig geachte wijzigingen, met inachtneming der genoemde grondslagen; anderen daarentegen waren van oordeel dat de opdracht tweeledig was, namelijk:

1°. het kenbaar maken der bezwaren tegen het ontwerp-ENDERLEIN in het algemeen, en

2°. het mededeelen der noodig geachte wijzigingen, met inachtneming der bedoelde grondslagen.

Op laatstgemelde, meer ruimere opvatting der taak is de hier volgende arbeid der Commissie gegrond.

Alvorens de vruchten van dien arbeid neer te schrijven, moet de verklaring worden afgelegd, dat de gevoerde discussie tot groote eenstemmigheid in het nemen der besluiten hebben geleid, en dat de hoofdpunten, die hierna zullen worden ontwikkeld, alle met eenparigheid van stemmen zijn vastgesteld.

De voornaamste grondslagen voor een wet tot regeling van het onderwijs aan de Koninklijke militaire academie betreffen ongetwijfeld: de bestemming der academie en de voorwaarden van toelating.

De bestemming kan wel niet anders zijn dan het opleiden van jongelieden tot officieren van alle wapens bij het leger, hetzij hier te lande, hetzij in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen.

Doch, hoeveel jongelieden moet de academie opleiden, en welke eischen behooren gesteld te worden aan het gehalte der door haar geleverde officieren? Moet zij slechts een kern vormen, om welke, als het ware, de bij het corps opgeleide officieren zich aansluiten, of is haar roeping grooter?

Het ideaal zou zeker zijn, dat alle officieren der verschillende wapens dezelfde academische opleiding ontvingen.

Doch wanneer dat ideaal niet te bereiken is, moet toch buiten twijfel de academie de hoofdbron zijn, waaruit het leger wordt gevoed. De opmerking bleef in de Commissie niet achterwege, dat de tegenwoordige toestand hoogst abnormaal is, doordien de groote meerderheid der officieren een opleiding ontvangt, die ver beneden de academische opleiding staat; toch staan allen, na hun benoeming tot officier, gelijk, en vordert men van hen dezelfde diensten. En wat nu het gehalte betreft, in de eerste plaats moeten de cadetten, bij het verlaten der academie, natuurlijk aan voldoende theoretische, genoegzame praktische kennis paren, om, onder behoorlijke leiding bij de corporsen, de van hen gevergde diensten te verrichten. Vooral echter, wat de practijk aangaat, moeten de eischen — zooals niet zelden van buiten af geschiedt — niet te hoog gesteld worden. Theorie en practijk moeten aan de academie wel samengaan, maar de eerste moet niet aan de laatste opgeofferd worden. De practijk moet — het paardrijden natuurlijk uitgezonderd — alleen zoover gaan als voor de theorie noodig is; bij de corporsen moet de eigenlijke praktische opleiding volgen. Aan sommige buitenlandsche inrichtingen tot opleiding van officieren schijnt dit beginsel nog veel verder doorgevoerd te worden dan hier te lande, doch te recht werd hiertegen door een der leden aangevoerd, dat de practijk, ook uit het oogpunt van opvoeding en van militaire vorming, zich niet straffeloos laat verwaarloozen.

De academie zou echter aan haar roeping tekort doen, wanneer zij zich tevreden stelde met den eisch van voldoende theoretische en genoegzame praktische kennis. Haar recht van bestaan zou dan met reden kunnen worden betwist. De academische opleiding brengt mede dat de cadetten bij het verlaten dier inrichting veelzijdig genoeg ontwikkeld moeten zijn om, door eigen studie, zich verder te kunnen bekwamen. Die eisch zal niet te hoog genoemd worden, wanneer in

het oog wordt gehouden dat een groot gedeelte der officieren, bij voortgezette studie, van verdere leiding zal verstoken blijven.

De tegenwerping wordt hier niet gevreesd, dat een inrichting als de krijgsschool die verdere leiding op zich neemt; hoe men deze instelling, waarvan het groote nut zeker door niemand zal worden ontkend, ook organiseere, zij zal slechts de behulpzame hand kunnen reiken aan een beperkt aantal officieren.

De Commissie is dan ook eenparig van gevoelen, dat *de bestemming der academie moet zijn, om jongelieden op te leiden tot officier, tot zoodanig getal dat de meerderheid van het officierkorps van de academie herkomstig is, en van zoodanig gehalte dat zij aan voldoende theoretische, genoegzame praktische kennis paren, om, onder behoorlijke leiding bij de corpsen, de van hen gevergde diensten te verrichten, en tevens veelzijdig genoeg ontwikkeld zijn, om door eigen studie zich verder te kunnen bekwalen.*

Als tweede grondslag, die bij het ontwerpen eener wet tot regeling van het onderwijs aan de academie zou behooren te worden vastgesteld, werden genoemd de voorwaarden van toelating, m. a. w. de wijze waarop men de academie van cadetten zal voorzien.

Deze quaestie knoopt zich vast aan de vraag: met welke inrichtingen van voorbereidend onderwijs moet rekening gehouden worden bij het vaststellen der voorwaarden? Met de bijzondere of met de hoogere burgerscholen of met beide?

In vroeger tijd waren de bijzondere scholen de hoofdbron voor de academie. Sedert de laatste jaren zijn zij allengs van het tooneel verdwenen, voornamelijk doordien sedert de oprichting der hoogere burgerscholen, de behoefte aan die inrichtingen minder wordt gevoeld. Vroeger was het voorbereidend onderwijs gebrekkelijk geregeld, en de ouders die hun kinderen iets meer wilden doen leeren dan op de openbare scholen werd onderwezen, waren wel genoodzaakt hen naar de bijzondere inrichting te zenden.

Thans is dit niet meer noodig, en vele onderwijzers die zich vroeger met een betrekking aan een kostschool tevreden stelden, hebben getracht, door een betrekking bij het middelbaar onderwijs, hun positie te verbeteren. De vroegere kostscholen zijn dus als 't ware door het middelbaar onderwijs verdrongen.

De academie moet rekening houden met den tijd waarin wij leven, en dus de toelating in verband brengen met het middelbaar onderwijs. Dit neemt echter niet weg dat de aspiranten vrij moeten blijven in de keuze der voorbereidingschool; op het examen moet niet gevraagd worden waar de opleiding is ontvangen. Het feit moge niet te loochenen zijn, zooals door een der leden van de Commissie werd opgemerkt, dat het onderwijs op de vroegere bijzondere scholen dikwijls weinig ontwikkelend was, doordien de kennis van de onderwijzers dier inrichtingen veelal niet veel verder reikte dan het programma van het adspiranten-examen, dit geeft noch niet het recht die scholen uit te sluiten. Bij het examen toch bestaat de gelegenheid om de mate van ontwikkeling te peilen, door de eischen doelmatig te stellen en het examen oordeelkundig af te nemen.

Op grond van bovenstaande beschouwingen is de Commissie van oordeel, dat *in beginsel het middelbaar onderwijs als voorbereiding voor de academie gewenscht is.*

Aan welke klasse der hoogere burgerscholen moet de academie echter aansluiten? Waar zal het aanhechtingspunt van het middelbaar onderwijs worden gezocht?

Wanneer men de statistische opgaven nagaat, voorkomende in het artikel van den Inspecteur van het middelbaar onderwijs, den Heer STEIJN PARVÉ (*Economist*, November 1875), dan blijkt genoegzaam dat de 5de klassen der hoogere burgerscholen op den duur slechts zeer matig worden bezocht, en dat het niet te voorzien is, dat de toevloed van aspiranten voor de academie belangrijk zal toemenen, zoolang de tegenwoordige toestand dier inrichting, alsmede de wet op het middelbaar onderwijs, onveranderd behouden blijven.

Raadpleegt men daarentegen de eijfers die betrekking hebben op het aantal leerlingen der 3de klasse, dan schijnt de veronderstelling gerechtvaardigd, dat, door aansluiting aan die klasse, de academie genoegzaam zal kunnen worden gevoed.

Twee wegen zouden dus voor de academie openblijven:

1°. behoud van de aansluiting aan de 5de klasse der hoogere burgerscholen, mits maatregelen genomen worden om den toeloop te verzekeren;

2°. rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse.

Alvorens tusschen deze beide wegen een keuze te kunnen doen — voor het oogenblik aannemende dat de onder 1°. bedoelde maatregelen kunnen worden aangewezen — zal het noodig zijn:

a. een blik te slaan op het middelbaar onderwijs, zooals thans is geregeld;

b. na te gaan, wat de toestand der academie zou worden bij een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen.

Welke is de toestand van het middelbaar onderwijs op dit oogenblik?

Het feit staat vast, dat de 5de klassen weinig bevolkt zijn en dat ongeveer een derde der leerlingen reeds in de 3de klasse der hoogere burgerscholen verlaten. Is dit een normale toestand?

Is het niet een sprekend bewijs, dat aan het middelbaar onderwijs ernstige gebreken kleven?

De militaire academie heeft die gebreken in ruime mate gevoeld; zij heeft ze zelfs beter gevoeld dan menig ander, omdat zij van nagenoeg alle hoogere burgerscholen adspiranten ontvangen en onderzocht heeft. De aard der ziekte bleek niet twijfelachtig te zijn; het programma van het onderwijs is te uitgebreid; daardoor is de kennis der leerlingen bij het eindexamen te oppervlakkig; de breedte der kennis is ten nadeele gekomen van de diepte.

Maar niet alleen de militaire academie heeft teleurstelling ondervonden door het middelbaar onderwijs; de ouders der leerlingen ondervinden die in nog hoogere mate; zij gevoelen de gebreken ook in materieelen zin. Het uitgebreide programma toch, in verband met de geringe materieele voordeelen, die het einddiploma oplevert, heeft bovendien nog het nadeel dat de leeftijd, waarop de studiën volbracht zijn, te hoog is.

De polytechnische school is bijna de eenige gelegenheid om, met het diploma in de hand, onmiddellijk verder te gaan.

Is het dan te verwonderen dat de ouders huiverig zijn om hun zoons den geheelen cursus te laten doorloopen, als die eerst op ongeveer 19 jaren is voltooid?

Zal het middelbaar onderwijs aan de behoefte voldoen, dan moet het gemakkelijk bereikbaar zijn; de jongelieden moeten niet, zooals nu het geval is, als het ware ingepompt behoeven te worden, om voor de hoogere burgerscholen gereed te komen. Zij moeten, eenmaal op die inrichting zijnde, niet, in strijd met de eischen van hun leeftijd, met hun tijd behoeven te woekeren om geregeld jaarlijks in een volgende klasse te kunnen overgaan.

Thans is het geregeld overgaan uitzondering; in de 5de klasse gekomen, hebben de meeste jongelieden den leeftijd van 18 à 19 jaren bereikt. Die leeftijd is te hoog, en zoolang het niet regel wordt, dat het eindexamen op 17jarigen leeftijd wordt afgelegd, zal de 5de klasse niet bevolkt worden. Nogmaals dus: het programma moet ingekrompen worden, en tevens moet het veel weten plaats maken voor het degelijk weten.

Van alle zijden wordt op verbetering van het middelbaar onderwijs aangedrongen. De drang daartoe is zoo groot, dat zij, die met dat onderwijs in betrekking staan, daaraan geen weerstand zullen kunnen bieden. De Heer STEDN PARVÉ zelf heeft reeds in het vroeger genoemd artikel te kennen gegeven, dat, naar zijn meening, vereenvoudiging van het programma en bovenal van het eindexamen wenschelijk is. Is dus het oogenblik wel geschikt om thans een wet voor de academie te ontwerpen, op den grondslag van een aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen, waarvan het programma wellicht na weinige jaren hemelsbreed zal verschillen met het tegenwoordige? Zal men dan niet andermaal de wet moeten wijzigen?

De vraag rijst onwillekeurig voor den geest, of het niet mogelijk zou zijn, het middelbaar onderwijs als het ware eenigszins vooruit te loopen, door voor de toelating aan de academie een programma vast te stellen, ongeveer overeenkomende met het vermoedelijk programma der toekomstige hogere burgerscholen; zoodanig dus, dat het datgene bevat, wat voor een algemeene ontwikkeling noodig geoordeeld wordt, met weglating van al het overtollige, zoodat het examen op 17jarigen leeftijd zou kunnen worden afgelegd. Zoodoende zou de academie gereed zijn en aan de 5de klasse kunnen blijven sluiten, als de wet op het middelbaar onderwijs werd gewijzigd.

Alleszins gerechtvaardigd zou deze vraag zijn, indien de behoefte aan officieren niet zoo dringend en zoo groot was. Want het is niet te voorzien dat, door het vaststellen van een dergelijk programma, de toeloop aanzienlijk zou vermeerderen, aangezien sinds eenige jaren de bepaling in het leven is geroepen, dat een leerling eener Rijks hogere burgerschool, als zoodanig, de lessen eener bepaalde klasse mag volgen, indien hij niet heeft voldaan aan het examen, dat vereischt wordt om in die klasse te komen. De aspiranten zouden dus toch gedwongen blijven de overtollige geachte vakken mede te slepen.

Wel werd hiertegen aangevoerd, dat de toenadering der hogere burgerscholen tot een dergelijk programma niet bepaald behoefte te wachten op de herziening der wet op het middelbaar onderwijs, omdat het programma voor het eindexamen der genoemde scholen vastgesteld is bij Koninklijk besluit en dus elk oogenblik kan gewijzigd worden; doch hiertegenover staat het gevoelen van gezaghebbende personen, o. a. van den Heer STEIJN PARVÉ, dat de eerlijke uitvoering der wet een beletsel is tegen ingrijpende veranderingen in het programma van het eindexamen.

De dringende behoefte aan officieren — dus al weder dezelfde reden — gedooft ook niet den tegenwoordigen toestand der academie te bestendigen met het vooruitzicht op een spoedige herziening der wet op het middelbaar onderwijs. Daargelaten dat men de omstandigheden niet in de macht heeft en dus het tijdstip niet kan worden aangegeven, waarop aan dien zoo billijken wensch zal worden voldaan, zou bovendien de nieuwe wet eenigen tijd moeten werken, alvorens vruchten te kunnen afwerpen voor de academie; terwijl bovendien ook niet de volkomen zekerheid bestaat, dat de wijziging de wenschen geheel bevredigen zal.

Het staat dan ook bij de Commissie vast, dat de tegenwoordige toestand der academie dadelijke voorziening vereischt om, beter dan tot nu toe, in de behoefte aan officieren te kunnen voorzien.

Sedert eenigen tijd wordt, bij dezen stand der zaken, als eenig redmiddel veelal aangeprezen: de rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse der hogere burgerscholen. Dat het middel, oppervlakkig beschouwd, toelacht, kan niet worden ontkend; de cijfers omtrent de bevolking dier klassen geven grond tot het vermoeden, dat de toeloop naar de academie — het groote vraagstuk waaraan men, te goeder trouw, al het andere schijnt te willen opofferen — aanzienlijk zal vermeerderen. Een verstandige handeling brengt echter mede dat het te behalen voordeel in de schaal gelegd wordt tegen de nadeelen, die men, op den koop toe, moet medenemen. En wanneer men dat middel, om zich voor teleurstelling te vrijwaren, ook in het onderhavige geval toepast, naar welke zijde neigt dan de evenaar van de balans?

Om dit goed te kunnen waarnemen, zal het noodig zijn de rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse eenigszins van meer nabij te bezien.

Allereerst schijnt het niet overbodig na te gaan, in hoeverre een zuivere aansluiting aan die klasse mogelijk is. Oppervlakkig beschouwd, zou men geneigd zijn die vraag bevestigend te beantwoorden, omdat het, door de instelling van een hogere burgerscholen met driejarigen cursus, in de bedoeling van den wetgever schijnt te hebben gelegen, om na het derde cursusjaar een eenigszins afgerond geheel te verkrijgen.

In werkelijkheid is dit echter geenszins altijd het geval; er bestaat geen een-

heid in de programma's; op de eene school gaat men in de 3de klasse verder dan in de andere, en de voorbeelden zijn niet zeldzaam, dat een leerling die aan de eene hoogere burgerschool in een zekere klasse gekomen was, bij verandering van woonplaats aan een andere dergelijke inrichting in een lagere klasse moest plaatsnemen.

Dit laatste moge tevens tot bewijs strekken, dat, behalve in het belang eener aansluiting aan de militaire academie, nog andere redenen aanwezig zijn, om meerdere eenheid in de programma's van de verschillende klassen der hoogere burgerscholen te wenschen. In de bijeenkomsten der Commissie werd omtrent dit punt nog verder in bijzonderheden getreden, zooals uit de bij dit Verslag overgelegde notulen (bladz. 24 en 25) kan blijken.

Doch men moge die meerdere eenheid wenschen, zij is niet te verwachten. De hand der Regeering is hier onmachtig, vooral op de gemeentelijke hoogere burgerscholen. En dat men van de zijde dier inrichtingen niet op medewerking in dat streven mag hopen, blijkt onder anderen genoegzaam uit het feit, dat onderscheidene gemeenten alle subsidie van het Rijk opgeofferd hebben, om voor haar scholen vrijheid te behouden in de regeling van inwendigen aard.

Men zou zich bovendien een illusie maken door te veronderstellen, dat door gelijkvormigheid in de programma's — indien al te verkrijgen — tevens de volkomen eenheid was bereikt. Die eenheid toch moet niet alleen gezocht worden in den omvang der leerstof, maar ook in de methode van onderwijs. Het blijft altijd gevaarlijk van methode en zelfs van leerboeken te veranderen, wanneer de te onderwijzen onderwerpen nog slechts gedeeltelijk zijn afgehandeld. Het verschil in methode nu zal men nimmer kunnen ontgaan.

Bij de vroegere regeling der academie werd dit bezwaar wel degelijk gevoeld en begrepen. Destijds bestond dan ook de gewoonte om aan de academie in het eerste studiejaar vele zaken te repeteeren, die reeds vroeger waren geleerd; daardoor werd het nadeel van verschil in methode van opleiding grootendeels weggenomen.

Toen men later, vooral bij de regeling van 1867, dit stelsel verliet, ondervond men de teleurstelling, dat niet behoorlijk op het voorbereidend onderwijs kon worden voortgebouwd.

De moeilijkheid om een zuivere aansluiting der academie aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen te verkrijgen, is dus niet weg te cijferen. Was dit nu het eenige bezwaar, dan zou men zich daardoor echter niet moeten laten afschrikken. Waar het volmaakte niet te verkrijgen is, moet men zich dikwijls met het minder volmaakte tevreden stellen. Maar, behalve ook nog de onzekere toestand waarin het middelbaar onderwijs verkeert, zijn er bedenkingen van veel ernstiger aard te vermelden, met het oog op den toestand, waarin de academie bij een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse zou geraken.

Bij zoodanig stelsel toch is een cursus van minstens vier jaren aan de academie — een driejarige voor infanterie en cavalerie wordt, blijkens het later volgende, door de Commissie bepaaldelijk ontraden — onvermijdelijk.

Het bijeenbrengen van een zeer groot aantal cadetten is daarvan het dadelijk gevolg. Wel is waar, is de tegenwoordige vraag naar cadetten abnormaal, maar wanneer in het oog gehouden wordt dat bij eene eventuele legerorganisatie het officierscorps vermoedelijk niet onaanzienlijk zal worden uitgebreid, dan zal toegegeven moeten worden, dat een getal van 100 officieren voor den dienst hier te lande en in de koloniën wel het minimum zal zijn, dat de academie jaarlijks zal moeten afwerpen, hetgeen, bij een vierjarigen cursus, een getal van minstens 400 cadetten geeft.

Het komt der Commissie ten eenenmale onraadzaam voor, een zoo groot aantal jongelieden van uiteenlopenden leeftijd bijeen te brengen, al ware het alleen maar, lettende op vroegere toestanden, uit het oogpunt van orde en tucht.

Al erkent men nu ook dat ten tijde van den Generaal SEELIG en den Kolonel

DELPRAT het groot aantal cadetten weinig aanleiding tot ongeregeldheden heeft gegeven, dan mag daarbij niet vergeten worden dat deze sedert hun vervanging in groote mate zijn toegenomen.

Men zou, bij de opleiding van een groot aantal cadetten van uiteenloopenden leeftijd, noodwendig moeten terugkeeren tot het stelsel van surveillance door onderofficieren. Daargelaten nu nog het verkeerde van dit stelsel, zou men tegenwoordig, bij het groot incompleet van het kader, geen genoegzaam aantal geschikte onderofficieren kunnen bekomen. Een gering verschil in leeftijd en een beperkt aantal studiejaren maken de surveillance gemakkelijker.

De surveillance is een hoogst moeilijke zaak, zelfs wanneer zij geschiedt door officieren. Men vergt daarbij van jeugdige officieren een mate van kennis in opvoedkunde, die dikwijls eerst op rijperen leeftijd wordt verkregen. Hoe men daaromtrent in het buitenland denkt, kan onder anderen blijken uit de notulen, waar op bladz. 31 te dien opzichte een en ander is vermeld.

Als voordeelen aan een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse worden soms, behalve de meerdere toeloop, genoemd:

dat meer tijd beschikbaar komt voor de militaire vorming en dat men de jongelieden meer onder de hand heeft, zoodat men de studie naar goedvinden kan regelen.

Ook een der leden van de Commissie bracht deze punten ter sprake.

Dat bij de tegenwoordige inrichting der academie de noodige tijd ontbreekt voor een goede militaire vorming, is van buiten af a priori wel beweerd, maar geenszins bewezen geworden. En wat nu het tweede punt betreft, werd in een der bijeenkomsten de vraag gesteld, of de militaire academie, als lichaam, wel het meest bevoegd is om studien te regelen, die buiten het eigenlijk militair onderwijs vallen; of het daarentegen niet meer aangewezen is, zulks over te laten aan hen, die zich het onderwijs tot levenstaak hebben gesteld.

Men schroomde niet de bekentenis af te leggen, dat de militaire leerjaars over het algemeen niet de ware paedagogen zijn. Nu kan men, wel is waar, voor de niet militaire vakken burgerleerjaren nemen, maar, wanneer het aantal vakken zeer groot wordt, dan is de taak voor hem, die met het toezicht over de studien belast is, te zwaar. Er is niets dat meer toezicht vereischt dan het onderwijs, en wanneer het toezicht niet voldoende kan geschieden, wordt de terugslag daarvan bij het onderwijs gevoeld.

De leer is in den laatsten tijd meermalen verkondigd, dat, door aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen en een vierjarigen cursus, de gelegenheid bestaat aan de academie den beschikbaren tijd te vinden, om in de militaire vakken evenveel onderwijs te geven als thans het geval is, wanneer enkele minder belangrijke vakken worden weggelaten, die in het vierde en vijfde jaar aan de hoogere burgerscholen onderwezen worden.

Dit is een dwaling. Door zulks in bijzonderheden na te gaan, is men tot de overtuiging gekomen, dat men voor de militaire vakken veel zou moeten laten vallen, indien men de 4de en 5de klassen der hoogere burgerscholen, met weglating der genoemde vakken, bij een vierjarigen cursus aan de academie zou willen overbrengen.

En was nu het gehalte der officieren, dat vroeger tijdens den vierjarigen cursus door de academie geleverd werd, beter dan het tegenwoordige? Het moge waar zijn, zooals ook door een der leden werd opgemerkt, dat de ontwikkeling der cadetten bij hun komst aan de academie te wenschen overlaat, het is niet minder waar dat de tegenwoordige cadetten, bij hun aanstelling tot officier, zoolwel in theoretischen als practischen zin voor de vroegeren niet behoeven onder te doen.

Van welke zijde men dus ook de zaak beschouwt; voor een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen en dus voor een vierjarigen cursus aan de academie is geen ander voordeel van eenige beteekenis op te noemen dan: vermeerdering van den toeloop.

Daartegenover staan de groote nadeelen, die hierboven werden in het licht gesteld

Maar het zondenregister is daarmede niet afgesloten. Het zou te ver voeren, al de bedenkingen, die aan een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse en dus aan een vierjarigen cursus verbonden zijn, hier breedvoerig te ontleden. Dit wordt ook onnoodig geacht, ten deele omdat zij bij het opnoemen vanzelf in het oog springen, ten deele omdat zij reeds vroeger in officieele en andere stukken herhaaldelijk zijn toegelicht. Genoeg zij het, ze hier nog kortelijk samen te vatten. Zij zijn:

a. met het oog op het middelbaar onderwijs:

1°. de onzekere toestand, waarin dit onderwijs verkeert;

2° de onmogelijkheid eener zuivere aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen;

b. met het oog op het onderwijs aan de academie:

1°. de samenvoeging van een zeer groot aantal cadetten, gepaard met het groot verschil in leeftijd, hetgeen in strijd is met de paedagogische regels;

2°. de moeilijkheid om het groot aantal te onderwijzen vakken te overzien;

3°. de onmogelijkheid om het vereischt aantal geschikte militaire leeraars te vinden;

4°. het ondoelmatige om aan een zelfden leeraar het onderwijs in verschillende uiteenlopende vakken op te dragen, waartoe men noodzakelijk moet geraken;

5°. de moeilijkheid om een genoegzaam aantal burgerleeraars te vinden, die den takt hebben om met cadetten om te gaan;

6°. de vele wisseling, die bij een groot militair personeel, door bevordering enz., plaats heeft;

c. met het oog op de politie aan de academie:

1°. de onmogelijkheid om, bij een zoo groot aantal, voor behoorlijke karaktervorming te zorgen;

2°. het bezwaar om voor de surveillance ook onderofficieren te bezigen, en de moeilijkheid om, bij het incompleet van het kader, het geschikte personeel in voldoende getale te vinden;

3°. de moeilijkheid om een genoegzaam aantal officieren van politie te vinden, die voor hun moeilijke taak berekend zijn;

d. met het oog op de localiteit aan de academie:

de localiteit is geheel onvoldoende voor een zoo groot aantal cadetten, als bij een vierjarigen cursus te wachten is.

Op grond van al het bovenstaande is de Commissie met eenparigheid van stemmen tot het besluit gekomen:

a. dat de tegenwoordige toestand, voornamelijk wegens onvoldoenden toeloop van cadetten, wijziging behoeft;

b. dat een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen, en dus het in het leven roepen van een vierjarigen cursus, ernstig moet worden ont-raden, zelfs al werd de toeloop daardoor volkomen verzekerd;

c. dat de aansluiting aan de 5de klasse der hoogere burgerscholen moet worden behou-den, doch dat tevens maatregelen moeten worden genomen om den toeloop te verzekeren.

Het komt er dus nu maar op aan, de gepaste middelen te vinden om een genoegzaam aantal cadetten te bekomen. De Commissie ontveinst zich geenszins de moeilijkheden aan dit vraagstuk verbonden, doch zij acht ze geenszins onover-komelijk. Geldelijke offers zullen altijd geëischt worden, doch deze zullen ook bij elk ander stelsel, dat in de behoefte aan officieren kan voorzien, onvermij-delijk zijn.

De Commissie is van oordeel dat men zich niet tot een enkelen maatregel moet bepalen, maar elk gepast middel, dat practisch uitvoerbaar is, moet te

baat nemen, en dus de middelen zoodanig gekozen moeten worden, dat zij elkander niet uitsluiten.

De verschillende maatregelen, die in den boezem der Commissie ter sprake gebracht werden en door haar aanbevolen worden om, zoolang de behoefte aan officieren sterk dringt, gezamenlijk in practijk te worden gebracht, zijn de volgende:

- a. *Voorbereidingsinrichtingen onder militair toezicht.*
- b. *Geldelijke tegemoetkoming aan ouders, die zich willen verbinden hun zoons voor de academie op te leiden.*
- c. *Vermindering, desnoods afschaffing der geldelijke bijdrage aan de academie.*
- d. *Geheele of gedeeltelijke vrijstelling van studiekosten aan de academie voor de cadetten, die, zonder subsidie genoten te hebben of op voorbereidingsinrichtingen geweest te zijn, rechtstreeks in de 5de klasse der hoogere burgerscholen aan de academie komen.*
- e. *Uitbreiding van de toelating met één jaar, naar boven.*

De bijzonderheden die betreffende deze maatregelen door de commissie besproken zijn, worden in de notulen (bladz. 36—40) teruggevonden. Met verwijzing naar die bladzijden, wordt het daarom voldoende geacht hier kortelijk het karakter dier maatregelen, de voordeelen die er aan verbonden zijn en de bezwaren waarmee zij gepaard gaan, toe te lichten.

Het hoofdkenbeeld van de voorbereidingsinrichtingen is: het oprichten van een of meer instellingen waar de aspirantcadetten, na het op voldoende wijze afleggen van een examen, nagenoeg gelijkstaande met het gemiddelde van hetgeen op de verschillende hoogere burgerscholen voor den overgang van de 3de en in de 4de klasse wordt vereischt, op ongeveer 16jarigen leeftijd als militair worden opgenomen, om aldaar hun voorbereidende studien voort te zetten, totdat het gewone admmissie-examen voor de academie, gelijk staande met het eindexamen der 5de klasse, kan worden afegelegd. De thans bestaande methode van toelating, rechtstreeks uit de 5de klasse der hoogere burgerscholen, zou men hierbij niet wenschen uit te sluiten.

De voordeelen aan dit stelsel verbonden zouden zijn, dat men een grooter aantal cadetten dan thans zou verkrijgen:

1°. omdat de bron, waaruit de stof getrokken wordt — in hoofdzaak dus de 3de klasse der hoogere burgerscholen — veel ruimer vloeit dan de 5de klasse;

2°. omdat de aspirantcadet zich reeds op jeugdiger leeftijd voor de militairen dienst verbindt, en

3°. omdat vele ouders, woonachtig in plaatsen waar geen hoogere burgerscholen gevestigd zijn, en geen middelen bezittende om onder gewone omstandigheden hun zonen elders aan het middelbaar onderwijs te doen deelnemen, daartoe door de geringe geldelijke bijdrage, die voor een plaatsing op een voorbereidende militaire inrichting zou gevorderd worden, wel in de gelegenheid zouden zijn.

Bovendien schijnt het vermoeden niet ongegrond, dat de cadetten, die als aspirant hun voorbereidingsstudien aan de genoemde inrichtingen voltooid, en dus reeds minstens twee jaren onder militair toezicht gestaan hebben, bij hun komst aan de academie een meer degelijke kennis zouden bezitten dan thans het geval is, terwijl zij ook reeds eenige militaire vorming zouden hebben genoten.

Als nadeelen van het stelsel zouden kunnen worden genoemd:

1°. de moeilijkheid van een zuivere aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen;

2°. de dwang tot het aangaan van een militaire verbintenis op jeugdigen leeftijd. Hoe ouder toch de jongelieden zijn, hoe meer zij met eigen overtuiging de militaire loopbaan zullen kiezen, en

3°. de financieele quaestie, die echter, naar gemeend wordt, geenszins van overwegenden aard zal behoeven te zijn.

Het denkbeeld der voorbereidingsinrichtingen leidde een der leden tot de opmerking, dat, voor het geval men, tegen het eenparig gevoelen der Commissie, een rechtstreeksche aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen zou willen doorvoeren, de groote nadeelen aan een dergelijk stelsel verbonden, eenigzins getemperd zouden kunnen worden door de academie met vierjarigen cursus in twee deelen te verdeelen, die in verschillende plaatsen gevestigd zouden zijn.

Dit middel zou echter alleen het nadeel van het bijeenbrengen van een groot aantal cadetten opheffen, maar daarentegen zelf aan het euvel lijden dat twee deelen, die een samenhangend geheel moesten vormen, gescheiden zouden zijn. Geheel iets anders is natuurlijk het straks besprokene stelsel met de voorbereidingsinrichting, waar alleen de voorbereidende studiën voor het toelatingsexamen worden voortgezet. Het bedoelde middel werd dan ook alleen aangegeven om te doen uitkomen dat de Commissie het niet over het hoofd had gezien; het werd eenparig, als niet aanbevelenswaard, verworpen.

Het sub *b* genoemde middel om den toeloop te vermeerderen, bedoelt dat de Regeering goed ontwikkelde jongelieden van de 3de en 4de klassen aan zich tracht te verbinden, door hun het vooruitzicht te openen, dat zij, na goed volbrachte studie, aan de academie worden geplaatst, en tevens vergoeding te schenken voor de kosten, vallende op het onderwijs, en desnoods ook op de huisvesting.

Ofschoon sommige leden van oordeel waren dat dergelijke tegemoetkomingen, zullen zij doel treffen, vrij aanzienlijk zouden moeten zijn, althans voor de ouders, in wier woonplaatsen geen hoogere burgerscholen gevestigd zijn, en dat zij uit dien hoofde tot een betrekkelijk gering getal beperkt zouden blijven, zoo werd toch niet ontkend, dat het voor de ouders langs dien weg veel gemakkelijker zou worden hun zoons voor de militaire academie te doen opleiden.

Bovendien heeft de maatregel het groote voordeel, dat hij van geheel tijdelijken aard is en niet langer behoeft te worden toegepast, wanneer de nood niet meer dringt.

Dat de onder *c* genoemde maatregel in het belang van den toeloop is, zal wel geen betoog behoeven. De eerlijkheid gebiedt echter te erkennen, dat daardoor de aanvulling van het leger in Oost-Indië eenigzins zou kunnen benadeeld worden, omdat men juist door kostelooze opleiding of althans door verminderde bijdrage, sinds jaren aspiranten voor Oost-Indië heeft trachten te trekken.

De onder *d* vermelde maatregel wordt gerechtvaardigd door de omstandigheid dat de ouders van dergelijke leerlingen de kosten van de voorbereidingsstudiën geheel zelf hebben gedragen.

Wat ten slotte het middel sub *e* betreft, wordt in herinnering gebracht, dat voor vele jongelieden thans slechts eenmaal de gelegenheid bestaat om zich voor het toelatingsexamen aan te bieden.

Voor het geval — zooals naar de innige overtuiging der Commissie gewenscht is — de aansluiting der militaire academie aan de 5de klasse der hoogere burgerscholen mocht worden behouden, met inachtneming der middelen, die den toeloop kunnen verzekeren, dan zouden, zooals door sommige leden wordt opgemerkt, nog eenige andere wijzigingen in de wet van 1869 wenschelijk zijn; onder anderen het veranderen van het applicatiejaar in een derde studiejaar, en het brengen van wijzigingen in het afnemen der toelatingsexamens.

De Commissie heeft het noodig geacht eenigzins breedvoerig haar denkbeelden te ontwikkelen omtrent de bestemming der academie en de voorwaarden van toelating, alvorens over te gaan tot het eerste gedeelte harer opdracht: het mededeelen harer bedenkingen tegen het ontwerp-ENDERLEIN.

Die uitweiding was noodzakelijk om in het hart der quaestie door te dringen; en wanneer soms zaken besproken werden, die, naar de letter, niet tot de opdracht behoorden, dan moet dit geweten worden aan de waarachtige belangstelling, waarmede de Commissie voor het welzijn der academie is bezielde.

De hoofdpunten, die in het ontwerp-ENDERLEIN op den voorgrond treden, zijn: de voorwaarden van toelating, de duur van den academischen cursus; het ver-

lagen van het peil van kennis bij het verlaten der academie met het doel om, door andere maatregelen, de hoogere wetenschappelijke vorming te doen plaats grijpen, nadat de cadet als officier reeds praktische vorming heeft verkregen; en ten slotte: het detacheren van de cadetten der infanterie en cavalerie bij de corpsen, nadat hun studiën aan de academie zijn volbracht.

In verband met deze hoofdpunten heeft de Commissie zich de volgende vragen gesteld:

1°. Welke bedenkingen bestaan tegen den leeftijd van toelating (15—18 jaar), in verband met het programma van het toelatingsexamen, dat een aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen beoogt?

2°. Is, met inachtneming van de geëischte kennis, een cursus van 3 jaren voor de cadetten der infanterie en cavalerie en van 4 jaren voor die der artillerie en genie, voldoende?

3°. Is het raadzaam om het peil van het onderwijs aan de academie algemeen te verlagen, met het vooruitzicht om op de krijgsschool de wetenschappelijke vorming verder voort te zetten?

4°. Kan de maatregel, om de cadetten der infanterie en cavalerie, na het volbrengen van hun studietijd aan de academie, bij de corpsen te detacheren, als gewenscht worden beschouwd?

De hoofdbedenkingen tegen rechtstreeksche aansluiting van de 3de klasse der hoogere burgerscholen, in verband met een vierjarigen cursus aan de academie, zijn reeds vroeger ontwikkeld.

Het oordeel der Commissie over het ontwerp-ENDERLEIN is dus reeds in de inleidende beschouwingen neergelegd. Maar ook afgescheiden van die hoofdbedenkingen valt, naar de meening der Commissie, op gebreken in het ontwerp te wijzen, die een bespreking daarvan, in verband met de gestelde vragen, alleszins rechtvaardigen.

Wat de eerste vraag betreft, een blik in het programma van het toelatingsexamen doet reeds dadelijk zien, dat de hoogere burgerscholen bezwaarlijk daaraan zullen kunnen voldoen.

Wel is de Commissie zelve doordrongen van de onmogelijkheid eener zuivere aansluiting; maar men had, naar haar meening, het doel toch nader kunnen komen, dan door het gegeven programma mogelijk is. Zoo bijv. kan met zekerheid gezegd worden dat de goniometrie, de wiskundige aardrijkskunde en het rechthoekig teekenen niet op alle hoogere burgerscholen in de 3de klasse onderwezen worden; het ware dus beter, althans het eerste en het laatstgenoemde vak te laten vervallen. Dat men met het gegeven programma ver van een zuivere aansluiting aan de 3de klasse verwijderd blijft, blijkt genoegzaam uit de volgende woorden van den Heer STEYN PARVÉ:

»Alleen wil ik nog als mijn gevoelen mededeelen, dat, indien niet tevens maatregelen worden genomen om de aspiranten voor de militaire academie in de twee laatste klassen der hoogere burgerscholen het volledig onderwijs te doen volgen, en om het programma der 3de klasse te wijzigen in den zin, verder in dit opstel omschreven (in welk geval zij vanzelf zullen worden genoopt ook in die klasse het volledig onderwijs te volgen), ik deze jongelieden liever niet dan al op de banken der hoogere burgerschool zie plaats nemen." (*Economist*, November 1875.)

Ook de bijzondere scholen zullen voor het oogenblik onmogelijk veel kandidaten kunnen leveren. In latere jaren kan dit misschien het geval zijn, maar voor het tegenwoordige is men daarmede niet geholpen.

Wat nu den leeftijd van 15—18 jaren aangaat, de Minister ENDERLEIN stelde zich, door het aannemen dezer grenzen, voor, dat de jongelieden zoodoende den driejarigen cursus niet zoo snel zouden behoeven te doorloopen, met andere woorden, dat zij desnoods twee jaren in dezelfde klasse zouden kunnen blijven, waardoor grondige beoefening van het geleerde in de plaats zou kunnen treden van verdere voortzetting der studiën. Volgens het oordeel der Commissie is het echter niet te verwachten, dat dit doel zal worden bereikt. De jongelieden toch,

die na het doorloopen van den driejarigen cursus aan de hoogere burgerscholen, zich voor de academie aanmelden, doch niet aan het toelatingsexamen voldoen, maar daarentegen aan de hoogere burgerscholen een voldoende examen hebben afgelegd om in de 4de klasse te kunnen overgaan, zullen in den regel niet verkiezen, andermaal den cursus der 3de klasse te doorloopen. Met het oog op hun toekomst bij de onzekerheid om voor de academie te slagen, zullen zij liever op de banken der 4de klasse plaats nemen, om uit die klasse het volgend jaar zich andermaal voor gezegde inrichting aan te melden.

Verder kunnen nog als bedenkingen tegen het voorgedragen stelsel van toelating gelden: dat het voorbereidend onderwijs gedeeltelijk naar de academie wordt overgebracht; dat de toeloop uit de 5de klasse der hoogere burgerscholen geheel wordt afgesneden, en dat een maximum-leeftijd van 18 jaren te laag schijnt gesteld. Blijkens het meer aangehaalde artikel van den Heer STEYN PARVÉ toch, bedraagt de gemiddelde leeftijd der leerlingen, bij het einde der 3de klasse, 17 jaren, zoodat velen zich wellicht niet meer dan eenmaal zullen kunnen aanmelden. Stelt men echter het maximum een jaar hooger, dan vervalt men weder in het groote bezwaar, dat jongelieden van 15—23 jaar op dezelfde inrichting verengd worden.

De tweede en derde der vragen, die de Commissie zich gesteld heeft, hangen zoo nauw te zamen, dat de beantwoording der eene niet wel doenlijk is, zonder tevens de andere in het oog te houden. Zij zullen dan ook hier in onderling verband worden behandeld.

Om te kunnen beoordeelen of een cursus van 2 jaren voor infanterie en cavalerie en van 4 jaren voor artillerie en genie voldoende is te achten, moet men natuurlijk bekend zijn met de eischen, die aan den cadet zullen worden gesteld bij het eindexamen der academie.

Het opnoemen der vakken, waarin gedurende den loop van den cursus onderwijs zal worden gegeven (art. 2 van het wetsontwerp), geeft daaromtrent natuurlijk geen uitsluitsel. Want ofschoon de omvang van het te onderwijzen gedeelte van eenig vak niet altijd geheel willekeurig kan worden genomen en er bijv. een zeker gedeelte der wiskunde moet afgehandeld worden, om tot de werktuigkunde te kunnen overgaan, zoo is toch, uit den aard der zaak, een dergelijk algemeen programma zeer rekbaar.

Men behoort zich dus de vraag te stellen: wat is het minimum van kennis, dat men bij het verlaten der academie mag eischen? Reeds op bladz. 6 van dit verslag heeft de Commissie het antwoord op deze vraag, zooals het volgens haar overtuiging moet luiden, gegeven. Zij stelde als eisch: dat de cadet aan voldoende theoretische, genoegzame practische kennis moet paren, om, onder behoorlijke leiding bij de corpsen, de van hem gevergdte diensten te verrichten, en tevens veelzijdig genoeg ontwikkeld moet zijn, om, door eigen studie, zich verder te kunnen bekwamen.

Zal nu dit peil van kennis bereikt worden, wanneer de cadetten volgens het stelsel van den Minister ENDERLEIN worden opgeleid? De Commissie gelooft het niet.

De bedoeling van genoemden bewindsman was kennelijk om het peil van kennis bij het verlaten der academie over het algemeen lager te houden, dan bij de tegenwoordige regeling geschiedt. Niet alleen wordt mededeeling gedaan van deze bedoeling, door in de Memorie van Beantwoording het beginsel te verdedigen dat de hoogere wetenschappelijke vorming der officieren moet plaats grijpen, nadat de toekomstige cadet als officier reeds practische vorming heeft bekomen, maar de daad wordt bovendien bij het woord gevoegd, door, met inachtneming eener aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerscholen, den academischen cursus op 3 jaren voor infanterie en cavalerie en op 4 jaren voor artillerie en genie te bepalen. Wordt toch in het oog gehouden, dat de tegenwoordige wet aan de 5de klasse der hoogere burgerscholen sluit, dan is een zeer eenvoudige berekening voldoende om te doen uitkomen, dat in de toekomst één jaar minder dan thans voor de opleiding beschikbaar zal zijn, indien

het ontwerp-ENDERLEIN tot wet mocht worden verheven. Nu moge beweerd worden, dat door het weglaten van eenige algemeene wetenschappelijke vakken, zooals dit ontwerp bedoelt, meer tijd voor de zuiver militaire vakken beschikbaar komt, maar op bladz. 25 van dit verslag is reeds medegedeeld, welke waarde hier aan het woord »meer» moet worden toegekend.

Het feit staat dus vast — en in het ontwerp wordt daarvan ook geen geheim gemaakt — dat het peil van kennis, bij het verlaten der academie, lager zou worden dan thans. De studietijd zal nagenoeg dezelfde worden als bij de oprichting der academie het geval was; voor de infanterie en cavalerie wordt hij zelfs nog minder. Alleen is het programma voor het toelatingsexamen iets hooger geworden. Maar, heeft men wel overwogen of dit betrekkelijk gering verschil in programma opweegt tegen de hoogere eischen, die thans in de maatschappij aan de algemeene ontwikkeling worden gesteld? Heeft men wel rekening gehouden met de ontzaglijke vlucht, die de militaire wetenschap in de laatste jaren heeft genomen? Is wel in het oog gehouden dat — om slechts iets te noemen — voor de cadetten der infanterie en cavalerie bij de vroegere regeling der academie, geen sprake was van onderwijs in militaire aardrijkskunde en gedurende geruimen tijd ook niet in krijgsgeschiedenis, en dat de artilleriewetenschap in onze dagen zulke reuzenschreden heeft gemaakt, dat een vergelijking met het onderwijs, hetwelk vroeger daarin gegeven werd, zelfs niet meer mogelijk is?

Maar — zoo zal de tegenwerping luiden — het is niet de bedoeling van het ontwerp-ENDERLEIN om het peil van kennis der officieren op den duur te verlagen; maatregelen zullen genomen worden om de hoogere wetenschappelijke vorming te doen plaatsgrijpen, nadat de toekomstige cadet als officier reeds praktische vorming bekomen heeft. Hier wordt dus niet onduidelijk op een krijgsschool voor officieren gedoeld. De vraag moet alzoo nog beantwoord worden of werkelijk een dergelijke inrichting de nadeelen kan opheffen, die aan het verminderen der kennis bij het verlaten der academie verbonden zijn.

Sedert het tijdstip waarop het ontwerp-ENDERLEIN ingediend werd, is de krijgsschool voor officieren reeds in het leven geroepen. Het groote nut van een dergelijke inrichting in het algemeen zal zeker door niemand worden ontkend. Maar men heeft slechts een blik in de organisatie dier inrichting te slaan, om reeds dadelijk de overtuiging te verkrijgen, dat zij geenszins in alle opzichten zal kunnen vergeeden, wat, bij invoering van het ontwerp-ENDERLEIN, aan de academie zal worden prijs gegeven. Aan het wapen der genie schijnt zelfs niet eenmaal gedacht te zijn.

Het doel der krijgsschool toch is, blijkens het Koninklijk besluit dat de oprichting gelast, om aan alle officieren, die door aanleg, intellectueele ontwikkeling en kennis daartoe in aanmerking zullen komen, de gelegenheid te openen zoodanige hoogere wetenschappelijke en praktische vorming te verkrijgen, als ten grondslag moet strekken aan het naar behooren bekleeden van de hoogere rangen in het leger, of het vervullen van de verschillende dienstbetrekkingen bij den generalen staf, de intendanten enz., die tot de hoogere troepenleiding behooren.

Voor het voltooien der studiën, die noodig zijn voor het naar behooren vervullen der subalterne rangen, is dus geen sprake; voor zoover de genie betreft, komt dan ook in het programma der vakken, waarin aan de school onderwijs zal worden gegeven, geen enkel speciaal genievak voor, zooals bijv. bouwkunde en waterbouwkunde.

De cadet der genie moet dus aan de academie zoover gebracht worden, dat hij, althans voor de subalterne rangen, genoegzaam ontwikkeld is. Vraagt men nu, of, bij de tegenwoordige regeling der academie, ruimte van tijd genoeg voorhanden is voor de opleiding van de cadetten der genie, dan kan tot antwoord gegeven worden, dat die tijd reeds nu zoo karig mogelijk is toebedeeld.

Van de waarheid hiervan kan men zich gemakkelijk overtuigen door een vergelijking te trekken tusschen het aantal lesuren in sommige vakken aan de Polytechnische school en hier.

Te Delft bedraagt, volgens de opgaven, voorkomende in de *Staatscourant* van 11 en 12 Juli 1875, het aantal lesuren voor den aspirant-civiel-ingenieur:

in de wiskunde 620, in theoretische mechanica 210, in toegepaste mechanica (theorie der bouwconstructiën en hydraulica) 150, in landmeten, waterpassen en geodesie 100, in bouw- en waterbouwkunde 550.

Aan de militaire academie vindt men daarvoor respectievelijk slechts: 320, 192, 96, 65 en 440 lesuren. Bovendien worden te Delft nog ongeveer 160 lesuren gewijd aan de theorie der calorische werktuigen en de kennis van stoom- en andere werktuigen; te Breda kunnen hiervan slechts enkele hoofdpunten aangestipt worden in lessen, begrepen in bovenstaande cijfers voor bouw- en waterbouwkunde.

Is het dus te veel gezegd, dat, bij het ontwerp-ENDERLEIN, waarbij de studietijd nog meer wordt bekort, de gelegenheid ten eenenmale zou ontbreken om aan de academie eenigszins bruikbare genie-officieren te vormen?

Maar ook zelfs al ware het onderwijs, dat aan de krijgsschool gegeven wordt, geschikt om het academisch onderwijs in alle opzichten aan te vullen, ook dan nog zou zij onmachtig zijn om alle officieren, die hulp vragen, tot zich te nemen. Art. 5 van het Koninklijk besluit zegt het duidelijk: de aanwijzing der candidaten zal geschieden, onder andere, overeenkomstig de belangen van den dienst. Het wapen der genie zal er dus vermoedelijk in de eerstvolgende jaren geen gebruik van kunnen maken, omdat reeds nu, bij het wapen, civiele ingenieurs tijdelijk in dienst moeten worden genomen, wegens gebrek aan personeel. Ook het wapen der cavalerie zal vermoedelijk op den duur niet zeer sterk aan de krijgsschool vertegenwoordigd zijn.

De aard van den dienst bij dit wapen is niet bevorderlijk aan gezette studie, waarbij niet uit het oog mag worden verloren, dat een detachering bij de rijsschool, die toch ongetwijfeld alleszins gewenscht is, een tijdperk van nagenoeg twee jaren vordert, waarin de gelegenheid tot gezette studie geheel benomen is.

Men moge de krijgsschool organiseeren zooals men verkiest, altijd zal slechts een beperkt aantal der van de academie afkomstige officieren haar kunnen bezoeken. De meerderheid blijft van die gelegenheid tot verdere ontwikkeling verstoken. De academie zelve zal haar leerlingen derhalve zoover moeten ontwikkelen, dat zij de gegevens verkregen hebben om zonder verdere leiding hun studiën voort te zetten. Die mate van ontwikkeling is bovendien noodig om zelfvertrouwen en zelfstandigheid op te wekken, zonder welke eigenschappen de officier niet naar eisch berekend is voor zijn taak in verschillende omstandigheden. Zal dat doel evenwel worden bereikt, dan mag het peil van kennis bij het verlaten der academie, niet dermate worden verlaagd, als het geval zou zijn, wanneer het ontwerp-ENDERLEIN tot wet werd verheven.

Voor zoover het wapen der genie betreft, werd dit gevoelen reeds hierboven met vergelijkende cijfers gestaafd. De artillerie mist een dergelijk vergelijkingspunt, waardoor de waarheid even helder aan het licht kan komen, dat ook zij niets kan ontberen van den studietijd, die haar bij de tegenwoordige wet is gegund. Doch de verzekering kan gegeven worden, dat een belangrijk offer zou moeten worden gebracht aan de kennis der artilleriewetenschap, die de cadetten thans bij het verlaten der academie bezitten, indien de studietijd werd verkort. In Duitschland heeft men het gevoeld, hoe moeilijk het in den tegenwoordigen tijd is om op de hoogte te zijn van de verschillende onderdeelen van het wapen; men heeft, om daaraan te gemoet te komen, de theorie der arbeidsverdeeling toegepast en het officierscorps voor de artillerie te velde afgescheiden van dat voor de vestingartillerie. Maar wat in een groot Rijk als Duitschland zonder bezwaar kan geschieden, kan in een klein leger als het onze, dikwijls moeilijk worden toegepast.

Ok voor de wapens der infanterie en cavalerie zou men ongaarne den studietijd zien inkrimpen ten koste van het wetenschappelijk peil bij het verlaten der academie.

De Commissie spreekt dan ook eenparig als haar vaste overtuiging uit, dat het verlagen van het peil van kennis bij het verlaten van de academie, zooals het ontwerp-ENDERLEIN bedoelt, hoogst ongewenscht en nadeelig is te achten, en dat het vooruitzicht om op de krijgsschool de wetenschappelijke vorming voort te zetten, die overtuiging niet kan doen wankelen.

Ten slotte moet de vraag nog beantwoord worden, of de maatregel om de cadetten der infanterie en cavalerie, na het volbrengen van hun studietijd aan de academie, bij de corpsen te detachieren, als gewenscht kan worden beschouwd.

De oorzaak voor het opnemen van dezen maatregel in het ontwerp is niet ver te zoeken. Op het voetspoor der wet van 1869 heeft men vermoedelijk gemeend, dat de studietijd voor infanterie en cavalerie een jaar korter kan zijn dan die voor artillerie en genie. Bij het ontwerp-ENDERLEIN stuitte men daardoor echter op het bezwaar, dat de cadetten der beide eerstgenoemde wapens zoo doende een jaar vroeger officier zouden worden dan hun kameraden, met wie ze tegelijk aan de academie waren gekomen; iets, dat bij de wet van 1869 door de instelling van het applicatiejaar vermeden is. Voor de belanghebbenden zelven schijnt die maatregel niet noodzakelijk, want dan zou men hem ook met hetzelfde recht voor de andere wapens, althans voor de artillerie kunnen eischen; hij geschiedt dus eigenlijk ten behoeve van andere. Maar van dat oogenblik is de maatregel ook niet billijk. Bij het doen van het toelatingsexamen is de keuze van het wapen vrij; de adspiranten weten dus waartoe zij zich verbinden.

Het voordeel van de practische vorming, dat als motief voor de detachieering in het ontwerp aangehaald wordt, wordt bovendien, naar het oordeel der Commissie, geheel overschaduwd door de nadeelen, die daaraan zijn verbonden. Door het wonen in de kazerne toch, krijgen de cadet-onderofficieren omgang met minder beschaafde en minder ontwikkelde menschen. Dit bezwaar zou zelfs den toeloop van cadetten kunnen doen verminderen, omdat sommige ouders huiverig zouden zijn hun zoons een jaar lang in de kazerne te doen wonen.

De detachieering kan ook nadeelig werken op de discipline en tucht bij de corpsen. Hierbij mag niet vergeten worden, dat de cadet-onderofficier meermalen onder de onmiddellijke bevelen zal komen van officieren, die bij het corps zijn opgeleid en niet alleen in geschiktheid voor den dienst bij hen achterstaan, maar ook eerst aangesteld zijn tot officier, eenige maanden nadat de cadet-onderofficier de academie verlaten en dus het officiersexamen afgelegd heeft. Nu zal, wel is waar, een openlijke uitbarsting kunnen worden voorkomen, doch »achting voor den meerdere in rang», een der grondslagen voor de ware discipline, zou kunnen ontbreken.

Ten slotte moet opgemerkt worden, dat in het ontwerp wel een minimum- maar geen maximum-tijd voor de detachieering is aangegeven, zoodat de belanghebbenden in de onzekerheid verkeeren omtrent het tijdstip hunner benoeming tot officier.

Het tweede gedeelte van de opdracht der Commissie omvat het opgeven der wijzigingen, die in het ontwerp-ENDERLEIN wenschelijk worden geacht, voor het geval de Minister van Oorlog een minimum-leeftijd van 15 jaar en een vierjarigen cursus, als grondslagen zou wenschen te behouden.

De Commissie heeft getracht deze taak naar haar beste weten te volbrengen, doch wenscht uitdrukkelijk te constateeren, dat de wijzigingen, die door haar zullen worden aanbevolen, nimmer zullen kunnen leiden tot een wetsontwerp zooals dit door haar zou worden gewenscht.

In de Notulen (bladz. 60—74) zijn de motieven, die tot de voor te stellen wijzigingen hebben geleid, in geregelde volgorde vermeld, zoodat het overbodig kan worden geacht, ze daaruit in dit Verslag over te nemen. Men meent dus te kunnen volstaan met het opnoemen der veranderingen, die, naar de meening der Commissie, verbeteringen zouden zijn.

De Commissie geeft in overweging:

Art. 2. »b. de werktuigkunde», te vervangen door:

- »b. theoretische en toegepaste mechanica”;
- »f. de Fransche, Hoogduitsche, Engelsche en Maleische taalkunde”, te vervangen door:
- »f. de Nederlandsche letterkunde, de Fransche, Hoogduitsche, Engelsche en Maleische taalkunde”;
- »g. de militaire aardrijkskunde”, te vervangen door:
- »g. de militaire aardrijkskunde en statistiek”;
- »i. de nieuwe en krijgsgeschiedenis”, te vervangen door:
- »i. de nieuwe geschiedenis”;
- »n. de militaire wetboeken en het reglement van krijgstucht”, te vervangen door:
- »n. de militaire wetten en het reglement van krijgstucht”;
- »o. de velddienst, het maken van rapporten en oefeningen in militaire briefwisseling”, te vervangen door:
- »o. het maken van rapporten, oefeningen in militaire briefwisseling”;
- »p. de tactiek en de beginselen der strategie, zooveel als noodig is tot de aanvankelijke beoefening der krijgsgeschiedenis”, te vervangen door:
- »p. tactiek, strategie en krijgsgeschiedenis”;
- »v. de exercitiën voor de verschillende wapens”, te vervangen door:
- »v. de exercitiën en verdere practische oefeningen voor de verschillende wapens”;
- »w. de gymnastiek, het schermen en paardrijden”, te doen volgen:
- »Het getal der in dit artikel aangewezen vakken kan door Ons worden uitgebreid.”
- Art. 3.* Het daarin gestelde te vervangen door:
- »De cursus duurt vier jaren.”
- Art. 5.* De woorden »worden geplaatst” aan het slot der eerste alinea, te vervangen door: »kunnen worden geplaatst”.
- Art. 6.* Het woord »achtien” te vervangen door: »negentien.”
- Art. 7.* De eerste alinea te vervangen door:
- »Het examen, in het vorig artikel bedoeld, wordt afgenomen door een commissie, jaarlijks door Onzen Minister van Oorlog te benoemen. Voor zoover het mondeling is, geschiedt dit in het openbaar.”
- In de laatste alinea de woorden »volgens hunne betoonde kunde”, te vervangen door: »volgens de op het examen gebleken kennis.”
- Art. 8.* De bedoeling van dit artikel, door wijziging der redactie te verduidelijken, en tevens de tegenstrijdigheid met art. 6, met betrekking tot het toelaten van vreemdelingen, weg te nemen.
- Art. 9.* De eerste alinea te vervangen door: »Om in een hooger studiejaar te kunnen overgaan, moet de cadet voldoen aan een examen, loopende over al de vakken, die in het onmiddellijk voorgaande studiejaar behandeld zijn.”
- Ten opzichte van de tweede alinea wordt opgemerkt, dat niet blijkt hoe de daarin bedoelde commissie zal zijn samengesteld; wenschelijk wordt geacht de commissie voor een groot gedeelte uit het personeel der academie te kiezen.
- De vierde alinea te vervangen door: »Het eindexamen loopt hoofdzakelijk over de onderwerpen, die in het laatste studiejaar met de cadetten zijn behandeld.”
- Art. 10.* De woorden: »en de vereischte blijken van goed gedrag en lichamelijke geschiktheid hebben gegeven”, te vervangen door: »en de vereischte blijken van goed gedrag hebben gegeven, zoomede lichamenlijk geschikt bevonden zijn.”
- De tweede alinea van dit artikel te doen vervallen.
- Art. 12.* De aandacht wordt gevestigd op de omstandigheid, dat, in afwijking van de wet van 1869, de bepalingen omtrent het pensioen, het deelgenootschap in het pensioenfonds enz., betreffende de burgerleeraars, weggelaten is.
- Art. 16.* De woorden »in alle vakken” in de tweede alinea te doen vervallen.

Artt. 17, 18 en 19. Te wijzigen in verband met de omstandigheden en het tijdstip waarop de wet zal worden ingevoerd. Men ontveinst zich echter niet, dat de bepaling in art. 17, betrekkelijk de toelating van aspirantcadetten in het tweede studiejaar, in de uitvoering tot moeilijkheden aanleiding zal kunnen geven.

Voor het programma voor het aspiranten-examen worden de volgende wijzigingen door de Commissie voorgesteld:

Het programma in het algemeen.

1°. Te trachten een meer zuivere aansluiting aan de 3de klasse der hoogere burgerschool te verkrijgen, in overleg met de Inspecteurs van het middelbaar onderwijs.

2°. De verschillende onderdeelen meer in bijzonderheden te omschrijven, opdat geenerlei twijfel omtrent den omvang van het gevorderde blijve bestaan.

Rubriek e. De woorden: »oude en midden-geschiedenis tot den Munsterschen vrede», te vervangen door: »oude, midden- en nieuwe geschiedenis tot den Munsterschen vrede.»

Rubriek f. Te vervangen door:

»De staat- en natuurkundige aardrijkskunde van de verschillende landen in en buiten Europa, en meer bijzonder die van Nederland en zijn koloniën. De wiskundige aardrijkskunde.»

Rubriek g. Te vervangen door:

»De taalkundige gronden van de Nederlandsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen: de aspirant moet met gemak uit de genoemde vreemde talen in het Nederlandsch kunnen vertalen, en zonder grove fouten een stuk uit het Nederlandsch in het Fransch kunnen overbrengen; een en ander zonder het gebruik van een woordenboek geheel uit te sluiten.»

Rubriek h. Te vervangen door:

»Het schrijven eener goed leesbare hand.»

Rubriek i. De woorden: »en rechtlijnig» te doen vervallen.

Ofschoon de Commissie, zooals hierboven gezegd werd, voor de toelichting der voorgestelde verandering in het ontwerp, naar de Notulen meent te kunnen verwijzen, acht zij het toch haar plicht, wegens het hooge belang der zaak, hier ter plaatse alsnog de bijzondere aandacht te vestigen op de besprekingen, die bij de behandeling van art. 3 hebben plaats gehad.

De cursus van drie jaren voor de cadeten der infanterie en cavalerie, zooals in het ontwerp-ENDERLEIN wordt voorgesteld, acht de Commissie — het werd reeds vroeger gezegd, maar hier nogmaals herhaald — bepaaldelijk te kort; van daar het voorstel om voor die cadetten den cursus op vier jaren te stellen, waardoor voor hen genoegzame studietijd zou worden verkregen.

Maar die tijd van vier jaren, waarvoor, wegens de grondslagen die aan de Commissie in het tweede gedeelte der opdracht werden aangewezen, geen uitbreiding kon worden voorgesteld, is voor artillerie en genie bepaaldelijk tekort. Aan den waarlijk niet overdreven eisch, dien de Commissie op bladz. 6 van dit Verslag, voor het peil van kennis bij het verlaten der academie, heeft gesteld, zal daardoor niet kunnen worden voldaan.

Men zou zelfs geneigd zijn te zeggen, dat de groote uitgaven, aan een inrichting als de militaire academie noodzakelijk verbonden, op die wijze niet gerechtvaardigd zijn. En ofschoon de Commissie zich verheugen zoude, wanneer bij eventueele invoering van het ontwerp-ENDERLEIN, althans aan de infanterie en cavalerie een behoorlijke opleiding werd verzekerd, door hen met een vierjarigen cursus te begunstigen, zoo mag toch de opmerking niet achterwege blijven, dat men een onbillijkheid zou begaan jegens de overige wapens, door aan hen een even gelijke opleiding te onthouden.

Bij het vaststellen van een vierjarigen cursus voor artillerie en genie, zal men genoodzaakt zijn bij de verschillende vakken aan de oppervlakte te blijven; in de diepte der zaak zal men niet kunnen doordringen. Wat bijzonder het wapen der genie betreft, legde het hoofd van het onderwijs voor die afdeling, in een der bijeenkomsten der Commissie, onbewimpeld en uitdrukkelijk de verklaring af, dat het, volgens zijn zienswijze, bij een vierjarigen cursus, met behoud van de tegenwoordige methode van onderwijs, waarbij het aantal uren voor eigen studie in verband is gebracht met het aantal lesuren, ondoenlijk zal zijn om genie-officieren te vormen, die aanspraak kunnen maken op den titel van militairen ingenieur.

De Commissie,
(w. g.) W. C. HOJEL.
DE HOLLANDER.
J. H. VERSCHOOR.
KRANTZ.
TEDING VAN BERKHOUT.
A. L. W. SEYFFARDT.
C. L. VAN PESCH.
W. BADON GHIJBEN.
M. H. J. PLANTENGA.

Voor eensluidend afschrift,
*De Generaal-Majoor, Gouverneur der
Koninklijke militaire academie,*
(get.) A. ENGELVAART.

Voor eensluidend afschrift,
*De Secretaris-Generaal van het
Ministerie van Oorlog,*
KRAMER.

BIJLAGE H.

OVERZICHT van de verdeeling der leervakken over de 4 studie-jaren en concept-leerplan voor die jaren.

Infanterie hier te lande.

Stelkunde. (1ste studiejaar). Behandeling van de geheele en gebroken vormen, woltelvormen en theorie der vergelijkingen van den 1sten graad.

Meetkunde. (1ste studiejaar). Planimetrie en stereometrie.

Beschrijvende meetkunde. (1ste studiejaar.) Theorie van de rechte lijn en van het platte vlak. Het projecteeren van veelvlakkige lichamen.

Beschrijvende meetkunde. (2de studiejaar.) Theorie van den bol, perspectief en schaduwen.

Goniometrie en vlakke driehoeksmeting. (2de studiejaar.) In haar geheelen omvang.

Hoogere meetkunde. (2de studiejaar.) De rechte lijn en de cirkel, benevens de theorie der kegelsneden.

Mechanica. (3de studiejaar.) Statica: Samenstelling, ontbinding en evenwicht van krachten. Zwaartepunten. Wrijving. Evenwichtsvoorwaarden van enkelvoudige werktuigen. Arbeid.—Dynamica: De wetten van de beweging. Arbeidsvermogen. Beweging om een vaste as. Botsing. Evenwicht en beweging van vloeistoffen en gassen.

Natuurkunde. (2de studiejaar.) Algemeene eigenschappen der lichamen. Zwaartekracht. Evenwicht en drukking van vloeistoffen en gassen. Soortelijk gewicht. Spankracht en samendrukbaarheid van gassen. Theorie van de warmte.

Natuurkunde. (3de studiejaar.) Magneetkracht. Electriciteit. Theorie van het licht.

Geodesie. (3de studiejaar.) Landmeten en waterpassen: Kennis van verschillende instrumenten tot het meten van horizontale en verticale hoeken. Instrumenten tot het meten van afstanden. Uitvoering van het landmeten. Waterpas-instrumenten. Uitvoering van het waterpassen.

Nederlandsche taal- en letterkunde. (1ste studiejaar.) Spraakleer. Stijl-leer. Stijloefeningen van verschillenden aard. Oefeningen in voordracht.

Nederlandsche taal- en letterkunde. (2de studiejaar.) Geschiedenis der letterkunde. Lezen en verklaren van eenig klassiek werk. Oefeningen in voordracht.

Fransche, Engelsche, Hoogduitsche taal. (1ste en 2de studiejaar.) De spraakleer in haar geheelen omvang. Vertalingen. Opstellen. Oefeningen in het spreken en voordragen. Lezen en verklaren van eenig klassiek werk; hierbij de letterkunde der vreemde talen ter sprake brengen.

Aardrijkskunde. (1ste studiejaar.) Wiskundige aardrijkskunde. Staatkundige aardrijkskunde van Europa, van Nederland en van de Nederlandsche bezittingen.

Aardrijkskunde. (2de studiejaar.) Ethnographie. Natuurkundige aardrijkskunde. Herhaling. Karakter van militaire inundatiën.

Aardrijkskunde. (3de studiejaar.) Het vesting- en verdedigingsstelsel van Nederland. Statistiek. Militaire aardrijkskunde van België.

Aardrijkskunde. (4de studiejaar.) Militaire aardrijkskunde van Noord- en Zuid-Duitschland.

Gemeente, provinciale en Staatsinrichting van Nederland. (1ste studiejaar.) In algemeene schets.

Nieuwe geschiedenis. (1ste en 2de studiejaar.) De nieuwe geschiedenis sedert 1648.

Lijntekenen enz. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) Wiskundige constructiën. Situatie- en bergteekenen. Teekenen naar model. Fortificatietekenen.

Handteekenen. (1ste en 2de studiejaar.) Natuur- en plaatteekenen.

Dienst- en exercitiereglementen der infanterie. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) Hierbij ook te begrijpen de verschillende militaire wetten (militair recht uitgezonderd) en voorschriften, alsmede het reglement van krijgstucht.

Militaire administratie. (3de en 4de studiejaar.) Hoofdzakelijk de compagnies-administratie.

Militair recht. (3de en 4de studiejaar.) Rechtspleging bij de landmacht. Crimineel wetboek.

Militaire rapporten. (3de en 4de studiejaar.) Hierbij ook de dienstcorrespondentie.

Tactiek. (3de studiejaar.) Elementaire tactiek der drie wapens. Toegepaste tactiek. Kleine oorlog.

Tactiek. (4de studiejaar.) Tactische oefeningen op de kaart.

Strategie en krijgsgeschiedenis. (4de studiejaar.) Strategische punten, lijnen, aanvalsvormen, terugtochten, detacheringen, riviervediging enz. Breede toelichting door voorbeelden uit de krijgsgeschiedenis.

Artillerie. (3de studiejaar.) Voortdrijvende middelen. Geschut. Affuiten.

Artillerie. (4de studiejaar.) Voertuigen. Handvuurwapenen.

Versterkingskunst. (3de studiejaar.) Veldversterkingskunst.

Versterkingskunst. (4de studiejaar) Duurzame en tijdelijke versterkingskunst.

Infanterie-exercitiën. Gymnastiek. Schermen. Paardrijden. Schijfschieten. Veld-dienst-oefeningen.

Infanterie in de koloniën.

Als voor het wapen der infanterie hier te lande, met uitzondering van strategie en krijgsgeschiedenis, welk vak vervangen wordt door Oost-Indische krijgsgeschiedenis; terwijl bovendien onderwijs zal worden gegeven in:

Maleische taal. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) De spraakleer in haar geheelen omvang. Oefening in het lezen, schrijven en vertalen.

Land- en volkenkunde. (3de en 4de studiejaar.) Algemeen overzicht der Oost-Indische bezittingen. Natuurlijke gesteldheid. Voortbrengselen. Bevolking. Burgerlijk bestuur. Staat- en natuurkundige beschrijving van Java, Sumatra, Borneo, Celebes, de Molukken enz.

Cavalerie hier te lande.

Als voor het wapen der infanterie hier te lande, met uitzondering van de dienst- en exercitiereglementen der infanterie, en bovendien:

Dienst- en exercitiereglementen der cavalerie. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) Hierbij ook te begrijpen de verschillende militaire wetten (militair recht uitgezonderd) en voorschriften, alsmede het reglement van krijgstuicht.

Paardenkennis. (3de studiejaar.) Natuurlijke historie. Anatomie, physiologie. (Exterieur, hoefbeslag, gezondheidsleer enz.)

Paardenkennis. (4de studiejaar.) Herhaling en uitbreiding.

Rij- en africhtingskunst. (4de studiejaar.) Voorschrift betreffende het africhten van paarden der cavalerie.

Cavalerie-tactiek. (4de studiejaar.) Uitbreiding van den algemeenen tactischen cursus voor den cavalerist.

Cavalerie in de koloniën.

Als voor het wapen der cavalerie hier te lande, met inachtneming van de uitzonderingen en bijvoegingen vermeld bij het wapen der infanterie in de koloniën.

Artillerie hier te lande.

Stelkunde. Meetkunde. Geodesie. Nederlandsche taal- en letterkunde. Fransche, Hoogduitsche en Engelsche taal. Aardrijkskunde. Staatsinrichting van Nederland. Nieuwe geschiedenis. Handteekenen. Militaire administratie. Militair recht. Tactiek. Strategie en krijgsgeschiedenis. Versterkingskunst. Infanterie-exercitiën. Gymnastiek. Paardrijden. Schermen als bij het wapen der infanterie hier te lande.

Beschrijvende meetkunde. (1ste studiejaar.) Als voor infanterie hier te lande, met bijvoeging van de theorie van den bol.

Beschrijvende meetkunde. Gebogen oppervlakken. Perspectief. Schaduwen.

Hoogere stelkunde. (1ste studiejaar.) Theorie van de onbepaalde coëfficiënten.

Hoogere stelkunde. (2de studiejaar.) Gedurige breuken. Permutatiën en combinatiën. Hoogeremachtsvergelijkingen. Reeksen van hoogere orde.

Hoogere meetkunde. (2de studiejaar.) In het platte vlak en de ruimte.

Diff. en integr. rekenen. (3de studiejaar.) In haar geheelen omvang.

Mechanica. (4de studiejaar.) De statica en dynamica in haar geheelen omvang.

Natuurkunde. (2de studiejaar.) Als infanterie hier te lande, doch de verschillende onderdeelen, en vooral de theorie van de warmte, meer uitvoerig behandelen.

Natuurkunde. (3de studiejaar.) Als infanterie hier te lande; het licht echter meer uitvoerig; bovendien nog: de theorie van de moleculaire krachten en die van het geluid.

Scheikunde. (2de studiejaar.) Onbewerktuigde scheikunde.

Scheikunde. (3de studiejaar.) Voorzetting der onbewerktuigde scheikunde. Qualitatieve analyses.

Scheikunde. (4de studiejaar.) Bewerktuigde scheikunde. Qualitatieve en quantitative (?) analyses.

Lijntekenen. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) Als infanterie hier te lande, met bijvoeging van artillerie-teekenen.

Dienst- en exercitiereglementen der infanterie. (1ste, 2de en 4de studiejaar.) Voor zoover zij betrekking op het wapen der artillerie. Van de uren voor dit onderwijs bestemd, wordt een gedeelte besteed voor militaire rapporten.

Artilleriereglementen. (3de en 4de studiejaar.) In hun geheelen omvang.

Artillerie. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) De artilleriewetenschap in haar geheel.

Paardenkennis. (3de en 4de studiejaar.) Als bij het wapen der cavalerie hier te lande, doch minder uitvoerig.

Artillerie-exercitie. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) De exercitiën der vestingartillerie en de kanonnierschool.

Artillerie in de koloniën.

Als artillerie hier te lande, met inachtneming van de uitzonderingen en bijvoegingen vermeld bij het wapen der infanterie in de koloniën.

Genie hier te lande.

Als voor het wapen der artillerie hier te lande, met de hierna te melden uitzonderingen. (Paardenkennis, artillerie-exercitie en artilleriereglementen vervallen, artillerie als bij infanterie.)

Geodesie. (3de en 4de studiejaar.) Als voor infanterie hier te lande, met bijvoeging van: Landmeten met repetitie en recenteratie; verevening van fouten bij driehoeks- en veelhoeksmeting. Bepaling van lengte, breedte en azimuth uit het driehoeksnet. Bepaling van tijd, breedte en azimuth uit sterrekundige waarnemingen. Overbrenging van een peil, barometrische hoogtemeting enz.

Lijntekenen. Als voor infanterie hier te lande. Voorts bouwkundig teekenen.

Dienst- en exercitiereglementen der infanterie. (1ste, 2de en 4de studiejaar.) Voor zoover zij betrekking hebben op het wapen der genie. Van de uren voor dit onderwijs bestemd, wordt een gedeelte besteed voor militaire rapporten.

Tactiek. (3de studiejaar.) Als bij de infanterie hier te lande, echter geen tactische oefeningen op de kaart.

Burgerlijke en militaire bouwkunde. (3de en 4de studiejaar.) In haar geheelen omvang. Van de uren, voor dit onderwijs bestemd, wordt een gedeelte besteed aan toegepaste werktuigkunde.

Waterbouwkunde. (3de en 4de studiejaar.) In haar geheelen omvang. Van de uren, voor dit onderwijs bestemd, wordt een gedeelte besteed aan toegepaste werktuigkunde.

Geniereglementen. (1ste, 2de, 3de en 4de studiejaar.) In hun geheelen omvang.

Genie in de koloniën.

Als voor het wapen der genie hier te lande, met inachtneming van de uitzonderingen en bijvoegingen, vermeld bij het wapen der infanterie in de koloniën.

Lesuren per week.

Wiskunde. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 6; infanterie koloniën 6; cavalerie hier te lande 6; cavalerie koloniën 6; artillerie hier te lande 8; artillerie koloniën 8; genie hier te lande 8; genie koloniën 8. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4; cavalerie hier te lande 4; cavalerie koloniën 4; artillerie hier te lande 6; artillerie koloniën 6; genie hier te lande 6; genie koloniën 6. — 3de studiejaar. Artillerie hier te lande 6; artillerie koloniën 6; genie hier te lande 6; genie koloniën 6.

Mechanica. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 3; infanterie koloniën 3; cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3. — 4de studiejaar. Artillerie hier te lande 6; artillerie koloniën 6; genie hier te lande 6; genie koloniën 6.

Oost-Indische land- en volkenkunde. 3de studiejaar. Infanterie koloniën 1; cavalerie koloniën 1; artillerie koloniën 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie koloniën 1; cavalerie koloniën 1; artillerie koloniën 1; genie koloniën 1.

Nieuwe geschiedenis. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2.

Lijn- en top. teekenen. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 6; infanterie koloniën 5; cavalerie hier te lande 6; cavalerie koloniën 5; artillerie hier te lande 6; artillerie koloniën 5; genie hier te lande 9; genie koloniën 8. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 8; infanterie koloniën 7, cavalerie hier te lande 8; cavalerie koloniën 7; artillerie hier te lande 5; artillerie koloniën 4; genie hier te lande 8; genie koloniën 7. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 8; infanterie koloniën 6; cavalerie hier te lande 8; cavalerie koloniën 6; artillerie hier te lande 8; artillerie koloniën 6; genie hier te lande 9; genie koloniën 7. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 10; infanterie koloniën 8; cavalerie hier te lande 7; cavalerie koloniën 5; artillerie hier te lande 8; artillerie koloniën 6; genie hier te lande 8; genie koloniën 6.

Handteekenen. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2.

Dienst- en exercitiereglement infanterie. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 3; infanterie koloniën 3, artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Dienst- en exercitiereglement cavalerie. 1ste studiejaar. Cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3. — 2de studiejaar. Cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2. — 3de studiejaar. Cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2. — 4de studiejaar. Cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1.

Artilleriereglement. 3de studiejaar. Artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2. — 4de studiejaar. Artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2.

Geniereglement. 1ste studiejaar. Genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 2de studiejaar. Genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 3de studiejaar. Genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Militaire administratie. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Militaire wetten enz. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Militaire rapporten enz. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1.

Tactiek. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 5; infanterie koloniën 5; cavalerie hier te lande 5; cavalerie koloniën 5; artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3; genie hier te lande 3; genie koloniën 3. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2+3; cavalerie koloniën 2+3; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2.

Staats- en krijgsgeschiedenis (O.-I. krijgsgeschiedenis voor koloniën). 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 5; infanterie koloniën 5; cavalerie hier te lande 5; cavalerie koloniën 5; artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3; genie hier te lande 3; genie koloniën 3.

Artillerie. 1ste studiejaar. Artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 2de studiejaar. Artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Versterkingskunst. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Burgerlijke en militaire bouwkunde. 3de studiejaar. Genie hier te lande 4; genie koloniën 4. — 4de studiejaar. Genie hier te lande 3; genie koloniën 3.

Waterbouwkunde. 3de studiejaar. Genie hier te lande 4; genie koloniën 4. — 4de studiejaar. Genie hier te lande 5; genie koloniën 5.

Paardenkennis. 3de studiejaar. Cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1. — 4de studiejaar. Cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2.

Rij- en africhtkunde. 4de studiejaar. Cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1.

Infanterie-oefcitiën. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4.

Cavalerie-oefcitiën. 1ste studiejaar. Cavalerie hier te lande 4; cavalerie koloniën 4. — 2de studiejaar. Cavalerie hier te lande 4; cavalerie koloniën 4. — 3de studiejaar. Cavalerie hier te lande 4; cavalerie koloniën 4. — 4de studiejaar. Cavalerie hier te lande 4; cavalerie koloniën 4.

Artillerie-oefcitiën. 1ste studiejaar. Artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3. — 2de studiejaar. Artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3. — 3de studiejaar. Artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3. — 4de studiejaar. Artillerie hier te lande 3; artillerie koloniën 3.

Gymnastiek. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 2; genie koloniën 2. — 3de studiejaar. Cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1. (Voor de art. 2de jaar en de cav. 3de jaar is het schermen hieronder begrepen.)

Schermen. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 2; cavalerie koloniën 2; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 2; genie koloniën 2. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 2, infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1.

Paardrijden. 2de studiejaar. Cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 3; cavalerie koloniën 3; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 2; infanterie koloniën 2; cavalerie hier te lande 6; cavalerie koloniën 6; artillerie hier te lande 2; artillerie koloniën 2; genie hier te lande 3; genie koloniën 3.

Schijfschieten. 1ste studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; cavalerie hier te lande 1; cavalerie koloniën 1. — 2de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1. — 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 1; infanterie koloniën 1; artillerie hier te lande 1; artillerie koloniën 1; genie hier te lande 1; genie koloniën 1. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 3; infanterie koloniën 3.

Velddienstoefening. 3de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4. — 4de studiejaar. Infanterie hier te lande 4; infanterie koloniën 4.

Het totaal aantal lesuren per week bedraagt voor alle wapens in alle studie-jaren 39, behalve voor de cadets voor de koloniën, 1ste en 2de studiejaar, voor wie dit aantal 40 bedraagt.

Bij de opgaven van hierboven moeten nog gevoegd worden: 2 uren 's weeks voor infanterie-exercitiën voor de cadetten van alle wapens of militaire wandeling, en 1 uur per week voor inspectiën of bezigheden, op den inwendigen dienst betrekking hebbende.

Bij de dienst- en exercitiereglementen der infanterie en cavalerie worden in dit tableau ook begrepen: de militaire wetten (militair recht uitgezonderd) en voorschriften, alsmede het reglement van krijgstucht.

Voor de cadetten der artillerie en genie wordt voor het onderwijs in militaire rapporten een gedeelte van den tijd bestemd, uitgetrokken voor de dienst- en exercitiereglementen.

INTREKKING EN VERVANGING DER WET VAN 17 JULI
1869 (STAATSBLAD N°. 141), HOUDENDE REGELING
VAN HET ONDERWIJS BIJ DE KONINKLIJKE
MILITAIRE ACADEMIE.

NOTA VAN WIJZIGING (1).

ART. 2. *g.* te lezen:

de wiskundige, natuurkundige en staatkundige aardrijksbeschrijving; de militaire aardrijkskunde en statistiek.

g. te lezen:

de velddienst en de tactiek; de beginselen der strategie en de krijgsgeschiedenis.

ART. 7. De eerste alinea van dit artikel te lezen:

Het examen, in het voorgaande artikel bedoeld, wordt in het openbaar afgenomen door een commissie, bestaande uit officieren en burgerlijke personen, die daartoe jaarlijks door onzen Minister van Oorlog worden benoemd.

De 3de alinea te lezen:

Het examen betreft:

a. Het schrijven van een goed leesbare hand.

b. De kennis der Nederlandsche taal, zoodat de aspirant haar, volgens de regels zuiver schrijft.

c. De gronden der Fransche taal, met dien verstande, dat de aspirant met gemak een niet te moeilijk prozastuk uit die taal in het Nederlandsch moet kunnen overbrengen, en zonder grove fouten uit het Nederlandsch in het Fransch vertalen.

d. De beginselen der Hoogduitsche en Engelsche talen, in zoverre dat de aspirant een gemakkelijk prozastuk daaruit in het Nederlandsch kan overbrengen.

Bij alle vertalingen is het gebruik van woordenboeken toegelaten.

e. De vaderlandsche geschiedenis.

f. Een algemeen overzicht van de oude geschiedenis en die der middeleeuwen.

g. De gewichtigste tijdperken en gebeurtenissen der nieuwe algemeene geschiedenis.

h. De aardrijkskunde der verschillende landen in en buiten Europa, en vooral die van Nederland met zijn bezittingen en koloniën.

(Hiermede wordt hoofdzakelijk bedoeld de kennis der zeeën, belangrijkste meren, rivieren, gebergten en vlakten, ligging, begrenzing en regeeringsvorm van de afzonderlijke rijken, en de voornaamste plaatsen daarin.)

Van de wiskundige aardrijkskunde wordt alleen gevorderd eenige bekendheid met ons zonnestelsel, de kennis van de bewegingen van den aardbol en de daar-

(1) Dit stuk is abusievelijk in het vorig nummer achterwege gebleven.

mede in verband staande verschijnselen, en de cirkels op de aardgloben met hun gebruik.

i. De rekenkunde. Kennis en vaardigheid in de hoofdbewerkingen met geheele getallen en met gewone en tiendeelige breuken. Kennis van het metrieke stelsel van maten en gewichten. De leer der evenredigheden met haar toepassingen op handelsrekenen.

Voor de aspirantcadetten der artillerie en genie, bovendien de reken- en meetkundige reeksen, benevens de logarithmen.

k. De stekunde. De hoofdbewerkingen met geheele en stekundige vormen. De behandeling van wortelvormen, en van vormen met gebroken en negatieve exponenten.

De vergelijkingen van den eersten graad met een en meer onbekenden.

Voor de aspirantcadetten der artillerie en genie bovendien, de onbepaalde vergelijkingen van den eersten graad.

De vergelijkingen van den tweeden graad met een onbekende.

l. De meetkunde. De vlakke meetkunde, bevattende: de eigenschappen van de rechte lijn, de gelijk- en gelijkvormigheid, benevens de gelijkvormigheid van driehoeken. De eigenschappen van den cirkel en van de veelhoeken die in en om den cirkel beschreven kunnen worden.

Bovendien voor de aspirantcadetten der artillerie en genie, de inhoudsbepaling van vlakke figuren, die door rechte lijnen, en door cirkels worden ingesloten.

De toepassing der stekunde op het oplossen van eenvoudige meetkundige vraagstukken.

Het examen zal uitsluitend loopen over de vakken, in het programma genoemd, zoodat alleen de grondigheid en niet de veelheid van weten invloed zal hebben op de rangschikking.

ART. 9. De 3de alinea te lezen:

De Gouverneur der academie en de officier, die onder den Gouverneur met de leiding der studiën is belast, zijn leden der Commissie.

ART. 10. Dit artikel te lezen:

De cadetten, die aan het eindexamen hebben voldaan, blijken van goed gedrag hebben gegeven en lichamelijk geschikt zijn bevonden, worden door ons tot officier benoemd, bij het wapen, waarvoor zij zijn opgeleid, al mocht er op dat oogenblik geen vacature in den rang van 2den luitenant bij dat wapen bestaan.

ART. 13. Dit artikel te lezen:

Het bestuur der academie is opgedragen aan een door ons aan te wijzen hoofd- of opperofficier, als Gouverneur, onder wien een officier met de leiding der studiën wordt belast.

Uit de officieren en burgerleeraren der academie wordt door Onzen Minister van Oorlog een raad van bijstand benoemd.

De werkring en de bevoegdheid van den Gouverneur en van dien raad, alsmede de inwendige regeling der academie, worden door Ons, binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur bepaald. Hierbij worden tevens vastgesteld de regelen, waarnaar de cadet kan worden ontslagen of ontheffing van de vervulling der dienstverbintenis, bedoeld in art. 8, kan geschieden, en de regelen, waarnaar geheele of gedeeltelijke vrijstelling van de bijdrage in art. 12 vermeld, kan verleend worden.

ART. 14. Dit artikel te lezen:

Ingeval van oorlog of van andere buitengewone omstandigheden, bedoeld bij art. 184 der Grondwet, kunnen de werkzaamheden aan de academie door Ons worden geschorst en kan over het aan haar verbonden militair personeel, alsmede over de cadetten, in het belang van 's lands dienst beschikt worden.

ART. 16. De 2de alinea te lezen:

Voorts zullen ook aspiranten, die in genoemd jaar voldoen aan de eischen

van een door Ons vast te stellen programma van examen, tot het 2de studiejaar worden toegelaten.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

De Minister van Koloniën,
F. ALTING MEES.

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor de wet tot regeling van het onderwijs bij de Koninklijke militaire academie heeft het, na het kennismaken van de Memorie van Antwoord op het deswege uitgebracht Voorloopig Verslag en van de bij die Memorie gevoegde stukken, wenschelijk geoordeeld, vóór het onderwerpen van deze voordracht aan de openbare beraadslaging der Kamer, met de daarbij betrokken Ministers van Oorlog en van Koloniën in mondeling overleg te treden over verscheiden wijzigingen, welke, naar het oordeel der Commissie of van een deel harer leden, nog in dit ontwerp zouden kunnen of moeten worden gebracht. Zij heeft dientengevolge, gebruikmakende van de haar bij art. 33 van het Reglement van Orde gegeven bevoegdheid, de beide genoemde Ministers, door tusschenkomst van den Voorzitter der Kamer, tot een bijeenkomst uitgenoodigd. De Ministers hebben met de meeste welwillendheid aan die uitnoodiging voldaan. In een den 30sten April gehouden bijeenkomst heeft het bedoelde overleg plaats gehad, waarvan de uitkomsten aldus kunnen worden samengetrokken.

I. Van de zijde der Commissie van Rapporteurs ving men aan met de verklaring, dat men het gedeeltelijk te gemoet komen der Regeering aan in het Verslag gemaakte bedenkingen, met name ook het toegeven aan den wensch van velen om het programma voor het toelatingsexamen tot de academie in de wet op te nemen, op hoogen prijs stelde. Ook voor zoover echter de Commissie of een deel harer leden zich met de grondgedachte van het wetsontwerp vereenigde, bleven er punten van verschil over. Met name achtte zij het bedenkelijk, om aan deze regeling nu reeds een definitief karakter te geven, omdat een herziening der wetten op het middelbaar en op het lager onderwijs binnen een niet te ver verwijderd tijdstip kan worden te gemoet gezien en omdat na zoodanige herziening sommige der bij deze wet in aanmerking komende vraagstukken zich in een geheel ander licht zouden kunnen vertoonen. Bovendien bestond de mogelijkheid, dat bij het opnemen van een grooter aantal cadets op de academie, waaronder van zeer uiteenlopenden leeftijd, de vroeger daar plaats gehad hebbende ongeregeligheden zich herhaalden. Het scheen dus voorzichtiger het nieuwe stelsel enkel bij wijze van proefneming in te voeren en na afloop van den eersten volgens dat stelsel te houden vierjarigen cursus, te overwegen of het raadzaam ware dat stelsel te bestendigen. In dien geest werd van de zijde der Commissie voorgesteld, om bij het slotartikel van het wetsontwerp de herziening der wet vóór den 1ster September 1882 voor te schrijven en dan tevens in den considerans uit te drukken, dat, in afwachting van de herziening der wetten op het middelbaar en lager onderwijs, de regeling van het onderwijs bij de militaire academie, zooals die bij de wet van 1869 heeft plaats gehad, met intrekking dier wet, door een voorloopige regeling vervangen wordt.

De Minister van Oorlog meende, alvorens zich over dit denkbeeld uit te laten, te moeten opkomen tegen de beschuldiging, in de stukken voorkomende, alsof hij een tegenstander ware van ons middelbaar onderwijs en dit op den achtergrond zou willen dringen. Hij verzekerde, dat dit in de verste verte het geval niet was en wierp dus dit onverdiend verwijt van zich af.

Wat nu de voorgestelde wijziging betrof, gaven beide de Ministers te kennen,

dat zij daarin geen bezwaar zagen en dus, ofschoon zij het voorstel niet overnamen, het niet zouden bestrijden, maar de beslissing daarover aan de Kamer overlaten. Evenwel kwam het hun eenigermate bedenkelijk voor, in deze wet van de herziening der wetten op het middelbaar en lager onderwijs te gewagen en dus de regeling van het onderwijs bij de militaire academie van die herziening afhankelijk te maken.

II. Door de Commissie werd voorgesteld, om in art. 2 te lezen:

- »c. de theoretische en toegepaste natuurkunde;
 - »f. de Nederlandsche, Fransche, Hoogduitsche en Engelsche taal- en letterkunde en de Maleische taalkunde;
 - »k. de geschiedenis;"
- alsmede om lit. p. te doen wegvallen.

Tot verdediging dezer amendementen werd aangevoerd, dat het eenigszins zonderling klinkt, onmiddellijk nadat er van *theoretische* en *toegepaste* mechanica is gewaagd, van de natuurkunde in 't algemeen te spreken. Voor het militair onderwijs, inzonderheid voor dat van de toekomstige artillerie- en genie-officieren is in onzen tijd de toegepaste natuurkunde van groot gewicht, en het is dus wel der moeite waard daarop de aandacht te vestigen. — Wanneer men er op staat, dat ook de *letterkunde* der drie vreemde levende talen onder de vakken van onderwijs wordt opgenomen, is het niet om aan den cursus in dat vak grooter uitbreiding te geven, maar alleen opdat de kweekelingen der militaire academie, in tegenstelling van andere op onze middelbare scholen opgeleide jongelieden, daarin niet geheel vreemdelingen zouden zijn en tevens opdat men zich, bij het behandelen der hier bedoelde vakken, niet tot een dor taalonderwijs beperke. — Evenzoo schijnt beperking van het onderwijs tot de *nieuwe* geschiedenis onraadzaam. Het blijkt niet eens, van welk tijdperk af de nieuwe geschiedenis aanvangt. Een meer algemeene uitdrukking is ook daarom verkieslijk. Eindelijk dringt men er, ook onder verwijzing naar hetgeen daaromtrent in het Voorloopig Verslag gezegd is, op aan, om "het maken van rapporten en het houden van militaire briefwisseling" niet onder de leervakken te vermelden. Die vermelding moet ten gevolge hebben, dat voor de behandeling van zoodanig leervak een afzonderlijk lesuur beschikbaar gesteld en een speciaal onderwijzer aangewezen worde; hetgeen onnoodig moet worden geacht. De Regeering kan altijd zoodanige voorschriften geven, waardoor het stellen van militaire rapporten en brieven bij het onderwijs in de Nederlandsche taalkunde wordt behandeld.

Na eenige gedachtenwisseling verklaarden de beide Ministers zich bereid, om de voorgestelde amendementen op art. 2 over te nemen. De Minister van Oorlog gaf daarbij te kennen, dat, zoo hij het onderwijs in de *taalkunde* van het Fransch, Hoogduitsch en Engelsch, meer dan de letterkunde, op den voorgrond wenschte gesteld te zien, hij daarbij ook gedreven werd door de ondervinding, dat onze officieren bij de zendingen in den vreemde somtijds achterlijk waren in het spreken en schrijven der levende talen en zich niet van de juiste technische termen wisten te bedienen. Evenzoo kwam het hem wenschelijk voor, dat de aanstaande officieren op de academie leerden zich in hun brieven en rapporten van militairen aard behoorlijk uit te drukken en niet, zooals thans wel eens plaats had, door onbekendheid met de kracht der gebezigde uitdrukkingen, zelfs tegen de regelen der krijgstuicht zondigden. Hij liet deze bedenkingen varen, nadat de Commissie van Rapporteurs had uiteengezet, in welken geest zij de verandering in het voorgestelde artikel wenschte te brengen.

III. In de derde plaats werd door een deel van de leden der Commissie in bedenking gegeven, om bij art. 3 een nieuwe alinea te voegen, de strekking hebbende om te bepalen, dat het onderwijs op de militaire academie zich gedurende de twee eerste studie jaren, behalve tot het teekenen, de exercitiereglementen enz., de gymnastiek, het schermen, het zwemmen, het dansen en het paardrijden, beperken zou tot die vakken van art. 3, waarin ook in de twee hoogste klassen der hogere burgerschool met vijfjarigen cursus onderwijs wordt gegeven.

Die bijvoeging strookte, meende men, volkomen met de voorgedragen wet,

waaraan thans een tijdelijk karakter zou worden gegeven. Wat toch is het geval? Volgens de wet van 1869 wordt op de militaire academie hoofdzakelijk een militaire cursus gegeven. Die wet ging uit van het denkbeeld, dat de burgerlijke kennis, de wetenschappelijke ontwikkeling, die de aanstaande officier moet bezitten, op de hogere burgerschool of op daarmede gelijk te stellen instellingen van onderwijs moet worden verkregen. Thans zou daarin die verandering worden gebracht, dat aan het onderwijs op de academie twee studie jaren zouden worden toegevoegd, waarin, ook volgens het bij het stuk n°. 13 medegeedeeld leerplan, schier uitsluitend burgerlijk onderwijs zou worden gegeven. De academie van 1869 kan dus, behoudens die toevoeging, instandblijven. Het zou onvoorzichtig zijn haar omver te werpen en daardoor verwarring te stichten. Daarom scheen het wenschelijk en noodig, dat dit hoofdkarakter van het nieuwe leerplan in de wet zelve uitkome.

De Ministers gaven te kennen, dat zij, hoewel zich in hoofdzaak met de voortgezette stellingen vereenigende, het voorgestelde amendement niet konden overnemen. Huns inziens werd daardoor de vrijheid der Regeering in het regelen van het onderwijs op de militaire academie te zeer aan banden gelegd. Zulk een volstreekte afscheiding tusschen burgerlijk en militair onderwijs, als men op het oog had, liet zich niet wel denken of zou ten minste verkeerde gevolgen kunnen hebben. Eenigszins vreemd was het, dat men het onderwijs op de academie aan dat op de hogere burgerschool wilde doen aansluiten of daarmede gelijkstellen op hetzelfde oogenblik, dat men in den considerans der wet van de herziening der wet op het middelbaar onderwijs wil spreken en dus zelf erkende, dat de hogere burgerschool niet is wat zij wezen moet. Te meer scheen aansluiting aan de hogere burgerschool bedenkelijk, omdat de programmata van het op die scholen gegeven onderwijs aanmerkelijk verschillen. Zoo de Regeering het leerplan van de nieuwe academie had overgelegd, was dit op verzoek der Kamer geschied. Nu echter scheen er een strekking te bestaan, om dit leerplan in de wet zelve op te nemen, hetgeen toch blijkbaar te ver zou gaan.

Op deze bedenkingen werd nog geantwoord, dat men niet goed begreep, waarom de Regeering dit denkbeeld bestreed, daar men toch niets anders verlangde dan in de wet uit te drukken wat blijkens het stuk n°. 13 het voornemen der Regeering was. Van een volstreekte en scherpe afscheiding tusschen burgerlijk en militair onderwijs is in het voorstel geen sprake. Immers de vakken *I*, *m*, *w* en *x* zijn geheel of gedeeltelijk militaire vakken. Meende de Regeering, dat de academie te zeer aan de hogere burgerschool zou worden verbonden, dan kon daaraan te gemoet worden gekomen door niet naar den cursus der school te verwijzen, maar de hier in aanmerking komende leervakken in de wet op te noemen. Het onderscheid in de programmata der hogere burgerscholen was niet zoo groot als de Ministers beweerden. In elk geval kon de Regeering zorgen, dat op de 15 Rijksscholen éénzelfde regel gevolgd werd, hetgeen trouwens reeds in hoofdzaak plaats vindt. Aan opneming van het leerplan in de wet dacht niemand; wel aan uitdrukking van het beginsel van dat leerplan, zooals dit uit het door de Regeering zelve medegeedeelde stuk blijkt.

IV. Terwijl men, gelijk reeds gebleken is, het toejuichte, dat het programma van het toelatingsexamen in art. 7 der wet is opgenomen, meende men van de zijde der Commissie, dat de vorm, waarin dit heeft plaats gehad, niet gelukkig is gekozen. In het artikel wordt daarbij in bijzonderheden getreden, die in een instructie, van Regeringswege gegeven, niet in een wet te huis behooren. In een wet komt alleen het aanwijzen der in aanmerking komende vakken te pas. Die vakken zouden aldus te omschrijven zijn:

- a. de reken-, stel- en meetkunde;
- b. de beginselen der natuur- en scheikunde;
- c. de aardrijkskunde;
- d. de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;
- e. de Nederlandsche taal en de gronden der Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen.

Tevens zou het te houden examen nader kunnen worden gekarakteriseerd door uit te drukken, dat het met goeden uitslag af te leggen is door jongelieden, die met vrucht aan het onderwijs op een hoogere burgerschool met driejarigen cursus of wel aan het onderwijs in de drie eerste klassen van een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus hebben deelgenomen. Dit stemt overeen met de bedoeling der Regeering zelve, die op bladz. 12 der Memorie van Beantwoording, ofschoon zich tegen verplichte aansluiting aan het middelbaar onderwijs verklarende, uitdrukkelijk te kennen geeft, dat het programma van het toelatingsexamen in den aangeduiden geest is ontworpen. Daardoor wordt een maatstaf voor het examen gegeven; maar worden de jongelieden, die op bijzondere scholen zijn opgeleid, geenszins uitgesloten.

De Ministers zagen er geen bezwaar in om de redactie van het artikel te vereenvoudigen, maar achtten de voorgestelde opnoeming van vakken en ook de verwijzing naar hetgeen in de drie eerste klassen der hoogere burgerschool onderwezen wordt, minder aannemelijk. Daardoor worden toch de te stellen eischen verhoogd. In art. 7 van het wetsontwerp is geen sprake van de beginselen van natuur- en scheikunde, waarin volgens het voorstel examen zou moeten worden afgelegd. Op de bijzondere scholen wordt in den regel geen onderwijs in die beginselen gegeven, dat trouwens bij het gemis van een kabinet van natuurkundige voorwerpen en van een scheikundig laboratorium, niet naar eisch kan worden verstrekt. Zeer tegen de bedoeling der Regeering aan, die den toeloo van aspiranten voor de academie zooveel mogelijk wil doen vermeederen en dus ook voor de opleiding daarvan op de bijzondere scholen rekent, zouden dus deze wel degelijk worden uitgesloten. Voorbedachtelijk zijn de eischen van het toelatingsexamen niet hooger gesteld, opdat de aspiranten niet zouden worden afgeschrikt, of zoo zij zich aan het examen onderwerpen, daarin kunnen slagen. De Regeering hecht meer waarde aan grondigheid van kennis in den aspirant, dan aan veelheid van weten. Wat de toekomstige officier van natuur- en scheikunde behoort te weten, kan hij op de academie leeren. Eindelijk komt nog in aanmerking, dat niet op alle hoogere burgerscholen in de drie laagste klassen in gelijken omvang onderwijs in natuur- en scheikunde wordt gegeven en dat er stemmen van deskundigen opgaan om de behandeling dier vakken naar het vierde studiejaar over te brengen. Werd dit laatste het geval, dan zou de nieuwe bepaling omtrent de gelijkstelling van den omvang van het toelatingsexamen met hetgeen op de drie eerste klassen der hoogere burgerschool geleerd wordt, wat de hier in aanmerking komende vakken betreft, geen doel meer treffen.

Op deze bedenkingen werd geantwoord, dat het de bedoeling niet is of kan zijn, om aan het examen in de natuur- en scheikunde groote uitbreiding te geven. Niets meer zou, naar de bedoeling der Commissie, worden geëischt dan kennis der eerste beginselen. De eerste beginselen worden nu reeds op sommige der bijzondere scholen, waar aspiranten voor de academie worden opgeleid, onderwezen. Waar dit tot nu toe het geval niet is, zou men zich, indien de wet op de voorgestelde wijze gewijzigd werd, wel daarnaar richten. Dit zou te minder bezwaar ontmoeten, omdat voor het onderwijs in de eerste beginselen der beide vakken geen natuurkundig kabinet of scheikundig laboratorium noodig is. Voor het geven van het onderwijs op de academie zou het een groot voordeel hebben, dat de cadets bij den aanvang hunner loopbaan van die vakken althans reeds eenig denkbeeld hadden. Wat de zwaarigheid betreft, dat het onderwijs in de natuur- en scheikunde wel eens naar de vierde klasse der hoogere burgerschool zou kunnen worden overgebracht, moet men aanmerken, dat indien dit het geval werd, de te bepalen herziening der thans behandelde wet een gelegenheid zou opleveren om op het bestreden punt terug te komen. Juist ook met het oog op deze en dergelijke eventualiteiten is het niet raadzaam een definitieve regeling van het onderwijs op de militaire academie vast te stellen.

Bij de verdere bespreking van art. 7 vereenigden de Ministers zich met de volgende voorgestelde verbeterde redactie der 4de of zoo men wil 23ste alinea of zinsnede en toonden zij zich dus tot overneming dier redactie bereid.

»Bij dit examen is vooral de grondigheid van kennis en de mate van algemeene ontwikkeling van invloed op de rangschikking.»

V. Naar het eenparig gevoelen der Commissie van Rapporteurs was het een leemte in het voorgedragen wetsontwerp, dat het van de krijgsschool in 't geheel geen gewag maakt en dat de daar te erlangen hogere opleiding zich in 't geheel niet aansluit aan de opleiding op de militaire academie. Indien voor de officieren van andere wapens het volgen van den cursus op de krijgsschool wenschelijk zij, is dit voor de officieren der artillerie en genie volstrekt noodzakelijk. Moesten zij zulk een hogere opleiding missen, zij zouden in den tegenwoordigen tijd, nu het onderwijs voor die wapens overal elders zoo hoog is opgevoerd, bij de vreemden verre achterstaan en niet behoorlijk aan hun roeping kunnen beantwoorden. Om zich daarvan te overtuigen heeft men slechts het aantal lesuren te vergelijken, die de aanstaande officier der genie, volgens het aangeboden wetsontwerp en het daarbij behoorend leerplan, in de voornaamste voor het vervullen zijner roeping benodigde vakken wekelijks zou ontvangen, met het aantal, hetwelk aan den aanstaanden burgerlijken ingenieur, die op de polytechnische school wordt opgeleid, ten deel valt. Men zal bevinden, dat hier een verschil is van 75 tot 115 (1). Toch mag de officier der genie bij den burgerlijken ingenieur niet in vakkennis achterstaan.

Van deze beginselen uitgaande, gaf de Commissie van Rapporteurs in bedenking om in het wetsontwerp een art. 10a op te nemen, inhoudende, dat er een krijgsschool is, bestemd tot voortzetting der studiën van officieren, van de militaire academie, de regimentscursussen en andere opleidingsscholen afkomstig; dat de inrichting dier krijgsschool bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur wordt geregeld, en dat de bijwoning van den daar te houden cursus verplichtend is voor de luitenants der artillerie en genie, die hun opleiding aan de militaire academie ontvingen.

De Minister van Oorlog had tegen dit voorstel drieërlei bedenking: 1°. Het zou hem leed doen, dat de krijgsschool, die thans zoo goed en nuttig werkt, voortaan beschouwd werd als een bloote verlenging van den cursus op de militaire academie. Het doel, waarmede die school is opgericht, zou daardoor kunnen verloren gaan. Zij moet als een hogere militaire academie worden beschouwd, tot voltooiing der opleiding van de officieren, uit welke naderhand een keus voor een bevelhebberschap kon worden gedaan. 2°. Het kwam den Minister twijfelachtig voor, of de officieren der artillerie en genie, als zij met vrucht den vierjarigen cursus aan de militaire academie hadden doorlopen, nog wel behoefte hadden aan voortgezette oefening in hun vak op een andere instelling. Op de thans bestaande academie werden de jongelieden, die op 17jarigen leeftijd van de hogere burgerschool kwamen, binnen twee jaren tot luitenants der artillerie en genie opgeleid, waarbij dan echter nog een verblijf van één jaar op de applicatieschool kwam, welke laatste echter gebleken is niet goed te werken. Voortaan zouden

(1) Om dit gezegde te staven werd de volgende Nota medegedeeld:

»Uren 's weeks in het geheel sedert het afloopen van den driejarigen cursus der hogere burgerschool, aan verschillende vakken besteed: a. door den militairen ingenieur volgens het ontwerp van wet; b. door den civielen ingenieur, die eerst de hogere burgerschool met vijfjarigen cursus afloopt en daarna de polytechnische school.

	a. milit. ingenieur.	b. civ. ingenieur.
wis- en werktuigkunde.....	26	38
natuurkunde.....	6	12
landmeten, waterpassen en geodesie.....	2	4
lijuteekenen, bouwkundig en waterbouwkundig teekenen..	34	50
bouwkunde (voordrachten).....	7	11
	75	115

Hierbij moet in 't oog worden gehouden, dat onder het minder aantal lessen in de bouwkunde ook die in de militaire bouwkunde begrepen zijn.

Daarenboven nog moet de militaire ingenieur in de vier jaren van de militaire academie (terwijl de polytechnicus twee jaren hogere burgerschool en vier jaren technische school, te samen zes jaren heeft) tijd vinden voor in het geheel 24 lesuren 's weeks in reglementen, administratie, militaire wetboeken, tactiek, krijgsgeschiedenis, artillerie, versterkingskunst en paardenkennis.»

de jongelieden op vijftienjarige leeftijd op de academie komen en zich daar in de twee laatste van de vier studie jaren uitsluitend met de militaire vakken bezighouden. Zij zouden dan aan orde en tucht gewend zijn en zich dus waarschijnlijk met meer inspanning op die militaire vakken toeleggen. Er is dus geen groot onderscheid tusschen het tegenwoordige stelsel van opleiding en dat, hetwelk daarvoor in de plaats zou treden. Onder de werking van dat tegenwoordig stelsel staan onze officieren der genie bij de burgerlijke ingenieurs niet achter. Waarom zou dit ook in 't vervolg het geval niet zijn? Het is waar, men beroept zich op het verschil in lesuren, die de aanstaande burgerlijke ingenieur tegenover den aanstaanden officier van genie zou ontvangen. Maar is het zoo zeker, dat aan het onderwijs te Delft niet meer uitbreiding gegeven wordt dan noodig is? Men moet toch niet verder gaan dan het vormen van bruikbare officieren, die dan later door eigen studie zich verder moeten trachten te bekwamen. 3°. Ook indien de verplichting aan den officier der artillerie en der genie om de krijgsschool te bezoeken, moest worden opgelegd, zou zulk een bepaling niet te huis behooren in een wet omtrent het onderwijs op de militaire academie, maar in de wet omtrent de bevordering der officieren bij de landmacht, met welke herziening de Minister zich reeds sedert geruimen tijd bezighoudt, maar die hij, door zoo veel andere werkzaamheden afgetrokken, nog niet heeft kunnen voltooiën.

Van de zijde der Commissie achtte men deze verschillende bezwaren niet overwend. Het was een verkeerde opvatting des Ministers, dat het volgen van den cursus op de krijgsschool voor de officieren der artillerie en genie als een verlenging van het onderwijs op de militaire academie zou zijn te beschouwen. Men liet omtrent de bepaling van het tijdperk, waarin het bezoek der krijgsschool zou moeten plaats hebben, aan de Regeering volkomen vrijheid. Wel verre van den 2den luitenant der artillerie en genie, dadelijk na zijn benoeming als zoodanig, daarheen te willen zenden, zou men het verkieslijk achten, dat hij eerst gedurende een paar jaren bij het leger diende. Eerst daarna zou hij op de krijgsschool moeten komen, om voor het vervullen van hooger en werkkring geschikt te worden gemaakt. Wellicht zou het in aanmerking komen, hem daar één of twee jaren achtereen een wintercursus te doen bijwonen. Maar dit alles liet men aan de beschikking der Regeering over. Alleen het hier in aanmerking komend beginsel wenschte men in de wet te zien opgenomen, en zulks te meer, omdat men het aan den Minister van Oorlog geenszins kon toegeven, dat het tweejarig onderwijs in de militaire vakken op de academie, voor den officier der artillerie en genie voldoende was. Hij had erkend, dat die officieren voortaan het applicatiejaar zouden missen; waaruit volgde, dat het militair onderwijs voor hen, in vergelijking met hetgeen het thans is, met één jaar zou worden verkort. Mocht men het er op wagen, dat het gehalte der officieren, ook van de wetenschappelijke wapens verminderde en bij dat der officieren van vreemde legers verre achterstond? Vooral scheen dit gewaagd, als men op de behoefte der toekomst lette. Sommige leden der Commissie beriepen zich daarbij op het gering getal oorspronkelijke werken van krijgskundigen aard, dat hier te lande het licht ziet, en op de in 1870 verkregen ondervinding, die, naar zij meenden, op vrij overtuigende wijze had aangetoond, dat niet alle onze hoofdofficieren toen geheel voor hun taak opgewassen waren.

Wat nu het derde der door den Minister geopperde bezwaren betreft, deed men opmerken, dat dit wel als eenigermate gezocht en van een te ver gedreven formalisme getuigende, kon worden aangemerkt. Het lijdt geen twijfel, dat het onderwerp behoort tot het gebied van het militair onderwijs. Maar bovendien, waarom zou in de tegenwoordige wet, die dan toch reeds in art. 10 een bepaling inhoudt wegens de benoeming tot 2den luitenant der cadetten, die aan het eindexamen op de academie hebben voldaan, niet tevens een verplichting tot het bezoeken der krijgsschool aan de officieren der artillerie en der genie kunnen worden opgelegd? Waarom zou men daarmede moeten wachten tot een herziening der wet op de bevordering tot stand kwam, die zich reeds sedert zoo vele jaren laat wachten en nog zeer lang zou kunnen uitblijven?

De Minister van Oorlog meende te moeten opkomen tegen het gezegde omtrent het gehalte onzer officieren. Hij kon niet toegeven, dat deze over 't algemeen in kunde en geschiktheid bij die van naburige natiën achterstonden. Sommigen onzer artillerie-officieren stonden zeer hoog. Er waren door hen verbeteringen in het KRUPP-kanon gebracht, die buitenlands op prijs werden gesteld. De menigvuldige werken, door onze genie-officieren aangelegd, getuigen, dat zij niet bij de burgerlijke ingenieurs achterstonden. Wanneer de vestingwerken van Naarden voltooid waren, zou men die aan alle vreemde deskundigen kunnen vertoonen en voor het daarover uit te spreken oordeel niet bezorgd behoeven te zijn.

Wat het thans behandeld hoofdpunt betreft, toonde de Minister zich nog niet volkomen overtuigd, dat vermelding der krijgsschool in de wet op de militaire academie te pas komt. Stond men echter op die vermelding, dan achtte hij de opneming denkbaar van een artikel van dezen of dergelijken inhoud:

»Er is een krijgsschool, die aan de officieren de gelegenheid opent de hoogere wetenschappelijke en praktische vorming te verkrijgen, die noodig is tot het behoorlijk vervullen van de verschillende dienstbetrekkingen bij den generalen staf en de intendance, en welke vorming gewenscht is voor hen, die later met de hoogere troepenleiding zullen worden belast. De inrichting der krijgsschool wordt bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur bepaald.»

De Minister zou het echter tot een punt van nadenken en overleg met zijn ambtgenooten maken, of verder kon worden gegaan, en de beslissing der Regeering bij de openbare beraadslaging over het wetsontwerp doen kennen.

De Minister van Koloniën deed de vraag, hoe, wanneer het bezoeken der krijgsschool verplichtend werd gesteld, het met de officieren der artillerie en genie, die voor Indië bestemd zijn, gaan zou. In Indië bestaat geen krijgsschool en zou het waarschijnlijk groote moeite kosten er een te vestigen. Ook dan nog zou het bezoeken van zoodanige instelling door de officieren der genie wegens de uitgestrektheid onzer koloniën met wezenlijk bezwaar gepaard gaan. Bij het groot gebrek, dat in Indië aan genie-officieren heerscht, en bij de bestaande noodzakelijkheid, om daarin zoo spoedig mogelijk te voorzien, zou het volstrekt niet aangaan, om de voor den Indischen dienst bestemde officieren hier te lande te laten blijven, tot dat zij den cursus aan de krijgsschool zouden hebben gevolgd, of ook om de werkelijk in Indië dienstdoende officieren tot het volgen van dien cursus met verlof naar het moederland te zenden. Men herinnerde wel, dat in vroegeren tijd een bepaling bestond, volgens welke geen officier der genie naar Indië gezonden werd, dan nadat hij een jaar lang bij fortificatiewerken hier te lande was werkzaam geweest; maar de Regeering oordeelde, dat zelfs zoodanige bepaling bij het bestaande gebrek aan officieren van dit wapen belemmerend zou zijn.

Tot slotte kwam men daarin overeen, dat, indien de bepaling in de wet werd opgenomen, er niets anders overschoot dan de verplichting tot het bezoeken der krijgsschool te beperken tot de artillerie- en genie-officieren van het leger hier te lande. De Minister van Koloniën kon echter niet nalaten aan te merken, dat het wel eenigszins vreemd zou zijn een verplichting, die men hier te lande onmisbaar achtte, voor Indië niet te doen gelden. Van de zijde der Commissie werd geantwoord, dat men het opleggen der verplichting aan de voor Indië bestemde officieren even wenschelijk achtte als voor de officieren van het leger hier te lande; maar dat men, de moeilijkheid van het oogenblik erkennende, thans uitbreiding dier bepaling tot de Indische officieren niet raadzaam achtte. Ware echter eenmaal de oorlog met Atjeh geëindigd, dan zouden de bezwaren van den Minister van Koloniën grootendeels vervallen. De bevoegdheid der Regeering, om de bepaling ook op de Indische officieren toepasselijk te maken, blijft in elk geval door dit voorschrift onverkort.

VI. De Commissie deed opmerken, dat de behoefte om de opleiding der officieren in haar geheel, en dus ook bij de korpsen, op vasten voet te regelen, meer en meer gevoeld wordt. Zoolang die regeling niet bij de wet plaats heeft, is ieder opvolgend Minister van Oorlog in de gelegenheid, om wijziging te brengen in de bestaande voorschriften wegens de examens bij de korpsen. Inderdaad worden

die voorschriften telkens veranderd. Er bestaat bovendien reden tot het vermoeden, dat in de laatste jaren, met het oog op het groote getal officieren, dat voor ons en voor het Indische leger uit de korpsen moest getrokken worden, met de examens meer de hand is gelicht dan het belang der zaak medebrenge. Naar het zich laat aanzien, zal, althans in de eerste jaren, het kwaad, waarover men zich beklagt, eer toe- dan afnemen. Blijkens de Memorie van Beantwoording, bladz. 9, wordt alleen voor Indië in 1878 een aanvulling gewenscht van niet minder dan 243 officieren der verschillende wapens. Het valt in het oog, dat verre het grootste deel dier officieren uit de korpsen zal moeten komen, en dat slechts enkelen hun opleiding aan de academie zullen hebben ontvangen. Intusschen staan de bij het leger dienstdoende officieren met elkander gelijk en kunnen dus na verloop van een zeker aantal jaren ook de zoodanigen, die geen volledige wetenschappelijke opleiding hebben ontvangen en zich later niet hebben trachten te bekwamen, hoofdofficier worden. Het scheen dringend noodig een waarborg daartegen te bezitten en men wenschte dus in de wet op de militaire academie een art. 10 b opgenomen te hebben, inhoudende dat, totdat het onderwijs bij de korpsen bij de wet zal zijn geregeld, voor de bevordering tot hoofdofficier het afleggen van een examen gevorderd wordt, waarvan de regeling bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur wordt vastgesteld.

De Minister van Oorlog achtte ook dit voorstel niet aannemelijk. Moest het militair onderwijs in zijn geheel omvang bij de wet geregeld worden, dan zouden daaromtrent de handen der Regeering meer gebonden zijn dan wenschelijk scheen. Al wat de opleiding van marine-officieren betreft, is geregeld bij Koninklijk besluit, en toch zijn de daarbij verkregen uitkomsten zeer gunstig. Moest er een examen voor de bevordering tot hoofdofficier worden ingevoerd, dan zouden de bepalingen daaromtrent zeer zeker een plaats moeten vinden, niet in de thans behandelde wet, maar in de wet op de bevordering, die, zooals reeds is aangemerkt, aan het Departement van Oorlog in behandeling is. Tot nu toe echter dacht de Minister niet gunstig over de invoering van zoodanig examen, hetwelk van officieren, die misschien zelve reeds half volwassene zonen hadden, zou moeten worden afgenomen. Een examen scheen daarentegen niet altijd een goede maatstaf voor de beoordeeling van de geschiktheid tot een bevelhebberschap. De voor dat bevelhebberschap bij uitnemendheid geschikte man moest bij zulk een examen wel eens achterstaan voor den boekgeleerde of voor dengeen die met een bijzonder gelukkig gehugen is begaafd. De waarborg, dien men verlangt, was daarenboven sedert de oprichting der krijgsschool minder noodzakelijk. Uit de officieren, welke den cursus aan die school met vrucht hebben doorlopen, zou in 't vervolg voor de bevordering tot hooger rang een keus worden gedaan. Nu reeds was de bepaling gemaakt, dat niemand intendant kan worden dan die gedurende twee jaren de krijgsschool heeft bezocht. Soortgelijke bepaling kon in 't vervolg ook voor de bevordering van officieren der verschillende wapens tot hooger rang worden gemaakt.

Tegen deze bedenkingen deed men opmerken, dat, als de bepaling, die men voorstelde, goed en nuttig was, de vraag, of zij niet eigenlijk in de wet op de bevordering te huis behoorde, wel terzijde kon worden gesteld. Die wet laat zich zoolang wachten, dat niet alle noodzakelijke verbeteringen achter die wet kunnen geschoven worden. Het bezwaar, dat het examen voor hoofdofficier op eenigszins gevorderden leeftijd zou worden afgenomen, kan niet zwaar wegen, daar dan toch bij de marine iets dergelijks plaats heeft. Bovendien bracht het denkbeeld der Commissie geenszins mede, om het examen onveranderlijk te doen plaatshebben, als de bevordering tot hoofdofficier voor de deur staat. Volgens dat denkbeeld zouden de officieren het examen kunnen afleggen als luitenant of kapitein en daarbij een *brevet* verkrijgen, waarvan het bezit, behalve de verder te stellen eischen omtrent de geschiktheid in 't algemeen, voorwaarde tot benoembaarheid voor den rang van hoofdofficier zou zijn. Men verwees naar hetgeen over dit onderwerp en het in verband brengen van het examen met het bezoek der krijgsschool alsmede over het nader examen der tweede luitenants en

den tijd, waarop dit zou plaats hebben, op bladz. 15 en 16 van het Voorloopig Verslag is gezegd. Alles hangt af van de wijze, waarop het examen voor den hoofdofficiërsrang wordt afgenomen. Geschiedt dit volgens de beginselen, door de beide Ministers zelve op bladz. 14 der Memorie van Beantwoording omschreven, dan is het gevaar, dat enkel op boekengeleerdheid zal worden gelet, niet te duchten.

Overigens meenden de leden der Commissie met nadruk te moeten opkomen tegen gezegden, waaruit af te leiden ware, dat wetenschappelijke ontwikkeling voor de hoogere aanvoerders geen volstrekt vereischte is. Zoodanige stelling zou aandruischen tegen al wat men in andere landen, met name ook in Duitschland, als regel heeft aangenomen. Men denke bijv. aan de bestaande bepalingen in Pruisen voor het examen der artillerie- en staf-officiëren. Wat men ook zegge moge van de bruikbaarheid op het oorlogsveld van een bevelhebber, die alleen de kunst van vechten verstaat, in moeilijke omstandigheden zal in den regel hij zich het best weten te redden, die een degelijke wetenschappelijke opleiding heeft genoten en wiens verstand door studie en nadenken is gerijpt.

De Minister van Oorlog verklaarde nog nader, dat hij, acte nemende van het gesprokene, het hier in aanmerking komend punt nog eens opzettelijk bij het ontwerpen der wet op de bevordering zou overwegen.

Door den Minister van Koloniën werd de vraag gedaan, of het de bedoeling ware de voorgestelde bepaling ook voor het Indische leger toepasselijk te verklaren. In Indië wordt naauwlettend zorg gedragen, dat geen kapitein tot hoofd-officier wordt bevorderd, zoo men niet de zekerheid heeft, dat hij de daarvoor noodige bekwaamheid en geschiktheid bezit. Maar een examen voor de bevordering tot hoofdofficier zou daar moeilijk zijn in te voeren, zoo wegens den verren afstand van sommige gedeelten onzer koloniën van de hoofdplaats, als wegens het gemis eener krijgsschool. Bovendien valt het in het moederland gemakkelijker dan in Indië om zich aan wetenschappelijke beoefening der militaire vakken te wijden.

Men antwoordde, dat uit den aard der zaak de bepaling omtrent de regeling van het onderwijs bij de korpsen en omtrent het examen voor de bevordering tot hoofdofficier niet op Indië toepasselijk zou zijn. Men verwees daarbij naar art. 118 der Grondwet. Buitendien scheen men in Indië, waar men voortdurend in staat van oorlog verkeert, ten aanzien der bevordering van officieren eenige meerdere vrijheid te moeten bezitten. Dit nam niet weg, dat men een bepaling als de thans behandelde, voor Indië vooral niet minder wenschelijk achtte dan voor het leger hier te lande. De practische mogelijkheid blijkt, daar het nader examen voor de officieren van gezondheid in Indië is voorgeschreven.

Ook tot toelichting van de vraag, of niet op dit oogenblik in Indië met opzicht tot de wetenschappelijk gevormde officieren een zeer ongunstige evenredigheid heerschte, was van de zijde der Commissie aan de Regeering een staat gevraagd der officieren van het Indische leger in de verschillende rangen, met opgave waar zij hun opleiding ontvingen, hetzij bij de militaire academie, hetzij bij de korpsen, hetzij op de school te Meester-Cornelis. De Minister van Koloniën gaf thans te kennen, dat men zich aan zijn Departement met het opmaken van dien staat bezighield, maar dat het nazien van een paar duizend namen in de stamboeken eenigen tijd vorderde. Hij hoopte echter het stuk binnen twee of drie dagen te kunnen leveren.

VII. Van de zijde der Commissie zag men er bezwaar in, dat het, volgens de bepaling van het 3de lid van art. 13, twee jaren na het in werking treden der wet zou kunnen duren, eer de algemeene maatregel van inwendig bestuur tot stand kwam, waarbij de werkkring en de bevoegdheid van den Gouverneur, van den raad van bijstand, alsmede van de inwendige regeling der academie werden geregeld. Die maatregel behoorde dadelijk na het in werking treden der wet te worden tot stand gebracht. Ware dit niet het geval, hoe zoude dan gedurende den na het in werking treden der wet te verlopen tusschen-

tijd het beheer der academie een geregelden loop kunnen nemen? Men stelde dus voor, om uit het derde lid van art. 13 de woorden: »door Ons, binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet» weg te laten.

Dit denkbeeld vond echter bij de Ministers weinig weerklank. Zij hadden niets anders gedaan dan het voorbeeld, bij de wet van 1869 gegeven, te volgen. Ook daarin was bij art. 13 bepaald, dat de hier bedoelde maatregel van inwendig bestuur niet dadelijk, maar binnen drie jaren na het in werking treden der wet zou worden vastgesteld. Die vaststelling heeft werkelijk eerst bij het Koninklijk besluit van 15 December 1874, (*Staatsblad* n°. 210) plaats gehad. Waarom zou men thans dat voorbeeld niet mogen volgen? Het was de bedoeling der Regeering, om de aangelegenheden, die het hier geldt, dadelijk bij Koninklijk besluit te doen regelen en dan, als de ondervinding daarover uitspraak had gedaan, een algemeen maatregel van inwendig bestuur in de plaats te doen treden. Dit was ook daarom verkieslijk, omdat indien, gelijk de Ministers wenschten, de nieuwe cursus aan de academie met September begon, bij het tot stand brengen der regeling groote haast was; terwijl met het hooren van den Raad van State over een maatregel van dezen aard, een aanmerkelijke tijd kon verloren gaan.

De leden der Commissie gaven te kennen dat hun bezwaar nog vermeerderd was nu het bleek, dat het de bedoeling was eerst een voorloopige regeling bij Koninklijk besluit en dan na twee jaren eene definitieve regeling bij algemeen maatregel van inwendig bestuur te doen plaatshebben. Het beroep op de wet van 1869 scheen ook daarom verkeerd, omdat het toen een geheel nieuwe zaak, een nieuwe wettelijke regeling gold. Toen kon men eerst regelen bij Koninklijk besluit, omdat ook de regeling der oude academie bij Koninklijk besluit had plaats gevonden. Maar thans is de zaak geheel anders. Thans bestaat er een algemeene maatregel van inwendig bestuur van 15 December 1874. Blijft deze, al wordt de wet van 1869 ingetrokken, niet van kracht tot hij door een besluit van geheel gelijken aard, en dus na het hooren van den Raad van State genomen, vervangen zal zijn? Kan deze maatregel door een Koninklijk besluit terzijde worden gesteld? Welk bezwaar kan er overigens zijn, de regeling onmiddellijk bij algemeen maatregel van inwendig bestuur te doen plaats hebben, daar het hier toch slechts een herziening van de bestaande bepalingen geldt?

VIII. Het voorstel van de Commissie van Rapporteurs om de slotwoorden van art. 15 aldus te lezen: »en brengt aan Onzen laatstgenoemden Minister van haar bevinding een verslag uit, waarvan de zakelijke inhoud aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld» vond bij de Ministers geenerlei tegenkanting. Zij verklaarden zich bereid om die wijziging, wat de hoofdzaak betreft, in het wetsontwerp op te nemen.

IX. Volgens art. 16 van het wetsontwerp kunnen bij het eerste in 1877 te houden toelatingsexamen voor de academie ook aspiranten van ouderen leeftijd dan die in art. 6 bepaald, worden toegelaten, en zullen aspiranten, die voldoen aan de eischen van een vast te stellen programma van examen, tot het 2de studiejaar worden toegelaten. Het doel dezer overgangsbepaling is, volgens de verklaring der Regeering zelve, vooral ook om teleurstelling van belanghebbenden zooveel mogelijk te voorkomen en wordt, zoo zij zegt, door de billijkheid geeischt (*Memorie van Toelichting* bladz. 13.) De Commissie is echter van meening, dat uit datzelfde oogpunt nog een stap verder behoort te worden gegaan. Er bestaat thans een wet, volgens welke jongelieden, die den vijfjarigen cursus van de hogere burgerschool hebben doorlopen, indien zij aan het voorgeschreven examen voldoen, op de militaire academie kunnen worden opgenomen. Voor deze jongelieden is het een teleurstelling, dat zij hoogstens tot het 2de studiejaar kunnen worden toegelaten. Zij hebben, daar de twee eerste studiejaar op de academie voortaan in hoofdzaak zullen overeenstemmen met de twee hoogste klassen der hogere burgerschool, aanspraak op toelating tot het derde studiejaar. Daar het nader examen aan de academie in een zevental vakken altijd eenigermate afschrikkend werkt, zou voor deze enkele maal het bezit van het getuigschrift van het indexamen der hogere burgerschool genoegzaam kunnen worden verklaard voor de toelating. Daardoor zou

aan den wensch der Regeering om de academie reeds dadelijk meer te bevolken worden te gemoet gekomen. Men stelde dus voor om te bepalen, dat in 1877 jongelieden, die in het bezit zijn van het getuigschrift der hoogere burgerschool, zonder nader examen, tot het derde studiejaar zullen worden toegelaten.

De Minister van Oorlog meende dit amendement te moeten bestrijden. Het liefst zou het hem geweest zijn geen andere aspiranten in 1877 op de academie op te nemen, dan die tot het eerste studiejaar kunnen worden toegelaten. Dan toch werden al de cadets van den beginne af met militaire zaken beziggehouden en reeds vroeg aan orde en tucht gewend. Indien hij daarop ditmaal één uitzondering heeft gemeend te kunnen maken, mocht die uitzondering, zijns inziens, niet verder worden uitgestrekt. Door de toelating van aspiranten tot het derde studiejaar zouden, ook met het oog op het niet overgaan tot een volgend studiejaar, allerlei complicatiën ontstaan. Er zouden dan te gelijk cadets op de academie zijn, die volgens het stelsel der wet van 1869, anderen, die volgens dat der wet van 1877 en weder anderen, die naar aanleiding van het bezit van het diploma van de hoogere burgerschool toegelaten zijn of onderwezen worden. Voor elke dier categoriën zou een afzonderlijk leerplan moeten worden gevolgd. Wellicht zou het getal jongelieden, die op grond van het diploma toelating erlangden, zeer gering zijn en dan zou voor die enkelen de applicatieschool een jaar langer in stand moeten worden gehouden. Eindelijk nog gaf het bezit van dat diploma geen genoegzamen waarborg. Vroeger is gebleken, dat 30 percent van de jongelieden, die zoodanig diploma hadden verkregen, aan het toelatingsexamen niet konden voldoen; terwijl van de toegelatenen 40 percent niet tot een hooger studiejaar overgingen. De Minister wilde het onderwijs op de academie zuiver regelen, zonder rechtstreeksch verband met de hoogere burgerschool. De jongelieden, voor wie men in de bres springt, zouden dan toch altijd, als zij aan het examen voldeden, tot het 2de studiejaar kunnen worden toegelaten.

Op deze bedenkingen werd geantwoord, dat bij een nieuwe inrichting der academie de bezwaren en complicatiën, uit het daar aanwezig zijn van verschillende categoriën van jongelieden geboren, niet geheel zijn te ontgaan. Men moet bij zulk een overgang geven en nemen. De door den Minister geopperde bezwaren waren echter blijkbaar overdreven of strekten ten bewijze, dat hij, in weerwil van zijn gedane verklaring, aan de goede vruchten van het onderwijs op de hoogere burgerschool weinig geloof sloeg. Hij achtte het bedenkelijk aspiranten tot een lager studiejaar toe te laten, omdat deze dan niet gedurende de vier volle jaren van den academischen cursus zich met militaire zaken zouden bezighouden. Maar nu bleek uit het medegedeelde leerplan zelf, dat gedurende de twee eerste jaren van den academischen cursus geen sprake zal zijn van militaire zaken; maar dat het onderwijs in dat tijdperk in hoofdzaak zal overeenstemmen met dat op de hoogere burgerschool. Waarom dan de hier in aanmerking komende jongelieden een jaar lang gedwongen tot bloote herhaling van het vroeger aangeleerde en hen tevens achteruitgezet in hun loopbaan, zoodat zij eerst een jaar later officier zouden kunnen worden, dan zij volgens de wet, waaronder zij begonnen zijn zich voor de militaire loopbaan voor te bereiden, hadden mogen verwachten? Juist dus op grond van het door de Regeering zelve ingeroepen billijkheidsgevoel bleef men staan op de voorgestelde wijziging. Meende de Regeering echter op de geldigheid van het diploma der hoogere burgerschool zoo weinig te kunnen vertrouwen, dat daaraan ook niet voor een enkele maal, onder buitengewone omstandigheden, beslissende kracht kon worden toegekend, dan zou men op het voetspoor der wet van 1869 kunnen bepalen, dat de toelating tot het derde studiejaar plaats heeft na het voldoen van een examen, dat gelijk is aan het eindexamen der hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

X. Nog een andere wijziging achtte de Commissie in art. 16 niet ongepast. Het daar vermelde programma van het examen van toelating tot het tweede studiejaar kwam haar namelijk van genoegzaam belang voor, om daarover ook den Raad van State te hooren. Men wilde dus bij de wet bepaald hebben, dat dit programma bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur zal worden vastgesteld. Van de zijde der Ministers meende men evenwel, dat een zaak als deze,

die slechts eenmaal plaats heeft en met 1877 afloopt, zeer wel bij een gewoon Koninklijk besluit kan worden geregeld.

De Commissie van Rapporteurs mag zich niet ontveinzen, dat zij zich van haar poging, om door gemeen overleg tot een bevredigende oplossing van het moeilijke vraagstuk der opleiding voor den officiersrang te geraken, betere resultaten had voorgesteld, dan het haar gelukt is te verkrijgen. Enkele der door haar noodig geachte wijzigingen, meest van ondergeschikt belang, zijn door de Regeering overgenomen. Maar de Regeering betoonde zich ongenegen om wijzigingen van meer beteekenis, ook al had zij daartegen principieel geen bezwaar — zooals met name de wijziging van den considerans en van art. 18 — uit eigen beweging in het wetsontwerp op te nemen. Zij wilde de beslissing over deze wijzigingen liefst aan de Kamer overlaten. De Commissie ziet zich daardoor verplicht aan de Kamer eenige amendementen voor te dragen op het gewijzigd wetsontwerp (gedrukte stukken n°. 15), die als de uitdrukking van het gevoelen van al haar leden of van de meerderheid der Commissie zijn te beschouwen.

I.

In art. 7 voor de zinsnede, aanvangende met de woorden: »Het examen betreft», het volgende te stellen:

»Het examen betreft:

- a. de reken-, stel- en meetkunde;
- b. de eerste beginselen der natuur- en scheikunde;
- c. de aardrijkskunde;
- d. de algemeene en vaderlandsche geschiedenis;
- e. de Nederlandsche taal en de gronden der Fransche, Hoogduitsche en Engelsche talen.

»Het examen in deze vakken wordt dus geregeld, dat het in overeenstemming is met de kennis van jongelieden, die het onderwijs in de drie eerste klassen eener Rijks hogere burgerschool met vijfjarigen cursus met vrucht hebben gevolgd.

»Bij dit examen enz.

II.

Na art. 10 het volgende nieuwe artikel in te lasschen:

ART. 10a. »Er is een krijgsschool bestemd tot voortzetting der studiën van officieren, van de militaire academie, de regimentscursussen en andere opleidingscholen afkomstig.

»De inrichting dier school wordt geregeld bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur, met dien verstande dat de bijwoning van den daar te houden cursus verplichtend is voor de luitenants van de wapens der artillerie en genie van het leger hier te lande, die hun opleiding aan de academie ontvingen.»

III.

Daarachter het volgend tweede nieuwe artikel in te lasschen:

ART. 10b. Zoolang de opleiding der officieren bij de korpsen niet bij de wet geregeld en deze wet niet herzien is, worden zoowel de officieren, van de korpsen afkomstig, als zij, die op de academie, volgens deze wet ingericht, hun opleiding genoten, niet tot den rang van hoofdofficier bevorderd, alvorens een examen te hebben afgelegd, waarvan de regeling bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur wordt vastgesteld.»

IV.

In art. 13, derde alinea, weg te laten de woorden: »door Ons, binnen twee jaren na het in werking treden dezer wet.»

V.

Art. 16 aldus te lezen:

»Het jaarlijksch toelatingsexamen, bedoeld in art. 7 dezer wet, wordt voor de eerste maal in Augustus 1877 gehouden.

»In dat jaar kunnen ook aspiranten tot het 2de en 3de studiejaar worden toegelaten.

»Om tot het 2de studiejaar te worden toegelaten moet de aspirant voldoen aan een examen, waarvan het programma door Ons wordt vastgesteld.

»Om tot het 3de studiejaar te worden toegelaten moet de aspirant voldoen aan een examen, dat gelijk is aan het eindexamen der hogere burgerschool, omschreven bij alin. 3 van art. 57 der wet van den 2den Mei 1863, (*Staatsblad* n°. 50) en dat voorts betreft het exerceeren uit de recruten-school van het reglement op de exercitiën der infanterie.

»De aspiranten, in de beide voorgaande alinea's bedoeld, moeten op het tijdstip van den aanvang van den cursus den een en twintigjarigen leeftijd nog niet hebben bereikt.»

VI.

Art. 18 aldus te lezen:

»Deze wet treedt in werking op 15 Juli 1877 en wordt vóór 1 September 1882 herzien. Met 15 Juli 1877 wordt de wet van 17 Juli 1869, (*Staatsblad* n°. 141) ingetrokken.»

VII.

De *considerans* van het wetsontwerp aldus te lezen:

»Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is, in afwachting van de herziening der wetten op het middelbaar en lager onderwijs, de regeling van het onderwijs bij de Koninklijke militaire academie bij de wet van 17 Juli 1869, (*Staatsblad* n°. 141), met intrekking dier wet, door een voorloopige regeling te vervangen;»

Aldus vastgesteld den 3den Mei 1877.

LENTING.
MIRANDOLLE.
GODEFROI.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
DE ROO VAN ALDERWERELT.

NOTA VAN WIJZIGING OP HET GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

ART. 2. *c* te lezen:

»de theoretische en toegepaste natuurkunde;»

f te lezen:

»de Nederlandsche, de Fransche, de Hoogduitsche en de Engelsche taal- en letterkunde en de Maleische taalkunde;»

k te lezen:

»de geschiedenis;»

p te doen vervallen.

ART. 7. De woorden: »Het examen zal uitsluitend loopen over de vakken, in

het programma genoemd, zoodat alleen de grondigheid en niet de veelheid van weten invloed zal hebben op de rangschikking."

te lezen:

»Bij dit examen is vooral de grondigheid van kennis en de mate van algemeene ontwikkeling van invloed op de rangschikking."

ART. 15. De 2de alinea te lezen:

»Die Commissie onderzoekt den gang van het onderwijs — zoowel het theoretische als het praktische; — zij beoordeelt de inrichting in haar geheele werking en strekking, het personeel en alles wat verder tot de inrichting behoort of daaraan is toegevoegd en brengt van haar bevinding aan Ons een verslag uit, waarvan de zakelijke inhoud aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld."

ART. 17. De woorden: »1 Mei 1877"

te lezen:

»den dag van de afkondiging dezer wet."

ART. 18. De woorden: »op 1 Mei 1877 in werking."

te lezen:

»in werking met den dag harer afkondiging."

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

De Minister van Koloniën,
F. ALTING MEES.

VERGELIJKEND OVERZICHT omtrent de opleiding, genoten door de officieren der vier hoofdwapens van 't Nederlandsch-Indisch leger, die 1 Januari 1877 bij die krijgsmacht in de sterkte telden.

WAPEN.	RANG.	OPGELEID.				TOTAAL.	OPGELEID, PERCENTSGEWIJZE.	
		Bij de korpsen van het leger hier te lande.	In Nederlandsch Indië (a).	Derhalve buiten de Koninklijke militaire academie.	Aan de Koninklijke militaire academie.		Buiten de Koninklijke militaire academie.	Aan de Koninklijke militaire academie.
Infanterie.	Opperofficieren.	—	3	3	2	5	60	40
	Kolonel.	—	6	—	—	6	100	—
	Luit.-kolonel.	3	21	24	9	33	76 ⁴ / ₁₁	23 ⁷ / ₁₁
	Majoor.	14	18	32	8	40	80	20
	Kapitein.	106	136	242	30	272	89	11
	1ste Luitenant.	102	234	336	86 ^(b)	422	79 ¹ / ₂	20 ¹ / ₂
2de »	104	46	150	8	158	95	5	
Cavalerie.	Luit.-kolonel.	—	1	1	—	1	100	—
	Majoor.	—	2	2	1	3	66 ² / ₃	33 ¹ / ₃
	Kapitein.	5	4	9	3	12	75	25
	1ste Luitenant.	—	7	7	8	15	46 ¹ / ₃	53 ¹ / ₃
	2de »	3	3	6	1	7	85 ² / ₇	14 ² / ₇
Artillerie.	Kolonel.	—	—	—	1	1	—	100
	Luit.-kolonel.	—	—	—	7	7	—	100
	Majoor.	2	—	2	10	12	16 ² / ₃	83 ¹ / ₃
	Kapitein.	2	4	6	36	42	14 ² / ₇	85 ² / ₇
	1ste Luitenant.	5	9	14	29	43	32 ⁶ / ₁₁	67 ⁶ / ₁₁
	2de »	1	7	8	—	8	100	—
Genie.	Kolonel.	—	—	—	3	3	—	—
	Luit.-kolonel.	—	—	—	3	3	—	—
	Majoor.	—	—	—	8	8	—	—
	Kapitein.	—	—	—	18	18	—	—
	1ste Luitenant.	—	—	—	11	11	—	—
	2de »	—	—	—	10	10	—	—

(a) Dat is voor zoover de infanterie en cavalerie betreft, gedeeltelijk bij de korpsen, gedeeltelijk op de school te Meester-Cornelis; — artillerie-officieren worden in Nederlandsch-Indië opgeleid bij de school te Weltevreden.

(b) Waarvan één overgenomen uit het korps officieren der mariniers.

's Gravenhage, 3 Mei 1877.

De Minister van Koloniën,
F. ALTING MEES.

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen aan art. 3 van het gewijzigd wetsontwerp (stuk n°. 15) toe te voegen een nieuwe zinsnede, aldus luidende:

»In de eerste twee jaren van den cursus wordt — behalve in de vakken bij het vorig artikel vermeld onder litt. *l*, *m*, *w* en *x* en in de Maleische taalkunde — alleen onderricht gegeven in die vakken van gemeld artikel, welke ook in de twee hoogste klassen der Rijks hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus worden onderwezen.»

DE ROO VAN ALDERWERELT.
MIRANDOLLE.

TOELICHTING.

Het amendement heeft dezelfde strekking als dat hetwelk door de Commissie, op art. 7 is voorgesteld. In tegenstelling van de wet van 1869, die berustte op het beginsel van onmiddellijke aansluiting aan de openbare school voor middelbaar onderwijs, wordt bij dit wetsontwerp elk verband met het middelbaar onderwijs zooveel mogelijk gemeden.

De voorstellers wenschen dat verband, voor zoover doenlijk, te handhaven. Wordt ook al de rechtstreeksche aansluiting aan den vijfjarigen cursus prijsgegeven, het blijft toch van belang, dat de jongelieden, die te Breda worden opgeleid, alvorens met de eigenlijke vakstudie een aanvang te maken, een ontwikkelend onderwijs genieten, ongeveer gelijkstaande met het onderwijs, dat zij genoten zouden hebben indien zij den volledigen cursus van de hogere burgerschool hadden doorlopen. Dit is te meer noodig, omdat zij anders, als reeds op bladz. 18 van het Voorloopig Verslag is betoogd, wat algemeene ontwikkeling betreft, achter zouden staan bij sommige miliciens, bij de telegraphisten, de ijkers, de burgerlijke ingenieurs en enkele categoriën van ambtenaren in Indië.

Een regeling als hier wordt bedoeld, heeft voorts nog twee groote voordeelen:

1°. De tegenwoordige academie, met haar tweejarigen cursus, hoofdzakelijk aan zuiver militaire studiën gewijd, kan dan ongeveer op denzelfden voet als thans blijven bestaan. Daaraan worden dan slechts de twee hoogste klassen van de hogere burgerscholen (met weglating van eenige vakken) toegevoegd. Het bestaande wordt zoodoende alleen aangevuld, niet omvergeworpen. Daardoor zal ook de overgang van den bestaanden tot den nieuwen toestand op meer geleidelijke wijze kunnen plaats vinden.

In 1869 liet men de oude academie uitsterven, nam gedurende één jaar geen cadets aan en behield zich een tijdvak van drie jaren voor om den overgang van den ouden tot den nieuwen toestand voor te bereiden.

Nu wil men dien geheelen overgang, die geen zoo eenvoudige zaak is, plotseling, nagenoeg zonder voorbereiding, totstandbrengen. Op die wijze zal verwarring niet uitblijven, tenzij men den weg volge, door het amendement aangegeven en eenvoudig de twee hoogste klassen der hogere burgerschool (met weglating van enkele vakken en bijvoeging van enkele practische vakken) naar de academie overbrengt.

2°. Het stelsel van het amendement laat den weg open om, zoo de thans voorgedragen regeling mettertijd niet mocht voldoen, op geleidelijke wijze tot een gewijzigd stelsel over te gaan. Het is toch denkbaar en zelfs waarschijnlijk — men heeft in dit opzicht een treurige ondervinding achter zich — dat het samenbrengen van zoovele jongelieden van zoo uiteenlopenden leeftijd, thans, zomin als vroeger, voldoet. Wellicht zal men dan willen terugkeeren tot het stelsel van de wet van 1869 en de jongelieden van de twee jongste studie jaren in aspirant-cadettenscholen, in den geest van de Pruisische cadettenscholen, willen

vereenigen. Dit zal, heeft men tusschen het leerplan van de twee jongste en dat van de twee oudste studie jaren een zekere afscheiding behouden in dien zin, dat in 't algemeen de burgerlijke vakken in de twee eerste, de militaire vakken in de twee laatste jaren worden gedoceerd, gereedelijk en zonder omverwerping van het bestaande kunnen geschieden. Men zal dan toch slechts de twee jaren, die nu aan den cursus worden toegevoegd, daarvan hebben af te nemen.

Het behoort ook tot de mogelijkheden, dat een latere herziening van de wet op het middelbaar onderwijs wijziging noodig maakt in het stelsel van het tegenwoordig wetsontwerp. Het zou kunnen zijn, dat men dan weder bij een bepaalde klasse van de burgerscholen wilde aansluiten, en dat men uit dien hoofde den academischen cursus met een of twee jaren wenschte te verkorten. Ook met het oog hierop schijnt het beginsel van het amendement aanbeveling te verdienen.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat er, principieel, geen verschil is tusschen het leerplan, in het amendement omschreven, en dat, hetwelk door de Regeering blijkens bijlage H van de Memorie van Beantwoording (stuk n°. 13, blad. 6), wenschelijk wordt geacht. Het geldt hier dus slechts een quaestie van vorm: de vraag namelijk of een regeling, als hier wordt verlangd, aan de Regeering overgelaten of in de wet omschreven moet worden. De oprechte voorstanders van het openbaar middelbaar onderwijs zullen, naar de voorstellers durven vertrouwen, het zekere voor het onzekere nemen en het beginsel, in het amendement nedergelegd, liefst stellen »onder de hoede van de wet“.

Aan art. 3 een tweede alinea toe te voegen van dezen inhoud:

»Het leerplan, regelende den omvang van het onderwijs en de wijze waarop het over de verschillende jaren van den cursus wordt verdeeld, wordt vastgesteld bij een algemeenen maatregel van inwendig bestuur.“

LENTING.

De ondergeteekende heeft de eer de navolgende amendementen voor te stellen:

I.

In art. 3 achter de woorden: »de cursus duurt vier jaren“, te voegen: »Onder na te melden bepalingen kunnen ook adspiranten tot het derde studiejaar worden toegelaten.“

II.

In art. 5 te voegen:

a. achter het woord »dat“ in den derden regel van de eerste zinsnede, de woorden: »èn voor het eerste èn voor het derde studiejaar“;

b. in den tweeden regel van de tweede zinsnede achter het woord »cadet“, de woorden: »voor een dier beide studie jaren.“

III.

In art. 6 te voegen achter het woord »maar“, in den derden regel van de tweede zinsnede, de woorden: »is hij adspirant voor het 1ste studiejaar, den ouderdom van achttien jaren en is hij adspirant voor het 3de studiejaar, dien van een en twintig jaren niet overschreden heeft.“

IV.

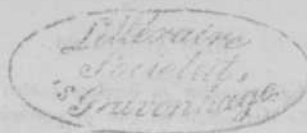
In art. 7 te voegen:

a. achter de woorden: »Het examen betreft“, de woorden: »voor hen die in het 1ste studiejaar wenschen te worden geplaatst“;

b. achter de woorden: »de toepassing der stekunde op het oplossen van eenvoudige meetkundige vraagstukken”:

»Om tot het 3de studiejaar te worden toegelaten, moet de aspirant voldoen aan een examen, dat gelijk is aan het eindexamen der hoogere burgerschool, omschreven bij alinea 3 van art. 57 der wet van den 2den Mei 1863, (*Staatsblad* n°. 50), en dat voorts betreft het exerceeren uit de recruten-school van het reglement op de exercitiën der infanterie.”

GEERTSEMA.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1878.

VIIIste HOOFDSTUK.

ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artt. 119 en 120 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1878, betreffende het *Departement van Oorlog*, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Traktement van den Minister *f* 12,000.

Art. 2. Traktementen van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren, onderofficieren-schrijvers en bedienden, alsmede toelagen aan officieren, tijdelijke schrijvers en tijdelijke bedienden bij het departement *f* 95,794.

Art. 3. Fouragegelden voor paarden van den Minister. *Memorie.*

Art. 4. Bureau- en lokaalbehoefden, vuur en licht, druk- en bindwerk enz. voor het departement *f* 14,000.

Totaal *f* 121,794.

Iide AFDEELING.

Traktementen, bureaunkosten, toelagen en fouragegelden voor paarden van den grooten staf, den generalen staf, de administratie der armee en de provinciale en plaatselijke staven.

Art. 5. Grootte staf *f* 71,783.

Art. 6. Generale staf *f* 79,364.

Art. 7. Administratie der armee *f* 44,547.

Art. 8. Provinciale en plaatselijke staven *f* 96,604.

Totaal *f* 289,298.

IIIde AFDEELING.

Traktementen, soldijen, fouragegelden en verdere kosten der onderscheidene wapens, daaronder begrepen die der officieren van gezondheid en der paardenartsen, alsmede die der instructeurs bij de schutterijen en vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel, gratificatiën te verleenen aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen, en begrafenis-kosten van onvermogene militairen beneden den rang van officier.

Art. 9. Staf van het wapen der infanterie *f* 87,502.

Art. 10. Traktementen en toelagen der officieren van het regiment grenadiers en jagers *f* 182,600.

Art. 11. Verdere kosten van het regiment grenadiers en jagers, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere korpsen, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 467,800.

Art. 12. Traktementen en toelagen der officieren van de regimenten infanterie *f* 1,290,660.

Art. 13. Verdere kosten van de regimenten infanterie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere korpsen, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 3,708,800.

Art. 14. Het instructie-bataillon *f* 191,000.

Art. 15. Het algemeen depot van discipline *f* 37,600.

Art. 16. Staf van het wapen der cavalerie *f* 16,774.

Art. 17. Traktementen en toelagen der officieren van de regimenten cavalerie *f* 347,000.

Art. 18. Verdere kosten van de regimenten cavalerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 1,768,100.

Art. 19. Staf van het wapen der artillerie *f* 178,500.

Art. 20. Traktementen en toelagen der officieren van de regimenten veld- en rijdende artillerie *f* 255,750.

Art. 21. Verdere kosten van de regimenten veld- en rijdende artillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere korpsen, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 1,563,300.

Art. 22. Traktementen en toelagen der officieren van de regimenten vesting-artillerie *f* 347,350.

Art. 23. Verdere kosten van de regimenten vestingartillerie, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere korpsen, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 865,650.

Art. 24. Het korps pontonniers *f* 91,700.

Art. 25. a. Traktementen, toelagen, bureaustkosten en andere uitgaven van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs (met uitzondering van de officieren bij het bataljon mineurs en sappeurs) en daggelden aan militaire wachters *f* 226,700.

b. Traktementen en toelagen der officieren van het bataljon mineurs en sappeurs *f* 51,900.

Art. 26. Verdere kosten van het bataljon mineurs en sappeurs *f* 188,200.

Art. 27. De hospitaalsoldaten *f* 26,600.

Art. 28. Kosten van het vervoer naar Nederlandsch Indië van officieren, bij het leger aldaar te detachieren, en gratificatiën aan de officieren. *Memorie.*

Totaal *f* 11,893,486.

IVde AFDEELING.

Remonte.

Art. 29. Remonte *f* 390,000.

Vde AFDEELING.

Inrichtingen van onderwijs.

Art. 30. Traktementen en toelagen van den Gouverneur, de officieren, daaronder begrepen de officieren van gezondheid, militaire apothekers en paardenartsen, en de burgerlijke ambtenaren bij de Koninklijke Militaire Academie, alsmede remuneratiën aan geestelijken en bedienaren van den godsdienst, volgens het reglement dier inrichting toegestaan *f* 114,950.

Art. 31. Verdere kosten van de Koninklijke Militaire Academie, met uitzondering van die voor de gebouwen der inrichting *f* 235,000.

Art. 32. Toelagen van den directeur, de officieren en de burgerlijke onderwijzers bij de krijgsschool *f* 10,800.

Art. 33. Verdere kosten der krijgsschool, met uitzondering van die voor de gebouwen der inrichting en na afrek van hetgeen uit het Iste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch Indië* wordt gekweten voor officieren van het Nederlandsch-Indische leger, die aan de lessen bij de krijgsschool deelnemen *f* 450.

Art. 34. Traktementen en toelagen van den directeur, de officieren en de burgerlijke onderwijzers bij de pupillenschool, alsmede remuneratiën aan geestelijken en bedienaren van den godsdienst voor herderlijke diensten aan het personeel dier school bewezen *f* 5,900.

Art. 35. Verdere kosten der pupillenschool met uitzondering van die voor de gebouwen der inrichting *f* 27,300.

Totaal *f* 394,400.

Vide AFDEELING.

Instellingen ten behoeve der cartographie en de permanente militaire spoorwegcommissie.

Art. 36. Kosten van verkenningen, het maken van plans, met de kosten uit een en ander voortvloeiende, ten behoeve van de kaarten, op de topographische inrichting te vervaardigen *f* 4,855.

Art. 37. Toelagen der officieren en traktementen der ambtenaren en bedienden, bij de topographische inrichting werkzaam *f* 27,750.

Art. 38. a. Daggelden, remuneratiën enz. der tijdelijke geëmployeerden bij de topographische inrichting; aankoop, herstelling of verbetering van kaarten en plans voor haar archief, alsmede van werktuigen, instrumenten, gereedschappen enz. bij haar in verantwoording en andere kosten dier inrichting, na afrek:

1°. van hetgeen uit het Iste hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch Indië* wordt gekweten voor het vervaardigen in kleurendruk van de door de topographische opneming van Java verkregen overzichtskaarten der onderscheidene residentien; en

2°. van bijdragen van andere departementen *f* 5,425.

b. Kosten vallende op het tentoonstellen van kaarten enz. op de tentoonstelling te Parijs in 1878 *f* 600.

Art. 39. Toelagen, bureaukosten enz. ten behoeve van de permanente militaire spoorwegcommissie *f* 4,000.

Totaal *f* 42,630.

VIIde AFDEELING.

*Geneeskundige dienst.**Art. 40.*

a. Traktementen, toelagen en daggelden van de officieren van het personeel van den geneeskundigen dienst, niet bij korpsen of inrichtingen ingedeeld, als ook van de ambtenaren en verdere geëmployeerden op het bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst en bij het magazijn van geneesmiddelen, gelijk mede van de directeuren en geëmployeerden bij de hospitalen, mitsgaders bijdragen aan de veeartsenijschool tot opleiding van kweekelingen voor den veterinairen dienst *f* 254,124.

b. Traktementen, toelagen en daggelden van het militair en burgerlijk personeel belast met en geëmployeerd bij het onderwijs der studenten voor de militaire geneeskundige en pharmaceutische diensten en andere voor dat onderwijs, na aftrek van de bijdragen door de Departementen van Marine en Koloniën te verstrekken; traktementen en toelagen voor de vermelde studenten, welke bestemd zijn voor den militairen geneeskundigen dienst hier te lande *f* 50,715.

Art. 41. Materiëel van den geneeskundigen dienst, kosten vallende op het verplegen van zieken, aankoop van medicijnen; aankoop, herstelling en vernieuwing van meubelen en andere benodigdheden in de ziekeninrichtingen enz. *f* 333,500.

Totaal *f* 638,339.

VIIIste AFDEELING.

*'s Rijks magazijnen van kleding, uitrusting, hospitaalgoederen, kampementseffecten enz.**Art. 42.*

a. Traktementen, toelagen, bureaustkosten, daggelden aan mindere bedienden, arbeidsloonen en magazijnkosten, na aftrek van de kosten wegens het in die magazijnen vervaardigen van kledingstukken ten behoeve van het leger *f* 71,000.

b. Vernieuwing en onderhoud van kampementseffecten, voorwerpen van veld-uitrusting enz. *f* 39,000.

c. Aanschaffing van ledergoed enz. voor de schutterijen. *Memorie.*

Totaal *f* 110,000.

IXde AFDEELING.

Reiskosten, vacatiën, scheeps- en wagenvrachten enz.

Art. 43. Reiskosten en vacatiën, met inbegrip der restitutiën van uitschotten ten dienste van het Rijk gedaan *f* 45,000.

Art. 44. Scheeps- en wagenvrachten, overvaartgelden, vergoeding voor geleden schade, uit het contract wegens de transporten te water voortkomende, alsmede bruggelden voor militairen buiten dienst, hunne huisgezinnen en dienstpaarden, verschuldigd voor het overgaan der brug over de rivier *de Donge* in de gemeente *Geertruidenberg* *f* 65,000.

Art. 45. Transportkosten, voeding, huisvesting en daggelden van in te lijven lotelingen der nationale militie en opgeroepen wordende verlofgangers, voor zoover een en ander door de zorg van de gemeentebesturen in voorschot wordt betaald *f* 10,000.

Totaal *f* 120,000.

Xde AFDEELING.

Materiëel der artillerie en draagbare wapenen met den aankleve daarvan, onder het beheer der artillerie staande.

Art. 46. Jaarwedden van beampten; daggelden, soldijen enz., voor werklieden (burgerlijke en militaire), verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen, zoowel bij de artillerie stapel- en constructiemagazijnen, bij de inspectie der draagbare wapenen te *Delft, Maastricht, Gorinchem, Dordrecht* enz., bij de geschutgieterij en bij de pyrotechnische werkplaatsen, als bij andere inrichtingen en instellingen tot het materiëel der artillerie behoorende of daarop betrekking hebbende *f* 339,640.

Art. 47. Aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materiëel der artillerie; der draagbare wapenen, der torpedo's of watermijnen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander, betrekking heeft, benevens het verstrekken van patronen aan vereenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel *f* 309,055.

Art. 48. Aanschaffing of aanmaak van patroonhulzen, met inbegrip van de daartoe benoodigde werktuigen en hetgeen daarbij verder behoort *f* 141,900.

Art. 49. Practische oefeningen en proeven der artillerie, met alles wat tot een en ander behoort *f* 30,000.

Totaal *f* 820,595.

XIde AFDEELING.

Materiëel der genie met den aankleve daarvan.

Art. 50.

a. Onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, oefeningsterreinen, militaire gebouwen (die in de XIIde afdeeling daarouder niet begrepen), dijken, kaden, wegen, grachten, bruggen en al hetgeen kan gerekend worden daartoe te behooren; aanschaffen en herstellen van draagbare gereedschappen voor de genietroepen en van materiëel voor den telegraafdienst te veld; werkgelden voor militairen, [gebezigd wordende tot de uitvoering van werken onder het beheer der genie; werkzaamheden betreffende het bouwen en planten in de nabijheid van vestingwerken; het koopen en huren van perceelen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; het verleen van subsidiën voor de uitvoering van werken; het doen van waterpassingen, metingen en peilingen; aankoop, herstellen of verbeteren van kaarten, plans, memoriën, militaire bouwkundige reglementen en werken, werktuigen, meet- en waterpasinstrumenten, gereedschappen tot meten en teekenen enz. (voor zooverre niet begrepen in art. 38); opzichtskosten; schoonhouden van geniegoederen enz. *f* 211,650.

b. Belangrijke herstellingen en vernieuwingen aan vestingwerken, militaire gebouwen enz., aangeduid in het eerste lid van dit artikel *f* 86,100.

Art. 51. Practische oefeningen van de genietroepen (mineurs en sappeurs, met de daarvoor noodige voorwerpen *f* 5,500.

Totaal *f* 303,250.

XIIde AFDEELING.

Kazerneering en al hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren.

Art. 52. Het onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van gebouwen (ook van die door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan), die zich in de garnizoenen, alsmede op de onderscheidene legerplaatsen bevinden, en bestemd zijn tot huisvesting, oefening of verpleging van troepen of paarden, als:

kazernen, stallen, rij- en andere loodsen, magazijnen, bakkerijen, hospitalen, infirmeriën, zweminrichtingen enz.; aankoop van perceelen tot verbetering en uitbreiding dier gebouwen, alsmede het verleenen van subsidiën; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; herstellingen en veranieuwingen van meubelen en andere benoodigdheden in de gebouwen voornoemd enz. *f* 259,500.

Art. 53. Huur van gebouwen of gedeelten van gebouwen tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen) *f* 40,000.

Totaal *f* 299,500.

XIIIde AFDEELING.

Kampeeringen, oefeningen, exercitievelden enz.

Art. 54. Kosten, vallende op het kampeeren van troepen en op het verrichten van veldoefeningen op grootte schaal *f* 55,000.

Art. 55. Huur van exercitievelden, loodsen en gebouwen, niet begrepen in de XIde, XIIde en XIVde afdelingen *f* 10,000.

Totaal *f* 65,000.

XIVde AFDEELING.

Kosten van het wapen der Koninklijke Maréchaussée.

Art. 56. Traktementen der officieren *f* 19,900.

Art. 57. Verdere kosten van het wapen, daaronder begrepen huisvesting, stalling enz., en gratificatiën, te verleenen aan maréchaussées, die met lichaamsgebreken ontslagen worden *f* 278,000.

Totaal *f* 297,900.

XVde AFDEELING.

Overcomplete officieren, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten, wachtgelden, subsidiën, gratificatiën enz.

Art. 58. Overcomplete officieren, twee derde- en nonactiviteits-traktementen *f* 35,000.

Art. 59. Pensioenen, gagementen en onderstanden *f* 1,415,000.

Art. 60. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 18 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114) *f* 17,600.

Art. 61. Pensioenen aan mindere geëmploijcerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht (wet van den 24sten Juni 1854, (*Staatsblad* n°. 92) *f* 8,700.

Art. 62. Kosten wegens het onderhouden van veteranen en militaire huisgezinnen in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Ommerschans* en te *Veenhuizen* verblijf houdende of tot de sterkte daarvan behoorende *f* 12,700.

Art. 63. Lijfrente, toegekend aan den Pruisischen generaal, graaf *BULOW* van *DENNEWITZ* en zijne mannelijke afstammelingen in de rechte linie (besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den Februari 1814, n°. 3, en Koninklijk besluit van den 8sten Juli 1815, (n°. 4) *f* 5,250.

Art. 64. Wachtgeld *f* 2,540.

Art. 65. Defroijement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmacht *f* 1,200.

Art. 66. Subsidie aan het invalidenhuis te *Leiden* *f* 5,000.

Art. 67. Kosten van het hoofdcmité der Nederlandsche vereeniging tot het verleen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog, als: reis- en verblijfkosten, huur van lokalen, toelage aan den secretaris, schrijfbehoeften enz. f1,000.

Art. 68. Subsidie aan het fonds tot ondersteuning der weduwen en weezen van vrijwillig dienende militairen beneden den rang van officier f2,000.

Art. 69. Gratificatiën f11,500.

Art. 70. Kosten tot verzekering en uitoefening van den eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkomingen aan geestelijken en bedienaren van den godsdienst, alsmede aan krankenbezoekers en onderwijzers in den godsdienst f10,000.

Art. 71. Kleine tegemoetkomingen, reiscgelden enz., aan gewezen militairen en weduwen en kinderen van militairen f900.

Art. 72. Toelage aan J. S. A. ELBERTS, weduwe van den kapitein W. DE MAN, als schadeloosstelling voor een in 1825 aan haar toegekend, doch nimmer door haar genoten Rijkspensioen f300.

Totaal f1,528,690.

XVIde AFDEELING.

Uitgaven van verschillende aard.

Art. 73. Drukwerk van onderscheiden aard ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken, aanschaffen en inbinden van militaire reglementen en boekwerken f6,000.

Art. 74. Kosten van exploiten, processen enz. *Memorie.*

Art. 75. Kosten van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medaljes voor diensten van onderscheiden aard, van gratificatiën aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienenden, werkzaam bij inrichtingen van 's Rijks landmacht, en van eeretekenen ingesteld bij Koninklijk besluit van 10 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32) f1,800.

Art. 76. Kosten, vallende op telegraphische correspondenten f100.

Art. 77. Schadeloosstelling voor schutterlijke diensten bij gemis van garnizoen. *Memorie.*

Art. 78. Vuur en licht in de wachten en verlichting van kazernen f42,000.

Art. 79. Lokaal- en schrijfbehoeften, vuur, licht enz. voor te houden examina voor officiersrangen, alsmede voor bijeenkomsten van raden van onderzoek f100.

Totaal f50,000.

Onvoorziene uitgaven.

Art. 80. Onvoorziene uitgaven f54,328.

XVIIIde AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. Materiëel der artillerie:

Art. 81. Aanschaffing en aanmaak van vestinggeschut, met den aanleve daarvan f1,695,790.

Art. 82. Aanschaffing en aanmaak van nieuwe draagbare vuurwapenen, klein kaliber, met den aanleve daarvan f360,000.

Art. 83. Aanschaffing en aanmaak van torpedo's of watermijnen, met den aanleve daarvan f140,000.

Art. 84. Aanschaffing en aanmaak van projectielen, voertuigen, paardentuigen en brandbluschgereedschappen, tot aanvulling van het ontbrekende aan de uitrusting van het leger en van de sterkten met den aanleve daarvan f225,000.

Art. 85. Aanschaffing en aanmaak van kappen tot dekking van in batterij staande houten affuiten.

B. *Kazerneering* :

Art. 86. Verbetering van Rijksgebouwen en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen en op legerplaatsten bevinden, bestemd tot kazernen, stallen, loodsden, magazijnen, hospitalen, infirmerieën, bakkerijen enz.; opbouwen van daartoe bestemde nieuwe gebouwen; aankoop van perceelen; verleenen van subsidiën voor het maken en aankopen van die gebouwen en daartoe noodige gronden; afkoop van rechten; kosten en ongelden bij het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; opzicht- en aanbestedingskosten enz.:

a. Het verbeteren van het kazernement te *Amersfoort* f 100,000.

b. » » » » » » *Gorinchem* » 60,000.

c. » » » » » » *Gouda* » 100,000.

d. » » » » » » *Haarlem* » 100,000.

e. » » » » » » *Utrecht* » 60,000.

f. Onteigeningen voor aan te bouwen kazernegebouwen f 40,000.

g. Uitbreiding van de gebouwen der Koninklijke Militaire Academie te *Breda* f 120,000.

h. Uitbreiding van de gebouwen voor de pupillenschool te *Nieuwersluis* f 120,000.

i. Maken van torpedomagazijnen te *Helder*, *Hellevoetsluis* en *Willemsstad* f 200,000.

k. Herstellingen aan kazernegebouwen f 50,000.

l. Betalingen van aanbestede werken f 100,000.

Totaal f 3,480,790.

XIXde AFDEELING.

Voltooiing van het vestingstelsel.

Art. 87. Dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst 1878 f 3,200,000.

Totaal generaal der begrooting f 24,100,000.

ART. 2. Wanneer de som, in dit hoofdstuk uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen onder de artikelen 3, 4, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 60, 61, 64, 67, 70, 73, 74, 75, 76, 77, 78 en 79, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende bedrag, met inachtneming van het voorschrift van het 2de lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde hoofdstuk voorkomende.

ART. 3. De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, het voorschreven departement betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van dit hoofdstuk, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele bijzondere posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegieën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

den

De Minister van Oorlog.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1878.

VIIIste HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de samenstelling van het ontwerp van wet tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1878 is het streven van den ondergeteekende geweest, eene behoorlijke en, voor zooveel dit nu reeds mogelijk is, nauwkeurige scheiding te maken tusschen de *gewone* uitgaven — die, welke ieder jaar noodig zijn om de kosten der *huishouding* van den Staat in dezen tak van dienst te bestrijden — en de *buitengewone* uitgaven, welke beschouwd moeten worden als besteed tot vorming van dat deel van 's lands *kapitaal*, hetwelk men het *defensief vermogen* van den Staat kan noemen.

Dergelijke scheiding is niet alleen rationeel, omdat slechts daardoor aan de natie en hare Vertegenwoordiging alsmede aan de Regeering zelve de wetenschap verschaft kan worden van de eischen, welke de landsverdediging aan 's lands financiën stelt, maar zij is bovendien thans meer dan ooit noodzakelijk, omdat ze in nauw verband staat met de raming van hetgeen de voltooiing van het vestingstelsel, de bewapening en de kazerneering thans nog kosten moeten.

De gegevens noodig tot beoordeeling van een en ander en der Kamer toegezegd bij de tweede Memorie van Beantwoording des ondergeteekenden betreffende de begrooting voor 1877 (stuk 2, n°. 24), worden hierbij gevoegd. Zij bestaan in :

- a. een *algemeen overzicht van de kosten, voor de voltooiing van ons geheele vestingstelsel vereischt*;
- b. een *volledige staat van bewapening voor 's lands vestingwerken*; en
- c. een *dislocatieplan*, met daarbij behoorende bescheiden (1) en met eene *opgave van de kosten der voltooiing van het vestingstelsel, der bewapening van de onderscheidene vestingen en sterkten, der aanschaffing van torpedo's en ontbrekende artillerie- en genie-uitrusting en der kazerneering*.

Bij de onderwerpen, welke als posten van gewone uitgaaf zijn aan te merken, is de ondergeteekende slechts noode tot verhooging overgegaan. Doch, waar deze *moest* plaats grijpen uit hoofde van redenen van genoeg gewicht om ze te wettigen, is hij daarvoor niet teruggedeïnsd. Ook zuinigheid heeft hare grenzen en kan misplaatst zijn.

Onder de posten, die als buitengewone uitgaven moeten gelden, heeft hij bij dit begrootingsontwerp zooveel opgenomen als over 1878 verwerkt kan worden, daar hij het voor zich als eene allesbeheerschende verplichting beschouwt dat hij

(1) Deze bescheiden en de stukken, vermeld onder a, b en c, worden aan de Kamer der Staten-Generaal overgelegd ter kennisneming door hare leden en zijn dus niet voor openbaarmaking bestemd.

zoo spoedig mogelijk tracht te voorzien in het nog ontbrekende aan onroerend en roerend materieel, noodig om, met de levende strijdkrachten, het land in voldoenden staat van weerbaarheid te brengen.

De begrooting is thans ingericht op een anderen voet dan tot dusverre placht te geschieden. Bij deze nieuwe inrichting is onder anderen rekening gehouden met de wenschen, ten vorigen jare in de Tweede Kamer daaromtrent geuit en door den ondergeteekende destijds als gegrond erkend. Gaarne zou hij hier en daar nog meer veranderd hebben, doch bij dergelijke wijzigingen moet ook gelet worden op eischen van administratieve en comptabelen aard. Een vorm, tot stand gekomen en bevestigd in en door eene practijk van een aantal jaren, kan onmogelijk naar willekeur worden gewijzigd.

Onder de veranderingen in de samenstelling is ook deze, dat men nu in éene afdeeling — de XVde — vereenigd vindt allerlei uitgaven, welke niet gerekend kunnen worden te behooren tot de eigenlijke behoeften van het krijgswesen en dan ook, evenals de kosten van het wapen der maréchaussée (XIVde afdeeling), niet medegeteld kunnen worden bij eene berekening van het cijfer, hetwelk de landmacht jaarlijks kost.

Zoo doende is het gemakkelijker, tot eene juiste kennis der gewone uitgaven voor onze verdediging te lande te geraken. Langs dien weg komt men tot de slotsom, dat die uitgaven voor het jaar 1878 geraamd worden op f 15,592,620.

Overigens moest de begrooting natuurlijk worden opgemaakt in verband met de thans bestaande organisatiën. Worden de wetsontwerpen betreffende de militie en de schutterij vóór of in den loop van 1878 tot wet verheven en wordt, in overeenstemming daarmede, de legerorganisatie veranderd, dan zullen ook de ramingen voor dat jaar wijziging dienen te ondergaan.

Ten slotte heeft de ondergeteekende nog de eer te doen opmerken, dat hij den sterktestaat, die jaarlijks bij de begrooting placht te worden overgelegd, maar herhaaldelijk tot gegronde klachten wegens onduidelijkheid aanleiding gaf, heeft doen vervangen door de vier bij deze memorie gevoegde sterktestaten (A, B, C en D), welke den op 1 Juli 1877 bestaanden toestand volledig aanwijzen.

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Ad artikel 2. De verhooging van het bedrag der traktementen en toelagen, bij dit artikel uitgetrokken, vindt voornamelijk haren grond in de volgende omstandigheden:

1°. De benoeming van een burger tot secretaris-generaal, waardoor een bedrag van f 5500 vrijvalt op de IIIde afdeeling, maar de Iste afdeeling met eene som van f 5000 vermeerderd moet worden.

2°. Het rechtmatige eener verhooging van de toelage der kapiteins en luitenants, bij het departement werkzaam. Deze verhooging is op de begrooting in dier voege uitgetrokken, dat ieder kapitein, chef de bureau, en ieder luitenant f 400 meer erlangt, met dien verstande dat een dier kapiteins, die tevens is adjudant van den Minister, en twee luitenants, die de plaats van een kapitein als chef de bureau vervullen, voor deze bijzondere functiën nog eene toelage van f 100 verkrijgen. Terwijl het gezamenlijk bedrag dezer verhoogingen betrekkelijk groot is, is de maatregel op zich zelf, met het oog op iederen officier in het bijzonder, zeer zeker niet overdreven te noemen, wanneer men in aanmerking neemt, dat de omvang der werkzaamheden bij het Departement van Oorlog in den laatsten tijd — vóór al ook in verband met de veelvuldige bemoeiingen, welke er voor de Overzeesche bezittingen en koloniën geschieden moeten, — ontzaglijk is uitgebreid, terwijl geene vermeerdering van personeel plaats vond; en wanneer men nagaat, dat wel de traktementen der burgerambtenaren bij al de Departementen van algemeen bestuur in de laatste jaren verhoogd werden, maar dat de toelage voor de bedoelde officieren steeds dezelfde bleef.

3°. De billijkheid eener traktementsverhooging voor sommige ambtenaren en bedienden en vooral de klerken; laatstgenoemden, die allen, op twee uitzonderingen na, reeds meer dan vijftien jaren (eenigen nagenoeg vijf en twintig jaren) militairen dienst telden toen zij tot klerk werden benoemd, gaan zwaar gebukt onder de korting voor het pensioenfonds ad 20 % 's jaars, terwijl de vroegere bezoldiging als schrijver onverkort werd genoten.

4°. De noodzakelijkheid der benoeming van een teekenaar, bij de afdeeling genie, wegens de vermeerdering der werkzaamheden o. a. tot uitvoering der vestingwet. Reeds nu is er iemand als zoodanig werkzaam, doch het komt den ondergeteekende beter en regelmatiger voor, dien persoon als vast ambtenaar bij het departement te voeren dan, zooals nu het geval is, hem uit de vestingbegrooting, bij wijze van daggeld, te bezoldigen.

5°. De wensch van den ondergeteekende, om het aantal tijdelijke bedienden bij het departement (thans vijf, ieder op een daggeld van f 0,25) te verminderen en daarentegen, bij gebleken behoefte aan blijvend bedienend personeel, het aantal vaste knechts te vergrooten. Dit schijnt hem meer overeenkomstig met den aard der zaak en de eischen eener goede begrooting. De daarvoor in den toelichtenden staat uitgetrokken verhooging (f 600) zal grootendeels in andere opzichten vrijvallen, aangezien de soldij, het daggeld enz., door den tot vasten knecht aan te stellen persoon thans als tijdelijk bediende genoten, natuurlijk worden uitgewonnen.

Ad artikel 3. De fouragegelden voor paarden van den Minister — voor »Memorie» uitgetrokken — kunnen *niet één* post vormen met de traktementen enz. in art. 2 vermeld; laatstgenoemd onderwerp mag *niet*, eerstgenoemd moet *wel*, voor overschrijving uit het »onvoorzien» vatbaar zijn.

Ad artikel 4. De voorgedragen verhooging op art. 4 (vroeger art. 3) is noodig, opdat de post het karakter kunne dragen eener goede raming. De ondervinding toch heeft geleerd, dat de gewoonlijk toegestane sommen onvoldoende waren ter bestrijding der noodzakelijke en steeds met zuinigheid aangewende uitgaven, in dit artikel omschreven. Hierbij komt nu nog, dat sinds de eerste maand dezes jaars begonnen is, veel drukwerk, hetwelk vroeger ten behoeve van het departement bij de topographische inrichting werd vervaardigd, te doen verrichten bij de Algemeene Landsdrukkerij, waar het uit zijn aard behoort te geschieden.

IIde AFDEELING.

Verskillende staven en dienstvaaken.

Voor 1877 is toegestaan f 301,721. Voor 1878 wordt aangevraagd f 289,298. Minder f 12,423.

Deze vermindering ontstaat:

door het thans niet uittrekken voor traktement enz. van een ordonnance-officier bij Zijne Majesteit en van den luitenant-kolonel, gedetacheerd geweest bij Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje f 7030;

minder uitgetrokken voor fouragegeld bij den generalen staf f 153;

minder uitgetrokken traktement enz. bij de militaire intendance f 5300,

als voren bij den plaatselijken staf f 1687. Totaal f 14,170.

Daarentegen meer uitgetrokken traktement voor den generaal-majoor, adjudant bij Zijne Majesteit, tot dus ver slechts het traktement van kolonel genietende f 1000; meer uitgetrokken traktement ten gevolge van mutatiën onder de adjudanten van Zijne Majesteit f 400;

fouragegeld voor den waarnemenden hoofdintendant f 347. Totaal f 1747.

Gelijk aan het verschil f 12,423.

IIIde AFDEELING.

Kosten der onderscheidene wapens enz.

Brood, voeding, soldij enz. Reeds onder het bestuur van vroegere Ministers van Oorlog zijn proeven genomen om het munitiebrood, dat uit $\frac{1}{8}$ tarwe en $\frac{1}{8}$

roggemeel gebakken en met hefdeeg werd toeberaid, door brood te vervangen, geheel uit tarwemeel samengesteld en met gist bereid.

Daar zulks voldoende resultaten opleverde, werd door den ondergeteekende gelast, die proeven gedurende het loopend jaar voort te zetten.

Uit de, indertijd van de betrokken korpscommandanten ontvangen, rapporten is wijders gebleken, dat het ration brood van 750 gram over het algemeen te groot werd bevonden, en dit ten gevolge had, dat het brood door de militairen niet geheel genuttigd en niet zelden verwaarloosd en weggeworpen werd.

Dientengevolge is almede, bij wijze van proef, het ration op 600 gram bepaald, zijnde dezelfde hoeveelheid als aan de onderofficieren en manschappen van het korps mariniers wordt verstrekt.

Ofschoon de rapporten omtrent de bedoelde proef nog niet zijn ontvangen, laat het zich evenwel aanzien dat zij tot eene goede uitkomst zal leiden.

Om vorenstaande reden is het ration brood over 1878 dan ook op 600 gram uitgetrokken en zijn, tot tegemoetkoming in het minder gewicht aan brood, de soldijën algemeen met 2 cent, ongeveer de waarde van dat mindere gewicht ver-tegenwoordigende, verhoogd, welke verhooging tot verbetering van de voeding wordt aangewend.

Overeenkomstig het vermelde in de Nota van toelichting op de Nota van wijzigingen betreffende de begrooting voor 1877, is het ration vleesch en vet van 250 op 300 gram, en het minimum van het zakkeld, bij de infanterie op 50, bij de grenadiers en jagers op 55 en bij de overige korpsen op 65 cent per vijf dagen, bepaald.

Voor het ration brood is echter thans geen lager bedrag kunnen worden geraamd, uithoofde de tarwe duurder dan de rogge is, de granen aanmerkelijk in prijs zijn gestegen en de kosten van het te bereiden brood met de waarde van de aan te koopen gist moet worden verhoogd.

Er is gerekend, dat gedurende het jaar 1878 onder de wapenen zullen zijn, de officieren daaronder niet begrepen:

10,911 man aan kader en vrijwilligers;

7,930 miliciens der lichtingen van 1876 en 1877, krachtens art. 123 der militiewet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72);

9,730 miliciens der lichting van 1877 tot eerste oefening;

9,990 miliciens die in 1878 worden ingelijfd tot eerste oefening;

9,795 miliciens, om krachtens art. 125 der militiewet, in den wapenhandel te worden geoefend.

Voorts is er gerekend op 4279 paarden, namelijk:

2326 bij de cavalerie; en 1953 bij de artillerie.

Voor 1878 wordt geraamd *f* 11,893,486. Voor 1877 is toegestaan *f* 11,743,595. Meer *f* 149,891.

De ontleding dier vermeerdering is als volgt:

De staf der artillerie is met een kapitein vermeerderd, met bestemming om de functiën van secretaris der permanente militaire spoorwegcommissie te vervullen; de overige rangsverhoogingen, verhooging der traktementen van de conducteurs der artillerie, het uittrekken van meer paarden, waardoor meer voor schadeloosstelling van fourages is gerekend enz., een en ander eene vermeerdering makende van *f* 13,906.

Voorts is bij de verschillende korpsen nog meer uitgetrokken:

Voor mutatiën onder de officieren door rangsverhoogingen, toelagen van zes officieren, die bij de bereden artilleriekorpsen worden gedetacheerd, vermeerdering van het aantal luitenants bij de torpedo-compagnie en traktementen van de officieren der genie, bij de applicatieschool gedetacheerd *f* 30,700.

Voor bijslag op traktement *f* 11,150.

Voor minder aftrek wegens incompleet van officieren *f* 22,000.

Voor de verhooging met twee cent, welke de soldij der onderofficieren en man-

schappen heeft ondergaan; voor meer vrijwilligers dan voor 1877 waren uitgetrokken; voor uitbreiding van kader bij de veldartillerie en de torpedo-compagnie en verhooging van eenige soldijën bij die compagnie enz. f 210,743.

Voor het hooger geraamde voor na te laten schuld in het kleeding- en reparatiefonds en voor hoogere kosten van het militair onderwijs f 24,180.

Voor fourages der paarden, die meer zijn uitgetrokken bij de regementen veldartillerie, alsmede voor de verzorging dier paarden f 80,202.

Voor eerste uitrusting van miliciens, die meer in dienst worden gesteld f 3,200. Totaal f 393,081.

Hiervan aftrekkende hetgeen minder bij de staven is uitgetrokken wegens mutatiën onder de officieren, vermindering met een generaal-majoor, fungerend secretaris-generaal, verminderde prijs der fourages enz. f 13,434.

Voor mutatiën onder de officieren, bij de korpsen ingedeeld, traktementen en toelagen f 8,342.

Voor het minder aantal miliciens, dat onder de wapenen moet komen. f 185,346.

Voor minder bijslag op de soldij f 800.

Voor verminderden prijs der fourages f 35,268. Totaal f 243,190.

Komt men tot: Meer f 149,891.

IVde AFDEELING.

Remonte.

Tot het compleet houden der sterkte, volgens de formatie, zijn, blijkens de aanwijzing op den toelichtenden staat, noodig: 4351 paarden.

Op 1 Juli 1877 waren bij de korpsen aanwezig 4325.

Moeten nog uit de remonte ontvangen worden 150. Totaal 4475.

Na dat tijdstip zullen vermoedelijk in 1877 worden afgevoerd 245.

Totaal 4230.

Alzoo, op 1 Januari 1878, vermoedelijk 121 paarden te kort.

Het vermoedelijk verlies gedurende het jaar 1878 wordt geraamd op 479.

Zoodat er moeten worden aangeschaft 600 paarden.

De gemiddelde prijs van de paarden, die in den loop van dit jaar zijn aangeschaft, bedraagt f 649,80.

Voor 1878 kan ook niet minder dan f 650 per paard geraamd worden.

Vide AFDEELING.

Instellingen ten behoeve der cartographie en de permanente militaire spoorwegcommissie.

Ad artikelen 37 en 38a. Deze beide artikelen vormen te zamen de posten, voor 1877 uitgetrokken onder de artt. 24 en 35b. Terwijl deze laatste toen geraamd werden op f 2000 en f 25,300, dus te zamen op f 27,300, beloopt het bedrag der raming van de artt. 37 en 38a dezer begrooting in het geheel een cijfer (f 27,750 + f 5425) f 33,175.

Het verschil tusschen de ramingen voor beide jaren bedraagt dus f 5875.

Dit verschil ontstaat eerstens uit hoogere raming voor steenen en papier (te zamen f 1700 meer) en aanstelling en traktementsverhooging van ambtenaren (voor 1878 wordt een tijdelijke geëmployeerde, werkzaam als photograaf, voorgedragen om te worden benoemd tot vast ambtenaar en wordt eene traktementsverhooging voor zes ambtenaren, voor ieder met f 100 rechtmatig geacht). Vervolgens moet het verschil geweten worden aan de splitsing van het vroeger op de topographische inrichting betrekking hebbende artikel (art. 35b der begrooting voor 1877) in twee artikelen (art. 37 en 38a). Deze splitsing heeft te weeg gebracht, dat de onderscheidene deelen van de raming der kosten van de

inrichting thans nauwkeuriger berekend moesten worden, het ééne hoofddeel (art. 38a) kan nu niet meer strekken om in de behoeften voor het andere hoofddeel (art. 37) te voorzien.

Ad artikel 38b. Tot dekking der kosten van het tentoonstellen te Parijs, van voorwerpen aan de inrichting vervaardigd, wordt eene som van f600 voldoende geacht.

Ad artikel 39. Bij het opmaken der begrooting voor 1878 ontbreken natuurlijk nog de gegevens ter beoordeeling van de vraag, wat op dezen post voor de permanente militaire spoorwegcommissie in den regel zal behooren uitgetrokken te worden. Evenwel is nu reeds voldoende gebleken, dat in 1878 ongeveer duizend gulden meer zal noodig zijn dan in 1877.

VIIde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Het getal studenten tot opleiding van den geneeskundigen dienst, dat gedurende het studiejaar 1877—1878 aan het onderwijs te Amsterdam zal deelnemen, kan geraamd worden als volgt:

Voor de zeemacht 46, voor het leger hier te lande 69, voor dat in de Oost-Indische bezittingen 138, voor dat in de West-Indische bezittingen 3.

Te zamen 256.

In de kosten van het onderwijs, geraamd op f94,660, met inbegrip van f34,500 voor toelage aan de studenten voor den dienst hier te lande, zullen de betrokken departementen bijdragen:

Marine f10,810, Koloniën f33,135, Oorlog f50,715. Totaal f94,660.

Voor 1876—1877 werden die kosten geraamd op f94,600. Meer f60.

In den loop van dit jaar zijn 8 studenten tot arts bevorderd, namelijk:

Voor het leger hier te lande 2; en voor dat in Nederlandsch Indië 6.

Te zamen 8.

Daarvan zijn 7 tot officier van gezondheid bevorderd, terwijl 1 daarvan, die het aanvullingsexamen nog niet heeft afgelegd, ontslag heeft gevraagd.

Voor het getal opengestelde plaatsen op 1 October aanstaande, bedragende:

Voor de zeemacht 8, voor het leger hier te lande 7, voor het leger in Oost-Indië 25, voor het leger in West-Indië 1, voor apotheker bij het leger hier te lande 2.

Hebben zich aangeboden:

Voor de zeemacht 4, voor het leger hier te lande 8.

Waarvan 1 is afgekeurd;

Voor het leger in Oost-Indië 19, voor het leger in West-Indië 1, voor apotheker bij het leger hier te lande 1.

De ondergeteekende wenscht de officieren van gezondheid, die daartoe wettelijk bevoegd zijn, de vergunning te verschaffen om aan de gepensioneerde officieren der landmacht en hunne huisgezinnen genees- en heilkundige hulp te verlenen. In verband hiermede is in den toelichtenden staat op art. 41, sub g, een memoriepost gesteld voor geneesmiddelen enz., ten behoeve van de gepensioneerde officieren en hunne gezinnen, die verblijf houden in plaatsen waar zich militaire apotheken bevinden, aangezien hij aan hen geneesmiddelen voor 's Rijks rekening wenscht te doen verstrekken. De kosten daarvoor zullen betrekkelijk niet belangrijk zijn.

Voor den geneeskundigen dienst, met inbegrip van bovenbedoeld onderwijs, wordt nu gevraagd f638,339.

Voor 1877 is toegestaan f590,495. Meer f47,844.

Dit verschil ontstaat:

a. door de rangsverhooging van sommige officieren van gezondheid, het uittrekken van het traktement aan den rang van den inspecteur van den geneeskundigen dienst verbonden, verhooging van het traktement der apothekers, meerdere toelaag aan officieren van gezondheid en apothekers wegens langdurigen dienst en meerdere bijdragen voor de opleiding van kweekelingen voor den militair veterinaire dienst. *f* 7,500.

b. door verhooging van het traktement van een ambtenaar op het bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, de vermeerdering van het aantal knechts bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen en de verhooging der bezoldiging van sommigen hunner *f* 857.

c. meer onkosten voor de opleiding der studenten voor den militairen geneeskundigen dienst, door het grooter aantal *f* 1,470.

d. meer noodig voor aanschaffing van geneesmiddelen enz., door grootere behoefte aan sulphas chinini en den meer dan verdubbelden prijs van dat artikel *f* 36,000.

e. door verhooging van het ziekgeld aan de garnizoensinfirmieren, dringend noodzakelijk, omdat door de duurte der levensmiddelen en andere behoeften, bij die ziekenetablissemten niet kan worden volstaan met het bedrag der soldij, dat door de verpleegde militairen in de menage wordt ingelegd en met het ziekgeld tot dusverre toegestaan *f* 11,500.

f. meer noodig voor het verplegen van zieken in burger-ziekeninrichtingen, hoofdzakelijk door den verhoogden verpleegprijs bij het civiel hospitaal te 's Hertogenbosch *f* 2,800.

g. meer noodig voor het aanschaffen van meubelen enz. in de ziekeninrichtingen *f* 200. Totaal *f* 60,327.

Hiervan af te trekken:

1°. Minder noodig voor daggelden aan geëmplojeerden *f* 7,483.

2°. Minder noodig voor hulpapothekers, wier bezoldiging uit het incompleet aan apothekers wordt gevonden *f* 5,000. Totaal *f* 12,483. Gelijk *f* 47,844.

VIIIste AFDEELING.

's Rijks magazijnen van kleeding, uitrusting enz.

Ten einde de magazijnen te Delft, Woerden en Amsterdam, ieder in het bijzonder, te kunnen doen voorzien in de behoeften aan kleeding, uitrusting enz., bij de verschillende wapenkorpsen en inrichtingen ontstaande, zal de samenstelling van het vereischte personeel bij die magazijnen, in verhouding tot de localiteit, nagenoeg gelijk dienen te wezen.

Daarom moeten er bij de magazijnen te Delft en Woerden ook keurmeesters zijn, evenals er voor het magazijn te Amsterdam, op de begrooting voor 1877, bereids zijn berekend.

Voor laatstgemelde inrichting waren er op die begrooting geene daggelden voor werklieden uitgetrokken, waarvoor alnu eene som wordt aangevraagd.

Voor 1878 wordt geraamd *f* 110,000. Voor 1877 is toegestaan *f* 97,000. Meer *f* 13,000.

Deze vermeerdering ontstaat door:

het uittrekken der bezoldiging voor 2 keurmeesters bij ieder der magazijnen te Delft en te Woerden *f* 4,800; de daggelden ten behoeve der werklieden bij het magazijn te Amsterdam *f* 8,200. Gelijk aan het verschil *f* 13,000.

IXde AFDEELING.

Reiskosten, scheeps- en wagenvrachten enz.

Op de begrooting voor 1877 is bij de artt. 14, 18 en 33 te zamen toegestaan *f* 121,000. Voor 1878 wordt aangevraagd *f* 120,000. Minder *f* 1,000.

Dit verschil ontstaat:

door het minder uittrekken voor daggelden aan in te lijven lotelingen der nationale militie f 3,000; door het verhoogen van den post voor reiskosten en vacantiën f 2,000. Gelijk aan het verschil f 1,000.

Xde AFDEELING.

Materiëel der artillerie.

Ad artikel 46. Dit artikel is verhoogd met f 200 meer toelage aan den magazijnmeester der 1ste klasse bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen, uit hoofde van de vele aanhoudende werkzaamheden aan die betrekking verbonden en met de traktementen voor 1 onderopzichter der smeden en 2 onderopzichters der metaaldraaiers aan genoemde magazijnen, daar dit personeel bij de vermeerderende en meer toezicht eischende werkzaamheden gebleken is dringend noodig te zijn.

Ad artikel 49. De som, uitgetrokken voor de practische artillerie-oefeningen, is verhoogd met het oog op de noodzakelijke uitbreiding der oefeningen bij dat wapen.

XIde AFDEELING.

Materiëel der genie.

Ad artikel 50. In den toelichtenden staat van art. 50 is het bedrag voor het onderhoud der aardewerken en zeekeringen bij dat der metsel- en timmerwerken gevoegd, en zijn de in de eerste kolom gestelde sommen uitsluitend voor het *gewoon onderhoud* noodig, terwijl de in de tweede kolom vermelde bedragen de sommen aanduiden van geringe herstellingen enz., welke hoogst noodzakelijk zijn en waarvan de kosten van elke ongeveer f 500 of minder bedragen en als zoodanig onder het gewoon onderhoud kunnen worden gerangschikt.

In plaats van de bij de begrooting voor 1877 aangewezen som van f 6000 voor herstelling van stormschaden is alsnu daarvoor f 77,000 gerekend.

Deze vermeerdering is gegrond op de groote uitgaven, welke die herstellingen in het laatste jaar hebben gevorderd.

Bovendien is in het gestelde bedrag begrepen eene som van f 65,000 tot het doen van herstellingen en voorzieningen aan het Ronduit bij Naarden, alwaar bij den zeldzaam hoogen waterstand van het begin van het jaar door uitspoeling aanzienlijke schade is toegebracht.

Tegen eene mogelijke herhaling daarvan wenscht de ondergeteekende afdoende voorzieningen te nemen.

In de omschrijving van den post groot f 25,000 is alsnu, in verband met de tweede kolom van onderdeel a, het woord »herstellingen» in den aanvang wegge-
laten.

Vermits de van wege de topographische inrichting aan te koopen en te herstellen kaarten, plans, instrumenten enz. niet ten laste van den dienst der genie moeten komen, is alsnu het desbetreffend afzonderlijk artikel in de XIde afdeeling en het daarvoor in vorige begrootingen bij die afdeeling toegestaan bedrag van f 2000 vervallen; de raming daarvan is nu opgenomen in art. 38. Voor zooveel dergelijke zaken aangekocht, hersteld of verbeterd moeten worden ten behoeve van de genie, is daarin voorzien bij voormelden post van f 25,000.

Het bedrag van dezen post is echter gelijk gebleven aan dat, bij vorige begrootingen gesteld.

Voor art. 50 wordt f 82,350 meer aangevraagd dan in de begrooting voor 1877, voor art. 23 is toegestaan; doch daaronder zijn tevens begrepen de uitgaven, bij de begrooting voor 1877 onder art. 26 uitgetrokken.

De geheele XIde afdeeling bedraagt dan ook slechts f 78,350 meer, wanneer men in aanmerking neemt het hierboven gestelde nopens den post betreffende

kaarten enz. voor 1877 (in art. 24) op *f* 2000 gesteld. Deze vermeerdering ontstaat voornamelijk door de hoogere raming voor stormschaden, waarvan de kosten van herstelling als buitengewoon zijn te beschouwen.

Ad artikel 51. De aangevraagde som voor de practische oefeningen van de genietroepen is *f* 500 meer dan in het vorige jaar, eene vermeerdering, die door den inspecteur der genie hoog noodig wordt geacht.

Dewijl de aanschaffing en aanmaak van gereedschap en materiëel voor de telegraafdienst te velde, voorloopig althans, als geëindigd zijn te beschouwen, zijn daarvoor bij deze begrooting geen gelden geraamd en is het desbetreffende artikel (art. 26 in de begrooting voor 1877) als afzonderlijk artikel vervallen, terwijl voor herstellen van dat materiëel voldoende uit het tegenwoordige art. 50 kan worden betaald.

XIIde AFDEELING.

Kazerneering.

Ad artikel 52. Evenals bij artikel 50 zijn ook voor artikel 52, in de eerste kolom van den toelichtenden staat, uitsluitend de voor het gewoon onderhoud noodige sommen gesteld, terwijl in de tweede kolom de sommen voorkomen van de geringe herstellingen, waarvan de kosten van elke ongeveer *f* 300 of minder bedragen, en welke geringe herstellingen bepaaldelijk kunnen worden gerekend tot het gewoon onderhoud te behooren en voor het gebruik der gebouwen onmiddellijk noodig te zijn. De meer belangrijke herstellingen zijn opgenomen in afdeling XVIII.

Gelijke redenen als die daarvoor bij artikel 50 zijn aangegeven, hebben er toe geleid om, in plaats van de bij de vorige begrooting uitgetrokken *f* 4000 voor herstelling van stormschaden, daarvoor thans *f* 10,000 te stellen.

Ad artikel 53. Daar het aantal militairen die een huwelijk mogen aangaan, uitgebreid is geworden, moeten ook meer woningen gehuurd worden. Dientengevolge is voor die huur *f* 15,000 meer uitgetrokken dan daarvoor bij de vorige begrooting (art. 27 c) is gesteld.

Het totaal bedrag der XIIde afdeling is *f* 86,350 *minder* dan voor 1877 geraamd werd. Wanneer men echter de som van onderdeel *k* der XVIIIde afdeling van deze ontwerp-begrooting in aanmerking neemt, dan bedraagt het mindere voor 1878 nog *f* 36,350.

XIVde AFDEELING.

Maréchaussée.

Voor 1878 wordt aangevraagd *f* 297,881. Voor 1877 is toegestaan *f* 278,340. Meer *f* 19,541.

Dit verschil spruit voort uit:

de verhooging van de soldijen *f* 11,278; den hooger prijs der fourages *f* 2,223; de verhooging der huurprijzen bij het verlengen der overeenkomsten van huur der lokalen voor huisvesting en stalling *f* 6,000; hooger uitgetrokken kosten voor het militair onderwijs *f* 40. Gelijk aan het verschil *f* 19,541.

XVIde AFDEELING.

Uitgaven van verschillenden aard.

Ad artikel 75. De som, voor 1878 uitgetrokken, stemt overeen met hetgeen daaromtrent reeds werd opgegeven bij de Memorie van Toelichting, op art. 40 (der XIIIde afdeling) van de begrooting voor 1877.

XVIIIde AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

A. Materiëel der artillerie.

Ad artikel 81. De buizen en zundertjes — respectievelijk in 1876 en 1877 aangenomen — moeten dienen om te voorzien in het incompleet, voor zoover de beschikbare werkkracht in 's Rijks inrichtingen toelaat.

Ad artikel 82. Daar de voorraad geweren klein kaliber na afloop der bestaande contracten voor ons leger vrij aanzienlijk zal zijn, acht de ondergeteekende het wenschelijk, den aanmaak langzamerhand te verminderen om niet op eenmaal genoodzaakt te zijn, de particuliere fabriek voor die wapens en de werkzaamheden bij den geweerwinkel te doen stilstaan. Zulks heeft geen bezwaar wegens den aanzienlijken voorraad van Snider-geweren die wij nog bezitten. Eerst wanneer de reorganisatie van leger en schutterij zal zijn uitgevoerd, zal met volkomen juistheid het aantal noodige geweren kunnen worden vastgesteld.

Het aantal geweren, waarvoor gelden worden aangevraagd, is in verband met vorenstaande beschouwing bepaald.

Het aantal voorhanden scherpe patronen voor de geweren klein kaliber bedroeg op 1 Januari jl. 24,111,014. Dit aantal wordt aanvankelijk voldoende geacht, zoodat alleen op art. 48 gelden worden aangevraagd voor de aanschaffing van hulzen voor het aantal patronen dat vermoedelijk in 1878 zal verbruikt worden.

Ad artikel 83. Het hierop uitgetrokken torpedomateriëel is bestemd tot afsluiting van den Nieuwen Maasmond en het Noordzeekanaal.

Ad artikel 84. Het hierop voorkomende was vroeger begrepen onder de gewone uitgaven. Het is op de buitengewone uitgaven overgebracht, omdat deze aanschaffing en aanmaak als eene aflopende zaak kunnen worden beschouwd.

Ad artikel 85. Deze kappen zijn bestemd, om de houten affuiten en beddingen der, tot onmiddellijk gebruik bij onverwacht opkomend oorlogsgevaar, in batterij staande vuurmonden te beveiligen tegen den nadeeligen invloed van het water; zonder deze voorzorg, worden de affuiten en beddingen spoedig onbruikbaar.

B. Kazerneering.

Ad artikel 86. Bij deze ontwerp-begrooting is alsnu een begin van uitvoering gegeven aan het denkbeeld om zooveel doenlijk uitsluitend gelden te besteden tot aanbouw en volkomen verbetering van bestaande kazernegebouwen, in verband met het dislocatieplan.

Geene gelden zullen meer worden besteed tot verbetering of herstelling van slechte kazernegebouwen.

Tot het tijdstip waarop bedoelde afdoende verbetering zal geschieden, zullen alleen die gebouwen worden hersteld, welke nog in bruikbaren toestand zijn en waarvan daarenboven het behoud in overeenstemming is met genoemd dislocatieplan.

Beoefde werkzaamheden zullen echter alsdan worden beperkt tot die, welke voor geen uitstel vatbaar zijn.

Ad onderdeelen a, b, c, d en e. In de eerste plaats wenscht de ondergeteekende met den bouw en de verbetering binnen de Nieuwe Hollandsche Waterlinie te doen aanvangen. De bij de onderdeelen a, b, c, d en e genoemde plaatsen zijn in verband hiermede gesteld, terwijl de daarbij uitgetrokken sommen bedragen zijn van eerste termijnen van die werkzaamheden.

Betrekkelijk onderdeel d wordt nog medegedeeld, dat door het bestuur der gemeente Haarlem pogingen worden aangewend, om de aan die gemeente toebehoorende kazernegebouwen met de daarbij gelegen terreinen, bij het garnizoen ter plaatse in gebruik, terug te bekomen, in verband met de uitvoering of voortzetting van plannen tot uitbreiding en verfraaiing dier stad.

Bij den ondergeteekende bestaat tegen die eventueele teruggave van gebouwen en terreinen geen bezwaar, mits vooraf ten koste van het Rijk andere, betere dan de bestaande ingerichte gebouwen, zullen gemaakt zijn op een daartoe nabij die stad, op kosten der genoemde gemeente, aan te koopen geschikt terrein.

De voorloopige onderhandelingen, ter verkrijging van zulk een bouwterrein, zijn in voornoemden zin aangevangen.

Ad onderdeel f. Het bedrag van dit onderdeel is bestemd voor onteigening van grond voor den bouw van kazernegebouwen in andere garnizoensplaatsen, doch die mede in het dislocatieplan zijn opgenomen.

Door deze aanvraag zal de bouw te zijner tijd kunnen worden bespoedigd.

Ad onderdeel g. Als gevolg van de wet van den 30sten Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141) is het noodig, dat de gebouwen der Koninklijke Militaire Academie te Breda worden uitgebreid; voornamelijk ten einde slaapvertrekken met voldoende ruimte te bekomen voor nog 150 kadets.

Met de f120,000 van onderdeel *g* zal eene voldoende uitbreiding aan die gebouwen kunnen gegeven worden.

Ad onderdeel h. Bij de oprichting van de Pupillenschool te Nieuwersluis waren de aanvragen tot plaatsing reeds dadelijk zoo talrijk dat een groot aantal voorloopig moest worden afgewezen.

Ten einde zooveel doenlijk van de inrichting vruchten te plukken, wenscht de ondergeteekende het aantal pupillen van 50 op 200 te stellen en dienovereenkomstig ook de gebouwen te doen uitbreiden.

Daarvoor zullen de f120,000 van onderdeel *h* noodig zijn.

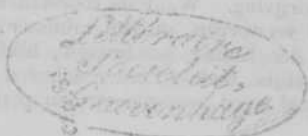
Ad onderdeel i. Het is noodig, evenals te Brielle, ook te Helder, Hellevoetsluis en Willemstad magazijnen voor torpedomaterieel op te richten.

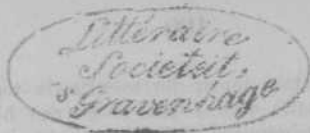
Voor de f200,000, bij dit onderdeel gesteld, zullen die magazijnen in hoofdzaak kunnen worden gemaakt.

Ad onderdeel k. Het bij dit onderdeel gesteld bedrag is noodig uitsluitend voor de herstellingen, bedoeld in de 2de, 3de en 4de alinea van de toelichting dezer afdeeling. Men heeft derhalve hier op het oog voor geen uitstel vatbare verrichtingen aan nog bruikbare kazernegebouwen, welke behouden moeten blijven in verband met het aangehaalde dislocatieplan.

Ad onderdeel l. De aangevraagde som bij onderdeel *l* zal vermoedelijk noodig zijn voor de laatste termijnen van het bouwen van eene kazerne enz. op het terrein Damlust te Utrecht, en voor laatste termijnen van werken, waarvan de aanbesteding niet tijdig genoeg kon plaats hebben om die werken geheel uit de daarvoor op de begrooting van 1877 toegestane gelden te kunnen betalen.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1878.

VIIIste HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG.

§ 1. Bij den aanvang van het onderzoek van het VIIIste Hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1878, betreffende het *Departement van Oorlog*, verklaarden de meeste leden, dat zij, met het oog op de bestaande omstandigheden, niet wenschten te treden in politieke beschouwingen omtrent het beleid van den Minister, aan het hoofd van dat departement geplaatst.

Wanneer men zich mitsdien bepaalde tot eene beoordeeling van den inhoud der begrooting, dan viel allereerst nagenoeg algemeen de aandacht op de opdrijving van uitgaven, die men daarin aantrof.

Het eindcijfer is wederom hooger dan in het vorige jaar. Terwijl voor 1877 werden toegestaan *f* 23,422,601, worden thans aangevraagd *f* 24,100,000, dat is bijkans een millioen meer. (N° 3 der stukken bladz. 180.) Dit achtte men bedenkelijk met het oog op den toestand van 's lands geldmiddelen. Te meer, omdat men te vergeefs naar sporen van een zuinig beheer zoekt, maar wel talrijke blijken van het tegendeel ontmoet. Er is nagenoeg geene militaire instelling, of zij heeft eene weelderige administratie. Vooral was men getroffen door de aanvrage van zoo menige som, die strekken moet om eene zekere militaire statie te vertoonen, zonder dat daardoor onze weerbaarheid verhoogd wordt. Bij de behandeling der artikelen van dit wetsontwerp werd dit alles met onderscheidene voorbeelden gestaafd. Hier achtte men het voldoende te wijzen op de weelderige inrichting van het departement, van het topografische bureau, van den constructiewinkel en van de pyrotechnische school, en op het stelsel van toelagen, waarvan de minister een groot voorstander schijnt. Vooral verklaarde men zich tegen de onnoodige kostbare inrichting der staven, en met name van den grooten staf. Tegen de telkens verhoogde posten voor ordonnance-officieren des Konings had de Minister van Oorlog moeten waken. Sommige dezer uitgaven zijn ieder in het bijzonder wel niet zoo aanzienlijk, maar te zamen dragen zij niet weinig bij tot opdrijving van het eindcijfer. Men achtte het daarom wenschelijk, de begrooting hier en daar aanmerkelijk te besnoeien.

Dat op deze posten eener begrooting van zoo vele millioenen uitgaven van belang te bezuinigen vielen, werd door anderen betwist; en al ware het zoo, de Kamer zelf had schuld aan de opdrijving. Want de voorstellen tot vermindering, meermalen gedaan, waren altijd verworpen, en een minister, in dit opzicht niet door het initiatief en den steun der Kamer geschraagd, heeft (men verlieze dit niet uit het oog) eene zeer moeilijke taak. Eerder schenen andere posten voor vermindering vatbaar. Als proef werd gewezen op den post voor eene zoogenaamde

spoorwegcommissie, een post, die, al is hij nu nog zoo hoog niet, toch ieder jaar dreigde te vermeederen, zonder dat de minister opgeeft, waar het einde dier uitgaven wezen zal en hoe hoog zij wel kunnen klimmen.

Daarbij achtten de meeste leden het niet zonder bedenking, dat de minister — wel verre van te erkennen, dat hij zeer aanzienlijke offers voor zijn Departement aanvraagt, en dat hij in hooge uitgaven van elken aard den besten weg schijnt te zien, dien men ten aanzien der landsverdediging heeft te volgen, — zich in de stukken als een zuinig minister voordoet en zich ook als zoodanig beschouwt. Zonderling is ook de bewering, dat uitgaven voor het bouwen van vestingen en alle andere door hem genoemde *buitengewone* uitgaven aan te merken zijn als besteed tot vorming van dat deel van 's lands *kapitaal*, hetwelk men het *defensief vermogen* van den Staat kan noemen." Tegen eene voorstelling, die in oorlogsuitgaven, zij het dan ook buitengewone, kapitaalvorming ziet, meende men met nadruk te moeten opkomen. Evenzeer hadden trouwens velen bezwaar tegen de wijze, waarop de minister de uitgaven in *gewone* en *buitengewone* splitst. Onder *buitengewoon* worden uitgaven gerekend, die dit niet zijn. Tot *buitengewoon* wordt door den minister bijna alles gebracht, wat op het oogenblik meer uitgaven vereischt, dan in vorige jaren. Doch deze maatstaf is in ieder geval minder juist. De bouw van nieuwe vestingen en de bewapening van deze, beide ten gevolge van de groote revolutie in het geschut en in de capaciteit daarvan; of ook de bouw van nieuwe kazernen op plaatsen, waar zij vroeger niet waren, ten gevolge bijv. van een nieuw dislocatieplan en, in het kort, alle in één jaar of enkele jaren afloopende nieuwe en niet periodiek terugkeerende uitgaven mogen tot de *buitengewone* te rekenen zijn, niet alzo de uitgaven voor ontbrekend artillerie- en geniematerieel, voor aanvulling van den voorraad paardentuigen, verandering van *bestaand* geschut, verbetering van *bestaande* kazernen en meer van dien aard, dat voortvloede uit verwaarloozing of onvoldoende aanvulling, bijhouding en onderhoud in vorige jaren.

Naar het gevoelen van onderscheidene leden behoort echter die geheele splitsing der uitgaven in *gewone* en *buitengewone* te vervallen. Zij kan slechts tot verwar- ring leiden en is daarom in andere takken van ons staatsbestuur reeds lang op- geheven. Allermint in oorlogszaken kan van *buitengewone* uitgaven sprake zijn. Immers zijn de wijzigingen en verbeteringen in de kunst van vernielen zoo groot, snel en eindeloos, en volgen zij elkander zoo regelmatig op, dat ieder jaar iets anders oplevert en niets normaler wordt, dan dat elk jaar het vorige beschaamt. Men vergeet niet, dat eene menigte uitgaven, thans als buitengewoon gekwalifi- ceerd, de kiem van gewone uitgaven in zich bevatten: kazernen en vestingen, bij voorbeeld, moeten immers worden *onderhouden*.

Van deze zijde drong men er dus op aan, dat de inrichting der begrooting in dien zin worde veranderd. Wel zegt de minister, dat bij die inrichting mede gelet moet worden op eischen van administratieven en comptabelen aard" en dat een vorm, tot stand gekomen en bevestigd in en door een praktijk van een aantal jaren, onmogelijk naar willekeur kan worden gewijzigd" (bladz. 2 der memorie van Toelichting), doch de wijziging, hier verlangd, achtte men juist met de eischen eener gezonde administratie en comptabiliteit in overeenstemming.

Overigens draagt de gewraakte splitsing er het hare toe bij om den Minister tot eene opmerkelijke slotsom aangaande de kosten der verdediging te lande te brengen.

De gewone uitgaven daarvoor worden, zegt hij op bladz. 2 der Memorie van Toelichting, voor 1878 geraamd op f 15,592,620.

Hoe is die uitkomst verkregen?

De begrooting bedraagt f 24,100,000.

Daarvan moeten, volgens den Minister, worden afgetrokken:

1°. de kosten der XVde afdeling, die niet gerekend kunnen worden te be- hooren tot de eigenlijke behoeften van het krijgswezen f 1,528,690.

2°. de kosten der maréchaussée, afdeling XIV f 297,900.

3°. de buitengewone uitgaven, afdeling XVIII *f* 3,480,790, waarbij het de aandacht verdient, dat uitgaven, vroeger onder *gewoon* gebracht, thans tot een bedrag van *f* 225,000 voor het eerst onder *buitengewoon* worden uitgetrokken; men zie de toelichting op art. 84;

4°. de uitgaven tot voltooiing van het vestingstelsel, afdeling XIX *f* 3,200,000. Te zamen *f* 8,507,380.

Welke som, afgetrokken van het eindcijfer, het bedrag van *f* 15,592,620 geeft. »Zoo doende», leest men in de toelichting, »is het gemakkelijker tot eene juiste kennis der gewone uitgaven voor onze verdediging te lande te geraken.»

De groote meerderheid der in de afdelingen aanwezige leden, was, in strijd met dit gevoelen, van oordeel, dat integendeel zulke berekeningen kunstmatig zijn en de beoordeeling der begrooting zonder noodzaak bemoeilijken. Is er voor de plaats, die in de becijfering aan de XIVde afdeling, Kosten der maréchaussée, wordt aangewezen, nog wel iets te zeggen, de opvatting dat de kosten der XVde, XVIII en XIXde afdelingen eigenlijk niet zouden behooren tot de gewone uitgaven van het VIIIste hoofdstuk, tot uitgaven dus, waarop niet jaarlijks zouden moeten worden gerekend, deze opvatting, zeide men, wordt door niets gerechtvaardigd.

Niet minder bezwaar ontmoette de ongestadigheid, die in de plannen van het Departement van Oorlog viel op te merken.

Aangaande de vestingen had ieder volgend minister een nieuw plan met eene nieuwe, doch altijd hoogere raming.

Van de sperforten, bij voorbeeld, verneemt men nu niets meer, of, hetgeen men verneemt is twijfelachtig. Uit een tusschenzin in de bijlage der Memorie van Toelichting tot het ontwerp betreffende de nationale militia (zitting 1877—1878, 15, n°. 5, blz. 3), meenden sommigen te moeten opmaken, dat er sperforten zullen worden gebouwd. Het fort te Pannerden, pas gebouwd, moet ten koste van eene ton gouds verbouwd of verbeterd worden. Van een fort op den Zuidwal of op de Harssens, dat, naar men meende, reeds zou gemaakt zijn als men een aannemer had kunnen vinden, wordt nu niet meer gerept. Bij het bouwen van kazernen wordt evenzeer vastheid van overtuiging en eene doortastende leiding gemist. En de slotsom van dit alles is, dat de uitgaven gestadig klimmen.

§ 2. Al deze bedenkingen wogen dubbel zwaar, omdat de geheele begrooting steunt op staten of geschreven stukken, die slechts ter grifie gedeponoord zijn.

Aan onderscheidene leden bevreemde het dan ook, dat deze ten vorigen jare door den minister toegezegde bescheiden betreffende: 1°. een algemeen overzicht van de kosten, voor de voltooiing van ons geheel vestingstelsel vereischt, 2°. een volledig staat van wapeniging voor 's lands vestingwerken en 3°. een dislocatieplan met bijbehorende opgaven betrekkelijk wapeniging der vestingen en kazerneering, thans wel is waar zijn overgelegd, doch alleen ter kennisneming door de leden der Vertegenwoordiging. Het is, werd gezegd, eene volstrekte onmogelijkheid, dat eene vergadering van 80 leden, waarvan de meesten uit den aard der zaak van oorlogszaken geen bijzonder voorwerp van studie hebben gemaakt, op die wijze stukken, van zooveel omvang en zooveel gewicht, stukken, waarvan de Regering zegt, dat zij de gegevens bevatten, noodig tot beoordeeling harer plannen, en waarin eene geheele legerorganisatie opgesloten ligt, met den vereischen ernst en de noodige nauwgezetheid zoude kunnen wikken en wegen. De meerderheid wenschte daarom met nadruk, dat de minister, zoo hij van meening blijft, dat omtrent die stukken het geheim moet worden bewaard, althans verlof geve tot het drukken er van voor de leden. Dan nog zou het moeilijk zijn de begrooting in de Kamer te bespreken. Andere leden gingen verder. Volgens hen kunnen de plannen en voorstellen, in die stukken omschreven, onmogelijk geheim gehouden blijven, althans, wat het grootste gedeelte daarvan betreft. Immers zoodra de organisatie van het leger wordt ingevoerd zal zij algemeen bekend zijn en het bouwen van kazernen kan toch niet in het verborgen geschieden. Anders is het gelegen met de armeeringsstaten der vestingen en forten; men begreep, dat die voor openbaarmaking ongeschikt zijn. Doch zoude de Regering niet alsnog

kunnen besluiten de overgelegde stukken, ten minste gedeeltelijk, publiek te maken?

Enkele leden voegden hierbij, dat zij huns inziens de grenzen der opgelegde geheimhouding niet te buiten gingen, wanneer zij met een kort woord den indruk weergaven, dien de raadpleging dezer stukken op hen had gemaakt. Zij meenden de plannen der Regeering te moeten kenmerken als minder doeltreffend, als zeker zeer kostbaar en als te buiten gaande dat stelsel van concentratie, hetwelk bij de vestingwet ten opzichte onzer verdediging is aangenomen.

§ 3. Bij de beoordeeling der voornemens en inzichten des ministers betrekkelijk ons krijgswezen werd door eenige leden ééner afdeeling bij wijze van algemeene beschouwing het volgende in het midden gebracht:

Voor de voltooiing van het vestingstelsel worden voor 1878 aangevraagd f 4,010,000; voor de uitvoering der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), in haar geheel, worden bovendien geraamd f 33,300,000.

Met het oog op zoo aanzienlijke kosten rekende men het plicht zich af te vragen, of de wijze, waarop de minister de vestingwet uitvoeren wil, doelmatig mag heeten?

Onderscheidene leden dezer afdeeling konden hierop niet anders dan ontkennend antwoorden.

Wat bijvoorbeeld de stelling van Amsterdam betreft, vroeg men nadere inlichtingen. Is de Regeering er wel op bedacht, dat het bij de verdediging van de hoofdstad een eerste vereischte is te zorgen voor eene blijvende gemeenschap en met de Noordzee en met Noord-Holland? Wilde men Amsterdam uitsluitend met forten omringen en er een Parijs *au petit pied* van maken, hiertoe, werd berekend, zouden niet minder dan f 17,500,000, alleen aan de fortificatie, besteed moeten worden. Daartoe zouden zij, die deze opmerking maakten, nimmer hunne toestemming kunnen geven. Bestaat er, vroeg men, voor de versterking van Amsterdam geen ander plan?

Aan den anderen kant wordt voor de *Grebbe*-linie, wier gewicht toch niet valt te miskennen, nadat bij de vestingwet de IJsellinie is opgegeven, niets uitgetrokken.

In strijd met den sedert 1866 oordeelkundig ingeslagen weg tot afbreking onzer nutteloze en schadelijke vestingen en uitbreiding onzer levende strijdkrachten, schijnt naar de inzichten van den minister alles er op te moeten worden aangelegd om het aantal onzer forten te vermeerderen en ze alle *gelijktijdig* en *volledig* in staat van tegenweer te brengen. Het onderscheid tusschen de werken, welken den eersten aanval zullen hebben te doorstaan en die, welke meer achterwaarts liggen, wordt blijkbaar niet in acht genomen. Ook hieraan is het te wijten, dat voorstellen tot zoo aanzienlijke uitgaven worden gedaan, waardoor toch nog slechts een zoo klein veldleger zoude worden verkregen. Tevens werd hierbij opgemerkt, dat een toestand ondenkbaar is, waarin Nederland van alle zijden gelijktijdig zou worden aangevallen. 's Ministers ontwerpen, zeide men, verliezen kennelijk het groote voordeel onzer positie geheel uit het oog, hierin bestaande, dat wij uit onze bij uitnemendheid gunstige centrale stelling al de bedreigde punten ondersteunen en te hulp kunnen komen. Voorts wordt volgens de organisatie, door den minister voorgesteld, het beschikbaar gedeelte voor het veldleger zeer verminderd en worden bestaande organisatiën zonder noodzaak grootendeels uit haar verband gerukt.

ARTIKEL I.

Iste AFDEELING.

Kosten van het departement.

Art. 2. I. De organisatie van het Departement van Oorlog is bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1849, n°. 86, vastgesteld. Daarin is sprake van *bureaux*

maar niet van *afdeelingen*, noch van *onderafdeelingen* (1). In de nu voorgedragen begrooting wordt op de regeling, bij het besluit van 1849 vastgesteld, teruggekomen, zonder dat, voor zoover men weet, in dat besluit verandering is gebracht. In den toelichtenden staat, n°. 3 der stukken, behoorende bij de vorige begrootingen van Oorlog (men zie onder andere dien van 1876 en 1877), wordt dan ook van *afdeelingen* niet gesproken.

De praktische gevolgen dezer wijziging bleven niet onopgemerkt. Men verkrijgt vooreerst chefs der afdeeling en vervolgens chefs de bureau. Beide categoriën zouden nu verhoogde toelagen ontvangen. Tegen de verhooging der toelagen voor de chefs de bureau had men bezwaar; want deze nieuwe chefs de bureau dragen dien naam ten onrechte, daar de functiën, tot dusver door de chefs de bureau vervuld, voortaan zouden overgaan op de chefs der afdeelingen. Men vestigde daarenboven de aandacht op de onregelmatigheid dezer regeling. De adjudant van den minister zou tot chef de bureau volgens de nieuwe opvatting worden verheven en een toelage ontvangen van *f* 600, terwijl de ritmeester der cavalerie de *f* 400, die hij reeds had, behouden zou.

Zij, die zich aldus uitlieten, gaven nadrukkelijk te kennen, dat zij geenszins wenschten te treden in een regeling der werkzaamheden aan het Departement van Oorlog; het behoort tot de taak van den minister die regeling zoo te maken als hij in het belang van den dienst noodzakelijk keurt. Aan den anderen kant behoort het echter tot den plicht der Kamer te beoordeelen, in hoever de jaarlijks terugkeerende en niet onaanzienlijk vermeerderde uitgaven, welke van de voorgestelde wijzigingen het gevolg zullen zijn, tot meer en beter werk zullen leiden, en dus goed besteed zullen zijn, en men was er niet van overtuigd, dat dit resultaat zal worden verkregen.

II. Over het algemeen werd de opdrijving der kosten van het departement in het licht gesteld.

Blijkens de Staatsrekening over 1872 werd op art. 2, ten behoeve van den dienst van 1872, bij de Rekenkamer verevend *f* 67,907,49. (Zie zitting 1876—1877—8, n°. 3, bladz. 121).

Voor 1878 wordt aangevraagd *f* 95,794. Dit laatste bedrag is hooger *f* 27,886,84.

Men berekende dat de toelagen, voor 1878 aangevraagd, *meer* bedragen dan voor 1877 *f* 8,682. De tractementen minder *f* 1,700. Dus *meer* *f* 6,982, of nagenoeg *f* 7000.

Met een zoodanige uitzetting van uitgaven, die bovendien onvermijdelijk tot willekeur leidt, konden een groot aantal leden zich niet vereenigen.

Men vernam gaarne, of de toelagen, aan de officieren van het departement verstrekt, hooger moeten zijn dan de toelagen aan de officieren bij de korpsen, wegens het verblijf in de residentie?

Sommige der door de Regeering voor hare voorstellen aangevoerde motieven werden hierbij nader besproken.

De minister beroept er zich op, dat »wèl de tractementen der burgerambtenaren bij al de Departementen van algemeen bestuur in de laatste jaren verhoogd werden, maar dat de toelage voor de bedoelde officieren" (d. i. voor de kapiteins en luitenanten, bij het departement werkzaam) »dezelfde bleef". Hier wordt geëist op het Koninklijk besluit van 31 December 1874 (*Staatsblad* n°. 231), houdende vaststelling van bepalingen omtrent de bezoldiging van de referendarissen en hoofdcommiesen, alsmede van de mindere ambtenaren en de bedienden bij de ministeriële departementen. Men vroeg, of dat besluit zonder invloed is

(1) In dat besluit komt het volgende voor:

Art. 1. De bepalingen van het Koninklijk besluit van den 7den Juni 1841, n°. 11, worden voor zooveel de samenstelling en indeeling van het Departement van Oorlog in afdeelingen en bureaux betreft, bij deze, voor zooveel noodig, ingetrokken en buiten werking gesteld.

Art. 2. Met inhaesie van het daaromtrent bepaalde bij het Koninklijk besluit van 16 December des vorigen jaars, n°. 2, zullen de werkzaamheden, te rekenen van den 1sten Januarij 1850, in bureaux worden verricht, enz.

gebleven op de tractementen der officieren, werkzaam aan het Departement van Oorlog? Verder werd gevraagd, of de verhooging van tractement, waarvan voor enkele ambtenaren bij de begrooting van 1877 sprake was (zie zitting 1876—1877, 2, VIIIste hoofdstuk, n°. 2, § 2), uitsluitend aan burgerlijke ambtenaren ten goede kwam?

Tot aanprijzing der verhooging voor de klerken wordt gezegd, dat deze ambtenaren zwaar gebukt gaan onder de korting voor het pensioenfonds ad 20 pct. 's jaars. Men kon niet nalaten op te merken, dat zij dien druk dan toch met hunne ambtgenooten aan andere departementen gemeen hebben, en dat de korting, waarop gewezen wordt, een *afloopende* is, die na 5 jaren ophoudt.

In ieder geval werd tegen de aanvraag van f 1800 »voor tractementsverhooging van ambtenaren (de klerken daaronder begrepen) en bedienden» (bladz. 4 van stuk n°. 3) bedenking geopperd, zoolang zij niet nader is gemotiveerd.

Sommigen betreurden hierbij, dat in de plaats der schrijvers, vroeger uitsluitend van de korpsen gedetacheerde militairen, in de laatste tijden klerken getreden zijn, d. w. z. burgerlijke ambtenaren. Eerstgenoemden werden bij niet-behoorlijke plichtsbetrachting of wegens verzuim naar hunne korpsen teruggezonden. Voldoen de klerken niet, het is veel moeilijker hen te ontslaan. Welke is de aanleiding tot dezen maatregel geweest?

III. Nog ontwikkelde zich bij de behandeling van dit artikel een gedachtenwisseling over de vraag, of het al of niet raadzaam was het militaire element onder de hoogere ambtenaren van het departement te versterken.

Sommige leden zouden gaarne zien, dat ten behoeve van den algemeenen dienst meer partij werd getrokken van officieren. Zij meenden, dat dit in het belang der schatkist zoude zijn, terwijl hunnerzijds de officieren den werkkring aan het departement een onderscheiding achten.

Op grond van het tegenwoordig zoo groot incompleet aan officieren werd door andere leden aan den minister in overweging gegeven de officieren aan het departement tot het geringst mogelijke aantal te beperken. Een referendaris of commissie zou op menig bureau de taak even goed kunnen waarnemen als een officier, terwijl deze door geen niet te vervangen is.

Enkelen voegden hierbij, dat de versterking van het getal burgerlijke ambtenaren ook aanbeveling verdient met het oog op de handhaving, tot zekere hoogte, van het burgerlijk element in het leger. Uit dit oogpunt hadden zij de benoeming van een burgerlijk ambtenaar tot secretaris-generaal toegejuicht.

HIDE AFDEELING.

Verschillende staven en dienstvakken.

Art. 5. Zeer enkele leden merkten met ingenomenheid op, dat de uitgaven voor den *grooten staf* iets lager geraamd zijn, en zij drukten het vertrouwen uit, dat de thans ingeslagen weg gevolgd zou blijven.

Naar de meening van de groote meerderheid bestaat er voor een zoodanige uiting van tevredenheid voornamelijk weinig grond. Het is waar, de raming voor het loopende jaar is lager, doch dit is onder anderen het gevolg hiervan, dat om bekende redenen niet wordt uitgetrokken het tractement voor een luitenant-kolonel, gedetacheerd geweest bij Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje. Voor het overige wees men op de klimmende uitgaven van dit artikel in de laatste jaren.

Op de begrooting van 1874 is voor den grooten staf uitgetrokken f 58,687. Op die van 1875 f 62,298. Op die van 1876, voorloopige begrooting f 71,987. Definitieve begrooting f 72,682. Op die van 1877 f 77,415.

Met het oog op deze cijfers achtte men het niet overbodig nog eens te herinneren aan de stemming, die 22 Maart 1867 in de Tweede Kamer plaats had, waarbij het aantal der generaals werd vermindert.

Bepaaldelijk kon men niet goedkeuren, dat het tractement van den generaal-majoor, voor wien op de loopende begrooting een tractement van kolonel was aangewezen ad f 4500, thans zou ontvangen f 5500; daarbij zou dan komen f 600 voor de waarneming der betrekking van adjudant en aan fouragegeld voor 2 paarden ongeveer f 700. Dit gaat toch te ver; dergelijke bezoldiging is buiten alle verhouding tot de wijze, waarop de burgerlijke dienst wordt betaald.

Ten slotte richtte men bij dit artikel nog de volgende vragen tot den minister:

Zijn de Koninklijke besluiten van 8 April 1849, n°. 78 en volg. niet meer van kracht?

Is het waar, hetgeen men had vernomen, dat onlangs een hoofdofficier van den grooten staf is bevorderd, die geruimen tijd ongesteld en voor de actieven dienst wellicht minder geschikt is?

Art. 6. I. Inlichtingen werden gevraagd omtrent de regeling van den werkring van den generalen staf. Men meende te weten, dat een zeer aanzienlijk gedeelte der officieren, tot dezen staf behoorende, aan den eigenlijken staffdienst onttrokken zijn, als belast met werkzaamheden, in Duitschland eigenaardig en juist »Adjutantur» genoemd.

II. In een afdeeling kwam ter sprake het in den afgelopen zomer gebeurde met den Kapitein DE BAS. De dagbladen hebben dienaangaande berichten gemeld van verschillenden en tegenstrijdigen aard. Men stelde de Regeering gaarne in de gelegenheid de ware toedracht der zaak aan de Kamer mede te deelen.

Art. 6 en 7. In een afdeeling werd aan de Regeering in overweging gegeven om, in navolging van andere natiën, enkele officieren van den staf en de intendance naar de strijdvoerende partijen in het Oosten te zenden, om den loop der zaken na te gaan en met de ervaring voordeel te doen.

Art. 7. I. Waarom worden (zie stuk n°. 3, bladz. 8) den waarnemenden hoofdintendant fouragegeld en voor een dienstpaard toegekend, terwijl de intendanten, bij de divisien infanterie behoorende, daarvan zijn verstoken?

Die regeling wekte bevreemding. Want bij een legermobilisatie moeten de intendanten, bij de divisien behoorende, deze dadelijk volgen, doch de hoofdintendant zal óf niet óf, indien al, toch veel later bij het leger komen. Ook ligt het voor de hand, dat een der bij de divisien ingedeelde intendanten bij de oefeningen op groote schaal telken jare werkzaam zal moeten optreden, terwijl dit met den waarnemenden hoofdintendant niet het geval zal zijn.

II. Welke wijzigingen heeft het beheer van het leger ondergaan sedert de behandeling der vorige begrooting van oorlog?

Zou de Minister er bezwaar in zien aan de Kamer mededeeling te doen van hetgeen in de verschillende rapporten omtrent de laatste oefeningen op groote schaal voorkomt aangaande de verpleging der troepen?

Is de ambulancedienst bij het veldleger thans behoorlijk geregeld? Is daarvoor nu *alles* bij de divisien aanwezig? Zijn er, op het voorbeeld van hetgeen elders bestaat, voorschriften aan de betrokken autoriteiten en personen gegeven voor het vervoer van zieken en gewonden met spoorwegrijtuigen, met gewone wagens en karren, met schuiten of schepen? Zijn die voorschriften bij ons leger beproefd?

Beantwoordt de nieuw aangemaakte ziekenwagens al dan niet aan het doel? Zullen er meer dergelijke voertuigen aangemaakt worden?

Blijkens bladz. 8 van stuk n°. 6 is het aantal ziekenwagens verminderd met 3. Op bladz. 2 van stuk n°. 7 leest men, dat 6 ziekenwagens O. M. ingericht zijn tot V. M. Vermits besloten is al de wagens O. M. te wijzigen in V. M., meende men te mogen vragen of dit resultaat, verkregen in een gansch jaar, niet te gering is te achten?

IIIde AFDEELING.

Kosten der onderscheidene wapens enz.

I. Den sterktestaat, die jaarlijks bij de begrooting placht te worden overgelegd, maar herhaaldelijk tot gegronde klachten wegens onduidelijkheid aanleiding gaf, heeft de minister doen vervangen door vier sterktestaten, welke, zegt hij, den op 1 Juli II. bestaanden toestand volledig aanwijken.

Terwijl men deze verbetering met ingenomenheid opmerkte, werd de wensch kenbaar gemaakt, dat de staten A, B en D (stuk n°. 4) zoodanig mochten worden aangevuld, dat daaruit de toestand, voor zoover betreft *het aanwezige, het ontbrekende en het overcompleteet* niet alleen op 1°. Juli van het jaar, waarin de begrooting wordt ingediend, maar ook op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar, met een oogopslag kunne blijken.

II. Met het oog op de stukken dezer begrooting en op de bijlage I der Memorie van Toelichting betreffende het wetsontwerp op de nationale militia (Zitting 1877—1878. 15. N°. 5) werd ten aanzien van *de sterkte en organisatie van het leger* het volgende opgemerkt:

Op bladz. 5 der Memorie van Toelichting vindt men voor *het minder aantal miliciens*, dat onder de wapenen moet komen, afgetrokken f 185,346. Is die vermindering tijdelijk of blijvend?

Infanterie. De voorgestelde sterkte werd door eenige leden te gering beschouwd.

Het aantal der depots zal verminderd worden. (Men zie — ook voor het volgende — bladz. 4 van n°. 5 der stukken betreffende het ontwerp-militiewet.) Aan wien zal het bevel over het depot van twee verschillende regimenten worden opgedragen?

Cavalerie. Wat de sterkte en samenstelling van dit wapen betreft, deed men uitkomen, dat de cavalerie uit 3 regimenten zal bestaan en er geene reserveeskadrons meer zullen wezen.

Veldartillerie. Sommige leden oordeelen het ontworpen aantal batterijen der veldartillerie te gering. Men merkte op, dat de batterijen der veldartillerie één regiment zullen uitmaken.

Rijdende artillerie. Dezelfde leden kwamen nu reeds op tegen het voornemen om den kostbaren staf van het regiment rijdende artillerie in zijn geheel te behouden. Zij herinnerden overigens, dat het regiment uit vier batterijen zal blijven bestaan.

Evenmin werd onopgemerkt gelaten, dat er *een afzonderlijk korps torpedisten* zal worden geformeerd, dus al wederom een nieuw administratief onderdeel.

Te vergeefs had men getracht op te sporen *welke jaarlijksche uitgaven* aan de verwezenlijking der ontworpen organisatie verbonden zullen zijn. Toch achtte men voor hare beoordeeling eene opgave der kosten noodzakelijk.

III. Op blz. 5 van het aangehaalde stuk n°. 5 worden, wel is waar, de locatiën en van het bezettings- en van het veldleger vermeld, doch in de afdeeling, waarin dit punt besproken werd, verklaarde men, dat het onmogelijk is geweest zich omtrent het al dan niet doeltreffende dezer plannen te vergewissen.

Ligt het in 's ministers bedoeling, werd daarom gevraagd, de thans bestaande territoriale verdeeling van het Rijk te behouden? En wil hij de talrijke andere verdeelingen van het Rijk, die gedeeltelijk in onderlingen strijd zijn, laten voortbestaan?

Zullen de ontworpen brigades (gelijk met de nu bestaande divisieën het geval is) over betrekkelijk zoo veel verschillende garnizoensplaatsen verspreid blijven? Zoo ja, dan zullen die onderdeelen fictief, maar niet in werkelijkheid bestaan.

Mocht het 's ministers voornemen zijn de bezettingen onzer groote steden schier uitsluitend te doen bestaan uit de daarin gelichte miliciens, dit zou door

verscheidene leden worden afgekeurd. Andere leden ontkenen daarentegen, dat van dien maatregel de vermeende groote nadeelen het gevolg zouden zijn.

IV. Met nadruk werd verlangd, dat de tijd, gedurende welken de miliciens ten 2den of 3den male onder de wapenen komen, geheel en al tot oefening worde besteed en niet tot wachtdiensten of corvées, waardoor de herhalingsoefeningen afgebroken en bedorven worden. Ook wees men op de noodzakelijkheid, dat voor de oefeningen der miliciens bij de bereden wapens het vereischte aantal paarden en bespanningen ter plaatse aanwezig zij. Blijkens te vertrouwen inlichtingen was dit niet altijd het geval.

Wordt de bedrevenheid der troepen in het schijfschieten door de inspecteurs der verschillende wapens op het terrein zelf met nauwkeurigheid nagegaan, en worden de aldaar ter plaatse verkregen resultaten deugdelijk geconstateerd, zoo als dit onder anderen bij het Duitsche leger geschiedt? Of beperkt men zich tot eene inzage der daarvan opgemaakte recapitulatiestaten en registers?

Zal er, wat de kleeding en hoofdbedekking der troepen betreft, worden acht geslagen op het deswege uitgebrachte rapport van dr. ARCHIER?

Met leedwezen is vernomen, dat voor de miliciens, opgeroepen tot de herhalingsoefeningen, nog zeer onlangs gebezigd is het reeds lang afgekeurde oud model nachtleger voor verlofgangers. Waarom is het benoodigd aantal ijzeren bedkribben niet tijdig aangeschaft?

V. Met belangstelling zag men de resultaten te gemoet der door den minister toegezegde maatregelen om aan eervol ontslagen onderofficieren en manschappen het erlangen eener burgerlijke betrekking gemakkelijk te maken. Het incompleet aan vrijwilligers blijft even zorgwekkend.

VI. In meer dan ééne afdeling kwamen onderscheidene leden met aandrang terug op den reeds dikwijls uitgesproken wensch, dat aan onderofficieren en militairen van minderen rang verboden worde buiten den dienst wapenen te dragen.

Andere leden gaven in overweging, dat zoodanig verbod worde opgelegd als straf na dronkenschap en vechterijen.

In het begin dezer maand is, volgens de dagbladen, door den Minister van Oorlog betrekkelijk deze zaak eene circulaire uitgevaardigd. De strekking dier circulaire is van repressieven aard. Eerstbedoelde leden meenden intusschen, dat hier slechts preventieve maatregelen de rust en de veiligheid der burgerij kunnen waarborgen.

VII. Opnieuw werd de wenschelijkheid betoogd, dat van wege het Departement van Oorlog de onderwijskrachten, aanwezig bij de korpsen, zoo veel mogelijk dienstbaar worden gemaakt aan het onderwijs der miliciens. Naar van eene andere zijde beweerd werd, is aan dit van wege de Kamer meermalen geuit verlangen reeds voldaan.

VIII. Gaarne ontving men eenige inlichtingen omtrent het onlangs voorgevallene te Amsterdam, alwaar bij gelegenheid van het uitreiken eener Militaire Willemsorde de militaire commandant, naar beweerd werd, zonder voorkennis van het gemeentebestuur den Dam afgezet heeft.

Art. 9. Wordt aan den boven (sub III) gegeven wenk voldaan en vervallen de territoriale commandementen, dan zoude dientengevolge al dadelijk op den staf der infanterie kunnen worden bezuinigd. Voor de laatste maal hoopten onderscheidene leden op dezen post een kolonel, »bevelhebber in eene militaire afdeling" aan te treffen.

Art. 10. I. Hier komt het eerst de uitdrukking voor »Verdere kosten"; in tal van artikelen wordt zij herhaald. Toch werd zij in eene begrooingswet misplaatst geacht, omdat zij te onbestemd is en te veel de vrije hand laat.

II. Nogmaals werd in overweging gegeven de hoornblazers bij het regiment grenadiers en jagers en bij de overige infanterie te wapenen met en te oefenen in het gebruik van het geweer. Elders geschiedt dit ook. Daardoor zou zonder kosten het getal gewapende militairen vermeerderd worden.

III. Bij dit artikel vindt men in den toelichtenden staat voor het eerst uitge-

trokken een post, die men vervolgens in onderscheidene andere artikelen aantreft, »voor *bijslag op de soldijën ten behoeve der menages*». Het gezamenlijk bedrag dezer posten klimt voor 1878 tot ongeveer f 112,000 en dit, nadat alle soldijën met *twee cent* per dag verhoogd zullen zijn. (Zie blz. 4 en 5 der Memorie van Toelichting.) Men zoude gaarne van deze kosten eene specificatie ontvangen.

Voor *eventueel na te laten schuld voor het kleeding- en reparatiefonds* (blz. 18 en 26 en elders van stuk n°. 3) wordt voor het leger f 150,000 aangevraagd, waarvan voor de 8 infanterie-regimenten f 96,000; voor 1877 bedroeg die laatste som slechts f 64,000; voor 1871 f 8000.

Zulke belangrijke verschillen vereischen toelichting, alvorens te kunnen worden toegestaan.

Art. 17. Andermaal werd met ernst aangedrongen op vermindering van het aantal hoogere rangen bij de cavalerie. Voor 6 eskadrons, waarvan slechts 4 veldeskadrons, zijn bij het eerste regiment, in stuk n°. 3 genoemd, aangesteld 1 kolonel, 2 luitenants-kolonel, 2 majoors; bij het tweede: 1 kolonel, 1 luitenant-kolonel, 2 majoors; bij ieder regiment 8 ritmeesters. Die inrichting achtte men alleszins voor inkrimping vatbaar.

Artt. 19 en 20. De algemeene klacht betrekkelijk de uitbreiding der staven werd met nadruk herhaald ten opzichte van de staven der artillerie. Is het dan volstrekt onmogelijk het aantal betrekkingen bij den staf der artillerie, vooral wat de hoofdofficieren betreft, te verminderen? Deze vraag werd vooral gedaan met het oog op den staf der rijdende artillerie. Tegen het voortbestaan van twee regimenten veldartillerie had men eveneens bezwaar, omdat hieruit het voortbestaan van twee staven voor dat wapen voortvloeit. De inkrimping der staven zou echter aan den anderen kant gepaard moeten gaan met vermeerdering van het aantal batterijen.

De tractemensverhooging voor de conducteurs der artillerie ontmoette dezelfde bedenkingen, die vroeger daartegen zijn ingebracht.

Art. 24. Terwijl men niets wenschte af te dingen op de verdienstelijkheid van het korps pontonniërs, kon men toch het oog niet sluiten voor de voortdurend hoogere kosten, die aan het corps worden besteed. In 1876 is daarvoor uitgegeven of moet daarvoor nog uitgegeven worden een gezamenlijk bedrag van f 66,100; voor 1877 is toegestaan f 77,118; voor 1878 wordt geraamd f 91,700. De toelichtende staat (n°. 3 der stukken) vermeldt slechts de vermeerdering van het totaal, zoodat daaruit niet valt op te maken, welke onderdeelen de vermeerdering veroorzaken. Men vroeg daaromtrent opheldering.

IVde AFDEELING.

Remonte.

Art. 29. Den 22sten Maart II. werd bij de beraadslaging in de Tweede Kamer over het wetsontwerp tot verstrekking van rijkspaarden aan officieren, die tot het houden van dienspaarden zijn verplicht (later verheven tot wet van 29 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 55), de vrees geuit, dat, gelijk men het uitdrukte, de eskadrons zouden worden »geplunderd». (*Bijblad* blz. 1218.) De Minister van Oorlog achtte die vrees ijdel. Het sprak volgens hem van zelf, dat het ieder officier niet zou vrijstaan een paard uit den stal te halen; daarvoor zouden bepaalde regels worden gesteld, en in de eerste plaats zoude gezorgd worden, dat de stallen niet werden ontredderd. De zaak zou nader door den minister worden geregeld.

Ondanks die verzekering meende men in eene afdeeling te weten, dat er misbruiken hebben plaats gehad; er werd beweerd, dat een opperwachtmeester zijn paard heeft moeten afstaan. Wat is hiervan aan? Is de toegezegde nadere regeling tot stand gekomen?

Vde AFDEELING.

Inrichtingen van onderwijs.

Art. 30. I. Volgens art. 7 van het Koninklijk besluit van 22 Augustus 1877 (*Staatsblad* n°. 173), houdende vaststelling van een reglement voor de Koninklijke Militaire Academie, kan van de jaarlijksche bijdrage, die krachtens art. 13 der wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 141) voor iederen kadet tot tegemoetkoming in de kosten der Academie in 's Rijks schatkist gestort wordt, gedeeltelijke vrijstelling worden verleend aan de zonen van actief dienende en gepensioneerde officieren, van de weduwen van officieren, in actieven dienst of gepensionneerd overleden, en van verdienstelijke actief dienende onderofficieren, die niet in staat zijn de geheele bijdrage te voldoen". Waarom, werd in eene afdeeling gevraagd, die gunst ook niet toegekend aan zonen van burgers, die in hetzelfde geval verkeerden?

II. Men stelde er prijs op van den minister de toegezegde opgave te ontvangen betrekkelijk de toelating der kadetten, met de mededeeling der inrichting waar zij hunne opleiding hebben genoten.

Art. 34. Het trok de aandacht, dat deze inrichting eene zeer kostbare dreigt te worden. Bij de artt. 34 en 35 wordt daarvoor geraamd *f* 33,200,00., bij art. 86, *h* (waarover nader) *f* 120,000,00. Te zamen *f* 153,200,00.

Ernstige twijfel werd gekoesterd, of de zaak niet op te groote schaal wordt aangelegd.

Men drong er vervolgens op aan, dat aan de pupillen een handwerk worde geleerd, bij voorbeeld van wagenmaker, smid, of hoefsmid. Hierdoor kunnen zij later in de maatschappij een bestaan vinden. Dit is juist het voordeel der opleiding van de inrichtingen voor de marine.

Vide AFDEELING.

Instellingen ten behoeve der cartographie en de permanente militaire spoorwegcommissie.

Art. 37. Terwijl men gaarne hulde bracht aan de topographische instelling, die ook in het buitenland welverdienden roem geniet, werd met leedwezen opgemerkt, dat zij weelderig en bureaucratisch schijnt ingericht. Ware een getal van 11 adjunctcommissies, 4 eerste en 2 tweede klerken niet voor vermindering vatbaar?

Art. 38 b. In twee afdeelingen werd gevraagd, of de kosten, vallende op het tentoonstellen van kaarten enz. op de tentoonstelling te Parijs in 1878, niet behooren op de begrooting van Binnenlandsche Zaken?

Art. 39. Onder verwijzing naar hetgeen in § 1 der algemeene beschouwingen over de spoorwegcommissie is gezegd, werd nagenoeg algemeen geklaagd over het gebrek aan toelichting van dezen post, die op de loopende begrooting op *f* 3000 is uitgetrokken en thans op *f* 4000 wordt geraamd.

Men verlangde eene gedetailleerde specificatie van dezen post en eene nauwkeurige opgave der personen, aan wie voor deze werkzaamheden toelagen worden verstrekt.

Waarom is tot secretaris der commissie een kapitein van het actieve leger benoemd, wiens tractement bij art. 19. IIIde afdeeling, n°. 3 der stukken, blz. 58, op *f* 1800 uitgetrokken wordt?

Bij het inderdaad nijpende incompleet aan officieren, zoude wellicht onder de te 's Hage wonende gepensioneerde opper- of andere officieren een even zaakkundig persoon tegen een niet zóó hooge belooning te vinden zijn.

Het tractement van den bij deze commissie behoorenden generaal-majoor had men op den toelichtenden staat niet aangetroffen. Zonder op 's ministers bedoe-

lingen aangaande dezen opperofficier te willen vooruitloopen, werd toch gevraagd uit welken post der loopende Staatsbegroting dat tractement gekweten wordt?

Genieten de leden der spoorwegcommissie vrijkaarten op alle spoorwegen in het geheele Rijk?

Vooraf ontving men gaarne eene omschrijving van den werkring der commissie. Sommigen traden hierbij in de volgende beschouwingen:

Hier te lande bestaan een gering aantal spoorwegmaatschappijen, waarmede eene militaire spoorwegcommissie regelingen te maken heeft. In Duitschland zijn er ruim 160. Aldaar is een regeling in zeer korten tijd door eene speciale commissie behoorlijk tot stand gebracht. (Men vertrouwt, dat bij ons eene regeling des te spoediger haar beslag krijge.) Na dit resultaat is in Duitschland alles wat de uitvoering en instandhouding der regeling betreft, opgedragen aan den generalen staf; een maatregel, die, naar men meende, navolging verdiende, aangezien alles wat op de mouvementen betrekking heeft eigenaardig tot den werkring van den generalen staf behoort.

VIIde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Het op onrustbarende wijze toenemend incompleet aan officieren van gezondheid wekte algemeene bezorgdheid op.

Van verschillende zijden werd het verlangen uitgesproken mededeeling te ontvangen van het rapport der Commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 12 Januari 1877, n°. 30, aan wie een onderzoek was opgedragen naar de wijze, waarop eene deugdelijke en eenvormige opleiding van militaire geneeskundigen verkregen zou kunnen worden. Reeds bij voorbaat verklaarde een groot aantal leden, dat zij nimmer zouden toestemmen in eene vermeerdering van het aantal militaire geneeskundigen ten koste van het peil van kennis.

Art. 40a. I. Men erkende, dat door de ingevoerde tractementsverhooging de positie van de *oudere* officieren van gezondheid was verbeterd, doch zoolang de bezoldiging van de *jongere* officieren van gezondheid niet wordt verhoogd, zal het gebrek aan militaire geneeskundigen blijven bestaan, trots de hooge premien, die men aan burgerartsen uitlooft. De sterkte bedraagt 97, er ontbreken 32, derhalve slechts werkelijk in dienst 65, daaronder begrepen de officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld.

II. Zullen de militaire hospitalen behouden blijven, in die plaatsen, waar ze thans zijn gevestigd?

Zullen de directeurs daarvan slechts officieren zijn, voor den actieven dienst wellicht geschikt?

Zullen zij blijven ressorteeren onder de administratie of zullen zij komen onder de dirigerende officieren van gezondheid?

b. Volgens bladz. 114 van stuk n°. 3 en bladz. 6 der Memorie van Toelichting, wordt het getal studenten, die gedurende het studiejaar 1877—1878 aan het onderwijs te Amsterdam zullen deelnemen, geraamd op 256. Slechts 8 zijn in den loop van dit jaar tot arts bevorderd, doch niet meer dan 7 als officieren van gezondheid bij het leger hier te lande of in Indië benoemd. (Bladz. 7 der Memorie van Toelichting).

Men ontving bij de Memorie van Antwoord gaarne eene opgave van hetgeen de opleiding der officieren van gezondheid, sedert zij naar Amsterdam is overgebracht, gekost heeft. Daarbij zou mededeeling moeten worden gedaan van alle bijdragen van andere Departementen van algemeen bestuur; van de tractementen en toelagen van de officieren-onderwijzers, der kosten voor inrichting van gebouwen, in één woord van alle uitgaven. Tevens zou daarbij moeten worden vermeld het aantal opgeleide officieren van gezondheid.

Art. 41. Onder *g* treft men op bladz. 146 van den toelichtenden staat (n°. 3 der stukken) een post aan voor: »geneesmiddelen enz., ten behoeve van gepen-

sionneerde officieren en hunne huisgezinnen in plaatsen, waar zich militaire apothekers bevinden."

Tegen dezen *memorie*-post kwamen velen in verzet. Daargelaten, dat op die wijze de tijdroovende buitendienst zeer zou worden verzwaaard, zag men daarin eene bedekte pensioenverhooging, die tot allerlei misbruiken aanleiding kan geven. Het behoort, zeide men, niet tot de roeping van den Staat op die wijze ondersteuning te verleen en aan gepensionneerde officieren en hunne huisgezinnen. De bepaling ware bovendien onbillijk tegenover hen, die wonen in plaatsen, waar geene militaire apotheken zijn, en tegenover alle gepensionneerde onderofficieren en hunne huisgezinnen. Sommigen achtten haar bovendien in strijd met art. 23 der wet van 1 Juni 1865 (*Staatsblad* n°. 59); gepensionneerden toch behooren niet meer tot 's lands zee- of landmacht.

In verband met deze beschouwingen werd nog gevraagd of het juist is, dat, gelijk de dagbladen onlangs meldden, aan de actief dienende officieren van gezondheid der landmacht vergunning is gegeven om genees- en heilkundigen bijstand te verleen en aan gepensionneerde officieren van het leger hier te lande, in of zeer nabij garnizoensplaatsen woonachtig en aan de bij hen inwonende leden van hun gezin?

VIIIste AFDEELING.

Rijksmagazijnen van kleeding, uitrusting enz.

Art. 42. I. Zijn de magazijnen bij de korpsen op denzelfden voet behouden, ondanks de oprichting van een magazijn te Amsterdam?

II. Men vindt op bladz. 148 van stuk n°. 3 uitgetrokken 6 keurmeesters, ad *f* 1200. Welke personen komen ter benoeming voor die betrekking in aanmerking? Zullen die technici zijn? Dit zou men goedkeuren, doch is dan de bezoldiging niet te laag?

III. Met het oog op art. 47 werd opgemerkt, dat daar geene betaling uitgetrokken schijnt voor het materiëel, hetwelk door een zoo aanzienlijk aantal arbeiders verwerkt zal worden. Vermoedelijk zullen in de magazijnen kleedingstukken worden vervaardigd, vermits de soldij voor 3 meester-kleermakers ad *f* 1,50 daags, te zamen eene som van *f* 1614,50 uitmakende, aangevraagd wordt. Men vroeg dienaangaande opheldering.

IXde AFDEELING.

Reiskosten, scheeps- en wagenvrachten enz.

Art. 44. De wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 138), houdende bepalingen betreffende de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, en de transporten en leverantiën, voor 's Konings legers en vestingen gevorderd, schrijft in art. 23 voor, dat wanneer in het doen van transporten te land of te water niet door het Rijk is voorzien en ook van wege de gemeente geene schikkingen te dier zake met bijzondere personen zijn getroffen, de vordering aan de inwoners geschiedt, die in het bezit zijn van vervoermiddelen, doch in de eerste plaats aan hen, die wegens hun beroep of bedrijf het best in staat zijn aan de vordering te voldoen.

De vergoeding voor het verschaffen van transportmiddelen te land vindt men geregeld in het Koninklijk besluit van 29 Maart 1876 (*Staatsblad* n°. 18).

Het gevolg dezer regeling is, dat bij voorkeur vervoermiddelen gerequireerd worden van voerlieden; doch dit zijn veelal onbemiddelde personen, en nu is de vergoeding, die zij voor die diensten krijgen, te gering. Er werden door eenige leden voorbeelden aangehaald, dat deze lieden eene winstderving ondergaan van *f* 3 à *f* 4 daags; de schadeloosstelling, die hun wordt toegekend, is daaraan niet evenredig. Men gaf daarom in overweging of die wetsbepaling te wijzigen, of de vergoeding te verhoogen.

Xde AFDEELING.

Materiëel der artillerie.

Eenige leden meenden ernstig te moeten waarschuwen tegen eene te spoedige aanschaffing van nieuwe wapenen. Bij de gestadige veranderingen en ontdekkingen op dit gebied schijnt het raadzaam, dat de Regeering bij hare aanvragen niet verder ga, dan voor het oogenblik strikt noodig is.

Hoe denkt intusschen de minister over het Uchatius-geschut?

Op welke wijze stelt hij zich voor, het meest partij te trekken van den grooten voorraad aan oud bronzen geschut?

Art. 46. Zoude het aantal officieren en verder geëmployeerden bij de artillerie-, stapel- en constructiemagazijnen niet verminderd kunnen worden zonder schade voor den dienst?

XIde AFDEELING.

Materiëel der genie.

Art. 50. I. »In plaats van de bij de begrooting voor 1877 aangewezen som van f 6000 voor herstelling van stormschaden is alsnu" (dus leest men op blz. 9 der Memorie van Toelichting) »daarvoor f 77,000 gerekend." Het verschil is onder anderen gegrond op de belangrijke uitgaven, die in het loopende jaar daarvoor zijn vereischt. Maar het is toch niet te hopen noch te verwachten, dat er telken jaren, zulk een buitengewoon hooge waterstand zal zijn en zulke zware stormen zullen woeden als in den afgelopen winter.

In het gestelde bedrag is echter begrepen eene som van f 65,000 tot het doen van herstellingen en voorzieningen aan het *Ronduit* bij Naarden.

Daaromtrent vernam men gaarne iets naders.

II. Onder *b* treft men op blz. 162 van stuk n°. 3 een post aan voor »betalingen van reeds aanbestede werken. Een zelfden post vindt men op blz. 178 onder art. 86, I. Zijn dit werken, uitbesteed krachtens vorige begrootingen? Dit werd vermoed op grond der toelichting op laatstgemeld artikel. Ofschoon dergelijke posten ook op vorige begrootingen voorkwamen, vroeg men dienaangaande eenige opheldering.

XIIde AFDEELING.

Kazerneering.

Art. 53. Het aantal militairen, die een huwelijk mogen aangaan, is uitgebreid geworden; diensgevolge moeten meer woningen worden gehuurd.

Hoewel in het algemeen de pogingen tot completeering der kaders werden toegejuicht, meende men toch in ééne afdeling den minister ook hier tegen opdrijving van uitgaven te moeten waarschuwen. Want is het niet juist, dat slechts een betrekkelijk klein gedeelte militairen van het verlof tot het aangaan van een huwelijk gebruik maakt?

XIIIde AFDEELING.

Kampeerings, oefeningen, exercitievelden enz.

I. Enkele leden vroegen of het, met het oog op den toestand der financiën, geene aanbeveling zoude verdienen het kampeeren in het volgende jaar achterwege te laten?

Daarentegen verklaarden de meeste leden zich, ingenomen met het voornemen tot het verrichten van veldoefeningen op groote schaal. Geene uitgave voor

Oorlog, zeiden zij, is nuttiger besteed bij eene behoorlijke leiding dier oefeningen. Men zie daarenboven niet voorbij, dat ieder jaar slechts een vierde gedeelte van het leger kampeert, zoodat er vier jaren moeten verloopen alvorens het geheele leger iets van den velddienst gezien heeft.

II. Sommigen drukten het verlangen uit, dat bij de schietoefeningen officieren van gezondheid aanwezig zouden zijn. Verwondingen, zooals dezen zomer onder anderen te Breda hebben plaats gehad, wettigen naar hunne meening dien wensch ten volle. Heeft het onderwijs in de verbandleer zoo weinig resultaten opgeleverd, dat zich een dergelijk geval kon voordoen? Anderen achtten het voldoende, dat voor eene betere inrichting der schietbanen worde gezorgd. Ook zoude herziening der reglementen overweging verdienen.

III. Onlangs is een pennestrijd ontstaan tusschen mr. NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL en mr. NOBEL, Burgemeester van Oldebroek. Blijkens de brochures dier heeren, die men overigens niet wilde beoordeelen, is in huisvesting van officieren en manschappen, althans van de eersten, ongeveer twee maanden achterteen door inkwartiering voorzien.

Dit is zeker niet in den geest der wet op de inkwartiering, al verzet zich de letter er niet tegen. Sommige leden achtten dit een misbruik en gaven als hunne meening te kennen, dat men voor zoo langdurig verblijf keeten had moeten opslaan.

Is ook niet tijdens de jongste veldmanoeuvres voor de komende en gaande troepen in te ruimen zin inkwartiering toegepast?

XIVde AFDEELING.

Maréchaussée.

Op de bekende gronden werd door eenige leden op nieuw betoogd, dat deze afdeeling niet behoort op de begrooting van Oorlog, maar naar die van Justitie moet worden overgebracht, gelijk de kosten van het koloniaal werfdepot te recht op de begrooting van Koloniën worden aangetroffen.

Art. 56. Zal, werd gevraagd, de tegenwoordige organisatie van het wapen der Koninklijke maréchaussée behouden blijven?

Zonderling werd het genoemd, dat thans een luitenant-kolonel de ééne divisie commandeert, terwijl de andere onder de bevelen van een kapitein staat, welke laatste in zijne speciale dienstbetrekking niet ondergeschikt is aan den bedoelden hoofdofficier.

XVde AFDEELING.

Overcomplete officieren, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten, wachtgeldten, subsidiën, gratificatiën enz.

Art. 67. Ligt het op den weg van het gouvernement om jaarlijks en geregeld een subsidie te geven aan het *Roode Kruis*? Sommigen ontkenden dit. Anderen vereenigden zich gaarne met dit bescheiden blijk van belangstelling in eene menschlievende instelling, waarvan Nederland, zoo het in oorlog mocht worden gewikkeld, ook de vruchten genieten zou.

XVIIIde AFDEELING.

Buitengewone uitgaven.

De opmerking, in de algemeene beschouwingen ontwikkeld, werd herhaald, dat deze afdeeling niet op eene juist ingerichte begrooting te huis behoort, en dat in ieder geval onder *buitengewoon* uitgaven voorkomen, die daaronder niet behooren. Men wees met name op de artikelen 84 en 85. Ten opzichte der uitgaven onder art. 84, herinnert de Memorie van Toelichting zelve, »het hierop

voorkomende vroeger begrepen was onder de gewone uitgaven". Ook kan hetgeen vroeger verzuimd was bij te houden moeilijk nu als *buitengewoon* worden aangemerkt. En wat de kazernen betreft, de onderscheiding tusschen *gewoon* en *buitengewoon* gehandhaafd, dan zouden toch alleen *nieuwe* kazernen, *binnen delinie van defensie* tot buitengewone uitgaven kunnen worden gebracht.

Art. 81. De waarschuwing, bij de Xde afdeling gedaan, om met de aanschaffing van nieuw geschut toch behoedzaam te zijn, werd hier door eenige leden herhaald. Een grooter aantal leden rekende evenwel de bij dit artikel aangevraagde sommen reeds nu onvermijdelijk.

Men vroeg echter:

Of aan het stalen achterlaadveldgeschut al dan niet de voorkeur gegeven is boven het bronzen, en hoe het met de des betreffende proeven thans is gesteld?

Of de minister vermeent een genoegzamen voorraad kanonnen 24 cM. te hebben?

Of geene kanonnen van 30 cM. en van wellicht nog zwaarder kaliber noodig worden geoordeeld?

Art. 66. »Geene gelden», zegt de toelichting, »zullen meer worden besteed tot verbetering of herstelling van slechte kazernegebouwen.»

Desniettenstaande meende men, dat op deze begrooting gelden worden aangevraagd voor herstel van kazernen, die door de geneeskundige commissie als geheel onbruikbaar zijn afgekeurd.

a. Men betreurde, dat het kostbare kazernement te *Amersfoort* buiten de linie van defensie zal liggen. Dezelfde opmerking werdt gemaakt ten opzichte der inrichtingen te *Oldebroek*. Men antwoordde, dat dit punt reeds vroeger was beslist en dat voor de oefeningen nergens elders een zoo geschikt terrein werd aangetroffen.

g. Tegen de aanzienlijke uitbreiding van de gebouwen der Koninklijke Militaire Academie te *Breda* werd van verschillende zijden bezwaar gemaakt. Het tegenwoordig aantal kadetten (155) is op verre na zoo groot niet als voor zeer weinige jaren, en toen was er voldoende huisvesting.

Wat stelt de minister zich thans voor? Mag men uit de toelichting opmaken, dat men hier te doen heeft met eene uitgave *voor eens*?

h. De aanvraag voor uitbreiding der gebouwen voor de pupillen te *Nieuwersluis* achtte men evenzeer onvoldoende toegelicht. Velen rekenden het aan twijfel onderhevig, of het aantal der aldaar te plaatsen jongelieden die uitbreiding wel vereischen zou.

i. Maken van torpedomagazijnen te *Helder*, *Hellevoetsluis* en *Willemstad*. »Voor de f200,000, bij dit onderdeel gesteld, zullen die magazijnen in hoofdzaak worden gemaakt», leest men in de toelichting. Alvorens deze uitgaven te kunnen goedkeuren, diende het cijfer der geheele voltooiing, en wel voor de 3 ontworpen magazijnen gespecificeerd, aan de Kamer bekend te zijn. Zullen die magazijnen voor bergplaatsen moeten dienen? Dan achtte men reeds hetgeen zij »in hoofdzaak» zullen kosten hoog.

k. Na al de bij dit artikel aangevraagde gelden treft men ten slotte hier een post aan van f50,000 voor »*Herstellingen aan kazernegebouwen*.» Valt uit de toelichting af te leiden, dat die gelden zullen worden besteed voor het kazernement te *Gorinchem*, *Gouda* en *Haarlem*?

ART. 2. Volgens het algemeen gevoelen eener afdeling moet op *memorie*-posten niet kunnen worden overgeschreven, en dienen daarom de onderartikelen 3, 28, 42 c, 74 en 77 uit dit hoofdartikel weg te vallen.

Vastgesteld 16 October 1877.

HEYDENRIJCK.
IDZERDA.
RUTGERS VAN ROZENBURG.
BREDIUS.
VAN DER SCHRIECK.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1878.

VIIIste HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het bij Koninklijke boodschap van 16 September jl. aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter overweging aangeboden ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve der voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1878, heeft bij het onderzoek in de afdelingen de volgende uitkomsten opgeleverd.

§ 1. Vooral deze begrooting lijdt aan het bezwaar, ook bij die van Oorlog geopperd, dat zij steunt op plannen en stukken, welke voor de leden ter griffie zijn nedergelegd, maar onmogelijk door allen behoorlijk daar kunnen worden geraadpleegd of bestudeerd; en dit toch moest mogelijk zijn, omdat tal van posten, door de geheele begrooting verspreid, en welke het begin zijn van onafzienbare reeksen van uitgaven, als het ware ingewikkeld zouden worden goedgekeurd. Zoo bijv. vraagt de minister aanvankelijk f 400,000 voor werken in de stelling van Amsterdam, welke te zamen 17 millioen beloopen zullen, en door goedkeuring van dezen post als 't ware zouden worden gearresteerd. Deze wijze van behandeling der zaak ontmoette te meer afkeuring, omdat er blijkens bladz. 1 der Memorie van Toelichting besloten schijnt aan de positie van Amsterdam niet die uitbreiding te geven, welke vroeger een punt van overweging heeft uitgemaakt. Men meende zich niet te mogen ontveinzen, dat door die gestadige onophoudelijke veranderingen het oordeel bemoeilijkt wordt en de zaken nimmer tot een einde komen.

Ten einde integendeel het oordeel gemakkelijker te maken werd door zeer enkele leden eener afdeling de overlegging gewenscht aan ieder lid der Staten-Generaal van een kaartje, waarop ons geheele verdedigingstelsel duidelijk stond aangewezen. Hun antwoordde men, dat, in het midden gelaten of door de uitvoering van dien wensch de geheimhouding daár, waar zij door de Regeering gevorderd wordt, in de hand zou worden gewerkt, de maatregel toch niet tot het doel zou leiden, omdat met het oog op de inundatiën dergelijke kaartjes toch niet zóó zouden kunnen worden ingericht, dat zij van werkelijk nut zouden zijn.

Overigens is de gedrukte toelichting van dit wetsontwerp naar veler oordeel uiterst schraal.

Men bracht in herinnering, dat de geheele uitvoering der vestingwet na 1878 geraamd wordt op f 33,300,000. Zal die uitvoering in acht jaren, te rekenen van 1°. Januari 1875, tot stand komen, gelijk in art. 3 der wet wordt voorgeschreven, dan moet na dat jaar neg 's jaars ruim 8 millioen worden verwerkt. De minister raamt voor 1878 slechts f 4,010,000. Denkt hij na 1878 ruim het dubbele 's jaars te kunnen verwerken? Is hij van oordeel, dat de wet op den bepaalden tijd uitgevoerd zal zijn?

Wordt er wel nauwkeurig voor gewaakt, dat die uitvoering geschiede binnen de grenzen, door de wet zelve omschreven?

De vestingwet behelst bepalingen aangaande de volgorde, waarin de verschillende werken zullen worden uitgevoerd. Op deze begrooting treft men posten aan voor werken bij *Willemsdorp* en te *Willemstad*; doch volgens den regel, gesteld in art. 2 der vestingwet, komt de verbetering der stelling van 't *Hollandsch Diep* en *het Volkerak* eerst in aanmerking na voltooiing der werken voor de Nieuwe Hollandsche waterlinie, voor de stelling van de Geldersche vallei, en (gedeeltelijk) voor de werken aan IJssel, Waal en Maas en de stelling van Amsterdam. Wel laat de wet in bijzondere omstandigheden of voor enkele werken afwijking dier volgorde toe, maar, wordt van die vergunning gebruik gemaakt, dan had men toch bij de toelichting der begrooting opgave der redenen dier afwijking mogen verwachten, en althans ten aanzien van het fort bij *Willemsdorp* wordt zij niet gegeven.

§ 2. Ten aanzien der vestingwerken, die als verdedigingswerken zijn opgegeven, bepaalt de vestingwet in art. 4, dat zij uiterlijk binnen drie jaren na afkondiging der wet aan het bestuur der domeinen worden overgegeven om ze onschadelijk te maken en zooveel noodig te slechten".

In verband met dit voorschrift drong men op spoedige ontmanteling der veroordeelde vestingen aan. Bij een eventueelen oorlog zoude de vijand, zeer tot ons nadeel, zich daarin kunnen nestelen. Ofschoon deze vestingen reeds aan het domeinbestuur zijn overgedragen, richtte men dien wensch tot den Minister van Oorlog, omdat deze toch voor de uitvoering der vestingwet verantwoordelijk is en er dus ook voor zorgen moet, dat de bedoelde vestingwerken werkelijk *onschadelijk* worden gemaakt.

§ 3. Men drukte het verlangen uit, dat bij het ontwerpen van vestingen niet al te uitsluitend op de regelen van vestingbouwkunde gelet, maar ook met de plaatselijke omstandigheden, welke trouwens uit de topographische kaart bliken, rekening gehouden zou worden, zoodat men niet — om iets te noemen — een fort bouwde onmiddellijk naast een dorp, zoodanig, dat dit geheel in den verboden kring kwam, gelijk onlangs met het dorp *Bussum* geschied was, dat hierdoor meteen gestuit is in zijne belangrijke ontwikkeling sedert den aanleg van den Oosterspoorweg.

Eveneens drong men aan op eene milde uitvoering der wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128), houdende bepalingen betrekkelijk het bouwen, planten en het maken van andere werken binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat. Men vertronwde, dat die wet niet strenger zou worden toegepast, dan de belangen der verdediging gebiedend voorschrijven.

Art. 1. Te *Zutphen* is, naar in eene afdeeling werd opgemerkt, in de laatste drie jaren niets aan de ontmanteling verricht. Waarom is daar niettemin een ambtenaar gebleven?

Hoe is het thans gesteld met de ontmanteling van 's *Hertogenbosch*?

Art. 2. 6°. Forten bij *Rijnauwen* en bij *Vechten*. Stuk n°. 5 doet zien dat daarvoor in 1876 geene uitgaven hebben plaats gehad. Thans worden *f* 350,000 voor de voortzetting der verbetering aangevraagd, nadat het bouwen dezer sterkten zeer aanzienlijke sommen heeft gekost. Alvorens de nieuwe aanvraag toe te staan, vernam men gaarne hoeveel aan deze werken nog zal moeten worden besteed, voordat zij geheel voltooid kunnen worden geacht. Volgens de dagbladen is *alleen het verbeteren* van het fort bij *Rijnauwen* dezer dagen aan den minsten inschrijver voor *f* 342,000 gegund.

7°. Wanneer zal de stelling bij *Honswijk* gereed zijn? Hoeveel zal hare voltooiing kosten?

9°. Bij de verbetering van de stelling bij *Everdingen* heeft men telkens een anderen weg ingeslagen. Wanneer en tot welken prijs zal deze stelling gereed komen?

18°. Hierbij worden zonder eenige wezenlijke toelichting *f* 180,000 geraamd

voor »verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken van de geheele linie". Het zal noodig zijn, dat die som worde gespecificeerd en toegelicht, alvorens de aanvraag wordt overwogen.

Art. 3 1°. Behalve hetgeen in § 4 der algemeene beschouwingen over het fort bij Willemsdorp is gezegd, werden hier inlichtingen gevraagd omtrent de plaats, de inrichting en de kosten van dit werk.

Art. 4. Men maakte bezwaar, gelden toe te staan voor het bouwen van een fort aan den nieuwen Maasmond, alvorens de richting van den spoorweg en de plaats van het station zijn vastgesteld.

Art. 5. Gelden worden gevraagd ter versterking van den Helder aan de landzijde, waaruit blijkt, dat men een beleg van, of een aanval op deze plaats aan die zijde, dus eene landing van den vijand ergens in Noord-Holland, niet onwaarschijnlijk acht. De aanvraag van f 400,000 is een eerste post eener uitgave van een millioen.

Bij onderscheidene leden rees naar aanleiding hiervan de vraag, of de Helder wel houdbaar is, en of het niet beter ware in dit opzicht ons verdedigingsstelsel meer te concentreeren?

Zoolang de Helder het eenig mogelijke hoofdkwartier onzer marine was, moest deze stelling verdedigd worden; doch om dit met vrucht te kunnen doen zijn schatten noodig; men denke slechts aan de forten op de Laan, de Hors en den Zuidwal, waarvan de onmisbaarheid eigenlijk alleen betwist wordt, omdat zij onze financiële krachten te boven gaan en die misschien den vijand beletten zouden het Nieuwediep te nemen, maar niet eens het te bombardeerden, en zoo onze vloot en werf te vernielen. In elk geval zou de Helder dan ook aan de landzijde op geheel anderen voet of ruimere schaal dienen versterkt te worden, om tegen een beleg als dat van Sebastopol bestand te wezen.

Als voorwerk of buitenlinie van Amsterdam, waarvoor het te ver en te geïsoleerd ligt, kan het Nieuwediep ook kwalijk beschouwd worden. Wordt toch eene landing in Noord-Holland ondersteld, dan moet men ook aannemen, dat de vijand in den rug van den Helder en vóór de linie van Amsterdam komt, tenzij men beide met een onafgebroken reeks van forten in onderlinge en verdedigbare gemeenschap brengen wilde.

Bracht men dus, wanneer de haven van IJmuiden zal gebleken zijn geheel aan hare bestemming te voldoen, het hoofdkwartier der marine naar Amsterdam, maakte men met andere woorden het reduit der landsverdediging en der landmacht tevens tot reduit der zeemacht, onze vloot zou geen gevaar loopen in het Nieuwediep vernield en voor een deel (de diepgaande schepen) genomen te worden, en voor het overige (of het minder diepgaande deel), naar Amsterdam gevlucht, daar geen te huis te vinden, noch behoorlijke inrichtingen tot herstel en uitrusting.

Het is waar, men zou, den Helder opgevende, gelijk met Vlissingen en Delfzijl reeds geschied is, de geheele vruchtbare provincie Noord-Holland den vijand prijs geven; doch dit is met Zeeland, Friesland en Groningen ook reeds het plan. De overbrenging van het meerendeel der marine-inrichtingen van het Nieuwediep zou veel geld kosten, doch zeker niet zooveel als het op afdoende wijze verdedigbaar maken van den Helder, noch zooveel als het verlies bedragen zou, wanneer die inrichtingen en de vloot door een vijandelijk bombardement vernield werden.

Bovendien zou een belangrijk deel van ons leger, dat anders voor den Helder moet gereserveerd worden, beschikbaar komen.

Andere leden bestreden dit denkbeeld, tot de verwezenlijking waarvan trouwens eene wijziging der vestingwet noodig ware. Huns inziens moet een, gelijk de geschiedenis bewezen heeft, zoo uitnemend landingspunt als de Helder, in geval van oorlog altijd bezet en in verband daarmede Noord-Holland voet voor voet verdedigd worden.

Vrij algemeen wenschte men echter te worden ingelicht omtrent vorm, aard, samenstelling en ligging dezer »nieuwe werken". Heeft men hier uitsluitend

versterkingen aan de landzijde op het oog, dan werd in overweging gegeven deze fortificatiën toch niet te kostbaar te maken. Naar sommiger meening konden zij voor het meerendeel uit aarden werken bestaan.

Art. 6. Zijn, vroegen eenige leden, in dit artikel geene kosten voor de sperforten begrepen en verbindt de Kamer, dezen post aannemende, zich alleen tot verbetering van het fort op den Hoofddam bij Pannerden? of tevens tot den aanleg van sperforten, waarmede allicht een millioen kan gemoeid zijn?

Andere leden verwezen naar stuk n°. 5, waaruit blijkt dat voor den bouw zelve der sperforten bij Zutphen en Zwolle geen uitgaven geschied zijn, maar wel f 56,500 zijn uitgegeven voor aankoop van gronden, opmetingen enz. Is sedert 1876 de zaak blijven rusten? Mocht van den bouw dezer forten alsnog worden afgezien, ware het dan niet raadzaam die gronden wederom te verkoopen?

Art. 7. Uitdrukkelijk werd gevraagd, of het de bedoeling is om door dezen post van 3 ton eene beslissing uit te lokken over het geheele plan van defensie van Amsterdam, dat, geraamd op 17 millioen, misschien het dubbel of drievoud kosten zal?

1°. Hoe veel zal het fort bij IJmuiden kosten? »Aanvankelijk» f 100,000; maar vervolgens?

2°. Nadere toelichting werd gevraagd omtrent den voorgenomen »aanleg der verschillende werken in de stelling van Amsterdam».

Enkele leden verlangden, dat met deze werken gewacht worde tot dat beslist zal zijn omtrent de droogmaking der Zuiderzee.

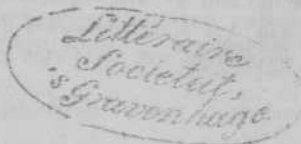
Andere leden keurden het goed, dat de verdedigingswerken in de stelling van Amsterdam met kracht worden uitgevoerd, gelijk de vestingwet wil.

Sommigen gaven in overweging het eerst de buitenste werken dezer stelling gereed te maken en vooral niet op te veel plaatsen te gelijk aan de uitvoering der vestingwerken te arbeiden. Huns inziens zou dit slechts kunnen leiden tot versnippering van krachten.

Art. 10. In verband tot de mededeeling (stuk n°. 5), dat in 1876 van den post voor onvoorziene uitgaven niets uitgegeven is, wekte de raming van f 65,000 eenige bevreemding.

Vastgesteld 16 October 1877.

HEYDENRIJCK.
IDZERDA.
RUTGERS VAN ROZENBURG.
BREDIUS.
VAN DER SCHRIECK.

ONTWERP VAN WET TOT VASTSTELLING DER BEGROOTING VAN UITGAVEN TEN BEHOEVE VAN DE VOLTOOIING VAN HET VESTINGSTELSEL, DIENST 1878.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begroo-ting van de uitgaven voor dit onderwerp voor den dienst van 1878 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. De begroo-ting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van den 18den April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor den dienst van 1878 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfskosten, bureau- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden *f* 140,000.

Art. 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en proces- sen, afkoop van rechten, kosten en ongeden betreffelijk koop- en andere over- eenkomsten, het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*;

- 1°. Voortzetten van het verbeteren der vesting *Naarden f* 351,000.
- 2°. Voortzetten van het verbeteren der bestaande werken te *Nieuwer sluis f* 50,000.
- 3°. Verbeteren van de redoute aan de *Tienhovensche vaart f* 70,000.
- 4°. Maken van een werk aan den *Maarsseveenschen dijk f* 80,000.
- 5°. Voortzetten van het verbeteren van de forten op de *Ruigenhoeksche en Voordorpsche dijken f* 150,000.
- 6°. Voortzetten van het verbeteren van de forten bij *Rijnauwen* en bij *Vechten f* 350,000.
- 7°. Voortzetten van het verbeteren der stelling bij *Honswijk f* 200,000.
- 8°. Voortzetten van het maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten, en van kleine voorzieningen ter verbetering der inundatiemiddelen be- noorden de *Lek f* 20,000.

- 9°. Voortzetten van het verbeteren van de stelling bij *Everdingen* f 72,000.
 10°. Voortzetten van het verbeteren van de stelling bij *Asperen* f 250,000.
 11°. Voortzetten van het verbeteren van de werken bij *Vuren* f 122,000.
 12°. Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal* f 150,000.
 13°. Voortzetten van het maken van een werk bij *Rijswijk* f 150,000.
 14°. Maken van twee werken aan den *Brakelschen dijk* f 200,000.
 15°. Voortzetten van het maken van een werk op den straatweg en bij den *Uppelschen dijk* f 200,000.
 16°. Voortzetten van het verbeteren van de werken aan de *Bakkerskil* bij de *Papsluis* f 80,000.
 17°. Voortzetten van het verbeteren van de inundatiemiddelen in het land van *Altena* f 50,000.
 18°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie f 180,000.

Totaal f 2,725,000.

Art. 3. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak*:

- 1°. Maken van een fort bij *Willemsdorp* f 100,000.
 2°. Vernieuwen van den Oostbeer te *Willemstad* f 45,000.

Totaal f 145,000.

Art. 4. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, of afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van de monden der *Maas* en van het *Haringvliet*:

Maken van een fort bij den *Maasmond* f 80,000.

Art. 5. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van regten, kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van *Helder*:

Maken van vooruitgeschoven werken ter verdediging van de stelling aan de landzijde f 400,000.

Art. 6. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende op de werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas* f 95,000.

Art. 7. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankeve daarvan, aankopen en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van rechten, kosten en ongelden betreffende koop- en andere overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende tot de stelling van *Amsterdam*:

1°. Maken van een werk bij IJmuiden aanvankelijk f 100,000.

2°. Onteigening van grond enz. tot den aanleg van werken in de stelling van Amsterdam f 200,000.

Art. 8. Telegraphische verbindingen van verdedigingswerken f 50,000.

Art. 9. Doen van opmetingen, waterpassen, grondboringen enz. in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke werken van de voorgaande artikelen geen gelden zijn uitgetrokken f 10,000.

Art. 10. Onvoorziene uitgaven.

Totaal f 4,010,000.

vier millioen tien duizend gulden.

ART. II. Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij ARTIKEL 1 dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van drie millioen twee honderd duizend gulden, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1878;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1877;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1878 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

ART. III. Wanneer de som, uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen in de artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van ARTIKEL 1 dezer wet, ontoereikend mocht worden bevonden, kan het ontbrekende, met inachtname van het voorschrift van het 2de lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde artikel voorkomende.

ART. IV. De in den loop van het jaar 1878 opkomende behoeften, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van genoemde begrooting, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij het opmaken van deze begrooting is de ondergeteekende uitgegaan van het denkbeeld, dat in 1878 de meeste krachten moeten worden besteed aan het afwerken van de nieuwe Hollandsche waterlinie, en dat voorts moet worden aangevangen met die werken welke de afsluiting van den toegang tot het hart van het land verzekeren moeten; vandaar, dat het aangevraagde bedrag, behalve voor genoemde linie, hoofdzakelijk strekken moet voor de werken te Willemsdorp, aan den Maasmond, te Helder en te IJmuiden.

AD ARTIKEL I.

Ad art. 1. Aangezien het voornemen bestaat in het volgend jaar, naar het algemeen plan betrekkelijk de voltooiing van het vestingstelsel aangenomen, een aanvang te maken met de samenstelling en uitwerking van al de stukken enz.,

die noodig zijn voor eenen geregelden aanleg van al de verdedigingswerken, en daartoe in de eerste plaats de ontwerpen zullen moeten worden voltooid van de werken, welke in 1879 op de Staatsbegrooting zullen worden aangevraagd, zoo is het noodig het bedrag van dit artikel f 20,000 hooger te stellen dan in de loopende begrooting is uitgetrokken, ten einde meer uitgaven voor daggelden aan teekenaars en buitengewone opzichters, voor reis- en verblijfkosten en voor bureau- en lokaalbehoefden te kunnen bestrijden.

Vervolgens is, ten gevolge van de oprichting van geniebureaux in eenige plaatsen, als: Amsterdam, Utrecht, Gorinchem enz., gerekend op de vereeniging van uitgaven voor huur van dergelijke gebouwen en voor de eerste aanschaffing van het daarin noodige dienst-meubilair.

Ad artt. 2—10. De gelden op deze begrooting voorkomende staan geheel in verband met het bij de Staatsbegrooting van 1878, hoofdstuk VIII, overgelegde algemeen overzicht van de kosten voor de voltooiing van ons geheele vestingstelsel vereischt, zoodat de verdere toelichting op deze artikelen kort kan zijn.

Ad art. 2. a. Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

1°. *Naarden.* De nu aangevraagde som dient tot verdere voortzetting van het werk, terwijl voor een volgend jaar, tot de geheele verbetering der vesting, alsnog een bedrag van ongeveer f 60,000 wordt noodig geacht. Deze raming overtreft alzoo met laatstgenoemd bedrag de begrootingsom ad f 600,000, voorkomende in de Tweede Memorie van Antwoord, n°. 13, op de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1877. De vermeerdering is het gevolg van de aanbesteding van het werk in die Nota aangekondigd en waarvan de aannemingsom de begrooting met f 61,000 heeft overtroffen, voornamelijk door de belangrijke stijging der steenprijzen.

2°. *Nieuwersluis.* Volgens het hierbij gevoegde plan van inrichting der stelling Amsterdam, waarbij aan die positie niet de uitgebreidheid zal worden gegeven, welke vroeger een punt van overweging heeft uitgemaakt, zal Nieuwersluis geen verbindingspunt vormen der twee hoofdliniën van defensie, namelijk van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie en van de Amsterdamsche stelling.

Dientengevolge kunnen de aan te leggen werken aldaar van mindere uitgestrektheid en van minder kostbaren aard worden dan in de begrooting van het loopende jaar werd vermeld. De geheele verbetering der werken te Nieuwersluis wordt thans slechts op f 200,000 geraamd, waarvoor op de begrooting — dienst 1877 — f 150,000 werd toegestaan, en waarvoor thans f 50,000 wordt gevraagd.

3°. *Redoute aan de Tienhovensche vaart.* Het wordt noodig geoordeeld de redoute aan de Tienhovensche vaart te verbeteren, waartoe de nu aangevraagde som voldoende wordt geacht.

4°. *Werk van den Maarsseveenschen dijk.* De kosten van dit werk, dat bestemd is om het doordringen van den vijand aan die zijde der inundatiën naar den Vechtoever te beletten, worden geraamd op f 190,000.

De gevraagde som dient voor betaling van eerste termijnen, met inbegrip der onteigening.

5°. *Voortzetting van het verbeteren der forten op de Ruigenhoeksche en Voordorpsche dijken.* Met de nu gevraagde som zal de geheele verbetering dezer forten voltooid kunnen worden.

6°. *Voortzetten van het verbeteren der forten bij Rijnauwen en bij Vechten.* De verbetering dier forten is geraamd op een gezamenlijk bedrag van ongeveer f 700,000. Hiervoor werd op de begrooting van 1877 een bedrag van f 100,000 toegestaan, terwijl nu op de begrooting voor 1878 een bedrag van f 350,000 wordt gevraagd, zoodat het overblijvende op de begrooting van een volgend jaar zal moeten worden aangevraagd.

7°. *Voortzetting van het verbeteren der stelling bij Honswijk.* Het bij de begrooting van het loopende jaar geraamde bedrag van f 600,000 voor de geheele voltooiing van de werken der stelling bij Honswijk zal wegens den bijzonder

ongunstigen toestand van den grondslag, niet voldoende zijn, zoodat waarschijnlijk die raming met f 285,000 zal moeten worden verhoogd. Op de begrooting — dienst 1878 — wordt f 200,000 gevraagd, zoodat het overblijvende op de begrooting van een volgend jaar zal moeten worden aangevraagd.

8°. *Voortzetting van het maken van gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten, en van kleine voorzieningen ter verbetering van de inundatiemiddelen benoorden de Lek.* Met de nu gevraagde som zal in de dringendste behoeften van de hierbij bedoelde partieele verbeteringen voorzien kunnen worden.

9°. *Voortzetting van het verbeteren der stelling bij Everdingen.* Met de nu gevraagde som zullen de verbeteringen aan de stelling bij Everdingen kunnen worden voltooid.

10°. *Voortzetting van het verbeteren der stelling bij Asperen.* De nu gevraagde som dient tot voortzetting van de verbetering der stelling bij Asperen, waarvoor op de loopende begrooting f 200,000 werd toegestaan.

11°. *Voortzetting van het verbeteren der werken bij Vuren.* De nu gevraagde som dient tot voltooiing der werken bij Vuren, en wel voor betaling van laatste termijnen.

12°. *Voortzetting van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal.* De nu gevraagde som is bestemd tot voortzetting van de verbetering der inundatiemiddelen, waarvoor op de loopende begrooting f 300,000 werd toegestaan.

13°. *Voortzetting van het bouwen van een werk nabij Rijswijk.* De nu gevraagde som is bestemd tot voortzetting van het maken van een werk nabij Rijswijk, waarvoor op de loopende begrooting f 50,000 werden toegestaan.

14°. *Het maken van twee werken aan den Brakelschen dijk.* Voor een behoorlijk verband met het voornoemde werk bij Rijswijk en ter versterking — vooruit — van de positie Woudrichem-Loevestein, wordt het noodig geacht op den Brakelschen dijk twee werken van eenvoudige inrichting te maken, die gezamenlijk geschat worden op eene uitgave van f 400,000.

De nu gevraagde som is bestemd tot betaling van eerste termijnen, met inbegrip der onteigening.

15°. *Voortzetting van het bouwen van een werk op den straatweg en bij den Uppelschen dijk.* De nu gevraagde som is besteed tot voortzetting van het maken van een werk op den straatweg en bij den Uppelschen dijk, waarvoor op de loopende begrooting f 60,000 werd toegestaan.

16°. *Voortzetting van de verbetering der werken aan de Bakkerskil bij de Papsluis.* De nu gevraagde som is bestemd tot voltooiing van het werk.

17°. *Voortzetting van de verbetering der inundatiemiddelen in het lund van Altena.* De nu gevraagde som dient ter voorziening in de dringendste behoeften van de hierbij bedoelde werken.

18°. *Voortzetting van verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie.* De nu gevraagde som dient ter voorziening in de dringendste behoeften van de hierbij bedoelde werken.

Ad art. 3. b. Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak.

Het fort ter verdediging van de spoorwegbrug bij Willemsdorp wordt geschat op eene uitgave van f 350,000. De nu gevraagde som is bestemd tot betaling van eerste termijnen, met inbegrip der onteigening.

De Oostbeer te Willemstad moet noodzakelijk vernieuwd worden, ter beveiliging van de daarachter gelegen polders.

Ad art. 4. Stelling der monden van de Maas en van het Haringvliet.

Het fort ter verdediging van den toegang naar den Maasmond wordt geschat op eene uitgave van f 700,000. De nu gevraagde som is bestemd tot betaling van eerste termijnen.

Ad art. 5. c. Stelling van den Helder.

De nieuwe werken ter verdediging van de stelling van den Helder aan de landzijde worden geschat op eene uitgave van f 1,000,000.

De nu gevraagde som is bestemd tot betaling van eerste termijnen, met inbegrip der onteigening.

Ad art. 6. d. Werken tot dekking van rivierovergangen enz., aan de Waal enz.

Er dient nog te worden overgegaan tot verbetering van het fort op den Hoofddam bij Pannerden, en wel door de pantsering van de geblindeerde batterijen en het gedeeltelijk overdekken van de binnenpleinen van dat fort.

De gevraagde som van f 95,000 wordt voldoende geacht voor de geheele voltooiing dier voorzieningen.

Ad art. 7. e. De stelling van Amsterdam.

Allereerst wenscht de ondergeteekende in 1878 een aanvang te maken met den bouw van een fort te IJmuiden, en voorts met de zeer tijdroovende werkzaamheden, verbonden aan de onteigening van gronden enz., noodig voor den aanleg der verschillende werken in de stelling van Amsterdam. In dien zin werd in deze begrooting de aanvraag van gelden gesteld.

AD ARTIKEL II.

De middelen tot dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1878, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan f 3,000,000,00

De uitgaven bedragen f 2,222,762,40.

Bleef dus beschikbaar op 1875 f 777,237,60.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan f 2,700,000,00.

De middelen voor 1876 bedroegen dus f 3,477,237,60.

Blijkens den staat — als bijlage bij het ontwerp dezer begrooting voor 1878 gevoegd — zullen de uitgaven over 1876 niet te boven gaan f 1,775,000,00.

Op 1876 bleef alzoo beschikbaar f 1,702,237,60.

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan 2,610,000,00.

De middelen voor 1877 bedragen dus f 4,312,237,60.

De uitgaven over dat jaar zullen niet hooger zijn dan f 3,502,237,60.

Over 1877 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar f 810,000,00.

Bij de Staatsbegrooting VIIIste hoofdstuk voor 1878 wordt, ter bestrijding der uitgaven voor de voltooiing van het vestingstelsel, gevraagd. f 3,200,000,00.

De middelen voor 1878 kunnen dus worden geraamd op f 4,010,000,00.

De Minister van Oorlog,

H. J. R. BEIJEN.

The following table shows the results of the various experiments conducted during the year 1875, and the amount of the various expenses incurred in the course of the same. The total amount of the various expenses incurred during the year 1875, was \$1,000,000.00. The total amount of the various expenses incurred during the year 1876, was \$1,000,000.00. The total amount of the various expenses incurred during the year 1877, was \$1,000,000.00.

ARTICLE II

The following table shows the results of the various experiments conducted during the year 1875, and the amount of the various expenses incurred in the course of the same. The total amount of the various expenses incurred during the year 1875, was \$1,000,000.00. The total amount of the various expenses incurred during the year 1876, was \$1,000,000.00. The total amount of the various expenses incurred during the year 1877, was \$1,000,000.00.

Dr. H. H. H. H.
 H. H. H. H.

WIJZIGING DER WET VAN 19 AUGUSTUS 1861 (STAATS-
BLAD N°. 72), BETREKKELIJK DE NATIONALE MILITIE.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is de wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de nationale militie, te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedgevinden bij deze:

ART. 1. De eerste zinsnede van *art. 1* der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) wordt gelezen als volgt:

De sterkte der militie gaat het aantal van 66 700 man niet te boven.

ART. 2. De eerste zinsnede van *art. 2* wordt gelezen als volgt:

Jaarlijks geschiedt eene lichting, het getal van 13 500 niet te boven gaande.

ART. 3. De laatste zinsnede van *art. 3* wordt gelezen als volgt.

Ter bepaling van dat gedeelte wordt iedere gemeente waar het aantal ingeschrevenen minder dan twintig bedraagt, voor elke lichting afzonderlijk, met eene of meer gemeenten door Gedeputeerde Staten samengevoegd zoodanig dat de samenvoeging ten minste twintig ingeschrevenen oplevere.

ART. 4. De tweede zinsnede van *art. 5* wordt gelezen als volgt:

Het wordt door Ons bepaald en bedraagt niet meer dan 800 man.

ART. 5. *Art. 9* wordt gelezen als volgt:

Ieder, die voor de militie is ingeschreven, en ieder, die daarbij is ingelijfd, kan, behoudens de uitzondering, vermeld in *art. 74*, overeenkomstig de daaromtrent bestaande voorschriften, tot eene verbintenis als vrijwilliger worden toegelaten bij de zeemacht, het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen.

De minderjarige, die bij de militie is ingelijfd, behoeft tot het aangaan van eene verbintenis als vrijwilliger geene toestemming van zijn vader, moeder of voogd en is bekwaam, daartoe, zonder medewerking van vader, moeder of voogd, eene overeenkomst te treffen.

Hij, die bij het aangaan van zoodanige verbintenis reeds bij de militie is ingelijfd, of daartoe later wordt opgeroepen, strekt altijd in mindering van het gedeelte in de lichting, te dragen door de gemeente, waarvoor hij ingelijfd of binnen welke hij ingeschreven is.

Eene verbintenis als vrijwilliger voor minder dan den gevorderden militiediensttijd aangegaan, ontheft echter niet van de verplichting tot het volbrengen van dezen diensttijd.

ART. 6. *Art. 10* wordt gelezen als volgt:

Met uitzondering van de overeenkomsten van vervanging in den dienst, zijn alle volgens deze wet en de te harer uitvoering door Ons gegeven voorschriften over te leggen of gevorderde stukken en uit te reiken beschikkingen, zoo in als buiten rechten, vrij van zegel, van registratie, van kosten van legalisatie en van schrijfloon voor griffiers van rechterlijke collegiën.

ART. 7. In *art. 11* wordt, in plaats van »1,56 el'', gelezen: »1,55 meter''.

Achter de woorden: »goed zedelijk gedrag'' wordt tusschen gevoegd: »en eene onberispelijke levenswijze''.

ART. 8. *Artt. 15* tot en met 26 worden gelezen als volgt:

Art. 15. Voor de militie worden ingeschreven alle jongelingen, die:

1°. op 1 Januari van het jaar, waarin zij hun 19de jaar zijn ingetreden, ingezetenen zijn;

2°. ingezetenen zijn geworden vóór 1 Januari van het jaar, volgende op dat, waarin zij hun 20ste jaar hebben volbracht.

Art. 16. Voor ingezetenen wordt gehouden:

1°. hij, wiens vader, is deze overleden, wiens moeder, zijn beiden overleden, wiens voogd ingezetenen is volgens art. 3 der wet van 28 Juli 1850 *Staatsblad* n°. 44);

2°. hij, die, geen vader, moeder of bekenden voogd hebbende, of door den vader, is deze overleden, door de moeder, zijn beiden overleden, door den voogd achtergelaten zijnde, gedurende de laatste achttien maanden, voorafgaande aan het in art. 15 vermelde tijdstip, in Nederland verblijf hield;

3°. hij, die geen vader of moeder heeft, of van wiens ouders de langstlevende ingezetenen was, al is zijn voogd geen ingezetenen of buiten 's lands gevestigd, mits hij binnen het Rijk verblijf houdt;

4°. de zoon van den Nederlander, die ter zake van 's lands dienst in een vreemd land woont of, overleden zijnde, laatst gewoond heeft;

5°. de Nederlander, wiens vader, is deze overleden, wiens moeder, zijn beiden overleden, wiens voogd in een vreemd land gevestigd is gedurende minder dan vijf jaren, voorafgaande aan het in art. 15 vermelde tijdstip;

6°. de Nederlander, die, geen ouders of bekenden voogd hebbende, in een vreemd land verblijf houdt gedurende minder dan vijf jaren, voorafgaande aan het in art. 15 vermelde tijdstip;

Art. 17. Voor ingezetenen wordt niet gehouden:

1°. de in een vreemd land achtergebleven zoon van een ingezetenen, die geen Nederlander is, mits hij in dat vreemde land geboren zij;

2°. de in een vreemd land verblijf houdende ouderlooze zoon van een vreemdeling, al is zijn voogd ingezetenen, mits hij geen Nederlander zij;

3°. de zoon van den Nederlander, die ter zake van 's lands dienst in 's Rijks overzeesche bezittingen of koloniën woont;

4°. de vreemdeling, die bewijst te behooren tot een Staat, waar de Nederlander niet aan den verplichten krijgsveld is onderworpen, of waar ten aanzien der dienstplichtigheid het beginsel van wederkeerigheid is aangenomen;

5°. hij, die geboren is uit tijdens zijne geboorte binnen het Rijk in Europa gevestigde vreemdelingen, voor zoover hij bewijst te behooren tot een Staat, in de vorige zinsnede bedoeld.

Art. 18. De inschrijving geschiedt:

1°. van hem, bedoeld in art. 16, 1°, zoo hij ongehuwd is, in de gemeente, waar de vader, is deze overleden, de moeder, zijn beiden overleden, de voogd woont; zoo hij gehuwd of weduwnaar is, in de gemeente, waar hij woont, of, woont hij in een vreemd land, in die, waar hij het laatst in Nederland gewoond heeft;

2°. van hem, bedoeld in art. 16, 2°, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

3°. van hem, bedoeld in art. 16, 3°, in de gemeente, waar hij verblijf houdt;

4°. van hem, bedoeld in art. 16, 4°, in de gemeente, waar de vader het laatst in Nederland gewoond heeft; is de vader overleden, in de gemeente, waar de moeder woont of het laatst in Nederland gewoond heeft; zijn vader en moeder overleden, in de gemeente, waar de voogd woont of het laatst in Nederland gewoond heeft; is hij ouderloos en zonder bekende voogd, in de gemeente, waar de langstlevende der ouders het laatst in Nederland gewoond heeft;

5°. van hem, bedoeld in art. 16, 5°, zoo hij ongehuwd is, in de gemeente, waar de vader, in deze overleden, de moeder, zijn beiden overleden, de voogd het laatst in Nederland gewoond heeft, zoo hij gehuwd of weduwnaar is, in de gemeente, waar hij het laatst in Nederland gewoond heeft;

6°. van hem, bedoeld in art. 16, 6°, in de gemeente, waar hij het laatst in Nederland gewoond heeft.

Art. 19. Hij, die volgens art. 15, 1°, behoort te worden ingeschreven, is verplicht, zich daartoe bij burgemeester en wethouders der gemeente, in art. 18 aangewezen, aan te geven tusschen 1 en 31 Januari van het jaar, waarin hij op 1 Januari zijn 19de jaar is ingetreden.

Hij, die volgens art. 15, 2°, behoort te worden ingeschreven, is verplicht, zich daartoe, binnen dertig dagen nadat hij ingezet is geworden, aan te geven bij burgemeester en wethouders der gemeente, in art. 18 aangewezen. Zijne inschrijving geschiedt in het register van het jaar, waartoe hij volgens zijn leeftijd behoort.

Bij ongesteldheid of afwezigheid is, zoo het een ongehuwde geldt, de vader, is deze overleden, de moeder, zij beiden overleden, de voogd tot het doen van de aangifte verplicht. De verplichting daartoe rust uitsluitend op den militieplichtige zelf, zoo deze gehuwd of weduwnaar of door zijne ouders of voogd achtergelaten is.

Hij, die door de bestuurders of de overheid, in art. 24 vermeld, ter inschrijving voor de militie moet worden opgegeven, is tot het doen van aangifte niet gehouden. De daartoe op den vader, de moeder of den voogd rustende verplichting wordt evenwel door het bepaalde bij dat artikel niet opgeheven.

De wijze, waarop van de gedane aangifte blijken moet, wordt door Ons bepaald.

Art. 20. Jaarlijks, in December, geschiedt, ten minste twee malen, door burgemeester en wethouders eene openbare kennisgeving, waarbij de verplichting tot het doen van de aangifte in het volgende jaar wordt herinnerd.

Art. 21. Hij, die, vallende in art. 15, 1°, zich na 31 Januari, doch vóór 31 December ter inschrijving aangeeft, wordt alsnog ingeschreven.

Hij, die, vallende in art. 15, 2°, zich na verloop van den tijd, bepaald in de tweede zinsnede van art. 19, doch vóór het verstrijken van de daarop volgende dertig dagen, ter inschrijving aangeeft, wordt evenzeer alsnog ingeschreven.

Art. 22. Hij, wiens aangifte ter inschrijving verzuimd is, wordt door burgemeester en wethouders ambtshalve ingeschreven, en wel hij, bedoeld in art. 15, 1°, zoo het verzuim ontdekt wordt vóór 1 Januari van het jaar, waarin de betrokken persoon zijn 20ste jaar is ingetreden, en hij, bedoeld in art. 15, 2°, zoo het verzuim ontdekt wordt binnen dertig dagen na verloop van den tijd, binnen welken de aangifte had moeten zijn geschied.

Zij geven van de inschrijving, terstond kennis aan den ingeschrevene en, zoo hij ongehuwd is, aan zijn vader, is deze overleden, aan zijne moeder, zijn beiden overleden, aan zijn voogd.

Art. 23. Hij, die te recht in eene gemeente is ingeschreven, blijft tot de voor de militie ingeschrevenen van die gemeente behooren, al verandert hij van woonplaats, mits niet opgehouden hebbe ingezet en te zijn volgens art. 16.

Art. 24. Behoudens de bepalingen van art. 19, zenden bestuurders van krankzinnigen-, doofstommen-, blinden- en bedelaarsgestichten, alsmede die der koloniën van weldadigheid en van gevangenen, jaarlijks eene opgave van de daarin opgenomen jongelingen, die voor de militie moeten worden ingeschreven, aan

Onzen Commissaris in de provincie, in welke de inschrijving moet plaats hebben, wat de in art. 15, 1°., bedoelden aangaat, vóór 10 Januari van het jaar, waarin de inschrijving moet geschieden, en wat de in art. 15, 2°., vermelden betreft, binnen dertig dagen nadat deze ingezetenen zijn geworden.

De wijze en de tijd waarop en de overheid door welke gelijke opgaaf als in de eerste zinsnede van dit artikel wordt bedoeld, geschiedt ten aanzien van hen, die in militairen dienst zijn, worden door Ons bepaald.

Art. 25. Het register van inschrijving wordt op 31 Januari voorloopig en op 31 December van het jaar van inschrijving voor goed gesloten, op beide dagen des namiddags ten vier ure.

Na de laatste sluiting, die, even als de eerste, op het register vermeld en door de onderteekening van den burgemeester en den secretaris bekrachtigd wordt, worden geene personen meer ingeschreven dan in de tweede zinsnede van art. 19 bedoelde.

Art. 26. Het register wordt met eene daaruit opgemaakte alphabetische naamlijst vóór 7 Januari van het jaar, volgende op dat der inschrijving, door den burgemeester gezonden aan Onzen Commissaris in de provincie, die deze stukken onderzoekt, zoo noodig doet verbeteren en vóór 22 Januari aan den burgemeester terugzendt.

Register en lijst worden daarna, uiterlijk den 27sten Januari, gedurende ten minste acht dagen op de secretarie der gemeente voor elk ter lezing nedergelegd.

Van die nederlegging geschiedt openbare kennisgeving.

Tegen register en lijst kan binnen den in de tweede zinsnede van dit artikel bepaalden tijd, bezwaar worden ingebracht bij Onzen Commissaris in de provincie, die daaromtrent ten spoedigste uitspraak doet.

Het bezwaar wordt ingebracht bij een door de noodige bewijsstukken gestaafd verzoekschrift op ongezegeld papier, onderteekend door hem, die het inbrengt.

Het verzoekschrift wordt, tegen bewijs van ontvangst, ingeleverd bij den burgemeester van de gemeente, tegen register of lijst van welke het bezwaar gericht is.

Deze zendt het terstond aan Onzen Commissaris in de provincie.

Is de uitspraak van dezen in strijd met die van Onzen Commissaris in eene andere provincie over dezelfde inschrijving, dan beslist Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Indien na afloop van den tijd, in de tweede zinsnede van dit artikel vermeld, blijkt, dat eene inschrijving in strijd met de wet heeft plaats gehad of behouden is, kan door Ons de afvoering van den betrokken persoon van de registers, waarop hij voorkomt, worden bevolen. Van dit bevel wordt telkens mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met opgaaf van de redenen, die daartoe geleid hebben.

Door de afvoering houden voor hem, wien zij geldt, de gevolgen op, welke zijne inschrijving voor de militie heeft gehad.

Met betrekking tot den dienstplicht van de overige militieplichtigen in de gemeente, waar zijne inschrijving plaats had, wordt hij, geschiedt de afvoering voor 15 December van het jaar, voor de lichteing waarvan hij ingeschreven werd, geacht, niet voor de militie te zijn ingeschreven geweest.

Onverminderd het bepaalde bij de eerste zinsnede van dit artikel, kan Onze Commissaris in de provincie, gedurende het jaar van inschrijving, doch na de voorloopige sluiting van het inschrijvingsregister, mededeeling van dit register vorderen, echter voor niet langer dan acht dagen.

Tegen inschrijving ambtshave gedaan na de laatste sluiting van het inschrijvingsregister, kan binnen vijf dagen na de kennisgeving, in de tweede zinsnede van art. 22 bedoeld, bezwaar worden ingebracht bij Onzen Commissaris in de provincie, die daaromtrent ten spoedigste uitspraak doet. Hierbij gelden de vijfde tot en met de elfde zinsneden.

Het verzoekschrift wordt ingeleverd bij den burgemeester der gemeente, waar de inschrijving plaats had.

ART. 9. Aan het slot der laatste zinsnede van *art. 30* wordt bijgevoegd: »en, in geval de orde op eenigerlei wijze wordt gestoord, hen, die dit doen, het vertrek te doen verlaten.»

ART. 10. Aan *art. 34* wordt als vierde zinsnede toegevoegd hetgeen volgt:

Het lotingsregister wordt gedurende drie dagen na den afloop der loting op de secretarie der gemeente, waar de loting plaats had, voor elk ter lezing nedergelegd.

ART. 11. *Art. 35* wordt gelezen als volgt:

Tegen de wijze waarop de loting is geschied, kunnen gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag waarop zij plaats had, en tegen de wijze van invulling van het lotingsregister gedurende vijf dagen, te rekenen van den dag waarop het ter lezing werd nedergelegd, bij Gedeputeerde Staten bezwaren worden ingebracht door belanghebbende lotelingen, of door hun vader, moeder of voogd.

De twee eerste zinsneden van *art. 99* zijn hierbij van toepassing.

ART. 12. *Art. 36* wordt gelezen als volgt:

Gedeputeerde Staten onderzoeken de bij hen ingebrachte bezwaren zonder uitstel en doen ten spoedigste eene uitspraak, met redenen omkleed, hetzij tot handhaving, hetzij tot vernietiging van de plaats gehad hebbende loting, naar gelang en voor zoover eene gepleegde onregelmatigheid op den uitslag der loting al dan niet van invloed heeft kunnen zijn. Betreffen de bezwaren de wijze van invulling van het lotingsregister, dan kunnen zij de verbetering van dat register bevelen.

Hunne uitspraak wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der betrokken gemeente, aan den militiecommissaris en aan hen, die de bezwaren inbrachten.

Strekt de uitspraak tot vernietiging van de loting of van een gedeelte daarvan, dan beveelt Onze Commissaris in de provincie eene nieuwe loting, in het laatste geval voor zoover de plaats gehad hebbende loting vernietigd is. Hierbij gelden de *artt. 28—34*.

ART. 13. In de eerste zinsnede van *art. 37* wordt achter het woord »vader» eene komma geplaatst en ingelascht het woord »moeder».

De woorden »Hierbij geldt *art. 104*» worden gelezen als volgt:

Hierbij gelden de laatste zinsnede van *art. 103* en *art. 104*.

ART. 14. De drie eerste zinsneden van *art. 39* worden gelezen als volgt:

Naloting heeft plaats ten aanzien van:

- 1°. hem, die door verzuim of vergissing van de betrokken overheid of van de in *art. 24* bedoelde personen aan de gewone loting geen deel heeft genomen;
- 2°. hem, op wien *art. 15*, 2°, van toepassing is en wiens inschrijving plaats had nadat de in *art. 28* bedoelde tijd der loting verstreken was.

ART. 15. In de vierde zinsnede van *art. 44* wordt na het woord »vader» eene komma geplaatst en ingelascht het woord »moeder».

Tusschen de achtste en negende zinsnede worden twee nieuwe zinsneden ingevoegd, luidende:

Gedeputeerde Staten kunnen den militieplichtige, wiens vrijstelling wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken wordt aangevraagd, doch die door ziekte of gebreken buiten staat is voor hen te verschijnen, doen onderzoeken op de plaats van zijn verblijf, mits deze binnen 's lands gelegen zij. Dit geschiedt op de wijze in *art. 89* bepaald.

Wordt een militieplichtige binnen 's lands in een gesticht voor doofstommen of blinden, of, krachtens machtiging van het bevoegd gezag, in een erkend gesticht voor krankzinnigen verpleegd, dan kunnen Gedeputeerde Staten uitspraak doen op eene, omtrent den toestand van den militieplichtige, door den bestuurder van het gesticht of een geneeskundige daaraan verbonden, afgegeven verklaring, ge-

waarmedt door den burgemeester der gemeente, binnen welke het gesticht is gelegen.

ART. 16. *Art. 46* wordt gelezen als volgt:

Hij, die nageloot heeft en voor den dienst is aangewezen, wordt, indien het door hem getrokken nummer in de termen van oproeping valt, onverwijld ter inlijving opgeroepen en ingelijfd ten behoeve van de lichte van het jaar, waarin hij had moeten loten, en met deze ontslagen.

Is die lichte reeds afgeleverd, dan wordt, bij zijne inlijving, de houder van het hoogste van de voor die lichte in dienst gestelde nummers uit de gemeente, voor welke de naloting plaats had, ontslagen, tenzij deze het tegendeel verlangt.

ART. 17. *Art. 47* wordt gelezen als volgt:

Vrijstelling van den dienst bij de militie wordt verleend aan de loteling:

- 1°. die kleiner is dan 1,55 meter;
- 2°. die door zickelijke gesteldheid of gebreken, volgens regelen van geneeskundig onderzoek door Ons gesteld, voor den krijgsvolk ongeschikt is;
- 3°. die eenige zoon, tevens eenig wettig kind is en geen halven broeder of halve broeders heeft, onverschillig of de ouders in leven of overleden zijn;
- 4°. die eenige wettige zoon eener behoeftige niet hertrouwde weduwe is en geen halve broeder of halve broeders heeft;
- 5°. die, vóór zijne inschrijving voor de militie, bij de zeemacht, het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen, als vrijwilliger in dienst is getreden ten gevolge van eene voor den tijd van ten minste vijf jaren aangegane verbintenis en zich nog in dienst bevindt;
- 6°. die adelborst of kadet is op eene van 's Rijks militaire scholen;
- 7°. die van Rijkswege of in eene van 's Rijks inrichtingen, hetzij voor den militair geneeskundigen of pharmaceutischen dienst, hetzij tot militairen paardenarts wordt opgeleid;

8°. die vijf jaren in een lageren rang dan dien van officier bij de zeemacht, het korps mariniers hieronder begrepen, bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche bezittingen, als vrijwilliger gediend heeft.

ART. 18. *Art. 49* wordt gelezen als volgt:

De vrijstelling wordt zoo verleend, dat van een even getal broeders de helft en van een oneven getal de groote helft diene.

Onder het getal broeders worden niet medegerekend zij, die volgens de bepalingen van art. 17 niet voor ingezetenen worden gehouden, tenzij deze als vrijwilliger in dienst zijn of gediend hebben en hunne dienst ingeroepen wordt ter bekoming van vrijstelling wegens broederdienst.

Eene bij deze wet gevoegde tabel wijst aan hoe de vrijstelling wegens broederdienst wordt verleend, wanneer drie of meer zonen tot het gezin behooren.

Moet van twee of meer broeders, die in hetzelfde jaar geboren zijn, aan een of meer vrijstelling worden verleend, dan wordt hij, die het laagste nummer heeft getrokken, maar, wordt deze voor den dienst ongeschikt bevonden, hij die het hoogere nummer trok, voor den dienst aangewezen.

Het is aan den vrijgestelden broeder, mits voor den dienst geschikt, vrijgelaten, voor zijnen voor den dienst aangewezen, in hetzelfde jaar geboren broeder in dienst te treden.

Van het verlangen daartoe wordt door beiden aangifte gedaan bij Onzen Commissaris in de provincie, ten minste tien dagen vóór den dag, waarop de voor den dienst aangewezen ingelijfd moet worden.

Hij, die voor zijn broeder in dienst wil treden, wordt geneeskundig onderzocht voor Gedeputeerde Staten.

Voor dat onderzoek geldt hetgeen in de vijfde, zesde, zevende, achtste, elfde en twaalfde zinsneden van art. 44 is bepaald.

Wordt de vrijgestelde broeder niet geschikt bevonden, of komt deze niet ter inlijving op het tijdstip en de plaats voor de aflevering van zijn broeder aange-
wezen, dan is deze laatste verplicht, ten bepaalden tijde aan de oproeping te
voldoen.

ART. 19. Onder 1°. van *art.* 50 wordt gelezen als volgt:

1°. in dienst is, hetzij bij de militie, hetzij als vrijwilliger voor den tijd van
ten minste vijf jaren, bij de zeemacht, het corps mariniers hieronder begrepen,
bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in 's Rijks overzeesche
bezigtingen.

Onder 6°. wordt gelezen als volgt:

6°. na drie jaren bij de militie te hebben gediend, tengevolge van eene uit-
spraak van den militieraad, aan Gedeputeerde Staten of van Ons uit den dienst
is ontslagen.

ART. 20. In *art.* 51, 4°, worden na het woord »geneeskundige» ingevoegd
de woorden »of pharmaceutische».

ART. 21. *Art.* 52 wordt gelezen als volgt:

Worden twee of meer broeders in hetzelfde jaar dienstplichtig, dan wordt alleen
de helft van hun getal, of, is dit oneven, de grootere helft voor den dienst
aangewezen.

Hierbij gelden de zes laatste zinsneden van *art.* 49.

ART. 22. De derde zinsnede van *art.* 53 wordt vervangen door de volgende
bepalingen:

Vrijstelling als eenig wettig kind wordt verleend op overlegging van een ge-
tuigschrift van den burgemeester, waaruit blijkt dat men eenig wettig kind is.

Vrijstelling als eenige wettige zoon van eene behoeftige niet hertrouwde weduwe
wordt verleend op overlegging van een getuigschrift van den burgemeester, waar-
uit blijkt dat men eenige wettige zoon is, van het bewijs van het overlijden des
vaders en van eene akte van bekendheid dat de moeder-weduwe behoeftig is, af
te geven door den kantonrechter, op verklaring van minstens drie te goeder
naam en faam staande getuigen en na zich alvorens zelf van den behoeftigen
staat te hebben overtuigd.

Vrijstelling op grond van *art.* 49. vierde zinsnede, of van *art.* 52 wordt verleend
op overlegging van een getuigschrift van den burgemeester, waaruit blijkt,
dat de broeders in hetzelfde jaar zijn geboren of dienstplichtig geworden zijn.

ART. 23. Het eerste lid van *art.* 54 aldus te lezen:

Elke reden van vrijstelling moet bestaan op den dag waarop de vrijstelling
wordt aangevraagd.

De aanvraag geschiedt in de eerste zitting van den militieraad.

ART. 24. *Art.* 55 wordt gelezen als volgt:

Tot den dienst bij de militie wordt niet toegelaten hij:

1°. die veroordeeld is tot eene onteerende straf, of tot kruiwagenstraf, of tot
de straf van het weggagen als eerlooze schelm;

2°. die veroordeeld is tot militaire gevangenisstraf;

3°. die veroordeeld tot casatie, met ontzetting van het recht om ooit weder
bij de gewapende macht te dienen of eene betrekking van militairen geëmploij-
eerd te bekleeden;

4°. die veroordeeld is tot correctioneel gevangenisstraf voor den tijd van een
jaar of langer, of, wanneer zij in eenzame opsluiting moet worden ondergaan,
voor den tijd van zes maanden of langer;

5°. die met een briefje van ontslag of een bijzonder gemerkt paspoort uit den
dienst bij de zeemacht of met een briefje van ontslag uit den dienst bij de land-
macht is weggezonden.

ART. 25. Achter *art. 55* worden drie artikelen ingevoegd, aldus luidende:

Art. 55a. De loteling, te wiens aanzien een buitenlandsche rechter eene veroordeeling heeft uitgesproken, welke moet geacht worden gelijk te staan met eene der rechterlijke veroordeelingen, in *art. 55* bedoeld, wordt mede niet toegelaten tot den dienst bij de militie.

Art. 55b. Uit den dienst bij de militie wordt ontslagen:

a. hij, die door den burgerlijken strafrechter is veroordeeld:

1°. tot eene onteerende straf;

2°. tot correctioneele gevangenisstraf voor den tijd van een jaar of langer, of, wanneer zij in eenzame opsluiting moet worden ondergaan, voor den tijd van zes maanden of langer;

b. hij, die door den militairen strafrechter is veroordeeld:

1°. tot eene onteerende straf;

2°. tot militaire gevangenisstraf;

3°. tot correctioneele gevangenisstraf met ontzegging van het recht om bij de gewapende macht of als militaire geëmployeerde te dienen.

Art. 55c. De ingelijfde, te wiens aanzien een buitenlandschen rechter eene veroordeeling heeft uitgesproken, welke moet geacht worden gelijk te staan met eene der rechterlijke veroordeelingen, in *art. 55b* bedoeld, wordt mede uit den dienst bij de militie ontslagen.

ART. 26. *Art. 56* wordt gelezen als volgt:

Tot den dienst bij de militie wordt *voorloopig* niet toegelaten de loteling:

1°. die zich in hechtenis bevindt en omtrent wiens zaak, bij het sluiten van de laatste zitting van den militieraad, bij in kracht van gewijsde gegane uitspraak niet is beslist;

2°. die veroordeeld is tot correctioneele gevangenisstraf voor den tijd van minder dan een jaar, of, wanneer zij in eenzame opsluiting moet worden ondergaan, voor den tijd van minder dan zes maanden, en ten gevolge dezer veroordeeling zich nog in hechtenis bevindt bij het sluiten van de laatste zitting van den militieraad.

ART. 27. De laatste zinsnede van *art. 57* wordt gelezen als volgt:

De tien laatste zinsneden van *art. 44* en tweede zinsnede van *art. 45* zijn hierbij van toepassing.

ART. 28. De eerste zinsnede van *art. 58* wordt gelezen als volgt:

Is de loteling krachtens het voorgaande artikel bij de einduitspraak voor den dienst aangewezen, en zou het bij de loting voor hem getrokken nummer zijn opgeroepen geweest, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, onverwijld ter inlijving opgeroepen en voor vijf jaren ingelijfd.

De derde zinsnede van het artikel wordt gelezen als volgt:

Is de lichting, in mindering waarvan hij komt, reeds afgeleverd, dan wordt bij zijne inlijving de houder van het hoogste van de voor die lichting in dienst gestelde nummers uit de gemeente, waartoe hij behoort, ontslagen, tenzij deze het tegendeel verlangt.

Aan het artikel worden als vijfde en zesde zinsneden toegevoegd hetgeen volgt:

Is de lichting van het jaar, waartoe de in de voorgaande zinsnede bedoelde loteling volgens zijn leeftijd behoort, niet meer in dienst op het tijdstip, waarop hij voor Gedeputeerde Staten moet verschijnen, dan wordt hij van den dienst vrijgesteld.

Indien een broeder van dengeen, die, krachtens *art. 56* voorloopig niet tot den dienst bij de militie toegelaten, na zijne invrijheidstelling tot dien dienst is aangewezen en ingelijfd moet worden, recht op vrijstelling zou hebben gehad, ware zijn broeder ingelijfd geweest op het tijdstip, waarop hij dat recht moest doen

gelden, dan wordt eerstbedoelde, zoodra zijn broeder bij de militie is ingelijfd, uit den dienst ontslagen, tenzij hij het tegendeel verlangt.

ART. 29. In de derde zinsnede van art. 59 wordt na het woordt »vader» eene komma geplaatst en het woordt »moeder» ingelascht.

De laatste zinsnede van het artikel wordt gelezen als volgt:

Geschiedt die wegzending vóór den 15den December van het jaar, voor de lichte van hij was ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend nummer der lichte van dat jaar en van de gemeente, voor welke zijne inlijving plaats had, onverwijld ter inlijving opgeroepen.

ART. 30. *Artt.* 60 tot en met 63 worden gelezen als volgt:

Art. 60. Een loteling kan zijnen dienst doen waarnemen door een plaatsvervanger.

Om plaatsvervanger bij de militie te zijn, moet men op het tijdstip der toelating niet jonger dan 21, niet ouder dan 25 jaren wezen, en overigens de vereischten bezitten, in de eerste zinsnede van art. 11 vermeld.

Ten aanzien van den plaatsvervanger geldt hetgeen in de tweede en derde zinsnede van art. 11 en in de eerste zinsnede van art. 13 omtrent den vrijwilliger is bepaald.

Art. 61. De loteling is gedurende één jaar voor zijn plaatsvervanger aansprakelijk, te rekenen van den dag waarop deze is ingelijfd.

Zoo de plaatsvervanger binnen dien tijd ontbreekt, treedt de loteling zelf in den dienst op, of stelt hij een nieuwen plaatsvervanger.

Het zelf in den dienst optreden van den loteling of het stellen van een nieuwen plaatsvervanger wordt niet gevorderd, wanneer de plaatsvervanger wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, door den dienst bekomen, ontslagen, of gedurende zijn diensttijd overleden is, of wel zich als vrijwilliger bij het leger hier te lande of bij het krijgsvolk, dienende in Rijk's overzeesche bezittingen, heeft verbonden.

Art. 62. Onze Commissaris in de provincie, tot wier aandeel in de lichte de vervangene behoort, zorgt, dat deze, wanneer hij er toe verplicht is, zelf in den dienst optrede of een nieuwen plaatsvervanger stelle.

Dit een of ander geschiedt binnen zestig dagen na den dag, waarop de vervangene van het ontbreken van den plaatsvervanger verwittigd en ter inlijving opgeroepen is.

Art. 63. Is een plaatsvervanger, die deserteert, binnen zestig dagen na zijne deserte vrijwillig teruggekeerd of aangehouden, dan behoeft de vervangene niet zelf in de dienst op te treden, noch een nieuwen plaatsvervanger te stellen.

Kan echter de gedeserteerde plaatsvervanger, ten gevolge van een rechterlijk vonnis, niet tot verderen dienst worden toegelaten, dan geldt de tweede zinsnede van art. 61.

ART. 31. *Art.* 67 tot en met 74 worden gelezen als volgt:

Art. 67. De nummervisseling is nietig en de loteling is dientengevolge verplicht zelf in den dienst op te treden, wanneer de nummervisselaar op grond van de tweede zinsnede van art. 68 uit den dienst ontslagen is.

Onze Commissaris in de provincie, tot wier aandeel in de lichte de loteling behoort, zorgt, dat deze terstond ter inlijving worden opgeroepen.

Art. 68. Hij, die als plaatsvervanger of nummervisselaar is toegelaten, wordt niet ingelijfd, wanneer blijkt, dat hij als zoodanig niet had mogen zijn aangenomen.

Blijkt na zijne inlijving, dat hij in strijd met de wet is aangenomen, dan wordt hij uit den dienst ontslagen.

Wordt krachtens de eerste zinsnede een plaatsvervanger of nummervisselaar niet ingelijfd, dan wordt de loteling, voor wien hij werd toegelaten, daarvan verwittigd en, is hij niet reeds ingelijfd, terstond ter inlijving opgeroepen.

Art. 69. De loteling, die volgens art. 46, 58, 117 of 174 moet worden ingelijfd, is bevoegd, binnen dertig dagen na zijne oproeping ter inlijving of aanwijzing tot den dienst, een plaatsvervanger of nummervervisselaar te stellen.

Art. 70. Hem, die reeds bij de militie is ingelijfd of daarbij ingelijfd moet worden, kan door Ons, in bijzondere gevallen, het stellen van een plaatsvervanger worden vergund.

De kosten, vallende op het onderzoeken van den als plaatsvervanger aangeboden persoon, worden in dat geval door hem, wien de vervanging is vergund, gedragen.

Art. 71. Het onderzoeken van hem, die krachtens een der beide voorgaande artikelen als plaatsvervanger of nummervervisselaar wordt aangeboden, geschiedt, zoo dit niet in de tweede zitting van den militieraad kan plaats hebben, door Gedeputeerde Staten der provincie, waartoe hij, voor wien zijne toelating gevraagd wordt, als militieplichtige behoort.

Gedeputeerde Staten worden in dat onderzoek bijgestaan door een burgerlijk geneeskundige en een officier van gezondheid.

De zesde, zevende, achtste, elfde en twaalfde zinsneden van art. 44 zijn hierbij van toepassing.

Art. 72. Hij, die als plaatsvervanger of nummervervisselaar wordt toegelaten, ontvangt daarvan een bewijs, afgegeven door den voorzitter van het collegie, door hetwelk de toelating geschiedt.

Door het in ontvang nemen van dat bewijs verbindt de toegelatene zich tot vervulling van alle verplichtingen en diensten bij de militie op hem, voor wien de toelating plaats had, rustende.

Wordt, ter zake van de vervanging, tusschen den vervangene en den plaatsvervanger of nummervervisselaar eene overeenkomst aangegaan, dan moet deze uit eene notarieele akte blijken en een afschrift van die akte ten minste drie dagen vóór de inlijving van den plaatsvervanger of nummervervisselaar aan onzen Commissaris in de provincie worden ter hand gesteld.

Voor het opmaken, het verlijden en de uit te geven afschriften van de in de voorgaande zinsnede bedoelde akte wordt in het geheel, behalve de zegel- en registratiekosten, niet meer dan vier gulden in rekening gebracht.

De akte is aan een vast registratierecht van vijf gulden onderworpen.

Art. 73. De loteling, die de met zijn plaatsvervanger of nummervervisselaar gesloten overeenkomst, in de derde zinsnede van het voorgaande artikel bedoeld, niet heeft nageleefd, wordt, zoo die overeenkomst te dezer zake door een rechterlijk vonnis, in kracht van gewijsde gegaan, is ontbonden, tegen ontslag van zijn plaatsvervanger of nummervervisselaar als zoodanig, zelf in dienst gesteld.

Hij wordt daartoe onmiddellijk opgeroepen. Voldoet hij aan die oproeping niet, dan zijn de artt. 172 en 173 op hem van toepassing. Zijne inlijving geschiedt slechts voor den nog onvervulden dienstdtijd.

Wordt de loteling voor den dienst ongeschikt bevonden of voldoet hij niet aan de in de tweede zinsnede bedoelde oproeping, dan belet dit het ontslag van den plaatsvervanger of den nummervervisselaar als zoodanig niet.

Art. 74. Plaatsvervangers worden gedurende den tijd der aansprakelijkheid van de vervangenen niet als vrijwilligers bij de zeemacht of het korps mariniers toegelaten.

ART. 32. Aan *art. 77* wordt als derde zinsnede toegevoegd hetgeen volgt:

Bij plotseling opgekomen ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den voorzitter of een lid van den raad en van zijn plaatsvervanger, wordt hij, zoodra noodig, vervangen door een door Onzen Commissaris in de provincie aan te wijzen persoon.

ART. 33. In de derde zinsnede van *art. 87* wordt achter het woord »vader» eene komma geplaatst en het woord »moeder» ingelascht.

ART. 34. *Art. 88* wordt gelezen als volgt:

Voor den militieraad moeten verschijnen:

- 1°. de vrijwilligers voor de militie;
- 2°. de lotelingen, die vrijstelling verlangen wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken of gemis van de gevorderde lengte;
- 3°. de lotelingen bedoeld in de vierde en vijfde zinsneden van art. 49 en in art. 52;

4°. zij, die als plaatsvervanger of als nummervervisselaar verlangen op te treden.

ART. 35. De eerste zinsnede van *art. 89* wordt gelezen als volgt:

De loteling, wiens vrijstelling wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken wordt gevraagd, doch die door ziekte of gebreken buiten staat is voor den raad te verschijnen, wordt onderzocht op de plaats van zijn verblijf, mits deze binnenslands gelegen zij.

Aan het artikel wordt als slotbepaling toegevoegd hetgeen volgt:

Wordt een loteling binnenslands in een gesticht voor doofstommen of blinden, of, krachtens machtiging van het bevoegd gezag, in een erkend gesticht voor krankzinnigen verpleegd, dan kan de raad uitspraak doen op eene, omtrent den toestand van den loteling, door den bestuurder van het gesticht of een geneeskundige daaraan verbonden, afgegeven verklaring, gewaarmerkt door den burgemeester der gemeente, binnen welke het gesticht is gelegen.

ART. 36. *Art. 90* wordt gelezen als volgt:

De loteling, die verblijf houdt in eene gemeente, niet behoorende tot het rechtsgebied van den militieraad, waarin hij voor de militie is ingeschreven, kan, met goedvinden van Onzen Commissaris in de provincie, waarin de inschrijving plaats had, zijne redenen van vrijstelling iubringen bij den militieraad, onder wiens rechtsgebied hij verblijf houdt.

ART. 37. *Art. 92* wordt gelezen als volgt:

In de tweede zitting van den militieraad wordt uitspraak gedaan omtrent alle in de eerste zitting niet afgedane zaken; omtrent hen, die als plaatsvervanger of nummervervisselaar verlangen op te treden, alsmede omtrent de vrijwilligers, die ter eerste zitting niet zijn verschenen.

ART. 38. *Art. 97* wordt gelezen als volgt:

Gedurende tien dagen, te rekenen van den dag, waarop de militieraad eene uitspraak heeft gedaan, kunnen tegen die uitspraak bij Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke de betrokken loteling voor de militie is ingeschreven, bezwaren worden ingebracht:

1°. door den loteling, omtrent wien de uitspraak is gedaan, of door zijn vader, moeder of voogd;

2°. door den loteling, die ten gevolge van de uitspraak kan worden opgeroepen, of door zijn vader, moeder of voogd;

3°. door den reeds ingelijfd den loteling, die ten gevolge van de uitspraak niet uit den dienst zou kunnen worden ontslagen, of door zijn vader, moeder of voogd;

4°. door den betrokken militiecommissaris.

ART. 39. Aan *art. 98* wordt als vijfde en zesde zinsnede toegevoegd hetgeen volgt:

4°. vrijstelling is verleend of geweigerd na overlegging van de verklaring, in de laatste zinsnede van art. 89 vermeld.

Gedeputeerde Staten oordeelen over geene andere redenen van vrijstelling dan die bij den militieraad zijn ingebracht. Aanvulling van het bewijs, dat die redenen bestaan, is niet uitgesloten.

ART. 40. Na *art. 99* volgt een nieuw art. 100, luidende:

Alle schrifturen en bewijsstukken tot staving der bezwaren ingediend, met uitzondering van die, betreffende het al of niet verlenen van vrijstelling wegens

ziekelyke gesteldheid of gebreken, worden gedurende een door den voorzitter te bepalen termijn ter provinciale griffie nedergelegd en daarvan aankondiging gedaan in het nieuwspapier, waarin de provinciale aankondigingen gewoonlijk geschieden.

Zoo de bezwaren zijn ingebracht tegen eene om andere redenen, dan ziekelyke gesteldheid of gebreken, verleende vrijstelling of tegen eene uitgesproken uitsluiting van den dienst, geeft de griffier der Staten van de nederlegging der stukken en van den daarvoor bepaalden termijn dadelijk kennis aan den belanghebbende.

Aan de belanghebbenden of hunne gemachtigden kan van de stukken inzage en te hunnen koste, volgens een door ons vast te stellen tarief, afschrift worden gegeven.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd bij de belanghebbenden of hunne gemachtigden de inlichtingen in te winnen, die het onderzoek vordert.

ART. 41. *Art.* 100 vervalt.

ART. 42. *Art.* 101 wordt gelezen als volgt:

Ingeval bezwaren zijn ingebracht betreffende het al of niet verleenen van vrijstelling wegens ziekelyke gesteldheid of gebreken, doen Gedeputeerde Staten uitspraak na den loteling voor zich te hebben doen verschijnen en geneeskundig onderzoeken.

Gedeputeerde Staten worden in dat onderzoek bijgestaan door een ander burgerlijk geneeskundige en een ander officier van gezondheid, dan die den militieraad bij het doen van de uitspraak, waartegen bezwaar is ingebracht, hebben bijgestaan. Daarbij geldt hetgeen in de zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde zinsnede van art. 44 is bepaald.

ART. 43. Achter *art.* 102 worden twee artikelen ingevoegd, aldus luidende:

Art. 102a. Elke uitspraak van Gedeputeerde Staten, krachtens art. 101 gedaan, wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe de loteling, wien de uitspraak geldt, behoort, en aan hem, die de bezwaren inbracht.

Art. 102b. Omtrent alle andere bezwaren dan die betreffende het al of niet verleenen van vrijstelling wegens ziekelyke gesteldheid of gebreken, wordt in eene openbare vergadering van Gedeputeerde Staten door een der leden, door den voorzitter tot rapporteur te benoemen, schriftelijk verslag uitgebracht, behelzende een overzicht van de zaak en van haren loop en vermeldende de gevoerde beweringen en de overgelegde bewijsstukken.

De verslaggever onthoudt zich van het uiten van een gevoelen.

Het beleggen der openbare vergadering wordt in het nieuwspapier, waarin de provinciale aankondigingen gewoonlijk geschieden, aangekondigd.

De laatste zinsnede van art. 84 is op den voorzitter van die vergadering van toepassing.

De belanghebbenden worden bij brieven opgeroepen om in die vergadering te verschijnen en, na het uitbrengen van het verslag, toegelaten om persoonlijk of door hunne gemachtigden hunne belangen toe te lichten.

Gedeputeerde Staten beraadslagen daarna met gesloten deuren en beslissen binnen tien dagen na de openbare vergadering bij eene met reden omkleede uitspraak.

Hunne uitspraak wordt terstond medegedeeld aan burgemeester en wethouders der gemeente, waartoe de loteling, wien de uitspraak geldt, behoort, en aan hem, die de bezwaren inbracht.

Strekt de uitspraak tot vrijstelling of tot uitsluiting van den dienst, dan geven burgemeester en wethouders daarvan dadelijk kennis aan den loteling, die ten gevolge van de uitspraak zal worden opgeroepen, of aan zijn vader, moeder of voogd.

ART. 44. *Art.* 103 wordt gelezen als volgt:

Van de uitspraken van Gedeputeerde Staten, met uitzondering van die betref-

fende het al of niet verleenen van vrijstelling wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, kan gedurende tien dagen, te rekenen van den dag waarop de uitspraken ter kennis van de belanghebbenden zijn gebracht, bij ons in beroep worden gekomen:

1°. door den loteling, wiens bezwaren door de uitspraak niet zijn weggenomen, of door zijn vader, moeder of voogd;

2°. door den loteling, die ten gevolge van de uitspraak van Gedeputeerde Staten kan worden opgeroepen, of door zijn vader, moeder of voogd;

3°. door den reeds ingelijfd den loteling, die ten gevolge van de uitspraak van Gedeputeerde Staten niet uit den dienst zou kunnen worden ontslagen, of door zijn vader, moeder of voogd;

4°. door Onzen Commissaris in de provincie.

Het beroep wordt ingesteld bij verzoekschrift op ongezegeld papier, tegen bewijs van ontvangst in te leveren bij onzen Commissaris in de provincie, die het terstond aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opzendt.

ART. 45. In art. 104 wordt na de woorden: »den Raad van State», tusschen-gevoegd: »(afdeeling voor de geschillen van bestuur)».

ART. 46. Art. 115 vervalt.

ART. 47. Art. 116 wordt vervangen door twee artikelen, als volgt:

Art. 116. Binnen vier maanden na de aflevering van een militieplichtige, die niet als plaatsvervanger is opgetreden, kan zijne herkeuring wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, welke bevonden zijn reeds vóór zijne inlijving te hebben bestaan, of wegens gemis van de gevorderde lengte, door het militair gezag bij Gedeputeerde Staten der provincie, waartoe de gemeente, voor welke hij is ingelijfd, behoort, worden gevraagd.

Binnen veertien dagen na die aanvraag doen Gedeputeerde Staten hem voor zich verschijnen en, wordt de herkeuring gevraagd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, geneeskundig onderzoeken.

Voor dat onderzoek geldt hetgeen in de twee laatste zinsneden van art. 71 is bepaald.

Gedeputeerde Staten kunnen den militieplichtige, die wegens ziekte of gebreken buiten staat is voor hen te verschijnen, doen onderzoeken op de plaats van zijn verblijf.

Dit geschiedt op de wijze in art. 89 bepaald.

Art. 116 a. Van de uitspraak van Gedeputeerde Staten, naar aanleiding van eene aanvraag om herkeuring gedaan, is geen beroep toegelaten, behoudens toepassing van art. 32, tweede en derde zinsneden, en art. 166 der wet van 6 Juli 1850 (Staatsblad n°. 39), op grond van strijd met de wet.

Wordt de uitspraak van Gedeputeerde Staten door Ons geschorst of vernietigd, dan geldt het bepaalde bij art. 174 dier wet.

ART. 117 wordt gelezen als volgt:

Indien de militieplichtige, in art. 116 bedoeld, door Gedeputeerde Staten wordt afgekeurd, wordt hij uit den dienst ontslagen.

Geschiedt die afkeuring voor 15 December van het jaar, voor de lichte van hij was ingelijfd, dan wordt de houder van het aan de beurt liggend nummer der lichte van dat jaar en van de gemeente, voor welke zijne inlijving plaats had, of was hij nummervisselaar, de loteling, voor wien hij in dienst was opgetreden, onverwijld ter inlijving opgeroepen.

ART. 49. Art. 118 wordt gelezen als volgt:

Het ter inlijving oproepen, overbrengen en afleveren van hen, die door Gedeputeerde Staten of door Ons tot den dienst zijn aangewezen, en in het algemeen van allen, die op een ander tijdstip dat bij art. 112 bedoeld, bij de militie ingelijfd moeten worden of in dienst moeten treden, geschiedt overeenkomstig de artt. 111, 113 en 114.

ART. 50. De tweede zinsnede van art. 120 wordt gelezen als volgt:

Vrijwilligers bij de militie, alsmede de lotelingen, bedoeld in de derde zinsnede van het volgend artikel, worden, voor zoover zij daartoe geschikt bevonden zijn en dit met de belangen van den dienst is overeen te brengen, ingelijfd bij het korps en geplaatst in het garnizoen hunner keuze.

ART. 51. De tweede zinsnede van *art. 121* vervalt.

Aan het slot van dat artikel wordt eene nieuwe zinsnede toegevoegd, aldus luidende:

Ten gunste van hen, die aan door Ons te stellen eischen van bekwaamheid voldoen, kunnen door Ons bijzondere bepalingen ten aanzien van het vervullen van hun dienstplicht en van de wijze van huisvesting, voeding en kleding worden gemaakt, in verband met hunne bestemming om bij voorkeur tot militiekader te worden opgeleid.

ART. 52. *Art. 122* wordt gelezen als volgt:

De bij de militie te land ingelijfden worden tot eerste oefening twaalf maanden onder de wapenen gehouden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

Zij, die niet als plaatsvervanger of nummervervisselaar zijn opgetreden en na hunne inlijving blijken, aan door Ons te stellen eischen te voldoen, kunnen gedurende een gedeelte van den tijd, voor eerste oefening bepaald, met verlof huiswaarts worden gezonden.

De tijd van verlof wordt voor hen als eerste oefeningstijd medegerekend.

ART. 53. De drie eerste zinsneden van *art. 123* worden gelezen als volgt:

Behalve de lichte, die voor het eerst dient, kan steeds een vijfde van het geheele bedrag der vijf lichtingen van de militie te land onder de wapenen worden gehouden of geroepen.

Dat vijfde wordt samengesteld uit de manschappen:

1°. die krachtens *art. 165* zonder loting zijn ingelijfd en hun eerste dienstjaar hebben volbracht, voor zoover zij niet, ten aanzien van het verlof, met de lotelingen zijn gelijkgesteld.

De laatste zinsnede wordt gelezen als volgt:

4°. die gedurende den tijd, voor eerste oefening bepaald, gestraft worden wegens dronkenschap, verkoopen van kleding of uitrusting, desertie in tijd van vrede of verzet tegen de krijgstuft.

ART. 54. *Art. 124* wordt gelezen als volgt:

Is het in het vorig artikel bedoelde vijfde deel niet op de daar bepaalde wijze voltallig te maken, dan wordt het in de hieronder volgende orde aangevuld:

1°. door de niet voor hunne broeders opgetreden plaatsvervangers;

2°. door de overige manschappen, die hun eerste dienstjaar hebben volbracht;

3°. door de overige manschappen, die hun tweede dienstjaar hebben volbracht.

Is slechts een deel van deze soorten van manschappen ter aanvulling noodig, dan wordt dat deel aangewezen door loting, op de door Ons te bepalen wijze te houden.

ART. 55. De laatste zinsnede van *art. 127* wordt gelezen als volgt:

Indien krachtens *art. 51*, ten gevolge der ontheffing, een broeder van dengene, aan wien zij verleend was, bij de militie was ingelijfd, dan wordt die broeder, tenzij hij het tegendeel verlangt, ontslagen zoodra hij, wiens ontheffing niet is vernieuwd, in werkelijken dienst is.

ART. 56. Aan het slot der tweede zinsnede van *art. 128* bij te voegen: »en zich niet in werkelijken dienst bevinden of daartoe zijn geroepen».

ART. 57. De laatste zinsnede van *art. 129* vervalt.

ART. 58. Achter *art. 130* wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

Art. 130a. Wanneer aan een verlofganger door eene andere autoriteit dan den militiecommissaris straf is opgelegd en deze straf niet is kunnen worden toegepast, dan wordt de verlofganger, op schriftelijke aanvraag van de autoriteit,

door welke de straf is opgelegd, te richten aan onzen Commissaris in de provincie, door den burgemeester der woonplaats van dien verlofganger, aangehouden en onder verzekerde geleide naar de naastbijgelegen provoost of het naastbijzijnde huis van bewaring of arrest overgebracht.

ART. 59. *Art. 133* wordt gelezen als volgt:

De bij de militie ingelijfde, die in werkelijken dienst is, geeft aan den commandeerenden officier van het korps, waartoe hij behoort, de gemeente op, binnen welke hij zich na bekomen verlof gaat vestigen.

Hij meldt zich binnen veertien dagen na den dag, waarop hem de verlofpas is uitgereikt, bij den burgemeester dier gemeente aan, ten einde deze zijn verlofpas voor gezien teekene.

ART. 60. *Art. 134* wordt gelezen als volgt:

De verlofganger, die zich in eene andere gemeente gaat vestigen, geeft hiervan, met opgaaf van de gemeente, waarheen hij zich begeeft, kennis aan den burgemeester der gemeente, welke hij verlaat, die daarvan aantekening doet op den verlofpas.

Binnen veertien dagen na die kennisgeving meldt hij zich aan bij den burgemeester der gemeente, waarin hij zich gevestigd heeft, ten einde deze zijn verlofpas voor gezien teekene.

De verlofganger, die in geene gemeente in het register, in art. 135 vermeld is, is ingeschreven, of die zich met toestemming van wege Onzen Minister van Oorlog of van Marine buitenslands bevindt, wordt geacht gevestigd te zijn in de gemeente, waarvoor hij bij de militie is ingelijfd.

ART. 61. *Art. 136* wordt gelezen als volgt:

De verlofganger van de militie te land houdt zijn gewoon en duurzaam verblijf binnen het Rijk in Europa.

Door of van wege Onzen Minister van Oorlog kan hem toestemming worden verleend, zijn verblijf tijdelijk buiten het Rijk te hebben.

Die toestemming wordt niet vereischt voor een verblijf buiten het Rijk van minder dan 30 dagen.

ART. 62. *Art. 137* wordt gelezen als volgt:

De verlofganger, die art. 133, 134, 136 of 156 niet naleeft, wordt in werkelijken dienst geroepen en van een tot drie maanden gehouden.

ART. 63. Aan *art. 143* wordt als tweede zinsnede toegevoegd hetgeen volgt:

De verlofganger wordt daartoe ten minste tien dagen te voren door burgemeester en wethouders bij openbare kennisgeving opgeroepen.

ART. 64. *Art. 144* wordt gelezen als volgt:

De verlofganger, die zich bij herhaling schuldig maakt aan het feit onder 4° van art. 141 bedoeld, of niet overeenkomstig art. 143 voor den militiecommissaris verschijnt, of, voor dezen verschenen zijnde, in het geval verkeert, onder 2° of 3° van art. 141 vermeld, wordt onder de wapenen geroepen en van drie tot zes maanden gehouden.

ART. 65. *Art. 145* wordt gelezen als volgt:

De oproeping voor den werkelijken dienst van verlofgangers der militie geschiedt bij openbare kennisgeving, door den burgemeester der gemeente, binnen welke zij gevestigd zijn.

De verlofganger, die niet aan de oproeping voldoet, wordt als deserteur behandeld.

ART. 66. *Art. 146* wordt gelezen als volgt:

Behoudens de uitzonderingen, bij de wet gemaakt, ontvangt elk bij de militie te land ingelijfde, vijf jaren na den dag zijner inlijving, een bewijs van ontslag uit den dienst.

Heeft hij echter gedurende dien diensttijd militaire detentie ondergaan of cor-

rectioneële gevangenisstraf, welk ontslag uit den dienst, volgens art. 55 *b* of 55 *c*, niet ten gevolge heeft, dan ontvangt hij dat bewijs zooveel later als zijn hechtenis, de preventieve daaronder gerekend, heeft geduurd.

Is hij geplaatst geweest in de klasse van militairen, aan eene gestrengere krijgstuclit onderworpen, dan ontvangt hij eveneens het bewijs van ontslag zooveel later als zijn verblijf in deze klasse van militairen heeft geduurd.

ART. 67. De eerste zinsnede van art. 148 wordt gelezen als volgt:

Het bewijs van ontslag wordt gezonden aan den burgemeester van de gemeente, voor welke de belanghebbende bij de militie is ingelijfd, die het aan hem uitreikt of, is de belanghebbende in eene andere gemeente gevestigd, aan dezen doet bezorgen.

ART. 68. In art. 151 wordt het woord zeeofficier vervangen door de woorden »officier van de zeemacht of van het korps mariniers.»

ART. 69. De tweede zinsnede van art. 152 wordt gelezen als volgt:

Zij wordt mede gebezigd tot alle diensten vereischt voor de binnenlandsche defensie te water. Zij kan tot het doen van oefeningstochten buitengaats en naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen gezonden worden; haar verblijf aldaar duurt echter niet langer dan zes maanden.

ART. 70. De eerste zinsnede van art. 153 wordt gelezen als volgt;

De manschappen der zeemilitie worden tot eerste oefening twaalf maanden in werkelijken dienst gehouden, tenzij Wij zulks niet noodig achten.

ART. 71. Art. 154 wordt gelezen als volgt:

Aan de manschappen der zeemilitie, die verlangen, na volbrachten oefeningstijd, voor den duur van hunnen noch overigen diensttijd in werkelijken dienst te blijven of te komen, zonder zich als vrijwilliger te verbinden, wordt zulks vergund, althans voor zoover de noch te vervullen diensttijd meer dan zes maanden bedraagt.

ART. 72. Art. 155 wordt gelezen als volgt:

Het Crimineel Wetboek en het Reglement van krijgstuclit voor het krijgsvolk te water zijn op de manschappen der zeemilitie, die zich in werkelijken dienst bevinden, van toepassing, en, met opzigt tot de verschillende gevallen van desertie, op al de bij de zeemilitie ingelijfden.

De manschappen worden geacht in werkelijken dienst te zijn van het oogenblik af, dat zij zijn overgenomen door den daartoe aangewezen officier van de zeemacht of van het korps mariniers, totdat zij met groot verlof van boord verrekken.

ART. 73. Art. 156 wordt gelezen als volgt:

De verlofganger van de zeemilitie houdt zijn gewoon en duurzaam verblijf binnen het Rijk in Europa.

Door of van wege Onzen Minister van Marine kan hem toestemming worden verleend, zijn verblijf tijdelijk buiten het Rijk te hebben.

Die toestemming wordt niet vereischt voor een verblijf buiten het Rijk van minder dan dertig dagen.

Aan den verlofganger van de zeemilitie wordt in gewone tijden vergunning tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart en visscherij verleend.

Zonder die vergunning wordt hij niet tot eene verbintenis tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart toegelaten.

ART. 74. Aan het slot der tweede zinsnede van art. 157 bij te voegen: »en zich niet in werkelijken dienst bevinden of daartoe zijn geroepen.»

ART. 75. Art. 158 wordt gelezen als volgt:

Behoudens de uitzonderingen, bij de wet gemaakt, ontvangt elk bij de zeemilitie ingelijfde vier jaren na den dag zijner inlijving een bewijs van ontslag uit den dienst.

Heeft hij echter gedurende dien diensttijd militaire detentie ondergaan of correctionele gevangenisstraf, welke ontslag uit den dienst, volgens art. 52 *b* of 55 *c*, niet ten gevolge heeft, dan ontvangt hij dat bewijs zooveel later als zijn hechtenis, de preventieve daaronder gerekend, heeft geduurd.

ART. 76. *Art. 161* wordt gelezen als volgt:

Hij, wiens aangifte ter inschrijving voor de militie binnen den tijd en in de gemeente; waarin zij had moeten geschieden, verzuimd is, wordt, zoo hij niet overeenkomstig art. 22 ambtshalve is ingeschreven, zoodra mogelijk voor Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke de inschrijving had moeten plaats hebben, geroepen en, bij nalatigheid, gebracht.

Gedeputeerde Staten onderzoeken het geval en doen daaromtrent ten spoedigste uitspraak.

Daarbij geldt hetgeen in de acht laatste zinsneden van art. 44 is bepaald.

ART. 77. *Art. 163* wordt gelezen als volgt:

Hij, die niet verkeert in het geval, in het voorgaande artikel bedoeld, en niet krachtens art. 55 of 55*a* moet worden uitgesloten, wordt, is hij voor den dienst geschikt bevonden, daartoe zonder loting aangewezen.

ART. 78. In de tweede zinsnede van *art. 164* wordt na het woord »vader" eene komma geplaatst en het woord »moeder" ingelascht.

ART. 70. *Art. 165* wordt gelezen als volgt:

De in art. 161 bedoelde persoon, die bij de einduitspraak voor den dienst is aangewezen, wordt, behoudens de bepaling van art. 70, welke ook zijn leeftijd zij, voor vijf jaren ingelijfd.

De aldus ingelijfde wordt gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden, tenzij hij door Ons krachtens art. 127 van den werkelijken dienst ontheven of ten aanzien van het verlof met de lotelingen gelijkgesteld worde.

Hij komt in mindering van de lichte van het jaar, waarin hij had moeten loten, of, is de lichte reeds ontslagen, in mindering van de lichte van het jaar, waarin hij voor den dienst is aangewezen.

Is de lichte, in mindering waarvan hij komt, reeds afgeleverd, dan wordt, bij zijne inlijving, de houder van het hoogste van de voor die lichte in dienst gestelde nummers uit de gemeente, waartoe hij behoort, ontslagen, tenzij deze het tegendeel verlangt.

ART. 80. *Art. 169* wordt gelezen als volgt:

Hij, die niet verkeert in het geval, in het voorgaande artikel bedoeld, en niet krachtens art. 55 of 55*a* moet worden uitgesloten, wordt, is hij voor den dienst geschikt bevonden, daartoe aangewezen.

ART. 81. De tweede zinsnede van *art. 171* wordt gelezen als volgt:

De aldus ingelijfde wordt gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden, tenzij Gedeputeerde Staten hebben beslist, dat omstandigheden, van zijn wil onafhankelijk, hem hebben belet, voor den burgemeester of voor Gedeputeerde Staten te verschijnen, of hem door Ons krachtens art. 127 ontheffing van den werkelijken dienst verleend of wel door hem met Onze vergunning een plaatsvervanger gesteld is.

ART. 82. De eerste zinsnede van *art. 172* wordt gelezen als volgt:

De vrijwilligers voor de militie en de militieplichtige, die niet aan de oproeping ter inlijving heeft voldaan, wordt zoodra mogelijk voor Gedeputeerde Staten der provincie, tot welker aandeel in de lichte hij behoort, geroepen en, bij nalatigheid, gebracht.

Als derde zinsnede wordt bijgevoegd hetgeen volgt:

Voor het geneeskundig onderzoek geldt hetgeen in de acht laatste zinsneden van art. 44 is bepaald.

ART. 83. *Art. 173* wordt gelezen als volgt:

Is hij voor den dienst geschikt bevonden, dan wordt hij, welke ook zijn leeftijd zij, behoudens het geval in art. 173a vermeld, voor vijf jaren bij de militie te land ingelijfd.

De aldus ingelijfde wordt gedurende dien ganschen tijd onder de wapenen gehouden, tenzij Gedeputeerde Staten hebben beslist, dat omstandigheden, van zijn wil onafhankelijk, hem hebben belet, aan de oproeping te voldoen, of hem door Ons krachtens art. 127 ontheffing van den werkelijken dienst verleend of wel door hem met Onze vergunning een plaatsvervanger gesteld is.

ART. 84. Achter *art. 173* een nieuw *art. 173a* te doen volgen, luidende:

De vrijwilliger voor de militie en de loteling, die zich, overeenkomstig art. 150, heeft aangemeld of doen aanmelden om bij de zeemilitie te dienen, doch aan de oproeping ter inlijving niet heeft voldaan en volgens art. 173 in dienst moet gesteld worden, kan voor vier jaren bij de zeemilitie worden ingelijfd, tenzij het cijfer, in art. 5 als maximum bepaald, voltallig ware.

Hiervan is uitgezonderd de vrijwilliger voor de militie en de loteling, omtrent wien Gedeputeerde Staten hebben beslist, dat geene omstandigheden van zijn wil onafhankelijk hem hebben belet aan de oproeping te voldoen.

ART. 85. *Art. 174* wordt gelezen als volgt:

De loteling, die een plaatsvervanger of nummervwisselaar heeft gesteld, wordt, indien zijn plaatsvervanger of nummervwisselaar niet is opgekomen, terstond ter inlijving opgeroepen.

Is de plaatsvervanger of nummervwisselaar, die aanvankelijk niet is opgekomen, ingelijfd vóór het tijdstip, voor de inlijving van den vervangene bepaald, dan vervalt de oproeping ter inlijving van dezen.

ART. 86. *Art. 175* wordt gelezen als volgt:

De plaatsvervanger of nummervwisselaar, die niet ter inlijving is opgekomen op den tijd, voor de aflevering ter inlijving van hem, voor wien de plaatsvervanger of nummervwisselaar is toegelaten, bepaald, wordt overeenkomstig art. 172 behandeld.

ART. 87. *Art. 176* wordt gelezen als volgt:

Hebben omstandigheden, van zijn wil onafhankelijk, hem belet op te komen, is hij voor den dienst alsnog geschikt en is de lichte van het jaar, waarvoor zijne inlijving had moeten geschieden, nog niet ontslagen, dan wordt hij, indien de loteling, jegens wien hij zich had verbonden, dit verlangt, onverwijld ter inlijving opgeroepen en tegen ontslag van dezen of van den nader door dien loteling gestelden plaatsvervanger of nummervwisselaar, in dienst gesteld en tegelijk met de manschappen van de lichte ontslagen.

ART. 88. In de tweede zinsnede van *art. 177* worden na het woord »plaatsvervanger» ingelascht de woorden: »of nummervwisselaar.»

ART. 89. De eerste zinsnede van *art. 178* wordt gelezen als volgt:

Hij, die door het overleggen van een attest of bewijsstuk, dat valsch of vervalscht is of eene onvolledige of met de waarheid strijdige verklaring bevat, vrijstelling van den dienst heeft verkregen, wordt, na voorafgaande toepassing van de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering en, is hem straf opgelegd, na die te hebben ondergaan, voor Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke hij is ingeschreven, geroepen en, bij nalatigheid, gebracht.

ART. 90. Onder 1°, 2°, en 3°. van *art. 181* wordt gelezen hetgeen volgt:

1°. die niet overeenkomstig art. 19 ter inschrijving zijn aangegeven voor zover art. 166 niet toepasselijk is;

2°, die niet overeenkomstig art. 57 voor den burgemeester of voor Gedeputeerde Staten zijn verschenen;

3°, die niet op den bepaalden tijd ter inlijving zijn opgekomen.

ART. 91. Aan art. 182 wordt toegevoegd hetgeen volgt:

en behoeven zij niet voor Gedeputeerde Staten te verschijnen.

ART. 92. Art. 183 wordt gelezen als volgt:

Met boete van *f* 25 tot *f* 100 wordt, voor zoover art. 166 niet toepasselijk is, gestraft de overtreding van de artt. 19 en 24.

ART. 93. Art. 184 wordt gelezen als volgt:

Met boete van *f* 25 tot *f* 100 en gevangenisstraf van drie dagen tot eene maand, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft:

1°, hij, die zonder voldoende reden, ter beoordeeling van den rechter, niet overeenkomstig art. 57 voor den burgemeester of voor Gedeputeerde Staten is verschenen;

2°, hij, die zonder voldoende reden, ter beoordeeling van den rechter, niet op den bepaalden tijd ter inlijving is opgekomen.

ART. 94. In art. 185 worden na het woord »zich'' ingelascht de woorden »of een ander''.

ART. 95. Achter art. 187 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Art. 187 a. Met boete van *f* 50 tot *f* 200 en gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaren, te zamen of afzonderlijk, wordt gestraft degene, op wiens te kwader trouw afgelegde getuigenis een met de waarheid strijdig of onvolledig attest, bewijsstuk of verklaring betrekkelijk de nationale militie is afgegeven.

Met dezelfde straf wordt gestraft degene, die, desbewust, van zoodanig met de waarheid strijdig of onvolledig attest, bewijsstuk of verklaring gebruik zal hebben gemaakt, behoudens zwaardere straffen bij het Strafwetboek bepaald tegen het namaken of vervalschen van bedoelde attesten, bewijsstukken en verklaringen.

ART. 96. Art. 188 vervalt.

ART. 97. Art. 190 vervalt.

ART. 98. Aan de wet worden toegevoegd de volgende overgangsbepalingen:

ART. I. De lotelingen, die krachtens art. 115 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) zijn ingelijfd, behouden, zulks verlangende, het recht op ontslag bij art. 173 van die wet toegekend in de gevallen, voorzien bij de derde en vijfde zinsneden van dat artikel.

ART. II. De tekst der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) wordt, zooals die door de tegenwoordige wet gewijzigd is, van Onzentwege in het *Staatsblad* geplaatst.

ART. III. Deze wet treedt in werking met den 1sten Januari.

De wetten van 1 Mei 1863 (*Staatsblad* n°. 44) en van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 22) zijn te gelijkertijd ingetrokken.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

De Minister van Oorlog,

De Minister van Marine.

TABEL wegens het toekennen van vrijstellingen van de Nationale Militie, op grond van den dienst van broeders, bedoeld bij art. 49 der wet van den 19den Augustus 1861 (Staatsblad n°. 72) gewijzigd bij art. 18 der wet van

FAMILIE VAN DE ZONEN.					
1ste geval.	2de geval.	3de geval.	4de geval.	5de geval.	6de geval.
<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>B</i> vrijgesteld en is <i>C</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> en <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>C</i> vrijgesteld.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>B</i> vrijgesteld.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt <i>vrijgesteld</i> , dan zijn <i>B</i> en <i>C</i> dienstplichtig.	Als <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>A</i> vrijgesteld en is <i>C</i> dienstplichtig.	Als <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>A</i> vrijgesteld en is <i>B</i> dienstplichtig.

FAMILIE VAN DE ZONEN.																
1ste geval.	2de geval.	3de geval.	4de geval.	5de geval.	6de geval.	7de geval.	8ste geval.	9de geval.	10de geval.	11de geval.	12de geval.	13de geval.	14de geval.	15de geval.	16de geval.	17de geval.
<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>B</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>D</i> vrijgesteld.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>B</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>D</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , en <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan worden <i>C</i> en <i>D</i> vrijgesteld.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>C</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>D</i> vrijgesteld.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>C</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>D</i> dienstplichtig.	Zijn <i>A</i> en <i>B</i> beiden vrijgesteld, dan zijn <i>C</i> en <i>D</i> dienstplichtig.	Als <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>A</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>A</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan worden <i>B</i> en <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>D</i> dienstplichtig.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan worden <i>B</i> en <i>C</i> vrijgesteld.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan wordt <i>C</i> vrijgesteld.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan is <i>C</i> dienstplichtig.	Als <i>B</i> en <i>C</i> dienen of <i>gediend hebben</i> , dan worden <i>A</i> en <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>B</i> en <i>D</i> dienen of <i>gediend hebben</i> , dan worden <i>A</i> en <i>C</i> vrijgesteld.	Als <i>C</i> en <i>D</i> dienen of <i>gediend hebben</i> , dan worden <i>A</i> en <i>B</i> vrijgesteld.	

FAMILIE VAN DE ZONEN.																
1ste geval.	2de geval.	3de geval.	4de geval.	5de geval.	6de geval.	7de geval.	8ste geval.	9de geval.	10de geval.	11de geval.	12de geval.	13de geval.	14de geval.	15de geval.	16de geval.	17de geval.
<i>A</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>B</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , dan wordt <i>D</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>B</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>D</i> en <i>E</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , en <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , worden <i>C</i> en <i>D</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>C</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>D</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>C</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>D</i> en <i>E</i> dienstplichtig.	<i>A</i> is dienstplichtig. Als hij wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>C</i> , <i>D</i> en <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>A</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>D</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>B</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>A</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, dan worden <i>B</i> en <i>D</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>D</i> en <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>C</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>D</i> en <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , worden <i>B</i> en <i>C</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, wordt <i>C</i> vrijgesteld en is <i>E</i> dienstplichtig.	Als <i>D</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, is <i>B</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>C</i> en <i>D</i> dienstplichtig.	Als <i>E</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, wordt <i>B</i> vrijgesteld. <i>C</i> is dienstplichtig. Als deze <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , wordt <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>E</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>B</i> en <i>C</i> dienstplichtig. Als beiden dienen of <i>gediend hebben</i> , wordt <i>D</i> vrijgesteld.	Als <i>E</i> <i>dient</i> of <i>gediend heeft</i> , is <i>A</i> dienstplichtig. Als deze wordt vrijgesteld, zijn <i>B</i> en <i>C</i> dienstplichtig. Als een van beiden wordt vrijgesteld, is <i>D</i> dienstplichtig.	

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Een voornaam bezwaar, dat van de zijde der Vertegenwoordiging herhaaldelijk is geopperd tegen vroegere wetsvoorstellen tot regeling der militie, bestond hierin, dat bij die regeling het noodige verband met die der schutterijen werd gemist.

De Regeering acht dit bezwaar gegrond. Zij heeft daarom gemeend, aan de wijziging der militiewet ook eene nieuwe regeling der schutterijen te moeten verbinden, en zij is er op bedacht geweest, de beide hiertoe betrekkelijke voordrachten gelijktijdig den Staten-Generaal aan te bieden. Een ander niet minder gewichtig bezwaar was steeds hiertegen gericht, dat aan die vroegere voordrachten een volledig overzicht ontbrak van hetgeen wij, voor de verdediging des lands, aan levende strijdkrachten behoeven. Ook dit bezwaar kan voor dit ontwerp, strekkende tot wijziging der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), betrekkelijk de nationale militie, niet meer gelden, nu hierbij eene nota wordt overgelegd, waarin de denkbeelden der Regeering zijn ontvouwd over 's Rijks verdediging, over de rol, welke de militie en de schutterijen daarbij zullen hebben te vervullen, en over de samenstelling van de sterkte en van de deelen dier beide wapenmachten.

De regeling onzer levende strijdkrachten laat zich thans in haar geheel overzien en beoordeelen.

De Regeering vertrouwt, aldus handelende, de twee voorname bedenkingen, welke tegen vorige gelijksoortige wetvoordrachten golden, te hebben voorkomen, en zij houdt zich overtuigd, dat bij aanneming harer voorstellen een afgerond geheel zal zijn verkregen, — niet een *volmaakt* geheel, doch een vaste grondslag, waarop, zoo noodig, voor eene goede en afdoende regeling van ons krijgswezen met vrucht zou kunnen worden gebouwd.

§ 2. Volgens de hierbij overgelegde nota, bijlage I, zal het Nederlandsche leger aan militie sterk moeten zijn 55 000 man.

Aangezien in de sterkte der militie gemiddeld begrepen zijn 300 miliciens, aan wie ontheffing van den werkelijken dienst is verleend, en die derhalve voor de militie als nonvaleurs zijn te beschouwen, moet, om over 55 000 man te kunnen beschikken, voor de raming der jaarlijksche lichte worden gerekend op een totaal van 55 300 man.

Uit den mede hierbij gevoegden staat, bijlage II, aanwijzende de vermindering van de lichten der nationale militie van 1863 tot en met 1871, bij de militie te land ingelijfd, blijkt, dat alsdan het maximum voor de jaarlijksche lichte is te stellen op 12 741 man. Vermits evenwel uit dien staat tevens blijkt, dat in de laatste jaren het verloop aanzienlijk minder heeft bedragen dan in de vijf eerste jaren na de invoering der wet, schijnt dit maximum zonder vrees voor misrekening op 12 700 man te mogen worden gesteld.

Voor de zeemilitie is de berekening van het jaarlijksch aandeel gegrond op de volgende bestemming in tijd van oorlog:

2 Ramschepen (Buffel) 60 matrozen, 8 vuurstokers, derhalve.	$2 \times 68 = 136$.
2 Idem (Stier), 40 matrozen, 8 vuurstokers, derhalve.	$2 \times 48 = 96$.
13 Monitors, 45 matrozen, 8 vuurstokers, derhalve.	$13 \times 53 = 689$.
30 Stoomkanonneerbooten, 8 matrozen, 2 vuurstokers, derhalve.	$30 \times 10 = 300$.
6 Riviervaartuigen, 8 matrozen, 2 vuurstokers, derhalve.	$6 \times 10 = 60$.
Torpedodienst (stoombarkassen), 300 matrozen, 50 vuurstokers, derhalve.	350.
Op de oefeningsdivisie 200.	200.
15 % van 3200, voor verloop, 480 matrozen.	480.
15 % van 3200, voor buitenlandsche vaart, 480 matrozen.	480.
	2791.
Te zamen	409.

Op ongepantserd materieel en reserve matrozen 3200

Totaal van 4 lichten à 800 3200

Buitendien zal in oorlogstijd een ruim gebruik gemaakt worden van particuliere vaartuigen voor de verdediging der binnenwateren, kanalen, inundatiën, enz., waarop de in de laatste plaats bedoelde reserve der in den wapenhandel geoefende miliciens, aangevuld met vrijwilligers, goede diensten zal kunnen doen.

De artt. 1, 2 en 4 van het ontwerp houden de getallen voor de maximale sterkte van de militie, van de jaarlijksche lichting en van het deel daarvan voor den dienst ter zee te bestemmen.

§ 3. De beoogde vermeerdering van de sterkte der militie moet, uit den aard van de zaak, den last der natie, wat dienstplicht betreft, verzwaren. Hoewel inkrimping van de reeks der vrijstellingen dien zwaarder den druk niet vermogen weg te nemen, kan zij hem echter meer gelijkmatig verdeelen. Gelijk algemeen wordt erkend, is een van de voornaamste gebreken der wet van 1861 hare overdreven mildheid in het toekennen van vrijstellingen, ten gevolge waarvan de kans op vrijloten steeds uitermate beperkt, dikwijls zelfs ten eenenmale verijdeld wordt.

Deze niet te verdedigen onbillijkheid zou behooren te worden opgeheven, ook wanneer de beperking der vrijstellingen niet gebiedend gevorderd werd, ten einde de militecontingenten op de thans voorgestelde sterkte te kunnen brengen. Is het, gelijk hieronder aangetoond wordt, om het lichten van 13 500 man jaarlijks mogelijk te maken, noodig de vrijstelling wegens broederdienst tot de kleinste helft te beperken, dan kan ook, naar het oordeel der Regeering, zonder onrechtvaardigheid, de vrijstelling als eenige zoon, zooals ze tot dusver toegekend werd, niet behouden blijven. Anders toch zou eene ongelijkheid ontstaan tusschen talrijke gezinnen en andere, die uit weinige personen bestaan, en wel in dien zin, dat de dienstplicht onevenredig zwaarder op de talrijke zou drukken.

Door de afschaffing der vrijstelling van alle eenige zonen en de beperking der vrijstelling wegens broederdienst, vermeerderd het getal dienstplichtigen en tevens de kans op vrijloting voor ieder hunner.

Dat de voorgestelde verhooging van het maximum der jaarlijksche lichtingen den druk der militie voor de ingezetenen niet bovenmatig zal verzwaren, wordt door de navolgende opgave van de uitkomsten der sedert de invoering der tegenwoordige militiewet gedane lichtingen aangetoond.

Jaar der lichting.	Getal militieplichtigen.	Getal vrijgestelden.	Getal beschikbaar gebleven lotelingen.	Bedrag der lichting	Getal lotelingen door hun getrokken nummer buiten oproeping gebleven.	Gezamenlijk getal der vrijgestelden en door hun getrokken nummer buiten oproeping gebleven.
1863	31 893	14 606	17 287	8 800	8487	23 093
1864	32 724	14 988	17 736	9 400	8336	23 324
1865	31 726	14 474	17 252	10 400	6852	21 326
1866	28 194	13 215	14 979	10 600	4379	17 594
1867	26 866	13 027	13 839	11 000	2839	15 866
1868	29 861	14 691	15 170	11 000	4170	18 861
1869	33 962	17 136	16 826	11 000	5826	22 962
1870	34 086	17 377	16 907	11 000	5709	23 086
1871	33 542	17 425	16 117	11 000	5117	22 542
1872	33 685	17 685	16 000	11 000	5000	22 685
1873	32 173	16 952	15 221	11 000	4221	21 173
1874	31 559	17 115	14 444	11 000	3444	20 559
1875	31 543	17 270	14 273	11 000	3273	20 543
1876	32 421	17 800	14 621	11 000	3621	21 421

Gelijk de onderstaande opgaven aanwijzen, zal in de volgende jaren die druk gaandeweg verminderen.

Levend geboren kinderen van het mannelijk geslacht: in 1857 57 940, in 1858 54 809, in 1859 59 307, in 1860 54 486, in 1861 61 100, in 1862 68 043, in 1863 64 311, in 1864 63 430, in 1865 65 011, in 1866 64 234, in 1867 65 165, in 1868 64 701, in 1869 63 358, in 1870 66 769, in 1871 65 391, in 1872 67 390, in 1873 68 446, in 1874 69 735, in 1875 71 329, in 1876 72 943.

Ofschoon uit deze cijfers blijkt, dat de bevolking voortdurend toeneemt, en derhalve de verhooging der jaarlijksche lichting tot een maximum van 13 500 man, over het geheele Rijk berekend, geen te groot bezwaar voor de militieplichtigen zal opleveren, zou echter, gelijk de ondervinding heeft aangetoond, de verdeeling van het aantal te lichten manschappen over de provinciën en de gemeenten eenig tekort op de lichting kunnen veroorzaken. Sommige gemeenten, waar het getal ingeschrevenen en dat der vrijgestellten in min gunstige evenredigheid stond, hebben in de afgelopen jaren haar aandeel in de lichting niet voltallig kunnen leveren. Het daardoor ontstaan tekort bedroeg:

Op de lichting van 1863,	ad 8 800 man,	22 man,
» » » » 1864,	» 9 400	» 29 »
» » » » 1865,	» 10 400	» 63 »
» » » » 1866,	» 10 600	» 139 »
» » » » 1867,	» 11 000	» 262 »
» » » » 1868,	» 11 000	» 124 »
» » » » 1869,	» 11 000	» 57 »
» » » » 1870,	» 11 000	» 70 »
» » » » 1871,	» 11 000	» 93 »
» » » » 1872,	» 11 000	» 91 »
» » » » 1873,	» 11 000	» 125 »
» » » » 1874,	» 11 000	» 154 »
» » » » 1875,	» 11 000	» 135 »
» » » » 1876,	» 11 000	» 192 »

Bij de verhooging der jaarlijksche lichting zouden zelfs met de voorgestelde beperking van vrijstellingen die tekorten nog kunnen voorkomen, en daartegen dient zooveel mogelijk gewaakt te worden.

De slotbepaling van art. 3 der wet van 1861, aldus luidende: »Ter bepaling van dat aandeel kunnen, zoo noodig, twee of meer gemeenten, voor elke lichting afzonderlijk, door Gedeputeerde Staten worden samengevoegd,» heeft wel de strekking om tekorten op de lichting te verhoeden, doch in alle provinciën, eene enkele uitgezonderd, waar dan ook in slechts één der genoemde jaren een tekort van niet meer dan één man is voorgekomen, gaven Gedeputeerde Staten eene hoogst spaarzame, ja voldoende toepassing aan deze facultatieve bepaling. Een aanzoek der Regeering tot uitbreiding heeft niet gebaat.

Om dus, zoo noodig, 2500 man meer, alzoo 13 500 man jaarlijks, te kunnen lichten, behoort, behalve het op ruimer schaal verplichtend stellen van de samenvoeging van gemeenten, in de eerste plaats vrijstelling van den militiedienst in den hiervoren bedoelden zin te worden beperkt.

De uitkomsten dezer beperking van vrijstellingen laten zich nader becijferen als volgt:

In de vijf laatst verloopen jaren (1871—1876) werden jaarlijks gemiddeld niet minder dan 7936 lotelingen wegens broederdienst vrijgesteld. Aan de grootere helft van een oneven getal broeders verleent de wet vrijstelling. Wordt deze tot de kleinere helft beperkt, dan zal, gelijk uit de natemelden berekening blijkt, jaarlijks een getal van ruim 3468 lotelingen méér voor den dienst aangewezen en derhalve het doel reeds meer dan bereikt worden.

Gesteld namelijk, de helft van het voorschreven getal van 7936 wegens broederdienst jaarlijks vrijgestelde lotelingen behooren tot gezinnen, waar het getal zonen oneven is, dan zullen de vrijstellingen wegens broederdienst eene vermindering ondergaan van 3968. Van dit getal afgetrokken $\frac{1}{8}$ voor vrijstelling te

verleenen wegens gemis van de gevorderde lengte of uit hoofde van ziekelijke gesteldheid of gebreken, p. m. 500. Vermindering der jaarlijksche vrijstelling 3468.

In de vijf laatst verlopen jaren werden jaarlijks gemiddeld 4424 lotelingen als eenige zonen vrijgesteld.

Aannemende dat zich hieronder 1000 lotelingen bevonden, die uit anderen hoofde reden van vrijstelling hadden inbrengen, dan is toch gedurende die jaren gemiddeld aan meer dan 3000 lotelingen, enkel omdat zij eenige zonen waren: vrijstelling verleend. Er wordt derhalve voorgesteld deze vrijstelling te beperken ongeveer zooals zij beperkt was in de wet van 27 April 1820 (*Staatsblad* n°. 11), evenwel met weglating van de moeilijke te bewijzen reden van vrijstelling, onder vigueur van die wet in het kostwinnerschap gelegen, en ze voortaan slechts te verleenen aan den eenigen zoon, tevens eeng kind, alsmede aan den eenigen zoon eener behoeftige weduwe.

Veilig kan worden aangenomen, dat dientengevolge 1500 à 2000 vrijstellingen 's jaars minder dan tot dusverre zullen verleend worden. Strookt dit een-deels met de rechtvaardigheid, anderdeels verlicht het den druk, die door het verhoogd contingent aan de natie wordt opgelegd.

De voorgestelde beperking van vrijstellingen is opgenomen in de artt. 17, 18 en 21 van het ontwerp.

§ 4. Voor zooveel de vervulling van den dienstplicht bij de militie betreft, verschilt dit ontwerp niet met dat, onder dagteekening van 27 Juli 1875 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal toegezonden.

Hoewel de Minister van Oorlog van een uitsluitend militair standpunt de afschaffing van de dienstvervangende zeer gewenscht zou achten, oordeelt hij, in overeenstemming met zijne ambtgenooten, na rijpe overweging van al hetgeen in deze belangrijke zaak vóór en bij de behandeling van laatstgenoemd ontwerp is voorgevallen, den tijd nog niet gekomen om andermaal een voorstel te doen tot die afschaffing.

Ofschoon het aan de aandacht der Regeering niet is ontgaan, dat sedert de intrekking van evenbedoeld wetsontwerp, ten gevolge van de daartoe van verschillende zijden aangewende loffelijke pogingen, het denkbeeld om bij de militie in persoon zijnen dienst te vervullen, meer ingang heeft gevonden bij de natie, meent zij in dit wetsvoorstel niet verder te moeten gaan dan tot beperking der plaatsvervangende voor zooveel den leeftijd der plaatsvervangers betreft, en voorts bedacht te moeten zijn op maatregelen, welke bevorderlijk kunnen zijn aan de verbetering van het zedelijk gehalte van de plaatsvervangers, waardoor alleen het schadelijke van de vervanging voor het leger kan worden weggenomen.

De ondervinding leert dagelijks dat bij de militie voortdurend nog als plaatsvervanger worden toegelaten personen, die wel verre van een goed zedelijk gedrag te hebben geleid, integendeel van zeer onzedelijk gehalte zijn. Het optreden van dusdanige sujetten als plaatsvervanger bij de militie is in strijd met het stellig voorschrift der wet, leidt tot geringschatting van den plaatsvervanger, verlaagt de plaatsvervangende in de schatting der openbare meening en strekt ook daarom nog tot nadeel van het leger, dewijl personen van wel bewezen goed zedelijk gehalte zich daardoor laten afschrikken om zich als plaatsvervanger te verbinden, of als vrijwilliger op te treden.

Alle bereids genomen maatregelen om het zedelijk gehalte van plaatsvervangers te verhoogen, hen in eigen schatting en in die van anderen te doen rijzen door hun dezelfde rechten met dezelfde plichten toe te kennen als aan de lotelingen, met uitzondering alleen van die rechten, welke hun in het belang der vervangende moeten onthouden worden, vermochten daartegen niets.

De toelating van personen van slecht gedrag als plaatsvervanger is grootdeels het gevolg van de wijze, waarop het getuigschrift, bedoeld in artt. 11 en 60 der militiewet, wordt afgegeven, want nopens de afgifte van het getuigschrift, bedoeld in art. 13 der wet, zijn bij de landmacht de bepalingen verscherpt tot de grenzen van het uiterste, zoodat daarbij bedoeld certificaat slechts

wordt uitgereikt aan militairen, wier antecedenten de meest mogelijke waarborgen voor hun toekomstigen handel en wandel opleveren.

De weg tot verbetering in deze te volgen, wijst zich dus als van zelf en leidt tot het verscherpen der bepalingen omtrent de afgifte van het getuigschrift, bedoeld in art. 11 der wet, zoodanig dat niet langer het stellig voorschrift der wet eene doode letter blijve. Strengere maatregelen op dit punt zullen het leger in het gehalte van zijn personeel ten goede komen en de belangen van den milicien (die één jaar aansprakelijk is voor zijn plaatsvervanger) beter waarborgen.

Het voornemen bestaat derhalve om alle mogelijke maatregelen te nemen, dat een betere waarborg worde verkregen voor het zedelijk gehalte van de personen, die als plaatsvervanger optreden.

§ 5. Het ontwerp bevat voorts in art. 5 eene bepaling, welke de strekking heeft, de vrijwillige dienstneming bij de land- en zeemacht te bevorderen door gedeeltelijke opheffing van de grootste belemmering, daaraan bij ons Burgerlijk Wetboek in den weg gelegd.

Soortgelijke bepaling werd ook aangetroffen in de ontwerpen van wet betrekkelijk de nationale militie, gedurende het zittingjaar 1860—1861 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend. Toenmaals werd die bepaling tijdens de beraadslagingen over het gewijzigd ontwerp van wet, door de Regeering, zeer tot nadeel van het leger, teruggenomen.

De tegenwoordige Regeering heeft gemeend zich, door overweging van het gebeurde, niet te mogen laten terughouden van het voorstellen der in dit ontwerp opgenomen bepaling, welke zij èn noodzakelijk èn rechtmatig acht.

De gronden, destijds voor de noodzakelijkheid en rechtmatigheid dezer bepaling aangevoerd, gelden ook nu nog, doch in veel hoogere mate.

De redenen, welke voor deze noodzakelijkheid pleiten, zijn ontleend aan het algemeen belang en meer bijzonder ook aan dat onzer onschatbare koloniën.

Noodzakelijk is het om aan de lotelingen, die eenmaal tot de militie behooren de gelegenheid tot eene verbintenis als vrijwilliger onvoorwaardelijk te openen, ten einde de dienstneming bij de zeemacht en bij het leger hier te lande niet te belemmeren; gebiedend wordt zulks gevorderd, om zooveel mogelijk te trachten, stof te erlangen tot aanvulling van de krijgsmacht in 's Rijks overzeesche bezittingen, en daarbij het Nederlandsche bestanddeel te versterken en voortdurend te onderhouden.

Ondanks de vele en krachtige maatregelen, vooral in de laatste jaren genomen, om de vrijwillige dienstneming bij het leger hier te lande te bevorderen, is daarbij het incompleet aan vrijwilligers, dat in 1861 reeds bijna 6000 man bedroeg, thans tot 10,000 man gestegen. Van de 13,270 vrijwilligers, in de tegenwoordige formatie der korpsen van het leger begrepen, ontbraken er aan het compleet op 1 Junij jl. 10,252.

Deze uiterst geringe getalsterkte der vrijwillig dienende militairen bemoeilijkt niet alleen in hooge mate eene behoorlijke aanvulling der kaders, dat gewichtig hoofdbestanddeel van het leger, waarvan de rijen sedert geruimen tijd een onrustbarend incompleet vertoonen, maar tevens ook verzwaart zij noodwendig de dienst der militie in niet geringe mate. De militie namelijk wordt niet enkel tot oefening opgeroepen, maar een deel daarvan moet ook strekken om, in de plaats van de ontbrekende vrijwilligers, te voorzien in de behoeften van *den dienst*. Hetgeen aan vrijwilligers voor de formatie der korpsen ontbreekt, moet voor den dienst in de garnizoenen door het blijvend gedeelte der militie worden voltallig gemaakt. Wanneer nu voor de formatie der korpsen het aantal der vrijwilligers compleet was, dan zouden de miliciens uitsluitend onder de wapenen worden geroepen tot *oefening*, en niet ook voor *den dienst*, en evenmin zou dan de Regeering gedwongen zijn het voorstel te doen om het $\frac{1}{7}$ der militie te land, dat, behalve de lichteing welke voor het eerst dient, onder de wapenen mag worden gehouden, te brengen op $\frac{1}{6}$.

De behoefte aan versterking van het Nederlandsche bestanddeel bij onze krijgsmacht in 's Rijks overzeesche bezittingen is thans grooter dan ooit te voren; zij is van overwegend belang, omdat het van uitnemend gewicht mag worden geacht, de bewaking van onze belangen in Indië; het behoud van onze kostbare koloniën, waarmede de welvaart van het Vaderland zoo nauw samenhangt, voornamelijk aan Nederlanders toe te vertrouwen. Het is derhalve eene gebiedende noodzakelijkheid geworden, om de vrijwillige dienstneming zooveel mogelijk aan te moedigen, en om haar, althans waar het den jongeling betreft, die voor den dienst bij de militie wordt bestemd, niet langer afhankelijk te doen zijn van eene vaderlijke toestemming, welke niet zelden op afkeurenswaardige gronden, als vooroordeel tegen den militairen stand, kwalijk begrepen eigenbelang of flauwhartige bezorgdheid, geweigerd wordt.

De Regeering is evenzeer overtuigd van de rechtmatigheid dezer bepaling, omdat, volgens haar gevoelen, het recht moet staan tegenover den plicht.

De voor den militiedienst aangewezen loteling wordt door de wet tot dien dienst verplicht; de wet roept hem, tot vervulling van dezen plicht, het ouderlijke huis te verlaten; van toestemming van zijn vader, moeder of voogd is daarbij geen sprake meer; in menig opzicht wordt hij aan de vaderlijke macht onttrokken en, zoolang hij dient, onder het opzicht van den Staat gesteld. Hij wordt genoodzaakt om, wanneer het tot het uiterste komt, te strijden en zijn leven voor het Vaderland te offeren. En terwijl men nu den jongeling dwingt dat te doen, al zou ook zijn aard bloode zijn en zijn karakter er niet mede overeenkomen, als is ook zijn vader, moeder of voogd er tegen, zal men hem dan het recht ontzeggen om in dienst te gaan, ingeval zijn wil met zijn plicht overeenstemt; gaat het dan aan, hem in dien toestand, waarin hij door de wet is gebracht, de vrijheid te ontnemen, zijne verplichting om als milicien te dienen, te kunnen verwisselen met eene overeenkomst om te dienen als vrijwilliger, indien hij daaraan de voorkeur geeft? Immers neen. Buiten zijn wil tot den krijgsmansstand te koesteren, waarin hij kans ziet eene eervolle loopbaan te betreden. Is het dan te billijken, dat die neiging door het vooroordeel of het eigenbelang zijner ouders gedwarsboomed, en hij tot het uitoefenen van een burgerlijk bedrijf gedwongen worde, waarvoor hij geene roeping gevoelt? Immers nogmaals neen.

Zoowel in Frankrijk als in Duitschland wordt het bewijs van toestemming van ouders of voogden tot het aangaan eener verbintenis als vrijwilliger niet meer gevorderd, wanneer de jongeling zijn twintigste levensjaar heeft volbracht, niettegenstaande de meerderjarigheid eerst aanvangt met het een en twintigste levensjaar.

Overigens blijve hier niet onopgemerkt, dat een groot bezwaar, hetwelk indertijd tegen de vroegere soortgelijke bepaling werd geopperd, is komen te vervallen, doordien thans de duur der vrijwillige verbintenis, door den ingelijfde bij de militie aan te gaan, niet meer in de wet op zes jaren is bepaald, en derhalve voor korter tijd, bijv. voor 2 of 3 jaren, zal kunnen worden vastgesteld.

§ 6. Het tegenwoordig ontwerp verschilt overigens met dat, den 15den Juli 1875 aan de Tweede Kamer ingezonden, in de bepaling van het tijdstip voor de algemeene inlijving der militieplichtigen.

De Minister van Oorlog wenscht het tijdstip voor de algemeene aflevering der militie te behouden dat thans is vastgesteld. Hij heeft de voordeelen, welke het gevolg zouden zijn van de bepaling, dat het jaarlijks te lichten aandeel voor de gemeente zich zou regelen naar het getal van de op 1 Juli *tot dienst* beschikbare manschappen, in plaats van naar het getal ingeschrevenen op 1 Januari, zooals deze werden uiteengezet onder § 1 der Memorie van Beantwoording (gedrukte stukken, zitting 1874—1875, 438, n°. 6, blz. 20), niet over het hoofd gezien en telt de meeste daarvan niet licht. Doch ondanks de groote voordeelen in dit opzicht aan bedoelde bepaling verbonden, bestaat daartegen zijns ziens een bezwaar van overwegenden aard, namelijk dat eene behoorlijke oefening van hen,

die aan het wapen der infanterie worden toegewezen, dus van verreweg de groote meerderheid der militieplichtigen, ondoenlijk wordt.

In een naburig Rijk, waar de algemeene opkomst ter inlijving in het najaar plaats heeft, zijn voor de oefeningen van het garnizoen overal ruime exercitieloodsen gebouwd. De geheele winter kan daár, ten gevolge van den driejarigen oefeningstijd, worden besteed aan het onderricht in de elementaire gronden van den wapenhandel, welk onderricht even goed in de loodsen als daarbuiten kan worden gegeven, zoodat slechte weersgesteldheid niet de minste belemmering brengt voor dit gedeelte van het militair onderwijs. Bij ons zou, als een gevolg van den korten tijd voor eerste oefening, reeds gedurende de wintermaanden een aanvang moeten worden gemaakt met de oefening in de compagnie-school, het onderwijs in het schieten naar de schijf, in den velddienst en in de verrichtingen van den kleinen oorlog.

Dat van behoorlijke opvolging en regelmaat voor zoodanig onderwijs bij ons in den winter geen sprake kan zijn, vereisch geen verder betoog. Algescheiden noch van de dagen, waarop door slechte weersgesteldheid de oefeningen buiten niet gehouden kunnen worden, zijn voor zoodanig veel omvattend onderricht de winterdagen te kort en is in de meeste garnizoenen, gedurende nagenoeg den ganschen winter, het terrein zijwaarts van de dijken onbruikbaar, en staan de exercitieterreinen meesttijds dras. Mede mag niet buiten rekening worden gelaten dat hier te lande tegen eene opkomst van alle militieplichtigen in het najaar, zoowel uit een humanitair, als uit een hygiënisch oogpunt, bedenkingen bestaan. Het moreel van onzen loteling, die voor het, eerst onder de wapenen komt, is toch al niet opgewekt, en zou er in hooge mate onder lijden. Komt hij, zooals nu het geval is, in de maand Mei onder de wapenen, dan verlaat hij in zijne vrije uren de kazerne om zich door eene wandeling het gemoed op te frisschen, of wel besteedt hij die uren om kennis te maken met de vele voor hem nieuwe zaken van zijne garnizoensplaats. Hij verkrijgt daardoor eene gewenschte afleiding, welke niet anders dan weldadig kan werken op zijn moreel. Wordt hij daarentegen in het najaar in dienst gesteld, dan zou voor zijne opleiding met de uren van den dag moeten worden gewoekerd en zouden hem voor ontspanning geene andere uren zijn te laten dan in den avond. Dat op die uren van den dag en in dat jaargetijde de milicien den tijd, dien hij buiten de kazerne wenscht te leven, voornamelijk zal slijten in kroegen en in dergelijke huizen, daarvoor bestaat maar al te gegronde vrees. Het bezoek van zulke huizen kan wel leiden tot zedelijk bederf van den milicien, niet tot opwekking van zijn moreel.

De beide hoogste geneeskundige militaire autoriteiten, geraadpleegd over de opkomst in werkelijken dienst van de miliciens in het najaar, hebben zich eenstemmig en nadrukkelijk tegen het invoeren van dien maatregel verklaard. De opkomst in October van de lotelingen bij de bereden wapens, zooals deze thans is geregeld, levert voor de oefening daarbij geen bezwaar op, omdat zij grootendeels in de manèges plaats vindt, en bezit voor hen ook niet de nadeelen, voortspruitende uit een gedrukt moreel bij den man, omdat de zorg voor hun paard met harnachement enz., al hun tijd, niet aan de oefeningen in het rijden of aan de theoriën gewijd, in beslag neemt, en zij bij die korpsen geraken in eene drukke en woelige omgeving van oudere kameraden en vrijwilligers, waarin zij spoedig op hun gemak zijn en zich thuis bevinden.

§ 7. Het ontwerp houdt bovendien voorziening in enkele leemten, bij de toepassing der bestaande wet gebleken, en is wijders, door de artt. 24, 25, 26, 66, 72 en 75, in overeenstemming gebracht met de aanhangige ontwerpen van wet tot gedeeltelijke herziening van de criminele wetboeken en de reglementen van krijgstuicht voor het krijgsvolk te land en dat te water.

Na deze algemeene beschouwingen meent de Regeering zich te kunnen bepalen tot het toelichten van de artikelen, welke dit noch vereischen.

Art. 3. Samenvoeging van gemeenten is noodig tot vermindering van tekorten op de lichte. De daarvoor bepaalde grens is zeker eenigszins willekeurig, maar

elke andere grens zou dit evenzeer wezen, en de mogelijkheid dat sommige gemeenten door de samenvoeging zwaarder dan andere gedrukt worden, wordt verhoogd naarmate de grens ruimer wordt gesteld.

Wierd bijv. ééne loting over het gansche Rijk gehouden, dan zou, daar steeds een zeker aantal lotelingen door hun hoog nummer buiten oproeping blijven, het geval zich kunnen voordoen dat eenige, zelfs groote, gemeenten geen enkel man in de lichterij leverden. Dit wordt verhoed en tevens tegen tekorten op de lichterij gewaakt, wanneer samenvoeging van gemeenten ter verkrijging van een gezamenlijk getal van ten minste twintig ingeschrevenen wordt bevolen.

Art. 5. Vóór 1866 werden geene vrijwillige verbintenissen bij het leger toegelaten voor minder dan zes jaren.

Van daar gelijke tijdsbepaling in art. 9 der militiewet. Sedert echter kunnen, volgens Zijner Majesteits besluit van 14 September 1866, n°. 68, vrijwillige verbintenissen voor slechts drie jaren, in sommige gevallen voor nog korteren tijd, bij het leger hier te lande, worden aangegaan.

In overeenstemming daarmede behoort de tijdsbepaling in art. 9 der wet te vervallen, zullen niet de ingeschrevenen voor en de ingelijfd en bij de militie van deze gunstige bepaling uitgesloten blijven.

De vordering tot verkorting van den te vervullen militiediensttijd, welke men op eene vrijwillige verbintenis voor minder dan vijf jaren zou kunnen gronden, behoort te worden voorkomen. Daartoe dienen de wijziging van de eerste zinsnede en de bijvoeging van de vierde zinsnede.

Art. 6. Voor een zeer enkel geval moge misschien de formaliteit der registratie voor de hierbedoelde stukken eenig nut hebben, voor verreweg de meeste gevallen is ze overbodig te achten.

Terwijl dus van geen dezer stukken recht van registratie gevorderd wordt, schijnen ze zonder bezwaar mede van de formaliteit daarvan vrij te kunnen worden verklaard.

Daarentegen wordt het bedenkelijk geacht het artikel zoo te redigeeren, dat ook alle verzoekschriften in zake militie van het recht van zegel vrijgesteld zouden worden.

Waar dit voor bepaalde gevallen wenschelijk is, worden deze, zooals in de artt. 99 en 103 der wet, afzonderlijk aangeduid.

Art. 7. eerste zinsnede. Het in de wet opgenomen verschil, met betrekking tot de lengte van hen, die door de wet tot militiedienst worden verplicht, en de vrijwilligers voor de militie, is alleen het gevolg van een bij art. 47, 1°. goedgekeurd amendement, voorgesteld nadat art. 11 der wet was aangenomen, waarmede het door de Regeering voorgestelde art. 47, 1°, der wet in overeenstemming was.

Tweede zinsnede. Hoewel woorden: »goed zedelijk gedrag» op zich zelve reeds eene duidelijke beteekenis hebben, is het, blijkens de ondervinding, opgedaan bij de toepassing van art. 60 der wet, wenschelijk, het begrip, hetwelk aan deze woorden moet worden gehecht, zoo mogelijk nog te verduidelijken. Hiertoe strekt de voorgestelde bijvoeging der woorden: »en eene onberispelijke levenswijze,» welke met het oog op de in § 4 der algemeene beschouwingen dezer toelichting opgegeven redenen, wel niet overbodig kan geacht worden.

Art. 8. Ofschoon, wat de hoofdzaak betreft, de artt. 15 tot en met 26 der wet geene verandering ondergaan, is het echter wenschelijk voorgekomen, eenige wijziging te brengen in de rangschikking hunner bepalingen, welke laatste, blijkens de ondervinding, tevens op enkele plaatsen verduidelijking behoeven.

Twee nieuwe bepalingen worden voorgesteld.

Volgens 5°. en 6°. van het nieuwe art. 16 zullen voor ingezetenen worden gehouden de Nederlanders, die op het tijdstip, voor de inschrijving bepaald, gedurende minder dan vijf jaren buitenslands gevestigd zijn.

Het gebeurt menigmaal, vooral in gemeenten nabij de grenzen gelegen, dat ouders, hetzij kort vóór den tijd, waarop hunne zonen ter inschrijving voor de

militie moeten worden aangegeven, hetzij zelfs na de inschrijving, doch vóór het einde van het jaar, hunne woonplaats naar buitenslands overbrengen en in Nederland terugkeeren op een tijdstip, waarop hunne zonen niet meer voor de militie kunnen worden aangesproken.

Deze jongelieden worden daardoor ten nadeele en tot groote ontevredenheid van de overige militieplichtigen op niet te billijken wijze van militiedienst hier te lande bevrijd, terwijl ook buitenslands in den regel geen militiedienst van hen wordt gevorderd. Deze wetsontduiking schijnt te moeten worden te keer gegaan.

Het doel der slotbepaling van art. 15 (4°. van art. 17 van het ontwerp) is om te voorkomen, dat iemand gelijktijdig in twee Staten militieplicht te vervullen hebbe en in de noodzakelijkheid worde gebracht, tegenover den Staat, waartoe hij behoort, de wapenen te voeren.

Herhaaldelijk heeft het geval zich voorgedaan, dat zonen van ingezetenen hier te lande militieplichtig zijn geweest, niettegenstaande zij tevens behoorden tot een der in het slot van art. 15 bedoelde Staten en ook daar tot vervulling van militieplicht waren gehouden.

Om de bezwaren weg te nemen, welke hieruit voortvloeien, strekt 5°. van het voorgestelde nieuw art. 17.

Het schijnt niet meer dan billijk, dat zij, die wegens hunne vreemde nationaliteit niet voor ingezetenen worden gehouden, zelf van het bezit van die nationaliteit doen blijken. Daarom is in 4°. en 5°. van art. 17 voorgesteld, hun dien bewijslast op te leggen.

Met betrekking tot de aan art. 26 toegevoegde achtste zinsnede zij opgemerkt, dat evenzeer als tusschen twee of meer gemeentebesturen, tusschen twee of meer van 's Konings Commissarissen verschil kan bestaan omtrent de plaats, waar de inschrijving moet geschieden. Voor zoodanig geval behoort de Minister van Binnenlandsche Zaken te kunnen beslissen.

Thans is ook voorzien in het geval, dat na afloop van den tijd, binnen welchen bezwaren tegen inschrijvingsregister en alphabetische naamlijst bij 's Konings Commissaris in de provincie kunnen worden ingebracht, zelfs nadat door dezen omtrent die bezwaren uitspraak is gedaan, blijkt, dat eene inschrijving in strijd met de wet heeft plaats gehad of behouden is. Inzonderheid met het oog op 4°. en 5°. van art. 17 is noodig, dat de wet vrijheid tot voorziening in zoodanig geval late.

Niet immer toch geschiedt inschrijving voor de militie op eigen aangifte of op die van vader, moeder of voogd.

Ook ambtshalve inschrijving kan plaats hebben; inschrijving kan mede het gevolg zijn van opgaven, gedaan overeenkomstig art. 24, zonder voorkennis of medewerking van den ingeschrevene of van zijn vader, moeder of voogd.

Beslissing voor den Koning, bij een met redenen omkleed en in de *Staatscourant* te plaatsens besluit, schijnt raadzaam wegens de gevolgen, die afvoering van een ingeschrevene op den dienstplicht van anderen kan hebben, wanneer zooals kan gebeuren, de loting afgevoeren, de uitspraak van den militieraad in kracht van gewijsde gegaan, het contingent reeds bepaald en de verdeeling hiervan over de gemeenten geschied is. Heeft inlijving van den ingeschrevene, wien de beslissing geldt, plaats gehad, dan moet hij uit den dienst worden ontslagen. Geschiedt het ontslag vóór 15 December van het lichtingsjaar, dan zal, naar het voorstel, zijne plaats door een ander aangevuld moeten worden. Bepaalde de wet dit niet, men zou, tot nadeel van de lichteing, misbruik kunnen maken van inschrijving van personen, wier afvoering, wordt zij gevraagd, niet kan worden geweigerd.

Uit dezen hoofde kan de omstandigheid, dat de afgevoerde begrepen is geworden in het cijfer, waarnaar de bepaling van de hoegrootheid der lichteing en de verdeeling van deze over de provinciën en gemeenten plaats hebben, geene reden zijn, op die berekeningen terug te komen, noch grond opleveren voor ontheffing

van den werkelijken dienst van hem, die door de afvoering dienstplichtig wordt of blijft.

Door de laatste zinsnede wordt te gemoet gekomen aan het bezwaar, dat de beperkte tijdsruimte, bij de eerste zinsnede van art. 26 voor het onderzoek van de inschrijvingsregisters en alphabetische lijsten van de gemeenten der provincie gelaten, kan opleveren. Inzage van het inschrijvingsregister gedurende het jaar van inschrijving, kan dat onderzoek bespoedigen en tevens den waarborg geven, dat het register naar behooren ingevuld is en zijne voorloopige sluiting tijdig heeft plaats gehad.

Art. 10. Ieder loteling kan persoonlijk en dadelijk belang hebben bij de kennisneming van het lotingsregister. Volgens art. 15 van het Koninklijk besluit van 8 Mei 1862 (*Staatsblad* n°. 46) wordt het lotingsregister, staande de loting, in dubbel gehouden. Er kan geen bezwaar bestaan één dier dubbelen ter secretarie van de gemeente, waar de loting plaats had, voor elk ter lezing neder te leggen, terwijl het andere in het bezit blijft van den militiecommissaris. Het inschrijvingsregister, de voorname grondslag van het verdere militiewerk, wordt evenzeer, zelfs gedurende langer tijd, ter inzage voor een ieder gelegd.

Art. 12. Nu, volgens art. 11 van het ontwerp, ook bezwaren kunnen worden ingebracht tegen de wijze van invulling van het lotingsregister, en gegrondheid daarvan slechts aanleiding kan geven tot verbetering van dat register, behoort aan Gedeputeerde Staten bevoegdheid te worden verleend, om die verbetering te bevelen.

Overigens is bij de voorgestelde redactie gelet op het aangenomen beginsel, dat eene loting ook slechts voor een gedeelte kan worden vernietigd.

Art. 14. Art. 39, 1°. spreekt alleen van verzuim der betrokken overheid of van de in art. 24 bedoelde personen.

Er kon twijfel ontstaan, of het artikel, in strikten zin opgevat, wel ware toe te passen, wanneer er geen verzuim was begaan, maar eene vergissing had plaats gegrepen.

Het laatste is meestal het geval.

Door de wijziging, welke de rangschikking der artikelen van het IIIde hoofdstuk der wet heeft ondergaan, is het noodlg, de verwijzing in 2°. van art. 39 der wet daarmede in overeenstemming te brengen.

Art. 16. De voorgestelde bijvoeging aan de eerste zinsnede strekt tot wegneming van twijfel, welke zou kunnen rijzen omtrent het tijdstip, waarop aan den daarbij bedoelden ingelijfde het ontslag behoort te worden verleend. Het eerste lid van de laatste zinsnede van art. 58 en het slot van art. 176 der wet bevatten dezelfde bepaling, welke tijdens de behandeling der wet uitdrukkelijk verklaard is ook bij art. 46 in de bedoeling van den wetgever te liggen.

De houder van het hoogste der in dienst gestelde nummers, die uit de dienst moet worden ontslagen, kan reeds een geruimen tijd hebben gediend, althans, 't geen dikwerf het geval is, zijn eerste dienstjaar, gedurende hetwelk hij tot oefening onder de wapenen werd gehouden, geëindigd hebben.

Heeft zijn dienst echter geen volle drie jaren geduurd, dan geldt deze volgens art. 50, 6°., der wet, niet tot vrijstelling van zijn broeder. Alle zonen van een gezin kunnen daardoor in het geval komen van tot den dienst te worden geroepen. Het recht op ontslag, door de wet uit oogpunt van billijkheid toegekend, ontardt alzoo in vele gevallen in een wezenlijk nadeel voor de familie. Zal de wet derhalve in dit opzicht aan hare bedoeling beantwoorden, dan behoort aan den betrokken loteling te worden vrijgelaten, van het recht op ontslag, dat de wet hem toekent, af te zien.

Art. 17. Punt 4°. van art. 17 (bij het ontwerp punt 5°.) is in overeenstemming gebracht met het slot van art. 5 van het ontwerp.

Art. 18. tweede zinsnede. Het gebeurt menigwerf, dat vreemdelingen zich hier te lande komen vestigen en ingezetenschap verkrijgen, terwijl eenigen hun-

ner zonen, die soms reeds in hun geboorteland aan den verplichten krijgsdienst hebben voldaan, daar achterblijven.

Houden de jongere broeders met de ouders op, tot den vreemden Staat te behooren, waaruit zij herkomstig zijn, dan is de slotbepaling van art. 15 der militiewet (4°. van art. 17 in het ontwerp) niet op hen toepasselijk en rust op hen als ingezetenen de verplichting tot deelneming aan de militia.

Voor zoodanige en de overige in het ontworpen nieuw art. 17 vermelde gevallen behooren de broeders, die voor de toepassing der militiewet niet voor ingezetenen worden gehouden, bij de berekening van het aantal broeders, waaruit het gezin bestaat, buiten aanmerking te blijven.

Vierde en vijfde zinsneden. De slotbepaling van art. 49 der wet van 1864 heeft tot moeilijkheden aanleiding gegeven, wegens de daarbij aan broeders, in hetzelfde jaar geboren, verleende bevoegdheid om, met opzicht tot den gestelden regel van vrijstelling en aanwijzing voor den dienst van een of meer hunner, onderling anders overeen te komen. Tweelingbroeders namelijk, van deze bevoegdheid gebruik makende, kwamen onderling overeen, dat hij, die het laagste nummer had getrokken, vrijgesteld en de andere, die het hoogste en vermoedelijk buiten oproeping blijvende nummer trok, voor den dienst zou worden aangewezen, ten einde zodoende, tegen de bedoeling der wet, beiden van den dienst bevrijd bleven.

De wet mag zoodanig misbruik niet mogelijk maken. De bevoegdheid van den eenen broeder om voor den anderen te dienen, is evenwel behouden.

Art. 19. In verband met de wijziging, in art. 5 voorgesteld, behoort te worden voorkomen, dat vrijstelling worde verleend aan den broeder van hem, die eene vrijwillige verbintenis voor minder dan vijf jaren aanging.

Art. 22. Ten einde misbruiken te voorkomen, is het geven van verklaringen omtrent den toestand van "behoefteige weduwe" opgedragen aan den kantonrechter, die zich, op de verklaring van minstens drie getuigen behoort te overtuigen (en dus zelf te certificeren) dat de moeder van den loteling zich in dien toestand bevindt.

Het zal den kantonrechter vrijstaan, alvorens de vereischte verklaring te geven of te weigeren, het gevoelen in te winnen van den burgemeester der woonplaats van de weduwe, ten einde zijne overtuiging in overeenstemming te brengen met de verklaring, door minstens drie ter goeder naam en faam staande getuigen aan hem afgelegd.

Bovendien wordt voor de enkele gevallen, waarin het twijfelachtig is, of het bewijs van behoefteigheid geweigerd of gegeven had moeten zijn, door de openbaarheid der zittingen van den militieraad en door het beroep bij Gedeputeerde Staten en bij den Koning, zoowel aan de belanghebbende medelotelingen, die meenen dat het bewijsstuk, waarop vrijstelling van den militiedienst verleend is, niet had behooren afgegeven te worden, als aan den loteling, die ten gevolge der weigering van zoodanig bewijsstuk zijns inziens ten onrechte, voor den dienst aangewezen is, genoegzame gelegenheid gegeven om tegen ongewettigde uitspraken van den militieraad te waken. Dit blijft mogelijk, dewijl deze gevallen betrekkelijk zeldzaam zullen voorkomen, hetgeen niet meer zou kunnen gezegd worden, wanneer nog aan andere kostwinners dan de eenige opgenoemde soort vrijstelling van dienst wierd toegekend.

De omstandigheid dat in dit geval de kantonrechter gemoeid wordt in eene aangelegenheid, welke als van geheel administratieven aard is te beschouwen, behoeft geen bezwaar op te leveren. Immers in meerdere gevallen zijn bij de wet den kantonrechter bemoeiingen van anderen dan justicieelen aard opgedragen, zooals b. v. bij de wet regelende de uitzetting en toelating van vreemdelingen. Ook verklaringen van erfrecht worden door den kantonrechter, na onderzoek, naar zijne overtuiging gegeven of geweigerd.

De laatste zinsnede dient om te bepalen welk bewijsstuk moet worden overgelegd, om de toepassing te kunnen vorderen van de vierde zinsnede van art. 49 of van art. 52 der wet.

Art. 23. De voorgestelde wijziging strekt tot wegneming van allen twijfel omtrent het tijdstip waarop eene rede van vrijstelling moet bestaan en deze aan te vragen is.

Art. 24. De wijzigingen, in art. 55 der militiewet voorgesteld, zijn een gevolg eensdeels van de veranderingen, in de aanhangige ontwerpen van wet tot herziening van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te land, alsmede voor dat te water opgenomen, anderdeels van de zucht der Regeering om de lotelingen, die reeds vóór hunne toelating bij de militia door het plegen van wanbedrijven hebben doen blijken van een verdorven aard of van een zedeloos karakter, uit de militia te weren, ten einde ook langs dezen weg de zedelijke waarde van de instelling der nationale militia te verhoogen en de vervulling van den militieplicht in eere te houden.

Tegen eene regeling van de uitsluiting van den dienst bij de militia naar den aard van het gepleegde misdrijf bestaan gewichtige bedenkingen, en het is daarom verkieslijk voorgekomen, die uitsluiting te regelen naar den duur der straf, bij de veroordeeling uitgesproken, al gelden ook voor deze regeling eigenaardige bezwaren.

Immers hoe hooger het minimum der straf wordt gesteld, welke uitsluiting van den dienst der militia ten gevolge heeft, des te minder kans bestaat er dat het doel; met die uitsluiting beoogd, worde bereikt. Wordt daarentegen dat minimum te laag gesteld, dan is het te vreezen, dat daarin door sommigen een middel worde gevonden om zich aan den dienst der militia te onttrekken.

Bij het aannemen van het onder 4°. en 5°. gestelde minimum is er naar gestreefd, een goeden middenweg te houden.

Aangezien, volgens genoemde ontwerpen van wet tot herziening van de Criminele Wetboeken voor het krijgsvolk te land en te water, het minimum der militaire gevangenisstraf ook op een jaar is gesteld, wordt onder 2°. in verband met de bepaling onder 4°. voorgesteld om tot den dienst bij de militia niet toe te laten hem, die tot militaire gevangenisstraf, al zij het dan ook voor den geringsten duur, is veroordeeld.

De overige wijzigingen in dit artikel zijn uitsluitend een gevolg van de meergenoemde aanhangige wetsvoordrachten.

Art. 25. Het is wenschelijk om den loteling, te wiens aanzien een buitenlandsche rechter eene veroordeeling heeft uitgesproken, welke geacht kan worden gelijk te staan met eene der rechterlijke veroordeelingen in art. 55 bedoeld, mede niet toe te laten tot den dienst bij de militia.

Het voorgesteld art. 55a strekt om hiertoe te kunnen geraken, zonder aan het vonnis van den buitenlandschen rechter andere rechtsgevolgen toe te kennen.

Het doel, dat met de uitsluiting van den dienst der militia wordt beoogd, in aanmerking genomen, ligt het in den aard der zaak, dat rechterlijke veroordeelingen, met betrekking tot den dienst der militia, voor den loteling en den ingelijfde zooveel doenlijk gelijke gevolgen moeten hebben. Veroordeelingen, welke voor den loteling een beletsel zijn om in de militia te worden opgenomen, moeten evenzeer den ingelijfde onwaardig doen achten om langer in de gelederen dier wapenmacht te blijven dienen. Art. 55b strekt om hierin te voorzien.

Het voorgestelde art. 55c houdt ten aanzien van den ingelijfde gelijke bepaling als art. 55a ten opzichte van den loteling.

Art. 26. De veranderingen in art. 56 voorgesteld, zijn een uitvloeisel van het gewijzigd art. 55 der wet.

Art. 28. In art. 58 der wet is niet bepaald wat geschieden moet, wanneer de lichter, waartoe de in de laatste zinsnede bedoelde loteling volgens zijn leeftijd behoort, ontslagen is op het tijdstip, waarop hij ingelijfd zou moeten worden. Van daar dat voor dit geval eene gelijke bepaling wordt voorgesteld, als in de laatste zinsnede van art. 39 der wet wordt aangetroffen.

De billijkheid vordert wijders eene bepaling in den zin van de laatste zinsnede van art. 127 der wet.

Artt. 30 en 31. De beperking der plaatsvervangng tot 25 jaren zal tot groot nut strekken van het leger; in de eerste plaats tot bevordering van de aanvulling van de kaders, en ten andere zal zij voorkomen dat, zooals thans, miliciens na vervulling van den militiedienst, als plaatsvervanger in dienst treden en daarna overteekenen bij het Oost-Indische leger. Aldus genieten zij de vergoeding voor de plaatsvervangng en daarenboven de premie voor de vrijwilligers bij het Indische leger, met dat gevolg, dat een man onttrokken is aan den dienst der militia hier te lande. Tevens zal deze beperking er toe leiden dat niet meer, zoo als thans, sommige lieden (niet altijd van het beste gehalte) zich gedurende eene reeks van jaren een beroep er van maken om herhaaldelijk als plaatsvervanger op te treden. Daardoor zou een voorname grief, welke tegen de plaatsvervangng bestaat, worden weggenomen.

Deze artikelen houden wijders bepalingen ter voorkoming van onttrekking aan de verplichting, welke volgens de tweede zinsnede van art. 61 der wet, op den vervangene rust, en stemmen voorts overeen, voor zooveel de wijze van toelating van den plaatsvervanger betreft, met hetgeen hieromtrent in art. 154 van het ontwerp-schutterijwet wordt voorgesteld.

De omstandigheid, dat minderjarigen als plaatsvervangers of nummervervisselaars bij de militia kunnen worden toegelaten, levert geen bezwaar op, vermits die toelating niet geschiedt dan na overlegging van eene toestemming van vader, moeder of voogd. Wordt voor de burgerrechtelijke belangen van den vervangene of van den plaatsvervanger of nummervervisselaar eene overeenkomst door partijen noodig geacht, dan moeten daarbij de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in acht genomen worden.

De bepaling in de eerste zinsnede van art. 70 der wet, dat eerst dan vergunning tot het stellen van een plaatsvervanger kan worden verleend, wanneer inlijving heeft plaats gehad, leidt tot noodeloos oponthoud in de afdoening van zaken. Mede wordt daarom voorgesteld, die beperkende voorwaarde te doen vervallen.

Art. 32. Het geval heeft zich voorgedaan, dat wegens plotseling opgekomen ongesteldheid en noodzakelijke afwezigheid van een lid van den militieraad en van zijn plaatsvervanger, de werkzaamheden van dien raad gestaakt moeten worden. De voorgestelde zinsnede strekt tot voorziening in zoodanig geval, op het voetspoor van art. 109 der wet.

Art. 34. Tot onderzoek van de lichamelijke geschiktheid voor den dienst ook van de in 3°. bedoelde lotelingen, is hun verschijnen voor den militieraad noodzakelijk.

Art. 35. De voorgestelde slotbepaling zal een bezwaar wegnemen, waarop men bij de toepassing van art. 89 der wet is gestuit.

Buiten de gevallen in de voordracht vermeld, is het niet raadzaam vrijstelling van den dienst te verlenen op overlegging van verklaringen of op getuigenis van burgemeester en wethouders en van medelotelingen.

Een doofstomme, die bij zijne ouders of bloedverwanten woont, wordt niet door zijn lichaamsgebrek verhinderd voor den militieraad te verschijnen. Van zijn verblijf kan alzoo de reden niet zijn, dan voor zoover het eerste lid van art. 89 om eenige andere reden op hem van toepassing is.

Art. 36. Art. 90 der wet drukt de bedoeling minder volledig uit. Van daar dat het tot ongelijkmatige toepassing aanleiding heeft gegeven. De voorgestelde redactie is met de bedoeling meer in overeenstemming.

Artt. 38 en 44. Bij de artt. 97 en 103 der wet van 1861 is de bevoegdheid van appel bij Gedeputeerde Staten en bij den Koning beperkt tot den loteling, wien de uitspraak geldt of wiens nummer ten gevolge van de uitspraak zou worden opgeroepen, of wel die, reeds ingelijfd zijnde, ten gevolge van de uitspraak niet uit den dienst zou worden ontslagen. Niet enkel de dadelijk opgeroepen, maar ook degenen, met wie dat nog niet het geval is, hebben belang bij de

uitspraak. Lotelingen aanvankelijk niet aan de beurt van oproeping gekomen, kunnen ten gevolge van nadere afkeuring van reeds ingelijfdcn volgens art. 116 der wet van 1861, later, nadat de termijn van appel reeds lang verstreken is, nog krachtens art. 117 worden opgeroepen.

Gedurende den loop van den termijn waren zij niet bevoegd te appelleeren, en nu zij door hunne oproeping bevoegd zouden worden, is de termijn verstreken. Recht en billijkheid eischen, dat de lotelingen, die, ofschoon niet in de reeks der dadelijk op te roepen mannen volgens art. 111 der wet vallende, echter later nog in de termen van oproeping kunnen komen, niet aldus van het recht van appel verstoken zijn.

De vraag, bij Gedeputeerde Staten *van welke* provincie de bezwaren moeten worden ingebracht ten aanzien van een loteling, op wien art. 90 der wet is toegepast, is niet immer in gelijken zin beantwoord. Van Regeeringswege is steeds begrepen, dat zij moeten ingediend worden bij Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke de betrokken loteling voor de militie *is ingeschreven*. Twijfel hieromtrent is op te heffen door wijziging van de eerste zinsnede van art. 97, als is voorgesteld.

Art. 39. Dat Gedeputeerde Staten in beroep slechts te oordeelen hebben over de vraag, of de militieraad omtrent de bij hem ingebrachte reclame eene juiste uitspraak gedaan hebbe, is volgens de Memorie van Toelichting de meening der wet, waarvoor als grond wordt opgegeven, dat het toekennen der bevoegdheid aan den loteling om bij Gedeputeerde Staten redenen van vrijstelling te doen gelden, die niet bij den militieraad zijn ingebracht, aanleiding zou geven tot vele misbruiken, daar het alsdan aan de lotelingen geheel zou vrijgelaten zijn met het aanvragen van vrijstelling te wachten, waardoor veel verwarring zou kunnen ontstaan.

In art. 98 is echter de meening van den wetgever niet duidelijk omschreven. De voorgestelde slotbepaling van dat artikel strekt om het juiste beginsel te doen uitkomen.

Het voorgestelde onder 4°. is in overeenstemming met hetgeen voor gelijk geval, voor zooveel de schutterij betreft, wordt voorgesteld onder 3°. van art. 50 van het ontwerp-schutterijwet.

Art. 40—44 regelen de wijze van onderzoek van Gedeputeerde Staten en de voorziening tegen hunne beslissingen.

De rechtspraak van Gedeputeerde Staten is daarbij geregeld op den voet van het voorstel in het wetsontwerp tot regeling van de sterkte en inrichting der schutterijen, en in overeenstemming met de behandeling van de geschillen van bestuur bij den Raad van State.

Daar de uitvoering van de uitspraak door het beroep wordt geschorst, is het noodig, dat 's Konings Commissaris, met die uitvoering belast, onmiddellijk van het ingestelde beroep kennis drage.

De laatste zinsnede van art. 44 strekt om hierin te voorzien.

Art. 46. Art. 115 werd in de militiewet opgenomen om het voltallig maken van elke jaarlijksche lichte zooveel mogelijk te verzekeren, wat bij de enge grenzen, aan de getalsterkte der militie gesteld, noodzakelijk was. Die uitkomst is dan ook verkregen, maar niet zonder aanmerkelijk bezwaar voor de lotelingen.

Behalve de hardheid, die er in gelegen is dat de eene loteling voor het achterblijven van den ander moet boeten, blijven door deze bepaling vele lotelingen, die door hun getrokken nummer aanvankelijk niet aan de beurt van oproeping kwamen, nog tot 1 Augustus van het lotingsjaar aan eene oproeping ter inlijving blootgesteld, hetgeen velen, vooral zeelieden, in de uitoefening van hun beroep belemmert.

Zij, die voor achtergebleven lotelingen zijn ingelijfd, worden veelal korten tijd, maar soms ook één of meer jaren na hunne inlijving, door het opkomen van hen, wier plaatsen zij vervuld hebben, krachtens art. 173 weder uit den dienst ontslagen, zonder dat hun volbrachten dienst, zoo deze korter dan drie jaren duurde,

volgens art. 50, 6°., aanspraak op vrijstelling aan een broeder geeft. Hieruit is reeds voortgevloeid, dat alle zonen uit een gezin achtereenvolgens tot den militie-dienst zijn geroepen, iets wat niet in de bedoeling van den wetgever lag. Het leger wordt ook door de inlijving van lotelingen, die kort daarna weder worden ontslagen, niet gebaat, maar integendeel leveren de veelvuldige mutatiën, die aanhoudend uit art. 115, in verband met de drie laatste zinsneden van art. 173 onstaan, in meer dan één opzicht nadeel op. Veelzijdige bezwaren en klachten zijn tegen deze wetsbepaling, vooral in zeeplaatsen, waar zij menigvuldig toepassing vindt en bovenmatig drukt, gerezen, en het waren voornamelijk 's Konings Commissarissen in onderscheidene provinciën, welke op hare ongunstige werking de aandacht vestigden en bij herhaling op de intrekking van art. 115 der militie-wet aandrongen.

Het getal achterblijvende lotelingen is gemiddeld op 150 van elke jaarlijksche lichting te stellen; de meesten komen echter in den den loop van het jaar op; slechts weinigen blijven voortdurend weg.

Wordt het maximum der jaarlijksche lichting met 2500 man verhoogd, dan is er te minder bezwaar tegen de intrekking van dit artikel.

Art. 47. Omtrent de bedoeling van art. 116 is menigmaal twijfel gerezen.

Ongelijke toepassing der wet was daarvan het gevolg.

De veranderde redactie strekt om dit verder te verhoeden.

Wijders heeft art. 116 *a* (nieuw) ten doel, allen twijfel op te heffen omtrent de gevolgen van schorsing of vernietiging door den Koning, wegens strijd met de wet, van besluiten van Gedeputeerde Staten, genomen naar aanleiding van aanvragen om herkeuring.

Het geval heeft zich voorgedaan, dat Gedeputeerde Staten geweigerd hebben, een militieplichtige, wiens herkeuring wegens lichaamsgebreken was aangevraagd, geneeskundig te doen onderzoeken. Hun besluit is dan ook, als in strijd met de wet, vernietigd bij Koninklijk besluit van 13 November 1874 (*Staatsblad* n°. 138). Door het recht van schorsing of vernietiging wordt overigens niet te kort gedaan aan het zelfstandig oordeel van Gedeputeerde Staten omtrent de geschiktheid voor den krijgsveld dienst van den militieplichtige, wiens herkeuring wordt gevraagd. Hieromtrent beslissen zij in het hoogste ressort.

Art. 48. De vervanging van art. 116 der wet door twee artikelen (116 en 116 *a* nieuw), maakt verwijzing naar art. 116 (nieuw), in stede van naar »het voorgaand artikel» noodig.

Zoo hier als in art. 116 (nieuw), is het woord »loteling» door »militieplichtige» vervangen, omdat herkeuring kan worden gevraagd niet slechts van ingelijfde lotelingen en nummerververslaars, maar ook van vrijwilligers voor de militie en van hen, die, wegens verzuimde aangifte ter inschrijving, krachtens art. 163 der wet ingelijfd zijn.

Plaatsvervangers zijn uitgezonderd. Dezen worden door het militair gezag, na geneeskundig onderzoek, uit den dienst ontslagen, zoo zij na hunne inlijving blijken voor den krijgsveld dienst lichamenlijk ongeschikt te zijn.

Artt. 50 en 51. Ten einde voor velen van de categorie der lotelingen, die zich gewoonlijk doen vervangen, de bezwaren te verminderen, aan den persoonlijken dienst verbonden, en derhalve zooveel mogelijk te bevorderen dat zij, die voor den dienst bij de nationale militie worden bestemd, hunne militieplichten in persoon vervullen, ware voor de lotelingen de gelegenheid open te stellen om hun dienstplicht te vervullen op eene wijze, en meer doeltreffend en aangenamer tevens. Aan de daarvoor te nemen maatregelen ware tevens het streven te verbinden, om de miliciens aan te sporen, zich gedurende den tijd, dien zij onder de wapenen doorbrengen, toe te leggen op het verkrijgen van meer geschiktheid, ten einde zoodoende ook eenig bruikbaar militiekader te bekomen, dat vooral bij lateren overgang bij de schutterij, daarbij goede diensten zal kunnen bewijzen. Hiertoe strekken de wijzigingen in de artt. 45 en 46 van het ontwerp voorgesteld. De bedoeling is om, evenals zulks reeds in de vier laatst verlopen jaren geschiedde, voor de

militaire opleiding en verdere behandeling van de miliciens, bedoeld in art. 46 van het ontwerp, telken jare gunstige bepalingen vast te stellen, welke hoofdzakelijk op de volgende zouden nederkomen.

Ieder loteling of vrijwilliger voor de militie, die wenschte deel te nemen aan het examen, waarbij moet blijken of hij de vereischten bezit bedoeld in art. 121 der wet, behoort vóór 15 April van het jaar, waarin hij ingelijfd moet worden, schriftelijk zijn verlangen kenbaar te maken aan den Minister van Oorlog, onder opgave van het korps waarbij en de garnizoensplaats waarin hij bij voorkeur zijn dienst zou wenschen te vervullen. Die aanvraag kan eveneens geschieden door zijn vader, moeder of voogd. Zij is noodig, ook omdat hij de troepen te paard en de vestingartillerie slechts een beperkt getal van die jongelieden geplaatst kunnen worden.

Zij ontvangen kennisgeving van hunne plaatsing en melden zich tusschen 1 en 15 Mei aan bij den commandeerenden officier van het korps waarbij zij zijn ingedeeld.

Zij worden zooveel mogelijk in de kazerne bij elkander gehuisvest, mogen voor eigen rekening buiten dienst uniform van fijner laken dragen en, zoo daartoe maar eenigszins gelegenheid is, met elkander of met de adspirantonderofficieren en adspirantkorporaals menage houden.

Na een verblijf onder de wapenen van minstens vijf maanden, zou hun door den chef van het korps de vergunning worden verleend, om in het garnizoen bij hunne ouders of familiebetrekkingen in te wonen, althans wanneer de thans voor de toepassing van dezen maatregel te nemen proef goed uitvalt.

Om in dit voorrecht te deelen, zal worden vereischt dat de ouders of betrekkingen, ten genoeg van den chef van het korps, doen blijken, dat zij in het onderhoud van den milicien naar behooren voorzien.

Aan hune opleiding worden bijzondere zorgen gewijd. De compagniescommandanten worden speciaal belast met hunne practische vorming en opleiding. Bij ieder bataljon wordt een officier, onder onmiddellijk toezicht van den bataljonscommandant, voor hun theoretisch onderricht aangewezen. Dagelijks wordt door den officier, met hun theoretisch onderricht belast, theorie met hen gehouden.

Hunne opleiding dient zoodanig geregeld te worden, zonder in het minst hunne militaire vorming te verwaarloozen, hun echter zooveel mogelijk tijd worde gelaten om zich aan hunne studiën te wijden. In de academiesteden worden de oefeningen zooveel mogelijk zoodanig geregeld, dat de studenten althans een gedeelte van hunne colleges kunnen bijwonen. Nadat zij vijf maanden bij het leger hebben doorgebracht en zich gedurende dien tijd goed hebben gedragen, kunnen zij tot een examen worden toegelaten ter bekoming van den graad van korporaal, na tien maanden tot een examen ter verkrijging van dien van onderofficier. De vereischten voor dat examen zijn dezelfde als voor een gewoon onderofficier of korporaal.

Art. 52, eerste zinsnede. De voorgestelde redactie van art. 122 der wet is meer in overeenstemming met de laatste zinsnede van art. 283 der Grondwet.

Tweede zinsnede. Voor hen, die bij hun in dienst treden door het afleggen van een vast te stellen examen blijken geven van reeds verkregen bekwaamheid in de behandeling der wapenen en de exercitiereglementen, is de oefeningstijd zonder nadeel voor den dienst eenigszins te verkorten. Wellicht wordt daardoor bij jongelieden de lust opgewekt om zich vóór hunne militieplichtigheid in den wapenhandel en het schieten te oefenen.

Art. 53. Wegens het voortdurend verminderen van het aantal vrijwilligers is het noodig, — om ten allen tijde te kunnen voorzien in den dienst bij de korpsen van het leger, — het cijfer voor het deel der militie, dat, behalve de lichte, die voor het eerst dient, onder de wapenen kan worden gehouden of geroepen, te verhoogen. Er zijn korpsen waar de oefeningen gedurende een gedeelte van het jaar, wegens gebrek aan manschappen, geen voortgang kunnen hebben en waar de dienst op allerlei wijze door geringe sterkte wordt gestremd. Die toestand mag niet langer voortduren.

Het bedoelde deel moet om deze redenen op niet minder dan een vijfde worden gesteld.

Indien er later meer vrijwilligers komen, zal men natuurlijk minder ruim gebruik van deze bevoegdheid maken.

Art. 54. Het gering aantal vrijwilligers heeft vooral bij de bereden korpsen eene wanverhouding doen ontstaan tusschen het getal dienstdoende manschappen en dat der paarden, waardoor op den duur het bestaan dier korpsen ernstig wordt bedreigd. De voorgestelde verhooging van $\frac{1}{7}$ tot $\frac{1}{6}$ zou op zich zelve juist voor deze korpsen geene afdoende verbetering aanbrengen, vermits de daarbij ingelijfde miliciens, wegens de in art. 124 aangegeven volgorde, dan toch nimmer langer dan tot aan het einde van hun tweede dienstjaar onder de wapenen kunnen gehouden worden.

Het wordt niet raadzaam geacht om hierin te voorzien, door het cijfer voor het blijvend gedeelte hooger te stellen dan een vijfde.

Immers, moesten de miliciens bij de bereden wapens nog langer in werkelijken dienst blijven, dan ware het te vreezen dat er een weezin tegen den dienst bij deze wapens ontstond, die zeker niet in het belang van het leger zou zijn, terwijl bovendien de billijkheid vordert, dat de dienstplicht voor alle miliciens zooveel mogelijk gelijk drukkend wordt gemaakt.

Meerdere verhooging zal te minder noodig zijn, omdat de dringend noodzakelijke verbetering van den toestand der bereden korpsen kan verkregen worden door de volgorde van art. 124 der wet zoodanig te wijzigen, dat de aanvulling van het vijfde deel, in art. 123 der wet vermeld, in de eerste plaats uit de plaatsvervangers geschiede.

Wordt aan deze bepaling wettelijke kracht gegeven, dan zal daardoor de plaatsvervangende ook ten goede komen aan de militieplichtigen, die zich niet deden vervangen in den dienst der militie.

Art. 57. De beperkende bepaling, vervat in de laatste zinsnede van art. 129 der wet, heeft voornamelijk ten doel den dienst bij de zeemilitie aan te moedigen en het deel der lichte, voor dien dienst noodig, te verkrijgen, waaromtrent bij de samenstelling der wet geene voldoende zekerheid bestond. De ondervinding heeft aangetoond, dat de lust om bij de zeemilitie te dienen en de daaraan verbonden voordeelen te genieten, met elk jaar aanmerkelijk toeneemt, en wel in zoodanige mate, dat er genoegzame zekerheid bestaat, dat ook in de toekomst het deel van elke lichte, voor den dienst ter zee te bestemmen, zal kunnen worden aangevuld uit de militieplichtigen, die zich voor de zeemilitie hebben aangeboden. Immers het aantal lotelingen, dat zich voor de zeemilitie heeft aangemeld, bedroeg in 1863 251, in 1864 338, in 1865 496, in 1866 546, in 1867 676, in 1868 861, in 1869 1043, in 1870 1305, in 1871 1325, in 1872 1369, in 1873 1588, in 1874 1605, in 1875 1641, in 1876 1979 en in 1877 2141.

Meermalen deed zich het geval voor, dat een loteling, zeilmaker, scheepstimmerman of machinist van beroep, die nimmer het beroep van zeevarende had uitgeoefend, verlangde in die hoedanigheid eene verbintenis tot het doen eener zeereis aan te gaan en daardoor levensonderhoud te vinden. Bij eene strikte toepassing van de slotbepaling van art. 129 der wet, kon hem daartoe de vergunning niet verleend worden.

Zoowel het belang van zoodanige lotelingen als dat der koopvaardijvaart maakt het wenschelijk, deze beperkende bepaling op te heffen.

Art. 58. Het geval heeft zich voorgedaan, dat een milicien, aan wien bij vertrek van het korps de verlofpas was uitgereikt, tijdens hij nog in uniform gekleed was, zich schuldig maakte aan eene overtreding tegen de krijgstuicht, waarvoor hem eene disciplinaire straf moest worden opgelegd. Alvorens die straf door de daartoe bevoegde militaire autoriteit op hem kon worden toegepast, was hij bereids in zijne haardstede teruggekeerd. De burgemeester van de woonplaats van den verlofganger, bij wien de betrokken militaire autoriteit, in dat geval de korpscommandant, aanvraag deed om den verlofganger te doen aan-

houden en overbrengen naar het huis van arrest, achtte zich niet bevoegd, aan die uitnoodiging gevolg te geven, nu het eene straf gold, niet door den militiecommissaris opgelegd. Het is daarom noodzakelijk voorgekomen, de bevoegdheid in deze van den burgemeester uit te breiden, in dien zin, dat herhaling van het gebeurde worde vermeden.

Artt. 59 en 60. Minderjarige verlofgangers kunnen wettige woonplaats hebben in eene andere gemeente, dan waar zij zich vestigen. De woonplaats kan zelfs in een vreemd land of in 's Rijks overzeesche bezittingen of koloniën zijn. Om de moeilijkheden te voorkomen, welke het woord »woonplaats» in de artt. 133 en 134 der wet kan opleveren, wordt de voorgestelde wijziging wenschelijk geacht.

Inkortingen van den termijn, gelaten tot afteekening van den verlofpas, is wenschelijk in het belang van den verlofganger. In de gevallen, waarin de bepaling van art. 133 of van art. 134 niet werd nageleefd, is nagenoeg zonder uitzondering de oorzaak hierin gelegen, dat de verlofganger, aanvankelijk rekenende op den langen termijn hem gelaten, het doen afteekenen van den verlofpas uitstelt en vergeet.

Art. 60. Wettelijke voorziening is noodig voor het geval verlofgangers, die in gene gemeente in het register model n°. 26 zijn ingeschreven, ter deelneming aan de inspectie en na-inspectie, of ten gevolge van verzuimde naleving van art. 133 of 134, tweede lid, of van overtreding van art. 136 of 156, tweede zinsnede, of wel op grond van art. 144 der militiewet, voor den werkelijken dienst moeten worden opgeroepen, vermits nu niet is aangewezen in welke gemeente, bij onbekendheid van de verblijfplaats, of wanneer de verlofganger zich in een vreemd land bevindt, de oproeping moet geschieden. De voorgestelde slotbepaling houdt deze noodzakelijke voorziening.

Art. 62. De omstandigheden, onder welke de hier bedoelde overtredingen plaats hebben, zijn niet altijd gelijk.

Meestal zijn die overtredingen een gevolg van verzuim of achteloosheid; slechts bij uitzondering worden zij opzettelijk begaan. 't Is daarom billijk te achten, dat niet in ieder geval dezelfde straf worde toegepast.

Art. 63. Ter voorkoming dat, zooals thans menigmaal geschiedt, openbare kennisgeving wordt nagelaten, behoort deze uitdrukkelijk te worden voorgeschreven, op gelijke wijze als in de tweede zinsnede van art. 139 is geschied.

Art. 65. De wet bepaalt niet door wien en op welke wijze de oproeping van verlofgangers voor den werkelijken dienst moet plaats hebben. Voorziening daarin is gebleken noodig te zijn.

Art. 66. Talrijk zijn de gevallen, waarin volgens de wet ingelijfden bij de militie recht op ontslag hebben, alvorens vijf jaren te hebben gediend. Van daar de voorgestelde wijziging van de eerste zinsnede van art. 146 der wet.

De twee laatste zinsneden van art. 146 zijn in overeenstemming gebracht met art. 15 van het ontwerp van wet tot wijziging van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te land.

Art. 67. De woonplaats van den ingelijfde kan in eene andere gemeente dan waarvoor hij bij de militie is opgetreden, zelfs in een vreemd land zijn.

Bovendien is het noodig, dat de burgemeester der gemeente, waarvoor de inlijving plaats had, met het ontslag bekend zij.

Art. 69. Toen de wet van 19 Augustus 1861 tot stand kwam, bestond geen gebrek aan gewone vrijwilligers bij de marine. In het jaar te voren was nog een eskader met 1500 koppen tot oefening in zee gezonden. Bovendien stond men voor eene geheel nieuwe zaak; voor het eerst moest het voorschrift van art. 186 der Grondwet toegepast worden, terwijl over de toepassing de zienswijzen zeer uit elkander liepen. Onder zulke omstandigheden is het verklaarbaar, dat van de bevoegdheid, door art. 186 verleend, een beperkt gebruik gemaakt is. Raadpleegt men echter de ervaring van de laatste jaren, die aantoonde dat het gaandeweg moeilijker en moeilijker is geworden om meer dan 5000 gewone vrijwilligers te bekomen,

en dat zonder voortdurende oefening van meerdere schepen onder één bevel geene goede officieren, onderofficieren of matrozen kunnen gekweekt worden, dan ware het zeer gewaagd, de verdediging van ons land te water afhankelijk te doen zijn van de hoop, dat in den tegenwoordigen toestand weldra van zelf eene gunstige verandering zal komen, en schijnt het raadzamer aan de zeemilitie, waarover men ten allen tijde zal kunnen beschikken, zoodanige opleiding te geven, dat zij in staat is de diensten te vervullen, welke men nu uitsluitend verwacht van gewone vrijwilligers, die meer en meer schaarsch worden.

Tot vermeerdering van practische zeemanskennis, ook voor binnenlandsche verdedigingsvaartuigen onmisbaar, zijn oefeningen buitengaats zeer wenschelijk.

Het kan gebeuren, dat vaartuigen, tot oefeningstochten bestemd, in het belang van den dienst naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen moeten worden gezonden. Daarom schijnt het raadzaam, bij de wet te bepalen dat hiervoor, ook in tijd van vrede, evenzeer over de zeemilitie kan worden beschikt. In het belang echter van hen, die daarbij worden ingelijfd, en om te voorkomen dat de lust voor de zeemilitie, wegens de daaraan bij de wet verbonden voordeelen bij de lotelingen tot dusver opgemerkt, niet verminderde, behoort deze bevoegdheid, wat het verblijf in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen betreft, te worden beperkt tot hoogstens zes maanden.

Voorts moet gelegenheid worden gegeven een zeker getal zeemilitie voor den dienst der torpedos en versperringen te bestemmen.

De zes maanden, in de voordracht bedoeld, beginnen met den dag van aankomst in de koloniën. Bij deze voordracht heeft men vooral het oog op West-Indië voor het oefeningskader. Voor Oost-Indië zal het bezigen van de zeemilitie wel niet in aanmerking komen, tenzij alleen om een schip uit te brengen. Vrees voor overschrijding van den tijd, bedoeld in art. 153 der wet, is niet te koesteren. Immers zijn mailboten bij de hand om schepelingen, in geval van averij of achterblijven van oorlogsbodems, tijdig terug te voeren. De zeemiliciens zullen wekelijks kunnen worden teruggezonden.

Art. 70. De redactie van de eerste zinsnede van art. 153 der wet in overeenstemming gebracht met de voorgestelde gewijzigde redactie van art. 122 der wet.

Art. 71. De beperking tot een minimum van zes maanden onvervulden diensttijd wordt raadzaam geoordeeld, ten einde te voorkomen dat de Staat schade lijde wegens schulden van kleeding als anderszins, welke een gevolg zouden zijn van een korter tijdvak van dienst.

Art. 72. De veranderingen, in art. 155 der wet voorgesteld, zijn het gevolg der wijzigingen opgenomen in het ingediend ontwerp van wet tot herziening van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water.

Art. 73. De redactie van art. 156 der wet in overeenstemming gebracht met de voorgestelde gewijzigde redactie van art. 136 der wet.

Art. 75. De redactie van de eerste zinsnede van art. 158 der wet in overeenstemming gebracht met de voorgestelde gewijzigde redactie van de eerste zinsnede van art. 146 der wet.

De laatste zinsnede van art. 158 der wet in overeenstemming gebracht met art. 16 van het aanhangig ontwerp van wet tot herziening van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water.

Art. 76. Voor de aangifte ter inschrijving van de in art. 15, 1°. (nieuw) der wet bedoelden, staat het geheele jaar, voor die van de in art. 15, 2°., omschreven, slechts een tijdvak van zestig dagen na verkregen ingezetenschap open. Wegens dit verschil in den tijd, voor het doen van de aangifte bepaald, kunnen de woorden „in het jaar” in art. 161 der wet niet behouden blijven.

Art. 79. Verzuim van aangifte ter inschrijving in het jaar, waarin zij had moeten geschieden, wordt in de meeste gevallen begaan door vergissing omtrent het jaar van geboorte. De imperatieve bepaling van art. 165 der wet, dat de als nalatige ter inschrijving ingelijfde gedurende de twee eerste jaren onder de

wapenen wordt gehouden, is zeer hard, wanneer het verzuim niet te kwader trouw is begaan. De thans ontbrekende bevoegdheid om hem, ten aanzien van het verlof, met de gewone lotelingen te kunnen gelijkstellen, schijnt uit dien hoofde niet meer dan billijk.

De bepaling in de tweede zinsnede van art. 165 der wet, dat de daarin bedoelde persoon gedurende de twee eerste jaren onder de wapenen gehouden wordt, kan twijfel doen rijzen, of niettemin, voor die jaren, krachtens art. 127 ontheffing van den werkelijken dienst moet of kan worden verleend. De voorgestelde redactie strekt tot het wegnemen van dien twijfel.

Art. 82. In de meeste gevallen is het niet noodig, dat zij, die niet ter inlijving opgekomen zijn, voor Gedeputeerde Staten *gebracht* worden. Ziekte is in den regel de oorzaak van de niet-opkomst. Het voorschrift om de achtergeblevenen voor Gedeputeerde Staten te *brenge*n, is in zulke gevallen den militieplichtigen onaangenaam en veroorzaakt noodeloos kosten voor het Rijk.

Art. 83. Wordt art. 115 der wet ingetrokken, dan vervallen daardoor de drie laatste zinsneden van art. 173.

Art. 84 strekt om den inhoud der wet van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 22) in den tekst der militiewet te voegen.

Art. 90. Plaatsvervangers en nummervervisselaars worden niet door het uitvoerend gezag ter inlijving opgeroepen. Toch is het noodig, dat deze, wanneer zij niet ter inlijving opgekomen zijn, opgespoord en, desnoods, gearresteerd en voorloopig in hechtenis gesteld worden, opdat de toepassing van art. 175 verzekerd zij. Daartoe strekt de voorgestelde wijziging onder 3°.

Art. 95. Art. 49 der wet van 27 April 1820 (*Staatsblad* n°. 11) bevatte eene strafbepaling tegen hen, op wier getuigenis attesten of certificaten in zake de nationale militie waren afgegeven, in geval hunne getuigenis later bevonden werd met de waarheid niet overeenkomstig te zijn.

In de tegenwoordige militiewet is zoodanige strafbepaling niet opgenomen. Het gevolg daarvan is geweest: dat bij arrest van den Hoogen Raad van 29 Maart 1865 is beslist, dat tegen dengene, die eene valsche of onware getuigenis heeft afgelegd ter verkrijging van een bewijsstuk als bedoeld in art. 11, 53 of 60 der militiewet, noch tegen hem, die desbewust van zoodanig stuk gebruik heeft gemaakt, rechtsingang kan worden verleend, als vallende deze feiten niet onder het bereik van het Wetboek van Strafrecht.

Het schijnt alzoo noodig dat in deze leemte worde voorzien.

De straf is gelijkgesteld met die, tegen soortgelijk misdrijf in de artt. 161 en 164 van het Wetboek van Strafrecht bedreigd.

Art. 96. Art. 188 behoort te vervallen, daar de wet van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 29) in de zaak voorziet.

Art. 97. Art. 190 der wet heeft opgehouden reden van bestaan te hebben.

Art. 98. Overgangsbepalingen.

ART. I wordt geboden door de billijkheid jegens hen, die, bleef de wet onveranderd, recht op ontslag zouden hebben gehad bij inlijving van de achtergeblevenen.

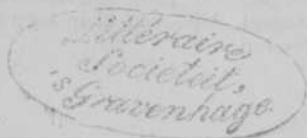
ART. II is voor de duidelijkheid volstrekt noodig.

ART. III. Eene wijziging in de militiewet kan niet wel anders dan met een nieuw jaar worden ingevoerd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
HEEMSKERK.

De Minister van Oorlog,
H. J. R. BEIJEN.

De Minister van Marine,
TAALMAN KIP.

NOTA, overgelegd bij de Memorie van Toelichting van het ontwerp Militiewet.

Bij de vaststelling eener legerorganisatie moet hoofdzakelijk op drie gegevens gelet worden; en wel:

1°. op de tactische en strategische eischen, waaraan het leger met het oog op de aardrijkskundige ligging en den staatkundigen toestand van het land en in verband met den aard der vermoedelijk te voeren oorlogen moet voldoen;

2°. op de geldelijke zijde van het vraagstuk;

3°. op den druk, dien men der bevolking kan opleggen, ten opzichte van dienstplicht.

Het is natuurlijk, dat de sub 1 bedoelde eischen niet voor alle landen dezelfde zijn en dat de verschillende legers niet op dezelfde wijze kunnen worden ingericht en samengesteld.

De organisatie bijv. der Duitsche, Fransche en Russische legers, welke legers oorlogen op groote schaal, meestal invasie-oorlogen op verren afstand te voeren hebben, moet uit den aard der zaak verschillend zijn van die van ons leger, dat slechts ten doel heeft de verdediging van eigen land en haard.

Frankrijk, Duitschland en Rusland toch moeten legers hebben niet alleen in staat om het land te verdedigen, maar ook geschikt om spoedig in naburige Rijken aanvallend te kunnen optreden, den oorlog op vijandelijk gebied te kunnen overbrengen. Die legers moeten een groot aanvalsvermogen hebben.

Het Nederlandsche leger, dat hoofdzakelijk, ja bijna uitsluitend, alleen tot taak heeft, de verdediging en bescherming van ons onafhankelijk volksbestaan, moet met het oog op die verdediging worden samengesteld.

Hoeveel echter de legers in sterkte en organisatie verschillen, zij moeten alle aan één en dezelfde *vasten* eisch voldoen; zij moeten namelijk in verband met hunne bestemming een maximum van bruikbaarheid bezitten, bij een minimum van offers, zoowel aan geld als aan manschap.

Onze onafhankelijkheid zou zeker beter verzekerd zijn, wanneer wij legers, gelijk aan die der groote Mogendheden, in het veld konden brengen. Wij moeten echter, met het oog op de sterkte der bevolking, op onze financiële krachten en op den militiedruk, dien men der natie in billijkheid kan opleggen, bescheiden zijn in onze wenschen. Wij zullen ons tevreden moeten stellen met een leger, dat niet veel talrijker is dan het bestaande, maar beter georganiseerd, welks inrichting en samenstelling beter dan thans verband houden met den eigenaardigen toestand van land en volk.

Wat wij echter eischen kunnen en eischen moeten, is, dat Nederland hebbe, voldoende troepen, om onze liniën, vestingen en forten naar behooren te bezetten en te verdedigen en daarenboven een veldleger, in staat een vijandelijk legerkorps voor onze hoofdliniën zoolang op te houden, totdat de inundatiën beoorloofd zijn gesteld, en om daarna krachtadig tot de verdediging (niet alleen in passieven maar ook zooveel mogelijk in actieven zin) van het hart des lands mede te werken.

Die troepen moeten wat organisatie, mobiliseering, oefening en aanvoering betreft, voor de legers van andere Rijken niet behoeven onder te doen; hunne bruikbaarheid moet den toets eener gezonde kritiek kunnen doorstaan en de inrichting en samenhang van ons leger moeten in overeenstemming zijn met de beginselen en de regels der hedendaagsche tactiek.

Het vorenstaande als uitgangspunt beschouwende, moet het Nederlandsche leger, zoowel wat getal als gehalte betreft, zóó zijn ingericht dat het bij machte is:

1°. om het hart des lands tegen een vijandelijken aanval te verdedigen;

2°. om onze neutraliteit te doen eerbiedigen;

3°. om, wanneer wij als bondgenoot van deze of gene Mogendheid moeten optreden, een zelfstandig Nederlandsch contingent, bijv. een klein legerkorps, in het bondgenootschappelijk leger te kunnen leveren.

Zooals hiervoren reeds werd aangestipt, dient in de eerste plaats te worden bepaald het getal en de soort der troepen, noodig ter verdediging van onze vestingen, forten en sterkten.

De hierbij gevoegde nota P met staten en calques geeft aan hoeveel en welke bezetting elk onzer liniën en sterkten eischt (1).

Uit die staten blijkt dat men daarvoor aan manschappen van het leger noodig heeft:

Infanterie 10,920 man; artillerie 8,800 man; genie 950 man.

Bij de infanterie en de vestingartillerie is het getal vrijwilligers zóó klein en neemt dit getal steeds zoo af, dat er niet op te rekenen valt. Bovendien kan dit geringe getal gevoelig buiten rekening blijven, omdat het ruim opgewogen wordt door het cijfer van het militiekader, dat in de hiergenoemde sterktegetallen medegerekend is.

Brengt men nu voor de bezettingstroepen der genie, aan vrijwilligers in rekening, 100 man of 20 man vrijwilligers per compagnie, dan moet de militie voor de bezettingstroepen geven:

voor de infanterie 10,920 man; voor de artillerie 8,800 man; voor de genie 850 man.

Tot toelichting diene, dat de bezettingstroepen afgescheiden zullen zijn, ook administratief, van de veldtroepen, en behalve onder hunne bataljonscommandanten alleen zullen staan onder de bevelen van de commandanten der stellingen of liniën.

Voor de verschillende liniën zullen, zooveel als zulks maar eenigszins mogelijk is, zelfstandige troepenafdeelingen (bataljons voor de infanterie en artillerie, compagniën voor de genie) worden aangewezen, terwijl ook voor de vestingen, forten en sterkten zooveel doenlijk afgeronde onderdeelen (bataljon, compagnie, peloton) zullen worden bestemd.

In verband daarmede bestaat het voornemen, om de bezettingstroepen in te deelen, als volgt:

13 bataljons infanterie ieder à 6 compagniën van 140 miliciens, dus $13 \times 6 \times 140 = 10,920$ miliciens.

11 bataljons vestingartillerie, waarvan 8 à 5, 2 à 4 en 1 à 7 compagniën van 160 miliciens, dus $55 \times 160 = 8,800$ miliciens,

5 compagniën genietroepen, ieder sterk aan miliciens 170, dus $5 \times 170 = 850$ miliciens. Te zamen 20,570 miliciens.

Deze bataljons zullen gestationneerd worden in of zoo nabij mogelijk van de vestingen, forten en sterkten, die zij in oorlogstijd zullen te verdedigen hebben. Zij zullen hun militie uit de nabij gelegene gemeenten trekken.

Uit de vermelde staten blijkt nog verder, dat de bezettingstroepen van het leger moeten worden aangevuld met 11,900 man infanterieschutterij, 4,600 man artillerieschutterij, te zamen 16,500 man schutterij.

De forten echter, die, zooals de sperforten, aan den eersten aanloop des vijands zijn blootgesteld, zullen geen schutters als bezetting hebben.

De meer achterwaarts gelegen forten krijgen de meeste schutters, omdat deze nog gelegenheid zullen hebben, zich door oefeningen meer bruikbaar te maken.

De voor elke linie of bezetting vereischte schutterij zal geleverd worden door de gemeenten in of nabij de linie of stelling gelegen en hare oefeningen zullen verband dienen te houden met de diensten, die van haar in oorlogstijd zullen gevergd worden.

Men rekent er dan ook op, dat de schutterijen van al de gemeenten binnen

(1) De nota P met bijlagen, zoomede de hieronder vermelde graphische voorstelling J en staten K. en L., zijn alleen bestemd tot kennisneming voor de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal.

en nabij de verdedigingsliniën volgens het ontwerp van wet op de schutterijen zullen worden geoefend en wel, die uit gemeenten nabij de forten als artilleristen, om behulpzaam te zijn bij de artillerie-verdediging der forten en liniën en die uit de overige gemeenten als infanterist.

De infanterieschutterij zal voornamelijk geoefend worden in de behandeling van het geweer, ten einde als verdedigers der linie te kunnen optreden.

De schutters uit gemeenten, buiten de linie gelegen, zullen alleen als infanterist geoefend worden en wel in de eerste plaats in het schijfschieten.

Deze schutters zullen in oorlogstijd gebruikt worden tot bewaking van kusten, dijken, kaden, sluizen, magazijnen, gevangenissen enz., en, na meerdere oefening, tot aanvulling van het veldleger en der bezettingstroepen.

Het veldleger moet, wil het beantwoorden aan zijne bestemming — hiervoren omschreven — minstens bestaan uit 4 brigades en eene reservebrigade, waaraan in enkele omstandigheden schutterij kan worden toegevoegd.

De graphische voorstelling J geeft aan hoe het veldleger, met toevoeging van 4 bataljons schutterij, zou kunnen worden opgesteld, wanneer wij ons achter de Nieuwe Hollandsche Waterlinie hebben teruggetrokken.

De doelmatigste samenstelling eener brigade is:

6 bataljons infanterie, ieder 4 compagnieën sterk; 3 veldbatterijen à 6 stukken; 2 eskadrons cavalerie: $\frac{1}{2}$ compagnie genietroepen.

Wanneer, zoo noodig, de brigades tot eene divisie vereenigd worden, zullen wij dus hebben 2 divisiën, ieder sterk:

12 bataljons infanterie; 6 veldbatterijen; 4 eskadrons cavalerie; 1 compagnie genietroepen.

De reservebrigade dient iets sterker te zijn en zal 8 bataljons infanterie bevatten en in verband daarmede 4 veldbatterijen hebben.

Bovendien moet de bevelhebber van het leger over eenige meerdere cavalerie en bereden artillerie kunnen beschikken.

Als minimum zal men daarvoor kunnen stellen:

4 eskadrons cavalerie, en 4 rijdende batterijen.

Hierbij moet noch gevoegd worden een eskadron voor de politie- en ordonancedienst.

Het veldleger zal dus sterk zijn:

32 veldbataljons infanterie; 15 veldeskadrons cavalerie; 16 veldbatterijen; 4 rijdende batterijen; $2\frac{1}{2}$ compagnie genietroepen.

De infanterie van het veldleger zal veel van het verspreide gevecht gebruik maken en de compagnieën zullen daarbij dikwijls zelfstandig optreden en dus een voldoende verdedigings- en aanvalsvermogen behooren te bezitten. Daartoe moet de compagnie van een veldbataljon minstens 200 man in het veld kunnen brengen, op 10 vrijwilligers per compagnie in oorlogstijd rekenende, zullen deze compagnieën minsten 190 miliciens moeten hebben.

Voor de infanterie van het veldleger alzoo:

$32 \times 4 \times 190 = 24,320$ miliciens.

De veldeskadrons moeten, met het oog op de oefeningen en op eene behoorlijke verzorging der paarden, minstens 140 miliciens tellen.

Voor het veldleger dus:

$15 \times 140 = 2100$ miliciens.

De veldbatterijen dienen, met het oog op de oefeningen en op eene behoorlijke verzorging der paarden, minstens 124 en de rijdende batterijen minstens 120 miliciens te hebben.

Voor de bereden artillerie alzoo:

$16 \times 124 \times 4 \times 120 = 2464$ miliciens.

Een compagnie genietroepen moet, lettende op het steeds toenemend gebrek aan vrijwilligers, 170 miliciens tellen.

Voor het veldleger dus $2\frac{1}{2} \times 170 = 425$ miliciens.

Tot het veldleger moeten noch gerekend worden te behooren:

4 compagnieën trein, ieder sterk 200 miliciens of $4 \times 200 = 800$ miliciens.

Het korps pontonniers, sterk 2 compagnieën, te zamen aan militie sterk 381 man.

Ten slotte heeft men noch militie noodig voor 2 compagnieën hospitaalsoldaten, het korps torpedisten en de depots.

De 2 compagnieën hospitaalsoldaten eischen minstens te zamen 200 miliciens en het korps torpedisten, dat uit 2 compagnieën zal bestaan, minstens 300 miliciens.

Elke brigade krijgt een depotbataljon van 4 compagnieën, elke compagnie aan militie 140 man sterk.

Bij deze depots zullen in oorlogstijd de recruten worden gekleed en geoefend, de verliezen van de veld- en bezettingsinfanterie, vooral van de eerste, worden aangevuld.

Voor deze depots zijn alzoo noodig:

$140 \times 20 = 2800$ miliciens.

De cavalerie zal administratief in 3 regimenten worden ingedeeld, die ieder een depoteskadron zullen hebben, waarbij de paarden en recruten zullen worden afgericht.

Deze depots zullen, met inbegrip van een opleidingseskadron, aan militie sterk dienen te zijn 345 miliciens.

De veldbatterijen zullen, evenals de rijdende batterijen, administratief tot een regiment vereenigd worden.

Voor de depots dier 2 regimenten zijn 210 miliciens noodig.

De genietroepen zullen eene depot- tevens schoolcompagnie hebben, die aan militie 85 man sterk zal zijn.

Het vorenstaande samenvattende, zal het Nederlandsche leger aan militie sterk moeten zijn:

Bezettingsinfanterie 10,920; bezettingsartillerie 8800; bezettingsgenietroepen 850; veldinfanterie 24320; veldeskadrons cavalerie 2100; veld- en rijdende artillerie 2464; genietroepen voor het veldleger 425; treincompagnieën 800; korps pontonniers 381; korps torpedisten 300; hospitaalsoldaten 200; infanteriedepots 2800; cavaleriedepots 345; depots der bereden artillerie 210; depot van de genietroepen 85. Te zamen 55,000 man.

De staten K en L bevatten de dislocatieplannen van het veldleger en der bezettingstroepen. Daaruit blijkt, dat de bezettingstroepen bijna in haar geheel achter de liniën zullen gestationneerd worden, evenals de reservebrigade, doch dat de vier veldbrigades vóór de liniën zullen in garnizoen komen.

De Minister van Oorlog,

H. J. R. BELJEN.

STAAT, aanwijzende de vermindering (het verloop) van de landmacht, bij de

LICHTING.	Aantal ingelijfde miliciens.	Van nevensgemeld aantal ingelijfde miliciens bevonden zich zoodanig in de sterkte der verschillende korpsen op 30 April														
		1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876	1877	1878
1863. . . .	8 627	7544	7522	7369	7151	7029										
1864. . . .	9 102	8326	8057	7809	7604	7398										
1865. . . .	10 024		9102	8682	8452	8228	8085									
1866. . . .	10 030			8938	8583	8410	8231	8048								
1867. . . .	10 202				9024	8740	8559	8318	8265							
1868. . . .	10 282					9535	9223	8999	8799	8651						
1869. . . .	10 343						9620	9266	9041	8832	8696					
1870. . . .	10 330							9638	9286	9107	8802	8736				
1871. . . .	10 307								9650	9338	9046	8765				
1872. . . .	10 309									9778	9348	9073				
1873. . . .	10 275										9469	9153				
1874. . . .	10 246											9583				
1875. . . .	10 265															
1876. . . .	10 208															

TOELICHTING.

Stel dat gedurende vijf jaren jaarlijks wordt gelicht een getal van a miliciens landmacht, dan is de oudste lichting na 5 jaren verminderd met 17,2 pct., sterk $a - \frac{17,2}{100}a$; de daaropvolgende lichting is in de vier jaren na de inlijving verminderd met 15,9 pct., en dus sterk $a - \frac{15,9}{100}a$; de lichting die drie jaren in dienst geweest, is verminderd met 13,5 pct., en bedraagt dus $a - \frac{13,5}{100}a$; de daaropvolgende lichting is in de 2 jaren na de inlijving verminderd met 11,1 pct., en dus sterk $a - \frac{11,1}{100}a$; eindelijk de jongste lichting verliest in het eerste jaar na de inlijving 7,9 pct., draagt dus $a - \frac{7,9}{100}a$ miliciens.

De vijf lichtingen moeten een gezamenlijk bedrag opleveren van 55,350 man. Men krijgt dus de hiernevenstaande vergelijking, waaruit volgt $a = 12,741$ of het aantal dat jaarlijks moet worden gelicht om na verloop van vijf jaren 55,350 miliciens (waaronder 350 nonvaleurs wegens ontheffing van den werkelijken dienst) bij de landmacht in dienst te hebben.

lichtingen der nationale militie van 1863 tot en met 1876, land ingelijfd.

jaar na de inlijving	Vermindering														
	twee jaar na de inlijving			drie jaar na de inlijving			vier jaar na de inlijving			vijf jaar na de inlijving					
	in %.	gemiddeld %.	aantal.	in %.	gemiddeld %.	aantal.	in %.	gemiddeld %.	aantal.	in %.	gemiddeld %.	aantal.	in %.	gemiddeld %.	
1863	12,5		1105	12,8		1258	14,5		1476	17,1		1598	18,5		
1864	8,5		1045	11,4		1293	14,2		1498	16,4		1704	18,7		
1865	9,1		1342	13,3		1572	15,6		1796	17,9		1939	19,3		
1866	10,8		1447	14,4		1620	16,1		1799	17,9		1982	19,7		
1867	11,5		1462	14,3		1643	16,1		1884	18,4		1937	18,9		
1868	7,2		1059	10,2		1283	12,4		1483	14,4	15,9	1631	15,8	17,2	
1869	6,9	7,9	1077	10,4	11,1	1302	12,5	13,5	1511	14,6		1647	15,9		
1870	6,6		1044	10,1		1223	11,8		1528	14,7		1594	15,4		
1871	6,3		969	9,4		1261	12,2		1542	14,9		1581	15,3		
1872	5,1		961	9,3		1236	11,9		1453	14,0		1522	14,7		
1873	7,8		1122	10,9		1368	13,3		1557	15,1					
1874	6,4		878	8,5		1203	11,7								
1875	6,3		964	9,3											
1876	6,4														

VERLOOP DER MILITIE.

Bij inlijving 12,741, na vijf jaren 10,550
 » » 12,741, » vier » 10,716
 » » 12,741, » drie » 11,021
 » » 12,741, » twee » 11,327
 » » 12,741, » één jaar 11,735
 Te zamen 63,705 55,349

Geheel verloop 8356 hoofden of 13,1 pct.

$$\frac{17,2}{100}a$$

$$\frac{15,9}{100}a$$

$$\frac{13,5}{100}a$$

$$\frac{11,1}{100}a$$

$$\frac{7,9}{100}a$$

$$\frac{65,6}{100}a = 55,350$$

$$a = 55,350$$

$$a = 12,741$$

Very faint text at the top of the page, possibly a title or header.

1478	1479	1480	1481
1482	1483	1484	1485
1486	1487	1488	1489
1490	1491	1492	1493
1494	1495	1496	1497
1498	1499	1500	1501
1502	1503	1504	1505
1506	1507	1508	1509
1510	1511	1512	1513
1514	1515	1516	1517
1518	1519	1520	1521
1522	1523	1524	1525
1526	1527	1528	1529
1530	1531	1532	1533
1534	1535	1536	1537
1538	1539	1540	1541
1542	1543	1544	1545
1546	1547	1548	1549
1550	1551	1552	1553
1554	1555	1556	1557
1558	1559	1560	1561
1562	1563	1564	1565
1566	1567	1568	1569
1570	1571	1572	1573
1574	1575	1576	1577
1578	1579	1580	1581
1582	1583	1584	1585
1586	1587	1588	1589
1590	1591	1592	1593
1594	1595	1596	1597
1598	1599	1600	1601
1602	1603	1604	1605
1606	1607	1608	1609
1610	1611	1612	1613
1614	1615	1616	1617
1618	1619	1620	1621
1622	1623	1624	1625
1626	1627	1628	1629
1630	1631	1632	1633
1634	1635	1636	1637
1638	1639	1640	1641
1642	1643	1644	1645
1646	1647	1648	1649
1650	1651	1652	1653
1654	1655	1656	1657
1658	1659	1660	1661
1662	1663	1664	1665
1666	1667	1668	1669
1670	1671	1672	1673
1674	1675	1676	1677
1678	1679	1680	1681
1682	1683	1684	1685
1686	1687	1688	1689
1690	1691	1692	1693
1694	1695	1696	1697
1698	1699	1700	1701
1702	1703	1704	1705
1706	1707	1708	1709
1710	1711	1712	1713
1714	1715	1716	1717
1718	1719	1720	1721
1722	1723	1724	1725
1726	1727	1728	1729
1730	1731	1732	1733
1734	1735	1736	1737
1738	1739	1740	1741
1742	1743	1744	1745
1746	1747	1748	1749
1750	1751	1752	1753
1754	1755	1756	1757
1758	1759	1760	1761
1762	1763	1764	1765
1766	1767	1768	1769
1770	1771	1772	1773
1774	1775	1776	1777
1778	1779	1780	1781
1782	1783	1784	1785
1786	1787	1788	1789
1790	1791	1792	1793
1794	1795	1796	1797
1798	1799	1800	1801
1802	1803	1804	1805
1806	1807	1808	1809
1810	1811	1812	1813
1814	1815	1816	1817
1818	1819	1820	1821
1822	1823	1824	1825
1826	1827	1828	1829
1830	1831	1832	1833
1834	1835	1836	1837
1838	1839	1840	1841
1842	1843	1844	1845
1846	1847	1848	1849
1850	1851	1852	1853
1854	1855	1856	1857
1858	1859	1860	1861
1862	1863	1864	1865
1866	1867	1868	1869
1870	1871	1872	1873
1874	1875	1876	1877
1878	1879	1880	1881
1882	1883	1884	1885
1886	1887	1888	1889
1890	1891	1892	1893
1894	1895	1896	1897
1898	1899	1900	1901
1902	1903	1904	1905
1906	1907	1908	1909
1910	1911	1912	1913
1914	1915	1916	1917
1918	1919	1920	1921
1922	1923	1924	1925
1926	1927	1928	1929
1930	1931	1932	1933
1934	1935	1936	1937
1938	1939	1940	1941
1942	1943	1944	1945
1946	1947	1948	1949
1950	1951	1952	1953
1954	1955	1956	1957
1958	1959	1960	1961
1962	1963	1964	1965
1966	1967	1968	1969
1970	1971	1972	1973
1974	1975	1976	1977
1978	1979	1980	1981
1982	1983	1984	1985
1986	1987	1988	1989
1990	1991	1992	1993
1994	1995	1996	1997
1998	1999	2000	2001
2002	2003	2004	2005
2006	2007	2008	2009
2010	2011	2012	2013
2014	2015	2016	2017
2018	2019	2020	2021
2022	2023	2024	2025
2026	2027	2028	2029
2030	2031	2032	2033
2034	2035	2036	2037
2038	2039	2040	2041
2042	2043	2044	2045
2046	2047	2048	2049
2050	2051	2052	2053
2054	2055	2056	2057
2058	2059	2060	2061
2062	2063	2064	2065
2066	2067	2068	2069
2070	2071	2072	2073
2074	2075	2076	2077
2078	2079	2080	2081
2082	2083	2084	2085
2086	2087	2088	2089
2090	2091	2092	2093
2094	2095	2096	2097
2098	2099	2100	2101
2102	2103	2104	2105
2106	2107	2108	2109
2110	2111	2112	2113
2114	2115	2116	2117
2118	2119	2120	2121
2122	2123	2124	2125
2126	2127	2128	2129
2130	2131	2132	2133
2134	2135	2136	2137
2138	2139	2140	2141
2142	2143	2144	2145
2146	2147	2148	2149
2150	2151	2152	2153
2154	2155	2156	2157
2158	2159	2160	2161
2162	2163	2164	2165
2166	2167	2168	2169
2170	2171	2172	2173
2174	2175	2176	2177
2178	2179	2180	2181
2182	2183	2184	2185
2186	2187	2188	2189
2190	2191	2192	2193
2194	2195	2196	2197
2198	2199	2200	2201
2202	2203	2204	2205
2206	2207	2208	2209
2210	2211	2212	2213
2214	2215	2216	2217
2218	2219	2220	2221
2222	2223	2224	2225
2226	2227	2228	2229
2230	2231	2232	2233
2234	2235	2236	2237
2238	2239	2240	2241
2242	2243	2244	2245
2246	2247	2248	2249
2250	2251	2252	2253
2254	2255	2256	2257
2258	2259	2260	2261
2262	2263	2264	2265
2266	2267	2268	2269
2270	2271	2272	2273
2274	2275	2276	2277
2278	2279	2280	2281
2282	2283	2284	2285
2286	2287	2288	2289
2290	2291	2292	2293
2294	2295	2296	2297
2298	2299	2300	2301
2302	2303	2304	2305
2306	2307	2308	2309
2310	2311	2312	2313
2314	2315	2316	2317
2318	2319	2320	2321
2322	2323	2324	2325
2326	2327	2328	2329
2330	2331	2332	2333
2334	2335	2336	2337
2338	2339	2340	2341
2342	2343	2344	2345
2346	2347	2348	2349
2350	2351	2352	2353
2354	2355	2356	2357
2358	2359	2360	2361
2362	2363	2364	2365
2366	2367	2368	2369
2370	2371	2372	2373
2374	2375	2376	2377
2378	2379	2380	2381
2382	2383	2384	2385
2386	2387	2388	2389
2390	2391	2392	2393
2394	2395	2396	2397
2398	2399	2400	2401
2402	2403	2404	2405
2406	2407	2408	2409
2410	2411	2412	2413
2414	2415	2416	2417
2418	2419	2420	2421
2422	2423	2424	2425
2426	2427	2428	2429
2430	2431	2432	2433
2434	2435	2436	2437
2438	2439	2440	2441
2442	2443	2444	2445
2446	2447	2448	2449
2450	2451	2452	2453
2454	2455	2456	2457
2458	2459	2460	2461
2462	2463	2464	2465
2466	2467	2468	2469
2470	2471	2472	2473
2474	2475	2476	2477
2478	2479	2480	2481
2482	2483	2484	2485
2486	2487	2488	2489
2490	2491	2492	2493
2494	2495	2496	2497
2498	2499	2500	2501
2502	2503	2504	2505
2506	2507	2508	2509
2510	2511	2512	2513
2514	2515	2516	2517
2518	2519	2520	

BIJLAGE I,

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 1.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 November—25 December 1876.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den generalen staf, tot directeur der krijgsschool voor officieren, de majoor J. N. A. baron Taets van Amerongen, van dien staf. — Bij de milit. intendance, tot intendant der 2de kl. tevens waarnemend hoofdintendant, de majoor J. C. C. den Beer Poortugael, van den generalen staf. — Bij het wapen der inf. Bij het 4de reg. inf., tot kapit., de 1ste luit. H. W. F. Tramburg, gedetacheerd van het leger in Nederlandsch Indië. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot magazijnmeester der art. van de 1ste kl. te Nijmegen, de kapit. der art. op nonactiv. R. Verschoor.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jagers, de 1ste luit. jhr. J. P. Bloys van Treslong, van het 2de, de 1ste luit.-adj. J. van Maaren, van het 3de, de 1ste luits. G. A. de Bruyn en jhr. D. R. Gevers Deynoot, alsmede J. A. C. Apol, allen van het 4de, W. B. J. Duycker, van het 5de, A. E. Mooijaart en T. W. J. Buys, alsmede P. A. van der Meulen, allen van het 7de en H. A. Calkoen, van het 8ste reg. inf., en de 2de luits. E. K. J. V. van Mulken, van het 7de, en J. R. Boissevain, van het 1ste reg. inf. Bij het 5de reg. inf., de 2de luit.-kwartierm. F. G. E. Franssen, van het 4de reg. inf. Bij het 6de reg. inf., de 2de luit. P. L. A. Collard, van het 8ste reg. inf. Bij het 8ste reg. inf., de 1ste luit. H. C. van den Broek, van het 2de reg. inf. Bij het Instr.-bat., de 2de luit. D. Le Ronde Bresser, van het 3de reg. inf. Bij het 1ste reg. huz., de ritm. W. Voorbeijtel, van het 2de reg. huz. Bij het 2de reg. huz., de ritm. P. N. J. Thirion, van het 1ste reg. huz. Bij het 2de reg. veldart., met 1 Mei a. s., de 1ste luit. H. M. Engelhard, adj. voor het materieel bij het korps pontonniers. Bij het 3de reg. vestingart., de 1ste luit. J. M. K. Bisdorn, van het 1ste reg. vestingart. en de 1ste luit. J. Ramaer, van het 2de reg. veldart., laatstgenoemde gedetacheerd bij de art.-, stapel- en constr.-magazijnen.

—

Geplaatst,

à la suite van het 7de reg. inf., de majoor D. H. P. Andrae, gedetacheerd geweest bij het leger in Nederlandsch-Indië.

Bestemd,

voor de torpedo-compagnie, de 1ste luit. J. A. D. de Fremery en de 2de luit. W. A. P. F. L. Rovers, beiden van het 1ste reg. vestingart.

Tijdelijk werkzaam gesteld,

bij den waarnemenden hoofdintendant, de 1ste luit. A. R. Kraijenhoff van de Leur, van het 8ste reg. inf.

Gedetacheerd,

bij de art.-, stapel- en constr.-magaz., de 1ste luit. K. Bomberg, van het 3de reg. vestingart.

Eervol ontheven,

van de waarneming der functiën van hoofdintendant, de kolonel J. M. van der Star, van den generalen staf; van zijne betrekking van adjud., de kapit. H. A. Perk, van het 3de reg. vestingart., met ingang van 1 Mei a. s.; van zijne betrekking van adjud., de 1ste luit.-adj. J. van Maaren, van het 3de reg. inf.; van zijne detachering bij de art.-, stapel- en constr.-magaz., de 1ste luit. A. S. van Oldenborgh, van het 3de reg. vestingart. en overgeplaatst bij het 1ste reg. veld-art., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Op nonactiviteit gesteld,

de 1ste luit. P. C. Colthoff, van het 3de reg. huz.; de 2de luit. H. B. Gosler, van het 2de reg. vestingart.

Gepensionneerd.

De intendant der 2de kl. P. F. de Groot.

Overleden.

De majoor J. Stadnitski, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Nijmegen; de kapit. der inf. op nonactiviteit W. F. K. J. F. Frackers; de ritm. der cav. op nonactiviteit jhr. M. B. W. des Tombe; de 1ste luit. H. J. C. baron van Isselmuden, ordonnansofficier van Z. M.; de 1ste luit. E. F. Picard, van het 6de reg. inf.

—

Vergunning verleend,

aan den generaal-majoor C. M. H. Pel, tot het aannemen en dragen der versierselen van Commandeur van het Legioen van Eer, hem door Z. Exc. den President der Fransche Republiek geschonken; van Officier dier orde, aan den luit.-kolonel F. J. Langlois van den Bergh, van het 8ste reg. inf., en van Ridder, aan den majoor W. K. L. van Helden, alsmede aan de kapiteins L. F. van Otterloo en F. de Bas, allen van den generalen staf.

—

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot militair, tevens civiel bevelhebber te Atjeh, de generaal-majoor A. J. E. Diemont, thans chef van de 2de Afdeling van het Dept. v. O.; in deze betrekking de generaal-majoor G. B. F. Wiggers van Kerchem. — Bij het personeel van

den geneeskundigen dienst, tot officier van gezondh. der 2de kl., de Heeren Dr. M. Albrecht en C. O. Gelpke. — Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in West-Indië, tot apoth. der 3de kl., de Heer Dr. C. T. Epp.

Bevorderd.

Bij de milit. administr., tot 1sten luit.-kw., de 2de luit.-kw. P. A. Jung. — Bij het wapen der inf., tot luit.-kolonel, de majoor E. V. Jeltens, tot majoor, de kapit. jhr. H. Bowier; tot kapit., de 1ste luits. J. L. Hamel, F. H. de Vogel, J. E. Ruzette, J. G. H. Schieffellers, F. G. W. Baptist, G. C. A. de Bruyn, G. S. Schultz, H. W. F. Framberg, gedetacheerd bij het leger in Ned., en J. de Bruyn; tot 1sten luit., de 2de luits. H. C. Verniers van der Loeff, H. F. Meijer, J. F. H. Janssen, E. P. C. Sol, T. P. O. Döderlein Win, K. W. Steinmetz, A. Picard, A. Ernste, F. P. H. Roersch, J. A. H. Kirchner, J. Beets, J. C. P. Schenk, K. J. de Weerth, S. Menno en A. van den Brandeler.

Geplaatst.

Bij de milit. administr., als onderintend. der 1ste kl. bij de intendance te Atjeh, de onderintend. der 1ste kl. P. F. Kraal; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de onderintend. der 2de kl. C. V. L. Vissers, beiden van verlof uit Ned. terug. — Bij het wapen der inf., bij het 11de bat., de kapit. R. P. Bowles, van verlof uit Ned. terug; bij het 16de bat., de 2de luit. W. M. Wijnaendts; bij het 17de bat., de 2de luits. J. F. Breijer en A. R. B. Opstelten; bij het 2de bat. (te Banjoe-Biroe), de 2de luit. H. Hemmes, de vier laatstgenoemden uit Ned. aangekomen; bij het linker 13de bat., de 1ste luit. R. K. Steringa, in activiteit hersteld; bij het 17de bat., de 1ste luit. J. W. H. Werleman, van verlof uit Ned. terug. — Bij het wapen der art., bij het materieel, als adj.-vuurwerker bij de pyrotechnische werkplaats te Soerabaja, de 1ste luit. A. W. Segboer, van verlof uit Ned. terug; bij het personeel, bij de 1ste comp. te Batavia, de 1ste luit. G. K. C. baron van Lijnden; bij de 13de comp. te Batavia, de 1ste luit. J. C. Gaillard, bij de 18de comp. te Batavia, de 1ste luit. S. A. Bisschop; bij de 13de comp. te Batavia, de 2de luit. J. C. J. Vrijberghe de Coningh, alle vier uit Ned. aangekomen. — Bij het wapen der genie, bij den staf van het wapen van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. J. H. ten Hoet; bij den staf in de 2de milit. afd. op Java, de 2de luit. H. W. Scheuer; bij den staf in de 3de milit. afd. op Java, de 2de luit. H. R. de Vries, alle drie uit Ned. aangekomen.

Ter beschikking gesteld,

van den chef der 5de afd. van het Dept. van oorlog, de onderintend. der 2de kl. J. Maurer, van verlof uit Ned. terug.

Overgeplaatst.

Bij den generalen staf, de kapit. der inf. F. Pompe van Meerdervoort. — Bij de intendance te Atjeh, de 2de luit.-kw. H. Prins, C. J. T. Smits en H. Kits van Heijningen, resp. van het hosp. te Fort de Kock, van den raad van adm. der art. te Batavia en van het bur. van den onderintend. der 2de milit. afd. op Java; bij den raad van adm. van het garn. te Ngawi, de 1ste luit.-kw. G. M. A. Gobeë, van den raad van adm. van het 2de bat. barisans te Atjeh; bij het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. B. N. Tuynenburg, van den raad van adm. van het 8ste bat. te Atjeh; bij den raad van adm. der art. te Weltevreden, de 1ste luit.-kw. P. L. Brocx, van het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java; bij den raad van adm. van het 7de bat. te Samarang, de 2de luit.-kw. B. D. Bosscher, van den raad van adm. van het garn. te Ngawi; bij het hosp. te Pelantoengan, de 2de luit.-kw. J. P. Lotichius, van het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de militaire afdeling op Java, de onderintendant der 2de kl. H. W. C. Brederode, van het bureau van den onderintendant ter Sumatra's Westkust en o.;

bij dit bureau, de onderintendant der 2de kl. J. Maurer; bij het hospitaal te Weltevreden, de kapit.-kw. H. J. Ebbink, van het afd.-kleedingsmag. te Soerabaja; bij de intendance te Atjeh, de 1ste luit.-kw. P. Brouwer en de 2de luit.-kw. N. J. van den Bent, resp. van het hosp. te Padang en van den raad van adm. te Muntok; bij dezen raad, de 2de luit.-kw. H. J. Osten van den raad van adm. te Lahat; bij dezen raad, de 2de luit.-kw. G. P. van der Waart van Gulik, van het bur. van den onderintend. in de 1ste milit. afd. op Java; bij dit bur., de 2de luit.-kw. H. P. E. E. van der Smissen, van het hosp. te Makassar; bij dit hosp., de 2de luit.-kw. H. W. L. Couperus, van het hosp. te Batoe-Toelis. — Bij den geneesk. dienst, bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. v. gez. der 1ste en 2de kl. H. van Lokhorst en F. A. Thor, beiden van den dienst te Atjeh; bij het hosp. te Soerabaja, de apoth. der 3de kl. H. W. J. Corvan, van het hosp. te Weltevreden; bij den dienst te Atjeh, de offic. v. gez. der 2de kl. C. Kuhr, van den dienst van Sumatra's W.-kust en o.; bij den dienst te Atjeh, de dirig. offic. v. gez. der 1ste kl. A. L. C. Stöttke, van den dienst in de 1ste milit. afd. op Java; in dezen dienst, de dirig. offic. v. gez. der 1ste kl. D. J. de Leeuw, van den dienst te Atjeh; bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gez. der 2de kl. dr. J. C. W. Fischer, van den dienst te Atjeh. — Bij het wapen der inf., bij het 1ste bat. (Salatiga), de majoor A. J. H. Lubeck, van het 10de bat.; — bij het 6de bat. (Atjeh), de kapit. P. H. H. Routs, van het 3de bat. barisan te Meester-Cornelis; — bij het 7de bat., te Samarang, de kapit. J. Patteche, van het 9de bat.; de kapit. J. H. Burghgraaf, van het 12de bat.; de kapit. W. C. Klute, van het garn.-bat. der Z.- en O.-Afd. van Borneo; — bij het 11de bat., de 1ste luit. N. T. Steur, van het 3de bat.; — bij het 13de bat., te Atjeh, de kapit. F. J. L. Walpot, de kapit. G. D. Ebell en de 1ste luit. G. A. Ngawi; bij het linker 13de bat., de kapit. G. D. Ebell en de 1ste luit. G. A. de Wit, resp. van het 3de bat. en van het garn.-bat. der Mol. eil.; — bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 1ste luit. L. C. Baggelaar; de 2de luits. G. J. W. Vos en G. P. Wijmalen, resp. van het linker 12de bat., van het subsist.-kader te Batavia en van het 11de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 2de luits. H. van Wicheren, A. E. N. B. Otken en A. J. O. Groenveld, de twee eersten van het linker 13de bat., de laatste van het linker 4de bat. — voorts, de kapits. W. F. de Wilde en M. W. Goldbach, de 1ste luit. K. C. H. Sadée en de 2de luits. W. F. K. Bisschoff van Heemskerck, C. J. L. Schuller, H. P. Willemstijn, H. Kuyk en C. A. van Loenen, resp. van het 15de en 10de bat., subsist.-kader te Batavia, de 4de, 5de en 6de van het 11de bat. en de twee laatstgenoemden resp. van het linker 8ste en 1ste bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-Afd. van Borneo, de 1ste luit. J. W. Wijs, van het strafdetachment te Klatten; bij het 2de gemobiliseerde bat. barisans te Atjeh, de kapit. N. van Marion, van het linker 12de bat. — Bij het wapen der art., bij het materieel, als adjunct van den commandant der expedit. afdeeling te Atjeh, de 1ste luit. G. Feuilletau de Bruyn, van het personeel; bij de 5de comp. te Salatiga, de 1ste luit. J. H. G. Bruynis, van de 14de comp. te Padang; bij de 8ste comp. te Bandjermasin, de kapit. J. Schneither, van de 7de comp. te Samarang; bij de 14de comp. te Padang, de 1ste luit. J. M. van Braam, van de 1ste comp. te Batavia; bij de 24ste comp. te Atjeh, de 2de luit. J. F. L. Bussmann, van de 10de comp. te Soerabaja; bij de 7de comp. te Samarang, de 1ste luit. J. C. Gaillard, van de 13de comp. te Batavia; bij de 4de comp. te Atjeh, de 1ste luit. J. L. Granpré Molière, van de 2de comp. te Banjoe-Biroe; bij de 3de comp. te Atjeh, de 1ste luit. J. J. Munniks de Jongh, van de 22ste comp. aldaar; bij de 1ste comp. te Batavia, als comd. mandt. van het detachment art. te Edi, de 1ste luit. E. Stoppendael, van de 3de comp. te Atjeh; bij de 9de comp. te Batavia, de kapit. L. K. Chevallerau, van de 22ste comp. te Atjeh; bij de 2de comp. te Banjoe-Biroe, de 1ste luit. J. H. van Holst Pellekaan, van de 2de comp. aldaar; bij de 3de comp. te Atjeh, de 1ste luit. J. A. Almerood, van de 21ste comp. te Banjoe-Biroe; bij de 2de comp. te Banjoe-Biroe, de 1ste luit. D. G. van Gorkum, van de 3de comp. te Atjeh; — de 22ste comp. te Atjeh, de kapit. S. A. Boas, van de 9de comp. te Batavia. —

Overgeplaatst van het leger in Nederland bij dat in Oost-Indië, de 1ste luits. J. Ham-

ming, van het reg. gren. en jagers en T. M. Stork, van het 6de reg. inf. — *Gedetacheerd voor den tijd van 5 jaren van het leger in Nederland bij dat in Oost-Indië*, de 1ste luits. D. C. A. Smit, van det 5de, T. A. J. Roersch, van het 6de reg. inf., laatstgenoemde gedetacheerd bij het koloniaal werfdepot, en H. H. Rink, van het instr.-bat., alsmede de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit W. F. Stevens, en in verband daarmede in actieven dienst hersteld.

Ingetrokken overplaatsingen,

bij den geneesk. dienst, de overplaatsing bij het hosp. te Soerabaja, van den apoth. der 3de kl. K. Broes van Dort, van het hosp. te Weltevreden; de overplaatsing bij den dienst te Atjeh, van den offic. v. gez. der 2de kl. P. Schijff, van den dienst ter Sumatra's W.-kust en o.

In activiteit hersteld,

bij het wapen der artillerie, de kapit. S. A. Boas.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit.-kw. J. F. A. de Rooy, de 2de luit.-kw. H. Th. Hendrickx, en de 2de luit.-kw. J. C. Rijk, alle drie in burgerl. dienst overgegaan; de offic. v. gez. der 2de kl. L. Klaas; de kapits. der inf. J. D. de Bruyn en H. F. C. W. von Ende; de schrijver der 2de kl. bij het wapen der genie H. Cornelis.

Eervol ontheven,

op verzoek, de generaal-majoor G. B. F. Wichers van Kerchem, van zijne betrekking als militair tevens civiel bevelhebber te Atjeh, onder dankbetuiging van de in die betrekking bewezen diensten.

Tweejarig verlof verleend,

aan den onderintend. der 2de kl. F. H. Sexauer; aan de kapits. der inf. A. A. A. E. Gewin, S. P. Oudkerk Pool, F. H. Schoenmaker; aan de 2de luits. der inf. J. A. Sinninghe en D. A. Okhuyzen.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

BIJLAGE II,

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 2.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 December 1876—25 Januari 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den grooten staf, tot 1sten luit., de 2de luit. R. baron van Heeckeren van Molecaten, van dien staf, ordonnansofficier van Z. M. — Bij den generalen staf, tot majoor, de kapit. L. G. Berends, van den staf der art., adj. van den bevelhebber in de 2de milit. afd. — Bij den plaatsel. staf, tot plaatsel. adj. van de 2de kl. te Maastricht, de 1ste luit. J. M. Bichelmeijer, van het 1ste reg. inf.; tot 1sten luit., de 2de luit. P. J. H. A. Janssen, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Venlo. — Bij het personeel van de milit. administr. Bij de milit. intendance, tot intend. der 2de kl., de onderintend. der 1ste kl. P. van Harreveldt, toegevoegd aan den commandt. der 3de divisie inf.; C. Thomas, toegevoegd aan den commandt. der 1ste divisie inf., en W. F. Meijl, chef van het bureau milit. administr. bij het D. v. O.; tot onderintend. der 1ste kl., de kapits.-kwartierm. J. E. Muller, van het 5de en J. P. Koster, van het 1ste reg. inf.; tot onderintend. der 2de kl., de kapit.-kwartierm. P. L. G. Doorman, van den staf der inf., werkzaam bij het D. v. O., met bestemming om te worden toegevoegd aan den waarnemenden hoofdintend. — Bij het wapen der inf., tot 1sten luit., de 2de luits. der inf. E. A. Pols en A. Berends, eerstgenoemde op nonactiviteit en laatstgemelde voor den tijd van 5 jaren gedetacheerd bij het leger in O.-I. Bij den staf van het wapen, bij Koninkl. Besluit van den 28sten Dec. 1876, N°. 29, benoemd tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. F. E. L. A. Abel, van dien staf, werkzaam bij het D. v. O., zijnde hij met ingang van 1 Januari 1877, op het daartoe door hem gedaan verzoek eervol uit den milit. dienst ontslagen en benoemd tot commies bij het D. v. O.; tot kapit.-kwartierm. 2de kl. J. M. Janssen, van dien staf, werkzaam bij het D. v. O.; tot 1sten luit., de 2de luit. W. P. A. Brocx, van dien staf, werkzaam bij de K. M. A. Bij het reg. gren. en jagers, tot 1sten luit., de 2de luits. J. R. Boissevain en E. K. J. V. van Mulken, beiden van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. C. G. Kamerling, van het

korps. Bij het 2de reg. inf., tot majoor-kwartierm., de kapit.-kwartierm. J. A. C. Fleischacker, van het korps; tot 1sten luit., de 2de luits. J. A. Suringar, van het korps, J. E. Oltmans en C. P. de Veer, beiden van het 4de, en A. E. van Dullemen, van het 6de reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werfdepot. Bij het 3de reg. inf., tot kapit. van de 1ste kl., de kapit. van de 2de kl. A. S. C. Saurel, van het korps; tot adj., de 1ste luit. N. M. La Fontijn, van het korps; tot 1sten luit., de 2de luits. M. H. Dame, J. W. F. H. Tissot van Patot, beiden van het korps, G. Sterk en W. J. F. Bouwers, beiden van het 6de en H. A. Kantelaar en A. G. van Tricht, beiden van het 8ste reg. inf. Bij het 4de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. G. K. Hoogwinkel en H. A. Brouwer, beiden van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot kapit.-kwartierm. der 1ste kl., de onderintend. der 2de kl. S. C. Rijnbende, van het personeel der milit. intendance; tot 1sten luit., de 2de luits. W. A. T. de Meester en J. Æ. C. A. Timmerman, beiden van het korps; tot 1sten luit.-kwartierm., de 2de luit.-kwartierm. J. J. T. van der Elst, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. F. W. Weve en F. H. A. Sabron, beiden van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit.-adj. G. J. de Balbian van Doorn, en de 2de luits. W. J. A. de Kempenaar en M. Schrek, allen van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. J. M. Obreen, van het korps, en J. W. Draaijer, van het 3de reg. inf. Bij het Instr.-bat., tot 1sten luit., de 2de luit. J. H. A. Nierstrasz, van het korps. — Bij het wapen der cav. Bij het 1ste reg. huz., tot kapit.-kwartierm. der 1ste kl., de kapit.-kwartierm. der 2de kl. C. W. van Engelen, van het korps; tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit. jhr. H. Engelen van Pijlsweert, van het korps. Bij het 2de reg. huz., tot 1sten luit.-kwartierm., de 2de luit.-kwartierm. W. J. J. C. de Rechteren van Hemert, van het korps. Bij het 3de reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luits. W. C. G. van Welderen baron Rengers en L. Bolle, beiden van het korps. Bij het 4de reg. huz., tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit. jhr. C. Janssens, van het 2de reg. huz., en benoemd tot instructeur bij het korps. — Bij het wapen der art., tot 1sten luit., de 2de luits. der art. op nonactiviteit H. B. Gosler en A. A. van den Bosch. Bij het 1ste reg. vestingart., tot majoor-kwartierm., de kapit.-kwartierm. J. J. D. H. Verschoor, van het korps; tot kap. van de 2de kl., de 1ste luit. F. L. W. Beijerinck, van het 3de reg. vestingart. Bij het 2de reg. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. F. A. Hoefer, van het korps. Bij het 3de reg. vestingart., tot kapit.-kwartierm. der 2de kl., de 1ste luit.-kwartierm. P. J. Beusar, van het 4de reg. inf. Bij het reg. rijdende art., tot kapit.-kwartierm. der 1ste kl., de kapit.-kwartierm. der 2de kl. R. Smulders, van het korps. — Bij het personeel van den geneesk. dienst der landmacht, tot eersten officier van gezondh. der 2de kl., de officieren van gezondh. der 1ste kl. P. F. Meuleman, P. G. Berends en C. A. A. Kieckens, allen van dat personeel; tot officier van gezondh. der 1ste kl., de officieren van gezondh. der 2de kl. W. K. Dilg, W. C. J. van der Grijp, P. K. J. Pabst, H. A. Zegers, A. E. Post, W. T. Philipsen, A. van Mens, J. Binnendijk, J. H. Bijstra, J. P. van den Berg, C. Ripping en J. J. Hoogeboom, allen van dat personeel. — Tot apoth. der 1ste kl., de apoths. der 2de kl. W. Wolthuis en D. P. Vermaas. — Tot lid der permanente militaire spoorwegcommissie, de gener.-majoor H. E. W. Rodi de Loo, van den staf der art. en de kolonel der genie H. J. Enderlein, tot secretaris dier commissie, de kapit.-adj. H. A. Perk, van het 3de reg. vestingart., en overgeplaatst bij den staf der art.

Overgeplaatst.

Bij den staf der inf., de 1ste luit.-kwartierm. B. C. Vermijne, van het reg. gren. en jagers, met bestemming om werkzaam te zijn bij het D. v. O. Bij het 1ste reg. inf., de kapit.-kwartierm. B. A. Egter van Wisseskerke, van het 3de reg. vestingart. Bij het 4de reg. inf., de 2de luit.-kwartierm. J. A. Neuwieller, van het 6de reg. inf. Bij het 6de reg. inf., de 1ste luit. G. Sterk, van het 3de reg. inf. Bij het 8ste reg. inf., de 1ste luit. J. C. Morren, van het 3de reg. inf. Bij het 3de reg. huz., de ritm. J. P. Wijnström, van het 4de reg. huz.

Definitief bij het D. v. O. werkzaam gesteld,

en in verband daarmee overgeplaatst bij den staf der inf., de 1ste luit. W. N. Roldanus, van het 4de reg. inf.

Belast,

met het toezicht over de milit. administratieve inrichting te Amsterdam de onderintendant der 2de kl. H. J. Brommer.

Bestemd,

tot onderwijzer bij den wetenschappelijken cursus der cavalerie, de 2de luit. N. J. Erseij, van het 1ste reg. huzaren.

Toegevoegd,

aan den commandt. der 2de divisie inf., de onderintend. der 1ste kl. J. P. Koster; aan den commandt. der 4de divisie inf., de onderintend. der 1ste kl. J. E. Muller.

Ontheven.

Met ingang van 1 Februari a. s. op de meest cervolle wijze van de werkzaamheden verbonden aan de betrekking van secretaris-generaal bij het Dept. v. O., en zulks onder dankbetuiging voor de diensten in die betrekking door hem bewezen, de generaal-majoor H. E. W. Rodi de Loo, van den staf der art.; van zijne detachering bij de pyrotechnische school, de 1ste luit. J. F. C. Pool, van het 3de reg. vestingart., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek; eervol ontheven van zijne betrekking van adjud., de 1ste luit.-adjud. A. M. van Gameren, van het 5de reg. inf., met ingang van 1 April a. s., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gedetacheerd,

bij het koloniaal werfdepot, de 1ste luit. C. L. Beck, van het 2de reg. inf.

In actieven dienst hersteld,

bij het 2de reg. huz., de ritm. der cav. op nonactiviteit J. Dijkmeester.

Weder bij het leger hier te lande ingedeeld,

en geplaatst à la suite van het 4de reg. inf., de majoor der inf. J. Brakel.

Eervol ontslag verleend,

aan de 1ste luit. D. L. J. de Bruijn, van het 8ste reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. P. J. Kuipers, plaatsel. adj. der 1ste kl. te Maastricht; de kapit. R. K. Tuckermann, van het 6de reg. inf.; de ritms. jhr. E. W. N. de Pestere, van het 3de, en J. F. van Moorsel, van het 2de reg. huzaren.

Gepensionneerd.

De ritmeester W. Voorbeijtel, van het 1ste reg. huzaren.

6. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij de milit. administr., tot 2den luit.-kw., de gewezen scheepsklerken bij de Kon. Ned. marine H. P. M. van Altena en H. A. G. T. D. Raat. — Bij het per-

soneel van de geneesk. dienst, tot officier van gezondh. der 2de kl., de Heer Dr. W. F. Kreh; tot apoth. der 3de kl., de Heer S. Jacobs.

Bevorderd.

Bij de milit. administr., tot 1sten luit.-kw. N. J. van den Bent; tot onderintend. der 1ste kl., die der 2de kl. H. W. C. Brederode. — Bij den geneesk. dienst, tot apoth. der 2de kl., die der 3de kl. K. Broes van Dort. — Bij het wapen der inf., tot kapit., de 1ste luits. F. E. Hartmann, J. A. E. Saltzmann, H. Begemann, C. P. Roskes, B. L. R. de Sturler en J. A. Vink; tot 1sten luit., de 2de luits. J. U. Masman, J. F. Breijer, H. C. Moorrees, F. A. le Grand, M. B. E. van den Bossche, N. ten Broek, H. Hemmes, J. H. A. Kroll en S. L. Boersma. — Bij het wapen der art., tot kapit., de 1ste luit. J. O. Gaillard.

Geplaatst.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven, als chef van den staf in de 2de milit. afd. op Java, de kapit. van den gener. staf F. Pompe van Meerdervoort. — Bij de milit. administr., op het bureau van den onderintend. der 1ste milit. divisie op Java, de onderintend. der 2de kl. J. C. Stravers, van verlof uit Ned. terug. — Bij den geneesk. dienst, bij het milit. hosp. te weltevreden, de offic. van gez. der 2de kl. D. J. Visscher en C. W. F. Dekema, eerstgenoemde van verlof uit Ned. terug, de tweede uit Ned. aangekomen, bestemd voor den dienst in O.-I.; bij het milit. hosp. te Samarang, de offic. van gez. der 2de kl. J. G. A. Czabaniji; bij het hosp. te Willem I, de offic. van gez. der 2de kl. J. Störk; bij het milit. hosp. te Soerabaja, de offic. van gez. der 2de kl. H. Breitenstein; bij het milit. hosp. te Padang, de offic. van gez. der 2de kl. L. Moskovics, alle vier uit Ned. aangekomen en bestemd voor den dienst in Ned. Indië; bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. v. gez. der 1ste kl. D. H. van Vierssen, uit Ned. aangekomen, gedetacheerd voor den tijd van 3 jaren bij het leger in Ned. Indië. — Bij het wapen der inf., bij het 2de bat. (Banjoe-Biroe), de 2de luit. E. K. H. A. Hamming, en bij het 11de bat., de 1ste luit. J. N. Hardeman, beiden uit Ned. aangekomen, en voor den tijd van 5 jaren gedetacheerd bij het leger in Ned. Indië; bij het 7de bat., de luit.-kol. J. H. C. Godin, van verlof uit Ned. terug; bij het linker 8ste bat., de 1ste luit. H. C. Verniers van der Loeff, uit Ned. aangekomen; bij het 8ste bat., de 2de luit. J. Kobus, van het korps; bij het 7de bat., de 1ste luit. D. N. Dietz, van het Ned. leger; bij het 11de bat., de kapit. J. C. P. Wellfer, en de 1ste luits. F. E. Hartmann en W. van den Bos, alle drie van verlof uit Ned. terug; bij het 18de bat., de 1ste luit. C. H. Smit, uit Ned. aangekomen, voor den tijd van 5 jaren gedetacheerd bij het Ned. Ind. leger; bij het garniz.-bat. van Palembang, de kapit. C. H. Visscher, van verlof uit Ned. terug; bij het 1ste bat., de 2de luit. J. U. Masman; bij het 4de bat., de 2de luit. J. C. Lindgreen, en bij het 7de bat., de 2de luit. J. P. Pieters Graafland, allen uit Ned. aangekomen; bij het rechter 8ste bat., de majoor F. W. Meijer, bij het linker 8ste bat., de kapit. A. W. H. Perelaer, beiden van verlof uit Ned. terug; — bij het wapen der art., tot commandt. der veld- en berghatterijen op Java, de luit.-kolonel H. G. Boumeester, thans op nonactiviteit; bij de 17de comp. te Tjilatjap, de 1ste luit. G. A. van Steel, uit Ned. aangekomen en voor den tijd van vijf jaren gedetacheerd bij het Ned. Ind. leger; bij de 19de comp., de kapit. Broese van Groenau, en bij de 21ste comp., de kapit. J. A. Broese van Groenau. beiden van verlof uit Ned. terug.

Overgeplaatst.

Bij den gener. staf, de kapits. C. H. O. M. van Winning en H. Helb. — Bij de gewestelijke en plaatselijke staven, als milit. commandt. der W.-Afd. van Borneo, de luit.-kolonel C. G. Heyligers, laatstelijk plaatscommandt. te Samarang; als milit. commandt. der Mol. eil., de luit.-kol. C. Schäfer, van het 1ste bat. — Bij de milit. administr., bij het algemeen afd.-kledingsmagaz. te Batavia, de kapit.-kw. A. Waardenburg, van het hosp. te Weltevreden; bij den raad van adm. van

het depotbat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit.-kw. R. Bendeler, van de intendance te Atjeh; bij den raad van adm. van het linker 13de bat. te Soerabaja, de 1ste luit.-kw. H. L. Diecke, van de intendance te Atjeh; bij de intendance te Atjeh, de 2de luit.-kw. J. E. de Visser, van den raad van adm. van het linker 13de bat. te Soerabaja; bij het garn. te Salatiga, de 2de luit.-kw. H. E. Busscher, van de milit. adm. te Atjeh; bij deze adm., de 1ste luit.-kw. W. M. de Jong van Lier, van het bureau van den onderintend. der 3de milit. afd. op Java; bij het garn. te Soerakarta, de 1ste luit.-kw. B. N. Tuinenburg, van het bureau van den onderintend. der 2de milit. afd. op Java; op dit bureau, de 1ste luit.-kw. J. P. M. van Hengel, van het garn. te Soerakarta. — Bij den geneesk. dienst, bij den dienst ter Sumatra's W.-kust en o., de offic. v. gez. der 1ste kl. A. J. R. Natan en J. G. Kroon, beiden van den dienst te Atjeh; bij dezen dienst, de offic. v. gez. der 1ste kl. A. T. Prijn, van den dienst van Sumatra's W.-kust en o.; bij den dienst der Z.- en O.-Afd. van Borneo, de offic. van gez. der 2de kl. E. de Wolff, van den dienst te Atjeh; bij den dienst van Palembang, de offic. v. gez. der 2de kl. P. C. O. R. Waschke, van het hosp. te Soerabaja; bij den dienst te Atjeh, de offic. v. gez. der 2de kl. A. P. C. Steinau, K. Ros en C. H. Vechtmann, resp. van den dienst van Palembang, Sumatra's W.-kust en het hosp. te Weltevreden; bij het hosp. te Kedong-Kebo, de offic. v. gez. der 2de kl. J. H. Waszink, en de apoth. der 2de kl. W. Pontier, beiden van het hosp. te Weltevreden; bij den dienst te Atjeh, de offic. v. gez. der 1ste kl. F. S. Pauli en die der 2de kl. D. J. Visscher en J. J. P. Landman, eerstgenoemde van het hosp. te Willem I en de laatstgemelden van dat te Weltevreden. — Bij het wapen der inf., bij het 1ste bat., de 2de luit. P. A. P. Vermeulen, van het linker 13de bat.; — bij het 2de bat., de majoor H. M. A. J. J. Voigt, van het bat. barisan; de kapits. M. W. Goldbach, T. Buning en W. F. de Wilde, allen van het garn.-bat. te Groot-Atjeh; — bij het 3de bat., de kapits. J. G. Schmidt en W. H. Neys, de 1ste luit. H. M. Manne en de 2de luits. J. de Blom en W. H. G. Carbentus, resp. van het 10de bat., 1ste bat. barisans, 9de, 4de, en linker 13de bat.; de 1ste luit. G. F. P. van Emmerik, van het 7de bat.; de kapit. W. G. van den Bergh en de 2de luit. F. P. H. Roersch, resp. van het 11de en 9de bat.; — bij het 5de bat., als adj., de 1ste luit. O. G. H. R. Halewijn, adj. van het strafdetachement te Ngawi; de 1ste luit. G. E. A. R. Kempers, van het linker 13de bat.; — bij het 6de bat., het linker half 6de bat., de 1ste luit. C. van Crans, van het 5de bat.; de majoor W. L. E. Stollé, van het 3de bat.; — bij het 7de bat. (Deli), de 1ste luit. P. J. G. Le Comte, van het 11de bat.; — bij het 8ste bat., de 1ste luit. J. J. G. Schuit en de 2de luit. B. C. Lamie, beiden van het 14de bat.; bij het linker half 8ste bat., de kapit. H. J. de Bordes, van het rechter 8ste bat.; de kapit. G. S. Schultz, laatstelijk adjoint bij den staf der expeditionnaire troepen te Atjeh; — bij het 9de bat., de kapit. J. M. van der Groen, van het 12de bat.; de kapit. G. P. Eijken, van het 1ste bat.; — bij het 10de bat., de kapit. F. A. F. E. E. V. Werdmuller van Elgg, en de 2de luit. A. J. Engelman, resp. van het garn.-bat. van Groot-Atjeh en het linker 13de bat.; de kapit. J. M. de Kok, van het 3de bat. barisan; — bij het 11de bat., de 2de luit. F. Tonnet, van het 1ste bat.; de kapit. J. M. Juda en de 1ste luit. H. Beraïl, resp. van het garn.-bat. der W.-Afd. van Borneo en van het 10de bat.; — bij het 12de bat., de kapit. P. J. Vos en de 1ste luit. jhr. W. R. Rammelman Elsevier, beiden van het 9de bat.; bij het linker 12de bat., de majoor A. G. C. E. W. van dem Bussche Ippenburh en de 1ste luit. D. J. A. E. de Brauw, beiden van het subsist.-kader te Batavia; bij het linker 12de bat., de 2de luitenant F. Schretzmeijer, en de 1ste luit. L. F. Botter, beiden van het 11de bat.; — bij het 13de bat., de 2de luit. J. R. Jacobs, van het 10de bat., bij het rechter 13de bat., de 2de luit. P. C. van Galen, van het 7de bat.; bij het linker 13de bat., de 1ste luit. W. J. L. Wijmans, van het 3de bat.; bij het rechter 13de bat., de majoor P. H. Bordewijk; van het 9de bat.; de 1ste luit.-adj. L. C. Piekkaart, van het garn.-bat. van Palembang; — bij het 13de bat., de majoor E. L. G. J. Verdooren en de 1ste luit. J. H. J. Reiche, resp. van het 9de en garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o.; — bij het 14de bat., de majoor G. C. R. R. de Graeff, van het 3de bat.; — bij het 15de

bat., de kapit. J. G. H. L. von Lubtow, van de garn.-comp. te Benkoelen; de kapit. A. Hamakers en de 2de luit. H. G. Bartelds, resp. van het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o. en van het 10de bat.; — bij het 16de bat., de 1ste luit. J. F. Le Maire, van het subsist.-kader te Batavia; — bij het 17de bat., de 1ste luit. R. K. Steringa, van het linker 13de bat.; — bij het 18de bat., de majoor J. Visser, van het 6de bat., de 2de luit. F. C. Thomson, van het 13de bat.; — bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. H. J. Knijff, de 1ste luits. J. B. H. A. van den Bossche en S. J. Cochius, de 2de luits. M. F. Blaauw, B. Gordenou de Goubeville, H. E. Klerk de Reus en jhr. A. E. J. van Grotenhuis van Onstein, resp. van het korps pupillen, het 18de, 12de, 1ste, 2de, 4de en linker 12de bat.; bij het garn.-bat. van Riouw en o. (detachment Deli), de 2de luit. S. B. van Bijlevelt, van het ged. 10de bat. te Meester-Cornelis; bij het garn.-bat. der W.-Afd. van Borneo, de 1ste luits. A. F. R. de Brauw en F. Godin, resp. van het 5de en 7de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapits. J. R. Engelhard, J. van Puffelen, L. C. Krak, D. Brakel, T. Buning, de 1ste luit. J. M. Vervat en de 2de luits. G. H. M. van Hemert en J. Franken, de 1ste van het 8ste, de 2de, 3de en 4de van het 10de, de 5de en 7de van het linker 13de, de 6de van het 4de en de laatstgenoemde van het 1ste bat.; bij de garn.-comp. van Benkoelen, de 2de luit. W. J. F. J. van Bommel van Vloten, van het 17de bat.; bij het strafdetachment te Ngawi, als adj., de 1ste luit. W. F. Bonga, adj. van het 5de bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de 2de luit. J. L. Meijer, van het 3de bat.; bij het 2de gemobil. bat. barisan, de kapit. H. Wetselaar, van het 1ste bat. barisan; bij het 3de gemobilis. bat. barisan (Meester-Cornelis), als adj., de 1ste luit. G. A. J. Mahncke, adj.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. J. E. Rozette en de 2de luits. J. P. Moorrees en L. F. H. Cranen, de eerstgenoemde van het garn.-bat. ter Sumatra's W.-kust en de twee laatsten van het 15de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. J. G. Helbrink, van het 17de bat.; bij het garn.-bat. der W.-Afd. van Borneo, de majoor B. E. Mekern, van het rechter 13de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapits. C. D. A. van der Loo en A. J. Beck, de 1ste luits. M. A. van Bommel van Vloten en C. de Jongh en de 2de luit. J. B. Bartels, resp. de eerste van het 11de, de tweede en derde van het 15de, de vierde van het 16de bat. en de laatste van het subsist.-kader te Padang; bij het subsist.-kader te Batavia, de majoor H. K. F. van Teyn, van het 8ste bat.; bij het subsist.-kader te Soerabaja, de 1ste luit. J. Nauta, van het 2de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de kapit. J. van Wessem, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-Afd. van Borneo, de 1ste luit. J. Speenhoff, van het 3de bat.; bij het garn.-bat. der W.-Afd. van Borneo, de 2de luit. G. J. H. van Onsenoord, van het 12de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 2de luit. H. J. Bierstedt, van het 15de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de kapit. J. R. Engelhard, van het garn.-bat. van Groot-Atjeh; bij het garn.-bat. van Palembang, de 1ste luit. J. P. de Veer, van het suppletiedepot te Meester-Cornelis; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapits. J. Knoop, J. W. Marckert en A. Bosch, allen van het 2de bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit. A. E. Stiemens, van het linker 12de bat.; bij het subsist.-kader te Samarang, de 1ste luit. J. A. Vorst, van het 6de bat.; bij het korps pupillen te Gombong, de 1ste luit. C. B. van Dijk, van het subsist.-kader te Samarang. — Bij het wapen der art., als commandt. der expeditionnaire art. te Atjeh, de luit.-kolonel H. J. Kilian, laatstelijk commandt. der veld- en bergbatterijen op Java; als commandt. der divisie bergartillerie te Atjeh, de majoor B. A. H. Arntzenius, laatstelijk commandt. der divisie veldartillerie te Batavia; in deze betrekking, de majoor A. C. H. Winter, laatstelijk commandt. der expeditionnaire artillerie te Atjeh; bij de 22ste comp., de 1ste luit. W. M. van den Broek, van de 3de comp. — Bij het wapen der genie, bij de 4de afdeeling van het Dept. v. Oorlog, de 1ste luit. J. H. Bik, van den staf der genie te Samarang; bij den staf te Atjeh, de majoor J. G. M. A. Carlier, laatstelijk te Samarang, en de 1ste luit.-adj. E. Marcella, van het korps. — *Overgeplaatst van het leger in Nederland bij dat in Oost-Indië, de 1ste luit. L. Swart, van het 4de reg. inf. — Gedetacheerd voor den tijd van 5 jaren van het leger in*

Nederland bij dat in Oost-Indië, de 2de luit. H. F. Barkhuijsen, van het 6de reg. inf.

In activiteit hersteld,

de luit.-kolonel der art. H. G. Boumeester.

Ter beschikking gesteld,

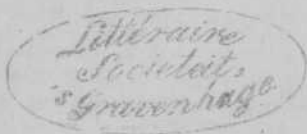
van den hoofdintendant der milit. administr., de kapit.-kw. F. E. Muller, van het algemeen tevens afd.-kledingmagazijn te Batavia.

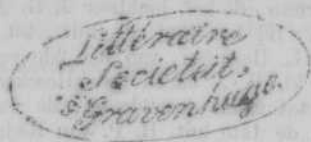
Eervol ontslagen.

De onderintend. der 1ste kl. P. van der Weide; de luit.-kolonel der inf. E. V. Jeltens; de majoor der inf. A. P. W. Meis; de kapit. der inf. C. C. P. Steinmetz.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kapit. der inf. A. D. J. de Man; aan de 1ste luits. der inf. H. P. F. Lutje, S. Menno, N. Th. Steur en J. H. Pareau; aan den kapit. der art. C. Koels; aan den 1sten luit. der art. P. C. Voswinkel Dorselen; aan den 1sten luit. der genie J. G. C. Plantenga.

BIJLAGE III,

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 3.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Januari—25 Februari 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den grooten staf. Tot gen.-majoor, Zr. Ms. beminden tweeden soon Willem Alexander Karel Hendrik Frederik, Prins der Nederlanden; tot luit.-kol., de majoor A. J. M. C. baron de Posson, van dien staf, adj. van Z. M.; tot adj. van Z. M. in gewonen dienst, de luit.-kol. J. Roosmale Nepveu, van dien staf, adj. van Z. M. in buitengewonen dienst, gedetacheerd bij den staf van Z. K. H. den Prins van Oranje.

Bij den plaatselijken staf. Tot gen.-majoor en plaatsel. commandt. der 1ste kl. te 's Gravenhage, tevens belast met de functiën van gouverneur der residentie, de kolonel W. A. A. B. van Toll, commandt. van het 1ste reg. huz.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luits. der inf. J. E. Jurling, A. J. F. van Gorkum en B. R. W. G. van der Grijp, allen gedetach. bij het leger in O.-I. Bij den staf van het wapen, tot kapit.-kwartierm. der 1ste kl., de kapit.-kwartierm. 2de kl. A. L. Trippelaar, van dien staf, werkzaam bij het M. v. O. Bij het 2de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. E. F. Hissink, van het 7de en S. L. Pastor, van het 8ste reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. T. Scharten, van het korps, en J. T. H. D. W. Baak, van het 6de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., tot adjudant, en zulks met 1 April a. s., de 1ste luit. F. P. Francke, van het korps, en eervol ontheven van de functiën van instructeur bij den hoofdcursus te 's Hertogenbosch. Bij het 6de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. L. Roelants, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. W. C. Gobijs, van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. J. C. Masman, van het korps. Tot directeur der pupillenschool, met 1 Mei a. s., de kapit. W. C. F. van der Plas, van het 4de reg. inf.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. L. Vos, van het wapen, gedetacheerd bij het leger in O.-I. Bij den staf van het wapen, tot gen.-majoor en inspecteur, de kol. jonkheer J. G. A. van Spengler, commandt. van het 2de reg. huz. Bij het 1ste reg. huz., tot kol. en commandt. van het korps, de luit.-kol. C. L. Hermsen, van het 2de reg. huz. Tot ritm. der 1ste kl., de ritms. der 2de kl. F. J. baron van Heeckeren en K. J. D. Wijnhoff, beiden van het korps; tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit. C. G. Roukens, adj. bij het korps; tot adj., de 1ste luit. H. P. van Raden, van het korps. Bij het 2de reg. huz., tot kol. en commandt. van het korps, de luit.-kol. jonkheer U. J. K. ridder van Rappard, van het 4de reg. huz.; tot luit.-kol., de majoor E. D. Geukama Bakker, van het korps; tot majoor, de ritm. E. van Wickevoort Crommelin, van het 3de reg. huz.; tot ritm. 1ste kl., de ritm. 2de kl. J. Dijkmeester van het korps; tot 1sten luit., de 2de luits. J. R. van den Berg van Saparoea en F. N. Thiange, beiden van het korps. Bij het 3de reg. huz., tot commandt. van het korps, de kol. jonkheer W. J. A. Storm de Grave, van den grooten staf, adj. van Z. M. in gewonen dienst, wordende hij tevens eervol ontheven van laatstgenoemde betrekking, en benoemd tot adj. van Z. M. in buitengewonen dienst; tot luit.-kol., de majoor jonkheer L. ridder van Rappard, van het korps; tot ritm. der 2de kl., de 1ste luits. jonkheer J. E. A. Meijer, van het 4de reg. huz., en A. C. baron Snouckaert van Schauburg, adj. bij het korps; tot adjudant, de 1ste luitenant J. R. F. van Musschenbroek, van het korps. Bij het 4de reg. huz., tot luit.-kolonel, de majoor G. Holtius, van het korps; tot majoor, de ritm. J. C. E. graaf van Lijnden, van het 1ste reg. huz.; tot 1sten luit., de 2de luit. W. P. Boogaert, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Tot adjud. van den bevelhebber in de 2de milit. afd., en in verband daarmede eervol ontheven als reg.-adj. en overgeplaatst bij den staf der art., de kapit.-adj. P. A. Schellus, van het 2de reg. vestingart. Bij het 1ste reg. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. J. J. van Dam, van het korps. Bij het 2de reg. vestingart., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. P. J. te Winkel, van het 1ste reg. vestingart.; tot adj., de kapit. H. G. A. A. Witte Eechout, van het korps. Bij het 3de reg. vestingart., tot adjud., de kapit. L. E. W. de Munnick, van het korps; tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. D. Hackstroh, van het korps.

Bij het korps pontonniers. Tot 1sten luit., de 2de luit. W. J. C. B. Droogleeveer Fontuijn, van het korps.

Overgeplaatst.

Bij het 3de reg. huz., de 2de luit. O. D. van Diepenbrugge, van het 4de reg. huz., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek. — Bij het 3de reg. vestingart., de kapit. P. J. te Winkel en de 1ste luit. D. Hackstroh, beiden van het 2de reg. vestingart., en laatstgenoemde tot 1 Mei 1878 belast met de functiën van adjudant van het materieel te Geertruidenberg.

Verplaatst.

Van Gouda naar Gorinchem, de 1ste luit. der genie J. Hemkes; van Amersfoort naar Utrecht, de 1ste luit. der genie W. Cool; van Breda naar het bat. mineurs en sappeurs, de 1ste luit. der genie A. F. Swaan; van het bat. mineurs en sappeurs naar Haarlem, de 2de luit. der genie A. J. Doorman.

Bestemd,

met 1 April a.s., tot instructeur bij den hoofdcursus te 's Hertogenbosch, de 1ste luit. H. G. van Tarel, van het 5de reg. inf. — Met 1 Maart a.s., tot instructeur bij den hoofdcursus der artillerie en in verband daarmede eervol ontheven van zijne betrekking bij de artillerie-instructiecompagnie, de 2de luit. T. H. A. Tromp, van het 2de reg. vestingartillerie.

Bepaald,

dat de 1ste luit. F. W. Weve, van het 6de reg. inf., gedetacheerd bij de krijgsschool voor officieren, op 1 Augustus aanstaande zijn korps zal rejoinneeren.

In actieven dienst hersteld,

bij het 2de reg. vestingart., de kapit. der art. op nonactiviteit D. W. van Walchren.

Ingetrokken en buiten werking gesteld,

Zr. Ms. besluit van 27 Maart 1875, N°. 25, betrekkelijk den 1sten luit. der inf. op nonactiviteit D. N. Dietz, onder bepaling dat hij zal worden beschouwd als met dien datum in actieven dienst te zijn hersteld en dat hij van dien datum af zal gevoerd worden als voor den tijd van vijf jaren gedetacheerd bij het leger in O.-I. — Het besluit der detachering van den 2den luit. der inf. B. M. Lenssen bij het leger in O.-I., zijnde hij in rang en ancienniteit bij dat leger overgeplaatst.

Toegevoegd,

aan den inspecteur der cavalerie en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf van dat wapen, de ritm.-adj. F. L. de Graeff, van het 3de reg. huz., en tevens ontheven van zijne betrekking van adjudant.

Tijdelijk belast,

met de waarneming der functiën van commandt. in het 2de geniecommandement, de luit.-kolonel der genie P. Stolk.

Gedetacheerd,

bij het koloniaal werfdepot, de 2de luit. R. W. Roelants, van het 1ste reg. inf.

Eervol ontheven,

van de betrekking van inspecteur der cavalerie, tevens belast met het algemeen toezicht over het wapen der koninklijke marechaussee, Z. K. H. Willem Nicolaas Alexander Frederik Karel Hendrik Prins van Oranje, generaal der infanterie, en zulks op Hoogstdezelfs verzoek; — van zijne functiën als instruct. bij den hoofdcursus der art., de 1ste luit. S. J. Droogleeveer, van het 2de reg. vestingart.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit.-kwartierm. F. V. A. baron de Watteville, van het bat. min. en sapp.; de apoth. 2de kl. B. T. Voogd en de 2de luit. J. G. Sandick, van het 4de reg. inf.

Gepensionneerd.

De gener.-majoor G. H. J. Michelhoff, plaatselijk commandant der 1ste kl. te 's Gravenhage, tevens belast met de functiën van gouverneur der residentie; de kolonels A. J. Pels Rijcken, commandt. van het 3de reg. huz. en A. L. T. A. Grisart, van den staf der cav., toegevoegd aan den inspecteur van het wapen, en zulks voor beiden onder toekenning van den rang van gener.-majoor; de officier van gezondh. 1ste kl. W. F. H. Westeneng, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van eersten officier van gezondh. der 2de kl.

Overleden.

De kapit.-administr. van kleeding en wapening J. Wanjon, van het bat. min. en sapp., de 1ste luit. C. G. van Hees, van het 4de reg. inf.

Overleden gepensionneerde Officieren.

De 1ste luit., met rang van kapit., J. Abbink, den 12den November 1876; de 1ste luit. J. Visker, den 4den Januari 1877; de kapit., met rang van majoor, J. C. van Teijlingen, den 5den Januari 1877; de majoor J. N. Caltén, den 7den

Januari 1877; de 1ste luit. A. Schneider, den 18den Januari 1877; de kapit. G. M. Scheren, den 30sten Januari 1877.

BENOEMD.

Tot Commandeur der orde van de Eikenkroon, de kolonel A. L. T. A. Grisart, van den staf der cavalerie, toegevoegd aan den inspecteur van het wapen der cavalerie.

Tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, de kolonel P. Heitz, commandant van het 8ste regim. inf.; J. H. Frankamp, commandant van het 2de reg. vestingartillerie, en de intendant 2de kl. W. F. Meijl, chef van het bureau militaire administratie bij het Dept. v. Oorlog.

Tot Ridder 3de kl. van den Gouden Leeuw van Nassau, de kolonel jhr. W. J. A. Storm de Grave, van het 3de reg. huzaren, adjudant van Z. M. in buitengewonen dienst.

Tot Officier der orde van de Eikenkroon, de eerste officier van gezondh. der 1ste kl. R. van Raalte; de kapit. C. L. W. Moorrees, van den staf der artillerie; de ritmeester der cavalerie jhr. L. J. H. Teding van Berkhout.

Tot Ridder der orde van de Eikenkroon, de 1ste luitenants F. P. Francke en W. A. T. de Meester, beiden van het 5de reg. inf., en de 1ste luitenant C. C. Krieger, van het reg. gren. en jagers.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot apotheker der 3de kl. H. M. Bommezijn.

Bij het wapen der infanterie. Tot 2den luit., de adj.-onderoffic., dienstdoende officier C. H. O. Bartsch.

Bij het wapen der genie. Tot magazijnm. der 3de kl., die der 4de kl. P. V. Rhemvev.

Tot milit. ambtenaar der 1ste kl., die der 2de kl. J. van der Elst.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot 1sten luit.-kw., de 2de luit.-kw. D. J. van Oosterzee.

Bij het wapen der infanterie. Tot luit.-kol., de majoor L. W. C. Gerlach; tot majoor, de kapit. J. M. de Kok.

Geplaatst.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als bivakcommandt. van Kotta-Radja en voorwerken, de luit.-kol. J. W. Auffmorth, van verlof uit Ned. terug; als adjoint bij den staf der expeditionnaire troepen te Atjeh, de 1ste luit. F. C. A. J. Schnelle, van het 10de bat.

Bij de militaire administratie. Als onderintendant der 1ste kl. in de 2de militaire afd. op Java, de onderintendant der 1ste kl. H. W. C. Brederode, thans tijdelijk met die betrekking belast; als onderintend. der 2de kl., de kapit.-kwartiermrs. C. Th. Reisig en F. Cortenbach, de eerste van het bur. van den onderintend. der 2de milit. afd. en de laatste bij den raad van adm. van het subsist.-kader te Batavia.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 2de kl. dr. J. R. van Son, uit Ned. teruggekeerd, en T. Arntzenius, uit Ned. aangekomen; bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gez. der 1ste kl. J. J. Granpré Molière, van verlof uit Ned. terug; bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. der 2de kl. G. H. L. Vriens, uit Ned. aangekomen.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., met intrekking zijner plaatsing bij het linker 8ste bat., de kapit. A. W. H. Perelaer, uit Ned. teruggekeerd; de 2de luit. H. J. Berghuis van Woortman, uit Ned. aangekomen; — bij het 2de bat., de 1ste luit. H. C. Moorrees, uit Ned. aangekomen; — bij het 13de bat., de 2de luit. M. J. F. J. van den Bergh, uit Ned. aangekomen, bestemd voor den dienst in Ned. Indië; — bij het 16de bat., de kapit. H. C. Eenhuizen, uit Ned. teruggekeerd; — bij het 18de bat., de 2de luit. D. van Zomeren, uit Ned. aangekomen; — bij het garn.-bat. van Palembang, de kapit. W. Tengbergen en K. M. A. Botter, van verlof uit Ned. terug.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 10de comp., de 2de luit. J. L. Swart, uit Ned. aangekomen.

Overgeplaatst.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als adj. van den commdt. der 2de milit. afd. op Java, de 1ste luit. A. S. Scheffer, van het subsist.-kader te Soerabaja.

Bij de militaire administratie. Op het bur. van den onderintend. der expedit. troepen te Atjeh, de onderintend. der 2de kl. C. V. Z. Vissers, van het bur. van den onderintend. in de 2de milit. afd. op Java; op dit bureau, de onderintend. der 2de kl. A. A. Rip, van de intendance te Atjeh; bij deze intendance, de onderintend. der 2de kl. J. Maurer, van het bur. van den onderintend. ter Sumatra's W.-kust en o.; op dit bur., de onderintend. der 2de kl. H. W. J. Valois, van de intendance te Atjeh; op het bur. van den onderintend. der 1ste milit. afd. op Java, de 2de luit.-kw. A. Lommen, van den raad van adm. te Palembang; bij het hosp. te Fort de Kock, de luit.-kw. J. C. de Raad, van het hosp. te Batavia; bij het hosp. te Weltevreden, de 2de luit.-kw. A. M. van Haeften, van het subsist.-kader te Batavia.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den dienst te Atjeh, de offic. van gez. der 1ste kl. H. L. Benjamins, H. L. N. Vriesman en P. C. van Goens en de apoth. der 3de kl. S. Bleekrode, de twee eerstgenoemden van den dienst ter Sumatra's W.-kust en o., en de twee laatsten van het hosp. te Weltevreden; de offic. van gez. der 2de kl. P. Schijff, van den dienst ter Sumatra's W.-kust en o.; de offic. van gez. der 2de kl. N. L. Holwerda en de apoth. der 1ste kl. F. W. Neuhaus, beiden van den dienst ter Sumatra's W.-kust; bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gez. der 1ste kl. F. Rogier en die der 2de kl. H. W. Sandberg, van den dienst te Atjeh, alsmede de apoth. der 1ste kl. C. F. Michielsen, van den dienst te Atjeh; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. van gez. der 1ste kl. A. F. Heyl en de apoth. der 2de kl. F. W. Tap, beiden van den dienst te Atjeh; de offic. van gez. der 2de kl. E. E. van Minkelen, van den dienst ter Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het hosp. te Willem I, de offic. van gez. der 1ste kl. S. Hartog, van het reconvalescenten gesticht te Malang; bij dit gesticht, de offic. van gez. der 1ste kl. J. A. Einthoven, van het hosp. te Weltevreden; aan boord van het ziekentransportschip *Graaf van Byland*, de offic. v. gez. der 1ste kl. A. de Graag, van den dienst ter Sumatra's W.-kust en o.; bij den dienst ter Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. v. gez. der 2de kl. L. R. A. J. H. P. F. Littmann, van den dienst te Atjeh; bij het garn. te Soerabaja, de apoth. der 3de kl. D. L. Pey, van 's Rijks magazijn van geneesmiddelen te Batavia.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 2de luit. C. Sandt van Nooten, van het 6de bat.; de luit.-kol. W. G. A. L. van Bennekom, laatstelijk bivakcommandt. van Kotta-Radja en voorwerken; — bij het 2de bat., de kapit. B. van Erp Taalman Kip, van het 5de bat.; — bij het 4de bat., de 2de

luit. C. F. H. Campen, van het 15de bat.; — bij het 5de bat., de kapit. B. van Moerkerken, van het 1ste bat.; de kapit. J. H. Kievits, van het 8ste bat.; de kapit. B. van Erp Taalman Kip, van het garn.-bat. van Celebes en o.; de kapit. L. T. van der Upwich, van het 2de en de 2de luit. J. W. van den Broek, van het linker 8ste bat.; — bij het 8ste bat., de kapit. J. G. H. Scheeffelers, van het 6de bat.; bij het linker 8ste bat., de 1ste luit. T. W. H. J. M. Hustinx, van het garn.-bat. der Mol. eil., en als adj., de 2de luit. J. Kobus, van het rechter 8ste bat.; bij het rechter 8ste bat., de 1ste luit. M. W. P. C. de Jonker, van het rechter 12de bat.; — bij het 10de bat., de depotcomp., de kapit. H. R. Beijen, van het 11de bat.; — bij het 11de bat., de kapits. T. C. V. B. de Steenhuisen en J. Tijl, resp. van het 10de bat. en van het garn.-bat. der Z.- en O.-Afd. van Borneo; — bij het 12de bat., bij het rechter gedeelte, de 2de luit. L. P. F. Schimpf, van het 18de, en de 2de luits. F. A. E. Auffmorth en F. C. Hering, beiden van het 11de bat.; — bij het 13de bat., het linker ged., de kapit. B. H. L. de Sturler, van het garn.-bat. der Mol. eil.; — bij het 14de bat., de 2de luit. J. R. Jacobs, van het 13de bat.; — bij het 15de bat., de 2de luit. N. C. U. Masman, van het 17de bat.; — bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. G. J. Albrecht, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de kapit. H. Begeman, van het 4de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. J. Bröös, van het 6de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapit. F. H. de Vogel, van het 9de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. F. R. P. van der Abeelen, laatstelijk chef van den staf der 2de milit. afd. op Java; bij het garn.-bat. te Palembang, de 1ste luit. H. L. van den Ende, van het 8ste bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de 1ste luit. A. F. Balabréga, van het 10de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. H. J. L. de Bank Langenhorst, de 1ste luits. W. H. Smits en W. F. H. S. Petter en de 2de luit. J. W. Sanders, allen van het linker 12de bat.; bij het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo, de 2de luit. E. W. E. Kok, van het 8ste bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit. J. G. Meijes, van het 10de bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de kapit. A. J. E. van Dugteren, laatstelijk van den barisan van Sumanap; in deze betrekking, de kapit. D. E. W. Schmulling, van het 2de bat. barisan; bij het garn.-bat. van Celebes en o., als adj., de 1ste luit.-adj. L. van der Hout, van het 12de bat. — *Gedetacheerd voor den tijd van 5 jaren van het leger in Nederland bij dat in Oost-Indië*, de 1ste luit. G. F. van Mulken, van het 1ste, en de 2de luit. J. H. Leedegang, van het 3de, alsmede de 2de luits. P. G. Weuringh, L. W. A. Medenbach en G. A. Gennet, allen van het 7de reg. inf.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2de comp., de 1ste luit. K. A. van Meurs, laatstelijk adj. van den commandt. der veld- en bergbatterijen op Java; in deze betrekking, de 1ste luit. J. H. van Holst Pellekaan, van de 21ste comp.

Bij het wapen der genie. Bij den staf der genie te Atjeh, de 1ste luit. F. J. Haver-Droeze, laatstelijk bij den staf der genie te Batavia; bij het alg. genie-magaz. te Batavia; de magazijnm. der genie 1ste kl. C. S. H. Vollprecht, van dien dienst te Atjeh.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing bij het garn.-bat. van Banka en o., van den kapit. H. Begemann.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie, bij het 11de bat., de 1ste luit. W. F. O. Hojel, tijdelijk gedetacheerd bij den staf van het wapen der genie.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij het wapen der genie, bij het korps min. en sapp., de 2de luit. J. P. Meijer, van het 3de bat.; bij den staf der genie, de 1ste luit. W. F. P. J. Happé, van het garn.-bat. van Palembang.

—

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der cavalerie, de ritmeester J. J. Bijleveld, van verlof uit Ned. terug.

Bij het wapen der artillerie, de majoor G. E. C. Guffroy, van verlof uit Ned. terug.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. der inf. E. H. J. Beekhuis; de onderintend. der 1ste kl. B. G. W. Wilkens.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kapit. van den gener. staf M. A. Kuytenbrouwer; aan de 1ste luits.-kw. J. D. Rolandus Hagedoorn en A. P. Kuipers; aan den magazijnm. der art. H. F. E. Muller; aan de kapits. der inf. L. W. J. Ramaer, A. J. Kalf, H. Begemann, J. van Puffelen en J. H. Thieme; aan den 1sten luit. der inf. T. Weersma.

**Ingekomen berichten van overlijden, in de maanden
Januari en Februari 1877.**

De kapit. der inf. J. van den Pauwert, te Kajjoe-Loh, den 15den Februari 1876; de onderintend. der 2de kl. A. L. Lublink Weddik, de kapits. der inf. J. H. Welters en M. A. Thieme, alle drie vermoedelijk verdronken bij het vergaan van het stoomschip *Luit.-Generaal Kroesen*, den 21sten Juni 1876, afgevoerd den 19den Juli 1876; de kapit. der inf. A. Verbrugh, te Bandar, den 30sten Juli 1876; de 1ste luit. der cav. J. P. L. Reyers, te Weltevreden, den 30sten Augustus 1876; de 1ste luit. der inf. G. C. Coster van Voorhout, te Samarang, den 31sten Augustus 1876; de kapit. der genie J. Th. Kannemans, te Palembang, den 11den September 1876; de offic. v. gez. der 2de kl. A. L. Dieterici, te Singkel, den 13den September 1876; de 2de luit. der inf. D. Bisschop, te Soerabaja, den 16den September 1876; — de kapit. der inf. J. H. Nuysink, te Kotta-Radja (Pantej-Perak), den 27sten September 1876; de 2de luit.-kw. B. J. van der Weide, te Makassar, den 13den October 1876; de kapit. der inf. E. C. Jullien, te Padang, den 13den October 1876; de 1ste luit. der inf. G. A. P. C. von Söhsten, te Samarang, den 21sten October 1876; de 1ste luit. der inf. H. Half, te Soerabaja, den 21sten October 1876; de majoor der genie C. Krabbe, te Tjilatjap, den 22sten October 1876.

De heer van de ... de heer van de ...

De heer van de ... de heer van de ...

De heer van de ...

De heer van de ... de heer van de ...

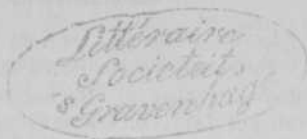
De heer van de ...

De heer van de ... de heer van de ...

De heer van de ...

De heer van de ... de heer van de ...

De heer van de ... de heer van de ...

BIJLAGE IV,
BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE-SPECTATOR,
VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 4.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Februari—25 Maart 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot officier van gezondh. der 1ste kl., de officier van gezondh. der 2de kl. C. W. W. van Walsem. — Tot apoth. der 3de kl., de civiel apoth. F. M. G. van Walsem.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg., tot 1sten luit.-kwartierm., de 2de luit.-kwartierm. D. J. Holsheimer, van het korps.

Bij het wapen der genie. Bij het bat. min. en sapp., tot kapit.-kwartierm., de 1ste luit.-kwartierm. G. H. Dröher, van het 4de reg. huzaren.

Verplaatst.

Bij het wapen der genie. Van Helder naar Naarden, de 1ste luit. der genie P. Kleijnhens.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 8ste reg., de 1ste luit. A. G. van Tricht, van het 3de reg. inf.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 4de reg. huz., de 1ste luit.-kwartierm. M. L. Moggenstorm, van het 2de reg. veldart.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 2de reg. veldart., de 2de luit.-kwartierm. J. H. W. Immink, van het 5de reg. inf. Bij het 2de reg. vestingart., de 2de luit. S. J. R. Tijl, van het 3de reg. vestingart.

Bij het leger in Oost-Indië. De 2de luit. der inf. W. P. Wetselaar, gedetacheerd bij dat leger.

Bestemd,

Bij het wapen der artillerie. Tot onderwijzer bij den hoofdcursus der art., de kapit. P. J. te Winkel, van het 3de reg. vestingart., en eervol ontheven van zijne detachering bij de art.-, stapel- en constr.-magazijnen.

Gedetacheerd.

Bij de pyrotechnische school. De 1ste luit. J. C. Fabius, van het 1ste reg. veldart., en in verband daarmede overgeplaatst bij het 3de reg. vestingart.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 1ste reg. vestingart., de 1ste luit.-adj. H. L. Nepper, van het 1ste, D. Cheriex, van het 2de, W. A. T. Helms en M. C. B. de Groot, beiden van het 7de, H. J. Dijkmeester, van het 8ste, de 2de luits. J. S. Vernas, van het 2de, J. W. de Groot en C. D. de Roon, beiden van het 3de, en C. L. Vinkhuizen, van het 4de reg. inf., zijnde eerstgenoemde eervol ontheven van zijne betrekking van adjudant.

Bij het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van vijf jaren, de 1ste luit. P. J. Schipperheyn, van het 6de, en de 2de luit. E. C. Houbolt, van het 1ste reg. inf.

Eervol ontheven,

van de functiën van onderwijzer bij den hoofdcursus der artillerie, de 1ste luit. J. van Heulen, van het 1ste reg. vestingart.

Eervol ontslag verleend,

aan den 1sten luit. J. Offerhaus, van het reg. gren. en jagers, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Op nonactiviteit gesteld,

de 1ste luit. J. C. van Goens, van het 6de reg. inf.; de 2de luit. W. D. Haitsma Mulier, van het 3de reg. huz., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Overleden.

De kolonel jhr. U. J. K. ridder van Rappard, commandt. van het 2de reg. huz.; de ritm. der caval. op nonactiviteit J. T. van Moorsel.

Overleden gepensioneerde Officieren.

De kapitein met rang van majoor J. Swemen, den 28sten Februari 1877.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot onderintend. der 1ste kl., die der 2de kl. J. C. Stravers; tot 1sten luit.-kw., de 2de luit.-kw. L. Nauta.

Geplaatst.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 2de kl. J. A. C. Maier, en de apotheker 3de kl. H. M. Bommezijn, eerstgenoemde uit Ned. aangekomen en laatstgemelde tot dien rang benoemd; bij het hosp. te Padang, de offic. v. gez. der 2de kl. G. H. Schlencker en bij het garn. te Salatiga, de offic. v. gez. J. Spruyt, beiden uit Ned. aangekomen; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 2de kl. M. Rutgers van der Loeff en W. H. van der Veen, uit Ned. aangekomen.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. S. de la Parra, uit Ned. aangekomen; — bij het 5de bat., de kapit. A. G. Debart en de 1ste luit. J. de Blom, de eerste van verlof uit Ned. terug, de tweede voor den tijd van vijf jaren gedetacheerd bij het Ned. Ind. leger; — bij het 11de bat., de 2de luit. P. H. van der Wedden, uit Ned. aangekomen; — bij het 13de bat.,

linker bat., de 2de luits. J. Arendsen de Wolff en A. J. C. Keyzer, beiden uit Ned. aangekomen; — bij het 14de bat., als adj., de 1ste luit. E. L. Muller, van het korps; — bij het 15de bat., de 1ste luit. H. F. O. Köppelmann, van verlof uit Ned. teruggekeerd; — bij het 17de bat., de kapit. F. J. A. R. von Ende, van verlof terug; — bij het subsist.-kader te Batavia, de 2de luit. A. A. T. H. Gijzen, uit Ned. aangekomen; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de kapit. A. A. van der Bilt la Motthe, van verlof uit Ned. terug; bij het depot-bat. te Meester Cornelis, de kapit. J. F. van Mansvelt en de 2de luit. F. van Giessen, de eerste van verlof uit Ned. terug, en de 2de van het Ned. leger bij dat in Indië voor den tijd van vijf jaren gedetacheerd.

Overgeplaatst.

Bij den generalen staf. De kapit. der inf. P. B. van Staden ten Brink.

Bij den gewestelijken en plaatselijken staf. Als adj. van den commdt. der Padangsche bovenlanden, de 1ste luit. W. Boissevain, van het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o.

Bij de militaire administratie. Bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, de kapit.-kw. A. J. Cochius, laatstelijk directeur van het hosp. te Soerabaja; in deze betrekking, de kapit.-kw. A. J. Brandenburg van der Gronden, laatstelijk beheerder van het garn.-kledingsmag. te Soerabaja; in deze betrekking, de 2de luit.-kw. A. D. de Bergh, van het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java; bij de intendance te Atjeh, de 1ste luit.-kw. C. J. Borel, tijdelijk gedetacheerd aldaar; bij het bureau van den onderintend. der expedit. troepen te Atjeh, de 2de luit.-kw. J. F. Le Roux, van den raad van administr. te Singkawang; bij dezen raad, de 2de luit.-kw. H. P. M. van Altena, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. der 1ste milit. afd. op Java; bij den raad van adm. bij het subsist.-kader te Batavia, de kapit.-kw. C. van Thienen, laatst beheerder van het hosp. te Batoc-Toelis; bij den raad van adm. te Meester-Cornelis, de 1ste luit.-kw. P. L. Brocx, van den raad van adm. der art. te Weltevreden; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd., de 1ste luit.-kw. H. L. Diecke, van den raad van adm. van het linker 13de bat.; bij de intendance te Atjeh, de 2de luits.-kw. W. J. Zwager, van den raad van adm. van het 10de bat. te Meester-Cornelis, J. C. P. K. Wilderink, laatst beheerder van het garn.-kl.-magaz. te Willem I, en J. P. Aremont, van den raad van adm. van het 14de bat.; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java, de 2de luit.-kw. J. H. van Baar Slangenburgh, van den raad van adm. van het 13de bat.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den dienst te Atjeh, de offic. van gez. der 2de kl. J. G. E. Machik, van den dienst te Palembang; bij dezen dienst, de offic. van gez. der 2de kl. C. F. S. Krainz, van den dienst te Atjeh; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 1ste kl. A. Ledeboer en die der 2de kl. G. Sinia, eerstgenoemde van den dienst te Banka, de tweede van het garn. te Weltevreden; bij dit garniz., de offic. van gez. der 2de kl. dr. J. P. H. van Son, van het hosp. te Weltevreden; bij den dienst te Banka, de offic. van gez. der 1ste kl. J. J. Postma, van het hosp. te Soerabaja; bij het hosp. te Samarang, de offic. van gez. der 1ste kl. D. ten Bosch, van het reconvalescentengesticht te Oenarang, en die der 2de kl. C. W. F. Dekema, van het hosp. te Weltevreden; bij het reconvalescentengesticht te Oenarang, de offic. van gez. der 1ste kl. T. van Gelder, van den dienst te Atjeh; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gez. der 2de kl. N. Bonthuis, van het hosp. te Willem I; bij dit hosp., de offic. van gez. der 2de kl. J. Timmermans; bij het hosp. te Samarang, de offic. van gez. der 2de kl. C. B. Kobke; bij dat te Soerabaja, de offic. van gez. der 2de kl. J. G. J. van Oppenraay, en bij het garn. te Anjer, de offic. van gez. der 2de kl. H. Mitrea, de vijf laatstgenoemden allen van den dienst te Atjeh; bij dezen dienst, de offic. van gez. der 2de kl. F. J. A. Czuurda en J. Sombeek, resp. van den dienst ter Sumatra's W.-kust en o. en van het garn. te Atjeh.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de kapit. J. A. E. Saltzmann, van het 9de bat.; — bij het 4de bat., de 1ste luit. W. H. P. Mirandolle, van het garn.-bat. van Celebes en o.; de kapit. B. H. N. van Reyn, van het 12de bat.; — bij het 6de bat., de kapit. C. P. Roskes, van de subsist.-comp. te Kottaradja, en de 1ste luits. J. W. H. Werlemann en J. A. Kalshoven, beiden van het 17de bat.; de 1ste luits. A. E. Stiemens en H. Beraill, resp. van het subsist.-kader te Batavia en van het 11de bat.; — bij het 8ste bat., het rechter, de 2de luits. jhr. A. E. J. van Grotenhuis van Onstein en J. J. P. Buhlman, resp. van het depotbat. te Meester-Cornelis en van het 11de bat.; de kapit. J. L. Hamel, van het 18de, en als adj., de 1ste luit.-adj. G. H. L. F. O. Ilgen, van het 11de bat.; — bij het 9de bat., de 1ste luits. L. F. Botter en H. G. Gerritsen, resp. van het 11de en 18de bat.; de 1ste luit. R. A. T. Wijgersman en de 2de luit. W. D. Hubner, beiden van het 7de bat.; de kapit. J. Tijl en de 2de luit. jhr. A. H. M. M. van Pabst van Bingerden, beiden van het 11de bat.; — bij het 11de bat., als adj., de 1ste luit.-adj. G. A. J. Mahncke, van het 3de bat. barisan; de 1ste luit. H. Hemmes, van het 2de bat.; — bij het 12de bat., linker ged., de 2de luit. H. J. van Palenstein Helderman, van het 18de bat.; de kapits. H. J. Knijff en G. D. Ebell, beiden van het depotbat. te Meester-Cornelis; — bij het 13de bat., het linker, de kapit. G. J. H. van der Geugten, van het 3de bat.; het rechter, de 2de luits. H. J. M. Vohl, B. Gordinou de Gouberville en A. E. C. V. H. Veerman, resp. van het 1ste depot en het 11de bat.; — bij het 15de bat., de kapit. E. C. Matheron, van het 17de bat.; de 1ste luit. J. P. Smith, van het 3de bat.; — bij het 16de bat., de kapit. J. A. Vink, laatstelijk adj. van den milit. commandt. der Padangsche bovenlanden; de majoor H. M. A. J. J. Voigt, van het 2de bat.; — bij het 17de bat., de kapit. J. W. Croes en de 2de luit. H. G. Bartelds, beiden van het 15de bat.; — bij het 18de bat., de 2de luit. G. P. de Neve, van het 12de bat.; — bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. K. H. Harbord, de 1ste luit. C. E. te Mechelen en de 2de luit. J. van Toorenburg, alle drie van het linker 12de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. F. J. S. van Heumen, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo, de kapits. T. C. V. B. de Steenhuizen en C. Miseroy, resp. van het 11de bat. en van het subsist.-kader te Batavia; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. J. F. H. Jansen, van het linker 8ste bat.; bij het garn.-bat. van Celebes en o., de kapit. E. Perné, van het garn.-bat. der Mol. eil.; bij het garn.-bat. van Riouw en o., de 1ste luit. S. J. Cochiuis, van het depotbat. te Meester-Cornelis; bij het subsist.-kader te Batavia, de kapit. H. A. Gobius, van het 3de bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de kapit. A. de Haas, van het 4de bat.; bij het garn.-bat. van Celebes en o., de 2de luit. G. M. A. Walpot, van het 8ste bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. J. G. A. Bischoff, van het 4de bat.; bij het subsist.-kader te Samarang, de 1ste luit. J. H. Schwab, van het 10de bat.; bij het subsist.-kader te Soerabaja, de 1ste luit. J. W. van Vooren, laatst adj. bij het 13de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de majoor W. H. van de Pol, van het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., bij dit bat., de luit.-kol. L. W. C. Gerlach, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. van Riouw en o., de 2de luit. F. J. R. von Ernst, van het 18de bat.; bij het garn.-bat. van Celebes en o., de 1ste luit. A. Picard, van het 7de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 1ste luits. F. W. Bröker en J. F. T. Veeren, resp. van Borneo en van het 18de bat.; bij het 2de bat. barisan, de majoor S. D. Kramers, van het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo; bij het garn.-bat. van Palembang, de 2de luit. J. A. P. Geill, van het 7de bat.; bij het garn.-bat. van Riouw en o., de 1ste luit. P. J. G. le Comte, van het 7de bat.; bij het garniz. der W.-afd. van Borneo, de kapit. J. G. H. Schiefflers, van het 8ste bat.; bij het strafdetachment te Ngawi, de kapit. J. J. Spoelstra en de 1ste luit. D. F. Warmelo, resp. van het 3de en 2de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 6de comp., de 1ste luit. K. G. A. Vemer, van de 4de comp.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. P. van Rijk, tijdelijk gedetacheerd bij den staf van het wapen der genie.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der infanterie. De 1ste luit. A. C. Steenhoven, van het garn.-bat. van Banka.

Bij het wapen der artillerie. De majoor T. J. A. van Zijll de Jong, van verlof uit Ned. terug.

Eervol ontslagen.

De kapit. der inf. F. J. van Leersum; de offic. v. gez. der 2de kl. C. F. Erdbrink.

Vergunning verleend

om naar Nederland terug te keeren, aan den 1sten luit. H. Verploegh, gedetacheerd van het leger in Nederland bij dat in Indië; — om bij het Ned. Indisch leger gedetacheerd te blijven, de kapit. der inf. J. H. Burghgraef, voor den tijd van twee jaren bij dat leger gedetacheerd.

Tweejarig verlof verleend,

aan den 1sten luit.-kw. S. van Vuuren; aan den offic. van gez. der 1ste kl. E. P. Tombrink; aan de majoors der inf. L. G. Diepenheim en A. J. H. Lubeck; aan de kapits. der inf. A. P. Bindervoet van Nahuys, J. Schori; aan den 1sten luit. der inf. H. F. V. M. Schwing; aan den milit. ambt. der 2de kl. P. L. Hissink.

Zes maanden verlof verleend,

aan den 2den luit. der inf. P. A. P. Vermeulen.

Overleden.

De 1ste luit. der inf. C. Schultz, te Bandjermasin, den 16den October 1876; de 2de luit. der inf. J. A. Sinninghe, te Batavia, den 18den November 1876.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

RESEARCH REPORT

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS
AND ARCHITECTURE

BIJLAGE V,
BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,
VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 5.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Maart—25 April 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg., tot adj., de 1ste luit. G. F. A. Carstens, van het korps.

Bij het wapen der cavalerie. Bij den staf van het wapen, tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit. F. C. W. Juckema van Burmania, baron Rengers, van dien staf, adj. van den inspecteur van het wapen. Bij het 1ste reg. huz., tot luit.-kol., de maj. L. de Perponcher, van het korps. Tot maj., de ritm. jonkh. P. E. van de Merwede Quarles van Ufford, van het 4de reg. huz. Tot ritm. der 1ste kl., de ritm. der 2de kl. F. Ypeij, adj. bij het korps. Bij het 2de reg. huz., tot kol. en command., de luit.-kol. M. G. Matthes, van het 1ste reg. huz.; tot 1ste luit., de 2de luit. jonkh. C. J. Strick van Linschoten, van het korps. Bij het 4de reg. huz., tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit.-adj. D. Dutrij van Haeften, van het korps; tot adj., de 1ste luit. jonkh. J. C. P. E. van Meeuwen, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Tot adj. van den Gouverneur der K. m. academie, de 1ste luit. J. de Waal, van het 1ste reg. veldart., en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf van het wapen. Bij het 1ste reg. veldart., tot kapit. der 1ste kl., de kapit. der 2de kl. M. A. Luijken Glasborst, van het korps. Bij het 1ste reg. vestingart., tot maj., de kapit. B. de Jong, van het 3de reg. vestingart. Bij het 3de reg. vestingart., tot kapit. der 2de kl., de 1ste luit. J. J. de Greve, van den staf van het wapen, adj. van den Gouverneur der K. m. academie, en in verband daarmede eervol ontheven van zijn betrekking van adjudant.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in Oost-Indië. Tot officier van gezondh. der 2de kl., de student (arts) J. Visser, alsmede de heeren Dr. J. Schulein en G. W. A. Beijfuss; tot apotheker der 3de kl., de apotheker der 3de kl. K. Milius van het personeel van den geneesk. dienst bij de landmacht in West-Indië.

Bij het personeel van den veterinairen dienst in Oost-Indië. Tot paardenarts der 3de kl., de rijksveearts L. J. Hoogkamer.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 6de reg. inf., de 2de luit.-kwartierm. L. J. Mulder, van het 2de reg. inf. Bij het 7de reg. inf., de kapit. F. C. van Nes, van het 1ste reg. inf.

Bij het leger in Oost-Indië. De 2de luitenants der inf. H. C. Klerk de Reus en G. P. M. van der Noordaa, en de 2de luit. der art. J. C. J. van Vrijberghe de Coningh allen gedetacheerd bij dat leger, alsmede de 2de luit. J. A. P. Grevers, van het 1ste reg. inf.

Bij het personeel der militaire administratie van het leger in Oost-Indië. De 2de luit.-kwartierm. E. H. Vemer, van het 3de en P. A. Struijvenberg, van het 8ste reg. inf.

Gedetacheerd.

Bij het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van vijf jaren, de 1ste luit.-kwartierm. D. C. Offenbergh, van het 6de reg. inf.

Bij de landmacht in West-Indië. Voor den tijd van drie jaren, de 2de luit. F. P. Almerood, van het 1ste reg. vestingart.

Van gedetacheerd terug en weder bij het leger hier te lande ingedeeld,

bij het 7de regiment infanterie, de 1ste luit. der inf. H. Verploegh, gedetacheerd bij het leger in Ned.-Indië.

Eervol ontslag verleend,

aan den paardenarts der 2de kl. W. C. Schimmel, van de K. m. academie en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

In actieven dienst hersteld,

bij het 3de reg. vestingart., de 1ste luit. der art. op nonactiviteit P. Dannenbargh.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. A. P. F. Prince, van het 7de reg. inf.

Overleden.

De majoor H. A. Frantzman, van het 1ste reg. vestingart.; de 1ste luit. der art. op nonactiviteit H. B. Gosler; de 2de luit. J. H. A. de Balbian van Doorn, van het 7de reg. inf.; de 2de luit. F. A. de la Porte, plaatselijke adjudant der 2de kl. te Helder.

Overleden gepensioneerde Officieren.

De luit.-generaal J. P. C. van Overstraten, den 23sten Januari 1877; de 1ste luit. D. Slinkers, den 26sten Januari 1877; de kapit. J. H. Stieneker, den 11den Februari 1877; de chir.-maj. J. F. Reiche, den 12den Maart 1877; de maj. J. H. Brekkenheimer, den 22sten Maart 1877; de kapit. plaatselijke adj. N. H. F. Sluijsken, den 25sten Maart 1877.

BENOEMD.

Tot Ridder 3de kl. van den Gouden Leeuw van Nassau, de luit.-kolonel A. J. M. C. Baron de Posson, adjudant van Z. M.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot milit. ambtenaar der 3de kl. W. M. Fliers, gepasp. adjutant onderofficier kwartierm.; tot magazijnm. der 3de kl., bij het wapen der art., de magazijnm. der 4de kl. J. Verfloesen; tot dirig. offic. van gezondh. der 1ste kl., de dirig. offic. van gezondh. der 2de kl. P. G. Neeb; tot 2den luit.-kw. de gew. scheepskl. bij de Kon. Ned. marine J. P. M. Kluppel.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot luit.-kol., de majoor H. Demmeni; tot majoor, de kapit. G. P. Eijken; tot kapit., de 1ste luits. F. J. Meis en W. P. Stutterheim; tot maj., de kapits. M. T. H. Perelaer en G. L. van Doornum.

Geplaatst.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den geneeskundige dienst ter Sumatra's Westkust en o., de offic. van gez. der 2de kl. J. H. P. Walraven en C. C. M. Munting; bij het hosp. te Soerabaya, de offic. v. gez. der 2de kl. J. H. Jacobs en bij het hosp. te Samarang, de apotheker der 3de kl. N. N. Bender, allen onlangs uit Nederland aangekomen; bij het hospitaal te Soerabaya, de offic. v. gez. der 2de kl. Dr. C. O. Gelpke; bij den geneesk. dienst van Celebes en o., de offic. v. gez. der 2de kl. Dr. J. R. Blazek, beiden onlangs uit Ned. aangekomen.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de 1ste luit.-adjutant R. L. Kellerman, van het 17de bat. en de kapit. A. J. Prins, onlangs uit Ned. aangekomen; — bij het 3de bat., de kapit. G. H. L. J. van Lubtow en de 1ste luit.-adj. N. H. J. Richelle, resp. van het 15de en van het 8ste linker bat.; — bij het 6de bat., de 1ste luit. H. F. Meijer en de 2de luit. F. W. Everts, resp. van het strafdepot te Ngawi en het 4de bat.; — bij het rechter 8ste bat., de 1ste luits. J. H. van Epen, W. D. van Ingen en W. J. van Stokkum, en de 2de luits. W. F. Duytjes en J. C. A. Christen, resp. de 1ste van het 15de, de 2de en de 3de van het 16de, de 4de van het 2de en de 5de van het 7de bat.; — bij het 7de bat., als adj., de 1ste luit.-adj. A. Velu, van het 9de bat.; bij het 7de bat. te Samarang, de 1ste luit. C. J. Meijer en de 2de luits. J. C. Soeters en J. C. Bergsma, de eerste van verlof uit Ned. teruggekeerd en de twee laatsten uit Ned. aangekomen; — bij het 9de bat., de maj. H. C. A. Ruempol, van het 14de bat.; — bij het 10de bat., de kap. A. Backer en de 2de luit. F. P. L. van Driel, resp. van het 7de en 4de bat.; — bij het linker 12de bat., de 1ste luit. G. J. van Hoogenhuyzen, van het subsist.-kader te Batavia; — bij het linker 13de bat., de 1ste luit. C. H. F. Riesz, van het rechter 8ste bat.; bij het linker 13de bat., de kap. D. Lucas, van het 6de bat.; — bij het 14de bat., de 2de luit. J. C. Telders, van het 16de bat.; — bij het 15de bat., de kapit. W. J. J. Rijnders, onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd; en de 1ste luit. G. H. Slot, van het 6de bat.; — bij het 16de bat., de 1ste luit. C. D. van den Berg, van het 9de bat.; — bij het 18de bat., de 2de luit. A. E. Kamerman, onlangs uit Ned. aangekomen; — bij het garn.-bat. van Groot Atjeh, de kapit. F. R. P. van den Abeelen, van het depotbat. te Meester-Cornelis; — bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luits. J. Hamming en L. van der Heijden, beiden onlangs uit Ned. aangekomen, de laatste als gedetacheerd voor den tijd van vijf jaar; — bij het garn.-bat. van Celebes en o., de 1ste luit. J. G. Meijes, van het depotbat. te Meester-Cornelis; bij het garn.-bat. van Groot Atjeh, de 2de luits. P. J. Wijmans, N. C. U. Masman en F. Tonnet, resp. de eerste en tweede van het 15de en de laatste van het 11de bat.; — bij het magazijn van oorlog te Atjeh, de magazijnm. der 1ste kl. D. H. Pluym Mentz, van het mag. v. oorlog te Samarang; bij het mag. v. oorlog te Samarang, de magazijnm. der 1ste kl. H. J. Kerrebijn, van het mag. v. oorlog te Atjeh; — bij den raad van adm. van het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit.-kw. A. L. G. Gobée, onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit. der inf.

J. D. van Alphen, laatst tijd. gedet. bij den staf van het wapen der genie; bij de 7de afd., de kapit. P. B. van Staden ten Brink, van den generalen staf.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen te Atjeh, als eerst-aanwezend officier aldaar de luit.-kol. A. J. H. van Kappen, onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd.

Overgeplaatst.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als chef van den staf ter Sumatra's W.-kust en onderhoorigheden; de kapit. G. S. K. J. Ruempol, van den generalen staf, laatst werkzaam bij de 7de afdeeling van het departement van oorlog; als bivouak-comm. van Kotta-Radja en voorwerken, de luit.-kol. F. P. Cavaljé, laatst milit. commandant der W.-afd. van Borneo; als adjoint bij den staf der 2de milit. afd. op Java, de 1ste luit. D. R. F. van Haeften, van het subsist.-kader te Samarang, met bep. dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

Bij de militaire administratie. Bij het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 1ste milit. afd., de 1ste luit.-kw. H. C. Stokhekker, van de intendance te Atjeh; bij den garnizoensraad van adm. te Meester-Cornelis, de 2de luit.-kw. G. de Voogt, van den raad van adm. van het linker 12de bat.; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. W. O. van der Sluys Veer, van de intendance te Atjeh; bij de intendance te Atjeh, de 2de luit.-kw. J. E. van Schaik, van het garn. te Banjoe-Biroe; als kw. van het garn. te Banjoe-Biroe, de 2de luit.-kw. R. M. T. A. Kemper en als beheerder van het garn.-kl.-magaz. te Willem I, de 2de luit.-kw. B. Koster, beiden van de intendance te Atjeh; bij de intendance te Atjeh, de kapit.-kw. F. E. Muller en M. Lafontaine, resp. van het bur. van den hoofdintend. en van het garn.-kl.-magaz. te Weltevreden; als beh. van het garn.-kl.-magaz. te Weltevreden, de 2de luit.-kw. A. M. van Haeften, thans werkz. bij het hosp. te Weltevreden; bij het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. H. F. B. Logeman, thans administrateur van het hosp. te Willem I; als adm. van het hosp. te Willem I, de 1ste luit.-kw. L. C. van Berg, van den raad van adm. van het subsist.-kader te Soerabaya; bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. H. P. E. E. van der Smissen, van het bur. van den onderintend. der 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gezondh. der 2de kl. W. Hamaker, van dien dienst te Atjeh; bij het garn. te Willem I, de apoth. der 3de kl. W. A. Kneepkens, van het hosp. te Soerabaya; bij den dienst te Deli, de offic. van gezondh. der 2de kl. J. C. Gaerthé, van het reconvalesc.-gesticht te Batoe-Toelis; te Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gez. der 2de kl. J. M. E. Kunert, van den dienst te Atjeh; in de Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. van gez. der 2de kl. H. Breitenstein, van het hosp. te Soerabaya; te Atjeh, de officiers van gezondh. der 2de kl. R. A. J. Snethlage en M. Cohn, resp. van het hosp. te Weltevreden en den geneesk. dienst van Celebes en o., en de apoth. der 2de kl. D. van Beuningen van Helsdingen, van het garn. te Pontianak; bij het hosp. te Weltevreden, de offic. van gezondh. der 2de kl. G. Fischer, van den dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het hosp. te Soerabaya, de offic. van gezondh. der 1ste kl. A. F. Prijn en den apoth. der 2de kl. J. W. Slangen, beiden van den dienst te Atjeh; bij het reconvalesc.-gesticht te Batoe-Toelis, de offic. van gezondh. der 2de kl. H. van den Broeck, van het hosp. te Weltevreden; bij het scheik. laborat. te Weltevreden, de apoth. der 2de kl. J. Heringa, van het hosp. te Soerabaya; bij het garn. te Pontianak, de apoth. der 2de kl. H. W. Tap, van het hosp. te Weltevreden; bij het garn. te Samarang, de offic. v. gez. der 1ste kl. H. C. J. T. van Hardenbergh, van het hosp. aldaar; te Deli, de offic. v. gez. der 1ste kl. M. J. van Geelkerken, van het garn. te Samarang; bij het hosp. te Batavia, de offic. v. gez. 1ste kl. W. van Geer, van den geneesk. dienst te Deli;

bij den dienst te Atjeh, de offi. v. gez. der 2de kl. L. Moskovicz van den dienst ter Sumatra's West-Kust en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de maj. P. E. J. H. van Dompseker, van het 18de bat.; — bij het 3de bat., de maj. W. E. Berkholst, van het 15de bat.; — bij het 4de bat., de 1ste luit. B. J. Bucker, van het garn.-bat. van Celebes en o.; — bij het 7de bat., de maj. jonkh. H. Bowier, van het 2de bat.; — bij het 11de bat., de kapit. J. W. Marckert, van het garn.-bat. van Groot Atjeh; — bij het rechter 12de bat., de maj. P. W. H. du Pon, van het 17de bat.; — bij het linker 12de bat. te Edi, de 1ste luit. C. C. H. Smit, van het 18de bat.; — bij het 15de bat., de 1ste luit. B. J. E. Philips, van het 6de bat.; — bij het 17de bat., als adj. de 1ste luit. F. W. G. Merz, van het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo; bij het 17de bat. te Padang, de 2de luit. J. Hazenberg, van het 2de bat.; bij het 17de bat. te Fort de Kock, de 1ste luit. J. Gleenewinkel Kampendijk, van het 4de bat.; — bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. M. A. J. L. Keulemans, van het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo; — bij het garn.-bat. van Celebes en o., de 1ste luit. G. H. G. J. L. M. Ruempol, van het 5de bat.; — bij het subsist.-kader te Samarang, de 1ste luit. D. R. F. van Haaften, van het 3de bat.; — bij het strafdetachement te Ngawi, de 1ste luit. H. W. Mortier, van het 8ste bat.; bij het depart. v. oorlog, bij de 5de afd., de kapit.-kw. A. E. Winckel, van het subsist.-kader te Batavia; — bij het 1ste bat. te Salatiga, de maj. M. T. H. Perelaer, laatst kapit. van den gen. staf bij de 7de afd. van het dep. v. oorlog; — bij het 2de bat., de 1ste luit. J. B. Ponstijn, van het 1ste en de 2de luit. T. J. Erdsieck, van het linker 8ste bat.; — bij het 3de bat., de 1ste luit. H. F. Holz, van het 1ste bat., en de 2de luit. H. H. L. Kuilman, van het garn.-bat. van Palembang; — bij het 5de bat., de 1ste luit. H. J. A. Eicholtz, van het 9de bat.; — bij het 6de bat., de 1ste luits. H. V. Geerligts en G. C. Nieuwenhuys en de 2de luit. A. Visser, resp. van het garn.-bat. van Banka, van het 5de en 7de bat.; — bij het 7de bat. (Deli), de kapit. L. T. van Upwich, van het 5de bat.; bij het rechter 8ste bat., de kapit. A. F. H. Kielgast, van het garn.-bat. van Banka; bij het rechter 12de bat., de 2de luits. G. D. van Epen en H. O. Holwerda, resp. van het 1ste en 4de bat.; — bij het linker 13de bat., de 1ste luit. J. H. Derks, van het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo; — bij het 16de bat., de 1ste luit. H. Roelofs, van het rechter 8ste bat.; — bij het 18de bat., de 2de luit. S. Bonga, van het rechter 13de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de maj. G. L. van Doornum, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de kapit. A. G. Debart en de 1ste luit. W. J. L. Wijmans, resp. van het 4de en linker 13de bat.; bij het garn.-bat. van Groot Atjeh, de 1ste luit. E. de Man, van het 1ste bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. J. P. Smith, van het 15de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit. D. W. Nyenhuis, van het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o.; bij het depotbat. te Willem I, de luit.-kol. J. H. C. Godin, van het 7de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 4de comp., de kapitein A. M. P. Krijger, van de 18de comp.; bij de 18de comp., de kapit. J. A. Nuy, van de 4de comp.; bij de 24ste comp., de 2de luit. W. F. G. L. Kerrebijn, van de 18de comp.; bij de 10de comp. art. te Soerabaya, de kapit. F. Bauer, van de 23ste comp. te Atjeh; bij de 23ste comp. te Atjeh, de kapit. D. H. Niepce, van de 3de comp. te Atjeh; bij de 3de comp. te Atjeh, de kapit. K. J. Julius en de 2de luit. P. C. van Bockom Maas, resp. van de 10de comp. te Soerabaya en de 15de comp. te Willem I.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen in de 1ste milit. afd. op Java, de maj. C. R. van Lennep, e. a. genie offic. te Atjeh en in de 3de milit. afd. op Java, de kapit. F. D. Kloesmeijer, van den staf van het wapen te Atjeh; bij het corps mineurs en sappeurs te Willem I, de kapit. G. H. W. van Haaften, van den staf van het wapen der genie in de 3de milit. afd. op Java; bij den staf der genie, de 1ste luit. W. J. N. Bosboom, van dien te Willem I.

Ingedeeld.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen der genie te Atjeh, de in com. in de Straits Settlements verbl. 1ste luit. van dat wapen J. G. Kerlen.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing bij het garn.-bat. van Celebes en o., van den 2den luit. G. M. A. Walpot; bij de administratie, de overplaatsing bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, van den 1ste luit.-kw. H. L. Diecke, en in verband daarmede overgeplaatst als kw. bij den raad van adm. van het subsist.-kader te Soerabaja; bij het garn. te Muntok, van den 2den luit.-kw. H. J. Osten en in verband hiermede overgeplaatst als kw. bij den raad van adm. der artillerie te Weltevreden; bij het bureau van den onderintend. der 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, van den 1sten luit.-kw. W. O. van der Sluys Veen.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing bij den geneesk. dienst te Sumatra's W.-kust, van den offic. van gez. der 1ste kl. F. Rogier en in verband daarmede overgeplaatst bij het hosp. te Samarang; de overplaatsing bij den geneesk. dienst te Deli, van den offic. van gez. der 1ste kl. M. J. van Geelkerken, van het garn. te Samarang; bij den geneesk. dienst te Atjeh, van den offic. van gez. der 2de kl. J. Sombeek, zijnde hij in verband daarmede overgeplaatst bij het hospitaal te Weltevreden.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De 1ste luit. J. D. van Alphen, tijdelijk gedetacheerd bij het wapen der genie.

Eervol ontslagen.

De luit.-kol. der inf. J. G. H. Groos en C. B. H. van Deutekom; de kapit. der inf. P. H. van Hulstijn; de burg. schrijvers der 5de kl. bij de milit. adm. G. W. J. Fruneaux, H. W. Saffrie en H. L. E. Brusse.

Ontslagen.

De 1ste luit. der inf. A. H. van Hengel en de geschorste burg. schrijver der 5de kl. bij de milit. adm. F. R. Gaillard.

Verleend.

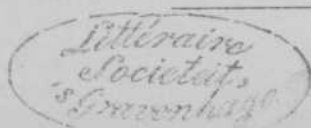
De rang van luit.-kol. en maj. bij den generalen staf van het O.-I leger, buiten bezwaar van den lande, aan pangeran Ngabehi en aan pangeran arjo Mataram, zonen van den Soesoehoenan van Soerakarta.

Tweejarig verlof verleend.

aan den offic. van gez. der 1ste kl. D. ten Bosch; aan den kapit. der inf. L. C. van Vleuten; aan den 1sten luit. der inf. J. Speenhoff; aan den 2den luit.-kw. bij de milit. adm. G. Marcella; aan den kapit. der inf. J. H. van den Broek; aan den maj. der genie J. Kat; aan den offic. van gez. der 1ste kl. M. J. van Geelkerken en de kapit. der inf. C. H. Altenstein, jonkh. O. Z. Trip, K. H. Harbord, F. A. M. J. bar. van Voorst tot Voorst, A. J. E. van Dugteren en J. H. Kievits.

Overleden.

De 1ste luit. der inf. D. van der Swan, te Panteh Perak, (Atjeh), den 12den December 1876; de 1ste luit. der inf. W. A. G. Ramaer, op reis naar Nederland, aan boord van het schip *Ablasserwaard*, ter reede van Texel, den 29sten September 1876; de kapitein der artillerie P. E. Reese, te Palembang, den 14den November 1876.

BIJLAGE VI,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 6.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 April—25 Mei 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. W. M. baron Forstner van Dambenoy, van den grooten staf, ordonnansofficier van Z. M.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in Oost-Indië. Tot officier van gezondh. 2de kl., de Heer (arts) J. A. W. Vermeij, en de Heer C. W. Christensen.

Geplaatst.

Bij het wapen der genie. Te Gorinchem, de kapit. der genie W. M. baron Forstner van Dambenoy.

Overgeplaatst.

Bij het leger in Oost-Indië. De 2de luits. der inf. E. K. H. A. Hamming, gedetacheerd bij dat leger, en P. L. A. Collard, van het 6de reg. inf.

Bestemd,

met ingang van 1° Mei, tot adjud. van het materiëel bij het korps, de 1ste luit. E. J. F. de Bruyn, van het korps pontonniers. — Met ingang van 1 Juni a. s. voor de pupillenschool, en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der inf., de 1ste luit. J. S. van Agthoven, van het 4de reg. inf.

In actieven dienst hersteld,

bij het 8ste reg. inf., de 2de luit. der inf. op nonactiviteit F. E. H. Liebert.

Gedetacheerd.

Bij het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van vijf jaren, de 1ste luits. A. E. Mooijaart, van het reg. gren. en jagers, J. C. H. G. van Deun, van het 1ste, W. J. F. Bouwers, van het 3de, C. Lem, van het 4de reg. inf., alsmede de 2de luit. S. Mesch, van het 3de reg. inf., en de 1ste luit. A. W. H. K. van Bothnia Andreae, van het 3de reg. huzaren.

Van gedetacheerd terug en weder bij het leger hier te lande ingedeeld,

bij het 2de reg. inf., de 1ste luit. der inf. P. E. Mulder, gedetacheerd bij het leger in Ned.-Indië.

Eervol ontslag verleend,

aan den 1sten luit. A. Broese van Groenou, van het 4de reg. inf., en aan den

1sten luit. der inf. op nonactiviteit N. H. J. Gilissen, alsmede aan den officier van gezondh. 2de kl. op nonactiviteit J. J. H. van Frankenhuisen, en zulks op het daartoe door hen gedaan verzoek.

Eervol uit Zijner Majesteits zeedienst ontslagen,

en benoemd tot 2de luit.-kwartierm. bij het leger in Nederl. Indië, de offic. van administr. bij de zeemacht J. L. Kroese, H. C. D. V. de Ven, J. A. Torre, J. H. de Sauvage en W. D. J. Bezemer, alsmede de scheepsklerk J. S. C. F. Blankenstein.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. der genie W. Schuurman; — de kapit. W. H. B. Paravicini di Capelli, magazijnm. der art. van de 2de kl. te Neuzen, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek; de 1ste luit. C. F. A. jhr. Roëll, van het 4de reg. huzaren.

Overleden.

De kapit. der inf. op nonactiviteit F. K. G. H. Diemont; de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit W. F. van Limborch van der Meersch; de 1ste luit. der genie J. Hemkes; de 2de luit. A. J. Nelemans, van het 2de reg. vestingart.

Overleden gepensionneerde Officiëren.

De kapit. H. Zegers Veeckens, den 21sten December 1876; de kol. met rang van gen.-majoor D. J. van Winsheym, den 3den April 1877; de kapit.-kw. J. van Graafeiland, den 7den Januari 1877; de kapit. J. F. Smit, den 28sten April 1877.

BENOEMD.

Tot Ridder 3de kl. van den Gouden Leeuw van Nassau, de luit.-kolonel C. H. F. graaf Du Monceau, adjud. van Z. M.

Tot Ridder der orde van de Eikenkroon, de kapit. der genie W. M. baron Forstner van Dambenoy.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der infanterie. Tot 2den luit., de sergeanten E. C. Ontrop, H. Hebbes, jhr. G. J. W. C. H. Graafland, J. M. J. L. du Bois, K. A. van der Hart, J. M. R. Laceulle, S. H. A. S. Faber, A. H. Colenbrander, W. T. L. Rookmaker, G. D. T. Dom, J. C. van Geelen, J. E. Steensma, W. E. van Keeken, J. A. de Riel, B. P. Engelbert van Bevervoorde en A. N. A. Pauli.

Bevorderd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot dirig. offic. van gez. der 2de kl., de offic. van gez. der 1ste kl. E. P. Tombrink, H. L. Benjamins en J. A. James; tot milit. apoth. der 2de kl., die der 3de kl. S. Bleekrode.

Geplaatst.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst van Banka en o., de offic. v. gez. 2de kl. M. Albricht, onlangs uit Ned. aangek., als bestemd voor den dienst in Nederl. Indië; bij het garn. te Ngawi, de offic. van gez. 1ste kl. A. C. Hoogeveen, onlangs uit Ned. aangekomen.

Bij het wapen der infanterie. Bij het linker 8ste bat., de 2de luits. M. C. Sitsen en A. J. L. Le Maitre, beiden onlangs uit Ned. aangekomen; — bij het 9de bat., de 1ste luit. H. Nuy, onlangs van verlof uit Ned. aangekomen; — bij het 11de bat., de kapit. A. Hekmeijer, de 1ste luit. D. C. A. Smit, de 2de luits. D. F. H. Helbach, S. A. H. S. Faber en jhr. G. J. W. C. H. Graafland, eerstgen. onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd, de twee volgenden onlangs uit Ned. aangekomen als gedet. voor den tijd van vijf jaren en de twee laatstgenoemden

onlangs tot dien rang benoemd; de 2de luit. J. C. Bal, onlangs uit Ned. aangekomen; — bij het 18de bat., de 1ste luits. F. A. J. Roersch en H. Hering, onlangs uit Ned. aangekomen, als gedetach. voor den tijd van vijf jaren; — bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit. A. P. d'Armaud Gerkens; bij het depotbat. te Willem I, de kapit. C. E. J. Schweijs; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 2de luit. C. G. F. van Erpers Rooijaards, onlangs uit Ned. aangekomen, als gedetach. bij het leger in Ned.-Indië voor den tijd van vijf jaren.

Bij het wapen der artillerie. Bij het magaz. van oorlog te Batavia, de magazijnm. 3de kl. J. Verfloesen.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de escadr. te Salatiga, de 1ste luit. C. J. Gelderman en de 2de luit. L. Vos, onlangs uit Ned. aangekomen, als gedetacheerd bij het leger in Ned. Indië voor den tijd van 5 jaren.

Overgeplaatst.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als plaatselijk commdt. te Samarang, de luit.-kol. O. H. J. Muller, van het 2de bat. barisan.

Bij de militaire administratie. Bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. L. Maurer, van den raad van adm. van het 15de bat.; bij den raad van adm. van het 15de bat., de 2de luit.-kw. P. van Exter, van dien van het 3de bat.; bij den raad van adm. van het depotbat. te Willem I, de 2de luit.-kw. J. P. Lotichius, van het hosp. te Pelantoengan; bij het hosp. te Pelantoengan, de 1ste luit.-kw. F. Kley, van de intend. te Atjeh; bij den raad van adm. te Padang, de 1ste luit.-kw. H. Stutterheim, van dien te Fort de Kock; bij den raad van adm. te Fort de Kock, de 1ste luit.-kw. F. L. J. de Jeer, van de intend. te Atjeh.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Weltevreden, de offic. van gez. 1ste kl. J. Adriani, van het garn. te Ngawi; bij het garn. te Salatiga, de apoth. 2de kl. M. Hénstedt, van het garn. te Djokdjokarta; bij het garn. te Djokdjokarta, de apoth. 3de kl. H. J. B. Dekema, van het hospit. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. van gez. 2de kl. J. P. L. Fischer, van het ziekentransportschip *Sindoro*.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., te Salatiga, de 2de luit. H. L. W. Tellings, van het rechter 12de bat.; bij het 1ste bat., te Soerakarta, de kapit. J. W. Croes, van het 17de bat.; — bij het 3de bat., de kapits. H. C. Eenhuizen en W. J. J. Rijnders, resp. van het 16de en 15de bat.; de 2de luit. M. Boon, van het linker 13de bat.; de kapit. J. M. Juda, van het 11de bat.; — bij het 4de bat. te Djokdjokarta, de kapit. A. Bosch en de 1ste luit. F. P. H. Roersch, resp. van het depotbat. te Meester-Cornelis en het 3de bat.; bij het 4de bat., als 1ste luit.-adj. J. A. F. van Beek, van het garn.-bat. der tweede milit. afd. op Java; — bij het 5de bat., de kapit. J. P. G. van Baer, de 1ste luit. B. J. E. Philips en de 1ste luit.-adj. P. A. Baptist, resp. van het 13de, 15de en 2de bat., laatstgenoemde als adjudant; — bij het 6de bat., de kapits. A. H. Spaan en R. J. G. M. de Bruijn, van het garn.-bat. van Celebes en o.; — bij het rechter 8ste bat., de kapit. J. A. Vink, van het 16de bat.; — bij het 9de bat., de 1ste luit. H. F. O. Köppelmann, van het 15de bat. en de 2de luit. J. C. van Dijk, van het 7de bat.; als adj., de 1ste luit.-adj. V. A. A. Bekking, van het garn.-bat. van Celebes; — bij het 11de bat., de kapit. W. P. Stutterheim, laatstel. adjoint bij den staf der 2de milit. afd. op Java; — bij het rechter 12de bat., de kapit. L. Sieberg, van het linker 13de bat.; bij het linker 12de bat. te Deli, de 2de luit. J. P. Morees, van het depotbat. te Meester-Cornelis; de 2de luit. M. F. Blaauw, van het depotbat. te Meester-Cornelis; — bij het linker 13de bat., de maj. F. C. Burgers, van het 3de bat.; de 1ste luit. F. A. de Man en de 2de luit. G. C. A. Keyzers, resp. van het 3de en 12de bat.; bij het rechter 13de bat., de kapit. G. C. A. de Bruyn, van het depotbat. te Meester-Cornelis; de 1ste luits. W. F. van Mensch en J. F. Breijer, resp. van het 8ste en 17de bat.; — bij het 14de bat., de 2de luit. C. van Dura, van het 5de bat.; de 1ste luit. G. A. de Wit, van het linker 13de bat.; — bij het 15de bat., de kapit. F. W.

Beeckman en de 2de luit. E. H. Waleson, beiden van het 3de bat.; de kapit. D. Brakel, van het garn.-bat. van Groot-Atjeh; — bij het 16de bat., de 1ste luit. B. R. W. G. van der Grijp, van het rechter 8ste bat.; de kapit. C. M. Slangen en P. P. H. van Ham, resp. van het subsist.-kader te Padang en het 15de bat.; — bij het 17de bat., de 1ste luit. J. C. Casten, van het 6de bat.; de kapit. A. J. Willems, van het rechter 8ste bat.; — bij het 18de bat., de 1ste luits. B. G. L. Bouricius, van het 14de bat.; — bij het garn.-bat. van Palembang, de 1ste luit. T. J. F. N. de Steenhuyzen, van de garn.-comp. van Cheribon; bij het garn.-bat. der Wester-afd. van Borneo, de 2de luit. F. J. Stokhuyzen, van het 9de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapit. R. P. Boules, de 1ste luits. J. N. Hardeman en A. J. van Amstel, de twee eerstgen. van het 11de bat. en de laatstgen. van het garn.-bat. der Wester-afd. van Borneo; bij de garniz.-comp. van Bantam, de kapit. J. W. Marckert, van het 11de bat., en bij die van Cheribon, de 2de luit. C. A. T. Ebell, van het 11de bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de 1ste luit. J. Beets, van het 11de bat.; bij het garn.-bat. van Celebes en o., de kapit. M. H. Vis en L. C. Kuhr, van het 6de bat., en bij dat van Groot-Atjeh, de kapit. D. de Vijver, en de 2de luit. F. A. E. Auffmorth, resp. van het depotbat. te Meester-Cornelis en het rechter 12de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. A. A. van Blommestein, van het garn.-bat. der 2de milit. afd. op Java; bij het garn.-bat. van Sumatra's Westk. en o., de 2de luit. H. G. Bartelds, van het 17de bat.; de 1ste luit. H. C. van Stappershoef, van het 16de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. A. Bosch, en de 2de luit. A. Wijbrandi, beiden van het garn.-bat. van Groot-Atjeh; de 1ste luit. F. G. Smits, van het garn.-bat. van Banka; de kapit. H. Hamakers, van het 8ste bat.; de kapit. W. V. van Erp, van het 3de bat. barisan; bij het depotbat. te Willem I, de kapit. F. J. L. van Raay, en de 2de luit. J. W. Libosan, resp. van het 3de bat. barisan en het rechter 12de bat.; als adj., de 1ste luit.-adj. G. H. R. Halewijn, van het 5de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapit. C. W. Klute, van het 7de bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de maj. J. M. de Kok, van het 10de bat.; de 1ste luit. C. J. Laculle, van het 3de bat.; — bij het subsist.-kader te Padang, de kapit. W. Vasseur, van het 17de bat.; — bij het Dept. v. O., als opnemer bij de milit. verkenn., de 1ste luits. H. Heeres en W. Munniks de Jongh, resp. van het 14de en linker 13de bat., met bepaling dat zij als zoodanig bij hun wapen zullen worden gevoerd à la suite.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2de comp. te Banjoe-Biroe, de kapit. J. A. Nuy, van de 18de comp. te Batavia; bij de 18de comp. te Batavia, de kapit. D. H. Niepce, en de 1ste luit. E. Stoppendaal, resp. van de 23ste comp. te Atjeh en de 1ste comp. te Edi; bij de 23ste comp. te Atjeh, de kapit. J. H. van der Burg, van de 2de comp. te Banjoe-Biroe.

Bij het wapen der genie. Bij den staf der genie te Willem I, de 1ste luit. C. P. J. van Vliet, van dien te Atjeh.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de escadrons te Batavia, de 1ste luit. J. T. ten Bosch, van het detach. te Poerworedjo; bij het detach. te Poerworedjo, de 2de luit. J. J. A. van Geen, van de escadrons te Salatiga.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing bij het 5de bat., van den kapit. J. P. G. van Baer, zijnde hij in verband daarmede overgepl. bij het 7de bat.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing bij den geneesk. dienst te Atjeh, van den offic. van gez. 2de kl. A. P. C. Steinau, van dien dienst te Palembang, zijnde hij in verband daarmede overgeplaatst bij het garn. te Willem I; de overplaatsing van den offic. van gez. 2de kl. R. A. J. Sneathlage, bij den geneesk. dienst te Atjeh, zijnde hij overgeplaatst op het ziekentransportschip *Sindoro*.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De kapit. G. J. A. Beunk, tijd. ged. bij het wapen der genie.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen, de 1ste luit. J. Bartelds, van het garn.-bat. der Mol. eil.; bij het korps mineurs en sappeurs, de 2de luits. L. van Haften en C. J. H. Vohl, resp. van het 2de en 5de bat.

Eervol ontslagen.

De kapit. der inf. B. van Moerkerken; de offic. van gezondh. 2de kl. F. Perk, onder toek. van den titul. rang van dirig. offic. van gez. der 1ste kl.; de burg. schrijver der 3de kl. bij de milit. adm. J. H. Kauffmann; op verzoek, de offic. van gez. der 2de kl. J. Sombeek, met vergunning de aan dien rang verbonden uniform te blijven dragen.

Op nonactiviteit gesteld.

De 2de luit. der inf. J. van der Weide, van het 18de bat.

Tweejarig verlof verleend,

aan de officn. van gez. 1ste kl. J. G. Kroon, A. Ledeboer en F. J. Cornelissen; aan den milit. apoth. 2de kl. J. A. R. Erkelens; aan den 1sten luit. der inf. A. J. Slicher; aan den kapit. der inf. F. W. Beeckman; aan den maj. der inf. H. K. F. van Teijn; aan den kapit. der inf. J. A. W. Auf der Heijde, en aan den magazijnm. der genie 2de kl. H. W. A. Lohn; aan den kapit. der inf. J. Sterk; aan den 1sten luit. der inf. H. M. Mahne; aan den kapit. der inf. A. de Haas; aan den offic. van gez. 2de kl. H. van den Broeck; aan den majoor der art. T. Romswinkel; wegens ziekte, aan den milit. ambt. der 1ste kl. M. L. Huart en aan dien der 2de kl. T. Bruijns.

Vergund,

op verzoek, naar Nederland terug te keeren, aan den 2den luit.-kw. J. A. Keukenmeester.

Overleden.

De majoor der artillerie A. N. Coblijn, met verlof in Nederland, te Deventer, den 8sten November 1876.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5708 SOUTH CAMPUS DRIVE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

MEMORANDUM FOR THE RECORD
DATE: [illegible]
TO: [illegible]
FROM: [illegible]

SUBJECT: [illegible]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

BIJLAGE VII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 7.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Mei—25 Juni 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Tot ordonnansofficier van Z. M., de 1ste luit. jhr. W. J. P. van den Bosch, van het reg. rijdende art., en in verband daarmee overgeplaatst bij den grooten staf van het leger; tot generaal-majoor, de kolonel J. P. Holtzschue, bevelhebber in de 2de milit. afd.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luit. N. J. Erzeij, van het korps. Bij het 3de reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luits. H. F. D. Braams en L. G. baron van Boetzelaar, beiden van het korps. Bij het 4de reg. huz., tot ritm. 2de kl., de 1ste luit. L. B. Loeff, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Bij den staf van het wapen, tot kolonel, de luit.-kolonel P. H. J. A. de Booy, van dien staf, directeur der art., stapelen constr.-magaz. Bij het 1ste reg. veldart., tot kolonel, de luit.-kolonel C. J. van Orsoy Veeren, commdt. van het reg. Bij het reg. rijdende art., tot kolonel, de luit.-kolonel F. F. Steenberghe, commdt. van het reg.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs, tot gen.-majoor, de kolonel F. A. Vaillant, inspecteur der genie; tot kolonel, de luit.-kolonel der genie H. L. de Wijs; tot luit.-kolonel, de majoor der genie jhr. L. J. van Teijlingen.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in Oost-Indië. Tot officier van gezondh. 2de kl., de studenten (artsen) J. Haga, L. E. van Teijn en M. Charlouis.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht in West-Indië. Tot officier van gezondh. 2de kl., de heer A. A. G. Koch.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. De 1ste luit. P. P. J. Lignac, van het 4de reg. inf.

Bij het wapen der genie: de 1ste luit. W. Cool, van het korps ingen., min. en sapp.

Verplaatst.

Van Amsterdam naar Haarlem, de kapit. der genie A. M. Polvliet; van Helder naar Amsterdam, de kapit. der genie R. J. van Moock.

Bestemd,

voor den dienst bij de topographische inrichting, en in verband daarmede eervol ontheven van de functiën als adjunct-chef van den staf, tevens waarnemend adjudant bij de 2de divisie inf., de kapit. F. C. P. Donnadiou, van den gener. staf.

Te rekenen met 1 Augustus e.k. op hun verzoek eervol ontheven,

van de functiën van directeur der studiën bij de K. M. Academie, en in verband daarmede in zijnen rang overgeplaatst bij het 3de reg. vestingart, de maj. W. C. Hojel, van den staf der art.; van de functiën van voorzitter der commissie van proefneming, en belast met de leiding der studiën aan de K. M. Academie, de maj. M. C. F. Simon, van den staf der art.; van zijne betrekking bij de topographische inrichting en bestemd voor den dienst als adjunct-chef van den staf, tevens waarnemend adj., de kapit. F. de Bas, van den generalen staf.

Ontheven,

van de functiën van onderwijzer bij den hoofdcursus der onderofficieren te Maas-tricht, de 1ste luits. J. C. T. Bouman, G. Blanken, J. F. Wrede en J. A. Sur-ringar, allen van het 2de reg. inf.

Gedetacheerd

bij de topographische inrichting, de kapit. F. C. P. Donnadiou, van den generalen staf. — Voor den tijd van 5 jaren bij het leger in Oost-Indië, de 2de luits. P. Wiersma, C. van Lente en L. M. de Boer, van het 1ste en G. E. Rojer, van het 3de reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld,

de 1ste luits. J. E. Oltmans, van het 2de reg. inf. en G. C. Arntzenius, van het reg. gren. en jagers.

Gepensionneerd.

De kolonel H. J. Enderlein, van het korps ingen., min. en sapp., lid der permanente militaire spoorwegcommissie, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van generaal-majoor; de kolonel P. J. de Vassy, commdt. van het 2de reg. inf.; de ritm. jhr. W. van Loon, van het 4de reg. huz.; de offic. van gezondh. 1ste kl. H. Cales, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van eersten officier van gezondh. 2de kl.

Overleden gepensionneerde officieren.

De luit.-gener. J. A. H. de la Sarraz, laatst Minister van Buitenl. zaken, den 1sten Mei 1877; de majoor met rang van luit.-kol. F. H. Marcella, den 11den Mei 1877; de 1ste luit. H. N. Ubaghs, den 8sten Maart 1877.

BENOEMD.

Tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, de kapit. P. F. Coumans, van den staf der inf., werkzaam bij het Dep. v. Oorlog.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 2den luit., de wachtm. C. G. van Gorkum.

Bevorderd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot milit. apoth. der 2de kl., de milit. apoth. der 3de kl. H. J. B. Dekema.

Bij het wapen der infanterie. Tot kapit., de 1ste luits. J. Lojenga, F. L. Kaiser, H. A. J. Valkenhof, J. H. van der Veen, F. G. Bodaan, H. J. A. Eichholtz, A. Velu, J. J. Meyboom en D. A. Flier; tot 1sten luit., de 2de luits. J. C. van Dijk, J. C. Telders, H. H. L. Kuilman, D. W. Binkhorst, J. P. Moorrees, J. C. Bal, B. M. Leussen, W. J. F. J. van Bommel van Vloten, J. L. Begemann, C. J. Leendertz, L. T. H. Cranen, A. Wijbrandi, D. F. J. G. Brunet de Rochebrune, H. C. Consemulder, H. Muyderman, P. J. van Baarda, J. M. Le Bron de Vexela, K. J. Thomas, J. L. Meijer, J. L. Koster en A. A. Veenhuizen.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. W. F. Stoltenhoff.

Geplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. van het subsist. te Batavia, de kapit.-kw. M. van den Bergh, onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de officn. v. gez. 2de kl. P. Adriani, J. R. Doeff, W. F. Krech en de apoth. 3de kl. N. de Graaf; bij het hosp. te Samarang, de apoth. 1ste kl. J. L. Warnas.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat. te Salatiga, de 2de luits. E. C. Ontrop en W. F. L. Rookmaker; bij het 1ste bat. te Soerakarta, de 2de luits. A. H. Colenbrander en J. M. J. L. du Bois; — bij het 4de bat. te Djokdjokarta, de 2de luit. G. D. T. Dom; — bij het 5de bat. te Samarang, de 2de luit. B. P. Engelbert van Bevervoorde; de 2de luits. J. A. de Riel, H. Hebbes en W. E. van Keeken; de 1ste luit. J. J. Vriemoet-Drabbe, onlangs uit Ned. aangekomen als gedetacheerd bij het leger in Ned. Indië voor den tijd van vijf jaren; — bij het 6de bat., de kapit. C. A. E. Neeb; — bij het 7de bat. te Willem I, de 2de luit. A. N. A. Pauli; — bij het 11de bat., de kapit. W. K. Staats en de 2de luit. H. G. L. Frackers; — bij het linker 13de bat., de 2de luits. J. R. Steensma en J. M. R. Laceulle; — bij het 15de bat., de 2de luits. K. A. van der Hart en J. C. van Geelen; — bij het 18de bat., de 2de luit. F. Hammacher.

Bij het wapen der artillerie. Bij de commissie tot beproeving van getrokken geschut, de majoor F. J. A. van Zijl de Jong, onlangs van verlof uit Ned. teruggekeerd.

Overgeplaatst.

Bij het Dept. van Oorlog. Bij de 2de afd., de kapit. F. G. Bodaan, van het subsist.-kader te Batavia.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Bij den staf der expeditionnaire troepen te Atjeh, de 1ste luits.-adj. J. van den Bosch, A. J. D. Pool en P. L. A. Collard, resp. adj. van den commdt. der 3de milit. afd. op Java, adj. van den milit. commdt. van Celebes en o. en adj. van den milit. commdt. der Z.- en O.-afd. van Borneo, met bepaling dat zij bij hun wapen blijven gevoerd à la suite; als plaats. adj. van Soerabaja, de 1ste luit.-adj. J. B. van Heutsz, van het 2de bat.

Bij de militaire administratie. Als onderintend. der W.-afd. v. Borneo, de onderintend. 2de kl. C. T. Reisig, van het hosp. te Samarang; bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. G. de Voogt, van den raad van adm. te Meester-Cornelis; bij den raad van adm. te Meester-Cornelis, de 2de luit.-kw. A. D. Cheriex, van het hosp. te Batoe-Toelis.

Bij den geneeskundigen dienst. Als dirig. offic. v. gez. 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, de dirig. offic. v. gez. 1ste kl. P. G. Neeb, van den geneesk. dienst van Celebes en o.; als dirig. offic. v. gez. 2de kl. van Celebes en o., de dirig. offic. v. gez. 2de kl. M. W. J. den Berger, van het hosp. te Samarang; als dirig. offic. v. gez. 2de kl. bij het hosp. te Samarang, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. H. L. Benjamins, van den geneesk. dienst te Atjeh; als dirig. offic. v. gez. 2de kl. bij het hosp. te Willem I, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. P. W. A. Beijen, van het garn. te Soerabaija; als dirig. offic. v. gez. 2de kl. bij het garn. te Soerabaija, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. J. A. James, van den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o.; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. der 2de kl. P. Adriani, van dat te Weltevreden; bij den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. v. gez. der 2de kl. W. F. Krech, van het hosp. te Weltevreden en bij dien te Atjeh, de offic. v. gez. der 2de kl. M. K. Enthoven en J. Czebanije, resp. van den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o. en van het hosp. te Samarang; bij het garn. te Meester-Cornelis, de offic. v. gez. 1ste kl. G. B. Lowe, van dat te Soerabaija; bij het garn. te Salatiga, de offic. v. gez. 1ste kl. D. Roskes, van dat te Willem I; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. v. gez. 1ste kl. J. B. Dumont, van het garn. te Salatiga; bij het hosp. te Samarang, de 1ste luit.-kw. C. W. E. Stumpff, van de intend. te Atjeh.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 2de bat., de kapit. J. A. Schulz, van het 15de bat.; — bij het 3de bat., de 1ste luits. W. P. A. Steenmeijer, D. P. A. Markestijn, P. J. C. van Mourik en H. C. Moorrees, resp. van het garn.-bat. der Z.-, O.- en W.-afd. van Borneo, strafdetach. te Ngawi en het 2de bat.; — bij het 4de bat., de 1ste luit. L. Brongers, van het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo; — bij het 6de bat., de kapit. H. J. Boonk, van het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. v. Borneo; de 2de luit. A. A. F. H. Gijsen, van het subsist.-kader te Batavia; — bij het linker 8ste bat., de kapit. A. Benjamins en de 2de luit. J. J. K. Enthoven, resp. van het 11de en 3de bat.; — bij het rechter 8ste bat., de 1ste luit. B. J. J. Magnin en de 2de luit. J. M. Le Bron de Vexela, resp. van het linker 13de en 16de bat.; — bij het 9de bat., de 1ste luit. J. J. G. Schuit, van het 8ste bat.; de kapit. J. O. P. Welffer, de 1ste luits. L. van der Heijden en S. de la Para, resp. van het 11de bat., subsist.-kader te Batavia en het 1ste bat.; — bij het 10de bat., de maj. S. D. Kramers en de kapit. F. E. Hartman, resp. van het 2de bat. barisan en het 11de bat.; — bij het 11de bat., de kapit. J. Sterk, van het 6de bat.; de kapits. T. de Lannoy en C. P. Roskes, resp. van het 8ste en 6de bat.; — bij het 12de bat., de kapit. W. P. Stutterheim, van het 11de bat.; bij het rechter 12de bat., de kapit. M. A. J. L. Keulemans, de 2de luits. H. C. Klerk de Reus, H. van Wicheren en J. H. K. Steinmetz; de twee eerstgen. van het depotbat. te Meester-Cornelis, de overigen resp. van het garn.-bat. van Groot-Atjeh en het 4de bat.; bij het linker 12de bat., de kapit. H. F. Weyhardt, van het 18de bat.; — bij het rechter 13de bat., de 1ste luit. A. J. F. van Gorkum, van het 4de bat.; bij het linker 13de bat., de kapit. J. H. de Bruyn, en de 2de luit. J. Borman de Munck, resp. van het 3de en 6de bat.; — bij het 15de bat., de kapit. L. J. Zelle, van het 9de bat.; — bij het 17de bat., de kapits. W. G. van den Bergh en H. Wetselaar, resp. van het 3de bat. en het garn.-bat. van Groot-Atjeh; de 2de luits. L. Lange en J. L. Meijer, resp. van het 9de bat. en subsist.-kader te Batavia; — bij het 18de bat., de kapit. D. A. Flier, laatstelijk adj. van Soerabaija; — bij het garn.-bat. van Riouw en o., de kapit. G. D. Ebell, van het 12de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapit. J. F. van Mansvelt, de 2de luits. J. P. Pieters Graafland, H. van der Veen en H. J. Berghuis van Woortman; eerstgen. van het depotbat., te Meester-Cornelis, de twee volgenden van het 7de en de laatstgen. van het 1ste

bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de 1ste luit. E. Blauw-
oord en de 2de luit. F. C. Thomson, resp. van het 11de en 18de bat.; de 1ste
luit. K. J. de Weerth en de 2de luit. J. W. Stoutjesdijk, resp. van het 2de en
rechter 13de bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de kapit. J. Lojenga, van het
7de bat.; bij het garn.-bat. van Palembang, de 1ste luit. P. van Emmerik, van
het 12de bat.; bij de garn.-comp. van Bantam, de 1ste luit. F. Stam, van het
9de bat.; — bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de kapit. J. G. Meijer, de 1ste
luit. C. K. J. van den Bussche en de 2de luit. D. Aubie, eerstgen. van het 2de
en de beide laatsten van het 13de bat.; de kapit. P. W. E. Nanninga, van het
6de bat.; bij het depotbat. te Willem I, de 1ste luits. W. J. Philips, F. Gesdorf,
A. K. Eichholtz, de 2de luits. H. L. Kusky en W. de Lannoy, resp. van het 1ste
en 12de bat. van het strafdet. te Klatten en het 13de en 2de bat.; — bij het subs.-
kader te Batavia, de 2de luit. D. R. Kruyt, van het 13de bat.; bij het subsist.-
kader te Padang, de 1ste luit. A. Scheltema, van het 9de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij het magaz. v. o. te Soerabaija, de
magazijnm. 2de kl. W. Kampschreur, van dat te Willem I en bij het mag. v. o.
te Willem I, de magazijnm. 2de kl. W. E. P. Monhemius, van dat te Soerabaija; —
bij de 17de comp. te Tjilatjap, de 1ste luit. J. H. Gaade, van de 23ste comp.
te Atjeh; bij de 23ste comp. te Atjeh, de 1ste luit. J. P. de Graaff, van de
17de comp. te Tjilatjap.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen der genie in de
3de milit. afd. op Java, de kapit. H. J. C. W. Lutjens, van het korps mineurs
en sappeurs; bij het korps mineurs en sappeurs, de 2de luit. H. W. Scheuer, van
den staf van het wapen der genie.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij de militaire administratie, de overplaatsing bij den raad van adm.
van het 15de bat., van den 2den luit.-kw. P. van Exter, van dien van het 3de bat.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing bij het hosp. te Soera-
baija, van den offic. v. gez. 2de kl. J. G. J. van Oppenraay, zijnde hij overge-
plaatst bij het reconvalesc.-gesticht te Batoe-Toelis; van den offic. van gez. der
2de kl. C. B. Köbke, bij het hosp. te Samarang, en in verband daarmede overge-
plaatst bij het reconvalesc.-gesticht te Batoe-Toelis.

In activiteit hersteld.

Bij het Dept. van Oorlog, de milit. ambt. 3de kl. F. A. A. Degen.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij den geneeskundigen dienst, de apoth. 1ste kl. J. L. Warnas.

Bij het wapen der infanterie, de majoor C. G. H. F. van Schendel.

Bij het wapen der artillerie, de majoor W. A. van Son, onlangs van
verlof uit Ned. teruggekeerd.

Eervol ontslagen.

De majoor der inf. H. W. O. de Bruyn, onder toekenning van den titul. rang
van luit.-kolonel; de kapit.-kw. bij de milit. adm. A. J. Brandenburg van der
Gronden; de burg. schrijver der 4de kl. bij de milit. adm. H. Evers; de offic.
van gez. 1ste kl. dr. F. W. L. Tydeman; de kolonel van den geneesk. dienst op
nonactiviteit, M. T. Reiche; de kapit. der inf. J. W. D. Filet; de onderopz. over
de smeden vuurw. bij de art.-constr.-winkel te Soerabaija L. Wensing.

Zes maanden verlof verleend,

aan den 2den luit. der cav. A. von Wolfskeel Reichenberg.

Een Jaar verlof verleend,

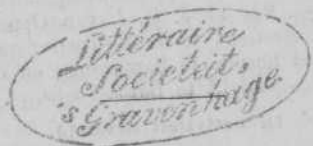
aan den 1sten luit. der inf. J. B. H. A. van den Bossche.

Tweejarig verlof verleend,

aan de kapits. der inf. C. Miseroy en C. P. Roskes; aan de offic. v. gez. der 1ste kl. W. van Geer en N. P. van der Stok; aan den kapit.-kw. bij de milit. adm. C. van Thienen; aan den milit. apoth. der 2de kl. H. G. Stamm; aan den offic. v. gez. der 1ste kl. A. T. Heyl; aan den milit. apoth. der 1ste kl. G. H. Beer en aan den 1sten luit. der inf. W. F. A. Jaeger; aan den luit.-kol. der genie M. C. van Daalen Wetters; aan den kapit. en de 1ste luit. der inf. jhr. A. M. van de Does de Bije en Th. W. H. J. M. Hustinx; aan den offic. v. gez. der 1ste kl. C. Mioulet; aan de kapits. der inf. H. W. Mijnders, L. J. Zelle en P. van Drimmelen.

Vergund,

op verzoek, naar Nederland terug te keeren, aan den 1sten luit. der inf. H. G. J. van Hoogstraten.

BIJLAGE VIII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 8.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Juni—25 Juli 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den plaatselijken staf. Tot luit.-kol. en plaatsel. command. der 3de kl. te Bergen-op-Zoom, de maj. F. G. F. L. Charlier, van het 5de reg. inf.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luit. P. J. Wijmans, gedetacheerd bij het wapen der inf. van het leger in Nederl. Indië. Bij het 1ste reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. G. P. H. Zimmermann, van het 4de reg. inf.; tot 1sten luit., de 2de luits. J. van Buuren, van het 6de reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werfdepot en H. Deegeman, van het korps. Bij het 2de reg. inf., tot command. van het korps, de kolonel E. J. van Bel, command. van het 7de reg. inf., die in verband daarmede van zijn tegenwoordig bevel op de meest eervolle wijze wordt ontheven; tot luit.-kol., de maj. A. M. Sierevelt, van den staf van het wapen, toegevoegd aan den inspecteur der inf.; tot 1sten luit., de 2de luit. H. L. Clumper, van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot 2den luit., de kadet H. J. von Brucken Fock, herkomstig van de K. M. Ac. Bij het 5de reg. inf., tot majoor, de kapit. A. H. Otterbein, van het 6de reg. inf.; tot 1sten luit., de 2de luits. C. A. M. Gaal, van het 4de reg. en L. K. van Gorkum, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit.-adj. K. J. Luyk, van het algemeen depot van discipline; tot 1sten luit., de 2de luits. G. H. Pieter en A. W. G. Rijnders, beiden van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot kolonel en command. van het korps, de luit.-kol. F. G. H. Driessen, van het 2de reg. inf. Bij het 8ste reg. inf., tot 2den luit., de kadetten J. C. Mijnsen en R. J. graaf Schimmelpenninck van Nijenhuis, beiden herkomstig van de K. M. Ac.

Bij het algemeen depot van discipline. Tot luit.-kol., de majoor F. J. G. W. Leers, command. van het korps.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot 2den luit., de kadets A. J. P. Metelkamp en jhr. L. van Capellen, beiden herkomstig van de K. M. Ac. Bij het 2de reg. huz., tot ritm. der 1ste kl., de ritm. der 2de kl.

J. C. Wilbrennick, van het korps; tot 2den luit., de kadet H. D. Twiss, herkomstig van de K. M. Ac. Bij het 4de reg. huz., tot 2den luit., de kadets J. T. H. Mingels en B. M. Brantsma, beiden herkomstig van de K. M. Ac.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 2de reg. veldart., tot 1sten luit., de 2de luit. E. A. van Leent, van het 1ste reg. vestingart. Bij het 1ste reg. vestingart., tot 2den luit., de kadets A. R. Ophorst en L. J. Scheltema, beiden herkomstig van de K. M. Ac. Bij het 2de reg. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. R. A. X. van de Wall, van het korps; tot 2den luit., de kadet C. G. Boonzajer, herkomstig van de K. M. Ac. Bij het 3de reg. vestingart., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. C. E. van Strijen, van het 2de reg. vestingart.; tot 2den luit., de kadets H. L. van Oordt en G. M. J. Turk, beiden herkomstig van de K. M. Ac. Bij het reg. rijdende art., tot kapit. van de 1ste kl., de kapit. van de 2de kl. J. F. Diemer, van het korps.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Tot 2den luit., de kadets A. E. von Brucken Fock, J. H. A. Mysberg, T. L. baron Quarles de Quarles, J. A. Nebbens Sterling, F. J. van Burgsteeden, A. J. L. M. van Schevichaven, F. J. H. Verhoef, H. W. Braakman, F. A. C. A. Pels Rijcken, jhr. G. F. van Panhuys, J. F. de l'Espinasse en J. Grootenhuis, allen herkomstig van de K. M. Ac.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot officier van gezondh. der 1ste kl., de officier van gezondh. 2de kl. C. A. L. Rodelsturtz.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Tot 2den luit., de kadets S. F. Boers en W. P. Haver-Droeze, beiden herkomstig van de K. M. Ac.

Bij het wapen der genie van het leger in Oost-Indië. Tot 2den luit., de kadets A. Zon, J. W. C. Beelenkamp, J. W. C. van Steeden, J. C. H. Fischer en M. C. van Rouveroy van Nieuwaal, allen herkomstig van de K. M. Ac.

Verplaatst.

Van Utrecht naar 's Bosch, de kapit.-ingen. G. F. G. A. van Kempen; van 's Bosch naar Haarlem, de 1ste luit.-ingen. P. de Bruin; van Delft naar Neuzen, de 2de luit.-magazijnm. der art. van de 3de kl. J. M. Smeets.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 1ste reg. veldart., de kapits. P. J. Callenfels en J. G. U. Schoch, beiden van het 2de reg. vestingart. Bij het 1ste reg. vestingart., de 1ste luit. E. A. van Leent, van het 2de reg. veldart. Bij het 2de reg. vestingart., de kapits. J. A. Frieswijk, van het 1ste, C. E. van Strijen en J. J. de Greve, beiden van het 3de reg. vestingart. Bij het 3de reg. vestingart., de kapit. jhr. A. L. P. van de Spiegel, van het 2de reg. vestingart.

Belast

met de tijdelijke waarneming der functiën van voorzitter der commissie van proefneming, de kapit. C. L. W. Moorrees, van den staf der art., lid der commissie van proefneming.

In actieven dienst hersteld,

bij het 1ste reg. inf., de 1ste luits. der inf. op nonactiviteit W. F. Stevens en J. Rikkers.

Gedetacheerd.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van 5 jaren, de 1ste luit. W. C. Hoogkamer, van het 1ste, en de 2de luit. R. J. van Zwol, van het 5de reg. inf.

—

Van gedetacheerd terug en weder bij het leger hier te lande ingedeeld,

bij het 5de reg. inf., de 2de luit.-kwartierm. J. A. Keukenmeester, gedetacheerd geweest bij het leger in Nederl. Indië; — weder bij het korps in functie gesteld, de 1ste luit. H. G. J. van Hoogstraten, van het reg. gren. en jagers, gedetacheerd geweest bij het leger in Nederl. Indië.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. W. H. B. Paravicini di Capelli, magazijnm. der art. van de 2de kl. te Neuzen, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de 1ste luit. J. G. van der Schaaff, van het 7de reg. inf.

Eervol ontslag verleend,

aan den 2den luit.-kwartierm. F. G. E. Franssen, van het 5de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De kapits. P. L. Berail, van het 1ste reg. veldart., onder toekenning van den rang van majoor, en de kapit.-administ. van kleeding en wapening H. Mooy, van het 5de reg. inf., en zulks op de daartoe door hen gedane aanvragen.

Overleden.

De 2de luit. A. Willmaring, van het 5de reg. inf.

Overleden gepensionneerde officieren.

De kol. G. A. Hamming, den 19den October 1876; de offic. van gezondh. B. J. A. Leoni, den 13den November 1876; de 1ste luit. L. P. Bosset, den 24sten November 1876; de kapit. M. Cramer Vis, den 26sten November 1876; de kapit. J. C. van Enkhuysen, den 22sten Juni 1877; de kapit. W. C. Gerlach, den 28sten Juni 1877.

Vergunning verleend,

aan den generaal-majoor A. O. H. baron Gansneb genaamd Tengnagel, van den grooten staf, adj. van Z. M., tot het aannemen en dragen der versierselen van Ridder Grootkruis der orde van den Witten Valk, hem door Z. K. H. den Groot-Hertog van Saxon-Weimar, geschonken.

6. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. der 1ste kl., de offic. v. gez. der 2de kl. D. J. Visscher, H. van den Broeck en A. van der Elst.

Bij het wapen der infanterie. Tot kapit., de 1ste luits. L. Swart, J. van Schmid en W. M. Meijer; tot 1sten luit., de 2de luits. A. Clarkson, H. L. Kusky, J. W. Stoutjesdijk, J. C. C. Six Dijkstra en L. van Haften.

Bij het wapen der genie. Tot luit.-kol., de maj. J. P. van der Eb.

Geplaatst.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Samarang, de apoth. 3de kl. S. Jacobs; bij het hospit. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. C. H. E. Deelken; bij den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. van gezondh. 1ste kl. J. Goslings.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de 1ste luit. A. C. W. F. Kortum; — bij het 11de bat., de kapit. J. H. van der Veen; — bij het 18de bat., de 1ste luit. H. H. Rink, onlangs uit Ned. aangek., als gedet. bij het leger in Ned.-Indië voor den tijd van vijf jaren; — bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 1ste luit. J. J. de Graaff.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Vde afd., de onderintend. 1ste kl. G. H. C. Fraser, onderintend. in de 2de milit. afd. op Java.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als plaats. adj. der stad Batavia, de 2de luit. G. M. A. Walpot, van het subsist.-kader te Batavia; als adj. van den command. der inf. te Willem I, de 1ste luit. E. Greve, van het subsist.-kader te Batavia; als adj. van den milit. command. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de 1ste luit. C. H. F. Riesz, van het linker 13de bat.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. te Amboina, de 2de luit.-kw. E. P. Bedier de Prairie, van het hosp. te Weltevreden; bij den raad van adm. te Palembang, de 2de luit.-kw. C. A. Vosmaer, van het hosp. te Panteh-Perak; bij de intendance te Atjeh, de 1ste luit.-kw. E. G. Le Rutte, van den raad van adm. te Amboina.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Willem I, de apoth. 2de kl. A. C. van Ravenswaay, van het garn. te Soerakarta. Bij het garn. te Soerakarta, de apoth. 2de kl. J. A. M. Bressler, van het hosp. te Samarang, bij het hosp. te Weltevreden, de offic. v. gezondh. 2de kl. J. S. Cremer en de apoth. 3de kl. C. F. Weidner, resp. van den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o. en het hosp. te Samarang; bij het hosp. te Samarang, de apoth. 2de kl. T. Risselade, van den geneesk. dienst der Moluksche eil.; bij het garn. te Banjoewangi, de offic. v. gezondh. 2de kl. J. A. Coster, van het hosp. te Soerabaija; bij den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o., de offic. v. gezondh. 2de kl. L. E. P. Vincent, van dien dienst te Atjeh; bij den geneesk. dienst der Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. van gezondh. 2de kl. M. L. Ritsema, van het garn. te Banjoewangi; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. van gezondh. 1ste kl. D. H. van Vierssen, de offic. van gezondh. 2de kl. G. H. Schlencker, C. T. J. W. Osterloh, V. Kobler en den paardenarts 2de kl. F. Meijer, de twee eerstgen. van den geneesk. dienst van Sumatra's W.-kust en o., de overigen resp. van den geneesk. dienst van Celebes en o., van dien dienst der Z.- en O.-afd. van Borneo en van het garn. te Soerabaija; bij het garn. te Soerabaija, de paardenarts 1ste kl. E. H. A. H. Boudewijns, van den geneesk. dienst te Atjeh.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de kapit. M. J. H. Sauer, van het 5de bat.; — bij het 5de bat., de kapit. W. H. Neys, van het 3de bat.; — bij het 6de bat., de 2de luits. W. M. Wijnaendts en A. C. Dorrenboom, resp. van het 16de en 15de bat.; — bij het 7de bat., de 1ste luit. G. E. A. R. Kempers en de 2de luit. J. W. van den Broek, van het 5de bat.; de kapit. J. R. Engelhard, van het garn.-bat. der Mol. eil.; — bij het 9de bat., de kapit. R. J. G. M. de Bruyn, van het 6de bat.; de 1ste luits. J. U. Masman en C. A. F. Lungershausen, resp. van het 1ste en 17de bat.; — bij het 10de bat., de 1ste luits. T. C. A. Elbers, W. E. Tenta, J. F. Battaerd en de 2de luit. B. E. de Vries, van het 6de bat.; — bij het 13de bat., de luit.-kol. J. F. Haus, van het garn.-bat. van Groot-Atjeh; — bij het 14de bat., de luit.-kol. E. D. C. Middelaer, van het garn.-bat. der Mol. eil.; de 2de luit. J. Langenbach, van het linker 8ste bat.; — bij het 15de bat., de maj. H. G. C. Janssen, van het 17de bat.; — bij het 16de bat., de 1ste luit. M. J. Nix, van het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o.; de 1ste luit. M. Hooghwinkel, van het 8ste bat.; — bij het 17de bat., de maj. E. L. G. J. Verdooren, van het 15de bat.; — bij het 18de bat., de kapit. A. J. Ludwig, van het 13de bat.; als adj., de 1ste luit.-adj. W. P. G. Klencke, van het 10de bat.; — bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. H. Roelofs, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de kapit. A. H. Spaan, van het 6de bat.; de 1ste luits. J. E. Jurling, D. C. A. Smit en W. Voorthuizen, resp. van het 5de, 11de bat. en het garn.-bat. van Palembang; bij het garn.-bat. in de 2de milit. afd. op Java, de 1ste luits. P. Corver en F. A. le Grand, resp. van het garn.-bat. van Groot-Atjeh en het 3de bat.; bij het garn.-bat. van Banka, de kapit. J. van Schmid, van het 13de bat.; bij het garn.-bat. van Palembang, de 2de luit. F. Nauta, van het

6de bat.; bij het garn.-bat. der Westerafd. v. Borneo, de 1ste luit. H. G. Balfour van Burleigh, van het 8ste bat.; — bij het depotbat. te Willem I, de kapits. J. Geldorp, J. H. Burghgraef, H. J. A. Eichholtz, de 1ste luits. A. J. Tengbergen, W. H. Ort, C. F. G. Götz en de 2de luit. E. K. H. A. Hamming, de eerst- en laatstgen. van het 2de, de tweede van het 7de en de overigen van het 5de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit. J. L. P. K. Christ, van het 9de bat.; — bij het subsist.-kader, de 1ste luit. P. L. Boersma, van het 8ste bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 22ste comp. te Atjeh, de 1ste luit. K. A. M. van Meurs, van de 2de comp. te Banjoe-Biroe; — bij de 23ste comp. te Atjeh, de kapit. J. C. Gaillard, van de 7de comp. te Samarang; — bij de 24ste comp. te Atjeh, de kapit. J. N. van der Burg, van de 23ste comp. aldaar; — bij de 1ste comp. te Batavia, de 1ste luit. J. H. Gaade, van de 17de comp. te Tjilatjap.

Bij het wapen der genie. Als eerstaanw. genie-offic. in de 3de milit. afd. op Java, de maj. C. R. van Lennep, van den staf in de eerste milit. afd. op Java; bij den staf van het wapen der genie in de 1ste milit. afd. op Java, de 2de luit. J. Groothoff, van het korps mineurs en sappeurs.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing van den kapit. J. Lojenga, bij het garn.-bat. van Banka; van den 2den luit. W. de Lannoy, bij het depotbat. te Willem I, zijnde hij overgeplaatst bij het depotbat. te Meester-Cornelis.

Bij de militaire administratie, de overplaatsing van den 2den luit.-kw. A. Lommen, bij het bureau van den onderintendant 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java, zijnde hij overgeplaatst bij de intendance te Atjeh.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing van den offic. v. gezondh. 2de kl. J. M. E. Kunert, van den geneesk. dienst te Atjeh, bij dien dienst van Sumatra's W.-kust en o. en van den offic. v. gezondh. 2de kl. N. L. Holwerda, bij den geneesk. dienst in Atjeh, zijnde hij overgeplaatst bij het hosp. te Padang.

In activiteit hersteld.

Bij den geneeskundigen dienst, de apoth. 1ste kl. J. L. Warnas.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij den geneeskundigen dienst, de milit. apoth. der 3de kl. F. H. Eijzman, voor den tijd van 6 maanden.

Eervol ontslagen.

De milit. apoth. der 1ste kl. H. Plasberg; de burg. schrijver der 5de kl. bij de milit. adm. G. H. Linkenhoff; de offic. v. gezondh. der 2de kl. F. W. Arnold; de intend. der 2de kl. bij de milit. adm. J. Milder; de 1ste luit.-kw. bij de milit. adm. P. D. G. Soetbrood Piccardt; de kol. H. L. Veenhuyzen.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kapit. der art. F. Bauer; aan den 1sten luit. der inf. C. M. Visser; aan de kapits. der inf. E. R. Th. J. von Ende, P. Hobbelaar en W. Helderman en aan den kapit.-kw. bij de milit. adm. A. H. Hofman; aan den 1sten luit. der inf. F. C. A. J. Schnelle; aan den 1sten luit. der art. W. M. van den Broek; aan den magazijnm. der genie 3de kl. P. V. Rhemrev.

Litteraire
Sociëteit,
s' Gravenhage

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

Second block of faint, illegible text, appearing to be a main body of the document.

Third block of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Fourth block of faint, illegible text, continuing the main body of the document.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

BIJLAGE IX,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 9.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.
(26 Juli—25 Augustus 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Bij den grooten staf. Tot kol., de luit.-kol. jhr. K. W. de Kock, van dien staf, adj. van Z. K. H. den Prins van Oranje.

Bij den plaatselijken staf. Tot plaatsel. adj. der 2de kl. te Geertruidenberg, de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit F. L. J. Battaerd.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg. inf., tot 2den luit., de sergn. jhr. D. Barchman Wuytiers, W. A. Verhoeven en W. J. van Uije, allen van het reg. gren. en jagers, D. L. Jonquière, van het 3de, H. A. de Vos, van het 6de, P. F. Peters, van het 7de en jhr. F. L. Falck, van het 8ste reg. inf., alsmede de sergn. C. M. de Visser, K. T. Engelbert van Bevervoorde en G. Blaauw, allen van het instr.-bat. Bij het 2de reg. inf., tot 2den luit., de serg.-majoor F. T. van der Staay, van het 4de reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot 2den luit., de sergn. F. H. H. Lemmens, van het 1ste, P. J. Geille, R. H. Driessen en H. J. van den Bussche, allen van het 3de, W. J. Immink, van het 5de reg. inf., alsmede de sergn. C. van der Schroeff en A. H. Rink, van het instr.-bat. Bij het 4de reg. inf., tot 2den luit., de sergn. F. M. A. Mesch en J. Retgers, beiden van het 3de reg. inf. en de sergn. A. L. Klerk de Reus, P. J. Brandenburg en G. J. C. A. Pop, van het instr.-bat. Bij het 5de reg. inf., tot 2den luit., de sergn. R. Mantingh en M. J. van Hille, beiden van het instr.-bat. Bij het 6de reg. inf., tot 2den luit., de sergn. E. F. W. C. Westerbaen Schmidt, P. J. T. A. Battaerd en M. Verkouteren, allen van het instr.-bat. Bij het 7de reg. inf., tot kapit. van de 1ste kl., de kapit. van de 2de kl. J. C. Santhagens, van het korps; tot 2den luit., de sergn. H. J. Iwes, van het reg. gren. en jagers, F. W. van Wijk, van het 3de, M. W. de Vries, van het 4de, J. J. van Leeuwen, van het 5de, E. W. J. de Beijer, van het 6de reg. inf., alsmede de serg. D. de Moulin, van het instr.-bat. Bij het 8ste reg. inf., tot 2den luit., de serg. E. C. Okhuysen, van het 3de reg. inf.

Bij het algemeen depot van discipline. Tot adj., de 1ste luit. G. J. Noy, van het korps.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 1ste reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luit. B. E. Onderwater, van het korps; tot 2den luit., de wachtm. A. H. J. Duijm, van het korps. Bij het 2de reg. huz., tot ritm. der 2de kl., de 1ste luit. W. J. H. Römer, van het 1ste reg. huz. Bij het 3de reg. huz., tot ritm. der 1ste kl., de ritm. der 2de kl. H. J. P. Schrassert Bert, van het korps; tot 2den luit., de wachtm. A. W. J. Snoeck Hurgronje, van het 2de reg. huz. Bij het 4de reg. huz., tot 2den luit., de wachtm. A. P. J. van Duuren, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Bij het 2de reg. vestingart., tot 2den luit., de sergn. J. H. van Asch van Wijck, van het 1ste reg. vestingart. en G. A. van der Bruggen, N. Bosboom en A. J. Dekker, allen van het korps. Bij het 3de reg. vestingart., tot 2den luit., de sergn. O. P. Wessels en L. op ten Noort, beiden van het 1ste, L. van de Velde, van het 2de, E. J. H. van der Veen, van het 3de reg. vestingart. en de wachtm. D. J. Middelbeek, van het 1ste reg. veldart.

Bij het korps pontonniers. Tot 2den luit., de serg. E. H. Frankamp, van het 1ste reg. vestingart.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Tot kapit. der 2de kl., de 1ste luit. P. G. van Schermbeek, van het korps; tot 1sten luit., de 2de luits. N. Kuilenburg, H. J. van den Broek en A. J. Doorman, allen van het korps.

Bij het personeel der militaire administratie. Tot luit.-kol. directeur van het magazijn van kleeding-uitrusting enz. te Amsterdam, de onderintend. der 1ste kl. J. H. van der Stuyt, directeur van het magazijn van kleeding-uitrusting enz. te Woerden; tot majoor directeur van het magazijn van kleeding-uitrusting enz. te Woerden, de onderintend. 2de kl. J. W. Muller, thans belast met het toezicht over de milit. administr.-inrichtingen te Utrecht; tot kapit.-magazijnm. bij het magazijn van kleeding-uitrusting enz. te Amsterdam, de kapit.-administrateur van kleeding en wapening A. L. Smulders, van het 8ste reg. inf.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot offic. v. gez. 3de kl., de student (arts) L. F. Boekelman.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Tot 2den luit., de sergn. J. H. Reurts en L. Oberg, beiden van het reg. gren. en jagers, J. P. Schoemaker, van het 2de, de serg.-maj. W. K. M. Beugel en de serg. J. D. Augustijn, beiden van het 3de, J. J. Clerkx en H. J. B. Clerkx, beiden van het 5de reg. inf., alsmede de sergn. J. C. P. Brack, A. M. W. Loth en R. Macleod, van het instr.-bat.

Bij het wapen der cavalerie van het leger in Oost-Indië. Tot 2den luit., de wachtheesters A. Waalewijn en W. C. S. van den Brandeler, beiden van het 3de reg. huz.

Bij het wapen der artillerie van het leger in Oost-Indië. Tot 2den luit., de sergn. J. P. van Velthuysen, van het 1ste reg. vestingart. en J. Burlage, van het 1ste reg. veldart.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in Oost-Indië. Tot offic. van gez. 2de kl., de arts C. P. C. Luchtmans; tot apoth. 3de kl., de kweekelingen der pharmacie P. van Leersum en H. B. Cayaux.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst in West-Indië. Tot offic. v. gez. der 2de kl., de Heer H. Visser.

Verplaatst.

Van Gorinchem naar Woerden, de majoor F. M. Collard, van het 2de reg. vestingart.; van Naarden naar Amsterdam, de 1ste luit.-ing. P. Kleijnhens; van Amsterdam naar 's Bosch, de 1ste luit.-ing. K. F. B. van Nouhuys; van Delft

naar Utrecht, de 1ste luit.-ing. C. W. van de Kastelee; van het bat. mineurs en sappeurs naar Naarden, de 2de luit.-ing. W. J. A. Colthoff; van het bat. mineurs en sappeurs naar Amsterdam, de 2de luit.-ing. R. Scheffer; van het bat. mineurs en sappeurs naar Delft, de 2de luit.-ing. W. J. Rahder; van Geertruidenberg naar Helder, de 2de luit. plaatsel. adj. H. Cales.

Overgeplaatst.

Bij het 8ste reg. inf., de majoor A. H. Otterbein, van het 6de en de kapit. G. L. Langguth, van het 2de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., de majoor D. H. P. van Bothnia Andrea, van het 7de reg. inf. Bij het 2de reg. inf., de kapit. H. T. Picard, van het 8ste reg. inf. Bij het algemeen depot van discipline, de 1ste luits. J. Stork, van het 3de en W. F. L. Roskes, van het 5de reg. inf.

In actieven dienst hersteld,

bij het 6de reg. inf., de kapit. der inf. op nonactiviteit C. F. E. Jacquier de Lompriet.

Toegevoegd,

aan den inspect. der inf. en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf van het wapen, de majoor L. J. J. A. Joost, van het 8ste reg. inf.

Gedetacheerd.

Bij de krijgsschool voor officieren. De 1ste luits. C. P. de Veer, van het 2de, M. H. Damme, van het 3de, R. G. Moerbeek, van het 4de, J. T. Oosterman en W. G. F. Snijders, beiden van het 6de en J. F. D. Bruinsma en E. E. E. Otken, beiden van het 7de reg. inf. en gedetacheerd bij het leger in Oost-Indië, de 2de luit. jhr. C. J. Strick van Linschoten, van het 2de reg. huz., de onderintend. 2de kl. E. van Gendt en J. C. Ubbens, alsmede de 1ste luit.-kwartierm. F. A. Thomese, van het 1ste reg. inf., gedetacheerd bij het instr.-bat.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van 5 jaren, de 1ste luit. J. van der Schroeff, van het algemeen depot van discipline F. W. J. Buys, van het reg. gren. en jagers en de 2de luit. R. Bal, van het 3de reg. inf., alsmede de 1ste luit. G. J. IJssel de Schepper, van het 4de reg. huz.

Op nonactiviteit gesteld,

de ritm. J. Dijkmeester, van het 2de reg. huz.; de 1ste luit. A. A. van Dorth, van het 4de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek; de 2de luits. J. J. E. Francken en C. H. M. de Man, beiden van het 8ste reg. inf.

Eervol ontslag verleend,

aan den kapit. W. M. baron Forstner van Dambenoy, van het korps ing., min. en sapp.; aan den 1sten luit. W. F. Stevens, van het 1ste reg. inf.; aan den 2den luit. J. W. Opstelten, van het 2de reg. vestingart., en zulks op het daartoe door hen gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De kol. der inf. op nonactiviteit W. B. Bunnik; de luit.-kol. der inf. op nonactiviteit J. Schraver; de majoor der inf. op nonactiviteit W. J. Stolkert; de majoor van den plaatsel. staf op nonactiviteit M. A. Raphels; de majoor der cav. op nonactiviteit S. R. A. van der Meulen, en de kapit. der inf. op nonactiviteit L. J. M. Glasius, onder toekening van den rang, eerstgenoemde van luit.-kol. en laatstgenoemde van majoor; de kapits. der inf. op nonactiviteit A. P. F. Prince, P. K. P. J. van Sloten, W. C. de Vree, alsmede de kapits. der art. op nonactiviteit J. B. Heijmans, F. Coers en G. D. Birnie; de kapit. R. J. L. van der Poel,

van het 6de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van majoor; de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit J. E. van Gorkum, en zulks voor den tijd van vijf jaren.

Overleden.

De 1ste luit. der inf. op nonactiviteit R. E. H. M. Gelderman.

Overleden gepensioneerde officieren.

De offic. van gez. F. Stokhuijzen, den 7den April 1877; de maj. W. C. Weier, den 13den April 1877; de kapit. met rang van maj. J. J. Phaff, den 24sten April 1877; de 1ste luit. J. F. Thirion, den 3den Mei 1877; de maj. J. J. F. Eras, den 11den Mei 1877; de kapit. met rang van maj. C. W. von Pfaffenrath, den 20sten Mei 1877; de 1ste luit. L. L. E. Bols, den 27sten Mei 1877.

Vergunning verleend,

aan den luit.-kolonel J. M. A. van Hellenberg Hubar, van den generalen staf, tot het aannemen en dragen der versierselen van Commandeur der orde van O. H. Jezus Christus, hem door Zijne Majesteit den Koning van Portugal geschonken.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot milit. ambt. der 1ste kl., de milit. ambt. der 2de kl. B. E. H. Jansen.

Bij het wapen der artillerie. Tot magazijnm. der 3de kl., de magazijnm. der 4de kl. C. L. E. A. von Plessen Hohen Entringen.

Bevorderd.

Bij de militaire administratie. Tot 1sten luit.-kw. bij de milit. adm., de 2de luits.-kw. L. Maurer en H. Kits van Heijningen.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. der 1ste kl., de offic. v. gez. 2de kl. C. H. Vechtman.

Bij het wapen der artillerie. Tot kapit., de 1ste luits. J. J. Munniks de Jongh en G. de Wijs.

Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de IVde afd., de luit.-kol. der genie J. P. van der Eb.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. J. Schulein; bij het hospit. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. C. M. Christensen en bij dat te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. G. W. A. Beyfuss.

Bij het wapen der infanterie. Bij het linker 8ste bat., de 2de luit. H. F. Barkhuysen; bij het kader van het strafdetachem. te Klatten, de 1ste luit. P. M. Stork; bij het 8ste bat., te Kedong-Kebo, de kapit. K. N. Reuter; bij het linker 13de bat., de 1ste luit. J. G. Blanken.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de IIde afd., de kapit. D. Brakel, van het 15de bat. en bij de IIIde afd., de 1ste luit. J. H. van Blommestein, dir.

van de buskruitmolen te Ngawi. Bij de 11de afd., de 1ste luit. A. K. W. ter Beek, adj. v. d. milit. en civ. bevelh. te Atjeh, met bep. dat hij bij zijn wapen blijft gevoerd à la suite.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als adj. van den commandt. der 3de milit. afd. op Java, de 1ste luit. adjoint H. C. P. de Bruyn, van den staf der krijgsmacht te Atjeh; als adj. van den milit. commandt. van Celebes en o., de 1ste luit. A. Ernste, van het garn.-bat. aldaar, met bep., dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. te Djokjokarta, de 2de luit.-kw. J. H. van Baar van Slangenburgh; bij het hospit. te Weltevreden, de kapit.-kw. M. Willemstijn; bij de intend. te Atjeh, de kapit.-kw. H. J. Ebbink; bij het bureau van den onderint. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. J. N. Morée, van de intendance te Atjeh; bij het hosp. te Samarang, de kapit.-kw. W. B. Filet, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java; bij het hospit. te Padang, de kapit.-kw. A. Veldhoedt, van de intendance te Atjeh; bij de intend. te Atjeh, de 1ste luits.-kw. H. Stutterheim en H. P. G. Munnikhuizen, resp. van het bur. van den onderint. 1ste kl. van Sumatra's Westk. en o. en van den raad van adm. te Buitenzorg; bij den raad van adm. te Buitenzorg, de 1ste luit.-kw. L. Nauta, van het stapel-magaz. te Atjeh.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij den geneesk. dienst van Deli, de offic. van gez. 2de kl. W. H. van der Veen, van het hospit. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. van gez. 2de kl. T. Arntzenius, C. W. F. Dekema en J. H. P. Walraven; bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 2de kl. P. J. L. Döring; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. v. gez. 2de kl. M. M. Bleekrode, van den dienst van Sumatra's Westk. en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 3de bat., de 1ste luit. J. J. Vriemoot Drabbe, van het 5de bat.; de 1ste luit. T. A. de Man en de 2de luit. W. T. L. Rookmaker, resp. van het linker 13de en 1ste bat.; — bij het 4de bat., de kapit. D. P. Bouman, instruct. bij den barissan van Madura te Bangkallan; — bij het 7de bat., als adj., de 1ste luit. J. A. T. van Beek; — bij het rechter 8ste bat., de kapit. J. Lojenga, van het 7de bat.; — bij het linker 8ste bat., de 1ste luit. T. F. W. Engelbert van Bevervoorde; — bij het 9de bat., de kapit. W. van den Bos en de 2de luits. P. H. van der Wedden en J. C. Soeters; de twee eerstgen. van het 11de en de laatstgen. van het 7de bat.; — bij het 11de bat., de kapit. J. J. van den Berg en de 1ste luit. C. G. Klicks; — bij het linker 12de bat., de 2de luit. F. van Giessen; — bij het 14de bat., de 2de luit. H. C. Stufkens, van het subsist.-kader te Soerabaja; — bij het 16de bat., de 1ste luits. J. T. van Hoytema en J. C. J. Le Cocq d'Armandville; — bij het garn.-bat. der Mol. eil., de kapit. P. C. Gaal, bij dat van Riouw en o., de kapit. J. F. van Rossum; bij het garn.-bat. der 2de milit. afd. op Java, als adj., de 1ste luit.-adj. H. G. Willems; bij het garn.-bat. van Banka, de 1ste luits. C. Hiebendaal en J. D. van Alphen, resp. van het 6de bat. en subsist.-kader te Batavia; bij het garn.-bat. van Sumatra's Westk. en o., de 1ste luit. J. H. van Batenburg, van het subsist.-kader te Padang; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 1ste luit. F. A. J. Roersch, van het 18de bat.; bij de garn.-comp. van Benkoelen, de 2de luit. H. Willink Ketjen; — bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit. W. H. Smits en de 2de luit. D. W. A. Graichen, van het 10de bat.; te Soerabaja, de 2de luit. A. J. C. Keyzer; te Padang, de 1ste luit. G. H. Slot, van het 15de bat.; bij het depot-bat. te Willem I, de 2de luit. J. van Toorenburg.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het detach. caval. te Atjeh, de 1ste luit. jhr. R. B. R. J. van Grotenhuis tot Onstein, instr. bij de milit. school te Meester-Cornelis.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 2de comp. te Banjoe-Biroe, de kapit. L. C. F. Dugniés, van de 5de comp. te Salatiga; bij de 3de comp. te Atjeh, de kapit. D. J. H. Schäfer en de 1ste luit. J. F. Dormaar; bij de 4de comp. te Atjeh,

de 2de luit. P. C. van Bockom Maas; bij de 5de comp. te Salatiga, de 1ste luit. J. C. Sohns, van de 15de comp. te Willem I, de kapit. K. E. Reck, van de 16de comp. te Soerabaija; bij de 6de comp. te Atjeh, de kapit. H. J. Julius; bij de 9de comp. te Batavia, de kapit. A. J. M. Willemse; als onder-constr. bij den art.-constructiew. te Soerabaija, de 1ste luit. W. Boetje; de 1ste luit. D. Moreau, van het detach. der 23ste comp. te Pedir; bij de 10de comp. te Soerabaija, de kapit. J. J. Munniks de Jongh; bij de 14de comp. te Padang-Pandjang, de 1ste luit. J. A. Almerood, van de 3de comp. te Atjeh; bij de 16de comp. te Soerabaija, de kapit. D. H. Niepe en de 1ste luit. J. C. van Geel, resp. van de 18de comp. te Batavia en de 14de comp. te Padang-Pandjang; bij de 17de comp. te Tjilatjap, de kapit. L. K. Chevallereau en de 2de luit. C. P. van Bockom Maas; bij barisan, als instr. van den barisan van Bangkallan, de kapit. M. Segov; bij de 18de comp. te Batavia, de kapit. G. de Wijs, laatstel. adj. van den chef van het wapen; bij het detach. der 23ste comp. te Pedir, de 1ste luit. M. B. Rost van Tonningen, van de 9de comp. te Batavia; als adj. van den chef van het wapen, de 1ste luit. J. C. Bouman, van de IIIde afd. van het Dept. v. O.; als dir. van den buskruitmolen te Ngawi, de 1ste luit. J. H. G. Bruynis, van de 5de comp. te Salatiga.

Bij het wapen der genie. Als adm. van het korps vrije geniewerkers te Atjeh, de kapit. F. F. Weber, van den staf van het wapen der genie te Muntok; als eerstaanw. genie-offic. in de 1ste milit. afd. op Java, de maj. J. G. M. A. Carlier, van den staf der genie te Atjeh; bij het korps min. en sapp. te Atjeh, de 1ste luit. J. G. Kerler, van den staf van het wapen der genie aldaar.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de plaatsing van den 1sten luit. J. van Vulpen, bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing van den offic. van gez. 2de kl. C. T. J. W. Osterloh en van den offic. v. gez. 2de kl. C. W. F. Dekema, bij den geneesk. dienst te Atjeh.

Bij de militaire administratie, de overplaatsing van den 2den luit.-kw. C. A. Vosmaer, bij den raad van adm. te Palembang, zijnde hij in verband daarmede overgeplaatst bij het afd.-kleedingsmag. te Padang.

Tijdelijk ontheven,

in verband met het hem verleend binnenl. verlof, eervol, van de functiën van militair en civiel bevelhebber te Atjeh, de gener.-maj. A. J. E. Diemont.

Tijdelijk belast,

met de functiën van militair en civiel bevelhebber te Atjeh, de kolonel der inf. K. van der Heijden.

Gesteld ter beschikking.

Bij de militaire administratie, de 1ste luit.-kw. C. H. W. Boers, van den raad van adm. te Djokjokarta.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der infanterie, de maj. J. C. Dockheer; de luit.-kol. F. C. A. Stoecker en de luit.-kol. A. J. Diepenbroek.

Bij het wapen der cavalerie, de maj. H. K. E. Perié.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. der art. Th. K. L. Ramaer; de burg. schrijver der 1ste kl. bij de milit. adm. Ch. Dufour; de burg. schrijver der 5de kl. bij den geneesk. dienst

P. D. A. Akker; de burg. schrijvers der 5de kl. bij de milit. adm. A. van den Broek en F. G. T. Bosch; de offic. v. gez. der 2de kl. dr. H. Teunissen; de onderintend. der 1ste kl. bij de milit. adm. F. J. D. Noordhoek Hegt.

Verlof verleend voor den tijd van drie maanden ,

aan den gener.-maj. A. J. E. Diemont.

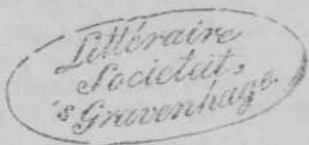
Tweejarig verlof verleend ,

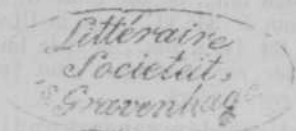
aan den kapit. der inf. J. A. D. C. van Rhijn; aan den 1sten luit. der inf. G. J. Turk; aan den offic. v. gez. der 2de kl. J. G. J. van Oppenraay en aan den kapit. der inf. C. C. A. de Witt; aan den 2den luit. der inf. B. C. Lamie; aan den maj. der inf. H. C. A. Ruempol; aan den kapit. der inf. A. W. Constant; aan den 1sten luit. der inf. C. G. Klicks; aan den 2den luit. der inf. J. Stiemens; aan den kapit. der inf. J. C. Schmidt.

Overleden.

E. W. A. Ludeking, dirig. offic. v. gez. 1ste kl., te Soerabaija, den 16den Februari 1877; J. B. A. K. Wolff, offic. v. gez. 2de kl., gesneuveld te Tilang (Atjeh), den 22sten Januari 1877; J. Knoop, kapit. der inf., te Padang, den 7den Maart 1877; G. A. Vogel, kapit. der inf., te Medan, den 20sten Februari 1877; J. J. L. A. Stutzer, 1ste luit. der inf., op marsch tusschen Lamga en Kotta-Radja, den 18den Februari 1877; H. J. van Palenstein Helderman, 2de luit. der inf., te Edi, den 19den Februari 1877; J. F. L. Bussman, 2de luit. der art., te Panteh Perak (Atjeh), den 4den Februari 1877; D. de Vijver, kapit. der inf., te Panteh Perak (Atjeh), den 24sten Maart 1877; J. F. Tetar van Elven, kapit. der inf., te Djokdjokarta, den 10den April 1877; H. J. de Bordes, kapit. der inf., te Weltevreden, den 30sten Maart 1877; K. H. Röpke, 1ste luit. der inf., op de reis naar Nederland, aan boord van het schip *Nouch II*, den 5den December 1876; H. Hemmes, 1ste luit. der inf., te Weltevreden, den 18den April 1877; L. A. van der Dussen, 1ste luit. der cav., te Oenarang, den 1sten April 1877; E. H. J. Beekhuis, 1ste luit. der inf., te Makassar, den 1sten Februari 1877.

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 15th inst. in relation to the
 matter of the late Mr. J. C. Smith's estate. I am sorry to hear of the loss of such a
 valued friend and colleague. I have been unable to locate the original of the will
 mentioned in your letter, but I will endeavor to do so as soon as possible. In the
 meantime, I have conferred with the legal authorities and we are endeavoring to
 settle the estate as quickly as possible. I will keep you advised of any further
 developments. Very respectfully,
 J. C. Smith

BIJLAGE X,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 10.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 Augustus—25 September 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Tot adjud. van Z. M. in buitengewonen dienst, de gener.-maj. H. J. R. Beijen, Minister van Oorlog; tot 1sten luit., de 2de luit. der inf. K. M. van Pesch, gedetacheerd bij de landmacht in West-Indië.

Bij den plaatselijken staf. Tot 1sten luit., de 2de luit. J. C. E. C. G. M. van Maanen, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Arnhem.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit. A. Zijlstra, van het 8ste reg. inf.; tot 1sten luit., de 2de luits. J. H. G. van Spreeken, van het 2de, J. Bruce, van het 6de reg. inf. en J. Rikkers, van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. O. J. A. Schwartz, van het 8ste reg. inf., J. S. G. van Karnebeek en A. W. Pitlo, beiden van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. H. A. Potter en C. S. N. van Gennep, beiden van het 4de reg. inf. Bij het 6de reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luits. H. P. W. Ege, van het reg. gren. en jagers en H. J. van Steevering, van het 5de reg. inf.; tot 1sten luit., de 2de luit. H. C. A. Neeteson, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. A. H. P. T. Brunet de Rochebrune, C. C. J. J. Phenninger en A. C. H. Alma, allen van het korps; tot 1sten luit.-kwartierm., de 2de luit.-kwartierm. D. J. ten Klooster, van het korps.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1sten luit., de 2de luits. P. J. van Lookeren Campagne en A. M. Klerk de Reus, beiden van het korps.

Bij het wapen der cavalerie. Bij het 3de reg. huz., tot 1sten luit., de 2de luit. C. H. van der Mersch, van het korps.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1sten luit., de 2de luit. L. C. Dijkhoorn, van het wapen, gedetacheerd bij de landmacht in West-Indië. Bij den staf van het wapen, tot 1sten luit.-magazijnm. der art. van de 2de kl., de 2de luits. J. H.

van Aanholt en C. de Kort, magazijnms. der art. van de 3de kl., resp. te Utrecht en te Heusden; tot 1sten luit., de 2de luits. H. L. Horstman en N. S. Sluyters, magazijnms. der art. van de 3de kl., resp. te Utrecht en te Willemstad. Bij het 1ste reg. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. W. A. P. F. L. Rovers, van het korps. Bij het 2de reg. vestingart., tot 1sten luit., de 2de luit. F. C. de Bordes, van het 2de reg. veldart.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot offic. van gezondh. der 2de kl., de offic. van gezondh. der 3de kl. J. van Deventer, van het personeel.

Bij de militaire geneeskundigen dienst in Oost-Indië. Tot paar-denarts der 3de kl., de veearts J. de Jongh.

Bij de Koninklijke Militaire Academie. Tot hoofd van onderwijs voor de wis-, natuur- en scheikunde, zoomede in het meetkundig teekenen, in de twee laatste studiejaren, de kapit. H. J. Krantz, van den staf der art.; tot hoofd van onderwijs voor de wetenschap en de oefeningen der genie in haren geheel en omvang en het topographisch teekenen, de kapit. der genie W. Badon Ghijsen; tot hoofd van onderwijs voor de algemeene tactiek, de strategie, de krijgsgeschiedenis en het militair recht, zoomede voor het lijnteeekenen voor de cadetten der infanterie en der cavalerie in de twee hoogste studiejaren, de 1ste luit. M. H. J. Plantenga, van den staf der inf.; tot leeraar in de geschiedenis, en in verband daarmede in zijnen rang overgeplaatst bij den staf der inf. de 1ste luit. G. J. W. Koolemans Beijnen, van het instr.-bat.; tot leeraar in de wiskunde, en in verband daarmede in zijnen rang overgeplaatst bij den staf der art., de 1ste luit. A. P. van Oldenborgh, van het 1ste reg. veldart.; tot leeraar in de exercitiën en reglementen der artillerie en het lijnteeekenen, en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der art., de 1ste luit. A. W. Kattenbusch, van het 2de reg. vestingart.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jagers, de 1ste luit.-adj. H. J. H. Jansen, van het 8ste reg. inf., de 1ste luits. J. S. G. van Karnebeek, van het 3de en D. Vinkhuijsen, van het 7de reg. inf. wordende tevens eerstgenoemde eervol ontheven van zijne betrekking van adjudant. Bij het 3de reg. inf., de kapit. J. N. Roelants, van het 5de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., de kapit. H. B. de Blij, van het 1ste reg. inf. Bij het instr.-bat., de 1ste luits. W. F. K. Klercq en J. W. F. H. Tissot van Patot, beiden van het 3de en de 2de luit. D. L. Hoogkamer, van het 1ste reg. inf.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. De 1ste luit. L. K. van Gorkum, van het 5de en de 2de luit. J. J. Verlinden, van het 3de reg. inf.

Bestemd,

om werkzaam te zijn bij de militaire opleiding der cadetten van de K. M. Ac., de kapit. A. P. Klercq, van het 6de en de 1ste luits. H. Koppen, van het 4de en H. Verploegh, van het 7de reg., en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der inf. Tot instruct. bij den hoofdcursus te 's Bosch, de 1ste luit. H. A. Brouwer, van het 4de reg. inf., en in verband daarmede overgeplaatst bij het 5de reg. inf.

Eervol ontheven,

van de betrekking van adj. bij de K. M. Ac., de kapit. J. H. Verschoor, van den staf der inf., onder dankbetuiging voor de vele door hem daarin bewezen diensten, en bestemd om werkzaam te zijn bij de militaire opleiding der cadetten van de K. M. Ac.; van zijne detachering bij het koloniaal werfdepot, de kapit. H. J. G. Benschop, van het 1ste reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werfdepot, en bestemd om werkzaam te zijn bij de militaire opleiding der cadetten van de K. M. Ac., en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der inf.;

uit hunne betrekking van officier van politie bij de K. M. Ac., de 1ste luits. G. J. Bomberg, J. van den Berg en W. P. A. Brocx, allen officieren van politie bij de K. M. Ac., en bestemd om werkzaam te zijn bij de militaire opleiding der cadetten van de K. M. Ac.; als instructeur bij den hoofdcursus te 's Bosch, de 1ste luit. P. A. van Buuren, van het 5de reg. inf., en benoemd tot leeraar in de wiskunde bij de K. M. Ac., en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der inf.; van het bevel over de 1ste compagnie hospitaalsoldaten, de 1ste luit. der inf. J. Doornbos, en overgeplaatst bij het 5de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

In actieven dienst hersteld,

bij het 5de reg. inf., de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit J. E. Oltmans.

Werkzaam gesteld,

bij de Koninkl. Milit. Acad. en in verband daarmede en onder eervolle ontheffing van zijne detachering bij het koloniaal werfdepot overgeplaatst bij den staf der inf., de 1ste luit. J. E. G. Backer van Leuven, van het 1ste reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werfdepot.

Gedetacheerd.

Bij het koloniaal werfdepot, de kapit. C. E. H. Putman Cramer, van het 6de reg. inf. Bij het 2de reg. veldart., de 2de luits. G. A. Jong, van het 2de en jhr. L. A. P. Six, van het 1ste reg. vestingart. Bij het reg. rijdende art., de 2de luit. J. van Kuyk, van het 3de reg. vestingart.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van 5 jaren, de 2de luit. L. G. A. H. Feber, van het 2de reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. K. W. Rueck, van het 3de reg. inf.; de 2de luit. E. W. Schuak, van het 4de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Eervol ontslag verleend,

aan den paardenarts der 3de kl. P. F. Vermast, van het 2de reg. huz., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De officier van gezondh. 1ste kl. P. Groeneboom, van het reg. rijdende art.

Overleden.

De kolonel der genie H. L. de Wijs, command. in het 2de geniecommandement; de kapit. P. M. van der Meer Mohr, van het 5de reg. inf.

Overleden gepensionneerde officieren.

Jhr. P. A. Beelaerts van Blokland, luit.-kol., den 8sten Augustus 1877.

Benoemd.

Tot Grootofficier der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon, de kolonel S. L. J. Queijzen, command. van het reg. gren. en jagers.

Tot Ridder 4de kl. van den Gouden Leeuw van Nassau, de 1ste luit. jhr. W. A. Roëll, van het reg. gren. en jagers.

E R R A T U M.

In het vorige n^o., zie de rubriek Gepensionneerd, is verzuimd achter de namen W. B. Bunnik, W. J. Stolkert en P. K. P. van Sloten te voegen „op aanvraag“.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Bij het wapen der infanterie. Tot 2den luit., de sergn. L. A. Bakhuis, J. W. C. Meijeringh, J. W. Eisma, N. T. van der Tak, B. T. C. F. Schmidt, J. J. Schneider, H. Snijder, N. J. C. van Polanen Petel, J. H. H. Landegent, P. A. Zweedijk en K. L. van de Kastele.

Bij het wapen der cavalerie. Tot 2den luit., de wachtp. J. C. Michaëlis.

Bij het wapen der genie. Tot magazijnmeester der 3de kl. (2de luit.), de milit. opz. der genie 1ste kl. H. Bokhorst.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot kapit., de 1ste luits. W. van Santen Koff, G. Vink, W. N. Poth, E. M. Haak, V. H. Götz, G. Gortmans, C. J. Meijer en J. P. J. Schulmaijer.

Bij den geneeskundigen dienst. Tot dirig. offic. v. gez. der 1ste kl., de dirig. offic. v. gez. der 2de kl. C. D. T. Husemann en T. J. Jorritsma; tot die der 2de kl., de offic. v. gez. der 2de kl. G. A. P. van Steenveldt; tot offic. v. gez. der 1ste kl., de offic. v. gez. der 2de kl. E. C. van Minkelen.

Bij het wapen der artillerie. Tot 1sten luit., de 2de luits. J. C. J. van Vrijberghe de Coningh, P. C. van Bockom Maas, C. J. A. Macpherson, G. F. Beer en C. P. van Bockom Maas.

Geplaatst.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospita. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. J. J. van Vogelpoel en de apoth. 3de kl. H. Milius.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 5de bat., de 1ste luit. C. F. G. Götz, van het depotbat. te Willem I; bij het 6de bat., de kapit. S. G. Prins; bij het linker 8ste bat., de 1ste luit. F. F. S. Verhofstad, van het rechter 8ste bat.; bij het 11de bat., de 1ste luits. G. F. van Mulken, C. Lem; P. J. Schipperheijn en de 2de luit. J. W. C. Meijeringh; bij het 14de bat., de 1ste luit. J. van Vulpen en de 2de luit. L. W. A. Medenbach; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luits. J. Hobbema en J. E. J. den Berger, resp. van het garn.-bat. der Mol. eil. en het 3de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. P. Silvergieter Hoogstad, van het 3de bat.; bij het depotbat. te Meester-Cornelis, de 2de luit. J. A. P. Grevers.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Batavia, de 2de luit. J. C. Michaëlis.

Bij het wapen der genie. Bij het korps min. en sapp. te Atjeh, de 1ste luit. J. C. P. Mossel, van dat te Willem I.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de IIde afd., de maj. W. Q. E. Vetter en de kapit. W. P. Stutterheim, resp. van het 10de en 12de bat.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als adj. van den milit. en civ. bevel. te Atjeh, de 1ste luit. A. J. D. Pool, laatstel. adj. van den milit. command. van Celebes en o.; als adjoint bij den staf te Atjeh, de 1ste luit. L. F. A. Winckel, laatstel. adj. van den milit. command. van Sumatra's Westk. en o.

Bij de militaire administratie. Bij het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. A. A. Rip, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java; als gew. onderintend. van Banka, Riouw en o. te Muntok, de onderintend. 2de kl. F. Cortenbach, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op

Java; bij den raad van adm. te Tebing-Tingie, de 2de luit.-kw. J. L. H. van der Wedden, van de intend. te Atjeh; bij de intend. te Atjeh, de onderintend. 2de kl. W. L. H. W. Roeby en de 1ste luit.-kw. C. W. van de Ven, resp. geweest onderintend. van Banka, Riouw en o. en van den raad van adm. te Tebing-Tingie; bij het bur. van den onderintend. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. B. D. Filet; bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. J. P. M. Kluppel, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Weltevreden, de offic. van gez. 1ste kl. L. C. A. Rombach en die der 2de kl. J. W. C. Rupert, G. J. H. Furnee en J. R. H. van Son, de drie eerstgen. van den geneesk. dienst te Atjeh en de laatstgen. van het garn. te Weltevreden, als dirig. offic. v. gez. 2de kl. G. A. P. van Steenvelt, van den geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het garn. te Weltevreden, de offic. v. gez. 2de kl. J. M. E. Künert, van den geneesk. dienst te Atjeh; bij het garn. te Kedong-Kebo, de offic. van gez. 1ste kl. P. A. Giesbers, van den geneesk. dienst te Atjeh; als dirig. offic. v. gez. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. F. J. Jorritsma, laatstel. ter beschikking van den chef over den geneesk. dienst; als dirig. offic. van gez. 1ste kl. bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o., de dirig. offic. v. gez. 1ste kl. L. J. de Rook, van den geneesk. dienst in de 2de milit. afd. op Java; bij den geneesk. dienst v. Sumatra's Westk. en o., de offic. v. gez. 1ste kl. C. H. Vechtman, van den geneesk. dienst te Atjeh; bij den geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. v. gez. 1ste kl. H. Greve, van het garn. te Kedong-Kebo; als dirig. offic. v. gez. 2de kl. bij den geneesk. dienst te Atjeh, de dirig. offic. v. gez. 2de kl. K. W. Hamilton of Silvertonhill, van het garn. te Weltevreden; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. v. gez. 1ste kl. C. H. E. Deelken, E. C. van Minkelen en de offic. v. gez. 2de kl. J. P. G. Johansen, de 2 eerstgen. van het hospit. te Weltevreden en de laatstgen. van den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de kapit. J. M. van der Groen, van het 9de bat.; — bij het 3de bat., de 1ste luit. H. Hering en de 2de luit. H. J. G. W. Benschop, resp. van het 18de bat. en het garn.-bat. van Palembang; — bij het 4de bat., de luit.-kol. T. M. Verspyck, van het 8ste bat., de 2de luit. J. Britt, van het 12de bat.; — bij het 5de bat., de kapit. R. de Lannoy, van het 12de bat.; de kapit. H. Haaksma, van het 1ste bat.; — bij het 6de bat., de kapit. A. W. H. Perelaer, de 1ste luit. H. Linkklaen Westenberg en de 2de luit. C. G. F. van Erpers Roijaards, resp. van het 1ste bat., garn.-bat. van Palembang en het depotbat. te Meester-Cornelis; — bij het 8ste bat., de kapit. H. J. Jonker, van het 9de bat.; — bij het 9de bat., de 1ste luit. D. de Vries Reilingh, van het garn.-bat. van Palembang; — bij het 10de bat., de 1ste luits. H. Zintel, J. F. le Maire en de 2de luit. J. A. de Riel, resp. van het strafdetachem. te Ngawi, 16de en 5de bat.; — bij het 11de bat., de 1ste luit. F. L. Nix, van het 3de bat.; — bij het linker 12de bat., de 1ste luit. J. C. Bal, van het 11de bat.; — bij het rechter 13de bat., de 2de luit. C. F. von Geusau, van het linker 13de bat.; — bij het linker 13de bat., de kapit. W. L. J. Scheepers, van het 14de bat.; de kapit. J. F. A. Noman, van het 14de bat.; — bij het 14de bat., de kapit. D. Lucas, van het linker 13de bat.; de kapit. W. K. Staats en de 2de luit. D. F. H. Helbach, beiden van het 11de bat.; de kapit. J. H. van der Veen en de 2de luit. J. C. Bergsma, resp. van het 11de en 7de bat.; — bij het 15de bat., de 1ste luit. C. J. Pufkes, van het garn.-bat. van Sumatra's Westk. en o.; — bij het 16de bat., de 2de luit. N. C. van Heurn, van het 10de bat.; — bij het 18de bat., de 1ste luits. D. de Vries Reilingh, van het 9de bat. en K. K. A. J. Schneider, van het garn.-bat. te Banka; — bij het garn.-bat. van Sumatra's Westk. en o., de kapit. P. P. H. van Ham en de 1ste luits. H. C. Krijgsmann en A. Scheltema, resp. van het 16de, 15de bat. en het subsist.-kader te Padang; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. J. E. Jacobs, van het 14de bat.; bij het garn.-bat. v. Palembang, de 1ste luit. J. W. A.

Nalis, van het garn.-bat. van Groot-Atjeh; bij het garn.-bat. van Groot-Atjeh, de 2de luit. H. Hebbes, van het 5de bat.; de kapit. H. H. G. Franssen, de 2de luit. J. W. van den Broek en A. R. B. Opstellen, resp. van het 16de, 7de en 17de bat.; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, als adj., de 1ste luit. E. L. Muller, adj. bij het 14de bat.; bij de garn.comp. van Cheribon, de kapit. F. G. Bodaan, van de 11de afl. van het Dept. v. Oorlog; bij het depot-bat. te Meester-Cornelis, de 1ste luit. H. W. de Nijs en de 2de luit. L. P. van Mourik, resp. van het 13de en 10de bat.; bij het subsist.-kader te Soerabaija, de 2de luit. G. C. A. Keijzer, van het linker 13de bat. — Als command. der troepen ter Oostk. van Sumatra, de maj. J. B. Mack, van het 4de bat.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Salatiga, de 1ste luit. A. M. Margadant, van het detach. te Madioen; de 1ste luit. S. Serlé, van het detach. te Cheribon; bij het detach. te Cheribon, de 1ste luit. R. W. A. A. baron van Dedem, van de eskadrons te Batavia; bij het detach. te Madioen, de 1ste luit. J. B. G. Welters, van het detach. te Atjeh.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 18de comp. te Batavia, de 1ste luit. A. B. C. Dom, van de 6de comp. te Atjeh; bij de 6de comp. te Atjeh, de 1ste luit. S. A. Bisschop, van de 18de comp. te Batavia.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen te Atjeh, de 1ste luit. J. H. ten Hoet, van dien te Padang; bij dien te Willem I, de kapit. G. H. W. van Haften, van het corps min. en sapp. te Willem I; bij den staf van het wapen der genie te Atjeh, de kapit. C. van Mensch, van het corps min. en sapp. aldaar; bij het corps min. en sapp. te Atjeh, de kapit. P. L. Dumoulin, van den staf der genie te Willem I.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij den geneeskundigen dienst, de plaatsing bij het hosp. te Samarang, van den offic. v. gez. 2de kl. G. W. A. Beyfuss, zijnde hij, in verband daarmee, geplaatst bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o.

Tijdelijk ter beschikking gesteld.

Bij de militaire administratie. Van den gewest. onderintend. te Samarang, de kapit.-kw. W. Bédier de Prairie, van de intend. te Atjeh.

In activiteit hersteld.

Bij het wapen der infanterie, de 1ste luit. A. C. Steenhoven, en geplaatst bij het garn.-bat. van Banka.

Terngeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De tijdelijk, bij het wapen der genie gedetach. 1ste luit. H. W. Nijenhuis.

Gesteld ter beschikking.

Bij den geneeskundigen dienst, van den chef over den geneesk. dienst, de dirig. offic. van gez. 2de kl. E. van Hengel, van den geneesk. dienst te Atjeh.

Eervol ontslagen.

De luit.-kols. W. A. Brugman en M. C. E. Ruempol, resp. van het wapen der art. en van dat der inf.; de kapit. der art. J. A. Nuy; de burg. schrijvers der 4de en 5de kl. bij de milit. adm. J. A. Coolen, J. L. van Zalingen en J. G. Voorbey; de kapits. der inf. J. Timmler en J. van Wessem; de kol. der inf. J. H. Th. Wiegand; de 1ste luit. der inf. A. H. Stadnitski.

Verlof verleend voor den tijd van zes maanden ,

aan den kapit. der art. J. A. Nuy.

Tweejarig verlof verleend ,

aan de kapits. der inf. en van den gener. staf J. Pattché en C. H. O. M. von Winning; aan den 1sten luit. der inf. J. P. Smith; aan den luit.-kol. der genie G. E. V. L. van Zuylen; aan de 1ste luits. der inf. M. J. Nix en S. Booms; aan de magazijnm. van de 3de kl. der art. C. L. E. A. von Plessen Hohen Entringen; aan den 2den luit. der inf. P. A. Le Maire.

Overleden.

F. W. P. G. van Werkhoven, kapit. der inf., te Panteh Perak (Atjeh), den 16den Mei 1877; H. W. Vroesom de Haan, 1ste luit. der inf., te 's Gravenhage, den 14den Maart 1877, met verlof in Nederland; W. J. Tullink, 2de luit. der inf., te Panteh Perak (Atjeh), den 8sten Mei 1877; F. de Zomer, 2de luit. der art., te Fort de Kock, den 22sten Mei 1877; A. J. Hoven, 2de luit. der inf., gesneuveld te Simpang Olim, den 22sten Juni 1877; P. C. Voswinkel Dorselen, 1ste luit. der inf., overleden op reis naar Nederland, aan boord van het schip *Kosmopoliet III*, den 21sten Januari 1877; J. J. H. A. Schenau, magazijnm. 2de kl. (1ste luit.), der art., te Weltevreden, den 9den Juni 1877.

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

Tribunal arbitral pour les Etats de l'Amérique centrale

(1907-1908)

BIJLAGE XI,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 11.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 September—25 October 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Tot adjud. van Z. M. in buitengewonen dienst, de kol. der inf. K. van der Heijden, van het leger in Nederl.-Indië. — Tot ordonnansofficier van Z. M., de 1ste luit. H. G. J. van Hoogstraten, van het reg. gren. en jagers, en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf van het leger.

Bij den plaatselijken staf. Tot kapit. plaatsel. adj. der 1ste kl., de 1ste luits. J. M. Bichelmeijer, plaatsel. adj. der 2de kl. te Maastricht, en F. A. Crussier, plaatsel. adj. der 2de kl. te Willemstad.

Bij het wapen der infanterie. Tot 1sten luit., de 2de luit. der inf. J. S. Wernas, à la suite van het koloniaal werfdepot, alsmede de 2de luits. der inf. D. F. H. Helbach, N. C. U. Masman en F. Hammacher, allen gedetacheerd bij het wapen der inf. van het leger in Nederl.-Indië.

Bij het reg. grenadiers en jagers. Tot 1sten luit., de 2de luit. F. J. G. ten Raa, van het reg.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luits. E. van Rijssen en J. W. C. Wolterbeek, beiden van het korps. — Bij het 2de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. W. J. C. Moorrees, van het korps. — Bij het 3de reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luits. F. H. Knebel, van het reg. gren. en jagers, en J. B. de Kat, van het algemeen depot van discipline; tot adj., de 1ste luit. J. Klasing, van het korps; tot 1sten luit., de 2de luit. C. H. S. G. Gelderman, van het korps. — Bij het 4de reg. inf., tot kapit. der 1ste kl., de kapit. der 2de kl. J. Lammerse, van het korps. — Bij het 5de reg. inf., tot kapit. van de 1ste kl., de kapits. van de 2de kl. J. M. Boombbergen en G. van Nouhuys, beiden van het korps; tot 1sten luit., de 2de luits. F. F. baron d'Aulnis de Bourouill, J. Bruining en M. Sterkenburg, allen van het korps. — Bij het 6de reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luits. E. S. E. Tiesselinck,

van het reg. gren. en jagers, en H. F. van den Oudendijk Pieterse, van het 5de reg. inf.; tot adj., de 1ste luit. J. M. H. van der Koog, van het korps. — Bij het 7de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. J. D. van der Vijver, van het korps. — Bij het 8ste reg. inf., tot kapit. van de 2de kl., de 1ste luit.-adj. J. J. G. van Berkel, van het 6de reg. inf.; tot adj., de 1ste luit. J. H. Niemeijer, van het korps.

Bij het instructie-bataillon. Tot 1sten luit., de 2de luit. D. L. Hoogkamer, van het korps.

Bij het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs. Tot commandt. in het 2de geniecommandement, de luit.-kol. P. Stolk, commandt. in het 8ste geniecommandement, tevens tijdelijk belast met het bevel in het 2de geniecommandement; tot commandt. in het 8ste geniecommandement, de luit.-kol. jhr. L. J. van Teijlingen, eerstaanwend ingenieur te Utrecht; tot eerstaanwend ingenieur te Utrecht, de kapit.-ingenieur H. E. Beekman.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot officier van gezondh. der 1ste kl., de officieren van gezondh. der 2de kl. H. F. A. Giesbers en H. E. Korndörffer, beiden van het personeel.

Bij den geneeskundigen dienst der landmacht in West-Indië. Tot officier van gezondh. der 2de kl., de Heer Med. Doctor H. M. Leijnsner.

Geplaatst.

Bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen, de apotheker der 2de kl. B. T. Voogd.

Verplaatst.

Naar Delft, de 1ste luit. C. de Kort, magazijnm. van de art. der 2de kl. te Heusden, en de 2de luit. J. C. van Hoften, magazijnm. der art. van de 3de kl. te Woudrichem; naar Woudrichem, de 1ste luit. J. Scheppers, magazijnm. der art. van de 2de kl. te Delft.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jagers, de 1ste luit.-adj. W. S. Trouillart Hanssen, van het 3de, J. A. Ardesch van Hamel, van het 8ste, en G. Blanken, van het 2de reg. inf., en de 2de luit. F. J. G. ten Raa, van het 6de reg. inf., wordende tevens eerstgenoemde eervol ontheven van zijne betrekking van adjudant. Bij het 5de reg. inf., de kapit. H. J. van Steevering, van het 6de reg. inf. Bij het algemeen depot van discipline, de 1ste luit. J. Renier, van het 3de reg. inf.

Bij het wapen der cavalerie van het leger in Oost-Indië. De 2de luit. L. J. de Villeneuve, van het 1ste reg. huz.

Bestemd,

voor de art.-instr.-comp., de 1ste luit. A. A. van Doesburgh, van het 2de reg. vestingart.

Toegevoegd,

aan den inspecteur van het materieel der artillerie, en in verband daarmede overgeplaatst bij den staf der art., de maj. A. M. Mazel, van het 2de reg. vestingart.

Gedetacheerd.

Bij het 1ste reg. veldart., de 1ste luit. W. J. van Hoijsma, van het 2de reg. vestingart., en in verband daarmede eervol ontheven van zijne detachering bij de art.-, stapel- en constr.-magaz. Bij de art.-, stapel- en constr.-magaz., de 2de luit. C. H. A. R. Schuurman, van het 1ste reg. vestingart. Bij het koloniaal werfdepot, de 1ste luit. J. K. Wijmans, van het 5de reg. inf.

Bij het wapen der artillerie van het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van vijf jaren, de 1ste luit. H. L. Nepper, van het 1ste, de 1ste luit.

D. Cheriex en de 2de luit. J. S. Wernas, beiden van het 2de, J. W. de Groot en C. D. de Roon, beiden van het 3de, C. L. Vinkhuizen, van het 4de, de 1ste luit. W. A. T. Helms en M. C. B. de Groot, beiden van het 7de, de 1ste luit. H. J. Dijkmeester, van het 8ste reg. inf., alsmede de 2de luit. P. G. Weuringh, à la suite van het koloniaal werfdepot.

In actieven dienst hersteld,

de apoth. der 2de kl. op nonactiviteit B. T. Voogd. Bij het 4de reg. huz., de 1ste luit. der cav. op nonactiviteit jhr. C. F. A. Roëll.

Op nonactiviteit gesteld,

de 1ste luit. jhr. W. F. H. van de Poll, van den grooten staf, ordonnansofficier van Z. M., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek en in verband daarmede eervol ontslag verleend uit de betrekking van ordonnansofficier van Z. M.; de kapit. F. M. Avenarius, van het 8ste reg. inf.; de kapit. K. Henry, van het 6de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de officier van gezondh. 2de kl. W. Smith.

Eervol ontslag verleend,

aan den officier van gezondh. der 1ste kl. D. J. P. van Braam Houckgeest, van het personeel van den geneesk. dienst der landmacht, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De luit.-kolonel G. J. van Trojen, van den staf der art., toegevoegd aan den inspecteur van het materieel der artillerie, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van kolonel; de kapits. W. F. L. Zürich en C. J. de Bonnier, beiden van het 3de reg. inf., en zulks op de daartoe door hen gedane aanvragen.

Overleden gepensionneerde officieren.

J. P. van Naerssen, kapit., den 29sten Juli 1877; jhr. W. F. van Spengler, kapit., den 7den Sept. 1877; C. J. Roelants, milit. onderintend. 1ste kl., den 7den Sept. 1877; A. G. van der Linden, 1ste luit., den 17den Sept. 1877; C. J. Kraijenhoff van de Leur, maj. met rang van luit.-kol., den 17den Sept. 1877.

Benoemd.

Tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, de generaal-majoor W. M. Camp, bevelhebber in de 1ste militaire afdeling, en jhr. J. G. A. van Spengler, inspecteur der cavalerie.

Tot Officier der orde van de Eikenkroon, de kapit. J. H. Verschoor, van den staf der infanterie.

Vergunning verleend,

aan den luit.-generaal N. Mac-Leod, adjudant van Z. M. in buitengewonen dienst, inspecteur der infanterie, tot het aannemen en dragen der versierselen van Grootkruis der orde van den Rooden Adelaar, hem door Z. M. den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, geschonken;

aan den kapitein jhr. F. van Spengler, van den staf der infanterie, adjudant van den inspecteur der infanterie, tot het aannemen en dragen der versierselen van Ridder der 3de klasse der Pruisische Kroonorde, hem door Z. M. den Keizer van Duitschland, Koning van Pruisen, geschonken;

aan den luit.-kolonel J. D. A. Barre, adjudant van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, tot het aannemen en dragen der versierselen van Kommandeur der orde van den H. Karel, hem door Z. D. H. den Vorst van Menaco geschonken.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Tot kol. der inf., de luit.-kols. W. G. A. L. van Bennekom en A. J. Diepenbroek; tot kapit., de 1ste luits. W. A. Schneider, H. F. J. Klatt, J. F. D. Bruinsma, H. A. N. Catenius, A. E. Albrecht, J. W. H. Werleman, A. Voor-sluyts van Elk, O. H. L. Nieuwenhuyzen, J. Bartelds, A. P. A. Varkevisser, S. de la Parra, E. M. A. A. K. Frackers en J. H. V. Popp; tot 1sten luit., de 2de luits. E. K. H. A. Hamming, P. M. Dusser de Barenne, H. C. Klerk de Reus, G. P. M. van der Noordaa, J. W. van den Broek, C. F. H. Campen, P. C. Koopmans, F. C. Thomson, E. H. Waleson, J. Hazenberg en W. G. A. C. Cristan.

Bij de militaire administratie. Tot 1sten luit.-kw. bij de milit. adm., de 2de luit.-kw. J. L. Kroese; tot onderintend. 1ste kl., de onderintend. 2de kl. S. J. van Coevorden en J. S. Diephuizen.

Bij den militairen geneeskundigen dienst. Tot offic. v. gez. der 1ste kl., de offic. v. gez. der 2de kl. G. Fischer.

Bij het wapen der genie. Tot magazijnm. 2de kl., de magazijnm. 3de kl. J. F. Koch; tot die der 3de kl., de milit. opz. der genie 1ste kl. D. v. Assen; tot kapit., de 1ste luit. C. W. Hoffmann; tot 1sten luit., de 2de luits. H. W. Scheuer, H. R. de Vries, J. Groothoff en T. C. A. Vemer.

Geplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de Vde afd., de 2de luit.-kw. E. H. Vemer.

Bij de militaire administratie. De 2de luits.-kw. J. H. de Sauvage, J. A. Torre en H. C. D. van de Ven, resp. bij den raad van adm. te Meester-Cornelis, bij het hosp. te Soerabaja en bij den raad van adm. van het 15de bat. inf.; bij het algem., tevens afd.-kl.-mag. te Batavia, de 1ste luit.-kw. D. C. Offenbergh en de 2de luit.-kw. A. Frowein; bij de raad van adm. te Makassar, de 2de luit.-kw. J. L. Kroese; bij het hosp. te Padang, de 2de luit.-kw. J. S. C. F. Blanckenstein.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Willem I, de offic. v. gez. der 2de kl. J. Visser; bij het garn. te Weltevreden, de paardenarts 3de kl. L. J. Hoogkamer.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 2de luit. J. H. Landegent; bij het 3de bat., de 1ste luit. D. J. A. Arntzenius; bij het 5de bat., de 2de luit. J. W. Eilsma; bij het 7de bat., de 1ste luit. jhr. E. H. F. Leysius; de 2de luits. C. M. E. R. C. van Bose, H. L. van de Kastele en G. A. Genet; bij het 11de bat., de 1ste luits. F. W. A. H. Scheuer, W. J. T. Bouwers en de 2de luit. E. C. Houbolt; bij het linker 13de bat., de 2de luits. L. A. Bakhuis en J. J. Schneider; bij het 15de bat., de 2de luits. B. T. C. F. Schmidt en N. J. C. van Polanen Petel; bij het 16de bat., de 2de luits. N. T. van der Tak en H. Snijder; bij het 18de bat., de 2de luit. J. H. Leedegang; bij het straf-detach. te Ngawi, de 2de luit. P. A. Zweedijk. — Als command. der inf. te Willem I, de kol. A. J. Diepenbroek.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Batavia, de 1ste luit. A. W. H. K. van Bothnia Andreae.

Bij het wapen der genie. Als beheerder van het genie-mag. te Samarang, de magazijnm. 3de kl. H. Bokhorst.

Overgeplaatst.

Bij het Departement van Oorlog. Bij de 2de afd., de 1ste luit.-kw. C. H. W. Boers, van den raad van adm. te Djokjokarta.

Bij de gewestelijke en plaatselijke staven. Als plaatsel. adjud. van Weltevreden en Rijswijk, de 1ste luit. C. J. van Temmen, plaatsel. adj. te Kotta-Radja; als plaatsel. adj. te Kotta-Radja, de 1ste luit. A. Dirckes, plaatsel. adj.

van Weltevreden en Rijswijk; als plaatsel. adj. te Samarang, de 1ste luit. C. F. G. Götz, van het 5de bat.

Bij de militaire administratie. Bij den raad van adm. van het 11de bat., de 1ste luit.-kw. M. Logeman, van het afd.-kleed.-mag. te Padang. Bij het afd.-kleed.-mag. te Padang, de 2de luit.-kw. C. Kaakebeen, van dat te Batavia; bij het bur. van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java, de 1ste luit.-kw. A. L. G. Gobée, van den raad van adm. van het subsist.-kader te Batavia. — Bij de intend. te Atjeh, de 1ste luit.-kw. F. J. H. van Houtum, van de 2de afd. van het Depart. v. Oorlog; bij den raad van adm. van het subsist.-kader te Batavia, de 2de luit.-kw. B. C. Schuylenburg, van de intend. te Atjeh; bij den raad van adm. van het linker 13de bat. te Soerabaija, de 2de luit.-kw. E. J. van de Wiel, van de intend. te Atjeh; bij den raad van adm. te Palembang, de 2de luit.-kw. A. D. Cheriex, van dien te Meester-Cornelis. Bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. H. A. G. F. D. Rant, van den raad van adm. te Muntok. Bij den raad van adm. te Muntok, de 2de luit.-kw. P. van Exter, van de intend. te Atjeh; bij de intend. te Atjeh, de 2de luit.-kw. J. B. Koopman, van den raad van adm. te Makassar; de 2de luit.-kw. S. Hissink, van het hosp. te Padang; bij het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. J. Maurer, van de intend. te Atjeh, als onderintend. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de onderintend. 1ste kl. S. J. van Coevorden. Bij het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 2de milit. afd. op Java, de kapit.-kw. A. J. Cochius, van het bur. van den onderintend. 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java; bij het bur. van den onderintend. 1ste kl. in de 3de milit. afd. op Java, de onderintend. 2de kl. A. A. Rip, van het bureau van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hosp. te Weltevreden, de officn. v. gez. 2de kl. J. D. L. Harders, J. B. Heesen en de apoth. 3de kl. J. J. P. van Wisselingh, resp. v. h. hospit. te Soerabaija, v. h. garn. te Telok Betong en den geneesk. dienst te Atjeh; bij het hosp. te Samarang, de offic. v. gez. 2de kl. G. H. L. Vriens, van dat te Willem I; bij het hosp. te Soerabaija, de officn. v. gez. 2de kl. J. H. D. L. Sānger en J. B. van Delden, van het hosp. te Weltevreden en den geneesk. dienst te Atjeh; bij het reconv.-gesticht te Oenarang, de offic. v. gez. 1ste kl. D. J. Visscher, van den geneesk. dienst te Atjeh; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. v. gez. 2de kl. C. O. Gelpke en de apoth. 3de kl. C. F. Weidner, van het hosp. te Weltevreden en te Soerabaija; bij het garn. te Onrust, de offic. v. gez. 2de kl. G. J. H. Furnee, van het hosp. te Weltevreden; bij het garn. te Telok Betong, de offic. v. gez. 2de kl. J. G. E. Machik, van den geneesk. dienst te Atjeh; bij den geneesk. dienst te Atjeh, de offic. v. gez. 1ste kl. J. J. van Vogelpool, van het hospit. te Weltevreden, bij het hospit. te Weltevreden, de offic. v. gez. 1ste kl. A. van der Elst, van den geneesk. dienst te Atjeh.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de 1ste luit. F. W. Janitz, van het 10de bat.; de majoor B. E. Mekern, van het garn.-bat. der Wester-afd. van Borneo; — bij het 2de bat., de luit.-kol. F. A. Gits, plaatsel. commandt. te Soerabaija; de kapit. A. H. van de Pol, van het 14de bat.; — bij het 3de bat., de luit.-kol. W. J. J. Docters van Leeuwen, van de 2de afd. van het Dept. v. Oorlog; de kapit. H. Haaksma, van het strafdetach. te Ngawi; — bij het 4de bat., de maj. P. W. H. du Pon, van het rechter 12de bat.; de 2de luit.-adj. J. Kobus, van het linker 8ste bat.; de kapit. E. M. Haak en de 1ste luit. D. N. Dietz, eerstgen. laatstel. plaats. adj. te Samarang en laatstgen. van het 7de bat.; — bij het 5de bat., de 1ste luit. A. A. A. M. van Goor, van het 1ste bat.; — bij het 6de bat., de kapit. W. M. Meijer, van het subsist.-kader te Padang; bij het 6de bat. te Padang, de kapit. T. Lucher, van het garn.-bat. van Groot Atjeh; de 2de luit. H. G. L. Frackers, van het 11de bat.; — bij het 7de bat., de maj. G. P. Eijken, van het 9de bat.; — bij het linker 8ste bat., de 2de luit. W. B. de Blaauw, van het rechter 8ste bat.; — bij het 9de bat., de kapit. J. J. Meijboom en de 2de luit. F. Hammacker, resp. van het garn.-bat. van Celebes en o. en het 18de bat., de 2de luit. A. J. F. J. van den Bergh, van het 13de

bat.; de 1ste luits. P. J. A. van Neer en J. Broos, resp. van het 16de bat. en het garn.-bat. der Mol. eil.; de 1ste luit. jhr. W. R. Rammelman Elsevier, van het garn.-bat. der Wester-afd. van Borneo; — bij het 10de bat., de kapits. A. Hekmeijer en G. J. A. Beunk, eerstgen. van het 11de bat. en laatstgen. laatstelijk tijdel. gedet. bij het wapen der genie; — bij het 11de bat., de maj. J. M. de Kok, de 1ste luits. L. H. Beijer en A. van Veen, resp. van het subsist.-kader te Batavia, van het garn.-bat. van Banka en het 9de bat.; de kapit. H. A. J. Valkenhoff, van het garn.-bat. der Wester-afd. van Borneo; de 1ste luits. T. A. Engelbert van Bevervoorde en G. Ruempol Hamer, van het garn.-bat. van Palembang en het 7de bat.; — bij het rechter 12de bat., de kapit. J. Lauer, van het strafdetach. te Ngawi; de 1ste luit. J. C. J. Le Cocq d'Armandville, van het 16de bat.; — de 1ste luit. C. J. J. van den Bussche van het 1ste depotbataljon; — bij het linker 12de bataljon, de 2de luitenant C. H. O. Bartsch, van het 11de bat.; — bij het 13de bat., de 1ste luit. P. A. Ouwens, van het korps pupillen; — bij het linker 13de bat., de 2de luit. L. H. Kooy, van het rechter 13de bat.; — bij het 14de bat., als adj., de 1ste luit.-adj. W. C. Meuleman, van het 1ste bat.; — bij het 15de bat., de 1ste luit. J. A. H. Kirchner, van het 2de bat.; de 1ste luit. P. A. van Berlo, en de 2de luit. A. A. Schutter, beiden van het 8ste en 13de bat.; — bij het 16de bat., de 1ste luit. F. J. H. J. F. van Feijn, van het 9de bat.; de kapit. P. J. Vos, en de 2de luit. J. E. Tulleken, resp. van het 12de en 10de bat.; — bij het 17de bat., de 2de luit. C. F. R. Manger, van het 9de bat.; de 2de luit. W. F. K. Bischoff van Heemskerk, van het 10de bat.; — bij het 18de bat., de 1ste luit. G. H. Hansen, van het 3de bat.; — bij het 1ste bat., als adj., de 1ste luit.-adj. J. Roozenraad, v. h. garn.-bat. v. Gr. Atjeh. — Als commit. der troepen ter Oostk. van Sumatra, de maj. F. van Haften, van het 11de bat.; — bij het garn.-bat. van Banka, de 2de luit. S. Bonga, van het 18de bat.; bij het garn.-bat. van Groot Atjeh, de 2de luit. A. J. C. Keijzer, van het subsist.-kader te Soerabaja; bij het garn.-bat. van Palembang, de 1ste luit. C. H. Apol, van het 7de bat.; bij het garn.-bat. van Celebes en o., de kapit. N. W. Hofstede, van het 9de bat.; de 1ste luit. H. Muyderman en de 2de luit. jhr. T. R. B. van Grotenhuis van Onstein, resp. van het garn.-bat. van Groot Atjeh en het 10de bat.; de kapit. B. L. R. de Sturler, van het linker 13de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de kapit. H. R. Beijer en de 1ste luit. C. de Jongh, van het 10de en rechter 12de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's W.-kust en o., de 1ste luit. M. Hooghwinkel, van het 16de bat.; bij het garn.-bat. van Palembang, de kapits. J. A. E. Saltzmann en F. A. F. E. E. V. Werdmuller von Elgg, van het 1ste garn.-bat. van Groot Atjeh en het 10de bat.; de 1ste luit. J. P. de Veer, van het subsist.-kader te Batavia; bij het 2de garn.-bat. van Groot Atjeh, de 2de luits. W. F. Luytjes, S. A. H. S. Faber en jhr. G. J. W. C. H. Graafland, eerstgen. van het 2de en de beide laatsten van het 11de bat.; de kapit. C. J. Meijer, en de 2de luits. G. D. F. Dom en E. C. Ontrop, van het 7de, 4de en 1ste bat.; bij het 1ste garn.-bat. van Groot Atjeh, de 1ste luit. G. F. van Mulken, en de 2de luits. J. Arendsen de Wolff, H. C. Verniers van der Loeff en A. H. Colenbrander, van het 11de, 13de, linker 8ste en 1ste bat.; bij het garn.-bat. der 2de milit. afd. op Java, de kapit. H. A. Wijnmalen, van het 2de bat.; de maj. G. L. van Doornum, van dat van Sumatra's Westk. en o.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 1ste luit. E. van Heerde, van het 2de bat.; de kapit. M. W. Goldbach, van het 9de bat.; bij het 1ste garn.-bat. van Groot Atjeh, de 1ste luit. H. van Ophuysen, van het garn.-bat. der Zuid- en O.-afd. van Borneo; bij het 2de garn.-bat. van Groot Atjeh, de kapit. M. Tiernego, laatstel. plaatsel. adj. der stad Batavia; bij het 1ste depotbat., de 1ste luit. F. M. Stork, van het strafdetach. te Klatten; bij het 1ste depotbat., de 1ste luit. A. Berends, van het 10de bat.; bij het 2de depotbat., de 1ste luit. J. Burg, van het garn.-bat. van Groot Atjeh; bij het subsist.-kader te Samarang, de kapit. M. J. H. Sauer, van het 3de bat.; bij het subsist.-kader te Batavia, de maj. E. P. van der Swaagh, van het garn.-bat. in de 2de milit. afd. op Java; de 1ste luit. J. C. C. Six Dijkstra, van het 6de bat.; de kapit. C. H. Visscher, v. h. garn.-bat. van Palembang.

bang; bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit. J. L. Koster van het 10de bataljon; bij het strafdetachem. te Ngawi, de kapitein W. van Santen Kolff, van het 4de bataljon. — Als officier van wapening bij de krijgsmacht te Atjeh, de 1ste luitenant J. W. van Vooren, van het subsistenten-kader te Batavia, met bepaling dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite; als instruct. bij den barissan van Pamakassan, de kapit. J. H. de Bruyn, van het linker 13de bat., met bep. dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd voor memorie.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 3de comp. te Atjeh, de kap. J. F. L. Cassa, van de 13de comp. te Batavia; bij de 4de comp. te Atjeh, de luit. G. K. C. baron van Lijnden, van de 1ste comp. te Batavia; bij de 6de comp. te Atjeh, de kap. J. A. Broese van Groenou, van de 2de comp. te Bonjoe Biroe; bij de 7de comp. te Samarang, de kap. H. J. G. Souman, van de 11de comp. te Amboina; bij de 11de comp. te Amboina, de kap. J. J. K. de Moulin, van de 24ste comp. te Atjeh; bij de 13de comp. te Batavia, de kap. D. J. H. Schäfer, van de 3de comp. te Atjeh; bij de 15de comp. te Willem I, de 1ste luit. C. J. A. Macpherson, van de 13de comp. te Batavia; bij de 21ste comp. te Banjoe Biroe, de kap. L. C. F. Dugués, van de 2de comp. aldaar; bij de 24ste comp. te Atjeh, de kap. K. J. Julius, van de 6de comp. aldaar; bij de 23ste comp. te Atjeh, de 2de luit. J. L. Swart, van de 10de comp. te Soerabaja. — Als comm. in de 2de milit. afd. op Java, de luit.-kol. L. F. Hojel, insp. der buskruitfabr. en pyrotechnie te Soerabaja; als comm. der art. ter Sumatra's Westk. en o., de maj. T. J. A. Zijll de Jong, thans tijd. pres. v. d. com. tot bepr. van getrokken geschut; als inspect. der buskruitfabr. en pyrotechnie te Soerabaja, de maj. B. A. H. Arntzenius, van de exped. artill. te Atjeh.

Bij het wapen der cavalerie. Bij de eskadrons te Salatiga, de 1ste luit. J. A. W. Oxenaar, van het detach. te Magelang; bij het detach. te Magelang, de 1ste luit. jhr. C. J. H. Meijer, van de eskadrons te Batavia.

Bij het wapen der genie. Als eerstaanw. genieoffic. in de Westerafd. van Borneo, de kap. J. P. J. Schulmaijer, van den staf van het wapen der genie in de Zuid- en O.-afd. van Borneo; bij den staf van het wapen der genie te Bandjermasin, de 1ste luit. W. T. N. van Geusau, van het korps mineurs en sappeurs; bij den staf van het wapen der genie te Padang, de maj. M. J. Mulder, van den staf der genie te Atjeh; bij den staf van het wapen te Willem I, de luit.-kol. J. P. van der Eb, van de 4de afd. van het Depart. van Oorlog.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing van den majoor J. B. Mack, als command. der troepen ter Oostk. van Sumatra, de overpl. van den kap. H. Haaksma, bij het 5de bat., zijnde hij overgepl. bij het strafdetachement te Ngawi.

Gesteld ter beschikking.

Bij het wapen der artillerie, van den command. der exped. artillerie, de maj. G. E. C. Guffroy, command. der art. in de 2de milit. afd. op Java.

Tijdelijk gedetacheerd.

Bij den staf van het wapen der genie te Banka, de kap. A. S. H. Booms.

Teruggeplaatst.

Bij het wapen der infanterie. De kap. L. H. M. Genet.

In activiteit hersteld.

Bij het wapen der infanterie, de luit.-kol. F. C. A. Stoecker, zijnde hij in verband daarmede geplaatst bij het 1ste bat.

Bij het wapen der cavalerie, de maj. G. E. C. Guffroy.

—

Voorloopig vergund.

Aan den bij het leger in Nederl.-Indië gedetach. 1sten luit. der inf. van het leger in Nederland J. P. F. G. E. Delpy, om bij eerstgenoemd leger gedetacheerd te blijven.

Op nonactiviteit gesteld.

Bij het wapen der cavalerie, de ritmeester F. K. T. van Woelderren.

Eervol ontslagen.

De maj. der inf. F. H. Bordewijk; de offic. van gezondh. der 2de kl. C. W. F. Dekema, R. Numans en C. O. van Oordt; de burg. schrijver der 5de kl. J. A. Gebhardt; de burg. schrijver der 5de kl. bij het wapen der art. C. Persijn; de kap. der inf. H. J. Schwartz; de 2de luit.-kw. bij de milit. adm. G. L. M. Thesingh; de burg. schrijver der 4de kl. bij het wapen der genie J. D. Tupang; de burg. schrijver der 5de kl. bij de milit. adm. C. N. Gorter.

Tweejarig verlof verleend,

aan den offic. van gezondh. der 1ste kl. F. van Gelder; aan den kap.-kw. bij de milit. adm. W. Bédier de Prairie; aan den luit.-kol. der inf. W. G. A. L. van Bennekom; aan den offic. van gezondh. der 1ste kl. H. van Lokhorst; aan den 1sten luit.-kw. bij de milit. adm. C. W. E. Stumpff; aan den kap. der inf. W. N. Poth; aan den magazijnm. der genie der 1ste kl. H. C. Freriks; aan de kapits. der inf. F. L. Kaiser en H. A. J. Valkenhoff; aan den majoor der inf. J. B. Mack; aan den 1sten luit. der inf. P. A. van Berlo; aan den magazijnm. der genie der 2de kl. C. den Hengst; aan den kap. der inf. H. Wetselaar; aan den 2den luit. der inf. W. de Lannoy; aan den kapit. der inf. W. C. Goteling Vinnis.

BIJLAGE XII,

BEHOORENDE BIJ DE MILITAIRE SPECTATOR,

VIERDE SERIE. — TWEEDE DEEL, N°. 12.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(26 October—25 November 1877.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

Benoemd en bevorderd.

Tot Minister van Oorlog, de Heer J. K. de Roo van Alderwerelt, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij den generalen staf. Tot gener.-maj. en chef van den generalen staf, de kol. J. M. van der Star, van dien staf.

Bij het wapen der infanterie. Bij het reg. gren. en jagers, tot kapit. van de 1ste kl., de kapit. van de 2de kl. R. P. Verspyck, van het korps. — Bij het 1ste reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm., de serg. C. A. Heshusius, van het 3de reg. inf. — Bij het 2de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. P. T. Lambert, van het korps. — Bij het 4de reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm., de serg. P. Vink, van het 3de reg. inf. — Bij het 5de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. H. A. Muller, van het korps; tot 2den luit.-kwartierm., de sergeanten C. E. Smeets, van het 3de reg. inf. en B. G. Verselewel de Witt Hamer, van het Instr.-Bat. — Bij het 6de reg. inf., tot 1sten luit., de 2de luit. P. X. Olivier, van het korps. — Bij het 8ste reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm., de serg. H. Rinck, van het 2de reg. inf. — Bij het Instr.-Bat., tot 1sten luit., de 2de luit. D. de Ronde Bresser, van het Instr.-Bat.

Bij het personeel van den geneeskundigen dienst der landmacht. Tot officier van gezondh. der 3de kl., de Heer (arts) J. J. Haver Droese.

Verplaatst.

Van Naarden naar Utrecht, de 1ste luit. der genie H. F. W. Becking.

Overgeplaatst.

Bij het 7de reg. inf., de 2de luit.-administr. van kleeding en wapening E. A. P. M. C. de Booy, van het 1ste reg. veldart. — Bij het 1ste reg. veldart., de

1ste luit.-administr. van kleeding en wapening J. van Aalst, van het 7de reg. inf. — Bij het 2de reg. veldart., de 2de luit.-kwartierm. J. A. Keukenmeester, van het 5de reg. inf. — Bij het leger hier te lande en ingedeeld bij het 3de reg. inf., de 2de luit.-kwartierm. A. A. Kleijnbens, van het leger in Nederl.-Indië.

Bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indië. Voor den tijd van 5 jaren, de 2de luit. F. van Laaren, van het 5de reg. inf.

In activiteit hersteld.

Bij het 5de reg. inf., de 1ste luit. der inf. op nonactiviteit P. C. Colthoff.

Belaast

met het toezicht over het op te richten garniz.-magazijn te Amsterdam, de 2de luit.-administr. van kleeding en wapening J. J. de Jager, van het 1ste reg. inf.

Bestemd,

tot commandt. der 1ste comp. hospitaalsoldaten, de 1ste luit. P. van Assen, van het 1ste reg. inf.

Gedetacheerd.

Bij den intendant toegevoegd aan den commandt. der 3de divisie inf., de 1ste luit.-kwartierm. J. J. T. van der Elst, van het 5de reg. inf.; bij den intendant toegevoegd aan den commandt. der 4de divisie inf., de 2de luit.-kwartierm. H. J. Avelingh, van het 1ste reg. inf. Bij het Instr.-Bat., de 1ste luit.-kwartierm. D. J. ten Klooster, van het 7de reg. inf.

Op nonactiviteit gesteld,

de kapit. J. La Grappe Dominicus, van het 2de reg. veldart., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de 1ste luit. F. de Groof, van het 8ste reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek; de 2de luit. jhr. L. van Capellen, van het 1ste reg. huzaren.

Eervol ontslag verleend,

als Minister van Oorlog, de generaal-majoor H. J. R. Beijen, en zulks onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten door hem aan den Koning en aan den lande bewezen, en dat hij gerekend van 3 November jl. zal behoreen tot den staf der art., en tevens ter beschikking zal zijn van den Minister van Oorlog. — Uit de betrekking van lid der permanente militaire spoorwegcommissie, de gener.-maj. H. E. Rodi de Loo, en zulks onder dankbetuiging van de door hem in die betrekking bewezen goede diensten.

Gepensionneerd.

De gener.-maj. A. C. A. Schönstedt, chef van den generalen staf, adj. van Z. M. in buitengewonen dienst, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van luit.-gener., en H. E. W. Rodi de Loo, van den staf der art., lid der permanente militaire spoorwegcommissie, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de kapit. W. J. F. van der Blom, van het 7de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de 1ste luit. J. K. Koot, van het 8ste reg. inf., onder toekenning van den rang van kapit.

Overleden.

De kapit. der inf. op nonactiviteit H. A. van Reijn; de 2de luits. der inf. op nonactiviteit B. van den Bosch en C. H. M. de Man.

Overleden gepensionneerde officieren.

R. Mijkamp, kapit., den 31sten Januari 1876; L. J. G. Gijsen, luit.-kol., den 9den Augustus 1877; J. Stoop, kapit., den 16den October 1877; P. In de Beton, luit.-kol., den 22sten October 1877.

Benoemd.

Tot Officier der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon, de luit.-kolonel A. F. Beijen, van het 7de reg. inf.; de kapiteins P. Thijssen, van den staf der inf., werkzaam bij het M. v. O., adjudant van den Minister; W. Hoogeboom, van den staf der art., werkzaam bij het M. v. O.; H. P. L. C. de Kruijff, van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs, werkzaam bij het M. v. O.; alsmede de kapitein J. G. F. van Houtum, van het 1ste reg. vestingart.

Vergunning verleend,

aan den kapitein J. G. F. van Houtum, van het 1ste reg. vestingart., tot het aannemen en dragen der versierselen van Ridder 1ste klasse der orde van Verdiensten, met het Witte Kruis, hem door Z. M. den Koning van Spanje geschenken.

aan den kapitein F. de Bas, van den generalen staf, tot het aannemen en dragen der versierselen van Officier der orde van St. Thiago, voor wetenschappelijke litterarische en artistieke verdiensten, hem door Z. M. den Koning van Portugal geschenken.

b. BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Bevorderd.

Bij het wapen der infanterie. Tot kapit., de 1ste luits. J. L. van der Schoor, G. A. J. Mahncke, W. Stoop, P. A. d'Artillact Brill, A. C. Steenhoven, C. A. F. Lungershausen, L. J. Popelier, R. T. Loomerijer, C. M. Burgerhoudt, P. van Rijk, G. van Bijleveld, H. L. T. Ligtenberg; tot 1ste luits., de 2de luits. D. W. A. Graichen, B. E. de Vries, J. J. K. Enthoven, F. P. A. Mollinger, A. E. N. B. Otken, G. C. A. Keijzer, G. M. A. Walpot, J. B. Bartels, C. M. E. R. C. von Bose, J. A. P. Grevers, G. H. M. van Hemert, D. Aubié en D. R. Kruijt.

Bij het wapen der artillerie. Tot majoors, de kapits. C. M. Gude en J. E. Biljardt.

Bij het wapen der genie. Tot kapit., de 1ste luit. J. G. Kerlen; tot maj., de kapit. J. C. Dozy.

Geplaatst.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 4de bat., de 2de luit. S. Mesch; — bij het garn.-bat. van Banka, als adj., de 1ste luit. A. F. Balabrega, van het korps en de 1ste luit. A. E. Mooijaart; bij het 1ste garn.-bat. van Gr. Atjeh, de kapit. L. F. M. Schulze; bij het strafdetach. te Klatten, de 2de luit. G. E. Rojer.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Soerabaja, de offic. v. gez. 2de kl. J. A. W. Verweij.

Overgeplaatst.

Bij de militaire administratie. Bij de intendance te Atjeh, de onderintend. 2de kl. J. Maurer, van het bur. van den onderintend. 1ste kl. in de 1ste milit. afd. op Java.

Bij den geneeskundigen dienst. Bij het hospit. te Weltevreden, de offic. v. gezondh. 1ste kl. C. de Mooy, van den geneesk. dienst te Palembang; bij den geneesk. dienst te Palembang, de offic. v. gezondh. 2de kl. J. S. Cremer, van het hosp. te Weltevreden.

Bij het wapen der infanterie. Bij het 1ste bat., de kapit. F. Buning, van het 1ste garn.-bat. van Gr. Atjeh; — bij het 6de bat., de 1ste luit. P. J. Schipperheyn, van het 11de bat.; — bij het 7de bat., de 1ste luit. B. G. L. Bourcieus, van het 18de bat.; — bij het 9de bat., de kapits. jhr. H. Sandberg en V. H. Götz, resp. instr. bij den barissan te Pamakassan en van de milit. ver-

kenningen; — bij het 10de bat., de 1ste luit. K. K. A. J. Schneider, van het 18de bat., de kapit. J. J. Hollanders, van de garn.-comp. van Cheribon; — bij het linker 12de bat., de kapit. G. M. Burgerhoudt, van het garn.-bat. van Banka; — bij het 13de bat., de kapit. H. L. F. Ligtenberg, van het garn.-bat. der Mol-eil.; — bij het 16de bat., de kapit. E. M. A. A. K. Frackers, laatst adj. van den gew. comm. van Sumatra's Westk. en o.; — bij het 18de bat., de 1ste luit. G. H. Keull, van het rechter 8ste bat.; de 2de luit. J. C. A. Christen, van het rechter 8ste bat.; — als instr. bij de milit. school te Meester Cornelis, de 1ste luit. W. F. H. S. Petter, van het 1ste depotbat.; — bij het korps pupillen te Gombong, de 1ste luit. J. A. Vorst, van het subsist.-kader te Samarang; — bij het 1ste garn.-bat. van Gr. Atjeh, de kapit. T. J. Meis, de 1ste luits. C. J. Pufkus, A. H. W. Scheuer en P. M. Dusser de Barenne; eerstgen. van het 16de, de derde van het garn.-bat. van Banka en de overigen van het 15de bat.; — bij het 2de garn.-bat. van Gr. Atjeh, de luit.-kol. H. Demmeni, de kapit. J. W. Croes, de 1ste luits. B. R. W. G. van der Grijp en D. W. Binkhorst, eerstgen. milit. comm. v. Sumatra's Oostk. en de overigen resp. van het 1ste en 16de bat. en het garn.-bat. van Banka; — bij het garn.-bat. van Palembang, de kapit. A. C. Steenhoven en de 2de luit. H. W. van Wijk, resp. van het garn.-bat. van Banka en het rechter 12de bat.; — bij het garn.-bat. van Banka, de maj. J. Visser en de 2de luit. J. C. de Vaal, resp. van het 18de bat. en het 1ste garn.-bat. van Gr. Atjeh; — bij het subsist.-kader te Samarang, de 1ste luit. S. L. Boersma, van dat te Batavia; — bij het subsist.-kader te Batavia, de 1ste luit. H. Bendien, van het 14de bat.

Bij het wapen der artillerie. Bij de 13de comp. te Atjeh, de 1ste luit. G. F. Beer, van de 22ste comp.; — bij de 22ste comp. te Atjeh, de 1ste luit. G. A. van Steel, van de 17de comp. te Tjilatjap.

Bij het wapen der genie. Bij den staf van het wapen der genie te Bandjermasin, de 1ste luit. L. van Haften, van het korps mineurs en sappeurs.

Ingetrokken overplaatsingen.

Bij den geneeskundigen dienst, de overplaatsing van den officier v. gez. 2de kl. J. B. van Delden, bij het hosp. te Soerabaija; van den officier v. gez. 2de kl. P. J. L. Döring, bij den geneesk. dienst van Sumatra's Westk. en o. en overgeplaatst bij den geneesk. dienst der W.-afd. van Borneo.

Bij het wapen der infanterie, de overplaatsing van den kapit. B. L. R. de Sturler, bij het garn.-bat. van Celebes en o. en overgepl. bij dat der Zuid-en Oosterafd. van Borneo.

Bij het wapen der genie, de overplaatsing van de 1ste luit. W. T. N. von Geusau, bij den staf van het wapen der genie.

Weder geplaatst bij het wapen der infanterie.

De kapit. van den generalen staf G. S. K. J. Ruempol.

Bij den generalen staf.

De kapit. der inf. A. J. Prins.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. der art. J. C. van Dorth, de burg. schrijver der 4de kl. bij de milit. adm. J. J. Kwakoe; de burgerl. schrijver der 5de kl. bij de milit. adm. F. H. Hall.

Tweejarig verlof verleend,

aan den kapit. der inf. G. D. S. A. Camphuis; aan den kapit. der genie J. J. Staal; aan den 2den luit. der inf. G. P. Wijnmalen; aan de kapits. der inf. D. Ph. Bouman, A. H. Spaan, F. A. F. E. E. V. Werdmuller von Elgg en G. Vink.

